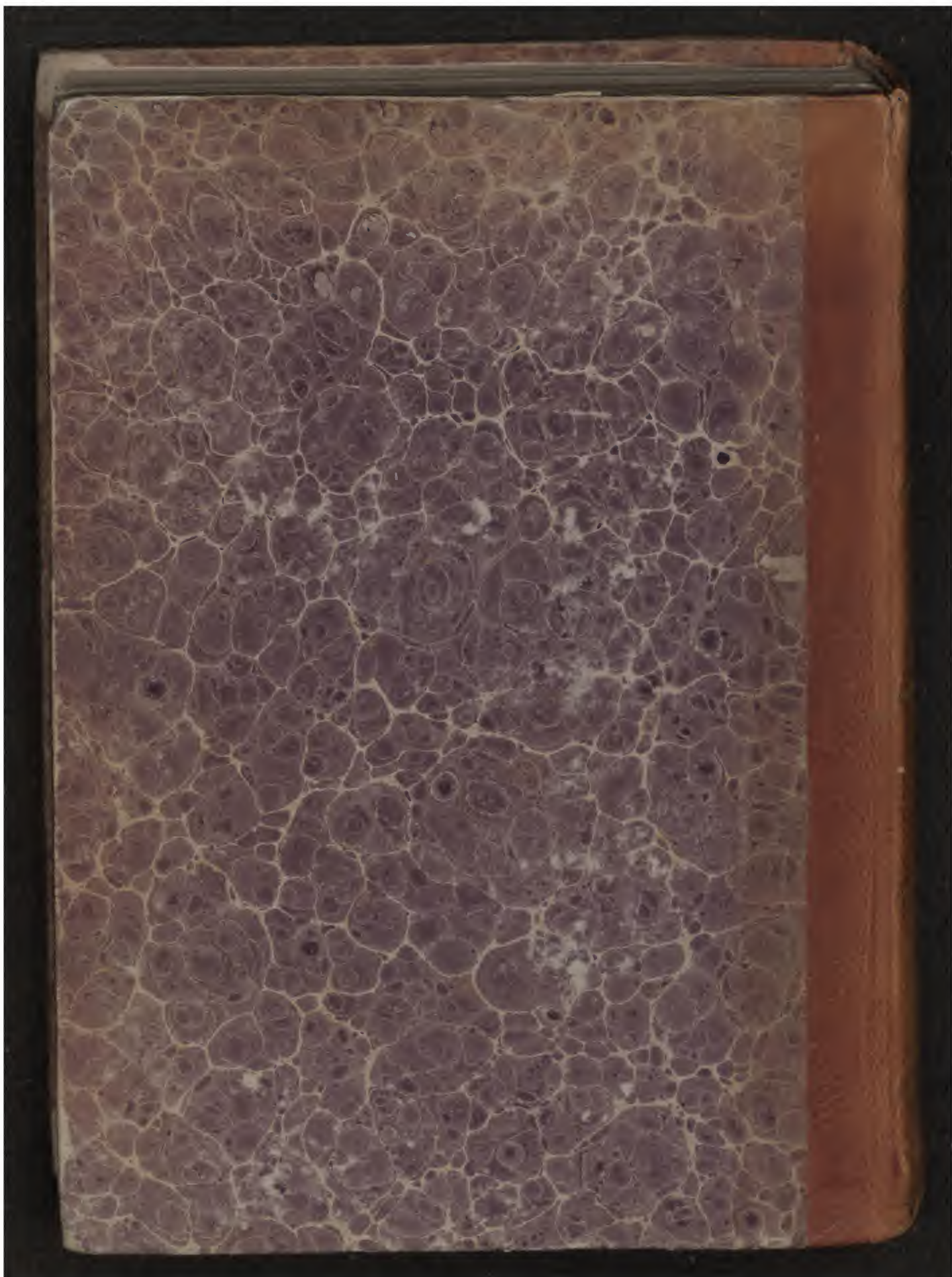

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.47

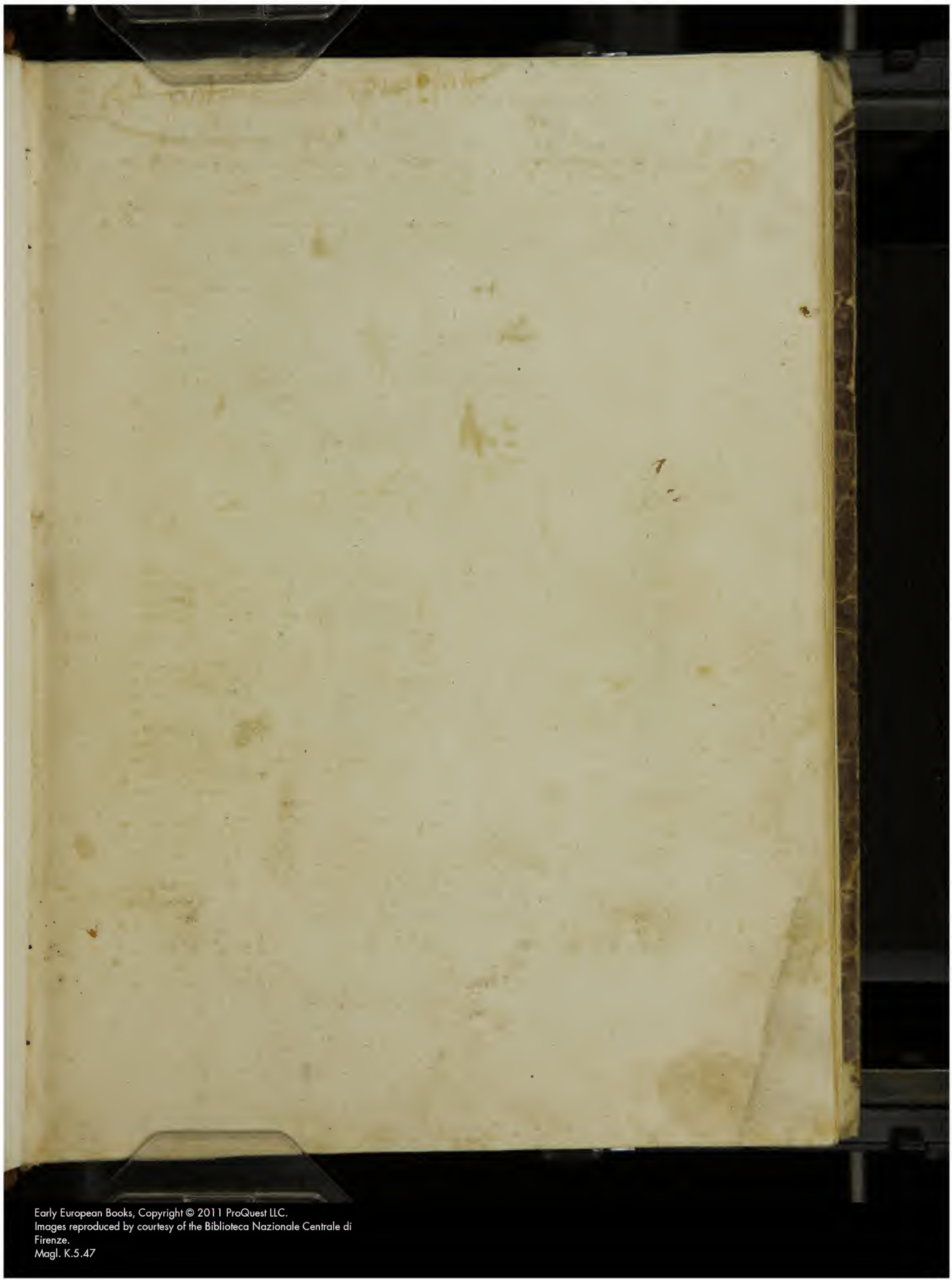

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.47

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. K.5.47

K. 5. 47

In nomine domini Amen

Hic Liber continet scripturas de libris et figuris
et de aliis rebus que sunt in mundo

49

Refert grates qz p̄mendatum habet negocium suum.	xlviij.
De rebus tridentinis.	xlviij.
Reges dicit esse variabiles.	xlviij.
Relegat p̄tinentiam ad p̄bos.	l.
Laudat p̄stantiam amicor̄ z aretinum defunctum.	li.
Bello thurcorum z hungarorum rex Polonie z cardinalis sancti Angeli ceci-	liij.
derunt.	liij.
Lamentat ecclesiam suam alteri collatam p̄p̄ fictam sui mortem.	liij.
Pacem ecclie p̄cilium z nouitates exponit.	liij.
Remedium ad refarciendam ecclesie pacem.	lv.
Prohibet ne de episcopatu frisingen. sine consensu imperatoris cuiqz providea-	lvj.
tur.	lvj.
Laudat legatum q̄ pecuniam renuit.	lvij.
Laudat amicum qz diligenter rem p̄missam curauit.	lvij.
Diuitibus non expedit p̄dicere bellum.	lvij.
Comendat pugnantem p̄ sanguine claro z p̄ iusticia.	lx.
Secretarius appellat ideo multa scribenda obtinet.	lx.
Suadet moribz coaptare non iuris subtilitate vtendum esse.	lx.
Nouitates hungarie z de puentu nurebergen.	lxij.
Laudat eloquentiam. eamqz ad britanos vsqz p̄uectam.	lxij.
Taciturnitate excusat z neutralitatem difficile tollendam dicit.	lxv.
Suadet huari auxz z puata negocia p̄mendat.	lxvj.
Dolet de amici captura z morte cardinalis acq̄legien.	lxvij.
De morte cardinalis acq̄legien. z de rebus p̄cilij.	lxvij.
Promotoriales literere.	lxix.
Fama non est p̄temnenda.	lxix.
Promotoriales literere.	lxix.
De dietis germanicis.	lxix.
Promotoriales literere.	lxx.
Advocatum nouum denunciat.	lxxij.
Promotoriales literere.	lxxij.
Promotoriales literere.	lxxv.
Probat veram scientiam discere mori.	lxxvj.
Mortatur legatos regni hungarie vt Ladislaum absqz conditione regem recipi-	lxxvj.
ant.	lxxvj.
Congratulatur Jobanni de aych p̄moto in episcopum cysten. z qualiter viuac	lxxvj.
admonet.	lxxvj.
Petit insigne regis anglie p̄ amico.	lxxvj.
Hungari ip̄reto Ladislao regni berede vero regis	lxxvj.
Polonie filium intruserunt.	lxxvj.
Fortune qualitas cur non omnibz est eūlis.	lxxvj.
Consolat amicum sup fuga amasie.	lxxvj.
Et si se indignum laudis dicat. p̄stet tñ se ex laude iocūdari.	lxxvj.
Refert grates de biblia p̄pata.	lxxvj.
Suadet pacem particularem vbi vniuersalis haberi non potest z p̄hibet men-	lxxvj.
dacijs vti.	lxxvj.
Delphin regis francie filius alsatiam obsedit z svpitenses apud basileam misera	lxxvj.
bili clade p̄stravit.	lxxvj.
Mori etsi formidabile sit omnibz tñ necesse est.	lxxvj.
Spondet p̄mouere cām quoad se vires sue extendunt.	lxxvj.
Refert grates de muneribz oblati.	lxxvj.
Comendat vitam aggressam z p̄moda ruris.	lxxvj.

Increpat eum qui non bono proposito amicam nuptui dedit et suadet
 castitatem. rcij.
 De rebus hungarie et ecclesie auxilium. rciij.
 Suteses superbi non se iusticie coaptant sed ipsam iusticiam sibi famulari vo-
 lunt. rciij.
 Hungari quanto renuunt Ladislaum: tanto inter se discordant
 ut eligant alium. rcv.
 Persuadet legationis fungi officio. rcvj.
 Amicitie dissolute cam exponit. rcvij.
 Grates refert de plurimis beneficijs susceptis. rcviij.
 Crozem institutam viro suo conciliare conat per mediam personam
 modo perit. rcix.
 Grates refert defendendi honores suos. c.
 Concordiam inter polonos et australes persuadet tali medio. ci.
 Homines varijs visibus delectantur differenti modo. cij.
 Inundatio danubij et grando in modum oui. ciii.
 Triplicis problematis resolutio. videlicet utrum prudentia sit
 idem habitus cum scientia morali etc. Scdm cur poete nostris
 temporibus sint adeo pauci cum videantur multum utiles et ne-
 cessarii. Tercium cur viles cutes cadauer. antique camisie et
 cera in cancellarijs venduntur per optimis muneribus.
 Tibizando scribunt poete ex ratione etiam principibus.
 Amoris illiciti medela et remedium. cviij.
 Frisingen. ecclesia desponsat domino beinrico sclick. cx.
 Somnium de fortuna describit. cxij.
 Prosperitatem sui stat? denunciat cum desiderio eiusmodi successus. cxij.
 Consolat amicum merentem ex morte sue piugis. cxij.
 Poetam laudat et iuris scientie profert. cxij.
 Zozimi rogatu tractatu de duobus se amantibus proposuit. cxij.
 Prologus in eundem tractatum. cxij.
 Hystoria de Euriolo et Lucretia se amantibus. cxij.
 Epitaphium mittit episcopo patauensi super mire laudis
 lapide tumuli. cxv.
 Promotoriales litere. cxvj.
 Promotoriales litere. cxvij.
 Ladislaus commendatur summo pontifici ne emulis suis regnum hungarie
 perimet. cxviij.
 Consolat merens super morte amici. cxix.
 Oratoria ars ex grecis in ytalos et modo ex ytalos in theutunos venit. cx.
 Grates refert de innumerabilibus beneficijs prefertim de equo veloci
 pinato. cxij.
 Assentit precibus et spondet efficere rogatum. cxij.
 Epistola plus audeat viue vocis oraculo referre mentis preceptum
 de pulchra puella. cxij.
 Redarguit per sanguineum auxilium a se petentem. cxij.
 Captat beniuolentiam et petit libros aliquos sibi accomodari. cxvj.
 Heraldorum nomen aut officium unde ortum habet. cxvj.
 Passagium quod difficile conduci possit in effectum arguit
 pluribus exemplis. cxvij.
 Excusatio regis datie quare ad dietam non venit. cxvij.
 Rex aragonum spondet ire per thurcos. cxix.
 Dialogus per bobemos et thabouras de sacra communione sub una specie. cxix.

Oratio de constantinopolitana clade et bello contra thurcos congregando.	cxixj.
Gaudet beneuolere amicum et se incolumen scribit.	cxixij.
Oratam genitricem suam fouere et amicum studio lram pducere.	cxixiij.
Oratam vices suas paulolongi pplere aduentum suum citi spondens.	cxixiij.
Mouitates scribit et alijs significare iubet.	cxixvj.
Ladislauum bohemiain intrare susceptur coronam significat.	cxixvj.
Expetit sibi statum ytalie scriptis notificari.	cxixvij.
Iterum hoc expetit. et quid papa et cardinales de clade constantinopolitana sentiant.	cxixvij.
Congratulam prosperitati successus et petit certior fieri de clade constantinopolitana.	cxixvij.
Oratam papam ut christianos defendat contra thurcos et innotescit que pre manibus sunt inter hungaros et australes.	cxixvij.
Constantinopolitana clades veridice refert.	cxixvij.
Victoriam absolendi impetrat vicario.	cxixvij.
Excusat se cur patriam ut dicit non reusit.	cxixvij.
Promouet pirkamer contra knoren de ecclesia sancti laurencij.	cxixvij.
Impetrat cuidam cesaris gram.	cxixvij.
Significat amico infirmitates suas.	cxixvij.
Sperat ladislauum regem hungarie cum cesare pacem confirmare.	cxixvij.
Dataviensis epus electus prepedi confirmari propter cesaris indignationem.	cxixvij.
Gratulatur de promotione amici in episcopum.	cxixvij.
Promouit quendam in consiliarium cesaris.	cxixvij.
Baro de puchaym cesari consiliatur.	cxixvij.
Spondet ad patriam suam redire etiam multis periculis obiectis.	cxixvij.
Mouitates alamanie notificat.	cxixvij.
Offert se patronum in gerendis voluntarium.	cxixvij.
Passagium persuadet contra thurcos ex clade constantinopolitana.	cxixvij.
Promotoriales lettere.	cxixvij.
Consiliatur capitulo pragen ecclesie quod se habeant.	cxixvij.
Oratam fortiter aduersa ecclesie tolerare.	cxixvij.
Dux venetum reddit certum imperatorem romanum de clade constantinopolitana.	cxixvij.
Supintendens yconomio instruit quid agendum.	cxixvij.
Rata bene facta ab amico nomine suo.	cxixvij.
Ad nicolaum quintum pontificem maximum de clade vniuersalis ecclesie de situ et fertilitate hungarie et aduersis prutenis et de cruciferis ordinis theutuniconum.	cxixvij.
Impator summo pontifici spondet auxilio esse contra thurcos.	cxixvij.
Spondet se citi patriam visurum.	cxixvij.
Biennam ciuitatem describit.	cxixvij.
De miseris curialium tractatus.	cxixvij.
Gaudet de reditu amici.	cxixvij.
Rephendit cardinalem et ad unionem ecclesie cesarem tractatur scribit.	cxixvij.
Laudat treugas in regno hungarie fieri et aliquid de vniione et passagio contra thurcos inserit.	cxixvij.
Exponit quo epus pataviensis cesarem bonorauit.	cxixvij.
Consulit que sunt agenda in causa frisingen ecclesie.	cxixvij.
De coemendis politicis et aliquid de petro noxetano.	cxixvij.
Dubitatur an uxorem ducat cum sit inops.	cxixvij.
Pollicetur diligentiam suam apud senatum venetianum.	cxixvij.
De morte leonardi aretini.	cxixvij.

Fedus inter venetos et ducem mediolani.	clxxvj.
Epistola iocosa.	clxxvij.
Petit confirmari privilegia beremi camaldulensi.	clxxviii.
Littere promotoriales et commendaticie.	clxxix.
Dolet de amici absentia.	clxxx.
Grates refert de promotione et reddit certiozem de munere et literis non presentatis.	clxxxi.
Gratulatur de scripto Simone etrusco et pollicetur promovere ipsum.	clxxxij.
Mouitates et iocos scribit.	clxxxij.
Acceptat antonium luscum dono mittendum.	clxxxiii.
De transitu impatoris in ytaliam.	clxxxv.
Excusat ducem mediolanum non vocatum ad congregationem per concilio decernendo.	clxxxvj.
Suadet regni hungarie pacem.	clxxxvij.
Consolat principem infirmum.	clxxxviii.
Mortatur ad pacem hungarie.	clxxxix.
Mortatur ad rescribendum.	cx.
De utilitate litterarum.	cx.
Laudat Fridericum cesarem.	cx.
Petit rescribere litteras.	cx.
Excusat se quod non scribit.	cx.
Excusatoria taciturnitatis.	cx.
Commendat cameram frisingensem ecclesie.	cx.
Offert opas suas in causa frisingensem ecclesie.	cx.
Commemorat opas et ytalas nouitates.	cx.
Exhortatur ad responsum rescribendum.	cx.
Agit gratias per consiliarium.	cx.
Refert quo ab imis ad altiora conscendit.	cx.
Enee Senecae tituli sancte sabine cardinalis epistole. Refert grates de promotione ad cardinalatum.	cx.
De eodem.	cx.
De eodem.	cx.
Promotionem suam amico notificat.	cx.
De eodem. et se totum offert gratitudinis loco.	cx.
De eodem formale exemplum.	cx.
Auxilio amici sperat onus impositum ferre pergruius.	cx.
Promotionem suam notificat amico singulari.	cx.
De eodem et reuocat amicum ad curiam sibi sedem pergruam.	cx.
Promotionem suam notificat amico.	cx.
Mouitates.	cx.
Refert grates et agere spondet se indignum.	cx.
Indignum officij se agnosces exorat deum pro vita quam tante dignitati par sit.	cx.
Amicitiam non abstulit dignitas adepta sed aucta persistens est.	cx.
De eodem. et seruatum locum pro aduentu suo pollicetur.	cx.
Offert se promotorem quantum possit.	cx.
Confidit in deo qui dignitatem dedit in sufficientia vires tribuat.	cx.
Prohibet ulteriozem promotionem quia mauult pauper amari quam diues odiri.	cx.
Mouitates de terremotu cometa et thurcis.	cx.
Pollicetur se promotorem in requisitis.	cx.
Promotionem suam notificat.	cx.
Congratulatur promotioni.	cx.
De eodem notabiliter optat salutem plurimam.	cx.

Promotionem suam notificat.	ccxxv.
Se offert vsui tanq̃ frater.	ccxxvj.
Refert grates p̃gratulatori suo.	ccxxvij.
De p̃solatione sup̃ morte amici.	ccxxviij.
Congratulatio sup̃ p̃motione amici.	ccxxix.
Suadet fedus iure cum summo pontifice.	ccxxx.
De eodem ⁊ debita reposcit exolui.	ccxxxi.
De eodem ⁊ credita reposcit.	ccxxxij.
De eodem ⁊ petit r̃sum.	ccxxxij.
Congratulat̃ p̃moto optans salutem plurimam p̃siliis de patrociniis ⁊ se suaq̃	ccxxxij.
offert vsui p̃ arbitrio.	ccxxxij.
Denunciat̃ p̃motio vtrozq̃ amici.	ccxxxij.
Dollicet diligentiam sup̃ p̃mendatis.	ccxxxvj.
Grates refert de p̃gratulatione p̃motionis sue.	ccxxxvij.
Petit claustrales p̃ se deum exorare vt collato bonoꝝ digne	
p̃se possit.	ccxxxvij.
Expedire dicit oratorem habere apud sanctissimum. ⁊ incarceratum	
emancipare.	ccxxxix.
Notificat suam p̃motionem ⁊ se offert ad beneplacita	
obsequiosum.	ccxl.
Consulat̃ amico quomodo consequatur notabile commendatum	
monasterij.	ccxlj.
Refert grates clero p̃ p̃curatorem suum de charitatio subsidio ⁊ p̃cipit satage	
re vt decensus emancipet̃.	ccxlj.
Gratanter suscipit carmen de eius p̃conijis p̃positum.	ccxlviij.
Amicitiam suam notificat ⁊ se commendari exorat	
principi.	ccxliij.
Congratulat̃ p̃moto ex virtutibus enarratis e merito.	ccxlv.
De eodem.	ccxlvj.
Iniuste damnatum excusat.	ccxlvij.
Demandat̃ p̃curatori vt legatum summi pontificis p̃sum recipiat ⁊ audac̃	
illi assistat.	ccxlvij.
Scribit ne taciturnitas affectionem diminuat.	ccxlix.
Mouitates refert ⁊ dire egisse cum captiuo reprehendit.	cccl.
Commendatoria cum clausula credentie.	ccclj.
Decima ⁊ indulgentia p̃dicat̃ contra tburcos.	ccclij.
Se offert p̃motorem.	ccclij.
Se gratum refert obsequia prestare.	ccclij.
hortat̃ bono christianitatis p̃sulere ⁊ impatorem ad id inducere.	ccclij.
Lupit scire quomodo valeat.	ccclvj.
Promotionem suam notificat ⁊ se p̃mendatum haberi exorat.	ccclvij.
Dollicet gratitudinem p̃motionis sue.	ccclvij.
hortat̃ vt rex bohemiogrates referat pape ⁊ cardinalibus	
de sua p̃motione.	ccclix.
Postulatur pragensis ecclesie sponsus.	ccclx.
Spondet facile obtinere quod prestare potest.	ccclxj.
Licere credentiarum.	ccclxj.
Congratulat̃ p̃motioni sue in cardinalem.	ccclxij.
Constantiam sue amicitie refert.	ccclxij.
Gratissimus est de amicitia regis adeptus.	ccclxij.
De morte comitis cilie ⁊ p̃sagio cometes.	ccclxvj.
Petit regi neopolitano commendari.	ccclxvij.

[illegible]

Conquerit p'motiones suas a cancellario neglectas.	cccciiij.
Esti se tanta laude indignum sciat mauult laude q̃ vitupio transgredi.	ccccv.
Conquerit lrās p'motoriales p cancellarium neglectas.	ccccvi.
Preposituram amico impetrauit.	ccccvii.
Excusat quare non scripserat.	ccccviii.
Consulat p̃q̃rentibus grauamina vr̃bis p̃ alamanos.	ccccix.
Petit se celari p̃mendatum fieri ob neglectas lrās p'motoriales.	ccccx.
Denegatam dispensatōz vt in sacris p̃stitutus nubat significat.	ccccxi.
Committit diligentiam sui p̃fecti indulgentias impetrauit.	ccccxii.
Notificat animum de se sentientium.	ccccxiii.
Excitat ad satagendum tpe p̃gruo z instanti.	ccccxiij.
Mortat vt rex fidens pueret bis q̃s longa exerpientia nouit.	ccccxv.
De eodem z petit regis nuptias esse faustas.	ccccxvi.
Comminat se foueri in causa varinien. ep̃at.	ccccxvii.
Petit creditum sibi restitui.	ccccxviii.
Creditum repetit vt fideiussoria liberef.	ccccxix.
Longaudet redempto ex vinctulis z se totum pollicef.	ccccxx.
Pollicef p'motionem.	ccccxxi.
Excusat se de gestis p̃ varadien.	ccccxxii.
Compatit merenti sup morte amici.	ccccxxiii.
Dispensationē sup bigamia obtinere non potuit.	ccccxxiiii.
Pollicef germanice nationi p̃ficere non nocere.	ccccxxv.
Magnificat renia ex amore mītētē z mallet facto q̃ x̃bis q̃tē.	ccccxxvi.
Excusat se. q̃ p̃mendatum suam ptulit iusticia exigente.	ccccxxvii.
De morte diui Ladislai regis.	ccccxxviii.
Mortat circa plura de diligentia z cura.	ccccxxix.
Admonet p'motionem regis sponsi erigere ad regem polonie vt ep̃atum varinien. p̃sequat.	ccccxx.
Indignatur papa ep̃o berbipolen. p̃pter pecunias sublatam z besler iniurita- tum.	ccccxxi.
Litere credentiar.	ccccxxii.
Laudat diligentiam legati z mandat p̃cordiam inter imp̃atorem z regem bun- garie coronati.	ccccxxiii.
Deliberatione habita pollicef r̃ndere.	ccccxxiiii.
Mortat notabilib' r̃onib' ad p̃cordiam cum imp̃atore z excusat se de rumorib' ag- grauatōis germanice nationis.	ccccxxv.
Consulat meliorem esse pacem certam q̃ desperatam victoriam.	ccccxxvi.
Petit adiuuari ad p̃secutionem ep̃at' varinien.	ccccxxvii.
Emittunt plura apostolica scripta p̃ inurmurantes de grauamine nationis ger- manice.	ccccxxviii.
Mortat ad excusationem grauaminis germanice nationis.	ccccxxix.
Mortat audire suo nomine loquentem.	cccc.
Excusatoria grauaminis germanice nationis.	cccl.
Murmur grauaminis germanice nationis reserat z rationibus notabilibus eneruat.	cccli.
Destinat legatus apostolic' ad nuptias ladislai regis.	ccclij.
Mortat legatum q̃celeriter nuptias regis adire.	cccliii.
Scribit se bene valere nec supfluis curis augi velle.	ccclv.
Megat se altiozem gradū ambire z collaudat poetice metrificantē.	ccclvi.
Mestus ex morte amici p̃solat bis medijs.	ccclvii.
Mortem amici denunciat.	ccclviii.
Pollicef opas suas amico z p̃cordat ecclie minime derogare.	ccclix.

ccedxi.
 ccedxij.
 ccedxiij.
 ccedxiiij.
 ccedxv.
 ccedxvi.
 ccedxvii.
 ccedxviii.
 ccedxix.
 ccedxx.
 vniuersa
 ccedxxi.
 ccedxxii.
 ccedxxiii.
 ccedxxiiii.
 ccedxxv.
 plico scri-
 ccedxxvi.
 ccedxxvii.
 ccedxxviii.
 en. eman-
 ccedxxix.
 ccedxxx.
 ccedxxxi.
 ccedxxxii.
 ccedxxxiii.
 ccedxxxiiii.
 in ladislao
 ccedxxxv.
 ccedxxxvi.
 ccedxxxvii.
 ccedxxxviii.
 ccedxxxix.
 e auditum
 ccedxl.
 e birlin ob
 ccedxli.
 ccedxlii.
 ccedxliii.
 um ꝑ thur-
 ccedxliiiij.
 inum ꝑpter
 ccedxlv.
 o interlit ꝑ
 ccedxlvi.
 ccedxlvii.
 gre submi-
 ccedxlviii.
 pedimento
 ccedxlvix.
 ccedl.

Collaudat de collisione pragmatice constitutionis et hortatur contra thurcum
 bellum inire. cccxj.
 Responsio ludomici regis francie. cccxij.
 Dat privilegia transeuntibus per terras et dominia principum. ut sint liberi a gra-
 uaminibus. cccxij.
 Copia cuiusdam brevis ad eundem. cccxij.
 Breue ad episcopum vintemiliensem gubernatorem Perusij quemadmodum exi-
 gat steteram ab illis. cccxj.
 Responsio ducis mediolani. et pollicetur in propria persona contra thurcum ire. cccxj.
 Hortatur rationibus ne prohibeat virum ire contra thurcos. cccxij.
 Mandat electum episcopum assumere. et nullis aduersis pertrahere. cccxij.
 Denitet olim proposuisse tractatum de duobus se amantibus. cccxj.
 Refert thurco fidei nostre veritatem. et collidit errores machometi atque sectam
 suam. cccxj.
 Oratio pro pape in conuentu mantuano edito. cccxj.
 Bulla de perfectione in thurcos. et de prerogatiuis eiusdem passagij. cccxij.
 Oratio Enee ad Calixtum papam offerendo imperatoris obedientiam. cccxij.
 Oratio Enee coram sanctissimo et senatu cardinalium imperatore coronato pro parte
 et eius nomine ad passagium inducendum. cccxij.
 Excommunicat et denunciat Gregorius heymburg. cccxv.
 Absoluit pratislauiensem. et nasslauiensem. a iuramento homagij Georgio bohyebz
 regni bohemie nomine prestito. cccxvj.
 Refert grates de munere oblato et poemata preconizat. Confertque de mladislao quo
 iure regnum hungarie occupauit Ladislaum rex regni heredem. cccxvj.
 Mittit litteras summo pontifici presentandas. cccxvij.
 Significat bohemos rokezanam petere in archiepiscopum. cccxij.
 Determinat primum tempus veniendi ad dietam in noua ciuitate celebrandam atque
 refert post nouitates ytalie obstacula ne contra thurcum congregati concludant. cccxij.
 Corrigit dyalogum perfectum in quibusdam punctis. cccxij.
 Excusat se quod paulum vergerium aliter misit quam prius statuisset. cccxij.
 Non vult in orthograuia se quenquam sequi. cccxij.
 Cur captus sit pedagogus Ladislai regis. cccxij.
 De balneo naturali dominorum de baden quod voluptuosum sit. cccxij.
 De condemnatione Hieronimi heretici in exilio Constantien. cccxij.
 De crudeli amoris exitu Bwifgardi et Sigilmunde Lancredi solernitanorum pri-
 cipis filie. cccxij.
 Vindicta illate violentie. quam de se extorsit lucretia romana speculum pudici-
 tie. cccxij.
 Commendat fratres minores de obseruantia. cccxij.
 Reprehendit scribentem insolito latino. cccxij.
 Tractatulus de educatione liberorum per Eneam filium editus. ad Ladislaum
 nobilissimum hungarie et bohemie regem. cccxij.
 Refert grates pinotori singularis amici. cccxij.
 Conclusio epistolarum metrico carmine de laudibus beate Marie virginis Ihesu
 Christi gerule. cccxij.

De conizatio Enee filij poete laureati.

Omibus et singulis humanitatis studio deditis, sequētesq; eplās inspe-
cturis nicolaus de vule sacri lateranensis palacij auleq; imperialis con-
sistorij comes. S. p. vl. Eneas siluius de senis ex nobili sanguine cretus
oratoriq; ac poetice scientie admodum doctus. In concilio basilienfi cuidam
prelato seruiuit pauper. Ibiq; dñs Caspar schlick diui friderici tercij protuē ro-
manorū regis: ac austrie et ducis: cancellarius. vir omnium humanissimus et sin-
gulari prudentia pollens: bunc eneam in scribam et secretariū romane cancella-
rie condurit. Rexq; illū ob eius scientiā et doctrinā excellentes: statim in poetaz
laureatum creauit. Qui exinde cancellarij annis cōpluribus nō sine labore ma-
ximo inseruiens: diuersas litteras et missiuas bincinde ad principes: platos: ma-
gnates: amicos et fautores suos latine arauit: adeo comptas ornatas et elegan-
tes: vt magnā inde laudem consequeret. Deniq; nō post multos habitos labo-
res: opera et adiumento regis predicti. Episcopatum tergestinensem nactus est
et ex eo loco in episcopum senensis ecclesie postulatus. vnde per Nicolaum pa-
pam quintū ad fastigiū cardinalatus est assumptus. Ac deinde statim post defun-
cto nicolao in summū pontificē canonice electus. et Pius secundus appellatus.
Ita q; hic homo pauper breui tempore in ditissimū: et scriba modice reputatio-
nis in omnium dignissimum virum et in caput vniuersalis ecclesie propere creuit.
Huius ego epistolas quas ipse (vt supra dixi) bincinde ad principes ac suos
amicos et fautores obsignauit. in vñū collegi et impressum iri fideliter ordinavi.
Et potius illas q; aliorū oratorū epistolas: quia et si eorundē vt Tullij Petrarche
Leonardi aretini: Guarini: Dogij: Builelffij: Casperini: ceterorūq; epistole: de-
gantes compte et ornate existant. De tamen epistole Enee in stili claritate et la-
tini familiaritate vident antecellere. Quare illas duxi amplectendas et homini-
bus huius artis studiosis comunicandas fore: vt ipsi bis insudantes: ex carun-
dem frequenti lectione habitū in seipsis: huiusmodi latinitatis et ornatus adipi-
sci queāt vt vestigia Enee imitari. Attento qđ Seneca dicit. Certis ingenijs im-
morari oportet si velis aliquid trahere quod fideliter sedeat. Si igit quis stilus
huius hominis clarissimi imitatur: credo bunc citius euadere in virum ornatus
stili sciam qđ si quibusuis aliorum ingenijs immoraretur aut sese traderet ducen-
dum. Valete.

Congratulatur amico de prosperitate successus.

Epistola prima.

Vianus cardinalis sancti

angeli apostolice sedis legatus. Doctissimo viro domino Enee silvio de senis amico charissimo regi romanoz secretario. Salutem dicit. Amantissime enea gaudeo te esse apud serenissimum dominum regem in loco honorabili et te digno. Licet (ut animi mei affectu fatear) mallē te esse in italia in loco etiā tua virtute digno. Congratulor cancellarie imperiali que talem virū sortita est: cuius ingenio nō parū florebūt. Jam locus ille latinā redolebit facundia. Ego te propediem videbo et amplexabor: simulq; redar-

guā q; iussisti me sub cōditione salutari. Si scires quantū te semp dilexi et diligo: quācūq; tuis afficior virtutib; pfecto nihilis cōditione illam. Et cū p officium cui pces ad me comode venire nō poteras: scripsisses saltem more tuo lras suas. Sed ignosco modestie tue: et quicquid facis ipse mecū in meliore accipio partem. Sed teinceps velim te mecū cōfidentius agere: et nō obliuisci eius: que inter nos semp fuit beniuolentie atq; amicitie. Familiare hunc mecū vt celeriter expediat adiua. Cupio pmaxime morē apud cesarē vt aliquid p quiete huius regni possim efficere quo meli; faciliusq; expeditio militaris contra turcos: fidei catholice seuissimos hostes instituta parari possit. Ad hec enī duo sanctissima opa iuxta legationis aplice mihi iniuncte officiū: totū anbelo ac serueo quēadmodū in reb; bohemicis olim me feruere cōspexisti. Vale.

Epistola. ij.

Cilie comes impatori reconciliatus est.

Meas filius. S. p. d. Reuerēdissimo in xpo patri dño Juliano cardinali sancti angeli apostolice sedis legato. Nō cogit me necessitas: sed amor scribere. Tuisq; vestris quas ex buda ad me designastis p magnificum cancellariū satis factū est. Nihil enī ex me ille ptebat nisi vt creationē cuiusdā palatini comitis pmouerē. In hoc quid factū sit: et qd nō: ex cācellario cognoscetis. Ego illud adicio fecisse mihi verba sup hac re nicolaū castellanū cū hac trāsiret: meq; id respondisse quod nūc secutus est. Sic principes sunt fere oēs: cum opinionē aliquā in duerunt: magna opus est arte vt iniam mutant. Persuasum est regi inutilem esse hanc comitū creationē. Nec omnino errat. Quis enim nō vituperaret vsq; ad mercatores sordidasq; artes: hoc decus egregiū descendisse. Rex tamen dum prohibere vult quod fieri non debet: id etiā vetat quod fuerat faciendū. Seruandus est in oibus reb; modus: et quā pbi ponunt mediocritas quedā tenenda. Sed hoc magnis autorib; psuaderi debet. Mihi nō plus fidei est q; pecunie. Adq; tolero patienter: quādo et me maiores eodē haberi mō tractariq; video. Se i de his finē facio: nedū loqui ppono videar oblocutus. Nouitates quoq; vir vlle sunt que p me scribi debeant: si qd erat cancellarius poccupauit. Anū tñ quod ille pterit ex me notū habebitis. Comes enī cilie q diu et vienne et hic fuit: petita erratoz venia: gratiam regis meruit. omninoq; in cōcordiaz rediit. Nec aliquid regia maiestas ex eo voluit: quod nō ex integro reportauerit. Senior comes nūc in greciā venire debet regiq; se psternere et omnia filij facta cōprobare. Debebat rex citius illuc proficisci: s; plures enī occupationes detinuerit. Nunc scio (si vera sunt que ipsius ab ore cadunt) iturum ipsuz ante septēdiū: quia reuerti eū viennā ad res bohemicas infra mensem oportet. De cathelanis

Commentus scti marci de flor or' pducatoz

mutatis gallicisq; variatis nihil scribam. qz ex alijs confluere ad vos noua non ambigo. Deus nobis vnionem concedat qualiscūq; falsuerit tandem: quoniam si a deo erit: mala esse non poterit. Ex italia miro nullam insignes p hos dies nouitatem missam. Frisingen. eps qui vester amicus non vulgaris fuit: pter optatū omniū vita excessit. Rex successorē optat germanū esse dñi cācellarij. Res q in capitulo 7 apud eugenij 7 apud sciliū p diuersos ventila ē. nec certū ad huc nec verisimile habeo quis debeat voto potiri. Ego desiderjs meis omnibus germano cancellarij maxime faueo. Det deus illi vt secunda sint vniuersa. Valere optime diuq; cōmendatū habete.

Impator platos suos reuocauit ex scilio basilien. ppe sedus eugenij pape cū rege aragonū 7 duce mediolanen. **Epistola. iij**

Meas filius poeta. S. p. d. Reuerēdissimo in xpo patri dño iuliano cardinali sancti angeli. Non opus est reuerēdissime pater 7 dñe mi colēdissime multis imprescitiarū agere: quia quod alijs litteris eutrusco sermone: 7 mihi iam ob l'ato scriptis optauerā: diligenti opera p vestrā reuerendam paternitatē curatū est: sicut 7 maiestati regie 7 dño cancellario: Tum p vōs: tuz per serenissimū dñm regem polonie scriptum vidi. Solū aliqua scitu digna v're reuerēdissime paternitati modo referam. Scio nāq; q apud hungaros nō quē admodū apud vos italicenouitates sciunt: 7 tamen naturale est de patria velle pcrebro sentire. Nec em aut alpes iulie: aut danubi: sicut arbitro amor patrie ex vestro pectore ademierūt. Sed puto idem cōtingere vestre reuerēdissime paternitati qd mihi: quia quāto longi' a paternis recedo larib': quātoq; diuti' suauissimo ausonie celo prius: tantomagis desidero naturale solū vidē. ibiq; viuē 7 mori. Scribā igit pauca de patria nra 7 magna 7 vera: si vera sunt que magnū viri ad cesaris nri deducūt noticiā. Primum est bononiā mox suo q sup mercurio fundata est motū fecisse. Franciscūq; piceniniū in vinculis cōiecisse. Antea qz soroz illi' ianua 7 sub eodē astro pstructa: thomā vulgosū ducē suū de tribunali in carcerē traxerat eiq; raphaciē ad vñū suffecerat. Sed hec paululū antiq̄ora sūt. Credo recentiora cupitis nosse: nec ista desunt: vberē semp materā nouitatis bz italia. Eugenij semis eē nō ignorat. Is cū rege aragonū 7 duce mediolani. ac nicolao picenino: 7 cū tota factione illa sedus pcussit. Cui rei vigor reuocatur? est rex suos ex basilien cōcilio platos. Ea lege vt in eugeniana curia suis dignitatib' potiant: Quis antea gallicia minati fuerūt: vltē? senō pstaturos ob edictū eugenio: nisi is apto bello regē illū impeteret. Veneti qz florentini. Januēses 7 bononiēses nouā inter se pfederationē fecerūt. Itaq; florentinoz 7 venetoz copie bononiā ingressē sunt. Nec spes ē illā posse p piceniniū recipari: tamēsi ad huc eius noie art defendat. Marchio ferrariēsis: qm filiā regis aragonū desponsatā habet: armigeros venetoz p suū territorij trāsire pibuit q res cū suspectus valde reddidit. Illi aut nauigio rauēnā applicuerūt atq; illinc in emiliā pfecti sūt bononiāq; ingressi. Circa quā soli aloyis de verme 7 dñs fauētie castrametabatur. Sz fauentin' iā ad sua tutāda reuersus ē: ne se absente p florentinos q agros fauētinos populabant expugnari vrbis posset. Nicola' picenini' circa castenellā 7 comes frācis' circa sc̄m seueriniū castra tenēt: qsi sortiti puincias vna iā das eaq; lex sit vt iste vnā ille aliā exbauriat puincia. Et sic misera funditus italia la cerat que vnica solū causa facit vt exiliū quod mihi ad tempus delegeram brene diutius ptabam: qm minus graua sunt aliquātulū que audiunt qz que vident mala. Nec scripsi ne scriberēz nihil vestris humanissimis litteris puocatus. Nō vt exinde mentē vestrā pturbem: que in viro sapiente quietissima est: sed vt mihi poti' leuamē aucupari narrando possem. Valeat optime vestrā reuerēda paternitas meq; vt facit seruoꝝ suoꝝ in numero sp habeat.

Ras studere suadet qz maxie decorat.

Epistola. iij.

Meas filius? poeta. Nepoti suo anthonio salutē. Retulit mihi nānes pat-
 re te dū puer adhuc fores miro l'arū amore fuisse incensuz postq̄ vō ex-
 ephebis excessisti neminē eē q̄ tibi ampli⁹ vt studeas queat psuadere que-
 res nō mira tū mibi s̄ stupēda fuit. Ceteri em̄ puericiā sūt z stulticiā deponūt: vi-
 rilē togā z pudētā induētēs. Tu s̄ sapiēs puer: stultus vir cupis videri. Et bar-
 bam q̄ vmbra culū vtutis recipis. Doleo certe tui cā: nec qd de te factū sit scio.
 Subet cicero vt quilibet in adolescētia viā eligat z gen⁹ vite honestū quo vti de-
 beat. Idē hercules factitauit. Mā cū p quietē due sibi mulieres supra humanas
 formā venisse apparerēt: z altera sibi voluptatē laborē altera pmitteret hāc se-
 cutus est sciēs q̄ post laborē pmiū certaminis daf. Nec coronat (vt inq̄t apls)
 nisi q̄ legitime certauerit. Tu vō vt audio vagari vis sp̄: nec aliqd gen⁹ vite saltē
 honestū aplecti studes. Vras q̄s puer amasti iā vir odio hēs. pudet me tui cā. Me-
 scio em̄ qd eē possis absq̄ l'ris. nisi alin⁹ bipes. Quid em̄ hō ē absq̄ doctria quātū
 uis diues quātū uis potes. Quid inē boies ill'atū z marmoreā statuā inest. Mō
 dur n̄ rex nō ipator alicui? p̄ciū ē l'raz ignar⁹. Videm⁹ nri seclī p̄ncipes: qm̄ rudes
 sūt: z nedū latinū: s̄ maternū quodā mō i grātes fmonē: quātō respectui sūt: quō
 negligunt: quō vitupant q̄ s̄ hīs eoz obediētā in subdiē habet: nō amor s̄ metus
 id facit. Qui (vt cicero ait) Mō est diuturn⁹ m̄gr officij. At vbi metus abest mor-
 derunt. Interdū etiā neci dant. Quid ḡ tu miser studia despicias l'arū: q̄ paup-
 es: q̄ nisi p magnā vtutē euadere in virū clarū nō potes. Quid facis obsecro: qd
 speras. Reris ne sp̄ iuuetū q̄ florē tibi durare: an nescis: qz tāq̄ flos agri iuuentus
 est: q̄ manē nitet: vesp̄e vō arefcit. Nihil est veloci⁹ t̄p̄emibil qd magis fugiat: vō
 lat sp̄ irre meabile t̄ps. Tu tibi pulcr videris: dū etas robusta: dū iuuetus flori-
 da vires. Mō cogitas instare senectutē: nō vides qz dies q̄libet aliqd detrahit for-
 me tue. Aliq̄ forsitan formosa puella tuo capta nitore. te cepit: teq̄ q̄ catenis li-
 gatū retinet. Tu ei⁹ delicias seq̄ris. beatūq̄ te putas dū in amplex⁹ venis illi⁹: s̄
 lōge deceptus es. Mā duz formā istius miraris formosiorē deseris adolescentem
 Mō em̄ lucifer aut besperus tā pulcr ē: q̄ sapiētia que studijs acq̄rit l'arū: vñ z
 dicere plato solebat. q̄ si videri ei⁹ forma posset: mirabiles sui amores excitaret.
 Tu tñ hec oia deseruisti (vt tu⁹ genitor dixit) viciat te (vt opinor) iūpet iuuetūq̄
 Sed cogita mi anthoni: qz nō semp iuuenes sumus. Redi obsecro in viā z teipm̄
 vēdica. Linque ineptias iuuetutis: z virū te esse memēto. Oia hec p̄teritū quib⁹
 modo letaris: etas: valitudo: forma: deliciae: voluptates. Sola nos si semel rece-
 pta fuerit. vsq̄ ad mortē sapiētia comitat⁹: z post mortē vitā aliā beatissimā p̄bet
 Hanc igit rogo mi anthoni: vt oib⁹ reb⁹ alijs post tergū positis adipisci studeas
 qd tūc demū facies: si philosophie dederis opam z qd assidua lectione didiceris
 in opus deduxeris. Ad quā rē iaz tempus est vt te accingas: nec cū bodie possis
 bene viuere: cras dicas incipiam. Vale.

Epistola. v.

Agricultura laudat.

Meas filius. S. p. d. Johanni ptholomeo patruo suo. Elegisti vt audio
 senectuti tue cōuenientissimā vitā. Ortulis quidem rigandis z rei rustice
 studes. Res est te digna z senio tuo dulce hoc ocū est: honestū negociū
 modesta voluptas. Jam nō armis aptus es: grauis galea eēt: molesta lorica. In
 tolerabileq̄ scutū. Rursus q̄z in rerū civilū versari fluctib⁹. Carere somno: cibū
 nō sumere in t̄p̄e mortifera res ē senib⁹. At rusticatio vitā quietā: liberā: honestā
 z frugalitati cōueniētē p̄bet. Nec tu prim⁹ ex sapiētib⁹ viris. In hoc viuēdi gen⁹
 ex rebus publicis cōuolasti. Nulla voluptas maior fuit horatio q̄ rure sese reci-
 pere: quo cū venisset: vir illinc poterat octauiani cesaris. z totius mūdi domini
 iussibus euocari. Cū vō in vbe foret. miro desiderio ruris assidue tenebat: binc
 ad inecenatem scribens. Orus inquit quādo ego te aspiciā. Perlege epistolas se-
 uece quid illic magis q̄ agroꝝ cultus collaudat. Plātauit ille platanos sua ma-
 b iij

bene d. d.
 antonius

nu piscinas fodit: aquas deduxit nullibi libenti? Quod in agris erat. Quid in catbo-
ne maiore cicero scribit: quod utilitates ex agricultura percipi ostendit quod vberimos quod
stus: quanta illic voluptate consistere quanta mentis quiete: quanta curarum remissionem
quanta naturalis oblectatione. Hoc genus vite solum nature hominum vsuique percipue est accom-
modatum: quod omnia ad victum cultumque nostrum spectantia nobis supeditat. Sapis equidem
quod hanc vitam delegeris a tempestatibus civilis insanie remotissimam: hinc potes tamquam ex
altissimo speculo nos curialibus negociis implicitos qui naufragantes despicere po-
tes tibi soli vacare: te colere te frui. Diocletianus cui orbis parebat: depositis impio-
fastibus in villa salone agriculture studiis sese tradidit. Fecisset idem augustus ut quod
dam scriberet nisi timuisset insidias. Cirus persarum rex gloriolum solebat: cum venientibus
ad se ortum ostenderet suis manibus persertum et arbores in ordine positas. Sed ne morta-
lium tantum exempla sequimur. De ipse cum boves primo creasset: ubi nam illi posuit: nisi in ortu
deliciarum. Et illi cum illinc expulsi: quo nam obsecro nisi in agros misit. Facis ergo
mihi obsecro quod te decet: quod et ego si potero aliquando faciam. Nam degentem rure boves com-
medo. Curam laudo rerum rusticarum conferendi plantandique solertia probo. Nonne tu
ut labor levis sit: quod corpus non atterat: sed exercitio quodam corroboret. Ibi modeste
vives: integritate vite servabis. Non ibi curiositas supuacua et anxia te tenebit so-
licitudo: ut quicquid ubique gerat peroscas: non tibi sonum adimere poterint cure: inuidie:
pestilentia: et edaci carebis liuore. Nulli fraudi locus erit. Nulli scelerum officine
parebit accessus. Sed dulcis securitas: quae tranquilla oculi frugum: vita officio plena
urbanis bonorum atque diuitiis omnibus anteferenda te habebit. Sequere enim ut ce-
pisti: et agrum simul et te ipsum ita ex cultu redde: ut cum egredi e vita oporteat: ad or-
tos illos puenias: quod nec pluuia nocet nec estus. Vale.

Conuersationem suam notificat.

Epistola. vi.

Asparnouariensis. S. p. d. Enee siluii poete preceptoris suo. Mibi illis meis
propter quod singulare quandoque dilectione quam i te habeo significare studeo. Intelle-
xisti tu profecto ut opinor iam dudum me tibi illa bene taetum nullo effectu idica-
rim. Sed quod res mea atque conditio vsque hanc in die effici passa fuit: ut effectum ipso volun-
tate mea patefacere: solum sibi mihi de te permixtus fuit: ut ad te nunquam irez qui doctior
abire. Idcirco te accedere sepius sumope conabar: et id mihi operum fuit: tuoque frui
consilio vsque oblectat: suus et meus ut ita dixerim. Ite magistro versificare puto. Nec quidem
recessus tuum videre facile fuit: quod tam et consilio et re ipsa perderas: nepe ut prius metis mee
suauiter eras absens tristitia ipsi factus es: atque ut comici nostri vobis fruar: baud vix
quod vulgo dici solet: diem adimere egritudine hominum. Nam mihi quidem non de filio ut ipse
ait: sed de te magistro et prece integrescit dolor. Unum tamen quod mentem meam lenit: tui vicer sta-
tus augmentum: quod incommodo meo in eundem ediparo: et ipse mee me archano tibi statio-
nem facio mecumque talis maducas et bibis. Et quoniam de tuis scribis quod indices suauiores
faciunt: nullum ad me venit. Expedit me quicquid quod fecerit fingere et inde tamquam tuipse eos fe-
ceris illis gaudere. Nouissime autem vna et ego illam eglogam voco. Ipsi. In qua martinum
gallum felcianum secreta tuum tecum altricatam merito quidem introduxi. Illi quippe pro-
te in magister meum decreueram me bitum: illoque pauculos dies potius suus: sed perfeci cum
felice nro ab hac urbe decessit. Stephanum deinde auunculum meum altricatam nre
iudice statui. Et id duas ob causas factum est. Primum quod ut nec ipse arbitraretur meorum
ei apud me prius potius sine viles effectum esse. Altera vero ut illos vtilis non tamquam
a vobis a discipulo vno editos ipse corrigeret: pulchrum et alienas preces divulgaret. Idem
nunc omnem vsque a principio causam quare hec condita sit egloga in hunc modum. Vale ut opto et
me ama ut soles: atque age ut non diu rursus expectem. Si quid tibi quod rei mee conuenire
iudices euenerit: mei memineris quoniam: itidem et cesaris medico coitalico nro quem
verbo meo saluere iubeas: velim supplico. Cupio quidem tecum esse. Iterum vale.

Represalia dissuadet.

Epistola. vii.

Meas filius poeta. S. p. d. Johāni orlādo viro magnifico. Reddidit mī
bi familiaris tuus: tū ex te: tū ex petro iuliani lras in eū finē tēdētes: vt apd
magnificū cancellariū rē tuā curarē: feci id libentē: Sed mīme op' erat cur
renti equo calcar admoūere: sua eteniz spōte tātū ipse cācellari' inclināt' erat. vt
oēs apud eū pces supflue viderent' z essent. Diligit em̄ te sūmo corde: libentēq; se
in his exercet que tuū respiciūt cōmodū. Itaq; adhibita ē in tuo negotio sūma
diligētia. Factus est cū rege z cū cācellariis de eo sūmo plūrus. Quid aut inde ba
beri potuerit: ex lris cācellarij pāpēs: puto bonū piliū eē qd de plūbino dat' z tu
als aperuisti. Nā ex illo recupares debitū tuū: z maiestati regie grām ad maiora
nāscāceris. quāq; putē regū z pīncipū grās tibi iā eē fastidio: q post martinū
nullū es nisi onerosus exptus dñi. Intelligo ex lris tuis te ad ius rep'saliarū vel
le recurrere. Id est incertū z piculosus remediū multūq; iniusticie secū desert: cū
bi sepius lueat penā q sūt exptes peccati. Tu vō id incitāmētū ē belloz: qm q
ledunt' rursus se viciat' volūt: totq; vndiq; rep'salie sūt donec aptū exardescit bel
lū. Tu tñ qd tibi cōueniat magis scis. Ego dicam sicut ad curionē scribit cicero.
Aut te in meā sūam ducā: aut certe testatū apud aīm tuā relinqū qd sciseri vt
si qn displicet tibi tuū piliū cepit: possis meū moueri? cācellarij recordari. Atq; d
bis satis. Respōdisses petro iuliani: nisi nūci' tu' iterū illū ad regē aragonū ex pre
ducis mediolanēsis significasset. Ubicūq; tñ sit: grās sibi refero p suis humanissi
mis lris: cuiusq; filiū tibi efficio cōmēdatū. Vale optime mei memor.

Amicitia z dilectionē notificat z
se excusat q raro scripsit.

Epistola. viij.

Meas filius poeta. S. p. d. Nicolao amīdano iuriscōsulto. Si numex
ep'arū vltro citroq; missarū pensamus: nihil est qd tibi debeā. Quippe cū
lris vnīs dītatat vītatū fuerimus inuicē. Rursus vō si verba cōputem?
teneor tibi multa rescribere sicut multa significasti. Accedit buc q amicitia non
est cōputatū beneficioz vt que non ad numerū vel qualitatez: sed ad effectum
tribuit. Scribā igit siue obligatus sum siue solutus. Rndeborq; tuis lris q pote
ro breuiter z succincte: ne vel tibi lecturo: vel mibi scribēti sū molestus. Cogāt
deo pīmū q domū grauissimā z oim doctissimā iuriscōsulti reuerēdissimi dñi car
dinalis panormitanēsis intraueris. ibiq; mīgarū suscepis. Nā id tibi admodū
pderit: q ex ill' vberatissimo sciaz fonte dieti potās doctior euades z mibi vti
eris grāz quā in tua. R. p. repi cōf. rimās pīnuāsq; Taceoq; q sub ei' vmbra ad
magnas tibi dignitates patebit accessus. Reliquū ē vt bozter ad p'seueratiā quā
demū adipisceris: si multe patiētē te tradideri: qd vnicū ē remediū. Inuidiā va
lentissimā. Eterer maiori cōhortatiōe si tua dñus mibi p'specta nō esset. Sz noui
q; sis aduersus qlibet fortune impet' tuis totib' z p'bie institut' armat'. Oz vō
ad archiep'sbyteratū electus fueri: id ita demū laudo si absq; desertione n'raz ptius
potes eo puenire qd nisi possis: melius est offīcio q; fide carere. Arbitror te senti
re de auctoritate ecclie nō qd multi s; qd boni doctiq; sentiūt. Ita mibi dū basilee
fui de te cōcepta opinio est. z tū ppter multas vtutes. tū ppter p'sortū fidei: mari
me te dilexi. ita q nō puto ep'atuz: ne dicā p'sbyteratū posse te nob auferre. Pla
cet tamē qd scripsisti te viā inuenisse p quā z fidem possis z dignitatē tenere. De
tuo in me amore. nihil est qd te scribere oporteat. Illū em̄ nō solū vidi oculis. sz
palpauī z manib' atq; hinc factū est vt te germani diligā loco qd mibi q; tibi est
longe facilius. Ego em̄ fratribus careo: tu fulcitus es. Sed spero tuos meos fore
Nihil plus de amicitia dicā ea em̄ nō verba s; facta cupit. Aliud est i tuis lris qd
ad me scriptū de glicerio magne voluptati fuit dum amoris p'seueratiā exprimis
mirāq; fidem. Ea em̄ bmoī sunt vt etiā si vera nō sint: titilationē tñ quondā p'se
ferāt z pachos excitāt. Es tu quidē meo iudicio sapiēs qui tibi talia facile p'sua
des libetiusq; in bonā q; in malā interpretaris partez: nā quid pdest seipm affligē
Ndea semp opinio fuit. bis in rebus que multū sellis parūq; mellis habēt sapiēs

Amicitia

tissimi bois eē: qđ dulce est excerpere: et qđ malū foret lippis oculis pterire. Et qđ idcirco nūq̄ questū ire placuit qđ inuētū molestia afferret. **Leg** exortatū volo ut serues hāc p̄suetudinē: placita dūtarat queras. Acerba nō p̄mittas. Quibus obuiare nequies et tristari possem. De glicerio ista quā tibi tueq; fidei q̄i ani malā et corculū meū cōmēdatū scio. Si qñ stephani aut frāciū iuriscōsulto p̄sce nas igressa fuerit: finge te id nescire et totū mibi claude. Mactū scio nihil ab igni ne illorū eētutū. decipi tñ meipm volo et ignorātia poti⁹ delectabili q̄ scia molestia frui. Altimū ē qđ de nouitatib⁹ tetigisti. Ille tñ auditu grate fuerit: nō tñ faciēt ut tibi gr̄as agā: qđ est inē amicos absenti. Nihil em amice amico facē pōt quod nō sit debitū: atq; idcirco expers gfe. Rogo tñ ut sepe sic facias. Tu nūc audi ex nobis qđ noui sit. Ladisla⁹ rex polonie quib⁹ adolēscēs bugaria bz: magnūq; conatū belli aduersus thurcos xpiani nois ppetuos hostes fieri pcurat inde fauorē suarū ptiū q̄rēs. Mā cū sciat se regnū iniuste possidere: fauores boim sub colore bonorū opez q̄rit. Sortitusq; ē hāc ad rē optimū instrū cardinalē sancti angelī: virū et fama et eloquētia potētē. qui sub colore passagij ptes suas tueri studet. Sz nō p̄sueuit hic bō fortunat⁹ eē in bellis: sicut bohemia ondit. De tñ opus nō finē spectet et xpianitati poti⁹ q̄ cupiditate boim. Reliq; ex pigallo nro q̄re. Reuerēdissimo dño cōi me dedi et amicorū q̄cqd habeo meo noie saluū dicto. Tu vale et amicitie nre tanto tenacior esto quāto sumus remotiores.

Excusatoria cur nō visitauerit amicū.

Meas filii? poeta. Reuerendissimo in xpo p̄ri dño leonardo patauenſi ep̄o. S. p. d. O me tuo cōspectui nō sepi⁹ offero: q̄q; tuas edes nō visito: nec supbie nec negligētie mibi debes ascribere: quāz alterā ab hominorū: alterā semp fugi. Rursus q̄z nec occupationib⁹ impedior meis: cui multū est ocij. Quid igit est qđ me retrahit: dicā si scire vis. Minimū magni dñi locū tences: non cōuenit mibi cū tāta dignitate. Veniūt p̄ncipes: comites: barōes: milites. Illis p̄zianua tua. Nil mea toga inter tot aureas vestes momētū bz. Pudet me illis admisis ante oñiū stare et expectare. Et fateor iustū eē illos p̄ferri. Quid q̄ supest nihil ne tecū cōmunicabo. Mō sic agā s̄ qđ voce dicturus erā scriptis exprimaz. Audio abfuturā eē idq; breuiter paternitatē tuā reuerēdā. Anū dūtarat ex illa expeto: ut si qđ sit in abntia tua: ei⁹ qđ mea cura possit absolui nec mibi nec meis laborib⁹ ignoscas: s̄ ut mancipio tuo me utaris. Hoc dicturus erā cū hodie ad te venirē. Quq; intratib⁹ alijs retrocederē. Sed nō min⁹ ē scriptū q̄ dictū. Cū illud fugiat h̄ maneat. Illud negari: h̄ ppetuo possit p̄bari. Suscipe igit cirographū hoc quasi me erga te fidei vadem. Et sicuti scribo: ita de mea mēte meoq; aio cōfide: q̄z et sum et esse volo ppetuo tuus. Vale.

Epistola. x.

Quales magistratus esse debeant.

Meas filii? S. p. d. dño lupo d̄ portugal legū doctoz fratri optio. Eximie doctoz et amice charissime: fr̄is tuis q̄s basilee suscepī. iā ann⁹ est nō potui tūc rñdere: q̄z mox cesarē sum secutus: ab eo in secretariū recepi. Postea p̄ quē scriberē nullus affuit tabellari⁹. Sed reuertit nūc ad dñm suū blasī alfan si in decretis baccalari⁹: q̄ apud regiā maiestātē: infans petri ducis cornubie fuit orator. Is si valet hāc meā eplaz tibi reddet sibi cōmissa est. Mō tñ nūc t̄gēda sunt q̄ du dñ scripsisti. Illa em oia imutata sūt. Tñ volo scias. De solide tua gaudia gaudere: magnāq; mibi leticiā attulisse nūcū: quo te p̄sidiē olisbon. significasti. Libuit em id mibi vebementer. Tum q̄ amico bene cupio: tum q̄ in te viro ex omni parte probato quelibet dignitas optime sedet. Scio namq; non te p̄pter dignitatem: illā abs te illustrari laudoq; ex hoc regij gubernatoris circūsp̄ctionē: q̄ beneficia sua bene locare scit: et ad rēpublicā gubernandā viros aduocat sapientie studiosos. Et in q̄ oib⁹ p̄ncipib⁹ idē anim⁹ eēt: q̄z nō sic oēs igno

x epistola gaudens de officio dñi dñi amip̄o

207. 1100
 rātie plene forent puinciē: nec sumi magistratus ppter iusticiā officialiū deturpa-
 rent. Sed de hoc satis. Cōsiliū basilienſis q̄s status ſic: iā te arbitror audiſſe. Rex
 aragonū q̄ more p̄ncipū nō regnū fidei: ſ fide regno ſeruare vult: p̄latos ſuos ex
 baſilea iuſſit abire. In oib⁹ reb⁹ p̄clarus p̄nceps: in hac mirabilis. Rurſus galli-
 ci veneti ⁊ florentini q̄ p̄tifice ſuū eugenū q̄ deū venerant excluſo ex apulia re-
 nato rege: ſide aliā induerūt. Mira rerū mutatio q̄ ante fauebāt cōſilio iā impu-
 gnat. Et q̄ impugnabāt: nō fauēt. Luſus iā ecclia eſt. qualē de pila fieri videmus
 dū huc atq; illuc impelliſ lutoꝝ itib⁹ p̄cuſſa. Sed aſpicit illa ex alto de⁹: ⁊ quis
 raro in terris exp̄dere boies digna ſupplicia coget. nullū tñ in ſupmo ei⁹ iudicio
 malū impunitū relinqt. Liberū arbitriū nobis dedit: viuere nos vt libet: ſinit. la-
 tas diſmiſit mortalib⁹ habenas: rōnē tñ rerū oim dū iudicabit orbē exacturus ē
 tūq; videbūt p̄ncipes an ppter eos regna fuerūt inſtituta an ipſi ppter regna: qui
 ſuis oia ſeruire libidinib⁹ volūt. Spero tñ in hoc ecclie negotio p̄ceſarē noſtrū
 ⁊ electores imperij bonos terminos inueniri q̄ ad vniōē ⁊ pacē ecclie aſſici ordi-
 nis totis virib⁹ opas nauāt. Et puto in p̄ximo nurebergēſi cōuētū: q̄ ad feſtum
 ſancti martini inuictus eſt: nouū cōſiliū cōuocari noiariq; locū. deus facit vt euē-
 tus habeat res ecclie ſalutares. Tu ſcis vbi terrarū ſuz ⁊ quātū ptatis in me ha-
 beas nō ignoras: niſi me vſus p̄ arbitrio fueris: nō mandat arj ſed mandat ſ cul-
 pe aſcribēdū erit. Vale tam mei magis memor q̄ a me remotior. Ego p̄ veteri ſa-
 miliariſſitate te colo obſeruoq;.

De ſupbia gallicoꝝ.

EpistoLa. xi.
 Theas ſilui⁹ poeta. S. p. d. Caſpari nouarienſi adoleſcenti p̄uario. Re-
 cipio libenter ſemp tuas lras: ⁊ quia te amo. gaudeo q̄ indies limatioꝝ ſi-
 as ⁊ doctioꝝ. Expurgationē quā de gallo feciſti p̄no aio admitto: ⁊ vt ſcri-
 bis ita eſſe cōſido. Et quis illū tibi eē humanioꝝe velle tue vtilitatis cā: letor tñ
 op̄inōnē de illo meā apud te reprobata fore. Cui⁹ ſupbia nō idcirco admīroꝝ qz
 pater nū viciū eſt. Mihi eñ vt credas velim: nullā eē gentē q̄ galloꝝ ſuper ambi-
 tionem: niſi p̄terea inimici ſunt: nec vnq; noſtri ſanguinis hominē diligūt. Nam
 cū ſint ipſi pleni ſactu: videriq; optimi velint potius q̄ eſſe: italos oderūt: maxie
 q̄ ſe p̄cellūt. Et qz eos virtute nequeunt imitari: inuidia p̄ſequunt. Et q̄bus ipſi
 potiffimū habundāt vicijs ea generi nro aſcribit. Sed de his ſatis que nō ſcri-
 bo vt publices. Hāc deſcribere (quis vera ſunt) plenū diſcriminis eſt: nobis q̄
 papā habem⁹ gallicū: alio loqueremur liberi⁹. Hūc iſta apud te ſepulta ſint: ſuffi-
 ciatq; tibi ſoli ſcripſiſſe: aut ſtephano viro ⁊ optimo ⁊ doctiſſimo tñ cui vt me
 cōmedes peto. Te aut cōſidas mihi eē chariſſimū: eāq; meā fore intentionē ve-
 co aio inter nos ſim⁹ abſentes quo p̄ntes ſuim⁹: quod de te ſemp ſperare de me
 preſtare poſſum vt ciceronis vtar verbis. Carmina habeo nulla nūc edenda: qz
 orationi ſolite opam bis diebus preſtiti. Vale ⁊ me reuerēdiſſimo dño cardinalē
 noſtro effice cōmendatum.

De ſicilia an ſit duplex.

EpistoLa. xij.
 Theas ſilui⁹ poeta. S. p. d. Alberto maleſte papiēſi comiti atq; doctozī
 Magnifice comes ac doctoz erimie. Sereniſſimi regis aragonū cui⁹ pre-
 claras virtutes nō ſolū boies ſ ipſa facta loquūt: eplaz quādā ceſari nro
 M. Marchionis tabellari⁹ reddidit: ſicut ⁊ tu mihi futurū ſignificaiſti. In ea titu-
 lus erat q̄ vtriuſq; ſicilie mētionē efficiebat: quā rē ſq; ſuz demirat⁹. Legi nāq; ſq;
 mltas byſtoꝝias. Coſmographiā qz p̄ſcrutat⁹ ſuz: nec vnq; ſiciliā reperi niſi vnā
 q̄ tñ ſicania tñ trinacria dicta ē qua nōnulli ex veterib⁹ p̄inctā oliz italie tradunt
 fuiſſe: ſ impuſu p̄tinuo ſup atq; inferi maris diſiectā eē terrā q̄ regiū pleroꝝq;
 p̄iungebat moꝝq; ſcille atq; caribdis inē abrupta mōtiū ⁊ imania antra locū mon-
 ſtris fabuloſe datū. Qz vō ea italie portio que quōdā magna grecia dicebat⁹: ſici-

lie nomē habuerit. nec legi vnq̃ nec audiui nisi nūc: qđ mibi absurdū videf: nec
 faq̃ mibi cāe p̃bet q̃ reges sicilie q̃ neapoli tenuerūt duo regna fecerūt: alterx vltra
 farū: alterū citra. Itā h̃ regnū apulie illud sicilie dicebat: nō vtrūq̃ sicilie. Hoc q̃
 ad lras regis. Nūc ad tuas venio. Scribis te velle mibi r̃ndere duab⁹ eplis meis
 quas diuersis t̃pib⁹ suscepisti. Perlegi oia q̃ scribis nihil inuenio q̃ meis petitiis
 r̃ndeas. De reb⁹ nāq̃ ecclie q̃s tibi cōmēdaui nullū facis verbū s̃ ois s̃mo tu⁹ in
 marchiois cā versat. Plā mas vt video tuū p̃ncipē q̃ putarē. Cū em̃ sua ingre
 deris negocia: nihil ē qđ ampli⁹ recorder: vtinā ille sciret tuā fidelitatē. Itā cum
 siclin oēs bon⁹: in tē optim⁹ eet. Suades mibi vt rē suā cordi babeā: nō loqr̃ mu
 to: suz tui filis: nō min⁹ q̃ tu cupio marchioni p̃sultū ēē. Tū p̃ter mltas ei⁹ vtut
 es q̃b⁹ ñm ornat seculū. Tū qz cū fauē ingenijs z scio z gaudeo. Curā meā stu
 diū z sollicitudinē vnuerfas apud cācellariū z apud regē adhibui: si cām egissem
 meā: nec tā ardēs fuisset nec tā faciūsus. Cācellari⁹ nō indiguit stimulo: ipe sibi
 calcar erat. Qđ noui habitu ē: s̃ est vt mille aurei q̃ venīre q̃t annis in cēsuz pete
 bant in pānos aureos: vt argētea vasa puerant: ne sordida videat pecūiaz p̃
 statio. Nihil pl⁹ ē qđ p̃ab⁹ sit p̃cessus: vos nūc p̃sultite qđ in rē vias sit. Ego nō tā
 tificerē qđ mutari pōt. Qz mea deuotio. Itā dñō marchioi sit nota pcharuz est si
 mō z sua erga me charitas extēdat. Lupit em̃ ois dilectio redamari qđ tūc i me
 fieri sciā: cū mibi scripseris. Gaudēs silui: qz ex munificētia mei p̃ncipis pingue
 nact⁹ es bñficiū. Tale z iocis vt iocis vttere. seria vti sūt recipe. Dñm danielē si
 qñ ad te venit: aut si qñ ei scribis meis verbis saluū facito.

De ladiisao rege.

Epistola. xij.

Meas silui⁹ poeta. S. p. v. Reuerēdissimo i t̃pō p̃i dyonisiō archiepo stri
 goniēsi scē romane ecclie p̃sbro cardinali. Res noua pat colēdissime z for
 tasse mira videbit q̃ ego tue patnitati scribā. q̃ nihil babeā tecū negocij:
 quicq̃ nec nomine nec corpe apud te suz notus. S̃ post facio ista dñi me p̃placitu
 rū tue reuerēdissime p̃nitati nō ambigo. Itāq̃ cū ptes serenissimi dñi regis ladi
 slai int̃ primarios teneas defendasq̃: q̃s dubitat gratū tibi fore illi⁹ audire s̃opi
 tatē: quē toto conatu defendis. Ego quidē cert⁹ sum. p. t. r. nihil i terris magis de
 siderare q̃ puerū illū bene optimeq̃ valere. De q̃ re cū dubia mēs tua ex viēna
 recesserit: nō ē ab re meis lris scribi: qđ oculis vidi meis: vt p̃fundat q̃ passiōi cō
 sultates sue nō rei d̃ba s̃ d̃bis rē aptare nitunt. Scribā igit̃ tue dignatiōi: q̃ nup
 in stiria resperi. Qđ nisi verū fuerit: subūcio me cuiusuis iudicio ē ininici: meq̃
 ascribo pene quā falsi testes merent. Itāq̃ rē p̃segr. Stirie flumi⁹ ē q̃ ex alpi⁹ p̃
 cipitatus oranū influit amnē: ac erinde p̃ bystrū fert̃ in pontū: quē murā incole
 vocitat. Prope hāc ripā opidū iacet gētile noie gretz dictū. Hic ex medio cāpoz
 equore ingēs cumul⁹ surgit: p̃ruptis vndiq̃ scopulis liber. Cur⁹ cacumē arx tenet
 z natura loci z opis humane p̃sidio munita ad regiā q̃z fastigiata magnificētia
 hic spes austriae bugarie desiderū z bohemoz cura nutrit⁹ rex ladiisla⁹ puer quē
 idib⁹ septēbris in aula regia corā friderico cesare patruclē suo magna baronū sti
 pāte ceterua suz cōtēplatus. Adhibe obsecro aures tibi⁹: z puer⁹ z mores descri
 bā: nec sine voluptate: (vt opinor) q̃ referā audies. Annos nat⁹ tres erat puell⁹
 itaq̃ attigerat q̃rtū: s̃ etatē maturiore: tū p̃ceritas pueri: tū intellect⁹ mentiebat.
 Tu cū aliqñ in vlnis habuisti qñ coronā regio imponēs capiti. Nūc dimittis do
 mine seruū tuū dixisti: qz viderūt oculi mei salutare tuū. Sed alia nūc pueri fa
 cies est. Aspectus eius oēs qui aderant: incredibili voluptate repleuit. Incede
 bat nāq̃ p̃ aulā tāq̃ sciret se regē esse: debetq̃ sibi ab oib⁹ reuerentiā: oculosq̃
 nūc huc nūc illuc nō sine maiestate quadā deflectēs. Cādidulā manū porrigebat
 astantibus: tantaq̃ lucebat i eo puero grauitas: vt sepemīnorē grādeui reges p̃
 seferāt. Anteq̃ patruclis adesset nutrice p̃contat⁹ est sepe vbi naz esset. At vt ve
 nientē didici: in honorātis modū sup̃te caput suū in flexit z tāq̃ sciret eu calis

dignitas quātū ab impiali distaret. Nō līter sigisūdo ducē alīē cēsari se obusū de-
 dit. Dū hīc atq; bīc in circulo interpellaret (et bīopē forte vidit) morq; in ce-
 sariis fugiēs sinu beuq; inq; deformis. Demiratus est cēsari cōfugietis ad se pue-
 ri cōfidentia: q; piori tpe nūq; in eū dirigere lumina voluisset: letusq; nouitatē cir-
 cumstātib; exponebat. Tū magnificē cācellari caspar. Nec mirere inq; impator.
 Numē in puero ē: nec regi? sanguis diuini spūs tutela caret. Matrē habuit cūz
 te antea spēuit. Nūc illa defuncta: pter te bz neminē. Ideoq; tibi tāq; patri allu-
 dit. Tu illi pater: tu matē tu auus es. In te illi spēs: in te subsidium: in te salus ē. Scit
 hoc puell? Et q; pupillus ē orphanusq; auxiliū tuū imploret. Te sibi pioniū pe-
 tit: tutorē: aduocatū: pectorē. Ego desertus sum ait: huic poloni hūgaria occu-
 pāt: huic bohemi nouas res moliri studēt. Etas mea ptēnit. Et q; ānos nō bēo
 nec ius credor hīc. At si tu me cēsari iuueris. maria hec duo regna mibi obediunt
 Nec pter te maiorē regē q; ego ero europa videbit. Sin deser. Ex rege coronato
 puul? fia dur. Ex q; reb; alēa domū nrāz tollit i altū: alēa i pfundā merget. Sz
 obsecro vt curā mēas cēsari vt familie nre bonori pfulas z tuā fues dignita-
 tē: ne ius meū alieni vsurpēt meaq; abutant etate. Hoc vult puer o cēsari: cū ad-
 te vēit: Ille blādicie postulāt. Hoc ē qd ad te pfugit: nō sine aliq; diuinitatē insti-
 gatioe. Tu pueri: tu pupilli z orphanū z sanguinis tui miserē. Nouest cēsari: tū
 pupilli blādimēta: tū casparis vba. At post morulā. Nō desera inq; caspar san-
 guinē meū: nec si romanū impitū: aut austria q; qd potit picitari: iusticia pueri su-
 stineo. Sicq; locut? patruclē brachijs eleuās media frōte suauitatē est. Erat pu-
 er ultra q; dici possit formosus. nasus aui materni z frōtē suscepit: ocul? ex pre-
 mutuat? fuerat pecc? z hūeros ex vitro q; cetera mīs crāt ore puo malis ad grāz
 tumescētib; succi plen? z pl? lactis bīs q; sanguinis. Capillis crispis z in auri ful-
 gorē nitētib;. Rīsu cū verēcūdia mixto. Nihil i puero emēda dignū. Si nudū so-
 lūq; in nemore q; repisset regiū gen? i puero cognouisset. Nec aut illi canis aut
 lupa defuisset nutrit. sicut de ciro referūt atq; romulo. Sz si puerū hūc viderēt hū-
 gari tui: qui tecū in fide māserūt. Sz si eū tangē aut audire possent: q; aios fume-
 rēt: q; acies ducerēt: q; bella gererēt: q; ederēt hostiū strages. Stupebā oliz ego
 cū legerē macedonas cū illirienib; pliantes: qm pūa pugna succubuisse: sequē-
 ti die certamē instaurasse: infantēq; ob cuius regiū certabant ad bellū iacentes
 i cunis detulisse quo viso tātus ardor iuasit milites q; hīc leones hīc pecudes
 crediti fuerit pliantes. Accendit nāq; virtutē cōmiseratio pueri. qm indigne pri-
 uari regno cernebant. Versi q; in fugā illirī victoriā hostib; reddiderūt. Reco-
 gnoscētes pōzi certamine nō vires illis aut aios: s; regis auspicia defuisse. Que
 cū mibi prius fabulosa viderent: ladiisla? puer auitis regnis spoliāt? credibilia p-
 buit. Nā si ego alienigena sub impio natus romano: cōmoueri viscera z oēs mu-
 tari affectus ex aspectu pueri sensi. Quid in quā facturi sūt illi qbus hūc natura
 dñm tradidit. q; patē? mater z au? rerere: q; eū inter se nasci viderūt q; caput
 ei? ad hūc infans dyademate cingerūt. q; iureiurādo pmissit obediētā. Nēpe si
 verū mea snia fert. nō solū fideles pntia pueri cōmoueret: sed ipsos etiā qui fidē
 cū fortuna mutarūt ad cōmiserationē traheret: imo z ipsos hostium truces aios
 frangeret. nec celū esset tā asperū cui? acies in puerū posset adeo generosum: nec
 vilius oratio tantum momēti haberet in populos. quātū seipsuz puer in medio
 multitudinis erigens: siue is eēt quem admirabant atbene siue quē vniuersi se-
 quebant? quirites. Habet em latentem quandā energiā regis facies. Nec vllus
 est tam durus: tam asper: tam ferus aut inanis: qui regib; indigna ferentib; non
 cōpatiat. Sed nūc precipue misericordia crescit: cum is qui patit: suā calamita-
 tē effari per etatē nescit. at vbi flendū eēt: rīsu diffundit vbi ridendū planctu.
 qualē cernimus ladiislaum qui et si maximā habeat plorandū materiā: sepulto pa-
 tre orbat? z mīe. ac regnis nudat? alacritatē tū ondit. equū ascendit lignēū. totā-
 q; letabundus obeqtat aulā. Sz generosuz puer. q; est qui te spernit regē quis est

qui tibi nolit subesse. Que illi nobilitas satis erit: cui tua minor videtur. Nemo est orbe toto. q̄ te generis claritate p̄cellat: nemo par ē: multūq; distet necesse ē: q̄ tibi secūq; ponat. Fabulā ē gallici troianā p̄spiciā: s̄ illa iā diu defecit: terq; p̄frācorū in galliā trāsitu regīa stirpē gallici variatū. Quāt anglici brutū quēdā euerſo illico ad se venisse vñ reges eorū trabūt originē: qd nullū byſtoricorū tradit p̄ter anglicū quēdā paz̄ eruditū: q̄ volēs romano generi inſalarē cōre sanguinē: qd lūm atq; ſaluſti? graues autores de enea narrāt: finxit de bruto: quāq; 7 poſtea ſarḡes butaniā magna vi inuadētes pulſis priozib; incolis: nouos cultores induxerūt: ac reges 7 linguā mutarūt. At tecū ladiſlae nihil o3 fingē: vtinā veritati ſaq; facēt calam? nra q; poſſet o3o fieri vero p̄formis. S3 ſupat oēm ſimonē tua nobilitas. Itaq; vt p̄terea nobiliſſime auſtral' com? originē ad altū vſq; iulij sanguinē repetendā: genitorē tuū romani: būgari atq; bobemi regē ſuū venerabant. Cui? opa totū in orbē vulgata ſunt p̄ tutela fidei 7 augmēto nois xpiani geſta. Quis tuus iſdē p̄fuit regnis: thurcos plūmos: plūmis plūſ laceſſiuit. Sirtbas plurimos domuit: oib; inſidelibus terroꝝ fuit. Sciffaz eccliaz treſq; colētē potiffices in conſtantiēſi cōcilio traxit ad vnionē. Gallos anglicosq; inſenſiſſimos boſtes cōpoſuit. Hiſpaniā pacauit. Italiā ter intrauit coronāq; ceſareaz ſuſcepit. Cui? frēs reges fuerūt. Naſ illi karolus q̄r? fuit. Et illi au? henric? ſeptim? ceſarus q̄ poſt theodoſiū regnaueꝝ. Tu3 ſapiētiſſim? tū glorioſiſſimus. Sub q̄ germaniā 7 italia q̄i colūbe ſub aq̄la tremebūde tulerūt impiū. Cui? maioꝝes lōga ſerie romanā rēpublicā gubernat: quā nūc 7 tu? patruelis frederic? adminiſtrat. O ſplēdidū genus pueri. O gloriā 7 laudē: vbi nā ſanguis illuſtior. vbi nā ſeries tāte nobilitatis. Obſcuritatē querūt q̄ poſt tātā gencroſitatē aliū petūt regē. Mira res ſi tā tū ſplēdoꝝ būgari fugiūt: quē nec macedones nec babilōi nec rōani p̄tēnerēt: ſ vltro ſibi regē depoſcerēt. Cui? egregia indoles p̄ſagiū facit paternā in eo fortitudinē: auitā prudētiā 7 vtriuſq; liberalitatē renatā. Nec tātā de ſe ſpē vt aſcendat enee. aut bectoꝝ p̄riamo. aut alexāder philippo p̄buit: quātū ibi acetate ladiſlaus ſe viſentib; exhibet. Nūc ceſar. p̄pediē in auſtriā ſecū adducet būgariq; vicinū p̄bebit. vt videri ab his poſſit q̄ amāt: 7 timeri ab his q̄ odiūt. Pax it de v̄ita eius vt illi lōgioꝝ ſit: vt 7 neſtoꝝis equet annos: 7 auguſti felicitatē ſupet. Nec habui q̄ de ladiſlaō nūc ſcriberē: q̄ cū ſarē tibi iocūda: ſilē nolui. Tu ſi viſus fuerit 7 amiq; 7 inimicis hec cōdicare poteris: illis ad gaudiū: iſtis ad penā: q̄rū tādē oculos diuina pietas adapiat: vt ad cor reuerſi: dñm ſuū agnoſcāt eiūſq; potius veniā q̄ vltionē expectēt. Tu vale felicit: bonoq; aio puelli regis etatē tolera: q̄ virilē togā ſumēte: 7 tu 7 tui oēs plus inuenietis leticie q̄ ſperare ſas fuerit. Et grez.

Epistola. xiiij.

Reſp̄bēdit de mēdatio: fingēs ſe ſcripſiſſe

Meas ſilui? poeta impialiq; ſecretari? S. p. d. Frāciſco de roma aduocato p̄ſtoriali. Quereris mi frāciſce q̄ mibi pluries dederis ſaſta me nullas ſuſcepis. Sed ſolet eē iſta negligentū cautela: q̄ quēſ nūc ſcribūt. toties ſe iactāt multū ſcripſiſſe. Ego tuas ſaſta recepi nullas: vide an me vel te dēci p̄ias. Nō credo tuiſ ſiſ mag? q̄ alijs clauſus eē iter. Ceteroꝝ em lre ad me oēs deferunt: ſ mitte obſecro hāc q̄relā apud me: q̄ calleo has verſutias. Cum alijs biſce vtēre: 7 me ſi viſ ſcribere ſcribe 7 nūq̄ impune me viſitabis. De re quā nūc poſtulas ſi habē me velle 7 cōmodo 7 bonoꝝ tuo ſp̄ p̄ſulere. S3 cā nūc occurrūt nulla pinguis: bec p̄ qua nūc agit: nihil habet p̄ter on? Ideo te q̄ aliqd̄ lucri queris: nolui facere grauatiū. qm materia ſe offert nō ero in meoꝝ tui: qz te amo 7 tibi cupio bene eſſe. Vale.

De filio ſuo.

Epistola. xv.

Meas ſilui? poeta genitoꝝi ſuo ſiluiō ſalutē. Ceterū an doleas q̄ mibi ſobole dñs dederit: incertū te ſcribis pater. At ego leticie cām video doloris nō video. Quid em dulci? in humanis eſt q̄ ſignare ſibi ſilēm tāq; extendere

sanguine z hic que post te relinquo. Quid in terris beati? q̄ natos vidē nātōrū
 Mibi equidē ingens voluptas est q̄ semē meuz fetificauerit: qd̄q̄ anq̄ moriar
 aliqd̄ de me sup̄sit: gr̄asq̄ dño refero: q̄ partū seie figurauit i marē: vt ap̄ te p̄ez
 meāq̄ matrē aliq̄s parū ludat eneas z solacia p̄stet auis q̄ debebat p̄ impedē.
 Oz si tibi genitor gaudio fuit me? oz? cur fili? me? mibi n̄ sit leticie. An ne te q̄z
 letificabit infantuli vult? cū meā videbis i illo effigē. Mūqd̄ tibi iocūdū erit: cū
 puul? p̄debit ex collo eneas: puerilesq̄ blādicias a gitabit. Sed ais fortasse tolē
 meū crinē q̄ ex p̄tō genuerit filiū. Nescio quā d̄ me fineret tibi opionē. Erte nec
 lapidē nec ferreū genuisti filiū. cū eēs tu carne? Scis q̄lis tu gall? fueri. At nec
 ego castrat? suz: neq̄ ex frigidōz nūero. Nec suz hypocrita vt videri bon? q̄ eē
 velim. Fateor igitur meū erratū q̄ nec sanctior suz dauid rege: nec salamōe sa-
 pientior. Antiquū z ver? ē h̄ delictū nec scio q̄s h̄ careat. Late p̄z h̄ pestis: si pestis
 ē nālī? vti / quāq̄ nō video cur tātope dānari coit? debeat cū nā q̄ nihil p̄peras
 op̄at oib? ingenuerit aiāntib? hūc appetitū: vt gen? p̄tinueret hūanū. Sz dic? vt
 arbitror: certos eē limites: intra q̄s h̄ liceat: nec extra legitimos m̄rimonū faces p̄-
 gredi d̄z hic appetit? Ita ē sane z sepe int̄ ip̄a nuptiaz claustra scel? admittit. Et
 bibēdi q̄s comedēdi z loquēdi certi sūt t̄mini: s̄ q̄s fuat illos q̄s tāiust? vt septies
 i diē nō cadat: loq̄t hypocrita: seq̄ nulli? d̄pe scīi dicat: ego nullū meritū i m̄escio
 solaq̄ mibi diuina pietas sp̄e facit misericordie q̄ nos labiles scit: z ad lasciuia p̄-
 diues. Nec nobis q̄ p̄z oib? fontē venie claudet. Sz de h̄ saq̄. Mūc q̄ p̄iecturas
 petis: ne ali? nū p̄ meo nutrias: quō res se habuerit paucl? exponā. Mondū annū
 duo efflurēt ex eo tpe q̄ argētie gerebā oratorū mun? Qui q̄gsuma tūc currebat
 q̄ an? priaz p̄teritā fluxit. Ibi cū ociosus dieb? eēm plib? milier ex britania venies
 diuersorū meū p̄tēs in vinis edib? meā fuit: nō inuēusta: nec erate p̄fecta. Nec
 q̄ sermonē italicū egregie norat: me vbi salutat etruscis: qd̄ illa i regione tā-
 to mag? placuit quātō rari? erat: oblectat? suz facecijs semie: cui? i ore maxim? le-
 por erat. Morq̄ in mētē venit: cleopatre facidia q̄ n̄ solū anthoniū s̄ iuliū q̄s ce-
 sarē eloquētia iescavit. Necq̄ q̄s rep̄bēdet in qua si ego hominū facia qd̄ ma-
 ximi viri n̄ sūt asp̄nati. Interdū moysen int̄dū arestotele. nōnūq̄ xp̄ianos in erē-
 plū sumebā. Quid plā: viciat cupidō incalui: mulierē arsi: mltisq̄ blādimēz ador-
 sus suz. Sz vt aspis catib? vinda repellit freti. sic vba mea bec p̄tēpsit: triduoq̄
 suspēdit. Erat illi filiola ānoz q̄ngz quā milinēb? p̄z hospitini fo comedauerat ve-
 rebatq̄ mulier ne qd̄ bospes p̄ntiret: filiaq̄ postbac q̄ moris mat̄ni abdicaret.
 Instabat nor sequētiq̄ die mulier recessura erat timeo ne abeat p̄da. Rogo i no-
 ctē ne ostio camere pessulū obdet: dico me i tēpesta nocte v̄tuz: negat nec spem
 vllā facit. Insto sp̄ idē r̄nsuz est. Itur dormitū. Necū ego qd̄ scio: an illa vt iussi
 fecerit. Recordor zime florentini forsitā illi? amicā bec imitabit. Tēptādū ē iquā
 Dostq̄ silentiū vndiq̄ sentio: tbalanū mulierē accedo. Clausū ostiū ē: s̄ nō obfir-
 matū: apio: ingredior: inliere potior: hinc nat? ē fili? Mulier elizabet vocat. Ex
 idib? februarū vsq̄ ad alias idus nouēbris: mēses currūt q̄ partui dant. Nec mi-
 bi dixerat mulier dum basilēe postea erat. Ego q̄uis ip̄az nō pecunia vlla s̄ ma-
 ximis emisses p̄ab? vt ē ars seiaz / credebā bec auri corrodēdi eā dia: nec vbi
 p̄bui fidē. Mūc q̄ eā h̄ asserē q̄n̄ nihil spare a me pōt q̄n̄ nomē cōuenit tempusq̄
 puez meū puto: teq̄ mi p̄z rogo vt nepotē suscipias alesq̄: donec grādiusculus
 factus ad me valeat. p̄fisci: meisq̄ imbui disciplinis: nec puta feminā diuitem
 mētiri velle in filio. Mūc alia p̄sequar. Scribis te senio cū matre cōfectuz: hoc
 mi pater tibi sibi q̄z iocūdū esse debet q̄ eos annos attigisti: quos optabas i iue-
 nitiāq̄ libere z expedite potes deo seruire omnibus spoliatus passionibus que
 mentes iuuenū a deo alienāt. Nec mibi dixeris: oia fert etas aimq̄: vt ex hoc ani-
 mū perire putes q̄ diuinus est atq̄ immortalis: s̄ voluit poeta significare etatis
 cursu vigore illū animū tepefcē. q̄ ē i iuuenib? ardēs: s̄ ille magis ad vicia q̄ ad vir-
 tutes inclinat. In senib? purgat? ē anim? nihil p̄ bōestū cupies q̄lētibi z m̄i meē

ppero eē q̄uts illa nūq̄ mūdānis dēfiderijs inbēserit: sed hēroica quādā virtute
 solū deo seruire beatū duxerit. hoc fit vt senio vīo min⁹ triser. Si enim iuuenes
 esset: timere de vobis magis. Qd̄ de filijs sororis landomie scribis: certū ē apud
 me gratūq̄: tuū est curare vt lras discat: q̄ sole hoies extollūt sup̄ alios. Ego cū
 statū meū firmiorē videro: aliter mibi asciscā. Jacob⁹ p̄tholome⁹ frater si ad me
 scripserit respōso nō carebit. puocari lris nō expectet: toties em̄ necessano scribo
 vt nībil adlibitū vacet. lectura ei⁹ ordinaria solarioq̄ letat⁹ suz: famāq̄ suā indi-
 es q̄rescere cū leticia p̄cipio. Bartholomeo cū p̄ntib⁹ lras do: nec eius obliuiscor
 vnq̄ p̄ suis erga te matrēq̄ meri⁹. Et q̄ cathedrīnā m̄ris meclororē cōiuges suā
 vinice amat: matrēq̄ tibi comēdo tueq̄ fidei: deūq̄ rogo vt patriā petens sup̄sti-
 tes omnes inueniā. Cōuentū nāq̄ cū leticia celebrabim⁹. Et qm̄ id qd̄ restat vi-
 uamus spaciū ex tuo trāsfigem⁹ arbitrio: nec mibi in te vlla erit cōtrouersia. Jo-
 hannē ⁊ landoniā vxorē iube ex me saluas esse. Filiolū suscipe ⁊ quicquid egeris
 mibi rescribe vale.

Epistola. xvi.

Dena patientē ferenda est. p̄ culpa.

Meas filii⁹ poeta Caspari de fara adolescētuli p̄imario salutē dicit. Ob-
 lectant me semp̄ lfe tue q̄s ⁊ familiarē ⁊ orate scribis. De vō nouissime
 cū ornatu faccias q̄s attulerūt atq̄ idcirco magis placuere. Vnū tñ in il-
 lis sum demirat⁹ qd̄ triduanū ieiuniū: idq̄ interpellatū tātope exhoruerio: nec
 p̄fecto aliā cām interpretari possūz nisi cardinalis nimis facilitatē q̄ tibi iacoboq̄
 nimis indulget: vofq̄ muscipularū ex more quātō magis demulcimini tāto alti⁹
 caudā elcuar: loquor tecū libere: q̄ tute vis: dū me magistru⁹ vocitas: quo nomic
 oneratū me sentio. Sz loq̄mur obsecro libere: recipiam⁹ statera delictūq̄ cū pena
 trutinātes. An cardinalis magis: an tu erraueris videam⁹. Ducit mulier clācu-
 lū in edes vt amatori cōiaceat iacobo. Neq̄t exire vt introiuit: occulte pandit ti-
 bi scelus. Tu cām amici suscipiēs emittēdi mulierculā studio vacas rēq̄ pficias
 Cardinalē celas. Scio te illi⁹ eē prudētie ne te p̄sulēte adduci potuerit mulier.
 Idq̄ em̄ graue delictū erat ⁊ p̄ditio quedā in dñm cui⁹ bonori multū poterat de-
 trahi. post scel⁹ cōmissuz: amico p̄sulē n̄sūt erroris: nisi p̄ dñō q̄ amico debuisses
 Amicitia em̄ nullū s̄iuri derogat. nec aliqd̄ admittit turpes: dicte oīno decuisse
 amici delictū tegere. Sit ita: nepe vt tibi bonorū amici sic cardinali p̄p̄ cure eē de-
 bet. Tu cardinali iacobū p̄tulisti. cur nō te cardinali sibi postponat: seq̄ p̄ponat ti-
 bi. Tu ei⁹ fuitor es ei⁹ panē comedis vinūq̄ bibis. Cur si peccas i eū nō puniā
 Sz ais penā duriorē ⁊ iudicē asper eē. Vide q̄ in q̄ agis q̄q̄ sinistre cardinalē in-
 culas. Sciuit p̄ctm̄ euestigio cardinal: nō tñ statū cōgscē cāmq̄ punire voluit. Cur
 n̄ nepe nedū ira ferueret: rōnis tramitē iudicādo preniret. Quid h̄: mūqd̄ sororū
 est illi platōis facto: q̄ aduersus deditū vētri seruū ira partit⁹ vocato sororis filio
 spensippo: abi inq̄t hūc verberato: nā ego nimis eragitor ira. Architas tarētinus
 sūm⁹ p̄hs ex bello rediēs cū agrū in culcū squalentēq̄ offendisset: accito illi⁹ villi-
 co: nisi irat⁹ forē lugeres ait: timebat q̄pe vir sapiēs ne ira animū a cognitiōe ve-
 ra reuocaret: vltionēq̄ differendā in t̄ps duxit. Idē cardinalis fecit auit q̄ cōp-
 to scelē noluit p̄us ad p̄uisionē. p̄cedē q̄ ira triduo sedaret. virū certe quē p̄ulca-
 etas. inē p̄hos n̄rasset vidim⁹ modūq̄ p̄cedēdi ad iudiciū. Suias nūc videam⁹
 qd̄ dux: qd̄ asper: qd̄ acerbū h̄ mādauit. Ali⁹ familiares suos b̄mōi p̄petrātes:
 aut dōmo expulisset aut vgis cedi mādasset. Cardinali sc̄i eustachij sepe ob miores
 reat⁹ cōpedes dedit. At h̄ vir māsuet⁹ q̄ iuhētū vicia nouit: ⁊ q̄ difficile sit acule-
 os carnis cōprimē nō ignorat: nībil horz. At tibi caspar triduanū ieiuniū indigit.
 Tu h̄ q̄ue ⁊ insupportabile iugū rerū. Nepe si ita p̄gis caspar suadeo ne curias se-
 q̄ris. Nā si h̄ tramitē impiū ferre n̄ potes. nullū poteris ferre. Nō sūt (mibi crede)
 duriora castra q̄ curie p̄ncipū. vbi inuidie: simultates: retractiōes: odia: inimici-
 tie: p̄tumelie: iniurie: pene infinite. Que res nullo mō q̄ p̄ patiētā vinci possūt

Hec res in curijs principū ecclesiasticorū platorū tāto miores sūt: quāto q̄ in illis x̄-
sanē sūt doctiores: ingeniaq; sua nō in bonū s̄ in malū plerūq; vertūt q̄ si tu ieiū
nare nō potes: nec illa sufferre potes. Ego te scio tñ virū robustū eē: q̄ z mediā z
firi tolerare qas. S̄z nūbil apd te diffīcili? ē q̄ aim domare. Nā cū sis iuuenis fac
vt iuuenis: cū p̄pūū ē sp̄ velle vincē: Et iuuenes nō pnt quēre q̄ volūt: nisi iuue-
nes eē desināt: seq; aliqñ vinci patiāt. Jō z ego tibi suadeo mi caspar vt aim fle-
ctas tūū: tibiq; tuipe dñer: z alios aliqñ dñari sinas: maxie viros p̄stantes q̄lis ē
cardinal? z auncul? tu? nec velis oia ex tuo capite facē: s̄ ex aliorū sensu aliqñ vi-
uas. Hos em̄ maxie q̄ iuuenes sum? parū nobis videm? nūbilq; ē tuti? q̄ ex iu-
dicio amāq; viuē: nec tu mibi famē tuā allegas. q̄ si b̄ p̄seueraber agē: te dicā virū
n̄ eē. q̄ ex vino paneq; neq;as triduo viuē. Ego ea q̄ tu nūc etate es: dieb? duodeci
ex pane aquaq; viri: z diu? vixissem nisi voti fuisset finis. Nec de? ille opifex re-
rū n̄rūq; sacor? z aliorū: aliud ab initio nobis alimēti p̄buit: q̄ glādes z aquā: qd si
n̄ra postmodū luxuria alia iuenit abaria: nō tñ nature bonitas p̄terit: q̄n ad huc
illis possim? viuē cibis q̄ n̄fos aluerūt parētes. Tibi illud plus oblatū ē qd aū vi-
neā nō eē: nō erat: nō rogo vt q̄relā pones teq; cardinal? subn̄cias sine: quā tāto ius-
tiorē fatear: quāto durior tibi est visa: de alijs q̄ scribis als agem? Tabellarius
fugies scribere plā nō finit. Cardinali me recomēda: z iacobū salū dīcto. Vale.

Mortat amicum vt pro se
possessionē beneficii accipiat.

Epistola. xvij.

Meas silui? poeta. S. p. d. Johāni anach canōico tridētino z p̄fratri suo.
Qz tibi nō scribo sepi? cā ē tua in reb? meis diligētia. Ita em̄ res meas cu-
ras vt nūbil sit op? scribē: nisi velim gr̄as tibi agē: q̄ p̄ factis nō ē digna re-
cōpensatio. Nec nūc aliqd scriberē: nisi nou? casus submerisisset: q̄ tuo indiget au-
xilio. Credo te scire plebē sarātane vallis p̄ dñm decanū n̄m meo noie acceptatā
esse. In ei? potiūdia possessione vis sit: nec absq; timore sum: q̄ ali? illic se intruse-
rit. Tu p̄curatoris mei officiū geris p̄ion? me? ea: aduocat? p̄tector: sicut in p̄bē
da fecisti: ita i ecclia facias rogo. Dat me? dñs fr̄acis? te admonebit: si q̄ in re op?
sit ad miniculo tuo: illi obsecro ausculta: z in oi meo negocio ipm quasi me audi q̄
nō solū in reb? meis: s̄ in corpe z aia ius bz. Ego qz nūbil p̄ te possum: nūbil facio
animus adesset si facultas p̄beret. Tu si scis emolimēto aliq; bonorū: voluptati:
bñ placito tibi me eē posse iniuriā feceris amico nī cōmonueris. Vale.

Epistola. xvij.

Exhortatoria ad vnionē ecclēsie.

Meas silui? poeto. S. p. d. dño ade de muli anglico aplice sedis p̄thonota-
rio p̄ri z amico optio. Quo i statu sit res publica xpianorū vides: lacerata
ecclia ē: nec in p̄lo nec i clero par ē: toler sup bis inicitissim? impator n̄r: z
vt aduocatū decet ecclie opaz nouare cepit vt subortū scisina possit eradicari. Ad
hū null? aptior videt mod? q̄ gnāle cogi p̄ciliū: bñcipe ap̄lex? ē z sup eo ceteri regi
b? ac p̄ncipib? scribit. Inē alios x̄o p̄cipuā spem bz i serenissimo p̄ncipe dño tuo
meoq; rege anglie z fr̄acie: eūq; rogat vt secū ad vniēdā eccliaz velit p̄currē sicut
ex lris ad eū missis p̄spicies: qd id ad te scribo: vt cū sis vir bon? z p̄lat? opti? adiu-
uare dñi n̄r i impatorū p̄positū vel? z pacē ecclie p̄mouē: ad quā rē hortarer te plū-
bus vbiis: nisi zel? tu? ad cōe bonū eēt mibi p̄spect? Scio nāq; volūtate optimaz
tibi neq; q̄ deesse. S̄z nec ptās abest. Intelligo em̄ ex oib? q̄ ad nos veniūt ex an-
glia teq; noscūt. p̄mū te virū eē aut p̄ primū ex bis q̄ regie serenitati sūt chari qd
cū p̄p̄ p̄uata q̄ tibi afficior amicitia: tū p̄p̄ cōem vtilitatē tū mibi placet q̄ tuis
necessarijs bz place. Minenāq; dubito q̄n eo loco sblimat? scē m̄ri ecclie multū
plis: z nūc p̄lerti cū via apta ē ad p̄ciliū p̄ pace xpiani ppli celebrādū. Qd si apd
maiestatē regiā sicut spero p̄mouer? sūmā laudē p̄sequis: nec plā. In h̄cātū hor-
tor vt ea pares mediter? Cogites q̄ eē i eo plato debet q̄ scit afflictā eccliaz z op-
p̄saz miseris tēib? n̄ris ac p̄dīq; bonū morib?: z cupit vt in pristina dignitatem z

bona linza
Ar. diligenti
negotio - t

libertate vendicari possit. Ego apud cesarē nīm secretarij locū teneo: qđ tibi sō
significatū facio. vt si quid sit qđ me velis. Enea tuo p̄sidentē vtēre. qđ cū etiā pl̄
ptenderim qđ possim. min⁹ tñ faciā qđ debeā. Qz te singulari numero cōpellaue-
rim: scio tibi nō eē molestū qđ et italoz morē et oim veterz n̄ ignoras p̄suetudinē
Vale et nullaten⁹ id omitte vt p̄ latozē p̄ntiū de regia interiōe mibi nō rescribas.

Epistola. xix.

Accusat locoz mutationē et amicitie officiū aperit.

Meas silui⁹ poeta impialiq; secretari⁹. S. p. d. viro optio et ffr suo aman-
tissimo richardo de valētia scriptori aplico. Et plurimis lris qđ ad te mit-
to vne saltē ita felices erūt vt te cōueniāt. Mā qđ est mi richarde vt cum
mediolani te qro. Basilee sis. Cū rursus te basilee peto: mediolanū abisti. Cre-
do more bolni te agere: qđ ea qđ assunt: nibili curāt: que absūt marie: et nullibi min⁹
eē volūt qđ vbi sūt: italiā habēs: germaniā cupis. In germania hō italiā optas.
Et sic fit vt et tu nūqđ qđescas et ego te meis lris reperiri nullibi possim. Sed faciet
forsitan de⁹ tui nūc copīa: qñ aliena negocia tue cure cōmissa: mediolani te tenēt
Ad sperās hāc eplam dño laurētio de rocella vtriusq; nīm amātissimo tibi obli-
gnatā p̄misi: duas ob causas alterā vt scias nō esse me tui oblitū. cui⁹ mēoria mi-
bi sp̄ ē iocūdisima. Alterā vt i re mea p̄positure p̄ionū te facere. Res ē tibi nota
id illā nō repetō. Scribit p̄ me regia maiestas neruoseq; rogat vt mibi ecclia re-
stituā: nescio qntū p̄derit regie p̄ces: illud aut scio: nisi adiute fuerit nihil agerēt
Vt semel tñ loquūt. aliqñ etiā nūqđ marie i ducali curia vbi eplē vndicūq; veni-
ant p̄ secretarios aperiunt: et si libet illis: duci ostendunt sin⁹ hō aut cloacas inci-
dūt: aut tabernas aromātū piper aut crocū p̄tēture. Ideo mibi opus ē auxilio-
tuo vt litteras iques. quoz copīa tibi oñdet dñs laurēt⁹. Noti sūt tibi vniuersi
et amici et inimici mei. Illis vtēre bis reliste. Et fac vt tui laboris sentias fructum
Nisi scire quātū me ames: efficacit⁹ scribere. Sz nolo videri amicitie nre diffide-
re: quā tāti facio vt te mibi honestē et me tibi piladen arbitrer eē: nec cipidōis aut
leli⁹ aut siculoz amicoz qđ ali⁹ pictagoricos vocāt nre beniuolētie p̄ferā amici-
tias. Saz est tibi nosse qđ velim. In calce eplē illud subitigēdū ē: vt aliter te p̄bi-
lippū meū: meis vbis saluū dicas. Et nouariē. antistiti cōi dño me cōmendes et
cām meā: studiū meū i tuis obsequiis offerre ius nre amicitie nō fert: qz nec obla-
tiones nec p̄ces amicitie cācellas ingrediūt: qđ in reb⁹ vtilitati possim tibi esse.
Si scis: et me nō vteris tua est culpa et meū eēt detestabile viciū nisi morē tue vo-
lūtati gerere mibi note. Vale.

Epistola. xx.

Que sit homini patria et petit p̄motiōis auxiliū.

Meas silui⁹ poeta. S. p. d. dño hieronymo p̄ciui suo et amico p̄charo. An-
tique sūt apud me hieronymē amātissimē lre tue qđ b̄acten⁹ nō rñdūt. Mā
iturū te in apuliā sensi. Mūc qz potes iā redisse: bec pauca ex me babe. ni-
bil dubito mi hieronymē te fortunā p̄em meā et honores si qđ habeo sp̄ oblecta-
re. Scio em̄ qz me amas: et amātis ē amati p̄speritatē dicē suā. Et idē ego erga te
facio qđ qđ boni de te audio (sepe aut audio) mirūm modū me letificat qđ bor-
tans studio lfarū vt seduli⁹ incubā: facio quoad possuz: dū oclū p̄mittit. Sz dis-
trahūt me: tū occupationes multe: tū cure diuerse: qđ supe est totum lris de do: ne
poete tituli inanis videar suscepisse. De patria qđ ais memoriē teneo: s̄ mibi cre-
de: oē solū forti p̄ia est. Ego qđ malo extra patriā bñ vine. qđ in p̄ia male: nec
nos in terra. s̄ in celo p̄iaz oportet inq̄rē. Socrates cū aliqñ interrogat⁹ fuisset:
qđ et vñ eēt. Nūdānū se dixit. Nos si meli⁹ rñdere velim⁹ celestes nos dicemus
eē: qz illic originē ducim⁹: et illuc si bñ vixerim⁹ reuertemur. Sz nīmū vba exten-
do. Anū restat qđ ex te volo. Causa mee p̄positure tibi notissima ē. in illa scribit
p̄ me regia maiestas. Solici tatoz erit laurēt⁹ de rocella: quē optime nosti. Et p̄-
cor vt assis et si forte idē p̄pedit⁹ fuerit rē totā in te suscipias: et ad calē deducas.
Pauca amico sufficiūt: sat est te nosse desigētiū meū. Vale.

Regem aragonum laudat.

Epistola. xxi.

Meas filius poeta impialisq; secretarius dñi iohanni campisio pbo pstan-
ti. S. p. d. Reddiderunt me certum lre tue. i. 33 te scias tutum et sospitem
aduenisse. qd voluptati mibi fuit timet ne viaz discrimina incidisses. Cu-
piunt lre tue. de rebz qd andree de merano pmedasti scire qd factum sit pcoratus
sum ex matheo pisano sicut iussisti. Is refert illas iam dudum ligatas. put reliq;
ras itineri pmissas. Itaq; se reueneccas puenisse. et se tibi pmedat. qd apud insu-
bres gessisti. oia facta ee cum p filio n ambigo quis illa pte attigeris pollicitor li-
bros et aretini traductoe puerfa inuenisse te gaudeo: coemereq; institui. Et si mi-
nori pco qd pscperz bñ nequnt: iubet id auri pferre. Rogauit matheum apud sighe-
rium galleranum vel iohem banc pecuniam pfolui vt faceret qd mor lras scripsit.
Tanitq; vt qd pmiu illuc libz miseris pecunia def. etiam cum solutone vecture.
Tuuz est qd mi iohes. mercator aliquem in curia repire. qd onus mittedi medio-
lani. hos libros suscipiat: ibiq; aux recipiat. Scio te amicor tantu hie vt facile
hoc sit tibi. qd si iohes tolner vir pstant et summi amic magnifici concellarij on-
mittendi libz suscipe vellet. p ueneccas mittere sibi pecuniam cu omni onere ve-
cturaz. p pmiu de q ipse pscideret mibiq; scriberet. id si eu nosti ei? animu tempta-
idq; agito vt opa tua pollicicum assequar arecto. qm id magniope suastisti et ne ti-
mor pecunie te afficiat. potes si vis anteqz libz mittas expectare lras vni? illoz
mediolanensium q te certiozem reddat se tuo nomine aux possidere. Scis nunc de
siderium meū et quō tue indēnitati possis pfulere. cura te vt amicu q es oñdas.
De petro nro noresetano nihil te scpsisse mōstri simile est. cū scias me audum ei?
nosse fortunam. Rogo me instruas qd illi obtigerit. q aio heri mortē serat. q cū
viuat. qd officij gerat. q spe sit et q in me animo. qn nihil ad me scpsit: etiam meis
lris puocat? regem aragonum tantū extēdisse alas suas. nescio an italie pducatur
quāq; illa tāsēta est vt respirare sub ācunq; dēderet. Videant tñ nri ne serpentē
in gremio nutrant. alta est dñandi cupido nec terminis claudīt vllis. Hannibali
nō satis affrica fuit. q ps orbis tercia credīt. alerādro in modum carcer angasti
fines mūdi videbant. Nemo existimet generosum animum vni? regni terminis
pdesere. Ego tñ illi fauco q fortune impetus: pseuerantie clipeo domuit. ptiua
doq; id fecit vt aduersam exptus secutissimam iam sit adeptus fortunam. Sparit
deus vita vt illi comiciis sit et q len theofrastus moriens exoptauit. Tu vale: et re-
scribe. nec ampli? legez taciturnitatis int nos tua.

Commendat salutes anime.

Epistola. xxij.

Eneas filius poeta reuerendo in xpo patri bartholomeo epo nouaziensi et
comiti. S. p. d. Magna et innumerabilia sunt bñficia q a te recepi. nec ego
illis pdignam possem vicem rependere. etiam si mille annor mibi vita do-
naret. qd tñ possum id facere nō obmittam. Nihil est anima pstantius. hanc co-
lere. hanc curare p ceteris debemus alia caduca sunt: fluxa: mortalia hec ineter-
num manet. cui si bene studuerimus. eterna gaudia si mala vacauerim? eternos
cruciatos p illam sentiemus. q p consideratione ducit. statui tibi copiam lraz desti-
nare. q nunc ad curiam regiam ex orientalibz ptibz misse sunt. qz tenorem velis
anima dvertere et monitos audire vt ea faciens que in illis suadent eterne vite
beatitudinem assequaris. Vale.

Quales scribe cancellarie.

Epistola. xxij.

Meas filius poeta bertholdo lunenburgen. viro liberali et semi. pdigo.
scribe impialis cancellarie. S. p. d. Accepim? eplam tuam q nos cenatum
vocas. acceptam? onus. ventresq; nros paremus. tu videris ne vacuos
eos remittas. Hospitem abesse nihil cure est. si eius vicem pdices caponesq; im-
plerint. Hospitam videbimus libenter amplexamurq; si quid plus licuerit non
erimus inertes. q semp ius alium habemus et qsi muli et equi ferimur in libidinem.

Tu si qd iuris illic bēs caue ne p̄municēs. Quicqd em̄ in mediū venerit. prius
eē desinet. Scis michael man? q̄ sunt adūce. wolfgā gliguā nosci. q̄ psuadere sci
actwenceslai cauda nihil furiosius ē. Jacob? fingit se puer. tu tñ lardū ne p̄miseri
muscipule etiam si q̄dragelima fuerit. ludouic? nihil dicet. s̄ muris in modū oīa
foramina p̄tēptabit. si q̄ vis nos hic. aut oīa p̄municatu fac. aut nihil vñ tñ re-
mediū est. si vñ tantū pbueri vt somni magis q̄ veneris cupido sit. nos tñ venie
m? etiam si deficiētibus reliqs te deuorare debeam? Vale. **Epi. xxiii.**

Meas silur? poeta. S. p. d. iohi frund indite ciuitat? colonien. secretario.
Tabellari? tue insignis celebrisq; ciuitat? nō sicut optabas. s̄ vt curie vi-
sum ē expedit? ad te redit. meo tñ p̄sidio non caruit. qz libent? gero tibi in
oib? morē. Air qz doct? dñs bartūg? auxilio fuit. s̄ nō lz in republica plus boies
p̄tēdere q̄ pbare possint rōib?. Tuū est qd sup ē ita regere: ne q̄ indignatōe rubi
go. aut hinc aut illic oriat. qz n̄ facile extinguit vt accēdit ignis. Lelaria ptās nul
li in tpalib? subest. qd ab ea manat. decz cū reuerētia deuotidēq; suscipi. etiaz si
dūz videat. qm̄ calix in manu ei? plen? mixto pōtq; illi dare. illi negare. nec oib?
pbas ē in pastore erigē cornua. Tu te ista scis: o pedē strabo. fac vt defenſu? cās
i curiate q̄p̄mū vīſaz. qz r michael tu? r ego tua suau? puerſatōe iuici carē? nec te
vult? vlli? teneat. nā r austria p̄t qd placeat dare. Valez veni. **Epi. xxv.**

Dissoluit argumenta. p pte Eugeniū facta.
Meas silur? poeta ipialisq; secretari? S. p. d. fuerētō p̄ri dño iohi caruaia
ozatori aplico atz iuriscōsulto. Erat anim? me? postq; ex basilea fcessi sup
reb? ecclie ppetuo vti silētio cū eas nō dñi spūs ductu regi. s̄ boim guber
nari passiōibus viderē. Tu nūc me cogit aliq; dicere. q̄ armatū eneam imitari me
suades. velle tacere pot? qz loq; qm̄ nulli p̄tū vmo me? placitur? ē. sic r nulla ps
mibi placet. tu vis vt dicaz: parebo. s̄ vide ne audias qd n̄ vis. tu pt? vni? tueris
ius. qd ego tibi placitū dicā nullā p̄tē laudās obſeqr tñ silētūq; rūpā qm̄ id opta
re videri. Longū mibi misisti ciro q̄pbū vt cācellario legerē. facturū sum qm̄ illi p
ociū licebit. Mibi tñ iā p̄speri totū. rogas q̄ a te sp̄ta sunt laudē tuearq; faciā id
si mō vep te dicere agnouero. vbi aliē videro. nō faciā. parmenosum plenusq; ri
maz. nō potero tacere si qd nō vep laudā. tu mibi amīc? es: fateor hoc. s̄ veritas
p̄ferēda ē. tu vera oīa putas q̄ scribis s̄ ego de tua p̄bitate creto. n̄ tñ ita ē vt res
qd tibi pauc? oñdā. Dic? basilea cepto p̄cilio legatōz pape expōsuisse. n̄ eē sp̄adū
de illi? sinodi p̄gressu. p̄t vicina bella r alias cās. s̄ nunq; sinodus pape narrari
iussit. Dic? pl? papā germanie p̄ncipib? p̄cessisse r se bāiliasse: q̄ vnq; sit d rōnis
pōtificib? auditū. Rustic? s̄ r hystoriaz ignar? narrāda sunt. Adrian? papa r leo
rōnis impatoribus ius ordinādi aplicaz sedē r ep̄os p̄ impiū noīandi p̄cesserūt.
Leo ille sanct? quē tu r doctores euāgelij tubā appellat. cū veller in italia p̄ciliū
hic. in q̄ p̄les possent de occidētalib? p̄tib? puenire. mariano cesari p̄ciliū in oriē
ti postulāti: auuit. tūcq; sinodus calcidonen. bita ē. refers dñm scē cruc? missum
ē vt papā purgaret. p̄ciliūq; germāis offerret. Mō dic? p̄tē habuisse cardialē il
lū s̄ bēndi suiaz postq; pbata fuissent crimia. His rōnos pōtifices solitos eē dicē.
Si qd aliq; volūt. ad aplicā sedē veniāt. Petr? p̄m? pōtifer increpat? q̄ ad gētes
introisset vltro se purgauit. leo qrt? scribit lodouico augusto. Mō si aliq; icōpe
tēter egim? r in subdit? iuste leg? tramitē n̄ suam? vīo ac missorū vīor cūcta volu
m? emēdare iudicio. hispanoz legatōz horatu pape basilea venisse p̄tēdis. ven?
poteras dicē p̄les ne illuc. irēt aplic? lris fuisse req̄sitos. Aniuersos reges p̄ psili
ariū statūū. pbibuisse basileū ne papā deponerēt dū asser: vide ne te decipias. Re
fers tres cās eē q̄b? ps mior p̄t iuita maiori pte vniuersitat? aliqd agē. s̄ facta ca
pitulorū r vniuersitatū q̄ supiorē bñt n̄ sunt eq̄nda gestis p̄cilioz vbi solū deus ē
supior r a q̄b? n̄ appellat. Dic? in p̄stañ. p̄cilio plena p̄tēz datā eē rōnis pōtifica
bus locum eligendi. in q̄ aliud p̄ciliū celebrari d̄z. In casu n̄o specialē refer.

nata fuit electio loci pccilio. sicut pueros cū grecis habite manifestat. Prædictis
sanctis eē basilic. ne. ppe locū oziri differētia possit. inane argumētū est. Narrat
decretū nō placere greci basilicaz. vellegz aliū locū dicit sinodus nolle. ppe locū i.
ppe basilicā tantū bonū omittē. q̄ alit̄ sentit a decreto recedit. tu vis me his p̄sen-
tire nō possum. dic̄ me ex pposito errare. mibi aduersus te magis opitulabif alle-
gatio. nihil ad me q̄s obtineat. Impatori fuio q̄ vnionē pcurat. illā cupio. illā p
moueo p hac magnis laboribus me exponere. tu q̄s 7 ps tua vnionē velles. s̄ mō
tuo. maneat papa tu? p̄tifer vnio sit. Idē et ps altera cupit. nēo pacē. nēo vnio
nē aspnat. Mō tñ pacē amplectif q̄ sibi detrahit. oēs volūt vicere. nēo se flecit
dure ceruicē boies. Est ne s̄biecta eccia. vt ppe hūc vel illū boiem tā varie vexari
debeat. si nō potes pascere. sine aliū esse pastore. s̄ nō est de pastu ouīū qd. s̄ de la-
na nō tñ litis erat dū paup eccia erat. scio te mibi iaz irasci. qm̄ dicta tua expello
q̄ videar aliā tueri pte. Merere b̄. dixi tibi vtrinqz mibi odiū esse. nō placz mibi.
animoñ. electio. abhorreo galloz leuitatē. minime bis p̄sentio: dū sedē aplicam
volūt auferre romanis. n̄ pbo cū decreta q̄ faciūt: ipi nō fuāt. Cardinalis sancti
petri viri sci 7 guissimi snia mibi placet: q̄ neqz hos neqz illos laudare solebat.
Tos pcciliū romē vult. s̄ illa iam in angulo xpiani orb. Bi basilicē manere volūt
at h̄ vbs multis odio sa ē. Tu tñ deliberari illic putas. an numerosi? debeat pccili-
um p̄gregari sperasqz id obtineri p̄placereqz cesari. aliū aliud sentit: viderisqz pu-
tare nō esse absqz p̄sensu regū alioz pcciliū pcedēdum q̄si cesarē parē facias ceteri
qd parē. imo 7 minorē oñditis q̄n regi frācie offert? pcciliū. cesari nō vultis pcedē
Molite h̄ secreta putare. oēs h̄ sciunt. sic 7 alterius p̄tis p̄silia nota sunt. ego oēs
p̄mēdare. si videre pacē bis atz illis placere etiā cū in cōmodo suo. qz nō nobis. s̄
reipublice nati sum? nec plus velle debem? q̄ sensus cōis nob̄ p̄mittat. nō q̄ te-
mere dignitatē. s̄ q̄ ponere vult magis laudat. P̄sca viri sanctiqz boies difficili?
ad p̄tificationē vocabant q̄ nūc ex alio amouēt. bon? anim? ingeniqz benignuz
nō quō dimitteret. s̄ q̄ cito dimitteret studiū b̄rēt. h̄ volūt tibi dixisse cū venia tua
Quia aut n̄ loqr. aut vey loqr. h̄ ē armat? eneeas. hūc gerā. ille mibi anchises erit.
quē vniuersalis eccie p̄sensu dederit. dū germania q̄ orbis xpiani maior? ps ē be-
ret. dubius sum parato tñ animo sum p̄muni snie auscultare. nec mibi in rebus
fidei soli credam. Vale.

Epistola. xxvj.

De noua ciuitate 7 aliqd de amicitia.

Meas silui? poeta. S. p. d. magnifico dño suo Caspari schlick impiali can-
cellario. nihil noui post tuū recessum emerfit qd in eplaz eadē dignuz sit.
nisi qd bodis vetur? ē p̄grati? tu? quē aiūt eq̄tes secū q̄nq̄sinta ductuz.
Rex tñ minime illū expectare voluit. s̄ h̄ mane añqz dies elucescēt ad ortos be-
speridū deliciazqz paradisū iter arripuit. ignot? fortassis v̄bis vtor. ortos nāqz be-
spidū poete vltra atlātē in affrica sitos finire. s̄ hos nra etas bz i ciuitate noua
stirre vbe. vbi ppetuū pbiatū autūñ ē. 7 oē gen? pomi suapte gignit. iō rex hūc
vnū amat locū. Recte sane vbi tot aqz scaturigines. tot viridatia p̄zata. q̄ verni
tpe floz splēdore ridere vidēt. hūc se nūc rex ptulit. q̄n illic abitur? sit. t̄q̄ certū ē q̄
antip̄i aduēt? q̄ p hos dies oēa ip̄lo suo rumore destruit. opa tñ tua q̄ p ceribus
curie. ip̄iqz regi rē fictā aut salti dubia. p certa exposuisti. dū h̄ scribo allatū ē nūci
um regē balnea petiisse. vbi ad dies octo māsurus sit. nec nos ibi diuerforiuz b̄re
possum? in noua itaqz vbe recta via migraui? si tñ p̄gratiū ire ad balnea sē-
fero. me q̄s illuc p̄ferā vt te re tua possim curare. nec obmittā ex mādā tuis vnū
dū vires erūt. aiūt regē carniolā petiūz aut saltē caritbiā. p̄? vo atbesim. exide
spes sit nurebergā peti debē. qd tñ ex ingro thoma plen? intelliges. p̄siliariū regū
adhuc ē h̄. ip̄os p̄silia qd facē nos opteat. d̄ frisingēsi eccia n̄ ē qd n̄ fuerit p̄? ti
b̄notū. nēo ex curia veit. ingm̄ thomā p̄monui vt de pecuniis nureberge rāpiē
dis instructōez b̄rēt. q̄ me p̄nte ingm̄ curie p̄cōtatus ē. n̄ sumqz bz. Scripturas
sibi p̄signaz oēs q̄s mibi dimissi. Capitula veterē regi cytrapiqz. p̄s auditoz

ad nos iter facit. plenus querimoniarum. quod in recessu tuo te non reperit. Para aures tuas ut quod hic auditur? fuisse illuc audias. Homo tuus est et amicus utilis. qui solet plus honesto placere. sed enim amicitia hodie viget cui utilitas est amara. Stoicorum illa. sola virtute gaudens. iam dudum explosa est. Non puto has litteras cito ad te veniuras. quia nec tu ad eas festinabis. ipsi nurebergam usque proficiunt. si tu eo non veniens ut opinor. nisi uxoris prius aut licentia. aut facietas intercesserit publici regis? Ego inquit si meam semel uxorem attigero quam illinc abdicet nescio. vide ne itidem tibi contingat. regis negocia curare habes. Non bene pueniunt: nec in una sede morantur rerum publicarum cura et amor uxoris? Tu tamen illam ducere potes eo loci ubi propinque sit curie sepeque possit in amplexu venire tuos. Ego ex his sum qui melius scio predicare quam facere. si loco tuo essem aliter sentirem. Vale optime et disputatores domini auditoris ad magistrum thomam remitte ut equum sit utrumque certamen.

Regratatoria et aliquid de studio humanitatis.

Epistola. xxvij.

Menas filius poeta. S. p. d. magnifico et generoso comiti Galeatio d' archobro Aggressus est me nudius tertius? vir suavis et tui amantissimus? iacobus de la drono miles. tuasque et magnifici germani tui comites francisci litteras apuit. qui mihi magno testimonio fuerunt amoris erga me viri. Cum in utrisque multa salute iussus esset me iacobum invitari. quod et si persuasum antea mihi foret. quia nosco animi viri constantiam. iuvit me tamen cernere quod meditabar. Sed ne pluribus immoror: scire vos volo non truncum a vobis coli qui non sentit. neque asinum qui non intelligit. sed hominem quavis pusillum. beneficiorum tamen memoriam et qui nunquam animo est ingratus. Non est quod scribam nunc amplius. ne pelagus ingrediar quod non facile egrediar. Nam cum affectu ris me dudum desiderio tuo nimis multa essem scripturus? si vellem animo satisfaccere quod omnia melius coram exponam. Spero enim cesarem ad vos. prope diem migraturus quem sequi ut soleo. Et si deus dabit. te perveniam. rem tuam bene absolutam esse. cum ex litteris iacobi. tamen ipso facto intelliges. Plus enim græce in oculis regis habes quam reris. Comiti francisco postquam me dederis. dicito ei? musas quavis suaue. scripula pultum est quicquid bimodii huc porrigit. studia namque humanitatis? Hoc enim nomine volunt nostri oratorias et poeticas litteras designari quod latinum late patent. apud alios plerumque ignote. sed vale iam tandem. quis man? nunc cesset et calam? papiro bereat ut quem tecum loqui delectat. at mihi non suppetit otium. Et regi magis quam meo frivolidum est animo. quia non sum liber dum alienum comedo panem. Iterum vale. et tu cessa man? ut lingue supsit quod dicat dum tridenti erim?

Monat ad rescribendum.

Epistola. xxviii.

Menas filius poeta. S. p. d. Nicolao amidano canonico mantuano et amato fratri. Pax tecum negotii habui nicolae amantissime dum basilee fui. sed nec plus habuisse voluerim. Namque si modice consuetudinis causa. tantum molestie fero te perat? quod tandem facerem. si talis ut autem medium tecum presumpsissem. Mirum modum gravis est mihi abundantia tua. atque id longe gravior. quia inter externos suos meos motos inveniuntur vitæ morum penitus abhorrentes. Sed statui omnia ferre. dum sperem mihi bene esse. ut tamen facilius tolerare possim. obsecro ne tibi calam? plumbe? sit neque papiro? aurea quam dissipare formides. Multa sunt quod mihi dictum posses scribere valitudinem tuam pegalique novitates passim illuc desucentes. Et quod in periculo quodue in curia fiat. Et si desint cetera. glicerium saltim materiam potest dare. de qua nunc quod tantum scribis quantum audiam libenter. Effice igitur quod cupio. ne autem affectant septuaginta tibi extimes. quod intelligere potes ex eo quia per te litteras. Nec plura motu. nos venturi sumus. Jam vela ventis solui. et in intimis mare devolvo dictum a te ceteris meis caris remotior. Vale.

Redit in benivolentiam.

Euerendissimo in xpo patri dño francisco
de pideo passis archiep̃suli mediolan. Eneas silui⁹ poeta. p. d. S. si cui vn⁹
q̃ libentē scripsi. amplitudinē q̃dem tue libentissime. dum eē in basilēe. nāz
te dñi ⁊ p̃is bēbam loco. mēmīnērāq; plurimū tuaz in me meritorū. q̃ sane mēn-
te mea nūq̃ excidet. At cūz viderim te lris meis nō r̃sdere. arbitrat⁹ sum id qd̃
erat te. s. offēsas basilēib⁹ rebus. nausēamq; inde cape. dēstici. igit̃ diuq; silui. tū
ne tibi imprudēs displicerēt. tum q̃ tūe erat tot lras nro indignas mittere. Sed
q̃uis scribere obmiserim. amare tū nō omisi. cupiens sp̃ in eum gradu⁹ res resti-
tui. ex q̃ vicissitudines lras p̃currere possent. Adq; nunc arbitroz euenisse q̃n me
neq; q̃rentē neq; somniantē qdā cesar n̄ frideric⁹ augustus in suū secretariū ac-
cessiuit. cui taz hui⁹ in statu gradu⁹ minime in bonerato. q̃ ex loco scribēti mihi
nō arbitroz te r̃sios negatur. nāq; si recte intelligo. idem ē cesaris qd̃ tuū dēside-
rium. nulli ex p̃cedētib⁹ magis fauēs q̃ alteri. cupit ei vnire ⁊ reintegrare lace-
ratam ecclāz atq; ad id opaz dat. ⁊ spero p̃fore vt voti p̃pos existat. ⁊ l3 his dieb⁹
basilēe fuerit. ⁊ q̃ tuā dignitatē arbitroz audiuisse fecerit. nihil tū in hac magis q̃
illaz pendet p̃tē. ⁊ id ip̃m florētie fecisset si taz illic fuisset. p̃pinqu⁹. Secutusq; est
sigismūdi exemplū. ⁊ seq̃t in hac re vnionis vsq; ad calcem. tu q̃ p̃ optime scribe
mib⁹ saliq; cū vn⁹ ex indifferētib⁹ factus sim. nec qd̃ animi bēaz q̃rito. dñi d̃ba ⁊
opa mea a voluntate p̃ncipis mei nō discordent. Ad e⁹ intentōez captiuare volo
ingeniū meū. repetem⁹ igit̃ veterē p̃suetudinē. emācipatūq; filium taz readopta
⁊ vt solebas vtēre. p̃ tuo. ego itēz ad p̃iez ⁊ dñm redeo q̃n ex post lumine. deinde
si vides me poetaz subscriptum nō mirere: q̃m me talē cesar eē voluit. Et si archi-
p̃sbi papien. ⁊ yfidorus de rosate totaq; illa nebulonū turba iuriscōsulti nomen si
bi arrogāt auroq; cingunt. Cur ego poete titulu⁹ verebor⁹ assumere. libet ⁊ mihi
inf̃ alios insanire. quāq̃ ⁊ h dignitas maioris ad studiū vigilātie cā erit. Nicola⁹
tuus fra⁹ me⁹. libellū q̃ndam meū nō limatū neq; vt optebat reuolūz. secū ad tuū
eramē detulit. neq; remisit vnq;. opto illi⁹ custos sit fidusq; neq; edat rē imp̃fectā
Nouum est op⁹ vt scis: lubet orati⁹ in nouū p̃miamū. vir mat ur⁹ ⁊ sensu ⁊ etate
mathe⁹ de vngano si q̃n ad te venit meo noie salu⁹ esto. id q̃z de cādido dixerim
eloq̃ntie fluui⁹. gamisforti ducali secretario appime merito. Cui sup̃ re mee p̃po-
siture scribo. rogo vt me aliq̃n p̃missum facias quā puinciaz nicolao delega uer⁹
spero libentē faciat. Vale optime mei memor.

Commendat causam suam.

Eneas silui⁹ poeta. S. p. d. dño guiniforto vtriusq; iur⁹ doctoz ducaliq; se-
cretario amico p̃cipuo. Ea sublimatio stat⁹ tui vir amplissime quaz nup̃
mediolanen. p̃ncipē fecisse intellexi. tato mihi iocūdior fuit. q̃nto illā vi-
deo tuis d̃tutib⁹ tuisq; studiis magis p̃ueniētē. Nāq; sicut mihi vi. neq; ducalē
cellaria aptiorē rectorē h̄ie poterat. nec tibi palestra p̃ueniēti⁹ vari. quāq; n̄ du-
bitē p̃ illā ex te biturā ornamēti. q̃ te ex illa susceptur⁹ honoz. vez i bactua ex
altatōe rogo ne idē facias q̃ ex hūano igenio pleriq; faciūt oēs p̃t⁹ se dispiciētes
cū ip̃i blimati s̄. sua mihi oro aliquē locū i amicitia tua vbi me ponas. n̄ postulo
in p̃mis aut scōis. s̄ saltē i vltimis. Nāq; si cetera desunt q̃ amicitia inf̃ nos p̃sta-
re deant: illud sufficere v̄z offōz. s. p̃fessio eadē. q̃z ego cesar n̄ friderici secreta-
ri⁹ su⁹. q̃uis lōge idign⁹. s̄ tū res facit vt benivolētia tuā obtinere n̄ desperē. s̄ q̃n
iaz illā nact⁹ sim. statui amicoz more absq; p̃fatōib⁹. qd̃ mihi neci⁹ sit tibi a pe-
rire: tūq; p̃siliū ⁊ auxiliū exposcere. vacauit alias i basilēn. p̃silio p̃positura est
laurētij mediolan. eāq; mihi sc̄a sinod⁹. quā tūc oēs recognoscebāt illico p̃tulit.
Princeps mediolan. aliū ex domo lādrianorū elegi fecit ⁊ vari ei possessiōz. euge-
ni⁹ quidā leonardo stellen. d̄ illa p̃uidit. veni q̃ mor mediolanū fauoreq; amicoz
⁊ ex gr̄a p̃ncipis. excluso q̃ iā erat itrusus possessiōz obtinui. solut⁹ tū ita vt fiebat
todescbino q̃nāginta aureis: morq; iussu ducali basilēā repetij. Ab binc triēniū
c iij

Epistola. xxix.

Epistola. xxx.

pestis magna scilicet inuastit. dux suus reuocauit. Ego quod bonum offitium ibi habere rece-
dere non potui. morbum iacidi. subitoque orta fama est me morte obijisse. Scitum est id me-
diolanum. leonardus cui eugenius prouiderat. sblatum me in medio gaudes: possessio pro-
pore postulat obtinetque. Ego postmodum qualescens et audies me spoliatum scribo
lras ad amicos. facio fide me uiuere: peto restitui. si quod basileae erat non obtinere
potui. Crebroque nunc principii fuisse re exposita. quae cum tu eo in loco sis quod te cupio
et gaudeo. rogo obsecroque ut apere ista principi velis supplicareque ut ecclesiam meam
mibi restitui faciat. et si aduersari dicat se ius habere. non fugio iudicem mediolanum. archi-
episcopi viuz sanctissimus. aut nouariensis. pontificem integerrimum pretem dimum quod iur-
est an oia restituat in statu pristinum. ias aut non potest dici quod de obedientia alia sum. quod regi
futo quod est oino indifferens. plura scribere si mihi cum boie minus puto res esse. tibi autem
de pace sufficit. me ias habes. Fecissem regem scribere. nisi re parua putarem. si tamen ita co-
sulis neque aliter fieri potest non vnas si ceterum beo lras. Tu obsecro mihi quod speres et quod
facto sit opus? rescribe et iuuat ut potes. Scies quod neque ingrati promouebis amicum
uale: et me sic frui ut strenuo milite et doctore eximio domino iacobo de castro romano
vteris. tanto tamen minus quanto et scio et possum minus. et tanto plus quanto plura mihi
illi licent. Breve vale.

Gratulatur beniuolentia magni viri se nactus esse.

Epistola. xxxi.

Eueredissimo in christo patri domino. H. cardinali cracouien. Eneas siluius poeta.
S. p. d. Epistolam meam reueredissime per te dñe colendissime quam ex frankfor-
dia. p. v. transmisisti. libenter audio in vultu oculis gratiam inuenisse. si tamen ita est ut
spectat miles iacobus apud nuncius mihi retulit. quod non solum placuisse lras meas.
sed et me iam inter familiares viros admodum charos esse. confirmavit annumeratum. quod
magni muneris recepi loco. multumque illuc letat sum. Mea namque finis est. ut mihi inter
modos felicitus sit. quod perclarorum hominum familiaritate potiri. ab hisque diligi et obsequari
quod cum mihi itelligat apud. v. p. r. etigisse gaudeo mecum psepe. et qui tibi lauz magnus
receptum voluptate fruor ingenti. Nec ab re hac vtor propterea. nam quod tibi lauz iuenit
nisi potes sit. illud custodire sepe defraudat. et aut principis rapaces manus aut acu-
tos furis ungues se timet. Tridit mihi accidit. quod nam pacto vias suare beniuolen-
tiaz possim. non plane video. Conciliatrix namque beniuolentie virtus est. et custos. neque
absque hac potest ullum amicitie viculum perpetuum esse. Et si in me aut nulla est aut minima.
quod igitur facia ut via erga me voluntas maneat. quod via in hac gratia perseuerabo. quod modo
charitas alligabit. pignora est breui ut video huiusmodi voluptas si ad me tamen respicio.
Et si vias. R. p. intuear. spes est mansuetudo diu et solidum ac firmum esse huiusmodi gaudium. beni-
gnitas enim via quod amare ut audio Jaccepit mensura est quod diu vixeris. Faxit autem de
ut longissimo ac nestoris euo fruamini. ego vero curabo eundem me se exhibere quod lris eras
dum huiusmodi beniuolentia est. et si quod potero amplius prestare. non subfugias. asseruit autem
idem iacobus auidam esse. v. r. p. ut quod nosse nouitates sibi rescriberem. parebo libens. et
quocumque emergerit nouis huiusmodi in partibus scriptu digna. epistolam claudas breuitate. ne vel
legenti tedium vel scribenti laborem nimium pareat. narratio caput reddit regis dabit quod
ex reni partibus februario mense in austria inuenit. et aduentum oes accolere admirati sunt.
nec ei arbitrabatur fieri posse. ut regium diadema tam facile persequeretur. sed admiratio huius
uerentiaz pepit. more enim humano accidit ut illos magis veneremur. quam opera temi-
ramur. haud aliter nunc actum est. albertus dux austrie quam diu in senibus suis suo regi fu-
isset. bellumque secum a parte gessisset. ut cum audiuit adee. ad sextum (ut romani dicebant) lap-
de obuiam processit. vnamque secum viennam ingressus est vrbem. paucis diebus iteque regem adiens
cum in noua ciuitate foret. refectus omnibus prouersibus. i. fractura receptus est societate. huius
quod mihi scribenda nouo occurrunt. omnis nugas et alius leuius reb. quod quod in vulgo se-
e ruinoz. asserit dominus iacobus epistolam quidam ex meis. quod his diebus edidi. ea rogo ut vi-
deat iudicetis quod cum cione de reb. fidei scribo. Librari quod transscriptum non erat valde
pitius. itaque plura vicia sunt in ea esse quam ego posuerim. Id velis. v. r. p. respirationes
mihi prestas cum eodem diuidere meque se huiusmodi et in iucundia.

Vocat cum desiderio amicum.

Heas filii? poeta. S. p. d. Tobi campisio. S. p. d.

Epistola. xxxij.

Ex lris plurib? reuerendissimi dñi cardinalis sancti angeli ad regiam maie-
statem directis: pcepi te fore apud ipi? reuerendissimā pñitate. Nam 7 tua
manu scpe erat. 7 tuam dicēdi suauitate redolebat. Id qz 7 postmodū vir sua-
uis 7 tui amātissimus nicola? de ciuitate castellis pfirmavit. q res inibi maxime
voluptati fuit. spanti te. ppediem videre deosculari atz amplecti. qd qz dulcissimū
inf nos esse solebat. offm instaurare ac d medicina nō nībil pferre. cui? te arbitroz
ples dietim lectōes audire. cū vbiqz medicorū sit copia. Expecto itaqz te mī cāpi-
si magna cū animi alacritate 7 gaudio. 7 quis te plurib? anis puar? fueri 7 absqz
te viuere didiceri. Nūc n̄ nescio qd factū sit. vt postqz te vcturū sensi. miserā mi-
hi existimē vitā dum tuus differet aduēt? qz pōpē si me amas vt soles cura vt ve-
nias. ego te veteri ex amore obfuo coloqz. nec ppe silētium qd inf nos diutinum
fuit amori meo detractū est aliqd. Seruauī nāqz legē inf nos dictam vt amicitia
nrāz: quā aiorū pformitas 7 mox silētio pfluera. lra p omīssio nō aboleret. qd
ita a me factū ē vt putē auctā poti? qz diminutā eē beniuolētiā meā. nec aliē opī
nor de tuāqz charitate q amicitia n̄ mox pueruloz variādā existiare solebas. s pbo-
ru legib? inmutabilē. Qz at in his ptib? eē me audis: nolo vt admirer. vocat? ei q
regiā maiestātē fui. i secretariūqz rceper? 7 qd mibi quissimo ē oneri: lauriati poe-
te titulis adoznat? qd nomē lz mibi sit lōge ipar. n̄ tñ a rege datū debuit refutari.
Apud hūc igit pncipē me repies. ad quē cū in hac tēpestāte eccle accersirer. tanqz
in tutissimū portū libent me ptuli. vt pcul ab hmoi platoz dissensionibus agam
vitam. 7 me ipso fruar. Vale.

Epistola. xxxij.

Dolet de amici 7 patris absentia.

Heas filii? poeta. S. p. d. geozio andrētio seneli amico pbo 7 pñati. Lris
tuis qz plurimū accepi. vtoz iocūdistime. qz lectitasse millies ne qd qz sat
est. scis em cū pñtes eem? nullā potuisse diē pterire sine colloqz nro. nāqz
aut ego te vel tu meipm qritabas. q magis tech me viuere fiebat qz cūz alijs oib?
In pñtia dō lre tue illo offō fungūt q tu olim vtebare. cū eis vitāz duco. be mibi
geozii: be mibi te pñti inf oēs affert. bis fruor. has amplectoz deosculorqz. ex illis
solaciū si qd bēo ad me puenit. Cū legi? tui testoz n̄ valui lacrimas pñtere. fleui
fateor. itez atz itez fleui. En inquaz vbi amic? ille me? dulcissim? dimississe ipm
certo scio: si qñ reuēsa nescio. Ergebat nāqz ad lacrimādū pñpue qd de genitore
meo siluio narrabas. tūc ei vīlū ē ignaro qd aculei corculū meū tetigisse. memie-
rā pñi amor. pñcipabāqz cū pñe amaritudinē. s de his omittam? nā cū incido i
hācrem videoz pñlus emori. te at pñi meo adoptatū qñtissime tuli vñ intelligo vt
illi? furore diminutū 7 te germanū acqsiuissē. qb? reb? n̄ potui rñdere plurimūz.
Aliū nāqz ilico receptis lris. nūc mediolanī me scias pñozari. pñtoqz germanianī
postulabo. itaqz si qz lrās ad me vis dare. iubebis exponi basilee. cetera nō bēo q
scribā. Adreozio petrūcio nro lrās dedo āplissimas. genūā eiūqz cūctos mores
p ingenio pñbēo. qz tibi ofidi meo noie exorab. Vale atz itez vale oēs qz amicos
nros iubeto saluere. 7 si qñ genitorē meū offendā vbi tuis solabere qad potes.

Magnificat beniuolentiam.

Heas filii? poeta. S. p. d. Tobi aurispe

Epistola. xxxij.

sido. Nescio qd cause sit iohes mī dulcissime. q neqz etiam paruo tpe i-
mo breuissimo momento imemor esse tui. esqz in memoria sp mea. Et ipa
recordatio gratissima est. q te abñte nībil habeo dulci? Doc dū sepi? pñdico vñ
pcedat. multa cū enumerare possim: humanitatē tñ tuam potissime rat? sum de
disse cāz. Nam cū pē patauo redire senas. subsisterēqz ferrarie nō nullis diebus.
tantū in te vbanitat? eē cognoui tantū charitat? ac beniuolētie in oēs etiā in in-
fimos. vt opiner te nullū fore benigniorē facilioreqz. nāz 7 me voluisti inf amicos
tuos pñuētare. hac de retāto amore tibi afficioz. vt si qz ad te. pfecturos pperiaz
c 119

sine lris meis vacuos nō possum dimittere. In pñcia vō cum repissem. Nicola-
um illustris marchionis nunciū de te diligēte interrogavi. et cum iocūda oia retu-
lisset. longe gaudius sum letorq; vebement. Si qd ē tibi cordi ac iocūditati. nībil
est em qd magis affectem q̄ te sanū hilarēq; esse. et me tibi charē fore vt ex pietu
ra capio. imo exp̄sse intelligo. vñum itaq; oratū volo. vt ostēdas. s. tuam erga me
beniuolētiā extinctā nō esse. quā rem scribēdo sepius efficias. Vale et m̄gro bu
goni et natis suis me p̄mēdatum facito.

Epistola. xxxv.

M̄neas filius? poeta. S. p. d. Sozimo medico p̄stanti et amico optimo. q̄tu
or iaz mēsidus ad te lras dedi. q̄s nō habueri. certi nībil bēo. Sñia tñ eaz
fuit vt opusculum eē p̄fectum scires. q̄ me de baptista sepi? rogaueras edi
tū. qd iō feci. nō vt idoneū me fore existimare p̄dendis opibus aurorem. s. vt in
telligeres amoris erga te mei. tantā esse vim. ne qd tibi negare valeam. Absolui
s libellum bñc tuo nomī dedicatū vsuum vltra duo milia. quē appellauī nimphi-
plexim de laudibus baptiste tue. p̄fusa loq̄ntē. Cum vidit nicolaus n̄fāz lraz la
tor. cui vidēdum tribui. q̄ testis eēt idone? q̄ de visu referre possit vt n̄fē leges in-
pitāt. Libri autē memet latozē spero. qm̄ istuc breui. p̄ficiscar. bēo em multa de ba
ptista tua tibi recēdere. q̄ nō erant lris inserēda. Vale et genitorū tuo et iobi me cō
mendato. vbiq; meis germanum tuum iubeto saluere. Itēz vale.

Excusat yronice nō scribentem.

Epistola. xxxvi.

M̄neas filius? poeta. S. p. d. petro d̄ noxeto amico p̄mario. Mirabar dudum qd rei eēt q̄ ad me nībil scriberes. s. be
rentē me iacturāz ancipitem vir suauis et vtriusq; n̄m amatissim? nico-
laus zc. ex dubio mouit. q̄ te diuicē factum retulit. q̄ audito. Atat in quā subito.
hinc illa infimissio lraz hinc illa mei obliuio longissima. Noxē em boim eueniret
ditiores effecti paupiores negligant. s. nō est mibi molesta s. taciturnitas tua qm̄
ex cā tua vñli. puenit longe nāq; dulci? mibi est te locupletem esse tacēdo q̄ scri
bendo inopē. Oro tñ si facultates tue ocium aliqd p̄stent. mei vt memoz sis. Nā
et si diuicē occupatōes dant maximas. t̄pusq; auferāt. paupī tñ copiā s̄bmistrāt
Qui? si q̄libet mēse paginā vñā ad me tinxer. magnāz grām facies amico tuo.
et duplum recipies. Scribere tibi bāz ptium nouitates. nisi nicolaus instructus
veniret oim. quē libētius audias q̄ meas lras leges. Accepi te vñ patrē factum
vel breui facturū esse. qd mibi voluptati ē. miroq; noluisse te bui? gaudij me fore
pticipē. q̄ nībil significaueri tuo enee. Ego tñ cum filiuluz in scocia suscepi. mox te
reddidi certiorē. s. ille iaz e vita decessit. deū oro vt tuū viuere sinat. p̄is silem. De
rum ne oim existimes te meis carpi s̄monib? Illud etiam te scire volo. qz tuaz
lraz vñas suscepi. p̄ oratores regioz q̄ florētie fuer. q̄s p̄ magno munere habui
tā et si pluriū annoz par sit vñā eplā p̄p̄sare siletiū. Vale et me reuerēdissimo
dño cōi et viro singularis doctrine m̄gro thome et ceteri amic? effice p̄mēdatum.

Preceptum bene viuendi.

Epistola. xxxvij.

M̄neas filius? poeta iobi perigallo scripto. ri aplico. S. p. d. Rem lōge maiorē q̄ polum p̄stare. q̄ttidiano conitio ex
me petis. breuē vt tibi beneuiuēdi p̄ceptōz p̄scribam. Temptatio illa non
psultatio est. qd em fieri pōt vt meis monitis tu indigeas. q̄ studiosus p̄bie sp̄ su
isti. Cui si aliqd deest. p̄sto assunt diuini atz humani iuris doctores. q̄ basilicam q̄
athenas ornatū reddunt. illos psulere et facili? erat et vñli? in austria autē demēt
est q̄reret romam. aut platone apud hungariā inuestigare. Non tñ p̄p̄ea tibi nō
rñdebo. Tanta ē em tuoz erga me magnitudo meritoz. vt nō solū petidib? tuis
q̄s serio. s. etiam q̄s ioco facis tēptatōib? parere obnoxii me existimē. Sat? faci
am igit breuē peticiūcūle tue. nec p̄boz more p̄cepta dabo. s. vt p̄familias cum
filijs solēt. agā tecū. Norma ē succincta quā si p̄uaueri recta in celū via transibis.
Nescio si vnq̄ ingressus es mare. illic si vnq̄ fuisti. scio te cū p̄cell' in flari pelag? et

nauiquin impeti dñs vētis cernebas. multa deo vouisse. Si q̄ vis fieri saluus. re-
creq; vivere. q̄ p̄misti dum tempestas in mari fuit: ea fuato. Qz si fretū nūq̄
ascēdisti. carcercq; aliq̄ p̄tulisti: cura vt egressus talis sis. q̄lem te futurū si exires
spōdebās in carcere. At si neq; h̄ neq; illud exptus es. remediū teratū supest. Nō
dubito q̄n aliq̄n egrotus fuer. Quis em̄ est: q̄ tricesimū annū absq; graui aliq̄ va-
litudine attigerit. inulpe pestes humano iminēt corpi. minūnaq; res est q̄ nos vt
tollit e vita vel morib; detrimis afficiat. Memēto igit̄ mi iobes cum lectulo resu-
pinus iaceres. cum renes arderēt. cū ilia rūpent. cū fauces arescerēt. dum te sicq̄
incēderet. dolor pulsaret. facietas tibi offenderet. q̄d tecū ip̄e diceret. q̄d deo p̄-
mitteret. si tibi sanitas restitueret. Certus sum qz de mō viuēdi sepi⁹ cogitasti. ⁊
vicia dimittere. vtutes vō āplecti spōdisti. Nūc igit̄ qz dīno munere sospes
es. stude vt impleas q̄ p̄misti egrotus. h̄ regula ēbī viuēdi breuis ⁊ certa hanc
fuato. Sz acipe etiā aliam breuiorē. si vis recte agere vitam. nibil facias qd̄ deū
videre nō putes. nibil secreto exoptes qd̄ p̄nte p̄lo optare n̄ audeas. iuuenalisq; n̄rī
memineri q̄ ait. Optādum ē vt sit mēs sana in corpe sano. Cetera ex alijs q̄re.
Ego qd̄ dicere possim breuius non habui. Vale ⁊ me q̄n id reciprociū est ama.

Significatio huius dictōis turpis p̄ antifrasiū.

Episto. xxxviii.
Meas silui⁹ poeta. S. p. d. iohi campisio
p̄bo p̄stanti ⁊ ornatissimo. Demiratus es iobes mi amātissimē. vsus me-
os cū legeres. mulierē turpem p̄ deformi positam eē. Cuz vsurpatissimū
apud oēs auctores p̄q̄ sit vt anime viriū poti⁹ q̄ corpis turpitudine demōstret. sic
est illud iuuenalis filiōlā turpi vetule p̄ducere turpē. ⁊ alibi. Breue sit qd̄ turpiē
audes. ⁊ itez. Nec fedam aliq̄ nec turpe putaret. ⁊ hōz exēploz mille. Cicero qz
in officioz libris de turpi sic loq̄t vt de re q̄ honesto opponit. Monestare aut̄ n̄ in
corpe s̄ in aia locauit. vñ ⁊ ei⁹ dūm qd̄ est turpitudine aim̄ intuet. at ego nec rōne
nec auctoritate careo. Licere mibi vñ vt quēadmodū p̄ pulcro honestū ponit. ita
⁊ turpe p̄ deformi nōmūq; recipiat. Cūq̄lī⁹ em̄ ⁊ corpe honesto inq̄t. qd̄ fūius
i. pulcro exponit. Rursus apud cicerone in iisdē officioz libris. qd̄ significet de-
corp̄ scis. Iuuenalis tñ id ad corp⁹ retulit. tanti est q̄reda cura de coris. q̄ si de corp̄
ad corpus aimq; p̄ducim⁹. cur nō eēadē de turpi lnia. s̄ ne te multē morer. auctori-
tate subijcio inē criminis poetarū Quidi⁹ n̄ inferiori ē loco. quē lactāti⁹ ingeniosus
vocat. is in eo q̄ de fastis libro inscribit. bos vsus ponit. Etq; fere videt turpes
i pelice vult⁹. b⁹ in amplex⁹ iupit̄ inq̄t eat. loq̄t at de calistone q̄ in vñaz p̄uersa ē
c⁹ vultus turpes dicēs nibil aliud significare voluit q̄ deformes. Nec q̄gillū nob̄
auctoritas abest. q̄ de apibus loq̄ns in georgicis. ⁊ pulvere turpes dixit. nec tunc
aim s̄ corpusculū denotauit. Nos ego secutus suz. q̄ si aresto. inimicus culparet
imitari potius vellē nasonis atq; maronis doctaz negligētiam q̄ illius obscuram
diligentiam. Vale.

Damnat verbosa volumina.

Epistola. xxxix.
Meas silui⁹ poeta. S. p. d. mariano sorino senensi. Attulit mibi vir canus
⁊ pbenignus ludouicus tuas lrās. ⁊ q̄ sibi p̄misti seriose retulit. Vidi li-
beter ip̄m tui cā. ⁊ tuas lrās q̄ vnice post meū ex te recessuz apud me sunt
auide legi. qd̄ mibi mādaſti nō potui absoluere vt forsitan cito voluisses. pp̄re-
cessum regis festinū. q̄ raro vno in loco morat̄. indies tñ ero tui mēor ⁊ qd̄ facere
oporteat alijs lrīs tibi significabo. res em̄ h̄mōi lōgum h̄nt tractū. s̄ postq̄ cepte
sunt. nō facile dimittunt̄. nec tantā h̄nt variatōz vt n̄rē. Tu tibi p̄suadere debes
me tuum sp̄ esse cupeq; morē tibi in oibus gerere. ⁊ vtinam in loco eēs. q̄ te ⁊ tui
doctrina vti sepius posses. Gaudeo te patrēfamilias factū. ⁊ rogo dīnaz maiesta-
tē vt soboles ex tuis lumbis orta. filis sit tibi. Cōmētarios tuos sup̄ decretalibus
⁊ si facundos arbitroz mirāq; sciaz p̄seferentes. Videre tñ non cupio qz terruit
me labor numerus cū eos in q̄tuor ⁊ viginti volumina distinctos sc̄pseri. mos ē le-
gista⁹ vt lōgi sint. h̄nc quidi⁹ v̄bolas dicit leges. Et iuuenalis de cauidiel scri-

bene libellos inquit eos infaste seq. Tu tñ 7 oratoris 7 poete 7 iuriconsulti locum
implet deberes ista metiri 7 modū pagine facere. ne scriberes in infinitum. qz 7 scri
bēti labor ē. 7 legēti fastidiū. tuas sortes si qñ ad me miserū aude videbo. qz illoz
codices nō dixisti admodū eē numerosos. De rege aragonū q̄ sc̄pisti ex alijs q̄z
audui. deus illi iter faciat ad suū desideriu. qz vir ē victoria dign⁹. nec q̄ dñet
par est in orbe sibi. Ego illi affictor. p̄p̄ suas vtutes. nūq̄ tñ vidi eum. Si posset
italia suo pacari sub dominio. magis p̄bare q̄ sub cōitatib⁹. qz cor nobile regum
vtutes p̄miat. Tu vale 7 andream iuris int̄pretē bugonis filium. quē apud te eē
audio meo noie saluum dicito.

Epistola. xl.

Præmouet aduocandum in officium.

Meas silui⁹ poeta. S. p. d. tñ iobi mayers cancellario austrie benefacto
ri suo bonorādo. Alloq̄ te vir bonus 7 bonorādu lodouicus latoz p̄nti
um. in re qdam dñi mariani forini senen. vtriusq̄ iur⁹ doctoris excellētissi
mi. q̄ libenter in baptis tribulacōe ad germanie ptes se trāfferet. 7 ius wiēne
tegeret. qre si vides ad eam rē eēmodū. supplico vt me instructū facias 7 ego regi
referam. Tibi est res vī vtillis 7 vniuersitati 7 patrie 7 regi. Nam cum ille sit ex
p̄mis italie doctoribus. multū remanebāt wiēne. q̄ nunc baduaz studiū cā vel pa
piam p̄gunt. Et ois bānaria fuenia frāconia 7 bobemia ac etiā bānaria iurēdi
scendi cā wiēnaz petēt. Rex vō in bis q̄ iur⁹ sunt p̄sulere ip̄m poterit. 7 si qñ opus
fuerit. ducet eum q̄cunq̄ voluerit. id si vides viam ad h̄ patere. fac me certiorē.
7 ofide qz boiem pliberalē p̄mouebis: nō doctuz in iure solū s̄ ois doctrine p̄fisi.
Eius vtutes ex lodouico p̄fato planius p̄nosces. me plura dicere cōis p̄ia ve
tat 7 amicitia q̄ illi suz iunctus. ne has res p̄ferre veritati videar. s̄ ofido multos
esse in germania q̄ vix nōscūt. q̄ eius discipuli fuerit q̄ me succumbere nō sūrent.
Tu cōis boni amator 7 regal⁹ bonorū p̄motor es. qd in hac rē potes ofide. Vale.
Dat fidem scriptis.

Epistola. xli.

Meas silui⁹ poeta. Strēnuo militi dñō. p̄copio
bobemo. S. p. d. sunt mihi certa q̄ scribis. nec vnq̄ aliter rat⁹ sum. Hosco
em mores militum inē q̄s magni sit fides. q̄ ex ea est dicta vt d̄cero vult.
qm̄ fiat vt vī. Tu vō vltra militiaz etiā lrās es sortit⁹. q̄z magna ps fidē p̄mē
dat: decipe aut in vicia ponit. Scio igit de retento esse cū sp̄ares p̄ficiat. nec ego
aliud ratus sum. s̄ p̄mendo te q̄ rescripsisti cām remissionis 7 felicem te puto. q̄
neq̄ mōtes neq̄ lutum neq̄ glaciem aut niues expiri voluisti. quāq̄ s̄ omnia to
lerabilis existimarem. si bach⁹ apud has gētes tractabilis eēt. q̄ rudis est. asper.
indomitus. amarus. nihil bñs in se suauitat⁹. Actustas bachum q̄ vultis eēt 7
boiem affabilem redderet: in numero deoz collocauit. Dic vō inē eumenides cū
cerbero 7 ydra locādu eēt. Quid tibi de mulierib⁹ dicam. p̄mo me ne hiaz odio
sus. ne aliq̄ ex nr̄is socijs q̄ rusilam credunt lucretiam. me molestam arguant q̄si
eoz amori derogauerim. s̄ amor cec⁹ est. id papi florētū? lucernam q̄ndam ada
mauit vt pendētē ex cingulo q̄cunq̄ iret ferret secum. 7 obuiantib⁹ q̄buscunq̄
ostentans. nūq̄d pulcra lucerna eēt p̄cunctabat. Sic iuuent⁹ vīa etbiopem q̄si
niue sit candidior colit. Facit h̄ inopia. nam 7 monoculus rer est inē cecos. satis
disi. tu wiēne degis vbi venēris choz? late p̄z. Sz caue ne vincaris s̄bo aut blā
dictis alic⁹. qz postq̄ inescat⁹ est homo. derelinq̄t estq̄ derisui. nullaz ames p̄usq̄
p̄baueris. De pecuniola mea mea lauto. illam apud cancellarij frēm deponas.
Regi ero tuus fidelis nunci⁹. 7 bodie vt puto. nec mihi h̄ erit p̄ te facere arduū
Atinam huire tibi ampli⁹ possem. naz merit⁹ es vt te omnes p̄moucant. Vale
7 intra bobemiaz noli tādū eē vt obliniscaris nr̄i. Qd nr̄sum rex dederit p̄ alias
lrās efficiam tibi notum. Itēz vale.

Epistola. xlii.

De incerto curialium statu.

Meas silui⁹ dñō Caspari schlick cancellario impiali. S. p. d. In lris alijs
q̄s cum p̄ntib⁹ mitto significavi tibi maiestātē regiam diem sancti georgij

rēgisse in quo vellet petere nurebergaz. et sic in p̄silio p̄dūsum est. S; nō est h̄
 bille solum. aut imutabile factū. qd̄ in p̄silio decernit. Et iūm? nos iudicē qd̄ be-
 ri placuit bodie displicet. ita gestum nūc est. Termin? est q̄ erat ad sc̄m georgium
 receptus. nunc in ascensionis diem p̄mutat? est. mibi h̄ mutatio suspecta est vere-
 orq; ne derisui sit p̄ncipib;. q̄ dietas almanoz infinitas aiunt. Duto aut̄ regem
 idarco terminū hunc amplexū. qz mor̄ inestet alius cū bohēmis recept? ad nati-
 uitatē beati iohis. q̄ si p̄ hunc modū intendat rex vnū mēsem nureberge morari.
 imperū et ecclie facta terminare. atz exinde pragā ire. nescio tñ an bñ metiti sunt
 terminū. q̄ hunc excogitarūt. Ego reor. neq; rege ad diem v̄ctū. neq; mēsem aq̄
 tot negocia sufficere posse vereorq; nedū vno itinere duo negocia volum? absol-
 uere. negligam? vtrūq;. s; faciat me de? falsum vatē poti? q̄ v̄z cū tanto dāno.
 Et his video diēte p̄tinuatōz nō biturā locū. sic apud vos erat statutū. qz nimis
 dūz eet tādū expectare. exinde intelligo cbimē. ep̄m buc vocari et te etiā accer-
 siri. et qz ep̄s buc d̄c̄to v̄ctū? ex. suadeo vt et tu nihil tardes. scis qd̄ expediat p̄p̄
 eccliaz frisingen. tu potuisti sentire qd̄ sit ani? cbimēsis i hac re puto vtile fore vt
 nō sit tardū? tuus qz suus accessus. credo me sane p̄p̄hendis. Conues goricie iam
 eriduo h̄ est. eiusq; p̄ors. dispar p̄iugū vna ingressi sunt. vnas edes incolūt. vna
 p̄ opidū p̄gunt. si sic se amāt vt foris significāt beata societas ē mirādūq; specta-
 culū. nup v̄z v̄roz captiuū h̄it in vinculaq; p̄iect. ac boiēdi criminis rei dixit.
 Nūc vn? lect? vtrūq; recipit et vna pascit mēsa. mira res si tantū odū tā cito po-
 ni p̄t. inē alios si h̄ accidisset. nec vir v̄roz fidē recōciliāte daret. nec v̄roz viro in-
 iurias v̄lōz verita. s; h̄ fortasse nō vt volum? s; vt q̄mus agēdū est. Exitus q̄ sit
 vtriusq; mēs patefaciet. albert? reg? frat tardū? spato veit. is ei nescio quā ob cāz
 petz cottraz suū cancellariū apprebēdit et p̄iectū in viculis p̄p̄edib; ferreis alliga-
 uit. sic vir iselē multoz laboz fert p̄mī. nemo est q̄ speret ip̄m liberādūz. Dū
 cipes nāq; b̄mōi fere oēs sunt vt q̄s capiāt. nūq; dimittāt. aut em̄ re? est. q̄ capē?
 est et luere penā d̄z. aut in nocēs. et vt videat nocēs tenet ne p̄ncipis crime pate-
 at. ne vel ille dimissus iniurias q̄stuz eat et vlcisci studeat. Beati q̄ p̄cul a curia
 tumultib; degūt. et p̄tēti sunt q̄ adest fortuna. nos aior ip̄sū cecaq; cupidie du-
 ctū. regū atria petim? p̄ncipū in oculis v̄lari volum?. q̄b; si milies cū piculo capi-
 fuier. modicū nō oberrauer? mor p̄isti. nihil em̄ violētū? ē aure tyrāni. suspiciōsi
 oēs sunt. tum curiales inuidi. p̄mptiq; nedū si affit. s; si absit q̄z criminari delictū
 Derierūt oia fuitia si semel nō recte sp̄ner? et sunt nōnulli. q̄ tūc citius b̄nū p̄dāt:
 cā maiora sunt obsequia. nāz chvideāt se multa illi debere. potius delictū cupiūt q̄
 obsequium p̄miare. Sunt tñ plures q̄ duc? alberti factū p̄bāt: et mibi q̄z ita p̄sua-
 sum ē. nāz p̄nceps ille. tū sapiēs est. tū mitis. nec absq; magna cā in tantū v̄z in-
 iecisset man?. s; cotte vtilius fuisse plebē suam curasse. Nūc q̄rit q̄ pacto sibi il-
 la auferat. et aiunt q̄dam irregularē esse boiem p̄uandūq; ecclia in q̄ vellet nunc
 (vt existimo) petrus deo fuisse. s; qz dum facultas fuit voluntas defuit. nūc volū-
 tatem facultas deserit. Nemo p̄tent? viuit sorte. q̄ plus habem?. plus volumus.
 Ille beatus ē q̄ cupiditati terminū ponit. q̄ nō nimios optat honores et nimias
 poscat opes. is sibi excelsē turris tabulatū erigit vñ altius cadat. maiorēq; det rui-
 nam q̄ opinionē. Faxit deus vt sicut nunc nō h̄eo. sic p̄petuo fugam. Tu vale et
 quis h̄reditum tuum videant disuadere. q̄p̄mū redi. qz rex n̄r nihil tyrāni h̄z.
 Et tu nō cum eo s; cum alio creuisti. nec nūc augere s; p̄suare statū queris.

Rex aragonum se cingit in auxilium rhodis
 contra thurcum.

Epistola. xliij.

Meas silui? dño Caspari sc̄lick cancellario imp̄iali. S. p. d. Aduenerunt
 deniq; lre aplice p̄ guidonē allate. sicut ex curia sc̄ptum erat bas apud me
 habeo. nouē numero. Sunt in forma plena et sufficēti. nūc opus ē vt q̄roto? re-
 nertami qz vt spero possēdōz affeq̄mī p̄cupitā. nūci? q̄ attulit lras refert thaden
 marchioz bekef. p̄ nicolaū picenū cū mūle eq̄tib; iēceptū missūq; regi aragonū

Qui rex venetis scripserit pacē. aut belli poscēs inducias. naz tuas 7 q̄draginta
galeas armauit. intēdens saracenoz q̄ p̄ rhodu3 venerant insulantib3 obuiare.
nihil adhuc de r̄iso scitum ē. Althesini legatos bñt venecijs auxiliu3 postulantes.
qđ ne fiat timor ē. Libentē nāq; veneti aliqd illis in mōtib3 piscarent. ne venari
cesar in mari eoz posset. Hēbitis 7 vos lrās de venecijs p̄ q̄s cognoscet. sōnium
eē de pecunijs. nisi alia incedatis via comes goricie hic abcessit. abnegat? sibi feu
dis. Dicūt em̄ austria duces id p̄uilegiū hie. ne q̄s in fritorijs suis p̄nceps degat
verillo inuestiēdus. vroz ei3 adhuc est h. Manēt vetera pacta q̄ comes cilie p̄cul
sit. oia vir tenet. vroz vnū castz bz 7 ibi libras cētuz. 7 rursus tricētas annuas ex
viri camera susceptura ē. s̄ p̄iacere illi nō tenet. hoc viz male bz. vrozē pua. pui
sio grauat. Comes cilie 7 dux albert? ambo in p̄siliū regl sunt recepti. 7 bis dieb3
iurarūt. itaq; nō oīno h̄ nihil ē actuz. Reliq; ex istis dñi beinrici senecet. ego mari
mope cupio titum lūium vñ itineris eē comitez vt me? sit in curia aliqn socius.
Valere 7 me vñ ex amore p̄missum habeatis.

Epistola. xliij.

Moultates de turcis.

Meas filii? poeta. S. p. d. sūmo p̄bo iobi campisio. Alioz lrās q̄ ad me
scribunt semel dūtarat lego. idq; cursim. Tuas cum recipio nunq; satis
legisse videor. Redeo itez atz itez nunc istā nunc illam p̄ticulaz attingo.
Egre illas e meis manib3 abire sino. facit hoc ornat? scribēdi 7 charitas tū q̄ cu3
illis tanq; cu3 teip̄o loqr. q̄ nemo mibi suauior ē. Hunc cū gudio tabellari? tuas
mibi lrās redderet. q̄ntū voluptat? accepim nō possum p̄ictim exproniere. s̄ p̄
tes ep̄le tne singulas referēt me magl intelligas. 7 q̄ntū attuler? gaudiū intueber?
medi? p̄tereo res in subres. nec em̄ mibi suauis ē. te q̄c q̄ absq; p̄silio facere. tācti
iocās magisq; arguens de p̄itate fecerim xbum. qđ de politici? scribis. admoduz
plac3 nec te mirari optz si tibi libz empturo p̄spicere voluī. nō ei diffidere ē ami
citiē s̄ p̄sulere. qñ vīaz oñdim? p̄uādi argētuz. qđ nō ad nūmos me paulo post ni
mis affectū dicis q̄ oporteat. facis amice. q̄ me admōdes ne qđ auaritie in me sit
te q̄ in hoc p̄bm p̄bes: est aim vicijs purgare. s̄ scis oēs nos cu3 senescim? vt
terentiū snia est) ad rē fieri attēctiores: quis ab re sit. q̄ nun? restat itineri: eo plus
(sicut cicero ait) q̄rit viaticū parare. Credo id acciderē. qz multas p̄pessi calami
tates in iouētute. illaz meminim? timemusq; vt reuertamur i eas. anim? iuue
nis sāguie fernēs. ebulie. furit. ifanit. nil p̄si bz. n̄ pecuniā p̄dit qm̄ se facile lucra
tuz sp̄at. nūc bella metit. nūc mercaturā cogitat. nūc regales curias meditat. cre
dit amari. credit sibi ab oib3 subueniri si op? fuerit. Metulus spūs scit. q̄rare sunt
amicitiē. q̄fallaces amores q̄difficilia lucra. Scit tp̄alia bona (sine q̄bus negat
aresto. plenaz felicitatē) in manu cē fortune. q̄ si amiserit. illa inuita recuperare nō
pōt. ego mi iobes satis multa p̄bui: pecuniās q̄si finū p̄tēpsi. nunc cū illas vel
lem. nūq; apparēt. Video vey eē qđ iuuenalis inq̄t. baud facile emergūt q̄z xtu
tib3 obstat res angusta domi. si mibi puer vt xgilio 7 tolerabile fuisset) bospiciū
potuissim 7 ego cātare s̄b antropierio. qđ nūc pōt sane paup̄tas facere. mibi cu
randū est vt viuā atz auro nō careā. q̄ nocte dieq; corp? eget. da igit viciā si em
ptoz q̄ minimū dare cupiā. Naz 7 q̄ vedit q̄marim optat vēdere. age tñ vt vis
fiat. nullibi ero tibi aduersus: tācti disputare int̄dum placeat. Tuū est curare vt
aresto. veniat. quis p̄cio empt? nec toleat h̄ p̄bs vēdi. naz 7 platonē venūdatur
legim? quāq; veditio h̄ quā peto: etiaz ciceroni 7 xgilio sit accepta. nā q̄ scribūt
nil aliud volūt nisi vt post obitū q̄sepissime vēdant. tu tñ alijs lrīs iuēnisse te aie
bas. venale p̄bm. nunc tēnuētuz vicijs. s̄ ille forsitan senis māsit. id aliūm q̄ris.
Qz mibi scribis te xba ex summo p̄tifice audisse q̄bus spem p̄apis fortune me
lioris. magna leticia intellexi. scio em̄ honore atz bono quis te dignū. Tu tñ scis
viuitas pleriq; indignos comitari easq; (vt p̄bi volūt) q̄ min? sunt digni possi
dent. id tibi min? spero. s̄ p̄t sūm? p̄tifer fatū vicere. 7 p̄fem si vt scribis adiutor
tibi sit reuerēdissimus dñs tu? mensq; dico me? qz vey? mibi apud illū noticiā ē 7

putant me aliquā ab eo diligi. idēq; nūc puto. nisi vel suū mutar? sit anim? vel que
incederūt negocia me sibi alienarūt. Credo te meū fm onē cape. ego tū qdā sit
il li afficior. & tuteinq; suā & miror & colo. nec ex eo aliud peto. nisi vt tuum bonuz
qrar: q vno vbo statū tuum pōt mutare. Ipse pbus est nisi pbi amat desinit eē
qd est. nec ego tanti eū faciā. optz nōnunq; fortunaz vincere eiq; resistere p vir?
dar? De noxetano sat? fecisti desiderio meo. nō solū em qd officioz gereret mibi
exposuisti. s; ipm qz ad me scribere ppulisti. Ago tibi ppea grās ingetes. Video
tū nō pcordare q scribis. bis q ab ipso accepi. Is se inopem scribit. cū eum diui-
tem dic? s; credo te ad veritate loq; ipm ad opimionē. Nemo em diues est cui? cu-
piditati nō est sat? tu qd sufficere homini rer? id diuicias ais. Is qz non bz auri
mōtes: paupem se putat. Ego plus tuis lris de eo. qz suis sum gaudius. Naz si te
nō audiuissem pbus. molestē tulissem eius scripta. Diligo nāq; ipm & omnis acer-
bitat? sue sum piceps: s; tu leuas me magnis angustis. qn bñ esse illi dicis. Nō
dicam plura in b qz sibi scribo. & puto eum apud te risur? qn expuentes miseriaz
deambulati itis in eiq; memores estis. siue coliseum pietat? siue pontem emiluz
vel cū terminas visitat? dioclecianas aut illa sanctor? templa. iacobū caluum refa-
luto & bñ illi esse cupio. Nā mei aliquā amic? fuit. & nūc est nisi amicitia possit frā-
gi. multa mibi de Cōte nro senensi venerabili cubiculario aplico scpsisti. q omnia
tam dūdū mibi wiennē retuleras. & ego vera esse scribam. q viz illū nobilē pterra-
neum in eū a tener? annis noui. Puto tū te illa pnce ipso scpsisse q tamenficax fu-
isti. s; qd dixi puto certa res est. Nam tuiple in duob? corpi? vnā esse animaz
dixisti. qd igit scribis nedum illo pnte scribis: s; ipse scribit. Non dicam q tibi vt
aliud significes. Nam qd de te dico. de ipso dico: si tu me babes. & ipse bz. Aristot-
phanes tu? regium mibi salutes dicere voluptati est. nā & illi? meor sum. s; optas
sem q fortuna sit ei? sicut de petro scire. timeo nāq; sibi. naz oēs poete iacent. sur-
gūtq; thcolozi. qz iusticia summa putat scia. Poeta vō exurit intactam paridi-
ni vedat aganē. Arbitro: tū qz pius est vir. deū illū respicere & aliqd iaz tribuisse
q sit sibi tuta senect? a tegete & baculo. Nihil mō plus eēscribēdum nisi q te sci-
re volo reuerēdissimū dñm cardinalem sancti angeli cū rege polonie atz dispoto
iam intrasse hungariaz. q in loco bassa thurcoz cū viginti milib? eētum obuiam
venit. Premissisq; leuis armature militib? xpianoz exercitū infestabat. tū iohā-
nes trasiluator? dur. q vngarica lingua dr vainoda receptis decemilitib? eētum.
Morauam flumē traiecit. relictisq; impedimēt? bassam petebat plium inicit?.
Timuit bassa recessitq; iohes vō vrbē nīlāz pfect? est eamq; militib? cingit. nec
magno negocio expugnauit. Exinde relatiū est bassam cū exercitū reuersum bel-
lum poscere. q accepto: obuiam iohes prexit. atz vt in ppinquo fuit struct? acie-
bus certamē inīt. Mira res: ex thurc? duo milia cesa dicunt: capta qtuor milia.
Ex xpianis solum decē cecidere. qb? p xpi noie certatib? bñ putandū est obuēni-
se. Signa militaria nouē incepta sunt. multa pda asportata & spolia ditissima. re-
liq; qd fuga morti eripuerat incolaz insultu perisse dicunt. Nec acta sunt ad diē
tercū nouēbris sicut regi nro p ipm cardinale & regis lris scptū est. Quint h ma-
gnū esse initiū. & spem hinc suscepi. q thurci ex europa pellant. qd faxit de? tū ppe
xpiani religionis augmētum. tū ppe nomē & gliaz cardinalis ipi? quē dignū bo-
nore quis deputo. cū fidem catholicaz defensusz tant? se discriminib? obiecta. Na-
le & amicoz qdā habeo saluum dicito.

Epistola. xlv.

Quō vroz ducenda & pncipib? huiendum sit.

Meas filui? poeta viro pstanti fratriq; colēdo petro noxetano. S. p. d. ma-
gnas habeo grās campisio nro. q te mibi scribere ppulit. s; maiores tu illi
bre debes. q eius opa ad te reuersus es. Manq; cum soleres oim esse bu-
manissim? diu extra te fueras nihil mibi scribēs. Qua re nescio q potuerit imma-
niq; esse. Sz viuat felix campisi? q te hūanitati reddens me vita donauit. Erā. ij.

iam exanguis mortisq. primus: nihil tuar. suscipies hanc. si ias rediui? sum fa-
ctus sepe? tuis. tace si nulla scribas rancia. na. qd tibi molestū ē. id mibi qz acer-
bus ēē bz. si creto plus alijs qz tibi de te. Fac. em vt viz prudētē decz. q de se par-
ce loqz. et oia sua iminuit. vt n miles traso auget. tu te paupem dicz. Lapisius te di-
uite asserit. nec castellanus negat. In h tñ duplex rō ēē pt. aut em nimis appetis.
aut iactātiāz vitas. ne te diuite scribēs venari gliaz videar. ego siue paup siue di-
ues sis tantūdē te facio. nō em vnqz fortunas tuas s te amau. et illā quā in te sitā
vtutē cognoui. Si diues es petrus es et vtus tua ē eadē. nec ista imutata sē si pau-
per es. qz nulla ex vtute spolia casus ducit. qd vō ptem tibi cē atz sobolē dicz. cre-
do vt scribis. et pietatē his venire. q hoc nō facit. is ias nec pius ē nec bonus nec
bō. si imanis bduā. Quid em imanius dici pt qz illi opē negare a q suscepis vitā.
O mi petre nimis ē arcū pū q sumus obnoxū viculū. qzuis aliqz vesania eo pce-
dat vt nō solū negare pentibus victū audeat. s eos et vin ciāt. cedāt atz trucidēt
s h ptereo. Illud at mibi risuz excussit. qd de philozcio scpsisti. siue bāc volumus
antipholā tūcere. Alisus sum cū teretio loq: dñ tuas plegi lrās. nunc mibi pāpbi-
lus nūc eschūmus nūc cūlnia videbar. s accidit tibi creto nō sinistre. qn bñ moratā
xginē sortitus es. q tuis puenit moribus. q nō ad suā s ad tuā sit victura psuetu-
dinē. nec tu mibi de paupate dixer: vxorē. nāqz ducturus nō aux s femināz sibi
marieat. vxorē castā. formosāz et fecundāz volo. s si assint nlp? exigo. Sūt? crede
mibi / mi petre. multa cū diuitijs vicia. alie temulētē sē. alie supbe. ptumaces. ad-
ultere maliloq. nūqz vir pacē dāt. alie deformes. egrote. steriles. s tua nō bz ma-
la. Quid minimū qris vbi sē maria. tute illaz. pbas. et solū accusas inopiā. supis
sit laus q tibi sat? ē. qz officijs lucrosus pēs. Narchio saluciaz vt nobiliū et po-
tētū fastidia fugeret. porcarīā puellā. quā in nemozibus venatōi dās opaz repit.
mrimonio sibi pūxit. cuius vita oēs illustres scias inferiores se fore mōstrauit. qd
tu dicas. aut agas. qn pncipes n vcrēt paupis domus aplecti pñubia. ego tibi mi
petre. si sic ē vt dicz. si tibi morigera ē puella et tuo gustui puenies. n suadeo vt nu-
ptias ptabas. tibi melius qz alijs eueit. q piculū fecisti anqz nubēs. Alij sepe de-
cepti sē. vxores ducūt anqz. pbēt. et esto viderit. et facit laudēt. multi sē occulti de-
fectus q post pmos bimeñeos ilucē veniētes. ppetuis cruciatibus viros affigūe
ego de me facio plecturā. pēs vidi amauitqz felas. qz eride potitus tediū magnū
suscepi. nec si maritādus siez vxori me iūgā cuius psuetudinē nesciā. Loqr tecuz
apte. scio qz ai tui ptē. q sepe mibi dixisti. eaz te velle iūgē ducere. q se tibi debere
pluria fatere. ecce iā habes totū qd mēte petisti. vide vt tibi sis pformis. Ego si
qn dulces ruisaz lares et amenā italiā rpetā. qd mibi duobio ē. n me fecisse puta-
bo. nisi et te pueniā et vxorē et liberos et pueros et domū et eqs tuāqz oēm supelle-
ctilē videā panisqz tui aliqd edaz. Nec te freat meus bonozificus aduētus. non
ei is sum q pōpā ducē possim. n arridet tātū mibi bera fortuna vt cū fastu et glia
sperē me patriā posse rmeare. sat mibi fuerit nisi medicus redeā. Sat erit si mea
pecunia viaticū coemero. qd mibi sperē nihil ē. et in h bēo supis grāz. sualisti exi-
de vt pti tue fauēā si nō alia ex cā saltē. mē te. s est adiuratio qdaz. q n suadet tñ.
s et cogit. Tu tñ nosti me pncipi fuire. q nullaz ē ptiū. qz mediū tenēs vnioni
studet. nec fas ē vuos aliō velle qz dñi cupiāt. mibi scitū v? regis ppositū. cui vt fa-
ueat ds supplex oro. nec si mēs regia locū habuerit. fors tua deterior erit. s quēad-
modū puto lōgemelior. qz tūc diues ē curia et officiales opulētī. qn ē vnio quā si
ds daret. posses et me et te vocatū facere. si nescio qn h erit iteri me regi isinuabo
regi parebo regē seqr. qd is volet et ego volā. nulla i re aduersus ero. nec attigam
aliqd qd statū meū n respiciat. qz piculosū ē de aliēa repu. curā gerē. ego pegrinus
sum. pultū mibi ē gnātōl offm suscipe. aiūt. aio. negāt nego. ipi si fuerit sapiētes
laudē ferēt. si stulti eoz qz dedecus erit. nullius iuideo gliaz et nulli? tolerare ifamia
volo. qd mādātū su rit scribā. n addā qzqz. nec videri volo prudēs nez stulē. ta-
cebo et pbeo libēs. si secus agerē n eēt mibi ex vsu. nec te velle scio. aliqd me agere

quod possit obesse statui meo ne quod est puer fiat nullus. non dicam plura nisi quod te rogo
de ingro bonia aliquid mihi scribas. et quod de nuptiis sequatur. Vale.

De monte veneris.

Epistola. xlvj.

Micas filius poeta. S. p. d. Georgio iuriconsulto fratri suo. Venit ad me
hac hora lato: primum ex me quid sit. an veneris monte apud italiam scirem
nam ibi magicas artes tradi dicebat. cuius audus est heres suus quod saxo
sumus astronomus. Dixi me scire portum veneris quod est. prope lunam inter ligusticos montes
quod in loco tres noctes ego dum basilea peterem inueni et apud siculos monte fore. quod be-
ne appellat veneris sacer. sed in his locis nihil accepi magicum tradi. Inter preterea autem
venit in mentem lacum esse. in umbra quod puicia ducatus dicitur. non longe ab urbe nuria ubi
pruptus mons ingreditur speluncas facit per quam aqua fluunt. illic memi audisse me striges esse
et demones: ac nocturnas umbras ubi quod audaces aio se. spiritus vident allocuntur: et
artes ediscunt magicas. sed non vidi nec vidisse curavi. nam quod perdo discit melius est
ignoscere. sed faunus iur civilis pitus quod apud camilla inter publica diuersoria domus
habet. sed mihi vera esse asseueravit. locum nominavit et locum descripsit. sed ista ex memoria fuge-
runt quod labilior est anguillis. ideo te rogo. si faunus vivat. hunc virum ad se ducas sibi
cum pmedes. Nam mihi ipse et tu in his re gratissima faciet. is enim quod nunc hunc mittit
medicus est dicitur saronie: homo tu diues tu potes. post hoc opus est me non nihil scribe-
re per ceteris sanguinis. sed spiritus non patitur et occupatioes impediunt. Tu tamen mea est
lira: vicesque omnibus mihi bene esse et hospitium me ducere vitam. Rogabis etiam patrem me-
um ut filiolum mihi florentie natum. de quo mihi scripsit tollat aliquid. nam multa paucum
ex quibus meum puto. sicut per scripsit. nescio an liras meas suscepit. ideo tibi scripsisse vo-
lui ut meum animi sentiat ille per te. Nouitates. quod mihi scripsisti intellexi ad summum. quod
papas papam fuisse semis dum scriptum est cesari in rebus ecclesie. scio quod significet. sed id non
satis facit. quoniam in biligerendum est quod postea sit excusandum. De puto plane heres. genitri-
ci tue et per scis: id velim in eo nomine dici. tibi arbitrium tuo. Idque de omnibus. maxime amor
et foris dilectio quod petat uti ego nosti. finge te esse me. et quod tunc velles id facito.
Vale.

Epistola. xlvij.

Refert grates quod pmedatum habet negotium suum.
Micas filius poeta. S. p. d. nicolao de arzimboldis doctori prestanti ac ducali
philario. Suscepi (non sunt multi dies) liras tuas quibus mihi spiritus facis
velle te curam suscipere ut propositura mea mihi restituatur. quod profecto morte spo-
liat sum. id mihi charissimum fuit. nec aliter de tua erga me charitate putabam meorum
noticie nre florentie et alteri pro suetudinis quam habui mediolani tecum. pvide enim sis ma-
gnifico cancellario fratri loco. et ego illi non nihil acceperim sum. credidi sed quod mihi prodes-
se. Accedit illustrissimi principis duci mediolani honor. cui non potest ad laudem cedere
me suum suum quod sibi non vulgat in multum rebus officiosus fui tam impie spoliari. et tunc
propter quod tanto principi fuio quod est impator: apud quem possum nonnunquam eadem duci
ut ille si passeret aliquid offit apud aquilas. sed credidi et te aia duertem. nec deceperis su-
quentum video et quod tibi scribi. quod velle curare rem meam dicit. Ego magnam spiritum bene in
te. ut quod scito est opus per tua summa prudentia prosequis. utque oino studeas ut propositura
mea ad me redeat. quod nisi opera tua fiat nulli alteri auxilium pro. Scribit maiestas
regia in fauorem meum iuxta copiam quam bis idulo mitto. cum hac potest audati meum ne-
gotium aggredi. Scriberet tibi mei causa ipse cancellari si adesset. sed iam in scribis tribus ab-
est missus ad dietam nurebergen. meque in suo loco dimisit. Is autem infra menses fuerit
te. nam dieta illa progata est ad diem ascensionis. ad rursus vocati sunt principes promittit
quod rex omni remota exceptioe in eam diem personale accessum. Noua autem quod libenter cupis audire
non bene multa. nisi quod reuerentissimum dominus cardinalis sancti angeli quod apud burgaros
militat. liras per hos dies maiestati regie misit. quod tibi copiam facio ut eas illustri
principi promittas meque sibi pmedes. Si quid ulterius emergerit non negligam tibi signifi-
ficare. et maxime ubi scuerim vel ipsi principi vel tibi me placitum. Vale.

De rebus tridentinis.

Meas filius? d. Francisco bossio doctori

Epistola. xlvij.

etinio. S. p. d. Accepi te mediolanū petisse: qm̄ tridenti nō erat tutum ēē
Probo p̄siliū tuū. lz mibi damno sit. s̄ maius fuisset p̄modum meuz
si qd̄ illic tibi detrimētū ptigisset. fugiendi rumores sunt z maxime ciuitatis illius
q̄ tot bz volūtaes q̄t homines. Nihil iam illic erat qd̄ p te geri posset. qz nō exau
diunt leges inter arma. nec vox aduocati inf̄ tubaz p̄cetus resonat. iāz ibi clāssī
cum intonuit. Generūt atbesini ad tria milia hominum. z agros vastare triden
tinos ceperūt. n̄ tñ absqz cruore iniuriati sunt. Ceciderunt ex atbesinis q̄ plures
captiqz z vulnerati nōnulli dicunt. Rex auxilium tridentinis mittit. spesqz bz ne
pharios emulor conat? nō transiuros absqz pena. qz nulla temeritas tuta est. z
nulla iniuria stabilis. Sz de his satis. Ego vellez instrui lris tuis quō res meas
dimiseris. tum de plebe tum de p̄benda. z quō hui? anni redditus sint expositi. vt
sciaz. vro? dñi Jaco. an debitum habuerit. vellem qz certiorari qd̄ p me vltierius
sit gerēdum dum habes. Exinde scribit rex illustri p̄ncipi duci mediolani in fauo
rem meum: petitqz p̄posituraz mibi restitui. peto velis. p̄motor rei esse. scribo. d.
nicolao de. M. q̄ sua gr̄a me adiutur se sponondit. hunc adire velis. z in mea m
cāz hortari. sic z. d. gonfortū secretarium. cui als scripsi. vt vel vna vel alia via fi
nis det. Ego tñ tibi p̄mitto. qd̄ feceris ratum apud me erit. Laureti? de rotel
la multa p̄misit. s̄ nunq̄ rescripsit. Credo cum plus vborz hie q̄ factorz. Tua ē
alia p̄suetudo. plus facis z min? dicis. iō mibi satis est significasse qd̄ velim p̄sua
dere iō est opus p̄sualo. Rewerēdum patrē. d. nouariensem spero mibi auxilio fu
tur. Ipsi vt me p̄mendes in spe habeo. Vale.

Leges dicūt esse variabiles.

Epistola. xlix.

Meas filius? poeta. S. p. d. Iohanni campisio p̄bo. Meas lr̄as ad te iam
arbitror venisse. q̄s p venetias (m̄sis est) ad te misi. In illis te rogatum
feci politiciū azesto. vt mibi coemerēs sicut wiēne inelocuti fueram? credo
id tibi mente esse. iō breuior sum: tantū expecto cupide vt volumē veniat. Eidi
bullas ecede. frisingen? cancellario missas. q̄ illo abñte mibi reddeite sunt. ea res
multum p̄derit p̄i vie. Nam liberalitas inf̄ ceteras stutes maxime hoies alli
cit. nō erit inemor cancellari? hui? rei. Ita dicito reuerēdissimo. d. cardinali tarē
tino. cui etiaz me p̄missum facito. Hēbit pontifex maximas. z ipse cardinalis in
reditu cancellarij lr̄as regratiatorias. quanq̄ magis sint facta q̄ vba spectanda
s̄ nec facta deerūt. Obligat? est cancellari? manib? pedibusqz recognoscere s̄ bñ
ficiū. z nisi fallo? id faciet. Itavelis tu suadere cardinalib? z pape. exinde meis
vbris poetam vegium saluum dicito: z petr. noxetū cui do lr̄as. ac amicor q̄ qd̄
mebz scis. tum p̄btim p̄francū meum p̄tē. Et caue ne ampli? legem taciturnita
tis obfues. qz ipsi leges fuñt z iuxta oportunitatē mutant. Ego nolo legem me
am maioris esse roboris q̄ sinodales sunt sanctiones. q̄ dietim infringunt. Mul
la ciuitas municipalia sora impetuu? fuit. Et spartani z atbeniēses z romani
indies p̄rias ediderūt leges. qd̄ inf̄ oēs variat inf̄ nos non decet inmutabile vt sit
Vale z q̄ntum faciendo p̄termisum est s̄monis. tantū scribendo restitue.

Relegat p̄tinentiam ad p̄bos.

Epistola. l.

Meas filius? poeta. S. p. d. Petro de noxeto scriptori aplico z fratri aman
tissimo. Satis ad te supiorib? diebus scripsi. tum de mea erga te volunta
te. tum vroz quam eras pucturus. Nam addēdum nihil est nisi q te ro
go vt rescribas successum rez. z an adbye v̄r sies. Nam si sic est. dabo tibi onus
vt me qz v̄r aliqui facias. si qd̄ inueneris mee opinionī pueniens. ego non inten
do vitaz oēm extra italiāz degere. Et ad huc caui ne me facer ozo inuolueret. Ti
meo em̄ p̄tinentiam q̄ licet laudanda sit. verbis tamen q̄ factis p̄babilior est. z

philosophis magis q̄ poetis conueniē: q̄qd sit rescribere petitionib⁹ meis: et me
tui status scitū facito. Et p̄sidera me nō tñ mei q̄ tui boni cupidum esse et gaude
re oī tua fortuna. Postremo inuestiga oēs vias si que inueniri possint vt aliquā
do theutonicius enneas fiat italicus. Vale.

Epistola. li.

Laudat cōstantiā amicorū et aretinū defunctū.

Mes filii? poeta iohi cāpissio insigni p̄ho et amico singulari. S. p. d. Vellē
tibi p̄ singulos dīcos aliqd scribē: nec mihi vel filius grauis vel p̄ciosa vide
tur p̄p̄r. Itā em̄ penitet me legē taciturnitatis p̄mulgasse vt sit q̄ n̄bil
mūdānū p̄petuo placet: s̄ cogit me vti silentio raritas nuncioꝝ. Perpauci sunt
q̄ ex his oīs ad te veniāt: aut si veniūt ignoti sunt mihi. Vix quater in anno q̄ ad
te p̄fiscant inuenio: hac re factū est: vt lris tuis inuit⁹ distulerim r̄ndere. nūc iāz
q̄ tabellarius certus romā petet: habebis ex me r̄sum: enecāq̄ tuū loqui tecum
accipies. Scribis te meis lris recreatū: quas apud basilicā sancti petri noxetan⁹
nostrer tibi restituit. Placet te cōsolationē recepisse: s̄ indignisse cōsolationis non
placet. Nollē em̄ aliqd tibi accidere qd molestū foret: egeretq̄ medico. Qd ami
citiā meā cōmedas solidāq̄ dicis nō audeo inuit⁹. Mā et si me noliz aliē laudari
q̄ nō sū laude dign⁹: hoc certe sine rubore dicere possuz. me postq̄ amare accepi
p̄tinaciter p̄tinuare. Nō suz in capiēdis amicitijs facilis: nec quēciq̄ dignor ac
cipere in amicū. Sup̄? suz fastidiosiq̄ stomachi: nisi melior me sit neo me babe
bit amicū. S̄ vt tarde in amicitia venio: sic recedo sero: tenax sum amicorū. Me
minē adhuc amari quē nūc babeā odio. Sētio itaq̄ tecū dū me stabile dicis ami
cū: teq̄ certū facio nūcq̄ me tuā beniuolentiā exiturū vel noxetan⁹: quos mihi pi
ladiis et horrestis loco delegi. Scio tñ tecū v̄tuz eē contē q̄ p̄s est altera tui. S̄
neq̄ hūc vito: q̄ et p̄teritane⁹ me⁹ est et x̄tute plen⁹ et alter tu. Qd mea scripta pro
bas extollasq̄ facis amice. Ego qui oīa dico et scribo q̄ vel in animū vel in buccā
veniūt nō arrogo mihi tantū: et q̄pe si alteri scriberē nō essey adeo verbosus. Ti
bi cū scribo n̄bil vereor: q̄ tu lima es et qd erratū est: aut emēdas aut tegis. Ami
cis oīa nuda sunt. Cū de p̄betia legerē q̄ scribis cepi tolerare et irasci fortune: que
sp̄ cecis ābulat oculis et eos potissime facit locupletes: q̄ min⁹ sūt digni dicebāq̄
sineā. En p̄fida: cur nō aliqñ ap̄is oculos: virosq̄ bonos p̄uchis. Cāpissus iā an
nis quatuordecim curias sequit⁹: vir p̄stans tū lraz p̄tina tuz virtutis opibus:
qd tu hūc p̄teris negligisq̄. An tibi dign⁹ videt⁹ quē sp̄ paupertate p̄inas: et vbi oro
meli⁹ q̄ in hoc viro collocabis diuitias. Nō hic aurū claudet: s̄ v̄tē in vsusq̄ tū
necessarios tū v̄tilesq̄ exponet. Ad hec audiui vocē mihi respondētē. Me mirere
filii: nō fortuna est: q̄ viros bonos pecunijs priuat: s̄ habent ipsi nūm i nescio qd
sensus. Sūt em̄ ambitiosi et bonoris cupidī: nō teneri s̄ tenere volūt. Vix tu? cā
pissus nō vellet auro subesse: neq̄ argentū veneraret: s̄ eēt apud eū pecunie q̄
ancille. nūc huic rei nūc illi seruiētes. Et ipse quietē amat: libent⁹ apud a uaros
sunt. q̄ eos scrinto claudētes: singulis bonis visitat et honorat: nec alibi cor habēt
q̄ cū eis. Displicuit mihi vox q̄uis vera caneret. S̄ vbi eplaz tuā interi⁹ legi me
liorē spem repi. quā impleri nō min⁹ q̄ tu cupio. Timor tñ nūq̄ aberit nisi postq̄
mihi scripseris. Gaude mi enea: q̄ iam sum ex numero beatorū. Arestotele vt ha
beā q̄ celerrime cura. Cognitione te librarīū cōduxisse iāq̄ illum ad mediū scriptuz
esse: qui vt in calcē finitus erit ex iudicio iohānis tolner viri boni et amicissimi no
stri ad me mittef. Non laudabo diligentiā tuā: q̄ et si maxima est. nō tñ maior est
q̄ postulat amicia: libzū auide maneo. Si mitti wiennā pōt id erit mihi acceptū
vt ex nureberga reuersus hic reperia qd diu q̄sitū est. Quāt⁹ sit noxetan⁹ et nūc co
gnosco et als audiat: Vellē tuā manere priorē suam. q̄ nullo bono indign⁹ ē. Ipse
me rogauit v̄t vt fauerē parti. si n̄ alia ex cā sua saltē qui ex officijs curie uiuit. S̄
miroz illū iā meē oblitū eē fortune. Mā q̄ vobiscū nō sum v̄t cā facio vt secūdiōz
sit vobis fortunatū p̄tē sequor aduersam n̄bil aduersi tulistis. Si ad vos deficiā

mor fortune ipetū sentiebat qz non vult eē vbi ego suz. Suade igit petro ne petat
 qd sibi nociū sit. Ego p̄cis meis eē rogād' inimicitias tenē. Hovit s̄ petrus
 dū basilec sil' esset. Regiū iuenisse pōtifiē sūmī grāz gaudeo ne cogat aganē pa
 ridi v̄dere q̄uis sua dio sicut z mea caliope desert aganipe fontib' iā migrarit
 i atria. Sz respiciat illū oro mitiori lumine si nō fortuna bis q̄ fortie impat de'. Si
 q̄s gall' datari' cēt: neq; p̄cussaz leuā gereret nec auro gēmisq; careret. Que d' car
 dinali sci angeli scripsisti z andrinopoliscapra: coq̄ui nō fuisse apud vos certa: sic
 em̄ dicebas. s̄ illa apud nos somnia reputat. naz z si magna fuerit n̄roz victoria
 nūq; tū andrinopolim puentū est: nec tū insignis tūc trūphus fuit q̄ nūc est me
 tus ingēs. Nūc em̄ thurcos magna vi reuertī nec mō expectare s̄ i ferre bellū de
 creuisse. Qua re factū ē: vt hūgari q̄ pu' sup̄bissimū erat: nūc paululū hūilitati idu
 cias wiēnales cū cesare fecerūt: q̄ z illis viles sūt: nedū thurcis resistūt a tergo ti
 meāt: z nobis accōmode: nedū petim' nurebergā tumultibus patrie reuocemur
 In nurebergā qd futurū sit neq; dicere neq; cōiectari possuz: qz q̄t boies tot snie
 Rex infra decendū itur' putat. Albert' z sigismūd' austrie duces comes cilia cus
 z dñs de walse p̄ter familiā solitā regē sequent'. Dis germania illuc cōueniet: ve
 lint supi vt bonū sit qd tanto conatu q̄rit. Sorez regia hodie buc venit mansura
 apud wiēnēses dū rex abest. Res at belis ex placito partiū nureberge cōponi d'z
 idē z sūtēses. Leonardū aretinū ex te p̄mū sensi obisse: dent ei' vmbre tenuē z si
 ne pudore terrā supi spirātesq; crocos z i vna ppetuū verū q̄ latinū ornavit lris
 q̄ nemo post lactatū ciceroni p̄mior fuit. Gaudeo pogiū ei' locū apud florenti
 nos tenere. Sz maluissez poti' locū nō vacasse ne tāto splēdore caruisset betturia
 Multos adhuc grecos nobis dare latinos potuisset. Sz instat oib' su' dies nec
 totū nec indoctū mors p̄terit: felix q̄ sic viuit vt nihil timeat mori: v̄ctus ē becci
 ta mi iohes. Jā me tedet mūdi hui'. Nec aliū opto nisi vt me mibi vidicē tecūq;
 sum vt philosophemur inuicē q̄uis te neges p̄m. Xredo si sil' fuerim' aliq̄ flo
 cos p̄ceteri imitari studerem': q̄ sūt euāgelio p̄inquieres. Sz timeo ne p̄ q̄te
 laborantes sp̄ labori subijciamur. Reuerēdissimū berū tuū cardinale tarētinum
 me amare mibiq; bñ cupe maximi facio: illiq; vt me dedas peto sibiq; dicito me
 tūc ab illo diligi cognitū: cū te suis fauoribus v̄ dicatū vel extra miseras possi
 tū sensero: qz qd tibi p̄stiterit z mibi datū putabo. Cont' z iacobo caluo etiā si ta
 cuero salutes vt dicas volo: qz i medio cordis mei sedet. Tu vale z arestotele cū
 tēpus fuerit mittito nulla pecuniāz anxietate p̄turbat'.

Bello thurcor' z hungaror' rex po
 lonie z cardinalis. s. angeli ceciderūt.

Epistola. lū.

Illustrissimo p̄ncipi ac excellētissimo dño. d. philippo marie anglo duci me
 diolanēsi papie anglarieq; comiti acianue dño. d. suo p̄cipuo. Eneas silui'
 poeta impialiq; secretari' humillime se cōmēdatū facit. Et si fauor' mibi
 nō multū haeten' tua celsitudo impēderit q̄ post traditā mibi ecclie sci laurentij
 maioris mediolanē. possessionē spoliatozē meū p̄ter ius z cōtra lras regias in
 meū fauorē sepi' scrip̄tas tue: intātū tū illustri celsitudini tue sum dedit' vt p̄ter
 mittē nullaten' possim qn nouitates ad nos delatas eidē significē. Que tamen si
 nō bñdī sint: vt audiri libent' debeāt: expedit tū z secūda z aduersa cōgscē. Acci
 cipe igit ex seruulo tuo. nō tū apud tuā illustrē dñationē p̄ seruulo reputao que
 apud nos noua referunt. Quidē aut eo plures sūt dies q̄b' bucfama delata ē.
 fama malū inq; q̄ n̄ aliū veloci' vllū mobilitate viger: z q̄ vires (vt agilius ait)
 acq̄rit cūdo. Nec igit ladi slau polonie regē: q̄ regnū hūgarie occupauerat ac sere
 nissimū p̄ncipē ladi slau hūgarie ac bohēmie regē. p̄fno z auito regno spoliāue
 rat. in bello cū toto exercitu p̄stratū vulgavit. Quia cū mille venerat lre nullusq;
 cert' autor bēbat ficta res credita est. Nec multo post ep̄le ex hūgaria misse sunt.
 Regē polonie sup̄as p̄stictiq; thurc' victorē reuertī. Eratq; nō pua trepidatio ne
 sicut ē victoria sui nō insolēs z sup̄ba. Rex idē cū hūgaris aduersus austriā z si

in castra moueret. Namque vir magni nominis dionysius archiepiscopus strigoniensis. et alij qui la-
 distai regi prebent fauorem: auxilia romanorum regi affragitabant. Studuerant. ut qui regem po-
 lonie apud hungaros manentebat: officio euegeret. Sive quod redimere ex bello regi-
 bus fugato consule volebat: sive quod statum suum eo melius inter se putabat posse dirigere.
 Similiter et mediatio instabilis in bilibus uitate prestat. Aduenit enim bodie (mirabile di-
 ctu est) ex diuersissimis remotissimisque regionibus una hora diuersi sinu: non tamen diuer-
 sa sed eadem noua portantes. Scripsit illustris ciliæ comes. Scripsit ex partibus transil-
 uanis alij et rursus alij ex hungaria barones nouitates istas regie maiestati: que licet
 christiano populo lugubres sint et admodum nociue: non tamen taceri debet. Sed tanto diligentius
 in christicolis diuulgari: quanto catholice fidei maius imminet periculum: nisi religiosissimi
 principes in unum conuenientes de medio resistendi se crucis inimicis et hostibus christi cogi-
 tauerint. Noua igitur ista sunt. Quia omnes nunc in uno ore regem polonie cum cardinali sci an-
 geli multisque hungari et plures walachis et bulgaribus et ruthenis in romaniam usque perfectos
 tot bellando successus habuisse ut non longe ab andrinopoli castra posuerit. quod per quod
 thurcorum imperator accepit collecto in asia exercitu quadraginta milia pugnatorum mare tra-
 iecit. Classis namque in elephorum ad prebendam ex asia in europam transiit: hac estate preter-
 ita missa ut isti referunt iam retrocesserat: patronis eius pecunia et asiatica gazæ corrupta
 quod mihi non est uisibile: nec persuaderi mihi potuerit: tanta perfidia usus illos fuisse ut christiana
 non sanguine machometistis auro uediderit. Illud autem credibile est deficiente premeatu
 classis ulterius non potuisse procedere: sicut iam suis literis timere se iulianus cardinalis significaue-
 rat utcumque si libere mare thurcorum patuit: que transientes in greciam istiusque suis cum mare
 manebat: cum magis exercitu christianos aggressi sunt. Hec nostri de tractatu certamine: sed in
 ipsa sancti martini festiuitate bellum commissum est: quod tantorum et asper fuit: ut raro in mor-
 tales tale fuisse putet: diu plius anceps extitit: diuque viribus utriusque paribus pugnum
 atque diu nisi per christo et illi per machometo preterdunt: tati acies utriusque ipsi aut fuerit: ut
 celis in eum utriusque exercitus circa. xv. milibus hominum cum pugna par erat adhuc cessare no-
 luerit: sed quod plius sanguis fundebat: eo ferotiores utriusque acies turmeque pliabant: de se
 ceterum utriusque vires: fessique brachia nec desari gladios apostoli nec arcus tunc valebant
 Quæ res deficiente abas partes ad magnam horam coegit: donec res ipsa uisibilis ac spiritibus re-
 deatibus in instauratum est plius. In quo uicem ad extremum thurcorum exercitus sive stus fuerit
 siue factum siue quod numero plures erat. Affirmatque quod ex bello fugerit partem nostram memoria:
 nullum tota in europa tantum bellum esse commissum. Nec pauciores ex thurcorum quam ex christiana
 nis cecidisse. Et ruor est. lxxx. milia viro- rum in hac pugna esse cesa. De rege polonie in-
 certa vox est. Quidam occubuisse eum ferunt: quidam captum putant. Illud tamen in omnes prestat re-
 gem polonie ad hungaros non esse reuersum. Nec defuit qui cum in facie vulnus suscepisse in se
 plia dum asserat: que sit ut adolescenti tam nobili tantique admodum dolendum sit que non suo
 iudicio. (Non enim ipse etate aliena regna cupiebat) sed suorum suorum: ex pacifico regno
 in alienum: non ad pacem sed ad bellum: non ad opes possidendas: sed ad morte vel captiuitatem
 tractus. Murmur et in his plius uix nostri. temporis cum eloquentissimum tum prudentissimum iu-
 lianum cardinalem sancti angeli cecidisse: ac illi suum nobilissimum spiritum ad omnia quecumque ageret
 diuinitus apostoli eralasse. Quidam asserunt eum cum iobe uainoda transilvano: et nisi timi-
 ditate victus auferret aiosissimo cum paucis euasisse: quod magis optauerim. sed in re
 sua mihi probabilior est: quia non fuit in bello fortunatus. nam et aduersus bobemos
 cum exercitu perfectus: fugatus est: nisi forsitan et idem sibi nunc accessisse arbitrari vo-
 luerim. Sed assuevit fortuna quos uno ex bello fugatos fecit in alio interemptos
 reddere. Quæcumque fors ei fuerit: non puto male actum cum eo: quod per christi fide pugnauit. per
 quam si mortuus est (ut isti ferunt) nulli dubium esse debet quod ad eum transierit cuius causam tutabat
 occisi cum eo sunt agrieni. et waridien. epi. Stephanus de vader: iohannes de lasimie
 nicolaus de perin: bairicus de thamasij. Multique alij barones: quorum nondum
 nomina sunt transscripta. Plures in hoc prelio illustres acie vel in eelum vel ad infer-
 ros transierunt. Insignis est hic annus multis cladibus. nam et suiteses apud basileam ce-
 si sunt. Et delphinus et plures alamanie ciuitates occupauit. Et rex francie nullum uer-

dunūq; cepit. Nicolaus pichenū vita functus ē. Et alij q̄ plures magni viri mor-
tui sūt. Qui vix illustri dñationi q̄ mibi sūt notiores. Hungari iā incipiūt la distatū
regē repetere: res noua est ⁊ recēs: nec magis explicāda q̄ tradita sit. Noua certio
raindies mittent q̄ nō omittā scribere: si sciuerō meas lras i p̄spectu celsitudinis
tue acceptas eē. Et nō magl aduersariū meū q̄ me i ecclia sci laurētij: q̄ mea ē p̄fo
uere. Et noua ciuitate die tredecima decebris. Anno dñi. M. cccc. liij.

Lamentat ecclia suā alteri col-
lata ppter fictā sui mortē.

Epistola. liij.

Illustrissimo principi ⁊ dño dño philippo marie anglo duci mediolanensi
papie ꝛc. dño suo p̄cipuo. Eneas silui⁹ poeta impialisq; secretarius hūmī
lime sese cōmēdatū facit. Si eēm mortu⁹ sicut de me aduersarij mei tuam
celsitudinē instruerūt mīme has lras mō scriberē: nisi ⁊ mortui ēt scribāt. Ego
tñ ex diuino munē adhuc aura fruor: sumiq; serenissimī dñi nři regl rōanorū secre-
tari⁹: q̄ in loco si nō cōmodo honori certe magno eē possim tue claritatē: meq; to-
ta fere xpianitas in basilien. p̄cilio laudes tuas cōmemorantē audiuit. Nūc mor-
tu⁹ fingor: q̄ ēt mortu⁹ magis viuere q̄ ille viues. ⁊ honori essem tue sublimitati.
Quo sit vt siue iusticiā siue expediētiā seq̄mini melior eē debeat p̄ditio mea: q̄ ⁊
ius habeo lucidū ⁊ p̄desse magis possum. Qua res supplico vt tua clemētia velit
cōsiderare: mibiq; eccliaz meā sci laurētij mādare restitui. vt obnoxi⁹ sim manib⁹
⁊ pedib⁹ p tuo honore ⁊ statu sicut cor meū desiderat laborare. Qd faciēs nō so-
lū me emptū habebis. s̄ regi etiā nro q̄ p me scribit cōplacebis. Ego siue p̄positu
rā habea meā siue nō: sp tu⁹ ero: s̄ tanto magis si habea quāto celsitudine tuaz ⁊
iustiorē ⁊ mibi videro benigniorē. Datū ꝛc.

Epistola. liij.

Dacē ecclie p̄ciliū ⁊ nouitates exponit.

Meas silui⁹ poeta. S. p. d. magnifico dño caspari schlick cācellario impia-
li. Ser ⁊ decē dies apud nos ē caspar: quē tu ⁊ college tui sup reb⁹ ecclie ad
regiū culmē destinastis. Is regē in oppido gretz puenit: ⁊ qz illie absolui
negociū suū nequerat: vsq; huc secut⁹ est curia: neq; adhuc finem bz vllū. Grauiā
nāq; negocia magnū hnt tractū ⁊ in vltimis reseruant. Ego p ipm casparē epl̄as
tuas recepi: q̄bus nūc r̄nsurus breuis eē nō possūz. Nā ⁊ referenda sūt gesta plu-
ra: ⁊ tu de multis instrui cupis: q̄ paucas v̄bis cōplecti nō queo. Nec eēm ego ille suz
cuius bodie festū colim⁹: qui apocalipsum scribēs tot v̄ba posuit quot snias. Sed
accidit mibi q̄ oīo q̄ dū breuis eē laboro obscur⁹ fio: atq; idarco p̄licitatē in me
rep̄bendit potius q̄ obscuritatē cupio. Scribo. n. vt intelligar: nec mibi solū scri-
bo: s̄ bis q̄ legūt. Et qz plures sūt dñi q̄ edippi sermonē aptū habeo q̄uis lōguz
s̄ iā veniendū ē q̄ volum⁹. Binās lras in re frisingen. ecclie scripsisti regie mai. sta-
ti easq; ambas sibi reddidi r̄nsuz exiges. In p̄mis qd accesserit rescripsi. Secun-
das p̄nte m̄gfo v̄lrico i regias man⁹ dedi: q̄ mor legēde v̄lrico dedite fuerūt ⁊ vidi
regē i eaz vitioe saq̄ attentū q̄ ⁊ bec v̄ba subiūxit. Cōsiliarij mei dicūt piculo sū eē
i h̄ negocio q̄cāq; age: s̄ oz nōnūq; etiā cū piculo res aggredi: qd dictū spem mibi
fecit possessiois h̄nde. Alric⁹ qz admodū letat⁹ est. sperās opa sua rēbāc pcludi.
Altio dixit rex velle se ad p̄ciliū h̄ deducē: s̄ qz i crastinū abitur⁹ erat. nihil illie
factū ē. Scis p̄ bos mōtes n̄ eē diuersoria vt i vrbib⁹ insignib⁹: nec escaz bñ copā
cācellarieq; nre malū iter patē int̄ milites: hoc fecit vt nre p̄ diē p̄ regē p̄ficiat
vellēt. Ego nō timēs ne interdum res frisingen tractaret: putāsq; bonū eē p̄ntiā
meā: vt abire p̄siliarios ⁊ amicitie tue m̄foriā facerē: accersito iacobo ⁊ vno fami-
liari: regia castra secut⁹ sum. S̄z nihil i via gestū ē: q̄si nūq; rex q̄euit. At cū esse-
mus i burgo iudeorū vidēs q̄ p̄ciliū tenebat: p̄mōi regē tui v̄t m̄eor eēt q̄ postq̄
in q̄d et̄ erim⁹ me p̄monēfacito. Hoc aut̄ infra tridū erit: ⁊ sic vsq; huc. p̄ducti su-
mus re infecta. Ego interz ainsamēta nōnulla p̄fecit: q̄ michael ex latino vertit i
theutoniciū: berit⁹ regib⁹ tui petēs vt i p̄cilio legi iuberet. rēq; frisingen. expedi-

tionem daret. Coudenera antea psiliarios qsq singulatiz 7 xbis qmibi idonea vide
 bat suz allocut. Sz vez e qd dici solet: bonos psulares malū collegiū. Qesvno
 se ore 7 tuos eē 7 cas tuas cordi hie dixerit. Cōsiliariū nō pntes bi sūt. Ngr came
 reiohes de eberstorff: walter 7 zebinger: leupoldus aspach. Ceteri absūt. Inter
 hos res gesta ē: legitq mgr vrico instructiōes qe feci 7 qru copā cū pntib ma
 gnificētie tue trāsmitto. Relat fuit etiā lraz tuaz tenor: s oia in vanū trāsierunt
 Hoc. n. mibi demū nsum est. Regē in pntia cert ex causis velle supsedē: roga
 regē tuā magnificētiā ne egrederet: qz boni respect eēt: mādatūq ē vrico vt lris
 regis te ad curiā aduocet. Hāci cā frisingen. psuadeo mibi tuā abntiā bis ireb
 admoduz nocuisse: qz pnti dat: abnti detrabit. Et vez ē tritū sermone puerbiū.
 Facies bois facies leonis. Qes hodie simulati sum amici: amare fingimus non
 amam. Atqz idcirco vbi ades: subseruio tibi: obsequ: qd iubes facio vt videar
 te diligē: vbi absis nihil te pendo: qz vel nō redibis vel si remeaueris: dicā me se
 cisse oem diligentia 7 alios in culpa fuisse: q res ex tua non sit expedita finia. Ita
 ē certe adulatores sum: nō amatores: nec ficti amoris abntes aliqd hz vigoris.
 Credo me plane intelligas. Sz fingēdū est postq oēs fingūt. Hāz 7 ibs finit se
 lōgi ire: vt boies sunt ita vtamur. Extrahēdū ē ex petra mel 7 oleū ex saro duris
 simo. Existimo i tuo reditu cūcta resarci. Cū. n. regi anim bon sit necesse est vt
 reliqui subsequant: qz qd illū velle sciūt: nō audent dissuadē. Que alit cā sit ppter
 quā rex dicat se nūc supsedere nō scio nisi ppter mutationē atbellis. forsitan inten
 dit bauaros duces aduersus plebē illā in sui fauore trahere: 7 ob eā rem nō vult
 nūc ipis displicē si tibi possessionē pbuerit zc. De bullis aplicis quas putabas iā
 eē in austria nihil subodoro. qd si vez eēt iā henricus me comouisset. Sz videt
 mibi rursus instādū apd dñm iohem caruial vt lre veniat. Ego feci vt rursus
 rex scpsit pcalio vt circa pfirmationē ptis aduerse supsederet. Idqz ad ppositū ve
 nit. Obiit em p hos dies gregorius brixinēsis eps: 7 qui mane sospes erat in sero se
 pulchus ē. Genus mortis felicissimū si bene illi cū deo fuerit. Si min miserrim trā
 situs. Sz qz tāiustus est vt pessione nō egcat. qz mūdus a peccato ē. Nihil mi
 bi cōsūsum apd inqt nō tñ in hoc iustificatus sum. Quid nos dicam absq
 nobis mortis subitaneae casus: deturq spaciū pnie tātomagis quātoplus delinq
 mus. Ob hāc necem scriptū est 7 pcalio 7 pape metropolitanoq: ne circa pūsis
 nē brixinē. buius ecclie qd agāt: pūsq cognouerint in quē platū regi anim
 inclinet. Neue electū aut postulati pfirmēt aliqū. Ego puto eccliam illaz duos
 habiturā sponso: nec tercius forsitan aberit. Illi. n. canonici eligēt: nec papa ca
 rere suo iure volet. Et in eius inuidiā pcaliū dabit terciū. felix vxor tot maritos
 habitura. Si mō id pōt fieri vt nō sint adulteri. Hoc malū facit eccliaistica diui
 fio: ad quā tollendā nimis sum torpentes. Eidi qd reges scribūt ex copijs lraz
 nec despero re posse bñ pducī si aggredi velim negociū. Obi. n. vt vides displicet
 scisma: oēs abhorēt. Nā aut sopiēdi h malū carol rex francie nisi fallor 7 tu
 tā 7 breuē oñdit vt fiat quēt principū vl eoz orator in cōi aliq loco ibiq vna re
 cipiat pclusio p oēs. Ad h aut pagendū op eēt rursus scribē cūctis regib pnci
 pibusq vt oratores suos argētinam vel cōstantiā mitterent pleno mādato suf
 fultos ad pacē ecclie ptractādā. Sienda cēt rursus expēsa: q anno pterito facta ē
 vix tricētoz aureoz. Paulopl cōstātīn i cōgregatiōe niceni pcaliū exposuit. Nec
 via nō posset impediri: nec papa vel psiliū reniti possent: tāqz h absq ipis fieri ne
 qret. Sz. n. pncipib secularib puenire iūro clero: 7 tñ illic vno fieri posset. Hāz
 ille papa indubitat eēt cui oēs pncipes obedirēt. Nō video clericos q velint pro
 ista vtilia pte martyriū ferre. Qes hāc fidē hēm quā nri pncipes: q si colerēt ido
 la 7 nos etiā colerem. Et nō solū papā s xpm etiā negaremus seculari ptate vz
 gente. Quia refriguit charitas 7 ois interijt fides: vtcūq sit pacē desiderarem
 que siue p aliud cōciliū vel p cōuentū principū deē nihilipendo. Hō. n. de nomie
 d iij

Si de re ostendendum est: voca panem si placet lapidem et da mihi vultus famisco. Non vo-
 cat panem vocat conciliabulum congregatio synagoga nihil interest ut
 scilicet de pellat. Ideo mihi admodum placet quod rex francie scribit eiusque finibus
 rem. Nam videtur regi nullo premittere huius congregationis vocationem nobilis ille qui se-
 cum fuit: cui et instructiones dedisti reuersus est: sed nullas attulit lras. Nunc ad res
 atthesis reuertor que turbulenterissime sunt: et nescio an regem moueat. Nam si vni est vul-
 tus: res sua gerat incerte cuius minimi interest imo nihil: nisi regis causa maxime con-
 turbat. Oratores ex atthesi gregem venerunt. Eorum petitio fuit ut sigismundus et the-
 saurus remitterent: quia iam preterisset inscriptionis tempus: postquam in atthesim venis-
 set sigismundus subsidarios dare sibi patria vellet et iureiurando astringere. Tunc si
 cum eorum subsidio sigismundus vellet patriam suam regi committere: vel duci alberto: pari-
 tati essent: hec legatio eorum fuit. His responsum est. Regem non teneri ad hoc: sed cum si-
 gismundum unanimiter fore missos esse oratores in atthesim hac de causa quorum rursus expe-
 ctaret. Tupe tamen regem ut atthesim mitteret aliquis cum potestate tractandi concordiam ne res
 in tali disturbio peruerteret magni alicuius mali foret origo. Tunc bis remissi sunt
 oratores: preuenient eos constantinus episcopus. qui se mediator interponere cupiebat. Quicquid
 non magna fides sit probata propter fratrem qui nouandis rebus causam dedit. Multa tamen sunt
 commissa eis: mandata est concordie practica. Nam in atthesim se recepit: quod egerit non
 potest sciri. Oratores regum non sunt admissi: sed expectant in rubeoburgovi clausura
 est. Wilhelmus illic numerat pisces qui per flumen transierunt. Multum enim occidit. Id-
 ipsum et college faciunt: quod et aliqui ludunt alca per noctem. Rustica illic plebs in armis est
 Et aditum quasi sepulchrum domini custodit: non tamen dormit ut pilati satellites: sed die nocteque
 bibit. Receperunt enim atthesim ducales reddidit et cum bis plebs in armis aliter: nullusque
 aditus caret custode. Summa omnibus una est aut sigismundum recipere: aut in liberta-
 tem se vendicare: qui si non satis sua sponte insamuit suiteses instigatores habet qui
 se adiutores nefandi propositi repromittunt. Tridentini adhuc in fide manent: quibus
 per alios dietim stimulant: dicunt se id acturos quod episcopus eorum iusserit. Ex cuius sus-
 ceptu adhuc regi usque ad menses quatuor sunt obnoxii. Rex tamen ad eos non habet aditum nisi
 si per dominia venetorum: et per viam hanc mittent nunc oratores illuc. Dicunt aliqui comitem
 galceum cum peditibus adringentis tridenti fore et partes regis tueri: quod tamen mihi non est
 lucidum. Sunt qui putant obitu brixinensis episcopi accommodum esse: quoniam is occulte mala hec fu-
 erit exorsus. De alia summa tenet. Arbitror enim enuestigio principis factionis accu-
 risse brixinam. Ibi quoque operam dedisse ut eorum summa fiat episcopus interea non iam arces custodi-
 ri per eos. Sed cum cuilibet opinari: vaticinari paucis: quoniam futuro euentu solus deus
 nouit: humane mentes in tenebris degunt: nec videre sed arguere possunt ex preteritis
 et instantibus quid sit futurum: eo quod sepe fallunt: ut qui per vitrum ultra inspicunt: aut ita
 iactant visum. Hec scripsi ad. v. kalendas ianuarii putas in statim missum lras. Nunc
 quod superest spatium adijcia reliqua. Junior comes cilie bucberi aduenit: dux albertus
 horatim expectat. Similiter et comes gozie cum eius vxore. Accepi gozie comitem
 feuda suscepit: quod si sic erit: nonnihil ad cancellariam veniet: cum bis ut dicto utque
 precepi tractabit de modo intrandi atthesim. Sunt enim quidam per terras bozie acces-
 sum patere atthesinosque timere comitem alie. Age quod ut subodoro quod hic cilien-
 sis in curia perueret. Sed bis in rebus nemo utilior esset tua magnificentia. Nemo
 est qui sciat quales sint habitus tractatus cum comite ipso et ad registrum recurrat. Co-
 mitis gozie vxor: que bucberi adueniat nescio: nisi questura iniurias viri: que autem ut
 traque dici possit iniuria. Quod si eo nimis licet quod vir etate profectus et forma ineptus con-
 sorte pene diuina sortitus fuerat. Qua si bene usus fuisset nemo esset beator eo.
 Inter humanas namque felicitates hec vel maxima est ut coniugem quasi pulchram fortia-
 tur et bonam. Tum quod est tritum secundum sicut hanc esse referunt. Quidam rentur eam
 oino diuortium petitura: quod vite sue timeat: quibus coniunx mirum in modum sibi blandia-
 dum ambo hic erunt altius rem inuestigabo. Hec satis ad res carinthianas. Nunc
 in hungariam pergo. Scripsi dudum tibi dictam certam indictam fuisse per hungaros ut ambe

partes bude cōuenirent ac de regni cōmodo trāfigerēt: quod mihi admodū displicebat: ppter locū quo nil agi posse cernebā nisi ex arbitrio regis polonie: timebamq; nrm infantulū iure priuari suo. Sed respicit illum deus: et quia humana destitutus est ope: ex alto reperit auxiliū nondū perditā spes est. Nec tam scilicet aduersarius q̄ fama predixit. Cum essemus nuper in via buc venientes: obuios oratores hungaros apud pruggam habuim⁹: qui vsq; in luben regiam secuti sūt maiestate. Ad attulerūt litteras ex parte cōitatum quas optime nosti. Ac ex pte strigoniensis archiepiscopi giste et ladišlai bani. Ad fuerunt etia; hoc anno apud wienā: vnus est quem gischa tunc misit. Alter missus fuit per cōmunitates caschonic quez nomine philippū dicunt. Ad retulerūt partem regni que obedit ladišlao nullatenus consentire voluisse in dieta budensi. Sed contenti sunt omēs vt duo conuētus fiant. Pars quidem polonoꝝ bude conueniat: et pars ladišlai apud strigoniū. Idq; in purificationis festo proximo. Detūt quoq; ladišlai te vt rex ad strigoniū oratores in p̄fixa die transmittat nec velit res tantas negligere. Postularūt etiā regē suū ad cōtermina regni deduci sicut eis pmissus esset. Oratoꝝ giste retulit cōmuniū suū quīs vxorem alterius haberet stabili mente ladišlai partem tueri: ne continere aliquē nec debere illum sic esse vxoriz vt ppter se min⁹ regem deserat. Sed viā sibi per hoc patere qua sibi attrahat alienos. Mulieremq; viro subesse non virum mulieri. Et hoc coniūgiū nō parū conducere ladišlao. Hoc responsum est regis. ladišlao nōdū missum: qz egrotus fuisset sed mittendū esse q̄primū rex in austria reuertere. Oratores futuros in dieta vt petitum esset: et super hoc rectoribus austriae scriptū est vt oratores ipsi mittāt. Gratie acce sunt q̄ in budensi dieta nō sit consensus p̄stitus. Scriptūq; est castellano gretzensi vt purum his oratoribus ostendat: et hoc modo dimissi sunt hungari in wienā. Cōuentus habet patrie: eoq; iohannes niperger missus est qui nōdum rediit: nec quid sit gestū scitur. Nunc tepus esset res italias ingredi: sed nihil habeo illinc scriptura dignū. Fama est comitē franciscū mille quingentos equites amisisse quos piceninus bello suscepit. Ad tamen dubium est. Eugenius Rome manet. Partes ille sic habent vt nosti. Nihil innouatū audio. Nemo buc oratores mittit: et nos illuc neminē destinam⁹. Montes niuosi et nimis alti interfecant aditus: nec tu me pendis nec ego te magnifico vt volūt principes sic existimant. Agitare laborare currere plurima oportet: si q̄s velit haberi magn⁹: q̄ dā modico sūt cōtenti et recte sancti ad naturā viuētes deū respiciāt et quieti sūt animi. Ille nō est laudandus qui multa cupit et aggredit̄ pauca. Oportet nāq; et anim et opa cōuenire si quis cōmēdari debeat. Mihi venietos hic pinguos nullū misisse. Aut nos cōtēnūt: aut maiorib⁹ sunt occupati negocijs. Ego nri cā optasem maxie illoꝝ aduentū. Sed transeo hec vt ad res ecclie reuertar q̄ buculq; dilate finē hodie susceperunt. Res in cōilio hec gesta est: lre in primis tue perlecte sūt: tū oratoꝝ: tū regū. Post alia scripta ordinē habitū apd vos referētia nihil aliud disceptatū est nisi an veniendū esset nurembergā. Sed postq̄ discriminē imminere ostens⁹ est nisi veniret: placuit aduentū polliceri: totaq; disputatio de tpe mansit. Alijs purificationis diē: alijs mediū quadragesime: alijs festū martini: alijs sancti georij placebat eligere: obtinuitq; tandē vltia snia. Scribitq; rex tibi et p̄cipib⁹ quib⁹ alis scriptū est: velle se oīno in diē sancti georij apud nurebergā. vide ris: sicut ex eis lris cognosces. Rogantq; principes vt interim maneat in declaratiōe cōtinuatione diēte vsq; in tps illud nihil est dictū. Sz apparet ex taciturnitate totū remitti ad vos q̄ dieta teneat. Multa vīa sunt placere tui regitum cōsilia rīs via quā rex frācie aperuit. et chimensis ep̄s illā in quadā sua cedula plurimū p̄mēdauit. Mihi etiā vt supra dixi si quid video plibens est ex quo principes germanie nō sunt vni⁹ voti. Tibi autē seorsum scribit vt oīno reuertaris: qd mihi bis rōnib⁹ p̄suasum est. Primū ppter ecclesiam frisingensem vt interim p̄uideas possessionem habere: quia sequat̄ postea quicqd velitis res tua in vado erit q̄q; non

video qd bec ecclia manus possit effugere tuas si velis instare. *Mā* vt lfe regū ca
nūt: oēs eugenio parēt: illūq; venerant z colūt. Et ipossibile ē declarationē aduer
sus eū fieri nisi mai⁹ scilicet suboriat. Idcirco pseuerare in snia debes: z hāc ecclie
sua psequi q̄ tua ē: vel rex vt puto aduersus erit dictis suis. Solet. n. qd pmittit
ratū eē: nec verbū regū facit irritū. Et ob hāc rē venire oīno debes: ne ppter absen
tiā tuā aliqd innouet p aliquos q̄ buc dietim veniūt ex bauaria. Rex p̄trea mul
tū tui est nūc indigens. Et tūc bonū est fuire pncipib⁹ cū res p̄ter sniam eunt. Le
res atthesis: cili: bŷgane: bobemieq; depolūt. *Mā* dico italas: qz illaz nō est cu
ra. Sūt tñ z suuica negocia siue assacie vnde legatio buc venit auxiliū aduersus
suteses postulās: alioqñ tacite interminant ducē burgūdie fore accersciendum
vides qz necessarius est tu⁹ aduēt⁹: vetere occasiōe data: qz rebus tuis admodū
pducit. Exinde cū sicut scribis necessariū sit regē ascendere nurebergāq; petere:
p̄necessariū est te penes regē esse: vt instes cōmoncas picula demonstres z psua
deas. *Mā*q; si tu ades: poterit rex illustrari: aliter nō timeo: ne qd nūc scribitur
euaneſcat: z sit error nouissim⁹ p̄ior: p̄ior: Scio nō nullos eē qui libenter vide
rēt te semp abesse: s̄ tuū est desiderū potius regū intueri z tuū cōmodū q̄ illorū
volūtātē. *Mā* scripsi ad huc tibi q̄ exaltatus sit magister vlticus qui affectus ē
plebē illā q̄ p̄nebat ad vniuersitatē wiēensem q̄ q̄ngentos aureos annuatim
p̄bet: s̄ dignus est s̄ bono: vtinā nulli min⁹ incōuenientē beneficia cōmitterentur
Ego q̄uis indign⁹ sum bono: audis suz tñ bonitā vt sit. *Mā* q̄ pauciora mēre
plura cupit: qz nemo se vt est extimat. Hoc facit vt scribā qd mibi obtigerit in ple
be saratane vallis: quā tuo beneficio rex mibi p̄cessit: vt si possibile sit z p̄siliū
offerat z opem. *Uicari⁹* tridētinus receptis lris quas a rege obtinuimus mēcā
(nā me mutuo diligit) in vallē saratane se ptulit possessionē petiūt tñ apud pa
rochianos egit vt possessio sibi meo noie tradita sit. Sz oportuit eū p̄mittē con
sensu ducis sigisimūdi subsecutū fore: alioqñ possessio vim amitteret. Ita scri
bit mibi vicari⁹ p̄fatus p̄ tres lras: suadetq; vt babeā lras principis dñi ducis p̄
q̄s appareat eū fore p̄sentū de his q̄ rex fecit. Interim nō possessionē hz. Mibi
res visa est impetratu grauis in hac rex turbūe. Sz expectabā reditū tuū. Inte
rea mgt vlticus q̄ suā saratana nūmis tuet: meq; sui cā spernit: verbū ex p̄ter regē
hoc ad me habuit. Inquit. n. regē cupe me saratane fratrem siue is nepos est q̄ctū
dimitte: mibiq; p̄mittere eccliam primā q̄ vel in austria vel in sueuia vel in acbe
si vacaret. Stiria: carinthia z carniolā excepit. Mibi res visa ē admodū suspecta
Cum p̄pter hanc exceptionē. Cum q̄ ego possessor sum habēs ius reseruatiōis
ius ordinariū z ius patronat⁹. Alter nullū ius nisi p̄maria p̄ccū p̄siefert. Du
rū itaq; putabā dimittere: z nō parere regi duri⁹. Tandē p̄siderās q̄ p̄ medium
tuū ius patronat⁹ habuerā indignū p̄taui aliqd agē: nisi te p̄r cōsulerē. Respo
di ḡ me velle reditū tuū manere: q̄ me p̄mouissēs: z quicqd tu cōsuleres id agē
Sic res se habet. Nunc p̄cor vt velis regi suadere ne me destituat. ne velit alteri
plus q̄ mibi affici: ne iusticiā meā illius iniusticie p̄ferat. Nam z sua interest vt
ius patronatus in illa ecclia maneat: nec decet beneficiū principis mutari. Ego
nō etsi parui redditus illa ecclia sit: tñ cōtētus suz canonicatūq; illic habeo z vel
lem aliqñ me sequestrare ab huius mūdi turbib⁹ deoq; seruire z mibi viuere:
habere illic ducatos ducentos cū canonicatu annuatim possēmq; honeste viuē.
Ego iā sum vesper p̄tergressus z non semp potero buc atq; illuc discurrere: si fa
cias hoc per sex annos satis est: postea quiescere me oportet: z vtinā locū babeā
vbi quiescā honestū. Sum animi tui: plus mibi placet bodiemū ouūz q̄ gallina
crastina. Nescio quid vesper vebat. quod habemus tenendū est. Ideo tibi suppli
co i hac re vt me iuues vel scriptis vel verbis si redieris qd omnino curare debes.
Mā mei cā hoc dīco. Ego em̄ parui momēti sum: s̄ p̄pter rōnes p̄dictas. z vt tri
stes sint qui te abesse sunt leti. *Mā* potui adhuc scire p̄ quā viam tibi redeūdū sit.
s̄ sciens mox scribam. *Mā* si rex rediret in austria aliud iter est: aliud si se superius

transferreret. De lris arelateñ. alias tibi scripsi cū illaz videbis copiaz. Credo me
nō magnope dices errasse: aut si error est veniā meret. Tu vale optime cum libe-
ris 7 coniuge quibus relictis ad nos reuertī cura.

Remediū ad refarciendā ecclesie pacē.

Epistola. lvi.

Euerendo in xpo patri dño siluestro epō chimenſi dño suo p̄cipuo eneas
siluius poeta. S. p. d. Mō miroz q̄ ad me nibil scribis. qz nibi me indiges
Illud mirandū eſſet ſi ego ad te nō ſcriberē qz 7 gratia tua ſemp egeo 7 be-
neſicia plura ex te accepi. Quia res tñ me reddit excuſatū: qz inaniter ſcribere bo-
minis eſt abutētis ocio 7 lris: bac de cā tacui hactenus. Nunc vō res ſe obtulit q̄
mibi ſcribendi materiā p̄buit. vidi nuper l̄rari copias quas reges impatori nō
ſcribūt in rebus ecclesie: p̄pendiqz oēs egreſſe ſciſma: quo xpianus popul⁹ imp-
ſentiarū cōturbat⁹: multūqz admiratus ſum regis frācie iudiciū qd cū tuo cōcur-
rere cognoui. Memini cñ cū al⁹ ſimul eſſem⁹: deqz bac ipſa re ſererem⁹ ſermonē
quo nā pacto pacari ecclia quiret dixiſſe te. Ego ſi ceſaris eſſem: loco: vellē cūctos
rogare p̄ncipes. vñ vñ in locū mitterēt oratores q̄ plenā ptātem haberēt res ec-
clesie cōponēdi. Mā qd p̄ncipes facerēt 7 popul⁹ ſequeret⁹ 7 derus. Ecce qz rex
francie viam bñdī recipit quis dubitet reliqs oēs aſſenſuros ſi natio germanica
cōſentiat. Iā p̄mittit rex francie ceſari nō cōgregationis bñdī vocationē vos q̄
habebis rem in manibus amplecti hoc debetis. Regiqz nō 7 electorib⁹ ſuadē ne
oblatā negligant viā: qz ſalus bñc pendet maxima. Nec hic oportet vel papā re-
quirere vel cōciliū: nolint velintqz illi cōuenire p̄ncipes poſſūt ſeqz in hac vel in
illam ptē dedinare. At nō erit hoc cōciliū nō ſit qd ad nos: nō de noie ſed de re q̄-
ſtio eſt. Satis eſt ſi ſciſma de medio auferat⁹: vocet quocūqz noie q̄ aufert ſciſma.
Stultus qdē ſenis debitorē in iudiciū traxit tāqz ſis negaret debitūz qui ſolidū ſe
ſuſcepit ſe fatebat⁹. Eū ſtultus duodecim denarios peteret apud ſenē. tum idē eſt
ſolidus qd 7 denarij duo decim. Sic in re nra ſtultus erit q̄ tolli ſciſma p̄ conuētū
p̄ncipū negauerit qd cōciliū nō vocitet illa cōgregatio: vocet ſinagoga vel con-
uentūculū nō curo dum pacis erinde ſequat⁹ effect⁹. Sed tu 7 college tui in cam-
po eſtis vbi hoc gerit bellū: 7 in hac area vbi hec palea tenit⁹: videte vt ſabā bene
cudatis nedū ſciſma ecclesie tollere curatis diuiſionē in imperio inducat⁹. Idoc
nō dico veſtricā. qz rectū ſcio poſitū vrm ſ vt elaborētis q̄ germania vni⁹ animi
ſit: vñqz papā colat 7 in vni⁹ fidei ſinceritate gradiat⁹. Idē volui ſcripſiſſe qz ga-
uiſus ſum regis francie ſiniam cōuenire cū tua: tu tamē ſtude vt illi ſit locus: niſi
quid melius interim cogitaſti. Vale optime 7 me extra memorie ſinū noli abijcē
qz tuus ſum quātulūſcūqz ſum.

Prohibet ne de ep̄atu friſingenſi. ſive
p̄ſenſu impatoris cuiqz p̄uideat⁹.

Epistola. lvj.

Meas ſilui⁹ poeta iohi tōlner i romana curia p̄curatori viroqz bono. S.
p. d. Veniet ad curiā viam latoz p̄ntiū quē regia maietas i facē ecclie bri-
tinenſi. deſtiat. Rogo te ſicut ſoles regio deſiderio vt faueas ne q̄s ad illā
eccliam p̄moueāt añqz rex noiauerit quē voluerit: nec graueris quō res trāſeat.
me inſtrūe. Scribo tibi p̄ſident ſciēs amicitia q̄ int dñm cācellariū 7 te viget. Et
cū ego illi ſeruitor: exiſtā: nō puto meas p̄ces apd te incaſſuz ire. Poſt h̄ſcire te
volo cundē cācellariū abeſſe: qz p̄ regē deſtinat⁹ ē nurebergā. ſ mox reuertet⁹: qz iā
ſibi vt redeat ſcriptū ē. Iſ ſi nūc adeſſet ſcriberet tibi qd op⁹ ſit in facto friſingenſi.
eccleſie: ſ qm ipſe abeſt opus eſt me oia ſignificare. Mā ille me in ſuo loco diſmiſit
7 barū rex cōmiſit curā. Res ergo ſic ſe habet. Aduerſarius qui fuit p̄ capitulum
electus. Iam adeptus eſt poſſeſſionē oim eoz que apud bauaros ſunt. 7 dietim
inſtat vt caſtra que rex tenet ſibi denſ: 7 omnes bauarie duces eius cauſam tuent⁹
regiqz moleſtiſſimi ſunt. Rex autē dedisset iā caſtra dño benrico ſi bulle veniſſent
aplice: ſ qz nō veniūt ſupſedet. Et timendū eſt ne bauaroz p̄cibus in alteri⁹ ptis

favorē mutet. Ideo admodū mīroꝝ has lras nō eē ex curia missas: qz nō minus inest pape ꝛ curie vꝛe dñm henricū hāc fortiri eccliaz q̄ dñi cācellarij. Ipse em̄ reperit honorificā ꝓcordiā ꝛ ꝓmittit sibi aliꝑ ep̄atꝑ ꝓ fratre. Sz oia refutat intui tu pape q̄ sibi tābenignꝑ fuit. Ego tñ timeo ne cogat necessario ex quo bulle non mittunt: qz tātū impetū sustinē nō pōt. Rex vō sibi ꝓmiserat possessionē castroꝝ q̄ hꝫ visis bullis. Hūc oia ꝓpter bullas depereūt. Ideo velis supplicare cardinalibꝫ (Mā ipi sūt īpedimēto sicut accepi) ne ꝓpter vñā annatā centū pdāt ꝛ illā n̄ habeāt. Et rogo dicas tarētino q̄ cācellariū diligit ꝫ ꝓrudētis ē aliqñ scire ꝓdē: nec dicat spem ꝓcio nō eē emēdā qz inescādī sūt nonnūqꝫ boies sicut ꝓscēs ꝛ aues ꝛ ferarū genꝫ: nec tñ qd ante ꝓcēs est respicē debemꝫ s̄ futura etiā intueri. ꝛ etiā hec cā tangit q̄ ꝓpter banc ꝓmotionē insignē eccliaz ꝓucken. cōsequis: nō labora vt bulle mittant q̄s potes ꝓ hūc nūciū mūtē: q̄ est capellanꝫ regis ꝛ fidus: nō dico plura. tu me plane habes: hīc rē amici: rē tuā: ꝛ rez geres cōm. Rescribe mibi qd in re sit que spes habeat: vt cācellariū ꝛ fratrē q̄ tui sūt cū cteꝫ certiores efficiā ac vale optime.

Laudat legatū ꝫ ꝓecuniā remnuit.

Epistola. lviij.

Meas siluiꝫ poeta dño thome baselbach sacre tbeologie mꝛo. S. p. d. Lras q̄s ad me nup̄ misisti: regie maiestati ostēdas feci vt q̄ foret erga te mens illiꝫ ꝓsentirez. Placuit regi diligētia tua dixitꝫ te meliꝫ fecisse q̄ bi q̄ dationē ꝓecunie suspendēdū. Is vt nosti pauca loquitꝫ. s̄ ex his paucis plura colligi queunt. Naturā eiꝫ nosti ꝛ mores cogites qd hec verba importent. Tu tñ nullatenꝫ hesitare debes: qñ bene agēdo gratꝫ ꝓncipi sis. Fecisti em̄ vt viz decet bonū ꝛ cōis cōmodi zelatorē q̄ rē publicā sue ꝓfert. Potuisset scādālū grande cōtingere si remāsisse ꝓecuniā expectādo. Cū oia munimēta apud te foret q̄bus incōuentu agēdū erat. Hūc res bene directā est: ꝛ iā ꝓecunie tibi misse sūt: ꝛ ampliores mittent. Quō aut̄ in reliquū sit ꝓcedendū ex apicibus regiꝫ cognosces. Vale ꝛ me tui amoris ꝓcipiē facito: q̄q̄ nō putē me fore illius expertem.

Laudat amicū quia diligenter rē cōmissam curauit.

Epistola. lviij.

Meas siluiꝫ poeta frācisco bossio iuriscōsulito. S. p. d. Accepi tres lras tuas vñiꝫ hūc. Exponēbāt em̄ oēs rē gestā apud saratanos. Deinde suadebāt vt cōsensū illustis ꝓncipis dñi sigismūdi circa ius patronatus impetrarē: qz sic res mea in vado foret. Ego tuū erga me animū qualis esset iam dudū habebā ꝓspectū: s̄ tu dietū supas opinienē meā: ꝛ nedū q̄ rele mibi locū eripis s̄ facultatē q̄z referēdi grās aufers. Gaudeo tñ ego me talē amicū cē sortitū cuiꝫ plura sūt erga me bñficia q̄ nedū ꝓmiare possūz: s̄ etiā numerare. Tu aut̄ cōsciētia tua letari debes qñ sic amici negociū geris vt tuū puteꝫ. Rata sūt apd me oia ꝓte gesta: nec vllus gnat me supꝫ. Adroꝫ te nō plura exposuisse. Volui qd suadebas a sigismūdo impetrare s̄ terruit me nouitas apud atbesinos orta. Tūmūqꝫ ne rex egrēferret tanqꝫ qd eēt a se gestū rueret: putauīqꝫ differendū donec cācellariꝫ reuertēret. Interz ex ꝓte regis rogatꝫ suꝫ hāc plebē vt aduersario dīmitterē: qz de meliori vellet sua maiestas mibi ꝓuidere. Idoc rex ad ꝓces aliqñ fecit. Respōdī me velle cācellariū expectare q̄ me ꝓmouerat ꝛ facturū qd ille iuberet. Sic nūc res hꝫ. Sz hoc sepultū eē oportet ne qd parochiani ꝓsentiant: qd stude in deuotiōe suare. Ego adueniēte cācellariū qd successerit tibi scribam. Miserā lras ad te ꝛ ad parochianos ac alios vt suasisti: s̄ audio nūcios regioꝫ q̄ illos deferēbāt nō esse admissos. Arbitroꝫqꝫ lris meis trāsītū nō patē. Ideo has ꝓfeci vt scires me tuas suscepisse ꝛ q̄ in statu apud nos eēt negociū. Quid vō vltēriꝫ expediat nībil dicā qz suis nō est mineruā dōcē: vñū tibi notū volo vt scias res capitulares: meliꝫ dirigē dictā scz murebergenses ad festū ascēsiōis ꝓrogatū eē quo tꝓe itur ꝫ ꝓsonalit̄ rex ꝫ suas lras significat. Ultra nō dicā plus: nec hoc dicē nīl iam hic publicatū esset. Vale ꝛ me concanoniciꝫ cōmissum effice. Cum

Deus uolet trinu? simul et uita ducem? beatā extra curie clamores atq; miseras.

Diuitibus nō expedit cōdicere bellū.

Epistola. lxx.

Meas filius poeta nicolao veneto canonico tridentino. S. p. d. Scribo dñō francisco bossio lras quasq; bis mitto. Sed accepi virū terrore percussū tridento abūsse parauitq; petisse. qz non placet sibi v: bē incole re plenā tumultib? sicut nūc tua ciuitas est: que obsidione expectat. Laudo ego p̄siliū suū. Mā qui pōt in pace uiuereis dānandus est si se ingerat bellis. Memini bellū est vtile: nisi cui status p̄ns est grauis franciscus vir diues est: et sua fortuna content? sapit certe rumores fugiēs et lites fugit. ex quib? nihil lucrari pōt. Scit aliud esse hoc iudiciū q̄ illud ex quo ditatus est rote. Mā hic manibus cā defēdit abidē lingua. Tu scis vbi est: ideo rogo meas lras sibi vt desines et in eius absentia me tuearis ne quid innouet in canonicatu quē illic habeo: et sic te in re mea habe sicut de tua p̄bitate et amicitia spero. Mō puto has tribulationes diu mansuras qz intēdit rex nobis auxilio eē atq; fauorū. Vale et me tuū puta vbiq; sim

Comendat pugnātē p san-

guine claro et p iusticia.

Epistola. lxx.

Meas filius poeta magnifico galazio comiti de archo. S. p. d. Accipio te venisse tridentū militariq; manu regis ptes tueri. Id qz rex accepit ac p̄pterea te amat colitq; maxime Res bñdō tibi et domui tue honori erit et vtilitati quātū sentio. Perge igit et dñi occasio adest vix q̄ es te demōstra. Multoz virtus iacet: qz campus deest vbi se ostentēt. Tibi facultas est qua tū animū et ingenii patefacias tuū. Res quā tueris iusta est et p sanguine claro aduersus plebē et incertū vulgus pugna habes: vide vt piculū facias nō tui mōstresq; sanguis illustis quātū obscuro p̄stet. Si is qui credideris. Rex de te bene sperat p̄pione suā imple et oim qui apud se sunt. Sic cum sis magn? poteris fieri maxim? Nec scripsi qz te amo: et vidēs bonū tibi nomē esse. Cupio vt illud maneat augeaturq;. Fratri tuo me dede et mihi vt soles amorē tuū cōicatū fac. Vale.

Epistola. lxxi.

Secretari? appellat. ideo multa scribēda obtinet.

Meas filius iohāni peregallo scriptori aplico fratriq; amātissimo. S. p. d. Ceteres sunt apud me lre tue: quib? nō respondi: qm nūc in shria: nunc in carinthia: nunc in carniola inter medios barbaros seuasq; nationes constitutus. Nūc apud bistriā et sup oras superi maris cum tergescinis versatus nullū habui cui cōmittere lras possem ad te perferendas. Nūc quia nuncius dat basileā petiturus: statui nōnihil ad te scribere vt et me viuū scias et sospitē ac tui memorē. Nec em̄ possem obliuisci tui: sem p̄q; tua dulcis imago menti beret mee. Dabe igit has ex me lras: et illū timorez quē de aduentu familiaris tui indueras abijce. Nihil ē em̄ qd ampli? illinc vereare: vidiq; cū et sanum esse cognoui apud quē tui cā visus amice sum. Ault eius soci? quātū intelligo vos reuise: eīpe manere decreuit. Ego vtriq; abiti p̄suasi: ac vbi n̄ p̄feci: libez dimisi arbitriū. Quia nihil iuuat calcab? murū tundere aut eos ventis dare. fiat qd eis placet nihil ē qd in dānū vergat. Tu ille frāe caut? ē: sibiq; magl qz voluptati viuūt nec breue gau diū lōge p̄ponit vtilitati. Tu te mirare si boiez carneres. Si qn cōbibit nihil piculi ē. Mem? magnū est wiēne mulceq; inē diuersas quer? ad fontē sūt vie: obloqui pōt aliq; eloq nō pōt. Nec tuis dicq; amicitie et monitorz plenīs dicta eē volo: qn tū famulo cōueniūt. De me aut tibi vt bñ p̄suadeas cupio. Nec em̄ aut grā mior aut spes deterior est solito. qd mihi scripsisti de absolutione cuiusdā homicidij si ē philipp? n̄ optabat: nō pōt nūc impleri. Veniat bō nurebergā: illic p̄fici res possit. Neciā hic dubiū sit qn rex vadat. Quo iloco spero res vniuersalis ecclie sic dirigi vt et tu et oēs qui bonū cōmune cupitis: ex sua vos iudicetis exauditos. Idq; me nōmine dici cupio. Reuerendissimo dñō meo cardinali sancti calixti viro

bono et veritatem amantissimo: cui ut me commendas peto et vna viris theologie plenus
fratrisco et andree minoris ordinis professoribus. Quibus si non lati? scribo: ut venia dent
ora quia officio meo parere me puenit. Nec enim alia de causa secretarius vocor nisi ut quod
audio quicquid video digna silentio in abditi mei pectoris clauda. Satis est quod bo
na spem facio. Scriptorie officium quod illic habeo si emptore repit: precium mihi rescri
be ut si fieri potest utiliter illo me leue: quia non suus eius animi ut ad vos redeat. De tri
dento arbitror te audisse. Non nihil hic fama est atque finos obtinuisse tridentum. Ve
ritas adhuc nubilosa est. Fratrisco? ut decan? illinc abiit: quam postquam vidit sapienti
sue sine locum non esse: recedere potest? irritus voluit quod manere danificatus. Ego non
spero illam rem mihi utilem esse nec usquam in rebus ecclesiasticis sum fortunatus. Lau
rentius de rotella nihil mei causa mediolani obtinuit: non sua culpa: mea enim causam
exacte promouit. Sed nosti patrie mores: nolo in illis dicere quod potest prescribere: loque
manus principum atque timere. Sed etiam principes priuatoz hominum sunt indigni. Ego
nullum faciam plurisquam me putem teneri. Tu vale et mihi sepe scribe meque sepe visita
quia nihil est quod tuis scriptis in oculis meis extet acceptius. Andream de pauigallis
et iacobum de cernetijs. Et omne bonum usum tam affectuose meo nomine iube saluere quod
me scis illos amare. Caspar nauaricem arbitror cum ausculo repatriasse: si tunc istic
sit: ne mee salutationis expers maneat facito. Iterum vale.

Suadet moribus coaptare non
iuris subtilitate vtendum esse.

Epistola. lxxij.

Meas filius? poeta domino stephano cacenauaricem. iuriscōsulto. S. p. d. Re
uersus ex vindelicis inueni mūera quae in ueniam barbatos ex te detulerat: tam
preciosa ut mittere magis quam recipere sint digna. Nos hic alexandri fuit quod
dona semper ex se metiebatur. Ego itaque tibi gratias quod ferret tale ornamentum ubi mos
non est minus debeat. Scis quia non regiones nobis aptae sunt: sed nos ipsos regionibus
reformare debemus. Ego tibi ad hunc versus mediolanum scripseram: quia te reliquisse paulum
rumor erat. Nunc vero admonuit? peregrinatus: basileae te fore pcepit: quod mihi eo gra
ti? est: quo te possum meis scripsi sepius visitare quod id tibi et honorabili? et utili? pu
to quia frugifer illic capus est et pauci messorum. Et quod plures essent: tibi tamen priores
semper debent partes. Obtuli me alii curaturum ut regis aduocatus fieres si res fri
singen. apud viam vniuersitatis bene transiret: quam additione scis non esse completam: te
quoque fuisse patronum patris aduersus. Quo fit ut solutos promissum si iuris apice
velim frui. Sed scio quia summum ius summa est iniuria. Ego praeterea tibi non verbis sed
animis sum ligatus. Scioque me nunquam tantum conari tui causa posse quam ultra sum debi
tor. Quapropter etsi durum sit obtinere quod sponte di: spero tamen me voti copotum fieri
ut tibi geram inos. Sed est moderator et arbiter omnium temporum. Rogo itaque te ut pariter
expectes mihi quod fide habeas: quia aut eneas esse desinas aut tue cupiditati parebo.
Nec me gallico more loqui censeas: quod parua moram quatuor et decem annos computat.
Credo prophetas imitari cupiunt: qui cito venturum dicebant qui annis postquam gentis ve
nit. Ego non annum sed paucos menses petam ut rem tibi confecta donec. Vale et
amicis salutes dicito: dominus vero me commendat.

Epistola. lxxij.

Novitates hungariae et de conventu nurebergen.
Meas filius? poeta domino iohi frund agrippine ciuitatis secretario. S. p. d. Non
habeo quod tibi scribam et cupio scribere: ut inter meas copias tuum quoque nomen
inueniam. Dedicabo et materiam et nouitates quae apud nos sunt tibi significa
bo: quod tamen uti reor: non inuicem audies. Eoducunt enim ad res nureberge tractandas. Scis
te sepe veritatem esse non pestem aliquam hungaria pareret quod regi in his partibus retineret. Hic
iam timor abest. Inducias namque biennales habemus quod quomodo sum? renati paucis ad
uerte docebo. Miserat rex polonicus quidam cesari in foedus et dederat iuxta
quam pacem deposcerat. non libuit cesari quod petebat: formamque aliam dictauit per quam non solum
austria stiria atque carinthia cum carniola sed et obediencia regis laudislaui coponderetur.

tur: oratoresq; cū eadē mīssis: q̄b? regē polonię petētib? post expositiōnē legatiōis
 certi deputati sūt viri cū q̄b? pferret. Int̄ q̄s iulian? cardinalis: nicola? decan? cra-
 couiensis z laureti? palatin? bugarie fuere. Int̄ hos cū lecta eēt forma p cesarē da-
 ta magn? rumor exortus est: qm̄ ladiſlaus rex bugarie vocitabat. Ex hoc inq̄t de-
 canus. Jam se cesar partialē facit: qui regnū bugarie attribuit ladiſlao. Nos q̄
 nihil ampli? tractabim? secū: qd cesar in bugarie regno manū extendit. Ad hec
 oratores vos inqunt nodū in sirpo q̄ritis. Quid vīa interest si cesar suū patruelē
 regalib? ornat titulis. Dñs vester se bugarie regē scribit: nec cesar suas respuit lit-
 teras: qm̄ nec vīa scripta ius auferūt ladiſlao: nec apices regū si qd habet vobis
 ius adiūnt. Ad hoc retulit palatin?. At ladiſlaus ver? est bugaroz rex nō par rō
 est. Tū oratores haud hic locus est de iure disputādi. Postq; vīta fuerit ecclia
 dñs poterit in hac cā discuti. At ego palatin? inq̄t z corā sūmo pōtifice z corā ca-
 ſualib? nihil negocij habere nanc tueri cām: qz plana z pspicia res est. Nec tam
 inops sensus est q̄spia q̄ regnicolis auferat eligēdi regis p̄tatem. Nō disputatu-
 ri venim? inqunt oratores de pace acturi. Si pacē vultis pacē dam? si bellū pl?
 placet nō detrectem? certamē. Aestru est eligere qd boz malitis. Nūc decan? nō
 sic exbausti sum? inquit neq; tāuēcordes vt tāignominioſaz pacē velim? ample-
 cti. Vires adhuc sūt nobis z ai nec quēq; timem?. Tū oratores nec nos aiūt aut
 inopes sum? aut erangues. Si aliena inuadēdō possum? at tueri nra cōmode va-
 lem?. Idq; bonis viris sat est. Nobis a tergo tuta sūt oīa. In frōte vos habem?
 qbus potētes sum? resistere si malignari volueritis. Vos int̄ nos z thurcos estis
 medij: videte ne retro z an feriamini. Tū palatin?. Sam? cesarē vrm̄ opulentiū
 eēt: regnū etiā hoc plēnū est. Nobis nemo terrore est: pacē vīaz vobiscū referte.
 Referim? inqunt oratores ab inimicisq; discedē volūt. Exinde iulian? cardinalis p
 deū oro viri magnifici cōplectimini pacē: si p̄gredi aduersus thurcos volumus
 par necessaria est. Sinite vt hoc paup regnū respiret. Nolite campos xp̄iani san-
 guinis vnda cōmaculari. Sz frustra voſiferatio eius fuit. Abitu est reſecta. In
 crastinū tñ nūciatū est oratorib? ne discederēt qz nō regis noieſtrū sum ei? fuisset.
 Expectatū ē iterq; disputatū. Postea res in camera regis trutinata ē. Tandem
 venit in publicū vox: in hūc modū bugarica lingua locut? est. Reuertimini ora-
 tores ad cesarē: salutēq; sibi in eo noie dicite. Post referte. Nos pacē p eū missi
 q̄uis nō indigeam? illa sui cā vt sibi cōplacem? libenter acceptasse. Et in oibus
 eius articulis sicuti iacēt esse cōplexos. Sup qua relas nras infra octendū pos-
 sonū recipietis. vbi z cesarios apices eēcurabitis vobis eētradēdos: sic q̄ cōdu-
 sales est. Et agūt bugarī iam inter se quo pacto formidabiliores in thurcos p̄fi-
 ciscant. Venetis q̄nq; z viginti trirēmes armanē q̄ p menses iunū in elspontū
 traici debēt. Cesari nulla est alia cura nisi vt q̄festinanter z q̄bonoziaze nuren-
 bergā petat. Puto abbinc dies q̄ndecim e? erit recessus. Albet? z sigismūd? du-
 ces sequēt: z vt i submurmurari sentio. Comes cilie iunior z dñs de walse vt cūq;
 sic bene actū putabo si eius tñ psona illuc venerit: qd iā mibi nō est magni dubij
 nisi qz futuri nulla est certitudo. In cā tua multū verborū pdidi nil video qd fie-
 ri queat: nisi postq; nureberge fuerim? vbi artib? erit vtēdū z nois z maioribus
 Aduersari? tu? an diē obijt filioq; nullā bēditatē p̄ter lite s reliqt: de? illi misere?
 sit siue iusta fuit eius cā siue iniusta. Pbiloziū quā hic amasti tumidū vētrē gerit
 siue is ventus est siue cibus nimius. Iobānes secretari? nurebergen. vētrē puta-
 uit illi? vētrē vīno plēnū. Ascenditq; sup calcauit p̄sit ouūq; nixus est vt vīnum
 dep̄imeret: s̄ nihil p̄ter ventū exiuit. Q si lacrimas cerneres z planct? audires q̄
 bus misera p̄tū abitu se maceravit. Certe nisi iohes opē tulisset aīaz exalasset
 misella: qz nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris ferre. Sz abijt nūc qz iohes
 nescio qd actura sit infelicit: mibi si eēt theutonicus sermo: adirez ſciam solarer z
 blādis vobis recrearē. Sed nihil mibi cū viris almanis p̄ter tactū est. Ipse insipi-
 dus ē nisi z vba sint. Subdelegabo igit̄ michaelē nrm̄ q̄ z vbiſvixes est z factis

achilles. Tu vale z mei memoriā gesta.

Laudat eloquētiā: cāq;
ad britanos vsq; pfectā.

Epistola. lxiij.

Meas filii? poeta reuerēdo patri dño adā de molin anglico z aplice sedis
pthonotario. S. p. d. Regius tabellari? ex anglia dudū reuersus tuā mi-
bi eplam reddidit: cuius tot sine fuerūt q̄t xba. Legiscupide que scripsisti
miratusq; suz romanā faciūdiā in britaniā vsq; pfectā eē. Sz fuerūt z alij apud
anglos tūliane cultores eloquētie. Int q̄s venerabilē bedā nemo nō ponit. Pe-
trus blesensis lōge inferior fuit: cui? eplis hāc tñā pbreue añpono. Cōgratulor ti-
bi z anglie: qz iā vey dicēdi ornatū suscepisti. Sz magne ob hāc cām referende
sūt grates clarissimo illi z doctissimo pncipi docestne duci q̄ studia humanitatis
sūmo studio in regnū vīm recepit. Qui sicuti mibi relatu ē z poetas mirifice co-
lit: z oratores magnope venerat. Hoc nimirū sit vt plures angloz eloquētes euā-
dāt. Quia q̄les sūt pncipes tales z ciues esse psueuerūt z mutāt sui studio dño z
Dege igit mi adā mi bere. Eloquētiā quā habes tene atq; aplicā: tibiq; bo-
norificētissimū puta in ea re p̄stare hoibus in q̄ ceteros animātes hoies ipi pcel-
lūt. Magna res ē faciūdiā z si vey fateri velim? Nihil est qd tā regat orbe q̄ elo-
quētiā. Qm̄ q̄qd agim? in republica psuasi xbis agim?: z illius i populi sinā ma-
net q̄ melius nouit psuade. Tute ista scis iō missa facio. In rebus ecclie q̄lis sit
anīmus tuus z tabellari? idē vt voluisti mibi retulit. z ego frankfurde p̄i? fen-
serā. Laudo te q̄ pacē pponis bello z pacatā videre cupis eccliam. Audio te no-
rēbergā petitū. ibi latius inuicē celloqmur. Cesar iā itineri se accigit. Infra su-
turū mēsez illic vt spes est inueniemur. Dux albert? frat? z signinūdus patruel? eo-
q̄s se pferet. Etinā par vt optam? fiat finisq; tā dē neutralitati dē: vt sciam? vbi
agnū comedē debeamus. Nun? tuū q̄ mibi gratissimū fuerit. nec scribē nec dicē
possem. qz nec os nec calamus sag anīmi pōt explicare pceptū. Faxit deus vt bñ
sit illi virgini nepri tui p̄nobili q̄ talis est opis opifex cui nec penolpe nec arague
fuerit cōparādū. Eueniat illi vir dign? tanta x̄p̄e et sob olē illa pgeneret mat? z
imitatrice. Oblationibus tuis vterer quoties res exposceret: nec minus in ope
q̄ i x̄bis apud te inuenire putare. Idē tibi vt de me psuadeas cupio. Vale digni-
tate parēs etate frater dilectioneq; socie: z me vt facis ama: s nō vt facis vtere.

Laciturnitatē excusat z neutra-
litate difficulter tollendā dicit.

Epistola. lrv.

Aliano cardinali sancti angeli patri reueren diff. mo Eneas siluius poeta
S. p. d. Mūq; veniret ad te nūcius meis lris nō omīstus: nisi magnificus
cācellarius me pueniret: q̄ tāseriose z accurate tibi oia refert vt nihil mi-
bi relinqt scribēdū. Quo sit vt tacere poti? q̄ scribere malim. Mā res notas ite-
rū significare obtūdēgē. Inania x̄o attingē z nihil nisi x̄ba dare demēg. Hoc
oro vt z tua. R. p. aiaduerrat mibiq; venia det tacēti poti? q̄ inutilē scribēti. Sa-
tis est si me tuū cē scis mācipiū: si me habes ad oia mādāta volūtariū z p̄mptū
Scribe mi qn̄ res exposcit z iube parato parē. Noui nil ē qd scriptu arbitrer di-
gnū. Mā italia paup̄er respirat: s nescio qd paritura sit illa p̄tēio senis habita
q̄ nōdū dissoluta: vtinā martini aliqñ ne dicā saturni redirēt secula vellē z ego re-
uisere patriā z ossa parēti reddere. Nihil pl? timeo q̄ in pegrina terra iaccē quis
vndiq; tantū dē est z ad inferos z ad supos vie. Sz bz minus nescio quō de lozīs
inter vlnas fratru foroz filioz atq; nepotū mori: z lz ibiq; amī ci pparari possint
nulle tñ familiaritates tā dulces aut stabiles sūt q̄ in patria. Si pacē haberet ec-
clesia de pace italie magis sperare. Nescio qd allatura sit nūrēbergē. diēta: qz di-
uisi anīmi sunt. Neutralitas difficulter aboleri poterit qz plumb? vtilis est. Pau-
ci sūt q̄ verū sequant oēs fere qd suū est querūt. Placet bochnouū neutralitatē au-
cupiū: qz seu iuste seu iniuste q̄s teneat repellē nō pōt. Et ordinariū p suo arbitrio
pferūt bñficiā. Non ē facile (crede mibi) Jex ore lupi p̄dā erige. Sz quātū sentio

totā p̄pianitas eugenij sequit̄ partes. Germania t̄m diuīsa est quā ego se vnīcam
videre vellē neq; illi cōformare qz multū tribuo nationi huic: q̄ nō metu sed suo
libito: suoq; iudicio dūq; quocūq; rex cū electorib; se inflexerit eo z animala mea
sequet̄: nec mibi plus q̄ alijs credā: hec volui scripsisse: ne oīno nībil scriberē: vt
in futurū excusatioz sim taciturus. Vale feliciter z me p̄ tuo placito vt ere.

Suadet seruari aurum: z
p̄uata negocia cōmendat.

Epistola. lxxvj.

Meas filiū poeta Jobāni peregallo fratri amātissimo. S. p. d. Recept
duplices tuas ep̄las quas martinus regie cācellarie notarius attulit: co-
gnouitq; te bene valere: q̄uis inani marsupio: s̄ illud q̄z aliq̄n implebit s̄
sperata vnio def. Cupis scire anthoni? luscus in meas ne manus venerit? venit z
apud me est mibi charissimus. Tu rogo gr̄as meo noīe p̄stātī z faciūssimo theo-
logo francisco de fuste vicas meq; sibi offeras: qz nō ero descs in oībus q̄bus pos-
sum morē sibi gerere: magniq; munerē loco recipiā si qd me posse conari sciā eius
desiderio gratū. Munus q̄z stephani mibi redditū est: sicut eidē rescribo. Aure-
os illos quoz quos velle p̄ barbatus mittere scribis: suadeo vt apud te habeas.
q̄m multa possunt currere: p̄pter que illis in mea cā opus sit. S̄cis qz tridenti-
na p̄bēda impetit: tuq; defensor es cause: nībil est qd absq; argēto romana curia
dedat. Macti ipse manus impositiones z spūssanti dona vēdunt. Nec peccato-
rū venia nisi nūnaq; impēdit. Serua igr̄ aux vt cū opus sit p̄sto repias. De offi-
cio scriptorie cognoui tuū p̄siliū. Mitto p̄curatorū tibi vt illud quātū pluri po-
tes vēdas. Tu t̄n id cautele habeas vt exitū nurebergens̄ dicte mancas. Si p̄ri-
nre bene succedit vt spero: noli alienare officiū qd vel mibi vel mcis possit aliq̄n
frugi fer. cē. Si aliē cūenit z placitū supis sit p̄tē aduersaz obtinere: vende vt tibi
videat̄. Circa p̄positurā mediolanens̄. qd suadcas plane p̄cepi laudoq; s̄iam tuā.
Sed nescio an fieri possit: qz nō habeo p̄motores. Si obediētia restitueret cōci-
llo: vellē te cām inchoare: qz tua res erit si poterit obtineri. Qz reseruationē expe-
dieris sup̄ beneficijs ecclie tridentī. admodū p̄bo. Cupio em̄ vt illicis vt cum
quiescere velim? vna illic senū pagamus cum fr̄ascohn̄o: q̄q; illius p̄positū mu-
tatiū verear. q̄ bellū t̄mēs illinc abiit nec postea reuersus est. Et forsitan cū vīrore
potius q̄ cū ecclia viuē cupit. Qd si sic sit: vellē suoz p̄sentires aim. vt de suo deca-
natu aliqd inuicē p̄sultarem? si qd tibi z mibi posset p̄ducere. Laurenti? de rotel-
lah̄ p̄positurā pingue in administrationē recepit in patriarchatu aq̄legien̄. In-
rēditq; illic religionē. p̄fiteri si possessionē nācisci possit. Ego qz sibi fauore sum p̄-
suasi sibi vt ante canonicatū tridentū tibi resignet. Mibi vō ipse suapte vult ec-
clesiā parochiālē resignare. Si res at̄besis in nureberga sicuti credim? cōponat̄
aliqd boni poterit nobis euenire: Ego nō desinā s̄icte p̄mouere vt meipsum: qz
merit̄ es. Reuerēdissim? dñs aq̄legien̄. in extremis laborat: praua vite sue spes
est minor sanitas: exanguis est: spūs s̄c̄ nō corp? videt̄. Cogitare patres debēt quē
sibi in patriarchatu sufficiāt z in oībus regiū desiderū erequi ne fr̄isingen̄. iniuriā
imrouent. In ecclia brixinen̄. quid optet rex scitis oēs. Rogo consulo supplico
ne plus at̄besinto q̄ maiestati regie auscultet: qz in nureberga nulla vox est at̄be-
sinor. Regis autem nutu omnia fient. Nec vt reuerēdissimis dominis arelaten̄.
z sancti calixti dicas posco me bis facias commendatū. Nollem aliquid fieri qd
mentem regiā perturbaret. Nos in breui ascendimus quia iam inducias diem
nales cum rege polonie z hungaris sibi obediētib; nacti sumus. nec aliud in
presentiarum agimus q̄ nos vie accingere. Mibi iohannes amantissime bene ē
bene habeo bene spero: quod mibi non tam mei causa iocundum est: quia pau-
cis essem contentus q̄ vt tibi z amicis ac necessarijs ceteris possiz aliquando p̄-
desse. Andreā de pauigalijs z ceteros amicos meo nomine saluos dīctio. Va-
le optime.

Dolet de amici captura et
morte cardinalis aqlegiensis.

Epistola. lxxvij.

Meas filius poeta. Johi peregallo. S. p. d. Ob signauerat tibi has lras
nuncioq; in crastinu comittere anim? erat. Sz accidit inopinat? et acerb? ca-
sus q; et eplam retinuit et metē affecit dolore. Laurēt? nāq; nō quē velle re-
ligionē ingredi scripserā nō claustrū s; carcerē ingressus ē. Poloni em̄ vt cardina-
le mortuū vidēt man? in laurētū iniecerūt nulla penit? auctoritate freti. Tu in-
dunt argētū berī impignorasti nō exibis nisi luat septuagita et tucēta; marcar-
argētū ē qd alberti bñe basilce: s; volūt vt laurēt? redimat obligatū est p septim-
getis aureis q; cardinalis accepit: indigna res est vt seru? es alienū exoluat. Sic
lex barbara iubet. Ego nitor boiem iuuare q; cōpatior viro in aliena terra capto
et amico. Sz qd tu facias vbi nulla vox audī nisi auri cū tu sis iops. Ille ad bue
dephensu ē nescio qd futu; sit: nulla excoicatio pdest nulla fideiussio du; res sic
stat. Via illa q; in cardinalis aqlegiensis corpore diu alligata filo vel cera detine-
bat abruptis retinaculis carcere euasit. Obūt ille quarto nonas iunij hora post
meridiē q; rta. Nullas extorsiones passus ē null? cruciat? s; tāq; dormiturus aiaz
exalauit. Viderat medic? mortē insitare: suauitq; testamētū fieri: sic et amici astan-
tes. Ille vos me deficere censet inq;: at ego robustus sum nec in me qd qd sentio
deficere nec post hec xba mediā vixit hora. Eius corp? p alterā diē seruātū ē ostē
sumq; oib?. Tercia vō luce apud sanctū stephanū et ad dexterā altaris dextri se-
pultū ē fun? iuxta morē germanie magnū et honorificū fuit. Apud italos non
fuisse tātō viro exeq; digne. Vile rube? ob neutralitatē nō ē pmissus mortuo q;
vivo nō negabat. Sermo an fun? habuit? est: nescio q; vir fuit xba boīs laudo. Est
hāno bis i regib? maria siccitas: nescio an itez feton cur? pbebi ducē cepere.
Frumēta oia sūt exusta magna caristia timet: nulle pluuie sūt: calores pter solitū
admirādi: dicebat plebei nō pluit q; excoicat? ē cardinalis. Quator igit q; ante su-
nus verbū fecit. Vos inq; iudeis siles estis: q; cū xpm honorificēssime recepisset
adueniētē postea psecuti sūt: et cruce subire coegerūt. Vos hūc legatū cupide rece-
pistis et mirifice honorastis ingredientē: nūc q; peccatis vris iratus dē? nō pluit:
cām in ipm xtebat. Ecce iā triduū mortuus ē cardinalis: cur nobis pluuia nō p-
bet scelerib? vris denegat? humor nō illi: et in hūc modū plura locut? ē. Ego cardi-
nali epitaphiū feci qd tibi cū p̄sentib? destino. Iterū atq; itez vale.

De morte cardinalis aquile-
giensis et de rebus concilij.

Epistola. lxxvij.

Querēdissimo i xpo pzi dño iohi cardinali sancti sexti Encas filiu? S. p. d.
Pauci dies sunt qb? lre tue mibi fuerūt reddite: q; annū in via p̄sulerunt
vel minus paulo. Illis ergo nihil respōdebo: q; nil est iam in eo statu quo
tūc fuit. Solū attingā nouitates aliq; ex qb? posset ad res p̄siliare vigilātius et
vt ille intēdere. Regia maiestas sedulo operā dat vt q; celerē nurebergam petat:
nec puto his in partib? diu manebit. Res ecclesie aliq; finē nūc suscipiēt. Deus
illū det: nec sinat amplius tenebrā p̄ncipē dñari. Cardinal aqlegien. die sex uida
iunij migravit ex hac vita. Nullū testamētū cōdidit. Terū est q; dici solet: Sicut
vixit ita morietis. Qualis vita talis mors: sumus eius nō tā dignitate q; vita di-
gnū fuit. Mō em̄ puto magno detrimēto esse cōcilio mortē eius: quia nō multum
utilis vita fuit. Sui nāq; legatōe abutebant. Nec papa id agit qd bic faciebat:
oia em̄ plana erant. Itaq; mirmur erat aduersus conciliū qualevix queam dice-
re. Tu scis q; mūdā man? habere oporteat qui aduersarios bz. Si aliqd de crat
Supuenit marcus boni filij puidus dispensator: quē famosa legatio apud polo-
niā gesta recōmēdat. Is nūc lras an obitū cardinalis obtinuerat cū oi ptate quā
cardinalis bēbat. Itaq; legatū legatū creabat. Ego vidi et legi has lras rep̄bēdīq;
q; nō pōt de latere facultates suas sp̄iales sup quib? industrie psona electa est al-
teri delegare. Sed frustra clamam quia nullū est apud fatuos consiliū. Nescio

quid nunc facturus sit marcus. Vident enim adhuc velle poloniam petere. forsitan facul-
tatis? uti vult etiam post mortem incedat. Is laurentium perdidit captureque sue structor
fuit. De nunc pliberatōe studere oportet. Nihil formidabilius est quam homo bilinguis
nihil terribilius quam hostis familiaris. Et huiusmodi ex laurentio plura susceperat. neque
hic venisset nisi expensas ille fecisset. digne patitur laurentium? quia benefacere malis
malefacere est. Vt enim est cogitare ne apud polonos marci loquitas atque cupiditas
favore patris obnubilet. Venerabili et doctissimo viro theologo francisco de fuste
refero gratias: quod anthonium lusum ad me misit. Andreas pertheologum et perfrēm eius sal-
uum dico. Neque eorum mercedem si non voco dominos quia nemo dominus absque dominio. Ne
dicantibus autem nedum dominium sed omnis prietas est incedita. Valeant igitur ipsi
et me pauperem amet. Tu quoque meum soles dilige et inter famulos habe fidos. Ex ipse.

Epistola. lxx.

Promotoriales litere.

Menas filius poeta magnifico domino Caspary schlick cancellario. S. p. d. Cum
recederes heri ex vienna putavi me hodie tuum iter secuturum: quia in balneis
me velle operi dixeras. Hoc mihi voluptati erat. cum quia in balneis recreor:
tum quia tecum libet. Quod usque gentium sum. Sed advenit heri circa meridiem bartolus
noster qui ait te hodie novam civitatem petiturum: sicut chiemen episcopus sibi dixerat. Nam re-
gia maiestas omnino te visere cupiebat. de quo nonnullis perferre tecum. Quod ut audiui ra-
tus sum non expedire me balnea petere. quia sine te iutiles sumptus facere. Reddidit
enim me certum idem bartolus me non inveniturum tuam ibi magnificentiam. Deliberaui igitur
hunc manere donec aliud mihi significares. Interi venit vester nescio quid. in sinistram
tibi quam maxime crucior et ab heri usque hodie mirummodum crevit. Crura ipsi sinistram
a genu in semur rubeum est et sanie plenum. Optet me uti emplastris. nescio an infra
triduum possum fieri robustus et tandem potes. nunc nullatenus possum nisi supra dex-
tri pedem persistere. Mira res quam celerior egritudo venit quam tarde recedit. Qui
nunc sanus erat: in hora egrotabit. Nihil sub celo stabile nihil secum. Spero enim me non
esse nunc ex his qui diu iacet. Et quippe si meum ad te iter tamen necium quam voluntarium puta-
vissem: mor equum ascendissem. etiam si una puatus tibia veniendum fuisset: quia libe-
ri tecum cum uno pede fore quam cum duobus sine te. Si ergo mea prentia vlla in te opus est
rescribere: quod omni dubitatione posthabita curabo ad te perficere. Item sicut tibi vi-
ri de simone presbitero misisse. vicario apud sancti michaelis. supplico. ut causa eius reco-
miseris has. ubique regi facias ut is possit illic perseverare quod esset illi ecclesie admo-
dum utile. Nam edes ruinam minantur vinee inculte sunt: quia cum rectore non arbitrat se
malesse rapit quod potest et cetera negligit. Hic vult domum reparare itaque ex amicorum
subsidio in bono pecuniam operavit. Vult etiam vineas colere et agros reformare
sicut iam cepit. Itaque multum expediret illi ecclesie huiusmodi confirmatio. Depositus
sancti stephani huius annuatim ex sancto michaelis libras octo. et quadraginta dant alij
quibusdam per vicarium. Supra libras sexaginta vel circa. ex quibus tenet quatuor capellanos:
unum coralem: unum clericum unum procuratorem. et se nutrire. Itaque maiores sunt expense quam
redditus. Sed huiusmodi si continet incedit vineas sic meliorare ut fructus maiores sint
Nec hoc bonum est quod aliquis illic non perducit. Nam rex albertus antecessorem illum vica-
rium perpetuum esse voluerat. rogo igitur et supplico ut tamen per bono illi ecclesie quam meo intu-
itu: quia vix illum diligo: velis efficaciter regem orare ut hunc perducit. Quod si hoc ne-
queat obtineri saltem triennium aut biennium sibi impetres ne homo expensas quas
per vinearum repationem fecit omnino perdat: in hoc mihi gratiam quam maximam facis. Vale.

Epistola. lxx.

Fama non est contemnenda.

Menas filius poeta Bohemus tuskon secretario civitatis pragensis amico pri-
mario. S. p. d. Epistolam tuam dum legi atque relegi: modestia cum doctrina pugna-
te vidi. Nam cum ornatissime scribas vereri te tamen ais ad meliorem dare min-
us aptas. Sed obsecro te ne teinceps tali ytaris principio: quia nihil ad me potes non

elegantē scribēre: etiā si ornatus q̄ tuus in scriptis elucet maxim⁹ nullus foret
 Amicitia nāq; nō eloq̄ntia; s̄ rē expetit. Tu vō z mibi amic⁹ es z ego te in pauc⁹
 amo. Itaq; supplet amor q̄cqd faciēdia negat. Que excusatio nō min⁹ mibi q̄ ti-
 bi puenit. Tu nāq; dū impit⁹ videri vis: doctissimū te oñdis. Ego dū aliqd̄ sape
 me iactito: impitiaz p̄do meā. Quo fit vt meis in lris arrogātia cū iusticia certet
 Non tā boneste q̄ in tuis certare dixi cū doctina modestia. s̄ p̄tereo iā h: tuisq;
 optat⁹ rñdebo. His te cupe si q̄ i noui ederim tibi vt p̄municē. Gerere tuo deside-
 rio morem si tam libentē rescribere q̄ scribo. mibi tñ id vicū est vt plus q̄ semel
 nihil scribas. Plura post tuū abitū p̄pilauī. sigismūdo duci patrueliq; regis nr̄i: n̄
 parua eplaz destinauī: plurima illic bñ viuendi p̄cepta tradēdo. De passione vñi
 ymnū p̄feci regiq; dono dedi. lras nūc ad istum nūc ad illū misi. Copias oim wē-
 cessa? nr̄ bz. Is te pōt p̄cipem facere. Sibi plumbeus mibi plumbe⁹ est calamus
 Man⁹ illi velox mibi tardior. qd̄ ex me cupis ex illo p̄te. Nihil noui ex mea ma-
 nat officina: qd̄ ipse nō antea exemplatim retineat. Si q̄ ignorantias meas tam-
 tope cupis: satis habeo ex me doceri quō voti p̄pos fias. Notū in bobemia ene-
 am nō inuitus audio: qz mel⁹ est nomen bonum q̄ diuitie multe. S; vtinaz sta-
 bilis sit quam de me famaz p̄dicas. qd̄ ita demū erit: si fundamentū bene iacū est
 sub petra veritatis. Ego mibi p̄sciū sum nō me talem esse q̄lis p̄dicor. vtcūq; ē:
 laudari pot⁹ indigne q̄ vitupari digne cupio. Est em̄ laus v̄tut⁹ excitamentum.
 Quis em̄ tā malus est q̄ v̄tutē illaz nō assequi studeat de q̄ se p̄cipit laudari. mibi
 sane magnos stimulos ad eloq̄ntiaz capescēdam adhibet is quē de medicis inē
 bobemos esse rumor. Et vtinaz aliqñ possim talis euadere q̄lis credor. Tu tñ vi-
 de ne van⁹ laudator inueniar. Siq; me casus pragam detulerit vbi mea p̄ntia
 nomē obūbret in armoz tuoz descriptōe p̄bebo quam optas opam wēcillaog;
 puinciaz demādabo. Cui nihil est tut cā dux facere. Frācis? regie cācellarie ve-
 tus mācipium multa mibi de te cum laude retulit q̄ non abs v̄litate cognoui.
 Faxit de? vt secundi ora sint q̄diu vixeris: tua tuozq; fata: tibiq; nunq; medo z
 francisco nunq; deficiat me; wēcessa? z ego colmū bibemus vbertim. Vale.

Epistola. lxxj.

Dromotoriales litere.

Meas filui? poeta z michael de pfullendorff. S. p. d. z sese dedunt. Reue-
 rento in xpo p̄ri z illustri p̄ncipi dño heinrico epo p̄stantiensī. Quos bo-
 nos z lraz amatores tue dilectioni dilectos esse nequaq; ambigim⁹: qz si
 milis est amare similē: z omnis p̄bus afficiat p̄bis. Nec v̄tus pōt nō placere v̄tu-
 ti. Hoc facit vt iobez ciliū q̄ tuo indiget auxilio: n̄ mult⁹ tibi v̄bis recōmēdem⁹
 Nam cū sit ille p̄bitate plen⁹ z omni ex p̄te laudandus. Satis in se p̄sidū bz ad
 tuum fauorem nāciscendū. nec recōmendatōe nr̄a magnopere indiget. Ne tñ in su-
 is necessitatib⁹ v̄ba tibi nr̄a defuisse arbitret. Scire te volum⁹ magni bñficiū loco
 nos suscepturos q̄cqd̄ in eum te boni p̄tulisse p̄cepim⁹. amam⁹ em̄ hūc: z in ami-
 citia nr̄a terciū habem⁹. nec sibi q̄sq; p̄desse pōt quin z is nobis ḡtificet. Non
 tam pilades borestē. aut perithoum thesus dilexit quā nos i alcuty suam⁹ amo-
 rem. Hinc regia munificentia p̄mariaz p̄cum ius p̄buit. Capitulūq; zouingen-
 tue dñi v̄resis p̄ eo rogatum fecit. Itaq; in canonicū est receptus. Prebēdaz autē
 assequi non pōt: qm̄ alius sibi impedimēto est. Habet igit bonorem absq; p̄moro.
 Alius forsitan libenti⁹ p̄modum absq; bonore suscepisset: qz vulgus v̄tilitatem
 p̄fert bonori. Cera tñ p̄bia nil v̄tile censet qd̄ non sit bonozificum. Atcūq; sit nr̄
 iohannes optat bonori suo misceri p̄modum: qz caduca res est mūdialis bonor
 nisi pecunia substētet. Tu q̄ illic epus es: in manu calix est musto plenus: q̄q;
 potes ex hoc in hoc miscere. Quia hunc amicum nr̄m z fac vt nr̄as p̄ces illi sen-
 tiam⁹ fuisse p̄ficuas. Quod si feceris vt de tua humanitate p̄fidim⁹: nō solum il-
 lum z nos tibi obligabis: s̄ impialis etiam vastigū erga te grām efficiēs p̄mere-
 ri. Vale.

Epistola. lxxij.

Meas filius poeta. S. p. d. Reuerento patri dño iohanni caruaial iuris-
consulto et aplici palacij causarum auditori. Accepi cupide te germaniam re-
petisse: quia te reuiscere spero cum quo loquor et uiuio libenter: quibus inter
nos scpe de rebus ecclesie pcertatio sit. Illa namque non ptnax aut rãcida est: sed q-
lis int phos esse pfucuit. q non ut appareant svt inueniant vey disputant. Nec
rursus ego is sum q me velim huiusce diuisionis participem facere. theologoz e-
bec disputatio: mibi satis sentire fuerit qd plures senserint. Petis ex me de cursu
diète ut qd sperem tibi renūciem. Satis facit desiderio tuo qntum pōt cancella-
rius. Ne nec scire neq significare plus eo phas est. Si me tñ diuinare vis: quia
poetarum est p̄sagia scribere: pauca subiūgam. Ego ut tibi vey fatear: nō puto diētā
hanc alijs esse steriliorem. scis qd hoc vbo sentiam. Secunde sunt omnes diète q-
libet in ventre alteram bz. Apud arabes auis est fenix: carminib⁹ poetarū illustr.
Hec dum fatū sibi instare sentit: qngentis em̄ 7. xl. annis viuit rogos suos instru-
it cinizamis. Ex cui⁹ cinerib⁹ mox altera surgit et sp vnica fenix est. Tu hoc ut vis
accipe. annis iam plurib⁹ diētas habemus nec statim finis: res turbulente sunt:
diuifi animi. qsdam dilectat neutralitatem vigere: qz nouum est aucupium. pos-
sessores vñionis sunt hostes: qz nulli ius reddi vellent. Serpētem q tibi suspect⁹
erat vidi audiuiz: nec alius fuit qz rebar: tu si mortuus ei⁹ p̄senties p̄isti nisi anti-
dotum habeas. Vir mitridates aduersus hoc attonitū tutus irct. Habes qd spe-
rem quodqz possim p̄ter iniuriam mei officij dicere. Tu vale et si quem tibi non
in omnibus psonantem amas me etiam ama.

Epistola. lxxiij.

Promotoziales litere.

Meas filius poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari scblick cancellario im-
periali. Attulit tibi sicut opinor bartungus lrās meas qbz magnope po-
stulabam ut amicu meum simonē milisen. regie maiestati recōmendares
peciunculam suam sup vicariatū sancti michaelis pmouēto. Nihil exinde mibi
rñdisti puto qz nō supeditabit ipus. Tex cū amici cā non sit deserēda nisi ad fi-
nem vsqz pducas. Itex atz itex p̄cor ut mei desiderij mēoziaz bēas. et hac vnaz
mibi grām impetres: qz p magno munere suscipias. Ego nūc oīoem vnaz edidi
q nouā papiri implet. quā cū videris dices me tū tibi tū tuo germano officiosum
esse. Itaqz rogo ut p mercede illi⁹ mibi simonē pmotuz reddas: qz digna est oīo
sic p̄miari. Neqz iudice multo magz. Ideo velis hanc postulatōz mibi impetra-
tam reddere: meqz sup hoc certiorare. De me vō qd fieri iusser⁹ id fiet. Intel-
lexi tūc apud te oīa esse p̄cij gūioziaz: id hic manebo qd diu nō vocabor: qz sp mea
snia fuit noue ciuitati wiēnaz esse p̄ponēdas quāqz apud vos iudeoz et monacho-
rū plus sit: nec me nou⁹ bñdictioz habet⁹ siue bernardini sē oblectaret: quib⁹
fama est crucem auream fore adiunctaz q de collo cuiusqz monachi pēdet. Vale
optime et nisi nurebergen. cura diète nūmū regē teqz grauat n̄ nihil mibi rescribe.

Epistola. lxxiij.

Aduocatum nouum denūciat.

Meas filius poeta imperialisqz secretarius. S. p. d. stephano de cazijs noua-
riē. iur⁹ vtriusqz doctoz amico p̄mario. Laurenti⁹ de rotella vir phus et
tibi notus ut fert hera fortuna p familiāz p̄iarche adlegiē. dū ille in vlti-
mis ageret apprebēsus incarceratusqz fuit. Ego tum p̄t amicitiam tum p̄t pa-
triam tum qd iniuste detineri eum vidi p sua liberatōe laboraui obtinuiqz. Cen-
cellario tū et me p ipso fideiubēte. Hac de cā oportuit me ire ad regem q est in no-
ua ciuitate abbinē p dictam semotus. Postqz illic fui. acta re laurentij: tuam ag-
gressus sum. Itaqz impetraui te regium aduocatuz fieri. nec aliud restat nisi lrās
p̄fici: quod faciam ut p̄mū curia insinul erit. Hunc nequeo quia sigillo carem⁹.

Tu te tñ scias aduocatum esse: et p regem libenti animo receptum. Māq; ut is de tuis stutib; certior fact' est. Stephan' in q't me rogat qd cum rogari a me par fuerat. Cognosce g regis animū: et qz iam suus es: cas eius suscipe p'mendatas. Munc de aq'legiū. et tridentinē. ageť eccl'is. vide ne qd fiat qd pter regis sit mētem. Reuerendissim' dñs arelatē cui rex scribit tibi apperiet qd sit opus. Ego tuas lras curabo quātotius expeditas ad te mittere. Vale.

Promotoriales litere.

Epistola. lxxv.

Meas filui' poeta. S. p. d. magnifico Caspari schlick impiali cancellario. Insignem lraz militem. p'copiū de rabenstein qnti faciam quāq; amem multis signis potuisti intelligere. His nūc ecclesiam budonicesem germano suo pferri petit. Epus alius bobem' dicit eam sibi pmissam. Mibi pstat hūc epm non vacantem s vacatur impetrasse. Et qz tunc nō vacauit vana fuit eius impetratio. Potestq; regia maiestas ut vult disponere. Mibi p'sulti' videt' p'copij frēm qz illum epm p'moueri. Multa sentio q scriptis nolo committere. Tu amas p'copium et ab eo amaris: ideo nō expedit me multa dicere: si qd tñ pces mee valere p eo pnt. scito me omni conatu et integro corde ipi' modū cupere. Hō spes nō vellet ad te p'ficisci tuosq; auxilio pntiam regis hie si saltem triduo in noua ciuitate rex sit mansur'. Quod si buc venturus sit expectabis eius aduentus. Tu velis me qd fieri debeat instructū facere. Dum tergesti pterita byeme forem expolui potestati regie inanos fuisse: q's p mediū tuum p meis familiarib; regias pces impetraueram. Quia nō erant vere collatōes. pectiq; alias pces si loc' vacans rep' irtet. Annuit rex pñti wilbelmo tatz p'thonotario. Munc dicit mibi iacob' locū esse vacuū quem in cedula tibi significo. peto ut p'mitas p iobi familiari meo ad collatōz istam pces expediti: qz ex hoc magnum me bñficiū recepisse putabo: quīs tot sunt tua erga me merita ut silere poti' qz ampli' petere de beā. Sz facio sic rustici q postq; videt se nō posse obligatōib; satisfacere. curāt ut obligationes ipse qmaxime sint. dñi qz id solent q'rere ut suos suos q obli gatissimos habeant. Vale et metū tuissimum facito.

Litere p'motoriales.

Epistola. lxxvj.

Meas filui' poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari schlick cancellario imperiali. Guido tabellari' aplice ad me hodie venit: lrasq; mibi ex roma red didit iobis campisi et petri noxetani. q mibi ex tota humani generis societate sunt amicissimi. Hi venerabilē et ornatissimū virū bartholomeū ranarell' secretariū et cubiculariū aplicū magnopere p'mēdant utq; res suas inueni nō suadet tñ s cogit: qle negociū sit nō scio. Sz id magnificētie scribit tñ p eundē bartholomeū tñ p alios. Audio illum tui germani cāz toto conatu p'mouisse: dñ res eccl'e frisingen' rome tractabat. Aliūt p'terea hūc eē apud sumū pōtificē magno loco: vi rūq; foret lris et stutib; ornatū: qb' ex reb; si qd apud te roboz' meis inest p'ab' peto supplex oro ut rē b' viri expeditā reddas. si modus ē q possit impetrari. Mā et grām hoi reddes bñ merito et amīc' meis: q tui sunt hui plus p'laceb qz si montes auri tradideri. Sic eos in hac rē affectos video. tuū est morē fuare vetustū q felicitatē tuaz soles in acq'rēdis amicicijs collocare. Recessum regl' suūq; trāsitiū sicut iussisti. Et hauktumū et ceter' locijs significauī. Sebaldu in balneis ē. Hō spes dubi' est. v'etur' ne a te sit. Ego disuasi qz et tu venire intēdis. Vale optime.

Probat veram scientiam discere mozi.

Epistola. lxxvij.

Meas filui' poeta impialis secretari' viro et amico p'stanti friderico tergestino et cancellario. S. p. d. Questus es me tibi non scribere quīs mibi scripseris aliquando: dicisq; id esse signi nec constantis nec veri amīc' me fungi officio. Sic cñ referunt q ex te buc p'ficiscunt. Facis sicut mancipia solēt:

que vbi peccarunt prius clamare et vociferari incipiunt: quod domini. criminaque aliquod
 excogitant quod heris ascribentes obliuione peccatorum suorum inducant. si erras: non patiar:
 tuam negligentiam inultam. nec propterea excusatus eris quia prius peccarasti. Scio ego has
 artes. noui has insidias. calleo has tenebras. Nihil agis mihi friderice dum me accu-
 sas quod nunquam ad me scripsisti postquam abs te recessi nisi paucula verba quibus amici tui causa
 commedabas. Ego vero ad te sepius scripsi et antequam irem romam et postquam reuersus sum
 Si quod me vincere vis. non quando scriberem id facies mihi? Nunc tamen missa habet facio
 veniam: do. si modo in futurum aliter agas. Ego nunc quod ad te scribam non habeo aliud nisi
 si me tuum dixerim. tibi quod velle placere collere. te amare et obsequare vnicuique. tuum
 quod bonum statum. valitudinem optimam. et tuorum felicem successum optare. si ista vetera
 sunt et tibi notissima et inter amicos minime repetenda: quod magis facit quod vobis cogno-
 scunt. causa tuorum ciuium non duz est terminata. Ego libenter videre habet litem sine qua vbi
 tergestine ac ciuib? omnibus sum affectus. Nec placet mihi videre bonos illos viros
 ac sui reipublice amatores toties bucrabi. nec rursus libenter audio postponi ne-
 gociari quod non principum debent. quod si essent mediatores quod studio pacis intenti essent quod
 sunt pacis consulere: non tam diu res ista pendere. Melius est (crede mihi) de suo iure
 aliquid tradere cum pace. quam totum litigium persequi. At ista viderit quod plus sapiunt. Ego mihi
 vivere volo non spero alius. iam regia maiestas beneficia mihi largita est: quod habet possum
 boneste vivere: sequi strabo me tandem ab his curiarum miserijs. Et quia senectus adest vir-
 geturque mors: cogitabo quod bene moriar. Id enim est denique recte perari. scire. id est
 sapienter. Nam quod iura nouit et astutus cursus et pluuia veterumque causas et argumendi
 rationes et mensura terre et carnis et omnium vires et omnem armoniam. is tamen nihil scit: nisi
 mori sciat. Ultimus humanorum actuum mors est. Qui omnia recte fecit in fine deficit. is
 frustra operatur. Insulsus poeta est qui actum quantum negligit. sic qui mortem nescit bene con-
 ducere: demens est. Curandum est quod mihi ut sine bonum faciam. satis lusi: factus puer et iu-
 uenis fui. satis multo fui: immo nimis. Jam hora me admonet: redendum est in
 viam: faciam nisi fallor. Idem et tibi ceteris faciendum. Quis in eam rem iam dudum accin-
 ctus fuerit? per seueram. Coniugem tuam perbam mulierem et honestissimas filias tuas atque
 filium tuum adhuc adolecentem et qui inuictus impitat faciem iubeo saluere et incolu-
 mes esse cupio. Idem iacobus facit: quod est iam plebanus insignis ecclesie. Nam sequi tibi com-
 mendat. Tale et bononium virum apium viri senatus? principem meis vobis salutato.

Porta legatos regni hungarie vel
 dislaui absque additione regem recipiant.

Epistola. lxxvij.

Bonifacio sancte romane ecclesie cardinali archiepiscopo strigoniensi. prius et domino co-
 lendissimo. Eneas siluius poeta. S. p. d. Si quis me roget prestatissime prius. Cur
 ego natus in hebruria de statu regni hungarie loqui presumam. Respondere me bo-
 minem esse et uti terentianus ille cremes dicebat. Humani nihil a me alienum putare.
 Dicam me italum scire plures mei generis boies in regno vero et opibus et bonis au-
 ctos: ad magnas glorias euasisse. Dicam me legisse historias vias: inuenisseque bun-
 garos multis victoribus claros nomen ad astra tulisse. Atque idcirco sicut iam iubet eo-
 rum me et tui affici. Quid plura xpianum me dicam: sollicitudinemque hanc ut xpiana
 religio in tuto collocet. quod sane fieri non potest nisi et murus eius qui est hungaria sit inco-
 lumis. sum igitur anxius: nec aliud tempore opto: quam vie largitum bonum sine imponi. Alex-
 dum habet mecum sepius aio reuoluo: multum habet tua et collegarum tuarum voluntate disposi-
 tioque perdere repio. Nam cum vbi id eueniat ut tunc res bene concludat. cum nunc qui eas
 tractat voluntarius priusque sunt: quanto magis nunc sperandum est. si vos inclinati et affe-
 cti sitis quod non solum legatis estis regni: sed ipsum quod regnum in prete habet. quia quod p-
 vos fieri potigerit. nemo dubitat apud alios quod noie vultus habere ratum. Sunt igitur
 be cause que me tue. R. p. nonnulla scribere populerit: quod in bonas partem recipi procor et
 alijs collegis tuis communicari. quia si virum acie iudicii quod regno vero producat optime
 videat: non tamen quod exteri sentiunt negligendum est. Loquor autem cum tua dignitate tanquam
 ceteri ex collegis audiant. In principio meorum verborum illud fundamentum loco re-

cipiam. Quicquid homines ex suo arbitrio faciant: id sibi utile iudicare. Nam quod
 sibi videri sit: nemo scire volens facit. Hos igitur hūgari viri clarissimi. qui bucyru
 stis. in pūctū pestiferi pū fuisse. ac cū ceteris regni baronibus et accolis laquillauu re
 gem expetere de creuistis. nunc legatos ex plētes. dari vobis regē cum sancta co
 rona deposcatis. Coronari denique regem vultis homagia sibi pberi: et ipm exinde
 in aliq regni loco sub tutela friderici cesaris sui patruelis pstitui. Necē si recte te
 neo summa vīe petitis. quod minime pculissetis. nisi et regno et vobis singulis id
 putaueritis expedire. Quid ad hū rursus? sit cesar nō scio. Illud autē scio quod et suam
 qz utilitatem et patruelis pmodum cesaria maiestas intuebit. Nec scient aliqd
 pmittere. quod suo ac patruelis statui possit obesse. Siqz qz vult inf cesarem et vos
 plenam fieri pcordiam: is ea media offerat q sunt vtriusq pti accommoda. Nemo
 em finonis ornatu ac vbor lenocinio plus suadet q utilitas. Cum qz bis in re
 bus q nunc agunt. et vos hūgari vīm pmodum sequimini et australes suum. libz
 mibi pauca de statu pditioneqz vī regni in medium referre. Sic em q sunt vobis
 vtilia meli? intuebimur. Nam et apud australes in eandē suāz sepe ratiocinat
 sum. Hos quod ex pura mēte sinceroqz corde. pmit. benigna fronte et letis animis
 audite. et q vobis sunt vsui (quis lōgemeli? qz ego. pspicitus) me referēte notare
 nō pgeat. Stat? regni hūgarie pch dolor nō sine qm damno toti? xpianitatis
 pfractus. qstatus. lacerat. et omni splendore nitoreqz pstinuo denudat? est. tātaqz
 mutatio in regno vīo a paucis annis citra facta est. vt siqz pcep antiqz iam ab
 inferis resurgeret. hūgariamqz intraret: nullatenus suaz patriam recognosceret.
 Apud hystoricos veteres reperi vīm regnum florentissimū qndam fuisse et bo
 num? et opibus beatum. Cui? tanta latitudo lōgitudinqz fuit. vt et a pstatinopoli
 mariqz portico vsqz ad austriaz et a polonia vsqz ad sinum adriaticum. pcederet
 In cui? ventre septem amplissima regna clauderant: q a corona hūgarie tanqz
 feuda depēdebant. vt merito qdam non tm regem s archiregem hūgariam bīe
 dixerint. Nec sat fuit tot gentibus hūgaros impare: s ex se qz plos emisissent. q
 omnem illam italīe ptem q olim gallia transalpina vocata est. hodie nō ab ipsis
 hūgar? longas barbas ferentibus lombardia dī occupare. Et vobis insup du
 ces exierunt q et almaniam et galliam et hispaniaz inuasit. Nec gens fuit orbe
 toto. q vīm tunc regnum lacerare auderet. tam venerabile et clar erat vbiqz ter
 raz hūgaroz nomen. At nūc qz lacer sit vīm regnum ipsi scitis: circūspicite to
 tum. Veneti q qndam p fundo ciuitatis sue tributa pendebant. iam dalmaciaz
 magna ex pte tenēt. thurci q tras elespontū formidare vīos arc? solebant. in ipsis
 hūgarie visceribus crassant. Poloni qdammodo regni vīi censebant. molda
 niaz sui iuris fecerunt. nec thurci sine portione vīoz dominioz sunt. nec bohemi
 nec theutonici. Quid scismaticos et hereticos referam. p hūgariam debachan
 tes. qd tristia bella: p vos cum thurcis gesta. qd animas pene infinitas ex regno
 vīo q tamnis exportari. Quid abigeri pecora et omnia in pdam duci. qd monaste
 ria magniqz dei templa vbiqz apud vos ruerē. O regnum olim opulentissimum.
 o aureaz puincia. o terraz dec. quō sic ex te nitor omnis abscessit. quō sic abij
 color optim? Vbi figor ille tuoz bonū. vbi reuerētia. quam tibi omnes gētes
 impendebant. vbi maiestas regis. vbi gloria. Quid tibi tot victorie pfuerunt si
 tam cito in triumphum duci debebas. Quid romanoz ducū restitisse potētie iu
 uir. si nūc illoz vicinoz ineptos inept? ferre potes. Deu fortuna. deu rex vicissi
 tudo. q cito impia variant. q cito mutant regna. q repēte dilabunt ptares. Re
 gnum hūgarie cui vix simile vidit sol. sic dissipatū est vt vix inf se ptes vllē co
 beant. Que autē sit tante mutatiois ac ruine cā. nō est intueri facile: qz occulta sunt
 iudicia dei. nō min? hodie q olim fertiles agri sunt. nō minus secunda pecora as
 sunt vineaz. puentus: reddunt vsuram effose auri et argenti minere. Sensati ho
 mines sunt industrij. magnanimes. multaz rez expit: re taz vigent qvinqz. Nō
 possum ego de ceter? loq qz nō vidi. de vobis q b estis. illud possum dicere quod de

quis hominum genere dici potest. Video enim vos forma pueros, corpe decoros, vir-
 ribus robustos, furore gestos et in omni opere acceptos. Quid igitur est quod regnum vestrum
 tanto opere desit, cum nec vires vestris hominibus desint nec ingenia: sicut ex omnibus audio quod
 vestra regionem pagrarunt, sunt fortasse nonnulla peccata quae deus punire vult: quae ad
 modum in veteri testamento factum nonnunquam legimus. Quod quam rem considerandum
 est diligenter, ut si quid erratum est emendeetur, ut per opera pietatis divina maiestas mitigetur
 quam propter iniquitatem aliquam possit iratam esse, nec miremur si dixerim inter vos alii
 quid iniquitatis esse. Nam nulla est oino provincia iniquitatis expers. Etenim cum his pie
 ac misericorditer deus agit quod delicta in hoc modo punit. Deus enim homines per filios suos et
 quos diligit arguit ac castigat ut per multas aduersitates ad opera virtutis inducat quos ac
 nibili facit, delicate et deliciose pacis vivere, quod non illos emendatione sua dignos. Cum
 autem regnum vestrum deus multis plagis affluerit signum est quod vos amat et saluos esse
 desiderat. Nunc vestrum est ut emendetur in quibus cogitare potestis offensas esse maiesta-
 tem divinae, inter alia vero quod deus egretulit, forsitan illud est, quod est regi Ladislaus infan-
 ti orphano sine crimine non uti par fuerat fauorabiles extitit. Nam quis plerique
 vestrum ex magna causa ipsam reliquerunt, quam sibi quisque consulere de regnum tamen totum excusa-
 ri non potest, quod si unitum per iustitiam pueri fuisset: nunquam poloniam ex aduerso intrasset,
 ut cuique sit, videndum est ut deus placeat ubi offensus est, ut inde medela prodeat vestrum
 vulnus fuit illatum. Mempe quantum ego imaginari possum, ex deo datum est ut
 regnum hungarie quod sub adulterino rege pedicatum est, iam ad suum verum et legitimum
 regem Ladislaum reuertatur, sub cuius auspiciis reintegrari possit et ad primum reduci
 nitore. Bona est eadem vestra deliberatio, probanda, recta, salutifera. Etenim quod et ante de-
 fertum Ladislaum inchoatum et diu ante sigismundi pacem regnum vestrum declinare cepit, nul-
 lam quamquam vestre ruine maiorem fuisse arbitror quam discordias vestras. Namque sicut res
 vestre per discordiam creuerunt, sic per discordiam sunt diminute, quam nulla durare potestas
 valet ubi dissensio regnat. Romani tandem magni et reperiuntur domini fuerunt, quod diu in cha-
 ritate vixerunt: ubi vero civilia et intestina bella suborta sunt, mox et maiestas roma-
 na defecit. Sic et athenas et spartam et cartaginem domestica deleuerunt odia. Cuius
 les autem dissensiones inuidia et ambitio alunt, quae pestes in regno vestro crassantes, omnium
 intentionum vestrarum malorum et omnium causa fuerunt. Et vestra etiam non hodie inter vos hi cent
 morbi, namque si depositis simultatibus testibusque odiis concordetis et unanimi voto
 ad eorum regni bonum intendetis, nihil est quod vestri vicini vos auderent, nec enim provincia
 vlla est, quae si viros vestros et hi sunt uniti, suum non tueri possit statum. Difficile monimen-
 tum est amor civium, inextinguibilis est ciuitas quae unitas ipsi tueretur. Quod si prae
 gnata, sterilia, paupercula, per discordias sese tueretur, nec vicini vestri impetum timerent, quoniam
 gloriose regnum vestrum amplissimum, ditissimum, et omnium rerum copia abundans, insul-
 tantibus resisteret hostibus si omnes in vestrum barones regnicolae concurrerent, si se conere
 inuicem nescio quod iusticia atque concordia, nec usque altera sine altera repit, nisi forsitan
 ad modicum tempus etiam in malo quodam conspirauerit. Sed hi non possunt esse diuturni, quod
 nulli criminis est longeva societas, quod diu discordias appetunt, hoc necesse est in statu
 te iacere fundamentum. Dicam plane quod sentio, nec vos egraturos puto, quod in
 bonum finem eloquar. Quod dum est apud me, idcirco vestrum regnum in magna parte vastum
 esse, quod concordia caruistis. Concordia vero, propterea vos deseruit, quod iusticiam non
 amastis. Quod si potestis reminisci multis in locis apud maiores vestros iusticiam
 fuisse neglectam. His vero temporibus magnus illud fuit, quod Ladislaum de vestris infantem
 et nullam hntem quam suum ius tueretur nisi deum, quis nonnulli vestrum necessitate magis quam
 voluntate ab eo defecerint, quibus nihil est imputandum si metu graui perculsi vite sue
 voluntate voluerunt. Nec enim hodie sumus quod per iusticia capita nostra ponamus. Diximus
 iam causam aliam, regno quae vestro obfuerunt quantum nos opinari valemus. Apud
 deum fortasse motore omnium in cuius manu sunt omnia regna mundi, alie sunt quae igno-
 ramus. Nunc de remedio transigendum est, ut eas inueniamus quae quoniam vestra utilitate
 Mempe viri praestantissimi si regnum vestrum vultis instaurare (vultis enim non ambigo) de-

rñs artibus enitā dum est: querēda iusticia est. habenda p̄cordia. iungēdus amor
 la dislao. q̄ verus rex est repetēdus. iuuā dū. fouēdus. vt violata in eo iusticia re-
 sariat. Dicit[ur] forsan frustra sic loq̄ris cum iaz ob eam cāz h̄ sim[us]. s̄ h̄ baud satis
 est. Hāz z legatio vīa p̄ditiōes q̄dam bz. q̄s possibile est cesarem nō admittēre.
 Quid tūc facietis. qd si non dē puer ad albam regalem. qz n̄ videt cesari faciū
 dum. Quid si neget coronatio noua. an in secto negotio recedetis. Hic h̄ delibe-
 randum ē. h̄ p̄sūlendum. h̄ videndum ē. ne iusticia desera[ur]. z ne qd expedit regno
 vīo negligat. Scit[ur] qz iusticiuz ē. neqz electōz neqz coronatōz regnū dare s̄ suc-
 cessionē. qd si q̄busdā in regnis electo regem facit. id cet̄ capud vos nō est. Hā
 z aplice sedis snia est successionem in regno vīo locum bz. sicut z bonifac[us] diffi-
 niuit z vetus obfuiatio docet. Est igit̄ vobis ad iusticiāz p̄sūandam la dislao in
 regem bñdus. q̄ sigismundi nepos. alberti z elizabet̄ filius. auito pat̄no z mat̄-
 no iure regnum vendicat. Minus p̄zi viuo successit apud assirios: apud macedo-
 nes philippi successor allerander extitit. Apud bebreos salomon p̄zis dauid foliū
 tenuit. Apud rōnos cū ple careret iulius. adoptiuū filiū augustū successorē bñt
 Apud troianos laomedontam p̄iez secut[us] est pām. Apud francos pippini sedē
 post obitum karolus magnus accepit. Apud gothos aut̄ q̄ z ipsi vīi generis sue
 re almal p̄zi suo gapt successit. Sic z alberto regi vīo par est la dislao successorē
 filium succedere. nisi z pietatem z humanitatem oim̄ p̄loz gentium nationūqz
 iura velim[us] p̄uere. Ac ne p̄positi n̄i metas egrediamur. cum iustum sit la dis-
 laum apud vos regnare. videam[us] an etiā vtile existat. Stoicoz snia est nihil vti-
 le fore qd non sit idem honestum. nec vt nubi videt̄ false arbitrant̄ stoici: qz nihil
 est vtile qd turpe sit. videri pōt vtile. esse aut̄ non pōt. Nam turpia z viciosa ca-
 duca sunt. mutabilia. fluxa. curas sp̄ atz molestias afferētia. Que iusta sunt z bo-
 nestā ea manent nec vnq̄ mētem turbant. s̄ differam[us] h̄ alio modo. Sunt vt ac-
 cepti nōnulli: q̄ nec vocā dum la dislao reit. nec cum cesare q̄cūqz practicandum
 Quidam p̄o honestum aiunt (vt iaz factum est) vocari la dislao. qd si nō dē
 p̄ alium modū regno p̄sūlendum cēsant. Apud hosce boies minima est de iusticia
 mentio vtilitatem solūmodo sectant̄. s̄ nesciunt qz nulla est sine p̄tute vtilitatis
 possessio. Discutiam[us] q̄ istoz opiniones m̄deamusqz p̄uantibus. Ego q̄dem tūc
 vtile putarem regno vīo negligi la dislao. si sine ipso z p̄cordes esse posset[ur] z ab
 hostibus regnum tueri. Oz si h̄ absint. qd vobis vtile esse q̄at. Examinemus ista
 Si pacem in regno z p̄cordiam vult[is] bz aut populare regimē aut regale habē-
 dum est. Dimitto nūc illam aristotel[is] quam in politic[is] de mō regendi p̄sideratōez
 habuit. Hāz ad h̄ duo p̄nt omnia referri. qd vos obsecro inf̄ h̄ eligeris. q̄s vīm
 est q̄ populare regimen audeat suadere. Omnes vos q̄ hic estis nobilis estis. at
 in regimine populari omnis nobitas suspecta. Surgunt plebei z eq̄to iure rem
 publicam adimistrant q̄cūqz excellit amputat. Respiciat ciuitates q̄ in p̄muni
 gubernant̄. nullus in atrio nobilis est. mercatorz sunt omnia. Ego nō puto quē-
 q̄ vīm sub artificibus potius esse q̄ sub regibus. Ad hoc est q̄ vīm regimen vsqz
 in hoc eui sp̄ sub auspicio regum gubernatum est. Nec reor nouitatem vos velle
 nunc agere. q̄ inf̄ erroris esse p̄suevit. Exinde cum regnum vīm vndiqz bellis fla-
 gret: necessarium est regem bz ad quem omnia referunt̄. Vbi par est multitudo
 regnare pōt. vbi sunt bella nisi vnus sit. q̄ dirigat omnia corruūt. Cum cimbrī cū
 tricenis milibus armatoz italiam peterent. vrbes italie q̄ tunc erant libere. sp̄o
 te sua romanum sibi p̄lim p̄fecerunt. Romani autem mariū ducem oim̄ p̄stitu-
 ere. Nec em̄ sine p̄ncipe fremētibz armis p̄nt p̄uincie defendi. Hos q̄ cum
 thurcis affidue bella geritis. necessariū est regem bz. Sz hic q̄z de rege delibera-
 dum est. Aiunt nōnulli multos esse in regno ex sanguine daros z p̄tutibus p̄di-
 tos. quos reges esse nequaqz dedecet. qd ego non negauerim. Nam z ex vobis
 q̄ hic estis nō irem inficias. corona dignum aliquē fore. siue claritas generis. siue
 forme decus. siue animi magnitudo z p̄bitas req̄rat. Ac cum nō possit nisi vn[us]

rer fieri. Inter vos autem plures sunt dyademate digni. sitq; magna equitas in-
 ter vos. qd nō videat magnam inuidiam nasci. si qd vñ in regem sublimet. in-
 pares nunq; inuidia deest. nec eq; animo sui similes sibi pferri sinit. Sunt inf vos
 diuerse voluntates. Et vt comicus ait. qd capita tot sine. Quis vñq; sibi suadeat
 tot platos. tot pceres. tot ciuitates. tot incolas in vnum pscire. q ex hungaria
 pficiat in regem. Addite q inimici vñ circūstantes thurci. vires mor vias ptem
 nerent audientes ex vobis esse creatum regem. Cum ppea scirent vos ab omi-
 bus xp̄icolis destitutos ⁊ a germanis p̄tini. qz sanguine inuiriā reliq̄set. qd
 vltra. an putādum ē regem boffine dispotumq; rassic ⁊ alios hungarie magna-
 tes. q vir sigismundum ludouicumq; regem supra se ferebāt. iam vñum ex vob
 eq; animo sibi dnāntes pati. Taceo domū austriae ⁊ comitē cilie q nunq; ab obe-
 dientia pueri recederet. Quo circa nō video quō ex vobis eligi rex possit. q ⁊ ho-
 stes repellat ⁊ regnicol paces pbeat. Venio extra regnum nec q pacto ex alijs gē-
 tibus regem hie possit video. nec em adeo deductos vos arbitror. vt ex infideli-
 bus reges accipiat. q multis nōt icam annis s̄ seculis fidem xp̄i. pprio sanguine
 p̄ infidelium impetus defendistis. Polonia q vobis regem dare voluit. in eo iaz
 statu est. vt vir sibi regez ingentiat. In almania qcunq; sunt pncipes regio digni
 fastigio ladiſlao regi arctissima iuncti sunt p sanguinitate. nec qsq; est t̄ regendi
 cupidus. vt pprium sanguine ledat. Bobemia ladiſlaum respicit. Ceterē natōes
 remotissime sunt. ex qbus si regem vellet vocare. ⁊ si psonaz b̄iet. auxilium tñ
 p tot regiones tot gētes tot fraz. marisq; spacia nō posset hie. s̄ pcedam? eē ali-
 quem vel in germania vel alibi q vñ vocatu regnum accipiat. vt sit vez qd vsur-
 pare cesar solebat ex euripide. si violādum ius est. regnādi cā violādum est. in ce-
 ter/ rebus pietatē colas. An ppea pace b̄eat. an thurci resistere poterit. an vtili-
 tatē quam vultis psequimini. Hūc hic australes indetburci regnū vñm infestabāt
 Hū ptes in regno erūt q nibil ociose fieri pmittēt. Sane vñ prudētissimi ⁊ alto
 sanguine nati. si pacē in regno vult hie inimicosq; thurcos. pcellare. nec pplare
 bñdum ē regimē. nec ex vob rex assumēdus. nec in alia gēte q rendus. Qm in au-
 stria h̄ est de q locut sum ⁊ quem vos accertitis ladiſlaus alberti filius. in q si no-
 bilitatem qritis. nemo ē eo in orbe toto nobilior. Culus pacnū genus ab ipsa iu-
 lii cesaris stirpe diriuat. Siceñi domus austriae initū bz. in q plurimi romanoz
 reges fuere. q ⁊ bohemiē ⁊ poloniē ⁊ alijs regnis p sepe reges dedit. Natusq; ge-
 nus ex regibus vñs p̄dit. inf illa regina vñ elizabeth fuit. auus sigismundus im-
 patoz. pauius karolus qrtus. Et inde iohes rex bohemiē achairicus septimus
 cesar. q post trāslatōz imperij apud germanos excellētissimi fuere. vbi nā tanta
 nobilitas tātaq; sanguis claritudo. Certe h̄ potissime ex oi xp̄ianitate dignus est.
 q vob gener/ claritate pollētibus eē rex deat. Hic inf vos natus ē ⁊ in ipsa infan-
 cia coronā vñz adeptus. nemo in regno vñ ius bz nisi puerulus iste. Hic vobis
 theutonicos oēs amicos reddere p̄t. atz bohemos p̄iungere. h̄ pacē vobis in-
 trinfecā reddet. h̄ dispotum ⁊ comitē cilie in vñum vobiscum p̄iunget. h̄ vob fir-
 dericum cesarē patruelē suum affectissimum faciet. Hic oia dñia austriae. h̄ duce
 burgundie p sanguineum suum ⁊ francie dñm sibi p̄iunctuz in vñm auxilium euz
 opus fuerit aduocabit. In h̄ puero regia maiestas relucet. iā in puerili etate libe-
 ralitatē oñdit ac prudētiaz p se fert singularem. Formalilli egregia ⁊ plus q dici
 possit decora. iā pacnaz magnanimitatē ⁊ auitā sagacitatē indicat. b̄ eni tpe grā-
 diusculus erit ac p seipm loq; eqtare ⁊ gubernare poterit. Luz h̄ extirpare scilina-
 ticos de regno poterit. cum h̄ thurcos repellere. dalmaciā v̄dicare. ⁊ qd alie
 natum ē ad coronā reducere. paceq; sancta ⁊ optima frui. Quocirca cum tāta ⁊ tā-
 euidēs vtilitas apareat. si pseuerare cum ladiſlao rege volueritis. q̄uis nō vtpu-
 to vos vñlo pacto absq; desiderata cōdusione recessuros. vt tñ oratimcule mee
 destuatum finē imponā. circūspectōes vñs oro. p̄cor. obsecro. ⁊ obrestor. vt h̄
 tot tātaq; regni p̄moda p̄siderātes. cum cesare inf oio pueniatis. nec in eo vñm

faciatis. si qđ est qđ vestris petitionibus diminuat: dummodo rex in regni vestri aliq loco sit. maiestati cesarie accepto. Nam nec cesar ipse qđ iustum fuerit dene-
gabit qđ etiam de sua vtilitate agit. cum regnum vřm amicum bz. Nec moueat
vos instructōes in peste facite. Nam et vos ipsi potissimi autores earz fuistis. Nemo
molestē accipiet si qđ p vos p regni pace fuerit imutatum. Valentinus autē z q cū
eo sentiunt allegare pestilētes ordinatiōes nullo modo pnt. q ab eisdem multis
iam modis recesserunt. Sumite igit animuz viri pstantes. pducite cum rege q
cunq potestis. dicite demum. nulli vřs regis nisi iadislai dñatum passuros. Am-
plectimini iusticiam pueri. recipite q vobis vřlia esse oñdū. Efficite vt z bñga-
ria tota p vřam opam se qetam z pacificam intelligat reddita. z puer ipse iadis-
laus vř hūgarus. suum regnum p man vřas: vřaq studia recupasse cognoscat
z cum virilem togaz accepit. te cardinalem q cum baptizasti. te vesprineñ. epm
q patri suo seruiisti. te nicolaum vřm odam q militem eum fecisti. te iadislaum
banum q sanguine sibi pingeris. te griskona q eius ptes indefesso animo sp de-
fendisti. te emericum q auo suo charissim fuisti. z vos omnes legatos pntes tan-
q suos tutores suos defensores suos penes veneret. ac honoribus dignitatibz
opibus z omnibus officiis z beneficiis sup ceteros regni. pceres singulari qdam
affectione z animi iocunditate. psequat.

Congratulaf p mōto in epm z qualiter
vīuat admonet.

Epistola. lxxix.

Reverendo patri z claro pncipi dño iohanni de aich. electo eystetensi dño
suo pncipuo enee filio impialis cancellarius. S. p. d. seq ipm totum ex-
bibet. Fecisti benigne p optime. q in lris tuis qđ buc ad amicos misisti
de tuo successu mei qđ mēoraz habuisti. Nec em eneam tuam q tibi obuenerant
bona ignorare nolui. quem sciebas tua gaudia solide gauisur. Ego igit vir p-
stantissime grās in pnis optimo z maximo tōo refero. q te dignis honoribus ex-
tulit. Post hoc laudo magnope capitulum tuum singulosq canonicos q sue pui-
suri ecclie. n vt pleriq faciunt indoctos impitos inepptos inertesq sibi assumunt
s te vř scientia iuris z oim lrāz peritia claz. in rebus agēdis diu vřlatum apud
pncipes z singulari solertia pñctum elegerunt. vřnam hoz exemplum z alij seq-
rent. Mempe non sic laycorz impñionibus ecclie tererent: si eoz gubernacula
apud eos essent qđ studere sapientie ptingeret. Postremo tibi admodum regrati-
or q factus maior nō despias me minorem vt plerūq fieri solet. Nos em boni
num est vt q infra se sunt semp ptemnant. Hinc vulgo. puerbium est. Societatē
hominum dirimi. qtiens alius alium dignitate vel opibus excedere cepit. s ista
inter plebeos ptingunt. q non in vřtute s in vřtilitate omnem vite rōem ponunt.
viri aut boni z vřtutis amatores vt magis eleuant eo magis amicor meminerit
Nec em africanus iunior lelij vnq oblitus est. aut eum puifecit. Quis z ipse du-
os pñlatus cum summo ppli desiderio suscepisset Ille vřo candidatus ex petitiōe
deiectus fuerit. Nec peritibus architam neglexit. Quis ipse fortunatus. Ille vřo
captiuus esset s libertatem amico impetravit. Annicia nāq q in vřtutosos ē nec
varietate fortune. nec tpe diminuit. Ita z inesse video bonitate tua. q lz iaz in-
antistites eccliaz z seculi pncipes sublimatus sis. q modo puatus fuisti non tñ
mēoraz ponis. s in varias occupatiōes q in pncipiis dignitatum adeptaz eue-
nire solent. inē magnas curas. inēq diuersos strepitus de me scribere nō neglexi-
sti. Iudicium est hoc mibi maximū firmaz esse stabile ppetuam z imortale beni-
uolētiā tuam. Alex pñl amatissime quis ego mibi pgaudeo q amicū bono-
bus auctum z in sublimi positū video. tibi tñ an pgaudere debeam hereo. Nam
tuam dignitatē tuasq diuicias multe cure multe anxietates multi metz seqntur
Nec em augeri opes pnt: qñ z labores crescant. omnis potētia subiecta est inui-
die. Qui epus est in specula sedet: oimq oculos in se pversos bz. Si bñ facit. fecit
se debitu dñi. si male liguis oim carpit. Ad qđ q nemo tam sancte vivere pōt quin

aliqui se offensus reputet. Nihil est mihi crede in hac vita mortali turius quam pon-
 tificatum gerere: in quo si deo places hominibus displices. Suare medium arduum est
 Et cum sit nauigandum est hoc pelagus. pro salute communi uiuendum est reipublice
 Nec enim nobis nati sumus ut plato dicebat. sortus nisi partem amici partem patriam
 uedicat. Ego autem addo partem quam debet ecclesie: et si nos totos obligatos sibi dixerit.
 quod nos christo regenerauit: non errauerim. exinde cum te intus et in cute noxam: mode-
 rationemque tui animi sciam. Nullum mihi dubium est. quoniam tuus honor perpetuus
 sit. cum tua sit etus eterna. Et quia magistratus uix ostendit: ut bias ait. in hoc benefi-
 cio tuo persistentes animi totos qui latebant manifestabis. Sed omnia hec cum labo-
 re multo diuersisque anxietatibus facies. In omnibus his tamen moneo te. procor. ob-
 testorque. ne magis populo quam tibi uiuere studeas. metire tempus tuum. et aliud reipubli-
 ce tribue. aliud tibi retine. Relaxa nonnunquam curas animarumque oblecta. Scipio leli-
 usque de quibus supra meminimus quibus magni essent uiri. et reipublicam suis ingenijs
 ac studijs sustineret. nonnunquam tamen in lauretem aggrexerunt sic se ocio quetique da-
 bant. ut conchas umbilicosque legentes ad magnam diei partem factu lapillorum ob-
 lecerent. Oportet sic agere mihi crede. consul insignis. Hanc quam seueria tractat que-
 ris. effice ne te magis dignitas. quam tu illam in potestate habeas. Multi sunt modi quibus
 animus relaxat. Interdum uenatibus ac piscationibus. multi sunt metis secessus
 Cura ut fideles comites habeas. cum quibus non aliter quam tecum loquaris. Inter om-
 nia hominum oblectamenta nulla maior voluptas est. nulla iocundior nulla se-
 curior quam cum fideles amici inuicem coeunt. denique ita est nullius boni ut fene-
 ca dicit. sine socio iocunda possessio. Quanto quisque maior est. quanto ditior. quanto po-
 tentior: tanto fideli amico magis indiget. Tibi hec pluribus uerbis dico quam oportet sit
 Tu hoc partim legendum partim in homines uiuendo didicisti. Fac ergo uti facto opus
 scis. Ego mihi ipsi congratulor quod te sic sublimatum audio. Scripseram tibi nuper de
 miseris curialium longam epistolam. sed tu iam eo in statu es ut his scriptis non indi-
 geas. Curabo tamen ut epistolam videas. Nam quod maiores sunt illorum anxietates qui
 principibus uiuentes tedia subeunt curiarum: tantomagis letaberis cum te is libe-
 ratum uidebis. Apud italos antonius massetanus ex ordine minorum magnus uer-
 bi dei predicator fuit. cuius primo tam populo acceptus erat ut ad magnam diei partem
 absque cibo audiret. Callebatque homo et in grecis et in latinis literis. Hunc sua etus
 generalem ordinis magistrum fecit. post epistolam massetanum. non tamen tot digni-
 tatibus auctus: similes deseruit. De presentis senis predicare de paupertate cepit mul-
 taque incommoda pauperum multaque miseras in medium adduxit. Exinde quid
 dicam inquit: tot sunt paupertatis tedia ut nihil supra. Ego quidam gratias deo refero quod
 per episcopatum bis liberatus sum. Sic ergo et tu dicere potes. Nam episcopus ex
 miseris curialium te extraxit quod tam mihi iocundum est quam tibi utile. Tu uide
 ut diues factus non sis pauper. Iam tibi facultas est. quia potes quod multos ditare
 Cura ut homines dignos promoueas. Non tamen sic te hac lege astrinxeris. quin eti-
 am pro tuo libito aliquibus beneficia. Is cui scripsisti de tua promotione multum
 in te sperat. uir bonus est et tui amantissimus. Fac ut eius noticia non sit apud te
 infructuosa. Inter alios autem quos dignos et uirtute persistentes ad beneficia eccle-
 siastica promoueris. Si unum vel alterum indignum aliquando aliquo beneficio sub-
 leuaueris non erit reprehendendum. quia non vituperat qui semel errat sed qui magis er-
 rat quam benefacit. Concedendum est aliquid amicitie atque consuetudini. non tamen cum
 iudicio ueritatis: quibus aristoteles platoni ueritatem protulerit. meo iudicio ma-
 gis fame quam ueritatis amore. Vale et mihi aliquando scribe.

Dei insignis regis anglie p amico.

Encas filii poeta reuerendo pui adam de

Epistola. lxxx.

mulin aplice sedis pthonotario z serenissimi regis anglie secretario. S. p. d. Tantū est inf nos terrarū maris montiū fluminūq. vt raro inueniā q vel ad te vel abs te veniāt. Sic fit vt nec tu incas lrās vt velles crebras accipias nec ego tuas videre possum ē mibi b graue. Nam sumope qd rex agas: qdūe fortunay habeas scire cupio. Nūc cū latoz pntiū vir pb? ad te vētur? se diceret. ita tui bāc breuē eplāz ad te destinare. Et q si nō multa intelligeres tuū saltē eneam bñ valere cognosceres. Tēz qz nulla petitio amici cā refutāda ē. Cū vir lrāt? magnac? vute pdir? M. secretari? impialis mibi amātiſſim? diuisiā serenissimi pncipis regis tui deferre cupiat. sitq? b muuē dignissim? Te pcor boztoz obtestozq? vt b sibi apud regiaz maiestātē impetratū reddas: lrāsq? mibi trāsmittes regias p qs ci talē diuisiā ferre liceat. qd si feceris mibi singularē pplacētiam grām qz cōferes z boiem dignissimū pmouebis q diuisiē regie n min? bono vi pstabit. qz ipa sibi diuisiā de? pbeat. scis em tales res illis pmitteri deberi q tueri eaz honorificē tiaz possint: sicut is ē p q tibi scribo. Tu fac vt pces mee sicut pfueuerit apud te bñ recepte efficacēq? sint. Vale mibiq? oino fscribe. In reb? ecclē breui picipies q maiestatis impatoris mens existat.

Bungari spreto ladiſlao regni herede so.

regis polonie filium intruserunt.

Epistola. lxxxi.

Euerēdiſſimo in xpo pui z illustri pncipio dno leonardo epo patauē. dno suo colentiſſimo. Encas filii? secretarius impialis scipin recomēdat ac.

S. p. d. Quis res būgaricas post obitum diui sigismūdi ptm vider? ptm audiueris vsq? in hanc diē q pacto sint geste. Scriptur? tñ ego nūc aliq de būgaris cui magis qz tue dignatōi talia dirigaz nō scio. Mā z si vera scpsero auctoritatē eple dabis: z si falsum aliqd infecerit lima tua eradet. Referam q breuissimē qd mē ti sedet. vt sciant posterī z a qbus impugnatū ladiſlai regis būgarie ius fuerit z a qbus defensum. ac ipe postea cū grādiuſculus fuerit nra legēs scripta si qñ illa i manus suas deuenit. q de se bñ z q male sint meriti sciat. vt illis pnia z istis si se humiliterint veniā tribuat. ptinaces aut in penā rapiat. Est em pncipis offm pccere subiect? z debellare supbos. s ne modū pposite breuitat? excedam: narratō nis b pncipiū erit. In būgaria mortuo sigismūdo gener? ei? albert? dux austrie regnum suscepit. q dum varijs belloz strepitib? fatigat. dūq calorib? insuetis se miscet. Scto morbo relicta elizabet? vxore pgnante breui tpe extinct? est. Būnga ri more hoim q nouitatib? oblectantē reginā adent. regnum amplissimū multisq? boſtib? circūdatuz rege carere n posse dicūt. Quidam qz nubere admonēt. Extoz qut deniq? ladiſlāi polonie regē ad huc ephebū vocari. Illa z si ptū expectare cupet: vbi tñ pab? locū furor negat. oratores mitti annuit. q ladiſlāi accersant Ea qz legē adiūt vt si marē in ea pareat: nulla legatōi vis infit. Bū legatī viā faciūt pūsq? ladiſlāi pueniāt: piente regina ladiſlā? alberti fili? nascit. Scitulus infans z in orbe toto nobilissima pgenies. Scribit legat? ne qd vltē? attingāt. ladiſlā? apud albam regalē ex dyonisiū strigoniē. archiepī manib? coronā quam beati stephani fuisse sacrāq? putāt inūct? recepit. Nicola? aut vainoda trāsilua n? militiā illi ptulit cūq? gladio citit. Legatī in poloniā missi spret? regine iussib? siue corrupti auro (qz em n munere vinat? siue theutonici nois odio) Mā rara inf vicijs pcorā ē: itaq? nihil d pūcro sciret ladiſlāi accedūt pmissioz regno secū in būgariā ducūt. sibi qz budā in aduētū tradūt. scidit euestigio regnū. z hic regina puep defendēte inde polonis impugnatib? infinite rapine cedēs qz sunt. nicola? vainoda trāsiluan? siue nouay cupidus rex: siue regine lacesit? iniurijs quā em nō fidē ptept? frāgit ad polonū deficit. Et qz vbi fortuna fauet. illic z fauor hoim se inclinat. Intra paucos dies maior pcep ps ladiſlāum seqt. Erat ladiſlāus adolescens qvis facie z corpe deformis. liberalitate tamen z animi

magnitudine dignus laude. Alloq̃bat̃ ip̃m absq̃ interpt̃e: quos virtute p̃stan-
 tes viros nouit. munerib⁹ sibi p̃ciliauit. Plura donauit q̃ sibi retinuit. Itaq̃ di-
 ues in modū regis videri tñ paup̃ poterat. Nulli rei difficili atq̃ piculose sc̃p̃m
 negauit: q̃bus artib⁹ et vulgi et nobilium animos p̃ciliauit. Fit g̃ p̃uentus regni-
 colarū apud budam: vocant̃ vtriusq̃ ptis plati atq̃ barones. tanq̃ de p̃muni toti-
 us regni vtilitate sit trāslegendum. Et ne q̃s venire formidet: lre salui conductus
 q̃bus libet accedentib⁹ et bibentib⁹: sub q̃p̃ fiducia et dyonisi⁹ archiep̃us et ladiſlaus
 banus de gara budam p̃ficiunt. S̃ nulla est regni societas (vt cinnius inquit)
 nulla pietas fideſq̃ locum h̃c vbi domini⁹ querit. Capiunt igit̃ archiep̃us ba-
 nusq̃: l3 centum et ampli⁹ sigillis sese tutos arbitrant̃. Et nisi mortem subire ve-
 lint: alē coronare nonū regem: alē iurare et fidelitatem polono p̃mittere cogitur
 Quod si neq̃ catho fecisset neq̃ regulus q̃ vitam submittebat bonoz: nō tñ im-
 propandū hoc est nro tpe si p̃p̃ vitam facim⁹ q̃ nō vident̃ facienda. Nec em̃ h̃
 bodie sum⁹ qui p̃ iusticia capita nra ponam⁹: q̃uis et stultum est p̃p̃ iusticia mo-
 ri si nullum iusticie p̃modum nulliq̃ iuuanum iuuanē mors ipsa p̃tulērit. In re-
 gine ptib⁹ albertus dux austrie: vlric⁹ cilie comes p̃silio maturus. giskra bobem⁹
 incōcussē vir fidei cū nonnullis ciuitatib⁹ et aliq̃bus baronibus p̃manſerūt. Sed
 regina cum se debiliozē vidit imparēq̃ polono: filium paruulum cū corona ad fri-
 dericum cesarem trāsmittit: sibiq̃ patruelem p̃medat. Archiep̃us aut̃ banusq̃ vt
 p̃mū libertati redditi sunt ad reginā redeūt (qz non pōt esse diuturnū qd̃ vio-
 lentum est: nec stabile fieri pōt qd̃ animis p̃mittit̃ inuitis) Inſiecto deinde tpe
 cum regina ad colloq̃m cū polono venisset: nōnullaq̃ pacis federa p̃cussisset. ex
 matric⁹ dolore q̃ sibi familiar⁹ erat vitam et regnum amisit. Quidam eaz veneno
 extinctā putauere (vt sunt hoies in malas suspitōes p̃mpti et ad criminādū ma-
 gis q̃ laudādū nati) Post h̃ cum iaz frideric⁹ ex rem ptib⁹ (accepto dyadema-
 te) remeasset. Iulian⁹ sancti angeli cardinalis vir et ingenij et animi rotibus sin-
 gularis: q̃ tunc aplice sedis legat⁹ pacem in regno p̃ponere. ac exercitum p̃thur-
 cos excitare iussus erat: maiestātē cesareaz apud wiennā p̃uenit: quē secuti sunt
 vuarie⁹ ep̃us et decanus cracouiē⁹ regis polonie oratores. alē humilitate p̃ci-
 pua: alē fastu maximo mēozabilis. hortatq̃ cesarem sunt vt et p̃thurcos auxilia
 mitteret et vt de pace cū rege polonie p̃ueniret: quem regē hungarie appellabant
 S̃qz nec leges pacis offerebant̃ q̃ ladiſlao regi p̃ducerēt: nec tutū erat id bellū
 iurare in q̃ rex polonie p̃ncipatū teneret: q̃ post triumphū sicut insolentes hoies
 victoria facit. aduersus austriam signa d̃teret. infect⁹ rebus iulianus atq̃ college
 remissi sunt. Facte fuerūt tñ paulopost ad biennū inducie. q̃bus cautū est nec p̃-
 tib⁹ ladiſlai regis p̃ ladiſlao suosq̃ dari nocumētum: nec rursus turbari de-
 bere q̃ polonū seq̃rent̃. Siq̃s violatoz feder⁹ eēt hūc ambe ptes p̃pescerent. Rex
 aut̃ polonie iuliani suasu et instigatōe regnicolarū. cū exercitu in thurcos traiecit.
 Cūq̃ ad flumen venisset qd̃ morauam incolē vocitant: auditum est in p̃p̃inquo
 exercitus hostium delitescere. Itū est igit̃ in plium ac cū basso p̃slictatum. Quo
 victo duo milia hominū cesa sunt. q̃tuormilia capta: int̃ quos ducoz tresdecim
 fuere. signa militaria nouē. Sic em̃ iulianus suis lris cesari q̃ tūc in carinthia fuit
 significauit. Quis ladiſla⁹ more polonoz q̃ de magnis maiora loquunt̃ trigin-
 familia hominū cecidisse suis eplis annotauerit. Tū qz et sophia vrb̃ bulgaroz
 nōnulla opida et castellabostium in deditōnez recepta sunt. Exinde cū fame labo-
 raret exercitus. nec angustias romanie trāsire liceret. Itaz thurco milite custodi-
 ebant̃: omissis copijs budaz reuētum ē: quam ladiſlaus cū magna toti⁹ p̃p̃i le-
 ticia q̃i triūphatoz intrauit. S̃ h̃ victorie p̃ter auspiciū nihil ad eū p̃tinuit. Itā
 solus iohes vainoda trāsiliuau⁹ rei militari⁹ exptissim⁹. cū decē milib⁹ expeditoz
 militū h̃ bellū p̃fecit. Fracti hac pugna thurci: naz et in asia p̃fligere cogebant̃.
 Inducias petunt q̃s traditis q̃busdam artibus iureiurāto firmatas obtinuerūt.
 S̃ audito paulopost classis aduentu quam pontifex maxim⁹ eugen⁹ ac p̃b̃ip̃

pns burgundoz dur in desponsu trāsmiserat. tanq̃ ex asia in europam transire
 thurcos. p̃bilitura foret. Clati p̃oris victorie successib⁹ b̃ngari: sua dēteqz iulia-
 no q̃ treugas nulli⁹ mōmēti fore dicebat in iussu sedis aplice: cum hostib⁹ xpiani
 nois factas: pacē ruperit. Collectoqz grādi exercitu trās hostiū ingrediunt⁹ vastā
 tesqz ferro ⁊ igne q̃cūqz obuiāz fuit. Nō lōge ab andrinopoli castra locāt: q̃bus
 cognit⁹ ⁊ ipe magn⁹ thurc⁹ ingētes copias p̃gregat. Et si vera ē fama centū milia
 viroz exercitū p̃lauit: traiecitqz in mari vt q̃daz volūt circa boffoz tracie (n̄ sine
 magna ianuēsiū infamia) in europā venit. nā ⁊ q̃dā ianuēsiū naues p̃buisse trāsi-
 tū illis referebant. Qui tñ veri piculū ad me n̄ recipio. nec mibi p̃suasum ē tanta
 quēqz auaricia fore vt xpianū sanguinē pecunia vēdat nisi quē dyabol⁹ in modū
 iude sibi sublecerit. Quidē⁹ thurcoz tālubit⁹ fuit: vt p̃us venisse visi sint hostes
 q̃ auditi venire. Abi q̃ in p̃spectu suere vīsaqz militudo ē pugnatoz lōge maior
 q̃ putaret. Ingēs eroz xpianos inuasit (vt sit q̃n ex inopinatio pugnādū est) nō
 tñ detrectauere certamē b̃ngari: nec regio sanguini defuit anim⁹. S̄ struct⁹ ordini-
 b⁹ acie educit: p̃mittit qz dur ⁊ atroz plū. At dū n̄ri p̃ fide ⁊ illi p̃ p̃fidia pugnāt
 tantū sanguis vtriqz effundit (vt in modū lac⁹ campi stagnarēt) Diu certatū est
 eqs viribus: dū xpiani suas acies vtute sustētant: thurci vō nūero supplēt. Cūqz
 p̃ p̃les bozas nūc illi nūc isti cederēt: ad extremū inclinata xpianoz acie victores
 euadūt thurci. Juramētaqz n̄ solū domitiē fidei s̄ et hostib⁹ suāda demōstrāt.
 In b̃plio darus adolescēs aut capē⁹ ē aut occisus rex polonie. nec em̄ adhuc eq̃
 ta ē noticiā veritatis. Denas tñ certū est eū dedisse vsurpati alieni regnū: q̃ dū spoli-
 are p̃ino regno ladiislāi q̃rit. suū amittit. Ceca ē nimis cupiditas hoim q̃ nō p̃tē
 ti ciuitatibus dñari: puicias q̃runt post regnū. nec sic expleti etiā regnis: f̃igna
 cumulare nitunt⁹. M̄scietes qz p̃ua res ē q̃ vitāz eripit boi ⁊ oib⁹ p̃p̃is ac dñis
 nudū in mōmēto reddit. Corpuscula n̄a vbi sp̃s euolauit modico sartofago cō-
 tentant⁹. Et tā leta sunt inf̄ aur̄ gēma qz recōdita q̃ inf̄ feces hoim ferazqz col-
 locata. Qd si vladiislāus aduertisset: q̃etus i regno suo (nāz sat⁹ diuitiaz possi-
 debat) nūq̃ b̃ngariā attigisset. S̄ secuti sunt eū varadien. ⁊ agrien. epi q̃ regnū i
 diuisione adduxerāt: pluresqz ali⁹ p̃ceres dñiqz potētes: q̃ dū mēdūlci⁹ q̃ auda-
 ciē p̃lant hostiū gladiis occubuerūt. Cesa ex ambabus p̃tib⁹ circit⁹ q̃dragita mi-
 lia referunt. Māz ⁊ cruēta lugubrisqz victoria hostibus fuit: q̃ vt erāt nūero p̃les
 sic et ex suis plures ceciderūt. Iulianus cardinalis in bello vulneratus ē: ac dū fu-
 git amisso sanguie deficiēs apud paludē q̃ndā imp̃s b̃ngaroz manibus n̄ ex vo-
 lūate nobilitat⁹ s̄ ex furore pleb occisus ē. Clazqz illū sp̃m emisit q̃ q̃ndaz suau-
 oioe generale p̃aliū cūctosqz p̃ies basilee p̃gregatos ex arbitrio suo gubernauit.
 Paucissimi ex tāto exercitu sup̃fuerūt: eosqz n̄ tantū fuga liberauit q̃ntū hostiū ti-
 mor. q̃ dū se victos arbitrāt p̃leq̃ fugiētes negligūt. Diu p̃ mors vladiislāi iu-
 liani incredita fuerat. q̃dam nāqz vt inuicte vtrūqz illos sciebāt: sic ⁊ imortales cē-
 rebāt: q̃ res p̃ plures mēses absqz nouitate regnū suspēdit. Laurētius p̃terea pa-
 latinus b̃ngarie: acri vir ingenio: nouas indies lras p̃fingebat: q̃bus ppli mentes
 pasceret. Nūc vladiislāi in polonia sospitē esse: nūc intra dies paucos vtrūqz as-
 ferens. Et vbi demū p̃pta mēdacia auctori obzogarūt fidē⁹ sic em̄ plectit mēdar
 vt dū credi sibi falsū vult etiā in ver⁹ repellat. Iouentū regni h̄ie placuit. Et qz pa-
 latinus budā clauserat in peste q̃ locus p̃s bude trās danubiū censet p̃gregatio
 facta ē. qd vt accepti loci noie sum ex̄ritus. Sic ⁊ p̃p̃eū cū in ap̄x venisset cha-
 to basilea defruit qd mala regina interpretat⁹. Mibi q̃dem in peste qd in malū so-
 nat n̄bil boni videbat posse p̃cludi. nec adhuc meliorē sp̃ez b̃eo. Illic p̃lati baro-
 nesqz regni p̃uicētes vniūm voro ladiislāi alberti filiū in regē eligūt: vicarios
 regni ordināt. decreta p̃ cōi pace faciūt: ⁊ oratores noiant. q̃ ad cesarē petitori pu-
 ex destinēt. Placet tñ in polonia mitti inuestigariqz regē ac certo tpe noticiā
 expectari. Nūcius in poloniā missus m̄ez regis allocutus n̄bil certi repit. La-
 bi⁹ expectatōis terminus. Nū oratores s̄ arripit: s̄ interim gimzenfes b̃ngari

ai piura lastro dila si dominis anstrie pmiserat. crudeliores sese dictum oñ den-
tes: mansuetudinem cesaris ad iracundiam puocarunt qui ppatō exercitu intra
paucos dies eos in murt clausit: obsidione cinxit: et ad deditōnez ppoluit. Quo co-
gnito. maturat orator aduētus. Inuenientibusqz tractatibz cesar q budam vs
qz cum exercitu pfecturus fuerat: auditur os būgaros dimissa militi a wiēnā
redijt. Itz gisra bobemus rex oim gnarus: anteqz cesar in campo foret: nouaz
ciuitate intrauerat et q facturi eēnt būgari pdixerat. Is pntiaz regis ladiilai desi-
derauit: ad quem cū uenisset puerulūqz pspexisset plachrinatus est. Et heu qñtos
inqt. p telabores subij: qñtū picula: qñtū sanguinis pdidi. Sz tu h p cratem
nō intelligis: utinam tantū mibi vite det q tu sentate loq possis et q tibi cum fide
fuiuerit cognoscere. Nōnullaqz munera puero ptulit. Cum iohes mgr camere
impialis q tunc forte aderat: h inqt. Serenissime pnceps diu tuas ptes in būga-
ria tutatus est. h tuus pux tuus tutor tuus defensor tuusqz rector est. Cur nō sibi
stipendium pbes. Ad h puellus diuino qdam spū ductus aptis oculis q iuxta fi-
lacterias iohis pendebat ser nūmos recepit giscreqz tradidit: qñ ille filo aureo
ad collū suspendit: vsqz in hanc diem ob mēoziaz puerilis liberalitatē secum de-
fert. Sz remeante ab obsidione cesare: ex his q regni legati fuerāt deputati. Hyo-
nisius cardinalis archiepū strigoniē. uenit magne prudētie et integritatē pxi-
eo et ladiilaius bānus pfectus est magni generi vir. Nicolaus aut uainoda pala-
tini vbo retentus qtuor ex amicis suis transmisit. Cum istis et gisra tanqz regni-
colam se coniungit. Intra comes geozius. comes croacen. osualdus de rosgen ad
cesarem pfecti sunt scituri res hungarie quem exitum sortirent. Petitiō legatorū
fuit: qz regnū in peste pueniēs ladiilaium alberti nūm in regē delegit. Oramus
te cesar hūc ad albam regalē cum sancta corona nob assignes. Itz et ibi corona
re eum volumus et sibi ut par est homagia pstare. post h satis erit si euz in regno
coronamqz habuerimus. vba alia fuerūt sua tñ ista. Rñsum est. q coronatus sit.
eum nō amplius coronādum esse: ladiilai et pafno et anito et maeno iure regnum
deberi hungarie. Bene tñ fecisse būgaros q vix suum heredē nō alium elegerāt
qd in regno puer teneat nō esse inuitum cesari: quīs et alia regna eum respici-
ant et alia dominia. Pluraqz alia dicta sunt ut est in curijs pncipum mos. ad oñ-
tarōz magl q ad veritatē. Cum pluribus vtrinqz tractatibus habit: nulla pcor-
dia inueniri posset. Nicolau uainodaz accersiri placuit. Ad quem ladiilaius bā-
nus et nōnulli alij missi sunt. Sz is nescio q diffidentia motus venire noluit nisi
et aliq ex pñlio cesaris ad eum mitterent. ob quam cām vlcicus comes de schau-
enburk adolescens supra etate prudens. cuius pñ ob singularem sapiāz alberto
regi acceptissimus fuit. et moto apud fridericum cesarem pcarus est. In quīs ma-
gno negotio psultus habet. Cum et caspar seblick cācellarius ingenio celeri. psi-
lio graui. et in būgaria notissimus cū plerisqz alijs destinati sunt. Itz apud sopro-
nium pueniētes. nicolaum in qdam villa pmozatē accesserūt. multis vbis ac p-
missionibus ut wiēnaz petet induxerūt. Nullius tñ vba magl eū mouere qz ca-
sparis quē ipse cū sigismūdo et alberto cesaribus potētem viderat et in pñis acce-
ptum. Is q in celebritate diui hieronimi wiēnaz ingressus ē. Comites illi crant
Nathias epūs vespzuncē. antiquus regni cancellarius vñr corpe breuis. s ho-
nesta facie atz canitie venerabilis. Aderat et emericus de marcellis. curie qñdaz
regie mgr. antiqzqz regibus carus. plures etiāz ali j venerāt domi nobiles eqta-
tus circē qñgentaz psonaz. Fuerūt loicati ducēti. qdrige qtuor atz viginti. Ce-
sar illi cū omni militia sigismūdoqz duciuiaci et animoso iuueni extra portas ob-
uiā iuit. In pmissis q uainodaz mouerēt ne i pspectu suo equū descēderet nescit.
Sic em bodie imperij dignitas attenuata ē. ut vix illi comites caput indinent.
cui maximū reges sese solebāt ad terram pstermere. Sz est oim potestatus finis.
Nec romanū imperium ut virgilius credidit sine fine datū est. qd sic iam videt
egrotum ut de sepultura magis qz de medico sit cogitandum. Dompnus q nū

colai aduēt? fuit. Cui z cesar ob niaz pcessit z omnis ciuitas q̄si ad spectaculum effusa est. Hungaroz q̄s intuitu lachryla? puer q̄ tūc in arce schadwien. vbi stiriam austria terminat. tanq̄s in munitissimo loco tenebat vsq; in lachsfburg deduct? ē. Postq; finitis solēnitatib? ad tractatus reuentū est. Nicola? eadem postulauit q̄ cardinalis atq; college p̄us petierāt. Dū varie locutōes hñt: hūgari q̄ p̄siliū regis intrabāt cū alijs hungar? vsq; ad p̄bz ptenderūt. Biscra q̄s nicolan? iurgio aggressus ē: q̄ is noua q̄dam coronatōe: se q̄ fidē mutauerat iustū oñdere vellet z alios q̄ fidē incōcussaz tenuerāt reprobare. Volebat ei giscra q̄ ampli? i p̄silio hūgaroz n̄ recipet s̄ clā eo singula fierēt. Itaq; postea in cesario p̄silio recept? ē. Et q̄uis industria caspar? cācellarij z alioz amicoz recōciliat? Nicola? fuerit. hungaroz tñ p̄silijs noluit intesse. Post h̄ cū iam hungari in p̄uiuo cū cesare fuissent: pluraz tractata inuanū viderent. Altimū n̄sum postulatu est. qd̄ in hac fere sniaz cesar dedit. Coronatōz nouam q̄uis nccia nō esset vnctōe omissa p̄ pace z vnione regni p̄missuz se fore. Velle tñ publicis regni lris caneri. p̄mā p̄p̄ta nullaten? violari coronatōez. Securitatēq; dari z puez z coronaz post h̄ sibi restitui: q̄s in posonio q̄ est regni loc? insignis nutrire vellet. si noie pueri cui? ē ar? sibi p̄signaret. Obligatōz quam hungari petebāt: absq; volūtate vicarioz regni puez nō abduci fieri nō decere. Quia cesari solum tanq; p̄mo p̄sanguineo z p̄ m̄rem z alios p̄medat? ille fuisset. Promittebat tñ lrisq; firmatur? cesar dicebat deficiente puero nec coronam nec castz posoniū alienari a regno. videriq; sibi bonū dicebat platos ac barones regni apud bosoniū puenire vbi de mō celebrāde coronatōis cū securitate. deq; regno gubernādo pcluderēt. Sup̄ q̄bz reb? si ptātē hungari bzēt regni noie statim se cū eis dēminatōz factuz aiebat Sin aut̄ horat? est talia ad p̄munitatē regni deduci: n̄sumq; mitti. Nouitates aut̄ fieri magnope disuasit: p̄dicens eis vez hūgarie regē esse lachrylaum: nec sine ip̄o pacē inuenire posse: c? fundamētum ē iusticia. Quo n̄so p̄turbati hūgari mox se recessuros aiebat. Sz p̄primū ad diuersoria rediēt. vocato vlrico alie comite viro cor dato atq; sagaci: q̄ p̄p̄ h̄mōi tractat? aduenerat. Caspar? q̄s cancellarium appella uere (nam z sibi magnaz fidē bēbat) Tum qz indurium viz cognoscebāt: tñ q̄ eum cesari acceptū putabāt. Et n̄sionib? q̄ ferri omnes ex ip̄i? ore p̄nuiciabant. His aut̄ hūgari n̄sum cesar? iniustū esse: futurūq; regno ingratū. Contra caspar atq; vlric? omnia eq̄ dicūt q̄ cesar rñderit mirariq; se hungaros tamaridos sterilesq; venisse vt neq; vnā regni arcē assignari lachryla? possent. in q̄ post coronatōez iuxta dec? regniū bitaret. Quid multa. Nolum? inq̄unt hungari sic nudi recedere. Sunt etiam alia si vult? in q̄bz pueniri pōt. Atq; posoniū in ptāte n̄a non est. Sz albaz regalē cesari tradem? q̄ eam dum coronatio celebrat? suo arbitrio muniat: nec plures itroire p̄mittat q̄ velit. Mos q̄ sum? h̄ ex hūgaria z tu comes alie cū giscra fidem cesari dem? puez celebrata coronatōe ad hamburgaz qd̄ est austrie oppidum restituere. Coronaz in manib? vicarioz regni suari volum?. Aut si hoc nō placz sub tua custodia ponet? vlrice. Tum qz z alba regalis. Nicolao vaimoda reddenda erit. Referunt hec cesari. Quidam laudant: q̄dam improbant. Comites croacie z bi quoz longe diuersa s̄sia fuit: aiunt hungaros humiles factos non nulla iusta p̄mittere: multa tñ plura p̄missuros si p̄positum teneat. Exinde quod semel n̄sum est minime placet mutari. Nam quod reges dicant fixum z solidum esse debere ptenditur inconstantiam cum in priuatis hominibus vitanda sit. in regibus detestabilem esse quoz verba p̄ legibus recipiunt. Rursus hungari que supra retulimus offerunt adiunguntq;. Coronam quoq; in man? cesaris se reddituros. Caueri tñ volunt ne vel pueri vel cesaris morte a regno possit alie nari. Cesari in p̄silio postq; hoc audiuit. Graue est inq̄t viri p̄sulares. Si hungari nō p̄fidim? regnum puero pdere. Sz grauius est p̄fidendo regno puez amittere Consulite in medium mihi iurati fidesq; estis. Nam defuerūt q̄ dicerēt regnuz manifeste p̄dendum esse nisi fides habeat. de puero vbiū esse nec videri cāz cur

puerū regnicole p̄dituri crederent. Nihil tñ i p̄silio plus repiri potuit q̄ prius. Sic resecta hūgaris recessit. q̄s cesar extra urbē comitat⁹ ē. Cū rogaret nicola⁹ regē suū visere q̄ suo. p̄m⁹ erat itineri. Nescio adhuc inq̄t quē regē sim habitu. rus. Nec puerū hūc venerabor. nisi p̄u⁹ sauerō meū eē dñm. Quidaz ex hūgaris aiebāt ladi slau se regē hūc nec sibi q̄cūq̄ imputādū q̄ petatē loq̄ nō posset. Ac p̄pterea cōplures eorū suū regē adiuerūt. Aduneraq̄ puero tradiderūt z q̄i diuinū aliqd̄ numē intuerent. genib⁹ flexis mltas lacrimas añ ipm effunderūt. Despu nent. antistes. Q̄ inq̄t generosissime puer: dabit ne vnq̄ de⁹ vt p̄u⁹ te in regno vī deā q̄s bec senect⁹ deficiat. Cresce puer cresce. Nemo te viuo regnū hūgarie tibi surripiet. Dionysi⁹ autē cardinalis magnā auri copīā i man⁹ regis dedit. Oculat⁹ puer beu q̄t inq̄t labores. p̄ te subiui: q̄t dāna sustinui: q̄t me picul⁹ subieci: s̄ oīa mibi dulcia forēt si te semel i regno videre. Nā sitq̄ triduo p̄ apd cesarem. Sic res cū hūgaris acta ē. Accēpi exinde p̄uētū regni apud albā regalē breui habendū eē: vbi rñsuz cesari ad noticiā regniculārū deducāt. Faxit de⁹ vt qd pestis reliq̄t infectū: albā ipā pficiat: z p̄ regni salute z p̄ iure pueri de q̄ renō despero: cū dispositus restie. Comes cilic⁹ giskra: archieps strigoniē. comes geozius rosconiē. tāfirmi pueri ptes teneāt: vt nulla regniculārū possint suasionē nullaq̄ violentia mutari. Nec video quē possint hūgaris regē hūc nisi ladi slau puerū: q̄ z auito z paterno atq̄ m̄no iure hūgaris impare d̄z. Et hūgaria p̄ bec nouitates allate sunt iobem vainodā trāsiluanū aduersus thurcos pficasse z q̄uis felici bello q̄ dā castella p̄u⁹ obtinisset ad extremū tñ mutata fortuna q̄ nulli p̄petuo bona ē ingentē gloriā quā p̄orib⁹ annis adept⁹ pugnādo fuerat: victū occasūq̄ maculasse. Meritis tñ rei adhuc obscuro ē. Classis eugeniana quā i pōto fuisse dixim⁹: p̄ bi strū p̄ flumis impetū nauigādo xpianis dñi bec habāt opitulabat. Nūc qd rerū agat incertū ē. In bohemia p̄ eos q̄ parū fidei hñt noue res parant: q̄ nisi p̄pedit. anē i earū ortu postq̄ creuerint difficile poterint emēdare. Malū cūz nascit cūq̄ recēs abscq̄ negotio radiē: cū adultū ē difficile extinguit. In italia p̄ franciscuz comitē Eugeni⁹ armis regis aragonū pugnat estq̄ supior: s̄ oīs euēt⁹ belli dubi⁹ est. Sepe q̄ vict⁹ videt⁹ victor exurgit. Nemo vere vici nisi q̄ comū reuersus sibi suisq̄ subdit⁹ pacē fecit. Bononiē. p̄ occisionē bamibalis beutiniolij z baptiste p̄ duce multi obsidione cincti sūt veneti z florentini eos iuuāt. Si cesar cū aliq̄ exercitu italiā peteret: oīm bar⁹ rex moderator existet: s̄ nō sapiūt bec nobis: nec nos alijs sapiūt vt boies impare sciūt: sic subditos hñt obediētes. Nisi vos germani ad q̄s impiū trāslatū ē maiorē reipublice curā habuerit: timeo ne diues illa z insignis italoꝝ tellus: q̄ quōdā impij caput fuit z adhuc sub impio se fore fateat: in alias deducta man⁹ z nomē mutet z iugū. Nec fuerūt q̄ nūctue. R. p. scribenda putabā. Cetera q̄ apud nos agunt ex p̄siliarijs regijs q̄ nūc in lucua mittunt⁹ audire poteris. Nā z p̄ parauā vt arbitroz viā faciet. Ego me tue. R. p. commissū do Qui sum assidue parere pronus.

Epistola. lxxxij.

Fortune q̄litas cur nō oībus est equalis.
Heas filii⁹ poeta iobani cāpilio p̄stanti p̄ho. S. p. d. Attulit mibi tandē lras tuas guido tabellari⁹: sed illas prius secū coloniā detulit totāq̄ belgitā regionē illis ostendit. Itaq̄ si viari lōgitudinē penſes miraberis tā cito mibi restitutas fuisse. si picula itineris cogites monſtri ſile est: eas me potuiſſe cōuenire. In altero igiſ guidonis diligētia. In altero celeritas p̄mēdāda est: In vtroq̄ fides. S̄z credo eloquētiā q̄z boīs adiuuētō fuisse: q̄ mollire latronū feroces aīos potuerit. multū q̄z ſue veſtes iuuerit inopiā p̄ſeferentes. Cātat enīz vacu⁹ corā latrone viator: vt cūq̄ ſit grās illi babeo q̄ tua mibi ſcripta reddidit: q̄q̄ oīa q̄ i italia gerebant retulit. Idē faciet ad te reuerſus q̄cūq̄ renēſes agant. q̄cūq̄d bauari: q̄cūq̄d australes: bohemi: ſaxones: poloni ex eo ſciēs: imo z pruteno z lituanoꝝ act⁹ tibi exponet. Nā ſi daciā norwegiā z ipaz barbaraz gentiū matre. Scāciā inſulā ex q̄ gotbi digreſſi vniuerſā terrā inuaſere: volueris noſcē z qd illuc agat ſare guidonē p̄cōtare. Nō maior illi rñdēdi q̄ tibi querēdi labor erit.

Quis effi facilius et sciens dicendo laborat. Magna huius est eloquentia: scia maior
 Nihil interrogabis ex eo frustra sic est imbutus pitulque oim. Sunt preterea multe i eo ri-
 me. Itaque fluuit ex eo nouitates passis et non querebuntur quibus ultro se iegerit: sed de quiddo
 satis que cum audies vel apostoli ex meis litteris desiderabis. Video ex tuis litteris meas epistolas
 in quibus de summo priariatus officio reuerendissimo consilio hero nostro collato gaudebam ad
 te mihic puenisse. Nam plura illis tetigi ad que non respondes: sunt et tuas aliquas mihi scriptas
 arbitror que manus meas non attigerunt: que non sunt oes tabellarum quidam filices. Agnouit
 te senas iturque visurumque phandi domum utinam potuisses illic te tecum dulcemque patriam vi-
 sere et amicos veteres. Quales apostolus et que verba inter nos fuissent duos veterum amicitie
 metio icidisset: sed non sunt hec fata nostra ut si possim vivere. Tu rursus arguis quod ti-
 bi non multa largiri tibi non arridet uti plerisque indoctis ignauisque viris: sed vide an
 bene facias. Nihilque sepius huius de qua fortunam dicimus acta considerati altior quidam co-
 gitatio nata est. Ut illa non ceca sicut poete fingunt esse cecesa: sed admodum oculata. Nam
 quod autem ea iniqua res huius seculi dispensatrice: non video verum esse: dicunt ei industria
 boies paupertate quari: ignaros autem fortune beneficium maxime opes possidere. Sed mi-
 hi non sic videtur: ponamque te exemplum. Ego te ditiorum puto: non dicam cosmo medico: sed
 pluribus regibus. Diuitie namque maxime sunt lege nature posita paupertas. Ego scio mi-
 iohes: multo tibi pluri videri. xxx aureos que alijs habundantia. xxx milia. Fortuna igitur non
 ignara additionis hunc: quod videtur aptos modico viuere: non curat in eos multa con-
 gerere: que non indiget. Et ignauis nisi pecunijs habundet: respectui sunt: abiecti: misere-
 ri: quibus cur vituperetur fortuna subsidia prebent haud scio: sed cui becipe dica. Nepe que ea
 melius multo me norit: que non putaret cum opibus crederet scias sua. Unum habenda tuum
 iudicium expetam. Quis phor in fallos opinio est: an bona extra fortune potestate existere
 Quero ego an helidi quidam rone harum tuum acumen admoueri: scio dices non esse absque
 fortune benignitate quidam magna intellexit lyce vigere. Nam nisi talia sibi organa for-
 tuna misisset et nisi bene aliter fuisset illis: quis postea sepe iuuerit nunc talis euasisset.
 Sint ergo potestati boies docti si absque magnis opibus magna scias sunt adepti. Namque
 si duoque alterum duntaxat habundantia sit: nemo sapiens doctrine diuitias apponet. locum est
 huiusmodi epistolarum breuitas que apostolus atque idcirco taceo quis tecum pol pauca
 mis opus sit. Meo potest est mi iohes nisi que deo se dedit: et illo iactauit cogitare: sues que
 mundo huiusmodi: quatuor diuitijs honoribus potestisque fruatur: sed tamen pauperes sunt antum:
 timidi: miserisque infirmis expositi. Delatorum illi si fugitas probo laudare. Nam quid de
 tibi aut quid opponat tibi ad ligum dolosum: venenum aspidem sub labijs eorum que per oim
 beneficiorum merita vno momento extinguunt. Inueniet ille tamen aliquem que vice reddat nec
 scio an mitridat antidoto potest uti: que non solum puata negocia sed etiam publica labefa-
 ctat. De pollicis arestoteli adiu tibi scripseram: sed que non habuisti litteras. Sic res se habet. Volu-
 me est usque ad octauum librum completum. Itaque magnam mihi munus erit si sine mihi transmi-
 seri. Detur noretanum laudo que roanos calores et vrorum ignes fugiens florantia premit:
 quis et vrorum secuta fuerit. Res ei letifera est iugusto si rome sis vrorum opaz dare.
 Et propea bene fecerit vefes que sacerdotum curiam illic collocaret vrorum ei careret. Luriam
 cesari quam vrorum sequitur i septentrione transferri par fuit. Calum tam modo que iuue-
 natius vrsidii si medorum notissimum oli stulta mantali iam porrigit ora capistro. Sapiens
 tamen reuerendus pro cotes noster que se religio dedit: ubi et sibi et deo huiusmodi. Nam cetera vana
 sunt fluxa caduca huiusmodi comedes volo: silque richardo nostro: mi fallos manu tua
 epistola scripta fuit. De nouitatibus harum partium nunc quod scribam nisi dux ludouicus bavarie se-
 nior que filiis i carcere piceat mortuo crudeli nato spauit se libere esse: sed icidit manum
 marchionis alberti que eum duri tenet. Nunc de sua liberatione tractat: docet nos hec et
 armat ad patiaz: que tam insignes principes ruere videmus et nunc exiliu nunc carceres exi-
 lio peiores pati. Nullum hominum statum firmiter: nemo sibi crastinum promittit potest. Quid nos
 mortem accusamus que nos mille pida subituros libat. Longa dies longas miseria perit.
 age igitur quod reuerendissimo domino meo adriensi que ut ais ob mei memoriam te puiuius
 excepit nam quis sibi ex te ipso charissimus sis: facile tamen tibi de fide mea ob eam que plu-
 sculum te amari. Sic ei de sua erga me humanitate precepti dum rome fore. Ex eo pro sci-

sciter an suas lras pcepit z an tte fuerit. Mā si aliqd mutādū ēid. ppererit fiet neq;
difficultas erit nec mora i me: s i cesari minor q libent tāto pū more gerit. Cōme
da me sibi z dede quantulus suz. Reuerēdissimis dñis meis tarētino z cumano.
Credo ēt si taccā me cōmēdabis z q noua scribo cōicabis. q̄uis pui momēti sint
apud vos q̄ more hoim solū q̄ ppe sint z q̄ vel pdesse vlobesse pnt magnifici. Ae
gio salutes dicito q̄s nosti oportere: nā vet? amicitia exticta nō ē: nec pōt extigui
dū viuim? Mouariē. antistitē puto repatriasse z eā ob rē nō sibi lras bozestem
quē misit nō accepi. Nec latozē mōachū vsq; vidi: q̄uis i curia sp fueri. Mēdicū
illū nrm credo dictū fieri mediciorē donec vena incidat. Mira ē bec vinea q̄ tot
flores facit z nūq; euas. Julianū ne ptercas quē in calce eple pono vt magis me
morie incideat. Vale z scribe vt soles

Cololať amicu sup fuga amasie.

Epistola. lxxxiiij.

Mēas filiū? poeta dño Iobāni frund secretario insignis ciuitatis colonie
S. p. d. Plura tibi p bos dies scripsi: si lras meas suscepisti let? sum q̄ si se
cus accidit egregero. Multa em ferunt q̄ alienas man? incidere noluisse
vt cūq; sit pauca mō vt ingrepias velim. ami coz more q̄ tristia volēt z leta gau
dēt q̄ amicis accidunt. Iohes secretari? nurebergen. vir bon? doctusq; z tū amā
tissim? ad nos iā reuersus ē: aitq; te mestū reliq̄se. Mā z capitolina dades te que
dā affecerat. Nescio qd ex capitolio fugerit qd aim cōturbarit tuū. Dis retulit
suo i recessu te adeo volētē fuisse vt ne verbū effari posses. Mō intellexi ego virū
Dicebat em i capitolio fuit. Illucibat iohes sepe delitias ibi habuit. Ausugerūt
voluit: nō iueniunt. nimis pplere locut? est. Mō potui qd rez eēt agnoscere solū
te mestū pcepi nec p̄solationē recipe velle. Mō iohes ego te vix eē noui vbi iam
mutat? es: qd ē qd te qat sic alienare. Qiri ē sic suas rōnes p̄stituere vt nihil noui
possit accidē. Quāduertēda sūt oīa futura z pparād? est anim? ad ea ferēda si ac
cidāt mala. Mā q̄ pūsa sunt min? ferūt iacula. Si amicus mortu? est moritur? sci
re debebas. Si p̄dite opes sūt: sciēdū erat b̄ fortune bona ad nutū fortune ponē
da fore. Si amica recessit: p̄siderāda fuit instabilitas mulier? q̄n volūtas i horas
mutat. Nihil incerti? aio femico. Null? amor femie diu durat. Fallax ē aīal mu
lier: variū: crudelis: adsq; fide: plenū tolis. Verū cū oib? infideles sūt femine: feni
bus qdē infidelissime sūt. Tu mō iobānes in vesperz mecū p̄gis: nihil est qd vel ti
bi vel mibi cū feminis cōueniat. densui sum? z fabule Nulla nos sequit nisi q̄stus
cā absit hoc maledictū a nobis gen? qd z bursaz exbaurit z aīaz occidit. Mēpe mi
bi iobānes si abiit femia nō te lesit s̄ aliū lesura recessit. Gaude qz fugit. Ego bec
dico qz mibi sic videt dictū iobis nurebergen iudicare. nescio an vez sit: si sit aliud
teipm cura. Nihil ē tam acerbū qd tēpus nō minuat. Colula tibi mō iohes z me
rozē pone. Mā q̄ tristat ob rē p̄ditā seipm cruciat: z tū qd p̄didit nō recupat: z vt
custi dicūt. Centū libze mesticie vnciā debiti nō exoluūt. Vale.

Et sise indignū laudis dicat pfi
tet tū ex laude iocundari.

Epistola. lxxxiiij.

Mēas filiū? poeta dño Iobāni scindel singulari astronomo viroq; pbatiffi
mo. S. p. d. Reuersus nunc ad cesarē insignis miles p̄copi? de rabenstein
tui meiq; amātissim? retulit qd mibi sūme voluptati fuit me tibi dilectū eē
measq; lras quas sepe ad amicos scribo tuo iudicio admodū cōmēdari: vtrunq;
apud me mirū est. Quid effi in me est quod a te viro laudatissimo diligi debeat.
Quid rursuz eple mee in se habēt qd laude dignū videat. Nihil ego vnq; erga te
bonū opatus suz. Nores mei cōes sunt: viuo vt vulgus boim facit: nulla singu
laritas i me est: nulla p̄stantia: nulla vtus q̄ nō alijs cōis sit. Eple mee plane sunt
aptū filiū bñ: currenti calamo picti sūt. nihil bis cōmissū est qd in fm one vulgari
non cadat. Non est in illis ornatus non lepos: non grauitas. Nūde sunt z soluz
animi mei indices. Cur ergo vel me colas vel illas magnificas non scio: nisi q
boimines sūt quidā tanta bonitate p̄diti vt omnia cōmēdent. E cōtra qz malicia
f q

tanta quorundā est: vt oia q̄ vident queq̄ audiūt vituperēt. Tu inter p̄mos nu
merari vis ⁊ sapis certe: q̄ laudādo poti⁹ q̄ vituperādo vis excedere. Verū tua
laus quā mibi ascribis ⁊ si meritū excedit meū: mibi tñ iocūda est. Quis em̄ non
poti⁹ indignā laudē q̄ indignū vituperiū ferat. At qz laus ea demū dulcis ē que a
laudato viro p̄cedit magno me munē donatū arbitroz dum tuis me v̄bis extollē
audio. Sum⁹ em̄ oēs cupidi laudis ⁊ vt cicero dicit: optim⁹ q̄sq̄ cupiditate glorie
t̄gīf. Zenicul⁹ ille demoscenes etiā susurro muliercule aquā ferēq̄ oblectari se
dicebat dū audirēt se trāseūte hic est ille demoscenes q̄ ⁊ senatū ⁊ theatrū sue oīo
nis vī moderat⁹. Oblector q̄ ⁊ ego dū me tuis v̄bis p̄mēdari p̄cipio. Quis nō suz
is quē tu iudicas. Pleni⁹ s̄ vitupareat vellētq̄ poti⁹ p̄tēni q̄ laudari. Vex ego
bas laudes tuas nō ad iactatiā qz mibi suz p̄scaus: s̄ ad incitāmētā v̄tutū recipio
daturus opaz vt talis sim q̄lē me p̄dicās: ne fama quā de me vulgo p̄bes omnino
sit irrita. Plura in hac suam dicere possēs: s̄ absit h̄ loco disputatiō: s̄ cessant ar
gumētā. Agam⁹ inuicē vt amico ⁊ c. Nūq̄ ego te vidi neq̄ tu me vti arbitroz vi
disti: s̄ tua fama facit vt te vnicē obseruē. Ma seculi n̄ri p̄apuū decus cēseri: q̄ ⁊ sy
derū cursus ⁊ futuras tēpestates ⁊ pestes ⁊ steriles ⁊ fertiles annos vnic⁹ vere p̄
dicere nois. H̄inc te amo colo obseruo sumq̄ tu⁹. Mā virt⁹ b̄mōi ē vt ⁊ q̄s nūq̄
vidim⁹ amare nos faciat. H̄inc veteres illos fabios scipioēs fabricios corz canos
ceterosq̄ v̄tute p̄stātes q̄ multū aī nos seculis vitā exuerūt etiā mortuos diligim⁹
Sicut fundatores n̄re fidei vel ap̄los vel martyres singulari deuotione ⁊ affectu
veneramur. Virtus nāq̄ sui natura amabilis ē. viciū nō odibile. Tu s̄ vir p̄stan
tissime iure a me amaris: q̄ tua singulari ac p̄stanti v̄tute n̄ri om̄as seculūz. Ne
cur tu diligas nō scio: vt tñ diligē nō cesses oro ⁊ obsecro. Magnificatio nāq̄ tuuz
amorē ⁊ ornari me tua dilectione nō ambigo. Perseuera igit n̄acti nō suz quem
reris is tñ sum q̄ diligentes me recipiōe diligo totisq̄ virib⁹ amo. Vale.

Refert grates de biblia cōparata.

Epistola. lxxxv.

Meas filii⁹ poeta: Impialisq̄ secretari⁹ dñō ioh̄ ānī tuskonī viro p̄stanti
S. p. d. Procopius eques bohemus cui de rabenstein cognomen est: vir
singularis modestie biblia quā ex te cōcupiui ad me detulit. Ego tibi gr̄as
ingentes: volumen nāq̄ id est qd̄ circūferri cōmode possit. Precius nō min⁹ fuit
q̄ tanta scripta mererent. Fecisti vt amicū decet. Rem meā quali tuam curasti.
Decunā ego statim procopio numeravi qui eā tibi restituet. Nihil plus quod i
hac re dīcere sit necessariū. Inter amicos nāq̄ p̄bīta est v̄bilitas. Tu scis qui
sim. Si quid est qd̄ me velis iubere potes: nūq̄ tuis optatib⁹ me repugnantē in
uenies. Audi quā scripsisti cācellario cedula in rebus publicis. Is nūc abest i sue
uīam missus. Sumā scriptoz tuoz quatenus opus fuit regie maiestati exposui.
Sed nihil ad rem qd̄ mibi placeat tñlum est. Ego suadeo vt sibi q̄sq̄ cōsulat. Ne
minem tñ p̄secutio q̄uis maxima ex recto fidei tramite depellat. Vencellariū n̄m
si qñ vides meis verbis saluū iubeto: dīctoq̄ nullū sacerdotiū tanti eē vt calamū
sumere dedignē. Vale ⁊ me vt soles ama.

Suadet pacē particularē vbi vniuersalis
bī nō pōt ⁊ p̄bībet mendacijs vti.

Epistola. lxxxvi.

Meas filius poeta magnifico ⁊ generoso viro caspari seblick impiali cā
cellario. S. p. d. Leonardo eq̄ti nobili q̄ in saxonā missus est verbosas li
teras cōmendauit: ex itinere vt tue magnificētie trāsmitteret: tuncq̄ singu
la scripta digna recēfuit: siue republicā siue puatā tuā p̄cernerēt. Spero illas i ma
nus tuas delatum iri nisi iam delate fuerint. Mō igit que tñ scripsi hoc loco repe
tā ne sim verbosior: ne dicā tediosior. Post hec duz essez i aula regia casu: cōperi
franciscum strasoldiū insignē equitē tuiq̄ obseruantissimūz. Percōtatus sum ex
eo quid cū pancratio gestū esset. Is ait ventur⁹ se ad merclaturūq̄ oia ex ordine

Sic actū est. Cōuenit me homo in cācellaria legationēq; suā z paneratiū rñsionē
 exposit: nec cōtentus bis ut est vir diligēs z amicus amicus suscepto calamo s̄rarū
 oim rerū indices ad te deferendas dictauit: mibiq; tradidit: quas cū pñtib; tras
 mitto. Nec plura in hoc dico: qz ex frācisco plenissimā instructionē recipies. So
 lū cōsulo ut q; pacis sūt amplectaris z cōsideres neq̄tiā tps. Nō cū ut volum?
 s; ut possum? viuēdū ē. Coaptāda est tpi vita nra. Mibi ex integro nō videt bñ
 garia nris tpi? pacē habitura. Nō si q; via est ut priuatim sit par in bonis tuis id
 pbo: p mēdo: suadeo. Tabellari? q; ex bñgaria venit ait. In festo diui nicolai pue
 tū regni apud albā regalē esse habendū venturūq; illuc polonie regē ut est hoim
 audacia confirmauit. Mira res si tanto tpe vel mors vel vita vni? boīs ignorari
 pōt. Quibusdā mentiri vtile est dū se sic exaltāt. Florentinorū puerbiū est dū bel
 la vigent vtendū esse mēdacijs. Qd palatin? noster nō negligit. S; sūt oēs pusil
 lanimes viciōsi pñdi scelesti q; mēdacio se poti? q; veritate defendūt. Socrates in
 iudicio re? mou poti? voluit q; falsitatē plena elcibinis oīone liberari. Abiecte cō
 ditionis est hō q; ne qd dignitatis vel fortunariū amittat ad mēdatia pfugit. Cur
 for? z bon? nūq; timet dicē fateriq; verū. S; mitto ista. Cuius nra in iudicio ē
 cōtra bartholomeū veron. cui? cā plurimū vocillat. Et si refutato impiali iudicio
 austriae tribunal nacta sit: qd forsitan sibi in dānū verget. Cōfessā iā est bona se pli
 ma q; fuerūt dñi. H. obtinuisse. Quis illa ex mariti successione ad se venisse cōten
 derit. Ego sibi cōparior quā video vndiq; spoliari. S; magl bartholomeo fauco
 quē suā amittere pecuniā iniquū esset: cuiq; nihil omnino est z forozē habet an
 nis nubil: z forma pulchrā. Iudiciū crastina die habendū est. Ego multū bozia
 tus sum ad cōcordiā ut femina inclinaret s; durior est adamāte. Credo spem vi
 ctorie sibi datū esse. s; faciat coacta qd volūtarie recusauit. Alia nūc scribenda nō
 occurrūt. Recōmēdo me tue magnificētie tuisq; collegis. Iussib; tuis obedire
 paratus. Et wienna.

Delphin regis frācie fili? alsatiā obsedit sui
 tenes apud basileā miserabili clade pstravit.

Epistola. lxxxvij.

Meas filius? poeta. S. p. d. dñi iohi gers regio pthonotario viro pstanti
 z amicus amico. Scio te optare lras meas: ut qd rerū agam? noscas. Est ei
 human? aius se nouitatū cupidus. Ego aut scripsissez tibi iā diu si certos
 habuissē nūcios. S; cū aliq; a te veniūt q; de industria me fugiunt ne fasticulis
 lraz onerent meaz: ut sūt bodie boies ad cōplacēdū tardiusculi. S; decreui bas
 lras fortune cōmittere: ut si possint te adeāt: teq; nouariū q; nūc maxime sūt efficiāt
 certio: ē. Credo te volueri fama pcepisse gallicoꝝ aduentū. S; accipe nunc ex me
 certitudinē z qd tibi scribo tāq; euageliū potes referre. Si mō id affirmatū i mea
 inuencies epla. Venit p hos dies ludouic? delphin? wiencē. ac pmo genit? regis frā
 cie cū magno exercitu infra limites imperij: Opidūq; obsidione cūxit: cui nomē
 est mons belligardi: qd ab imperio cēmites de wirtenberg habent in feudū. Ibi
 cū aliq; diu delphin? maneret: cū castellanis tandē cōuenit: ut sibi ad certū tēpus
 opidū traderet: quo lapso id libere restitueret. Naz aliē vi decreuerat expugnare
 ut locū bñet in q; morari posset. qz nō decebat regis filiū i cāpis degere absq; tecto
 Nostq; delphin? belligardi potit? est famā vndiq; sui aduētus publicauit: s; n̄ vno
 mō apud oēs. Apud aliq; nāq; se in auxiliū nobilitatē venisse p̄dicabat tāq; i ger
 mania p cōitates cēt oppressa. Apud alios nō vocatū se dicebat p romanoꝝ regē
 p̄suteses. Nōnullis aut se velle vēdicare iura dom? frācie asseuerabat: q; vīq; ad
 rhenū p̄tendi dicebat. Ex hac cā v: bē argentina obsessuz se affirmabat. Dicebat
 eū etiā z p̄tē ducē sigismūdum se venisse. Et has rumores vbiq; publicari stude
 bat nō q; ita cēt: sed q; fauo: ē ob cā cām sese putabat habiturū. Quz bec fama sic
 pcurrit: Mōbiles alsatie qb? grauior videt suiten sū dñatus: oratores ad delphi
 nū mittunt: reūq; rogant ut p̄sidia cōtra suiteses pbeat. De delphini exercitu va
 ria dicta sunt. qui maiora sequunt. lx. milia hoim in eius comitatu fantur haberi.

f iij

Qui minora probat. v. z. xx. milia. Medā vel. xxx. vel. vj. z. xxx. milia censent eē.
 Concordatū inter delphinū z alsatiē. v. z. xx. milia boim ex suo exercitū p hanc
 byemē in opidis alsatie recipi debere. Ipseq; delphin⁹ z thuriceñ. z alijs obsecris
 ferre opē. pmittūt. Veniebāt iam delphini gentes q vulgo vocant armeniaci in
 subsidii cuiusdā castelli qd suiteses. ppe basileā obsidebāt. Suiteses vt hoc sen
 serūt: nō expectatis hostib⁹ ad viā pgunt pmasq; armeniacoz turmas inuadunt.
 stragem dant plurimosq; nec pbeut armeniaci retro pedetentim fugientes ad
 maiore exercitū se recipiunt. Illi sanguinis cupidi z auidi victorie: dum gloriam
 qruē. ppiā: salutē amittūt. Ventū erat ad hospitale sancti iacobi qd vir quatuor
 stadijs a basilea distat. Ibi vniuersa multitudo armeniacoz in suite n. irruit non
 nullis añ portas basilien. positis: q exñtes obseruaret cederētq. Comittit atrox
 z miserabile plū: ceduntq; ex vtraq; pte qplimi. Morēdū auditū est. Ellebat
 sanguin olentos ex corporib⁹ suis sagittas suites. ac trūcatis manib⁹ in hostes ir
 ruerūt: nec prius aiām exalabāt q occisore ipsi occidissent. Quidā bastis cōfossi
 z onusti telis inē armeniacos currētes necē suā vindicabāt. Erāt quatuor arme
 niaci q suites. vnū insequēbant. Jāq; illi telū pfoffum strauerāt z supra corpus
 crassabant: tū eius comes arrepta bipēnī i qtuor illos fert. Ex qb⁹ duos obrū
 cauit. Alios vō in fugā dedit ac deinde semianimū corp⁹ sup būeris recepit z inui
 cis hostib⁹ portauit ad suos. Erāt retro suites. murus qdā orti sancti iacobi q illi
 se tutos ab vna pte rebant solūq; in fronte pugnabāt. Sz theutonici q cū arme
 nicis erāt in trātes ortū: mur pfoffū: suites. q a tergo ferūt q res magna cā rui
 ne suitesiū fuit. Pugnat tū ante tū retro. Jā viro vir iminet nec iam emīn⁹ s
 cominus ferrū stringit. Suites. quasi leones p oīm exercitū inuictos vagant
 cedunt sternūtq; oia: vt qui iā nō in spem victorie: s in morē vltionē se pugnare
 sciunt. plū a principio diei vsq; in finē tractū est. Ad extremū nō victi suites. sed
 vincendo fatigati inter ingētes hostiū cateruas ceciderūt. Victoria lugubris atq;
 cruentissima armeniacoz fuit: cāpusq; liber eis māsit nō virtute sed multitudine
 supantib⁹. Ex suitesib⁹ q plures occidisse iurāt qtuor milia: q min⁹ mille z quē
 tos viros cecidisse aiunt. Ex armeniacis dicūt aliq plures desideratos esse q; ex
 suitesib⁹ magna cedes equoz fuit. Plures theutones dū viciati suites. volūt vi
 tā amiserūt. Suites. aut nulla res magl extirxit q magnanimitas siue illa teme
 ritas fuit. Mā dū hostes paruipendūt eo deducti sūt vñ exire nō potuerē. Qui sa
 pit nec nimis timet hostes nec cōtēnit nimis. Dū hec agunt rex romanorū orato
 res ad delphinū mittit epīm augustensem z iohm de aich doctoz: nōnullosq; mi
 lites pscrutatū: qd cause sit q imperiū cū exercitū sit ingressus. Rediūt oratores
 z cū his delphin⁹ suos ad regē destināt qnq; viros pstatēs. Interim ex pte cōcilij
 basilicēsis cardinales duo arelatensis z sci calixti pluresq; aliq doctozes delphinū
 adēūt. z cū his ciues basilien. dēpcantq; ne vel pōlio vel ciuitati noceat. Is rur
 sus suos basilicā cū his nūcios mittit: q ad huc ibi sūt: bñtq; diuersos p cordie tra
 ctatus. Mā z oratores pape felices ac dūcis sabaudie totiusq; suitesiū factionis il
 lic puenērūt. Rumor ē potissime vzbē basilien. tāq; regni fracie sibi restitui. quod
 si fiat magna pūilegia illi ciuitati pollice. Oratores aut delphini q b sunt: aiunt
 delphinū vocatu regis p suites. venisse: dicūtq; se iā strauisse magnā iūnicorū ma
 nū suāq; ope remota ex thurego obsidionē. Detūtq; firmari pacta cū nobilib⁹ als
 atie p cūsa: stationesq; in hāc byemē exīgūt. q sibi si negēt: nō posse se dicūt absti
 nere qn noceāt. Habet iā lauffenburg sceggien z alia qdā opida: s illa nō suffi
 cere p dīcāt. Busaciū z friburgū volunt adiungi. Erinde sigismund⁹ austrie ducē
 ad cōsummandū matrimoniū cū filia regis fracie delphiniq; sorore trāsmitti qruē
 Abil ad huc rñsi ē datū. Ciuitates z pncipes nō p sultādi sunt. Faxit de⁹ vt finis
 sit bon⁹. Mā murē in pera nutrire q; tutū sit. puerbiū docet. Anguis torpētē fri
 gore heruaciū domi suscepit: q calefact⁹ extēsis pēnis anguē domo pepulit. Ali
 qdāt nri pncipes vt p sulti faciāt: ne post factū dicē babeat: nō putauim⁹. Habeat

ex me vir pbatissime qd i reb⁹ armēniacoz gerat. In factis deesse nulla adhuc ē
recepta pclusio. Sūt h̄ q̄tuor electores: moguntin⁹: triuerēsis: dux saxonie z mar
ebio brādeburgensis. Palatin⁹ ppter armēniacos indultū h̄z ne veniat tueat q̄
patriā. Colonienſis archieps in obsidione susatēsiū occupat⁹ venire bucusi⁹ nō
potuit: sed nunc p oratores regis factis indutijs vcturus dī. Sūt h̄ ambaz ptiuz
oratores z h̄sqz suaz rē tuet. Eps virduñ. ex pte ducis burgundie buc venit: ma
gnopēqz suade nitit⁹ vt maestas regia cū tota natiōe p papa eugenio se declaret q̄
bodie corā toto cetu magnā oīonē habuit. Hec sūt q̄ nūc scribere possuz. Tu va
le cū cōsorte tua magis bona q̄ fortasse pudente: qz infē feminas nō solet regna
re prudentia. Itez vale z me ama. Ex nureberga anno. M. cccc. xliiij.

Nou⁹ z si oībus formidabile
sit omnibus tamen necesse est.

Epistola. lxxxviiij.

Mias filui⁹ poeta. S. p. d. dñō iohāni gers regio pthonotario. Dedi ad
te lras ex nureberga scripsi qz tibi armēniacoz aduentū credēs tibi cōpla
cuissē. Nā z sic mibi abs te diuī descēdisti pcepas. Nunc autē rursus hoc
inueni nescio quare moleste tulisti qz in epla calce scriptū erat: cōthozalē tuaz vt
suberes saluere adiunctis verbis q̄bus eā pbiozem q̄ sapientē videbar sensisse.
Hoc vt accedā tu egredulisti: nescio an credā is qui mibi hec insinuarūt. Nā hoc
nō lwiēne sed infē wiennā z nouāciuitatē at infē equitandū mibi relatū ē. qd si wic
ne id cōtingisset: verbis poti⁹ q̄ lris apud te purgassē. Et cūqz est mibi nō sit ve
rissimū te vīz etate matur⁹ z moribus cōprobatū: vba q̄ nunc attigi nō bono aio
tulisse. Nā qd ego dixi: laudauī pbitatē diminiū sapiam. Scio qz nō ignoras ec
clesiasticis vba. Atz de mille vñū repi mulierē ex oībus nō inueni. Sed quid ego
de mulierib⁹ cū z i viris laus sit pbiorē esse q̄ sapientē. nāqz sicut ad chozinthios
inqt paulus. Stultā facit deus sapiam hui⁹ mūdi. Ac iō in euāgelio dñs. Nisi cō
uersi fueritis inqt z efficiamini sicut puuli nō intrabiqz regnū celoz. Nō em sapiē
tiā hui⁹ mūdi s̄ cor simplex z mentē purā diligit dñs. Et his totib⁹ pollere cōiugē
tuā scripsi: Nō em eā corneliā gracoꝝ matre oratrice dixi: aut calphurniā i cau
lis patrocinantē sed talē p̄dicauī quā deus ipse nō aspnaret: z q̄ stulta hui⁹ mūdi
delegit z sapientiā p̄didit sapientiū. Sed dixerit aliq̄s fortasse de vxorib⁹ q̄lescūqz
fuerint tacendū ēē: Hoc si apud vos moris est: fateor me vīe p̄suetudinis insciūz
peccasse: vā dāqz erranti veniā ēē. Nā z paul⁹ veniā meruit eccliam dei p̄sequa
q̄ se benefacē credidit. Prisci autē quos legi plures solēt ad amicos scribētes mu
ta de cōiugib⁹ scribere: lege hieronymū: ciceronē: senecā: ouidiū de tristib⁹. Mul
ta ibi de alienis vxorib⁹ etiā cū gfa maritoꝝ scripta repies. Adducerem plura in
hūc effectū. Sed nequeo arbitrari te vīrū: tum doctū tum prudentē animū indu
xisse vt ista pensites: silqz pestis q̄ apud nos acerbē crassat facit: vt magis de mō
moriēdi cogitē q̄ vt eplā dictare curē. Nāqz cum audio nunc illū nūcistū effe
ri tradiqz sacerdotibus. Hec tu in q̄ enea nec tu scis qñ certator assit q̄ te ad tri
bunal vocet. vbi nec aduocato nec pcuratore tuēti te possis s̄ tua te opa iudica
būt. Terribilis est equidē mi iohēs huiusce rei recordatio. Debem⁹ tñ gfas agē
creatori qui nos vocatis pluribus alijs p̄monet: nec erga nos facit vt ad tessalo
nicē. scribit paulus q̄ ventur⁹ dñm sicut fur in nocte affirmat. Sz vtiē nobiscū
illa clemētia de qua in apocalipsi meminit iohannes. Ecce ego sto ante ostiū z
pulsio: si q̄s audierit vocē meaz z aperuerit ianuas introibo ad illuz z cenabo cū
eo z ille mecu⁹: vt inaz deus adapiat oculos nros z det nobis huius seculi blādi
mētā illeccbrazqz cōtemnere z ad p̄biam puenire p̄ quaz dicamus cū paulo cu
pio dissolui z ēē cūz xpo. Mira res vt hoies p̄cius in hac vita bñt eo diffialius
egrediant⁹. Durus forsitan h̄ sermo videbit⁹: s̄ audi z cognosce me vera dixisse.
Quis est obsecro q̄ misere vīuit nisi q̄ peccatū est deditus. Hec lra est theologoꝝ
z p̄hoꝝ. Nā cicerō in paradōis hoc ait: oēm malū seruū: z apls quoqz peccatū
seruis peccatoꝝum ac serui peccatū. Hi sunt qui egerrime moriuntur. Nam sem

f iij

p in peccatū vellet puolui. Et bi nō pctā dimittūt: s a peccatū dimittunt qñ mors
 adest. Mos igr si sapem? recoaliarem? nos creatori nro q nob vitā dedit: illaq si
 bi qñcūq; reposcēt libetī aio reddēm? s tenet nos cecitas pctōz q obclauit ocu-
 los meūq nre. De? nri misereat z extēdat erga nos pietatē suā detq; nobis aim vt
 qñcūq; nos vocet p̄mpti sim? z bilares. Nāq; siue spōte siue iuite: moriendū est
 tñ. Nec nos mors p̄teribit q p̄scos reges atq; cesares nō p̄terijt q nec ipi crea-
 tori oim deo postq; humanitatē induit parē voluit. Dialnata occidūt z orta se-
 nescūt: stat sua cuiq; dies breue z irrecupabile tps. Nemo nat? e cui nō sit moriē-
 dū. Mos igr ad hāc accingam? mortē vt cū venerit tāta min? acerba sit qñtoma-
 gis p̄cogitata. Mors qdē nō mala est: s finis poti? teterrimi carceris. bis q bene
 moriūt: hinc celestis vox audita iobi. Beati mortui q in dño moriūt. Atinā de?
 q quos vult eligit z q; vult reprobāt: bis nos iūgat cū fati dies affuerit vtinā cor
 meū ad bec q scribo sese disponat: vtinā nō alia iueniat mētis cogitatio quam si-
 gnāt barūdo. Fateor me multa scribere i bonū q nō operor: s in oibus misereat
 mibi dñs q mūdū pōt de mūdo facere. Tu vale mei memor z amator vt solebas
 Spōdet p̄mouere cām quoad
 se vires sue extendunt.

Epistola. lxxxix.

Mear fili? poeta. S. p. d. iobi frund secretario ciuitatē colonienfis. Fuit
 apud me tuus familiaris q bollādrinoz negociū multū mibi verbis comē-
 dauit. Ego vt suz tuus cupioq; tibi reb? in oibus morē gerē cepi curas ad-
 mouere nitiq; vt ad metā qd optabas ducere. Sz inueni p̄mo in limie magnas
 difficultates: q; cū vellē amouē pluriozes offendi. Nō possuz scribere qd impedi-
 mēti fuerit. si vnq; te videro plan? oia dicā. Sāq; tibi qd i mediatoris locū vltra-
 ctatoris nō suz visus ydone? . Nūcius ip̄e tibi pla dicet. Ego nihil magis cupio q
 tuis optatib? latiffacē. Sz tua humanitas nō exigat plusq; p̄stare queā. Re minū
 mā de cōmissione cause tuoꝝ amicoꝝ impetraui facile: sum em̄ bō ad pauca nat?
 z i minimis reb? benignos p̄ncipes inuenio: si qd pōderis hīc viderē i alias man?
 trāsserē. De rebus būgariē puto te iā audiuisse ladiſlāū regē cum voto totius re-
 gni postulari. Credo te etiā audiuisse me romā p̄fectū: mirariq; idcirco. Sz scis
 parēdū eē p̄ncipibus aut cedēdū curie. Nemo vt vult apud p̄ncipes viuūt. Mā
 cipia sum? z fortasse iumēta: q alienū panē mordem? . Viuūt oēs infelicit q orbe
 incolūt: nulli? tñ vita miserioꝝ est: q; eoꝝ q ad alienū comedūt appetitū ad alienā
 sitim bibūt z ad alienū somnū dormiūt. Hac de re scripsi nup eplaz admodū lon-
 gā. Ideo nūc h̄ p̄tereo. Neus itus ad vrbē honestā ob cām fuit. p̄p̄ vnionē. Nā
 z ip̄e illa q nureberge p̄clusa fuerit. Quid aut reportauerim frāckfurdie videbit:
 quis z ip̄a taciturnitas indicat qd allatū sit. Nūc in frāckfurdia res transigenē
 Ego nihil magis vereor q; nationis diuisionē. Valde nāq; turpe est ne dicā inuti-
 le germanos q diuisaz eccliam iā qñq; annis vnire satagebāt: in se tandē reddi di-
 uisos. Nea opinio fert tanti pōderis tantiq; nois eē germaniā: vt in quācūq; p-
 tem reliquā xpianitatis portionē ad se trabat: dūmodo integra sit. Nō dicā plu-
 ra tu me cōmendatū fac reuerēdissimo dño meo archip̄suli colonien. cuiusq; ger-
 mano dño traiectēsi antistiti. Et qz te audiunt vnū ex me dicito: mibi ad huc nihil
 videri vtilius ad pacē ecclie refartendam z auctoritatē ecclie cōseruandā. Iq; viā
 illā tueri q nureberge fuit apta: si modo itez possit haberi: firmare h̄ multis rōni-
 bus si corā eēm: s absente me nō decet nec expedit oia cōmittē calamo. Vale.

Epistola. xc.

Refert grates de munerib? oblati.
 Mear fili? poeta dño iobi tuschoni ciui pragen. z amico p̄bato. S. p. d.
 Munera tua q nup ad me trāsmisisti: suscepī libent. tum p̄pter rē q mibi
 iocūda fuit: tum p̄pter mittentē cuius memoria sp̄beret mētī mee: non si
 neleticia singulari. Tum deniq; q illoꝝ portatoꝝ honestus adolescens maior cor-
 pore q; etate p̄liberalis mibi visus est z dign? q regi seruiret quēadmodū postea

factū est. *Mā* z ad regiā cācellariā susceptus ē. In quo loco si pseuerauerit vti spe-
 ro: dāz in virū surget. Ego illi qz virtute p̄ditus ē: z tu eū mibi cōmēdasti nūq̄ de-
 ero vita comite: s̄ in me si qd est artis: si qd eloquiū: si qd industrie totū sibi coica-
 bo: qz nō sūz avarus b̄mōi rez. Nec vt pecuniē sic z scie cōseruatix ē avaricia: s̄ q̄
 lras suas magis abscondit: is eas magis admirat: q̄ vicio studiū sp̄ carere. Nec
 plus in secreto tenui q̄ in publico. Idqz faciā qd sp̄s hos reget artus. Atqz de
 hoc s̄q̄ fr̄ciscus vir mitis nulliqz noxiū s̄ oibus qd pōt frugi bohemiā repetit
 Credo in patria p̄tētari modico: q̄ multo inter gētes exteras vult: z fortasse p̄
 sibi prazēsis ceruisia placet q̄ vinū wiēnēse. Idāz et em̄ magnā vim ad retinēdos
 hoies natale solū. Verū cū mōtiū accole lacte em̄ nutriti z aqua: nesciāt alibi vi-
 uere q̄ inter oues z boues cū q̄bus sūt nati. Fr̄ciscū mirari nō debem⁹: si natus
 in patria nobili bohemoz solo feraci z oim bonaz copā sup̄editanti ad suos re-
 uerti vult: z illi terre q̄ dedit corp⁹ reddē. Quis em̄ nō mollius atqz suau⁹ iacere
 boim corpa p̄ mortē arbitret̄ in humo natia q̄ in aliena. Laudo ego franciscuz
 z mibi si par cōditio foret: esset nō impar voluntas. Is ad te venit bonitatez viri
 tibi cōmēdo: dūanū ē hoiez bōi auxilio ēē. De biblia emēda hoc est desiderū meū
 Si papiria est octo florenos dabo. Si est i pgameno duplū videto tū vt correctā
 sit z digna p̄cio. De libris alijs alio tpe tibi scribam. wenceslau nrm si vñqz vides
 meis verbis saluū dicito: cui facilius erat in ocio q̄tuor mibi vba scripsisse q̄ me
 in negocio verbosas epl̄as destinare. S̄z to veniā hominū si scripturā iā odit in q̄
 vitā p̄sūpit. Velle ipm̄ mei causa repetere curiā vt esset mibi cū quo nōnūq̄ mi-
 serias puerē: sibi tñ nō audeo p̄uadē: s̄ puto eū viā optimā delegissē. q̄ nō possit
 ab eo in eternū auferri. Vale meqz vti p̄sueuisti dilige qd inutū est. Ex wiēna.

Cōmēdat vitā aggressē z cōmoda ruris.

Epistola. xcj.

Mas filius poeta. S. p. d. Vbi luterbach sacerdoti z viro probissimo
 amicorū optimo. Credo te qd agā z vbi sum ex mult⁹ p̄contari cū me apd
 regē nō esse cognoscis. Sed nemo tibi hoc melius exponet q̄ me⁹ calam⁹
 q̄ libent⁹ desiderio tuo morē geret: sciens qz me amas. Audi q̄ qd acciderit nobis i
 noua ciuitate p̄ prius: deinde qd faciā z vbi sim breuiter edoceberis. Eram⁹ nup
 in curia cesaris apud viduā quandā sermonis gnaram itālicā: *Mā* z in domo illo-
 rū de scala seruauerat duz vngula fuit. Adic primū mango q̄ ministrabat equis
 egrotare cepit ac septima die decessit e vita. Idqz alius ex familia vir robust⁹
 epedimā p̄fessus est se ppeti. cuius morbi tāta vis fuit vt eū triduo interfecerit
 Et inde mor hospita tolere caput z ancilla febricitare ceperūt. German⁹ qz ma-
 gnifici dñi caspari cācellarij viginē patiebat pauē atqz de fuga oēs cogitare cepi-
 mus. Accessit cācellarius regē licentiāqz fugiēdi mortiferā luem suscepit. Atqz
 sicut hodie sunt octo dies huc puenimus: sumus hic in plebe reuerēdi patris dñi
 electi frisingen. opidū notū tibi arbitror prug nomine: inter duas aquas muran-
 atqz murzam que hic ante opidū copulant̄ z vñū facientes flumen: in sauum fe-
 runt. Adic nundine sunt que per octauā diuī martini solent perdurare. Ego remis-
 sis oibus curis: nunc merces que vñdqz huc afferunt̄ contēplo: nunc in agros
 egredior montesqz apicos z siluarū latibula ac lucidas fluminis lūmpas: non
 absqz singulari mentis oblectatione intueor. Habes nunc z vbi locor degam z
 quid rerū agam. Nunc illud te volo scire: beatum mibi videri qui vitam ab nego-
 cys pcul publicis sibi delegit: sicut p̄isca gens mortaliū consuevit. Quis em̄ non
 felicē illum dicat: qui nullo fenore aut ere alieno obligatus paterna rura suis bo-
 bus exerceat. Audi q̄ beatus sit. Nempe non truci exercitū classico quo bellum pe-
 tere ac pugnā iubeat iure. Non bozet iratū mare foruz vitat z litigantiū iurgia
 Non visitat superbia diuicū atria. Non fastidiosis curialibus est supplex. S̄z aut
 altas populos adultis viciū paginibus maritat aut in secreta reductaqz valle
 errantes boues z armenta pascētia p̄spectat. Interdū ramos inutiles falcere

secat: at felitiores inserit: Interdū mella que p̄ssit: puris recondit amphoris: aut oues tondet lanaq; recipit. Et cū autūnus decoꝝ caput mitib⁹ pomis p̄ agros extulit: magno afficit gaudio: pira ex arborib⁹ decerpēs quas sua manu inseruit. Interdū ⁊ purpureas vvas colligit ⁊ aut suspendit in vsus hyemis aut mustus exprimit. Libet illi iacē mō sub antiq̄ ilice: mō i tenace gramine: Labunt aq̄ ex altis rupib⁹. Querunt aues in siluis. Obstrepuēt fontes manātib⁹ lūmpib⁹: somnosq; leues iuitāt. Et vō bibern⁹ aduenit ān⁹ ⁊ imbres niuesq; dñant. Aut ap̄ros multo cane inobstantes de trudit plagas. Aut rara rheria leni amitte seu furca p̄ edaces turdos suspēdit: aut pauidū leporē ⁊ aduenā gruē laq̄o captat. Oz si pudica mulier illi fuerit q̄les oliz fuest sabine: seu de q̄b⁹ sacra scripta meminit. Sara rebecca: vel Rachel q̄ solib⁹ pusta domū seruet: ⁊ dulces nutriat liberos: multo beatior fiat cū illa in aduētū lassī viri vetustis lignis sacri extruat focū: claudēsq; tep̄tis cratib⁹ lectū pecus distēta siccabit vbera: ⁊ dulcia vīna dolio p̄mens dapes inceptas apparebit. Quis hāc nō laudet ac desideret vitā. Mō me ampl⁹ lucrina cōcubilia aut rambi vel stari ex quib⁹ mari vel flumie q̄siti pisces iuenerit. q̄leta de pinguis ramis arborū oliua decerpta aut agna quā pascali⁹ festis rustici macāt: vel bedus ab ore p̄ruptus lupi. Mā quātū iuuat in rusticales epulas micia poma ⁊ castaneas molles ac p̄nas ⁊ caseū. pastas oues videre cū domū p̄perant intueriq; fessos boues in uersuz vomerē collo trabētes lāguido. Multa sūt rur⁹ gaudia q̄ nūc singula p̄sequi nō est eplaris angustia. Ideo vale ⁊ hec multa ex paucis notās amorē ruris aliqñ induc. Itē vale mci vt soles memor.

Incepit enī q̄ nō bone p̄posito amicā nuptui dedit ⁊ suadet castitatē.

Epistola. xcij.

Meas filii? poeta impialisq; secretari⁹. S. p. d. dñō iohi freund insignis ciuitatis agrispine. p̄thonotario ⁊ amico suo p̄caro. Pauci dies sunt q̄b⁹ tuas recepi lras: ornatas quidē ⁊ multa cōrīntes. Quib⁹ n̄ surus nescio qd̄ primū attingā: sed tuū seruabo morē. De puella tua primo dica quā viro tradidisti laudo in ea re factū tuum. Quid enī melius est q̄ nuptias p̄iungē ex q̄bus soboles fiūt ⁊ replent libenis ciuitates. Oz aut post factū toleas ⁊ naturā ē. Nec enī solet alicui⁹ opatio virtutis p̄niam habere q̄ virtuose agit letus ē: tolet qui crimē cōmisit. Quō ḡ fit vt tu toleas q̄ actū fecisti virtutis. Mēpe arbitror qz bonū fecisti: sed nō bene fecisti. Aduerbia sunt mi iohannes q̄ nos beant. nō verba nō mina vel participia. Mō qd̄ bō faciat sed quō faciat querendū est: ⁊ in oib⁹ rebus finis expectat. Si iō puellā manifestasti vt p̄bro leuauer⁹ bene fecisti. Si ē ad rē illam timor accessit dei. at si solū qd̄ boies loquerent⁹ p̄siderasti nō satis est. Mō enī hoibus tm̄ s̄ deo placere debem⁹. Queris remedia nec poeticum vis antidotū. Recipe euāgelij. Quid est fornicatio aliud q̄ mors. Tu beat⁹ es si te cognoscis q̄ materiā delinquendi a te abiecasti. Quiesce obsecro neq; vltra memineris tue iuuentutis delicta. Scio dices ecce q̄ seuerus est enecas: nūc mibi castitate p̄dicat: in wienia ⁊ in nouacinitate aliter inecū loquebat⁹. Mō nego iohannes mi amātissime: s̄ labiē t̄ps dietim: seniores sum⁹ appropinquat mortis dies cogitandū est iam nō quō viuam⁹ s̄ quō moriamur. Miser homo est ⁊ gfe dei expers q̄ nō aliqñ ad cor reuertit⁹: q̄ nō se recognoscit: q̄ vitā nō emēdet suā: q̄ nō cogitat post hoc seculū qd̄ in alio sit. Ego mi iohes satis errauī ⁊ nimij satis. Bā me recognosco ⁊ vtinā non sit tarde. Mūc q̄dragesimale adest t̄ps: nūc dies salutis: nūc t̄ps misericordie. Nōne extra mentē tuā puellā. Finge mortuā esse nūq̄d velles viuere. Quid est qd̄ cū ea possis habere solaciū q̄ breuis est voluptas q̄ cū mulierib⁹ baurit⁹: q̄ in omētancū gaudiū. An nō satis stultus est qui p̄pter t̄palia ⁊ in omētanca p̄dit et̄na. Nec dico s̄m theologos: qz nō vis q̄ poete dicūt audire. Hoc est remediū qd̄ hic in apothecis inuenit wienne. Tu obsecro vendica te tibi: nec vna te puella vincat quē vir impator suparet. Turpe est in p̄uis succūbere quā in magnis victor fuit. Nec tu mibi de successore nouo vbi facias qd̄ fuit quidq̄ re-

mediū. Mā quid est vna muliere relicta amare alia: nisi ex igne in igne saltare. Fu-
ge abscero omne femineū gen? relinque hmoi pestē: cū feminā vides diaboli esse
credito. Sz qd ego tecū hec serio scio frustra me fari verbis meis abesse fidē. Mā
tu me pleno stomacho reris ieiuniū comedare. Fatcor: amatissime frater. Jolen?
suz stomachat? suz. Mauseā mibi ven? fecit. Tu qz z illud vez ē languescē vires
meas canis aspersus sum: aridi nervi sūt: ossa canosa: rugis corpus aratū ē. Nec
vlli ego seie possuz ee voluptati: nec voluptatē mibi afferre scia pōt. Eacho mag
qz veneri parebo: vinū me alie me iuuat me oblectat me beat. hic loqr suavis mi-
hi erit vsqz ad mortē. Sz hic qz peccatū ē si ad iocūditatē magisqz ad necessitatē
biberim. Tu mi iohes si fortis es si sanguine succoqz plenus: si nervis vales: nō
miro: te amare: qz is pluriū te vboz ee credā qz opuz: si vel etates vel occupatio
nes vires demūt. Sz esto vt ais robust? calidus. pmp? intrepid?: tūc bonū ē cri-
mē abijcē cū tu illud relinqs: nō teipm fugit. Mibi hercule paz meriti ē in casti-
tate. Mā qz vt vez fatear magis me ven? fugitat qz ego illam boizeo. Sz ago deo
grās qz nō ē maior appetitus qz ptās. Dicis tū de te nō ee ante plūū deserendū qz
hosti victoria cedat. Qd vez nō ē in eis bellis in qz vincit victor. Teneris plia qz
plura cōfecit in sese plurib? affecit dadib?. Sz qd ego tam seuer? sum. Qēs quidē
cū valem? recta cōsilia egrotis dāim?. Sic mibi replicare potes: z illud teretiamū
objcē. Tu si hic sis aliter sentias. Senti aliqn qd nūc senti. Sz z tu aliqn senties
qd ego sentio qn buc cui venies. Qd si nūc facēs tāto laudabilior es: quāto dif-
ficili? nitereris: ciceronisqz tibi verbū illd cōueniret. Quo difficili? eo clari?. Dos
sem plura in hac sniam dicē. Sz neqz tu ista vis audire. Nec iohes noster nurē-
gen. pmittat scribē seria: qz vulturis in modū cadauerib? nutrit? i capitolino cam-
po venari vellet: nec iā pip emere formidaret dū seras biēt qz posset pdire. Is te
amat vnice tuoz sepe nō sine laude mētionē habz: cupitqz vt buc venias. Qd mi
chael z ego matie desideram? vt loqmur aliqn sil rideam? bibem? cauem?. Et qd
lfe nō pstant solamē inuicē recipiam?. Nimis remote a nobis vitaz ducis. Raro
exinde nūcū veniūt qb? lras dem?. Neqz oia cōmitti pnt. De cōuentib? qz sup re-
bus ecclie fiunt tuā sniaz pbo. Nec cū dieta sit qz dieta nō pariat. Credo qz femi-
neū ē nomē libentē impgnari dietas ac pturire. Sz ne bec psuetudo paret: pciliuz
nurēbergen. qd erat inditū neutri generis qd nō poterat pape qz fortasse finē de
disset in reb? ecclie sublatū ē. Et ad dietas reuētū. plificātes vt in eternū fiāt puē-
tiones maneatqz neutralitas: dulce ac nō nulloz aucupiū. Nūc est tāparuc cure
teneri eccliaz. Forsitan sic deo placitū est cui? plia humano nequnt ingenio dep-
bēdi. Ille hinc aliquā venat? vtilitatē nobis incognitā. Res grādes z toti? reipu-
blice statū cōcernētes: desursuz ordinat. Nec qsqz ē qz futura sciat. Logitāt boies
de? autē disponit. Anū scim? beati petri naiculā quā eccliaz nūcupam?: z si flu-
ctib? agitet? quatit? ventis innumeris: veret? pcellis: submergi tū nō posse: qz fu-
turā secum eā saluator noster ihs xps vsqz ad cōsummatōnē seculi repromisit.
Qz de regis coronatione apud te pdicari dicis: minime vez est neqz adhuc vbu-
z fieri audiui in loco autētico de tali coronatione: qd tū me nō fugeret. Quis z hic
ēt mlti multa loquant? ex opinidē magis qz ex snia. Noua halia nō sūt nisi qz vl-
ricus cilie comes: post diutinā obsidionē castri atilie qd est in hungaria: ac p frā-
conē germanū marebionis bani tenebat: tandē victoria potitus est: vnoqz illius
occiso filio aliū cū vxore z onni gaza secū in captiuitatē abduxit. Biskra in cam-
po est cū magno exercitu s pancratū. Itaqz tota hungaria trepidat. Conuētūqz
habet apud albā regalē: spesqz optima est hungaros omnes ad obedientiam la-
distai reuersuros. Cum michael cōueni de modo quo res de qua scribis expedi-
re pōt. Is ad te lat? scribit. Neā curā z diligentia nulla in re vñqz tua denega-
bo. Tu me vt ere vt tuo vale optime. z si qn facultas dat reuerēdissimo z. L. pñ
cipi dño meo dño coloniensī eiusqz germani dño traiectēsī cōmendatū me facit
mibi qz scribe sepi? nā tuis lris iocūdistime fruor itez vale.

Meas filii dñi iohi cāpissio pspicaci pbo. S. p. d. Argēt me res hūgarie tibi vt sepi scribā. Mā & tu illas nō offē desideras q̄ ladišlao regi bene cupis & ego libentē illa p̄scribo q̄ scio eē vt sciant vtilia. In meis autē scriptis plurimū interest cū vel affirmo aliqd factū vel refero qd̄ audiui. In altero nāq; verū periculū ad me recipio. In altero fidē requiri apud auctores volo. H̄ autē iō dixi: qz rumorē hic fuisse tibi significari regē bošine p̄ quosdā vocatū eē vt hūgarie potē ref regno. Que res mīme secuta ē. Nec fama vītas adequit. S̄z nūc q̄ pacto in hūgaros cōuentū sit ex me audi. Mā certū est qd̄ nūc scribo. Tu hec reuerēdissimō dñō nro cardinali tarētino cōicata facito: vt p̄ eū nō solū sacri collegij aures s̄ ipi qz scissimi sūmīq; sacerdotis adire pntiā queat. Mā & sacerriami illius senatus inest: qd̄ in regno gerat hūgarie p̄nosce: cū mur? sit illa regio xp̄iane religionis & nre fidei solidus paries. Credo igit te accepisse p̄ceres illos hūgarie: q̄ estate decursa cū cardinali strigonien? h̄ fuerit reb? infect? recessisse. Mā neq; regi corū oblatiōes satisfecerit nec eis rursus regis r̄sum placuit. Significauit tūc oīa tibi. P̄ h̄ cū i hūgariā redisset nicola? vainoda trāsiluan? p̄lima p̄tēptauit. S̄z regni col? nulla via p̄suaderi potuit q̄ ladišlāū excludēt. Cōuenit igit altez vainoda iō bānē: ladišlāiq; ius tueri in sil? p̄ceperit missiq; clāculū ad cesarē nrm̄ nūcijs cōfirmationēq; suoz officioz obtinuerit: ac rursus facultatē q̄ndā cui? vīgore ceteros regnicolas ad obediētia ladišlāi reducētes officia dignitatesq; possent illis p̄firmare. Cōuentūq; regni apud albā regalē i h̄ tps induxerit. Itaq; p̄ h̄s illic sūnt reliq̄s expectātes. S̄z laureti? palatin? nō inemor suaz artū: vbi iā sibi figmētū polonicū mīme ampli? p̄desse p̄pedit. Mā mors wladislāi polonie regis oib? p̄suaſa est: qz nō pōt vīl laterē nouū deceptiōis gen? excogitauit. Rumorē nāq; i populos diuulgat scīā cū duce burgūdie cōuenisse vt ei? filiū in hūgariā nauigio trāsmittat: eiusq; rei mediatorē quēdā hispanū fuisse asserit: q̄ classī pōtice noie phīlippi ducis perat & nup̄ hac trāsiuit romā petitur? S̄z nemo ē q̄ palatino fidē habeat. Nec em̄ p̄ tot mēdacia dign? cui credat? est. Sciūt insup̄ oēs ducē burgūdo rū vnicū dūtarat hīc filiū quē mīme ire p̄ditū veller: cū sit diues ac potētissimus & regi ladišlao sanguie iunct? Qui nō ē putādū nobilē p̄ncipē iniuriari & maxime cū ei? dñia ab hūgaria remotissima sint: nulloq; possint vsui eē hungaris q̄ res palatinū nedū mendacē s̄ delix reddūt. hīc ipse cū suos conat? in cassus ire p̄penderet: cōuentūq; apud albā teneri. Itaq; vainoda iohem illic p̄gere & ad vicissimuz apidē esse in vicinia: missis lris ac nūcijs iohi indicat insidias sibi apud albā struētas esse nicolaūq; velle in eū man? inūcere. q̄ si velit captiuitatē euadē aut mortē: albā ne p̄ctat instruit. Iohes terret? hoc nūcio. mīme vltēri? p̄git. Accipit h̄ nicola? vocatūq; p̄cerib? nimis multē in q̄t fraudib? vti? palatin? sua ē bec regna q̄ ad nos iohes venire timet. S̄z adibo ego eū nec timebo eū q̄ me timet. Expurgabo qd̄ mibi ingerit? crimē: nec de alijs cogitabo qd̄ ipē in alios nō cogito: neq; saluū p̄ductū nec fidē peto vllā. Satis tuta in oētia ē. Si qd̄ tñ p̄ter sp̄c̄ euenerit: iros vos eē p̄moneo: meā vt vidice? iniuriā atq; sic nicola? cū pauc? iohes accessit. Intēa giscra vir magnificētiq; seculi nō puū dec? q̄ p̄tes ladišlāi apud hūgaros aut sol? aut certe cū pauc? vsq; i hāc diē tutat? ē. Cū p̄crati? stātib? iducijs qdā sibi castellū p̄ insidias cripuisset: vltur? iniurias exēcutū cēgit atq; cū octo milib? pugnatoz igressi p̄crati? tritorū qdāq; mūtissimū ei? opidū obsidiōe cinxit. Accersito coite georio vt sibi auxilio foret: Mā hīs qz p̄crati? vicin? atq; iūmic? fuit Georū? dō mox wiēnā venit. auxiliūq; regl? rōanoz petiit: mltēq; v̄bis rogauit vt an calexiū qd̄ opidū magnfici caspari cācellarij opidū ad nouū castrū p̄tēns s̄ a p̄actio occupat? obsidiōz ponerēt australes. Que dū sic agū ē p̄acti? q̄ atea dudū cū lris securitatē accēssit? puētū hūgaroz accedē recusaūcat necēctū sigillis credē v̄olucāt timore postposito hūgaroz. Mā maior giscra istabat met? cū. vij. cōitib?

Abā p̄erit in manusq; p̄cerū se tradēs. Quēnt se giscere conatib; opprimī p̄tētiq;
 auxiliū. Mā se regi ladiſlao fidē dare p̄mittit: nec se aliū velle hic testat q; ladiſlao
 postq; mortuus ē res polonie cui sese astrinxerat. Sitr 7 oratores ad regē romā
 rū destināt se pacē cū austria p̄petuā habiturū nulliq; alteri q; ladiſlao in hūgaria
 tāq; regi paritūz asserit. Rogatq; scribi giscere ne se iſſet. Barones hūgarie au-
 dito pancratio: sub tutela sua cū recipiūt. p̄tīm nicola; vainoda 7 dionysi; cardī
 malis strigoniē. scribūtq; cesari ne dēinceps giscrā insultare p̄mittat. p̄acra ciūq;
 verare: quē vigore mādātū sui cū omnib; ei; bonis ad gratiaz 7 obediētā ladiſlai
 suscepissent. Idic apud cesarē r̄nsuz est comiti georio australes nō posse ante dies
 sancti georij castrametari: tū p̄pter impedimēta pluuiarū: tū q; in cāpis nulle sūt
 herbe. S; adueniēte vere nisi interim qd debitum est pancrati; fecerit. patos esse
 austria p̄ceres in cāpū exire temeritatēq; p̄acratij p̄pescē. Interi vō tricētos eq;
 tes sibi ex austria i solatiū vcturos. Exinde rogati sunt oratores p̄acra ciū. Mūqd
 i mādātū b̄ient cū cācellario giscra q; rē cōponē: q̄rū bona p̄acratij iuasisset. Cūq;
 negassent dictū ē eis ad herū suū vt rediret: cui si op; eēt maiestas regia p̄ suos nū
 cios r̄nderet. Procerib; aut hūgarie r̄nsuz ē placē cesari qd ad ladiſlai obediētiaz
 p̄acratij; venisset: q; sibi venia sit data. Mō tñ sic ei ignosci d; vt aliena cū iuria
 teneat opida bonaq; plima: nec eā eē vñq; facultate cōcessam: missuz tñ cesares
 oratores suos ad eorū p̄uētū. actā sup h; q; sup alijs regni negocijs r̄nsuz. Sic res
 hūgarie vsq; i hūc diē acte sunt: q; p̄cor vt singlari dño meo epo adriē. quē iā in
 rauēna assuptū eē audio 7 gaudeo cōcatas facias: sibi q; me p̄mēdes q; sū p̄petuo
 su. Jā reb; ecclie h; sūt chiemen. eps i rbenū iuit: electoresq; p̄uēt. Jāq; hac diē
 cū eis habitur; est in frackfordia p̄uētū. bonāq; fidē facit ad vniōē 7 pacē ecclie
 Mescio qd sequat. Idic magna est admiratio detarditate legati vū. Mā fin cor
 ueta iā plib; dieb; in hac cura se debebat oñdere. de q; nibil hic sentire mōstruz est.
 Ingeritq; magna suspitio q; possit aliqd mali parē vt scire p̄nt q; p̄uētōdes nozūt
 hic habitas. Et basilea fūet apud nos oratores q̄rū petitio fuit q; cesar auctorita
 tē ecclie iuxta declarationē p̄stātē factā 7 basilee renouatā tuere 7 mātineret
 vtq; dietā nurbērgē. mādaret teneri: ad quā suos oratores basiliē. p̄alio cum
 plena ptate mitteret sup oib; ad pacē ecclie p̄tēret. Peruēit 7 saluū p̄ductū
 cū? vigore dietā illā mittēdi oratores tute possent accedere sibi etiā redēdi secu
 ritatē postularūt. Ad p̄mā petitionē data r̄nsio ē cesari sp̄ curā fuisse 7 adhuc eē.
 vt auctoritas ecclie cū pace ppli xp̄iani sicut declarata repit in sacris lris p̄ scōs
 doctores 7 p̄alia gūalia vna cū ptate scē sedis aplice in suo vigore p̄maneat. Ad
 scdm dictū ē v̄gētib; causis dietā nurbērgē. eē postpositā: sicut p̄ncipib; electo
 rib; chemen. eps intimatur; erat. ac sic de saluo cōductu illuc eūdi nō eēt op; n̄ba
 facere: s; eis cū quo recederēt nullaten; eē negādū. Sic in effectu respōsuz ē q̄uis
 7 orati; 7 verbosi. Tantū ē qd ex his p̄tib; tibi possū scribere. Anū addo qd mi
 rabere. Jā ego subdiacon; sum quod oliz valde horrebaz. Sed recessit a me illa
 i leuitas qua inē laicos crescere cupiebat. Jāq; nihil magis amo q; sacerdotiū
 fiāq; deo dātē infra octēdiū diacon; 7 suo tpe sacerdotalē recipiā dignitatē. Idic
 si noxetano n̄fo 7 iacobo caluo dixeris scio tecū mirabunt. S; eligēdū ē aliqñ vi
 uēdi gen; qd inē xp̄icolas duplex est laicoz 7 clericor; 7 illa rursus vt nosti distin
 guunt. Mibi in ordine beati petri manere decretū ē. In q; gfa mibi de; elargiat
 vtq; sibi placēt solū cupiā faciāq; Vale.

Suitēses supbi nō se iusticiē coaptant
 si p̄am iusticiā sibi i simulari volūt.

Epistola. xciiij.

Meas silui; poeta dño iohi de carnaiā iuris interpti 7 oratori aplico viro
 p̄stati. S. p. o. Scripsisti mihi bis ex via s; qd scripsisti 7 tacuisse meli; fuis
 set nā nihil mihi significasti nisi te vento simlē germaniā fugere. Altie lre
 tue ex teruissio misse fuerūt. De te postea nibl accepi vtinā q; tibi icūbebat plene
 absolueris. Jā cū tps ē viā retrouinere, Mā te oēs expectam; 7 v̄z q; birundo

recessisti reuenterisq; bñ tardior. Scribā tibi aliq̃ q̃ post tuū recessum ptigē nec
tā parcus verborū ero tecū q̃ tuipse me cū. Audi q̃ q̃ secuta sunt. Ebiemen. anti-
stes iter suū absq; mora p̃tinuauit. Itaq; nūcios bēm? q̃ cū ex magia recedentē
ire coloniā videt. Itaq; puto eū iā cē in reditu. Cācellari? scribit mibi ex p̃stā.
nullā sp̃ez eē p̃cordie cū suitētib? Mā supbi natura boies nō se iusticie coaptāt: s̃
sp̃am sibi iusticiā famlari volūt. Iustūq; id putāt qd̃ eoz fantastici ē p̃forme ca-
pitib?. Venēq; in q̃t comic? boie imperito nūc quicq; iniusti? ē: q̃ nūc rectū pu-
tat nisi qd̃ ipse facit. Mūgari inf se dietā habuerūt nūc tñ p̃ ladi: s̃ā p̃cludere po-
tuerūt. Discordant inter se admodū: atq; vt magis diuisi sūt sic z paupiores z mi-
seriores i diē reddunt: q̃uis ex iudeoz more messia expectēt. De basilea lras vi-
di q̃rū hic effect? est. Sperāt p̃ces illi trib? i reb?. Mā p̃ z sp̃m̃ctm̃ q̃ p̃sident in ec-
clesia nō relinq̃ eā cū se futurū dñs dixit cū ea vsq; ad p̃m̃tationē seculi. Tū rex
romanoz q̃ p̃ceptor z aduocatus ē ecclie: recordat? tādē officij sui accipiet arma
z scutū z veniet in auxiliū m̃i sue q̃ est ecclia. Post hec in p̃uentione nurēbergēsi
erūt viri z sci z l̃rati qui iusticiā z auctoritatē ecclie tāq; meridiē lucidabunt: nec
ampl? sinēt caliginib? esse locū. Tu vide si qd̃ habes aduersuz. Mā te vocat iste
labor. Nec habui q̃ tibi nūc scribere q̃ vt reuerendissimis dñis meis camerario z
morien. cōices: peto si eos oblectat qd̃ meū fuit legē. q̃uis nūc sit qd̃ gallic? atq;
italicis ex me theutonico possit placē. Si possem ita vt serenae eplās ad vos mit-
tere forsitan res almanicas nō dedignaremini. S̃z qd̃ mitti nō pot̃ iocū de tñ reti-
nēt. Vale z bñc viz egregiū doctore q̃ has defert lras recipe int̃ tuos. Iuuatq; qd̃
scis me cupe nō neglexeris qd̃ actū sit in eo scribe.

Mūgari ladi: s̃ā quāto rēnuūt tanto
inter se discordāt vt eligāt aliū.

Epistola. xcv.

M̃as filii? poeta. S. p. d. p̃stati p̃ho dño ioh̃i cāp̃sio amicoq; optio. Ac-
cepi ex tuis lris cardinalē viz excellētissimū cumanum. q̃ z tibi z nī falloz
mibi erat affect? q̃uib? febrib? exhaustu eē: pluribzq; tiorē morē inieci: s̃
p̃ualuisse tandē singulos amicos eē solatū. Mibi postea ex basilea scriptū est iā
eū obisse mortē: s̃lq; cardinales alios tres qd̃ mibi sū: eē molestie. Mā cumā
nū q̃ patrē dñm q; dilexi. Ideo p̃cor te vt quātoti? veritatē rescribas q̃uis puto
magnā valitudinē rumorē mortē fecisse: sicut de me quondā basilee factū ē: q̃ cōi-
catus atq; inunctus p̃ter sp̃ez oim̃ p̃ualui. Itaq; in annos octo vitā duco ṽtinaz
saluti meē p̃ducāt vt sp̃aciū vite ad meliorē degendā vitā susceperim. De tuo be-
neficio z heri ñfī cōis ampliori dignitate sat gratulat? sum. Alijs lris de politicis
scripsi tibi defectū notauiq; locū si nō hūisti lras itez scribā. In rethorica arestote-
lis p̃ trapezondā trāslata. Inuenio i exēplis ciceronē noiari. M̃escio cur id egēt
trapezonda. Mā cū ad bñ fieri trāslatiōes soleāt vt si finē trāslatāt vanda ē opa
vt ad bñ facie videant. M̃escio cur cicero noiēt in arestotelis opib? q̃ nō dū na-
tus erat dñ volumē editū est nisi cicerones etiā ã arestotelē fuerit. Quid rei hic
sit ex te scire cupio. Mōna apud nos nō sunt bñgari sicut nō p̃cordarūt cū cesare
ñro ita inf se p̃cordes nō sūt: nec aliq̃d possūt p̃cludē qd̃ ladi: s̃ā p̃iudicet. Sic ei
infantul? ab boib? desert? a deo iuuamē bz. Polon? adhuc sp̃em sui reditus facit
q̃uis est mortu? Forsitan aliq̃s polonoz in modū orp̃ei imites poterit flectē
eaurib? ṽmbraz dños z p̃ces supplici vt vladislāū reddāt. S̃z videāt nedū redu-
cendū cernere p̃perat illū imp̃petuū p̃dat. Mūcius ad inferos missus ē q̃ berculē
reuocet. Audiem? an noctis eterne chaos ap̃iat receptaq; semel ṽmbraz remit-
tat. Cū suitētib? albert? dur austria bella gerit magnisq; eos virib? p̃mit: nō tñ co-
rū p̃tinacia vinci pōt vt iusticie viā amplectant. Cū arbēsinis magna sp̃es ē cō-
cordie. Dux sabaudie i apto bello ē p̃ comū austria. Iuuatq; suitētes qd̃ patri nō
p̃derit q̃ has lras defert. Alia noua tibi q̃ s̃bticeo referet. Ip̃m̃ velis dñō ñro cōi-
z me cōmēdare. Richardū valere iubeo dño comiti me dēde. Iulianū saluū cu-
pio. Pietro de nozetano z iacobo coluo salutes ex me dīcto. Dicerē vt. R. p. dñō

adrien. me pmedares nisi timere mulcare illu ceta cui no possuz pnceps ee. Sz
vale cu eo ac dno francisco suo z fracia librarior pncipe. Ex wiena.

Persuadet legationis fungi officio.

Epistola. xcvi.

Eueredissimo in xpo pui ac dno dno iohi sci angeli cardinali dno suo cele
dissimo: Eneas filius poeta imperialisq secretarius. S. p. d. Grauis mi
bi calam? est grauior: charoz abntia dnoy: grauius est nihil scribere p
cipuis patribus cu est ociu. Cu g venissem in affrica qua vos seu a potestis inter
ptari remoratus suz plusculos dies. Nec em sanctis dieb? homini psertim rome
sanctificato videbat faciundu iter. Remasi g p copio floritia misso z uz hic sum
Quid in qua: nihil hero tuo cardinali tuo legato tuo scribes: victus suz scribere.
Sz qd scriba nisi iocer: nihil e scriptu dignu: z iocari vel grauitas cui scribit eius
vl tps verat. Quid igit facia data e int equitadu mibi scribendi materia. Obui
fuit nobis apud scm. M. ex familia grunewaldi quida. En ecce materia. Cu noio
grunewaldi magnu aliqd suspicamini: magnu eberde. Is obuoluto capite fa
cieq more gentis cōrecta: interrogat? est p iohem meū cui eet z vñ veniret. Fri
singen. sum inqt z ab epo meo frisingen. venio paulopost a me reptus iudēq in
terrogat? vbi me nouit: ex venetijs inqt venio: z si vltē? qris ex nurēberga nec
qēq vltē? respōdēs verato calcarib? equo: festino euasit. Ingesit bō suspitio
ne cū aliud mibi aliud iohāni retulisset neclibent mibi rñderet. Audiuerā in via
fratrē cācellarij mortē obisse atqz binc pēctatus suz venire boiem sui heri cām
pmortuū. Dicit hic aliqz qd tua interest illo mortuo sup ecclia frisingen. Idea
nihil s regis interest. Ob quā cām rogo pcor obsecro ne qd innouari pmittatis si
nelis regis: nolite pncipe offendē: nolite etiā bōi inimico vñ pl? credē q expe
diat. Aeteres amici sp nouis sūt pponēdi. Tana ē amicitia quā mēt? facit n amor
Nescio si vera ē mors frisingen. q d: cōfingi pōt. Si vera est in oculis regē hie oz
Sin pñcta z regē z cācellariū. Hos ego. v. p. r. quo ad possū facio recommissos. Si
ad est cardinalis bononiē. sibi qz rē hāc comēdare q regē venerabat: cācellariū
amabat: z me qz charū habebat s nescio quō iassū pñde pape illū amissū: mul
tū supbi z insolētes eram? cū duos i curia cardinales q nos diligebāt haberem?
Nec em qēq erat qd impetrare tātis pmtorib? nō possem? Nā qd vñ prudē
tia obmittēbat: supplebat bononiē. diligētia. Nūc sola ē. v. r. p. vbi non pñctis
vos: nihil est qd ampli? spare possum? Ob quā rem verabim? ampli? nos nec q
escere vñq sinem? Si vultis apud nos apud gersē nramqz wienā bñ recipi. cu
rate ne qd rome s nos fiat: z oia q petimus fiāt: ac deficiētis bononiē. vices sup
plere. Sz intelligo vos cauebim? dicatis nec almanā renidebimus. Nā q legati
fuerim? in germaniā designati: nō eo tendit vt veniamus illuc: s vt pascam? vos
Abbis vtq vos bincepellerem? q añ. pñciationē legati nolēbat abire. Quis ve
lit in almanā venire dietas innumeras adire: p dōnes timere: sp pacē inter boies
tractare qui saxo duriores sunt: z ab alijs iura ecclie romane petē: qz faciare im
possibile est apud qd nulla honestatis sed debonestat maria ro est. Bñ atq opti
me reuerēdissim? ille p morinē. deliberavit q puincia renuit nec agrū ille steri
le colē vult neqz illuc ire. An rar? ē cū honore redit? Sz ille. pñciare noluit cau
tus z sapiētissim? p. Nos etsi noiati sum? nō ibim? tñ. Dum? sapie grad? fuerat
nolle nominari illū: qz nō tenuim? a secūdo nō excedim? q ē non ire. Sic arbitroz
picē. p. v. reuerēdissimā. Sz nihil facitis: nā hoc ē qd volūt almani. Nō est datu
rus s receptur? ē legati aduēt? Idēq z si nūq fiat nō volebūt. Ipsis pñsū ē: tuti
sūt in securo sūt. Vos si vēdicare iura vulq aplice sedis vt veniatis oportet. Oz si
labores fugiū: nihil est qd iuret nō venire. Nā lris z petitionib? nris plus rome. p.
vñz obtūdem? qz i germaniā. Nulla die nulla hora nullo momēto sinem? qēscē
p. viam. Semp causē theutonice vos occupabūt. Nā accedēt hispani quibus
vt morē geratis oportebit: atqz bñ pñcibus s minis vigeunt. Nec veneti nec

Rorentini nec gen⁹ ullū italoz impulsatā relinquent. d. vian. Ibiq⁹ papā rogasti
z nihil obtinebitis. Hoc tormentū est q⁹ nullū sicilie tyrānū dūm inuenerūt. In te
nebrosis aulis cubiculisq⁹ vitā inerte felice duces. Qz si germaniā cito petieritis
nō scō naturā vestrā: ipsi vos agri saltusq⁹ ferarū intereūdū flāmā lac⁹ mōtes ob
lectarēt z saluberrim⁹ aer: S; nolo plura dicere ne cupiditate nimia veniēdi ob
lectem q⁹ p meo cōmodo nescio vbi magis. R. p. vian esse cupiā rome an i germa
niā. Valete z me vt sum recognoscite vestrū. Ex sena.

Epistola. xcviij.

Amicitie dissolute cām exponit.

Meas filii⁹ poeta. S. p. d. mich aeli de pbullēdorff regie cācellarie p⁹bo
notario. Sequebar magnificū virū dñm casparē cācellariū ex nureberga
recedentē: cū inter equitādū rogasti me vt tibi patriā tuā reuifuro aliqd
scriberē. Nā sic potissime recōciliatū me tibi cēseres. Ego tūc nō rñdi me scriptu
rū nisi tue ad me lre prius deuenissent. Nūc cū diu expectarim scripta tua iāq⁹
mibi satis p⁹uad eā: inuauū me manere vt scribas. Deliberaui tuo cōsiderio mo
rē gerere p⁹iorēq⁹ meas lras ad te dare q⁹ si verū audire vis (debes aut velle) nō
tantū tui cā facia quātuz mea. Veniūt ad me plures querūtq⁹ diligēt ex me cū
inē te meq⁹ turba fuerit. Nota em oibus erat amicitia nra z q⁹ pictagoreos ami
cos nos oēs arbitrabā: cū z liberi z bona oia inter nos cōia viderent. Et cū po
stea seorsum inceperim⁹ viuere: sciscitant oēs: cur hō discidiū incesseerit. Aliqui te
aliq⁹ me incusant: nōnulli vtrūq⁹. Ac ego cū mibi de rebac verū sit: expurgo me
ipz z cāz meā sine aduocato defendo. sic vt z te facē nō abigo. Nā z p⁹copi⁹ bohe
mus vir p⁹stās nūq⁹ amātissim⁹ ita tuis vbiis p⁹uasus erat: vt oīone magna op⁹
fuerit anq⁹ ei⁹ opimōne mutare potueri: qz tu eū imbucras. Existabat em hō me
poti⁹ q⁹ te peccauisse. S; audistādē rōnib⁹ meis sniam variavit. Itaq⁹ vt ē nō me
amicitie ius violasse s; te sicut ē putat. S; ē mibi p⁹molestū vnicuiq⁹ p⁹secti reddē
rōnē. Itaq⁹ vt diuturnior nraq⁹ bēuolētia fuit eo notior oib⁹ fuit. S; veniē i me
tē qd⁹ papi⁹ florētinas fecit. Is cū palliū olei paupilio maculasset. qz te p⁹ vrbē cum
tē singuli p⁹cōtabant qd⁹ nā ēēt q⁹ palliū deturpasset. Cū graui⁹ oib⁹ rñderet: cedu
lā p⁹gameni pallio p⁹suit in q⁹ scriptū erat oleū. Nec post hac voce cuiusq⁹ verat⁹
Occurrebat em interrogationi cuiuslibet cedula. Ita z mibi faciendū est. Scribā
ad te cās cur ex tua me subtraxeri amicitia. Si q⁹ deide scrutat⁹ me fuerit ad epi
istolā hāc remittā: ex q⁹ poterit q⁹sq⁹ z cās dissolutiōis amicitie nosse z nō me cul
pādū s; te poti⁹ fuisse. Et satisfaciā tibi q⁹ meas lras te cupe significasti. Fateor: ei
me p⁹iorē fuisse i amicitia dirimēda: cū viderē nō elegisse me virū q⁹ posset i amici
tia mea cē diuturn⁹. Nec p⁹pterea mirari quisq⁹ dz q⁹ bēuolētia nra biēnalis fue
rit. Nec em anni duo vera amicitia oñdūt: s; vix etas hoīs saq⁹ cōprobat amicitia
Plures sūt q⁹ nobis ab initio placidi z humiles vidēt. s; bi successu t⁹pīs q⁹les sint
appareāt. Possunt em aliq⁹ nature vicia ad t⁹pīs tegere imp⁹petuū tegere nō pñt.
Necesse est em vt fese aliq⁹ quales sint demonstrēt. quod cū sit soluit amicitia:
quia perditū est qd⁹ amabat. Nam te arbitror quo p⁹ergā intelligere. Nō insinu
lo te alicuius vici: sed aio te aliū esse q⁹ rebar. Putarā te meoz esse cōformē mo
rū: idcoq⁹ te amauī. Et certe sinxisti te nature mee admodū similē. Nūc quia nō
continuas nec illes qui antea fuisti: nec amor me⁹ erga te ille est. ego vt vixi ab
initio tecū sic p⁹seueraui semp. Itaq⁹ si nunc nō sum amandus nec in principio di
ligēdus fui. Nec ista dico q⁹ me bonū te malū arguā: aut mores meos sinceros di
cā z tuos impuros. Potest esse vt tu bon⁹ sis ego malus. vtrūq⁹ est: nō pōt amici
tia p⁹durare vbi mores dissiles sūt. S; ne rē illā faciam⁹ lōgiusculā dicā tibi qd⁹ est
qd⁹ me nō sinit esse amicū tuū. Et quib⁹ in reb⁹ iniuriatus sis mibi exponā. Meoz
diuersitas ē in hoc q⁹ tu multoz es ego paucor⁹: tu pecunijs studes: ego eas pui
facio: tu lris aliq⁹ ad lucrū vacas: ego ad quietē ai sequor eas. Tu rigid⁹ z atrox
ego lenis. z facilis: tu oib⁹ plusq⁹ venere oblectaris: ego pl⁹ vnerē amo q⁹ ab oēs

Tu nocte adueniente nunq̃ dormire z nunq̃ mane surgere vis. Ego post cenā paulu
lū postq̃ quicū dormire vellē: z ante lucis aduentu surgē: tu clā? ego humilis.
Sūt be in te meq̃ differētie. qd si fateri nolis eoz iudicio: stabo q̃ te meq̃ vltu co
gnoscūt. At certe cū primū in te nos sunt iacta amicitie fundamēta: q̃ certe male ia
cta fuerūt. tu haud talē te mōstrabas. s̃ eras mibi admodū moriger? ita vt q̃cqd
mibi placeret: idē z tibi videret cordi. taliq̃ arte me inuasisti. S̃ mutasti postea
modū viuēdi z ad priorē naturā tuā redisti. Qd si tu vitā mutas decet z me amo
rē mutare. Dicis qd est: qd tibi obfuerit. Multa sūt michael ne vereare lacestisti
me lingua: dixisti pluries inter cōmēsales me leuē multisq̃ vicis me infimulasti.
Que si foras se vera fuerit. (Scio cū me miseris inuolutū deebat te nō in ali
os. s̃ in te meq̃ corripe z si me non emēdassē sicut euāgelij lex iubet. addibere
vntū poterī vltimos ac postmodū ecclie dicē. At tu me corā sp̃ laudasti blāditusq̃
mibi magnopere fuisti. p̃tergū vō mōstrasti. me digito atq̃ lōsanasti. Sūt noti tui
meiq̃ ex q̃b̃ sepe audiui bec. Nec tu negare potes q̃n comedīā meā carpsēr quā
de crīde feci nureberge. n̄ ē mibi cura q̃ mea scripta tuo iudicio reprober. Quis
magnū ē. Nec ego laudari musaz meā ex te volui: qz nō ē digna laus q̃ ab boie ac
rei impito venit. s̃ noto aim tuū. Preterea si qd vicij inerat decebat te me admo
nere vt limas se: at tu nedū carmē s̃ autorē q̃z irridebas me leuē accusabas q̃ co
mediā scripsisset q̃ nō laudi terēt? z plaut? habiti sint q̃ comedias scripserunt.
S̃ mitto bec. Alia sūt q̃ fame mee pl? obfuerūt. Quinq̃ z viginti aureos mutuo
mibi dedisti: magnū officiū z amico dignū. Mā cū? tu fidē pecunia cogueri tuto
illi oia credas: argētū ē alē sanguis. Subuenisti mibi fatcor: i re necessaria nec ego
vnq̃ inficias ibo me tibi. p̃terea obligatū fore. Repetisti ex me mutuū nō p̃muta
ui vbi. S̃ cū ipe pecūia vacu? esset ex alio mutuat? suz q̃ tibi restituerē. H̄n buc
usq̃ actū ē p̃ dies exinde aliq̃s cū ex me nō nihil petes qd p̃stare nō poterā: dixti
me tibi succēdere: ac p̃terea succēdere q̃ tu es repetisses. Magna p̃fecto bec in
iuria fuit. Mā q̃s p̃? s̃ mibi numos credat: si repetētī irascar magno me crimine
infimulasti tātoq̃ meū aim offendisti mag: quāto ab ea intētiōe eoq̃ vitio magis
abfuerā. veri? dicē poteras. Id erga me ali? ē enecas qz nō nihil sibi detraxi. Aut qz
nō affui sibi in p̃secutiōe bibalij. Aut qz sibi detrahētes nō redargui. Idoc me mi
chael mirū modū turbauit. Qd si dicis antea q̃z me tibi fuisse solito gūiorē nō ne
gabo. Sciebā nāq̃ me tuis morib? lacestītū. S̃ erat illa vulnera q̃ nō egre cura
ri poterāt: si alia nō supuēssent. Et q̃ppe q̃ tu dicebas me. p̃p̃ repetitionē pecūie
p̃motū: facile pōt refutari. Mā z aūq̃ pecuniā repereres cognitū q̃ de me dixeras
clāculo. nō erā tibi ex p̃suetudine p̃sca p̃iuctus: paulatimq̃ studebā me disūgere
memorq̃ ciceronis snie nō rūpere beniuolētie vinculū s̃ soluere nitebar. Qz aut
postea trūcaui amoris funē tua culpa fuit. Cū me corā alijs. p̃p̃ pecuniā tibi mo
lestū assereres. Feci s̃ tūc vt naute faciūt. q̃ adueniēte piculo nō solūt nauē s̃ re
tinacula incidūt. Nec credo satis fuisse ad amicitia dīmēdā. Mā q̃ cistā mibi cō
modatā vēdideris iacobo n̄o. q̃z tuos libros repetieris z meos retinueris nō
vitio dō s̃ indignatōi iā suboriet tribue. Si qd me hic mētū putas redarguere po
tes mibiq̃ rescribere. Ego alienū poti? q̃z meū iudiciū seq̃r. Et hāc eplaz bonoris
mei tutrice oib? dabo q̃ de n̄ra sepatiōe q̃siuerit. In te me aut z te p̃m? amor parq̃
charitas reuiuē nō poterit nec amicitia eē q̃ fuit. nisi z mores z cōiūct? redeat qui
aū fuerit. Famāq̃ meā videā restitutā. Vale z si duri? scribo q̃z ferre queas me
mēto z te de me locutū fuisse acerbi? q̃z in te amicos deccat. Ego repoti? solū solusq̃
arguē volo q̃z in te alios de te aliqd dicē qd tuo possit bonori vel vtilitati detrabē
Mā z si soluta ē amicitia. nō tū q̃ inter boies eē debz cū honestate soactas est ex
tincta. Iterū vale. Et wienna.

Grates refert de plimis bñficijs susceptis.

Epistola. xcviij.

Euerēdissimo p̃i dñō leonardo ep̃o pataviē. Enecas filius? zc. Reuerēdis
siue pater post humilē rēcōmēdatiōē z obsequioz meoz p̃promptam

exhibitionē. Speraui meo in reditu. P. v. r. apud wiennā cōperisse qd mibi locū
dissimū fuisse vt de reb⁹ ecclie nōnullisq; alijs cōtulisset. Ac p̄pterea familiari meo
iobi quē ad ecclias destinauī meā nīlī l̄rū cōmisi. v. r. p. signandarū. At nunc
cū oratores regij patauia sūt petitori: dignationēq; vram allocuturi: statui pau
ca scribere. q̄b⁹ memoriā vri ex me nō posse deleri scatis. Accem is suz q̄ bñficio
rū acceptoz vllō tpe valeā obliuisci. Scio nāq; nō eē viros nec etiā boies: s̄ atro
ces imanesq; feras q̄ nō bis sp̄ afficiunt a q̄b⁹ bñficia receperūt. Stulti q̄dam su
gūt eos q̄ de se benemcriti sūt eozq; p̄spectū horrēt q̄b⁹ repēdere vices nequeūt
Quidā vō plus humanitatis habētes benefactores suos assidue comitant^r et gra
titudinē quā in factis p̄stare nequeūt v̄bis ostēdūt nec absurde. Nemo ē em̄ tam
paup̄ vt benefactori suo grat⁹ eē nō possit: q; nec auro nec argento ceterisq; reb⁹
p̄ciosis gratitudo p̄stat s̄ aio. Animus aut̄ taz mendico q̄ opulēto bon⁹ eē pōt:
hūc vt ex me suscipiat. v. r. p. supplet oro. Scio me plus debere q̄ possim p̄solue
re. Sed hoc me scire spes est q̄dā solutionis mee. Facultates corp⁹ meū vita ac
postremo anim⁹ in v̄ra p̄tate sūt. Nihil in his ampli⁹ iuris habeo sic me v̄is be
neficijs deinctū teneq;. S; de his als, nūc pauca dicēda sūt de statu romane curie
Caput illi⁹ eugeni⁹ fuit dū ad eū veni satis sospes si possūt senes esse sospites. In
meo recessu podogra: ciragraq; debilioz fact⁹ ē: petitioni regie nō annuit. L̄ciliuz
nāq; in alimaniā nec dedit nec datur⁹ ē. Si q̄d aliū regia maiestas cupiūset opta
ta retulisset: s̄ nīlī postulatū ē nisi q; pacē ecclie p̄cernebat. q̄uis ille nō pacē sed
maiorē q̄ri seditionē diceret. Rex aragonū simulates p̄mo post aptū odiū cū eu
genio habuit: et ne q̄d ex regno in v̄bē v̄heret p̄hibuit. At hec añ meus ex curia
recessū p̄posita sūt. Et in gram vtriq; rursus vētū ē. Panormitan⁹ apd ecclia suā
cū tedio vitā expuit. Cardinales i curia ples sūt: s̄ nō vt solebāt diuites. Nā t̄ oia
officia d̄minuta sūt et aduocatoz p̄sertis. Ac p̄pterea ex his q̄dā alijs se reb⁹ exer
cēt. Benesi⁹ de la porta iā in legationib⁹ q̄stū facit. Nec em̄ nūc rome fuit: q; tridē
tū missus erat. Forsitan nō sic ei succedit: mortua cōiuge sicut antea dūz illa viritē
Multi em̄ hūc in aduocatū patronūq; habere vt ipm̄ domi cōuenirēt et mulierē
honestā facie ac sermone blādo possent alloqui. Fuit nāq; magni ingenij femina
q̄ nūc modesto nūc molli nūc p̄caci vtebat^r ozone. In cui⁹ facieijs atq; salib⁹ plu
rimis lepos inerat. S; hec dū ex nouia romā petē festinat p̄r⁹ morbo absūpta ē
q; itineri se cōmitteret. Air ei⁹ et iugē fil⁹ et amicitias et eloq̄ntiā p̄didit. Nec ex ro
ma pl⁹ ē qd̄ queā scribē de filio ducis venetiarū noui abigo v̄iaz. r. p. aliqd̄ audiuit
se: q̄ venetias fugiēs. tergestū venit. fama ē em̄ reipublice p̄silia mediolañ. duci re
uelasse ac p̄pterea lese maiestatis crimine dānat⁹ ē. Reliq; i aduētū. p. v. referuo cui
nō min⁹ aude parerē requisitus q̄ qui cidē. r. p. assidue astat. Valere.

Arozē p̄stitutā viro suo cōciliare cona
tur p̄ mediā personā modo congruo.

Epistola. xcix.

Meas filui⁹ boeta impialisq; secretari⁹ dñō henrico scoter plebano i plet
tenberg. S. p. d. Inf̄ alia pietatē opa maximū est virozē viro suo p̄iungere ne
separate viuāt. q̄ duo eē debēt i carne vna. Qui vō disūgit m̄rimoio iuctos
is dei aduersat^r p̄ceptis. Scriptū est em̄: q̄s de⁹ cōiūxit hō nō separet. Ac rū mariti
q̄dā adeo duri asperi crudeles feri q; reperiunt vt nō sociā diuine et humane to
mus virozē suā putēt: s̄ etiā tāq; seruā et vile quoddā mācipiū teneāt. nūc ciniriā
tes v̄bis nūc faci. Cedūt paup̄culas seias lacerāt cruciāt mortēq; minant. Hūc
plures suos viros deferūt. Cūq; victu careāt: alioz viroz a q̄b⁹ alant cōmēcia
suscipiūt. Que res nō tm̄ ipis mulierib⁹ (Nā leues sūt fragiles timide) quātū
ipis viris imputādū ē: q̄s oportet esse p̄stātiores et in re qualibet meliores. Nūc
cur hec scribā paucis absoluā. Accepi nup̄ sociū meū quē habeo i frāconia. Cūq;
in oppido quodā p̄ aliq̄s dies fuisset occurrit mibi mulier q̄dā forma egregia sta
tura tñ breui. Nāc basilee viderā sepiusq; fuerā allocut⁹. Nā cōtribulus quidāz
me⁹ eā maxie dilexit. Interrogo quid faciat vt i valeāt quē habeat amatozē. Eū

se artificio sericeo vitā ducere. bene sibi esse: amatores nullū hīe. Dūcūt me totius
 ostēdit vestes et opa q̄ fecit: vnicūq; h̄z ancillā. Et quātū suspicari possūz vita est
 vtrūq; pudica. Tū ego num tu inquā virū habes: vtinā nō habere respondit. Mā
 sic et ego aiā et ille p̄dimus. Tū interrogassēz vbi nā esset vir suus: dixit in basi
 lea vocariq; hermānus aspel. cū quo iā plurib; annis nō fuerit. Mā vir seu? ē in
 q̄t: q̄ me die noctuq; hūc pugnis nūc fuisse cedebat. Ad extremū etiā aut mibi mor
 tē minabāz quā ego euasi. Tūc ego en bona mulier. Si iā te ille recipere vellet
 tecūq; viuere vt virū cū vxore decet: an ad eū reuerti velles: vtinā in q̄t mulier: s;̄
 noui boiem q; nō faciet. Amat em̄ aliā sciaz. eāq; domi cōcubinā h̄z: cui sūe ex illa
 plures filij. Quid tu scis inquā ego: forsitan cū iā p̄cti penitet. et si te repiret alacri
 suscipet aio vitāq; suā emēdatā ageret tecū. Qis ne vt suscitē ei? aim. Tū illa.
 Hic sepe ad me venit postq; ab eo fugi: nec me q̄rebat s; res meas itidem nūcti
 meo. Veniret em̄ vt puto: et q̄ nūc habeo secū asportaret: mibi autē sola verbera
 et cicatrices aut liuores relinqueret. Mō sic faciet inquā ego. Māz p̄ mediā fidēq;
 p̄sonā scrutabor a iū suū: et si bon? erit suadebo vt ad te veniat vtrq; te recipiat et
 finē peccatis ponat. Ad hec mulier p̄cor te in q̄t expiaris. Mā meo cū viro libenē
 viuere vt aiā lucrifacerē suā meāq;. Hec p̄tim p̄ me p̄tim p̄ interptē suū locut?
 Hūc q̄ reuerende p̄. In hoc ope pietatis vt p̄tes vras in p̄ponē velitis p̄cor: vt si
 fieri p̄t viro suo restituat mulier. Velitis q̄ informari q̄s sit ip̄e hermān? an vi
 uat. an cōcubinā habeat: an morate viuat an crimiose. qd si adhuc i p̄ctō ē et adul
 terā domi h̄z. Ingerite sibi p̄sciaz incutite timorē. Exponite q̄ breuis sit humana
 vita q̄ fallax q̄ incerta: q̄ certa mors instat: q̄ incerta mori hora. vt bñ viuētib; p̄
 missa sit eterna felicitas. male aut opautib; supplicij sempiternū. Ignis edax pena
 sine fine. Exhortamini vt ad seipm reuertat et ad creatore suū deū q̄ eū p̄prio san
 guine redemit suadete sibi vt dū viuūt memor sit dei. vt cū moriat memoria sui ha
 beat deū. Inducite vt excluda cōcubina quā cū p̄ctō tenet: legitimā piūge recipiat
 domiq; teneat quā cū mercede h̄z poterit et de illi benefaciet nec relinquet eū in
 tpe oportuno. Hūana res ē peccare: angelica emēdare: dyabolica pseuerare. Re
 cognoscat se tandē et ad deū reuersus dicat. Erraui sicut ouis q̄ perijt: req̄re scrui
 tui: qd mādata tua nō sum oblitus. Misereat ip̄ius misereat cōiugis erulantis.
 Parcat piūge peccata sua vt cōiunx q̄s sibi ignoscat: sciat se ita obligatū vxori si
 cut et viro est vxor. Mō supbiat et dicat ego vir sum. Mā ambo creature sunt dei tā
 vir q̄s femina. Apud deū nō est distinctio sexus: tā p̄ femina q̄s p̄ mare nat? ē pas
 sus crucifit? et mortuus dñs. Si prudentior est vxori dignū est eos q̄ plus sapiūt
 imp̄fectū tolerare minus sapiētis. Mā et ap̄lus paul? iubet alterū alterius onera
 portare et oēs vnū esse in xp̄o. Qd si hermānus ip̄e acquiescere vult vestris moni
 tis vxorēq; p̄piā recipere: ac cū ea caste pie et sancte viuere: dimissis pristinis in
 iurijs atq; odijs: scribite mibi statim. et ego tunc significabo locū in quo est mulier
 cui nomē est catharina: et faciā q̄ ipsa veniet ad virū suū: aut si vir voluerit pote
 rit et ad eā venire et cū ea manere. Mā ipsa multū lucrat arte sua manuali et sericea
 et si ambo erunt simul poterūt vitā honestā et hilarē ducere: et aias cuz corporib;
 saluas facere. In oēm aut euētum scribite mibi q̄ primū quid sit de ip̄so hermān
 no quid agat et quid intendat facere. quod ego p̄ singulari munere recipiam qui
 libenter vellem hoc apud deū. p̄mereri vt dissoluti in matrimonij reintegrator fo
 rem vtrq; duas p̄sonas in peccato viuentes ad frugem vite laudabilis reduceriz
 Hec em̄ ambigo rem fore deo acceptā magnūq; sequi exinde p̄miū. Cuius et vos
 participabitis si diligenter. p̄inde libenter et accurate rem hāc aggrediamini. Et
 qd lfe semp suū nō habent cursum postq; semel mibi scripseritis nō pigeat iterum
 atq; iterū rescribē. vt p̄stet diligētie sedulitas qd viarū infecuritas auertit. Si em̄
 vna tandē ex vris eplis ad me pueniet: exinde possum qd volo p̄discere. Valet
 opte amate me vt soletis et cām istā totis virib; p̄ficiēdā suscipite. Cū aut ad me
 scribitis in curia regia req̄di mibi lras iubete: nā illuc reuerto.

Grates refert defendenti honores suos.

Epistola. c.

Meas filii? poeta secretari? regi? S. p. d. ornatō doctoq; viro iohāni tus-
konī pthonotario indyte ciuitatē pragen. Video sp. legoq; volupe tuas
lras. Mā z amicitia pfirmat nram z prudentia testant tua. Accepi nup q
mibi scripsisti de iohāne notario pbuen. q me mōstris cōpauit. vide q sibi respon-
disti graue amici cām defendisti: inceptas increpasti: veritate iuuisti. viri boni fū-
ctus officij es. Mā z abnti psluisti: nec amicu in vltimis terraz agentē indefen-
sum reliqisti. Amicitia vera non magis pnti q abnti fauet: qui amicus ē etiā mor-
tū diligit: nō corp? amici: nō res: nō famā ledi patit. Hoc abs te factū ē amice
gaudeo: tātoq; tibi obnoxiozē me sentio qnto id tps abate grā remotioz. Rome
vt opinor tūc fui cū meo noi detractū ē. Sed q tibi refero eras: illi tū si irasoz
q me carpit. Scio inspectū meū: ignorātie mee suz pscq. Sapiētissim? socrates
z oraculo pbat? delphico: vnū se scire aiebat qm sciret nihil: qd q in quā. Sentio
cū tuo iohē nec scio qd q: nec noie sum aliq dign? Scribā tū illi pauca ne se scire
petet: q tu atq; ego nescim? lras bis adiūctas hēbis q sibi dirigo. sil qz interpā-
tionē eplē quā lōgo desiderasti tpe: paruissez antea tūc cupidini nisi absens fuisset
Alui iā duo sūt qbz assidue obedto. nūc rome inuenio: nūc frāckfurdie: nūc wien-
ne: nulla mibi quies dat. iā nūc etiā ad electores imperij deleger ifra trimestre mi-
nime hic reperiar. Vale z me vt soles ama atq; obserua.

Persuadet polonos z austra-
les concordari tali medio.

Epistola. cj.

Euerēdissimo i xpo pti z dño dño bigneo epō cracouien. scē rdane ecclie
cardinali electo Eneas filii? poeta. S. p. d. Quis ego reuerēdissime pat z
dñe pstatissime iā dudū vīe dignationi affect? fuerim eiusq; statū felicē ac
successus pspicos sedulo pcupiueri. Quia tū indies vtutū vīaz maiores laudes
maioraq; pconia i meis aurib? pstrepūt. Cogoz z ipe dictiz magis ac mag? venera-
ri nomē vīm ac deuotionē: qua vīam pinitatē reuerēdissimā psequi augere. Sic
em virt? erigit. Cui? ea vis est vt qd nūq; vidim? boies amare nos vigeat. Teruz
qd ego de me loqr q nō sum dign? mē boies cōputari qm maximi viri imo z regia
sublimitas pstatā vīam z venerēt z amēt. Est eqdē iū hac regali curia pcelebris
fama vīarū dotiū: nec vnq; sine singlari laude vīm nomē audir. pcpue tū inē ali-
os magnific? dñs cācellari? pbitatē vīaz extollit z pdicat q nūc pslū nūc libera-
litatē nūc vite mūdiciā nūc magnamitatē qbz p dīta ē. v. r. p. enarrat. Nup hō cū
i pspetu regie maiestāt magna baronū ac nobiliū stipate caterua de platis ac ma-
gnatib? regni vīi mētio z ali? aliū laudaret assurgēs cācellari? Clari sūt inqt viri
qrū meministis: nec ego eoz vtuti detraxerim. Nemo tū adbu c vīm q sint oculi
regni polōie mōstrauit: nec oia illoz attigit q pstat oib? Mā et si pstatēs sūt bi qz
pmedat. Abi tū cracouien. antistitē reliqstis cui? tāta ē pbitatē fama vt ne clauda-
dādo crescere nec vitupando minui possit. Ego plātū hūc noui aliqñ allocut? suz
z in plurib? tractatib? suz exptus. Nihil tā graue ē tāq; arduū qd is nō statiz itel-
ligat videatq; finē. Anim? illi magn? ē s rect? nō solū q pntia sūt disponē nouit. s
futura lōge pmeditat. Neq; pdig? ē vt indignis largiedo facultates ecclie diffi-
pet: neq; auar? vt idigētib? n porrigat manū. Sz ē elemosyne dispēfator tomusq;
sua clavis hospitib? sp patet. Quicūq; poloniā igrediūt oratores aut viri pstatēs
hūc adēūt hūc patronū hnt. Ab hoc honozāf tonant q. In qbz reb? vera liberali-
tas recoqscit. Est i eo clara faciūdia multe i ore ei? faccie. multusq; lepos nō ela-
tus ē: nō iracūdius: nō erator pecūiarū: nō vindicte cupid? Sz benign? māfuet?
piculi decliator atq; pteptor: amator patrie sue z alienē nō inimic? Nihil ē qd illi
melius pace cōi videat. oia ei? pslia quietis sunt. Mō tū bellū dissuadet cum pro-
tutela regni suscipiendū est. Sed arma non propter victoriam neq; propter inu-
riam vindicandā sumenda dicūt: sed propter pacem obtinendā. Finem belli nō

rapinā vel gloriā: s̄ q̄etē eē debere. Scit p̄terea q̄b̄ artib̄ curia regēda est q̄busq̄
 modis gubernādus exercit̄. Et q̄uis platus sit sacrarū religionū gnarissim⁹ nō
 min⁹ militie q̄ i senatu ē utilis: nec egreferas caspar si hūc vñ tantifacio. Nāq̄
 si ei⁹ sp̄silia apud reges polonie valuisse: aut par optia inē austriā poloniāq̄
 viguisse: aut ibellis q̄ postea fuerūt maior polonoꝝ ipet⁹ fuisset audire. Quē cū
 magnific⁹ caspar finiuisse h̄monis finē oim circumstantiū assensus cōprobauit. Ca
 spar hō bis auditis vtinā in q̄t talis dñs i p̄silio meo p̄sisteret. Et sic vario circū
 stantiū h̄mone. v. p. r. eas cōmedatiōes accepit q̄s me audiuisse antea nō menim⁹ ga
 uisus suz dū talia p̄cepim⁹: moxq̄ i aim venit: hec vt significare vñ dignatiōi. nō vt
 p̄pterea gloriemini. Scio em̄ moderationē ai vñ: q̄ n̄ patefaci⁹ aures adolātib⁹ s̄
 vt nomē bonū teneat⁹ custodiat⁹q̄: et si possibile ē augeat⁹. Nūc em̄ cū diuitijs cō
 mutāda ē fama celebris. Diuitie cū corpe silp̄dunt. fama comes aie p̄ obitū du
 rat quā q̄ negligit crudelis ē. Et fortasse cū has lras audier⁹ q̄d ē dictis in q̄ velit
 eneas meū nomē augeri. Dicā breuē q̄uis n̄ abigo id vñ p̄ductiā p se meli⁹ in
 tueri. S̄z dñm ē nē frustra videar calamū recepisse. Inē austriā et poloniā. R. p.
 mltē baten⁹ simultates: multa odiā et apta bella viguerūt q̄ res et australi dñio no
 cueit et poloniē n̄ p̄fuerūt. Itā tps eēt his discidijs imponi finē: et aliqñ i amicitia
 ḡrazq̄ reueri. Nā q̄d p̄est q̄ regnū aduersus regna insurgē et regnū sangnē illi
 diari regio sanguini. Lūq̄ vsus b̄eat reges inē se fr̄es vocari. Quid absurd⁹ est q̄
 fr̄m insectari fr̄z ciuile bellū struē ac picidiū meditari. Fctā sūt hec iā dudū s̄ cum
 dāno ābaz p̄tiū. Itaq̄ iā tps eēt vt adinōite cladiū suaz p̄tes inimicitijs mod⁹
 iponeret. S̄z ista moueri neq̄unt nisi magni viri manū apponāt: et q̄ppe dū ego h̄
 aio reuoluo: nō possum arbitrarī q̄s ali⁹ sic iueniēd⁹ buie rei idone⁹ q̄. v. r. p. Itaq̄
 loqr̄ apte dicāq̄ q̄d sentiā. Due sūt vie q̄b̄ finiri discidia inter austriā poloniāq̄
 p̄nt. Vna ē si vñ austriā poloniā deleāt ferroq̄ sibi subiciāt vñ p̄ poloniā bello su
 parēt australes. Altera ē si reuentū fuerit in ḡram et vtriq̄ renouata sit amicitia.
 Prior via admodū difficilis ē. Et h̄ ea multū iā annis elaboratū sit. Adhuc tñ et
 australes suū et poloni suū imperiū tenēt: et alē alterius insidias conatusq̄ timet.
 Nec video q̄ pacto euo n̄o altera ps altera possit extirpare: q̄ vtriq̄ magne sūt
 vires: et multū sanguis effūdēdū eēt. mltaq̄ boiz cētena milia neci dāda: multe ci
 uitates delēde multi agri cremādi et infinita mala faciēda essent: anq̄ vna p̄tiū in
 ptatem alteri⁹ veniret. Et via p̄cordie vt salubrior ē sic etiā facilior. Querit q̄ mo
 di p̄cordie sint. Nēpe facili⁹ h̄nficio q̄ gladio vici⁹ inimic⁹. Nō iniurie ad h̄nciēde
 sunt iniurijs neq̄ mala malis cumulāda: s̄ purgāda primo ptumacia ē: p̄ dāna
 resarciēda: exide b̄nficia subiūgenda. Qui h̄ egerit is iā non inimicū sibi placabit
 solū: s̄ recōciliabit incorpabitq̄ sibi et sociū ex aduersario amicū ex inimico fratē
 ex hoste faciet. In hac igr̄ re vidēdū ē vñ prior iniuria p̄pit: et illinc medela veniat
 vñ vuln⁹ illatū ē. Nō em̄ qui fert s̄ q̄ ifert iuriā emēdare d̄z. Vñ q̄ vidēdū ē q̄ pa
 cto iuicē cōueniam⁹: nēdū ego lefas australes p̄cederi. v. r. p. inficiet. Libet igr̄ mi
 bi scribere q̄d sentiā vt corrigatis si falsus fueri. Loqr̄ ingenue clare apte vt inter
 amicos fieri d̄z. n̄ vt regno vño q̄d ē nobilissimū detrahā: s̄ vt eo meli⁹ inueniri eā
 possit q̄ vulnera mag⁹ detecta fuerit. Vñ h̄o. r. p. librati mee veniā dabit. si q̄d est
 q̄d offēdat: q̄ i bonū loqr̄: nolo alti⁹ exordiri. S̄z rei p̄ncipū wilhelm⁹ dux austrie
 dedit huic filia regē ludouici q̄ b̄gariā poloniāq̄ possidebat i m̄rimoniū cōiuncta
 fuit. Regnūq̄ polonie i dote datū. nec diu post poloni nulla iuriā laceffeti: nisi q̄
 impiuz ebeutonicōꝝ ferre nolebāt: wilhelmū regno expulerūt: ac nō solū regnū s̄
 nuptā q̄s sibi abstulerūt. Nec p̄tenti h̄ abhominandū aggressi facin⁹: memoriazq̄
 nra inauditū scel⁹ adorsit: reginā q̄ alteri nupserat. nouo regi p̄iungere q̄uis illa po
 ris mariti mēor: nūq̄ volēs nouo nupto placuerit. In h̄ nō solū lesi sūt australes
 regno priuati q̄d ex dote veniebat: s̄ in bonore q̄s verati sūt: dū nupta cor in p̄ci
 binatu tenet. N̄ hec tāq̄ parū fuisset wilhelmū abieciſſe. cū albert⁹ dux austrie
 bohemiēq̄ et b̄gariē rex et impator romāoꝝ sigismūdi regnū q̄d sibi atq̄ vxori i

bohemia obuenerat armis vëdicaret: poloni p̄uocinū tabouitaz z sequa cū susce
 perūt iūctiq; ipsis alberto bellū intulerūt. Et q̄uis p̄sidiū illoꝝ induerit magno
 tñ se crimie pollueret: dū aduersus iusticiā auxilia talib; p̄bueret. Polonoꝝ ḡ opa
 factū ē vt regnū suū albert; p̄seq totū nō potuerit: neq; cōpesci tabouitaz furoꝝ q̄
 ob tutelā polonoꝝ vsq; i hāc diē in p̄tinacia manēt. Aliqñ hō aut iā reducti eēnt
 aut exterminati: q̄uis z antea sigismūdo impante cū bobemis nō dū ecclie vniū se
 dus p̄ vicos bobemos p̄cussū fuerit missusq; p̄ sigismūdū vex bobemie regē alē si
 gismūd; koributi. In q̄ re nō solū austrie nocumēta illata sūt q̄ sigismūdo succes
 sura noscebat: s; autoritas q̄z ecclie z ipsa fides catholica lesa ē: totaq; respública
 xp̄ianoꝝ: p̄cite sic loquēti. Sic expōi cū res d̄z vt gesta ē. mibiq; sic relatu ē. P̄ h
 cū iā de medio sblat; eēt albert; i cī filiū crassati sūt debachatiq; vñ poloni. Hāq;
 l̄z elizabet regia filiū ladišlāu ex alberto pepisset ac vñ moꝝ ē dyademata apd al
 bā regalē decorasset. poloni vñ p̄ q̄sdā būgaros icitati rursus noua bella suscitāre
 mittētēsq; vladislāu regē suū admodū iuuenē z inocētē: regnū būgarie vsurpare
 conati sūt: cū magnā p̄tē iuafēt: veri regē infācē pupilli z orphani iurib; insultātes.
 Nesciētēs tñ qd dū alienū regnū q̄rūt suū negligūt: ac gētib; z pecūia exbauriūt.
 Hic secutū ē qd dū regno būgarie volūt diuti; potiri. Adolescētē regē p̄ thurcos
 armāt q̄uis federa eēnt iduciāz iuramēto firmate. Itur ad bellū p̄mittit; plium
 p̄bi seu capte; seu occisu s vladislā; penāsq; n̄ sui criminis. Hā ip̄e p̄ etatē n̄ erat
 accusād; s; suoz p̄siliarioꝝ delicti dat. Sic nobilissim; iuuenis regalēq; sanguis
 pl; mal; icidit ex suoz suāsu q̄z australes sibi vñq; optauerit. Sic res actē sūt nisi
 falloꝝ: q̄ ip̄e nō australes s; poloni poti; factū suū emēdare debēt. Querit; forsitan
 q̄ possit inēda repiri. Hā tot illata sūt p̄ polonos australib; dāna vt nec ip̄a polo
 nia recōpescare qat. Ita ē: nā z bohemia z būgariā vsq; i hāc diē adipisci austro
 les nō poterāt: p̄p̄ ip̄edimēta polonoꝝ: imo z ip̄a poloniā p̄uati sūt iuria. Quid
 igit; fiet nēpe sat erit australib; si finis tādē nocēdi fiat: quātū sentio quātū capio
 quātū viri bui; curie magni me instruit: n̄ petūt australes magnū aliqd ex polo
 nis: s; vt nocē desināt. Sic ei reintegrari beniuolētia sepōsiq; posset odijs. At h. r. p.
 n̄ min; polonie p̄ducēt q̄z austrie. Scio qz ex vetust; bellis par; lucri polonia sen
 sit. Hāq; ex būgaria nec ex bohemia d̄cāz auri vñ argēti i poloniā delatū ē. Sz ip̄a
 polonia vltro z pecūia z hoies (q̄ sūt ei thesauro nobiliores) trāsmisit: z i būga
 ria nup suū regē p̄didit. Accepi p̄terea itroit; regni vñ p̄ maiore p̄tē ip̄ignozatos
 eē: intātūq; p̄ne erariū defecisse vt vir repiri possit q̄ regnū vñm suscipere velit. Tā
 taq; nūceret; mutatio facta ē: vt q̄ regnis alijs dare reges volebat; iā nō facile pos
 sit iuuenire; q̄ rex inē vos eē cupiat. Eēnt igit; ista p̄siderāda qz nō sūt absq; iudicio
 dei q̄ supbis resistit z hūiles extollit. Qz si vñ poloni antiq̄s odijs p̄tergat; salutē
 sui regni solūmō q̄rerēt: diē noctūq; cogitarēt: q̄ pacto i australiū amicitia; fraēni
 tarētq; reuenterēt. Ea qz sibi via n̄ min; q̄ austrie p̄sulerēt. Scriberēt bobemis vt
 suū regē peterēt: illiq; soli fuirēt ladišlao alberti filio. Scriberēt būgaris ne am
 pli; cū australib; dissentirēt s; regē suū repeterēt: q̄ ius bz successionis nec de vla
 dišlao curarēt. q̄ vñ mortu; ē: vel si viuēt; sat bēat i polonia vbi regnare possit. Ex
 inde significarēt regi rōano z se hacten; i bohemia z būgariā restitisse australib;
 nō odh cā s; vt suo regno cōsulerēt. Hūc hō intueri se: qz nō bene fecerūt: velleg;
 factū corrigere p̄stādo auxilia si opus sit: q̄b; ladišlāus z būgariā possit z bohe
 miā vëdicare. Sic posset optima pax iuueniri. sic regnū vñm tutissimū redderet.
 qz his artib; extinguit; furoꝝ ira vinat; inimici placāt; z hostes reddūt amici. Nec
 dixi lati; fortasse q̄ expediret apud. v. r. p. q̄ oia meli; nouit. Ceter; nō ambigo qñ
 p̄ defensione vñ iuris vñq; bonozis mltā possit dicere. Nec q̄ facta dixi non tāq;
 interfueriz retuli: s; tāq; audita recēsiui. Tāra insignis z reuerēda. p. scit qud res se
 bēat vñq; sit: certū illud est regna meli; defendi beniuolētia z amore q̄ viribus
 Adibi cōsultū videt; cū poloni aliqñ cū australib; amici poti; eē velint q̄z inimici
 qz vbi est odiū ibi metus est: vbi met; nulla trā q̄llitas nulla q; pax esse pot. Sine

pace do nullius regni status pōt esse diuturnus. Nūc ergo temp⁹ est vt sup his
 habeat cogitatio. Clerū nīsi vestra .r. p. astra curet: q̄ alius mentē adhibeat scio ne
 minē. Vestrū est igit^r bec aggredi tum p salute cōi: qz nō pnt he due dom⁹ sine do
 mo totius xpianitatis inuicē dissidere. Tum ppter pacē z boni regni vestri: tum
 deniqz ppter augmētū nois fameqz v're: q̄ me pū⁹ ad scribēdū impulsit. Potissime
 aut vt ex hoc magis ac magis auctoꝝ pacis placeatis: dū pacis studio intendit^r
 Plura possem dicere. sed essent incassū oia apud v'iaz. d. q̄ peritissima ē. Ego me
 rēcomendatū do illi cupientē sibi in aliq̄ re morē gerere. Hieronym⁹ canonicus
 oratissimū. vir prudēs v'iaz amātissim⁹ hic fuit nec v'iam famā neglexit. V'is
 si illuc reuenteret: q̄ sit apud nos v'm nomē multo meli⁹ referret q̄ ego scribere
 queā. Noui qd hic sit nō est scribēdū. qz incertū est multa dicunt sine auctozita
 te veraci. Hungari hic sūt z tractāt de regno cū maiestate impiali noie la distai re
 gis. Bobeni quoqz conuentū in breui sunt habituri. Res feliciter dirigunt. Nec
 ad la distai z cesaris statū z gloriā. Valeat optime v'ia .r. p. cui me humiliter facio
 cōmendatū. Ex vienna.

Doices varijs vsibus delectant^r differēti mō.

Epistola. ciij.

Meas filui⁹ poeta impialisqz secretari⁹. S. p. d. magnifico viro dño caspa
 ri schlick impialis aule cācellario. Diuerſa boim studia sunt quib⁹ z se pū
 cipibus insinuāt z vitā agāt. Quosdā iuuat in stadio currere z olympicū
 colligere puluerē ac feruidis rotis currū palmā nancisci nobilē. Qui semel z in
 theatro clamore vulgi sublat^r. qui vel luctatō v' hasta feriēdo vicit emulū: haud
 pducī pōt aliā vt vitā sumat. Attalus rex pgamenorū qui romanū populū sibi fe
 cit humilē: de agricultura diligenter scripsit. Si quis eū secutus multū frumenti
 cōdidit horreo ac semel gauisus est findere sarculo paternos agros: nūqz dimo
 ueri pōt nec psuaderi vt nauta fiat z trabe ciprica mirtōū secet pelagus. Verum
 cū aduersi aliquid suo in studio quisqz pessus est. mor alteri⁹ vitā laudat: nec tñ
 accipit illā. Mercator postqz luctātes ventos i medio mari exptus est z instātē
 pcellā timet: ociū laudat z opidi rura sui venturūqz se in patriā nūqz se exiturus
 deurat. Et vbi cessauit tēpestas mor quasas reficit naues z indocilis pauperiē
 pati rursus se mari credit. Sūt qui diem totā bibēdo assumunt z nunc membra
 sternūt sub viridi arbuto: nunc ad fluentē leniter aquā caput collocant. Quosdā
 castra iuuant z tube sonitus p mirtus lituo siue cornu recuruo ac bella detestabi
 lia matribus venator cuius fideles catuli ceruā viderūt. Aut cuius teretes pla
 gas validus aper vt est apud marfos rupit nocte tota sub ioue frigido quē nos
 aerem dicere possumus manet imemor domus z tenere cōiugis. Quid singula re
 ferā. Ne nihil magis delectat q̄ he dera quod pmiū est doctaz frontū. Ne ge
 lidū nemus oblectat cū musis ec nō cū populo placet mibi. Exhibeat mibi tibia
 euterpe quā bene delectatē interpretamur z organū suū in modū lire cōpositū qd
 barbiton appellāt polimīa mibi tradat que vel multe laudis vel multe memorie
 dicat musa nō erit in posteris meū nomen obscurū. Et potissime si tu mibi caspar
 faubis vite p̄sidium z dulce decus meum. Vale.

Epistola. ciij.

Inundatio danubiū z grando in quātitate oul.

Meas filui⁹ poeta. S. p. d. Leonardo filsecher p̄stati militi amicoqz optio
 Annis plurib⁹ auditū ē tot aqs iundauisse quot bis dieb⁹ nō sipsi vidim⁹
 apud nouā ciuitatē excreuisse. Tu res bellicas cōpabas vienne q̄b⁹ ma
 iestas regia vsura erit in castris: nos tuū reditū operiebamur vix duarū horarū
 tēpestas incubuit: s̄ adeo igēs fuit vt intra menia v'z excurrē danubi⁹ credē. Nā
 neqz vici⁹ domū accedē vicini audbat. Brāda e celo i modū om cecidit vbiqz cho
 ruscatoēs vidbāt. Audiebāt qz tōitrua. p id tps pu⁹ torrēs q̄ viēna mēia p̄labiē
 itātū excreuit vt plerasqz domos cū pūb⁹ z failis asportauit. i bauaria ēca strau
 bing z armēta virosqz tēpestas occidit. Agri p̄ples q̄ flumib⁹ p̄mīnifuerāt fru
 s iij

gib⁹ atq; sup⁹ficie iuelati sūt. Plurimū de⁹ niuis z bire grādinis ē celo mīit. Ac ru
bete dextera iaculat⁹ sūmas tēploꝝ arces iplos z vbes terruit. Veriteq; sūt gē
tes ne rediret graue seculū pirre atq; dentationis. Siue z nfi volūt noue qñ super
oēs mōtes diluuiū inūdauit: qñ noua maris mōstra visa sūt i terris z qñ pthcus
de⁹ pelagi vti gētiles voluere oēs pec⁹ pisciū altos egit montes visere: qñ in sūma
vlmo cerbe stetit vbi nota fuerat collibarū sedes: ac qñ pauide dame in equoze na
tabāt sup terras effuso imperāte quōdā augusto retort⁹ flāmis tiber vndis supra
littus etruscū creuit: atq; vsq; ad monumēta nūmē pōpiliū regis tēplaq; veste p
fectus ē: sicut z postea sepi⁹ fecit. Sicut adhuc inscripti lapides apud fres miner
uerome ostendūt. Tūc arbitrabant⁹ romani fluiū qñ nūmē bfer vlcisci velle iulij
mortē i solationē ilie romuli atq; remi matris. ex quoꝝ genere cesar descēdebat
Nec deerāt q̄ putarēt illā siue reā vescale virgine ex cōpessu tiberis pepisse q̄uis
de marte vulgarior eēt fama. Itaq; putabat⁹ amnis vxoris iniurias vlcisci velle.
Quidā vō excrementū ciuilia q̄ post fuerūt bella pēdē opinabant⁹. Inē antbo
mū nāq; z augustū apud accū pugnātū est. cū bauto z cassio in grecia. cū sexto pō
peio in sicilia. Mos autē leonarde futuri speculator quidnā dicem⁹ hec diluuiā si
bi velle: nūq; rē insolite absq; magni allui⁹ mali significatione pueniūt. Sz nūq;
rursus malū est vniuersale. Mā qd vni nocet alteri pdest. Fridericus cesar iā p
fecit⁹ est cū exercitū aduersus hūgaros. Iā territi hostes pacē petunt. Iā trāsigit
nisi cōueniat inter ptes z hoc tecū arbitroz tēpestas illa designasse. Vale z me vt
soles ama.

Triplis pbleumatis resolutio.

Epistola. ciij.

Derat nup cesarea maiestas multoꝝ baronū ac nobiliū stipata cathenis
dum mibi hoc in loco vir pstantissime disputatoꝝ vebemens atq; subtilis:
inter alios tria si recte memini obtulisti. pbleumata. Fuitq; tūc audito
riū istud taz doctoꝝb⁹ q; discipulis frequētissimū. Ex illis primū fuit. Etrū prudē
tia sit idē habitus cū scientia morali tradita in libro etbicoꝝ politicoꝝ z iconomi
coꝝ z in libris canonū z legū. Secūdū. Cur poete nostris tēpoꝝb⁹ sint adeo pau
ci cū videant⁹ multū vtilis z necessariū. Terciū qd in cācellaria fortasse notā ex
cogitatū est aut rīsus causa ppositū. Cur viles cutes cadauerū z antique camise
cū cera in cancellarijs vendunt⁹ p optimis munerib⁹. Nec sūt nisi fallor q̄ vestra
singularis prudentia magister z disputatoꝝ insignis ex me pcontata est. Quē
rūt z alij duo q̄ illic assident qdā alia vt moris est in disputatiōe q̄ de re q̄libet b;
illa ego memorie nō teneo. Neq; em cūcas sum ille pirrbi legat⁹: qui alcera die q̄
romā intrauerat vniuersum senatū z equestre ordinē ppijs noibus salutauit: tā
ta cū fuisse memoria tradūt historie. Respōdebo igit bis tū trib⁹ q̄ retuli. pbleu
matib⁹. Nec verebor me dicere inpatū fuisse cū illa q̄rerent⁹. Mā z demostenes
qui diu grecōꝝ p̄cipuus oratoꝝ fuit: interrogat⁹ iussusq; sniam in senatu dicere
nō erubuit imperatū venisse respōdere. Quidā adeo cupidi glorie sunt vt ex tem
pore velint cuilibet interrogatiuncule satisfacere. Sed his sepe buz gloria q̄rit:
ingens ignominia crescit. Nec em humanū ē cuilibet interroganti bñ fndere: s̄ ē
bui⁹ auditorij tāta modestia vt data sit vnicuiq; ad cogitandū mora qua nūc ipse
vsus paratus adueni vris petitionib⁹ magister ornatissime achui⁹ vniuersitatis
clarissimū iubar nō solū respōdere sed etiā vt opinor satisfacere. Nihil tñ dicam
quasi vestrā doctrinā instruēs: sed tāq; meā ignoratiā erudiēs: verbū habeo da
boq; locū responsis vstris quibus me melius z rectius admonueritis. Cū igit
queritis vtrū prudētia sit idē habitus sicut ante dixi. Negatiuā partē amplecto
quā z vrm argumentū tue. quod secūdo loco posuisti. Prudētia nāq; viros bo
nos facit: Sciētia vō illoꝝ liboꝝ etiā malos comitatus: ergo nō est idē habitus.
Aggrediamur tñ hoc altius diffiniamusq; sciam atq; prudētiā. Omnes em vt ci
cero in libris officioꝝ dicit quēdāne suscipit de aliq; re institutio: dz a diffinitione
p̄ficiat⁹: vt intelligat quid sit id de quo disputet. Sciētia igit vt Isidorus tradit

est cū res aliqua certa rōne p̄cipit. Prudētia est cū discernunt a bonis mala. Id si sic se bz laudabilior ē scia q̄ prudētia. Plura em̄ cōplectit̄. Nec cicerō ob hoc dissentit dū in rhetoricis ait prudētiā ē rerū bonarū z malarū ac vtraq̄ scientiā Sz aliter aug⁹ in li. de morib⁹ ecclie diffinit. Sic em̄ ait. Prudētia est amor eorū quibus adiunat in deū ab his quib⁹ impedit sagacit̄ eligēs. Et alibi sic diffinitur. Prudētia ē rerū bonarū malarūq̄ cū alterarū dilectione z reliquarū detestatione scia: fm̄ has diffinitiones q̄ prudēs est. Idē quoq̄ vir bon⁹ est cum bona diligit malarūq̄ detestat̄. At scia libroz arestoteles z iuris quis bona malarūq̄ noscat: non tñ bec odire z illa diligere cogit. Plures em̄ peritiā illi⁹ habent qui sūt z auaricie z aliorū viciōz serui: qz non mutat affectū cognitio sp̄ q̄uis instruat intellectum. Mā z salomon q̄ sapiētissim⁹ fuit ac bonū z malū nouit: tāq̄ vilissimū pecus luxurie sese tradidit. inter viros trecentas cōcubinasq̄ septuaginta marescens. Est em̄ scia cognitio rerū mortuāq̄ volūtate mutare nō pōt vt vel bonū cognitū amplexat̄ vel malū fugiat. At prudētia radi⁹ vnus est a vero sole. pcedēs: que non illuminat intellectū sed etiā calefacit affectum. Quod si quis neget probari pōt Certū est em̄ arestotelem tullū fenecāq̄ ceterosq̄ pbos inter virtutes numerari prudētiā. Si virtus est que sunt virtutis facit. Virtus aut̄ virū bonū reddit: ergo z prudētia virū bonū reddit. Qz aut̄ virt⁹ boiem bonū efficiat ex diffinitione liquet. Sic em̄ aug⁹ eam in li. de quātitate aie diffinit. Virtus est eq̄litas quedā vite vndiq̄ cōsonās rōni. Seneca q̄ sua est beatos virtute fieri boies q̄ si virt⁹ beatos efficit boies z prudētiā que virt⁹ est idē facere necessariū est. Scientia vō iuris totiusq̄ moralis pbie minime opat̄: q̄ virtus nō ē. Si nō est virtus nec prudētia est quā cōstat esse virtutē. Quent fortassis aliq̄s quō fieri pōt vt sciens bonū nō pareat. Facilis responsio est. Plurimi sunt q̄ in gymnasijs musicā docent: q̄ cātare vel minimū versiculū in ecclesijs ignorat̄: sicut apud atbeniēses temistodes qui cōuiuio recusasset lirā habet⁹ est indeciōz. Nec oēs medici qui practicā legāt mederi sciunt. At vsus cōmunis apud quē vt flaccus ait arbitriū est z vis z norma loquēdi. Prudentes vō nō qui bonū a malo discernūt. sed qui bonū operant̄ appellant̄. Erūt igit̄ prudēs qui scit vult z agit que bona sunt. Sciolī autē moralis pbie iurisq̄ periti cū aliquādo sceleratissimi sint: non possunt appellari prudentes. Plus inq̄: nā z si operent̄ q̄ eorū libris didicerunt vltra q̄rētes. extra tñ prudentiū numerū remanebūt. Prudentes nāq̄ nūq̄ errāt: sp̄ em̄ que bona sūt opant̄. Qui vō p oia sequit̄ arestotelē: cū is sp̄ deos nominet in errore manebit. In iure ciuili nō desunt ineptie: nā z eorū libri aut̄ legē quāq̄ durā esse seruandā In iure pōtifico dietim mutationes fiunt: vt sepe qd iustū est hodie cras fiat iniustū. Nec possibile est vt iura z arestotelis scripta p̄cipiat simul viuere: que sunt inuicem sepe cōtraria. Si q̄s igit̄ prudēt viuere vult: cū plā scire optet q̄ libris bmoī p̄tineat. Ex q̄ liquet p̄cipia illoz q̄s dixi libroz nedū prudētē boiez mīme facere: sed nec oia docere q̄ sūt prudētie necessaria. Aliud igit̄ est prudētia z aliud rur sus moralis scia. Nec obstat argumentū vfm̄ loco prioz positū. Quis em̄ prudētia circa ea verset que sūt ad vitā humanā bona: ac circa eadē scia moralis cōsistat. nō tñ idēptitas sequit̄: nā modis inuicē diuersis se habet. Scia em̄ solū intelligit qd est bonū: prudētia vō postq̄ nouit etiā opat̄ vt aū dixi. Astronomia de celi quersione stellarūq̄ cursib⁹ noticiā p̄bet. Idē facit astrologia. qz b tñ supersticiosū qd bz dū syderū cursu necessitates boim z mores p̄dicare conat̄: aliud astronomiā ē z aliud astrologiā dicim⁹. Et bec ad p̄mā positionē. Trāseo aut̄ quātū ad interrogationē secūdā. Cur tā pauci sūt nr̄is tpib⁹ poete cū videant multū vtilēs z necessarij. In q̄ re vir doctissime ago vte prudētie ingētes grās q̄ mibi occasio nē dedit de poesi publice loq̄. Sūt em̄ pleriq̄ boies q̄ poetica ignorātes inuidoz moze poetas contēnūt: atq̄ vt soli oim̄ lfatissimi reputent̄ ea solū. pbant que ipi sciunt. Quod viciū late patet vbiq̄ terrarū. Istorum ergo iusticiam atq̄ impudentiā cōtundere mēti erat mees: sed nō ingerebat se tempus cōmodum qd vnu ē

tibi datū esse admodū leto. Verū ego magister clarissime paucos esse nostris
 tēporib⁹ poetā nō miro. Sp̄ em̄ pauci rarissimiq; fuerūt. Quia nō dā passim
 cuilibet diuina poesis. sed eos despici atq; cōtēni nedū miro: sed indignor stimu
 lo: turbor et atiq; nre cōdoleo q̄ tāsplendidū iubar tantūq; decus humane atq;
 diuine sc̄ie tānecessariū mun⁹ a deo datū nibili faciat. Mā p̄scis tēpib⁹ cū sapien
 tia virtutq; vigit: tant⁹ honor huic doctrine impēdebat: vt sicut post victoriam
 impator: sic et post p̄sumatū studiū poeta laureat⁹ p̄ vrbē triūphali curru sequēti
 bus ciuilib⁹ ac festi agētib⁹ duceret. Mānc et iulī cesar romani fūdatez imperij et
 august⁹ successor ei⁹ ad magnā sibi laudē reputari i collegio recipi poetaz. Nec
 egretulit iulī cū sibi collegiū intrāti nō assurgeret acci⁹ quē poetā norat se esse p̄
 stantiorē. Scipio african⁹ maior: poetā cūniū adeo dilexit vt eū viari suaz oim
 comitē hīc voluit: ei⁹q; statuā i suo sepulcro collocari mādauit. Iulander lacedo
 monioz impator dū obsideret atthenas qz cōperit poetā sophoclē interisse cor
 pusq; suū adhuc inhumatū eē inducias dedit vt poete magno cōgrue fieret creche
 Alexander amice fili⁹ rex macedonū pindaz poetā ap̄pme dilexit. Archila⁹ qui ei
 successit. Euripidi tragico p̄silioz sumā credidit. Alexander magn⁹ cū trāsisset i
 asiā vidissetq; tumulū bectoris. O fortunate inquit adolescēs quē talis turba de
 cātauit. Voluisset nepe et ip̄e homerū alter habuisse q̄ suas laudes cecinisset: sed
 nō fuit adeo felix. Eberillū tñ poetā nulq; donauit munerib⁹ et si fuit inept⁹ vt flac
 cus inq̄t: cū q̄ tales tātiq; viri poetā amarint et honori habuerit cōsdē nris tēp
 ib⁹ cōtēni nō indigne miro. Vex qz dicitis in qōne v̄ra m̄gr grauissime poetā
 videri vtilis et necessarios p̄stat ex h̄ v̄sam prudētiā nō nibil detraxisse dignitati
 poetice. Mō em̄ vt sunt poetā vtilis dicit: s̄ videri vtilis. Plura nāq; vidēt vti
 lia q̄ nō sūt. Est igit huic p̄ti obuiādū. mōstrādūq; poetā et vtilis et necessarios
 fore. Quod paucis agā. Mēpe ois doctrina q̄ vitā crudit humanā vtilis ē: bñdī
 est poetica: q̄ vtilis. Dubitabitis fortasse queritisq; quonā pacto erudiat hoies
 poesis. Sz audite obsecro patrē sc̄issimū et hī reuerētia dignū basilīū. Ego inquit
 ille a quodā viro q̄ ad vestigādaz poetaz mētes acutissim⁹ habebat audiui. Cū
 diceret totā homerū poesiū laudē eē virtutis et eo potissimū loco dū naufragum
 et nudū v̄lirē refert quādoquidē p̄ vestib⁹ virtute illū dixit esse ornatū. Quid em̄
 tunc aliud clamat homer⁹ q̄ o hoies sit vobis cura virtutis que etiā cū naufragio
 simul enatat. Quid sibi vult alius virgili⁹ dum ait ascanio enecas. Disce puer vir
 tutē ex me fortuna ex alijs. Et itez: macte noua virtute puer: sic itur ad astra. Est
 igit vtilis poetica que laudādo virtutes in earū amorē allicit hoies: hinc illud iu
 uenalis. Mobilitas sola est atq; vnica virtus. Est et iterū vtilis qz vicia detestat:
 arcetq; ab his hoies. Quod tribus verbis iuuenalis pulcerrime facit dū ait. Me
 mo malus felix. Est et aliter vtilis poetica. Mā dei nostri laudes nullo pacto sua
 nius aut melius decantari possunt q̄ versib⁹ poetarū. Hinc oēs apud hebreos
 psalmi vt inquit Isidorus metrico carmine cōstant atq; in morē flacci romani et
 greci pindari. nūciambiā sunt versus: nūci alcaici: nūci saphic⁹. ob quā cām et da
 uid regem sacriū poetā appellamus. Salomon quoq; cui sapientiā tam nri q̄ iu
 dei magnopere dimirant in numero poetarū fuit. Tres em̄ quos lingua sua cō
 posuit libros parabolaz ecclesiasten et cantica canticorū: ex ametrīs atq; pentha
 metris versibus currere voluit: sicut iosephus hieronymusq; testant. ysaías qz
 cāticū suū eadē metroz quātitate cōscripsit. Nec hieremias poete nomē abhor
 ruit qui sic isidorus ait: pleraq; ex suis opib⁹ diuerso metro cōposuit. Que idcir
 co retuli: vt videatis etiā domesticos fidei. poetice nauasse operas: quos et t̄p̄ia
 nī secuti sunt vti damasus: ambrosius: gregorius: et alij qui postea diuersis poeta
 rū mensuris hymnos scripsere. Mā q̄ de iobāne baptista canit hymnus saphicus
 carmē habet. Et queant laxis resonare fibris. Trāseo boetiū seuerinū qui l3 p̄bi
 losophus sanctus fuerit: nullū tamē gen⁹ carminis neglexit. Duoq; tantūmodo
 referā exempla q̄bus vtilē cōstat esse poeticā. Inter atheniēses et megarenses de

pietate salamine insule ppe vsq; interitū armis dimicātū fuerat. Post multas
 clades capitalis eē apud atbeniēses cepit. Si q̄s de iudicāda insula legē tulisset:
 quā rē solon cū aliter non posset insuetis sibi versib⁹ pturbauit atq; animos ciuū
 arte poetica sic cepit: vt exemplo bellū aduersus megarēses decerneret: insulaq;
 deuictis hostibus atbeniensū fieret. Refero aliud. Inter messenios atq; lacede-
 monios bellum erat: dux lacedemonioꝝ t̄birtbe⁹. poeta atbeniē. claudus fuit
 Cūq; multa sinistre p̄pessi essent lacedemoniꝝ ne cōtra fortunā pugnādo maiora
 detrimēta ciuitati inferrēt reducē exercitū voluerūt. s̄ interuenit t̄birtbe⁹ q̄ cōpo-
 sita carmina exercitui p̄ contione recitauit. In q̄b⁹ hortamēta virtutis dānoꝝ
 solatia belli p̄silia scripsit. Itaq; tāctū ardore militib⁹ iniecit vt cōmissio p̄lio mor-
 victoriā obtinuerant. Sic due clarissime ciuitates sparta ⁊ atbene q̄ duo totius
 grecie oculi putabant: p̄silio ⁊ ingenio poetaz releuate sunt. Hunc an sint poete
 necessarij videam⁹. Nepe dici necessariū d̄ illud sine quo bñ nō possum⁹ viuere
 s̄ absq; poetica nulla respublica bñ uiuit. q̄ necessaria est. Dicūt aliqui ⁊ sine poe-
 tica p̄les bñ uixisse fuisseq; sanctos. S̄ ego nō vnicuiq; necessariā poesim dico: s̄
 in cōi reipublice: q̄ nō bene uiuūt ciuitates nisi sint q̄ bene mores suadeant ⁊ vi-
 cia p̄fūtēt: qd̄ p̄uū poetarū est: q̄ mille modis milleq; artib⁹ sciūt s̄ p̄bare ⁊ illis
 redarguere. Instabit rursus dicetq; meli⁹ hoc oratorē facere: cui vboꝝ milia sup̄
 pedicabit. Nō nego. Nā q̄ sermones bñt ad populū q̄uis theologi sint: in ea tñ
 parte oratoris fungunt officio. Et nisi p̄ceptis vtant oratoꝝ q̄ quibusdā vel si
 ne arte natura miserrat: parū p̄ficiūt. S̄ oratoris dicta nō berent menti. Et q̄ so-
 luta sunt facile dilabunt. Poetice siue breues sūt. ligatq; pedib⁹: absq; negotio
 retinēt. Hinc est qd̄ in oi gēte quātūcūq; barbara inhumana fera poete repiunt
 si nō latini saltē vulgares q̄ versib⁹ suolis graues materias sub breuitate conclu-
 dūt. Qui ⁊ si nomē poetarū illustre tantāq; dignitatē ferre nō valeāt: poetica tñ
 vtunt. Addite q̄ elegātia sermonis lux expolitio: breuitas. grauitas: hic nō pōt
 nisi ex poetarū fontib⁹ hauriāt. Hinc biero. lactanci⁹. aug⁹. ambrosius: ciprian⁹:
 leo: ciceteri q̄ ifas sacras ornatissime p̄mentati sunt. studio si fuerūt poetice: sicut
 eoz scripta demonstrāt poetaz dictis vbiq; referta. In aristotelis voluminibus
 oēs scitis q̄crebra ⁊ incultata sūt testimonia poetarū. Quis moderni doctores
 nō sine graui dāno catholice fidei poeticā sp̄nat: q̄ p̄culdubio necessaria ē. Sed
 tibi ferre gr̄as deo suasq; laudes pulchre cat̄are debem⁹. Nec em̄ alij sunt q̄ p̄fal-
 modū dulcesq; hymnos ac suauissimā de deo suisq; sanctis carmina recte cōponē
 norunt nisi poete quos tāutiles ⁊ vt mōstratū est necessarios m̄rādū ē dignis ho-
 norib⁹ nō efferrī. Et maxie cū eoz doctrina (sicut cicero tradit) ⁊ p̄biam ⁊ alias
 scias vetustate p̄cedat. Cui⁹ reptores muse⁹ atq; orp̄b⁹ reputāt: qui vicini fuerēt
 saturni t̄pib⁹. Hūc tēpus ē vt eoz argumēta dissoluā: qui poetice solēt detrabere
 poetazq; carpere. Sic em̄ aiūt poetaz libi deos esse plures affirmāt eosq; discoꝝ
 des. Plura quoq; in bis adulteria ⁊ nephāda crimina cōtinētur ac nūc amorem
 suadent illicitiū: nūc alia vicia p̄bat. Ad si beatus hierony. idcirco se cesus ab an-
 gelo narrat: q̄ cicero esset cū tñ cicero totus moralis existeret. quib⁹ tandē verbe-
 rib⁹ afficiendus erit qui poetarū lenocinijs oblectat. Plato q̄ in bis q̄s edidit
 de repu. libris: poetaz censuit ex sua quā ordiuit ciuitate pellendos ⁊ blādis ora-
 tionib⁹ virib⁹ aios demolirēt: sicut cicero in tusculis refert ⁊ p̄bat. Nec sūt que
 aduersus poesim cōiter dici solēt. Quib⁹ nō erit mibi arduū r̄ndere: si vobis faci-
 le fuerit audire. Nā q̄ in poematib⁹ de dijs mētio fiat nō poetarū culpa sed tem-
 pore fuit quib⁹ idola colebant. Nec em̄ soli poete de dijs loquunt s̄ p̄bi ⁊ oēs scri-
 ptores illi seculi p̄ter iudeos deos nūcupāt ⁊ illos se venerari fatent. Qz aut cri-
 mina referāt nō est rep̄bēibile: qñ id agunt vt boies ab his deterreat. Nā ⁊ theo-
 logi idem faciūt. Qui dō vicia probāt rarissimi sunt: nec quod duo tresue faciūt
 in cōmuni trahendum est. Nec idcirco vituperanda est poesis. quia quidaz poe-
 tarum errores tucit. Nam si sic perginus nullam doctrinam sequemur s̄ ipam

scientiarum matrē p̄biam cōtemnēm? Nam ipsos cōstat errasse p̄hos. Quid em̄
mollius aut languidius dici pōt ep̄icuri sententia q̄ oēm felicitatē in voluptatib⁹
collocavit ⁊ animas negavit imortales existere. Pythagoras inferos esse negavit
⁊ aias hominū post mortē in alia putat animantia p̄trāsire. Quicquid vñā in om̄
nibus corporibus aiam esse rebat. Quid theologi quos hodie p̄ ceteris vene
ramur. nunquid plures errare. Quid arrius: quid cutides: quid nestorius: qd̄
quid aliū pene infiniti vnitatis ecclesie diuīsores. Quid euo nostro iobānes bus
atq; hieronym⁹ q̄ cōstantie cremati sunt. Nec em̄ vñq; tot beresetē seminarē po
tuissem: nisi theologoz titulis se ornauissem. Verū sicut irrep̄chēbilis est theo
logia: quis multi theologoz oberrēt: sic in corrupta est poesis: ⁊ poete nōnulli vi
cia tueant. Nec em̄ malū dici pōt quo possem⁹ vti bene. Alioq; nec liberales ar
tes nec mechanice p̄bāde viderent: cū his vti male possem⁹. Quā autē de hierony
mī p̄cussionib⁹ obijciat. Si q̄s hieronymū attēte puoluerit nō p̄t ciceronis lectio
nē accidisse cōparet: s̄ qz sic hieronym⁹ em̄ legebat vt sacras lras fastidiret quod
ego nec laudo nec p̄bo. Sed ita legēdos poetas dico vt eoz imbuti colorib⁹ scri
pturā sacā ornatiſſime ſciam⁹ p̄ferre. Nec em̄ sequēdi sunt aliqui qui ex florib⁹
nihil sumūt p̄ter odorē atq; colorē: s̄ imitāde sūt apes quemel etiā ex in de nozūt
excerpe. Ad ciceronē venio qui ſciam platonis de poetarū excludēdō cōmendat
Quid hic dicem⁹: quibusue armis tuebimur. Magnus est testis cicerō: sed is nō
ex p̄posito locutus est: sed quasi p̄ trāsitum irritatus. Nam mox poetas excusauit
dices ad ip̄m p̄biloſophos facere de quo fuerat poetas inſimulatus. Is alibi ex
tenſius loquit multisq; verbis nitit vt architā poetā ciuitate tōnent: magnā eos
p̄terea ⁊ laudē ⁊ vtilitatē cōſecuturos affirmās: vt extat ei⁹ oratio pulcherrima.
Plato xō cū poetas excludit: etiā ſeip̄m excludendū aſſeruit. Nā ip̄ſe inter poe
tas locū habuit: cui⁹ apud macrobiū verſus extant. Dū ſemibulcoſamio meū pu
ellū ſanior ⁊ aliū plures. Atq; vt dicā qd̄ ſentio poetarū maxia laus est ex ciuitate
platonis excludi. Quis em̄ vir bon⁹ in ciuitate platonis domiciliū vclit: vbi ſicut
arēſtoteles in politicis tradit. Dēs ſemie in cōi habent: promiſcui moret eſtiari
cōcubitus: incerti filij ignorati parentes. Atq; iſta platoni ſufficiat reſpōdiſſe. Ve
rū vt de poetarū lectione in cōi aliqui dicat. Beati hieronymi i ep̄ſtola: ad ora
torē verbis inſtructio ſeruanda est qui de litteris ſecularibus figuram eſſe in deu
trōnomio dicit: dum captiue duci in matrimonij p̄r bebreos prohibeūt niſi ca
pitate raso ⁊ vnguib⁹ amputatis que de dñs verba ſiunt: ⁊ abſalis amatorijs blā
dimētis vbi laudant virtutes ſublimantq; vicia ſine ſcrupulo recipiant. Cui ⁊
magnus baſilius aſtipulat qui ſilitudinē de apibus poſita. Nec em̄ inquit ille pa
riter omnes flores adēunt. nec ſi quos adēūt totos abſumunt. ſed eo ablato quod
operi ſuo ſit aptū: reliquū omne valere ſiunt: Et nos quoq; ſi ſapimus in poeta
rum libris cum receperimus quod veritati amicū conſentaneū qz ſit cetera oīa
transgrediamur. Cum igi⁹ ex teſtimonio magni baſili⁹ ſanctiſſimiq; hieronymi
etiā veteres gentileſq; poete recipiendi ſint. Cum antiquiſſima diſciplinā ſit
poetica. Cum magni ex ea ⁊ neceſſarij fructus reſultent. Cum p̄bi ſanctiq; docto
res pleni ſint auctoritatibus poetarū. Cum ceſares atq; reges oēsq; maximi viri
poetas ſuis tp̄ibus honorifice ſuſceperunt. Cum diuine laudes a nullis melius qz
a poetis decantari. Nō immerito ſicut ab initio dixi mirandum eſt nō tpe vilipē
di poetas. Quis in italia iam reſurgere ceperunt ⁊ pariter cum theologis honora
ri. Nunc abſoluenda eſt queſtiuncula. Cur tā pauci ſint noſtris tp̄ibus poete qd̄
non ſolum etate noſtra ſed omnibus p̄ſcis temporibus cōtigit: plus tamen ho
die qz vñq;. Idq; cur ſit nunc abſoluam: Quatuor mihi huius rei videntur cauſe: ſi
plures ſunt nihil eſt: cur mouear. Prima cauſa eſt quia multa ⁊ vria ſcire oportet
eum qui ſit poeta. Namq; cum bella geſta ſuum ſit ſcribere: cum tempeſtates: cum
tempora cum locorum ſitus: cum perſonarum conditiones: cum maris ſtratus
ante oculos hominū ponere babeat cum virtutes laudare viciaq; reprehendere

debeat. Quis nō videt ad hec bñ tractāda multis artib⁹ opus ēē. multas aut ar-
tes pauci sūt q̄ assequant̄: idcirco ⁊ pauci sūt poete. Secūda cā est qz nemo poe-
ta est. nisi cui hoc singulare mun⁹ ex alto traditū ē. vt caut⁹ ⁊ sūosius versib⁹ huma-
nos acc⁹ p̄scribat. Singularia aut mūera excellētia paucis dant̄: id pauci sūt poe-
te. Poetis nāq; vt cicero i orōne p archita dicit. Nun⁹ ē dei nec arte vlimitatio
ne pōt bñ nisi vera dicēdi regula dē ex alto. Ex q̄ sic sicut idē cicero asserit. vt nō
solū nris s̄ oib⁹ tpib⁹ rarissimi poete fuerunt. Tertia raritat cā ē: qz successu tps
crescētib⁹ hoim vicis virtutibusq; pētib⁹: sicut alie discipline diminute sūt: sic ⁊
poetis ad nihilū videt̄ redacta. Nā sicut nemo mibi v̄l augustinū v̄l hieronymū
dabit sic vel virgiliū vel ouidiū dabit nemo. Quarta cā ē ⁊ in h̄ltimo loco: qz nō
reddit̄ poesi suus honor: id pauci sūt poete. Nāq; vt cicero dicit honor alit artes
oēs q; incēdimur ad studia glie. Abi dō dēst honor ibi ⁊ studiū deficit. Ac sit sic
vt pauci nris tpib⁹ poetica assequat̄. qz nō putāt hoies honorari ex ea: atq; idcir-
co negligūt illā. Absolutū duab⁹ p̄iorib⁹ q̄stionib⁹. Instant ridicula: tertia inq̄si-
tio cur viles cutes cadaverū atq; antiq̄ camisie cū cera i cācellarijs vēdūt̄ p op̄t
mis muncib⁹. Tāgit me berde ista q̄stio q̄ vn⁹ suz ex cācellaria. post q̄ diu⁹ fride-
ric⁹ cesar in secretariū suū me recepit. Solūā igit q̄onez ex meo igeniolo q̄ in loco
vnū dicendū ē iocosuz. Quā solus asin⁹ ibat: suasq; secū miseras q̄rebat qui vi-
nū portās aquā biberet: frumētūq; in horreis poneus fenū manderet. s̄ bec leuia
reputasset nisi q̄ etiā post mortē ex eius corzo cribri fierent atq; timpana. Quem
sic querulosum audiēs varius pariū aial. Tace inquit asine: op⁹ est post mortē la-
bori. Nā isti qui dicunt hoies cū aliquē volūt sapiētē facere: corzū meū adhuc pi-
losuz recipiūt. frontēq; illi⁹ adornāt quē volūt esse sapiētē. Doctores em̄ creātes
meis eos pellic⁹ vestiūt: meq; qd̄ ererū oim̄ difficilimū ex magnis bestijs viros
optet sapiētes efficere. Sic em̄ corzū meū fata disposuerūt. qd̄ ē mibi grauissimū
⁊ molestissimū. Audiuerūt bec rectores cācellarie vidētēq; in corijs cadaveruz
magnas esse vtutes: nō cēluerūt illa p̄uo p̄cio dāda. Sz ea atq; camisias cū cera
sicut equū erat magno p̄cio ceperūt vendere. Imitatig; sacerdotes q̄ sonū cāpa-
narū ⁊ fumū ⁊ aquā ⁊ verba dātes magnis vtunt̄ emolimētis: coria sua nō puta-
tauerūt gratis dādis: ac vt om̄issis iocis ad seria redeam⁹. An̄ charte ⁊ mēbrana-
rū vsuz: idolatis ex ligno codicillis eplaz alloq̄a scribebant: sicut ⁊ cicero ⁊ dama-
sus ⁊ ysidor⁹ attestāt. Exinde tā greci q̄ tusci sup̄inducere ceras iceperūt. Illasq;
graphio ferro inscripserūt. Post bec cartbarū vsus ap̄d egyptū cepit q̄ ex decer-
ptio papiri tegmie p̄ficiēbant: ac postmodū ex lineis pānis ia inep̄ alijs vsib⁹. Ex
inde reges p̄gami mēbranarū vsuz excogitarūt q̄ ex mēbris pecudū detrahāt: ⁊
adhuc p̄p̄t mēoria loci p̄gamenā dicūt. Quia igit i charē q̄ ex vetustis siebāt cami-
sias ⁊ in cutib⁹ pecoz ad vsū scribēdi paratis res magne matieq; notāt: nō est in-
iuria hoc si magno p̄cio vēdūt. Nō em̄ res q̄ cōtinet s̄ q̄ cōtenta ē in extirpationē
venit. At sic trib⁹ q̄onib⁹ vris excellētissime m̄gr̄ bec r̄ndisse sufficiāt. Vestro gra-
ui ⁊ optimo iudicio nihilomin⁹ saluo.

Libizādo poete scribūt ex rōne etiā p̄ncipib⁹.

Epistola. cv.

Illustissimo p̄ncipi ex sanguie cesariū sato dño sigisimūdo austrie ⁊ duci
Tirolisq; comiti dño suo secundario. Eneas silui⁹ poeta regalissq; secretari⁹
S. p. d. In cesaris curiā q̄p̄mūz migravi magna me cupido incesit tibi
vt aliqd̄ scriberē. Sed veritus suz moderni seculi more: cui nihil placet nisi quod
est sui similimū. Des hodie fere qui scribūt q̄uis vnū alloquant̄. numero vtunt̄
plurali: tāq; multiplicando personas plus honoris adiūciant reuerentioresq; vi-
deantur. Que consuetudo latē in germania patet. Et apud italos aliq̄diu vigit
At postq; franciscus petrarcha om̄issō temporis sui squalore. p̄iscam cepit elo-
quentiā imitari. plerisq; sic loqui placuit vt castior etas locuta est veterū. Venit
ex grecia post bec iobaunes chrysolaras qui constantie sepultus est vir plurimum
litterarum. cuius maiores orti rome constantinū magnum post translationē im-

franc⁹ petrarca

perij bizantiū que nunc cōstantinopolis dicūt secuti fuerant. Nec ita los iaz sca-
brosi z obuoluti sermonis penitētes: nō tñ plus habētes luminis q̄ frā ciscus at
tulerat: ad verā eloquētiā reduxit: ita vt similis videat̄ hodie italoꝝ faciūdia illi
que octauiani t̄pibus vīgit. Si quis leonardū arentinū: guarinū veronēsez. pog
giū florentinū: aurispā sicutū: anthoniū vicentinū z alios legeret: qui nūc viuētes
apud italos florēt: in quibus z tuliane fluuius eloquētie z lacteus titiliū pata-
uini riuus elucet. Hi nunc eos ad quos scribunt singulari cōpellūt numero: qz tā
grecos q̄ latinos sic locutos fuisse cōmemorant. sicut socratis z demoscenis ac ci-
ceronis z macenatis epistole ad maximos viros scripte testant̄. Nec gentiles so-
lum sed eos quos colimus quos veneramur sanctos viros imitari se dicūt. bie-
ronymū: augustinū: ambrosiū: gregoriū. qui nō solū hoies sed ipsam diuinā que
oia nutu suo regit maiestātē adorū sermonibus. p̄sta inquit: da: fac: cōcede: mi-
serere: largire. Qui tñ multo ornatū pluralitate vti nouissent q̄ nos: Sed vsum
est illis recte loquendi ducib⁹ ornatū oēm atqz leporē cōfundi: si vt modo fit locū
ti fuissent. His ego q̄ p̄sentio nec meo noie scribēs aliter quēpiāz cōpello. Ad te
tñ daturus s̄ras quid agitā subdubito: veritus ne tuoz hoim plus p̄fuctudini tri-
buas q̄ meo iudicio: z arbitris forsitan regib⁹ atqz p̄ncipib⁹ nō aliter scribe-
dū esse q̄ ipsi scripserūt. Quibus mos est vti pluralitatē. Nandamus inquit
volum⁹ facim⁹. Sed hoc quod ab humilitate traxit originē nephas est ad iactā-
tiā ducere. Reges nāqz cū scribunt z si dñatū habeant vt quicqd eis placet legis
vigore habeat. Ea tñ moderatione vtunt̄ cū scribunt vt precipiētes aliquid non
se solos videri velint fecisse sed cū alioꝝ p̄silio. Nec te moueat qz p̄ncipēs infe-
riores scribētes supiorib⁹ p̄lez numerū tāqz supbie fomitē abūciant: sicut ad cesa-
rē impero p̄ncipez misse s̄re manifestant. Scribit em̄ dux mediolani. Supplico
peto rogū me vīe maiestati cōmissus facio. Nā z hoc rōnē bz aliā q̄ arbitrere. Et
qz inferiores ptates a supiorib⁹ diruant̄: nō ab re est pluralitatē deponi cum in-
ferior scribit. tāqz dicat inferior ad te loquēs. O supior alioꝝ vice vti nō possum
qz tu illos mibi cōmisisti. quos erga alios represento: erga te minime: qz tu illos
z merep̄sentas. Nō regib⁹ ac magistratib⁹ cōsuetudo sit pluralitatē offerre ni-
hil te vigeat. Nā id est quod stomachabar mō. Quis em̄ idcirco pluralitatē p̄in-
cipibus dedit qz ipsi eap̄pter moderationem vtant̄. Nō honorare hoc est. sed
deprimere atqz contēnere tanqz nil ipsi sine subditis queant. Quibus si vellemus
reuerentiā impartiri qz ipsi modeste faciunt nos honorifice fugerem⁹. Nec em̄
qz romanus pontifex seruoꝝ dei se seruū appellat: idcirco nos sibi scribentes eun-
dem sibi reddimus titulū: sed pro seruo seruoꝝ patrem dicimus patrum. Nec for-
tasse nimū longe sunt repetita principio que me a proposito remotius abduxe-
runt. Spero tamē bis factū esse vt vel mecum sentias vel sequenti magnos au-
tores mibi des veniam te singulariter alloquenti. Quod si aliā rōne non facies:
tua saltē singularis benignitas z innata te monebit humanitas. Nūc quid sit qd
maluerim scribere absoluendū est. Nāqz cum in banc patruelis tui cesaris curiaz
veni: multa mibi de tua prestāte virtute sunt dicta. Alius benignitatē p̄cipuā refe-
rebat. Ali⁹ mirificā honestatē atqz modestiā. Alius prudentē vltra q̄ etas ferret
te predicabat. Alius te liberalē z iusti amantissimū affirmat. Alius quod raro in-
ter huius etatis p̄ncipēs repit̄. te latini sermonis obseruantissimū cōmemora-
bat. Quibus expebus: z mirari te simul z amare accepi z tāqz monstrū putabam
adolecentē p̄ncipem tot virtutibus cluēscere. Non tamē statim credulus fui
nec omni voci p̄bui fidem accessi alios percontatus sum vniuersos. Reperi oēs
vno ore loquentes. Nec ista apud me satis adbesi lateri tuo z inter coronas no-
bilitū tāqz explorator ingressus: mores tuos dum adhuc me ignorares sum spe-
culatus: attendi gestus: sermonē: vultū: nihil nō pluraui vidi modestū incesus
latinū incorruptū. Notauī famam res ipsa viciit: non potui mibi non credere: sed
oculos meos z aures tuarum virtutū testes admisi, z carus factus sum p̄dicatoz

quarū antea fueram inquisitor. Nec me ista in assentoris modū referre censeas. Ante oīa enim tibi suadeo vto mīe genus adulatorū quasi pestem teterrimā fugias. vt nullo hominē magis detestēris q̄ eos qui tibi blandiunt qui te coram laudāt. qui omnia que facis. pbant qui vbi negas negāt et vbi affirmas affirmāt. Quunt aio apud terentiū inquit gnato: et iuuenalis si dixerit estuo sudat. Nā hoc est genus hominū pessimū: quod principes maxime deſcit et p̄cipitat. Timendū nō solū adoleſcentie sed etiā senectuti. Cur tamen te palam cōmendauerim non tacebo. Elucēt sane in te quas cōmendauī virtutes: sed illas nō retuli vt gloriēris non vt te iactes supbias vel inſuleris. Solū hec scribo vt custodias tantū bonū vt serues et amplifices hunc thesaurū: vt sic te habeas q̄ virtutes tue cū etate creſcant: et fias indies virtuosior: ne i viciū aliquorū incidas qui boni fuerūt iuuenes et pessimi senes. Et vt est in puerbio bonus pullus mala gallina. Ego em̄ cupio vt ex bono adoleſcente fias vir optimus. Quod eo tibi facilius erit quo melius es nutritus. Et sane te debet ante oīa genitorū tuo clarissimo principi grates referre. qui tuū animū excolēdū putauit: qui te sub disciplina tenuit et p̄ceptores tradidit creditos. Nec em̄ amplissima est suppellex et hereditas q̄ principatus melior. Opes em̄ et potētatus et huiusmodi honores seculi bona fortune sunt: fluxa: mutabilia: caduca. Que vt fortuna vult huc atq; illuc ferunt. Illa em̄ mortale genū quasi in ludo habet et hūc deprimat hominē hūc extollit. Nec em̄ magnū est ex figulo regē et rursus ex regē figulū facere. Hūc est iuuenalis versus. Si fortuna volet fies de cōsule rethor. Magnū alexander subiecta india vt quātū possz ondēt. Otulanū quēdā ad regnū fastidiū crexit. Syodetianus vō cū orbis haberet imperiū deposita purpura et fastibz: rigandis orto: oleribus et plantadis arboribz operam p̄buit. Et animi bona que sunt: cōtinentia: castitas: fortitudo: iusticia: moderatio: intellectus: ingenius: memoria: stabili quodam netu adherent homini: nec auferri a nobis nisi cū vita possunt: hec vere nostra sunt bona: hec dum luce inter mortales fruimur vitā p̄stant suauiorē. postq̄ migramus ex hoc seculo spem dant felicitatis eterne. Cū q̄ has dotes natura tibi cōcesserit et parentes cura in te illas anxierit. monitū te esse volo vt serues bonū qd est in te. Ad quā rē maxime necessariū cenſeo lras studū quo iam iniciatus existis. Quia tamen iam illas videris quasi aliqd iugit abieciſſe. Nō erit ab re si te ad eas coner reducere. Non em̄ vt aliqui arbitrant. Idcirco principes discunt litteras vt latinū scientes participare cum alienigenis queant. Nā et si hoc frugi est alia tñ nobilior rō est. Quoniam em̄ oīs bene viuendi norma litterarū studio cōtinet: ideo illas expedit nosse. Nec fat est imbuisse principia nisi et vltra progressus fiat. Seculi tamen principes nostri plerūq; illas ad p̄hos relegant aut iuris interpretes tāq; principes non deceat bene viuere. Oro igit te ne bis auscultes quoniam nemo in clarū virū aut famosū principē pōt euadere nisi cū nature dotibus adiunctā habeat doctrinā. Oēs sane qui superioribz seculis claruerūt principes: studiosi lrarū fuerūt. Philippus macedo alexandro nato gauisus est q̄ eo tpe filium habuisset quo florebat aristoteles. Nec alexander hac qua tu nūc es etate litteras a se relegauit. Sed profectus in asiā aristoteles et calisthenē magistros secū duxit: nec audire pbiam inter armorū strepitus actu multus cessauit. Felix nimirū si vicio vinolentie caruisset. Alcibiades et temistodes q̄ apud grecos illustres habent studiosi fuerūt pbie. Epaminūdas thebanus qui grecie princeps est habitus: nō miore lris q̄ armis operā tribuit. Trāseo ad romanos. Quid limati? quid eloquētius scribi pōt q̄ ea cōmentaria que iulius cesar de se cōdidit. Is enim cum in gallia bellū gereret diem armis. noctes lris dedit. Heres eius augustus et orationē solutā et carmen optime dictauit. Extātq; aebucius elegantissime versus in eneyden laudem. Quid fabios cornelios aut cathones referā. Quid de pompeio dicam qui tam affectus lris fuit vt egrotatē possidomū pbm q̄uis cōsul ipse foret nō omiserit in chado visitare. Catbo cū cōe latina plenus doctrinā lras grecas diu cōtemplit: postea propositi penitens qd

iuuenis spreuit senes cōcupiuit. Nec dubitauit senū suū lris pegrinis imbuiere z
 ad grecā volubilitatē os cōtorquere. Recte bi quidē qui z si principatū haberēt
 dīarent qz populis: seruire tñ lris voluerūt. Sz norant illi platonis vocē q dicta
 diuinitus: tum a cicerone tuz a boetio referēt. Beatas scz fore respublicas si recto
 res earū studere sapientie cōtigisset: que sapientia baud dubiū ex phie fontibz bau-
 rit. Tu tñ fortasse fabulosa reris que de antiquis sūt scripta qui z in ocio negociū
 z in negocio ociū diligenter referunt curasse. Sed hāc opinione pñt tibi auferre
 nōnulli viuentes: qui etsi reipublice presint z munera rogāt arduissima. discipli-
 nas tamē nō negligūt. Leonellus marchio estē. cāleganter scribit vt nībil inter
 eius z ciceronis lras putes distare. Sorozia de marchione saluciarū dicunt mar-
 chionis mantue filij z arma tractāt z lras colūt. Alfonso rex aragonū: cui z cilia scribo
 paret: z illa italie pars obedit que olim magna grecia dicebat: qui toties victus
 tandē vicit: z aduersam fortunā in fauorē sui puerit: nūqz in castris est sibi libris
 quocūqz it: illuc z bibliotheca sequit. Siue in tectis est siue in tētorijs manet. sin-
 gulis diebus aut legit aliqd aut audit. Egredior italiā z penitus toto diuisus or-
 be britanos petā vbi dur est cleo cestric. qui regnū qd modo anglicū dicim? pluri-
 bus annis gubernauit. huic tanta lrarum est cura vt ex italia magistratos ascuerit
 poetarū z oratorū interptes. Quides neqz z hoc seculū principes lratos admittit.
 Inter hos z tu poteris numerari si qd cepisti studiū fueris. psecut. Nec em̄ ideo
 lratū te dicā q latinū pnūcies. Māet si hoc pulchzū ē: coruis z picis dat. Vico
 anthonio cū rediret octauian? edoct latinū coru? salue inqz auguste cesar impa-
 tor huic persianū illud. Qui expediuit pstatō suū there picasqz docuit nra verba
 conari z addit eam magister artis ingenijqz largitor neutri. Quid tñ tibi videtur
 cū venit hūgar? aut ital? aut gallic? latineqz fat: cuz tu adolescens illos intelligas
 alij senes tā q surdi audiāt. Pulchzū tñ erit z tunc te lratū vocitaboz: cū oratores
 intelliges cū phos nosces cū poetas tuapte pcurres. Hoc tibi fortasse grande vi-
 det z arduū nimis baud sic ē. Molo te noctes diesqz libros voluere. Sz vnā dū-
 tarat cuiuslibet diei borā expolco quā lris pbeas. Illud autē cure tibi eē volo: vt
 doctus sit quē audias z prudens quē sumas m̄gm: nec te vana tituloz ambitio
 fallat. Mō em̄ ppter ea doctoz ē aliqz q magisterū nomē aut parisi? ē aut atbenis
 sortitus. Ille autē peritus est qui naturali predit? ingenio vigili cura perferuat?
 est m̄gros artū auctores: qui cū multa vidcrit atqz legerit libroz volumia. tū me-
 morie plurima cōmēdauit. qui nō solū diuinis lris sed etiā secularibz sit imbuit?
 Ex his vnū apud te vellē degere. quo cū p tuo loquerer? arbitrio q tēp? docēdi nō
 ex se sumeret s tua ex voluntate q cū velis legat cū nolis taceat. Sz tuū erit quot
 diebz velle aliqd. Māqz post qz biēnio hūc modū seruaueris. nimirū plus te lucrī
 ex lectione corrosisse putabis qz si puinciā aliquā sis adept? Ego quidem laudo
 edes tuas militibz plenas esse. Hi em̄ sūt qui tutant patriā z decor est armorū
 gloria principē em̄tere: sed nullū apud te fore virū doctū nec laudo nec pobo. Si
 cut em̄ milites pascis ita z doctinarū institutores nutrire posses qui te iusti z in-
 iusti differētias z limites edocerēt: virūqz redderēt ex oi pte pfectū. Mō decet te il-
 los sequi q vt sumpt? minuat doctores excludūt leones tñ pascūt. sicut ē illud iu-
 uenalis. Mō bz infelix munitoz qd mittit amico. Quis illic qd donet bz nec defuit
 illi vnde emeret multa pascēdū carne leonē iam domitū. Et ironice subiūgit. Cō-
 stat leuioza belua sumptu. Nimirū z capiūt plus intestina poete. Sume igit tibi
 grādia doctrine aliqū virū nec parcas expēsis vbi ingēs redūdāt emolimentūz
 Queris fortasse qd emolimētū. Edicā paucis nelrarū vtilitatē ptēnas. Postqz
 em̄ viriles attigeris annos h tibi bonozis z pmodi erit. vt te i p̄silio loquēte cete-
 ri fileāt: cū tu vn? plus oibz sapias. Nemo te decipe poterit: nemo dicere audebit
 h equū z hoc iniquū nisi vex id esse manifeste cognouerit. Si qz p̄sperit in bo-
 nesti aliqd suadē p̄sto eris rōnibz p̄sutare. Si affari volueris pplm q pacto loquē-
 dū sit lrete instituet. Si autē laudare aliqū aut vitupare volueris z quintilianus

et cicerone te decebit. Si bellum suscipiendum erit et armis opera banda vegetius modum
 ostendit et huius et quintus curcius et iustinus et lucius florus et suctonius et salustius cri-
 spus et historici cuncti. In quibus et alexandri magni fortitudinem et banibalis cal-
 liditatem et fabii verfaciam et scipionis prudentiam et iulii cesaris disciplinam militarem
 et sertorii ac marcelli audaciam et iugurte sagacitatem et omnium qui res bellicas gesserunt
 artes inuenies. Nam quod tam multa experiundo videbis quam multa legendo perdisces.
 Si quod rempublica gubernare scire volueris legedi erunt tibi politicoz libri quos
 aristoteles composuit et leonardus arentinus latinos fecit. Ceterum autem translatio
 ne tibi nequaquam assuescit quod eloquentiam viciat et intellectum minus verat. Ad re-
 gendam familiam et tempus utilis erit iconomica ethicaque aristoteles: tum de officiis
 cicerone et epistole senecae omnesque libri ipsius. Quomodo regenda sit vxor scripsit fra-
 ciscus barbarus venetus. Quomodo liberi educandi plutarchus. Quomodo te
 cum amicis habere debeas et quod in senectute arpinas cicerone. Idem quoque de mor-
 tis contemptu et aliarum passionum scripsit in tusculanis. Morales virtutes quod am-
 plectende sunt et hi quos modo retuli autores: et post eos macrobius facunde tra-
 diderunt. His agricultura cognoscere virgilius georgicorum te admonebit. His or-
 bis situm metris oculis plustrari et diuersarum prouinciarum situs ac mores intueri et
 quid queque regio ferat et quid queque recuset assit plinius de naturali historia: assit
 ptolomeus solinus ysidorus hispalensis. His celi sydera et planetarum cursus et gra-
 dinis et pluiiarum et fulminis causas scire ad aristotelem redito senecam virgilium. His
 regum mores et fastidia principum perscrutari in senecam in tragediis legito. His ple-
 beos boies et milites gloriosos et lenonum insidias et seruorum deceptiones ut euitare
 illas possis intelligere plautum tibi et tiberentium assumito. His quod summiuanda sunt
 vicia edoceri oraculis inuenialis et persius in promptu sunt. His pastorum consuetudi-
 nem cernere bucolicon virgilium habeto. His fabulas gentium et fastos et tristium mi-
 serias et amantium epistolas et amoris remedia nosse. Nihil te verius erudiet nec sta-
 cius thebaidos vel archileidos inutilis erit sententiis grauibz vbiqz refertus.
 Post hec vero ut has profectior et cum de religione cogites tum de salute anime hierony-
 mi libros euoluas: augustini: ambrosii: gregorii: lactantii: cipriani: leonis. Scripturam
 sacram semper domi habebis: si nunc vetus nunquid intueris testamentum. Hec
 que nunc scribo: si quis doctus extra italiam legeret me maxime argueret quod inter auto-
 res legedos non numerauerim bugonem de sancto victore: aut alexandrum de alexandri
 magni albertum vel petrum blesensem et nicolaum de lira et alanum. et hanc nouam tur-
 bam. Sed tu caue ne istos audias. Haec si docti sunt: doceret alios nequeunt.
 Ego tibi id suadeo quod per me rectum puto: nec somniet. Sed viros totius italie
 pitissimos in hac suam habeo concurretes. Trede mihi nihil discendum est quod de
 discere oporteat: sed illis in autoribus te exerce qui sunt probatores. Suscipe namque
 semper optima debemus ad imitandum. Tu ergo hos sequeris hos audies hosque leges
 quos tibi pronominavi. Si vis et multarum rerum scius et princeps toto in orbe secula-
 ris et mirandus haberi. Interueniendum tamen non suadeo ut conuincas hominum fugias.
 Nec te solitarii esse volo: nisi cum meditari aliquid volueris et in secessu mentis pro-
 gredi ad aliquod tempus: imo suadeo ut sis affabilis ut cōis oibus ut te videndum pro-
 beas. ut nunc hos nunc illos alloquaris: ut consilia ingrediaris ut conciones adeas:
 ut populo te exhibeas et proloquaris. Scio namque frugum esse quod boies istis didicerunt
 experimēto comprobati. Nec ego hos boies laudo qui sic se istis dedunt ut res cete-
 ras paruifaciāt qualem fuisse democritum diogenemque constat: qui sibi duntaxat vixerunt.
 Illi sunt omni laude et premio digni qui et reipublice seruierunt et literarum studia non
 omiserunt: ut et platonem et aristotelem et democritum et iulium et ciceronem et plinium et mace-
 natem et augustinum fecisse cōperimus. Ibi namque quod ex istis hauserant in admini-
 stranda republica exercebant. Idem et tu facies si vir et princeps optimus esse volue-
 ris: istis suum tempus et suam reipublicam dabis. Nunc iudicium facies nunc tenebis consi-
 lium nunc arma tractabis. nunc res familiarē respicies: et in his omnibus quid littere

A tu fuisti bestia
 11. dignus solner
 caltriameta.
 et q. pul. et de
 vigilabus gl
 fol de p. me +
 si te gloriosu
 semp d. mi. g. ga
 fuisti q. m. m. m.
 te r. p. g. m. m.
 glo. d. p. d. g. m. m.
 illi p. itali q. m. y
 gloria m. m. p. m.
 q. p. m. m. / q. g. m.
 d. d. p. d. v. m. m.
 q. m. d. m. p. m. m.

valeat experieris et oculi utilitate cum negotii comodo plures: mira oib' de te spem
 facies et vel solus vel cum paucis orbe toto mirandus habebis princeps. Nec tam
 splendor forme tue qui est egregius: nec vestes auree aut ornatus crinui et equorum
 popa tantum te honestabit quantum ipsarum decorum et virtutis fama. Quorum facies si
 videri posset: ut aristoteles inquit pulchrior est quam lucifer aut hesperus: ad beatus
 sicuti mihi videtur iam tuapte incensus es. Cum enim subditi tui super ex arbore venie-
 tes maiestati regie supplicarunt ut te ad regendam puincia mitteret. Non sum dixi
 adhuc adeo maturus ut gubernare patriam possim. Digna vox que tuos progredietur
 ex ore et quam ois laudatura sit etas. Conuenit enim quid ferre recusent et quid valeant
 humeri quolibet meditari cum aliquid est gerendum: quia cui lecta potenter erit res
 sic temum recte se habebit. Nam quod bias ait. Magistratus virum ostendit. Nos re-
 ctissime de principatu dicimus. In quo qui moderatione seruat diu est quam boni
 nobiles. Nec enim arduum est in paupertate seruare continentiam: sed ut marcialis
 ait. difficile est opibus non tradere mores. Magna peccandi facultas sequitur prin-
 cipatum: adest irritamentum gula: copia vini et quesitorum undique abariorum et laute gloria
 mensae: ut verbis utamur lucam. Sunt mulieres formosae que tuis oculis tuis ver-
 bis tum osculis tum amplexibus adolescentulorum mentes et oculos fastinant. afflic-
 corruptores adulatores ioculatores blasones qui arcem adolescentie undique nitun-
 tur expugnare. Ille auaricie cultor venale iustitiam facit. Suscipe inquit hoc et com-
 mendatui habere. Qui dat pliberalis est homo et habet multum quod det: alii ad iram pro-
 uocat in te inquit peccauit: suscipe gladium vindica scelus. Tu princeps iniurias
 feres quam nec priuatus impunitam relinqueret. Mulier alius inquit formosa te
 amat et amore tuo moris cur non copateris et miseris adolescentule et gaudes cum
 ea. Eam venatum ait vir robustus quod torpes ceruorum greges et aprorum clausi sunt.
 Spectaculum tibi pulchrum prebebo. Veni mitte bos senes respublicas tueri. Tu letus
 esto dum tempus fert. Et hi quibus in palatio viuendi est causa. quod stas inquit princeps:
 iam epule allate sunt et frigescent: veni dum accipenser calidus est et ante fumare le-
 pus desinat. Squilla est optima et aper et poletus in mensa. quid istas et voluptas
 tantum amittis. Multi vicia suadent pauci virtutes. Quid faciat adolescentis: cuius
 etas parum per se roboris habet et cuius animus a natura perditus est in libidine. Sic
 grandem homines resistere tot blanditiis potuerunt ne dicam adolescentem. Si autem
 aliqui. Consilium habebit princeps: maiores natu astabunt: quod sit agendum. Primo
 res patrie censebunt: scitum est: sed oes qui principem coronant facere illum amicum studere
 et non que sunt apta sed que iocunda putant in consilio dicunt. et mitis per se quisque
 et a-
 rior sit. nec est qui libera proferat animi verba. Et quis pars bene consulat: liberum
 est adolescenti quos vult sequi. Et quod incertus est: partem pensi habet: non quod
 expedit sed quod libet plerumque amplecti. Et quippe quem admodum mea fert opinio
 Aut maturum esse principem oportet et suo consilio fretum. Aut adeo rudem ut in modum
 trunci nihil per se disponat. Sed quod maior pars suadet executioni mandet. Nam qui ali-
 quid scit minus tamen quam satis est: periculosus est rei publice et imperia sepe subuertit.
 cum non ad rationem sed ad libidine regat. Hinc est quod in libris regum puellum octo
 annorum bene rexisse coperimus siue is septem annorum fuit iouis filius ochoris. Non
 enim is rexit: sed eius satrape regnum administrarunt. Est autem principatus irritamentum
 quodque vicia: et admodum pauci reperiunt qui non aberrant. Cum frenis oibus sunt so-
 luti a saul usque ad sedechiam nouem et triginta reges in iuda et israhel fuerunt. inter quos
 solum octo boni connumerantur. reliqui vero ignari: impuri: indocti: impotentes: avari: su-
 perbi: iracundi: crudeliter: libidinosi: adulatores et stulticie serui. qui ambitione nescio
 quam effrenata tamquam ad pestem mortaliem nati idolis seruientes. bellis semper indulserunt:
 pacis atque oculi hostes fuerunt. Et hi tamen in populo dei regnabant: et horum plerique per scri-
 uos dei prophetas fuerunt vincti. Nec salomon quis sciam et sapiam a deo fuisse af-
 fecit perfricare potuit. Sed adamauit mulieres alienigenas. et bis copulatus est ardē
 fissimo amore. Feceruntque ei uxores quasi regine septuaginta et concubine trecentae: et

auerterunt mulieres cor eius ut sequeretur deos alienos. Nec dauid quis esset ele-
 ctus a deo vicis caruit. siquidem et homicidium simul et adulterium perpetravit: quod non se-
 disset dum pastor erat: sed enim licentia regni provocavit. Quid aliud faciat cui minus sit
 roboris: quid iuuenis quid adolescens. an est aliquis qui annis teneris dominum cen-
 seat committendum: cum sepe robustior etas sub illo deficiat. Prudenter tu quidem qui
 patrueli et sanguini tuo potius quam alijs credidisti: nec donatum prius suscipere quam peri-
 tiam voluisti. Alius fortasse aliter fecisset qui opinione inflatus fuit: quod ad me dixis-
 set obediencia ista: ego iam liber esse volo: iam scio bonum et malum: quod melius est quam impare
 dicas illi fac et faciet. Ita ut euolare tempus est. Sic dedisti fili? ut esset in fabulis. Namque
 cum pater alarum remigium sibi et filio cera et pice coaptasset ut laborintibi carcere fuge-
 ret: liquidum petijt aerem et sequere me inquit icare: nec a me quoque recedas. Pa-
 ruit ille tam diu quoad timor artis mansit ignote: ubi vero iam se voladi scium puta-
 uit. nec se amplius rectore credidit indigere: iussus patris egressus: percussis ampli-
 alis vagari cepit: et modo hoc modo illuc discurreret: ac continuo altius euolas: re-
 gione ignifera attigit ubi dissolutis alarum compaginibus et omni pena solis ardore
 perusta ruina fecit et nudus in mari cecidit: quod adhuc eius ex nomine vocat icarium
 Prosequor ite fabulas. Pbeton fili? pbebi patrem rogauit sibi ut quam ptereret re-
 cederet. Iurauit per frigem pater nihil se negaturum. Filius currum solis sibi regem
 dum committi postulauit: penituit pbebum pinissit: scientem tanti regiminis impotentem
 natum: sed quia iurarat negare non potuit. (Quis cicero in officijs hoc iuramentum
 potius rescindendum putasset? Ascendit currum pbeton. gloria abundansque laeta recepit
 tunc et se regem et deo similem arbitratum est: ubi vero ad medium celi est ventum cum solis
 equos inhibere non posset: illique vagarentur et mundum omnem ignibus conflagrarent
 iouis fulmicinctus est et in heridanum precipitatus. Hisce figmentis admonet queli-
 bet potest: ut antequam presit et dominetur vires suas regide mencia ne sub pondere
 ruat. quoniam unus est non voluptas alius imperare. Si modo id volumus cum ratione efficere
 et cum fine regere. propter quem reges sunt instituti. Reges romane que ab atheniensibus
 et spartanis quas tradiderunt liburgis et solon sunt ante pueros usque in annis
 quartodecim sub tutela esse voluerunt. Post hanc etatem in annum xxiij. curatores
 adolecentibus dabat. Nam ante hoc eum infirmam censebat etatem. Ea ob quam cum
 duo scipiones a cartaginensibus in hispania fuerunt occisi: et banibal armis italianis
 premeret: iterum secum exercitum in hispaniam patrem et patruum ulturum. Scipio africanus
 maior repro-mittens diu per senatum reiectus est quod quartum et vigesimum duxerat annum
 esset natus. Tandem cum esset alius nemo qui se diceret prefectum puincia: neces-
 sitate magisque voluntate senatus obtinuit. Cartaginenses eorum impatore defuncto
 amittare imperium filio qui iuuenis erat committere recusarunt. Nec banibal prius
 dur peno creatus est quam anno esset occisus qui patri successerat. Rex numidie massi-
 nissa filio suos moxiosque iuuenes erant romano populo et pseram cornelie familie
 commendauit. Quid tibi gentilius gesta commemoro. Prohibet sacri canones ante
 xxiij. annum fieri quemque presbyterum aut pontificem aut trigessimum. Referam aliquid ex ve-
 teri testamento. Nam et ibi quod filia iuuenis ad regimem patrie imaturavident. Mor-
 tuo salomone qui super duodecim tribus regnabat: venit filius eius roboam in sichem
 ubi congregatus erat omnis israel ad constituendum eum regem. Et dixit multitudo pa-
 ter tuus durissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc iminue paululum de impe-
 rio patris tui et de iugo durissimo et seruieris tibi. Qui ait ite ad tertium diem et
 reuertimini ad me. Cumque abisset populus inijt consilium rex cum senioribus qui responde-
 runt. Si obedieris hodie populo huic: et petitioni eorum cesseris: locutusque fueris
 ad eos leuia erunt tibi serui cunctis diebus. At ille reliquit consilium senum et adhibuit ado-
 lescentes qui nutriti fuerunt cum eo: qui dixerunt ei. Sic loqueris populo huic minime?
 digitus meus grossior est dorso patris mei: et nunc pater meus posuit super vos iugum: ego
 autem addam super iugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis: ego autem cedam vos scorpio-
 nibus. Fecitque sicut irritato populo recesserunt ab eo decem tribus: qui constituerunt sibi regem

b ij

ta
H.

Jeroboam filium nabath. Scissusque israhel impetuum: quia ineptus rex consilia iuuenem
 recepit. Melius fuerat illum iuuenem infantem fuisse. Nam tunc ochozias filius ioram duos
 et viginti natus annos regnum accepit in israhel et afflixit populum domini et fecit quod ma-
 lum erat coram deo. Nec aliter se habuit achaz filius ioatham qui viginti annorum erat cum
 regnare cepit in iuda. Melius peior quam manasses in reges fuit qui. xij. etatis anno
 suscepit imperium. Similis ei filius amon fuit qui regnum. xxiij. etatis anno inchoa-
 vit et a servis suis propter scelera quibus implicatus erat occisus fuit. Quid ioachim
 referat et duos ioachim patrem et filium. aut sedeciam nomine qui perditam ierosolymam
 captus a caldeis postquam senatos suos occidi vidit: postea perierit oculis. Hi omnes
 infra. iij. et. xx. annum regnare ceperunt: et quam inepti erant. malum coram deo gerentes: et se
 et suos populos pessundarunt. Quorum stulticie contraria est adolescentia tua. que si
 quantum in hac etate potest esse multum prudentie sortita sit. spemque maximam de sua sapi-
 entia prebeat: non tamen prius ad regendam provinciam mitti voluit quam robur etatis et rerum
 assequere experientiam. Sciebas namque tuapte ingenio quam non recturus sed regen-
 dus ires. quod sub patre tuo cessare in sapientissimo potius quam sub alijs tolera-
 re voluisti: ut interim dum etas crescit regiam maiestate secutus interitis consilijs: in-
 dicia noscas: res arduas videas: viros sapientes audias: diutius fias rerum experien-
 tia doctior. Et cum his servandum est quod supra dixi ut temporis aliquod spacium
 concedas tibi: que reliquas virtutes tuas condiant et illustrent: quibus si fueris ve-
 te spero futurum rite imbutum: cum ad regendum venies non par alijs sed oim principum
 eris speculum: teque vicini omnes suarum rerum moderatore et arbitrum facient. Et quoad
 modum ad visendam sapientiam salomonis regina saba et alij orientales concurrerunt
 sic te totus occidens venerabit et septentrio: et ad famam tue prudentie infiniti visu-
 ri te venient. Eris enim quasi iofias alius filius amon. populum tuum recte gubernas
 nec ad dexteram neque ad sinistram declinans. Ageigit princeps optime et adolescens
 clarissime dum tempus habes incumbere tibi: edisce sapientiam et studio te prebe
 Nec sit tibi cura si res aliquae in atthesi sunt innovate: illas enim patrie tuae compo-
 net et pro sua eximia tum sapientia tum bonitate pacabit: teque cum tempus aderit
 et dominio et virtutibus actum remittet in patriam. Interea regimen recte illi commissum
 est: quia indiget atthesi regio favore. propter finitimos plures qui tuis inbiant ter-
 ris et apertis faucibus expectant quod tuum possint patrimonium devorare. nec aliud
 verentur quam nomen regum imperialium dignitatem. Et licet nonnulli aliqua impen-
 tiarum temptent: melius tamen regio quam ducali nomine compescitur: qui si tu regeres
 adolescentiam contemnentes tuam acerbius affligerent terram. Sed mitto hec quia
 tu te scisti quid esset agendum et te regi commendasti. Deum est te hortari ut lras
 quanta sit utilitas quantusque fructus nosceris. Non nihil horarum studio tribuas
 quod iam tibi satis arbitror persuasum. Non eloquentia mea que nulla est sed bo-
 nitate tua qui ab ipsa natura sitire videris amore scientie. Sed facio iam finem.
 quia rumor vociferatio et strepitus in quo sum non fert ut plura dicam. Venio enim
 inter clamores qui rumpunt somnum druso vitulisque marinis. Unicum est toti ca-
 cellarie receptaculum. Complures sumus vni in edibus comensantes et combibe-
 tes. Nec formice tam preesse in suis antris quam nos vna in auleola degimus. Apes di-
 stincte cellulis in alvearibus delitescunt: nos vni in coenaculo velut oves in septis alter
 alterum premimus. nec sperare quisquam potest nisi alterius comaculet vestem. Tantumque
 inter nos servamus silentium ut picas in nemoribus vel comices aut in paludibus
 ranas audire censeas te. Mihi mei qui tantum exprimere tibi potuerim. Sed hoc
 forsitan minus est tibi. qui iam lras quasi iugum aliquod abiecasti et nunc magis voca-
 dus es ad studium quam trabendus. Illud mihi molestum est quod ad te scribens inter
 verationes plurimas perpolire non potui quod te legere speravi. At tu veniam
 dabis et loco et ingenio meo. quod tam bebes est ut ne dum in tumultu sed viri in
 quiete ornare queat quod scribit. Vale iam tandem et me quantum celum permittit
 tuum habeto. Et grez.

Meas filii? poeta nicolao wartenburgensi. S. p. d. Querebaris mecum nocte preterita quod amoris opera dares: me delibutum ac vincitum animi soluere posses. Dixisti te nec virginem nec nuptam nec viduam amare: sed mulierem quousque pulchram meretricem tamen quibuslibet viris precum causa sese substernente. Id tibi molestum esse aiebas libenterque amore hunc velle te postergare: sed via modumque nescire quo fieri liber et amore vacuus posses. Nam si plures sacerdotes consulueris, neminem tamen remedia que tibi viderentur efficacia potuisse dicebas. Rogasti igitur me magnisque precibus efflagitasti egritudinem tue ut aliquam efferre medelam ac iter ostendere tibi quo posses ardentis amoris flamas effugere. Parebo desiderio tuo. Salubria prebebo tibi remedia si ea amplecti volueris. Nec verebor medici culpam mihi ascribi: si tu obediens egroti personam susceperis: quousque arbitror quod consulisti sacerdotes satis tibi fecisse si precepta tenuisses que illi dederunt. Sed tibi visa fuerunt fortasse grauia. Nam cum dicerent frange illam: nihil sibi loquaris: nihil de illa audias: durum verbum visum est. Ac feblicitas quoque inuitus audit frigida pocula sibi negari. Si tamen sanari vult quod medicus mandatum diligenter obseruabit. Tu ergo mihi nicolae si vis amorem euadere liberque fieri: prepara te ut que precipiam facias. Molesto egrotum te fore maximaque infirmitate detentum: et propter sanitatem dura et aspera esse plura subeunda. Nepe egrotus est mihi nicolae omnis enim qui amat. Ac ne dum egrotus sed seruitute etiam captus atque infans et amens. De amore inquam illicito. Nam deum colere et amare parentes virosque et liberos virtutis est non vicij: sanitatisque non egritudinis. Ac tu amorem illicitum sequeris. Quid tu esse amorem illicitum de quo iam loquimur credis. Ceteros putarunt illum ex venere vulcanoque natum puerum cecum alatum sagittam in manibus habentem: quibus viros ac mulieres feriens ardore dilectionis infunderet. Apud virgilium legimus. Nunc scio quid sit amor duris in cantibus illum insinatus aut rodope aut extremi garumantes nec generis nostri puerum: nec sanguinis edunt. Sed error hic mortalis populis fuit: qui veritatem attingere non potuit amor. ut in tragedijs inquit seneca. Nihil aliud est nisi vis quedam magna mentis: blandusque animi calor inuenta gignit luxu ocio et inter leta fortunae bona nutrit. Hic mentem hominis eripit: iudicium omne peruerit: sensum ebetat: animum extinguit. Namque cum mulierem diligis non in te sed in illa viuis. Quid igitur prius est quam viuente non vincere quam sensum habentem non sentire: quam oculis predictum non videre. Equidem qui amat in alium mutat virum: nec loquitur nec facit que ante solebat. Hinc primo apud therentium. Dum boni quid hoc morbi est adeo homines mutarier ex amore non cognoscas eundem esse. Putat comicus morbum esse amorem: nec male putat: nam et apud macrobium: luxuriam que vel mater amoris est: vel filia teterrimi morbi partes ypcras esse dicunt. Hic morbus plerumque iuuenes aggreditur: sed viros quoque senesque vexat. tantoque periculosior et risu dignior est: quanto persona que capta est etate aut scientia censest prestantior. Cum ergo ypolite captus sis amoris: seruias: scias te morbosum esse. Si morbosus es liberari stude. Nam quis morbum patitur qui curari non velit. Sane ut morbus grauior est acerbior periculosior eo morbi maiorem de sanitate cura. Tua infirmitas magna est: fit et cure diligentia magna. Cogita mihi nicolae quo in statu es. Tu nihil te extimas: quicquid tibi eueniat leue est. Solum super amicam anxius est. Non parentes non necessarios non benefactores magnifacis. Solus tuus animus in amica est. Illam amas illam promoues illam somnias de illa cogitas de illa loqueris de illa suspiras: nihil agis quin memoriam eius habeas. En stulticia amentia morbumque teterrimum. An non est petenda cura. Quis non hoc morbo sanari velit. Ceterum ad salutem tuam hec sunt necessaria nicolae que si feceris sanus eris si neglexeris sepelieris in morbo tuo: nec te quisquam iuuari poterit. Cogita primum quod remote a preceptis dei recessisti. qui cum debeas deum ex toto corde diligere creaturam amasti: et in ea omne tuam delectationem et oblectationem po-

fuisti: sic enim factus es idolorum cultor. Nam quod creatura deo proponit idolatra est. Mega-
 bis te idolatram esse quod non proponas creatori creatum. At si verum fateri vis plus tuam
 amicam diligis quam deum. Nam quod deus mandatur negligis: postergas: contemnis. Que vult
 amica summa cum diligentia curas adimplere. et si neque est proferre mulierem deo. Deum
 quod magnus est malum quod periculosum quod detestabile creaturam sic amare ut deum puifacias.
 Deus cum esset nihil te aliquid esse fecit ut posses scire divina sacra et viam qua itur in ce-
 lum. Ipse quod deus cum ob culpam primi parentis tu et ceteri homines paradysus amiseritis
 nasci pro te voluit fieri homo: capere: cedere: vituperari: crucifigi: mori: ac suo te precioso redi-
 mtere sanguine. Enim quod magna ingratitudo est iniustitia: inhumanitas: feritas: hunc
 quod tanta pro te fecerit propter vilem relinqueret mulierculam. Sed fac te ceterosque christianos mo-
 uere deus ab amoribus illis deo soli seruire. Sed cogita videri quod agis nicolae. Pul-
 cra tibi videtur amica tua: credis ne sic se pulchra erit. Res est forma fugax et in quae
 trahitur: mulier quod hodie formosa est cras deformis erit. Quid tua bona perpetua et
 immutabilia pro caducis mutabilibusque permutas. Sit ut putas spectabili forma mu-
 lier: leue hoc bonum est. Nihil forma mulieris est nisi moribus adiuta. Castitas est que se
 minam laudat non forma. Tu non castitate sequearis: formam solum amas. Forma hec vti
 ut flos agri decidit. Rosa mane rubet: sero laqueat. Nihil formosum est virtute atque
 honestate: si hanc intuerer multo tibi formosior videretur quam tua sit amica. Etenim nec
 lucifer nec beatus deus est quod ipsa facies honestas: quam quod relinquit propter mulieres
 extrema oro quod sit delirus et amens. Ceterum nicolae ut tecum non mulierem utar. Nec quam amas
 mulier non tua sola est: sed complures eam habet. Nec ipsa te solum amat: sed alios quod diligit
 Quid tu in turba vis facere. Cogita te iam esse in vespo iam senem iam meriti primum
 Vis ne cum iuuenibus potederis: vis cum robustis pugnare. Quid tibi in eo plio queris
 in quo victor succubes. Magna res est virum senem a iuuenibus extorquere mulierem. Sis
 enim potes ut extorqueas quod viciisti cum plurius bimotis sit ut vincas succubus. Quid est oro
 mulier: nisi iuuentutis expilatrix viro- rum rapina. senem mors patrimonij deuoratrix
 bonorum is praecipes: pabulum diaboli. ianua mortis. inferni supplementum. Cogita nico-
 lae quot mala pro muliere obuenerit: cum salomone: cum holoferne: cum sampson pro mu-
 liere decepti fuerint. Quomodo te credas sic forte esse ut non illudaris. Sed quanto viris
 illis debilius es: incautior: imprudens: tanto te ab eo loco semoue in quo potes
 deapi. Nihil est mulieris amor quod cum peccato sit. Non est in muliere stabilitas quod nunc
 te amat cras alium amabit. Quid tu hunc amorem extimes qui in plures diuisus est.
 Nulla mulier tam fixe aliquem amauit. que veniente nouo pro nouis precibus vel
 muneribus non mutaret amorem. Mulier est animal implectum: variu: fallax multis
 moribus passionibusque subiectu: sine fide: sine timore: sine constantia: sine pietate. De
 his loquor mulieribus quod turpes admittunt amores. Multumque hec stabiles sunt. Namque ut
 semel a recto tramite recesserunt: iam se liberas arbitrant. ut quocumque velint vagentur
 nec amplius vel mariti vel amici timorem habent. Credo equidem illam coeundi fetidam
 voluptatem tibi qui iam senio exhaustus es parum placere. Nam quod nedum tibi antiquo
 et arido: sed iuueni humecto illa inepta et spurca voluptas conferre potest: quam mor-
 penitudo persequitur. an non magna res est ammonitio illa accitatio siue commutatio
 quedam que post peccatum euestigio mentem hominis cruciat: quod iniquum est homo qui to-
 ciens ammonitus non quiescit qui punitus non emendat. qui correctus non effi-
 cit melior. Quid ille actus carnalis operatur nisi carnis interitus utinam sola carne
 interimeret et non occideret animam. At duo cum inuicem coeunt vir atque femina: qua-
 si duo vasa testea nubi videntur: que inter se confricantur donec trumpani et ad nubi-
 lum redigantur. Tu tamen non in coitu sed in visu sermonisque forsitan oblectaris
 Quid obsecro in visu est tam pulchrum ut non inuenias aliquid pulchrum. Pulchri-
 tudo quam debemus querere in celo est: cui nulla potest res mundana comparari. In
 illa omnis perfectio est: mundana semper diminuta sunt. Illa perpetua. hec caduca.
 Illa fixa. hec fluxa. hanc quam tu miraris formam paulum quid febris eripiet. aut si
 moribus abfuerit: senectus non deerit que illam teret succi plenamque facies rugosam
 crispamque reddat. Sicut illa que nunc in artem inebria de cursu tepis arida nigra squa-

lida fetore ac spurcitiā plena. Mō oculi splendorē vndiq; seruabunt. Fetebit os:
collū incuruabit. Corp⁹ vndiq; sicco ⁊ arido trunco fiet simile. Cogita hec ⁊ auer
te spem priusq; fuge q̄ priueris. Nullo em̄ meli⁹ est rem p̄tenere q̄ pdere. Jam
nō de sermone sua dulci placido ⁊ melliflūo quo te dicis oblectari admodū mi
roz. Quid em̄ sermo muliebriū in se dulce habet. Quid dicit tibi amica. Mempe
aut queritur aut plorat aut minat: aut tibi inanes refert fabulas. Dicit quid cum
vicina fecerit: qd̄ somniauerit. quot oua gallina pepit. quibus florib⁹ ferta cōpo
nant. Omnis sermo mulieris de re vana leuiq; est. In quo qui oblectat: ⁊ ipm̄ le
uē esse oportet. Narrat tibi nōnūq; ⁊ cū alio amatore ⁊ quo pacto iacuerit. qd̄ de
ni recepit: quā cenā habuerit: quibus voluptatib⁹ fuerit vsa. Que res nō gaudiū
tibi: sed cruciatū afferūt. Sz accipe q̄ velis gaudia i sermone amice. eris ne amēs
rōnīq; inops vt nō magis in alicui⁹ docti viri verbis sermonibusq; leteris. Refu
me oīa simul que in amore sunt gaudia. rurūq; tedia: multa ista: pauca illa repe
ries. Tēraq; illius sniam dices qui parū mellis in multo fello merum inq̄t amo
re esse. Cum q̄ nicolae totus amor de quo loquimur vanus asper amarus dāno
susq; sit: ⁊ hominē morbo grauissimo teneat: curandū est vt ab eo libereris. Cura
aut ea est vt menti tue psuadeas valū esse amorē. Post hec. declines amice sermō
nē: oīū fugias in negotio semp sis: viros bonos qui te instruant sequaris. nullū
ludo. nullū cōmūio intersis. Si quid largita est amica abs te abijcias. Nihil pe
nes te sit qd̄ illius fuerit. puta illā esse nunciū dyaboli qui te perdere velit. Sūt
in memoria xp̄i beneficia q̄ tibi impēdit. Cogita quot beneficiēti p̄mia in celesti
bus sedib⁹. ⁊ q̄t malefaciēti supplicia apud inferos p̄pata sūt. Cogita dices tuos as
sidue fieri breuiorē. instareq; semp vltimū. Cogita qz irrisui est qui amat ⁊ p̄ser
tim vir euo maturus. Cogita instabilē mulieris aim: cogita p̄ditionē temporis q̄
nihil est p̄ciosius. Cogita dissipationē bonoz. Cogita vitā quā viuim⁹ breuissimā
in hoc seculo quīs voluptatib⁹ sit dedita ⁊ in alio mundo quē inq̄rim⁹ nullū eē fi
nē. Hec si tecū sedulo cogitaueris p̄ceptaq; ista tēueris amores quo cruciaris a
te breui tpe relegabis virūq; te p̄stabis deo gratū celoz dignum. Vale.

Frisingen. episcopus de
spōsā benrico schlick.

Epistola. cvj.

Mear filius poeta Reuerendo patri. d. benrico schlick electo frisingen.
S. p. d. Hec dum casus nescio q̄s in curiā me duxisset. Iohs nieperg lit
teras quasdam ducis bauarie alberti. sibi ⁊ walthero zebinger destinatōs
produxit. wolfgāgoz nostro legēdas dedit. In his scriptū erat iohānez cardina
lē sancti martini in ep̄m frisingen. electū ac rite cōfirmatū fuisse nec aliud sibi ob
re ad possessionē adipiscendā nisi regem ⁊ casparem schlick quod sibi iniustū tū
tum inhumanū videre. cum ille ius haberet caspar nihil tituli posset ostendere.
Rogabant ergo illi duo magnisq; precibus orabant vt cardinali essent auxilio.
regemq; hac infamia liberarent quez totus orbis iniuriari ⁊ vim facere iohanni
cardinali cognosceret. Cardinalē nō iam eē p̄positi regem visere. Sed cū bi duo
puasi regū currus aurige forent. rotas voluere deberent: ⁊ obuiare ne cardinales
oporteret venire iniurias questuz. Hec ergo p̄tū intellexi duz legerent. Mā ar
rigo aures cū frisingen. ecclesiā audio nominari. Partim nō exposuit mihi wolf
gang⁹. Nihil illi ad hec respōderūt. Sed id bonā in partē suz interpretat⁹ q̄ lectu
ra cōmissa est nostro. Si qd̄ em̄ male mētis illi habuissent nō p̄mississent nos hec
scire. Mā qui nocere vult eos fugitat q̄ possunt obistere: he nō lre cur scripte sūt
⁊ cui⁹ suasu tāto magis existimare potestis q̄ ego: quāto iudiciū vestrū est ad cō
iecturā q̄ meū sagaci⁹. Nibi nō est verisimile h̄ fuisse scriptū nisi ex hac cutia cō
monitio p̄cessisset. Portuit nāq; p̄i⁹ scitū eē q̄ foret ⁊ apud regē audiri ⁊ vestre
ptis defensores. Ac mira res vt eadē dies res cōtrarias tulerit ⁊ nūc mēsticiā nūc
leticiā dederit. Tēru est qd̄ dici solet. Multa dies variūq; labor mirabilis cui.
Retulit in melius nemo diē laudet aut damnet nisi adueniente sero. Hec mane

b. iij

cōtigerunt. Sero autē ad me venit tabellari⁹ aplicus q̄ te q̄ritās afferre lras tne p̄missionis se dixit. Suscepim⁹ eū oēs gaudio pleni. Et in cena nobiscū habuim⁹. Is q̄ nō reperit te statuerat se wiennā venturū laturūq; lras. Sed amonui sibi hāc mentē retinūq; apud me lras. p̄uisionis que sunt numero nouē duas clausas ad te remitto et missi uas oēs que tuz tibi tuz cancellario dirīgunt. Nō vsum est mibi tutū principales lras maiozi diuitti piculo. Satis q̄ insidie sunt: et iā notum erat plurib⁹ in hac curia hūc aduenisse nūciū. Satis est tibi has lras in cācellaria fore. Nā et huc redire essent cū petenda possessio sit. Littere pleni sūt pro uident⁹ q̄ tibi p̄ reservationē. Et date sūt oēs senis ex die tibi noto. Ego h̄ mane id regi dicā nō petēs possessionē. q̄ nībil p̄ficere et stultū ē petere quod impetrari nō pōt. Scio hoc reservari in aduētū cācellarij. S; volo regez sciri nībil falsi p̄ cācellariū sibi scriptū fuisse de lris. Nūc mibi p̄stultū videt⁹ ut cācellario mori scribā: et ut hāc meā eplam sibi destines ne qd̄ ignoret ne vel aliū in curiā mittat nūciū: et ut q̄festināte veniat puto possessionē haberi posse. Ego lras diligētē asseruabo. Nō eēt forsitan absq; vsu certū nūciū illi rursus mittere: tu tñ fac ut libet. Et me si qd̄ ampli⁹ actū vis scribe q̄ pua est obediētia mea. Vale optime.

Epistola. c. viij.

Somnium de fortuna.

Meas silui⁹ poeta S. p. d. dñō procopio de rabentian militi l̄ato et p̄stati noctu p̄terita p̄q̄ me q̄eti cōmitterē: multa me cū de te locut⁹ suz. Mirabar tuis virtutib⁹ nō dari locū cōueniētē: q̄ l̄z acceptus sis cesari. nō tñ ut par esset efferri te video. Nā cū reluceat in te nobilitas et p̄bitas: nō video cur int̄ primores poni nō debeas. Accusauī q̄ fortuna q̄ tū bonozis tuz diuitiarū crederet disp̄satrici: pluraq; me cū stomachatus dixi ut q̄ viros p̄meret bonos: extolleret malos: nec finē feci donec al⁹ me somn⁹ oppressit. Inter dormiendū hō mira p̄ quietē sum cōtēplatus q̄ tibi nūc referre decreui. Tu arripe aures resq; tuz miras tū stupēdas agnosce. Iaz noctis decurso spacio syderib⁹ dubijs postq; pigri boete frigida sarrata circūegerāt visionē hāc habui. In locos letos et amena vieta deueni. gramine camp⁹ in medio fortunati nemozis erat riuo cinct⁹ et muro due illic porte: altera cornea: altera cā dēti nitēs elephāte. Muri altissimi ex adamāte cōstructi. Riu⁹ inense p̄fūdita ē. Nulli accessus ad portas nisi p̄ pōtes: qui tñ cathenis eleuati pauci adueniētib⁹ dimittebant. In ripis e regione portarū ex istentib⁹ iugēs viroz ac fēiarū turba p̄sedebāt. sedētesq; man⁹ orabāt trāsmitti. Territ⁹ hac nouitate dñi hac et illac circūcurso. Plures mibi obuij dant⁹ q̄ facies agnoscebā. nescio tñ q̄re factū sic ut nō mibi vñdōis copā facēt. Veni ad cornēā portā: i cui⁹ summo h̄ vba l̄ris antiq̄s iscripta p̄speri. paucos admitto. suo pauciores. Quid⁹ nosse qd̄ foret iter⁹. Iuuenē q̄ supra turris erat magnis p̄tib⁹ obsecram⁹ i castuz tñ mibi ut fores pāderet. Tū forte adolescēs venit mag⁹ comitāte catberua. Cogitō habitū ex rbeni p̄tib⁹ erat. Quisnā hic ē in q̄ accedit me vir togat⁹ credo me italū nouit⁹ ital⁹: et ludouic⁹ ē h̄ ait dur⁹ bauarie. princeps elector q̄ trās illū murū nos ducet: at ego mi vir ipetra et mibi trāsitus: si qd̄ iuribz cōis int̄ nos p̄ia. Faciā inq̄t ille virq; locuti eram⁹ cū pōtib⁹ dimissis ludouic⁹ igress⁹ ē et vna fecū q̄ p̄les aliq̄s iamitoz noiatz appellauit. Ego ut explorator sub palio p̄ncipis q̄ ludouico hēbat et vn⁹ ex brādēburgen⁹ marchionib⁹ visus ē latitās itraui. Illic florea p̄rata riuū tñ lacte tñ vīo currētes: frigidi fōtes. la⁹ p̄sca⁹ pleni: balnea suauissima: dēti luci: vīneta sp̄ vuis onusta: arbores p̄petui autūni: q̄les oz⁹ bēsp̄ridū vī p̄beates habuisse credūt. Pda q̄rū solo pastarū odore p̄ siluas. fere mēsuete captu faciles. Volucres et esui et cātui nate. vni⁹ ē apd̄ ethiopes loc⁹ eliotrapeza nūcipat⁹: opiparū epulsp̄ refert⁹ q̄b⁹ idiferetini oēs vescuūt. apd̄ quē lac⁹ tenuis laticeis haustu saluberrim⁹. Nūc plima sunt h̄yōi loca. mēse sub arborib⁹ pate gēmatia vascul⁹ paterisq; aureis onerate. Nullū salernū cōparari vīno pōt qd̄ ex vīno saro illic manat. Della passiz flūit: arūdufeta succaro plena. Omne gen⁹ aromatisū ex arboze cadit. Muri et argēti in exbauit⁹ minere. Lapilli p̄ciosi tāq; cerysa in e-

morib' pēdēt venuste puellae: elegātesq; iuuenes ppetuas ducūt coreas. Quicqđ
 musicū ē illic resonat. Nō tā voluptuosam suis sequacib' paradisi: machomet'
 repromisit. q̄ hic vidisses. Dispēatores huc z illuc discurrebāt bach' ceres z ve-
 nus. Silua mirthea cōcubūt adimitebat. Tā ego ex palio prodierā cupidusq; vi-
 dedī p medias letatiū turbas ibā securus. Tūz vegius poeta laudēsis me aggre-
 dit. Et o māt' enea quo huc pacto venisti. amplexus amicū exposui casus. Tū ille
 voluissē te vocatū fuisse. Nā hic pterius suz bere nemo manere pōt. Illa si te vi-
 derit mori iubebit expelli. Tū ego quēnā ē bec dñā cui' expectat' vocatio. Nēz
 fortuna mīdit vegi' cui' munē oēs q̄ sum' b' felicit' vīnū illi tot' obedit orbis q̄-
 qđ beciussit factū ē. Tū ego q̄ tu ex feliab' vñ' es q̄ solebas eē q̄miser. Suz inq̄t
 vegi' dilexit me tandē bec dñā. sūmīq; pōtificis mibi grāz cōciliauit canonicūq;
 basilice. s. petri fecit. Nā inquā ego iā incipiā colere tuā dñam si q̄s bonos euebit
 Ego sepe eā inuect' suz q̄ malis bonā z malā bonis eā videbā. Scis q̄ bon' fue-
 rit socrates nūq̄ illi arrisit. Platonē q̄ fuit pboz maxim' in fuitutē redegit. Pic-
 tagorā sp vagari cōpulit. Ciceronē q̄uis ex rethore pfulē fecerit. in manus tamē
 postmodū inimicōz dedit z anthony gladi' interemit. Scipionez in exiliū misit.
 Fabiciū in catino terreo seu ligneo comedere fecit. Prīmū cathonē paupertate
 grauauit: sibi vt manus cōsaret alterū iussit. Aspice viuentes. Quid iuliano car-
 dinali sci angeli tot' dñatib' ornato repensuz vides. Quid iohi sci petri. Iohi sci
 calixti: ac iobani tarētino eiusdē ordinis viris. Quid est his qđ vel pbitati v' scie
 coroz pōdeat. Quis dicere pōt. Casparē cācellariū q̄uis ducē sibi coniugē copu-
 larit. dignas laboz retributiones tulisse q̄ iā triū cesarū cācellari' fuit: wilhelm'
 de lapide miles insignis: nō minus l'az q̄ armoz sciūs: qui mundū virtutē agno-
 scēde cupidus peragrauit: quid suis meritis dignū est affectus. Campisius no-
 ster phia plen'. q̄ sedis aplice seruitijs etatē suā consecrauit pauperioz codro est.
 Unicus miles est aut si comites habet vir quatuor sunt. Procopi' bobem' in cu-
 ria cesaris qui licet l'as amet colatq; indocti tamen atq; hebetes sibi pferūt. Nō
 lo referre quos afinos viderim exaltatos sup cedros libani: qui etiā hodie floret
 homines sine l'ris: elingues sine sensu: viri man' dextra quot habeat digitos nozūt
 Securi' est mortuos q̄ viuetes carpere. Quid deteri' aut horribili' monstrū ne-
 rone fuit. Quid tyberio scelerati'. bis tamen imperia q̄ vespasiano z tito pīs ce-
 saribus diuturni ora fuerūt. Quid domiciano turpi'. bestia tñ illā mundi ceruici-
 bus imminētē plurib' annis ptulit orbis. Iouinianum q̄ religiosus clemensq;
 fuit oppressum fumo carbonū mor amisit. Quot crispinus villas erexit mōstruz
 a vicis nulla virtute redemptū. Spado claudij neronis pophides tot diuitias
 possedit: vt edes suas ornatiores z ampliores capitolio construeret. Habzū' cre-
 monē. vii. dños suos interemit quibus in fetida sepultis cloaca dñatum susce-
 pit. Nō possum viuentē aliquē nō tangere patrē philippi ducis q̄ nūc burgūdiā
 tenet: in presentia regis francie preposit' parisien'. securi pcutit. Is nūc in prouin-
 cia quietissimā habet vitā: pinguib' agris donatus. Nēc tñ z bomiadiū fecit z pu-
 blica fidē fregit: qui miser ille secutus fuerat. Nēc mibi bilē sepi' cōmouerunt. At
 postq̄ te virū pbū z doctū iā fortune blādinētis video delintū: fio initioz illi: pu-
 toq; te nō solū ex bonoz numero gratū esse huic matrone: sed duc me oro vt illaz
 intuear. Ita est inq̄t vegi' plures boni sūt i hoc puctū q̄uis mibi non arrogo qđ
 tu nomē das. Scio me peccati reū eē: indignūq; gradu meo: si ita placitū est tūz
 fortune tū meo pōtifici. atq; vt agnoscas bonos q̄ huic dñe gratos eē. Audi me
 parūper nolo cōstātino magno neruetroiano duobusq; theodosijs ipsiq; primo
 augusto quāta felicitas arriserit q̄z probi fuerūt nūc disputare. Ad viuos venio.
 Quid tuo cesari religiosissimo. Quid meo pōtifica sanctissimo. Nūm blandā for-
 tuna oñdit. Regē aragonū q̄s eleuauit nisi fortuna. Quis ducē cloestrie magnū
 fecit. Quis colonien'. z treueren'. antistites. magna est boz virt': z tñ fortune fla-
 tu sunt sublimati. Diceret moguntinus: meum genus erexit me. Sic z saxonēs z

bauant duces dicere possent tãq̃ nihil in eis fortuna fuerit & pata. Sz q̃s eos tã
 alte nasci fecit nisi fortuna. Poterat hec si voluisset regis hispanie vñ anglie melo
 co supponere nulla virtute nra s̃ casu generis nascimur claritatē. Qz si plures
 sunt virtuosos quos fortuna preterit nemo irasci d̃z. Põr cū hec dñā q̃ sua sūt bo
 na cui vult largiri. Iñ oies i mūdū nō ad opes possidēdas aut p̃fuerdas delicias
 sed ad labores nascunt. viuere in terris nō tãq̃ incole s̃ vt aduene pegrinūq̃ de
 bēt. futurāq̃ patriā p opa virtutis inq̃rere in magna x̃o fortuna nō facile virtus
 repit: qd̃ aduertēs thebanū ille p̃b̃ ingēs auri pōdus in mari cōiecit vt expedi
 tiorē se traderet p̃bie. Xps saluator deusq̃ noster diuitias tãq̃ spinas & tribulos
 docuit fugiēdas: eius discipuli paupertatis amatores fuerūt victū & vestitū haberi
 tes his cōtēti erāt. Nec biero. q̃uis doctissim⁹ in tenui gaza fortunā accusauit. qz
 nō illā dñam: sed xpm dñm sequebat̃ trāsitoria. p ppetuis spernēs. Antboni⁹ ab
 bas qd̃ fortuna dederat sp̃ore reiecit. Qz si sane meritis essem⁹ odiū poti⁹ q̃ fauorē
 appeterem⁹ fortune. cui⁹ blādicie maximū p̃stāt impedimentū ad eterne vite con
 secutionē. Rarusq̃ est & coruo rarior albo: qui & fortunā simul & iter in celū sequi
 valeat. Sed cōprimō me ne huic dñe videar detraxisse cui⁹ amplexib⁹ iā delector
 Tu tñ caue ne p̃copiū vel alios quos noīasti virtutis amatores: dicās q̃ p̃fueram⁹
 fortune. Nec cū vel carnales vel milites eēnt vel generosi nisi fortuna iuuisset.
 Sol⁹ cāpisi⁹ ē ex quo nihil suū pōt fortuna rep̃tere. Sz eam⁹ si stat inia p̃opius.
 Videamusq̃ dñam istā regnoz atq̃ imperij motricē. Eam⁹ inq̃ ego & si forsitan
 bos pes inuisus ero: vir quātū velox ex arcu sagitta volitās currit vic p̃feteram⁹.
 Tū app̃hendēs vegi⁹ dextrā meā: respice inq̃i dextrosum enea. ibi miria est do
 mina. & etoria illic purpurea erat margaritis ornata: q̃ centū iugera coo periebāt
 In medio solū erat palatū: lucēs clari smaragdīs: miri p̃terea lapides cbur solū
 vestiebāt. Sagada gēma q̃ in pfundo cuftratis carine nauis se solet adnectere so
 cūdisime viret. Mirtibites coloris mirre q̃ p ad colorē attrit⁹ nardi odorē spirat
 Nutridas q̃ sole p̃cussa variis emicat colorib⁹. Tū pirites qui se tencri nō sinit
 vebemētī⁹ chalacbias grādinis cādorē p̃ferēs et bites vipereas habēs maculas
 dyonissias: q̃ sui natura sustus est q̃ mixtus aqua si cōterat vīnū flagrat. Solis gē
 ma p̃cādidā & specīē fulgidi syderis veneris crinis q̃ rufoz criniū faciē p̃fert. Se
 lenites fulgore candido trās lucēs pirop⁹ q̃ flāmas imitat. Necenites papauera
 exprimēs: Mirmites reptatē formicā. Calcoptōgos vt era pulsata resonās. Si
 derites cert⁹ maleficijs incātatus discordias excitans silis ferro. Flōgites q̃ intra
 se q̃ flāmas extuātes ostentāt. Intracias vt stella coruscās. Encbidros etudās
 vt clausaz i co putes fontaneā scaturiginē: Melochites arabic⁹ crassi⁹ smaragdo
 viret infantū piculis resistēs. Iris i mari rubro repta que aeris rep̃cussa celestis
 arcus ex se specīē iacit. Adradamas mītoz argētē aiōz talentū ipetus molliēs
 & tumētes refrenās iras & cōtra molestias nernoz: vt ilis pederes aspectu ebur
 neo & grāz p̃aliatoz achates. Incredibile ē gēmaz q̃ illic plucēt si q̃s referat mul
 titudinē. Ipsa fortuna grādis matrona duplices aspect⁹ blādo vultu nūc terrifi
 co. Elestib⁹ aurat⁹ gēmatib⁹q̃ altiorē choz tenebat oculis grādiōrib⁹. Sed plerūq̃
 clausis in aurib⁹ ceras vidi illa de nauī petitas q̃ siculos cauit⁹ effugit remige sur
 do. Ladeceū in manu tenebat. In dextera ei⁹ diuatus sedebat bonoz: fauor: splen
 dor: gaudiū: officiū: festus: risus: amor: piugū: vigor: robur: dec⁹: cātus. pot⁹. Nec
 minor loco: fama: gloria: victoria: mobilitas: reuerētia: par: leticia: potetia: forma
 laus: grā: suauitas: iocūditas: bilaritas: dignitas: elatio: pōpa: p̃statia: familiari
 tas: clientela: rapina: vltio: supbia: libido: arrogātia: obliuie: nuptie: consultatio.
 Ad pedes ei⁹ q̃i ancille siue p̃diffeque: diuitie: pecunie: delicias: blāditie: volupta
 tesq̃ stabāt arrect auri⁹ si qd̃ iussisset here audire factureq̃. In gramie x̃o lo
 coq̃ de diuī selle plurime cernebant⁹ orchestra tectē: vbi plurimas vmbraz sedere
 cōspexi. Perlucebāt em̃ corpa sedētū q̃uis palida erāt: versusq̃ ad vegiūz. Qui
 sūt bi obsecro sedētes viri reuerētia vigni subtristefq̃. Iñ sūt inq̃ vegi⁹ quos bec
 dñā ab initio nascētis inq̃i dignata ē magnos facere. Sed iā satis sumcti huc ve

nerunt. et ut quisque maior fuit: sic fortius primior est. Nec hic est virtutibus locus
 dat' ex felicitate. Primus hic est augustus cesar diuini genus: quia aurea condidit
 secula: quique super garamantas et indos protulit imperium. Alexander secundus est
 Tumiulius cesar. Post scipiones duo. Unde pompeius? Alius quem luscum vides
 banibal est. Tum fabius maximus: emilius: paulus marcellus: alcibiades: priamus:
 bector: agamenon: achilles: vlixes: Darius: xerxes: minus: pretereo multos
 Ille quem vides signo crucis munitum constantinus est. hunc sequitur constantius:
 constans: constantinus: valentinianus: theodosius. Sunt et iuniores: carolus ma-
 gnus: pippinus: arturus: mitto vetustiores. Sigismundum tuipse nosti et albertum
 generum. qui post socerum non diu regnavit: fortunam tum secundam tum aduer-
 sam expertus est. Hic albertus ex duce rex factus hungaria bobemiaque recepit.
 Nec diu post imperium est affectus: ut tamen cito crevit ita cecidit repete. vir
 annis tribus regnauerat cum morbo absumptus spiritum deo reddidit. Tum ego
 quoniam nam modo inquam felicitatem recipis. Ego apud iuuenalem legi. neminem ma-
 lum esse felicem. ex his quos nominasti pessimi plures fuerunt. Scis quod banibal
 seuus quam fallax quam cupidus fuerit: tu tamen hunc felicem dixisti. Ad hec vegius: non
 ut sapientes nomen felicitatis suscepi: sed vulgi morem sum secutus: apud quos
 felix dicitur cui plurima ex sententia veniunt siue bonum est siue malum quod optat
 iterum ego. Non est mihi vegi de mortuis cura: viuos rogo mihi ostende. Res-
 pice inquit vegius illam plagam: vides ne iuuenem albis comis planisque nondum
 annos triginta natus est: rarus in ore risus: grauis incessus: viro verba pauca: pu-
 dor: ante faciem: longo vultu: statura plusquam mediocri: lato pectore. Video inquam
 sed quis est. berus tuus fridericus cesar inquit vegius. Tum ego agnosco domi-
 num: sed cur is fortune refugit vultum. Quenam verba loquitur domina: audio vo-
 cem verba non teneo. Dicam tibi enea refert vegius. Non tam venus odonem di-
 lexit quam mea domina tuum berum. Is tamen refugit nec aspiranti annuit. Quid?
 fortune ut cernis blandus est. friderici totum sunt oculi: virque fortuna intuentur.
 Nescio quid sibi sit menti: verba fortune hec sunt. Nane friderice et te mihi cre-
 de. Nemo regum te felicitior erit. si mihi auscultaueris. Quod si tu fugeris ego etiam fu-
 giu. Vides ne filium ut manu ad scapulas cesaris fortuna posuit: colliriumque vultu
 prendere. Nescio an se capi sinat cesar quod superis farint: si fauentem fortunam spre-
 uerit fugeritque. Scio more domine nunquam sibi blandior erit. Superba est: rogari potest
 vultusque rogare. Nunquam vidi hanc beram tam se alicui blandam prestitisse quam nunc
 tuo domino. Felix ille si fortunam sequatur miser si fugiat. Tum ego quis ille primus fri-
 derico qui elevata cervice graditur: passumque maiorem facit: paululum fuscus. Ber-
 man? inquit. vegius albertus dux liberalis: vastique animi cum sequitur patrudia
 sigismundus incessu celer: ingenio promptus et manu. Post hos vlixicus ciliaceus
 comes mortalis pugne magister: amator: non tam fidelis quam felix. Ille maturus euo
 gradusque corpe: si quis sit quis vide ad pedes ibi calceus dicit: dominus de walse ego sum.
 Hos sequuntur viri praestantes chiemen: et gurcen. episcopi. Cellarii? ber? tu? caspar. qui ut di-
 cis minus? huiusquam mereas. Nunc camerezebinger marescale? hi directe sunt nureber-
 ga petere. si petierint in patria remanebunt. Leonardus pataviensis. episcopus comes de
 schaunburg. Nunc curie nitperg. Et alii plures qui omnes fortune sunt filii quous singu-
 li sua querant sortem. Rursus ego qui nam bonorum fortuna est omni bona: inquit vegius. Si
 tuus berus fortune vocibus auscultauerit varia si obaudierit. Dum sic famur video
 parua statura virum nigro vultu letis oculis qui manum in capillos fortune contigerat:
 arreptaque coma. Sta tandem domina meque respice dicebat. qui me fugis iam annis duode-
 cim capta es siue velis siue nolis ut me respicias optet: satis mihi aduersa fui-
 sti. Nunc alium vultum prebebis reor. aut mihi blanda eris aut omnes tibi crines euellam.
 Cur me fugis pusillanimesque sectaris. Fortunamque in eum vox erat: vicisti fateor. nec
 me amplius expieris aduersas. Tum ego quis hic est inquam vegi. qui fortune vium facit
 Alfontius refert ille rex aragonum qui cum fratribus apud stantiam captus. Philippus

poq; ducis mediolan. datus dimissus deniq; nouis se plijs imiscuit. Aduersamq;
 dñam insecutus: tantū instando pseuerandoq; fecit: vt victā pudore fortunā ias
 in suū fauorē reuocauerit. Alius quē vir trib? a fortuna distāte passib? cernis bur
 gūdonū dux est. z cū eo pūx cordata. Rogus ille z abdomen tardus qui vir vo
 cem exprimit in subib? pceest buichera sepius arrisit. Sz nō audiuit vt par erat
 domine vocē. ideo minus agri possidet minusq; possideret nisi minas fortune na
 ture liberalitas cōfregisset. Ille in armis letus iohānes est vainoda trāsiliuano
 rū cui? virtute fracti turci bugaria reliquerūt. Dic niger giskra est cuius armis de
 fense sunt ladiisai partes. Dic caluus bohēm? sisco est. vir senfat? volūtate varia.
 Ante hūc piceminū videre potes cuius virtutē mirari magis q̄ referre possum?
 Apud eū franciscus cotunala stat magis fortune fauore q̄ suis virtutib? in banc
 diē magnificatus. Inter hos ego matrimonialē habitū cernēs. Et quenā in quā
 illa est femina que ante alias trib? passib? pgens tam fastuosa videt. Nec inquit
 vegius venetia est que pecuniarum fortune clauces bz: tarpeiāq; custodit. Alia ē
 burgen sis ciuitas. Tertia colonien. ciuitas. Nuremberga subinde. Argentina se
 quit. wienna q̄z inter has est nō vltima. Florentia venetijs. prinat. Sed timeo il
 li qui plurib? iam annis fauorē fortune minorē sentit: tua senas floret nūc. sed mi
 nas nescio q̄s audio. Bachinoua z valētia floret. lū donie q̄z spīdide sunt vt vi
 des. Tuz ego video rogatus quosdā. qui nā sunt bī. Prīm? est meus pōtifer in q̄t
 vegi? Num eugenū nosti. Proch in quā ego etiā res ecclesiasticas fortuna versat.
 Nō min? q̄ tpales inquit vegi? Ex quo nostri sacerdotes dñari ceperūt z mūda
 lia potius q̄ spiritalia curare. Felix post eum sex gradib? sedet imus: quia prin
 cipes non sequunt eum. Illi cardinales sunt: tu omnes noceas si vultū intuerber
 Tres electores altiores accūbunt choris. patriarche paupes sūt taz latini? q̄ gre
 ci ideo retro. Ille vidue pullatis indute vestibus que post alexandruz herculēq;
 iacent vrbes sunt que quondā splendide nūc solo equate sicut iussit fortuna cer
 nunt. Illa in montib? sita carthago altera sup euftratē babilon troia columē asie
 inter xantū z simeontē diruta. Ille amphionis thebe. Tum mater musarū cetro
 pis z armis quodā potens lacedemonia. Post ego qui nā obsecro illi sunt qui se
 nostris bozzent miscere. Prior ille soldan? est inquit vegi? cui paret egyptus. Ali?
 thurcis impat. Terc? parthbis. Quart? aftris: Ille nudus brachijs tm indut? z ar
 millis cui diues ex collo torques pendet indozz habet dñatū. Post hec ad sinistrā
 me verti. Ibi paupetas sedebat ignominia: derisus: iniurie: morbi: senectus: tor
 menta: carceres: fames: dolor: stridor: timor: pudor: odiū: inuidia: desperatio: cha
 ritas: bellū: pestis: solitudo: verbera: cure: z mille maloz noia campi sitiētes nudi
 a clapidib? rekti. Et quid nā rogo sibi vult hec vastitas vegi. Dic habitāt inquit
 ille q̄ ex alto gradu ceciderūt postq̄ fortune fauorē amiserūt. Vides ne sublimē
 illā matronā septē callib? q̄ pedib? subsistētē. Nec aurea quodā roma iam lutea
 Capua eā sequit siracuse prime. Tuz genua: lune pisa: luca: parisi?. Inter germa
 nos floret ad huc vrbes: sola praga splēdor terre declinat. Costātinopolis tracum
 caput morti ppinqt. Dia tps domat: nec vlli fortuna ppetuo bona ē. Dic mestus
 submisso capite renat? est: quē fortuna ex apulie finib? pepulit. Ille thomas fulgo
 ri? est q̄ ex ducali solio tract? in carceris iacet pedore. Dic panerati? vncō teneē
 q̄ solebat cū oib? tū marie cancellario tuo infestissim? ē. Bozbonij dux ibi est qui
 regno francie dicebat leges: nūc domini ptes mulcrat? extra regiā esse iubet. Ai
 des ne senē pcezz cana z dimissa barba. hic ludouic? dux bauarie quez fili? dñatu
 priuatū domi clausuz seruat. Dū sic loquit vegi? rursus in dertrā feror. Et ideo cā
 pū nube candida tectū: dūq; introspicio seu vera figura fuit se ficta. Ladiisai pu
 ellū diademate z vestib? ornatū regijs visus sum videre: pluresq; secū infante? lu
 dere: petoq; vegiū. Qui nā sunt bī nube cana circūuoluti. Ibi sunt in q̄t vegi? q̄b?
 fortuna fauorē spōdet: si fatoz munere vixerint. Vir ista locut? erat vegi?: cū dea
 in me oculos prorsit: contractisq; supcilijis: q̄s te buc accersit in q̄t enea. Memō

Inquā ego: sed audis te visendi introgressus sum: noli mihi succensere. Audi re-
gū tuū iā abibo. Anū tū ex te peto supplex mihi vt paucis rogatib⁹ respondeas.
Fac iā inqt illa. pponē. Tū ego q̄d diu es hoib⁹ blanda. Nulli diu rñdit. Itē ego
Quib⁹ artib⁹ pōt tuus fauor acquiri. Nullis inquit illa: nisi solius importunitatē
remedio. Quis te pl⁹ alijs retinet. Qui meū imperiū maiori sustinet aio. Quis
tibi odiosior. Pusillanimus. Quis te tute sp̄nere pōt. Sapiēs. Qñ mibi blādiōz
eris. Cū te vocabo. Sūz ne vocādu. Scies postea. Quis tibi ex oib⁹ viuētib⁹
est acceptior. Qui me fugat non q̄ fugit. Satis habeo vale. Et tu vale ne te mei
gregis eē negaueris inqt fortuna. Quis tibi nō dederim auri mōtes. Nā q̄ te ple-
riq⁹ amat tibiq⁹ benefaciūt meū est. Retuli grās atq⁹ abū. Tegi⁹ an postā me di-
misit. Ibi inter porzicentiū man⁹ turbā pegallū inueni amicitiozē amico ⁊ parē si-
bi michaelē suuū tum wenceslāū ⁊ iacobū cācellariē glebis ascriptos. q̄ vt me vi-
derūt circūfusi pcontabant qd vidissem. Sz dum illis refero visum: morz somno
solutus sum. Tu vale ⁊ quid hec sibi velint sagaci tuo ingenio discute mibiq⁹ api
Itē vale mel meū: olus epicuri ac pictagore legumē. Ex wienna. vi. kalendas
Iulij. Anno. M. cccc. lxxij.

Prosperitatē sui status denūciat
cū desiderio ei⁹ in dōi successus.

Epistola. cix.

Meas filii? poeta impialisq⁹ secretari⁹ Caspari nouariē. amico fido ⁊ do-
cto. S. p. d. Accepi volūpe tuas lras quib⁹ te sospitē cognoui ⁊ mei me-
more. Nō possūz vt velle q̄ mibi obtigerunt postq⁹ te dimisi offerre scires
me multas passūz miseras. vteūq⁹ sit eo iā in loco suz de q̄ deo grās ago. scio id ti-
bi iocundū esse. Nā que mea fortuna est ⁊ amici est. Noui q̄ me amas: neq⁹ im-
pune amas. At tuus erā basilicē sic bodie sum. Telle te opib⁹ atq⁹ bonozib⁹ auctū
audire. Sed nō oia vno tpe veniunt. Na opam vt facis virtuti. dilige lras iunge
te bonis: non dērit auxiliū dei. Et cū minime putabis tunc maxime exalteris. Na
cta cogitatū tuuz in dño ⁊ ipse te enutriet. Nō si neq⁹ diuitie neq⁹ honores assint:
nō tñ desperandū est. Nec em̄ ista sunt que beare hoies possunt. Virtus sola in ce-
lo pbet aditū. q̄ si eo anbelam⁹. hec astruēda est scala. Breue est quo in terris viui-
mus tēps: siue diuites sum⁹ siue paupes sperendū est. Si mō in celū domiciliū
pparam⁹: qd te facē q̄ virtutē colis nō ambigo. Nec nūc scribēda fuerūt. Clarissī-
mū virū patrū tuū siue is auūculus ē. Stephanū nouariēse vt meis vbis sal-
uere iubeas opto. Vale ⁊ vt facis pge me amare

Cōsolat⁹ amicū merentē ex morte piugis sue.

Epistola. cx.

Meas filii? eps tergestin⁹ dño caspari scblick impiali cancellario. S. p. d.
Eger ē ai⁹ tu⁹ ⁊ cor tuū vulnē grādi vulneratū nec ab ore. Letissimo nāq⁹
⁊ iocūdisimo piugio puat⁹ es: nec scio an opam medicātis expectes. Nā
⁊ ego q̄z q̄ medicinā pparo medico suz indign⁹. Egrotō te ⁊ tue suz piceps cala-
mitatē: nec sine me l⁹ te miserū eē. Scribūt mibi amici tui ex austria fēiay decus il-
lustre cōthorazē tuā dñ partū vult ⁊ lucē edere: cū partū diē obijisse. Q̄ guē iacturā
Q̄ inextingibile dāni. Q̄ dolorē acerbissimū. Expōstulat q̄ te diligūt meis vt te lris
soler. Sic apud veteres vsurpatū ē: funebres eple scribebāt: mltūq⁹ p fuit amici
scriptū amico turbato. In euāgelio q̄z legim⁹ ex hierosolymis p̄ples venisse iu-
deoz q̄ marthā atq⁹ mariā bethania sup mortē lazari psolarēt. Cōturbant sepe
hoies ex piugū filioz parētū ceterozq⁹ necessarioz mortib⁹ ⁊ nisi vltimis vltis
recreent amicoz: plimi sepe tabescētes dolorib⁹ interirēt. Arbitrant⁹ igit q̄ te sal-
uū cupiūt eplās meas vtilēs tibi fore vtq⁹ te mētū ⁊ acerbo casu pternatū vbis
soler hortant. At ego tecū patior: tecū excurtor: tecūq⁹ cōsolatore indigeo. Nec
em̄ tibi q̄ cōz molestū ē qd nō sit idē mibi. Lq̄ tuo vulnere vulneror: ⁊ q̄cūq⁹ toles
pit doleo. Nec q̄s q̄ ē q̄ tua dāna q̄ ego meli⁹ noz. Sciebā piugē tuā inē castas
esse castissimā inē prudētes prudētissimā: ⁊ q̄uis alto sanguine natā: inē humiles
humilimā. Fuit i illa delectatio: fuit vtilitas: fuit honestas vna tibi cū ea mensa:

vñū marsupijū: vñ lect⁹. Quicqd tibi placuit illi corde fuit: ex tuo vultu risum fle-
 tūq; supsit. Notū ē mibi p multis: quāta tibi ex ei⁹ obitu calamitas acciderit ⁊ qz
 tibi afficior maxie: nō possuz tecū nō dolere. Ceterū dū me aio magis magisq; re-
 colligo: inuenio ⁊ hui⁹ qz doloris solamina: q tibi mibiq; simul coicabo. Frustra
 sane psequimur lacrimis qd amissuz recupari nō pōt: q vctura oīno mors ē incassū
 timet. Lex nature ē certa atq; inuitabilis mori oēs qui nati sūt. Potuisset cōiu-
 gis tue lōg⁹ vita trahi: si pl⁹ staminis dedisset lachis. Mortalis tñ erat: nec illi for-
 tasse ampli⁹ viuē cōducebat. Inspicit ex alto de⁹ boīm vitas: ⁊ nō q iocūda sed q
 sūt vtilia boīb⁹ impertit. Stulti sum⁹ turba mortalis q rē dietim pariturā sic pos-
 sideri posse qī ppetua sit arbitramur. Sapiētissim⁹ ille q nūciata filiū morte nō la-
 crimas nō eiulatus emisit: s sciebā iūct me genuisse mortale. Ali⁹ cū dilectissimā
 sibi mors cōiugē eripuisset. hac ait cōditione accepi vt perderes. Multis modis
 amittit vroz: s nullo meli⁹ q morte. Qui⁹ cōiugē sic lōga valitūp vt per-
 risse poti⁹ sit expetendū. Alteri nuptā subtraxit adulter. Per bas nouissime dies
 vroz amātissimā illustri croacie comiti sciuissima barbaro ⁊ man⁹ abduxit. Quis
 numerare queat varios fortune casus. quib⁹ ludēs humanū effigit fortuna gen⁹
 O beatū cui nullo cōiugē exilio: nulla fraude nullaq; manu boiz: s diuino dūtaxat
 impio subzipt. Beatior quē vsq; in senū casta secūda ⁊ placida psequit vroz.
 sed pauci quos equus amauit iupiter hui⁹ fortis existit. Tēcū tñ actū est caspar
 qui etsi nō es beatissim⁹: felicē tñ cōpellare te possum⁹. Tibi nobilissima coniunx
 nupsit ex generoso tuū slesie sanguine: formosa erat ⁊ bonitatis specimē pre-
 tulit tuo fuit aio semp morigera: plem tibi vtriusq; sexus pulcherrimā pepit. Sz
 abcessit ais neipe: decē aut viginti annis ante opinatū tempus esto ita. Morē
 dū tñ illi erat ⁊ multe poterant incidere calamitates que obitū eius optabile red-
 didissent: non que optat sed que timet felicius mors venit. At vroz dicis amisi
 Nō amisisti caspar sed premisisti. sequeris em cū tempus aderit. Tria sunt oib⁹
 cōsignata boibus loca: vñū patrie: alterū pegrinationis. exiliū terciū. Patria ce-
 lū est: Peregrinationē in terris agim⁹. Exiliū qz duplex est. alterū ppetuū tempo-
 ranē alterū. Hoc purgatorio illud inferno cedit: Infulsi est animi manentem in
 terris exquirere ciuitatē. Si paulū sequi volumus. si xpo credere saluatori patriā
 in celo queram⁹. Alta beatus est homini quasi somnū fugat. Nulli crastina dies
 certa est. Quid nos sum⁹ nisi ventus ⁊ vmbra. Vbi nūc inclyti reges. Quere nūc
 priamū ⁊ agamenonē: quere iulium: quere pompeiū: apud inferos cruciant. Vi-
 di impiū superexaltatū super cedros libani ⁊ transiui: ⁊ ecce non erat quanta
 nuper gloria pollebat philippus maria mediolanēsū dux. quē captis hispanie re-
 gibus terra mareq; formidabāt. Is vbi mortē obiit vix habuit qui corpus tumu-
 landū ferrent: funebres absuerunt pompe. Et quis in modū idoli aut sancti ali-
 cuius corporis in sublimi loco maiori imminens are tumulet. fetidus tamē paulo-
 post deponit atq; in illos collocat quoz ad effigiē nō tñ merere fas est. At cha-
 rissima tua coniunx caspar: qz nō in terra vbi fures effodiūt: s i celo vbi neq; tinea
 est neq; rubigo suū thesaurū collocauit: pegrinatione finita nō exilio dānata: s ce-
 lesti patriā donata est: vbi te expectans multo lucidior: multoq; formosior q hic
 fuit: iā est immortalitate vestita ⁊ cum beatissimis spiritib⁹ glorie cōditoris afflūit.
 Itaq; deo grās agit. qz nō ē diuti⁹ pegrinari pmissa. Quid tu reris caspar. an non
 est magna pars beneficii cui pegrinatio ē centū annoz si medio tpe reuocet. Sic
 actū est cum tua coniuge. Itā cum corpore in humano vitā du ceret angelicā. iā
 eo vocata est eius anima: vbi semper animus fuit. Illic omnia suo desiderio con-
 sonant. quicquid optat presto est. At tu desiderio eius tabescis. Inique agis con-
 gaudere illi debes que omnia que vult habet. Beatitudinē suam tu solus minuis
 Ad plenā felicitatē vno te caret: nec te semper carebit. Orat enim altissimū dies
 noctesq; tuos vt gressus dirigat: teq; in celū aduocet vbi secum perpetua leteris
 beatitū gineciam impetrauit vt opinor. Vñc enim sunt adueritates tue: vix isti

hactenus ubi nostri voluptati deditus. totus fuisti carnis: totus terrestis: inibi habuisti celeste. Toleravit hoc equus et misericors deus. Nunc te sinistris admonet casibus. Unde vitica hec. nisi ut convertaris. Saluum te deus cupit. Hinc ecclesie frisingen. diu continuata cōflectatio. hinc manus lesio: hinc imposita calūnie. hinc ad extremū dulcissima coniunctio mortua ut te viuū faciat. Precessit illa sequemur oēs atq; vtiā bene sequamur. Ledere iam te opinor vite huius quam tot molestiis plenā cernis. Inuidere est nō amare si vrozē in terris poti⁹ viuētē q̄ in celo regnāte cupis. Filioz fortasse curā geris. Ne dubita celi aues et bestie terre altiore habent. Facta cogitasti tuum in dño et ipse te atq; illos enutriet. Filij reguz sine parentibus sepe exteres fuerunt. Ciro canē. conditorib⁹ vrbis lupā referunt vbera prebuisse. Antiquis aliquādo fuit matribus caruisse: humana mens sibi sepe noxia querit. Deo maior est nostri cura q̄ nobis a gadibus herculis vsq; auroz et gangen quid sibi sit vtile nouit nemo. nisi qui voluntatē suam dei voluntati submittit. Ne cupiamus obsecro plurima. mentē sanam dūtaxat optemus in corpore sano. Forſitan et hoc ambitiosum est quod de corpore diximus. Nam et filiolum beati petri in egritudine sedentem legimus: quoniam sanitati mentis aduersa erat corporis sanitas. Fac mi caspar quod tuus est de filiis enutri cos et bonis inbue moribus. cetera deo cōmitte. In omnibus que agimus queq; optam⁹ nullū est cōsiliū sanius q̄ dei ordinationi beneplacitoq; quiescere. Is filioz loco nos habet: et ut filios corripit atq; castigat. Ille inuisus ē deo q̄ delicate atq; desidiose finit viuere. qz non putat hunc deus sua correctione dignū: veniet eius dies exactisq; voluptalibus ppetuo cruciatus apud inferos sepeliet. Qui dō in anxietate viuūt in terris: et nūc hac nūc illac decoquunt aduersitate. p patientiaz sanāq; tolerantiā celum acquirūt. vbi cū angelis cūq; ipso deo felices euo fruentur sempiterno. Tu ergo mi caspar in tot tantisq; rebus aduersis. In iactura fortunariū in bonozis damno in lesione corporis: inq; morte coniugis ut boni cōsulas rogo. Mā et ego in bonā recipio partem tuarū particeps miserationum q̄ in me belli imperii labi video quo mulctatus sum agro et omni priuandus ere. Idq; nec hactenus potui nec modo possum vitare. At licet tibi et mihi superintendere diuinā cenſeo pietatē nostre salutis cupidā et vires nostras in aduersitate probantes. Nec habui modo que repēte ad te consolatorie scriberē. Cetera ex teipso collige: qui ut es sapiētissimus: sic humanos ferre casus sapiētissime nosti. Vale optime. Ex pisino bistrie oppido idib⁹ septēbris. M. cccc. lviij.

Epistola. cxj.

Noesim laudat et iuris scientie p̄fert.

Micas filius poeta dño wilhelmo de lapide militi litterato et strenuo. S. p. d. Veniat ad me bodie tuus michael meusq; immo noster. Et beus inq̄t enea: vir abhinc hora me aggressus est: qui se tantaz iuris peritiam iactat habere. ut nullius italici disputationē formidet. nec panormitano. nec ludouico romano si viverent palmam daret. Linum: Bartholum: Baldū: Johannem andree: Imolenſem: Butrium: Fulgosium: omnesq; nouos leguz interpretes post se facit. Et inter sceuolam vulpianum neruam pompeium paulum seruiumq; se locat: multozum verborum est: sed quantum salis habeat non ſcio. Qui eum sequuntur audire magis q̄ loqui possunt. Noz plus quatuor secum fuit: nūq; mihi vacuum tempus prebuit quo aliquid dicerem. Cicada est que ut tacta fuerit semel nunq; silet. Scis qualem cicadam. non ut in regnis sunt que iussu herculis tacent. Sed ut locrenſes sunt que vltra ceteras strepunt. Is poeticam contemnit: nec si dñ musas ei omnes infunderet gratias ageret. quia preter iusciule nulla scientia est nulla doctrina: oēs artes mancas preter legū peritiā p̄dicat. Poetica dō. prius inutile esse cōtendit. q̄ nec panē lucra nec vestitū. Sol⁹ iustinianus et ypoocrates marſupij implēt. Beium⁹ cātat lucan⁹ morē et ſat ē cū dicat orati⁹ de stomachat⁹ sum. Dum hec audio wilhelme militū de⁹ nec me cōprimē poſſū q̄is

sequendū sit agnoscat: edite leges sūt z aū hoīm oculos possit tāq̃ cancelli quidā
 vltra que trāsgredi null⁹ audeat. Legib⁹ tñ nemo pfect⁹ fiet nisi phie studiis incu-
 buerit: qz nō possunt oēm casum cōplecti leges. Ideo princeps moderator est le-
 gis epichaiamq; bz vt durā mollificet: laxā vō sanctionē restringet. Qd nūq; re-
 cte princeps ageret nisi in agistrā vite expultricē vicioz secutus fuerit phiaz. Sz
 hic noster monarcha vel bipes asellus potius inflatus opinione sui ciuile scientiā
 oibus pfert: matrē filie postponit z fluminibus mare. Is est ex illis cecis z obtu-
 sis hoibus q post q̃ leges quatuor aut decē memorie cōmēdarūt. iā nō ampli⁹ ho-
 mines s̃ deos se putant: legesq; diuina cēsant oracula que vel appollo vel appolli-
 ne maior deus ipse p moysen tradiderit. aut qualia sunt xpi resposā. que nos euā-
 gelia nūcupamus. Ac p̃terea si quid egisse cesarem audiūt quod iuri scripto con-
 trariet id irritū garrūt nulliusq; esse momēti. q̃i obnoxio sit pnceps terminos cu-
 rie z stilū seruare ligatusq; legib⁹ sit: qd nec ipse leges volūt: q̃ leg⁹ vigorē dicūt bīe
 q̃cqd principi placuit. Sz nesciūt bi stulti atq; demētes eq̃tatē pl⁹ in pncipe locū
 habere q̃ rigore. Qz si nō iuri scripto cesar nōnūq; obtemperat sat est qz sequit eq̃-
 tatē apud phos late descriptā. quam nulli iuriste discernere possūt nisi ad fontes
 veniat vbi leges scaturiūt: imitē q; peritissimos illos iuriscōultos: quoz scri-
 pta z phiam z oratoriā redolēt. Sz nri panis q̃stores z auri corrosiores vix intel-
 ligūt ornatū iuriscōultoz sermonē: neq; qd illi vellent quouis pacto scirent nisi
 cōmentatores sniam textuū exponerēt hoc dicit ista lex hoc illa. q̃s isti sequūt vt
 cecī ductorē suū. Dicerē plura i bāc p̃tē s̃ vocat me defensio poesis quā noster ra-
 bulus nō desiderat. Credo equidē: nā nec sues margaritas curāt. Gallus esopi ia-
 spidem contēpsit: escāq; magis q̃ iacinctū iuenire voluisset. Cōtēnis asine poesis
 spernis musas bos: fugis humanitāz studia caper. Contemnit z poesis te: ne cte
 choros suos intrare pmitteret. In oibus cū sis fatu⁹: miror in hoc vno te eē sapien-
 tē: q̃ cū videas obseratā tibi atq; abditā poesim: nolle te suū cōmerciū dicis sape-
 re hoc est. Nūc teipm phm video: qz nō cupis qd nō potes habere. Stultū est de-
 siderare quod assequi nequeas. Tu tamen vltra p̃gredieris sciētiarumq; omnium
 splendorē: em vocas ineptias. Quid pendētes aselli testiculos vulpecula z prope
 casuros credidit: secuta est p̃dā sperās: at postq; diu frustrata est. qz nō cadebāt
 testes: o q̃ inquit nigri sūt: nūq; illos eē potuisses. Nigra est tibi poesis stultē: qz
 eādore eius obnubilatis oculis nō vides. Nō sapit egreto vinū: qz lesus est gu-
 stus. Non est de pane lucrando dicis. Tibi nūq; panem lucrari poesis posset:
 qz crassis ingenijs nubilosisq; mentib⁹ nō pōt fructū prestare. Et virgilio frugifer
 fuit. Oratio admodū pinguis qui frui partis optabat. Opianus qui nomina pi-
 sciū naturasq; descripsit magnas opes est affecutus. Quid nouis leonardus arc-
 tinus: auri spa: panormitanus: anthoni⁹ luscus: guarinus: pluresq; alij: bis z pa-
 trimonia sunt ampliata z opes accumulate q̃ plures: quia poesim z oratoriā
 sunt secuti. Nec tibi vñq; tantū auri speculator prebebit quantum quintilianus
 arentino tribuit. Qz si apud hanc tuam germaniā non sunt in precio vates: non
 poesim sed principes potius argue: quibus leuissimarū rerum maior est cura q̃
 litterarū. Apud italos autē florent huiusmodi facultates: nec erubescunt princi-
 pes z audire z nosse poetriā. Ideo spero quāq; tu nolles z in germania futurum
 aliquādo. qz olim viros doctos hec terra tulit: z iam plerosq; noui dicendi peri-
 tos qui te inuito. etiā si tibi rumpant ilia cloqueriā inter germanos seminabūt.
 Nec enim inutilem rentur vt tu asseris poesim. Sciunt ex hac maximum gigni
 fructū. Quomodo enim pacari prouincie z amicitie vel cōflari vel integrari pos-
 sent nisi facundia foret: quā poesis alit. An nescis quātus ē epistolārū vsus: quā-
 tus historiāz: quātus orationū. Rex regi p lras cōciliat ciuitates federa pcutiūt
 absentes cū absentib⁹ fabulant. historia nobis res gestas refert: q̃ testis est t̃pū
 lux veritatē est vite m̃gfa oratores senatū regū populos ducit leges suadet. Sz
 q̃s bec bñ agat nisi poeticiis z oratorijs imbut⁹ disciplinis. Quas p̃terea gētes re-

ferre homero debet greci atq; troiani: q̄ iā duob' annor' milib' mortui adhuc vi-
uunt. Iſouit quāta ſit utilitas poetar' alexander magn'. Cui p̄ aſiā iter faciēti
cū obuiā cumulus achillis fieret. O fortunate inquit adoleſcens quē tanta decan-
tauit tuba homeri ſc̄z muſar' deſignās. Alexander aminte filius. Rex macedonū
pindarū poetā lirū apprimē dilexit. Archila' ei' ſucceſſor intātū poetā amauit
vt euripidi tragico p̄ſilioz ſumā traderet cui' ſup̄ma nō cōtent' p̄ſequi ſup̄tu fu-
neris crines ſonſus eſt z merorē quē aio concepat: vultu indicauit. African' p̄or
quinti enni ſtatua ſepulchro ſuo iuſſit imponi. Liſander lacedomoz dux: cū obſe-
deret atbenas q̄z ſopbodis inhumatū corp' iacebat: inducias dedit vt congrue z
digne poete exequie fierēt. Zuli' ille ceſar q̄ nobis romanū imperiū pepit nō ſolū
poetas amauit ſ̄ fieri etiā z dici poeta voluit. Idē z auguſt' z octavian'. Ac p̄te-
rea mortui viuūt: nec vlla iſtoz etas inmemor erit. Qz ſi nōnulli p̄ncipes equos
potius z canes alere q̄z poetas volūt z multa carne leones viſoſq; p̄ſcūt inſeſti-
nis poetar' nihil p̄bentes: talis erit eoz obitus qualis equoz z canū: nec p' mor-
tē maius erit iſtoz nomē q̄z vſi atq; leonis. Integri' morient' nec beneficia muſa-
rū famā ſibi vendicabūt: quos tuo ex more nihil curauerunt. Antiquitas p̄uida
tanti poetica fecit vt tam poetas p' editū opus q̄z impatores poſt victoriā triū-
phare z curro magnifico duci p̄ vires voluit. Cōmunēq; illis dignitatis inſigne
p̄buit laureā: qm̄ ſicut ab hoſtib' impatores liberant ciues ſic vicia fulminantes
z virtutes excellētes poete ciuitates cuſtodit z amplificāt. Et tu maior ale tan-
dro magno. Liſandro victoruloſior melior ſcipione prudētor inſo. auguſto fortu-
nator. z omni antiquitate ſapiētor: inutile poetica dicis: quia nihil panis affert
nil auri nil diuitiarū. Eſto qd̄ ais nō tñ idarco legib' tuis poetica cedet. Iſaq; dū
tu aurū petis auare fecis amator mūdi cultor: poeta bonorē famamq; q̄ritat. Et
cantās ſuperū laudes virtutisq; exercitās amorē iter ſibi faciat in celū: tu cū auro z
diuitijs q̄z ſequens q̄ſq; ſolas dare beatitudinē putas in terra manebis z aiaz ſi-
mul z vitā pdes. Iſo eſt: mihi crede noſcere leges q̄z poetica mai'. Scio qz non
credis: ſed ſtulti credulitas nec dat verū nec aufert. Cicero qui fuit lingue latine
p̄nceps ſp̄ poetas fuiſſe raros teſtat: qm̄ hec facultas tonū dei eſt: quod nō oib'
dat. Artes ceterē ſtudio diligētia p̄ceptionib'q; poſſunt app̄bēdi. hāc nemo af-
ſequit' niſi diuino muere p̄ditus. Tu te vides iuſtarū greges inter quos plures
excellūt: habent'q; doctores z legū interpres. q̄rū mores nihil a brutis diſtāt qui-
res humanas min' q̄z capre nozūt. tu nō fateber' hoc qz fortasſe caprior es capris
Ego polinū noui mediolanen'. q̄ lumē habitus eſt iuris ciuiliſ. Is facturus edifi-
ciū: ingroſ p̄duerat trabes in ediū medio erāt q̄b' laq̄ar aule conſtrui debebat:
ſp̄s cenādi fuit. Ite inq̄t polin' comedite: ego interiz aliqd̄ opis faciā. Illis amo-
tis trabes metiē q̄longas vult ex pietē in pietē mēlura recepta: nec qd̄ intra mu-
rū ligni pars eſſe deberet aiaduertit: ſcinditq; trabes z p̄didit edificiū. Is tñ iur'
p̄ceptor erat: multiq; annis cathedrā rexerat. Quid tu mihi hāc diſciplinā iuris
tant ope laudas z oib' p̄fers. au' aſini p̄nt eē p̄ceptores. Orator atq; poeta ſi cice-
roni pluſq; tibi credere voluim' nullus erit mihi z prudēs z bon' multar' ſciarū pi-
tiā fuerit aſſecutus. Itē idarco rari ſp̄ poete rariq; oratores fuere: in q̄rū numē-
ro facis ſapiēti ſi nō deſideras eē: qz nō potes. Stulteſi cōtētiſ qd̄ tanti viri cō-
mēdauerūt. Nec ad nrm̄ aſellū ſunt dicta. Tu wilhelme diſciplinarum amator: ſi
ynq; boſce boies audieris: ſuſcipe potice partes: z oſtēde te huius diuini mune-
ris cultorē: vides q̄ facile ſit has picas cōvincere: boſ tanq̄ pulices inter ynques
cōprime: nec ſine vt diuinā poetica q̄ (vt cicerō tradit) oim̄ doctrinarū eſt prior
inuenta. pollutis arguūt labijs. Deſende hāc pulcerrimā dñam. Cui ſi p̄ſidio fue-
riſ nome habebis cternū: z nō ſolū inter meas eplāſ: q̄ tamē nō ſunt cito caſurr:
ſed inter ſcripta potior' vatum inueneris legendus. Tale z illuſtriſſimo p̄ncipi
dño duci alberto me cōmendatū faſcito. Et quia cōſiliarius ei' es. adi'one illuz
ue ſrarū ſtudia cōtēnat. Iterū atq; iterū vale.

Zosimi excellentissimis nature totius mundi dicti roga
tu tractatu de duobus se amantibus composuit.

Epistola. cxij.

Agustico ac generoso militi dno caspari schlick dno noui castri cesareo cellario ac terrarum egre cubiticq; capitaneo dno suo pcpuo Eneas siluius poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Marianus sorsinus senensis conterraneus meus vir tum mitis ingenij: tum lfarum multarum cuius adhuc simile visurus ne sum bereo. Duos amantes vt sibi describere: rogatu me bis diebus efficit. Nec referre dixit. re vera agerem an more poetico fingerē. Scis quia vir fiet. Mirabere si tibi boiem expendam nihil ei preter formam natura inuidit. Domuntio est: nasci ex mea familia debuit cui paruorum hominum est cognomen. Vir est eloquens: Iuris vtriusq; consultus. Historias omnes nouit. poetice peritus est. Carmen facit: latinum et tuscum. Nihil tam sciens qm plato Geometer quasi boetius In numeris macrobio similis. Nullum instrumentum ignorat musicum. Agiculuram quasi virgilius nouit. Nihil civile ignotum viro: dum iuueniles adhuc stabant in corpore vires: alter satelles erat luctandi magister: non cursu non saltu: non cestu poterat superari. Preciosiora sunt interdum parui corporis vascula vt gemme lapilliq; testant. Nec ab re fuerit illud in hunc referri: quod de tibus scribit statius. Maior in exiguo regnabat corpore virtus. Nihil formam huius homini et imortalitate si dedissent: is etiam erat deus. sed nemo sortitus est omnia inter mortales. Nullum adhuc noui cui pauciora qm huic defuerint. Quid q; minutissima etiam didicit quasi alter appelles sic pingit. Nihil emendatius est: nihil lucidius qm sua manu scripti codices. Sculptit vt praxiteles: nec medicine ignarus est. Adde virtutes morales que alios regunt ducuntq;. Mui meis diebus plerosq; studiosos lfarum deditos disciplinis: qui admodum habundabant: sed hi nihil ciuitatis habebant nec rempublicam nec domesticam regere norant. Stupuit paglarensis et furti villicū accusauit: qui suam fetā undecim porcellos: asina vnum dūtarat enitiam pullū retulerat. Gomicus mediolanens: grauidū se putauit: diuq; partū veritus est. quia se vroz ascendit. hi tamen iuris maximū lumē habiti sunt. In alijs pterea vel fastū vel auariciā inuenies. hic perliberalis est. plena illi semper totū est honestis hospitiibus. Nulli aduersus est: populos tuos: egros solat: pauperib; subuenit: viduas iuuat: nulli indigenti deest. Qultus eius quasi socraticus: nemp est idez. In aduersis fortem animū prebet. Nulla fortuna inflat: verusciās non vt exerceat: sed vt caueat qualibet nouit. Cuius dilectus est: peregrinis amatus. Nulli odiosus est nulli grauis. At homo tantarū virtutum: cur nunc rem leuissimam exigit non scio. Hoc scio nihil me illi negare pbas est. Eum nāq; dum senis essem vnice dilexi: nec diminutus est amor: quis separatus sit. Is quoq; dum esset ceteris nature totibus predictus cū hoc maxime bono pollebat vt nullius erga se sterilem esse amorē sinneret. Quis ergo rogatus non censui respuendos. Scripsitq; duorum amantium casus nec fluxi. Res acta senis est: dum sigisnundus impator illic degeret: tu etiā aderas: et si verū his auribus hausi: operā amoris dedisti. Ciuitas venenris est. Alii qui te uorāt vebemēter q; arseris: q; nemo te gallior fuerit. Nihil ibi amatorie gestū te inscio putant. Ideo hīstoriā hanc vt legas precor: et an vera scripserim videas: nec reminisci te pudeat si qd hūmōi nonnūq; euenit tibi bono cū fueras. Qui nūq; sensit amoris ignē: aut lapis est: aut bestia. Ille vtiq; vel per teoz medullas nō lateat ignea fauilla. Vale.

Epistola. cxij.

Prologus in eundē tractatū.

Eneas siluius poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Mariano sorsino vtriusq; iuris interpreti et condici suo. Rem petis baud cōuenientē etati meę: tue vō et aduersas et repugnantē. Quid est cū quod vel me iam pene quadrigenariū scribere: vel te quinquagenariū de amore conueniat audire. Iuuenes animos res ista delectat et teperā corda pepasat. Senes autē tam idonei sūt amor

auditores q̄ prudentie fluuētes. Nec quicq̄ est senectute deformius que veneres affectat sine viribus. Inuenies tamen ⁊ aliquos amantes senes: amatū nullum. Nam ⁊ matrimonij est ⁊ puellis respectū senij. Nullius amore tenetur mulier nisi quem viderit etate florentem. Si quid aliter audis deceptio subest. Ego v̄o cognosco amatorij scriptum mihi non conuenire qui iam meridiem prætergressus in vesp̄eram feror. Sed nō minus me scribere q̄ te p̄scere deceat. Ego tibi deo mougerus essetu vide quid postules. Mā quāto est natu maturior tanto equius est parere amicitiæ legibus: quas si tua iniusticia non veret mandando infringere: nec stulticia mea transgredi timebit obediēdo. Tua in me sunt tot beneficia vt nihil negare petitionū tuarū queam: etiā si admixtū sit aliquid turpitudinis. Parebo igit̄ petitioni tue iaz decies multiplicatē: nec amplius negabo quod tanto conitio postulas. Non tamen vt ipse flagitas fictor ero: nec poete vt emur tuba: vū licet vera referre. Quis est t̄nequā est: vt mētiri velit cū v̄o se pōt tue-ri: q̄ tu sepe amator fuisse: nec adhuc igne cares. Vis tibi duorū amantū vt bistoria teram. Nequitia est que te nō finit esse senem. Ero mougerus cupiditati tue: ⁊ hāc ignis egri canicie purire faciā: nec fingā q̄n tāta est copia veri. Quid est est toto terrarū orbe amore cōmuni: que ciuitas q̄ opidulū: q̄ familia vacat exemplis. Quis trigēsimum natus annū: amoris cā nullū peregit facinus. Ego de me facio cōiecturā quē amor in mille pericula misit. Ego superis gr̄as q̄ fructas infidias nullies fugi: felitior astro martis que vulcanus cū venere iacentē ferreo il- laqueauit ridiculo: deridendūq̄: v̄is ceteris ostentauit. S̄ alienos q̄ meos amo- res attingā nequū vetustū ignis cinerē euoluo: scintillam adhuc viuētē reperiam. Referā aut̄ mirū amorē penēq̄ incredibilē: quo duo amātes: ne dicā amētes in- uices exarsere. Nec vetustis aut obliteratis vtat exemplis. sed nri temporis ar- dentes faces exponam. Mectroianos aut babilonios. sed nostre v̄bis amores audies: Quis ex amātib⁹ alter sub artheo natus fuerit celo. forsitan ⁊ hinc fuge- re aliqd vtilitatis licebit. Mā cū puella q̄ in argumentū venit: amatore p̄dito in- plorandū mestā ⁊ indignatē exalauerit aiam: alter v̄o nūq̄ post vere leticie parti- ceps fuerit. Cōmonitio quedā iuuenib⁹ erit: bis vt abstineat iugis. Audiant igit̄ adolecentule: ⁊ hoc edoce casu: videāt ne post amores iuuenū se eant perditūz. Infruit hec bystoria iuuenes ne militie se accingāt que plus fellis habet q̄ mei- lis: s̄ obmissa lasciuia q̄ boies reddit insanos: stutis incūbat studiis. q̄ possessorē sui sola beare pōt. Si amore aut quot lateāt mala: si q̄ aliūde nescit hinc poterit scire. Tu vale ⁊ bistorie quā me scribere cogis attentus auditor esto.

Epistola. cxiiij.

Bystoria de eurialo ⁊ lucretia se amātib⁹.

Rbem senas vnde tibi ⁊ mihi ouigo est: intranti sigismūdo cesari quot bo- nores impensī fuerint iam vbiq̄ vulgatum est. Palatium illi apud sacel- lum sancte marthe: super vicum qui ad ebopborū ducit portam structum fuit. Huc postq̄ ceremonie peractē sunt: cū venisset sigismundus quatuor mari- ratas obuiam habuit: nobilitate: forma: etate: ornatuq̄ pene pares: nō morta- les sed deas quisq̄ putauit. Si tres dūtaxat fuissent illi videri poterant quas refe- runt paridem per quietem vidisse. Erat sigismundus licet grandæuus in libidinē pronus: matronarū alloquijs admodū oblectabatur ⁊ femineis blandimentis gau- debat: nec suauī illi q̄cūq̄ fuit illustratarū aspectu mulierū. At ergo has vidit de- filiēs eq̄antē man⁹ earū excep̄ est: ⁊ ad comites vsus. Siles ne bis seias vidistis. Ego dubi⁹ sum an facies humane sint: angelici vult⁹ sunt: celestes certe. Ille ocu- los humi deiciētes vt vericūdiores fiant. sic pulchriores reddunt. Sparso nāq̄ inter genas rubore: tales dabant ore colores. quales indicū ebur ostro violatum aut q̄les reddūt alba imixtis purpureis rosis lilia. Precipuo tñ inter eas nitore lucretia fuit adolecētula nō duz annos. xx. nata: in familia camilloz. Menelao p̄diuiti viro nupta: in digno tñ: cui tātū decus domi seruiret: s̄ digno quē vxor de-

oporteret. Et sicut nos dicim⁹ conuictū q̄i ceruū redderet. Statura mulieris emine-
 ntior relijs. Come illi copiose et auris lamenis siles: q̄s nō more virginū retrofu-
 las miserat: s̄ auro gemisq; induerat. Frōs alta spaciq; decetis: nulla infecta ru-
 ga. Supercilia in arcu tensa pilis paucis nigrisq; debito in cūallo disūcta. Oculi tā-
 to splendore nitentes vt in solis modū respicientiū intuit⁹ ebretarēt. Hīs illa et occi-
 dere q̄s voluit poterat: et mortuos cū libuisset in vitā resumere. Nasus in filū di-
 rectus: roseas genas eq̄li mēsurā discriminabat: nihil bis genis amabili⁹: nihilq;
 delectabili⁹ visu. Que cū mulier risit i parua vtrinq; debiscbāt foucā. Nemo bas
 vidit q̄ nō cupet osculari. Os puū decetq; labia corallini coloris ad mosuz aptis-
 sima. dentes puuli et in ordinē positi ex cristallo videbant⁹: q̄s tremula lingua dis-
 currēs nō sermonē s̄ armoniā suauissimā mouebat. Quid dicā mēti spēm aut gu-
 le candorē: nihil illo in corpore nō laudabile. Interioris forme iudiciū faciebat exte-
 rior. Nemo hāc asperit q̄ viro nō inuideret. Erāt in sup̄ ei⁹ ore mltē faccie. Ser-
 mo is fuit q̄lē rumor ē gcoz: matrē habuisse corneliā siue ortcsij filiā nec suau⁹ ali-
 qd ei⁹ orōne nec modesti⁹ fuit. Nō vt plerēq; tristi facie bonestātē oñ debāt s̄ ala-
 cri vultu modestiā. Nō timida nō audax s̄ tpatū verecūdie metū. virilē aim femi-
 neo in corde gerebat. Vestes illi mltiplices erāt. nō monilia: nō fibule: nō balthei
 nō armille deerāt. Redimicula capitis mirifica: multe vnuones adamātesq; tum
 in digitis: tuz in seruo fuere. Nō belenā pulchriorē fuisse crediderim: quo die pa-
 ridē in cōuiuū menolā excepit: nec ornatiōrē andromachē cū sacris Hectoris ini-
 tiata est nuptijs. Inē bas et katherina petrusci fuit: q̄ paulo post die fūcta cesare⁹
 in funerib⁹ bñit⁹: q̄ natū ei⁹ militiā an sepulcrū donauit q̄uis infantē. Qui⁹ q̄z mi-
 rabiles forme de⁹ lucebat. inferior tñ lucretie erat. ois de lucretia fmo audiebat
 Hāc cesar hāc ceteri cōmendabāt intuebant⁹. Quocūq; illa vertebat eo et oculi
 sequebant⁹ instantiū. Et sicut orpbe⁹ sono cito are siluas ac sara secū fere⁹ traxisse
 sic ista boies suo q̄cūq; videbat intuitu ducebat. An⁹ tñ int⁹ oēs seculū eq̄ in illā se-
 rebat euriā⁹ franco: quē nec amorū forma nec diuitie reddebāt ineptū. Quorū et
 xxx. annor⁹ erat nō eminent⁹ stature: s̄ lete gteq; babitudinis: illustri⁹ oculis ma-
 gis ad grāz tumescētib⁹ ceteri mēbris nō sine qdā maiestate decoris nature core
 spōdētib⁹: reliq; curiales. ppter lōginquā militiā oēs auro excussi erāt. Hic qz domi
 babūdabat et ppe amicitia cesari magna mūera recipiebat: indies ornatiōr⁹ ppecti-
 bus boim reddebāt: lōgū famuloz ordiue pene ducebat. Hinc auro illi nūc mu-
 ricis tiri sanguie tinctis: nūc filis q̄ vltimi legūt se res textis vestib⁹ utebat. Tū eq̄
 tales illi erāt: q̄les i fabulis ē ad troiā venisse mēnonis. Nihil huic ad excitādū il-
 lū blandū animi calorē: magnāq; mētis vim quē vocant amorē pter ocū deerat.
 Sz viciū iuuēta et lux⁹ tā leta fortune bona q̄b⁹ ille nutrit. Nec potēs euriālus sui
 vt lucretiā vidit: ardere puellā cepit: berēs⁹ vultu nihil satis vidisse putabat: nec
 impune dilexit. Adra res multū egregia forma iuuenes: s̄ vniū bunc lucretia ples
 boneste corporis mlieres: s̄ hāc vniū euriā⁹ sibi telegit. Nō tñ bac ipsa die vel in se
 flāmā lucretia cognouit euriāli vlt ille lucretie: s̄ amare se frustra vtq; putauit. At
 igit ceremonijs sacro cesaris capiti patis mod⁹ fuit: et illa domū reuerfa i euriālū
 tota: et i lucretiā tot⁹ euriāl⁹ ferebat. Quis nūc tñbes et pirami fabulā demiret inē
 q̄s noticiā pmosq; qd⁹ vicinia fecit: et qz comos habuere cōtiguas tpe creu. t amor
 bi nūq; se pu⁹ viderāt: nec fama cognouerāt. Hic frāco: illa etrusca fuit: nec ligue
 cōmerciū infecit: s̄ oculū res acta ē: cū alē alteri placuisset: sauca s̄ q̄ui cura lu-
 cretia et igne capta: ceco. iā se maritatā obliuiscit: virū odit et alēs venereū vuln⁹
 infixos pectore tenet euriāli vult⁹: nec vllā mēbris suis q̄etē pber: seculū nescio qd
 obstat: ait vt apli⁹ berere viro neqam. nil me iuuāt ei⁹ amplex⁹: nil oblectāt oscula
 fastidiū verba lacerūt. Peregrini semp ante oculos est imago q̄ bodie ppior erat
 cesari. Excute cōceptas e casto flāmas pectore si potes. Infelix si possem nō eēm
 egra vt sum. Noua me vis in vitā trahit. Aliud cupido suadet aliud mens. Scio
 qd sit meli⁹ qd deteri⁹ est sequor. Q cuius egregia ac nobilis qd tibi cū pegrino ē:

qđ in extraneo vixeris: qđ thalamos alieni cōcupiscis orbis. Si virū fastidis: bec
 etiā dare pōt terra quē ames. Sed heu mihi qđ nō illi est facies quā nō moueat
 eius forma: etas: genus: virtus: Lerte mea pectora mouet. Et nisi fert opē despe-
 ro. Dū meliora dent. Clach pđam ego castos būnēneos meq; adueni: nescio cui
 credā qđ vbi abusus me fuerit abeat virq; sit alter? et me pene relinqt. Sz nō his
 ē eius vultus: nō ea nobilitas animi videt: nec grā forme illa ē vt timeā fraudes
 et amoris obliuia nrī et dabit aū fidē. Cur tuta timeā accingar, et oēm timorē pel-
 le. Ego qđ ita sum pulcra vt nō me min? ille velit qđ ego ipm cupiā. Semp se mi-
 bi debet. si semel ad oscula recept? fuerit mea. Quot me ambiūt. pci quoq; pgo
 quot rurales ante fores excubāt meas: dabo amorī opam. aut h inanebit aut tne
 secū abitur? abducat. Ergo ego et matrē et virū et patriā relinquā. Scua est mater
 et meis semp infesta gaudis viro carere qđ potiri malo. Patria illic ē vbi delectat
 viuere. At famā pđā qđ mihi rumores boim quos ipsa nō audia. Nihil audet qđ
 fame nimis studet: multe hoc fecerūt alie. Rapi voluit belena nō eā inuitā aspor-
 tauit paris. Quid adrianā referā vel medcā. Nemo errantē arguit qđ cū multis
 errat. Sic lucretia nec intra pectus minora incēdia nutriebat eurialus: medias
 inter cesaris curiā et domū lucretie edes habuit. Nec palaciū petere eurial? pote-
 rat qđ illā ex altis sese ostentationē fenestris haberet in oculis: serubuit semper
 lucretia cū eurialū vidit. qđ res cesarē dedit amoris cōsciu. Nā cū ex sua p̄suetudī
 nenūc buc nūc illuc equitaret et hac sepe trāsiret aia duertit mutari feminā eurialū
 aduentu. qui sibi quasi octauiano macenerates astabat. Ad quē versus. En eu-
 riale sicine vris feminas: mulier illa te ardet. Semel vō tāq; inuideret amātū vbi
 ad edes lucretie ventū est: eurialo oculos pileo cōtexit nec videbis inqt qđ amas
 Ego hoc spectaculo fruor. Tūz eurial?. Quid hoc signi ē cesar. nihil mihi cū illa ē
 Sed hoc facere incautū est ne circūstantes in suspicionē adducas. Erat eurialo
 spadi equus ardue? ceruicis argutiq; capitis. quem et breuis aluus et obesa ter-
 ga spectabile reddebāt animoso pectore thoris luxuriātē: qđ sonare tuba stare lo-
 co nesciebat. Mutabat aurib? et collectū frenū voluebat sub narib? ignē densa iu-
 ba et dextro iactata recūbebat in armo et cauās tellurē solido cornu grauiter sona-
 bat yngula. Similis illi fiebat eurialo viso lucretia. qđ lz dū sola fuit claudere viā
 destinasset amor: vt tū illū aspexit: nec modū flāmen nec sibi ponebat: sed vt sic?
 ager qui admissō igne cōburit: si chori p̄fluent alti? flāmescit. sic infelix lucretia ex
 ardescebat. Ita ē sane vt sapiētib? videt. Dumiles tū gazas inhabitat castitas
 solaq; paupies affectu sano tenet. et qđ domo se coheret modico. diuites edes ne-
 scit pudicitia. Quisq; secūdis reb? exultat luxu fuit sempq; insolita appetit: deli-
 catas eligit domos et pennates magnos. dire fortune comes libido. Intuens igit
 eurialū qđ sepe transeuntē lucretia. nec ardorē cōpescere potens: diu secū cogita-
 uit cui se patefaceret. Nā qđ tacit? ardet magis vrit. Erat inter viri seruos sosias
 theutoniq; senex heroq; fidus: cui iā diu seruiebat liberaliē. Nūc aggrediē amās
 plus nationi qđ homini credēs. Ibat magna p̄cep̄ stipāte chaterua p vrbē cesar
 iamq; domū lucretie p̄teribat: que vbi adesse cognouit eurialū. Adesto inqt sosia
 paucis te volo. Respice deorsum ex fenestra vbi nā gentiū inuentus est buic simi-
 lis. vides vt oēs calamistrati sūt erecti eminetib? humeris. Aspice cesaries et ma-
 dido tiro cōtoras crines: o quales facies omnes lactea colla ferūt quo sese ore fe-
 rūt qđ forti pectore. Aliud est bohoim genus qđ terra nrā pducit. Semē h deoz
 est: aut celo missa p̄genies. Si mihi ex his virū fortuna dedisset: nī testes oculi
 essent. nūq; tibi hoc narrāti credidisses. Et si fama fuerit oibus gentib? p̄stare ger-
 manos credo subiectā boree plagā ex frigore magno albedinē mutuari. Sed no-
 sti tu aliq; qđ plurimos inqt sosias. Tū lucretia franckonē eurialuz nō scio tanq;
 me ait sosias. Cur tū hoc rogas. Dicā inqt lucretia: scio qđ in aptum nō ibit. hanc
 spem mihi tua bonitas facit. Ex his qđ cesari astant nemo mihi est eurialo gratior
 In hūc anim? me? cōmote? ē. Nescio qđ exuroz flāmis: nec illū obliuisci nec mibi

pace possum dare nisi ei me facio notā. Verge oro sofia pueni euriālū bic me sp̄s
 amare nil volo ex te ampli⁹. Nec tu frustra hoc nūciū facies. Quid audio refert
 sofias: beccine me flagicia facere aut cogitare. Vera pda ne ego dñi incū. Fāq
 sener incipiā fallere qd iuuenis abhorui: qn poti⁹ dara pgenies bui⁹ vrbis ex tur
 ba nephandas flāmas e casto pectore ne obseqre dire spei. Extingue ignē. Non
 egre amorē p̄llit q̄ primis obstat insultib⁹. Qui dulce malū blādiēdo nutrit: du
 ri insolentis dñi vuituti se dat: nec cū vult excutere iugū pōt. Quid si h̄ residerit
 marit⁹. Hecū quib⁹ te ille laceraret modis. Nullus diu latere pōt amor. Tace in
 q̄t lucretia: nihil loci terrore ē. Nihil timet q̄ nō timet mori. Quēcūq; dederit cri
 tū casus ferā. Quo misera p̄gis sofias retulit: domū infamē reddes: solaq; tui ge
 neris eris adultera. Tutū esse facin⁹ reris. Nulle circa te oculi sūt. Nō sinet ge
 nitrix occultū scelus: nō vir nō cognati: nō ancille fui vt taceāt. Sumēta loquenē
 r canes r postes r marmora te accusabūt: atq; sic vt celes bec oia: q̄ videt oia ce
 lare nō potes tū: qd pena p̄is p̄cie pauor r anim⁹ culpa plen⁹ seq̄ ipm̄ timens
 negata est magnis scelerib⁹ fides: cōpescē obsecro impij amoris flāmas. Expelle
 facin⁹ mente casta horridū metue cōcubitos nōpos miscē thalamis mariti. Scio
 rectū eē qd dicis retulit lucretia: s̄ furor cogit seq̄ p̄iora. Scit anim⁹ q̄tū p̄cipitiū
 instat r ruit scīs: vincit r regnat furor: potesq; mēte tota dñat amor. Stat sequi
 qd regū amoris iubet. Minis beu nimis reluctata sum frustra. Perfer si me te
 miseret nūciū. Ingenuit sup̄ bis sofias p̄ q̄ has dixit canas senectute mee comas
 fessūq; curis pect⁹ r fida q̄ p̄bui generi tuo fuicia: p̄cor supplex scite furorē tegs
 ipam a iunna. Pars sanitaq; ē velle sanari. Tū lucretia. Nō ois ait ingenū reliq̄
 pudor parebo tibi sofia amorē q̄ metegi nō vult. vnicū effugiū ē bui⁹ mali morte
 vt pueniā nephas. Exterrit⁹ hac sofias voce: moderare in q̄t bera mentis effrene
 impet⁹: coherce ajos: nūc vita est digna: q̄ te nece dignā putas: decretū ē ait lucre
 tia mori. Admissus scelus collatini vxor gladio vindicauit. Ego honest⁹ morte
 pueniā cōmittēdū. Sen⁹ leti q̄ro ferro laq̄o p̄cipitio veneno: vedicare castitatē li
 cet: vnū horz aggrediar. Nō patiar in q̄t sofias. At lucretia si q̄s mori p̄stituit pro
 biberi nō pōt. At portia cathonis filia mortuo bzuto cū ferrū sibi subtracū esset
 carbonēs ardētes ebibit. Si tā p̄tern⁹ in q̄t sofias incūbat mēti furor tue vite q̄
 fame p̄suledū est. Fallax sepe fama ē: q̄ malo melior bono p̄ior nōnūq; dat. Tē
 ptem⁹ hūc euriālū r amoris opaz dem⁹: me⁹ erit iste labor tibiq; ni falloz rē p̄fectā
 dabo. Nāis dictis incelsus aīm inflāmauit amor: sp̄eq; dedit dubie mēti: s̄ nō illi
 anim⁹ erat vt qd dixerat eēt factur⁹. Differre aīm seie q̄rebat furorēmq; minuere
 vt sepe t̄ps extinguit flāmas r adūmit egritudinē. Exstimauit sofias falsis gau
 dijs puellaz pducere donec vel cesar abiret vel mens illi⁹ mutaret: ne si negasset
 ali⁹ nūci⁹ q̄rere: aut i se man⁹ mulier iniiceret. Sepe iḡ ire atq; redire se finxit r
 illū gaudē amore suo: r t̄ps idoneū q̄rere q̄ iuice affari possent. Dixit interdū non
 fuisse loquēdi oportunitas: nōnūq; se mitti extra vrbē studuit: atq; in reditū gau
 dia distulit. Sic dieb⁹ mulq; egrotū pauit aīm: r ne p̄ oia mētiret: semel tādē ador
 sus euriālū. Q̄q; h̄ dilect⁹ es ait si scires: nec illi qd h̄ eēt q̄rēti vltra rñdit. At eu
 rial⁹ certo cupidinis arcu p̄cussus: nullā mēbris q̄rēte dabat: igne furtiuo populā
 te venas: q̄ totas penit⁹ vorabat medullas: nō tñ sofia nouit: nec lucretia missus
 putabat: vt oēs min⁹ sp̄ci habem⁹ q̄ cupiditatē. Nāc vbi ardere se vidit: diu prudē
 tiā suā mirat⁹ est: seq; multociēs increpauit. Euriāle qd sit amoris impius nōstīlā
 gillactus breues risus: pua gaudia magni met⁹. Sp̄ moris r nūq; mortu⁹ est qui
 amat: qd tu his nugis instas iterū. At cū se frustra niti videret qd tandē ait. In
 cassus miser amorū repugno nū melicebit qd iuliū licuit: qd alexādriū: qd haniba
 lē: s̄ qd viros armatos refero. Aspice poetas virgili⁹ p̄ funē tract⁹ ad mediā tur
 rim pepēdit: dñ se muliercule sperat vfurū amplexib⁹: excuset q̄s poetā vt latio
 ris vite cultorē. Quid de p̄his dicem⁹ disciplinarū mgris r artis beneuicēdi pre
 ceptorib⁹ arestotilē tāq; equū mulier ascēdit freno cohercuit r calcarib⁹ pupugit

dijs eā ptas est cesaris. Nō est verū qđ vulgo dī. Nō bñ cōueniūt nēc in vna sedē
morant̃ maiestas ⁊ amor. Quis maior ē amator qđ noster cesar: q̃tēs hic amorē
dedit opaz. Hercule dicit qđ fuit fortissim⁹ ⁊ certa deorū soboles pharatri ⁊ leo-
nis spolio positis colū suscepisse passūq; aptari digiū smaragdos ⁊ dari legū rudī
bus capillis. ⁊ manu qđ clauā gestare solebat. perate fuso duxisse fila: naturalis ē
bec passio. Sēt̃ ignes gen⁹ aligerū. Mā niger a viridi turē amat aue: ⁊ varijs al-
be iungunt sepe colūbe. Si vborū memini qđ ad pharaonē sicculum scribit sapbo.
Quid qđrupedes refrā mouet. p cōiugio bella lumētū: imidi cerui plia poscunt
⁊ pcepti furoris dāt signa mugientes vrunē bircane tigrides. Tului? aper den-
tes acuit. Veni q̃tūt terga leones. Cū mouit amor ardent insane pontib; belue
nihil inune ē nihil amorē negatū: odiū parit cū iussit amor iuuenū feroces p̃citāt
flāmas senib; q; fessis rursus extictos reuocat calores. Virginiū ignoto ferit igne
pecc⁹. Quid ego nature legib; renitar. Amor vincit oīa ⁊ nos cedam⁹ amorē. Nec
vbi firmata sunt. lenā q̃rit cui ceras ad nuptā ferēdas p̃mittat. Nisus huic fidus
comes erat bar; rerū callidus ing: hic puiciā suscipit mulierculāq; cōducit cui
līe p̃mittunt̃ in hāc sūaz scripte.

Prima epla euriāli.

Alutarē te lucretia meis scriptis si q̃ mibi salutis copia foret. Sed oīs tuꝝ
salus tuꝝ vite spes mee ex te dependet. Ego te magis qđ me amo: nec te pu-
to latere in cū ardoreꝝ lesi pectoris. Iudex tibi esse potuit vultus meus se-
pe lacrimis madidus: ⁊ que te vidente emisi suspiria. Fer benigne te p̃cor si me ti-
bi aperio. Epit me decus tuū vinctūq; tenet eximia qua omnib; p̃stas venustaq;
grā. Quid esset amor antebac nesciui tu me cupidinis impio subiecisti. Pugnaui
diu fateor: violētū vt effugerē dñiuz. Sz vicit meos conat⁹ splendor tu⁹: vicerunt
oculorū radij q̃b; es sole potētior. Captiu⁹ suꝝ tu⁹: nec iā mibi ampli⁹ cōpos sum.
Tu mibi ⁊ somni ⁊ abi v suꝝ abstulisti. Te dies noctesq; amo: te desidero: te voco
te expecto: te te cogito: te spero te te me oblecto: tuus est anim⁹ tecū suꝝ tot⁹ tu me
sola huare potes solaq; p̃dere. Elige horū alterꝝ. ⁊ qđ mētis babeas rescribe. Nec
durior erga me ṽbis esto qđ fueri oculis q̃b; me colligasti. Nō peto rē grādē vt al-
loquēdi te copiā habēā postulo: hoc tm̃ volūt be līe: vt qđ nūc scribo dicere possis
corā. Hoc si das viuo ⁊ felix viuo. Si negas extinguit cor meū qđ te magis qđ me
amat. Ego me tibi ⁊ tue cōmēdo fidei. Vale aie mi ⁊ vite subsidū mee. Has vbi
gēmas fignas accepit lena festino gradu lucretiā poscit. Eaꝝ sola iuēta: hāc inqt
eplaz tibi tota cesarea nobilior ⁊ potētior curia mittit amator. ⁊ vt tu sui misera-
ris magnis p̃cib; rogat. Erat lenocinio notata mulier. nec illud lucretiā latebat:
p̃molesteq; tulit infamē feciam ad se mitti: atq; i eā ṽsa qđ te scelestā in hāc domū
audacia duxit: qđ te demētia meā adire p̃ntiā suāsit. Tu nobiliū edes igredi tu ma-
tronas tēptare potētes ⁊ violare audes legitimas faces. Alit me cōtineo qđ ca-
pillis inuoluē tuos: tu mibi des l̃fas: tu me alloqr̃is tu me respicias: nisi pl⁹ qđ
me decet attēderē: qđ tibi puenit efficerē. hodie ne postbac vnq; tabellas ama-
torias ferres: oci⁹ venefica tuasq; l̃fas defer imo. da vt lacerē poti⁹sq; igni dedaz
Arripiesq; papirū in ptes diuersas scidit ⁊ calcata sepe pedib; atq; p̃spurā in ci-
nerē cōiecit. At sic de te ait sumi suppliā lena deberet: igne qđ viuo dignior. Sed
abi oci⁹ ne te vir offendat me⁹ ⁊ qđ tibi remisi de te poscat penas: cauctoq; admo-
dū ne aū p̃spectū redeas meū. Quinisset alia mlt: s; h mironaz nouerat mores ⁊
in se inqt. nūc vis maxie qđ te nolle oñdis. Morq; ad illā p̃cc ait dñā: putauī me
bñfacē tibi qđ p̃laciū iri. Si sec⁹ est da veniā imprudētie mee: si nō vis vt redeā
parebo. Tu que despicias amatore videri atq; bis dicē p̃spectu recessit euriāloq;
inuēto. Respira inqt felix amator plus amat mulier qđ amat. Sz nūc nō fuit re-
scribendi ociū. Inueni mētam lucretiā: ac vbi te nomino tuasq; l̃fas dedo: bila-
rem vultū fecit: milliesq; papirū basiauit. Ne dubita mor; respōsūz dabit ⁊ abiēs
vetula cauit ne āpli iuenerē ne p verbis referret ṽbera. Lucretia nō postq; an⁹
euasit: fragmēta p̃quirēs eplē: p̃tidās q̃sq; suo loco reposuit. ⁊ la cerra ṽba p̃erunt

i uñ

iāq; legibile cyrographū fecerat qđ postq; milles legīt milles quoq; osculata est: tandēq; inuolutū sindone inter preciosa iocalia collocauit. 7 nūc hoc repetēs nunc illud verbū maiore boratim bibebat amorē. Eurialoq; rescribi statuit atq; hūc in modū dictatā eplā mīsit.

Rescriptū lucretie.

Esine sperare qđ affeq; nō licet euriale. Darce nūcijs ac lris me vexare nec me illaz ex grege credito q; se vēdūt: nō suz quā putas: nec cui submittere lenā debeas. qre aliā incestandā. Ne nullus amor nisi pudicus sequatur cū alijs vt libet agito. Et me nūc postules temere atq; indignū. Vale. Decepla quis durior visa ē eurialo 7 p; lene dicta. Quā tñ ostēdit vltro citroq; lras mīsitādi. Nec dubitauit eurial? credere cui fidē lucretia p̄buisset s; angebat q; hmonis italici nescia? erat. Idq; feruētū studio curabat addiscē. Et q; sedulū faciebat amor breui tpe doctus euasit solusq; dictauit eplās q; p̄ ab alijs mutuabat q; cū etrusco hmonē scribi oportuit. Rūdit q; lucretie nūc sibi q; infamē submisit feiam: cū id se pegrinū lateret. qui alio vti nūcio nō potuerat. Missionis amorē fuisse cām qui nūc q̄reret inbonestū. Credere se fore ipām pudicā castissimāq; atq; idcirco maiori dignā amore insolentē feminā bonorūq; sui p̄digā nēdū se nō diligere s; maxio odio psequi. Pudicitia nāq; amissa nūc ē in feia cōmendat. Formā fore delectabile bonū sed fragile atq; caducū. Et cui nisi pudor affit nūc p̄ciū dē. q; pudicitia forme adiunxerit eā diuinā ē mulierē. ipāz vtrāq; dote pollentē scire: ac p̄pterea coli a se q; nūc ab ea peteret libidinosum aut offensurū fame: optare se tñ alioq; vt aim suū q; scriptis plene oñdi nēq; verbis apiat. Quq; bis lris munera mīsit nō solū materia sed ope etiā p̄ciosa.

Ad beclucetia sic rescripsit.

Ccepilras tuas iāq; nūc ampli? de lena q̄roz. Nūc me amas nō magnificacio q; nec p̄m? es nec solus quē mea forma decepit. Multi 7 amarūt 7 amāt me aliq; sed vt illoz sic 7 tu? erit vacuus labor. Habere vba tecū nec possū nec volo. Inuenire me solā nī fias irūdo nō potes. Alte sūt dom? 7 adit? custodia clausi. Munera tua suscepi: q; oblectat me op? illoz. S; ne qđ tuū gra? apd me sit. neue hoc pigri? videat amoris: remitto ad te anulū quem matri mee vir dedit vt apud te p̄ciū q; sit venditor iocaliū. Nec em̄ minoris est gemina ei? q; mun? tuū. Vale.

His eurialus sic replicauit.

Agno mibi gaudium fuit epla tua q; sinē q̄relis fecit de lena. S; agit me q; amorē paruipēdas meū. Mā 7 si plures te amāt nulloz tñ ignis cōparandus est meo. At tu hoc nō credis. q; loq; nēq; tecū: id si darē nō me cōtēneres. S; vtinā fieri possem irūdo: s; libenti? trāsfornari in pulicē vellē nē mibi fenestrā clauderes. At ego nō q; neq; as. sed q; nolis toleo. Māz qđ ego nīc aim respicio. Ach mi lucretia qđ dixti te nolle. an si posses me nolles alloqui q; tu? sum totus q; nūc cupio magis q; tibi gerere mores. q; si iubes in ignē ire citi? obedias q; p̄cipias. Mitte obsecro vbi hoc. Si nō dā facultas. affit tñ volūtas ne me vbi eneca q; vitā mibi oculis p̄bes. Si nō placet me alloqui petere: q; nō sit impetrādū obsequar. S; muta sniam illā qua meū laborē vacuū dixisti futurū. Absit hec crudelitas: mitior esto amātī tuo. Si p̄gis sic loqui fies homicida. nec dubita Facili? tu me verbis interimes q; quiuis ali? gladio. Desino iā plura poscere: vt redames tñ postulo: nūc hic est qđ abūcias. Nemo pōt hoc te p̄bire. Dicte me amare 7 beatus sum. Munuscula mea quouis mō apud te sūt: est gratū. Illa te aliqñ mei admonēbūt amoris. s; parua illa fuerūt 7 minora sūt que nūc mitto tu tamen noli spernere quod amator donat. Malora que indices ex patria mibi vnt afferri cum aderunt ex mercedibus. Anulus tuus nūc ex digito meo recedet 7 illum vice tua crebris osculis reddam madidum. Vale delictum meum 7 mibi quod potes solatium dato.

Sic frequēte cū replicatū esset: in hūc tandē modū lucretia dedit eplam.

Ellem tibi curiale morē gerere teq; vt petis amoris mei participē facere. nam id tua nobilitas mereat: mores tui deposcūt vt incassum non ames: taceo quātū mibi placeat forma tua et plena benignitatis facies. Sed mibi nō vsui est vt diligā. Nosco meipsam. Si amare incipiā nec modū nec regulas seruabo. Tu diu hic esse nō potes: nec ego te postq; in ludū venerim possem care re. Tu me nolles abducere: et ego nollē manere. Nonēt me multarū exempla q̄ pegrinos amātes deserte sunt ne tuū amorē sequar. Jason medeam decepit cui auxilio vigilē interemit draconē vt vellus aureū asportauit. Tradendus erat theseus in escā minothauro: sed adriano cōsilio fretus euasit. Illā tamē desertaz apud insulā dimisit. Quid dīdo infelix q̄ profugū recepit enenā. nū illi pegrin? amor interitū dedit. Scio quātū periculi sit amorē extraneū admittere. nec me tātis obijciā discriminib? Vos viri solidioris estis animi: furoresq; magis cōpesciū. Femina vbi furere incipit sola pōt morte affcē terminū. Nō amāt sed infaniunt mulieres. Et nisi correspōdeat amor: nil est amāte femina terribili? Postq; receptus est ignis nec fama curamus nec vitā: vnicū remedium est si copia sit amati. Nā quo magis carē? magis cupim? nec discrimen timen? vllum: dum nostro libidini satisfiat. Mibi ergo nupre: nobili diuiti p̄suleū est amorē vīam p̄cludere: et tuo p̄fertim q̄ nō potes eē diurnus. Ne vel redopeia p̄billis dicar vel altera sapbo. Ideo te oratū volo ne vltra meū exposcas amorē et tuū vt paulatim cōpri mas extingualq;. Nam id est viris q̄ feminis multo facilius. Nec tu si me vt dicis amas. id ex me querere debes qd mibi exitio sit. Pro tuis donis remitto auream crucē margaritis ornata que licet breuis sit: non tamē p̄cio caret. Vale.

Nō tacuit curialis bis acceptis. s; vt erat nouis scriptis incensus: calamū suscepit atq; sub hac forma dictauit eplam.

Curiali rescriptū.

Plūe anime mi lucretia q̄ me tuis lris saluū facis: et si nō nībil fellis immi sceas: sed hoc spero me audito detrabes. Venit meas in manus eplā tua clausa et tua gēma signata. Nāc et legi sepe et osculatus suz sepius. Sed bec aliud suadet q̄ tuus videt anim? fuisse. Rogas me vt amare desinā: q; nō expedit tibi pegrinū flāmas amoris sequi: et ponis exempla deceptaz: s; hoc tū orna te culteq; scribis: vt mirari magis et amare tuū ingeniū debeā q̄ obliuisci. Quis ille est qui tunc amare desinat qn̄ p̄uidetiorē et sapientiorē aia duertit amicam. Si meū minuire volebas amorē. nō oportuit doctrinā tuā ostendere. Nā hoc nō ē incensum extingui sed ignē maximū ex parua cōstare fauilla. Ego dū legi magl exarsi videns forme tue p̄clare et honestati cōiunctā esse doctrinā. Verba sunt tamen quibus rogas vt amare desistam. Roga mōtes vt in planuz deueniant vtq; fontes sua repetant flumina. tam possem te nō amare q̄ suum relinq̄re p̄beb? cur sum. Si possunt carere niuib? sitibie montes: aut maria piscibus et feris silue: poterit et obliuisci curialis tui. Nō est p̄nū viris vt reris lucretia flāmas extingue re. Nā q̄ tu nro serui ascribis pleriq; vīo assignāt. Sz nolo hoc certanē nūc igre di. Ad ea me respōdere oportet q̄ in aduersuz retulisti. Idcirco em̄ nolle te mibi correspōdere amātī significas quō multas pegrin? amor decepit: exempla q; ponis. Sz possem ego q̄z plures referre q̄s femine reliqrūt troiā sicut nosti p̄ami filiū criseis decepit. deiphebum bdena p̄didit. Amatores circe suos medicamētis vertebat in succs atq; aliaz terga ferari. Sed iniquū est ex paucaz p̄suetudine totū vulg? censere. nā si sic pegrin? vt tu p̄pter duos tresue malos aut etiā decem viros oēs accusabis horribilq; et p̄pter toridē feminas cetere oēs erūt odio mibi Quin poti? alia sumam? exempla. Qualis amor anthonij deopatre q; fuit: et alio rū quos eplē breuitas referre nō sinit. Si tu ouidiū legisti inuenisti q; post troiaz virutē achīuoz plurimos dum remeāt pegrinis retētos amorib? nūq; in patriā reuertisse. Deserūt nāq; amātū cib? suis carere q; poti? necessarijs tomo regis et

aliquae que sunt in patria cuique gratissima voluerunt quam amicas relinquere: hec te rogo mi lucretia cogites: non illa que nostro sunt amoris aduersa et que pauci fecerunt. Ego ea mente te sequar ut perpetuo te amem simulque perpetuo tuus. Nec tu me peregrinum dixeris. Na gis namque cuius sum quam que nascitur. Nam illud casus facit ciuem: me vero electio. Nulla mihi patria erit nisi ubi tu sis. Et quis contingat me aliquando hinc abire: reditus tamen festinus erit. Nec ego in theutonia reuertar nisi res meas compositurus ordinaturusque ut tecum esse quamdiu possim. Facile manendi apud te reperiet occasio. Multa bis in publicis negotia cesaris sunt: hec mihi committi expedienda curabo. Nunc legatione fungar. Nunc munus exercebo. Vicarium in eutruria cesare hinc oportet: hanc ego punitiam impetrabo ne dubita suauitatem meam lucretia meum cor spes mea. Si vivere absque corde possuz et te relinquere possim. Age iam tandem miserere amantis tui: quod tamquam ad soles nix eliquescit. Considera meos labores: et modum iam diuque meis martyriis statue. Quid me tam diu crucias. Nolo ego mei qui tot perpetui tormenta potuerim qui tot noctes infomes duris: quod tot ieiunia toleraui. Vide quam macer sum: quam palidus sum. Parua res est que spiritum corpori alligatum detinet. Si tibi aut parentes aut filios occidissim non poteras de me maius quam hoc suspicium sumere. Si sic me punis quia te amo: quid illi facies qui tibi damnum dederit aut malum. Ach mea lucretia mea vera mea salus meum refrigerium suscipe me in gratiam: deum rescribe me tibi carum esse mihi aliud volo. Liceat me dicere seruus lucretie sum: et reges et cesares amant seruos ubi fideles norunt. Nec dum indignantur readmare qui amant. Vale spes mea meusque metus. Et turris que fracta interius: inexpugnabilis videtur exteri? si admotus aries fuerit mori confringetur: ita curiali verbis lucretia victa est. Postquam enim se iulitatem amantis aperte cognouit: et ipsa dissimulatum patefecit amorem: atque his litteris curialo se aperuit.

Quoniam possum tibi ultra aduersari nec te amplius curiale mei amoris expertem hinc vicisti. Itaque sum tua. Ne miseram quam tuas suscepi litteras. nimium multum exponenda sum piculis: nisi me tua fides et prudentia iuuat. Vide quam seruus quam scripsisti. In amore iam tuum venio: si me deseris et crudelis et proditor et omni pessimus es. Facile est femellam decipere: sed quanto facilius tantotempus. Adhuc res integra est si putas me deserendam dicito: antequam magis amor ardeat. Nec incipiam: quod postmodum incepisse peniteat. Omnium reperiendum est finis. Ego ut feminarum est parum video. Tu vires te mei et tui curam hinc oportet. Do me iam tibi: tuamque persequor fidem. Ne tua esse incipio nisi ut sum perpetua tua. Vale meum presidium meumque ductor vite. Post plures epistolas misse utrinque sunt. Nec tam ardentem curialius scripsit quam feruentem lucretia respondit. Annum iam utriusque desiderium erat sibi conuenienti. Sed arduum ac pene impossibile videbatur: omnium oculis lucretiam obseruantibus. quam nec sola unquam egrediebatur nec unquam custode carebat. Nec tam diligenter bouem iunonis argus custodiuit quam menelaus iussu erat obseruari lucretiam. Quicquid hoc apud italos late patet. sciam suam quam thesaurum quamque recludit. meo iudicio minus utile. Sunt enim fere homines mulieres omnes ut id potissime cupiant quod maxime denegat: que ubi velis nolunt: ubi nolis cupiunt ultro: he si liberas habent habenas minus delinquant. Exinde tam facile est inuitam custodire mulierem: quam in feruenti sole pulicem gregem obseruasse. Nisi suapte casta sit mulier. frustra maritus nititur ponere seras: obibere. Sed quis custodiat istos custodes. Laeta est et ab illis incipit vxor. Indomitum est animal mulier: nulliusque frenis retinendum. Erat lucretie spurius frater: huic tabellas commiserat curialo deferendas et hunc enim sui amoris consacrum fecerat. Cum hoc igitur conuenit curialum ut clam domum suscipiat. Habebat hic apud noueram suam lucretie matrem quam lucretia sepe visitabat et ab ea sepius visitabat. Nec enim magno intervallo distabat. Ordo ergo bis erat ut clauso in conclaui curialo: postquam mater ecclesiasticas aditura ceremonias exiisset. Lucretia supueneret tamquam matrem domum conuentura: qua non inuenta reditum expectaret. Interim vero apud curialum esset. Post biduum statutus erat terminus: atque bis dies tamquam anni visi sunt amantibus longius bene sperantibus boze producte

male timētib⁹ concepte. Sz nō arrisit amātū desiderij fortuna. *Præfatus* nāq; insidias mater: at vt dies venit egressa domū priuignū exduxit. Qui in ore curiali triste nunciū tulit. Cui nō min⁹ q; lucretie fuit molestū. Que postq; dete ctos agnouit dolos. Hac nō successit inq; alia aggrediamur via. Nec potēs erit ma⁹ meis obistere voluptatib⁹. Pandat⁹ viro affinis erat quē iā lucretia fecerat archano rū sciūm. Nec em̄ poterat ignitus anim⁹ q̄lescere. Significat igi⁹ curialo bun c vt alloquat⁹. q; fidus sit ⁊ cōueniēdi viā possit mōstrare. At curialo nō vi debat⁹ tū illi se credere: quē menelao sp̄berentē intuebat⁹ ⁊ subesse fallaciā verēbat⁹. Inter deliberādū aut iussus est curial⁹ romā petere atq; cū pōtifice maxio de cōrotatione trāsire. Queras tū sibi tū amice molestissima fuit. Sz oportebat cesaris imperiū ferre. Itur ḡ mora duoz mensū sit. Lucretiā interiz domi manere: fenestras claudere mestas induere vestes nunq; exire. Nō irari oēs: nec cām noscere. Seue ipse vi due videban⁹ ⁊ tāq; sol defecisset cuncti se putabāt in tenebris egere: tū mestici q; eā sepe incubantē lectulo ⁊ nūq; letā videbāt egritudinē imputabāt ⁊ q̄qd remedioz afferri poterāt pquirebāt. Sz nūq; illa vel risit vlt̄bala mū exire voluit: nisi postq; redire curialū ⁊ illi cesarē obuiā esse cognouit. Tunc q̄ egra somno excitata. lugubri veste posita. ⁊ ornāmētis redimita porib⁹. fenestras aperuit. letabundaq; illū expectauit. Quā vt cesar vidit. Menega ampli⁹ inq; curiale detecta res est. Memo lucretiā te absente videre potuit. Nūc q; redisti aurozā cernim⁹. Quis modus assit amor. tēgi nūc nō pōt amor neda bscōdi tussis. Jocar̄is meū vt soles cesar ⁊ me in risus ducis curial⁹ ait. Ego qd hoc sit nō scio. Nūc mētus equoz tuoz ⁊ plire barbe strepit⁹: tūc illā forsitan excitauit. Atq; sic effat⁹ lucretiā furtim asperit ⁊ oculos cōiecit i oculos. Ea q; post reditū pma p̄sultatio fuit. Paucis deinde interiectis dieb⁹: misu s curiali fidus seru⁹ comes: duz anxius amice cause fauet tabernā speculat⁹ est: q; post menelai domū sita in lucretie camerā reclusus habebat intuitū. Cauponē igi⁹ sibi cōaliat: spectatoq; loco curialum adducit. ⁊ hac inq; ex fenestra alloqui lucretiā poteris. Media inq; vtrāq; domū cloaca fuit nec homini nec soli accessu trūq; vlnaz distātia fenestrā lucretie disteminat. Nūc diu cōfedit amator expectās si q̄s casus lucretiā oñderet. nec recepit⁹ est. Affuit tandē lucretia cū huc atq; illuc respiceret. Quid agis ait curialus vite rectrix mee: quo tēdis lumiacoz meū. Huc huc dirige oculos p̄sidiū meū: tū hic curialus est. Nē me assum me respice. Tu ne hic ades inq; lucretia. O mi curiale iam te alloqui possum. vtinā ⁊ amplecti valerē. At istuc ait curialus nō magno conatu faciā scalaz huc admovebo. Tu obsera thalamū amoris nris gaudia nīmū distulim⁹. Caue mi curiale si me vis saluā fenestra hic adtererā. vicinūsq; p̄simum nec cauponi credēdū ē: q; pua pecūia ⁊ te ⁊ me pderet: s alia incedam⁹ viā. Saq; est si huic hmoni nro p̄z accessus rñdit lucretia. At mibi curialus inq; mors ē hec visio: nī te sū amplector meisq; brachijs teneo mediā. Diu ex h loco tractus ē hmo missaq; huic p̄ arūdinē sūt mītera. Nec curial⁹ i donis q; lucretia liberalior fuit. Sēsit dolos solias: ecūq; frustra inq; amātū conatib⁹ obsto: nisi astu p̄uideo ⁊ bera pibit ⁊ dñs infamiā subibit. Ex his malis sati⁹ est vñū auertere. Amet bera nihil nocebit si clā sit. Ip̄a p̄ amore ceca ē: nec qd agit p̄spicit. Si n̄ pōt custodi nī pudicitia: saq; est ruinozē tollere. ne dom⁹ infamis fiat: neue parriciidū p̄mittat. Adibo igi⁹ ⁊ opaz p̄bebo meā. Restiti qd potui ne cōmitteret nephas id q; nō licuit meū ē curare vt qd per⁹ agit occultū sit. Parū em̄ refert n̄ agere ⁊ sic agē vt nemo sciat: p̄ne bonū libido ē. Nec hō ē quē pestis bec nō agit. ⁊ ille castior b̄. q; cauti⁹ agit. Quq; sic fat⁹ lucretiā egressā thalamo videt: aggressusq; femina. Quid nā est inq; q; nihil amoris mibi cōicas. Curial⁹ tibi nihilomin⁹ dilect⁹ est: ⁊ me dami amas vide cui des fidē. Prīm⁹ sapie gradus est nō amare: Secundus vt sic amas ne palā fiat: Sola hoc sine infūcio facē nō potes. Quāta mibi ap̄ te sit fides longo iā tpe didicisti. Si qd mibi cōmittere vis iube. Mibi maria cura est ne amor iste detegat⁹: ⁊ tu penā luas ⁊ vir oim oblocutiōes ferat. Ad hū

cretta. Sic est vt ais sofia inq̃: tibi magnā habeo fidē: sed tu visus es nescio quō
 negligēs et meis aduersus desiderijs. Hūc q̃ sponte te offers vt ar obsequijs tuis
 nec abs te decipit meo. Tu scis quātū ardeo diu ferre nō possūz hāc flāmā. Quā
 ua me vt simul eē possum? Eurial? amor elāguet et ego morior. Nil pei? est q̃ ob
 stare cupidini nre. Si semel inuicē conuocirem? tempanti? amabim? et tect? erit
 amor nr. Vale igit? eurialoq; viā vnicā me accedēdi dicito. Si abbinc q̃driduō
 dū rustici frumētū afferūt vectoris psonā induat optusq; sacco triticū p scalas in
 horreū ferat. Tu te scis thalamū meū ad scalas hic ostiūz p̃mū: atq; oia eurialo
 dicito hōiē manebo et dū erit t̃pus sola in cubili ero ipse ostiū impellat duz solus
 sit ad me ingrediat. Sofias q̃uis arduū facin? esset maiora verit? mala puincia
 suscepit. Eurialoq; inuento cūcta ex ordine nūciat: q̃ ille iudicans leuia libenter
 amplectit? seq; paratis accingit: nec aliud q̃rit q̃ nimia morā. O insensatū pecc?
 amātis. O metē cecaz. O aim audacē corq; intrepidum: q̃d ē t̃nīmū q̃d tibi nō
 parū videat. Quid tā arduū q̃d planū nō estimes: q̃d tā clausū quod tibi nō sit
 apertū. Tu oē discriminē puifacis: tu nihil difficile censes. Inanis est apud te ois
 custodia maritor. Nulle te leges tenent: nulli metus: nulli pudori obnoxius es.
 Omis labor tibi est ludus tibi nil obstat vsq;. O rerū amor: comitor omniū. Tu
 virū primatē cesari acceptissimū diuitijs affluētē: etate maturū: imbutū lris: pu
 dētia clarū eo pducis vt posita purpura sacco induat: vultū foco tegat seruus ex
 dño fiat: et q̃ nutrit? in delicijs fuerat. iā humeros gestādīs onerib? aptet: seq; pu
 blicū baiulū mercede locet. O rē mirandā peneq; incredibilē: virū aliq̃ in consi
 lio grauissimū in catberuas vectorū cernere atq; i colluuiū illa fereq; boiū ptu
 bernū habuisse. Quis trāsfōrmatōnē q̃rat maiorē. Hoc ē q̃d ouidi? methamor
 phoseos vult. dum fieri ex hoib? aut bestias sribit aut lapides aut plātas. Hoc
 et poetarū eximi? maro sensit dū circes amatores i terga feraz veri cātabat. Hāc
 ita ē ex amoris flāma sic mēs alienat vt parū a bestijs differat. linquēs crocū t̃i
 tonis auroza. Cubile iā diē referebat optatū: morq; suū reb? colorē appollo red
 dēs: expectatē recreat eurialū. q̃ tūc se fortunatū beatūq; censuit cūz admittū se
 vilib? seruis nulli noscēdū vidit. Pergit igit? ingressusq; lucretie domūz: frumēto
 se onerauit positq; in horreū tritico: vltim? descendētū fuit atq; vt erat p doc?
 ostiū maritalis thalami q̃d i medio scalarū clausūz videbat? impellit: seq; intro re
 cepit et reclusis forib?. solā lucretiā serico intētā videt: atq; accedēs p̃p̃. Salue
 mi aie inq̃: salue vnicū vite p̃sidū spesq; mee. Hūc te solā offendit. nūc q̃d sp̃ opta
 ui semotis arbitris te amplector. Null? iā p̃ies nulla distātia meis obstatit oscu
 lis. Lucretia q̃uis ordinē ipa dedisset p̃mo cōgressū stupuit: nec eurialū s̃ sp̃m se
 videre putabat vt q̃ virū tantū ad ea picula iturū sibi non suadebat. At vbi inter
 āplexus et oscula suū cognouit eurialū. Tu ne es inquit paupculet: tu ne hic ades
 euriale et rubore p̃ genas fuso cōpleta boiēm est arcū? et media fronte diffaniata
 morq; repetēs sermonē. Heu quāto te ait discriminī subiecisti q̃d amplū dicat.
 Jā me tibi charissimā scio. Jā tui amoris feci piculū. Sz neq; tu me aliā iuenies
 Dū t̃m fata secūdent. et amor nr̃o. p̃sperū ventū dent: duz sp̃is hos reget artus
 p̃ter te nemo lucretie potēs erit: nec maritus q̃dē si rite maritū appello q̃ mibi in
 uite datus est. et i quē nūq; anim? cōsensit in eis. Sed age mea voluptas meū de
 licū. Abj cito sacco hūc teq; mibi vt es ostēde. Exue vectoris sp̃m: hos funes
 missos face: eurialū me videre credito. Jā ille depositū sordib? ostro fulgebat et au
 ro et amoris in officiū pron?ibat. Tum sofias ante ostiū pulsitās. Cauete inquit
 amātes nescio q̃d rerū querē menela? buc festinat: tegite furtā vestra volisq; virū
 fallite mibi est quod egredi putetis. Tum lucretia latibulū inquit parū substra
 to est. illic p̃cioseres sunt: Scis tibi quid scripserim: si te mecū existerē vir aduen
 taret ingredere buc: tutus bictenebris eris: neq; te moueris neq; sreatū dedec?
 Anceps quid agat eurialus mulieris imperiū subit. Illa forib? patefactis ad se
 ricū redit. Tum menelaus et vna bertus assunt. cyrographa nōnulla ad rempu

blia p̄tinetia quesituri. Que postq̄ nullis inuēta sūt scrinijs. In latibulo nostro
 inq̄t menela? forsitan erit lucretia lumēq̄ afferat: hic intus q̄rendū est. Hic exteri
 tus euriā? virib? eranguis sit. Jāq̄ odisse lucretiā incipit atq̄ intra se. Heu me
 fatū inq̄t. Quis me hic venire cōpulit nisi leuitas mea. Nūc dephēsus sum: nūc
 infamis fio: nūc cesaris grām p̄do. q̄d grām: utinā mibi vita supsit. Quis me hūc
 viuū eripiet. Emoz certū est. O me vanū 7 stultoꝝ oim stultissimū. In hac sniaz
 volens cecidi. Quid hec amoris gaudia si tanti emunt. Breuis illa voluptas est
 doloris longissimi. O si nos hec pro regno celoꝝ subirem? Mira est boim insci-
 tia. Labores breues nolū? p̄ longissimis tolerare gaudijs. Amoris causa cui? le-
 ticia fumo cōparari pōt: infinitis nos oblectam? angustijs. Ecce meā in iam ego
 exemplū: am fabula oim ero: nec q̄s exitus pateat scio. Hūc si me deoꝝ traxerit
 auxiliū: nūq̄ me rursus amor illa q̄abit. O de? eripe me hūc: parce iuuetuti mee:
 noli meas metū ignorātiā reserua me ut boꝝ delictoꝝ penitētiā agam. non me
 amauit lucretia: sed quasi ceruū in casses voluit dephēdere. Ecce venit dies me
 nemo me adiuuare pōt nisi tu de? me? Audierā ego sepe mulierū fallacias nec de-
 cinare scui. Et si nūc euasero nulla me vniq̄ mulier? tegna deludet. S; nec lucre-
 tia minorib? vgebat? molestijs. que nō solū sūt: s; amātis quoq̄ saluti timebit. Et
 ut est in piculis subitanis mulierū q̄ viroꝝ p̄mpti? ingenij: excogitato remedio
 Age inquit vir. Cistella illic sup fenestra est vbi tenemini monimēta nōnulla re-
 condidisse: videam? an illic cyrographa sint reclusa: subitoq̄ decurrens tanq̄ vellet
 apire cistellā: latenter illā deorsuz depulit 7 quasi casu cecidisset: Proch mi vir ait
 adesto ne q̄d dāni sentiam? cistella ex fenestra cecidit: perge oci? ne iocalia vl? scri-
 pture disperiat. Ite ite ambo quid statis. Ego hūc ne q̄s fur tū faciat oculis ob-
 seruabo. Aideo audaciā mulieris nūc 7 feminis credito. Nemo tā oculatus ē ut
 falli nō possit. Is dūtaxat nō fuit illusus quē cōiunx fallere nō tēpauit. Plus for-
 tuna q̄ ingenio sum? felices. Not? hoc facto menela? bertusq̄ vna repete i vicu-
 lū se p̄cipitat. Dom? etrusco more altior fuit multiq̄ gradus descēdēdi erāt: hūc
 datū est euriālo spaciū mutādū locū. q̄ ex monitu lucretie in nouas latebras se re-
 cepit. Illi collectis iocalib? atq̄ scripturis q̄ cyrographa q̄b? op? erāt nō repere-
 rāt ad serinia iuxta quelatuerat euriālus trāseūt: ibiq̄ voti cōpotes facti. Cōsa-
 lutata lucretia recesserūt. Illa obducto forib? pessulo. Eri mi euriāle. Eri mi aie
 inq̄t: veni? gaudioꝝ sume meoꝝ: veni foras delectationū mearū scaturigo: leticie
 fauū inellis: veni dulcedo incōpabilis mea. Jā tuta sūt oia: iā nris smonib? libe-
 re camp? p̄zi: iā locus est amplexib? tutus. Aduersari oculis nris fortuna voluit: s;
 aspiciūt dū nrm amorē: nec tā fidos amātes deferere voluerūt. Quē iā meas i vl-
 nas: nihil est q̄d ampli? vereare: meū lilij: rosarūq̄ cumul? Quid stas: q̄d times
 tua hic sum lucretia: q̄d cūctaris: lucretiā amplectari. Euriālus vir tandē formidē
 ne posita seseq̄ recepit. Cōplexusq̄ mulierē. Nūq̄ me inq̄t tant? inuasit timor: s;
 digna tu es cui? cā tāta gerat. Nec iste oscula 7 tā dulces āpler? obuēnre cupiā
 gra? debet. Nec ego ut verū fateor: fac tū tantū bonū. Si p? mortē rursus viuē
 posses teq̄ p̄frui: emoz milies vellē: si h̄ p̄cio tui possent āpler? coemi. O mea fe-
 licitas. O mea btitudo: visus video an ita ē: tenco te an sōnis illudor vanis: tu cer-
 te h̄ es ego te habeo. Erat lucretia leni vestita palla: q̄ mēbris absq̄ ruga berebat:
 nec vel pect? vel clunes mētiebat? ut erāt arct? sic se oñtābāt: gule cadōz niuale:
 oculoꝝ lumē tāq̄ solis iubar: intuit? lct? facies alacris geneficuti lilia purpureis
 admixta rosis: risus in ore suavis atq̄ modestus pect? ampli. papille q̄ duo pu-
 nica poma ex vtroq̄ latē tumescēbāt: puritūq̄ palpitātes mouebāt. Nō potuit
 euriā? vltra stimulu cōhibere: s; oblit? timoris: modestiaz q̄ abs sese repulit. ag-
 gressusq̄ feraz. Jā inq̄t fructū sum am? amoris: rēq̄ vbiis iugebat. Obstabat mu-
 lier curāq̄ sibi honestatē 7 fame fore dicebat nec aliud eius amore q̄ vba 7 oscula
 poscere. Ad q̄ subridēs euriā? Aut factū est inq̄t me hūc venisse aut nefcitū. Si
 scitū nemo ē q̄ cetera nō suspicet: 7 stultū est infamiā sine re subire. Si nefcitū 7 b

q̄z sciet null? B pign? amoris ē: amorior priusq̄ carē. Ach scel? est inq̄e lucretia.
 Scel? est inq̄e euriā? bonis nō vti cū possis: an ego occasiōē mibi p̄cessaz tā q̄si-
 tā tā optatā amitterē. Accepta q̄ mlieris veste pugnātē sciam q̄ vincere nolēbat
 abā negotio vici: nec vener? bec facietatē vt hamoni cognita thamar pepit: s̄ ma-
 iorē sitim excitauit amoris. Demor tñ discriminis euriā? postq̄ vini cibiq̄ pau-
 lisq̄ bauit: repugnātē lucretia receffit. Nec sinistre q̄spia suspicat? ē nisi q̄ vn? ex
 baiulis putabat. Admirabat seipm euriā? dñ viā pgeret. Secūq̄. O si nūc inq̄e
 obuiū mibi se daret cesar meq̄ agnosceret: q̄ illi bāb? B suspiciōē faceret: q̄ me
 rideret: fabula oib? eēmtz illi iocus nūq̄ me missū faceret donec sciret qd sibi bec
 rustica vestis veller. S̄z fingerē nō hāc s̄ aliā me dicere adūse matronā. Mā z ipe
 hāc amat nec ex vsu ē meū sibi amorē patere. Lucretiā pderē q̄ me suscepit serua-
 uitq̄. Dñ sic loq̄t visus achaten polinurū cernit: eosq̄ pit. nec pu? ab his cognit?
 ē q̄z tōm fuit vbi posiq̄ sacis p̄testa sumpta rez pādīt eventū. Dñ q̄s timor z qd
 gaudiū inf̄cessit meozic s̄z narrat: nūc timēti siks nūc exultātū sit. Interueniēdū
 aut beu me stultū inq̄e scie cōmisi caput nō sic me p̄ admonuit dñ me nulli? scie fi-
 dē seq̄ debere dicebat. Ille sciaz aial dīcebat eē indomitū infidū mutabile crude-
 le nulle passionib? deditū. Ego patē inemor discipline vitā meā muliercule tra-
 didi. Quid si me frumēto oneratū aliq̄s cognisset: qd dedē? q̄ nā infamia mibi z
 meis posteris euēnisset. Alienū me cesar fecisset tāq̄ leuē z infanū. potuisset bec
 cōtēnere. Quid aut si me vir dñ fornia s̄fabat latētē inuenisset. Geua ē lex iulia
 mebis. Erigit tñ dolor mariti maiores penas q̄ lex vlla cōcesserit. Meccat b̄ fer-
 ro. necat ille cruent? verberib? q̄sdā mechos z mugilis intrat. S̄z putat? viz pe-
 pcisse vite mee. Mā me i vinculis picasset. aut infamē cesari tradidisset. Dicam?
 z illi? me man? effugere: q̄z inermis erat: mibiq̄ fidus enis berebat lateri. At vi-
 ro comitat? erat z arma ex pariete pēdebāt captū facilia. In domo lōg? famulo-
 rū ordo: clamores mor inualuissent z ostia fuissent clausa: tūz de me supplicii sum-
 ptū fuisset. Beu me demētē: nulla me prudentia liberauit B discriminē. s̄ casus tñ
 Quid casus imo z p̄mptū ingeniū lucretie. O fidā sciam. O amatricē prudētē
 O insigni z nobilissimū amorē. Cur me tibi nō credā. Cur tuā nō sequar fidem.
 Nulle mibi si assint cerulces oēs tibi cōmittā. Tu fidelis es: tu cauta: tu prudēs.
 Scis amare z amātē tueri. Quis tā cito excogitare potuisset viāz qua me q̄retes
 auerteret vt tuipa excogitasti. Tu mibi hāc vitā seruaisti eandē tibi deuoueo. Mō
 meū ē sed tuū qd spiro. Mō erit mibi durū pdere. ppter te qd p̄teteo. Tu vite
 mee ius babes: tu necis imperiū. O candidū pectus. O dulcē linguā. O suaves
 oculos. O ingeniū velox. O mēbra marinozea succiq̄ plena qñ ego vos reuissam
 qñ sterū corallina labia mordebo. qñ tremulā linguā ori in eo murmurantē deuouo
 fenciā. Papillas ne vnq̄ illas retractabo. Parū est achates quod in muliere vi-
 disti bac. Quo propior est semina eo formosior est: vtinā meū vna fuisses. Non
 tam tandali regis lidie formosa vxor fuit q̄ ista est. Mō miroz illū voluisse nudaz
 coniugem socio demonstrare vt plenius sumeret gaudiū. Ego quoq̄ itidē facere
 si facultas eēt lucretiā tibi nudā ostenderem. Aliter aut nec tibi effari quanta sit
 eius pulchritudo possum. nec tu q̄solidū q̄q̄ plenū meum fuerit gaudiū potes
 cōsiderare. Sed congaude mibi: q̄ maior fuit mea voluptas q̄ verbis queat ex-
 poni. Sic euriā? ch achate. nec pauciora secū lucretia dicebat. Et tñ minor leti-
 cia fuit quo taciturnior alijs fidē nō habuit vt rē posset referre. Sofie nō audebat
 p̄ verecūdia totū narrare. Baccarus interea pānom? eques domo nobilis q̄ ce-
 sare seq̄bat ardere lucretiā cepit. Et q̄z formosus erat: redamari putabat: solāq̄
 scie pudicitia obstare rebat. Illa sicut mos ē nris dñab? oēs vultu blando intue-
 bat. Ars est siue deceptio poti? ne verus amor palā fiat. Infanit baccarus nec cō-
 solari pōt nisi lucretie mēte p̄sentiat. Solēt matrone senē. ad primū lapidē facel-
 lū diue marie. qd in bethleem nūcū pāt sepi? visitare. Huc lucretia duab? cōmita-
 ta s̄ginib? z anu qdā p̄ficiēbat. Seq̄e baccat? violā in manu gestās deauratis

folijs in cuius collo eplaz amatoria subtilib' inscripta mēbrans abscondere. Nec in
 rere. tradidit em' a cero illā illiada oēm ita subtilē scriptā sibi ostēsa fuisse vt testa
 nuds clauderet. Offert violā lucretie seq' comedat baccar'. Respuit donū lucre
 tia. Instat pānoni magnis p'cib'. Tū an' recipe inqt bera donatū florē: qd times
 vbi nullū ē p'culū. Parua res ē q' potes hūc militē placare. Secuta ē lucretia an
 lē suatione violāq' suscepit. Parūq' vltra p'gressa violā alteri ex vginib' tradidit
 Nec diu post obuia facti sūt duo studētes q' vginulā vt sibi flōrē traderet nō ma
 gio negotio idurent: aptoq' viole stipite carnē amatorū iuenerit. Solebat h' bo
 minū gen' p'gratū ēē nris matronis: s' postq' cesaris curia senas venit: irrideri de
 spici z b' odio cepit: q' plus armoz strepit' q' l'rarū leporū fēas delectabat.
 Sic grādis liuor z simulas iugēs erat: q'rebātq' regne vias oēs q'b' nocerēt fa
 ris. At q' viole tol' patuit: ad menelaū moritur eplazq' vt legat rogaf. Ille me
 ritus donū p'git vroz increpat: domūq' clamorib' implet: negat se reaz vroz rēq'
 gestā exponit z an' adducit testimoniū. Itur ad cesare fit q'rela: vocat' baccarus
 q's crimē fateri petēsq' veniā nūq' se post lucretiā vexaturū iureiurādo p'firmat.
 Scies tū iouē n' irasā s' aridēre piurijs amātū. Sterile flāmā vt mag' p'hibet' erat
 eo diligēt' seq'bat' Uenit hyems exdusisq' notbis solū boreā admittēbat. Cadūt
 ex celo nives: soluit' i' ludū ciuitas. Factat matrone i' vicos iuuenes i' fenestras nū
 uem. Vincit nact' occasione baccar': eplaz altera cera includit cerā nūc cingit: fa
 ctaz palā i' fenestrā lucretie iacit. Quis nō oia regi fortuna dicat. q's nō fauorabi
 lē ei' cupiat statū fati. Pl' offi' valet bera benigni q' si te veneris p'mēdet eplā ma
 rini. Dicūt q'dā nil ēē q' i' sapiēte queat fort' fā: h' ego bis sapiētib' ccedo. q' sola
 tute gaudēt: q' z paupes z egroti z i' eq' fallaris duli vitā se credūt possidere beatā
 q' nullū adducit vlt' vlt' fuisse putarim. cōi vitā boim vitā fauoris fortune iudiget
 bec q's vult eluat z q's vult dep'mit. Quis baccarū p'dit nisi fortuna: nūq' prudē
 tis p'siliū fuit i' nodis viole clausisse tabellas: z nūc b'nificio nūis eplaz trāsmisisse.
 Dicet aliq's fieri cauti' potuisse. qd si h' p'siliū fortūa iuuisset. z caut' h' z pruden
 tissim' iudicat' fuisset. Sz obstās fatū pilā ex lucretie manib' lapsaz apud ignēz
 dixit vbi solutis calore nūib' liquefactazq' cera tabellas manifestauit q's tū vetu
 le q' se calefactebāt tū menela' q' aderat p'legerūt: nouasq' lites exatāt: q's bacca
 rus nō excusatiōe s' fuga vitauit. Hic amor ex v'su venit curialo. Hāc dū vix gres
 sus z actus bacchari speculat' insidijs curiali locū facit verūq' est qd dici solet. Hō
 facile custodi' qd a plurib' amat' vel impugnat'. Spectabat amātes p' p'mū cō
 cubitiū. secūdas nuptias. Viculus erat int' edes lucretie atq' viciniaz p' quē pe
 dib' in vtrūq' parietē porrectis i' fenestrā lucretie baud difficilis p'bebat' ascēsus
 Sz buc a scēdere solū noctu licebat. Mendao petēdū rus erat ibiq' p'noctādū z
 q' dies ab amātib' tāq' saturnaliōz expectabat'. Fit recessus. Mutatis curial'
 vestib' in viculū se recepit. stabulū illic menela' habebat. qd curial' docente sofia
 igressus est: ibiq' noctē manēs sub feno latebat. Luz ecce dromo q' erat menela'
 secūsus famulus equis p'positus: impleturus p'scipia: senū ex curiali latere susci
 pit. eratq' ampl' suscepiturus ac curialū furca p'cussurus ni sofias obuēnisset qui
 vt discernit agnouit. da mihi hāc operā frater bone. Ego hūc pabulū equis p'be
 bo tu interea loci vide an nobis cena instructa sit. Gaudēdū ē dū ber' abest. Ne
 ll' ē nobis cū dña q' cā illo. Hec iocūda ē z pliberalis. Ille iracūsus clamorosa
 guarus difficilis: nūq' nobis bene est dū ille adest. Aides ne vt vētres n'fos inq'
 castigat modio. q' semp' esurit vt nos fame cruciet: nec sustinet muscida frustra ce
 rulei panis p'sūmi. s' besternū minutalē fuit i' mēsz. vniūsq' cene silurnos z an
 guillas salas in alterā defert z numerata fila sectui' porzi ne. qd tāgani' signata
 reducit. Miser q' p' bec toz mēta q'rit diuitias. Hāc qd stultū q' viuere pauperem
 vt locuples moriā. Quātomeli' bera q' nō p'tēta vitulis nos pascere z tenēti be
 dis gallinas q'z turdōsq' mistrat z vini copā melioris. y. dromo cura vt q' vincta
 popina sit. Itud inqt dromo cure habebo. z mēsa poti' q' eq's fricabo. Hec ego

hodie in rus deduxi q sibi male succedat nunq mibi verbū dixit. nisi vespertī cū
 me remisit ad equos: renūciariq dñe iussit nō se rediturū hac nocte. Laudo te so-
 lita q tandē odire cepisti dñi mores. ego iādiu mutassē dñm: nisi me dñā matu-
 ris offellis retinuisset. Q velles nihil dormiēdū est hac nocte: bibam⁹ vozem usq
 donec veniat dies. Nō tantū p menses lucrabi⁹ berus quātū nos vna cena sume-
 mus. Audiebat hoc euriā⁹ libēs: tāetsi mores seruoꝝ notabat. ⁊ idē sibi fieri nō
 dubitaret cū domo abesset vtqz domo recessit. assurgēs euriā⁹. Q q̄ inq̄t beatā
 noctē sofia tuo bñficio suz habitur⁹ q̄ me huc duxisti ⁊ ne patcherem pbe curasti
 vir bon⁹ es meritoq te amo. nectibi nō grat⁹ inueniar. Aderat hora p̄scripta let⁹
 euriā⁹ q̄uis duob⁹ p̄funt⁹ discriminib⁹: murū ascēdit ⁊ apra fenestra lucretia⁹
 iuxta foculū sedētē: paratisq obsoniis expectātē repit. Illa vt amātē agnouit: af-
 surgēs mediū cōpleta est. Fuit blādicie: dant oscula: iur iuenerē: tñsis velis fel-
 lāqz nauigio citharēā nūc ceres reficit nūc bach⁹. Deu q̄ breues voluptates sūt
 q̄logē solitudines: vix hora euriā⁹ letā habuerat: tñ ecce sofias q̄ reditū mene-
 lai renūciat gaudiūqz pturbat. Timet euriā⁹: fugē studet: lucretia mēsis abscondi
 obuiā viro p̄git: reuersūqz salutat. Et o mi vir inq̄t q̄ bene redisti. nā ego iā te vil-
 licā rusticatū rebar: qd tu tñ rure tādiu egisti. caue ne qd olfaciā. Cur nō domi ma-
 nes: qd me cōtristari absentia studet: sp dū abes timeo tibi. tūz ne quā adeas for-
 do vt sunt inuidi vxorib⁹ suis viri quo metu si vis me soluere nūqz extra dormias
 Necem sine tenor ē mibi villa iocūda. Sed cena hic iā post cubatū ibim⁹. Erant
 tūc in aula vbi familia prandere solet: ibiqz virū detinere lucretia nitebat⁹ donec
 euriā⁹ abeūdi spaciū suscepisset: cui necessaria ē morula quedā. Mendā⁹ autē
 foris cenatus erat seqz in thalamū recipe festinabat. Tū lucretia parū me amas
 inq̄t cur nō pon⁹ domi apud me cenasti. Ego qz tu aberas non comedi: hodie nec
 bibi q̄cūqz. Ven erūt tñ villici ex rosalia nescio qd vini portātes optimū eē ferebāt
 trebeanū. Ego p̄re mesticia nihil gustauim⁹: nūc qm̄ ades eam⁹ si placeat in cellarium
 introsum: gustemusqz vinū si vt illi dixerūt tāsuauissimū sit. Hisqz dictis lucretia
 dextra virū sinistra manu recipit ⁊ in intinū penu descendit: tādiu nūc hūc nunc
 illū cadū terebrauit ac cū viro pitifauit. donec euriā⁹ putabat abesse. At ita de-
 mū ad ingratos bimeneos cū viro transiuit. Euriā⁹ in tēpēta nocte domū repe-
 tit. Sequēti uce siue q sic expediebat cauere siue suspicio mala fuit muro fenē-
 stā menela⁹ obstruxit. Credo vt sunt cōciues nostri i cōiecturas acuti suspicio-
 nūqz plenī. timuisse menelaū loci comoditatē vtqz parū fidebat vxori: occasiōē
 temere voluisse. Nāetsi nihil conscius erat illi. veratā tamē feminā multiqz die
 tim temptatā pabus nō ignorabat: ⁊ animū cognoscebat mulieris instabilē: cui⁹
 tot sunt voluntates quot sunt in arboribus frondes. Sexus enim femine⁹ nouita-
 tis est audiri⁹ raroqz virū amat cui⁹ copiā habet. Sequebat⁹ q̄ viā maritoꝝ p̄mul-
 gatā quoz opinio ē infortunū bonis excludi custodijs. Crepta ē hinc cōueniēdi
 facultas nec mittēdis lris p̄missa libertas ē. Nāz ⁊ cauponē q̄ post edes lucretie
 vinariā tabernā cōduxerat: ex q̄ solebat euriā⁹ affari lucretiā at lras p̄ arūdinem
 mittē sicuti menela⁹ suafit m̄grat⁹ expulit. Restabat sol⁹ oclōꝝ intuit⁹. nutūqz tñ
 se p̄sultabāt amātes neqz istac amoris extrema linea cōmode p̄fui poterāt. Erat
 ingēs dolor vtriqz cruciatūqz morti similis qz nec amoris poterāt obliuisci. nec i co-
 pseuerare. Dū sic anx⁹ euriā⁹ qd p̄silij capiat meditāt. Venit in mentē lucretie
 monitū qd sibi de pandalo scripserat menelai cōsobrino pitosqz medicos imitat⁹
 q̄b⁹ mos ē i piculosis egritudinib⁹ anceps adhibē medicamētū ⁊ vltia poti⁹ expiri
 q̄ sine cura morbū relinq̄re. Aggredi pādālū statuit remediūqz suscipe qd antea
 refutarat. Hinc iḡ accersito ⁊ i penitiorē dom⁹ ptē vocato. Sede inq̄t amice rez
 grādē tibi dicitur⁹ suz idigētē bis q̄s i te scio sitas diligētia fide ⁊ taciturnitate. Vo-
 luit iā dūdū s tibi dixisse: s nō eras mibi adhuc plene cognit⁹ nūc ⁊ te nosco ⁊ qz p
 bitate fidci es amo ⁊ obseruo q si aliqd de te nescirē. saḡ est qz oēs tui paucos te lau-
 dāt: tñ comites mei q̄b⁹ cū amicitia p̄stasti: ⁊ q̄ sis ⁊ q̄nti pōdēd⁹ me certū fecere.

Ex quibus te cupere meā benivolentiā vidici: cuius te iā facio p̄cipē qz nō min⁹
 illa es dignus q̄ ego sum tua. Hūc qd velim: qm̄ inter amicos res agit paucis ex
 ponā. Tu scis mortale gen⁹ q̄ in amorē sit. p̄nū seu virtutis est seu vici. late p̄
 ista calamitas: nec cor est si mō carneū est q̄ aliqñ nō sentiat stimulos. Scis quia
 nec sanctissimū dauid nec sapiētissimū salomonē nec sampsonē fortissimū
 ista passio dimisit immunem. Incēsi p̄terea pectoris z amoris inhibiti ea natu-
 ra est: vt si q̄s phibeat magis ardeat: nulla re magis curat ista pestis q̄ dilecti co-
 pia. fuerūt plures tum viri tū mulieres tā nra q̄ maior nro memoria: q̄b⁹ inibi-
 bitio durissime necis fuit occasio. cōtra nō plerūqz nouim⁹ qui post cōcubitum z
 amplexus passim cōcessos mox furere desinerūt. Nihil consult⁹ est postqz amor
 offib⁹ hesit q̄ furori cedere. Nā q̄ aduersus tēpestatē nitit sepe naufragiū facit z
 q̄ obtēpat p̄celle supat. bec iō dixi qz te amorē meū scire volo: z qd mei cā sis fa-
 cturus. Tñ qd emolimentū hic sit oriturū nihil tibi tacebo: qz iā mei cordis alterā
 te reputo p̄te. Ego lucretiā diligo: neqz hoc mi pādale mea culpa est factū. sed re-
 gente fortuna in cui⁹ manu ē totus quē colim⁹ orbis: inibi nō erāt notī mores ve-
 stri nec hui⁹ vrbis p̄suetudines norā. Putabā ego scias vias: qd oculis mōstrāt
 in corde sentire: s̄ inescāt boies vīe matrone z nō amāt. Hūc deceptus suz. Cre-
 didi nāqz amatū me lucretie fore duz me luminib⁹ intuebat placidis: cepiqz p̄tra
 diligere: nec tā elegantē dñam dignā putauī: cui vices nō redderent amoris. Nō
 duz te norā vel tuū gen⁹. Amaui putas amari. Quis em̄ tā laxus ē aut ferre⁹. q̄
 nō amet amari⁹. S̄ postqz fraudes noui meqz dolis irretitū: ne me⁹ sterilis esset
 amor. nifus sum oib⁹ artib⁹ illas incēdere: vt par pari referet. Ardere nāqz nihilqz
 vrere tū rubor erat: tū anxietas animi q̄ me die noctuqz mirū imodū cruciabat z
 erā adeo itrozus vt egredi nullo pacto valerē. Factū ē igit⁹ vt me p̄tinuātē par sit
 amor amboz. Illa incēsa est: ego ardeo ambo perim⁹. nec remediū p̄telāde vite
 nre videm⁹: nisi tu sis adiumento. Vir cā custodit z frat. Nō tā vell⁹ aureū puigil
 draco seruabat: nec aditū oriciberus q̄ illā diligētē reducit. Noui ego familiā
 vestrā. Scio qz nobiles estis inter primores vrbis diuites: potētes. amati: vtinaz
 nūqz nouissēz hāc feminā. Sed quis est q̄ possit resistere fati. Nō elegi hāc s̄ ca-
 sus dedit amādā. Sic se res habet: tectus adhuc amor est. sed nisi bene regat ma-
 gnū aliquod qd sup̄ auertāt malū pariet: possem fortitā me cōpescere si hinc abi-
 rē: qd q̄z cēt mibi grauissimū: facerē tñ vīe familie grā: li hoc putarē ex vsu fore
 Sed nosco illius furozē: aut me sequerē: aut manere coacta man⁹ sibi conficeret
 qd esset dedecus p̄petuū vīe domi⁹. Qz igit⁹ te volebā teqz vocauī: nri cā est. vt ob-
 uiam⁹ bis malis. neqz alia via est nisi vt amoris nri aurigā tēsp̄beas. curesqz vt be-
 ne dissimulatus ignis nō fiat apertus: ego me tibi cōmedo: dō: deuoueo: obsequere
 furozī: nedū obpugnat magis incendat. Cura vt simul cōuenire possim⁹: q̄ fa-
 cto mox humiliabit ardor tolerabiliorqz reddet. Tu scis adit⁹ domi⁹: scis qñ vir
 abest: scis quō me valeas introducere. Frater viri aduertēdus ē q̄ est ad has res
 nimīū p̄spicax: lucretiāqz tāqz locū germāi teneat magna cura custodit: vniuersa
 qz lucretie vba euerfas ceruices: gemit⁹: sreat⁹: tussim⁹: risus. attēte p̄siderat hūc
 cludē suā est: nec sine te fieri pōt. Assis ergo z qñ abfuturus sit vir me iustruē: re-
 manētēqz fratēz diuertēne custos affixus lucretie sit: ne vē custodes adhibeat
 alios tibi credet: z qd dñ fatiūt hāc fortasse puissionē tibi cōmitter. quā si suscepe-
 ris z me iuueris (vt spero) iuuāda res est. Videris em̄ me clā dñ ceteri dormient
 intromittere z amorē lenire furentē. Ex his q̄ emergāt vtilitates arbitro: te pro
 tua prudētia palā cernere. Seruabis nāqz in primis bonorē domi⁹: amorē reges
 q̄ nō posset abs vīa infamia manifestari. Sobrinaz tuā in vita tenebis: menelao
 vrozē custodies: cui nō tā obest vna nox inibi cōcessa nescijs oibus q̄ si sciēte po-
 pulo illā p̄didit me sequētē nupta senatori romano secuta est iippia liddū at p̄ba-
 ron z nilū famo saqz menia lagi. Quid si me domi nobile atqz potentem lucretia
 seq̄ statuat qd dedecus vīi generis q̄s p̄li risus q̄ nōdū vīa seq̄ toti⁹ ciuitatis infā-

k

mia diceret forsitan aliq̃s absumēda poti⁹ ferro aut extingueda venenis est mu-
 lier q̃ id agat. Sed ve illi qui se humano sanguine polluit ⁊ maiori scelere vindi-
 cat minus. Nō augenda sūt mala sed minuēda. Nos hoc scimus ex duob⁹ bonis
 melius eligendū: aut ex malo ⁊ bono qd sit bonū: sed ex malis duob⁹ qd min⁹ ob-
 sit. Omnis via piculi plena est: sed hec quā mōstro min⁹ habet discriminis p quā
 nedū tuo sanguini consules sed mibi etiā pderis q̃ pene infans dū mei cā lucre-
 tiā video cruciari. Tui potius eē odio velle q̃ te rogare. S3 hic sum⁹: eo deducta
 res est. vt nisi tuis artib⁹ tua cura ingenio atq; sollicitudine nauis regat: nulla sa-
 lutis spes maneat. Tuua igit ⁊ illā ⁊ me tuāq; domū abs nota cōseruare nec me pu-
 tes ingratiū. Scis apud cesarē quāti sim: q̃quid petieris impetratū tibi efficiam.
 Et hoc tibi ante oia polliceor doq; fidē: palatinūq; comitē te futurū: oēm q tuam
 posterioꝝitatē hoc titulo gauisurā. Ego tibi lucretiā meq; ⁊ nrm amorē ⁊ famam
 nram: ⁊ tui generis decus cōmitto: tueq; mādō fidei: tu arbiter es. oia hec in te si-
 ta sunt: vide quid agas: ⁊ seruare potes ista ⁊ pdere. Subiit bis auditis panda-
 lus factaq; moxula: moxā hec euriāle dixit. ⁊ vti nō accidissent: s3 cū in locū sicut
 abs te dictū est res rediit: vt necesse sit me qd iubes efficere: nisi ⁊ nrm genus affi-
 ci ptumelijs: ⁊ scandalū ingens cupiā exoriri. Ardet mulier sicut dixit: ⁊ impotēs
 sui est: nisi occurro ferro se fodit. aut ex fenestris se dabit pcpitē: nec vite iā sibi
 nec honoris est cura. Ipsa mibi suū ardorē patefecit. Restitit increpauit lenire nā
 mā studui: nihil p̃feci: oia p̃ter te paruifacit. nihil nisi te curat: tu illi sp̃ in mēte se-
 des te petit: te desiderat. te solū cogitat: sepe me vocitās. Audi precor euriāle vi-
 rit sic mulier ex amore mutata est vt iā nō eadē videat. Deu pictas heu dolor nul-
 la prius in vrbe tota vel castior vel pudētior lucretia fuit. Mira res si tantū iu-
 ris natura dedit amori in mentes humanas. Medendum est huic egritudini nec
 alia cura est nisi quā tu monstrasti. Accingā me huic operi: teq; dum tempus erit
 cōmonefaciā: nec ex te gratiā quero. quia nō est officiū boni viri cū is nihil prome-
 reat grām poscere. Ego vt vitē infamiā nōstre iminentē familie hoc ago quod si
 tibi cōducit. nō propterea sum amandus. At em euriālus inquit. Ego vel sic tibi
 grām habeo ⁊ creari te comitē vt dictū est curabo. modo tu dignitatē istam non
 spernas. Nō sperno inquit pandalus. sed ne hinc p̃fecta sit volo. si ventū est libe-
 re veniat. nihil ego p̃ditionale facio. Si potuisset hoc te nesciēte fieri. mea vt opa
 apud lucretiā esses libentius egissem. Vale ⁊ tu vale retulit euriālus: postq; aim
 reddidisti. fac finge inueni effice vt simul simus. Laudabilis pandalus letusq;
 abiit: tuz q̃ tanti viri grām inuenisset: tum q̃ se iā comitē esse sperabat: cuius di-
 gnitatis tato erat auidior. quāto se min⁹ cupere demonstrabat. Sūt em boies q̃
 dam vt mulieres: q̃ cū maxime nolle dicūt: tuz maxime volūt. Hic lenociniū mer-
 cede fortitus est comitatū. ⁊ aureā bullā sue nobilitatis posteritas demonstrabit
 In nobilitate multi sūt gradus in mariane: ⁊ sane si cuiuslibet originē queras: si-
 cut mea snia fert: aut nullas nobilitates inuenias aut admodū paucas. que scele-
 ratū nō habuerūt ortum. Cū em hos dici nobiles videam⁹: qui diuitijs babundāt
 diuitie vō raro virtutis sunt comites. quis non videt ortū esse nobilitatis dege-
 nerē. Hūc vsure ditant. Illū spolia. Proditiones aliū. Hic veneficijs pitat⁹ est.
 Ille adulationibus. Huic adulteria lucrū p̃bent. Nōnullis mendacia p̃sunt: q̃
 dā faciunt ex cōiuge questū: quidā ex natis. plerosq; homicidia iuuant. Rarus ē
 q̃ iuste diuitias cōgreget. Nemo fastū amplū facit nisi qui oēs metit verbas: con-
 gregāt boies diuitias multas. nec vnde veniāt sed q̃multe veniāt querūt: oibus
 his versus placet. Unde has babeas q̃rit nemo sed oportet habere. Postq; vō
 plena est archa: tūc nobilitas poscit⁹: q̃ sic quesita nihil est aliud q̃ p̃miū iniquita-
 tis. Maiores mei nobiles habiti sunt. S3 nolo mibi blandiri. nō puto meliores
 fuisse. paucos meos alijs q̃s sola excusat antiq̃tas. q̃ nō sūt in memoria corp̃icia
 Nea snia nemo ē nobilis nisi vtutis amator. Nō miro aureas vestes eq̃s canea
 p̃dine ⁊ famulor. lautas mēses: marmoreas cedes villas p̃dia piscinas iurisdic-

nes siluā. **M**ā hec oia stultē affe. q̄ pōt. quē si q̄a nobīte dixerit ip̄e fiet stultē. **P**ā da
 lus n̄ lenocinio nobilitatē est. **N**ō multis post dieb⁹ rure int̄ menelai rusticos ri-
 ratū ē. r occisi nōnulli q̄ pl⁹ satis biberāt. opusq̄ fuit ad res cōponēdas menelai
 p̄ficiā. **T**ū lucretia mi vir inq̄t grauis es hō de uilisq̄. eq̄ tui q̄uit icedūt q̄re gra-
 dariū aliq̄e recipere cōmodatū. **L**ūq̄ p̄cūtare vbi nā eet aliq̄s optimū inq̄t pāda-
 lus nī fallor eurial⁹? b⁹: r tibi libes p̄cedet si me vis petē. **P**ete inq̄t menela⁹. **R**o-
 gat eurial⁹ mor equū iussit adduci. **I**q̄ sui gaudiū signū recepit: secūq̄ tacite di-
 rit. **T**ū in eū equū ascēdes menela⁹: ego tuā vxorē eq̄tabo. **L**ouentū erat vt nocē
 ad horā q̄ntā i vico eurial⁹ p̄et: speraretq̄ bñ si cantātes pādaliū audiret. **A**bierat
 menela⁹: iāq̄ celū noctis obduxerāt tenebre. **M**ulier i cubili tps manebat. **E**uria-
 lus an̄ fores erat signūq̄ morabat. nec cantū audiebat nec scratū. **I**ā p̄terierat
 hora: r vt abiret eurial⁹ suadebat achates delusūq̄ dicebat. **D**ux erat amāti rece-
 dere r nūc vnā nūc aliā cām manēdi q̄rebat. **N**ō canebat pādali⁹ q̄z menelai frāc
 domi māserat r oēs adit⁹ scrutabat ne q̄d isidiar fieret nocteq̄ traheret insonē
Eui pādali⁹ nūq̄ ne inq̄t hac nocte cubatū ibim⁹. iā nox mediū poli trāscēdit arē
 r me q̄uis occupat son⁹: miroz te cū iuuenis sis semis hīc nām: q̄b⁹ ficitas somnū
 aufert. nec vnq̄ dormiūt nisi paululū p̄e diē dū curr⁹ voluit septētional⁹ clicos:
 cū iā tps eet surgēdī: eam⁹ tandē dormitū. q̄d sibi volūt he vigilie. **E**am⁹ inq̄t aga-
 menō si tibi sic videt: antea tñ inspiciēde sūt fores an̄ sag firmate sint ne furib⁹ pa-
 teant: veniēsq̄ ad ostiū nūc vnā nūc aliā serā admonuit r pessulū addidit. **E**rat
 illic ingēs ferrū q̄d vix duo poterāt leuare: q̄ nō nūq̄ ostiū claudēbat q̄d postq̄
 agamenō leuare n̄ potuit. **I**uua me inq̄t pādali adimoueam⁹ ferrū hō ostio. tū dor-
 mitū ibim⁹. **A**udiebat hos vīdēs eurial⁹ r actū ē tacit⁹ ait. **S**i b ferramētū adiū-
 giē. **T**ū pādali⁹ q̄d tu paras agamenō tāq̄ dom⁹ obsidēda sit firmare ostiū paras
 an̄ tui sum⁹ i ciuitate. libertas h̄ ē r q̄as oib⁹ eadē. tū hostes pcul sūt q̄b⁹ cū bella
 gerim⁹ florētini: si fures times sag clausū ē. si hostes nibil ē q̄d hac i domo te possit
 tueri. **E**go hac nocte n̄ subibo hōn⁹. q̄z scapulas doleo r infra suz fract⁹ nec gestā
 dis onerib⁹ suz idone⁹: aut tu leua aut sine. **E**ab sag est inq̄t agamenō dormitūq̄
 cessit. **T**ū eurial⁹ manebo adhuc hōrā ait si forte aliq̄s adapiat. **E**debat achates
 morē: tacitūq̄ maledicebat eurialo q̄ se tādīu retincret insonē. **N**ec diu māsuē
 cū p rimulā visa lucretia ē. par q̄d luminis secū ferēs x̄sus quā p̄ges eurial⁹. **S**al-
 ue mi aie lucretia dixit. **E**t illa exterrita fugere p̄mū voluit: exide recogitās q̄s tu
 es vir ait. **E**urial⁹ tū inq̄t eurial⁹. **A**pi mea voluptas iā mediā noctē te hīc opior
Agnouit lucretia vocē q̄z silationē timebat nō p̄a⁹ ausa ē apire q̄z secreta int̄ se
 tñ nota p̄cepit. **P**bec magno labore seras remouit. **S**z q̄z plima ferramēta fores
 retinebat q̄ man⁹ seinea ferre nō potat ad semipedis dūtarat amplitudinē ostiū
 patuit nec h̄ ait obstabit eurial⁹ extenuāsq̄ suū corp⁹ p̄ dextrū lat⁹ itro sese p̄iecit
 mulierēq̄ mediā apler⁹ ē. **A**chates extra i excubīs māsit. **T**ū lucretia siue timore
 nimio siue gaudio exarata int̄ euriali deficiēs brachia pallida facta r omisso x̄bo
 ac oculis clausis. p̄ oia silis mortue videbat nisi q̄ adhuc calor pulsusq̄ manebat
Exterrit⁹ eurialus subito casu q̄d ageret nesciebat secūq̄. **S**i abeo morē suz re⁹ q̄
 feminā i tanto discrimine deferueris. **S**i maneo interuenerit agamenon aut ali⁹
 ex familia r ego perierim. **D**eu amor infelix q̄ plus fellis q̄ mellis habes. **N**ō tā
 absintēbiū ē amarū q̄ tu. **Q**uot iā discriminib⁹ obiecasti: q̄t mortib⁹ meū caput de-
 nouisti. **N**oc nūc restabat meis in brachijs vt feiam eraimares. **E**ur me nō poti⁹
 interemisti. **E**ur nō me leonib⁹ obiecasti. **D**eu q̄optabili⁹ erat in hui⁹ me poti⁹ gre-
 mio q̄ istā i meo sinu defecisse. **A**icit amor vix abiectaq̄ p̄prie cura. saluq̄ cū feia
 māsit: eleuāsq̄ alt⁹ mutū corp⁹ atq̄ deosculās madid⁹ lacrimis. **D**eu lucretia in-
 q̄t vbi nā gētū es vbi aures tue. **E**ur nō rādes. **E**ur nō audis. api oculos obsecro
 meq̄ respice. arride mihi vt soles. tū hīc eurial⁹ assum: tuus te amplectiē eurial⁹
 mi aie. **E**ur me n̄ p̄tra basias miroz obisti an̄ dormis vbi te q̄rā. **E**ur si mori vole-
 bas nō me monuisti vt me occidisses vnā tecū: nisi me audis cū iāz lat⁹ meū apiet

K . h

gladius et ambos habebit exitus unum. Ach vita mea: suauis meus: deliciae meae: spes unica: integra quies. Sicine te lucretia perdo: attolle oculos: eleua caput. Nonne dum mortua es video: adhuc cales: adhuc spiras. Cur mihi non loquaris. Sic me recipis ad haec me gaudia vocas: haec mihi das noctem. Assurge oro requies mea: respice tuum curialum. Assum curialus tuus. At sic factus lachrymarum flumē supra frōtē et mulieris tempora fluit: quibus tamquam rosae adhaerens excitata mulier quae de grauibus sonis surrexit amantemque videns. Haec me inquit curiale ubi nā fui. Cur non me potius abire sinisti. beata iam moriebar in tuis manibus: utinā sic excedere antequam tu hac urbe decederes. Cum sic inuicē fante in thalamum pergit ubi talē noctē habuerit quāle credimus in duos amantes fuisse: postquam nauibus altis raptā beleniā paris abduxit: tanquam dulcis nox ista fuit: ut ambo negaret tam bene inter martē venerēque fuisse. Tu meus es gaminides: tu me politus dyamedesque meus dicebat lucretia. Tu mihi pollexera es curialus referebat: tu emilia tu veni ipsa: et nunc os nunc genas nunc oculos comēdabat. Eleuataque nonnullum loquere secreta quae non viderat antea poterat labari: et plus dicebat iuuenio quam putarā. Talē lauante vidit acbeon in fonte dianā. Quid bis mēbris formosius: quid candidius. Iam redemi picula. Quid est quod propter te non debeat sustinere. O pectus decorum. O papille promouendos ne tango: vos ne habeo: vos ne meas incidistis manibus. O teretes arcus. O redolens corpus: te ne ego possideo. Hunc non facilius est quam gaudium hoc est recessus neque interueniat calamitas. Nunc mihi teneo te an somnio. vera ne ista voluptas est an extra mentē posita sic reor. Non somnio: certe vera res agit. O suauia basia. O dulces amplexus. O melliflui morius. Nemo me felitius viuit nemo beatus. Sed beu quam decessit hore: inuidia neque: cur fugi. Nane apollo: mane apud inferos diu. Cur equos tam cito in iugum trabis: sine plerumque gramini edat. Haec mihi nocte ut alcumene dixisti. Cur tu tamen pete citoni tui cubile relinques aurore. Si tangerata illi effes quam mihi lucretia: baud tam mane surgere te permitteret. Numquam mihi nox visa est hac breuior: quam apud britanos dacolis fuerim. Sic curialus nec minora dicebat lucretia. Nec osculum nec verbum irrepensatum perierit. Stringebat hic stringebat illa: nec post venerē lassum iacebat. Sed ut antequam ex terra validior resurgebat: sic post bellum alacriores illi robustioresque fiebat. Nocte pacta cum crines suos ex oceano tolleret aurore discessus est. Nec post multos dies redeundi copia fuit. Crescentibus diem custodis. Sed oia superauit amor: viamque tandem conueniendi reperit quam vbi amantes sunt. Interea cesar qui iam eugenio reconciliatus erat: romam petere festinauerat. Sensit haec lucretia. Quid enim non sentit amor: aut quis fallere posset amantē. Sic igitur lucretia scripsit curialo.

Lucretia scribit curialo.

Ipse posset animus meus irasci tibi iam succensere quod abiturum te dissimulasti. Sed amat te quam me magis spiritus meus: nullaque potest ex causa aduersus te moueri. Haec enim cor: ad eam quod mihi cesarem non dixisti recessurum. Ille itineri se parat: nec tu bene manebis scio. Quid obsecro de me fiet: quid agam misera ubi quiescam: si me relinquis non viuo biduum. Perago has liras meis lacrimis madidas: per tua dextera et data fide si de te quicquam merui: aut fuit tibi quicquam dulce meum: miserere infelicis amantis. Non peto quod maneam: sed tolle me tecum. Funga me vespere betheleem petere velle: vnicuique recipiam animum. Assint illis duo tresque famuli ex tuis meque recipiant: nihil negotii est uolentem eripere. Nec tibi dedecori puta. Nam et filius priuatum iugē sibi raptam parauit non iniuriaberis viro meo. Is enim omnino me perditurus est. Nam nisi me abducas mors illi me auferet. Sed noli tu esse crudelis meque morturam relinquere quam te pluris semper quam me feci. Ad haec curialus in hunc modum scripsit.

Responsio curiali.

Clavi te usque nunc mea lucretia ne te nimium afflictares antequam tempus esset. Scio mores tuos: noui te quod te nimis crucias. Nec cesar sic recedet ut non sit reuersurus. Ex urbe postquam reuerterim. bociter est nobis in patriam. Quod si cesar aliam viam fecerit: me certe si vixerem reducere videbis: negetque mihi patriam.

lupi: enabūdoq; silem; reddēt vlixi nisi buc reuertar. Respira q̄ mi aie fumeq;
 vires noli te macerare: qm̄ uiue poti⁹ leta. Qd̄ dicis de raptu esset mibi tum gra-
 tū tu; iocūdisimū. Nec mibi maior voluptas p̄stari posset q̄ te sp̄ habere mecū
 ac meo ex arbitrio potiri. S; cōsulendū est magis bonori tuo q̄ mee voluptati.
 Exigit nāq; fides tua qua me cōplexa es: tibi vt cōsiliū fidele p̄beā: z qd̄ in rez sit
 tuā. Tu te scis p̄nobilē cē z in dara familia nuptā. Nomē babes tū pulcerrime:
 tū pudicissime mulieris: nec apud italos solus tua fama claudis: s; z theutones z
 p̄anoni; z bohemi z oēs septētriones populi tuū nomē agnoscūt. Qz si ego te ra-
 piā mitto dedecus meū qd̄ tui cā floccifacerē. Qua ignominia tuos afficeret ne
 cessarios: quib⁹ dolorib⁹ tuā matrē pūgeres: quid te te diceret. q̄s rumor exiret i
 vr̄bē. Ecce lucretiā q̄ bzuti cōiuge castior meneloeq; melior dicebat: iā mecbuz
 sequit̄ inermoz dom⁹ parētū z patre. Non lucretia s; yppia est vel iafone secuta
 medea. Ne me quātus meror cū te te talia dici sentire. Nūc amor noster clā est
 nemo te nō laudat. Rapina turbaret oia: nec vnq; tā laudata fuisti q̄ tūc vitupe-
 reris. S; mittam⁹ famā: quicqd̄ amore p̄fui nro nō valerem⁹. Ego cesari serui-
 o me virū fecit potentē diuitē: nec ab eo recedere possum sine mei status ruina
 qd̄ si eū desererē nō quirē te decet hie: si curia sequeretur nulla quies eēt: omni die
 castra mouem⁹. Musq; cesari tanta mora fuit: quāta nūc senis. Idq; belli necessi-
 tas fecit q̄ si te circūduerē z q̄ publicā feminā in castris habere: vide q̄ eēt mibi
 z tibi dedecor. His ex reb⁹ obsecro te mea lucretia mentē vt istam exuas: boniq;
 cōsulas. nec furorū magis q̄ tibi blandiaris. Alius forassis amator alitē suade-
 ret z vltro te fugere p̄caret vt te q̄ diu posset abutere: nil futuri prouidus du; p̄
 senti fati faceret egritudine. S; is nō esset amator verus qui libidini magis q̄ fa-
 me cōsulceret. Ego mea lucretia qd̄ frugi est monco. Nane hic te rogo: nec me du-
 bita rediturū. Quicqd̄ apud etruscos incūbet agēdū cesari mibi cōmitti curabo
 daboq; operā vt te frui abs tuo incōmodo possis. Vale uiue ama nec meū q̄ tu⁹
 est igne putato minore: aut me nō inuitissimū hinc abscedere. Iterū vale mea sua-
 uitas z anime cib⁹ mee. Acquieuit his mulier z impata factura rescripsit. Pau-
 cis post dieb⁹ euriālus cū cesare romā prexit: nec diu morat⁹ illic febrib⁹ est in cen-
 sus. Infelix penitus q̄ cū arderet amore. febriū q̄ cepit ignib⁹ estuari. Cūq; iam
 vires amor extenuasset adiectis morbi dolorib⁹ parū superat viter: tenebat q̄ spi-
 ritus medicorū remedijs poti⁹ q̄ manebat. Cesar dictū ad eū veniebat z q̄ filiū
 solabat oēsq; curas apollinis adhiberi iubebat. Sed nulla valentior fuit medela
 q̄ lucretie scriptū quo viuente illā z sospitē cognouit. Que res febres aliquātisp̄
 imminuit euriālūq; surgere in pedes fecit. qui z coronationi cesaris interfuit: ac ibi
 miliciā suscepit z aureū calcar. Post hec cū cesar parusiū peteretis romē mansit
 nondū ex integro sanus. Exinde senas venit q̄ suis ad huc debilis extenuatusq; fa-
 cie. Sed intueri potuit nō alloqui lucretiā. Epistole plures vtrinq; misse sunt rur-
 susq; de fuga tractatū est. Triduo illic mansit euriālus dum sibi aditus oēs vide-
 ret ereptos. recessum eius amātū renunciauit. Nūq; tanta dulcedo in puerfando
 fuit: quāta in recedendo mesticia. Erat in fenestris lucretia per vicū iam euriālus
 equitabat: bu mīdos oculos alter in alterū iacerat. Flebat vn⁹ flebat alter: ambo
 dolorib⁹ vr̄gebant vt q̄ suis ex sedib⁹ cor auelli violentē sentiebāt. Si q̄s in obitu
 quātus sit dolor ignorat duorū amātū separationē p̄sideret q̄s maior: h̄ anxietas
 inest z cruciatus ingentior. Dolet anim⁹ in morte qz corp⁹ relinqt amātū: corpus
 absente spū nec dolet nec sentit. At cū duo inuicē p̄glutinati p̄ amorē vn⁹ sunt ai-
 tātō penosior est separatio q̄nto sensibilibior ē vtriūsq; dilectio. Et hic sane iā nō erāt
 spūs duo: s; quēdamodū inter amicos putat aristophanes vn⁹ ait duo corpora
 facta erāt. Itaq; nō recedebat anim⁹ ab aio: s; vnicus amor: scindebat i duos. Tū
 cor in partes diuidebat: mētis ps ibat ps remanebat. z oēs inuicē sensus disgre-
 gabant z a seipsis discedere flebat. Nō māsit in amātū facieb⁹ sanguinib⁹ gutta
 nisi la crūme fuissent z genitius. Similim⁹ mortuis videbāt. Quis scribere q̄s re-

ferre q̄s cogitare posset. illoꝝ mentiū molestias: nisi qui aliqñ insaniuit. Laodo-
mia recedēte. p̄thelao 7 ad sacras ylij pugnas exeunte exanguis cecidit. Eadeꝝ
postq̄ viri mortē agnouit: viuere ampli⁹ minime potuit. Dido p̄benissa post fa-
talē enee recessum seipam interemit. Nec porcia post bzuti necem voluit supesse.
Nec nra postq̄ curialus ex visu recessit in terrā collapsa p̄ famulos recepta ē: cu
biliq̄ data donec resumeret sp̄m. Et dō ad se rediit. vestes aurcas 7 purpureasq̄ 7
oem leticie reclusit ornatū: vilisq̄ tunicis vsa nūq̄ postbac cātare audita ē: nūq̄
visa ridere. nullis facecijs: nullo gaudio: nullisq̄ vnq̄ iocis in leticiā potuit reuo-
cari. Quo in statu dū aliquādiu pseuerat egritudine incidit. 7 qz cor suū abierat:
nulliq̄ menti dari cōsolatio poterat: inter multū plorātis brachia matris: ac col-
lacrimātis 7 frustra cōsolatorijs verbis vtentis necessario indignatē aiam exala-
uit. Curialus postq̄ ex oculis nūq̄ se visurū abñt: nulli intereundū locut⁹: solā in
mēte lucretiā gerebat: 7 an vnq̄ reuerti posset meditabā: venitq̄ tandē ad cesa-
rē parusū manētē: quē deinde ferrariā mantuā tridentū cōstantiā 7 basilicā secu-
tus: ac demū in hūgariā atq̄ bobemiā: sed vt ipse cesarē sic enī lucretiā sequebā
in somnijs nullāq̄ noctē sibi quietā p̄mittebat. Quā vt obijisse ver⁹ amator agno-
uit. magno dolore p̄m otus. lugubre v̄estē recepit: nec cōsolationem admisit. nisi
postq̄ cesar ex ducali sanguine virginē sibi tuū formosam tuꝝ castissimā atq̄ pru-
dentē m̄imonio iunxit. Habes amoris exitum. mariane mi amātissime: nō ficti
neq̄ felicijs. Quē qui legerint piculū ex alijs: faciāt qd sibi ex vsu fiet. Nec amato-
rū bibere poculū studeant. quod lōge plus aloes habet q̄ mellis. Vale. Ex wien
na. v. nonas iulij. Anno. M. cccc. xliij.

Epithaphiū mittit ep̄o patauici.
sup mire laudis lapide tumbali.

Epistola. cxv.

Euerēdissimo in x̄po patri 7 illustri principi dño leonardo ep̄o patauici.
dño suo magno 7 futuro maximo. Eneas siluius poeta impialisq̄ secreta-
rius. S. p. p. Basilicā diui stephauī p̄thomartyris cui p̄sides in vrbe tua
patauici. cū nup intrassey mirarerq̄ veteres sepulturas. Nihil inq̄ magnificus
caspar cācellari⁹ ad huc vidisti. Moderni ep̄i spectandus est lapis. Sequentiq̄
die cū viri p̄stātes aduenissent. Siluester chiemen. ep̄s ac iobes m̄gr regie came-
re. Tu illos cū cācellario postq̄ solēni p̄ādeo recreaueras: vt lapidē cemerēt ad-
duristi. Nec designat⁹ es me q̄s vna inter spectatores vocare. Vidi q̄ minificum
marinor qd tā subtili ingenio sculptū erat: vt vel pbidie vel p̄axitelis op⁹ videri
potuerit nec meo iudicio (q̄ tñ romanas statuas cōtēplat⁹ sum) altioris edificij
q̄cq̄ huic opi poterat adiungi. Vera tua illic iacebat imago. Job in vtrūq̄ la t⁹
erat in sculptus. Sup pect⁹ tuū crucifixus residebat. In infulis q̄s circa beatā vīr-
gē bis tua effigies cernebat. Ad pades tuos duo leones tā viuīs siles vt terrores
inijcerēt aspiciētib⁹. Angeli vndiq̄ q̄i volātes astabāt. Arma tū tua tuꝝ ecclie in
plerisq̄ locis vīsebant. Laudaui ergo te mirūimmodū q̄ et si altū teneas dignitatē
gradū multasq̄ possides opes: nō tñ esse te hominē obliuisceris. s̄ qd est hominis
lapiētis 7 mortale te noscis 7 de morte sedulo cogitas. Quo fit vt te nō nisi iustū
iudicare possis. Nā q̄ viuēdo moriturū se cōtinuo meditat⁹: is p̄culdubio 7 vitā
ducit meliorem 7 cū dies obitus adest min⁹ angit. Quia p̄uisa iacula (sicut grego-
rius inq̄t) minus nocēt 7 facile cōtēnit hui⁹ mūdi blandicias 7 in dnamēta refu-
git q̄ semp cogitat se moriturū. Anū tñ in tuo sepulcro defuit. qz nō erat ibi epita-
phū te actuis virtutib⁹ dignū. Volui igit̄ supplere defectū ediditq̄: nōnullos ele-
gos. qui si placebūt in aliq̄ ex lapidib⁹ sarthophagi tui poterūt inculpi 7 ad poste-
ritatis deduci memoriā: vt nō solū p̄ntes s̄ etiā futuri populi q̄lis plat⁹ fueris 7 q̄
ecclie vtilis recognoscāt. Et q̄ tibi succedēt nō locū dñtarat s̄ 7 vtutes tuas bre-
pcurēt. Vale optime 7 fac q̄ tuus enneas si p̄bas est dicere tuissimus fiat.

Promotoꝝialesse,

Epistola. cxvj.

Reuerēdo p̄ri dño ep̄o cōstā. Eneas filius et michael de phullendorff se-
cretarij regij. S. p. d. Reuerēde in xpo p̄ri et dñe. Obtinuit supiorib⁹ dieb⁹
bonorabilis. Quia maiestate regia p̄mariarū precū lras: p̄ aliq̄ bñficio
ecclesiastico sibi cōferēdo ad tuā collationē spectāte. Hūc dō cū eisdē lris ad tue
paternitatis p̄ntiā pficiscij: sperās in oculis tuis grātā p̄motionē inuenire. Ae-
rū q̄ idē. Quicū nobis p̄ plurimū puerfatus ē: nobisq̄ retroactis t̄pib⁹ obsequio
sum se p̄buit et acceptū: et cū semp̄ bonestū et p̄bū inuenim⁹. Nō indignū puta-
uim⁹ has n̄ras lras in eius recōmendatione tibi cōscribere. Quapropter licet nō
dubitem⁹ paternitatē tuā cū intuitu v̄tutū suarū: tum in arie ob reuerentiā regie
cellitudinis beniuolā sibi et affectā esse. Rogam⁹ tñ vt etiā nostro intuitu. Quicū
ip̄m rec̄pias cōmendatū. vt p̄ tui fauoris p̄fidia q̄ primū regiarū p̄cū sortiri pos-
sit effectū. In qua re reputabim⁹ sp̄ālem grāz a tua paternitate recepisse viceuer-
sa in nobis possibilib⁹ ad tuā beneplacita nos offerētes.

Promotoziales lre.

Epistola. cxvij.

Otarij romaneregie cācellarie. Reuerēdo p̄ri ep̄o cōstā. dño suo. S. p.
d. Licet merita n̄ra nulla p̄cesserunt quoz vigore petere a te aliqd̄ audere
debeam⁹. Quia tñ res iusta ē. p̄ q̄ interuenim⁹ et benignitatē tuā nō igno-
ram⁹ fiduciā habem⁹ q̄ ea q̄ q̄rim⁹ libent⁹ audies et libent⁹ adimplebis. Qd̄ autē
poscūm⁹ hoc est. Venit ad te cui⁹ cū lris regis p̄mariū p̄cū sup̄ aliq̄ bñficio ecclia-
stico sibi cōferēdo ecclie tue: q̄ cū sit vir l̄ratus et bonis imbuit⁹ morib⁹: facile apud
te optimū p̄ez grāz iueniet. Nos tñ cupim⁹ vt n̄re etiā sibi recōmendatiōes. p̄sint
cū cū diligam⁹ et suis exigētib⁹ meriti p̄car̄ habeam⁹. Rogam⁹ itaq̄ vt n̄ro intuitu
tuos sibi fauores impēdas q̄ ip̄e sentiat lras n̄ras ad effectū sue regie gr̄e cōseq̄n-
das nō modicū p̄fuisse quā re nob̄ ad p̄cipuā cōplacētā recipiem⁹. Parati ē in
oib⁹ possibilib⁹ tibi et cōi et in p̄ticulari p̄placē. Datū i noua ciuitate anno .x̄.

Ladislaus cōmēdat sumo pontifici ne
emulis suis regnū hungarie p̄firmet.

Epistola. cxviij.

Ridricus dei grā romanorū rex semp̄ augustus sanctissimo patri dño eu-
genio pape quarto. S. p. d. Et si nō dubitem⁹ apostolicā sede tāq̄ verita-
tis doctricē iustāq̄ vite magistrā. quozlibet iurib⁹ fauorabilē eē: nulliq̄
p̄sus iniuriā facere: q̄ quicqd̄ ab eius solio manat: iusticie lancib⁹ librat et equi-
tatis. Nō tñ ab re fore putam⁹ aliqua p̄ nos scribi. b. tue. q̄bus ius serenissimi p̄ri
apis ladiislai hungarie regis patrueis n̄ri charissimi pueri pupilli et orphani com-
mēdatū efficiam⁹: et eoz q̄ ficta p̄ veris referūt imp̄is resistam⁹ conatibus. Scit
em̄ tua beatitudo patruele n̄m p̄fatū q̄ p̄obitū vite diue inēorie patrui et aīcel-
foris n̄ri alberti rōanoz atq̄ hūgarie bohemicq̄ regis in vtero materno postbu-
mus remāserat. Et primū nat⁹ fuit et sacri fōtis vnda renat⁹: adbibit ex amore so-
lēnitatib⁹ verā hūgarie et scāz suscepisse coronā. Hūc at̄ sicut accepim⁹ magnopere
q̄dā instāt vt tua scitas titulū regni bui⁹ i aliū trāfferat multa illinc emolimēta: tñ
scitatu tue tñ regno p̄fato puenietia dicētes q̄ licz nullaten⁹ aplicā mouere creda-
mus: q̄ nullū cōmodū est tāingens. p̄ quo bñ vendi iusticia possit. Mirandus tñ
est eoz conat⁹ q̄ ex alieno icōmodo suū q̄retes cōmodū: altissimi sanguinis pue-
rū et paterno et auito regno cupiūt spoliare. Iniquū p̄fecto et abominabile scel⁹
Fecerit em̄ ali⁹ quis magnalia sit potēs sit aptus regimini sit p̄ aliq̄s accersitus.
Nolum⁹ ista discutere nec cū iniuria volum⁹ loq̄ cuiusq̄. Nulla tñ rō suadet huic
puero suū adimī regnū q̄ si p̄pter se nō esset magniputā dus ei tñ p̄ter facta pater-
na vniuersa xp̄ianitas fauorabilis esse deberet. Quis em̄ n̄ri t̄pis bō ē q̄ p̄us bui⁹
gloriosos p̄fectus tñ p̄tra thurcos tñ p̄tra buissitas nō audiuerit. Debēt p̄terea
et huic puero fauore p̄bere. Qui sui clarissima gesta: et illa ecclie vniō p̄stātice repa-
ta: tñ dō et karoli q̄rti et henrici septimi quoz vltim⁹ hic sanguis ē memoria cesa-
rū. Tacemus indite dom⁹ n̄re australis opa. tā p̄ impio q̄ p̄ ecclia in fauore fi-
k iij

dei p nros z buius pueri pgenitores edita. Quis tandem nō cōpati deberet inno-
centi puero parētib' orato: vero hūgarie regi ac heredi. Insane pfecto mētis z
animi crucis sunt ac tori' hostes iusticie q̄ tā generosum puez regno puare z ius
tā clarū cōculcare nitunt. Sciūt tñ z illi ipsi q̄ talia petūt. inhumanū ē qd opat
atq; idcirco extinctū puerū z nūq; inueniri p̄fingit. vt vel hoc colore regni titul'
in aliū diruer. Sed aliud regit. Quuit em rex la disla' ac fausta z felici fruis sospi-
tate. Satus puer atq; formosus. Is est i noua ciuitate vicin' hūgarie adiriq; ab
boibus pōt q̄ eius vilendi sūt cupidi. Spes z nra z oim est aīcessor' suor' virtu-
tes in hoc puero reuicturas. Que oia tue. H. recensent' ne p sinistras suggestio-
nes aliquid ex curia tua valeat extorqueri: qd huic patrueli nostro possit ee noci-
uū vtq; puerū istū omnib' imperiū pūcipib' sanguine iūctū aplice sedis fauore
tua sanctitas psequat. Sit igit hic rex pupillus in tuo cōspectu recōmēdatus. sit
aī oculos tue mētis sua generositas sua etas sua puritas: suor' memoria pdeces-
sor' z hui' iusticia ex qua nō inanis z ficta. s̄ vera z ampla vtilitas aplice sedi re-
dundare pōt. amplecti atq; tueri velis. Datū wicenne.

Epistola. cxix.

Consolat merens sup morte amici.

Oderati ac p̄stabilis ingenij viro nicolao de ylm. insignis ciuitatis esselin-
gensis secretario. Eneas eps seneñ. S. p. d. Ludouicus impialis cācella-
rie notari' homo frugi z nri amās tuas ad me lras attulit quas michaeli
de pbulendoz off impiali p̄bnotario dū viueret olim scripseras. Ex bis rediit in
memoria obitus amicissimi boīs qui me admodū turbauit. Quis em naturale
z cōe sit omnib' mori neq; vitari necessitas mortis queat. humanū tñ est dolere z
cōtristari amicos ex amicor' morte: fateor imbecillitatē meā cū michaelis mētio-
nē in tuis lris reperi. nō potui nō affici merore charissimi z dulcissimi amici: dum
me p̄suetudine priuatū ēē meminera. Cōsuloz tñ meipm qñ vt xpianū decet obis-
se illū scio. Nihil est qd illi morienti defuerit ab ecclia requisitū. Quicuz virtute
mortuus est cū pietate. Nūq; mala mors inuicū vbi bona vita p̄cessit. Illud ēē
ad felicitatē sibi: z mihi ad cōsolationē cedit: qz in ecclia mea seneñsi sepultus ē.
Cui' manib' quotānis parentari curabo. Facit deus cum illo apud xpm saluato-
rē in p̄missa patria reperiamur: vbi vere sunt opes: veraq; gaudia. Hic in ternis
nihil est solidū nihil perpetuo bonū: oia senescūt: oia occidūt. Michael noster vt
mihi p̄suadeo illuc reuerfus est vnde venit: magnūq; illū diem letus p̄stolat: in
quo surgentib' omnibus corpus suū ex puluere tollat. z gloria vestiat immortalē:
hec me scribere epla tua coegit. In qua nec granitas t̄est neq; ornatus t̄eserat
Sed vidi etiā picturam tuā qua diuum michaelem expressisti. Due in te res elu-
cent eloquētia z pictura. Sed hac magis in qua vel appelli vel zeusi potes equari
In altera si p̄seuerabis gregē exbis z ad singulares venies. Amāt em se artes be-
admiricē. Ingeniū pictura expetit. Ingeniū eloquētia cupit nō vulgare sed altū
z sūmū: Mirabile dictū ē dū viguit eloquētia viguit pictura sicut demoscenis z
ciceronis tpa docēt. Postq; cecidit facundia iacuit z pictura. Cuz illa reuixit hec
qz caput extulit. Eadem picturas ducētoz ānoz nulla p̄fusa arte politas. Scri-
pta illi' etatis rudia sunt inepta incōpta. Post petrarchā emerferūt lre. Post io-
tuz surregere pictorū man' vtrāq; ad sūmā iā videm' artē puenisse. Lando te quē
pictura sūmū: eloquētia mediocrē bz. Et hortor vt qualis es pictor: talez te velis
oratore p̄stare vt dicendi facultas que olim apud alamanos nō vtilis fuit postea
in exiliū acta est te duce priore locū vēdicet. Deniq; qz meā videris amicitia p̄te
re cōcedo petenti libēter: qd recusanti vltro obtulissim in co iā tecū bis lris ami-
citie sedus: meq; nō vulgare amicū do tibi vt me posthac ex arbitrio vtare. Scies
qz nō minus amaberis q̄ amabis. Vale ex noua ciuitate. Anno 7c.

Oratoria ars ex grecis in italos z modo
ex italīs in alamanos theutinosq; venit.

Epistola. cxx.

Meas ep̄s tergestinus iuriscōsul̄tissimo viro dñō gregorio hainburgensi.
 S. p. d. Cicero cū aduiciuuenis apud grecos mirificā orationē habuiss̄
 admirabant̄ q̄ aderāt oēs: mirisq; laudib⁹ nomini oratorē efferebāt. Se-
 uer aut̄ quidā amābissim⁹ patrie, inē oīm leticiā atq; tripudiū solus flebat. miratī
 circūstātes. Quid est inquit qd te letantib⁹ ceteris merore p̄ficiat. Tū ille oēs in-
 quit grecorū artes in latinū migrariūt. vnicā nobis ⁊ familiaris ⁊ charissima remā
 serāt eloquētia. Sed hāc etiā acero nobis aufert atq; in italiā secū ducit nūquid
 iusta est cā lacrimarū. Sic mibi hodie de te visum est cū in regia de studiis que vo-
 cāt humanitatē dissertares. Nā ⁊ legistā ⁊ theutonē supabas ⁊ italicā redolebas
 oratoriāq; facundia. S; qd fuit merori greco: mibi leticiā p̄buit. Neq; em̄ si theu-
 roma lris claret: que illas tradit italiā: min⁹ bz lraz. Sūt sciētie sicut ⁊ lumina qui
 de suo lumine lumē accēdit: sed sibi retinet lucē ⁊ accipienti tenebras aufert. In-
 ueni apud sanctū gallū qd sueuorū est opidū in veteri monasterio bibliotheca p-
 uctusta vbi ⁊ libros reperi ornatissime cōscriptos: quorū auctores fuerūt theuto-
 nes mirabar. Cur hodie nibil eloquētie his in regionib⁹ elucet. Sed venit i mē
 tē apud italos q̄z tps fuisse q̄ sepulta dicēdi facultate barbarorū iusticia dñabat.
 Ante centū ferme annos ⁊ antea tricentis q̄dringentisq; nō inuenies q̄ p italiāz
 sermonē habuerit tersus ⁊ lucidū. Sic pingēdi sculpediq; accidit arti. Si ducēto-
 riū tricētorūq; annorū aut sculpturas intueberis aut picturas inuenies nō boiem
 s̄ mōstroꝝ portētoꝝq; facies. Hāscis vō seculis appellat atq; zeusim: pollicretuz:
 pbidiā: ⁊ praxitelē: magnos fuisse cōperim⁹. Et de statuariis quidē ipsi videm⁹: ⁊
 virgilio fidē habem⁹: duz ait. Credo eq̄dē viuos faciet de marmore vult⁹. De pi-
 crozib⁹ vō testimonia sunt clarissimorū viroz q̄ pfecto minime tātis eos p̄conijs
 extulissent si picturā nō aspexissent sculpture vel silem vel illa pulciorē. S; ecce
 iā reuixerūt sculpedi pingēdiq; discipline. Reuixit etiā eloquētia ⁊ nro qdē secu-
 lo apud italos maxie floret. Spero idē in theutonia futurū. Si tu tuiq; siles con-
 tinuare ⁊ amplecti totis conatib⁹ oratoriā decreueritis. Accepi apud nurēbergā
 plebanū sci sebaldi virū greuē tua p̄motū suasionē: multis lucubrationib⁹ bysto-
 riā atq; rethoricā p̄fēq. Diligo ego vos ambos q̄ patriā morib⁹ omātes etiā lit-
 teris munire studetis. Ceterūq; de nilo fuit hodie nobis sermo: nō video quo pa-
 cro ex paradisi mōti p̄gredi possit. Paradisus nāq; terrestrē quā deliciarū vocāt
 ip̄s orietē positā volūt. atq; ex ipsa eufraten fluerē: que ⁊ scriptura tigrim appellat:
 quib⁹ ⁊ tigris ali⁹ in armenie regiōe caput tollat. q̄ solino teste eufratē flumiū in p-
 sicū defert siliū. Nilus vō a mōte inferioris mauntanie q̄ oceano p̄pinquat ori-
 ginē bz. Sic affirmare serunt punici libri ⁊ iube regis scripta. Si solino credim⁹
 ⁊ hic nūclatēs mic apparēs diuersis argumētis dephendit is esse qui irrigat egyptū
 ⁊ termin⁹ est affrice atq; asie. Licet lucano bui⁹ origo fluminis incognita vi-
 deat̄ dū ait. Egēs si qua iacet nascenti p̄scia nilo. Vale ⁊ qd verbis fieri debuisset
 scriptis accipe. Et noua ciuitate pridie kl̄s februarū.

Grates refert de multis beneficijs
 specialiter de equo veloci p̄pinato.

Epistola. cxxi.

P̄lédido ⁊ magnifico viro dñō caspari schlick impiali cancellario Encas
 ep̄s tergestin⁹. S. p. d. Logo: sequi regem quocūq; ierit duz me poscat. Si
 manū retrahit lōge fugiendū est. Algo tibi gras idoneū qui fuge equū mini
 strasti. Tua sūt innumerabilia in me beneficia. Expectare vicē ex me nō debes q̄
 vir possem numerare quot me beneficijs cumulasti. bñificia an̄ p̄miata sūt q̄z ex-
 bibita. In aio quisq; suo benefactor p̄miū tulit. Quēcūq; possidemus viuētes:
 beres nobis morientib⁹ vel inuitis aufert: sola fugiūt beredis man⁹ auariq; attē-
 co dispensant̄ aio. Reclusos in archa thezauros fures expilāt: predia latronib⁹
 patēt. Nihil tārigide seruari pōt qd fortune nō subiaceat. Extra fortunā ē qdqd
 donat̄ amicis. quas dederis solas sp̄ habebis opes. Sic marcialis ait. Tua mu-
 nificētia digna est laudū p̄conijs sempiternis. Ignorāt te tpa nra. Sic ē inuidia:

viuētes vrit: calcat: exterminat. *Rari* viuētes laudati sūt. Recte noster oratius
 virtutē incolumē odim? sublatā ex oculis querim? inuidi. Sed viue tu diu inui-
 tis emulis: laudabere viuēs. Et si tacuerint alij: nra loquax nō tacebit musa. In-
 uidia cessabit fata. Nō sp̄ glacies geticis horret in agris. Nec sp̄ mare verant in-
 equales p̄celle. Nā diffugere nives: iā cāpis gramina redeūt ⁊ arborib⁹ come cre-
 scūt: mutāt oīa vices que sub luna sūt. Nec felicia nec aduersa sūt imortalia: p̄ui
 ne succedit ver. Pomifer estatē sequit̄ autūnus. Quis beat⁹ es teipso ⁊ tua vtu-
 te cōtētus: speram? tū beatiorē te cernere: soli ⁊ stellis acceptiorē. Vincet inuidiā
 virtus. p̄pauci inmo nulli sunt tui similes. In bonoratā esse oportet curiā nisi tu
 quoq; bouozeris. Mittimus ista modo laurenti⁹ meus ex tergesto reuerfus. Qit
 se in foro iulij rumorē excepiſſe. Nā mediolani positū esse franciscū fortiani. Ve-
 netijs esse oratores galliarū ⁊ magni p̄sbi legatos. In regē aragonū cudit faba.
 Post laurentium alius venit ab italia qui mediolani nouitatē cōfirmat. Nescio
 credere priusq̄ n̄ros audio nuncios. Timeo tū ⁊ dari n̄ris verba. Comiti facta su-
 spicor. Sic sūt boim ingenia p̄p̄inquoib⁹ fauent p̄ntia picula formidant. Auxilia
 lōginqua parū habet spei. Rex n̄r binc abiturus cras existimat: nouāq; ciuitates
 repetiturus: ⁊ inde post triduū ingressurus stiriā. faustū sit illi p̄cor iter. Comēdo
 rē meā vīe magnificētie: tuisq; me p̄sidijs fauoribusq; p̄mitto. Fuit hic magister
 bubarū ne dicā nugarū: verba secū nulla feci: nec ipse mibi mutus annuit. Noui
 nihil actū esse sic silentiū iudicauit. Vale optime. Certūq; me tuarū reddito ope-
 rarū. Ex balneis austrie. xv. kl̄s marcij. Anno 7c.

Assentit p̄ab⁹ ⁊ sp̄o det efficere rogatū.

Illustrissimo p̄ncipi dño sigismūdo duci austrie dño suo Eneas silui⁹ poe-
 ta. S. p. d. Efflagitasti modeste a me pridie tibi vt amatoriā alicuius eplaz
 mittere: qua suadere posses virgini quā diligis vt amare te sineret. Alius
 fortasse tibi hoc negasset timens ne plabereris. Ego annuēdū duxi. Scio nāq;
 humane vite cōditionē: Nam qui nō amat in adolescentia in senio postmodum
 amat quo tpe derisui est ⁊ vulgi sit fabula: quoniā etas illa amori inepta est. Mo-
 sco p̄terea amoris cōsuetudinē qui in iuvene torpētes v̄tutes excitat. Nunc in ar-
 mis exercet illū in lris. Et studet q̄sq; id agere. p̄pter qd̄ amice placeat. Et q̄ v̄tu-
 tes nomē bonū faciūt: virtute dat operā q̄ amat: vt ante puellē facies laudet. Et
 quāq; hoc ineptū virtutis p̄mū sit. p̄babile tū est quacūq; rōne virtutes adipi-
 scaris. Adolescentes insup nō sūt nimīū cobibendi ne languidi ⁊ inertes fiant: p̄-
 mittendūq; bis est aliquis ludus: indulgendū est aliquātiſper voluptati eorū vt
 animū ⁊ cor sumant vt sciāt bonū ⁊ malū. vt versucias mūdi noscant: illasq; cum
 viri facti fuerint euitare sciant. Hac de cā gessi morē volūcati tue ⁊ optatā eplam
 hac p̄ditione tibi trāsmitto: vt amās nō negligas studia l̄rarū. Sed quēadmodū
 apes ex florib⁹ mella decerpūt: sic tu ex amoris blandicijs virtutē veneris. Vale

Epistola. cxxij.

Epistola plus audet viue vocis oraculo
 referre mētis cōceptū de pulchra puella.

Anibal dux numidie. S. p. d. ⁊ seipm dat singulari dñe sue insigni ⁊ formo-
 sissime virgini lucretie regis epirotharū filie. Volui te sepi⁹ alloqui amo-
 rēq; meū tibi notū efficere: sed etas mea nimis adhuc verecūda est. q̄ non
 patit̄ qd̄ intra me sentio foras exire q̄p̄mū incipio loqui mox rubor adest: timor
 impedit ⁊ medijs vor in faucib⁹ beret: nec cogitata possū effari. Timeo modēstia
 tuā ne me arguat. Elereor astātes ne me derideāt. Horresco micp̄s ne balbucies
 fiā. Hac de re qd̄ statuerā dicere decreui lris cōmittere. Quia eplā non erubescit:
 nō suspirat nō timet quēq;. Forsitan arduū aliquid ⁊ p̄difficile postulaturum me
 putas: parū est qd̄ volo hoc si mibi cōcesseris multū existimabo. Ego em̄ mode-
 stissima virgo fateor me tui amantē esse captūq; tui vultus splendore: nec aliud

Epistola. cxxij.

die nocturne cogito q̄ te: tu mihi semper es in mente te in corde et in animo gero: tu meum desiderium es: tu spes mea. tu quies: tu refugium. Cum te video quiescit animus meus et se oblectat: at cum abes nec te cernere possis: magnis virgorum stimulis. nec aliud medito: nisi ut quamprimum te reuiseam: hoc multiplex causa factum est. Nam et forma et honestas in te concurrunt. Laudat belenam poete. At ego illam non existimo tibi fuisse silem. Nec polenam tibi comparauerim. aut eam quam dilexit: hercules deianira: tu omnes vincis et pulchritudine et moribus quam altera philomena. A calce usque ad verticem nulla est in te menda. Erines tui splendore auri superant. Frons alta et spaciola est. Supercilia in arcu tensa debique spacijs distinguunt. Oculi tui tamquam duo emicant sidera. inde sagittas emittis et vulneras iuuenes: hinc quos vis occidis et quos vis viuificas. Nasus suis comitibus partibus facie mirifice honestat. Genas cadore nixio resperfas modestum rubor interfecat. Quid labia corallina et cristallinas referant dentes et omnes oris tui partes unde melliflua manant verba: hinc risus ille. progreditur qui me sepe ad intima penetrat. O virum felicem. qui labia illa mordebit: qui tales osculabitur genas qui mentum tuum et candidioris sithica nixie gulam tuam poterit tangere. Nolo pectoris tui et illorum pomorum qui ibi latet mentionem efficere: me referes nimis ardeas. Tu te scis quam intra et extra formosa es. Ego mirari magis quam vigne comedare te possis. Hoc tamen quod mores tui regio fastigio digni. et forma plus quam dici possit honesta: ex duce me seruum tuum fecerunt. Tu enim sum nihilque magis cupio quam re gratam tibi efficere. Nec miror. Nam et pbebe (ut inquit fabule) huius esset iouis regis crete (quem vetustas pro deo coluit) filium. Admeti tamen regis filiam amas. pastorem se fecit et gregem pauid. Ego igitur libens seruo tibi: nec aliud a te postulo: nisi ut amare me sinas: et aio equo feras. si mei dicaris amatu. hoc est quod volo peto exigo nil postulo plus. Fer tu ut amator dicar. Nam et amator ero et seruus tuus modicum annuas. Confitere dignam te fore: quam meliores et maiores quam ego sum amet. Esset vir paris aut ypolitus dignus amore tuo. Tu tamen noli querere formam. Nam et qui pulchri sunt superbi etiam sunt: nec stabile habent amorem. In me erit amor perpetuus: qui natus in adolescentie mee flore cum etate cresces ad senium producat dumodo tu mihi faueas et me adiuues quem tamen non debes despicere. Nam et mihi non negauit deus mediocrem formam. Sunt mihi preterea opes multe que omnes erant tue si vice amoris rependeris. Ach quid dixi nimium erraui. non ut amas peto sed ut amare sinas: hoc si tua ex gratia impetrauero beatus sum. Tu quid factura sis rescribe. Et vale animala mea deliciae mee corculum meum.

Redarguit consanguineum
auxilium a se petentem.

Epistola. cxxiiij.

Entellus regie cancellarie scriba. S. p. d. Johanni de buchau fratri charissimo. Pulsas me crebris literis ut hospiti tuo panem solum quem comediti quasi tuus cibus mea pinguedo sit: At ego non inebrior vino quod bibis nec me tua pulmentaria iuuant. Tu da pecuniam quia consumpsisti cibaria. Ego meum aurum curam. quia vir tantum scribendo acquiram quantum sufficit. Tabagus hispaniarum preterfluit: pactolus asia: qui duo flumines barenas dicuntur aureas habere: buc tibi eundem est si aurum petis. Cancellaria regia inops est virque suos ascripticios nutrit. Ego plus tibi feci quam debere: quia vestem quam emeram nouam dedi ut te ab hospite quasi captiuum redimerem. Martinus quem pannonia genuit: italia nutruit gallia pastorem habuit. et omnis christiana venerat religio. nudo pauperi medium paludamentum prebuit. Ego solidam dedi pallam. Huc queris non satis esse hanc: quid ad me tu videris. Quod potui hoc feci nisi sufficit: querere aliunde quod sufficiat. Vir maturaes etate longeuus: non tibi honori est alienum subsidium querere cum possis ex tuo officio viuere quod si tenueris quid ad me. Proximus sum ego met mihi: ego mihi prouidebo non curo quid hospes dicat. Vestem tibi non me dedi: utas ut libet si satis habeat quod suum est. Si minus in te actio est. Ne satis est vestem amisisse. Nihil ad me vixis Job verba nihil maledictio. Nemo leditur nisi a seipso. Tu prae mihi mala quicumque vult nisi opera faciam malo digna: manus maledicuntur

mibi. Ego te rogo et alios omnes mei sanguinis homines. me ut iam missus faciat: quia non sum in spem natus omnibus qui vix mibi sum satis. Vivite vos ut potestis et me nunquam fuisse natum credite. Cogitate omnes quod lucrifacere aiam possitis. Id quod curabo. Reliqua vana caduca nulla sunt. Hodie sum? cras non erimus. Ideo edificemus illic ubi neque tinea neque erugo est ubi nec fur nocet neque latro. Illuc meus fere cogitatus. Illic ut me queras volo et utinam inuenias. Delibris alijsque rebus tuis fac quod iusti est. et aliquando cogita sine me posse vivere. qui possum et statim mori et multum vivere: sed omnia in manu dei sunt: ideo illi serviendum est. Tu vale et desine me amplius lacescere iniurijs. Datū vienne.

Caprat benivolentia et petit sibi aliquos libros accommodari.

Epistola. cxxv.

Meas silui? poeta impialisque secretari? Magnifico et generoso domino domino benrico comiti de lupfen domino suo. S. p. d. In scriptis veterum tria inuenio quod nostri partim negligunt. partim assequi non valent. Elegantiā enim et gravitatem sentiamus quod vetusti codices redolent. nequeunt nostri seculi boies imitari. quod veritatis munus eorum potius fuit. Allocutiones singulares enūciare: et si in epistolarum capite ponere possent. Sed supina quidam ignorantia decepti. De bladii volūt. omnes orationis tertium profundunt. Hos propter iniquitatem vobis supplico cesar viam maiestatem appello. vestrum officium implozo viam clementiam obtestor. reddite iudicium inopi iudicate potentem meam calamitatem inspiciate: nemo vos magis quam iusticia mouet cesar. Et in hac modum infinita. Hoc et mihi facere liceret: sed veterem morem magis commendando. Et cum summos illos imitari sapientes in eloquentie atque philosophie studiis nequeam. In hac certe parte ipso vestigijs iuberebo. Id te quibus clario sanguine creet? et multa doctrina sis fretus singulari appellatio salutis. Et sicut iulio cesari scribens cicero se ante ponebat: sic et tu equo animo feres eneā tuam in ipso primo epistolae angulo intueri quod non arrogantis est sed veteres imitantur quorum ignorantia modernorum scde profero. Nunc quod ex te velis paucis accipe. Retulit mihi vir mitis et mihi amicissimus: imo alter ego. Michael de pbullendo: si notari impialis te pluribus libris abudare. quorum nomia etiam mihi perscripsit. Inter illos nonnulli sunt quos visere cupio non quod antea non pegerim: sed quod diu illis carui. Et sicut amicus post magnam temporis intercapedinem audidus est amici videndi: sic mihi cupiditas est contubernales illos meos quibus nimium priuatus fui: in domum recipere et per aliquod tempus esse cum eis. Hoc potest mihi prestare humanitas tua ut me michael instruat. Est enim apud te onidius de tristibus de arte amandi et amoris remedio. Terenti? quod comicus et hieronymus in epistolis quod tam ex peto relegere quam nunc pascale adesse diem. ut piscab? atque oleribus? et oleo semotis: vesca carnibus? possim quod desiderium si tua benignitas impleret: magno me tibi neru retinebis obnoxium. Erubescodum sic scribo. Namque cum nulla in me nosusura precesserit nullaque notio: temerarium quoddammodo videor me beneficii ex te petere. Quisquam enim poscere aliquid cupit: an omnia se se de metiri et an impetratus sit dignus? rigida trutinare censura: ne postulas carēs et dano et irrisioe mulcet. Sed neque ego hoc pretermisi. Sunt enim nonnullae rationes quae mihi spem faciunt te meis votis annuturum: quas breuiter tibi exponam ne me temere atque inconsulte motum iudices. Omnes qui libros cumulant aut oblectari illis et fieri legendo peritiores cupiunt. Aut videre amatores sapientie volunt ut transientes per viam digittulis monstrant. Hi sunt qui magnas et preciosas habent bibliothecas. In quorum plateis aristoteles: plato: cicero: seneca: virgilius: liuius? et omnes vetustas delitescit. Priores quidem ut gaudium perfectum habeant: opuscula communicant: commodat: et incommodatum recipiunt: transcribi permittunt. et tantomagis exultant quanto vulgaciores sapientium virorum volumina conspiciant. Alii vero tamquam thesaurum libros recondunt et corrodi potius tinea et topizis muribus ferunt quam in apertum dari velint. Nec tam diligenter vellus aureum draco custodiebat. aut aditum orci cerberus quam isti suos libros: quorum duntaxat in marginibus et auribus oblectant: nunquam quod inter? sit aut legentes aut intelligentes. Quod si tu ex his ceteris nunquam vel tibi scribere vel te alloquere praestem. Sed

aiunt oēs q̄ te norūt: similē priorib⁹ esse q̄ poetas ⁊ oratores nō vt in tetro carcere claudas. sed vt ad tuā ⁊ cōm vtilitatē publicēs emere cōgregareq; studeas. Quātū p̄terea te fore in oib⁹ reb⁹ liberalē: benignū: munificū: ⁊ tūz in oēs hoīes. tum in eos qui tuorū studioꝝ amatores sūt largū atq; beneficū. Vdis ergo allect⁹ morib⁹ decreui has meas lras ad te dare teq; hortari rogare obsecrariq; vt p̄ aliquō tempus in vsum meū oratores ⁊ poetas quos p̄scripsi venire p̄mittas: qm̄ ad te nibi lo p̄iores reuertent⁹: sed poti⁹ p̄ ridētia p̄ata ⁊ floridos agros verni tpe trāseunt tes meū postq; cōfabulati aliquātiſp fuerit: tāq; recreati alacriores te repetent. Quia nullus est tā gratus loc⁹: nulla societas tā ocūda: cui⁹ nō aliqñ emergat satietas. Misos igit illos fac vt nō solū mibi sed vt ipsis etiā geras morē. Ad hec accedit michaelis q̄ apud te est familiaritas: huic etiā placebis. Et is vadē cum dñō wilhelmo rāq; p̄thonotario regio ⁊ tui obseruātissimo se dabit. libros non iturus ēē sinistrosius: s; ad te pura fide remeatur os. Adde ⁊ terciū qm̄ mibi etiāz libz sūt quoz te potero cū voles participē facē: ⁊ sic vicissim tu meis vteris opusculis ⁊ ego p̄fuar tuis. Et ergo finē eplē donem. Credo me nō ēē stulta petitio ne vsuz. si id postulo qd morib⁹ tuis ē p̄sentaneū cōcedere. Si tute mibi potes annuere: si tua etiā in eo versat vtilitas: si nō solū meā s; etiā michaelis amātissimū tui cōmoditatē pmoueo. Tu fac vt rōne poti⁹ obtineā q̄ ceca fortuna repellat: mibiq; vt i māpio impera. Datum in noua ciuitate aulric quintō idus apulis. Anno. M. ccccl.

Beraldoꝝ nomē ⁊ officiū vnde exortū sit.

Epistola. cxxvi.

Meas dei grā eplē senen. dñō iohāni binderbach secretario regio ⁊ aman-
tissimo fratri. S. p. d. Querere multi solēt vnde sit beraldoꝝ nomē exortū
Quis beraldos p̄imos instituit: ⁊ qd officiū gen⁹ hoc hoīm int̄ moꝝtales
habeat. Que res mibi q̄s aliqñ fuerūt dubie. Sed cupiēti plurima nosse vt est bu-
manū ingeniū. q̄rentiq; certior fieri. apud anglīā que olim britania dicebat. in sa-
crario nobilis edis sancti pauli lundoniē. vet⁹ bystoria in man⁹ venit. añ annos
ferecētos vt signatū erat p̄scripta q̄ si vera est ⁊ mee pōt ⁊ alioꝝ satisfacere cupidi
tati. In ea qd inuenerim tibi scribere decreui vt acri tuo iudicio cū viro p̄mario ⁊
doctissimo dñō vlrico de mōte solis qd tenedū sit censeas mibiq; rescribas. Au-
tor bystorie turbides grec⁹ annotat⁹ erat: quē fama celebrē clazq; nouim⁹: trāsla-
toris nomē nullū inueni. Cōstat tñ peritū fuisse q̄ magnū illū ⁊ faciūssimū auto-
rē latine lingue nō minozē q̄ grec⁹ reddidit. Nō teneo vba bystorie vt erāt p̄te-
pta. Snie memini i ea ad hūc fere tenozē scriptū erat. Beraldi sūt q̄ apd maiores
n̄fos heroes vocitabant⁹: q̄s maiores hoīb⁹: dñs minores fuisse tradūt. Nā que
p̄isti reb⁹ gestis insignē videbāt gratū populis virtute sublimē in deoz cetū colli-
gebāt. Si nō miracula extabāt quib⁹ eū supra naturā aliquid opatū fuisse p̄sta-
ret. At si miraculi vibil erat x̄tus tñ admirabilis videbat: hūc neq; deū neq; ho-
minē p̄pellare p̄bas putabāt. s; mediū int̄ vtrūq; sortiti vocabulū be: oem voca-
bāt q̄ semideū: sic heroes introducti a q̄b⁹ corrupto vocabulo beraldi sūt appella-
ti. Illos aut instituit p̄m⁹ oim dyonisi⁹ q̄ etiā p̄m⁹ armat⁹ ⁊ cū exercitū iuasit in-
diā ac rudes illos ⁊ agrestes hoīes corticib⁹ arborū ⁊ crudis ferarū carnib⁹ vtētes
i vrbes legit: boues aratro iungere: frumēta serere: deos colere: nutrire comā: mi-
trā ferre: ⁊ vnctiones docuit vngētoꝝ. Suiq; his dator vini sicut ⁊ grecis: arma
uit cos armis marcialib⁹ ⁊ ad vsum vite cultioꝝ erexit. Quib⁹ cōpositū cū vellet
abire atq; alias lustrare regides fuerit cōplures i ei⁹ comitatu q̄ iā senio p̄fecti ⁊ af-
fiduis attriti laborib⁹ neq; remanēre volebāt sine rege neq; seq̄ ducē volebāt. Recel-
sūq; p̄ncipē lacrimis ⁊ fletib⁹ obsecrabāt vt sui misereret. Ad q̄s liber p̄: ponite
curas inquit cōmilitones frēs q; mei diū pugnaſtis diū me secuti estis. ego alia ex
alijs i fata vocor: vobis iā parata q̄es ē ⁊ hic p̄mīa laboris vos manēt. Sistite h
⁊ vrbē hāc terrā quā vñ mibi lacerti q̄siuerunt possidete. Ego vos hodie militie
laborib⁹ absoluo. veteranos milites ēē volo heroasq; vocari. Nun⁹ vñ m̄ erit rei-

publice consulere fontes arguere: laudare, probos: ceteri muerib? vacabitis: quicq;
 getu terrarq; venciū, victū vobis reges vestitūq; dabūt: honoratōres apd oēs
 erit. Xenia vobis pncipes offerēt, suasq; vestes donabūt. Stabit fides dicto ve
 stro: medatia bozebiq; pditores indicabit, q; scias male hnt hos infames affeue
 rabiq;. In oi terra libertas vobis esto: securusq; vob trāsit? z icolat? . Si q; vos
 vīmq; vbo facti de angariauerit quēpiā gladio feriet. Ceterū ex amicis meis ba
 choissimū. Spartebā vobis regē indiscq; pstituo, q; vobis alimēta pbeat z ānuas
 stipes. Qui custodiat puilegia vza: z honoratos vos beat ex grege vīo ad regni
 fastigiū euocat? vos illi pfulite z poster. Cui? si gen? defuerit ex vobis vūsq; liber
 reges indoz finito. Atq; sic adhortat? heroas dyonisiū ex india duxit exercitū
 Spartebas aut regnavit sup indos qūq; ginta z duos ānos. Budāq; filiū succes
 sozē reliq; q; cū regnasset annos viginti instituto filio cradena vitā finiuit. Ac p
 eū p duodeciz gnationes heroū soboles vsq; ad berculē regit i india. Hercules
 aut cū domiū terraz mōstris ac sciticia tyranoz deleta penetrasset. India regnū
 heroū i se recepit. Puilegia tñ bis non ademit: s; auxit eoz numez pscriptis inf
 eos q; secū ab hispania z mauritania militauerāt: z p gerionē triplicis aie z antcū
 terre filiū arma tulerāt lōgis itinerib? z se iecta etate defunctis. S; cū venisset ad
 mortē multosq; filios bier. (Multis em mulierib? nrimomo iūc? fuit) xnicam
 aut filiā sustulisset pandeā noie buic regnū pmisit. Et vt oñderet heroas qnti fa
 ceret p ceteri liberis. vñ ex nūero heroū noie iobarē viz filie dedit. q; regē gereret
 qūgetosq; buic elephātes qtuor milia eqtū z centū triginta milia peditū pstituit q;
 bus regnū tueret. Ex h nat? ē polimbōtras a q; dicta est: vbs maria polimbōtra.
 Cui? posterioritas vsq; ad alexādrū magnū p cētū z triginta octo reges idiā gubna
 uit. Ex q; b? or? ē por? : cui? vtutē mirat? ē alexander atq; adeo dilexit vt victor vi
 cto regnū dignitatēq; restituerit. Tū q; alexander ex suis militib? heroas legit se
 nes qūgetos. lōga z laboriosa nimis militā pritos. q; poro cōmēdauit. q; bus
 singulis annis i singula capita viginti argēti talēta daret: adiecitq; puilegiū heroū
 vt auro z purpureis cocineisq; vestib? z paludamēto vti possent. qū z arma re
 gia z insigne deferre quis getū terrazq; loco fuerint. Si q; bos manu pullasset
 aut vbo lesisset. cū capitis reū eē bonaq; sua fisco deberi. Sic tuthides vt ille re
 fert q; trāstulit q; filia herodotū z didimū z magastē z renefontē sentire pcedit.
 Additq; demū ex psona sua auctor ignor? . Ilz abem? igit? beraldoz nomē idē signi
 ficare qd apud veteres heroū significabat. Dyonisiūq; pñū hoc gen? boim apd
 indos instituisse. Officiū eoz eē vt regib? assistāt vt cōsulāt reipublice vt vtutes
 extollāt vicia fulminēt. Nec aliud sūt q; milites veterani q; post multa egregia fa
 cinora mltaq; bella mirifice pfecta z amplissimos triūpbos exbausti virib? fessiq;
 senio a labore militari remittunt z i curiā cōsulturi accersunt. Traditū q; apud
 maiores ē bñdōi boies sp honoratos fuisse actū faulis tū dauidis tū salomdis tū
 ceteroz regū hebreoz latera cōstipasse qū z inter machabēus bec dignitas lo
 cū obtinuit. Legim? z iulii cesarē cū victo popeio in egyptū pcessisset boc noie z b
 honore plerosq; suos pmilitōes donauisse q; secū z i gallia z i britania z i germāia
 z i grecia: forti pectore militauerāt. iāq; torpēte senecta lāguebāt. Nec octavian?
 august? hoc pclarissimū gen? boim neglexit: q; supato apud acciū marco anthonio
 extincta cleopatra. cū parthoz supbia timore posito veniā postulasset: ablatoq;
 marco crasso cū pciosis munerib? signa remisisset: tū reges indoz ad famā tanti
 nois moti vsq; ad hispaniā legatos misissent. ac vltro parere se romano impato
 ri obtulissent. Cū submerso catabro terra mariq; pacē roan? pplū bier: clausissetq;
 denuo iā portas bñdōi: fert legē tulisse. Qēs idarco mortales exercere se solent z
 obiectare piculis z aliqñ pace frui quiete possint. Nec labor est vllus q; pñia non
 expectet. Capropē maiores nñ militib? q; bñ pugnaissent: nō solū stipedia q; bus
 se suāq; possent nutrire familiā: s; honores amplissimos pstituerūt vt coronas: ar
 millas: bastas: z alia vtutis insignia qū solamē z pñiū laboris exacti. Silt? z vos
 ere decet q; vñs fauētib? z magna vtute militū rē romanā restituiū? z altā pa

cē toto reformauim? orbe nē milites q̄ lōga z durissima nobiscū bella pegerūt: ac
 plurimū sanguinis tū sui tū hostiū effuderūt sine mercede tantū laboris euadant.
 Quisq; q̄ p̄ decennū nobiscū militaueris. Si mō q̄ dragenari? fueris siue pedes si
 ue eques stipēdia merueris. militā p̄ hac z oī labore vocato heros esto vetera
 nūq; miles. Nemo te ciuitate foro tēplo hospicio domo p̄bibeat. Nemo tibi cri
 mē ascribat. on? imponat. pecuniā ex te q̄rat. Si q̄d peccaueris solā cesaris vidi
 ctā expectato. Quicq̄d turpitudinis admiserit hoies: te iudicē p̄palatōrēq; time
 ant seu puati seu p̄ncipes fucrint. Ad dixeris affirmauerisq; nemo falsū arguat
 Libera z apta tibi oīa itinera locaq; sunt. In edib? p̄ncipantū mēsa tibi potusq;
 esto. Stipēdia q̄b? te tuāq; domū serues ex publico quotānis habeto: quā legiti
 ma face duxeris vroz ceteri seminis p̄ferat. quē exprobaues infamēq; dixeris: hic
 reprobat? hō z infamis esto. Alma insignia noīa z ornāmēta heros ferto q̄ reges
 decēt. Que dicere aut facere velis vbiuis gētū loz nationūq; facito. Si q̄s ti
 bi iniuri? fuerit cervice careto vtq; senectuti tue q̄eti? cremonēsiū q̄ p̄ vos antho
 nij p̄es fouerūt agros tibi tuīq; silib? viritin diuidēdos assignam? q̄ si pauci fue
 rint addim? z mātuānos vt bona fide z alta dute p̄fuisse te respūlice gaudeas.
 Sic octauianū veteranos suos bonorasse p̄firmat de creuerat idē pen? banibal fa
 cere nisi fortuna fract? aduersa anthiochi regis z p̄ussie coact? fuisset. supplex tri
 bunalia petere cōperim?. Attilā bunoz regē quīs efferatū z inanem gloriā. filia
 suis veteranis p̄uilegia cōtulisse. Neq; theoderic? gottboz maxim? z audētissim?
 rer heros in bonoratos reliquit q̄b? z ciuitates z p̄uicias tributarias fecit. La
 rolus aut in magnus q̄ p̄mus post grecos apud romanos suscepit imperiū: germa
 nus hō ex antiq̄ frācoz p̄apia nat? postq; saxones sepi? rebellātes multa vi do
 muit: ac feces bunoz logobardos ab infestatione romani p̄sulis exterruit. susce
 pto cesaris noīe z augustus appellat? milites oēs q̄ tātū laboris comites fuerāt: in
 hūc modū honore ferē z libertate donasse. Ite inq̄ milites mei vos heros vo
 cabimini: focij regū z iudices criminū. Eluite post hac labores exptes: cōsultate re
 gib? et publico noī turpia corripite: fauete feminis: iuuate pupillos p̄silio circun
 date p̄ncipes. ab his victū vestitū stipēdiūq; petite. Si q̄s negauerit in glori? in
 famisq; esto. Si q̄s iniuriā vob intulerit reū se maiestā agscat. Vos aut caueriq;
 ne tātū decus tātiq; p̄uilegiū in isto belloz labore partū aut ebrietas aut scurrilita
 tis aut alio quouis vicio maculetis. Ne q̄d vobis largimur ad gloriā: redūdet ad
 penā quā de vobis sumēdā si fors itā ex cesseritis nobis z successorib? nris rōanoz
 regib? p̄petuo referuam?. Nec sūt q̄ de noīe z institutiōe heraldoz q̄s heros fuil
 se cōstat apud antiqs scripta cōperim?. Cur aut nris dieb? q̄ nūq; militarūt z ab
 secti q̄dā hoies hoc nomē assequūt. nescio cām nisi qz oīa degenerāt: nec ē boīm
 genus qd̄ stet suis legib?. Nā z indocti doctioris insignia recipiūt: z q̄ nudū nūq;
 ensēm viderūt militā p̄fitemē nitentq; calcaribus aureis atq; vt de nra dignita
 te dicamus: absq; lris absq; moribus sermone leues atq; vita cathedrā pōtifica
 le audemus ascendere. Quere religiones p̄curre mechanicas artes: oēs oberrāt
 nihil est qd̄ suis legibus puris inuolatisq; p̄seueret. Vale z si q̄d babes qd̄ bis con
 sonet auctoritate dignū z fide scribito nobis: nri memor z amās. Cuius rei micha
 elem p̄sullēdoz fūi? p̄secretariū tuū z nri diligētē doctrina plenū. aut iudicē aut
 arbitrū experiemur. Ex viēna kl̄s Junij. Anno dñi. M. cccclj.

Passagium q̄d difficile conduci possit
 in effectū arguit pluribus ex rōnibus.

Epistola. cxxvij.

Breuere ad me tue amātissime leonardē duplicatē z triplicatē peruenerūt
 In omnibus hortaris me magnopere ad rebellicā instituedā pro mea viri
 li quādo apud cesarem seruiō operas nauem facis vt xpianum decet et
 hominem semis natū cuius est (nescio quare id fiat) quominus pōt eomagis de
 edi bono anxiiū esse. Laudo tuū cogitatū: tuas curas probō. Atinā tui similes re
 bus maximis p̄essent. Eredo multo meli? xpianitati cē p̄sultū. Nāq; si verū dice,

re libet: nimia ē in orbis nri rectores sōnūletia aut aduersus officiū aut pter officiū oēs intenti sunt. Arbitror te iā cognouisse quē sūt apud ratispanā gesta et q̄ negligenter eo conuētū est. Et italia nulli cōparuere. Nā legati venetoz p̄lo- lutū audire p̄lū quā bauariā ingrederent. Unus mihi videt sup oēs laudā- dus princeps philippus burgūdie dur. qui rsi esset britanico bello implicatus vo- catus tamē ad conuētū qui p salute populi xpiani erat indictus: noluit excusari: noluit rei publice deesse. Congregationē que cōmune bonū tractare videbat sua presentia noluit esse priuatā. Venit igit ratispanā iturūq; se contra tburcos in p- sona p̄pria pollicitus est. Si vel cesar vel rex hūgarie vel alius magnus princeps exercitū duceret. Si minimus missurū se quas posset copias: neq; bis in reb; ex- cusatū se habere voluit: nisi tale sibi supueniret impedimētū quod tota xpianitas legitimū reputaret. Quis hunc satis cōmendare principē posset. Nemo ē inter ch̄stianos cui minus timendi sunt tburci et infideles ceteri q̄ duci burgundie. Nemo tamē est qui pro depulsandis atq; cōp̄rimendis hostib; fidei solitior eo reperiat. Unde ista mens homini. Nō cupido rapicndi hūc trahit: cui sunt opes infinite: nō spes vlla voluptatū quibus frui victores putant: qui est iam euo pro- fectior. Et si delicias amet nūq; maiores q̄ domi reperiat. Non augēdi dominiū ratio qui se nouit in grecia aut in asia nequa q̄ regnare posse. Sed est hic religio- sus princeps amat ecclesiā matrē suā. Cupit fidei nre cōsultū esse: dolet cuz audit xpianū nomē blasphemari. Misere in felicib; aiabus que dietius in captiuita- tē a barbaris rapiunt. Pudet eum ignomie quā tburci nobis inferunt. Est enim nobilis animus: nō pōt mens alto sanguine nata: nō alta meditari. Nihil turpe ferre pōt generosus spūs. Videt se dono dei amplissimis et populossimis regio- nibus prefectū: multisq; beneficijis cumulātū. Nō vult ingratū videri. Recogno- scit munera i se diuina esse q̄ plurima vult p sua facultate vices reddere. Memi- nit iohānis patris sui: quē tburci pugnātes pro fide catholica captiuarūt. Cupit vlcisci patris vultus: imitariq; maiorū suoz vestigia: quos pro fide orthodoxa constat fuisse ardentissimos. Huius igit opā factū est q̄ in conuentu ratispanensi nōnulli articuli cōciperent quoz ego copia rectorib; nostre vrbis feci. Nec me dubiū tenet quin tu illoz noticiā habeas. Nam et illustri dñio venetoz apud qd nunc morā trabis articuli p suos legatos huiusmodi missi sunt quoz si fiet exe- cutio nihil erit nostre religioni timendum. Cesar eiusce rei cupidus nouus apud franckfurdiam conciliū indixit. Id futurū est tercio kl's octobris. Cesar aut eo se curiamq; suam transferet aut presidentes plena potestate suffultos mittere: neq; negliget quātū in se erit puentus. Nūc quoniā de me multa dicis: reserabo tibi q̄ mihi incūbunt. Optaui domū reuerti visere amicos: cōsolari ac pascere quocūq; tandem passu valere meas oues supplicauit cesari. benignā mihi vt licentiā p̄be- ret: qua patrios lares peterē: nō obtinui. Aut em̄ sua serenitas necessaria sibi esse seruiciā mea dum instat apud franckfurdia dicta dies. Eā ob rē fero moleste meū exiliū. Vereorq; qd nuper sum expertus. Etenim cū ratispanā pergerē inuasit me dolor pedū quē podogram medici dicunt: que res mihi intereundū acerbissima fuit. Nō tñ neglexi cōmissum onus. Pter cuz magno labore peregi: adeo vt pede ad sellā suspensio vnius dici viā fecerim cū inter asperrimas alpes nō esset qua- drigis locus. Idē timeo ne mihi nūc accidat: si vt mentē intelligo cesaris v'l mit- tar inter legatos: vel suā sequi serenitatē iubeat. Sed quid agā quis ego sum qui tantū imperiū effugere possim. Video insup res maximas esse ad quas teneor et vniuersē xpianitati vtilis. Quid in labore pro facultate mea statui manere et ad meum exilium paucos menses addere: donec franckfurdii consiliū finiat. Im- partiar meas operas in cōmune bonū. Et si nequeo grādes manipulos in aream ferre dñicā at saltē spiculas aliquot in horreū ecclesie reseram. Neq; em̄ deus no- ster tā facta boiz q̄ mētes īspicit. Et laudatā i euāgelio muliercula legim; q̄ duo era minuta i gazophiliū obtulit. Illō aut oro leonarde amātissime ne vel pal-

fa giu cōtra thurcos instituedū italice pace cōparca. vel me monacho qui illā con-
 clusit equiparādū putes. Nāq; si pulcerrime ⁊ vere dicis nulla eē psonā adeo te-
 nuē p cui⁹ man⁹ neq; at si veit diuina maiestas res maximas ꝑficere. Et addis ex-
 emplū nri tps. Nā pacis italice humilis ⁊ quodāmodo despect⁹ heremitarū sancti
 augustini monacellus auctor bī. Nō est tñ equa rex ⁊ psonarū ꝑportio. Pax enī
 italica et si vt ais rome ad maturitatē ꝑducī nō potuit: adeo tñ in alto illo sūmī ꝑ
 fulis igne ꝑsistoriali decocta fuit vt paruo postmodū sole potuerit maturescere.
 Erāt ⁊ partes q̄ ꝑdebat lōge desesse bello cōtrite atq; exhauste: intelligebātq;
 nisi ꝑcordiā amplecterent vtrinq; fundit⁹ eē ꝑeundū. Nec plurima erant capita
 quorū sensus cōbinādi ad ꝑficiendā italice pace viderent. At negociū hoc gerēdi
 cōtra thurcos belli: rude adhuc indigestū ⁊ pene intactū ē. Nec germanie aut gal-
 lie ꝑncipes quorū potissime mētes excitāde sūt satis intelligere possunt: quid sua
 nō intersit: cōtra thurcos arma mouē q̄ sūt ab eis remotissimi. Quis insup galliā
 aut germaniā armet nisi cerebra pene infinita ꝑiugat. Adde q̄ oēs italice vires
 ad maritimā classes sūt vniēde. Qualis deinde int me ⁊ monachū italice pacis in-
 uentorē cōparatio cadit. Fateor q; nihil est rectori ac rectori orbis factu diffici-
 le velle illi ⁊ posse vnū ē. Nec inficias eo spirare vbi velit spiritū dei: q̄ ⁊ aliqñ in
 finā mūdi eligit vt fortia q; ꝑfidat. Sz audi psonās q; dispares adiectis. Ego
 illū monachū q̄ ptes italie dissidentes cōposuit: crimie mūdū: lōga vite sanctimo-
 nia cōꝑrobatū doctrina plenum. Nihil mīroz si de⁹ in finem elegit ꝑ qd̄ pacaret ita-
 liā. At istic q̄uis turpitudine ꝑdo meā lōge a me absūt. Dabet in me de⁹ mltā q̄
 punit⁹: nulla q̄ ꝑmīet. Quo igit pacto me velud organo magnis i reb⁹ vtat. Ve-
 reor vereor vt te vera nō cede: medū me grādib⁹ ingero negocijs: ꝑcedimēto magl⁹
 q̄ ꝑmotioni repiar. Tu desine de me tibi mltā ꝑmittere: ac me domi q̄ foris ma-
 lis cimbā fortasse nō inutilit⁹ regaz. Nāvis magne si clauē tenuero ⁊ me sil⁹ ⁊ nau-
 tas per dā. Franckfurdiē si fuero naucleros inueniā optimos: atq; ipser enīgis
 officio fungēs peccatorū meorū partē telebo: hec tibi de me volui dixisse. Nunc de
 ordine dato pauca differā. Scripsisti vocādos esse multos ex italia ad cōciliū ra-
 tispanēse putasti id futurū constā. simile ne dicā basilien. qd̄ in annos viginti ꝑ-
 tensus est. At nūm ex acto mense finē accepit. Indictū eē aliud buc rursus vocant⁹
 ex italia rex aragonū: venetici: ianuēses: florentini. senen. lucani. Comes q; fran-
 ciscus: quis nō est inuestitus de ducatu mediolanen. accersit ⁊ dux mutine: mar-
 chiones insup mantue: mōtisserrati ⁊ saluciarū. Videbim⁹ quantus erit nostrorū
 feruor italorū. Regib⁹ quoq; francie anglie bohemic hūgarie polonie dacie suecie
 norwegie scotie lse danf vt ad ꝑuētū mittant. ꝑncipes alamanie adesse: comi-
 tates mittere legatos iubent. Si erit cōuentio grandis spez bene gerēde rei sum-
 mā. Si pauci cōuenerint obzigestam. Dices. Quid sentis: quid putes futurum:
 Mallem tacere. Mallem opinionē meā esse falsissimā ac mendacis q̄ veri ꝑꝑbe
 te nomen. Dicā tamē q̄ me⁹ ꝑresagit anim⁹. Non spero q̄ opto. nil boni menti
 mee ꝑsuadere possum. Quare inquis. Quare inquit. Ego bene sperez xpianitas
 nullū habet caput cui parere oēs velint. Necq; summo sacerdoti: neq; impatori q̄
 sua sunt danf. Nulla reuerentia: nulla obedientia est. Tāq; ficta noia: picta capi-
 ta sint: ita papā impatorēq; respiciamus: Sūū queq; ciuitas regē habet. Tot sūt
 ꝑncipes quot domus. Quomodo tot capitibus quot regūt xpianū orbē arma
 sumere suadebis. Age dicito cōcurrere in bellū cunctos reges. Qui ducatū dabis
 Quis ordo in exercitu erit: que disciplina militaris: que obedientia: quis pascet
 tantū populū: quis intelliget varias linguas: quis reget diuersos mores: quis an-
 glicos amicitib⁹ gallicis: quis ianuēses coniunget aragonesib⁹: quis theutones
 hūgaris bohemicq; cōciliabit. Si paucos contra thurcos ducis facile succūbis
 Si multos confunderis. Undiq; sunt angustie. Perge vltra atq; inspicie xpiani-
 tatis vultum. Pacata inquis italia est: facile aduersus externos arma sumet domū
 quietā. Nescio q̄ quietā. Inter regem aragonū ⁊ ianuēses adhuc belli reliquie

manent. Nec ianuenſes hi ſunt q̄ cōtra thurcos pugnaturi credant quib⁹ tribu-
ta pendere dicunt. Veneti cū thurcis fedus p̄cuſſere. Et quib⁹ autē ſe ſumpturos
arma p̄ n̄ra fide: ſi ceteri xp̄iani bellū thurcis indicant. Quis hanc cōditionē im-
plebit. Vocare nūc rogare atq; excitare venetos oportebit: q̄ cetos imitati eēnt
ſi par eis cū thurco nō eēt. Quid cū italis facies q̄n due nauales potentie ⁊ q̄dē
maiores deſunt. Rex aragonū quib⁹ eſt potētiffim⁹ ⁊ ad cōe bonū ardens: baud
q̄q; ſolus bellū nauale contra thurcos agitabit. Summi pōtiffic⁹ quāta ſit claſſis
nō ignoras. Deſicit igit nobis altera belli p̄s. Mā cū terra mariq; thurcos vera-
re p̄poſitū eſſet: deſicientib⁹ italis nihil eſt qd̄ de maritimo bello ſperem⁹. Patebit
aſianis elleſpōtus. Et ſi terra bellū gerat: infinitas ex aſia copias in greciā thur-
ci traducēt. In hispania noſti q̄ multi ſūt reges potētia regimine volūtate ⁊ opi-
nione diſpares. Nec illi in extremo iacētes occidēti ad ſeptētrionē trabēdi ſunt
Eſtq; qd̄ agūt cū granatēſib⁹ tomi. Rex frācie ⁊ ſi toto regno pepulit boſte: mari-
nas tñ boras inq̄etas bz: nec milite extra regnū audebit mittere. dū claſſes ex an-
glia repetinas timet. Anglici nil aliud aio gerūt q̄ vt repulſa ex franca yndicēt
Scoti dani ſueti norwegi in vltimis orbis oris ſiti: nihil ē qd̄ extra tomū queant
Theutones in ſe diuiſi nulla in pte coherēt. Ciuitates cū principib⁹ diſſident. Et
ipſi inter ſe principes nullo cōcordie vinculo tenent. Suiſenſes cū ducib⁹ auſtrie
vetus odiū tenent. Comes palatin⁹ archiepo mogūtino infeſtus eſt. Ducatus lu-
czelburgenſis inter regē bobemie ⁊ ducē burgundie litigioſus pendet. Quis ſunt
ad kl̄s vſq; nouēbris in eā rem inducie. Duces ſaxonie de ſeraginta caſtellis cum
bobemis litē habēt. wratiſlauieſes reſti p̄ bobemie regē. homagiū facere recu-
ſarūt: niſi ad ſe rex p̄ficiſcat. Pruteni qui religioni ſancte marie theutonicorum
ſubiecti fuerūt: exciſſo p̄iori iugo ad regē polonie deſecerunt. Iſq; nūc regiones
ingreſſus cū coniuge ſacramenta fidelitatis accipit. Lignicenſes quos laſilaus
rex gubernatori bobemie dederat ſubire iugū recuſant. Nec pudwicenſes parere
dño de roſis voluntarij ſunt. Quis dono regis ad eū ptineant. In auſtria nihil q̄
ti eſt. Hazonē eyezinger dominātes ſpernit. Ciuitates amāt ſeditiones frequen-
tes agunt. mancho bobemus cū duob⁹ milibus latronū regionē longe lateq; ve-
rat: In wienna crebra ſiunt incendia: nec auctores in fama veniunt. In hunga-
ria prelati ⁊ barones inſenſi ſunt iohāni vainode: qui quondam gubernator fuit:
nūc capitani nomen tenet regniq; maximā partē occupat. Biſkra beben⁹ inue-
ſtitus a rege de territorio ſepuſion in hungaria ad poſſeſſionē venire p̄ iohannem
impeditur. Diſpotus raſtie quib⁹ thurcis vnitus p̄ter auxilia tamen regis hun-
garie petit ⁊ thurcos aſſerit bello paratos. Nihil tñ ad bec hungari mouent: ſed
habaturi potius inducias ſiue p̄cordiā cū boſte q̄ moruri bellū credunt. Ede nūc
in tanta rerū varietate quid ſperandū aut timendū ſit. Intuere deinde mors bo-
minū ac noſtroꝝ principū facta cōſidera quantus auaritie ſinus patet. quāta in-
ertia quāta voracitas. Nemo litteris aut bonarū artū ſtudijs intentus eſt. Et tu
cū hiſce morib⁹ deleri poſſe thurcoꝝ exercitus putas: vtinam tu verax inueniaris
ego fallax. Atq; res ſeſe habēt: manebo ad dictā diez franckſurdien. ⁊ ſi nō p̄-
dero reipublice xp̄iane. macerabo tamē meipſum ⁊ in vindictā meoꝝ delictorū
affligā corpus ⁊ mentē. Si quid in cōmuni redundabit boni tanto id libentius
videbo. q̄to magis p̄ter ſpem eueniet. Tu vale ⁊ me vt ſoles ama: ⁊ ſi amaſti
parū amorē auge. quoniā ego te p̄ tua virtute vebemēter amo. Ex noua ciuita-
te die. v. Julij. Anno. M. cccc. liiij.

Excusatio regis dacie quare
ad dictam non venit.

Epistola. cxxviiij.

Euerendiſſimo principi domino. F. diuina ſauēte clemētia romanoꝝ im-
peratori ſemp auguſto duci auſtrie ⁊c. Criſternus dei ḡſa regnoꝝ dacie
norwegie ſclauoꝝ gotoꝝ rex: comes i aldenborch ⁊ delmanbo: ſt. Salute
⁊ triumphantis victorie conſtinuū incrementū. Perlectis nouiſſimis impialib⁹

litteris nobis directis. merore cordis et mentis antictate indicibili urgebatur.
 Cum videamus tandem virus pestiferum in christiana fidei ductu congestum: viperam
 illam balynam eorum tyrannum feraciter euomisse: et quod in sue impietatis con-
 tentaculis fabricauit incentiuum sue iam crudelitatis detexit. Nunc non ambigim⁹
 imaginem bestie illius gestare. quam iohannes euangelicus vates ascendente de ma-
 ri preuidit. terciam partem stellarum ad una trabente immo asiam et affricam et iam
 suis execrabilibus spurciis europe terminos defedante videre videmur. serenif-
 sime impator et frater charissime quod cum singulari mesticia referimus statum oium
 et ferum omnium religionem fidei et urbanos mores in populo christiano adeo a iusticie
 tramite declinasse quod diuinam non cessent irritare: et puocare vindictam. In illos preci-
 pue qui aliorum vita et exemplo deberent merito esse ductores: vnde ultione condi-
 gna hoc nostro tpe quo peccata magis et vicia subrepunt: flagellis et plagis gra-
 uioribus excubant. Nullus enim christianorum fines per vniuersi orbis machina a peste
 cladi vel incursum hostium eximi videre aut cognoscere valeamus: omne quod solus
 vbi christi nomen colit crebris agitari et oppugnare contrariis. Neque propterea ullam di-
 uine miserationis et pietatis recuperande maiorem adesse fiduciam quod incipientes a
 capitibus diuinis institutis et bonis moribus finem euangelicam legem resumptis: priores
 culpa et notas emendemus in melius: quatenus placata diuinitas suorum calorum feli-
 citibus propicia non desit optatibus. Nec sunt inuictissime cesar arma fortissima: per-
 pugnacula munitissima et securi presidia quibus aptius et facilius: immo felicius
 et fructuosius hostium vires et fronte supbie demoliri conueniat quam unilitariis cu-
 neis per bellis munimentis. Hoc quidem exemplariter peribis traditionibus com-
 parat quod medici satagentes noxiales a corporibus ebrymos repellere per prius an-
 tibiotis et cathaplasmate congruentibus perparatas ad exitum supfluitates deinde
 formato expellunt. Sic ergo impialis maiestas erga deum celi deuota superioribus et
 inferioribus suggerat melioris vite feruore. Interioris enim conscientie peniten-
 tia cilicio sacco et cinere. non auro vel argento: non exquisitis monilibus nec in-
 arcu fortium aut robore potentatus uinuere diuinam contra se concitatum placere
 furore. tunc augustalis maiestas superno adiutorio comite: cum exercitibus christia-
 nis hostium castra penetrabit securi: omnesque barbarorum constringet conatus ausus ar-
 mis et potentia vindicabit. Eruntque hostium vires angelo domini cohortante sicut stipu-
 la ante faciem venti et titubant pauore et timore sordescunt. O saluberrimum et iocun-
 dissimum omen si fata prestassent. Quod regnum nostrorum rebus compositis que variis
 impresentiarum contrariis detinent antracibus cum proceribus nostris quos nu-
 mero et solertia militari ornatissimos obtinemus: cum vestre serenitatis cotuber-
 nio pro fide catholica: pro gloria immortalis: pro illius noie qui nos suo sacro cruo-
 re redemit: per fidelium ibidem a thurcis oppressorum tutelam: cesarea comitiua: adesse
 possemus. Testamur deum nihil nobis gratius nihilque optabilius quam quod in tam san-
 cto opere adesse liceret. Condolentes ex ipsis cordis visceribus impiali constati-
 nopolitaneis: vbi et venerande patriarchali ecclesie quam constantinum magnum primus
 post philippum orthodoxorum cesarem predecessorem vestrum fortissimis muniis abfir-
 mata suo nomine que prius bisancium dicta est et presentia legum decorasse. Abi-
 summa ecclesiastica et impialis maiestas viguit sanctio. Ibi fuerat legum sacrarium fidei
 viguit norma et religionis specimen institutis et obseruantis religiosissimis pre-
 ornata. Licet et ibi quandoque satban non absuit. qui arrium sabellium manicheos
 nestorum macedonum dipstorum. Euticum et ceteros suscitauit hereseon: qui
 in agro domini in critico fidei zizania seminauit. Quorumque impedimentum huic
 nostro sincero proposito prestitit quod vestras imperiales litteras diuitatate dece-
 diebus festum sancti gregorii precedenti. presentate recepimus baiulo. Cum vero
 regnum nostrum dacie vbi residemus ad presens insulis interfecit diuersis vadiis
 ponti a se distantibus inuicem et primo tempore parlamentum regni nostri predi-
 cti: cuius consultatione in rebus grauioribus affectare solemus absque pluri tem-

poris intervallis cōgregare minime poteramus. Tum etiā quia sum^{us} in p̄inctu
ad regnū n̄m navigandi norwegie cū expeditione cōtra hostium n̄roz incurtus
quos frequentius sustinem^{us}. Quo p̄terea cesarijs vestris desiderijs et hortatib^{us}
pronūc satisfācere minime potuim^{us}. Si vō in p̄fata dicta p̄ sancto isto et pio ope
celebranda aliqua salubria et vtilia cōdudent^{ur} de quibus nos certiorari duxeritis
quātū nobis possibile fuerit. salvis regnoz n̄roz negocijs aio gratissimo facie
mus. Ceterū in cā ordinis p̄utenoz beate marie ierosolymitan^{is}. Iris v̄re serenita
tis pleni^{us} intellexim^{us}. Cū vō talis inter ordinē militiā et patriā sit exorta discordia
vt peiora magisq^{ue} indices nocitura verisimil^{iter} formidam^{us}. Quo p̄terea indices tracta
tus cōcordie magis difficultari verisimilit^{er} timeam^{us}. in quo ordini et patrie ex int^{er}
mis cōdolem^{us}. si tñ fuerim^{us} requisiti obtentu v̄rarū impialiū l̄rarū omnē ad ordinis
p̄fectū et patrie cōcordiāq^{ue} et pacē efficacē operā libenti aio impendem^{us}. Valere
serenissime princeps et frater charissime in illo q̄ habitat in celis et imperat^{is}. cūta
sua ordinatione gubernās felicit^{er} et longeue cui nos offerim^{us} gratissimo aio p̄para
tos. affectātes a celsitudine fraternaq^{ue} charitate v̄ra hāc p̄ntes excusatione n̄raz
corā illustrib^{us} p̄ncipib^{us} et serenissimoz regū oratoribus et legatoz aplice sedis. qui
diē cōstitute p̄ntes extiterit legi et recitari. Datū in noua ciuitate n̄ra rosthiden^{is}.
die dñica palmarū. Anno a natiuitate dñi. M. ccccliiij. n̄ro regali sub secreto.

A rege aragonū ad sacrum collegiū car
dinaliū sp̄ote contra thurcos ire.

Epistola. cxxix.

Euerēdissimi in xpo patres et dñi amici nobis singulares post memoriam
n̄ram. Nihil p̄fecto cecidisse recordamur qd nos adeo cōmouerit aut tan
tā indignationē aio iniecerit: quātā cōstantinopolitane vrbis casus et gre
corū miserāda atq^{ue} inaudita calamitas: neq^{ue} vō ob id solū indignamur q̄ greciā
q̄ magna ps est xpiane gētis amissa libertate oppressa ac in uianū et seruitutē in
fidelin^{um}: p̄ xpianoz negligentia redactā et xpiano corpe distractā atq^{ue} dissipāz vi
dem^{us}. (Quāq^{ue} est id grauissimū qd et oim mētes atq^{ue} aios magnope cōmouere
atq^{ue} excitare in vltione debet. sed etiā q̄ turpissimā et indignissimā notā noi xpīs
no ob eā rē iniustā cognoscim^{us}: et que vir vnq^{ue} vllis cōsilijs piculis aut laboribus
aboliri posse videat^{ur}. Quid em̄ tā indecēs tam turpe tam pudendū xpianis. q̄ pa
ti xpianos a barbaris opprimi et acerbissimo seruitutis iugo subijci fidēq^{ue} nostrā
labifactari atq^{ue} fundit^{er} eueri. Pro qua tuenda atq^{ue} cōseruanda dubitare v̄z ne
mo q̄ xpianus se sit mortē impigre appetere. Sed hec cōis culpa sit. Duz em̄ ali
alios intuemur aq̄ cōstantinopolis calamitatē si quis in eius defensionē arma ca
piat et obistere iniurie conet^{ur}: illa ciuitas interiz capta est. et illa ois grecia cōcidit
Capite em̄ cōfracto et cetera mēbra cassata sūt. Cū aut quottidie intelligamus ex
multoz sermonib^{us} ac l̄ris ipsuz thurcorū principē in eā insolentia ac furorē pue
ctū eē. ob res secūdas q̄ solent aios extollere atq^{ue} inflāmare: cūq^{ue} nō cōtentū gre
cie captiuitati ceteris xpianis atq^{ue} e grecie claustris in italiā velle erūpere. Impe
riū orbis terraz sibi p̄mittentē et xpianā fidē euertere molientē. Institui^{mus} aio il
lius furozi. p̄ viribus n̄ris obistere: conatusq^{ue} eius nepharios quātū in nobis fue
rit reprimere atq^{ue} infringere. Sperātes xpo deo n̄ro autoz atq^{ue} fautozi. p̄ cui^{us} fi
de defendēda hāc expeditionē gloriosam suscepturi sum^{us}: vt et aliq^{ui} p̄ncipes et po
puli xpiani vna nobiscū ad salutē sacrosancte romane ecclesie exēplo n̄ro exerce
tur ac fore. illū atrocissimū fidei hostē nō solū vlciscamur et intra grecie terminos
cobibeam^{us}: sed etiā recuperata oi grecia ipm et tota europa depellam^{us}. ac ne in asia
quidē sua quietū eē sineam^{us}. Que cū ita sint. R. p. v̄ras oratas esse volum^{us} primū
vt vos ipsi qui fidei xpiane duces estis in eā tuendā et cōseruandā oēs vires et stu
dia v̄ra p̄feratis. nec eā ruere patiamini: cuius p̄tectors acerrimi merito esse de
beatis: vt alijs exēplo sitis q̄ ad vos oculos referūt q̄cqd agiū intuent^{ur} cū ad vos
primū q̄ estis religionis capita acceptā iniuriā et cladē hāc p̄tinere existimēt. De
inde vt cūctos p̄p̄os p̄ncipes ac reges xpianos p̄ legatos ac l̄ras q̄ad fieri possit

exhortemini atq; exerceat: vt & ipsi exēplo v'ro n'ro q; hoc & necessariū & inatē glo-
riosus bellū suscipiat: & p eo gerēdo q's possint copias classes arma & conatus
parēt. Si p fiden'ra tuēda in q est salus n'ra reposita nō depugnā: p q dimica-
re sustinebim'. Si feram' iniurias x'po deo n'ro factas: cuius ille imagines deleuit
scōz ac martyru statuis euerfis: reliquīs luto. puolutis: sacris virginib' incesta-
tis: filiab' & cōplexu parētū ad stuprū raptis parētib' ipīs crudelissime necat'. Si
bas in quā feram': cuius tandē iniurias v'lascimur. Si religionē n'ram p negligē-
tiā ruere patimur: vt omittam' ignominias vincula cedēs que xpianis impedit
Quidnā spare ampli' de aiarū salute possum'. Multis sane ac sumis p'cipib'
vt cōstantinū & iustinianū omittam': tum domus n'ra que barbaroz semp oppu-
gnatrix fuit. tuz aliarū nationū ac gentiū maximo honore ac gloriofum fuisse sci-
m': xpianū nomē auxisse ac diffidisse. Quāto igit nobis omnib' bonest' & glorio-
sius fiet illud ab ruina & m'ifesto interitu vindicasse. Qz si nulli nobis adiutores
fuerint ad tantā iniuriā vindicandā malūq; pulsandū. quod existimare nō pos-
sum'. Hos tñ ppositū n'ram exequi cōtendem' sperantes in x'po deo n'ro rē p'spe-
re successurā. In qua et si mori cōtingit leto & cōstanti aio moriemur. Datū i ca-
stro nostro neapolis prima aprilis. Anno. liiij.

Dialogus cōtra bobemos & thaboritas
de sacra cōione sub vna specie.

Epistola. cxxx.

Euerendissimo in x'po & colēdissimo patri dño iohāni de carnial sacrosan-
cte romane ecclesie sancti angeli diacono cardinali. Eneas epūs senensis
S. p. d. Quis apud bobemos aplice sedis legationē abieris & oēs illius
gentis mores opinionēsq; noscas: tñ qz peruersi quidāz homines nouos indies
errores eudūt. Et ego nuper iussu cesaris in bobemia fui cognouiq; bonos & ma-
los & multa cū eis cōtuli: & audiui multa que sedē apostolicā intelligere nō est in-
utile. Decremi que hac in via mibi cōtingerit tue dignationi p'scribere. Qz si ma-
gnā papirū implevero. nō tamen crit arguēda narratio: qz res plurimas nō pōt
breuis cēpla comprehendere: & cauendū est ne fiā obscurus. dum breuis esse labo-
ro. Pretermittā nihilomin' locos illustriores. Adhibeat mibi benignas aures
tua modestia boniq; cōsulat si liberior scripsero q' tue dignitati par sit. Nā vet'
noticia & vsura que inter nos olim fuit audacē me facit. Sed incipiā iam narrare
quā nulla est mibi de tua benignitate dubitatio: q' solet oīs i parte recipere meliorē.
Cū ergo p hos dies de noua domo versus pragā iter agerē: essentq; mibi college
nobiles. Albertus de ebersto: f'baro. procopi' de rabenstein & henricus truchses
equestris ordinis milites. Ex vsu visum nobis est (qz raptōres & insidias timeba-
mus) ad thaboritas poti' q' in aptis villis pnoctare ac lupoz. magisq; leporum
sequi fidem. Premissū igit q' thaboritas accederēt atq; ab bis ius hospitalitatē
expererēt. Acceperūt hec letis ais thaborite: dederūtq; fidē atq; obuiā venerunt.
Res spectaculo digna fuit: rusticānū & incōpositū vulg'. Quis vrbani videri ve-
lint. Frigus erat pluuiāle tēpus. Nā bobemia sepe miscet estati hyemē. Ex illis
aliqui nudi erāt solis tecti camisijs. Alij pelliceas tunicas induerāt. Alij sella ca-
rebāt: alij freno: alij calcarib'. Alteri crus ocreatū fuit: alteri nudū. Huic oculus
defuit: illi man'. Et vt virgilianis vtamur verbis. Feduz videre fuit populataq;
tēpa raptis aurib' & trūcas in bonesto vulnere nares: Incedēdi null' ordo. loqndi
nulla modestia: barbaro & rusticano ritu nos exceperūt. Obtrūcūt tñ xenia pīces
vinū ceruissā. Sic opidū igressi locū vidim'. Quē nisi hereticorū arcē aut asilū vo-
cē: nescio q' appellē noie. Nā q'cūq; detegūt int xpianos ipictāq; ac blasphemiarū
mōstra buc p'fugūt. tutamētūq; h'nt: vbi tot sūt hereses q't capita: & libertas ē q'
velis credere. In exteriori ciuitatē porta duo fuerūt scuta. In altero pictura erat
angeli calicē tenētis q' cōione sub specie vini suaderet populo. In altera zisca pict'
fuit hō senex & ytroq; lumine cassus. Hic oli dux thaboritarū fuerat & alter oculū
in pueritiā p'diderat: alter h' hostili sagitta p'fix' amisit. Ab hoc sepe victos fideles

aūt. Sepe xpianorū cedēs factas. Cōplures ciuitates exustas diruta monasteria
 sacras edes incensas pstitutas xgines sacerdotes occisos. Quē thaborite nō so
 lū monoculū s̄ cecū q̄ secuti sūt ducē: neq; absurde. Nā tali p̄plo q̄ nīl diuinitatē
 intelligit: nīl religionis tenet. nīl cō rectiq; videt: q̄s ducatū p̄bere debuit nisi
 cecū. Impletū ē illō saluatoris in eis. Si cecū ceco ducatū p̄beat abo in foueā ca
 dūt. Nāc dū mortū p̄mū eēt: p̄sultaretq; thaborite quē post se p̄ncipē designaret
 Postq; inq̄t animā me fugerit. excoziare cor p̄ meū z carnes date volucib⁹. Ex
 coziō nō timpanū facite atq; boci p̄lio ducē habete. Nā quis lozoz theuronēs so
 nū ei⁹ audierit: mor terga dabūt zischā i tipano formidātes. Nāc postq; obiit tha
 boritarū ali⁹ propiū sibi ducē legēst. Alij intātū illi⁹ mēoriā dilexerūt vt neminē di
 gnū existimaret. q̄ tāto duci succederet asp̄natiq; p̄ncipē o: phanos sese vocabāt
 q̄ p̄e carētes atq; orbatos. vt q̄ cecitatē nō viuā t̄m. s̄ mortuā q̄s colēdā cēlebāt:
 z ad inferos vsq; sequēdā. Nūc autē veluti numē thaborēses h̄nt. Et quis pictu
 ras oēs abhominēt: hui⁹ t̄m picturā religiose colūt: z honorē quē xpo negāt con
 tēdūt zische. Nōz secta pestifera z abhominabilis est ac sūmo digna suppliat. Ro
 mana eccliaz nolūt h̄ie p̄matū. Aut p̄prij clerū h̄ie q̄cē. Imagines xpi scōzq; de
 lent. Ignē purgatorij inficiant. Nīl scōz p̄ces iā cū xpo regnatū p̄desse mor
 talib⁹ asseuerāt. Festū diē p̄ter dñicaz z pascālē nō agūt: ieiunia spernūt: horas ca
 nonicas abijciūt. Eucharistiā sub specie panis z vini z paruulis z dementib⁹ p̄e
 bent. Cōficiētes nīl p̄ter orōnē dñicā z xba p̄secrationis dicūt: neq; vestimēta
 mutāt neq; ornat⁹ assumūt aliq̄s. Quidā nō couisq; desipiūt: vt nō vez xpi corp⁹
 in sacro altaris: s̄ rep̄tationē quādā eē p̄tendāt: errātis berengarij nō conuersi
 sequaces. Ex sacris ecclie: baptisimū: eucharistiā: matrimonij: ordinēq; recipiūt.
 De penitētia parū sentiunt. De cōfirmatione z extrema unctione nīl. Mona
 choz religionib⁹ infestissimi sunt: inuēctionesq; dyabolicas asserūt esse. Baptisma
 simplicis vnde volūt. Nullā aquā benedicūt. Cimiteria nō h̄nt cōsecrata. Cada
 uera mortuoz in cāpis z vt digna sunt cū bestijs sepeliunt: vaniq; censent ozare
 p̄ mortuis. Ecclesiariū p̄secratiōes deridēt: z in oib⁹ locis passim cōficiunt sacrm.
 Nulla maior his cura est q̄ sermōis audiēdi. Si quis negligēs est domiq; torpet
 aut negocio ludoue vacat duz sermo ē. virgis cedūt z intrare vt verbū dei audiat
 cōpellit. Est illis dom⁹ quēdē lignea similis herico ruris: hāc tēplū appellāt. Nāc
 populo p̄dicāt. hic legē p̄ oēs dies exponūt. hic altare vnicū h̄nt: neq; cōsecrat⁹
 neq; cōsecrādū ex quo sacrm plebīb⁹ exhibent. Sacerdotes neq; coronas ferunt
 neq; barbas tondēt. Nōz thaborite: frumētō: ceruisia: lardo: leguminibus lignis
 z omni suppellectili necessaria publice domū cōplent z addūt in singula capita sin
 gulis mensib⁹ sexagenā. Ex quo pisces carnes recētes cū velint vinū emāt: in al
 tari nīl offerūt. Decimas oēs damnant primitiarū: neq; nomē neq; rem tenēt
 Nō tamē concordēs sunt in vna fide. Sed aliter istaliter isti sentiūt: velle suum
 cuiq; est. Nec voto viuif vno. Nōz tamē sacrilegos z sceleratissimos hoies. Si
 gismūdus cesar ciuitate donauit z quos exterminare decebat. aut in vltimas ter
 ras ad fodiēdos secūdosq; lapides humani generis oī cōmercio puatos relegare
 liberos fecit minimo cūto cōtentus. Que res nō sibi t̄m s̄ regno q̄s maximo de
 decori fuit. qz sicut modicū fermētū totā massam corripit. sic fer illa boiū totum
 nomē gentis bohemic fedat. Sz accipe nūc vrbis situm: qz fuisi loco primus.
 Intueri mentia potuisti que duplicata cingūt vndiq; ciuitatē: munita turribus
 z pugnaculis. Collis est in occidentē extēsus: nulla ex parte vicinis altior cāpis
 s̄ p̄ruptis h̄nc atq; inde rupib⁹ tutus: hūc vno ex latere fluuius aluit: quē acrole
 luznize vocitant. Ex altero riuus est tenuis aque sed p̄fundus z aditu difficilis.
 is quasi vellet an opidū ingredi maiore fluuiū: in angustias viginti passū collēre
 strinxit: z penetrasset vt arbitroz mōtē nīl s̄aris duriorib⁹ impeditus iter flectere
 coactus fuisset. Certū ergo ad dexterā riuus z ambicō opidū magnā partē. tan
 dē fluuiō q̄ reliquā portionē circūdedit finito collo misceat. Sic ciuitas ex omni

parte rupibus et aquis munita: vno tamen loco per platium habet accessum: sed artum
 et ingenti fossa et latiori muro defensus. Tres hic porte sunt priusquam urbem ingredie-
 ris. In priori vero propugnaculum est: cuius muri viginti pedes latitudinis sunt: al-
 titudinis dupli. Machinas belli plurimas victis hostibus excisissimam civitatem ob-
 tinuerunt. Quas in foro ad terrorem vicine plebis ostentant. domorum parietes aut li-
 gnei sunt aut lutei: aut nullo platearum ordine distincte: sed ad casum posite. Nam
 sicut olim tentoria passim locarunt: sic postea domos erexerunt. Multa illis et prius
 sa suppellex est: et diuitie inter eos plurime sunt. Multarum enim gentium spolia in vni-
 locum congeste: voluerunt bi quondam ecclesie primitive in omnibus vivere et in co-
 muni tenebant omnia. Fratres se invicem appellabant: et quod vni defuit alter submini-
 stravit. Nunc sibi quisque vivit et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Brevis ser-
 uorum charitatis brevis imitatio fuit: sed priores christi discipuli: et qui nascentis eccle-
 sie fundameta iecerunt: que propria prius habebant fratribus communicabant nihil alie-
 ni recipiebant nisi sponte et amore christi donati. Thaborite vero hereditates alienas
 expulabant et que violenta manu rapuerunt: hec tamen in commune dederunt. Nec sic per-
 scuerare potuerunt. Reversi ad ingenium avaricie iam oculos student. Et quia rapere ut
 olim nequeunt. Nam languidiores facti vicinos timent: lucris inbiant mercature
 fordidissimos sequuntur questus. Sunt in civitate ad quatuor milia virorum qui possent edu-
 cere gladiorum artifices facti lana et tela ex magna parte victum querentes: inutiles
 bello creduntur: preda nulla bis erat: sed nobilium et monasteriorum villas invaserunt: quos
 sibi postea sigismundus. nescio an divine legis et humane pueror idcirco dici pos-
 set: perpetuo iure possidendas ascriptis. Intellexisti quod sit hec civitas: qui mores huius
 populi: quod sit opidis: qualis hereticorum senatus: qualis nequicie synagoga: quale do-
 micilium sathane: quod templum belial: quod regnum luciferi. Idcirco cum perorasset et ab
 hospite meo cuncta que iam scripsi vera esse didicisset: hortabar hominem tantis ut er-
 roribus renuntiaret. Non erat hic oino durus neque monitiones aspernabatur: habebat
 in penitiori thalamo beate virginis et christi saluatoris imagines: quas oculis
 te colebat. Credo nisi timeret amissionem bonorum. (Nam dives est) publice ab illa in-
 sania resiliat. Sed maluit animam plerique opes perdere: et multi propter pecunias
 perire. Idcirco saluatoris voce facilius dicit: camelus per foramen acus transire. quam di-
 vites adipisci regna celorum. Incrassatum cum venissent ad nos tam sordide civitatis
 magistratus et gratias ageretur: quia visitassemus eos: et urbani magis homo quam mente vide-
 rent. Dico ego ad cellegas meos: peccavimus fratres genti peccatrici et inimice dei co-
 municavimus. Non putavi tantos hic esse quatos errores invenio. Credebam solius
 rite condonionis hunc populum a nobis esse secretum: sed nunc expositum habeo. hereticum et po-
 pulum hunc infidelis deo rebellis: nihil pensi nihil religionis habentem. Quapropter si
 volumus pacem satifficere. necessarium est bis aliquid dicere ne sua nobis facta placere
 putet et apud vicinos gloriatur. Romani regi sibi legatos comissasse. Assenciebatur mihi
 proci et vtile psillum dicebat. Sed australibus terrore plenis et leporino corde preda-
 tis suadere finia mea non potuit: quis verba sic efferre. proposuissim ut nulla irritatio
 populi timenda esset. Recessimus ergo et hodie dies dominice ecclesie: divina tamen officia negleximus ne com-
 carem hereticis. Erat animus mihi pragam videre urbem fama celebrem regni caput
 Sed pestis illic vigens crassabat: nec minus quam duceta capita per singulos dies auferre
 dicebat. Ob quam reterrefacti. perceres qui puererant: congregationem solvunt et ad villam
 benedicti sese transferunt: quinque et viginti milibus passuum a praga distante. Interea et
 barbara impatrix que fuit sigismundi coniux. Frederici comitis alie soror diem obiit.
 Cuius corpus praga delatum in castro sepultum est. Cordata mulier fuit: sed future vite
 ut autem parum credula. Nunc si pie vivit incedere habet. Sunt qui defunctam bene et ut christiana
 nam decuit supremum spiritum emisisse dicunt. Cum venissemus ad villam benedicti regni puer-
 tum illic reperimus. Barones autem erant georgius de costat et bodiebrat. Henricus de ro-
 senberg. Alsebo et zdenko: et petrus de sternberg: zdenko habet. Johannes de zim-
 nis. Johannes de chabelis: zdenko kolska. Johannes de malowicz. Johannes de

radoch: et barones alij quod plures ciuitatum oratores aderant. Ex praga ex cutbnis
 ex pilzna ex luna ex colonia ex glatobia ex gretz ex lytobirzitz ex flana ex satz ex
 budweis ex thabor et erat heretici et catholici simul mixti. Audisses illud ysaie co-
 pletu illic vitulus et vrsus pascunt. simul requiescent catuli eorum. Proceres regni
 ex magna parte sequuntur romanam ecclesiam. Ciuitates ut plurimum aut thaboritas
 aut rochezana sequuntur. Venerunt ad nos plurimi ex ambabus partibus: et alteri al-
 teros accusabant. Quia homo conuentus ille nostri causa tenebat ut audiret que casar
 ad petitionem regni responderet. Fui in tribus diebus in tractatu cum eis. Quartaque
 demum die et illi nostra intentione ad vltimum intellexerunt. et nos illorum positum cognouimus.
 dimissumque consilium est. Prius tamen allate fuerant marchionum brandeburgensium
 littere: que conuentum inter regni proceres et legatum apostolicum sancti petri cardinalis pete-
 bant ad res ecclesie componendas. placuit id nobis et apud ambas partes verba fe-
 cimus: quibus conuentionem suadebam. Accepta adytum est. dies ad festum diui
 martini. Locus conuentionis in litomericia dictus. Mediatores inter cardinales
 et regnum marchiones recepti. Faxit deus ut finis discordiarum fieret. ut refloreat bo-
 hemia fides. et errorum plena religio veritatis ignararum tandem ad vere religionis
 candidam lucem de profundo tenebrose superstitionis emergat. Ad quam rem ut nos quoque
 per virum nostram adiuuam adicerem: rogavi procopium inter me atque georgium fidelis ut
 interpres esset. Nam magnus illi et potentis virus: quem regni pars maria sequitur. Si
 concordie cupidum inuenissem: adduci ceteros facile posse credebam. Fui in diu si-
 mul. Quae locuti sumus: adiuvicem nunc referam. Atque sum breuior neque opus sit ver-
 bis inquam: et inquit sepius uti proponam verbis meis nomen meum. et verbis illius nomen
 suum. sicut et cicerone et plerisque factitasse reperio quod collocutores in suis opusculis
 introducunt. Sic enim me iudice breuior et dilucidior oratio reddidit. Sed audi iam
 dialogum. Eneas. Quae te alloqui volui vir magnifice neque priuata res est neque par-
 ua: sed regni huius quiete tuumque magni bonum concernit: quae si vis audire mori tibi ex-
 ponam. Georgius. Cupio audire dicito quaecumque libet. Eneas. At ego in chari-
 tate non ficta loqui volo quae nihil reticet. et summa vti libertate. Georgius. Hoc
 expeto loquere. Eneas. Regnum hoc olim florissimum fuit et inter occidentalia re-
 gna ditissimum. Aguerunt hic religiones et omnium bonarum artium studia claruerunt. Hic
 inops regio est concussa lacera. Cur hoc sane. quod non potest veritas nostra mentiri dum
 apud euangelistam dicit. Omne regnum in se diuisum desolabitur et domus super domum ca-
 det. Vos bohemi non solum inuicem diuisi estis verumetiam ab ipsa christianitate maiori parte
 secreti. Nec romanam auditis ecclesiam quam mater est et magistra fidelium: neque man-
 data consiliorum recipitis: quod si unitatem ecclesie amplecteremini et in domo domini ambula-
 retis cum consensu. facile regnum vestrum pristina dignitate splendoreque suum resumeret. Tu
 ergo qui regni populos quouis trabis. fac tibi nomen gratiae: fac ut te sedes aplica
 diligat: reddes tibi filios quos sathan abduxit. Hauriat ex fonte riuus aquas suas
 ne pcusus arefcat. Redibunt omnes et romanam ecclesiam venerabunt: si volueris te ro-
 manus pontifex te cesaria primis carum habebit. Cumque laudislaus in regnum vene-
 rit: te tutorem patrem appellabit: tibi maximas gratias agere qui sibi pacatam primum
 ciuitatem restitueris: erroribus expurgatam: pace quietam ornatam moribus fide feruente. Con-
 sequerisque non tu solus gloriam. sed et posteritui tui et nati et natoque et qui nascentur ab illis
 ob eam rem semper habebunt bonorum. Eritque memoria nominis tui sempiterna
 et fixus tue familie status qui vera virtute creuerit. Transiturus ex hac vita ad
 meliorem migrabis: lucidas sedes accipies beatitudinemque perennem immortalitatem
 vestitus. Omnibus enim qui patriam ornauerint auxierint iuuerint defenderint: certum est esse in celo distinctum locum quo beati eius fruuntur sempiterno. Quod si vias
 nostri quo rectus ad unionem trames ducat edoctum mercede. Nam sedem aplicam
 certior reddam. Vos iam legato conuentum promissistis et recte quidem. Nam boni
 cupidus est et industrius pater doctrinaque plenus. Inueniat nisi fallor conueniens
 res ad unionem modos. nescio tamen quae facultate praeditus est. Quod si scirem deside-

ria vestra scribere pōtifficā maximo: isq; prius q̄ dies conuentionis adesset. de sua mente legatū cōmoueret. Georgius. Ego tibi grās pater quia nostri regni curā geris. Regnū vt ais quassatū cōpilatūq; est. Mouit deus quorū culpa est. Nos cupidi pacis sumus: neq; bellamus vt bellemus: sed vt pacē habeamus. Coacti gerim⁹ arma: coacti versamur in p̄lijs. Nisi⁹ olim legatos n̄ros ad basilien. cōciliū: nonnullaq; cū patribus qui tūc ibi p̄sidebant pacta p̄cussimus que si seruata fuissent et cū sede ap̄lica et cū ceteris xp̄ianis pacē habereimus: et in regno nulla diuisio esset. Sed violantur federa nobis. Beretici et sassinatici vocitāmur. Si qui ex n̄ris apud vos inuenerūt: cū asinis sepulturā accipiūt. Clerici nostri quīs docti modestiq; sint: nusq; cōsecrari possunt. Derident q̄ de calice bibūt. Fuit apud nos cardinalis sancti angeli legatus: aduerūt enī nostri sacerdotes: fui et ego cū eo. Petiui⁹ innouari firmariq; p̄scū fedus: si nobis auscultasset: nō secuta fuisset scandala que postea emerferūt obaudiuit p̄ces n̄ras de cōpactatis. sic loquebat⁹ quasi nihil vnq; accepisset de illis. Nos tū illa valida scim⁹ et autētica q̄ generale cōciliū nobis admisit priusq; dissolueret ab eugenio quarto. Q̄ si nicola⁹ pōtifer maxim⁹ n̄ri memor: nosq; sibi obsequētes cupit iubet seruari cōuenta et uenerāmur enī. Hic breuis est et vnica pacis vnionisq; via: hac gradiedū est hac iter ad cōcordiā patet. Eneas. Nos hoim est vt parib⁹ paria referāt. Cur violari fedus cōquerimini qd̄ priores rupistis. Neq; enī sufficit vobis sub duplici specie coiccare: nisi et sub vna sola coicātes dānetis. Georgi⁹: vbi dānam⁹. Eneas. Cū dicātis. Meminē saluari nisi cōmunice⁹ sub duplici specie. Nos oēs dānatis bereticos perditosq; dicātis. Quod mirū si viciū beretis in vos retorquem⁹. Tu cōuentiones cū cōcilio factas refers et autēticas dīcis auctoritate cōciliij. p̄batas audio libenter. Sed cōciliū de coione vtriusq; speciei loquens: opinionij v̄re contrariū est. q̄ neq; ad salutē necessariā eē dicit: neq; xp̄i p̄ceptū esse sub duplici specie coicari populū. Georgius. Si nō est sub duplici specie mādāta coio sub vna quidē. Mā qui sub specie panis coicari plebē iussit: et sub specie vini iussit et in vsuz deduxit. Eneas. Māq; xps̄ aplis nō plebi sacm̄ prebuit. Sed nō refert temp⁹ ista discutere sine me dicere qd̄ institui. Georgius. Perge ausculto. Eneas. Si voluerit legatus innouare pactiones v̄ras qd̄ miri est. Vobis indulta est sub vtrazq; specie coicatio. Iussi tū sacerdotes v̄ri sunt quotiēscūq; ministrāt populo sacm̄: cōmonere atq; instruere oēs ne sub duplici tū specie sed sub qualibet totū et integrū eē xp̄m̄ intelligāt. Nihil faciūt. Prohibiti sūt infantib⁹ atq; demētib⁹ eucharistiā porrigere: porrigūt tū. Meminē coiccare sub duplici specie debēt cōpellūt Sepulturā negātes nī cōdicēt qui p̄i⁹ nō habuit hui⁹ coionis vsū: repellī ab his debet. Ipsi aut̄ inuitant puocant vrgent. Debent vniuersalis ecclesie ritū tenere postponūt. Diuinis officijs vulgaris carmini cōmiscētes: pulchra obedientia: pulchra federis obseruatio que p̄hibent facere faciūt: q̄ iubent oīno postponūt Cū ergo abutāmini p̄uilegio et trāsgrediamini leges patrū: puaricantes mādāta cōciliij: baud inre legatū accusatis cōpactata firmare nolētē: q̄ p̄uilegiū amīssistis male vtentes. Georgius. In cōuentionib⁹ nostris cautū est quīs aliqui ritū qui generaliter obseruāt nō statim reciperent: non tamē pacis et vnionis impediri fedus. Eneas. Vera dīcis non si omnes sed si aliq̄ dicūt federa ritū ecclesie nō reciperēt cōpactata manere. Q̄ si oēs abūcerent ritus vt oēs abijctis v̄gor conuentionibus auferēt. Rursus quoq; de ritu fit mentio non de fide. Nam si fidem violatis que possunt inter vos nosq; federa robur habere. At vos qd̄ pace tua sit dictum fide nostrā abijctis duz necessaria populis sub duplici specie cōmunionē astruitis. Georgius. Ignota sunt ista mibi: s̄ hoc dico tibi nisi pacta seruent neq; paci locus erit neq; concordie mentio. Q̄ si rursus arma sumpsimus offeretis v̄stra pactiones veteres neq; recipiuntur. Nō sumus vt creditis pauci. multi sunt in viciū qui nobiscū sapiunt. Nec aliud expectant nisi vt exercitiū educamus. Scitis que superioribus acta sunt annis. papa si sapiet nō dis-

putabit: an pdiderim? priuilegia ne vedicem? armis maiora. Arma tenēti oia dat
que iuste negat. Sūt fortasse q̄ magna p̄mittūt. q̄ grandes pollicent̄ exercit? q̄
viā ad nos ense facturos se iactāt. Nos vicinor̄ mores virelq; nouim? Ego si
pape p̄siliū dederim cōpactata seruauerim. Eneas. Et video spem ponis in ar
mis et aim tibi priores victorie cōgemināt. Sed vincūt sepe mali vt boni p̄bētur
Nō sp̄ veritati victoria comes est. Alta nimis et incōprehensibilia sūt iudicia dei
vicistis diu. Quid scitis si vester dies adest. Var? est cūctus belli: neq; tēptanda
sepi? est fortuna. Non is vobis fauor est qui pri? fuit. Multi a vobis defecerunt
qui si exurgāt cōtra vos pugna et fronte feriet et a tergo. Mā vestra fidē irritaz vi
dent. quā prius euāgelicā sanctissimāq; rebant et quā tūc fauore nunc odio inse
quunt. Sed mittam? hec: tu pacis sola federū obseruātia stare putas. Mibi tri
bus ex rebus cōcordia pendere videt̄ ex cōpactatis vt ais: ex bonis ecclesiasticis q̄
occupant̄: ex archiep̄i cōstitutione que nec parua sūt nec leuiter cōponenda. Mā
cōpactata postq; violata sunt: rursus innouare magnū est. Qui bona ecclesiarū
occupant inuite restituent. In archiep̄o vos ipsi vim facitis qui rochezanā petiit
neq; aliū vultis quē nisi me fallat opinio: nūq; sedes apostolica ad id fastigiū pro
mouebit. Georgius. De cōpactatis dixi tibi que sentio: si durus erit papa du
rius regnū inueniet. nescio quis vincet. Scripturā scio que dicit. Si fortis in for
tem impigerit ambo corruent. neq; nobis neq; vobis vtilitati contentio erit. De
bonis ecclesiasticis nō est apud me grande pōdus. Mā qui occupāt nullo se iure
defendūt neq; bis regnū fauet. Verū q; nōnullis p̄scripta sunt hec bona. et multa
p̄ paucis facient pignori: cū regni mos sit q̄ bona singulis ānis quinq; sexagenas
habēt census: ea centū sexagenis emi. bi aut̄ p̄ centū sexagenis et decē et viginti et
ampli? impignozatas habēt. Cōpelli poterūt quos supra cōsuetudinē census oc
cupāt: hos vt euestigio restituāt: reliqs teneāt donec redimāt. Sic mor̄ ecclie re
staurabunt̄ b̄: cuq; post tēpus ciā vendicabāt. Vel si placuerit melior̄ modus in
ueniret̄. De archiep̄o nō nescio cur nobis tanto pe papa sit aduersus. Cur nobis
rochezanā rēnuat cōfirmare: quē sigismūdo cōsentiente delegim? et assistere sibi p̄
misim? oēs. Eneas. Sepi? ante questus es cōpactata cōuelli nunc tu solus es q̄
federa rūpis. Georgi? Quo nā pacto. Eneas. In cōpactatis p̄misistis oēs
seruare ritus vniuersalis ecclie p̄terq; in cōione calicis. Ritus aut̄ latine ecclie
cui? vos mēbrū estis bochz: archiep̄os aut̄ eligūt capitla eccliaz auctoritate apli
ca cōfirmādos. Aut vacatib? ecclis roman? pōtifer solus p̄ficiat. Vos aliū ritū
nouūq; modū inducitis. Postq; deuoluta est p̄uisione electionē popularit̄ facitis.
Quq; ritus ecclie sit examinare electionē electiq; meritū romani pōtificis iudicio
cōprobari. Vos nisi rochezanā habueritis nullū vultis seruare: hoc est aut̄ viola
re pactiones. Georgi? Si p̄uilegiū regno est archiep̄m sibi eligere cur nō illud
papa seruauerit. Eneas. Seruaret si qd̄ eēt. S; vob nulla ē h̄mōi facultas.
Georgius. Aetus cōsuetudo regni est: eligat archiep̄m rogātē rege capitulū. pa
pa cōfirmat. Eneas. Nō inficio: s; nunc neq; capitulū elegit neq; potestas eli
gēdi fuit: postq; diutinam vacationē p̄uisione deuoluta et p̄sona quā vocatis ele
ctā grauib? testimonijs infamat. Georgi? De iudice si papa rochezanā con
firmaret bonū opus efficeret. Nulū em̄ hic homo et aplice sedē et regno et regi la
dislao sua p̄dicatione cōsuleret. Eneas. Nō fieri vt dicis: s; neq; mibi neq; vt
arbitroz pape suadēda res est. Aliud tuū est aliud n̄m de hoc boie iudiciū. Ge
orgi? Veracē te iudico. Tot em̄ sunt qui rochezanā q̄uis iniuria criminant̄: vt
necū mibi negare fidē arbitrer: sed neq; beatū petrū audire roine putauerim ro
chezane fauentē. Eneas. Admonet aplus neophicū ne q̄s ep̄m assumat: ne in
supbiā elat? in iudiciū incidat dyaboli. Et tu? rochezana nō nou? in fide s; nullus
est q̄ sedē aplicā suis h̄monib? carpit. errareq; totā eccliaz dicit dū necessariū oib?
fidelib? vtriusq; sp̄ci cōionē affirmat: et aliq̄s veritates se h̄c p̄stat q̄b? romana
ecclia cōtradiat. S; fallax ē: et veritas nō est cū eo q̄ vltra ap̄d temerarios cōue

nasq; pragen. sine diuina dispensatione se pficit q se ppositu sine vlla ordinatiois
 lege pstituit. Qui negate xpi vicario epi sibi nome assumit atq; vsurpat officium;
 cui sermo vt cancer serpit 7 au ditor cordib; mortale vir; infudit. Sz no potifica
 lis s pestilentie cathedra est qua tu occupat rochezana mgt erroris 7 artifex coru
 pede vtutis egregi; q derelict fontē aque viue 7 effudit sibi lacus detritos q no
 pnt aqua portare loqr apte qd sentio nubil reticeo. Quo pacto romanus potifex
 buictatā eccliaz pmedare pot q pfudit aplicā sedē. Qui maledicit toti ecclie qui
 nouo ritus inducit. Qui nullo se subijcē vult examini q pacē dñi discordie furo
 re corrūpit. Qui cū velit pesse q multis; nulli vult ipse subesse. Sicine lupo cōmic
 rein; oues; qd dicat ceteri de regno q romanā eccliaz forti pectore 7 immobili cor
 de nūc vsq; secuti sūt. An nō sic aggredi sumū potifice possent si rochezana pmo
 ueat. Qui nos patē sancte cōmittis. Qui nos credis. Qui tibi fideles suū; hosti no
 stras aias occidēdas pbes. Illū qd apd nos est quē possis ecclie nrē pficere. Mos
 plures sum; siue nobilitatē regni siue plebē adueri. Quid iunat nra fides; qd cō
 stātia meliori loco apud te sūt; q tibi aduersi fuerūt beccine tuis fidelib; pmiā rec
 dis. Archiepū illi habebūt q cōsonē sub duplici specie tueat. Mos q sub vna cōi
 cam; orphanū relinquemur. Mō arbitror; georgij fieri posse qd petis. vana roche
 zane; vana spes via est. Qz si pacē queritis sinite illū. Nec sigilla vos teneat; qz p
 misistis assistere. saq; est diligentia ipedisse. Impossibiliū nulla obligatio ē. Nec ve
 strū est papā cogere scq; mini ritū ecclie 7 alior; xpianor; vos morib; coaptate; sic
 benignū papā; sic oēs vobis affectos inuenietis. Sic trāquilli feliciq; regni bo
 nis in pace frui poteritis. Georgij. Places mihi qz neq; fictus neq; reclus es; s;
 q corde geris ore pferis. Ego tibi pmodū habeo fidē. Neq; de rochezana spe
 randū ē apli; arbitror; i alios cura vertēda ē. Quia tñ regni voto electus est ille
 cōmouēdus 7 inducēdus erit electioni renūciare; tūc aliū ex aplice sedis clemētia
 postulabim;. Eneas. Facite vt libet dñi rochezana desistat q si respuerit 7 hūili
 tatē induerit. g; az iueniet 7 aplici culmis benignitatē expiet; qz nō est abbreviata
 man; ei; papā cogere scq; mini ritū ecclie 7 alior; xpianor; vos morib; coaptate; sic
 mulaberis. Nea tñ finia est ne vnū solū; s; pape plures viros noietis ex qb; vnū
 doctrina 7 vita pbatū possit eligere. Eter; qz de cōione duarū specierū deq; pce
 pto dñi sermo incidit. neq; oqū ē tāta sacri misterij nūc exponere q;uis disputata
 basilicē declarataq; tibi 7 oi xpiano sufficere debeat. Quia tñ vñ sacerdotes nō dū
 pueri sūt suaq; malūt prudētē ingerere q; nra patientē audire. Qdūlo tibi adue
 niente iobāne de capistrano docto scōq; viro; q sūt apud te dubia sibi exponito. 7
 oia tue mētis archana patefacito. Mā si operā medicātis expectas de tegēda sunt
 vulnera. iuenies si volueris sanitatē. Georgij. De rochezana cogitabim; q pa
 ci regnoq; cōueniāt. De iobāne capistrano q; pūmū ad nos rumor; venit de cui
 q nūc dixisti 7 si nullus mones facere. Neq; em alta sentio 7 timeo ne offendam
 neq; mihi cōfido; neq; nris sacerdotib; habeo fidē s; vale. Mā tēpus est alia i ma
 nus recipere. Eneas. Et tu vale nri sermonis memor. Sic facto verbis sine dis
 iuncti sumus. Complara fuerunt inter nos dicta sed hic sensus cor; ē que de re
 bus ecclie disputauim;. Et q;uis verba nō eadē fuerint; sniam tñ inmutilataz
 inuariatāq; refero. Intellexisti que cū georgio de bodiebrat cōtuli. Non sunt vt
 m; fert opinio parui pōderis. Mā georgij apud bohemos magnū nomē h; et
 potens est; 7 illius partis que sub duplici specie cōicat; 7 multi ex alia parte in re
 bus bellicis iuncti sūt ei. Si quis est q ciuitates ad yniōē trahere possit georgij
 est. Sed transseamus nūc ad alia. Postq; soluta cōgregatio est. Accessit nos bē
 ricus de rosenberg; dixitq; se patris scripto monitū; ne quo pacto domū redeat ni
 si 7 nos secū adducat. Onerauitq; nos multis p;ciibus extorsitq; tandē vt secum
 irem;. Cū ppe thaberiter facerem; essetq; hora prandēdi exētes thaborite ben
 rico 7 ad se diuertat secūq; prādeat pces accumulāt. Is qrit ex me iturus ne sim
 Dico nolle me ampli; apud hostes fidei diuertere. Tristat henric;. Mā 7 visere

ciuitate cupiebat: et me solū relinquare hō audebat et accusa: at me oēs durumq;
 dicebat et inurbanū et agrestē qui nollem nobili dñō morē gerere. Tūz procopius
 Quin tu inquit ingrederis ciuitatē. Nūc ea facultas erit dicere que pri⁹ voluisti.
 Nūc tue cōscientie satisfacere poteris. Non uerūt me vba p̄copij: intrauic⁹ ciui-
 tatē et neq; comedi quicq; illic neq; bibi. Repetiui tñ vetus hospitū: ubiq; mansi
 dū ceteri prandeant: virq; curru descēderā cū sacerdotib⁹ opidi ad me venerant
 Nicolaus quē dicūt ep̄m plen⁹ ducū malorū. Iohānes galeb⁹ q; nup ex polonia
 fugerat igne timēs: et wenzeslaus corāda vetus dyaboli inācipiū. q; sacramētū al-
 taris solā figurā significatiōēq; esse cōtēdit. Tū his fuerūt scholares et ciues plu-
 rimi latinū edocti sermonē. Nā p̄fidū genus illud hōminū hoc solus boni habet
 q; lras amat. Hoz cōsultatio in hūc fere modū fuit q; p̄scriptus ē. Gaudeam⁹ pa-
 ter q; ciuitatē nrām introisti. nosq; visere dignatus es. uscipim⁹ et libet⁹ amicus
 utq; nr̄is boīs vtaris cupim⁹. Tū pri⁹ hic fuisti nō te accessim⁹: q; nō eram⁹ p̄ntes
 Nūc cū te videm⁹ p̄camur aliqd nobis p̄solationis edisseras fructūq; vt nobis
 aliquētu⁹ aduēt⁹ pariat. Tū ego datā mibi occasione loquēdi let⁹ arripui dixiq;
 illis. Qz me voluistis accedere. Resq; vras obtulistis vrbana res est et digna susci-
 pēdi. Sūt em̄ hospites et oi humanitate fouēdi: sicut apls ait. hospitalitatē autē
 psequētes: neq; sine cā vbi p̄secuti adiecit. vt non leui et v̄sitato sermone atq; vt
 ita loquar. sūmis labiis hospites inuitem⁹: et toto mentis ardore teneam⁹ tanq; au-
 ferētes se de lucro nostro atq; cōpēdio. At ego hic nō facio: p̄ā dū neq; cibum ad
 noctē vsq; recipiā. Quia vō cōsolationē ex me queritis: loqr vobis q; mibi p̄sola-
 toria videbunt⁹: eritq; sermo me⁹ nō in sublimib⁹ humane sapiētie vbi: s; in si-
 nitate cordis puroq; inētis affectu: sobrietatis et veritatē sentia depromā: vt inā re-
 cipiant vba mea sicut a me. p̄ferent aio bono. Quib⁹ dicētib⁹ et audire libent⁹ et
 audiri velle. Iussi eos p̄sidere. Lupiēs certare fortit⁹: sacri mei memor et fidei. Le-
 tēra q; sequit⁹ q; dialogi formā habet seruabo quē supra ordinē cepi. Tu si aures
 adhibueris et ineptias nr̄as audies et inf̄ audaces senes puerilē pugna spectabis.
 Eneas. Optatis ex me viri thāt ozite p̄solationē audire. Est igit aliqd qd vos
 p̄mit. Nā miseros tristeq; cōsolari nō beatos solem⁹. Et cū video vos in ciuita-
 te munita bonis tpalib⁹ habū dare: pacē cū vicinis habere: fruiq; sanitate. Mescio
 cur vobis p̄solatione sit op⁹ nisi fortasse in his q; fidei sūt vacillatis: et affligit sp̄m
 vrm dubitatio. Qd scā mibi verisile ē. Nāq; cū multū in reb⁹ ab vniuersali ecclia
 discordet: necessariū est mutare credulitatē vram et aios tristan vros. Qz si cōso-
 latoria p̄pterea vba desideratis obseqr petitiōi vic: certūq; solamē oñdaz. Dubia
 q; vos cruciat ex sacris lris oriunt⁹: neq; em̄ scriptura vnq; vlla sic aperta claraq;
 fuit: vt in diuersos flecti sensus neq; rer: traxerūtq; sacris ex codicib⁹ oriū oia que
 ab initio surgētis ecclie vsq; nūc fuerūt scismata. Sed nozat hoc futurū dē. Id
 circo cū p̄ famulū suū moysen israhelico pplō legē dedisset: et qd scisā dū: qd dūc fu-
 giendū ēēt manifesta serie scripsisset. Sciēs tñ futuros eē qui legi sue dissonos sen-
 sus accommodarēt. Cōsulturus futuro seculo et obicē positurus b̄resib⁹ sup̄remū
 tribunal in terra cōstituit ad qd maiores cause et oēs afferri dubitatiōes de lege de-
 berent. At em̄ in dextro. dñs. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse: pro-
 speris inter sanguinē et sanguinē: causam et cām: lepra et lepram: et iudiciū inter
 portas videris verba variare: surge et ascende ad locū quem elegerit dñs de⁹ tuus
 veniensq; ad sacerdotes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tpe: et queres
 ab eis qui indicabunt tibi iudiciū veritatē: et facies quecūq; dixerint qui p̄sumt
 loco quem elegerit dñs et docuerint te iuxta legē eius: sequerisq; sententiam co-
 rum. nec dedurabis ad dexteram vel sinistram. Qui autē superbierit nolens obe-
 dire sacerdotis imperiō qui eo tempore ministrat dñō deo tuo: et decreto iudicis
 moriet⁹ homo ille: et auferes malum de israhel. Sic veteris testamenti sequacib⁹
 dominus impauit: ne quis sua seductus opinione scindere populū peregrinasq;
 religiones introducere posset. Nāz qui ambulant in errore cordis sui veniēt sup

eos mala. Sed nec ipse dominus hunc legis conditor. veritatis magister et salutis in-
 ventor. superni refugii tribunalis omisit. Elegit enim petrum et in petro ceteros ro-
 mane sedis antistites. qui post eum in celum ascensione vicariatum tenuerunt et in ec-
 clesia primum locum. Cum claves regni celorum illi promissit a ligandi solvendi-
 que potestate. et tandem pasturas gregis commisit dicens. Pasce oves meas. Cur hoc. Quid
 tunc opus erat petrum fieri pastorem claves regni tenere: principatum accipere. christi
 vicariatum gerere. nisi ut errantes reduceret. ignaros instrueret. timidos roborar-
 ret. pertinaces eliminaret. fidelibus subveniret. hereticis repugnaret. Si iusti esse-
 mus ac nostro ingenio verum videremus et sequeremur omnes. neque lege neque prin-
 cipe opus esset. Sed quia insurgunt ingemina perniciosa que doctrinas pestiferas se-
 minant. funduntque venena letalia et occidunt credulas animas. necessaria fuit su-
 premi tribunalis erectio que inter lepra et lepra iudicaret. Hoc autem est apud aposto-
 licam sedem que cardo et caput ut factum est a domino. et non ab alio est constituta fide-
 lium. Et sicut cardine ostium regis ecclesie domino disponente reguntur. atque ut calixti
 pape sanctissimi verbis utamur. Nulli dubium est quod apostolica sedes mater sit om-
 nium ecclesiarum: a cuius nos regulis nullatenus convenit deviare. Nos igitur
 thaborite siqua vos fidei dubitatio tenet consulite romanam ecclesiam. audite vica-
 rium christi. Facite quecumque dixerint vobis qui presunt loco quem dominus elegit. Dicite cum
 ysaias. Venite ascendam ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos vias et
 ambulabimus in semitis eius. Quis est mons domini nisi apostolica sedes. Que domus
 dei nisi ecclesia. Quis locus electus a domino nisi roma. quam beatorum petri et pauli mar-
 tyrum consecravit. Fugiebat petrus ex urbe mortem times. sed cum obuius habuisset
 in via dominum. dixit ad eum. domine quo vadis. et dominus sibi. Vado romam iterum crucifigi. Sic
 reuersus petrus cathedram summi pontificatus erexit ubi crucis patibulum subijt.
 Huc ergo recurrendum est. hinc doctrina sumenda est. hinc veritas hauriendi latentes.
 Hic fons aque viue signatus scaturit. hic ortus produsus: hic archa domini extra quam
 omnis salus resilit. Non pudeat vos thaborite que de fide sentitis apostolice sedi re-
 ferre. Nam paulus vocatus e celo segregatus in euangelium christi. securitatem non ha-
 buit euangelium predicandi. nisi petri et ceterorum apostolorum qui cum eo erant fuisse sententia
 roboratum. Ea propter ad galathas scribens. Ite inquit ascendi hierosolimam cum bar-
 naba assumpto tito. Ascendi autem secundum reuelationem et contuli cum eis euangelium. seorsum
 autem cum his qui credebant aliquid esse. ne forte inuacuum curreres aut cucurrissem.
 Et diuus hieronymus doctrina plenius et omnem scientiam callens. cum fidei scripta di-
 casset ad damasum. hec est inquit fides papa beatissime quam didici in ecclesia quamque
 semper tenui. In qua minus perire aut parum caute forte aliquid positum est emendare
 a te volo qui fidei petri tenes et meritum. Sic et vos facere thaboritas exhortor.
 Ostendite vos et doctrinam vestram romano pontifici. facite quod iusserit neque ad dextram
 neque ad sinistram declinantes. Sic consolatione spiritus. sic anime vestre quiete assequen-
 tur et salute. Nicolaus. Obedirem apostolice maiestati et omni deuotione sub-
 iecti essemus. nisi legi diuine contraria iuberet. Eneas. In his que sunt fidei nunquam
 repta est apostolica sedes errasse aut adulterinis acquiescere dogmatibus. Galetb.
 At fuit in agnete manifestus error. Eneas. Quam tu mihi agnetam comminoras.
 Galetb. Quam romana sedes feminam per mare coluit. et in apostolatus apice col-
 locauit. Eneas. Istic neque fidei neque iuris error. sed ignorantia facti fuit. Neque
 certa historia est. Nicolaus. At plures romani pontifices criminosi fuerunt qui
 nunc dant apud inferos penam. Eneas. Nescio si quis tamen peccasse compertus est. fra-
 gilitate deceptus. more hominum lapsus est. Sed hoc ausim dicere romanus presul in-
 dubitatus nemo unquam inuentus est false doctrine publicus assertor. Nicolaus.
 Sepe romanus pontifex legem precessoris euerit: aut vnus ergo aut alter errauit.
 Eneas. Inanis argumentatio tua est. Licet enim vetus decretum. nouus papa de-
 turberet: non tamen primi conditoris suam reprobaret. quam secundum temporales leges variant humane.
 Neque enim quod semel utile fuit decretum: semper utile seruauerat. Non errauit ecclesia primitiua

que sacerdotib⁹ pmisit vxoꝛes. Nec errat moderna que subtrahit. Et vos quis multis in reb⁹ romanā impugnat ecclesiam. Cōiugia tñ p̃sbroꝝ abijciētes neq; primitiua ecclesiā neq; grecā sed n̄ram sequimini. Quia nō mores hoīm tpe variant. decreta q̄ sup bis pmulgan⁹ ppetua eē nō p̃nt sed vtiliter sepe cōscripta la p̃sui t̃pis vertunt ad noꝛam: ex quo fit vt alteruter sit cōmendādu. 7 q̄ prius edidit. 7 q̄ postea decretū abrogauit. Moyses nouim⁹ mādato dñi serpentē enēu fabricasse. quē xp̃i figurā fuisse doctores n̄ri testant⁹. Hunc tñ ezechias longopost tpe sine culpa destruxit. Sic 7 roman⁹ p̃sul antecessoris sui legē sup moꝛib⁹ editā 7 absq; suo pōt 7 absq; illius erratu cassare. Nō si lex fidē respicit 7 aliqd in fide declarat inmutabilis est. Nā verū fidei semp est vnū: nec vllō pōt vel loco vel tempore variari. Ideo decreta q̄ sunt de fide a sanctis patribus instituta: summa veneratione recepta sunt 7 inmutata: atq; inuiolata p̃durāt. Galetb. Pergis romanā ecclesiā ab errore descendere. In cassus laboras. Nā cōtra euāgelii xp̃i p̃dicat atq; agit. Eneas. Abi nāq; quib⁹ in reb⁹. Galetb. Abiq; gentiū 7 in altaris sacro. Eneas quo pacto estare. Galetb. Porrigi calicē populo vt erat ch̃ristus iussit. Eneas. Ostende vbi iussit. Galetb. Apud iohannē inq̃t dñs. Nisi māducaueritis carnē filiū hoīs 7 biberitis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā i vobis. Qui māducat carnē meā 7 bibit meū sanguinē habet vitā eternā. Magna est audacia ne dicā temeritas aplice sedis q̄ potū sanguinis populo subtrahit: sine quo negat dō min⁹ habere vitā eternā. Sed accipe nūci natali magni: hui⁹ sacri que fuerūt xp̃i verba. Mathe⁹ sic rem gestā exponit. Cenātib⁹ autē illis accepit biefus panem 7 benedixit 7 fregit deditq; discipulis suis 7 ait. Accipite 7 comedite hoc est corpus meū. Et accipies calicē gratias egit 7 dedit illis dicēs. Bibite ex hoc oēs. hic ē eī⁹ sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p multis effundet⁹ in remissionē peccatoꝝ. Vides vt impat oēs bibere. Sed audi marcu 7 māducatib⁹ illis ait. Accipit biefus panē 7 bñdicēs fregit 7 dedit eis 7 ait. Sumite hoc est corp⁹ meū. Et accepto calice grās agēs dedit eis 7 biberūt ex illo oēs: 7 ait illis. hic ē sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p vobis effundet⁹. Lucas p̃mo vō sic ait. Et accepto pane grās egit fregit 7 dedit eis dicēs. hoc est corpus meū qd p vobis dat. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter 7 calicē postq̄ cenauit dicēs. Hic est calix nouū testamētū in meo sanguine q̄ p vobis effundet⁹. Ostendūt euāgeliste vt vides: qz iussit dñs facere qd ip̃e fecit: verbo vsus impatiue facite. Nō si quis existimat circa priorē dñtātāt specē stare p̃ceptū dñi: sicut lucas testari videt. audiat ad chorū paulum: qd ille. Ego em̃ accepi a dño qd 7 tradidi vobis: qm̃ dñs noster biefus xp̃s i qua nocte tradebat⁹: accepit panē 7 grās agēs fregit 7 dixit. Accipite 7 māducate. H est corp⁹ meū: qd p vobis tradet. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter 7 calicē postq̄ cenauit dicēs. Hic calix nouū testamētū est in meo sanguine: hoc facite quotiescūq; biberitis in meā cōmemorationē. Supplet apl⁹ paul⁹ qd euāgelists defuisse videt. p̃ceptūq; nō panis soluz sed calicis quoq; subiunxit. 7 matheus circa panē. Comedite inquit 7 circa calicē bibite q̄ sunt verba p̃ceptionis. Cū ergo paulus 7 euāgeliste simul iuncti mādicationis p̃ceptū 7 bibitionis ostēdūt. Quis romanā huius mādati violatrice nō videt. q̄ populo xp̃i sanguinē interdicit. viāq; salutis ocludit. Nō accedit sanctorū aplōꝝ 7 alioꝝ obseruātia discipuloꝝ. q̄ noue legis sensum nō ab hoīe: sed ab ore dñi didicerunt. Quoz actio nostra instructio est: quos errasse neq;bas est opinari. Grecia quoq; s̃rarū inater 7 oīs discipline magistra traditionē pauli inuitatā bucusq; seruauit: qui panis edendi bibendiq; calicis auctor illi fuit. Sicut eius ad corinthios scripta manifestant. Sūt p̃terea nōnulli doctores qui iohannis textū ad n̄m sensum accipiunt 7 leonē papā statuisse tradunt: vt qui sacramēti suscipiat vnā specē. a calice non abstinēat. Quomodo igit romanā ecclesiam consulere 7 vocē eius audire seruareq; legē possumus. que tā manifeste diuinis cōtradicit oraculis. Nūquid deo magis obedire oportet q̄ hominibus: xp̃o q̄ pape euāgelio q̄ decretalib⁹. Eneas

Multa et magna sunt que dixisti. Nam et fuculi veritatis habent et multos decipere possunt. qui sacre scripture sonum audientes sensus negligant cuius mysteria non verbo docent: sed spiritu reuelant. Idcirco reuela inquit dauid oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. Nemo scripturam nisi spiritus sancto docente cognoscit. Idcirco paulus ministros ait: fecit nos deus noui testamenti non littera sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus autem viuificat. Est ergo necessarium si volumus eu angelum intelligere ut spiritu ambulemus. sicut ad galathas doctor gentium scribit. Verum ego quia peccator sum et iniquitate circumdatus. non credo mihi neque meipso sacra eloquia intelligere et altos percipere sensus. Eapropter respoñdurus tibi nihil de meo. sed sancti doctores diuino afflati spiritu tradit. et quod docet ecclesia dicam. Nam sibi afflavit xps et suggerit omnia spiritus sanctus. Cuius maxima dignitas est summa potentia immensurabilis auctoritas. que neque fallit neque fallit. Quam si quis docente corripientem contempserit ut ethnicus et publicanus habendus est. Atque ut cipriani clarissimi et doctissimi martyris sententia consonemus. Alienus est. ipse est hostis est. Habere iam non potest deum patrem qui ecclesiam non habet matrem. Plurima sunt sacri codicis verba: que diuersis accommodari sensibus possunt. Quapropter non alienum aut extraneum foris sensus querere debemus: que scripture testimonio confirmemus. Sed ab ipsa scriptura recipiendus est sensus veritatis quem sola nouit et suis filiis exponit ecclesia: tenco te fortassis nimis perstringo sermone et ad rem impeto. Accusasti romanam ecclesiam que dum communionem calicis plebi denegat. eu angelum viciat. xpi negat. salutem adimit. Quatuor sunt ut video que non te solum sed omnes mouent. quos bustitatum opinio ne dicam rabies ab ecclesia romana se iungit. Primum est iohannis testimonium. Secundum est institutio sacramenti per tres euangelistas relata cum paulo. Tercium est ecclesie primitiue grecorumque praxis. Quartum est nonnullorum doctorum ac romanorum pontificum auctoritas. Sunt ad hec omnia nobis parata ac clara responsa. que de peni spiritus sancti recipit et ministrat mater ecclesia. Negat iohannes ut ait imo negat apud iohannem dominus vitam esse cuiuspiam. nisi carnem suam comederit et sanguinem eius biberit. Quibus verbis non minus utriusque speciei communionem quam baptismatis vnde mandatum censetur. vetus hec armenorum infantia fuit. qui natos ut in lucem veniebant. mox baptizatos in oratorio altaris sacramento reficiebant quod et vos aiunt facere. qui dementes atque infantes ad eucharistie libamenta vocatis: in bonorantes diuinitatem sacramentum communionemque pauli despicientes. qui ad chorin. scribens ait. Probet se ipsum homo et sic de pane illo edat et de calice bibat. Quod se paruuli et dementes probare possunt: quibus nec certus nec verus rationis est usus. Sed non est in euangelio iohannis quez sibi sensus ascribitis. Non bibitio sacramentalis illic precipitur sed spiritualis insinuat. Nam sanguis christi triplicem potum alberti magni sententia tradidit. in eo sermone quez de christi corpore non minus subtiliter quam veraciter edidit. Est enim potus sacramentalis quem soli sacerdotes accipiunt. Est intellectualis qui plebibus christianis sub specie panis ministratur. Et est spiritualis quo saluandi omnes vtuntur incarnatione passionemque domini pia et assidua meditatione recolentes. Et hac bibitione dominus apud iohannem percipit. Sicut verbis euangeliste series luculenter ostendit. Nam cum dixisset dominus. Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Multi audientes ex discipulis eius dixerunt. durus est hic sermo quem possunt enim audire. Scies autem ihesus apud semetipsum quia murmurauerant de his discipulis eius dixit eis: hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium hominis ascendentem vbi erat prius. Spiritus est qui viuificat. caro non prodest quicquam. Verba que ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt. Sed sunt ex vobis qui non credunt. Declarat dominus his verbis non carnalis esus aut potus illic. sed spiritualis archana mysterii contineri. dum ait spiritus est qui viuificat. caro non prodest quicquam. Et iterum verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. His apte cognoscere quoniam de spirituali manducatione que fit per fide locutus euangelista aduerte qui dicit dominus. Qui manducat et bibit in ista que uero futuri temporis sunt verba. Erant igitur duo sic

loqueretur dñs. q̄ mādūcabāt z q̄ bīdebāt eñ. Mōdū passus dñs erat nec adhuc in
 stitūtū fuit sacramentū. Quō ḡ mādūcabāt bībātq; xpm̄ nisi sp̄ialiter p̄ fidem z
 charitatē credētes in eū z faciētes opa ei⁹. Mā z p̄ dixerat ego suz panis vite q̄
 venit ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq̄. Qui credebāt in eū z opa se
 ctabant ei⁹: bī carnē edebāt ei⁹ bī potabāt sanguinē. Atq; bīc verior est euangelij
 sensus. qz aliter edi caro. aut bībi xpi sanguis nō poterat. Fuit eñ figurata locu-
 tio dñi: sicut z samaritane z in cruce sitire se dixit. qz fidem illi⁹ z nram salutē sitie-
 bat. Sic glosator intelligit hoc euāgelij. Sic magn⁹ augustinus doctrina z vere-
 cūdia iusta nobilis: cuius tāta gloria est. vt nullius laudib⁹ crescat: vituperatiōe
 minuat quo postposito. si quis videt rochezanāq; sequit. luci tenebras veritati
 mēdaciū p̄fert quid plura. Mōne dñs in textu euāgelij dicit. Ego sum panis vi-
 te q̄ venit ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq̄. Ecce tibi panes cibis
 z potus est qui esuriē tollit z sitim. Cui tollit z quō. Credeti tollit p̄ charitatē tol-
 lit. Mā q̄ fidē rectā habz: z opa facit digna fide. hic est qui carnē dñi manducat: z
 sanguinē bibit z acq̄rit vitā eternā: mūdo mortu⁹ xpo viuēs. Sic qd̄ de iohanne
 vobis assumitis. nostre sententiē nō vestre confert. Hunc ad reliquos euangeli-
 stas transeam⁹ bīsq; paulū adiungamus. Nam simul oēs integrā referunt cenā
 christi z quīs in vno plus q̄ in altero sit. Nulla tñ discordia nulla dissonantia est
 Sed qd̄ vnus obmisit alter admisit. Et quīs euāgelistarū nullus dīcat hoc faci-
 te in meā cōmēmorationē nisi solus lucas: qui post panē benedictū hec verba po-
 nit. Nec post calicē geminat. Tñ qz paulus hoc ad vtrāq; spēm repetit tenendū
 est: z post panē z post calicē dixisse dñm. hoc facite in meā cōmēmorationē. Ex q̄
 bus verbis p̄cepta tibi vtriusq; speciei cōicatio videt. Et qz p̄cepta xpi seruanda
 sunt. bis q̄ salui eē volūt. Quicūq; sub specie panis z vini nō accepit sacm̄ dā-
 nationē incidit z iniusta est aplica sedes hui⁹ inimica p̄cepti. Sed audi rñsionem
 fateor sic locutos vt dīcis euāgelistas: neq; vbi pauli q̄cq; de iho. Mō tñ idcirco
 eē p̄ceptū intelligo sub specie panis z vini cōicari p̄cbes. Mā vba q̄ retulisti non
 oib⁹ fidelib⁹ s̄ aplis solū dicta fuerūt. Quia vt est cōis s̄m̄a doctorū: aut iā sacerdo-
 tes. aut tūc sacerdotiū acceperūt. Qz si p̄ceptū id est hoc facite in meā cōmēmo-
 rationē. p̄ceptū hoc nō sacerdotes nō plebē obligat ecclesiāq; s̄l collectā. nō qd̄libz
 ecclie mēbris respicit: atq; vt tecū nervosus aga z argumētationib⁹ fortiorib⁹ vtar
 aut sacerdotes erāt apli qñ mādātū hoc acceperūt. z ad id solū sūt obnoxij sacer-
 dotes: aut adhuc erant laici. z tūc nō sumere tñ s̄ cōficere quocq; sacm̄ laicis est
 p̄ceptū. S̄ hoc tā vobis q̄ nobis absurdū est. Ergo sacerdotes erāt apli z sacer-
 dotes tñ p̄ceptio ligat. Galetb. At paul⁹ ad choz. nō sacerdotib⁹ solū s̄ vniuer-
 se plebi dēicis laicis marib⁹ feminis scribit. Eneas. Mō mādāt illic paul⁹. sed
 dñi mādātū refert z rē gestā. z quō sacm̄ instituit dñs exponit. Cūq; nullus euā-
 gelistarū verba illa hoc facite in meā cōmēmorationē p̄ cōionē calicis ponat. nō
 rādū est quō paul⁹ loquat. Quid ille post panē sacm̄ inquit hoc facite in meā cō-
 mēmorationē. post calicē aut. hoc facite q̄tiēscūq; biberitis in meā cōmēmorationē
 Addit bīc q̄tiēscūq; biberitis. Quid sibi vult hoc q̄tiēscūq; biberitis inquit facite. S̄
 ē qñ necessarii erit de calice bibere. Qñ cōficietis qñ sacrificiū offertis hoc facite i
 meā cōmēmorationē. Qd̄ solis sacerdotib⁹ cōuenit. Quob⁹ nāq; mōis hoc diuini
 simū sacm̄ cōsideramus. vt sacramentū solū vt sacrificiū z sacramentū. In sacri-
 ficio vtrāq; species erigit. qz imago est illius sacrificij. in quo xps assistens pon-
 tīfex futuroz bonoz p̄ramplius z perfectius. tabernaculū vō manufactū. id est
 non hui⁹ creattonis sc̄ipm̄ pro nobis sacrificiū obtulit deo p̄i in ara crucis. Idq;
 nō solū repñtari dī xps passus. s̄ etiā qz passio xpi in qua sanguis fuit a corpe se-
 patus referēda. In puro aut sacramēto qd̄ ad scificationē n̄ faz requirim⁹: vt in-
 uisibilis gr̄a sub visibili specie nobis tradat sufficit repñtatio xpi passi quē panis
 sp̄s abunde refert. Quia z dñs grano tritici se cōparauit q̄ mortuus est: vt mltū
 fructum afferret. Atq; vt altius de tanto sacramento loquamur. Triplex est (vt

ait noster aquinas sanctus et profundissimus doctor /hui? excellentissimi rei signi-
ficatio tria q; rpa respicit. Ex pterito significat nobis vnica passionē vocat q; sa-
crificiū. Ex pnti refert ecclasticā vnitatē et cōmuniō dicit. Ex futuro psignat dei
fruitionē quā p̄stolamur in celis: et appellat viaticū: quia viā p̄ebet ad patriam: et
fm̄ hoc etiā eucharistia id est bona grā nuncupat. Et sacerdotibus quidē sacrifici-
cū cōuenit: ceteris vō cōmuniō atq; viaticū in quib? spēs panis est sufficiens si-
gnū. qz ex multis granis cōficiat et pulchre denotat ecclasticā vnitatē: et illū pa-
nem angelorū quo fruemur in celesti bierlū. *Galeth.* Multa puoluīs et a ppo-
sita questionis statu lōge recedis. Hoc facite in q̄t dñs id est cōfite vt ego sacrm̄
sumite vobis: bibite et alijs date hic nodus est hic vis. *Eneas.* Pulchre de nodo
locutus es. Nā tu nodū in sirpo queris. sed nō est hic nodus quē ferūt alexādrū
in curru gordij reperisse. quē cum soluere manu nō posset ense recidit. Facilis est
huius solutio nodi. Neq; em̄ inquit dñs quō ego feci: sic vos facite. Sed hoc faci-
te. id est hoc sacramentū cōfite in meā cōmemorationē. Qz si notā p̄cepti sub il-
lis latere verbis affirmas. Accipite et comedite et bibite. Dico q; p̄i? ad sacerdo-
tes mandata referri: qz tunc apostoli sacerdotiū susceperūt. Ceterū sicut manda-
tū illud. Euntes p̄dicate euāgelij omni creature. Sic est istud. Suscepit ecclesia
non ab omnib?: sed ab electis ministris ac sacerdotib? crequendū. Sic doctores
intelligunt verba dñi: sic sancta ecclesia docet. Qz si xp̄s his verbis cōmunionē
calicis etiā laicis imperasset. non solū bohēmis sed alijs quoq; gentib? p̄ tot an-
noꝝ curricula reuelatū fuisset. Sed nulla scola hoc sentit nulla ciuitas. pbat: nul-
la extra bohēmiā collegia tenent. Mirabile dictū est: si multa fercula et mixta cer-
uise vna et longissimū somni melius vobis scripturā exponūt q; ceteris abstinen-
tie atq; vigilie. *Galeth.* Male nos arguis. Nō em̄ nostrā sed aploꝝ doctrinam
grecoꝝ sequimur. *Eneas.* At illi nō dixerūt dñatos esse populos qui de ca-
lice nō acciperent. Nec nos ad oīa tenemur que in ecclesia primitiua patres ege-
runt. Cōpiurima illi que ad p̄fectionis statū pertinebāt tāq; perfecti obseruabāt
Nec em̄ quicq; propriū possidebant. Sed vt in actibus eorū lucas ait. Dēs q̄ cre-
debant erant pariter et habebant oīa cōmunia possessiones et substantias vende-
bant et diuidebāt illa omnib? prout cuiq; opus erat. Nos autē nō cogimur omnia
vendere: et tamē saluamur. Illi carnē cum sanguine non edebant nos comedim?
et non damnamur. Illis vxores fuerunt nobis defunt et magis meremur. Illi po-
pulum a cōmunionē calicis non prohibebant: nos arcemus et meritum inde reci-
pinus obediētes ecclesie que cōmunionē sub specie vini subtrahendam multi-
tudinī monente spiritu sancto decreuit: dicente apud iohannem dño. Paraclitus
autē spiritus sanctus quem mittet pater in nomīne meo: ille vos docebit omnia et
suggerat vobis omnia quecūq; dixerō vobis. Cum em̄ ex p̄cepto xp̄i nō sit cōio
calicis in populo. Quis nō videt in hoc sicut in ceteris que domin? exp̄esse non
iussit ecclesie standū esse iudicio. Cūta enim que sub p̄cepto diuino non cadūt
regentis ecclesie sunt dispositioni cōmissa. Cuius mandata tanq; diuina recipien-
da sunt et omni deuotione cōplenda: quādo p̄cepto dei nō sunt aduersa: vel vtrū
sint aduersa non est certa cognitio. Sed nec tu tibi de grecia blandiaris: quis em̄
nō errant greci vetustam consuetudinē obseruantes: non tamen vobis excusatio
est qui sub latinis nati educatq; moribus laudatū: securum: purū ecclesie roma-
neritum: auctoritate propria reiecastis: quis ordinationē eius siue consuetudinē
longo vsu probataz infringere peccatum transgressionis existat. Nec scio quid
vos in hac re grecam magis q; latinā ecclesiam imitari compellat. Latinus cer-
te senatus et mundius et rōnabilius et cautiū agit q; grecus. Nam trib? de causis
calicis potum plebibus interdixit. Prima ne rudis populus sub duplici solū spe-
cie cōtineri xp̄m putaret. Altera ne qd est liquidū multum attreratur manibus
effunderet in terrā. Quēā dñi modū nup in praga factū referūt vbi puerulus vir an-
niculus ab ybere matris ad sanguinē dñi raptus calicē ex manu mīn? p̄siderāt

sacerdotis arripies: sacramentū sparsit in būm. Tercia vt impletur figura ve-
 teris legis. Que licet populo ministrari de sacrificio iuberet: libamina tñ solis sa-
 cerdotib⁹ leuitisq; referuat. Quid est grecā ecclesiā tantopelaudatis. An nō la-
 tinā ecclesiā multo florentiorē eē q̄ grecā cernitis: et nram longe lateq; dñante
 illā machometi cultorib⁹ seruiente. hanc vno sub capite gubernatā: illaz multis
 scismatib⁹ implicatā: hāc tēplis sublimiorib⁹ exornatā: illā omni splēdore nuda-
 tam: hanc semper recta dogmata p̄dicante: illā sepius errori cōscentē. Nolo cū
 cicerone dicere. Romanis aut nūbil a grecis suscepisse: aut ab eis recepta fecisse
 meliora. Laudo et magnifico grecos ex quorū fontib⁹ nri maiores haurere doctri-
 nā. Sed cōsensuit grecia. frigida est et nō habet qui calefaciat eā. Facta est sub tri-
 buto domina gentiū et que fuit asianorū magistrā: nūc est discipula latinorū. Quid
 est qd̄ vos bobenos sub norma latina nutritos in cōione calicis grecari cōpelle-
 tur nō ceteras quoq; grecorū obseruantias amplectimini. Tur nō panē fermētā
 tū p̄secratis. Tur religioes monachorū quas illi recipiūt aspernamini. Tur vestis
 ornatus vt illi sacrificantes nō recipitis. Tur nō cōiugio copulamini q̄ cū greca
 potestis et cū primitiua ecclesia facere nō decet. Vos partim grecos partim lati-
 nos esse: aut calidū fieri oportet aut frigidū. S; agite qd̄ in rem vestrā est. Moli-
 te plus sapere q̄ oportet. Audite docentē matrē. Amplectimini legē ecclesie q̄ san-
 cta est et honeste condita. Nolite putare sp̄ aplos aliosq; xp̄i discipulos cōionem
 calicis acceperisse: q̄ post xp̄i passionē de calice rarus: de pane frequēs hī sermo. vt
 est illud. Cognouerūt enī in fractione panis: et in actib⁹ aplos. Frangētes circa do-
 mos panē. Et iterū p̄seuerātes in fractione panis. Quib⁹ in locis nullā repimus
 de vino mentionē. Sed nec moueri debetis q̄ nōnulli doctores de cōione sacrali
 loquētes illāq; populo suadētes ioh̄is vba recipiūt. Neq; enī p̄pterea illi loci vī-
 talis verus est et xp̄i intellectus. Sed ex quadā similitudine p̄sonatūq; rōne trahit
 inde sensus magis q̄ dicit. Et h̄ doctorib⁹ oratorio more loquētib⁹ in figuris:
 nūc trāslationib⁹ vt: ex quo fit: vt sepe de signo loquētes trāscent ad signatū. S;
 plurimū interest an determinādo docentes an p̄suadēdo cōmouētes loquantur.
 Et aduertendū est q̄ et si pleriq; doctores incidentē verba iohannis ad sacramentū
 altaris referāt: in cōtinua tñ expositione nullus id agit. sicut in libro quē de textu-
 ra euāgeliorū scripsit zacharias chrisopolitan⁹ affirmat. Qd̄ aut de leonis decreto
 cōmemorasti. nūbil impedit nri p̄positi cursum. Nāq; cū manichei leone sedente
 xp̄m nō vero corpe sed fantastico et sine sanguine vestitū p̄dicarēt: neq; resurrectio
 nē ei⁹ crederēt: neq; diē dñicū sanctificarēt. Sumētesq; xp̄i corp⁹ sub specie panis
 vt suū palliarēt errorē. potū calicis remuerunt. Obuiaturus tāte neq̄cie ponti-
 fex statuit vt qui sub vna specie cōicasset ab altera nō abstineret. Sic plurima se-
 pe statuta sūt ex eā: ex p̄sona: ex loco: ex tpe q̄ p̄siderare oportet q̄ de illis iudicant
 ne p̄i inculpēt q̄ intelligāt: p̄i arguant q̄ sensu p̄quirant. At cū bodie ali⁹ sit re-
 rū status. Cū vñ nriq; p̄genitores sub vna specie cōicauerint. cū multi doctores
 ab ecclesia recepti et in cathalogo scōrū cōscripti miraculis choruscātes retinēdū
 plebi calicē dicāt. Cū latina ecclia id seruet doceat mādāt. Suadeo vt vos illi ob-
 tempetis: custodiatisq; legē matris. vt addat grā capiti vro et torques collo vro
 Sicut salomonis vba p̄mittūt bis que sunt matribus obsequētes. Nicolaus.
 Est nē vllū aplice sedis aut generalis p̄ciliū decretū q̄ laicos sub vtraq; sp̄e cōica-
 re p̄hibeat. Eneas. Vltis obtemperare si decretū ostenda. Nicola⁹. Obtempe-
 rabim⁹ si nō erit legi diuine cōtrariū. Eneas. Lex diuina nulla ē cui talis sanctio
 possit eē contraria. Nicola⁹. Tibi sic videt nobis longe alia suā est. Eneas.
 Vos cōionē duplicis speciei de p̄cepto dñi dicitis. Mos cōtra. Cui magis creden-
 dū est: vobis an sedi romane. Nicola⁹. Et credendū ē cui scriptura diuina suffra-
 gat. Eneas. At vos dicitis legē diuinā sentire ex obiscū. Mos p̄tra qd̄ mō. Ni-
 colaus. Qui vbi diuinis legis p̄inquirior est: hāc fidem digniorē puto. Eneas.
 Quid si est hoc vbiū. Quis obtinebit. Nicola⁹. Xps dñs iudicabit. Eneas

Nullū ergo vt intelligo iudicā nullū ī terra supiorē vultis q̄ res dublas diffiniat
 Sic neq; romanū pontificē caput esse xp̄iani populi creditis. neq; militante ec-
 clesiā honoratis: quis est magistra fidelū: doctrix veritatis: inimica mēdaciū: ma-
 ter nostra que nos xp̄o regenerauit ⁊ alit atq; nutrit in fide. Qz si vos aliud non
 moueret: vestra vos paucitas exterrere deberet. Quot em̄ estis qui aduersus vi-
 uos innumerabiles ⁊ mortuos infinitos linguas acutis. Tota xp̄ianitas contra
 vos est. ⁊ tamen a snia non receditis. Que si vera eēt omnes nostri pgenitores
 cū diabolo ⁊ ei⁹ angelis arderēt: qui calicis expertes fuerūt. Mā regnū hoc postq̄
 sacramentis ecclesie relictis idolis iniciatū est: semp aplice sedis ritu cōicauit: ex-
 ceptis paucis annis eui nri. in quo monitore Jobanne buse atq; Hieronymo ab
 ecclesie vnitate recessistis. Galetb. Arguis paucitatē nostrā: sed xps aduersus
 multitudinē iudeorū paucis discipulis circūdat⁹ p̄dicare nō timuit nec multi erāt
 iudei cōsiderata gētiliū multitudinē qm̄ legē acceperūt mosaicā. Encas. Xps
 deus ⁊ homo dñs ⁊ ingr̄: nouā daturus legē in mūdū venit redēpturūq; populū
 Qualis cōpatio lucis ad tenebras. Terre ad celū. Xpi ad belial. Mō tñ dñs sine
 miraculis creditus est: neq; moyses absq; signis legē tulit. Ad vos q̄ signa facitis
 vt vīc paucitati credam⁹: vobiscūq; sumus. Galetb. Generatio praua ⁊ adulte-
 ra signū querit. Mos paucitatis nre tutorē xpm̄ habem⁹: q̄ apud euāgelium dicit
 Abicūq; fuerint duo aut tres collecti in noīe meo: ego cū eis sum. Mō indigem⁹
 humano fauore qui ducimur celesti ductore. Encas. Apud ciprianū martyre ⁊
 bis forozia verbis nōnulli iactabāt. Quibus ille sic rēdit. Corruptores euāgelij
 atq; interpretes falsi extrema ponūt ⁊ supiora p̄tereūt. partim memiores partim
 subdole cōprimētes vt ipsi ab ecclesia scissi sunt: ita capituli vni⁹ sententiā scindūt
 Dñs em̄ cū discipulis suis vnanimitatē suaderet ⁊ pacē. Dico inquit vobis: quo-
 niā si duo ex vobis cōuenerint in terra de omni re quācūq; petieritis p̄tinget vo-
 bis a patre meo qui in celis est. Abicūq; em̄ fuerint duo vel tres collecti in nomi-
 ne meo ego cū eis sum. Stēdens non multitudinē sed vnanimitatē deprecanti⁹
 plurimū tribui. Si duo inquit ex vobis cōuenerint in terra vnanimitatē prius p̄-
 fuit. cōcordiā pacis ante p̄misit: vt cōueniat vobis fideliter ⁊ firmit⁹ docuit. Quid
 autē pōt ei cū aliq̄ cōuenire q̄ cū corpe ipsi⁹ eccleie ⁊ cū vniuersa fraternitate nou⁹
 venit. Motate verba ⁊ signate mysteria. Mō est cum eis xps q̄ ab ecclia recedūt.
 In vna ecclia sum⁹ oēs: p̄ vna fides: vn⁹ deus: vn⁹ ritus ⁊ vobis ⁊ nobis erat.
 Mō nos a vobis: s̄ vos a nobis recessistis: faciētesq; vobis cōuētacula diuersa: pe-
 grina dogmata recipiētes. q̄ nō audierāt patres nri veritatis caput atq; originē
 reliquistis. Qz si xpi p̄ntiā cupitis ad sponsas ei⁹ redcundū est. Galetb. Mos in
 ecclia sum⁹ neq; ab illa recessim⁹ vnq; Trāsire autē ad vos dñi xpi legē violat⁹ nul-
 la rō suadet. Quia nūq; mystico xpi corpori iūgit. q̄ ab eius euāgelio sepatur. sed
 cur nobis retices. si qua est p̄stitutio q̄ sumere calicē vetat. Encas. Quia nolui
 stis obediētiā polliceri. Sed dicā tñ. ego ita vos peritos arbitror vt p̄suetudines
 vniuersalis ecclesie nō minoris efficacie censeatis q̄ scriptā legē qz vis legis ex cō-
 sensu resultat. Cōsensus autē minor nō inest p̄suetudini q̄ legi cōscripte. Mā p̄sue-
 tudinē longus ⁊ approbat⁹ vsus inducit. Que nullius impedimenta clamore: di-
 uino magis q̄ humano videt recepta cōsilio. leges autē q̄uis dei nutu decerni cre-
 dat: sepe tñ vel populi vel senatus magna parte dissentiente tradunt. Ob quaz
 rem non minus plectendus est vetuste consuetudinis q̄ scripte legis p̄uvarica-
 tor. Cū igit̄ iā plurib⁹ seculis obseruarit ecclesia ne plebes de calice biberēt: dece-
 bat ⁊ vos bobemos hui⁹ obseruantie tāq; pater ne legis emulatores existere: q̄ si
 cut ante dictū est neq; noui neq; veteris testamēti codicib⁹ aduersat⁹ sed rōne ma-
 gna ⁊ honestate subnixa est. Verū qz scripti decreti sanctionē requiritis: nō fru-
 strabor expectationē vram. Euoluite constantiē. concilium atq; eius acta perq̄
 rite. Consuetudines quam modo exposui ⁊ approbatam ⁊ pro lege rectam ⁊ scri-
 pto firmaz reperietis. In basilica quoq; dum generalis synodus illic erat: postq̄

Exacte visa sunt et diligenter excussa sacrarum testimonia scripturarum: magnoque concilio de-
 cretis: ac sanctorum patrum et illustrum doctorum traditionibus enucleate pensatis: decre-
 tum promulgatum est: quod apte declarat fideles laicos siue clericos coicantes et non co-
 ficientes ad suscipiendum sub specie panis et vini diuinum eucharisticum sacramentum ex precepto
 domini non esse astrictos. In cuius fine subiungitur. Laudabilis quippe consuetudo coicandi laica-
 le populum sub una specie ab ecclesia et sanctis patribus introducta: ac hactenus diutissi-
 me obseruata et a doctoribus diuine legis sanctarum scripturarum atque canonum multa pe-
 ricula habentibus: iam longo tempore commendata per legem habenda est. Ille calicem licitum est ea re
 probare: aut sine auctoritate ecclesie ipsam mutare. Sic ergo et scripta concilio-
 rum habentis decreta et vetustum ecclesie ritum. *Galeth.* Potest ecclesia vel concilium quod christus insti-
 tuit sacramenta puertere. *Eneas.* Non potest. *Galeth.* At sacramentum hoc sub spe-
 cie panis et vini christus instituit. Cur puerit ecclesia quod panem solum ad laicos deferat. *Ene-
 as.* Non puerit ecclesia sacramentum sed ritum mutat. Que sunt enim de necessitate sacra-
 mentorum immutabilia perseuerant. Que circa ritum sunt mutare ecclesia potest. Cuius po-
 testas non minor est hodie quam sub apostolis erat. Prout autem et administratio ecclesie sicut
 doctores tradunt: tribus in rebus consistit. In ordinibus diuersorum prelatorum. In admi-
 nistrationibus sacramentorum. In diuersis preceptis subditorum. Ob quam rem non sine ratione
 putauit doctor insignis aquinas. in arbitrio esse ecclesie diuersos gradus prelatorum
 instituire et institutos pro re diuersitate vel temporum amouere. Sic subdiaconi sunt
 ordinati: quos ecclesia primitiua nescuit. Sic presbyteri et episcopi quos olim bie-
 ronymus equalis fuisse presbiteris affirmat. Sic cardinalium sacerdotum senatus inuentus:
 ecclesie magni decus et stabile firmitamentum. Potest etiam ecclesia in administratione
 sacrorum abolitis prioribus nouos ritus inducere et ceremonias nouas. Qua de re
 dominus discipulos suos facta cena coicauit: ecclesia tamen neque presbyteros neque presbiteros
 fratres: nisi necessitatis causa tantum sacramentum permittit assumere. Rursus quoque quis
 amictus lintea christus. quotidianaque veste indutus. hoc sacramentum instituit: di-
 citurque paucissima verba. ecclesia tamen ob eius reuerentiam et ornamenta vestimen-
 torum sacerdotibus dedit: et missarum solennia. prophetarum et apostolorum lectionibus et deuotis ora-
 tionibus adornauit. Sic enim in veteri lege rubricatas pelles et rudia tabernaculi
 sacra sublimis gloria templi secuta est. Sic et in nouo testamento post illa ecclesie
 primitiue rudimenta pederentem splendor in cultu diuino et ritus sacramentorum ex-
 politior et maiestas sacerdotum maior successit. Tercio loco potest ecclesia statuta et
 ordinationes patrum que de moribus agunt: prout loco temporis et personis videntur puenire im-
 mutare et abrogare: sicut et prout diximus. Sed quantum ad sacramentum pertinet quod neces-
 sarium est tolli non potest. quod necessitati non subest variari potest et tolli. In eucharistia vero
 sicut ante placuit non est usus vtriusque speciei populo necessarius: ad idem quod altera
 species non inepte potuit: quia non est hoc sacramentum variare sed vsum. *Galeth.* Sa-
 cramentum est sub specie vini quis neget: ergo qui vini speciem tollit: sacramentum tol-
 lit. *Eneas.* Haud recte infers. Septem sunt ecclesie sacramenta et si vos quicquid tamen
 recipitis. ex his unum est eucharistia precellentissimum et maximum hoc semper integrum: et
 unum est siue sub una specie sumitur siue sub duabus: licet mille particule panis fiant
 vinique totidem: unus tamen est vbiusque totus et integer christus. Nec subtracta vi-
 ni specie subtrahitur sacramentum. quia totum in altera sumitur. Recte igitur et sanctissime
 romana ecclesia in huius obseruantia sacramenti sese habet. Quibus ex rebus si
 consolatione spiritus cupitis: si quietem amatis: si veritatem queritis: si lucrificare ani-
 mas vultis: sedem applicam audite: sequimini traditiones eius: honorate illam quam
 sancta est immaculata sponsa christi: coluba pura et alba: ex cuius ore felicitas ra-
 mus oliue dependet: qui pace bobus pollicetur: supbis bello minatur. Finitis ser-
 monibus istis affurrexit unus de primoribus theobozitarum et animo satis inflato.
 Quid tu nobis inquit apostolica sedem tot verbis amplificas. Nos papam et cardina-
 les auaricie seruos nouimus: impatiētes: inflatos: tumidos: ventri ac libidini
 deditos: ministros scelerum dyaboli sacerdotes et antichristi percursores quorum deus vult

est pecunia celū. Erat bicbō ventrosus crassus et multo abdomine pinguis: quē cū asperissem adinoui ventri ei? leuiter man? ac subridens. Unde in quā tumor h? vtrius est. Cur te ieiunio maceras et affligis media. Riserit oēs magnisq; illuz ca chinationib? exceperunt. At ego cū ai aduerterē sacerdotes illos magis studio cōtradicens q; voto discendi ad me venisse. posui modū verbis meis subtrariq; disputationi pedē. Intellexi em q; facili? et leui? esset turbulēti maris cōcitos flu ctus clamorib? retundere: q; illoz rabie sermonib? cohercere. Hā labor irritus et nulli? effect? est offerre lūme ceco: sermonē surdo: sapiētā bruto. Cōuersus tamē ad eos dixi. Collegete mei prāsi sūt: et itinere se acingūt. hora est vt a vobis recedaz satis diu simul disputaui. Vos tñ vt video nec meis verbis fidem p̄betis: nec ego vris argumētationib? moueor: remaneam? oēs qd ante fuim?. Crisostomus h? priusq; inq̄perē nolui trāsire vt mea taciturnitas opinionū v̄rā fieret auctori tas. Nec q̄s post hac diceret: fuit apud thaboritas senen. eps nec q̄cūq; aduersus illos suam dixit. aut eos vera sentire putauit: aut eorū argumēta posse supare dif fisus ē. Nō si nihil aliud v̄ba nra fecerūt: hoc tñ p̄stāt q; me vris opinionib? aduer sante oēs q̄ assāt intellexerūt. Vos tñ ampli? et fortasse meli? cogitabiq;. Tūc illi si tps eēt afferim? huc libros ostēderemusq; tibi: q; xpi sequaces et legis dei zelato res sum?. Sz vale. Ad q̄s ego. Nec vobis nec mihi oīū est: valete. Atq; hoc mō a me eos dimisi et exēte dño de rosenberg cū eo soboslanā veni atq; indecurnaz insulā et seniore de rosenberg dñm petiui. videbat mibi vltra sauroinathas et gla cialē oceanū fuisse. inter barbaros. inē antropofagos. aut inē mōstruosas indie libiq; gentes: nec sane in omni terra quā circūit ampbitrītes. gens nulla est mō struosos thaboritis. Ethiopeas em quosdā et scitas et trapobanas corpis vicio mō struosos aiunt. Thaboritas vō deprauate mētis vicia et innumerabiles aie macu le mōstruosos efficiūt. Ad quos oēs hereses migrauere. q̄s ab initio nascētis ec clesie vq; in hūc diē pestifera lūgenia seminarūt. Sūt ibi nicolaite. sūt arriani: sūt manichei: sūt armeni: sūt nestoriani: sūt berēgarī: sūt paupes de lugduno. P̄eci pui tñ apud eos waldenses habent vni? xpi vicarij et aplice sedis inimici. q̄ dum frena supioritatis abijciūt: libertatēq; p̄dicāt. necessariū est vt oēs errores admit tāt. A q̄b? duz eruiisset. ex inferiori videbar inferno reuersus. Nec me pri? ad su peros recepisse putauī q; budwīseos atq; vlcicū de rosenberg pueni: Hā et bud wīse nullis heresib? inq̄nati sūt. et vlcic? acerrim? hostis hereticorū ver? ecclie fili? inter alios bohēmie p̄ncipes q̄ fidē catholicā v̄bis armisq; tuent? anterior est di gn? quē sedes aplice inē caros habeat et inē p̄mos honoret. Scripsi bec tue p̄stabi litati festino et currēt calamo: Propane nāq; romā iohē meo quē p̄benostima lui te q̄ mibi in hac via p̄tigerāt vtcūq; narrata cognosce q̄ penit? ignorare. Res altas de fide disputātes et archanos scripture sensus attinge. p̄sūpsum?. Scio qz nō defuerūt ineptie. Hā rudē et ineptū tyronē bec me pugna suscepit. Sz nolui latrātes impune lupos abire: nolui deserre veritatē: nolui ecclie deesse: et qm̄ in peritiē nec tenebras nō ignorauī: supne claritatis lūmē intrepidus expectaui: ia ctavi sup dñm curā meā et ipse adiuit: sensi diuinit? assistentiā. nāz verba nescio quō supte fluebāt. quib? miseri thaborite miserabiliter p̄mebant benign? et mi sericors dñs: qui nec peccatorū voces obaudit. Credo et certus suz qz non mea vi ta: sed mea fides meruit audiri: ne thaboritarū elenchis inuoluerer aut sopbifima tibi caperēr: vtcūq; res acta ē. Scio me plā tūc dixisse et minimo scripsisse digna correptione. Sz q̄ tūc dixi corripī nequeunt. qz semel emissum volat irrenocabile verbum. Que nūc scribo facile poterunt emendari priusq; edant. Ideo te per ve terem beniuolentiā et quam mihi semper ostendisti charitatē precor te et oro huic opusculo vt tuā limā summiatq; manū admoueas. Neq; prius in lucem sinas exire q; tuo fuerit acri et graui iudicio comprobatū. Vale nostri memor et amans Quando deus et fata volent venient? ad te. Ex noua ciuitate. xij. kl. septembris. Sub anno dñi. MD. cccclj.

Oratio enee de constantinopolitana clade
et bello contra thurcos congregando.

Epistola. cxxxi.

Constantinopolitana clades reuerendissimi patres. Illustissimi principes:
ceterique viri genere et doctrina prestantissimi: quibus thurcorum gradibus victoria. Gre-
corum extrema ruina. Latinorum summa infamia fuit: vnumqueque vestrum ut arbitror
tanto magis angit magisque cruciat: quanto et nobiliores estis et meliores. Quid enim
viro bono et nobili magis congruit: quam curam gerere fidei orthodoxe: favere religio-
ni christi nomine salvatoris pro sua virili magnificere atque extollere. Sed amissa nunc
constantinopoli tanta vix in potestate hostium redacta: tanto christianorum sanguine fuso
tot animarum in servitutem abductis: vulnerata est miserabiliter catholica fides. Cui
fusa turpiter nostra religio: christi nomen dampnificatum nimis atque oppressum. Neque si verum
fateri volumus: multis ante seculis maiorem ignominiam passa est quam modo christiana so-
cietas. Retroactis namque temporibus in asia atque in apudica: hoc est in alienis terris vul-
nerati fuimus: nunc vero in europa id est in patria in domo propria. In sede nostra percussus
cessus sumus. Et licet dicat aliquis ante plurimos annos: ex asia thurcos in greciam
transiisse. Thartaros contra thianam in europa consedisse. Saracenos in beruleo
mari traiectione hispanie portione occupasse. nunquam tamen aut vix aut locum amissum in
europa. qui constantinopoli possit equari. Est enim ciuitas illa totius terre quam commode
colit pene centrum. Portusque bonus et amplissimus et tutissimus: in quo non dicam naues sed
numerosas classes armari sustentarique possunt: atque inde per bosporum bosphorum ad
omnia mediterranei maris sive tueda sive verada littora transmittit. At hic locus
tam commodus tam utilis tam necessarius nobis tacebit: ne dicam committentur amissus christi
saluatorum: lucrifactus machometo seductori est. Quid quod ibi ex duobus imperatoribus
christianus alter occisus est. Nonne ex duobus christianis oculis alter cruci: ex duabus
manibus altera amputata dicere possumus. Addite quod ex quatuor sedibus illis patri-
archalibus primis et principalibus: quibus veluti solidissimis basibus christiana subnixta fides
in omni terra ramos suos extendit. Maiores nostri duas scilicet cum hierosolymitana pigna-
uiam atque secordiam perdiderunt: nos tertia et illa quidem cui omnes prestantissimi multi ad horum
multi ad orientem: thianam iacentes populi serviebant. non minori desidia: maiori tamen
infamia prius amissam. Mimirum principes si doletis omnes ac de tanto christianitatis
vulnere: quo cecidisse grecos: superasse thurcos: perfusos esse latinos a iaduertitis: con-
sternati atque attoniti estis. Sed non est minor diui cesaris friderici domini nostri glorio-
sissimi quam vester meror. Vidissetis enim cum tanti mali factus est primus certior: in cu-
biculo fletum in aula mestum: in consilio sollicitum: in ecclesia supplicem: in quouis loco tur-
batum et anxium. Tunc cum res christiane non tam dolore et lacrimas: quam vigorem et arma re-
quirent. Nam thurci maiora indies mala minantur: opere precium existimauit sua se-
nitatem: tum principum: tum ciuitatum accersiri conuentum. in quo de tueda christiana repu-
blica consilia cuperent. Nam priusquam incipias consulti et ubi consuleris mature factum
opus est. Fuit itaque concilium apud ratissanum conuocatum. que ibi gesta sunt omnes tenetis.
Ex auctoritate illius congregationis hic nunc conuentus habetur. Cur non fuerit apud
nurebergam indicta conuentia: et cur nequiuertit ad hec negocia cesar ascendere. sa-
tis his diebus expositum est. Ille quidem per tanta christianitatis necessitate in hoc conuen-
tu minime defuisset: si domum tutam relinquere potuisset. Sed cum ei desiderium ab his
impediret. quibus non tam par et omnium quam contentiones et bella sunt: vsui misit bosce pre-
stantissimos et celeberrimos legatos: qui suum locum tenerent. suasque vices implerent
cum plena et ampla potestate. siue res imperii siue cause fidei tueda negocium tractare libere
presto erunt. Eteusque super articulis ratissane meditationis: hec potissimum congregatio
consutura est. vosque cesaris animum circa illos cognoscere cupitis. que sit eius mens
que sententia: que voluntas. apperire me nunc collegarum incozum auctoritas iubet.
Ego qui malo per obedientiam parum prudens quam per contumaciam videri sapiens. onus
meis humeris pene intollerandum subiui confusus in eius auxilio qui victimis obe-
dientiam pretulit. Nec timeo sub tanto fasce deficere: quando presto sunt qui cadenti

mibi manū porrigant. Pareo quoq; in hac re tanto libentius: quāto et cōspectus
 vrm frequentiorē intueor: et mibi benigniorē autumo. Nec ego de oibus articulis
 verba faciā: sed illum qui est principalissim⁹ aggredior: hoc est an ptra thurcos: q̄
 cōstantinopolim p̄ iniuriā inuaserūt: nobilitatē cū p̄ncipe grecorū occiderūt: sa-
 cra nra oia polluerūt. et vltra vincula verbera cedes xpianis omnibus minitantē:
 sit bellū suscipiendū. Quo p̄suaso quantas habere copias necesse: quō legēdi mi-
 lites. que stipendia danda. que p̄uilegia cōcedenda: vnde cōmeatus habendi: q̄
 bellica instrumēta paranda. quo tpe qua via sit eundū facile cōcordabim⁹. Capi-
 tanē quoq; seu belli ducem quē p̄isti romanoꝝ imperatoꝝ appellare consueue-
 runt: non erit arduū nominare. Neq; dubitabitis illum eligere in quo sit scien-
 tia rei militaris erimīa: virtus excellens: auctoritas euidentis: p̄sumpta felicitas
 qui sit laboriosus in negocijs. fortis in periculis. industrius in agendo. celer in cō-
 sciendo: cōsultus in p̄uidentendo: qualem reperiri apud vos minime dubitaue-
 rim. Nec de pace domi tuēdi multū laborabitis. si foris bellū gerere decreueritis
 vt postea suo loco dicem⁹. Intelligitis iā p̄ncipes oīo mea quib⁹ in reb⁹ radices
 agat. et q̄ sit cā in manib⁹ videtis de bello gerendo tota cōsultatio est. Ego q̄ noie
 cesaris bellū venio suaturus: nequa q̄ hoc oneris accepissē. nisi rē dignā v̄ra v-
 tute. v̄ra nobilitate. v̄raq; natione. manifestissime p̄intellerissē. Agite igit au-
 dite et cognoscite an bellū hoc p̄ fide v̄ra xpiana suscipe debeat. Ois sciat
 oisq; populus cui bello gredō cōsultatio est: clarissimi p̄ncipes tria diligēt ac ri-
 gide et p̄esse discutere debeat. ne quid agat cui⁹ deniq; penitudo sequat. Turpe
 est em̄ vt sc̄pionis. pueriū fuit: postq̄ erratū est dicere non putarē. Bellū q̄ ge-
 sturus primo querat an sit iustū. secūdo an vtile. tercio an facile. Nisi em̄ bectria
 cōcurrat. nō est cur bonis atq; p̄udentib⁹ viris belligerēdū sit. Discutiamus et
 nos hec ex ordine p̄ncipes. Ac primū de belli iusticia cognoscām⁹. Bellū quod
 p̄ tuēda religione. p̄ saluāda patria: p̄ cōseruandis socijs: ex auctoritate supioris
 gereret nemo vnq; veterē reputauit iniustū. Hinc moysi. hinc ioseph. hinc saulis.
 hinc dauidis: hinc machabeoꝝ p̄lia cōmendant. Hinc illi demoscenis clamores
 q̄b⁹ plenū exultabat apud athenas theatrū in marathone in arthemio in salami-
 na. p̄ patria defunctos cōmēdant. Hinc ex romanis oracij: decij: fabij: et alij pene
 innumerales celebrant. qui p̄ salute suorū ciuiū se deuouere. Hinc ex v̄ris ger-
 manis karoli: rolādi: raynaldi: cōradi: ottonis: henrici: friderici: eternis p̄conijs
 extollunt. Qui p̄ tutādis xpianorū finib⁹: maximis se piculis obiectarūt. Nūq̄
 tū v̄ris p̄genitorib⁹ tā iusta pugnādi cā. q̄ vobis obiecta est. Nūq̄ illi tā atroces
 iniuriā tam insignem cōtumeliā ab infidelib⁹ acceperūt. quēadmodū p̄pessa est
 bec nostro tpe xpiana cōitas. Repetēda est breuiter hoc loco cōstantinopolitana
 calamitas. Si em̄ et iniurie magnitudo nocior et belli iusticia manifestior erit. nul-
 la. pulsatus iniuria machometus. Sic em̄ vocat qui thurcis impat. Bellum gre-
 cis indixit. Cōstantinopolim obsedit. ac male defensam expugnauit. Abi cōstan-
 tinus grecorū impator intrantib⁹ vrbem thurcis in extremo patrie sue piculo for-
 tissime pugnans obrūcat. Caput eius lancea in fixum spectaculo ferē. Fit mise-
 randa grecorū cedes. occidunt nō solū qui se tueri conant. versetia q̄ p̄tectis ar-
 mis sese dedunt. Nec ego hoc magni duco in ipso furore p̄mi introitus trocidatos
 eē q̄ plurimos. Illud horreo illud abhominor illud oīo detestor. Capta ciuitate
 depositis armis: cōiectis in vinculis ciuib⁹. tū maxime seuitus est. tū filiū an ora
 parentū occisi. tū viri nobiles velut bestie mactati. tū sacerdotes laniati: tū mo-
 nachī excarnificati. tū sacre virgines incestate. tū matres ac nurus ludibrio habi-
 te. O miserā v̄bis faciē. O infelicē populū. O sceleratū machometū. Quis talia
 fando temperet a lacrimis. oia luctu plena cede cruore. cadaueribus erat cernere.
 Machometus ipse terribili facie tectris oculis terribili voce crudelibus verbis
 neqbādis nutib⁹ homicidia mādāt. nūc istū nūc illū ad cedē poscit: manus i san-
 guine xpianoꝝ lauat. Oia sedat. omnia polluit. Tempia dei nostri pseudo pro-

pbete tradunt: diuina altaria pferunt. Ossa martyru z alioz scoz iam cum ipso
 regnantiu aut porcis aut canib' obiciunt: fragunt statue: picture delat. Nec ma-
 tris dñi regine celoz gloriose marie virginis imagini parat: qñ z ipm saluatoris
 xpi crucifixi simulacru est magno damore: maiori irrisione pcedentib' tympanis
 actubis in castra defert: huc atq; illuc rapit cospuit: luto puoluit. Nephas in-
 expiandū. O ignominia xpiane genti. O dedec' nra nois sempiternū. Huius signū
 in quo redēpti z saluati sumus: thurcoz feridū gen' illudit: z quasi nos signū
 nō signatū colam'. Hic est inqt xpianoz deus. Sentio qz comouemini principes
 vuz saluatoris iniuriā refero: vuz tante ciuitatis dāna comemoro: s quis clades
 illi? vrbis: qz funera fando explicet aut possit lacrimis equare labores. horret ani-
 mus talia meminisse luctūq; refugit. O nobilis grecia: Ecce nūctū finē: nunc de-
 mū mortua es. Deu quot olim orbes fama rebusq; potētes sūt extincte. Vbi nūc
 thebe vbi athene vbi nicene vbi larissa vbi lacedemon vbi corinthioz ciuitas vbi
 alia mēorāda opida: quoz si muros qras nec ruinas inuenias. Nemo solū i quo
 iacuerūt queat ostendere: grecia sepe nostri in ipsa grecia requiūt: sola ex tot cada-
 uerib' ciuitatū cōstātinopolis supat: quē paruo ambitu bizantiā a paufonia quō-
 dā edita. p cōstātinū primū impatorē eius nominis in emulatione romane vr-
 bis erecta. tantū operz mirabiliū. tantū armoz. tantū lraz. tātū glorie habuit. vt
 omniū ciuitatū dāna hēc sola vrbis recōpensare ac refarcire videret: hinc post pa-
 cē cū gratiano factā. z a theodosio cōfirmatā veniēs cōstātinopolim: rex goto-
 riū athenaricus: cū regie vrbis amplitudinē splēdorēq; cōtēplatus eēt veluti stu-
 pens dixisse fert. Vere deus terren' est impator hic habitās. Et quisq; aduersus
 eū man' mouerit: ipse sui sanguinis reus existit. Et quis post impium ibi tom-
 germani trāslatū: sepe cōstātinopolis capta direpraq; fuerit: nūq; tñ in ptātem
 xpi hostiū: nisi mō deūit: nūq; basilice scoz dirute: nūq; bibliothecē pbuste: nūq;
 monasteria desolata. nūq; sacra nra ex toto nisi nūc deleta suere. Itaq; ināsit apd
 cōstātinopolim vsq; ad nrm tps vetuste sapiētie monumentū: ac velut ibi tom-
 aliū lraz eēt: z arx sume pbie. Nemo latinoz satis doctus videri poterat nisi con-
 stantinopoli aliquādiu studisset. qd qz florente roma doctrinaz uomē habuerūt
 athene. hoc tēpestare nra cōstātinopolis obtinebat: vñ z multa veterz sapiētus
 volumina susceperant: z in futurū suscipe sperabam'. At nūc vincētib' thurcis
 z oia possidentib' q greca potētia tenuit: vereor ne de lris grecis onmino sit actū
 Neq; em vt pleriq; arbitrant' asiani sunt ab origine thurci: quos vocāt thucros
 ex quib' est romanoz origo quib' lre non essent odio. Scitaz genus est ex media
 barbaria pfectū. qd vltra ex euriū pirrhiōsq; mōtes vt et bico pbo placet ad
 septētrionalē oceanū sedes habuit: gens imūda z ignominiosa. fornicaria in cū-
 ctis stuproz generib'. q vt tradit vester otto frisingensis ep's: non futulis auctor:
 regnante apud francos pipino mōtes caspios exiuit: ac longo itinere in asiam se
 recepit: ibiq; post hac morata est. Et quis submitti celo z mūdiori terra per tot se-
 cula parūper excultā se pbuerit. sapit tñ adhuc multū pristīne deformitatis. neq;
 oēm barbariē deterat. Carnes adhuc equoz vesonciū vulturūq; comedit. libidi-
 ni seruit: crudelitati succūbit: litteras odit: humanitatis studia psequit. In cuius
 manus venisse nūc doctā eloquētēq; greciā. nescio qz latis deslere queat. Sed di-
 citis milites. Quid tu nobis lraz detrimētuz comemoras. quid nobis delris.
 nos hastas gladiosq; versamus. Vos genus ignauum tecto gaudetis z vmbra.
 Immo vō fortissimi equites nullius q vestri magis interest studia litterarū esse
 q florentissima. Quid em vos viri excellētes aliud qritis: cū prestanti aīo z alto
 corde preliū cōmittitis q fame dulcedinē laudare vultis scio. z gaudetis cum de
 vobis bonos eē rumores auditis. Trābimur oēs studio laudis z optimus quisq;
 gloria ducit: inquit cicero. Sed que laus v'ra diuturna esse pōt nisi lris cōsecrē.
 Breuissima est fama que humane vite spacio terminat. Viuūt noie. pbemū qz
 lre iustos habent fortunati ambo si quid mea carmina possunt. nulla dies vnq;

me miori vos erimet euo. In curialū z nūm inquit maro. Nec nos aut sampso-
 nis aut gedeonis aut iepte aut aliorū iudicū fortitudinez regnūq magnifica gesta
 sciremus: nisi lris edocti essem. Quāto ergo quisq vrm nobilissimi equites aut
 industrior est aut fortior animosior: tanto fauere ingenis ac lris magis v3. Nec
 sunt em que pgenitores vros virtute pstantes: quis iam dudū mortuos: memo-
 rie tñ boim quasi viuētes exhibēt: z que vrm nomē si viriles fueritis ad posterorū
 deferre cū laude queant. Genserat hec alexander macedo. qui cū in siges sepulcrū
 vidisset achillis. O fortunata inquit adolescens qui tue virtutis pconē boimera3
 inueneris. Et vere inquit orator. Mā nisi illi ars illa fuisset: idēz tumulus qui cor-
 pus cōteperat nomē etiā obuiisset. Theinosceues aut ille sūmus atbenis vir: cū
 ex eo querecēt cui vocē libētissime audiret. A quo sūma virt? inquit optime lau-
 dat: quo dicto nimiz humanitatis z eloquētie studia magnope cōmendauit. Et
 nūc cōtrita telatq: grecia quāta sit facta lfarū iactura cūcti cognoscit: q latinorū
 oēm doctrinā ex grecoz fontib? diriuatā nō ignoratis. Quid g in tanto vāno in
 tanta iniuriā dicem? pncipes. An de iusticia belli aduersus hec mōstra boim dubi-
 tabim? q nulla humanitāe studia colūt: q fēdera nulla custodiūt q sanguinē nrm
 sitiūt: q cedib? saturari nō possūt. q sacra dei nri oia polluit z exterminat. Forti-
 tudo inquit ambrosi? in officiis q bello tuef a barbaris patriā vel domi defendit
 infirmos vel a latronib? socios. plena iusticia est. N3 si ordo ille naturalis paci ac-
 cōmodat? angustino teste id posat vt suscipiēdi belli auctoritas atq: piliū penes
 pncipes sit: neq: bellū aliōq: iustū existinet? videte quāta ē hui? belli iusticia: cui?
 nō solū papa z impator duo maxia luminaria: duo pūmi in terra principes. sed
 ipse rector orbis mūdiq: fabucator de? est auctor: qui sponsaz sub eccliam matrem
 nram vt pupillā oculi nobis tuēdā cōmēdat. Mōstrauim? belli iusticiā fortasse
 plurib? verbis q: necesse fuit s traxit me iniuriarū acerbitas. Parcite subirato.
 Date veniā leso. Mā ex bello q sequat? vtilitas breuē exponēdū ē. Cur em se bel-
 lo quisq: immisceat: nisi z bello se iuuat. Nos igit pncipes si fructū hui? belli ptra-
 thurcos suscipiēdi cognoscere cupitis: vāna que toti xpianismo imminēt: nisi thur-
 coz frangat? impetus pēsitare. Audiuiſtis q passi sunt cōstantinopolitani. Idēz
 nūc multe ciuitates expectāt. nisi du3 tps est opitulamini. Serpit indies hoc vi-
 rus magis ac magis: nūc vna puincia nūc alia nobis deficit. Rascia iā nouissime
 occupata est. Dispor? ei? puincie cū cōiuge z liberis in hūgariā se recepit hūgari
 q hacten? nri fidei dipe? nre religionis murus fuere: bis victi bello post morte al-
 berti regis: bis capti a thurcis sunt centū milia boim aut eo plus duob? plijs ami-
 sere. Mō tulerūt integri thurcoz vires quō fracti ferent. Succubuerūt auxilian-
 tib? polonis quō vincēt soli. Magna ē thurcoz potētia z in asia z i grecia. Z bar-
 taro3 ferocē gentē federe iunctā habēt. Ducenta z tercētamilia pugnato3 ne di-
 cam plura in armis cogere possunt. Quis sint hūgari strenui z potētes viri atq:
 omni laude digni: non tñ tantis viribus pares habent. Siue vincit hūgaria siue
 coacta iungit thurcis: neq: italia neq: germania tuta erit neq: satis rebus gallos
 securos reddet. At nōnulli q: suis dieb? non videre similia nec fieri posse pſidūt.
 Mos aut sepe thartaros p trita hungaria germanie fines ingressos ad renū vsq:
 debachatos nouim? Hungari priusq: xpm colerēt: sepe austriā: bauariā: suuiāz:
 franconiā: saxonīā pcurrerūt. Et tū rex bunorū ab hūgaria q tūc pannonia dice-
 bat digressus: quātas italianie: quātas germanie: quātas remotiori gallie atq: hispa-
 nie turbas intulerit: nō ignoramus. Quid gothos: qd vandalos. quid gepidas
 quid herulos: quid longobardos: qd burgūdiones referat. Qēs bi populi p hū-
 gariā ab vltiori scythia venientes: banc nram xpianitatē miris afflixerūt modis
 Expectabim? igit z nūc venire thurcos. atq: accersitis thartaris nobilē atq: po-
 tentē hungariā sui iuris efficere: ac deinde reliquā xpianitatē locustarū more cor-
 rodere. Pugnandū ē vobis oīno pncipes. si liberi. si xpiani vitā ducere cupitis.
 Existimate nunc. an saluis z integris socijs. an fractis atq: dimissis id agere

magis expedit. Romani quos fama sapiētissimos fuisse p̄dicat. sociorū tutelam
semp suā salutē eē ducebāt. ac foris q̄ domi pugnare malebāt. Nā foris si q̄ fue-
rit accepta calamitas emēdari pōt. Que domi excipiunt clades eritiales habent
hinc banibal maxim⁹ ille penorū impator cui regi sirie antiocho aduersus roma-
nos bellū suaderet: nō in asia siue in grecia. sed in italia pugnādū esse dicebat. Et
vos ergo theutones: si quēadmodū spero sapiētes eritis maiores vros imitabi-
mini: qui remota sp̄ a domo bella gerere: ac vicinorū fines nō min⁹ q̄ suos tueri cō-
sueuerūt. Qd si vos germani hoc tpe hūgaros neglexeritis: nō erit deniq; curvos
ex gallis auxilia p̄stolamini: nec rursus illi apud hispanos opē inueniēt. Atq; ita
fiet: vt cū singulis semp gentib⁹ pugnaturi hostes. facile qd cupiūt orbis imperiū
assequent. Qd si acceptis armis ⁊ hungaris ⁊ rastianis ⁊ alijs xp̄ianis: qui vicini
sūt thurcorū potentie opes tuleritis: nō solū vicinos vros tuebimini: sed vos ipsos
vros ac liberos vros ex maximo piculo liberabiq. Atq; hec ē vt mihi videt ma-
xima vtilitas belli gerendi. Cū exploratū sit ad nos dietim thurcos p̄uolare: p̄u-
occurrite q̄ vestros fines ingrediunt ⁊ auxilia vicinis afferte. Nā tūc tua res agi-
tur vt ille vt paries cū prim⁹ ardet. Qd si certissimi essetis nūq; illos ad vos esse
venturos p̄ debito tñ baptisim⁹ vři quo estis initiati p̄ maximis beneficijs quib⁹
vos diuina pietas cumulauit: aduersus hos euangelij corruptores ⁊ xp̄i p̄fidos
inimicos eiusq; crucis derisores bellū gerere deberetis. Equidē p̄stantissimi prin-
cipes cū oibus virtutib⁹ affecti sitis. nihil tñ arbitror vos magis velle q̄ gratos
eē atq; videri. Hec est em̄ vna virtus nō solū maria s̄ mater oim̄ xtutū reliquarū
Quid est em̄ pietas nisi volūtas grata erga parētes. Qui sūt q̄ libenti aīo p̄ pa-
triam pugnāt: nisi q̄ patrie beneficia meruerūt. Qui sūt qui fidē erga p̄ncipes iūo-
lata custodiūt: nisi q̄ eos in se beneficos recordant. Qui sūt q̄ p̄ceptores bono-
rāt nisi q̄ se doctrina ab his accepisse nō sūt obliti. Qui sūt q̄ amicos oī studio p̄-
sequunt: nisi q̄ fructū amicitie tenaci memoria tenēt. Qd si erga patriā erga parē-
tes p̄ncipes: p̄ceptores: amicos grati eē debem⁹: quātomagis erga deū n̄r̄m: ⁊ cui⁹
obsecro pignora q̄ dei n̄r̄i beneficia sum⁹ experti. Ille cū nihil eēmus nos in esse
p̄duxit neq; lapides aut arbores aut equos s̄ boīes rōnis participes nos creauit
nobis ingenū sermonē virtutē vires corpis atq; aīe dedit. Et cū primi parēti cul-
pa inferni m̄cipiū facti essem⁹: vt nos redimeret descendit de celo: exinanīuit sc̄ip̄s
formā serui accepit: boīem induit: fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: mortē autē crucis:
in q̄t apls. Sub ipsa aut passione ⁊ cruce priusq; ad crudelitātē necis ⁊ effusione
sanguinis pueniret q̄ cōuicioz. p̄bra: q̄ p̄tūmeliaz. lu. zibria tulit: sputamina in sulcā-
tiū excepit. q̄ sp̄ito suo ceci oculos aperuerat: flagellatus ē q̄ p̄tātē flagellādī de-
mones bz. Sp̄inis coronatus est q̄ sc̄os suos florib⁹ coronat eternis palmis. In
faciē celsus est q̄ veras palmas mūdū vīcentib⁹ tribuit. Spoliatus est terrena ⁊
caduca veste q̄ celesti atq; imarcessibili cāditate aīas vestit. Libat⁹ est felle qui se
cibū hōi p̄buit. Notat⁹ est aceto q̄ ip̄lo suo nectaria pocula reprimittit. Agn⁹ ille
innocēs: imo ip̄a innocētia: ip̄a iusticia in facinorosos cōputata est. pepedit inter
latrones de⁹ n̄r̄. viderūt faciē ei⁹ ⁊ nō erat sp̄es neq; decor. A vertice capī vsq; ad
plantā pedis nō erat in eo sanitas. s̄ passus ē vt nos redderet impassibiles. mor-
tu⁹ est vt nos redderet imortales. Passus q̄ ip̄e voluit: ⁊ iniquitates n̄ras ip̄e por-
tauit. O bonitātē o demētā magni dei: miseratiōes diuine pietatis incredibiles:
q̄ maxima ⁊ inextimabilia sint xp̄iano populo f̄stia beneficia. Sed corā sūt hec
in oēs fideles dona dei. Vos autē o germani peculariorū q̄dā honoris rō reddit ob
honores. Nā q̄ vobis imperiū dedit. Is vos oib⁹ populis gentib⁹ nationib⁹ p̄e-
tulit. Hec ē em̄ prima in seculo dignitas: cui oēs principes: oēs reges cedūt. Quā
saluator s̄m carnē nascēdo: pegrinādo: moriēdo dignam censuit quouis honore.
Que in p̄betis p̄missa in euāgelio cōp̄obata. in aplorū scriptis magnifice com-
mēdata c̄st̄it. Hec est illa excellētissima dignitas qua stātē nō est cur antixp̄i for-
midemus aduētū quēadmodū ⁊ terculianus ⁊ ciprian⁹ ⁊ augustin⁹ ⁊ multi vete-

rus et verbis doctoris gentiliū pauli colligere vident. Nunc antiqui nri spūsancto
 pleni: quibus adhuc idola coleret. Imperatores psequerentur xpianos. Quā tamē
 illis plerumq; imperiū securū: domū tutā: exercitū fortē. senatū fidelē: populū pro-
 bū: orbē quietē optabāt. Quos igitur magni: vos inditi o germani quibus tāta digni-
 tas credita est: curare pre ceteris debetis: ne vobis imperatib? xpiane religionis
 maiestas intereat. Sed quid vos ad hec deo rependitis: imo quid nos oēs xpia-
 ni. p tantis beneficijs agim? vbi tantorū bonorū memoria est. Principes vbi gra-
 titudo est viri potētes terrā sacratissimā in qua visus est deus voster et annis su-
 pra triginta homo cū hominibus cōuersat? agarenī occupant. officinas nre salu-
 machometus obtinet sacrosanctū dñi sepulchrū lectūq; illū veneratū dignissimū
 in quo ppter nos vita nra obdormiuit in dño saracenorū impurate man? obtre-
 ctāt. loca illa scā loca benedicta: loca p̄ciosa et agni immaculati purpurata cruore:
 dū nos silem? hostes fidei nre cōculcāt. Et qd ad hec ait? principes. Cur hec acci-
 disse putatis: abbreviatā ne manū dñi creditis: aut impotētē factū qui est oīpo-
 tēs. Mūq; nō pōt mittere plus q̄. xij. legiones angelorū qui saracenos tburcos et
 thartaros blasphemātes exterminēt. Aut certe tm̄ hō dicere et fiat qd volue-
 rit. An qui serocitatē sennacherib angelo dimicātē cōtrivit: q̄ furibundū holofer-
 nē in manū mulieris vidue dedit: qui percussit reges magnos et occidit reges fortes
 q̄ clausit egyp̄tis mare. q̄ sodomitis sulphur pluuit et ignē: q̄ ventis impat et mari. q̄
 fecit celos in intellectu. machometi supbiā frenare nō poterit: omnē subest ei cui
 voluerit posse. Quid igitur opinamini. quid creditis principes. Tempus vos dñs
 de? voster: experiri vult an se diligatis. an virtute preestetis: an religiosi an grati si-
 tis: quid inter nos si sit aliquis qui sapiat et intelligat ac requirat hec et indoleat vi-
 cē eis. Quid q̄ moramini quid statis: an nō est bicmarim? bellādi fructus: maria
 vtilitas v̄sa. si plū aduersus inimicos crucis cōmittetis vos beneficij memores
 oīdētis: deo nro placetis: aīas v̄as lucrificatis et habitaturi cū angelis: triūp̄a
 turi cū sanctis martyribus: regnaturi cū xpo celū acquiritis. Omitto hic princi-
 pes id emolumenti quod pleriq; oēs milites nri tps ex bello querūt aurū et argē-
 tum: teurōmata: pictas tabulas: equos: vestes: seruos: ancillas. Mā quis multa
 bmoī hec expeditio repromittit. Nolo tm̄ vos xpi milites hec ambire: nolo vos ra-
 pinas q̄rere: nolo vos spolijs gaudere. Pusilli est animi lucris inhiare terrenis.
 Mēs generosa et alta celestes aspirat in thesauros. Brevis est vita boīs sup ter-
 rā. Fugit animi nri licū vite nre sūt arancarū tela: cito dirūpit. Festinat em̄ de-
 currē velox floscul? anguste misereq; breuissime vite p̄cio. dūz vna cibos soni aq;
 poscim? obrepit nō intellecta senectus. nemo scit qd vespere vebat. Curriculum
 cui nri incertū est. Peregrini in terra sum? spes nra in celū tendēda est: vbi cuius
 gelio teste nec fures fodiūt nec tūnee rodūt. Multe sūt vie q̄ nos eo dēducūt. S;̄
 hoc p̄fecto tpe principes nullū iter certi? nullū securi? nullū expediti? nullū glo-
 riosi? est. quo possim? celū scandere: q̄ si cōtra tburcos celestis patrie nre ciuitatē
 supne hierusalē p̄fidos inimicos arma sumētes puris et cōstantib? animis bellū
 geram? Cognoscitis vt arbitror iaz principes hui? belli qd suadem? nō honesta-
 tē mō: verū etiā vtilitatē. Mūc de facilitate gerēdi belli pauca subnectā. Hoc est
 em̄ de quo tercio loco dicturū me. p̄missi. Frustra em̄ iustū bellū. frustra cōmodo-
 sum pbauerim? nisi etiā factū facile ne dicā possibile demōstrem? In hac parte
 illud meo iudicio aiaduerterendū est: optimi p̄ceres. ne maior hostib? q̄ nobis sit
 scia rei militaris: ne frequentior v̄sus ne pecunia: ne copiosior potentia: supior ne
 deus ipe fauentior: quā nō neq; si parces ytrinq; vires fuerint bellū suaserit. Mā
 teste octauiano cesare qui plū sine certa p̄rogatiua cōmittit filis ei est qui hāmo
 piscat aureo: facile nāq; plus amittere q̄ lucrari pōt. At mibi seu noua cōsiderā-
 ti seu vetera mēte repetenti: inter oēs nationes quas bello idoneas iudicant. nul-
 la expeditior: nulla fortior: nulla peritior: nulla audentior q̄ vestra videt. Vobis
 boīco. vobis equi. vobis arma: vobis pecunie sunt. Nulla natio tam grādis sub

celo est q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis dñs deus noster. Et
 ubi obsecro tot clarissimi p̄ncipes: tot generosi p̄ceres: tot fortissimi eq̄tes: tot po-
 tentes ciuitates: tot diuitie: tot auri: tot argēti: tot ferri minere. ubi tāta ppli mul-
 tudo: tāta iuuent? tāti animi: tāti roboris. Germanie fines vt et eres tradūt
 ab oriēte viscella fluii? z hūgarie limes fuere. Ab occidēte ren? A meridie danu-
 bi? A septētrione ocean? z mare balteū quod prutenicū vocare possum? Nūc
 quātū extra hos terminos possideatis ipsi videtis vos angliā pulsū britanis oc-
 cupastis vos belgarū belneiorq; fines eiectis gallis obtinistis. Vos reciam z
 norciā inuasistis. vos vsq; in italiā pedē extendistis. vos bulmerigos qui nunc
 pruteni vocant ex manib? infidelū detraquistis: soli ex alienis in v̄ro solo bobemi
 sedēt potentissimi z nobilissimi populi. Sed z illi v̄stro imperio parere se aiunt.
 Regēq; habēt v̄i sanguinis nobilissimū ladiā. Vos igit magni vos bellicosi
 vos potētissimi: vos fortunatissimi ac deo accepti germani estis. q̄bus adeo fines
 extendisse licuit: z sup oēs mortales romane potētie datū fuit obistere. Mā ter-
 rarū ille calcator oim: z orbis domitor iul? cesar q̄mis subactis gallis sepe renūz
 transierit resq; maximas in germania gesserit. Bellicosam tamen z asperā sue-
 uoz gentē dimisit indomitā. Augustus octauian? cui z partboz z indoz reges
 muerā miserūt qui vnus oim romanoz fortunatissimus creditus est de quo illa
 sunt mētra. Augustus cesar diuū gen? aurea condet. Secula qui reuerfus latio re-
 gnata p̄ arua. Saturno quōdā supat garamātas z indos p̄feret. Imperiū iacet
 extra sydera tellus extra anni solisq; vias. ubi celi fer atlas: apem humero premit
 stellis ardētib? aprū. Ille in quā felicissimus impator nullibi vnq; nisi apud ger-
 manos succubuit. Mā lollianā z varianā cladē in germania p̄cessus ē. Lollianā
 maioris infamie q̄ detrimētū: varianā pene exitiale: trib? legionib? cū duce legatū
 z auxilijs oibus cecis. Longū esset referre quas intulerūt romane rei publice mo-
 lestias germani. q̄ z si romanoz fortune aliquādo cesserūt. postea tñ z ipsi de ro-
 manis de gallis de hispanis de hūgaris deq; alijs diuersis gentib? sepe numero tri-
 umpharūt. Nec romani cū rerū potirent res magnas sine germanis auxilianti-
 bus pegerūt. quoz tanta in bello virtus. tanta in domo fides fuit: vt cesari cor-
 poris custos coboz ex germāis potissime legeret. Cōferam? nūc thurcos acyos
 inuicē z qd sperandū sit. Si cūz illis pugnetis examinemus vos nati ad arma illi
 tracti. Vos armati illi inermes. Vos gladios versatis: illi cultris vtunt. Vos ba-
 listas tenditis illi arcus trabūt: vos lorice thoracesq; p̄gūt: illos calceis tegit.
 Vos equos regitis illi ab equis regunt. Vos nobiles in bellū ducitis. illi seruos
 aut artifices cogūt. Vestri milites nati atq; nutriti in armis sunt: illi copias suas
 exceptis quindecim milib? pugnatoz quos expeditos habent: ex agris atq; offi-
 cinis erūt. Vobis flectere ludos equos z tendere spicula cornu. Vos omne cuius
 feroze teritis. vestra iuuentus toz neamētis intenta est. aut quatit opida bello: nec
 tarda senectus vestras vires debilitat mutatq; vigorē caniciē galea p̄mitis: sem-
 perq; recentes belloz habere causas cupitis: z v̄luere in armis: illis pictis croco
 z fulgenti mirice vestis desidiēq; cordi sunt. Sūma volūtas est in dulgere corāis.
 Solus machometus z quos dixi quindecim milia expediti sunt. quos sonus dele-
 ctat armoz: z anim? in bella paratus exhibet audaces. Ceteros in expertos timi-
 dos effrenatos nulli? p̄ccij iudicetis. Oz si man? cum illis p̄feratis nihil est qd de
 victoria dubitetis. Si modo quā gesturi estis pro deo pugnā: aduersus deū non
 cōuertatis mala mente. p̄cedentes. Cū ergo maiores vestri p̄ncipes eēs vici-
 nos ac longe positos populos armoz gloria supauerint cūz timentes ipsi nullos
 omnibus terrozi fuerint. Cum vos ipsi nibilo minores vestris progenitoribus
 sitis: cum omnibus bis rebus abundetis quas bello necessarias putant. cum vo-
 bis fortissimi milites. peritissimi duces ac satis fortunati sint: cum deum in causa
 sua propitiū sperare par sit. cum vestri hostes longe inferiores vobis existant nō
 est cur tam bonestum tamq; vtile bellū p̄ deo v̄ro gerendū detractare quoq; mō

debeatis. Dicit hic fortasse quispiā. Rē nō eē cū thurcis tñ: sed cū thartaris sunt
 ⁊ saracenis: cūq; oib⁹ gentib⁹ quas illi subiectas hñt. Idinc ego ptra inſto. nec ego
 vos ſoli theutones inquā pugnabiē. Ex italia ex gallia ex hispania multi pcurrēt
 nec bugari deerūt: nec bobemi fortiffime gētes. Raſtiani bulgari oēs illirienses:
 oēs greci ſumpta occasione cōfurgēt. Cūcini qz in aſia dabūt man⁹. Nolite exiſti
 mare principes. Ita oēm aſiam machometo parerēt: ut nō multi ſint xpo ſeruien
 tes. multi in cilia: bitinia: capadocia: pſto: ſiria: xpiani ſūt qzuis iugo vuitū op
 pſi. byberi q⁹ ⁊ georgiani vocāt. Trapeſuncij: armeni: xpm colūt. nec cunctabūt
 arma ſumere ſi vos viderit audētes. Veneti qz ⁊ ianuēſes potētes populi qzuis
 pacē cū thurcis hñt: ptes tñ vras claſſib⁹ adiuvabūt. Coacti nāq; ne ciuitates ori
 entis admitterēt pacē facere. At qd boieſi iuiti ac neceſſario faciūt neq; diu neq;
 diligēt facē poſſūt. Veneti certe fidē impatori dēdere: facturos ſe qd deceat xpia
 nos ſi bellū cōi fidelū pſilio ⁊ thurcos decernat. Ego ⁊ ſi certe ſcio. pceres vobis
 arma ſumētib⁹ ex tota xpianitate aſſutura pſidia. Nihilomin⁹ ⁊ illis domi manē
 tib⁹: huic bello ſolā germania ſufficere nō dubitauerim. Scio eñ gotfridū q⁹ fuit
 lotbaringe dur: cū ſolis traſſkennanis theutonib⁹ ⁊ aliqb⁹ gallicis paucis italis hū
 gariā pcuſſiſſe: greciā penetrāſſe: belleſpōtū traſiſſe: aſiā pmeaſſe. Jeruſolimā ex
 ptege inſidelū vēdicāſſe: victis ac pſtratis oib⁹ q occurrerēt i medio gētib⁹ qzuis
 ⁊ thurci ⁊ ſaraceni numeroſi reſiſtere conarent. In ei⁹ exercitu dūcēta milia pu
 gnatoz fuiſſe tradunt: atq; multo maiores copias ſola germania cogere pōt. Sz
 dicatis vt exiſtimo quō ſous bellū gerem⁹ q domi cōtēdim⁹: nec portio eſt germa
 nie vlla qēta. Sit pax intus nō recuſabim⁹ extra bellare. Pz thurci renū atin
 gāt qz lites oēs extirpent. Idcirco ſapiētes illi q ratiſpāne fuerūt: indicēdas i to
 ta germania qnquēnales inducias putauerūt: id nūc explēdū ē. Qēs q cōtēdūc
 impij pncipes: ac vaſalli aut ſubditi ſunt. niſi ceſaris mādata cuſtodiat: fidē fran
 gunt: bonoz vēdicāt: rēpub. ledūt: ſibiſpis nocēt. Qd ego de tāta nobilitate mi
 nime putaueris. Nā qz erit adeo dur⁹: adeo obſtinat⁹ bonis: adeo aduerſus mo
 rib⁹ ⁊ treugas. p cōi xpianoz ſalute indicitas pſumat infringere. Eſt hic legatus
 aplicus q cenſuras eccliaſticas interponet. Legati ceſaris impiale bannū ⁊ alſ pe
 nas adimēt. Proch germani nobiles: gēs bellicoſa: gēs alti cordis: an mō in tāta
 ⁊ vſa ⁊ oim xpianoz neceſſitate deficietis: eritis ne adeo incauti adeo ceci vt rane
 murisq; fabulā in vobis impleri ſinatis: q dūz inuicē ſe morderēt preda milui fue
 re. Mōne cernitis dū ſimul pceditis venientē thurcū zoia rapiēte. que vos liti
 gare cōpēllūt: Expellite pz cōmunē hoſtē: tū ſi pacē tenere neq; tis de terra: de do
 minio de ceteris bonis: pugnate q nō thurcis ſ vris filijs relinquere valeat. Eū
 dē ſi has inducias amplectimini pncipes. nō eſt mihi dubiū qn validiſſimū ⁊ co
 pioſum exercitū cōparare poſſitis: quo educto pacē in almania neceſſario relinq
 tis: latrones eñ ⁊ raptōres oēs exibūt agricola ⁊ artifices domi manebunt: para
 tū gen⁹ boim quē ad modū tpe cōradi ceſaris eueniſſe pſtat. cū ille copias aduer
 ſus ſaracenos ⁊ thurcos eduxit. Et fortāſſe bec vna eſt pacē de germanie via: ne
 ſcio an vos alſ habeatis. Sz dicatis qd cū prutenis agem⁹: q rebellantes ſuis to
 minis relicta religione theutonica: ad magnū regē polonie deſtinerent. Tria hic
 remedia ſūt: duo dicā: terciū in aliud temp⁹ retinebo. Aut ſeruent hic inducie ſi
 cut i ceteris germanie litib⁹. Aut ſi hoc durū religioni videt: ſinite frēs religioſos
 cū ſaxomb⁹ bobemib⁹ ⁊ alijs quos poſſunt allicere: ſuā puincia vendicare. Neq;
 eñ ppterea veſter exercitus magnopere impediēt. Nā ⁊ imperāte conrado de quo
 paulo ante dixi. cum tera⁹ eugenius romanus pontifex xpianos excitaret p tu
 rela terre ſancte: quā ſaraceni euertere conabant pruteni cū ceteris vltioribus
 idola colebāt: ac crebris excuſionibus: nunc ſaxonā: nunc alios vicinos xpi cul
 tores inſeſtabāt. Conradus aut diſmiſſis ſaxomb⁹ aut ceteris vicinis qui domi
 cū prutenis ac reliq; barbaris decertarēt: ipſe cū renenſibus: ſueuis: franconib⁹:
 bauaris: hieruſolimā penetrāuit. Idē ⁊ nunc vobis agere licet. Ceter⁹ qz non

pullos esse audio qui machometū deinceps quieturū existimāt. neq; ut ego dico
 tantope festinādū cessent. Referabo vobis aliqua de p̄suetudine ⁊ natura huius
 hoīs. que mibi p̄ eos nota sūt. q̄ fecū aliquādiu cōuersati fuere: ut qđ sperandū
 qđue timendū sit eo certius habeatis. Est aut machometus adolescēs annos na
 tus quatuor ⁊ viginti aīo truci ⁊ glorie cupido: robusto corpe ac laboris patiente
 neq; vino neq; cenis indiget. ⁊ quis more gentis libidinosus. nō tñ inter vxores
 ritu languescit: coreas fugitat: vnguēta deuitat. raro induit mollior: nō cantu nō
 sono delinit: non canes alit: non aues nutrit vna ei voluptas est arma tractare.
 Adonozat milites: equos amat: naues: curros: machinas bellicas: formosis mu
 lierib; p̄fert. Et quis est natura barbar? abhorretq; lras. gesta tñ maiorū cupide
 audit. ac iniliū cesarē ⁊ alexandriū magnū oibus anteponit. quoz illustria facta su
 pare posse p̄didit atq; cōcedit: nec se min⁹ aptū ad subiendū orbē dicit q̄ illi fuerūt
 cū sua sint longe maiora p̄ncipia q̄ illoz referāt. Et qm̄ falso p̄bet suo macho.
 ex quo cōstātino subiecit. nō dubitat qm̄ ad ro. submittere possit barbara temeri
 tate ⁊ asiana supbia pienu. Hic est vester hostis: p̄ceres existimatote nūc. au talē
 naturā q̄scere sit verisile. Sed qđ cōiecturis aut argumētis in reb; vtimur mani
 festis. Hōne hic victa p̄stantinopoli mox perā delcuit: p̄inuas ciuitates oppōsit
 Cidades insulas maris egei magna ex p̄te diripuit. Dispositū ex rossia pepulit. Et
 quis essent cū hungaris inducie eoꝝ tñ fines ingressus: nōnullos agros depopu
 latus est. Ecce pacē thurcoꝝ optinī p̄ncipes. Ecce q̄tez quā sperare potestis.
 Nolite p̄fidere: nolite differre. Cōsultate vobis ipsis ⁊ vtilitati libertatq; vře duz
 temp⁹ habeb; . Causa belli ut intelligitis ⁊ iusta est ⁊ necessaria ⁊ maxima vobis ad
 pugnā oīa q̄ thurcis meliora supsūt. Qrat vos cesar ne xp̄iane reipublice ne vo
 bis ipsis hoc tpe desitis. sed quēadmodū ratispane cōdictū est: quos potestis mi
 lites equos arina currus insita bellica cōmeatus p̄paretis. Mā ⁊ ipse que sunt in
 sua p̄tate ad hoc opus oīa. p̄mittit: quecūq; sibi ut impatori romanoꝝ. ut austru
 duci. ut religioso p̄ncipi. ut homini xp̄iano incūbunt exequi. p̄sto est ⁊ valēs: tñ
 vos p̄ncipes in hoc loco de bello gerēdo cōcordes sitis. Mā si vnq; pugnādū tē
 pus fuit: p̄fecto nūc est: qm̄ nō solū honor ⁊ status vester: sed ipsa libertas vestra:
 ipsa fides: ipsa vita in dubio ponit. Neq; em̄ si thurcos. p̄gredi ad vos sinitis: q̄
 rendū erit in quo statu: in qua fide viuere s; viuere debeat. Memēte patrum
 vroz generosi. p̄ceres: ponite ante oculos illustria facta maiorū: recolite q̄tiēs. p̄
 genitores vzi cū magnis exercitib; alpes italie transire. Alfonsoz lōgo bardornz
 regē stephano pape molestū pipin⁹ cohercuit desiderū ei⁹ p̄uincie regē. Adriano
 insultantē carolus magn⁹ cōpescuit. Romanos formoso pōntifici rebelles arnol
 fus edomuit: Herēgariū q̄ se regē italie iactitabat: vocatu iohānis pape otto p̄
 mius magno bello cōtrinit. Referre quidē graui⁹ fuerit quociens vzi antecessores
 p̄ romana ecclia: p̄ fide catholica: p̄ salute cōi decertauerūt: Illi quidē duz pato
 ⁊ forti aīo xp̄ianā religionē tuercnē romanū imperiū ad se trahere. Videte nunc
 quē vobis animū suscipiendū cē putetis: patres vři. p̄ suis nō dicā ciuib; sed agri
 culis paulo cōtunciosius tractatis sepe bella gesserūt. vos vno impatore cū to
 ta grecia nobilitate crudelissime necato. nō putabitis esse pugandū. Illi frequē
 ter suis ministris parū reuerēter cōpellatis nō dubitarūt arma recipere: vos deo ve
 stro. p̄brose cōtempo nō armabimini. Illi. p̄ amplectēdis xp̄iane ⁊ simib; duris
 simis se p̄liis cōmiserunt. vos. p̄ tuēda religione fideq; vestra recusabitis arma
 capescere. Non est de rebus leuiorib; hoc bellū: pro patria: p̄ liberis: p̄ vxoribus:
 p̄ socijs: p̄ libertate. p̄ vita: p̄ fide: p̄ religione: p̄ sanctis martiribus: p̄ magnis
 apostolis: p̄ gloriofa matre dei aduocata nostra regina celi. Maria. p̄ filio dei: p̄
 redemptore: p̄ saluatore: p̄ maximo ⁊ certissimo deo vestro: pro spūsancto dire
 ctore: p̄ patre eterno: p̄ diuinissima trinitate. quaz spurcidus ille machomet⁹ p̄
 sequit: cōmittendū est plū. Cogitare p̄ncipes quo redacta ē xp̄iana religio quā
 cū in orietē: quātū in meridie diminuta ē nostra fides. Sumite alta corda. indui

te fortes animos: defendite matrem vestram ecclesiam quam vos christo regenerauit. Accin-
 gumini gladio supra femora vestra potestissimi. occurrите inimicis christi. Nolite esse
 vltimi quos impij dignitas iubet erire priores. Carolus rex francoꝝ et nobilissi-
 mus et potentissimus pugnaturus se dicit si vos armenini. Que sit mens inditi la-
 distai regis hungarie et bobemie ex suis oratoribꝫ audietis. Regis dacie succide ac
 norvegiel'as habemus que mentem illius optimam exponit. Alfonsus rex aragonu
 et sicilie nostri seculi clarissimu' fidus: etiam silentibus ceteris hoc magnificu' bellum
 hanc gloriosam expeditionem pro christi nomine vltro suscepturus se pollicetur. Philippus
 burgundie dur non minus animo quam sanguine clarus: potestatu ac dominatu par ma-
 gnis regibus non modo se iurum ad hoc bellum promittit: sed alios quoque ut se accin-
 gant magnopere adhortatur. Intueamini hos duos principes alfonsus et philippus
 marimos duos terra marique potentes: ambo etate perfecti sunt: ambo seragesimus
 annu transierunt. Ambo cum certamini sese offerunt neque in proprijs personis pro deo suo
 pugnare reculant. Quid vos faciatis electissimi principes quibus etas florida est.
 quibus ebullit sanguis: quibus marcius labor iocundus quidem ludus videri debet.
 En milites: en duces: en robustissimi iuvenes: finitis ne senibus maiore quam vobis
 animu esse. dormietis ne domi cum illi foris militent. marcebitis ne ocio dum illi ne-
 gocio vigent. Minime de vobis talia suspicor: degeneres animos timor arguit.
 Vos autem erecto animo alacres intueor. Incipio bene sperare. Sentio iam titilla
 re pectora vestra ac flagrare amore bellandi. Nec miror vos etate integra mili-
 cie sectatores huius belli cupidos esse. Nam et ego ipse quis senio grauis: quis ec-
 clesie deditus. incendo et estuo nimio feruore talis visende pugne. Ceteris illis
 ex quibus vobis origo est principes: cum essent adhuc gentiles. nullu fuit graue bel-
 lu quod pro patria suscepissent. nulla illi morte miseram putauere que pro republica subi-
 ret. Sed que respu. maior aut melior quam nostra christiana que patria dulcior aut no-
 bilior quam nostra. illa celestis ad quam cuncti aspiramus formosa hierusalem. Illi cum pro pa-
 tria morerentur cum maxime exulabant. Nos cum morimur tunc finimus exiliu. tum pa-
 triam ingredimur. O felix mors que vitam premit temporale concedit eternam. O faustu
 ac desiderabile bellu in quo si vincis in terra siue vinceris in celo triumphas. quid mi-
 ergo ardenti pugnem? animo quibus tanta promittuntur emolumenta. Ecce dominus noster san-
 ctissimus christianorum summus pater nicolaus papa quintus: omnium christi pastor romanoru
 pontifex successor beati petri christi dei nostri vicarius: oibus qui hac expeditione sequent
 delicta remittit: culpas abluit: veniam prebet: celum promittit. Nec de premissis est du-
 bium quoniam is est qui pretere habet ligandi ac soluendi: quod locu illi tenet cui date sunt cla-
 ues regni celorum. Ecce nunc celi aperti sunt. ecce nunc iter in patriam. ecce scalam qua su-
 per omnes planetaru orbes scandere valeatis: atque ad ipsam galaxiam puenire quam nos
 ad regiam magni dei recto tramite ducat. Quod si oibus ut inquit orator quam patriam allere-
 rint iuuerint defenderint. certu est in celo esse diffinitu locu in quo beati eius eter-
 no fruuntur. Quid de vobis putandu est principes non quam pro terrena sed pro celesti pa-
 tria pugnaturi estis. Quid dicam. Multa dicere possum: sed hoc tempore apostoli pauli docto-
 ris gentium verba commemorasse sufficiat. Quia neque oculus vidit neque auris audiuit
 neque in cor hominis ascendit quod promissit dominus diligetibus se. Quales vos futuros esse o ger-
 mani nobiles nemo dubitauerit: si hoc bellum impator adiuuet papa petit: christus
 iubet. pro diuino honore atque amore suscipietis.

Epistola. cxxxij.
 Gaudet benevalere amicū et se incolumē scribit.

Micas Bartholomeo massano. Eximie doctor fili amantissime. inuentam
 de alis tuis ad nos conuolauit. Credimus solas timuisse talogū iter. nam
 si te ple tue reddidit. Conuenerunt apud venetias ut arbitramur: siue alio i
 loco italie simul priusque germanie montes penetraret. inde facto cuncto fortiores
 audetioresque transierunt. Intelleximus te. nosque omnes bene valere. quod nobis voluptati
 est. Quod vero nostrum reditu sua des esse celerē. consulis que nobis i animo sunt. stat scia medio

in fine octobris omnino iter arripere. Sic enim licentiā cesaris nō sine labore obtinimus. Vicariū nostrum speramus non recedere priusq̃ reuertamur: tuā prudentiā non dubitamus ad id officij sufficiente. Sed nostri dēricorū morē: qui non equo animo serunt: laicos sibi iudices dari. De hoc reuerſi latius colloquemur. Anthoniā tibi gratam et morigeram esse gaudemus. Matres et sorores nostras tue fidei cōmendamus. Bartholomeū cognatū nostrū tuum socerū optimū virū et franciscum eius filiū saluere iubemus. De calculo cum procuratore facto intelleximus: quia redire intendimus cito non plura dicimus. Valete optime. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

hortat genitricē suā fouere et amicū studio lſari cōducere.

Epistola. cxxxij.

Enerabilis dilecte noster. Cōquesti sum? te nō scribere: neq̃ sine cā. Nam lſe tue nobis mīme reddebant. Nūc vō intelligim? te scripsisse: sed lſas in via mansisse. Nūc em̃ aliquas ex his accepim?: quibus te plurimū facis excusātū. Suscipim? verba tua bono animo et ita pſidim? eē vt scribis. Multa haberemus tibi rescribere: sed quia mēse octobris. p̃imio ad vos iter arripere cōstitui? sic em̃ cesar nobis annuit: nō est cur multa modo dicam?. de cunctis tūc transigem?. Cōtentamur tibi et vicario nostro in simul bene eē ac facessere discor dias. De frumento q̃z que acta sunt cōprobam?. Cura vt facis diligēter negocia domi?: vt redeūtes tuā sollicitudinē: atq̃ solertiā cōmendare habeamus. d. mariāno sizio vt nos facias p̃mēdatos cupim?. Nūc cognatū nostrū vt officio suo accurate det operā nostro nomine hortare: de notario apud villas nſas tenendo p̃ reddēda iusticia placet: vt que nobis scripsisti. d. gregorio et vno bartholomeo de massa dicas vel alteri eorū: et vt ipsi consuluerint nauim vti faciat nostro nomini impabis. Matri nostre que vult queq̃ petit: nulla rōne neges. Scimus enim eam nihil optare: nisi que consona sunt rationi. Anthonius nſi studiosus erit: nulla apud nos gratiā inueniet et penitebit eum negligētie sue: si redeūtes indoctū inuenerimus. Thomas capellanus noster tibi reconciliatus erit ex nostro iussu. Vale ex grezio sſirie die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

hortat vices suas paulo longius complere aduentū suū cicius spondens.

Epistola. cxxxij.

Enerabilis et eximie doctor dilecte noster. Scim? nō sine labore locū nſm teneri a vobis. Tamē q̃ cito redituri sumus fauēte dño. Rogam? breue hoc tēpus equo aio feratis. Ac scdm̃ annū officij vſi velitis implere. Nos em̃ ad mediū mēsis octobris hinc recedere cōstitui?: domū reuerſuri. Sic em̃ cesaris licentiā nō sine labore obtinuim?. In rebus que iusticiā cōcemunt: scitis q̃z vobis plenū imperiū cōmisiimus: hortamur ita faciatis: sicut de vestra et doctri na et p̃bitate cōfidim?. Nec plura impſariū. Redeūtes aut plura vobiscū cōferemus. Valete in xpo optime. Ex grezio sſirie. x. die augusti. Anno quo supra.

Scribit nouitates et alijs referre iubet.

Epistola. cxxxv.

Euerēdiſſime i xpo p̃r et dñe mi colēdiſſime p̃r būilē recōmēdationē. Magno merore pſectā eē dignationē vſam: ex clade cōstantinopolitana non ambigo. Quis em̃ xpianus nō doleat tūc vuln? illatum eē catholice fidei Tristor et ego vobiscū colēdiſſime pater: et quidem si aliquid possem: studerem p̃ mea virili que xpiane reipublice putarem esse salubria. Sed sum ego priuatus hō: nihil ad me magna p̃tinēt. Et vſa dignatio q̃ inter senatores orbis locū habz sumoq̃ sacerdoti et affisit et cōsulit. Nō dubito qm̃ nō sumo studio ad ea nitatur p̃ que rburcorū furo: ne vltērius ad nos p̃grediat reprimi possit atq̃ retūdi. Nō ſco em̃ et zelū et fauorē animi vſi. Quia nō potestis quiescere duz reipublica xpia na collidit. Noui quocq̃ scissimū dñi nſi mentē ad cōe bonū et solidā et ardentem.

Itaq; nō sūz oīno spē vacu? Cōfido ad huc aliqd fieri: p qd̄ crudeli ⁊ eno:mi vul
neri: nūp apud grecos accepto medeat. Sane q̄ sit anim⁹ impatoris in ea re suis
ex lris quas aphco culmini scribit plen⁹ intelligeq;. Nō ē cur multa scribā. Hoc so
lū dico. Nūq; de vlla re cesare aut frequētius loq; aut attēti⁹ audire post q̄ sibi an
nis seruiō decē aiaduerti: actū in hoc negocio. De bohēmiā misse sūt mibi lre per
capitulū pragēse. Illas dignationi vestre remitto: vt de his dñō nro sanctissimo
verbū faciat. ⁊ si vīsu ⁊ ex vsu fuerit ad cōsolationē illorū aliqd rescribāq;. Res prū
tenorū cū suis ciuitatib⁹ ad. xv. dies post festū sci michaelis suspēsa ē: ppter captu
rā legatorū ciuitatis. Ego statuerā hoc mense domū petere: ⁊ dignationē vestraz
romē visere. Sed tenuit inuitū me caspar ad eā diē. Exinde pmissit mibi licentiā
ad tēpus dare qua domū repeterē. viderēq; res ecclie atq; paternas. Legati p̄di
cti iā redditi libertati ferunt. Aramit q̄ būgaros p̄mit dicit indies maiores da
des regno inferre. Recōmendo me dignationi vestre colēdissime: cui seruire pa
ratus sūz. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Ladislaū bohēmā intrare co
ronā suscepit? significat.

Epistola. cxxxvi.

Significe ⁊ genere se comes maior honorāde. Nō est mibi dubiū quin res
grecorū magnas ⁊ tibi ⁊ toti romano curie occupationes p̄beat. Ideo te
paucis tenebo. Scripsisti mibi pridē vt suaderes cesari ne rem patauiē.
ecclesie ampli⁹ suspēsas teneret: sineretq; pmoueri electū. Id feci magno
conatu ⁊ multis vicib⁹. S; nihil p̄fuit mea sollicitudo. Cesar in suo p̄posito p̄se
uerat: neq; passurus est quantū in se electū ipm pmoueri nisi humiliatū. Ille vō
nescio qd̄ secreti habeat supb⁹ est. neq; dignat p̄ncipi se submittere. Habes quō
res se habeat. Illū vīm est cogitare ⁊ facere qd̄ magis ex vsu sit. Neq; aliud ar
ca hoc. Nos hic neq; pacē habem⁹ neq; bellū: p̄det vtrūq;. In būgaria magnorū
mor⁹: aramit excitauit: neq; adhuc rēp̄sus est. Cōstāt: opolitana ciades būgas
terrori est. Rex ladisla⁹ ad festū michaelis ingressus est bohēmā: corone suscipiē
de cā. Vale atq; his paucis esto cōtentus. Geniā ad te cito: ⁊ si p̄ curas tuas lice
bit agā verbis qd̄ scripto deest: cupio. S. dñi nri pedib⁹ cōmēdatū me facias. Ex
grezio stirie. x. die Augusti. Anno. M. cccclij.

Expetit sibi statū italie
scriptis notificari.

Epistola. cxxxvij.

Enerabilis vir amice honorande. Magna mibi cōsolatio est. qz mibi sepe
de rebus curie scribitis: q̄uis aliqñ que noliz audīā. Sed significare opor
tet ⁊ bona ⁊ mala qd̄ vos accurate facere gaudeo. Nō succedit de annua
ta nō miror. Est em̄ necesse pauperē vt agā vitā: sic mea natura vult. Forsitan p
pter res grecorū statuet papa ex oi dero decimā colligēd deit. duplici malo ple
ctar duz vno cupio liberari. Verū puto me vt pridē scripsi breui ad vos venturū
tūc videbo: qd̄ nā esse debeat de annuata ⁊ oēm fortunā tolerabo fortit. Cesar an
nuit mibi post festū michaelis expedita re prutenica vt domū ad tēpus repetam.
Acceptaui tēporaneā licentiā: ac cū domi fuero p̄ lras aliā manēdi facultatē: vel
impetrabo vltor quebo: ne sp̄ curialē seruitutē seruiā. De patauiē. ecclesia nō
video q̄ ex hoc loco vnq; possit haberi cōclusio. Sitñ papa p̄ se aliqd ageret: cu
pio ⁊ dñi vltici sonnenberger ⁊ mei memoriā habeatis. Sed puto mei infortunij
augendi cā nunq; ecclesia patauiē. expedit. De pace olim tractata vt res se ba
beat scriptū est a me. pendet adhuc oīa. Putzbaim qui nobiscū prius fuit. iā bo
stis est: ppter stipendia que vel nimia petit vel pauca offerunt. Tractat tamē de
cōcordia feci: de q̄ nō est magna spes. Sic semp aut bellū est: aut belli metus. In
q̄eta est hec terra ⁊ assiduīs verax turbinib⁹. Rex ladislaus adhuc est in p̄posito
petēdi bohēmā in festo michaelis corone suscipiēde cā. Scribo aliq̄ reuerēdissi
mo dñō meo sancti angeli de facto capituli pragē. scripsi ⁊ prius dñō firmano.
Rogo petāq; vt aliqd rñdeat. De bello italie quō sese habeat cupio. d. Stephani

nostri lris instrui. Velitis cū vt scribat cōmōnefacere. Alias viti me bñclras to-
ctoratus p amico dñi assissini. cas me cū afferā sic ei meo noie vicere nō graueni
ni. z valete optime. Ex grez die. x. augusti. anno vt supra.

Itēz hoc expetit z qd papa z cardina-
les de clade cōstantinopolitana sentiāt.

Epistola. cxxxviij.

Euerabilis z eximie doctor amice honorā de. Que nuper scripsi tibi mibi
de reb? italie cupide legi: notaq; cesari feci: expecto ex te plura. Puto nūc
de pace apud italos agi: cōmōitos clade grecoz. Apud nos em fama est
constantinopolim expugnata esse a thurcis. Veram captā. Maues pluris rece-
ptas magnam xpianoꝝ factam cedem. Nisi ergo nunc inuicem pacificamur. ac
de modo resistendi thurcoꝝ furori cogitamus: actum de nobis est. Quippe cesar
ad eam rem q̄feruentissimus est. Si modo papa z alij reges concurrere velint.
Oro igit te ne pigritis mibi de omni statu italie scribere quid agat in tanta no-
uitate sacer orbis senatus. Que mens sit summo sacerdoti: quid prudentes ita-
lie viri de tali concussione xpianoꝝ sermocinent. Et si res ipsa quo gesta sit ordi-
ne scitur apud vos: cupio id mibi cōicatum facias. Nos bis in regionibus nihil
aliud noui habemus q̄ ista de grecia allata nouiter horrenda z dolenda cuncto
populo xpiano. Que vtinam tam falsa essent q̄ vera timeo fore. Vale z me ama
vt soles. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Congratulā p̄sp̄ritati successus z petit
certior fieri de clade cōstantinopolitana.

Epistola. cxxxix.

Euerende in xpo pater z amore frater. Fecisti probe q te possessionē ba-
biturū ecclie significasti. Jā em scripta nōnullor ad me venerāt qui se ma-
le tibi sperare aiebāt. Querēs mibi erat molestissima. Cōgratuloꝝ igit ti-
bi z gaudeo mibi: q te pōtifice nō titularē audio. Tua fortuna ois mea est: neq;
sine me vel tritari vel gaudere potes. Videbo te vt spero p̄pediē. Mā cesaris vo-
luntati domū ad diēs aliquot repetā. Et si deus annuet curabo in ecclesiā p̄seuera-
re: viuereq; mibi z populo meo. Interdū z romā veniēs te cōueniā: z dulcis nre
cōsuetudinis fructū capia. Quis talia iā ex grecia noua ferunt: que nullū xpia-
nū bonā hie mentē p̄missura vident. Apud vos nō dubito illa esse q̄notissima.
Quare mibi feceris rem acceptā si vt negocia cōstantinopolitana rome dicunt
gesta me docueris. Vale optime z reuerēdissimo dño nro cōmuni cōmendatum
me facito. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Horat papā vt xpianos z thurcos defendat: z in-
notescit q p manib? sunt int hūgaros z australes.

Epistola. cxl.

Carissime pater z demētissime dñe. post deuota pedū oscula beatoꝝ z bu-
milē mei rēcōmendationē. Scripsērā nup. S. vestre de pditione cōstāti-
nopolis. Deinde noua hic fuerūt que ciuitatē illā adhuc p xpianos teneri
dicebāt. Id mibi ad tēpus cōsolationi fuit. Sed nunc inuenio primū nunciū ni-
mis verū fuisse. Quibus ex reb? et si mibi aliter non ouenit de tanta re loq; tamen
vt xpianus tacere nō possum. Multa cū cesare de hac calamitate reipublice xpia-
ne sum locutus. Inuenio mentē eius bonā: sed impossibile est predare agere euz
cui desunt facultates. Q si vestra sanctitas cui principes aufcultant ad hoc naua-
rit operas. Non est mibi dubiū quin furor thurcoꝝ comprimi possit z xpiano po-
pulo bene cōsuli. Tanq; igit vermiculus scripsi nup z modo scribo vt ad rē hāc
vestra pietas viriliter assurgat oro velit z toto pectore nego cū fidei suscipiat. scri-
batq; cesari suum ppositū qui pfecto volēs est: z aplica mandata totis conatibus
exequet: quē ad modū ex suis lris cognoscetis. De reb? harū partium hec referre
possum. Hūgari ad festū sancti bartholomei primū conuentū habituri sunt apud
possoniū cū rege suo. Ibi tria dicunt agēda. Primū danda est opera vt pax euz
cesare tractatā ratificet: ad id australes cupientissimi sunt. Conies cilie aliū aim

babet. Plus tamen valituri q̄ mali credunt. Secundū est vt apamit ex hungaria eliminari possit qui multas strages hungaris dedit. Fert q̄ iam .xiiij. milia hominū in armis habere et ad eos iam confugisse giskram nonnulli tradunt: sed hoc nondū certū est q̄uis recessisse cum mali animi a rege ladislao constet. Tercium est vt de facto thurcoꝝ consiliū capiat. Nec de hūgaris. De austria bec sunt. Veniunt nūc ad sanctitatē vestrā legati regis dicunt acturi de censuris et de ecclesia patauiē. De hoc vltimo scit vestra pietas quid cesari promissum sit. Durum est offendere tantū principem et ecclesiam semper vacare fortasse durius. Nescio qd dicam vestra sanctitas meliōrē partem eliger. Vniunt aliqui legatos illos etiā de compactatis bobemorum cum vestra sanctitate acturos. Mas rex illa bobemis pmisisse fert. Vale vt intelligo res apud bobemos se habent: quando heretici dominant. Comes cilie parum de fide curat. Rex puer tantū cupit quantū sapit. Nunc apud viaticū inter regē polonie et alberti filiam matrimoniu tractat: credit q̄ iam cōclusum. Nec habui que modo pietati vř scriberē. Comendo me pedibus vestre. S. quam diuina pietas diu sospitez nobis prebeat. Ex grezio stirie die. xj. augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxlij.

Constantinopolitana clades vřidice refert.

Reuerendissime in xpo pater et dñe mi colendissime. post humilē recōmēdationē. Dedi nuper dignationi vře litteras p quas aiebā noua buc delata esse: q̄ calamitatē cōstantinopolitanā denegarent. Ita equidē factū ē. Nam de vinctis illa vana leticia venit. Sed nunc ex pluribus locis habemus nimis verū fuisse primū nunciū. Nam et constantinopolis capta p thurcos in seruitutē redacta est: hominū magna cedes facta anime multe abducte sunt: et alia pleraq̄ loca occupata. Quibus ex rebus verisimile est superbū et crudelem hostem non quieturum: neq̄ per ignauā et fozdiā tantam victoriā neglecturum. Incubit ergo apostolico culmini: de tanti periculi auersione cogitare: admonere principes ac populos instare: vigilare: festinare: nihil omittere ex his que ad reipublice salutem pertineant. Ad quam rem licet sacrum orbis senatum ardentē nō ambigo. Tamen dignationē vestrā pro veteri seruitute mea bis paucis onerare psumpsi. Quibus me veluti xpianū de talibus nouitatibus antiquū esse: catholice religioni timere et prouisione optare. Neq̄ alia sup hoc modo: de rebus bobemicis aliqua nuper dignationi vestre significauī: si p occupationes vestras licet: cupio responsum habere. Neq̄ vestre. P. reuerendissime quoad possum me facio commēdatū: quacūq̄ in re possum illi seruiturū. Ex grezio stirie die. xj. augusti. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxliij.

Auctoritatē absoluēdi impetrat vicario.

Reuerendissime in xpo pater et dñe mi colendissime post humilē recōmēdationē. Assumpsit alis vestra reuerendissima. P. ad preces imperatoris in suum vicariū honorabilē et modestum virum dominū iacobum plebanū in stam: qui et cesari charus est et omnib⁹ acceptus. Verum in litteris vicariatus nulla ei facultas cōmissa est: aut conferendi beneficia: aut in casibus reseruatis absoluedi delinquentes. Sed hanc facultatem habere dicif episcopus pectinen. queres domino iacobo grauis est. Audire cui⁹ causas et corrigere excessus odio sum est. nisi et potestas sit absoluedi et gr̄as cōcedendi. Credit autē ipse et mihi satis verisimile videt dignationē vestrā id inaduertenter obmisisse. Eapropt̄ multū desiderat vt officiū suū ampliare dignemini et ptatē sup pmissis sibi cōcedē. Ad quā rē q̄ cesar scribit: nō ē opus multa me vřa facere. Tm testificor id futurū cesari charissimū et dñm iacobū p sua stute hoc honoris mereri. Cupiēs etiā meas pces apd vřam dignationē sibi vřiles esse. In ptib⁹ istis nō habem⁹ alia noua nisi illa horribilia et dolenda de cōstantinopoli p̄dita. Que vt nos hic sturbat: sic

u ij

et dñm nostrū et sacrum collegiū merore afficere nō ambigo. Vult autē pietas diuina oībus xpianis regib⁹ mentē dare: vt sup his cogitent: et ad obuiandū thurcorū potētē festinent: de qua re parū spero: nisi dñs noster sanctissim⁹ eius rei se p̄uicipē p̄bens dormiētia hominū pectora excitauerit. Recōmēdo me reuerēdissime paternitati v̄re: ad cuius mandata paratissimū me sp̄ habebitis. Et grezio die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Excusat se cur patriā vt dicit recusat.

Epistola. cxliij.

Ximie doctor amice colēdissime. Quod ad me nō scripseris p̄ oratore regis tui id arbitror cause fuisse: q̄ non putasti me iam redisse in patriā. Nam q̄ mei oblitus sis nō cadit in mentē. Noui em̄ q̄ tenaciter amas neq̄ puerorū more variaris. Miraberis ergo cū scripta hec recipies in quibus me intelliges adhuc germanū eē ac vitā in exilio ducere: cū tibi me breui domū velle repetere dū penas nos aderas affirmauerim. At cā remansiois mee fuit bellū tūscie quod rex aragonū florentinis intulit. Id em̄ patriā meā in turbine multo tenuit qua de re fuit mihi antiquus abesse. Hunc do q̄ obnix sumus: p̄stiter paci faciū de operas nauat. Spero me breui ecclesiā meā repetiturū: ac dulcib⁹ amicis et p̄rimis vsurū: quibus iā duob⁹ et viginti annis carui: quibus aliq̄ paucis dieb⁹ domi fuerim. Hec volui tibi velut amico scripsisse: cui oīa cōsilia cōicanda sūt. Que apud nos agant ex oratore regio plenius intelliges. Cesarea cōiunx bene valet scitq̄ hoīb⁹ vti sūt vti: magnūq̄ tota germania pulchritudinis nomē h̄z. s̄ maius prudētie atq̄ modestie: vti nā et soror vna ex suis ad p̄es bas nuberet. Sic em̄ soror sorori p̄solationi eēt: ad id ego quātū valeo tantū nitor et cōsilio. Rogo te serenissimo regi tuo quē nri seculi decus magnū eē confirmat: cōmēdatū et deditū me facias. Dñm lupū si redierit saluū dicas meo noīe: et sūt alterū lupū q̄ quodā basilee mihi beniuolus et singularis amicus. Tale cū cōiuge et liberis si q̄ tibi aduenati sunt. Et grezio die. xiiij. Augusti.

Pro mouet. D. pirkamer p̄. D. pe. knorzen de ecclesia sancti laurencij in nureberga.

Epistola. cxliij.

Carissime pater et clementissime dñe post deuota pedum oscula beatorū et humilem mei recōmendationē. Quis meis litteris iam pridem spectatum et doctū virū dñm thomam pirkamer in iure canonico licentiatum. vestre beatitudini cōmendauerim: super lite quam habet de ecclesia sancti Laurencij nurebergē. cum aduersario suo. Tamen quia lis ipsa nondū decisa est. non ab re puto eundem vestre pietati de nouo facere recōmissum: vt in suo iure confoueat. Neq̄ enim aliud is petit q̄ iusticie complementū: quod et si sperare omnes de summa vestre sanctitatis equitate possint: hunc tamen nonnullē prerogatiue certum reddere videntur. Nam et si ambo collitigantes boni viri sunt docti: et beneficio de quo litigant digni. quia tamen vnus esse debet. non duorū hic merito preferēdus est: qui et possessor est: et ciuis et acceptus populo. Quodq̄ magis p̄derandū arbitror. etiam cesarea maiestas huic affecta est: eumq̄ in sua ciuitate hoc beneficiū obtinere apprime cupit: quē admodū ex suis litteris vestra clementia plenius intelliget. Quib⁹ ex rebus valde vtile putarē si fieri posset q̄ in hac ecclesia predictus thomas quietus dimitteret et aduersario suo de aliquo alio beneficio p̄ modū p̄cordie p̄uideret. Sic em̄ vestra sanctitas illis ciuib⁹ nurembergensib⁹ de sede aplica benemeritis speciosissimā gratiā faceret: ecclesie bene confuleret: virū bonū p̄moueret: et cesareo culmini cui res cordi est cōplaceret. Hec p̄ debito meo erga pietatē vestrā volui scribere: cui me iterū atq̄ iterū facio cōmendatū. Et grezio die. xiiij. Augusti. Anno. M. cccclij.

Impetrat cuidā gratiā cesaris.

Epistola. cxlv.

Meas ep̄s senen. docto et prudēti sacerdoti dño iohāni forster amico suo. S. p. d. Binās epl̄as tuas p̄ hos dies accepi. In p̄imis cōmendasti ami-

ci tui eam. In alteri⁷ tuū nego cū. Dimis vt te latere nō arbitror abunde satisse
ci. Alteris quoz gessi vt potui morē. Fui cū cesare de tuo casu locutus. Ostendi
tuā innocentia: monstravi tuam fidē: de tua doctrina suz locutus. Supplicavi te in
grāui recipet. velletq; te suis in dominis tuto esse. Pntes fuerit vtricus sonnen-
berger z iohes binderba chi⁷ viri boni z tui amātes. Rndit cesar nihil se hie ad-
uersū te facereq; tibi qñ velles z vbi velles in suis territoriis morā faceres. Dñs
iacob⁷ tūc egrot⁷ fuit neq; potuit sermōni interesse. Quātū tñ ad hāc pte res tua
absoluta ē: potesq; cū voles tuto venire. De seruitio aut nescio vbi nūc id tibi pa-
tere possit. Si venerit saltzburgen. antistes: ero tui memor studeboq; tuā pditio-
nē efficere meliorē. apud me nō vacat loc⁷. Familia mibi eq; maior ē: z ego indies
dispauo domū repetē seruilēq; hāc vitā relinquere. Nec ad eam dicta sunt: tuas
lras probō z cōmēdo z suadeo vt pseueres. Doct⁷ es hies breui doctissim⁷: neq;
stuti tui locus dērit. Vale ex grezio shrie. die. xrv. augusti. Anno. M. cccclij.

Significat amico infirmitates. suas.

Epistola. cxlvj.

Frateras tuas amantissime frater san⁷ accepi quibus egrotatus rñdeo que
res valitudinis genus ueq; ab re a deo nullū mibi ignotū est. Nulla sunt
corporis aut incommoda aut picula: que non prulerim. Febriuz mille spēs
sum exprus in vsu veluti quotidiano morbo assignatus sum. Calculi passio fami-
liaris est mibi. Dolores ylio⁷ rome duodecim dieb⁷ me vexarunt. Oculos pegi
perdidi. Dolui dentes in vltima britanie parte quā nūc appellāt scotiam. nō sine
cruciatu podogra quocūq; terrarū pergo me sequit. Quid stomachi debilitate
aut ventris torsiones referā. Nulla mibi molestia corporeis nō est nota. Animi
erat incommodū quod nondum attigerā. Urinarum profluuiū ac vesice lassitudo
veluti quedam paralytis. Id nunc experior: nō sine corrosione carnis z fluxu san-
guinis: Credo te cū hec audies crediturū me magnope afflictū eē neq; falleris si
ita credis. Crucior. n. z torqor nō corpore solū s etia mente. Cuius em tam ferreus
anim⁷ est vt tolente corpore nō doceat. Cōiuncta sunt hec duo corp⁷ z anim⁷. Neq;
dñ gerūt boiem alter alteri⁷ nō turbari molestia pōt. Uerū ego etia ango: non tñ
ita cōsternatus suz vt nō aim ad mētē reuocē cogitēq; dolores istos aliqñ vel sa-
nitati finiri vel morte. Medicus mibi vir bon⁷ z mei amantissimus quē optime
nostrū. Mobilis eques iacob⁷ de ladrona spes salutis. primā facit: cui ego multum
tribuo. z ppter doctrinā z ppter fidē quā scio in eo summā eē. Itaq; spero me bre-
ui cōualiturū. Quod si deus dederit mor equo cōscendo. ad te venia tomi qd su-
perest vite psumpturus. Logito tamē z in alterā partē res posse deflecti. Namq;
cū dubia vita sit benevolentis que nō pōt in egrotante certitudo repiri. Existimo
fieri posse vt vel hoc augescēte morbo: vel alio supueniente: vitā ei qui dedit red-
dam. Neq; in hoc mibi cōsolatio deest. Nā et si mori extra patriā longe a necessa-
riis nōnulli miserū putent. ego qz libentius inter meos q inter externos morerer.
Nescio em quō mollius ossa cubent manib⁷ tumultata suor. Teneo tamē menti
quod ille ait: non incelebratus philosophus: vndiq; tantūde esse ad inferos vie.
immo etiam ad superos ad quos me transiturū nō despero. Nā et si magna pecca-
torū sarcina premor: maiorē tñ esse diuinā misericordiā q meam iniquitatem
non dubito. In hac confido: in hac me totū resoluo. Nec ego cum illis sentio qui
post hanc vitam extingui animos putant. Ac propterea mortem timendam ne-
gant in qua nihil sit mali: mortēq; dicūt esse totū quod ante nos fuit: z quod no-
bis desinentibus est futurū. Nam quid homini molestius dici potest: q cum ita
desinere morientem vt nihil omnino post mortē sentiat. Sitq; velut extincta lu-
cerna que neq; priusq; accēdere lumē habuit. neq; cū exticta est habet. Nec em
si credere terrere me profecto moriturū. Sed persuadeo mibi vez eē qd magni
philosophi tradiderunt. quod xps saluator predicauit quod mater ecclesia docet
Extis corpore animabus vitā esse alterā in qua boni a malis seorsuz habitent

et alij beatam et alij miseram vitam prout in corpore gesserunt recipientes. Nec mihi ye-
 ra consolatio videtur: cum vita excedendum sit: sperare in concilio migrare sancto: si
 ascendere super sidera: intueri celum: pungi beatissimis angelis: diuinitatis in-
 finitatem intelligere cognoscere trinitatem: et omnium que nobis in terra manentibus
 obscura videntur tenere causas: rationes inspicere: atque mihi ita nedum in morte
 nihil mali: sed multum boni esse persuadeo. His tamen quos ipse ad se vocat: vo-
 cat aut omnes qui eum vocant. libenter eum comitantur. Talibus ego inter egro-
 tandum exhortationibus vtor. Preparo me si vocer ad exitum: ut si forte vita pellar
 seculi huius: non tam hinc eiecetus quam desuper citatus videar. Nec tibi pro egrotatio-
 ne mea sunt dicta. Verum quia tibi nihil tacendum est. Non me solum valitudo mea com-
 mouet: sed etiam petri nepotis qui febribus acutissimis detinetur. Jam tamen melius scul-
 te se habet: extra periculum positus fuit: non sine discrimine liberatus: non sine tempo-
 re. Libratum ut aiunt morbi veniunt: vinctum abeunt. Sed ista pariter suis oc-
 cultanda sunt curandumque est ut filium prius sanum intelligant quam egrotum fuisse cogno-
 scant. Nunc ad id venio in quo me vehementer accusas: velut patrie parentum et
 amicorum penitus oblitum: qui nolui domum redire. Non sum gregorius et estimas
 meorum inmemor. Dies noctesque dulce solum patrie ante oculos habeo. Nunc ma-
 tre nunc sorores: nunc nepotes: nunc te mente reuoluo. Neque aliud cupio quam domum
 quam prius repetere. Viro te posse opinari de me. Scribis etiam ubi ego vel dul-
 cius: vel suauius esse possum: quam ea in terra que me produxit: et usque in virum aluit
 ubi amicorum copia habeo et propinquorum. Et quod maximum est cum auctoritate et ho-
 noze inter meos esse possum. An non putas me cupide ad ea colloquia reuersum
 que aliquando simul amici consueuimus. Ubi nunc marianus et iohannes. Ubi fran-
 ciscus patricius: nunc georgius andrenus sermonem habeat. An non me delecta-
 bit: modo franciscus theolomeus: modo iohannes campanium: iam mihi episcopa-
 li dignitate equatum audire loquentem. Pretereo dulces cognatos et affines. Festi-
 no sane: neque aliud cogito: nisi ut quototies ad vos redeam. Sed curo ne dum tuo
 meoque desiderio satisfacere conor. Cesaris animum offendam. Decimus sibi iam annum
 seruio inueni gratiam in oculis eius. Creui sub eius umbra multum me sua benigni-
 tas extulit. Id operam cum bona gratia: ab eo recedam ne malum sit finis: ubi principum bonum
 meliusque medium fuit. Omnium rerum exitus extimari solet. Petiui per hos dies lice-
 tiam visendi domum: eamque cesar ita mihi concessit: si prius inter prutenos iudicium
 agerem: cui dies .xij. kl. nouembrii dicta est. Illi ergo expectare non cesarea solum
 voluntas: sed etiam egritudo me cogit. Tunc autem si sanitas adierit: tingeri me sta-
 tim committam. Interea te rogo mearum rerum curam geras. matrem meam commendam
 tam habeas. Bartholomeum cognatum quem senio graue accepi: meo nomine visi-
 tes: vicarium horteris officium ad reditum continuare. Bartholomeum procuratorem dome-
 stice cure solerter intendere. Amicis omnibus ex me multas salutes dicas. Se-
 natui ciuitatis me commendas: cui ex his regionibus paucas nouitates referre pos-
 sum. Nam dolendum illud et acerbissimum constantinopolitanum nouum: iam vetus apud
 nos est. Stulte christiani principes egerint: nisi furentibus thurcis occurrere studue-
 rint. Germani modo pacati sunt: et si quis eos ad eam rem excitaret: non apti modo: sed
 etiam voluntarii reperirentur. Rex hungarum in posonio conuictum regnum habet. Trium ibi
 tractantur: De modo expellendi latrones qui regnum infestant. De pace cum cesare fir-
 manda. De modis inueniendis per quos thurcorum conatus ne ulterius serpat com-
 primi possit. Vale ex grege stirie .iij. die septembris. Anno .M. cccliij.

Sperat iadislauum regem hungarie
 cum cesare pacem confirmare.

Epistola. cxlvij.

Meas et. Hierico sensilebe. Venerabili amice charissime. Grate sunt mihi
 semper littere vestre: ex quibus non mea solum negocia que cursum habent: eam
 sed etiam de statu curie: etiam totius italie certus fio. De quibus rebus in-
 gentes vobis gratias habeo. Intellexi que nuper egistis in recessu cardinalis scilicet

angeli circa remissionē annate: obligatis me dictū magis: fxit deus vt aliquan-
do vices rependere possim. De constantinopoli cognoui que scripistis. Ego q̄s
prius in ea re vobis litteras dederam. Calamitosa 7 deplozanda res est. Si eno-
stre nequitie flagitant discordamus omnes vulneram? nos ipsos intus cedimur:
7 exterius flagellamur: vltie peccator est: res male sunt: spes dō multo peior: nā
que tanto vulnere in dēla paretur non intelligo: dominiunt nostri principes de sa-
lute cōmuni nemo cogitat: nisi pōtifer maximus quem de pacanda italia sollici-
tum esse accipio. Nescio quantum eius votibus itali pareant. Sed 7 tanta res
quanta est tburcorū potentia non italos solum: sed omnes contra serpiānos ex-
poscit. Nos istis in partibus quieti sumus. Gregorius de puchaim cesari reconci-
liatus est. Rex ladislaus in possonio cōuentū habet regni hūgarie: sperat confir-
matus cū cesare pacem. Nā satis habet per se negociū aduersus aramit: qui cū
magna multitudinē latronum sepulsiuos verat. Cogitare quoq; de tburcis vltra
omnes ppiānos reges habet: qui cis vicinus est. Promisit etiā bohēmis ad festū
michaelis. primū bohēmiā ingredi coronaz recepturus: que res forsitan facient
pacem cum cesare vt libentius amplectat. Nec habui que nunc ad vos scriberet
Finito negotio putbenorum cuius causa manere me cesar voluit: domū repetā
tumq; vos visere curabo. Eius rei dies est. xij. kl. Nouēbris. Valete ex grez die
iij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Pataviē. epus electus prepediē
firmari ppter cesaris indignationē.

Epistola. cxlvij.

M. as. senensis ep̄s. D. petro de noxeto. Magnifice comes maior: bono-
rāde post rēcōmēdationē. Susceptis litteris tuis vna cū breuib? S. dō
mini nri mox cesarē maiestātē adiui que tunc forte in mēsa sedebat. Ex-
pectavi finē p̄andij: deinde semotis arbitris: reddidi sibi aplica scripta: fingens
me nescire quid illa continerent. Cesar vt aperirē vtq; legere iussit: quo facto re-
mansit aliquātulū territus: dixitq; alia ista scripta sunt: q̄ q̄ nuper accepim? Cui
ego noua in quā cesar impedimenta. noua remedia querūt. Deinde p̄secut? mul-
ta in eā p̄cō locutus suz vt mētē cesarē ad volūtātē dñi nri scissimi pducere: pe-
tū q̄s dari n̄sum. Sed multū anin? eius turbat? erat: duo potissime cōsiderās.
Ann q̄ electus cōtra volūtātē suā in ciuitate impialis feudi obtineret ep̄atū. Al-
terū q̄ tām manifeste 7 publice p̄ oratores electi diffamar? iussit. Quib? cum mederi
verbis studerē: r̄sumq; tādē deponere. At se velle reliqs cōsiliarios hic atq; cū
bis pleni? deliberare: iussitq; vt cū illis venire ad se. Res est dilata p̄ aliquos dies
vt est modus curie n̄se: q̄ nihil absoluit sine mora. Cū reuentū esset ad cōsiliū: ma-
gister vlticus somnenberger 7 ego soli fuim? qui p̄tes electi iuuim?: conatq; ma-
giore sum? cesaris mētē ad illū inclinare. S; neq; cesar flecti potuit neq; reliq;
p̄siliarij ei? p̄positi crāt vt electo mos gereret. Sic res ipedita: eo tñ deductū ne-
gotiū vt placet cesari ecclie pataviē. puideri de q̄cūq; p̄sona excepto electo quē
admodū ex lris impialib? plene p̄cipies. Neq; plus hac vice obtineri potui. Fa-
cit sibi hoc in cōmodū electus ip̄e: qui nimis misus est cesarem paruifacere. Nisi
enī bux suis vnū secretissimū inarescallū. M. curie sue p̄ eūq; non decē milia vt
mentit? sunt oratores sui rome: sed duo milia tñ florenoz obtulit si cesar sibi in-
iurias remitteret. p̄ eo pape scriberet. Visum fuit cesari graue tantā iniuriā p̄ tā-
parua pecuniā remittere. Ille autē dixit se ad suū dñm itur: reuersurūq; post dies
aliquot cū maiori p̄cāte: sperareq; bñ posse negociū terminari. Sic ille abiit: neq;
vnq; reuersus est. Scripsimus magister vlticus 7 ego ip̄i electo sperabamusq; ne-
gociū p̄ minorū summa posse cōponi: q̄ sex milia florenoz. Neq; putabam? rez illi-
citā q̄ ille pecuniā daret. p̄ offensa dñi suo facta: si grām mereri vellet. Est enī
modus oim gentiū vt dāna pecunijs resarciāt. Ille autē elect? q̄ pluries mihi scri-
pserat 7 m̄gro vltico vt eām suam adiua remus: neq; nunciū ad cesarem remisit
neq; ad nos rescripsit. Nescim? q̄ causa eū retinuit: nisi quia putabam? habuisse
n iij

cū scripta de curia: p que certificat^r sit etiā inuito cesare papā sibi pūsurū. Sic bo-
nus vir sibi ipsi turbas facit. Et nūc pcuratores sui cesarē publice diffamāt. Qd
q̄molestē sublimitas impatoria tulerit neq̄o exprimere. Et cū sit cesar ad id de-
uenit vt placeat ei ecclie patauien. de quibz psona pūderi: dūmō elect^r excludat^r:
p hac viā poterit dñs nī eccliaz illā pacificare. Neq̄z em̄ difficile erit aliū repire q̄
suam eccliaz electo tradat z accipiat patauien. vel frisingen. vel brunen. v. cys-
tensis vel augusten. vel ali^q quibz req̄rat. Vbi tñ hoc mediūz videt^r magis qd
subijciā videt^r. Qz dñs noster scīssim⁹ ou⁹ hoc pcorādāi electū cū cesare in se su-
sciperet: z faceret q̄ electus ratū se bīe pmitteret: q̄cqd p suā sanctitatē determi-
naret dandū cesari p satisfactionē iniuriarū. Putare em̄ hoc impatorē nō recusa-
turū: z sic ille eccliam obtineret: alioquin nō intelligo q̄ papa possit sine indigna-
tione cesaris hūc electū pmouere: z possent i hac re nasci multa mala. Nec expe-
diret inter papā z impatorē qui modo se summe amāt nasci rubiginē ppter hanc
eccliam. Qz litteras meas legis z sumo pōtifici quaten⁹ opus est exponis: maxie
mibi voluptati est: multūq̄ idcirco tibi suz obnoxi⁹. Neq̄z ex peto vt rescribas sp
q̄ tuas occupationes innumeras esse scio: satis supq̄ satis est scripta mea digna
ris respicere. tua tñ humanitas oēm laborē vincit. z mibi vel manu p̄pria rescri-
bere nō refugit. Est in te p̄stās amicitia neq̄z defuit amor tu⁹. Adhuc te basiliese
recognoscis z vsure veteris memoriā tenes. Scis quātas sil' duxim⁹ noctes: pau-
ci ex achademia supsunt: mlti ex amicis veterib⁹ perire. Quāto numerus amico-
rū restrictior est: tanto decet amorē esse feruentiorē. Quez te p̄stare in me sumum
nescio dicere quātū me delectat. Tu te ipse melius cogitabis: q̄ meos mores egre-
gie calles. De patria que scripsisti plene apud me nota sūt: tolco terrā illā tot cla-
dibus affici. Spero tamē sapientia summi pōtificis id curare: vt nostris saltē die-
bus vltimis pacē habeamus. Qz si xpiani principes non tñ sapuerint vt inter se
lites finiant. Inuenient qui eos docebit thurcorū impatorē. Et illa de nobis fabu-
la decantabit^r: quā de rana z mure scribit c̄lopus. Deus tantum facinus auertat.
Verum vt de domo mea dicam: q̄uis hoc tempore non fuisset illic quieto aio vt
ais: tamen illi ciues frequentibus me litteris vocitant: meāq̄ moram tādiutina
egerrime ferre vident. Nunq̄ ex tuscia nuncius venit absq̄ citatoz n̄s lris. Sunt
modo p̄ces modo mine quibus ad reditū vocor. Nō video me posse amplius ob-
sistere. Cognosco me senē z moribz q̄ plurib⁹ grauē. Itaq̄ statuo si deo placuerit
in patria mori. Rogauiq̄ cesarē vt indulgeret me domū visere. Concessa est mibi
licentia circa festū martini quindecim ante dieb⁹: eo tñ pacto vt redeā in curiam.
Dico me reuersurū si comoditas affuerit. At cū domi fuero p̄stas me absoluam.
Neq̄z em̄ meū est semper exulē eē: scio nō multos mibi annos supesse: ne dicā dies
eos dignū puto inter dulces cognatos z affines cōsumere: quoz mibi z magna z
bonesta copia est. Hic puto multos esse qui ppositū meū dānabūt: z illos potissi-
me q̄ me maiore cupiūt. Dicet. Si māisset enneas apud cesarem: hoc illi z hoc eue-
nisset. Fateor petre amatissime: me pluris fieri dū cesari seruiō: q̄ duz maneo do-
mi. S̄ q̄d ad me falsa boim existimatio. Nolo ex alieno pēdere. In me mibi sta-
bilitatē quero. Nolo sp̄ seruire: mibi viuere aliqñ de reui. Quis preterea nouit si
apud germanos manens melius habiturus sim. Ego de me ipso iudico quod in
alijs inspicio: z que p̄ciora sunt posse mibi accidere nō dubito. Preparoq̄ pect^r
meū a duersus oēs fortune cōtumelias: si cōtra me velit irasci: q̄uis i hac vsq̄ diē
nō habeo q̄ fortune accensem. Naz siue bonores siue opes siue alia bui⁹ seculi bo-
na inter boies eque distribuāt: scio me plus virili pte affecutū. Itaq̄ nihil mi pe-
tre cur nō bono aio esse debeā. Facio qd suades let^r sum. Gaudeo bis q̄ possideo
bonis: gaudeo in amicis: gaudio in me ipso. Utinā in alio seculo mibi secūda sint
oia quantū in p̄nti fuere. Quis em̄ me miserū dicere possit: qui z summi pōtificis z
impatoris gratiā reperi. Magna cōsecutus sum tuo fauore: z sanctissimū dñi n̄i
benignitate: neq̄ despero quin alia etiā maiora ex viā beneficentia suscipiā. Non

tamen id apud me firmū est: scio posse mutari aplicam mentē et alia multa cōtin-
 gere, ppter que fallat opinio mea: immo ut verū fatear: persuado mihi nihil futu-
 r ex his que magna voce vel mihi vel cesari sunt promissa. Mō q̄ verba reputem
 data: s̄ quia mortales intelligo mores: reuertar atq; domū ut his qui velit inter
 suos mori et iam se munerib⁹ huius seculi defunctū putet: si quid preter spem eue-
 nerit: id cū terentio nro deputabo esse in lucro. Forsitan aliquis erit qui cum tur-
 binibus seculi exemptū me viderit. **O** cneā dicat solus scis viuere, sicut de vaccia
 dictū scribit seneca: et si illud non probat. **N**ec volui apud te dixisse: ne mentē me
 putes grauē habere: qui iubes et bene iubes: ut animo bono sum: sum nō bono so-
 lus: sed etiā iocūdo: atq; eo magis leto q̄ te cito visurū me arbitror. **D**e litteris mi-
 litie tue q̄ primū cesari verbū feci: mox cōmissa res fuit. **A**mat em̄ te sua maiestas
 tibiq; gratā rē facere cupit: ac de tua virtute grauiter et magnifice loquit. **T**itul⁹
 litterarū erit ille quē denotasti. **N**eq; deinceps tibi magnifico scribet. **G**ubernatō
 rem cancellarie nolui in hac re tua onerare: quē neq; in meis nūq; negocijs acce-
 do: neq; em̄ mihi amicus est. **S**z habet cesar duas cācellarias: impialē et australē
Qui australem regant ad vñū oēs mihi beniuoli sunt. **I**bi ego oīa expedio. **I**llic
 est magister iohannes binderbachius decretorū doctō: singulari beniuolentia mi-
 hi cōiunctus: huic puiciā cōmisi. **I**s res tuā libentē absoluit et aio voluit. **I**taq;
 lre tue p latozē pñtium expedite ad te veniēt. **C**ū bec scripsissem, placuit iohanni
 binderbach q̄ intra decēdiū ad curiā venturus est: lras tuas retinere et illas secū
 afferre: ut cū aliq̄ munere ad te pficisceret. **N**ec ego id sibi negare volui qñ nullū
 erinde pūdiū fieri tibi cognoscere: nisi decē dies morā interuenire. **D**e bñficijs
 patauicē. **A**d eū modū distribuēdis ut scribis: habeo tibi ingētes grās: pcorq; id
 solidū esse, pcurēs: si cōfirmari eū aut puideri sibi cōtingat. **P**ost bec iam scripta
Captata hora magis felici allocutus sum itez cesarē sup facto pfati electi. dixiq;
 sibi me timere ne tandē papa cogeret electo, puidere: qz nō facile repiret: q̄ pmo
 nēdus eēt ad eccliam quā alius possideret: durūq; eēt romano pōtifici insignem
 eccliam diutius vacantē dimittere et multoz pñcipū p electo rogantiuz spnere
 pces. **N**z si ille pmoueret inuita sua maiestate nimis sibi dedecorosz eēt. **E**t alia
 pte pñdere me aiebā. **G**raue eē sue serenitati pñtere q̄ su⁹ inimicus nō recōci-
 liatus et q̄ nullā sup dānis et iniurijs satisfactionē impendisset ad eccliaz insignem
 sui feudi pmoueret. **O**b quā rē retuli me reperisse vñū mediū p qd et sanctissimo
 dño nro pape et sue maiestati mos gereret. **A**d autē hūdi proposui scīssimo q̄ sua
 maiestas remitteret ad dñm nrm. **S** plenū arbitriū cōponēdi secū ipm electū: et
 inducendū eū ad satisfactionē p dānis et cōtumacia impediētem: et quicqd dñs
 noster in hoc facto ordinaret: maiestas impatorū ratū haberet: pūso q̄ similiter
 elect⁹ ipse dñi nri arbitrio acquiesceret. **C**ōfirmatā em̄ sperare me. **S** dñm nrm in-
 ducturū illū electū ad cōueniēte recōpensam et tūc ille sine cōtrouersia posset p-
 moueri. **A**d bec dixit cesar se de dño nro demētissimo plene cōfidere. **I**ussit tñ in
 cōcilio rem pponi, quo facto oēs cōsiliarij hoc mediū pñendarūt: et ita cōmissum
 mihi fuit: ut beatitudini dñi nri scribere. **S**ic er go dñs noster dignet hoc nego-
 ciū in se assumere et inducere electū ad humilitatē et satisfactionē qm cesar de suo
 arbitrio cōtentus remanebit. **A**liquinū vō stante illo ptumace nunq; consen-
 taret eū pmoueri quēadmodū plen⁹ et apt⁹ sup hoc de mandato cesareo aposto-
 lico culmini scribo. **N**ō fuit visum certis de causis q̄ impator hoc scriberet: sed ve-
 niet intra paucos dies ad curiā romanā sup vno alio satis, magno negotio. **D**ñs
 iohes pfatus et ipc de hoc plenā habebit ptatē. **T**ñ ex nūc cesar pētū sese dicit il-
 eo futurū esse, qd. **S** dñi nri inter ipm et electū duxerit ordinandū: ita tñ q̄ ille de
 dānis et iniurijs illarū aliquā faciat emēdā: tātis excessib⁹ pueniēte. **I** habes qd i-
 re patauicē, p me factū sit: nō potui plus s̄ p hūc modū existimo negociū ipm bñ
 psumari posse. **N**ocet pietas dñi nri, pcuratores electi q̄ dicūt mltā impatorū ob-
 lata et dicat eis se velle negociū cōponere, et si bñ ptatēz iubeat eos scribere dño

suo et facultate querere eo modo aut res votiva habebit expeditione aut honestius illis resistet. Por aut. S. dñs nri scribere cesari se hñdñ mediũ a me sibi transferi pñt eẽ de mēte et voluntate sue maiestatis dicere qd id velit arbitriũ acceptare et tũc res erit planissima: et si videt bonũ eẽt qd sup hoc se aplice ad me mitterent anq̃ hinc discedere. Sic em̃ magis instructus ad vos venire nec alia mō. Vale optime et me sumo pñli cōmendato curatoq; vt sua erga me benignitas augeat potius q̃ minuat. Idẽ ego p te apud cesarẽ facio sedulo de tuis familiarib; teneo que scribis. Vale ex gretz die. xviij. septẽbris. Anno. M. cccclij.

Bratula de p̃motione amici in ep̃m.

Epistola. cxlix.

Eueredissimo in xpo patri dño iohanni de agazoria ecclesie grossetanẽ pñfici. Eneas ep̃s senensis. S. p. d. Fuerunt mihi gratissimẽ te tue ex quibus factus sum certior non solũ de tua dignitate: verũ etiã de summa felicitate: qua in hac p̃motione es vñs. Qui celerrime atq; vno impetu ad summũ euasisti. Sentio me p̃pterea deo gratũ quãdo et amici mei sue pietati sunt chari Tres vno anno ex his quos in p̃mis amaui exaltati sunt nicolaus amidauius ecclesiã mediolanẽ. fortitus est. Iohãnes cãpisius ad placentinã vocatus est: tibi grossetana obuēit. Quis non me felice dixerit cuius amici sunt fortunatissimi Verũ iohãnes amatissimẽ: duobus illis longe a me positus vti non possũ nisi literis. Te frui etiã pñte potero festinoq; vt q̃ celerrime ad te veniã teq; cõplectar et vna viuã tecũ. Nec scio qd hoc tpe ex diuino munere magis optare potuerim: q̃ qd diuina pietas i te mihi pñciuit. Ego sedulo superis gr̃as: q̃ me respiciũt: duz meos amicos extollunt. Intellico ex tuis scriptis q̃q; necessariũ sit meus redit ecclesie mee. Idẽ quoq; ceteri scribũt: oēs me vocat amici necessariũ noti: vñcor veniendũ est. Nã et si cesari molestã rẽ facio: neq; sumo pñfici morẽ gero ex alia mania recedẽs: satis est qd ecclesie qd patri ip̃i satisfacio. Facessant oēs alie species mihi viuere cũ iohanne grossetano pontifice cũ mariano fojino: cũ francisco ptolomeo: cũ gregorio lollio: cũ patricio. Cũ ceteris amatissimis patrie mee ciuib; maiũ duco q̃ pape aut impatoris gr̃am. diu curiale seruitute seruui: diu miliciã secutus sum: mitti tandẽ debeo et inter vetera nos cõputari. Queris qñ hoc erit. Ante martini festiuitatẽ hinc abire decreui quous scribis nō esse timẽdũ bellũ qz romanus pñfex paci opam nauat. Ego tñ maxime anxius sum neq; de pace magnã spem habeo: nisi deus oculo mitiori italiã intueat. Accipia tñ iter etiã cũ discrimine. Raro em̃ res mee sine piculo sũt: habeo deo grates quia supare soleo quasuis difficultates. Idẽ nũc mihi suadeo: et si frequẽter obiectare sese periculis q̃ piculosissimũ sit. Qd sponte offers in agẽdis ecclesie mee tuũ auxilium accipio admodũ libentẽ. Nã id erit nō vtile solũ sed etiã necessariũ. Germanũ tuũ cupio bene valere et tu optime vale. Ex gretz die. xix. septẽbris. Anno quo supra.

Promouit quẽdã in cõsiliariũ cesaris.

Epistola. cl.

Ximie doctor amice charissime. Nã habui dudũ ex te lras: nescio quo pacto: vales cupio tibi bene esse te memoriã mei habere tui ergo nisi fortasse torinies immemor esse nō posse: hodie de te cesari verba feci qui libetĩ aĩo in cõsiliariũ suũ te accepit. Litteras eius rei in tua paucos dies accipies: p dñm iohannẽ binderbach qui ad curiã venturus est orator impialis ei suis in reb; assiste re te oratũ volo: interea viuẽ nostri amas et que gerunt in italia tuis lris me scire curato. Vale ex gretz die. xix. aprilis. Anno quo supra.

Baro de puchaim cesari cõsiliat.

Epistola. clj.

Agnifice vir maior honorãde. Scio te magnis vrgeri curis. tuz p̃pter ne-gocia italica. tuz p̃pter cladẽ constãtinopolitanã. ideo te multis verbis te nere non audeo: qz tñ necesse est pñfice maximũ que apud vos geruntur

intelligere. Scribā tibi q̄ breuissime harū partū statū. Tu deinde sue scitati, p̄
ut dignū putabis scripta mea referes. Cesar baronē quēdā quē vocāt de puchauin
superioribus diebus aduersantē habuit. Is modo recōciliatus est accepta quadā
pecunie quātitate sup̄ ceteris cōtentionibus arbitrio cesaris se submisit. In huius
garia ut alis apostolico culmini scripsi: surrexit quidā latro noie aramit: qui cum
magna predonū manu regnū verat: neq; gubernator potens est cū regno depelle
re. Ob eā cām habet p̄ hos dies rer la dilatus oēs regni, p̄ces: apud possōmū
cōgregatos. Cūq; bis cōsultat: quonā pacto regnū expiare latronib; possit. Ma
lacbi qz cōtra gubernatōrē armā mouerūt: quē dñari sibi egreferebāt. Est etiam
qđ de turbis in eo cōuentu cogitet: quos, p̄mos habet. z iā noua elatos victo
ria plurimū timet. Que res cōpulsura hūgaros credit: ut pacē quā diu cū cesare
refutarit: vltro deposcant: nisi malicia hōiū magis ac magis exerceat. Idem
rer la dilatus in kl. octobris, p̄misit: tibi coronā receptu
rus. magni ob eā rē apparatus fuit. Ituri cū eo ferunt albertus austria. Ludou
cis bauarie dices: ac albertus marchio brandeburgē. Bohemi offerunt q̄cūq;
bona ad coronā spectāt regi restituerē: p̄tēq; rez ecclesiasticarū redimere ab his:
qui eas possident z p̄ regis arbitrio ecclesijs satisfacere. Credo res aliquātō mino
res futuras q̄ fama ferunt. In partib; rbeni q̄ dissidēbāt p̄ncipes cōpositi sūt
pacēq; tenēt. Ludouicus bauarie dux ei; cōcordie ductor nōmic: re aut marchio
brandeburgē. albertus fuit: qui iam p̄ncipuz auctor est. Res prutenicas arbi
tror te nō ignorare in nro cōsistorio pendētes cē. Cuitates tñ que p̄tra religionē
sedus inire nō putant iudiciū subiture. Mā reges polonie v. res sibi accedere spe
rāt: z armis magis q̄ iuribus fidunt. Rex ille iaz magistro prussie lras dedit que
sūū aim in cōitatu fauorē erectū significāt. Cardinales qz cracouiensis mibi scri
pta dixerit: p̄ que cōprehēdo polenos ipsos cōitatu partē adiuuare: bee habui q̄
ad te scribere hoc tpe: credo cōsultū eē: ne festinet in p̄cessu p̄tra ciuitates prussie
q̄ mō apud nos agitā dū vñe cēsure aplice sicut in austria factū est cōtemnant
Mā em̄ spūale gladiū materiale sequat: paz est qđ populi formidēt. Vale z apo
stolice scitatis pedib; me cōmēdato. Post res prutenicas absolutas te visaz. Sic
em̄ licētiā cesaris habeo. Ex grez die. iij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Spōdet ad patriā suā redire etiā multis
periculis obiectis dño francisco prologeo.

Epistola. clij.

Amice doctor frater amantissime. Que p̄ nos gesta sūt in facto clari viri io
hannis petri: cōcūis nostri ex ipso cognosces. Noua italie q̄ scripsisti mo
lesto ferimus a iō: q̄uis frustra angimur. Ex his que sine culpa nostra sūt
sperauim; pacē procurante sūmo pōtifice nō defuturā italie. Nunc accipimus ar
dentius feruere bella: neq; spem esse cōcordie. Lupiebam; domū reuerti z cupi
mus. Mesaim; tñ qua via penetremus: vñdīq; bella tonāt. Peregrinū inducere
nō possum. Delatū agere periculosus est. Statuim; tñ ad vos ire: qñ vocibus ci
tamur oīum. neq; lra vlla ad nos venit nisi reditū suadēs. Quid dicam; tātis p̄
cib; nisi vincite etiā cū nro piculo. Scim; cū quāto in cōmodo reuertimur offendi
mus cesarē q̄ licētiā preber inuitus. Pape rē ingratā facim;. Nulle nos hoc tpe
viarū piculis obiectam;. Ad patriā redeam; suspicionū plenā. In ancipiti diu sūt
mus. Et cū viderem; tot p̄ces z aliqñ minas cognatarū expiremur: succūbere ne
cesse fuit. Veniem; igit ita sua de; oēs. Scim; in te cū nos audieris dicturū. Nec
si sciuissim; nūq; de reditu ad te scripsissem p̄ hoc tps. De nro epo scia. Mos em̄
extra senas ep̄atū habem;. Intellexim; q̄ scribis. Redētes de cā cognoscem;: vi
debim; sūq; sibi an nobis mitria debeat. Interea bonum habeam; z vicariū nrm
hortare ut viri cor se habere demōstret. Mos etiā sibi ad eā rē lras damus. Vale
Ex grez die. xvj. septēbris. Anno quo supra.

Epistola. cliij.

Mouitates almanie notificat.

Thicas x. Cardinali sci angeli. Reuerendissime in xpo pater et dñe mi colēdis-
sime: post humilē recōmēdationē. Reuocillat⁹ suz aliquātisq. lris vris ex
q̄b⁹ romanū pōtificē dare opaz intellexi vt et nobis italia pacē recipiat et i-
sultatib⁹ thurcis xpiane vires resistāt. Nā me qdē p̄stātinopolitana clades ma-
gnope angit. Spero autē si vocē aplicā orthodori principes audierint: thurcorū
rabie retrocessurā futurūq. vt nedū p̄stātinopolis recuperet: vcrūetiā vt in suis
sedib⁹: thurcorū p̄fidia cōprimat. Ostēdi cesari q̄ scripsistis q̄ vīe dignatiōi gr̄as
agit: oratq. vt ad pacē italie seruētū aio intenda: qd in rē fidei sua seruitas p̄sta-
re poterit id nō negabit. Par illa olim p̄dusa inter maiestātē suā et regē laudis lau-
uodū ratificata est: mō in posonio hungari sunt magnūq. cōuētū hñt. Agit ibi de
bac pace firmāda: de latromib⁹ regno pellēdis. ac de modis p̄ q̄s thurcorū conat⁹
rep̄mi possint. Exinde rex itur⁹ in bobemiā fert: coronā suscepit: inuita de bo-
nis ecclie restituēdis dicūt: q̄ silia somno vident. Durē veteres possēssores expel-
lere. Res prutenica apud nos ad huc pēdet. Timēdū tñ ē: ne rex polonie cōtra re-
ligionē ciuitatū partes tueat. Principes reni p̄positi sunt. Alia ex his p̄tib⁹ scri-
pto digna nō occurrūt. Si vābiq. pacē italie quā speram⁹: domū euēfigio repetas
et aliquā dignatiōē vīaz videbo. qd pietas diuina cito facit. L̄ras reuerendissimi
patris dñi assisinenſis expeditas penes me habeo. quas p̄ certū nunciū ad eum
mittā q̄ p̄ximū occurrerit. Recōmēdo me dignatiōi vīe reuerendissime ad cuius
mādata paratissimus sum. Ex grez die. iij. septēbris. Anno quo supra.

Offert se patronū volūtariū in gerēdis re-
bus dño milbelino episcopo tulien.

Epistola. cliij.

Euerendissime in xpo pater et dñe mi colēdisissime post recōmēdationē. Gratissi-
me mihi fuerūt lre vīe: quas ex vīma ad me scripsistis. Intellexi nāq. dñā
tionē vīam. R. bene valere et me veteri ex more diligere. Cognoui quoq. i
vībe roma. p̄ me dicta eē a vobis que oportuit. Cōtētozq. dato rñso. Circa n̄as
res hic pendētes nihil innouatū est: neq. innouabit donec dicta dies assit. Vēstri
aduersarij nūq. hic fuerūt postq̄ recessistis: neq. quisq. eoz noīe hic cōparuit. Id
nihil est cur vcrū nouitates oporteat. Nā et si venissent: nihil in vīm p̄iudiciū si-
ne vocatione fieret. Ita cesarē dispositū et inclinatos cōsiliarios inuenio. De me
certē potestis vobis p̄suadere: qz ad vēstrū cōmodū vigilantissimus essem. L̄re
salutē cōductus p̄ familiarē vēstrū. d. vīe. R. afferent. Scribit etiā cesar comiti tul-
lensi quēadmodū desiderastis q̄nis apud boies obstinatos paz valitura scripta
putē: p̄ vobis vbera essent offerēda. Fiet tñ spero laudabilis finis p̄ vobis et ecclia
vīa si aduersarij iudiciū subituri cōparuerint. Alia nō occurrūt. Recōmēdo me
dignatiōi vīe reuerendissime cui seruire paratus sum quo ad possum.

Dassagū p̄suadet cōtra thurcos
ex clade cōstātinopolitana.

Epistola. clv.

Euerendissimo in xpo patri et dño dño. M. sacrosancte romane ecclie. scē.
sancti petri ad vīncula p̄sbro cardinali ac pōtifici brixien. domino suo co-
lendissimo. Reuerendissime in xpo pater et dñe mi colēdisissime. Venit ad
me ac ipsa hora qua scribo: vir bon⁹ et vīri obseruantissim⁹. Bernestus. p̄thonota-
rius impialis: ostendens mihi lras vēstras. in quibus sibi de quodam theolonia
ecclie vēstre transmutando facitis mētionē. De qua renō nihil simul locuti sum⁹
Nā et meā quoq. operā vēstra dignatiō requirere videbit. Non est quod nunc
ad hoc respondeā. quia nondū cesari verbum feci. Decreui cū ceteris seruitorib⁹
vēstris quos in hac curia plures habetis: rē ipam cesareo culmini exponere et cō-
mēdare. Quid respōsi habebo: illud vēstre dignitati quātoci⁹ notū efficiā cui ser-
uire in oibus suis obnoxius: atq. vtinā possim quātū vellem. Nec plura de hoc
propero ad alia reuerendissim⁹ pater archiep̄s saltzburgen. quandā pridie ca-
pelle fundatiōē cōfirmavit in valle murze in loco non remoto a scō laurencio.
vbi p̄ inuocationē diuini nois et p̄ merita sci leonardi plurima dicūt fieri miracula

Confirmavi et ego fundationē ipsam ex auctoritate cōmissionis mee. ut q̄ populi de-
 uotionē augendā magis ac magis existimauī. Deinde accepi dignationē vraz cū
 p̄ id locor̄ trāsītū faceret p̄buiſſe ne capella vltorius edificaret nec diuina illic
 officia celebrarent. Itaq; cū rustici et incole loci ad me redirēt atq; remediū p̄te-
 rent. Dixi nō decere me neq; posse p̄tra tāti patris decretū aliqd̄ agere remisiq; il-
 los a me vacuos. Ipsi autē post aliquot dies per nobiles de stubenberg ad p̄ntiā
 cesaris introducti. Brauiter questi sunt p̄iū op̄? diuinū sanctūq; apud eos ceptū
 impediri: dixeruntq; murmur esse magnū in plebe: cui? deuotioni obuiā iret. No-
 cauit igit me cesar ad se petiuitq; votis vt annuerē et nobiliū et populariū indul-
 gerēq; capellā edificari et diuina ibi celebrari officia addēs se magnū h̄ie i sanctū
 leonardū deuotionē. At cū ego nō eē mei muneris affirmare v̄ie reuerēdissime pa-
 trernitāq; facta rescindē: petiuit saltē p̄mittere ad tres mēses celebrationē ibi diui-
 norū h̄i. vt interim via dignatio p̄suli posset: et ita feci: nescio an illi rustici adhuc
 miserūt ad vraz p̄ntiā. Quocūq; aut sit p̄cor̄ rescribere mihi dignemini: q̄ cā mo-
 uerit vram mentē ad h̄mōi interdictū: vt fm̄ illud ego q̄ excusare me possim: qz
 nō auderē neq; vellē q̄uis pacto v̄ris aduersari sentētis. Mihi tñ i valle illa dictū
 ē et affirmatū: nihil illic eē mali et oīa ad laudē dei fieri et bonā eē populi rectaq; de-
 uotionē. Sz plebanū sci lauretū ecclie v̄ie canonicū p̄ suo p̄uato iure aduersari.
 Atcūq; sit meū nō ē de v̄ris actib? iudicare: q̄ seq̄ debeo nō p̄ire: nec alia de cā cer-
 titudinē peto nisi vt excusare me cesari et alijs supplicantib? efficacit? possim. Nūc
 ad nouitates venio. Pruteni de ordine sancte marie theutonicorū sunt apud nos
 in curia: petūtq; iudiciū aduersus cōitates: que ligā cōtra se fecerūt. Pars aduer-
 sa oratores miserat: sed illi apud morauia l: tronū patriā intercepti sūt: spoliatiq;
 bonis omnibus in vincula cōiecti. p̄pter quam causaz dicta dies iudiciū necessa-
 rio circūduci. Nescis an illi poterunt in breui reddi libertati. Rex em̄ ladislaus
 sub cui? saluocōductu capti sunt: ad eorū liberationē obnixe operā dat. Petiuitq;
 iam b̄rnam p̄sonaliter. p̄p̄inquusq; est ei latroni qui illos detinet. Puto in curia
 sua multos esse qui scelus hoc ne puniat adiut anē: vt sunt mores hominū. Alij
 amicitia aliq̄ pecunia munerib? delinunt. Quocūq; aut finē captiui habeant:
 nō video hac vice terminū causę p̄uthenorū imponi posse. Rex ladislaus in bohe-
 miā iturū se ad festū michaelis p̄misit q̄uis bohemi id citius expectauerint. Geo-
 gius ibi plenā gubernationē habet. multūq; rochezane fauet. Catholici oppressi
 sunt. heretici dominant. Minores monachi qui tpe sigisimūdi pragaz redierant:
 instante rochezane deuio pulsi sunt. Dominus de rosenberg et aliq̄ fideles cre-
 dunt parū votis habent. Temporalia regni georgius. sp̄ialia rochezana guber-
 nat. Nescio quid fiet in aduentu regis. Puto qz tenentes tenebūt. Nā puer non
 poterit mutare regimē. In hungaria quomodo iobānes vainoda gubernat. Sz
 ibi latro quidā arauit noīe homo bohemus cū quatuor milibus hominū infesta-
 re patriā cepit. Castella quedā expugnauit munitiones erexit: spolia multa abdu-
 xit: resistentes hungaros aliquot cōsiliit. Nunc aduersus eū totū regnū est occu-
 patū. atq; hinc factū est vt nos pacē habeam? Nā licet hungari tenere cōuenta
 nolint. Nō tñ audent alijs implicati bellis nos inuadere. Australes aut libenter
 pacē ratificarēt: s̄ nō audent inuitis hungaris. Quib? ex rebus eo deducta res est
 vt pacē sine pace habeamus. De patauen. ecclia silentium est. Timeo ne diutur-
 miorē vacationē eius cōtingat: qñ electus humilare se cesari penit? respuit. Ego
 quid ibi dicam nescio: malo silere q̄ male loqui. Accepi regem ladislaum in ea re
 atq; alijs legatos suos romam missurum. Transco ad maiora que magis v̄rgēt
 Quis res oriet̄ sat̄ notas et nimis seu nimis notas dignatiōi v̄ie nō dubitē. Nō
 tñ ab re arbitror de illis cū v̄ra pietate et colloq̄ et p̄dolere. Qui p̄tes illas vidistis
 et quātū inde xp̄iane religioni possit emergere p̄uiciū optime nostis. Quō se ha-
 beat Grecia ad reliquā europā nō ignoratis. Tracie sitū scitis p̄stātin opolitane
 vrbis magnitudinē muroz molē adiacētis maris et terre q̄litate pulchre tenetis

Que sit thurcorum potentia: quod latinorum negligentia: non latet vestram dignationem. Scire
 cur hec tam longi persequor. Nempe quod infelix: infaustus: durus: horrendum ad nos
 delatum est nuncium. Constantinopolim expugnatam: peram thurcis traditam. Classe christiana
 uorum que opere ferre obsessis ibat victam interceptam esse. Aliunt enim qui de rascia ad
 nos veniunt imperatorem thurcorum pridie kalendas ianuarii ad urbem constantino
 politanam machinas bellicas admouisse: insultumque trinos dedisse. Primis duobus
 succubuisse: multosque suorum amisisse. Deinde iratum omne militum robur. Ducenta
 enim et amplius milia virorum in exercitu ferre habuisse. Muros adire atque conscen
 dere scalas iussisse. Ipseque inter pugnatores perfectum aliis minatum: aliis premia
 pollicitum. Tercium insultum magna vi summoque conatu aggressum: tandem fatiga
 tis magis quam victis opidanis rupto cuiusdam veteris porte muro urbem introisse:
 datis edictis ut a se annis supra omnes utriusque sexus persone necarentur. Impera
 tor: noue romae captus: mox capite truncatus asserit. Sacerdotes et vniuersi mo
 nachii: diuersis tormentorum generibus lacerati necati que sunt. Reliqui omne vul
 gus gladio datum: tanta sanguinis effusio facta ut riuus cruoris per urbem curre
 rent. Sic nobilissima urbs per constantinum primum condita in manus infidelium
 venit. Ab eius prodicione anno. M. cxxx. vel circa. Tantaque tempore paulo pluri senio
 roma steterat: quando primum a gothis capta est. At blarius enim anno ab urbe
 condita. M. clxiiij. romam irrupit. At hic ne basilice sanctorum effringeret edixit.
 Quid autem factura sit thurcorum rabies in urbe regia non scio: suspicari facile est. In
 imica gens nostre religioni. Nil ibi sanctum nil mundum relinquet. Aut destruet nobilia
 templa: aut certe profanabit. Deu templum illud sophie toto orbe famosissimum. Ho
 minum gentis quondam sacerdotibus celebratum: mirabili opere preciosa materia constru
 ctum. Vel ruine iam prope vel machometi spurcitie subiaceret. Monachorum abdita san
 ctorum sancta lupanaria seruaret. Aut de leuice ciuitas nobilis aut in maris christiani po
 puli detrimentum thurcorum sedes efficeret. Insignis grecia: ecce iam tuum finem. Quis
 non tuam indoleat vicem. Multime olim urbes in grecia fuerunt fama rebusque potentes
 Regimur thebanorum res gestas lacedemoniorum et atheniensium illustrata facta. Fuit co
 rinthiorum non potens res publica. Clare olim micene. Larissa potens pluresque me
 morabiles urbes: quorum si nunc requiras muros nec ruinas inuenias. Nemo solum
 in qua iacuerint queat ostendere: Sola ex tanta ruina vetustatis constantinopolis supabat.
 Que de paruo bizancii ambitu a pausania quondam constructa: per constantinum cesarem
 in emulatione urbis romae ad incredibile fastigium erecta. Tanti mirabilis operis
 tantum armorum: tantum litterarum: tantum glorie habuit: ut omni ciuitatis vana hec urbs
 sola recopensare videretur. Hinc post pacem cum gratiano factam et a theodosio confirma
 tam veniens constantinopolim rex gothorum achanaricus: miratus urbis regie splen
 doris ac magnitudine velut stupens dixisse fertur. Deus terrenus est imperator: et quis
 aduersus cum manu mouerit ipse sui sanguinis reus existit. Et post diu suum impe
 rium suae translatus ad fracos ut melius loquamur: sepe constantinopolis in manus hostium
 venerit. Et tamen vestram dignationem dicere solitam memini. Nilque illa urbe christiani nominis
 hostes potiti sunt: neque basilice sanctorum destructe: neque bibliotheca combusta: neque despo
 liata penitus monasteria. Itaque mansit usque in hunc diem vetuste sapientie apud co
 nstantinopolim monumentum: ac velut ibi domicilium scripturarum esset. Nemo latinorum san
 guinem videri doctus poterat. nisi per tempus constantinopoli studuisset. Quodque florenter roma
 doctrinarum nomen habuerunt athenae. id nostra tempestate videbat constantinopolis ob
 tinere. Unde nobis plato reddidit. Unde aristoteles: demosthenes: xenophontas: thu
 chididis: basilij: dyonisiij: origenis: et aliorum multa latinis opera diebus nostris manifesta
 ta sunt. Multa quae in futurum manifestanda sperabam. Nunc vero vincitibus thurcis:
 et omnia possidentibus: quod greca potentia tenuit: actum esse de ipsis grecis arbitror. Nunquam
 mea sententia maior greco nomini iactura quam modo potigit. Xerxes et dario qui quondam
 magnis cladibus greciam afflicere: bellum viris non ipsis intulerunt. Romani quibus gre
 ciam in praetem suam redigessent: non solum grecas linguas aspernati non sunt sed vltro am

plexi veneratq; referunt: adeo ut cū quisq; doctissimus haberet cū grecissimū se
 oūderet. Nūc sub thurcorū impio secus euenerit: seuissimoz boim benoz mozum
 atq; litterarū hostiū. Nō enim ut quidā reit̃ theucroz sunt soboles neq; persarū
 qui nūc thurci dicunt̃. Scitbarū ex media barbarie genus pfectū est. Quod
 vltra eusinū pirrichiosq; montes ad oceanū septentrionalē sedes prius habuisse
 tradit̃ ut ethico pbo placet. gens ignominiosa et incognita fornicaria in cunctis
 stuproz generibus: lupanariū cultrix que abhominabilia queq; comedit. Ignora
 ra vini frumenti atq; solis. Nullū diē festū agens. nisi augusto mense quo cesari
 octauiano censum dedit in auro littorico: nō coacta sed sponte sua: vidēs ceteras
 regiones censuz p̃bere. Sapiūt igit̃ adhuc aliqui originis licet in asia multis mo
 rati t̃pibus aliqd pristina deformitatē amiserint: seq; nō nihil ex cultos reddiderit
 deuitant em̃ adhuc vinū: carnes equoz: vesuncii: vulturūq; comedunt. In libi
 dinē puoluti sunt: litterarū studia paruis faciūt. Incredibili fastu superbiunt. In
 quoz manus euissē grecā eloquentiā: non scio quis bene mentis nō doleat: vbi
 em̃ modo facunda ingenia requiremus. Precisus est fluuius oim doctrinarum.
 Nusarū desiccatus fons. Nūc poesis. nūc p̃bia sepulta videt̃. Fateor multis lo
 cis apud latinos studia litterarū cōillustria. ut rome: parisius: bononie: padue: se
 nis: perusij: colonie: wienne: salamantice: oronie: papie: hptzk: erfordie. Sz riuo
 li sunt mēs isti ex grecoz fontib; derivati. A fōte p̃ade riuū: p̃cisus arefcit. Quo
 pacto in riuo repias aquā cū fontē ipm inuenias aridū. Nō possūz nō dolē scē p̃ae
 cū talē fieri iacturā video l̃rarū maiores n̄i putabāt q̃ l̃ris mādarent̃ eoz eternā
 cōmemoriā. Inde poeta quidā nō infulse dixerat. Eripiūt quēuis a mortis dēte
 camene. Et n̄ nalo nūq; se moriturū ope p̃claro putauit dicēs. Jāq; opus eregi
 qd nō iouis ira nec ignēs. Nec poterit ferrū nec edax abolere vetustas. Et infra
 Homēq; erit indelibile n̄m. Virgili; qz euriālo et miso suis versib; eternitatem
 elargiri posse putauit. Dū ait. Fortūati ambo si qd mea carmina p̄nt. Nulla dies
 yn̄ me mozi nos eximet euo. Nec flaccus alie sensit: cū de seipso dicit. Eregi mo
 numētū ere pennius regaliq; situ piramidū alti. Qd nō imber edax nō aq̃lo im
 potens possit diruere: aut innumerabilis annoz series et fuga t̃pis nō ois mozar.
 Decepti oēs sūt. Noziunt̃ etiā muse: labunt̃ e memoria poetaz scriptozq; oim
 queuis egregia opa. Quot iā poetas cū t̃pe nomē amisissē putandū est. Nihil est
 sub luna ppetuū. Que principiū h̄nt: his qz finis suus est. Diu viuūt q̃ l̃ris conse
 crant̃: nō t̄n̄ immortales sūt. Surgūt noue secte: sūt noui l̃rarū characteres: emer
 gunt ingenia diuersa: q̃ oia tollūt: q̃qd ante se fuit inceptū putāt. Ecce nūc thurci
 l̃rarum et grecarū et latinarū hostes: ut suis l̃ris locū faciāt: nullū libzū alienū esse
 sinūt. Vbi nūc cōstantinopoli capta quis dubitet incēdio queuis scriptoz monimē
 ta cōcedēt. Nūc ergo et homero et pindaro menandro et oibus illustrionib; poe
 tis secūda mors erit. Nūc grecoz p̃boz vltimus patebit interitus. Restabit ali
 quid lucis apud latinos. At fateor neq; id erit diuturnum nisi initioz nos oculo
 de? ex alto respexerit: fortunāq; vel impio romano. vel aplici sedi p̃buerit meliorē
 Cū sede romana viuūt: moriunt̃ latine l̃re. Sed hāc quo in statu videam? supse
 deo dicere de cōstantinopoli nō de roma sermonē inchoauim? Cum qua cadente
 grecas interfisset litteras et tolemus et angimur. Magnū est hoc detrimētū: s̄ mul
 to mai? illud qd fidē xpianā oimīui et i angulū coartari videm? Nā q̃ totū olim
 orbē occupauerat: iā ex asia libiaq; p̃stigata: neq; i europa q̃escere p̃mittit̃. Mul
 tū ē qd tartari thurciq; tenēt: citra thauaym et bellespōti. Saraceni qz apd hispa
 nos regnū occupāt: parū ē qd in o:be xpiani nomē obūbrat. Terrā in qua visus ē
 deus noster et annis. xxx. et ampli? homo cū hominibus puerfatus. quā miraculis
 illustrauit quā p̃prio sanguine dedicauit: in qua p̃ini resurrectionis flores apparue
 rūt iā diu ppter peccata n̄ra crucis inimici cōculcāt. Terra b̄ndicta terra. p̃missi
 omis terra lac fluēs et mel: scelerate gētis impio paret. En ipam dei viuētis ciuita
 tē officinasq; n̄re redemptionis: sanctaq; loca agni immaculati purpurata cruore

faracchorum iam diu manus pedesque polluerit. An non ipsum christianae religionis sacrarium
 sanctumque lectum conculeat machometi satellites in quo propter nos vita nostra obdormiit
 in morte. karolus magnus multo sudore primum terram illam vendicauit: deinde
 perditam recuperauit gotifridus. Ad quam retinendam etiam conradus cesar ludouicusque
 rex francorum non dubitauerunt: coactis exercitibus in asiam proficisci. Ac cum postea nostri principes
 desidie se dederunt: neque hierosolimam neque antiochia: neque accaron in partem
 tenfam remanere. Quicquid in asia tenuimus turpiter amisimus. Fugientes victoriam
 machometo reliquimus. Ingens iactura maximam dedecus. Verum tolerabilius fuit
 ciuitates quas inter hostes habuimus amittere quam his expelli verbis: que nostro solo
 fundate christianisque cincte fuerint. Quid est quod modo amisimus? Quippe regia ciuitas
 et orientalis impii sedes. Graecae gentis columna: Secundi patriarche solium. Deu late
 patens christiana quondam religio quod coartaris et deficiis ex quatuor maximis pa-
 triarchis: et solus tibi romanus superat. Quo pacto iam scire poteris: ex quatuor celumis quibus
 oestitit ecclesiasticum edificium tribus adeptis. Ex duobus oculis alterum amisisti.
 Nisi diuina te miseratio respiciat: parum est quod de tua salute speremus. Quippe
 thurcorum imperator constantinopolitana potius victoria: non ut plerisque veterum se-
 cisse legimus desidie sese tradidit. Sed per amorem aggressus vicinam urbem: et ali-
 guribus longo tempore possessas in ditionem accepit. Classem quam summus pontifex
 nicolaus cum venetis ac ianuesibus et catbelanis in auxilium graeciae struxerat. Sine tem-
 pestatibus actum siue per ignorantiam locorum in clausas: siue alio quouis infortunio ma-
 le defensam ut rumor est interceptam: maximas ibi opes bellicorum instrumentorum vim
 summam armorum omnis generis ingens pondus adeptus est. Duberes oes occidit. Ta-
 ctisque nunc cladibus christianum populum affecit: quantis ante hac multis seculis inaudi-
 tum arbitror. Triplicem ille sub vno tempore gerit triumphum. nos triplici conflictu consterna-
 ti iacemus. Ferunt qui de venetijs ad nos veniunt: o a lucibus plena esse: nullamque
 domum vacare merore. Hinc matrone inde viri lugent. Alii maritos alie filios alie
 fratres desinent nulli non propinquos adeptus est. Priuatim et publice lamenta
 audiunt. Consternatus senatus iam non ponticam aut siriacam seu creticam solus: sed adriaticam
 quoque navigationem amisisse videntur. Neque ab re albanie partes thurci tenent.
 Quid si nunc victoriam persequantur. quo pacto thurcorum potentie duracius resistet.
 Qui constantinopolis par esse non potuit. Inde brundisium ex parte italica vicinum
 Quis tuebitur. Claudent adriaticum sinum. Magna iactura veneti nominis: sed maior
 christianitatis: que superatis venetis non habet amplius maris imperium. Neque catbela-
 ni aut genuenses quis potentissimi sunt: sine venetis parces poterunt esse thurcis.
 Satis erit illis africanorum molestias et assiduos compescere impetus. quibus cum per-
 petuis contentionibus agitantur. Nec mihi pie pater et acerba et miserrima videntur
 ex quibus habemus de preterito que doleamus: et de futuro que timeamus. Ideo
 dolenti condoleo. Res mala est: spes multo deterior. Videmus cladem grecorum
 Hunc latinorum ruinas expectamus. Erusta est vicina domus. nunc nostra pressio-
 lat incendium. Qui sunt iam medij inter nos et thurcos parum terre: parumque nos hinc
 atque inde disiungit aquarum. Imminet iam nostris ceruicibus thurcorum gladius et
 nos interim intestina gerimus bella: fratres persequimur: et hostes crucis in nos
 crassari sinimus. Theutones cum theutonibus irati furunt. Italum sanguinem man-
 itala fundit. Neque galli neque hispani inter se conueniunt. Inter finitimos viget
 ubique simultas: immortale odium et male sanabile vulnus. Opportunum thurco-
 rum ductor sibi tempus elegit. Tuto grecos inuasit: dum latinos inter se diuisos
 accepit. Auferat sibi mentem deus vadendi in nos ulterius: dum fumus discor-
 deo. Neque frater fratri. neque filio pater fidit. Actum de nobis est nisi diuina pie-
 tas adiumento fuerit. Sed vigilantibus atque agentibus superi fauent: ignaros
 fugiunt. Nisi se quisque iuuat frustra diuinam petiuerit opem. Audientes fortuna
 iuuat: timentes negligentesque procul abigit. Ob quas res licet sanctissimum do-
 minum nostrum viuere licet sacri senatus ordinem ad reipublice christianae salutem sum-

mo nunc studio intentū fore confidā: in agiope tamē optarē hoc tpe viam prouidentissimā dignitatē esse roine. Scio currentē equum calcaribus vgeretis: neq; vllā in tāto negotio negligētā pateremini. Nūc istū nūc illū cardinalē alloquere mini. Neq; apostolicas aures sinerctis esse quietas. Sperarē vestra sollicitudine breui, puisionē fieri: qua nō solū aduersus infideles xpiana res defendi, s; suis in sedibus thurci quesiti: cōteri atq; deleri possent. Puto autē in tāto negotio aut reuocabit ad urbem vestra dignatio cōi vtilitati cōsultura: aut certe iubebit: suscepta legatione germanicā gentē ad succurrēdū labenti fidei excitare. Quod si neutrum horū fieret licet ego mineruā instruere psumā, optimū tñ factū putarem vltro dignitatē vram summo pōtifici ac sacro collegio lras dare: vt nūc in tanta reꝝ asperitate totis assurgant animis: Neq; pecunys neq; psonis ignoscāt. Dum noua sunt vulnera remediū q̄rant: neq; putrescere p incuriā sinant, vuln? Hocēt reges ꝛ p̄ncipes in certū ali quē locū: dicāt cōueniēdi diem: mittāt legatos de latere summi pōtificis: exponāt mala q̄ passa ē mō xpiana respublica: monstrēt q̄ futura timentē picula: puidēdi modos aperiāt: int xpianos aut pacē aut inducias belli cōponāt. Crucē p̄dicēt: remissionē peccatorū polliceant: Intonet applica tuba: nihil negligat: nihil hoc tpe omittat. Nō est mihi dubiū: si loc' reb' accommodus noiet: qm reges aut veniāt aut mittāt, bonisq; animis hoc fidei negociū aplectant. Ego qdē iā cesari nō clāculū: sed in publico cōsilio de hac ip̄a re nō pauca vba feci. Inueni mentē eiꝝ ꝛ voluntatē ꝛ appēne ardentē. Sane multi ex senatoribꝝ q̄ aderant dū me hortātē. Cesarēq; ridentē audiuerint: vberes lacrimas emisērūt. Adidisset senes venerāda canicie suas manꝝ in hāc expeditionē, p̄mpto corde offerentes. Et qui se mori beatos dicebāt si militantes aduersus impiā barbariē caderēt. Taceo robustos viros ꝛ seruēti sanguine iuuenes. Quibꝝ vniꝝ dici mora in tali negotio annus esse videt. Arbitror ꝛ in aliorū p̄ncipū curijs itidem inueniri. Neq; renēssū nobilitatē neq; galloꝝ magnanimitatē: neq; prudētā italoꝝ: neq; hispanoꝝ fortitudinē aut angloꝝ audaciā in tali necessitate defuturā: vel rō sua det vel animꝝ timet. Quippe bobemos: būgaros: polonos: ip̄a loci p̄pinqtas ad monebit: fiet mihi credite: fiet cōi omnium xpianoꝝ passagiū: si romani pōtificis h̄ tpe surrexit auctoritas ac bonoꝝ p̄dicatoꝝ. Inter quos eē vram pietatē cōe iudiciū habet: fideles ac diserte voces in fines orbis terre sonuerint. Neq; necessariū erit de matathia vel alijs exempla ꝓponere: q̄ p paternis legibꝝ cū paucis aduersus hostiū inuincibiles copias pugnādo vicerūt. Est terra nra secūda viroꝝ fortitū: exercitū innumerabile cōponere pōt. Robusta iuuenū pectora i armis habere: siue viros siue equos siue arma req̄ras: supiores xpiani sūt thurcis: nihil est qd nobis obstit: nisi vel negligētia vel dissensio nra. Siue mari siue terra pugnantū ē: velimꝝ solū: victores erimꝝ. Sola quoddā italia greciā a sīā libiā egiptūq; armis vicit. Quid nūc adiunctis germaniē gallicq; viribus agat. Scimꝝ in alioꝝ nostrorū memoria quotiescūq; latinoꝝ vires cōuenerūt orientaliū populos cōtre muisse: sempꝝ nros exerceat remeasse victores. nisi forsitan aliqui peccatis populi deꝝ iratꝝ vel pestilētia nros vel fame cōtriuuit. Nā marte manifeste semp victorū penes latinos fuit. Quod si nūc bonis animis xpianꝝ populꝝ nō tēte auaricie cā nō inanīs glorie cupidus: s; dei solū zelo accensus: p fratrū salute: p lege xpī: p augmēto catholice fidei sumpsit arma respiciet nō ē dubiū ex alto dñs plebem suā letusq; sup filijs hominū hereditatē suā tucbit: ac nō solū de thurcis si p̄ferantes erimus. s; de saracenis quoq; ceterisq; barbaris gentibus. victrici dextera sua triūphū nobis elargiet. Nec habui q̄ nūc dignationi vestre cōscribere nimis fortasse p̄sumptuose. s; traxit me seruior animi simulq; putavi dignitatē vram q̄ cūq; a me dicunt in partē accipe in elioꝝ. Valete in xpo meiq; nōnūq; veluti fidelis mancipij memoriā habete. Ex grezio sīrie qd bavariū vocant. xij. kl. augu sti. Anno. M. cccclij.

Littere p̄motoriales.

Epistola. clvj.

Meas rē. dñō cardinali firmano. Reuerēdissime in xpo pī z dñe mi colē-
 diffime post humilē recōmēdationē. Venit ad me latoz pñtium georgius
 mayer. frater ordinis beate marie theutonicorū: erponēs mibi qd ipse als
 cupiēs dictū ordinē intrare ac pñteri falso fratrib⁹ ipsi⁹ ordinis accolitū se esse di-
 xit. Deinde recept⁹ in religionē: neglēct minorib⁹ ad subdyaconatū: dyaconatū:
 z pñbat⁹ ordines pñmoueri se fecit diuq; misit i ill. Suscepit tñ postea miores
 vt ait ordines ab epō curcensi. Nec dispensationē sup pñmissis obtinuit. Sup q-
 bus rebus nūc tristis z tolēs. vt sibi de remedio dispēlationis oportune puidere
 lacrimādo merogauit. qd cū sibi denegare qz facultas mea ad id se nō extēdit. Ne-
 quit vñteri⁹ sibi vt pñliū qd actur⁹ eēt pberem. Suasi g ei vt ad romanā curiaz se
 pferret: ubiq; peccatū suū de flens misericordiā peteret. At id se libenti aio factu-
 rū. s cū de licentia supiorū suorū id agere nō posset: petiuit vt sibi auctoritate lega-
 tionis mee illā sibi pcederē. Interrogauī cur licentiā nō possit a suis maiorib⁹ bre
 dūq; vellet pfectionis cām agnoscere. quā si eis apiret cert⁹ eēt. qz ab eis ex or-
 dine repellere cogere qz deinde ppetuo medicare. Notus hac rōne dixi me si
 bi licentiā ei dare quātū possez. quātūq; mea sese facultas extenderet: atq; has lit-
 teras in ei⁹ rei testimoniu sibi cōcessi. Supplico igit vīa diguatio eni recōmissū ba-
 beat sueq; necessitati subueniat. Et q tolēs ad cor reuersus peccata sua deslet. pia
 mater ecclia nō claudit redeūtib⁹ gremiū. neq; mortē peccantis s puerione qrit
 Cupio pces mee sibi apud dignationē vīam pficue sint. Nec alia sup hoc modo
 De nouitatib⁹ harū partū nihil habeo qd scriptura dignū putē. Nā silere cuncta
 vident. Nacē habemus s incertā de thurcis. Fuerūt hic nūp horrenda noua ex
 ralia atq; etiā ex venetijs missa. Fuitq; vebēmēs rumor cōstantinopolim pditā
 classē xpianorū amissā. perā thurco traditā. Id cesari z oi curie sue molestissimū
 erat. Quēadmodū sanctissimo dño nro sup eo negocio nō breuē eplam scripseriz
 Nūc felicioza relata sūt: aut non tāaspera noua. Dicit cū pfidiū dñi nri intrasse
 cōstantinopolim ac regiā vrbē defensā esse. Perditas tñ nōnullas naues. Itaq;
 mēte qetiozi sum⁹. Cesar ad inquirendū verū nūcios misit. quos ppe dies expe-
 ctamus. De bobemia hec sunt q cupio sanctissimo dño nro fieri nota. Rex la-
 slaus ad festū michaelis eo se itū recepturūq; regni dyadema pmissit. Georgico
 nē regni gubernatore vltq; in diem coronationis z vltra ad annū recepit. Cōpa-
 ctata vt aiūt cū basilien. oliz cōcilio facta pfirmavit. Catholici in regno male mē-
 tis sūt dolentq; se georgicani vtriusq; speciei fautori cōmissos. Canonici capituli
 pragen. ad me scripserūt vocatos se ad coronationē dicētes dicūtq; se nescire qd
 agāt. Si nō eūt timent regī indignationē. si pgāt formidāt insidias gubernatorū
 z rochezane. Uerent q ne cogant cōpactata recipe z rochezanā i archiep̄m ad-
 mittere. petūtq; pñliū meū qz tēpus adhuc longū ē. Scripsi eis velle me de tali re
 S. d. nrm pñlere. Ideo hec supplico dignemini pietate aplice nota efficē vt sua
 sapiētia p sup arbitrio pvideat. Putare bonū esse capitulo ecclie pragen. in pilzi
 na cōmorati. vñū breuē scribi. p. d. n. in quo mādare illis ne quid in facto cōpa-
 ctatoz ad cuiusuis instantiā attēparēt. Id sufficeret eis pro excusatiōe. Posset
 aut hoc breuē dirigi. Reuerēdissimo dño meo sancti petri z is vltēri⁹ facili modo
 ad pilzinā trāsmitteret. Nec cū fiducia scribo. R. dignatiōi vīe quā reb⁹ pñs affe-
 ctā nō ambigo. Cupio me sp eē in mēte dignationis vestre reuerēdissime z illi ser-
 uire. Ex grez die. xxvij. iulij. Anno. M. cccclij.

Epistola. clvj.

Meas rē. Decano z capitulo ecclie pragen. Venerabiles viri amici bono
 rādi. Vras vras accepi⁹ magnasq; illas mentū vestrarū fluctuationes
 cognoui⁹. q nos impñtiarū nō sine cā exagitāt z sup quib⁹ nrm pñliū
 petitis. Respondebim⁹ breuiter prudētie vīe q multa ex paucis cōprehēdere no-
 uit. Affecti fuim⁹ semp ecclie vestre. vñiā potuissim⁹ aliquid vt optauim⁹ illi p-
 gisse. Certe missi ad ptes istas p. S. d. n. anno. prime pñterito: sperauim⁹ z bohe-

miā intrare. ad quā regionē legati de latere sancte sedis aplice auctoritatē habui-
mus ⁊ ad huc habemus. sed intercederūt aliqua impedimēta. ppter que nostro de-
siderio loc⁹ esse nō potuit. neq; nūc in his terminis sum⁹. vt cū serenissimo rege la-
dislao ad coronationē eius transire possum⁹. nisi aliud sanctitas dñi nostri nobis
inuēgeret. cui⁹ mādatis parere cogemur. Optaremus autē vestri causā id itine-
ris assumere vt vobis assistere ⁊ vestris reb⁹ p̄sulare possem⁹. At si nos nō venie-
mus de qua re nullū mādātū habem⁹. forsitan alius veniet ex dispositione roma-
ne sedis cui⁹ directio ⁊ auctoritas vobis vtilior erit q̄ nostra esse potuisset. Atq;
hec ad ea dicimus q̄ nostrū in bohemiā trāsitu respiciūt. Nūc ad cōsiliū qd̄ peti-
rūdere p̄gim⁹. Bona res ⁊ ardua que nobis iminet ⁊ maior q̄ p̄ nos dirigi pos-
sit. Scimus vos eē prudentes nec dubitamus. ex duobus malis quin id recipia-
quod minus possit nocere. Tamen aliqua. p̄ captū nro bona fide ⁊ sincero dicem⁹.
aio. Sane p̄cipim⁹ in vtrāq; partē vobis iminere pericula. Siue praga intretis
vocati siue recusatis ire. Si pergitis duo pericula instāt. Vnū ne p̄ insidias ad-
uersantiū in mortis aut carceris incōmodū rapiamini. Alterū ne cōpactatis cō-
sentire ac rochezane electioni subscribere cogamini. Magna sūt hec ⁊ animi cor-
porisq; discrimen in se habent. At si vocati nolitis ire. cōtēpt⁹ regi⁹ opponi vob
poterit. multa p̄ vos dicent. Forsitan ⁊ in locū vrm alij ponent. ⁊ implebit nobi-
lis ecclia scismaticis ⁊ hereticis inistris. Quid h̄ p̄sulam⁹. sane berem⁹. timemusq;
ne sille voraginib⁹ mergēdū cupiger euitare caribdim. Ut cūq; sit illud nob̄ p̄ma
frōte suadēdū videt. Si vocat vos regia sblimitas nō existimam⁹ declinādū ipe-
riū. s̄ petēdū saluū pductū ad tps nō breue. q̄ recepto potest aliq̄ vrm intrare pra-
gā. sp̄ aliq̄b⁹ extra manētib⁹ inueniet apud regē multos bonos viros. q̄ cause vīe
assistent. informabitis p̄siliarios eius ius vestrue dicetis. Credim⁹ equidē plures
erūt cause vīe effecti. q̄ rochezane. Neq; putam⁹ vos p̄pelli ad rē aliquā iūstā
⁊ cōtra statū eccliasciū dñi publice securitatē s̄as habebit. Nō si vobis aut de ro-
chezana in archiep̄m recipiēdo. aut de cōpactat̄ amplectēdis verba fiant. poterit
tis vos sp̄ ad dñm nostrū papā referre dicētes. Nō sine ei⁹ sp̄ali mādato nihil in-
talibus vos agere liceat. ⁊ ita vobis cōsulum⁹. Neq; nūc aliud dicendū videt. nisi
quia rogamus vt forti aio temptatiōes p̄feratis. qm̄ virtus in aduersitate p̄ficī.
Nōs tñ hec que ad nos scripsistis sanctissimo dño nostro cūcta scripsimus. Sup-
plicauimusq; sue sanctitati vt de vobis vtrāq; fidelitate paterno more cogitet. spe-
ramus aliquid sua sanctitas meditabit. quod ad vestrū ac regni vestri p̄solatio-
nē ptineat. Nā etsi nūc sup reb⁹ grecorū afflictis multa disponere bz. nō tñ ortho-
doroꝝ qui sūt in bohemia oblit⁹ est. Xps dñs noster vos tueat. Valete ⁊ in diui-
na sperate miser. cordia que p̄esto est cū sinceritate ad eā recurrentib⁹. Datū in
gretz s̄irie die. xxvj. Julij. Anno quo supra.

Epistola. clviij.

hortat⁹ fortē aduersa ecclie tolerare.

Mecas dño inuicellao de crumnan decretorū doctori. decano ⁊ administra-
tori ecclie pragē. Venerabilis ⁊ eximie doctor amice honorande q̄uis
s̄as vestras libenter accipim⁹. q̄ vestra memoriā recentiorē nobis fece-
rint. contenta tñ earū inuiti audiuius. quippe dolemus ecclie vestre insignis
negocia nō bene ac votiuē succedere. simulq; vobiscū timem⁹ ne peiora emergāt
hortamur autē vos. qm̄ vocati estis in arcē solitudinis. vt forti pectore cūctis. p̄-
cellis resistatis. vt vim oēm aduersantis inimici solido scuto fidei repellatis. assi-
stet vobis dñs. ⁊ q̄uis vgeri ventorū turbibus suā nauē patiat. nō tamē sinit
submergi. Cū magis tribulat⁹ ecclia. tñc fortior assurgit. Cōfidite in dño ⁊ virili-
ter pugnate. p̄ cā dei. Hābit victoria legitime pugnātib⁹. Scribimus venera-
bili caplo vīo. qd̄ nobis in reb⁹ vris ex vsu videat. Quia legetis vna cū capitulo
nras litteras. nō est cur verba repetamus. Cōpatimur vestris laborib⁹. vellemus
⁊ cōsilio ⁊ auxilio esse. sed tantū facim⁹ quantum possumus. Scripsim⁹ dño nostro

speram? sanctitatē suā res vras minime neglecturā. Quē nobis rescribent cura-
bin? vīe prudētie nota facere? et vbiq; poterim? tā vīe psonē q̄ memorabili ec-
clesie pragen. vsui studebim? esse. Rogam? nos magnificis dñis de rosenberg: pa-
tri et filiis quorū memoriā colim? et obseruam? cōmēdatos faciā et ad vota eorū
offeratis. Valete in xpo optine. Et gretz die. xxv. Julij. Anno quo supra.

Dux venetū reddit certū impatorē ro-
manū de clade constantinopolitana.

Epistola. clx.

Erenissimo et excellentissimo dño dño Friderico diuina fauēte clemētia ro-
manorū impatori semper augusto ac austrie stirieq; duci etc. illustrissimo.
Franciscus foscari dei grā dux venetiarū etc. Rēcomēdationē et p̄sperorū
successuū incremēta. Nihil nobis attulerūt noui serenissime princeps littere vīe
cesarie maiestatis si quē admodū ipa scribit: graui molestia ac merore cōmota p-
stiterit cū primū innotuerit sibi acerbū et horredū nouū vrbis cōstantinopolis quā
p̄fissimū theucrū magna xpianorū strage suo impio submisert. Est siquidē casus
iste infelix: tātū magnificēdus. vt nil supra tpib? nris ptingere potuisset. At qm̄
vra serenitas neq; em̄ indigne cepe videt̄ eiusce nefā de rei scriē a nobis certi? ac
pticulari? itelligē. et si bec referētes dolorē et amaritudinē renouem? vt tñ maie-
stati vīe morē geram? nūciam? eidē: impatorē theucorū q̄ cū maxima potētia in-
credibilisq; apparatu fra mariq; p vrbē cōstantinopolitanā castrametatur erat die
xxix. maij pteriti: ciuitati ipi quā circūquaq; obsessas tenebat oīq; tormētōz belli
corū genere debellauerat: maximū et acerrimū bellū itulit. Tandēq; eā die ipa ine-
nuincrabili xpianorū clade subegit: rēq; vtiq; obscurā: calamitosā ac xpiano no-
mini sumū modū piculosā. Nec si quidē noua: vtiā tāz falsa essent q̄ numius
vera sūt. Nā ea accepim? a capitaneo galearū nfarū nuphuc regresso: qd illud
viagiū cōstantinopolis et romanie curz nōnullis nris triremib? moze mercatorio
pfectus erat. Qui ve cū eisde galeis ad tutandā vrbē illā vsq; ad vltimū ei? exci-
diū cōstās pmasit: ita vt magna ps boiū m: triremiū earū dē male pierit. Nā pti-
trucidati partim in miserabile captiuitatē abducti sūt. Multi qz nobiles ciues et
mercatores nri q in ea vrbē aderat cū facultatib? et bonis suis magni valoris aut
gladio pierūt aut ad seruitutē ipaz crudelissimā deuenerūt: nec absq; magno ere
redimī poterūt. Preterea subinde nūciatū ē. theucrū ipm occupasse ciuitatē pere.
et qdā alia loco finitima cū magno xpianorū excidio. De qua tñ re aliā certiorē no-
ticiā nōdū accepim? Enimvero pnceps excellentissimē. hostis iste truculētissimus
adept? ē vrbē p̄cipue. Cōstantinopolis nobilissimā. et tā rōne sit? q̄ ex alijs dignis
pditionib? aptissimā et mirū in modū accōmodatū ad potētiā suā augēdā: ita vt
vbiq; terra et mari de hoc potētissimo hoste sit plurimū dubitādū. Et pfecto nisi
xpiane potētie alit̄ excitet: et huic mo: bo validis. p̄uissōib? occurrat. anq̄ vltēri?
plabat. vidē videmur magna picula incubere toti xpiane religiōi. Quib? nō faci-
le erit xpianis pncipib? posse resistere. Datū i nro ducali palatio die. xxvij. mēsis
iulij. Indictiōe p̄ma. Anno. M. cccliij.

Epistola. clx.

Sup̄intēdēs iconomo instruit qd agēdū.
Nimie doctor fili charissime. Sex mētib? postq̄ senis scripte fuert: restitu-
te sūt nobis littere tue: q̄s lz veteres: tñ auidē legim? cū loqui tecū quem
habem? charissimū videmur. Est nobis voluptatē q̄ atboniāz tibi placere
ais: suosq; mores laudas: speram? indies acceptiorē tibi futurā: si mō vestigia pa-
rentū secuta fuerit. Nāq; vt de sorore nra taceam? in q̄ cōmēdāda posset nos fal-
lere sanguis. Quis bartholomeo p̄re modestior: q̄s suauior: q̄s amātor: vtiā m
iuuenesceret bō ille. Sed nimis iā senio pfectus est. Oia p etatē labunt: animus
qz fit tpe debilior. Iuuenescūt tñ in filiis et quodā m: odo renascunt boies. qñ pa-
ternos habet? sepe liberi refertūt. Teneas qd dicere velim? atboniā sua virtus et
imitatio paterna nō sinet nō esse grātā. Nec plura de hac. De vicario cognouim?
q̄ scripta sūt a te et a dño gregorio: qm̄ breui ad vos redire studem? nō ē cur mltā

sup eo dicam? Dabet dñs gregorius mentē nrām. Multa tolerare oꝝ boica cōpa
ti qꝯ alterutrū puenit. Cuiqꝯ suū viciū est viuēdū sine socio fuerit q̄ viciū habenti
noluerint cōuersari. Itēqꝯ corpa sine macula: neqꝯ animi sine menda repiri facile
possunt. Cū dño bartholomeo pcuratore cupimꝯ cōputū fieri: ne cū vnerimus
eiꝯ rei curā babeamꝯ: nouimꝯ eū bonū esse virū. Sꝯ nemo est q̄ nō egeat adiutore
Ideo te hortamur cū p occupationes lz supintēdas domui nostre. De frumento
sepe mentē nostrā intellexisti: credimꝯ vos q̄ meliora sūt agere viuimusqꝯ aio de
tiori dum te curare simul cū manna res nostras intelligimꝯ. Comendamus tue
fidei matrē z sorores nepotesqꝯ ac neptes nostras. Bartholomeo socero vt nrō
noie multas salutes dicas bonūqꝯ animū facias optamꝯ: quē loco patris babe
mus plurimūqꝯ videri optamꝯ. Franciscū eiꝯ filiū saluere iubemꝯ. Antoniū ne
potē si qñ errat: acriter corripito z ad studiū incendito. Amicis nrīs. d. mariano
fozino: georgio andrentio: francisco patricio: thomasio z anthonio ac guidoni pi
colombꝯ ne rediat nrā vice salutes dicere z vale optime. Ex grezio die. xij. Julij
Anno quo supra.

Rata habet facta ab amico noie suo.

Epistola. clxi.

Itēas senē. ep̄s dño frā cisco de tholomeis canonico senēsi. Venerabilis
z eximie doctor amice z frā amātissime. Tuas lras postq̄ senis date sūt.
Sex mēibꝯ accepimꝯ. In q̄bꝯ de collatione cuiusdā ecclie mētionē facis:
cupisqꝯ tuū pbari factū. Quid in pbemꝯ: aut qd a te fieri pōt nō pbatu dignum
placēt nobis oia que facis: laudamus pbamusqꝯ singula. Itāet si rōnē facti nullā
afferat. vides quatū virtuti tue tribuimꝯ: ipa nos auctoritate moueres. Habeto
bonū aim nō est cur tua gesta rescindere cupiamꝯ. Viueremꝯ quippe securiores: si
te vices nrās semp ducere sciremꝯ: tibi nāqꝯ nihil bonestate z aiaꝯ salute nouimꝯ
eē antiqꝯus. Sed mittimꝯ hec qñ ppe diē te visere atqꝯ amplecti speramꝯ. Interea
cupimꝯ reuerēdo pū nouello ep̄o gressetano pmedatos nos facias: cuiꝯ p motio
nē auide intelleximꝯ: et si nemo ex nrīs de re illa nobis scripserit. Alicariū nostruz
tue cbaritati acceptū eē comendatūqꝯ cupimus. Cui cū nouissime scripserimus:
nō fuit mō necessariū lras multiplicare. Vale z nos ama z nrā cura vt soles: sci
toqꝯ te nobis eē cbarissimū. Ex grezio stiriesi die. xij. Julij. M. cccclij.

Epistola. clxj.

Ad nicolaū qñtū pōtificē summū de clade vniuersalis ecclie orthodoxe z de
situ z fertilitate hūgarie z de aduerb prutenozꝯ cruciferos ordinis theutonicoꝯ
Itūitus quidē beatissime pater q̄ aduersa sūt scribo: sꝯ cōpellit me debitū
officiū mei. qui iussu pietatꝯ vīe germaniā incolēs: q̄cūqꝯ accidūt siue secu
de siue aduerse fortis nouitates. Aplico teneozꝯ culmini notas facere. Sa
nep bos dies noua res in hūgaria exorta est: Quis mala z aduersa paci bonisqꝯ
moribꝯ: itē scitu digna z admirabilis. Quā vīe scitati referre bacepla breuiter in
stitui. Hūgaria sicuti vīe beatitudini p̄stare nō ambigo: z vltra z circa danubiū
latissimas terras occupat. Quod citra danubiū est: oliz pānonia fuit: q̄ ab oriētē
moesiā: ab occidēti nozicū habuit septētrionē ei danubiꝯ austrū illiriā mōtes excē
pere. Quo isidorus magno errore vt mihi videtꝯ deceptꝯ apēninos vocat. Que
trās danubiū hūgaria iacet. ps scitbie pū erat: dualqꝯ gētes habuit gepidas q̄
p̄termini germanis fuerūt z dacos. Itō q̄ nūc daci vocatꝯ: quozꝯ rex ad oceanū
germanicū intꝯ sueciā z saxonā latissimo regno: sꝯ palustri potē. Itā bi dani me
lius appellant. Sed q̄ ea loca tenuerūt q̄ nūc transiluanī occupāt vicina tartarꝯ
in corone speciē mōtibꝯ cincta. In hac parte hūgarie: que gipidarū fuit ad huc
territoriū est: quod sepulsiū appellant pro gepudio: vbi aque riuus babeꝯ: in quo
mersa ferri materia in cuprū vertitꝯ. gleba illic frumenti ferax. Aurū z argenti vi
uites veng multū pecoris: aer salubris: terra optimis cōparanda nisi sua se vber
tate corrūperet. Verū latrones ex omnibus puincis p circuitū repulso: ipa soli
o iij

inuitat fecūditas. Illic em̄ vclut a silū imponitāq̄ babeant: oēs qm̄ tomo vñ ppe
 flagiciū vel ppter seditiones exulāt: armati sese recipiūt. Censualesq; sibi accolās
 reddūt. Sepe illic dū sigisnūdu imperauit latrōib⁹ receptacula patuere. Neq;
 alberto cesare raptorib⁹ ea regio caruic sub rege polonie par miscat̄ incolis igno-
 ta fuit. Mischa bobemus nō alto loco natus: multa vi animi ⁊ corporis eā pro-
 uinciā: magnā sibi ex parte subegit: multa ibi plia varia fortuna cōfecit. Sepe cū
 paucis magnas hostiū suor copias fudit sepe victor raro victus. Tandē hūga-
 rie pceres ipsūq; regnū gubernatorē mortuo rege polonie pacē ex se petere cō-
 pulit. Ciuitatesq; regionis illius diutine ac miserande seruitutē iugo cōtriuūt. Mo-
 uissimē autē cū la dila⁹ alberti fili⁹ paternū regnū suscepisset. Misra⁹q; data pecu-
 nia sepulchris opidis cedere suasisset: spes erat quieturā terrā. atq; post lōgas bel-
 li calamitates dulcis tandē ocū suauitatē fruiturā. S; minime ita visus est supis
 Mou⁹ latro noua plia miscet. Nempe int̄ montes ⁊ siluas: q̄ polonie hūgariaq;
 dīsternūt: diu latrocinatus est bobemus quidā obscura tomo vilibusq; parētī-
 bus ortus: s; audax hō manu atq; ingenio p̄mptus laboris patiens: piculq; cōtē-
 pto: cui⁹ multa facinora referunt. Qui⁹ sericeā dyplodem dño cui seruebat
 olis furat⁹ eēt: cognomēto exanimē appellat⁹ est: qd̄ latine villosū sericū sonat. Illic
 postq; giscrā sepulso amotū audiuit: terrāq; milite vacuā agnouit: cōgregata nō
 qua latronū manu quasi in ei⁹ locū suffectus regionē inuasit: duabusq; arcib⁹ na-
 tura ⁊ arte munitis: p̄tē vi ptim̄ dolo receptis: mor ruculos in aptis villis cō-
 morātes. ferro atq; igne deterritos: mīstrare victui necessaria pecunias dare mē-
 struas ad oēmq; nutū p̄sto esse coegit. Cūq; munitiones aliq̄ locis oportunis cō-
 struxisset atq; in his p̄fidia collocasset: ciuitates qz munitas sibi tributarias red-
 didit. Deinde astutus hō qz in potētī regno diu crassari sine magnis copijs: se nō
 posse intellexit. Ad ingeniū bobemicū rediēs. pulchrā fallaciā cōmētus ē. qua la-
 trones vniuersos ex p̄mīs regionib⁹ ad se traheret. Omib⁹ em̄ q̄ sub eo mī-
 strare vellent: stipēdia p̄dicauit: hōi eq̄stri in ebdomadā aureū numum: pedestri
 mediā ptē: ac tributor⁹ ⁊ spoliōr⁹ oim equā cuiq; distributionē. Quicqd̄ em̄ ex tri-
 butis rapinisq; corradit in eōi reponit. Cūq; p̄finitū diuisiōis adest tēpus: emeri-
 ta cuiq; stipēdia p̄soluunt. Ad supat viritū diuidit. atq; vt mos bobemor⁹ ē ad
 euāgelij corticē cūcta referre. Tātū p̄sequūt q̄ vltima die mēsis in societate belli
 veniūt. quātū qui menses integrū arma tulerūt. Sic em̄ euāgelij velle ait i quo
 vltimi veniētes q̄ prima hora venerant oparij cōparant. Qua recognita oēs q̄s
 flagiciū egestas. cōsa⁹ anim⁹ tomo ptulit ad aramit cōfugiūt. Ex qb⁹ ille iā qnq;
 miliū pugnator⁹ cōstauit exercitū: ac iā nō. Sepulchris tñ s; vniuersis hūgaris
 terribile formidabileq; se p̄bet. Neq; iohē hūgarie gubernator: hui⁹ hois impe-
 tū cōpescere pōt. Qui ⁊ si maiores sepe mor⁹ sedauerit: maioresq; hostes regniū
 ingressos deleuer. t. nō tñ mō latronis hui⁹ obuiare conatib⁹ audet. Cui ⁊ nōnul-
 li regni barones dā man⁹ porrigere p̄hibēt: qb⁹ gubernatio iohis diuturnior: gra-
 uiorq; videt. Ob quā rē impellatus est la dila⁹ rex. vt in hūgaria aduersus latro-
 nes p̄ficiscat nisi regni magnos motus. subditorūq; varias dades audire velit
 Illic autē et si bobemis iturū se pragā. p̄miserit: tñ qz maior piculo p̄r occurrēdū
 putauit: exercitū tota austria atq; morauia cōgregari mādauit. Publice dictitās
 aduersus aramit p̄sonaliter se velle p̄ficisci. Persuaderi tñ iplo nō poterat regez
 puez aduersus latronē ductare exercitū. Sed opinabant̄ nonnulli hāc esse cornū
 ellie ⁊ iohānis gubernatoris hūgarie tēgnā: qui pacē cū cesare tractatā b̄e ratam
 nequaq; volūt. Nec milite cōgregare possūt: cupientib⁹ ocū australib⁹. Ideo q̄si
 aramit exterminatur: ingētes b̄e copias studebāt. quas cōgregatas in cesarem
 verterent. Quidā dō aliori cōsilio rem pensitātes in caput iohānis eudemam
 fabā existimabāt. qui parū regi parer: nec ampl⁹ q̄ vigintiquatuor milia floreno-
 rū vt aut in ānos singulos regali erario cōtribuit. qd̄ supat sibi retinet: regnūq;
 p̄ suo arbitratu gubernat. Hūc extollēs: illū humilians: vt imperium apud eum

regni titulus apud ladislau esse videat: Iudicabāt igit aliqui comitē alielocum
 cius appetere: neq; posse ad eū puenire nisi iohāne fraude circūueniat. Eū igit cō
 menti esse vt cōnocent oēs ex bŭgaria: austria morauiaq; barones in exercitū
 ad pŕsentia regis causam cōuocationis aramit habunde p̄bere nō posse. Iohā
 nē nō cōparere: Cōparentē aut in vincula recipi cōpellitq; regni quecūq; bona si
 bi vsurpauerit: regi reddere. Tūq; comitē voti cōpotē fieri. Que res mihi haud
 vō silis esse visa est. Necq; em facile de cipi gubernator potest oculatus hō 2 ami
 cis prudētibus circūdatus. Frustra quippe iacit rethe añ oculos pennatorū. At
 cūq; foret australes insidias veriti sine cōtū terrigenarū delectū habere militū
 negauerunt. Comes aut qui multis nō ignorat inuisus se esse: cōgregationē mul
 titudis veluti pestē vitauit: ne vt ante cesaris: sic 7 tūc suū iugū excuteret. Itaq;
 carere exercitu maluit q̄ cōuocando populū reginē suū in dubio ponere. Ne tñ
 nihil oīno fecisse videret mercenarios milites ere publico mille cōduxit atq; i bŭ
 gariā misit qui se copijs gubernatoris adiungentes in aramit vaderēt. Quō aut
 res acta inter illos sit nondū exploratū habeo: timēdū est ne fortuna latronibus
 faueat vt sepe malis q̄ bonis est melior. Interea bobemox legati viennā vene
 re: petiueruntq; regē ad eos q̄ primū iter facere: coronāq; regni accipe. Nisi hoc
 ageret: mutationes in bohemia timendas dicentes. Nisi rñsuz est regem ad festū
 sancti michaelis iturū: prius et si maxime velit nō posse: multis in austria mora
 uiaq; negocijs occupatū 7 auro excussum: nō habere comitatū regi cōuenientes
 Cū tpe fieri oia. Legati q̄uis responſi eos tederēt: illud tñ in bohemiā relatu
 ros se p̄miserē. Interea fratres sancti francisci: qui p̄ sigismundū cesarē post multas
 bussitarū clades ad pragā reducti fuerant. conante rochezana repulsi sunt. Sa
 cerdotes si qui bene de fide sapiūt infinitis cōtumelijs afficiunt: oia in manu bere
 ticoz habent: neq; illic xp̄iana religio postq̄ bohemi baptismū suscepit magl
 vñq; oppressa fuit q̄ modoneq; p̄dia: neq; corpora tueri possunt. Qui fides or
 thodoxam sequunt ex arbitrio p̄fidi 7 boim qui viuunt sceleratissimi rochezane
 ciuita gerunt. Ladislau em rex georgio gubernatori p̄tātē regni i clericos laicosq;
 p̄cessit. Is vō qz cōionis labē induit. Rochezane quē maxime timet nihil cōtra
 dicit. Temporalia solū curat. Spiritualia rochezane p̄mittit. Sic regnū illud no
 bile 7 olim opulentissimū ab hereticis ex integro gubernat: qd ante hunc dies in
 auditū est. Quis em bussitarū rabies prius in regno partes aliquādo possede
 rit: semp tamē aliquot ciuitates atq; barones ecclesie romane ritu seruātes: ex
 tra imperiū illoz mansere. Nunc omnis nobilitas omisq; plebs georgio parat.
 Hic princeps hic caput habet. Nec dubiū est qn mores dñantis imitari seruien
 tes studeāt. Inde malū ingens regno iminet 7 vicinis regionib; imensa calamitas
 nisi rex ladislau cito bohemiā ingrediat rebusq; modū adhibeat meliores
 Qd futurū multi sperāt. Ego cū videro tunc credā. Volēda sūt hec q̄ modo nar
 ro. Sz p̄status sum ab initio de reb; aduersis me verba facturū. Pergaz vltra
 nō vt molestus sum vñ sanctitati. S vt vñ solū quātū valeo nihil ignorare sinā
 q̄ germanos int agant. Huz bohemi atq; bŭgari q̄ dicta sunt gerūt. Pruteni qui
 aduersuz m̄grm ordinis sancte marie theutonicoz certū int se nō laudādū sedus
 pepigerāt. Vocati ad iudiciū cesaris: legatos ex se p̄marios boies delegerāt: q̄
 maiestātē cesareā accedētes causam suam tuerent. Sed fuit bis iter p̄t morau
 niā latronibus inhabitatā terram vbi tanto quisq; nobilior duat: quanto spolia
 maiora cōmisit: ibi homines intercepti: excussiq; rebus oibus aliquibus eorum
 occasis: in captiuitatē deducti. q̄uis 7 cesaris 7 ladislai regis publice fidei lras ha
 berēt. Sicq; dicta iudicii dies circūdauit: neq; spes est iusticie locū fieri. Proce
 dere nāq; aduersus absentes q̄ cōparere non possunt nulla rō patit. Profiteri
 dies sine p̄sensu p̄tū nō pōt: qñ ex cōpromisso res agit. Neq; pcuratores magni
 m̄grī p̄sensuz: progationi adhibent. quo attñ cesar pōt ad p̄cordiā nauat operas.
 Sūt em aliqui ex parte ciuitatuz: q̄ 7 iuri stare non possunt. Cōpositionis tñ ad

mittende p̄tatem habent. Neq; in hac magna spes est ciuitates sedus dimitte
religiosi p̄mittē nolūt. Qz si reb; infectib; p̄tes abeat: magnū discidiū magnūq;
malū instat. Religio potēs est armis amicis auro habūdās: neq; ciuitates nude
sunt. Quinq; z quingenta simul opida iūcta sūt. Ciuitates imperij q̄s vocāt sta-
gnales: cū his sentiūt: opēq; pollicent. Rex q̄s polonie vicin; ciuitatū partes ad-
iuturus tūct: q̄ sepe religioni z magno mgro fuit infestus. Viri seniores cū ve-
tera mēte reuolūt admodū verēf: ne bobemis pruteni siles fiāt. Inde q; magn;
ille z clarissim; eutyonicorū ordo pellat. Nec ad extrema germanie p̄tinēt z ad
oceānū versa: parū mediterraneos mouēt boies. Sed quid illud horribile nouū
modo allatū de constantinopoli tremūt man; dū hēc scribo: horret anim; neq; ta-
cere indignatio sinīt: neq; dolor loqui p̄mittit. Deu miserā xpianitatē. Pudet iā
vite: felicitē vtinā ante hūc casū obūssēm? italia: germania: gallia z hispania ma-
gna ex parte salua. pro chopudoz ab effeminatis thurcis inditā vrbē cōstātinopo-
lim capi p̄mittit. Credo hēc iam vīe pietatē aures accepisse: egredior germaniā
z ad greciā pergo: thurcorū impator magnis militū copijs p̄stātinopolis p̄mis
his diebus obfidiōe terra mariq; cinxit. Atq; ad motis machinis z insulcu ter fa-
cto expugnauit: populū oēm gladio extinxit. Sacerdotes diuersis tormētōz ge-
neribus excarnificauit: neq; serui neq; etati pepit: quadraginta z ampli; milia p̄-
sonarū illic occisa referunt. Qui res gestas ad nos ex rasia venientes enarrant.
Paleogolū qui apud eos imperauit capite multatū. filiū eius ereptū fuga i pe-
ra modo obsessum aiūt. Holo ista sigillatim p̄sequi: q̄ p̄ alios z meli; z veri; san-
ctitati vīe p̄scripta eē nō ambigo. Satis est mihi cū vīa pietate de tāta xpianitatē
ruina dolere. Vrb; q̄ p̄ cōstātinū in annos. M. c. z vltra durauerat: neq; vīdē
in p̄tate venerat iuheliū. spyrissimorū thurcorū hoc infelici anno directionē pa-
tuit. Roma quoq; post suā cōditionē in anno. M. clxiij. p̄ gothorū regē atblari-
tū direpta refert. Sed hic nē tēpla sanctorū violarent edixit. Thurcos autē in ec-
clesia dei seuituros q̄s dubitet. Doleo tēplū illud toto terrarū orbe famosissimūz
sopbiez vel destrui vel pollui. Doleo infinitas sanctorū basilicaslope mirādo con-
structas: vel ruine vel spuratiē machometi subiacere. Quid de libris dicaz q̄ illic
erāt innumerales: nōdū latinis cogniti. Deu qd nūc magnorū noia viroz peri-
būt. Secūda mors ista homero est. secūda platoni obitus. Abi nunc phōz aue
poetarū ingenia requirem. Extinctus est fons musaz. Atinā tantū nobis supā-
ret ingenij vt hāc calamitatē dignis vocib; deplorare possem. Admodū ista cor-
meū vīget atq; expungūt scissime pat. Videō simul z fidē z doctrinā deleri. Idēq;
nīa desidia accidit q̄ solum p̄stia respiciū. Qz si feruētiores ad rē xpī publicam
aios adhiberem; hēc p̄fecto nefanda clades inferri nobis mime potuisset. Cert;
sum qz meroze magno vīa sanctitas est affecta: multūq; rei hui; deplorat euentū
Neq; ab re quidē. Nemo est enī cui magis tāti malifama: q̄ vīe pietati sit obfu-
tura. Hā scriptores oēs q̄ apud latinos romanorū p̄tificū gesta referēt. cum ad
vīn tps fuerit ventū in hāc sniaz de vīa gloria scribēt. Nicola; papa q̄nt; natiōe
tuscul; sed et annis tot. Patrimonij ecclesie ex tyrannorū manib; vēdicauit: di-
uisaz eccliam ynioni reddidit. Bernardinū senēsem in cathologo scōz annume-
rauit. Palatiū scī petri p̄struxit. Basilicā ei; mirifice repauit. Jubileū celebrauit
Fridericū terciū coronauit. Pulcra hēc z decora de vīo nomine p̄dicabunt; : s il-
lud oia funestabit: cū in fine adūciēt. At hui; tpe vrb; regia p̄stātinopolis a thur-
cis capta direptaq; est: nescio an diruta incensae dic poterit: Quis in manu bo-
stū data min; erusta nobis q̄ itēgra possit obesse. Itaq; luet vīa fama sine vīa
culpa. Qui z si totis conatib; opes ferre misere ciuitati studuistis: nō tñ xpianis
regib; p̄suadere potuistis vt arma sil capefcētes cōg fidei negociū adiuarēt. Ne-
gabāt tantū eē piculū quātū dicebāt: mētiri grecos; mēdicareq; pecunias arbitra-
bant oia ficta vanaq; reputabāt. Fecit vīa beatitudo qd potuit. Nihil est qd vīe
clēmētie possit impingi. s tñ impinget hōc vīo nomini posteritas rerū ignara. cū

vno tpe pstantinopolis amissaz didicerit. Timui semp hoc beatissime pi cu multa
 ex scia vie glorie succedere aiaduenter: ne sinistru aliqd emergeret qd felicitatis
 cursus impediesset: lacrimabile afferret materiam. Ecce qd timui ex duob xpianitaq
 luminib alteru ia videm? erutu. Orietalis impu euerfaz sedē. Greca oem gloriā
 extinctā cernim? Maiores nri hierosolimā: accaron: anthiochia pdiderūt fate-
 or: ingēs malū: s nulla clades moderne ruine cōpanda est: i asia z in aliena posses-
 sione nri veteres vbes amiserunt: nos in europa in nro solo: int xpianos potētissi-
 mā vbc: oriētales impu caput grece: columē lranū domiciliū ab hostili manu si-
 nim? expugnari. Jā regnat int nos machomet? Jāz nris ceruib? iminet thur-
 corū gladi? Jā nobis clausus est eulin? z thbanays inaccessibilis factus. Jā mala-
 chos thurco parere necessus ē. Inde ad hūgaros. Inde ad germanos thurcorū
 gladi? penetrabit. Et nos interiz tomesticis qtimur odijs. Reges fracie z anglie
 inter se litigāt. Germani principes inuicē bella gerūt. Raro hispania tota qescit.
 Italia nra pacis exps de alieno iure pcedit. Quāto meli? tātū armorū tantuzq
 militie i hostes fidei verterem? Uex beatissime pat nō scio cui magis q vie sai-
 citati bec cura debeat. Uex nri ē iā assurgere: scribere regib? mittere legatos: mo-
 nere: hortari principes atq cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut mittāt.
 Nūcq dūz malū ē recēs xpiane reipublice cōsulere festinēt: paces aut inducias
 inter socios fidei cūponāt: atq iunctis viribus aduersus salutifere crucis inimi-
 cos arma moueāt. Spero equidē si vstra sanctitas suo ex more hoc negociū fer-
 uido z ardētū aia totoq corde pmouedū accepit. z deū z hoies assensuros: futu-
 rūq breui vt insolētie sue thurcos peniteat atq in altum xpiana fides emergat.
 Nec habui quenūc ad vīam pietatē scriptide digna putare. Et quis de tanto z
 tam arduo negocio maiores viros q ego sim loq deceat. q tñ xpian? sum: nihil a
 me alienū puto qd xpiane religionis vtilitatē cōcernat. Nec ambigo q p me scri-
 bunt: cūcta pietatē vīam in ptē accipe meliorē nec alia modo. Recōmendo me
 vie pietati: quā pius z optimus deus felicē ecclesieq sue statū diu ac votiuē sospi-
 tē z letā cōseruet. Et grezio shiriensio. xij. Julij. Anno. M. cccclij.

Impator summo pontifici spondet
 auxilio esse cōtra thurcos.

Epistola. clxiij.

Beatissime pi z vñe reuerēdissime. Cū nobis renūciatū eēt bis dieb? pstant
 tinopolim grece caput z oriētales impu quōdam sedēp thurcorū dñm ex-
 pugnata z in seruitutē redactā: multūq ibi xpiani sanguinis fusu ē. Gra-
 uiter quidē vt debuim? z molestissime tulim? cōm xpiane religionis calamitatē
 atq iacturā: intelligentes nō de preterito solū qd voleamus: sed de futuro qd qd
 timeam? tante vrbis amissione fidelib? xpianis habūde pberē. Itaq si verus est
 rumor ad nos delat? hoim qdraginta milia cesa sūt. Die plures in seruitiū mise-
 rabile ducte. Tepla diuino nomini dedicata fundit? diruta. Haues nō pauce ca-
 pte. Amissa ciuitas famosissima z rōne situs z alijs pditionib? ad tutelā xpianita-
 tis admodū necessaria. In qua p multa secula z patriarchalis dignitas claruit z
 impialis maiestas insignia floruerūt: taceam? de litteris ac bonarū oim artū stu-
 dijs: q veluti domiciliū ppiū ex tota greca cōstantinopoliz habuere. Quib? mō
 cū ciuitate cadētib? nullū pfecto credim? eē xpiano noie insignitiū: q de tate vrbis
 ruina supra modū nō angat z toleat. Maximū certe atq horribile vuln? illatū
 ē eccleie catholice nro tpe. ac mai? q scripā possit aut vbis expmi. At cū potētissi-
 mus hostis crudelissim? inanisimūsq in manu victoriā hāc. locūq nactus sit:
 ex q fidei xpiane quā psequit? p sua libidine possit officere: q nō eū indies plura
 conaturū existimet qd xpianorū gentē in pniatē desolationeq ducat. Quippe vi-
 ctoria sui natura insolēs. etiā si ad mites venerit. feroces eos impudenteq red-
 dit. Quid cū his agat qui suapte ingenio soliti sunt seruire: an putare quisq pōt
 iratoz hominū cupidoz atq acerbissimoz quieturā esse victoriā. Enimvero q
 ex illis pib? ad nos veniūt: z perā aiūt xpianis pditam z alia pleraq loca vicina

cōstātinopoli p̄thurcos occupata q̄ primā quāq̄ victoriā nō desī die aut scōz die ducūt. s̄ instrumentū sequētis habēt: studiūq̄ oib⁹ enitunt̄ vt xpianū nomē ad intermitionē redigāt. nescim⁹ an vera sint q̄ auctore nō certo dicunt̄. Timere tñ q̄ sperare multe nos vrgēt rōnes. fama q̄ de v̄tūris thurcorū exercitiis erat ciuitas regia. p̄ magnitudine sua parū populosa: hostiū p̄pinitas: auxiliū spes remotior. 7 infelix ac dolorosum nūciū optato 7 fausto semp̄ credibil⁹. Quibus ex rebus 7 si nō dubitem⁹. S. vestrā bis cognitis excitatā eē ad cogitādū inueniē dūq̄ modos quib⁹ tam piculo 7 potētī hosti ne ampli⁹ noceat oportune resistat. Tamē qz nos quoq̄ velut impatorē 7 aduocatū ecclie res ista cōcernit: haud ab re credimus esse. Si clementiā vestrā p̄ cōi fideliū salute accensaz: magis ac magis inflāmare nitamur. Neq̄ em̄ res est que vel negligi debeat vel differri: occurrere oportet priusq̄ vulnus alt⁹ infigat̄ aut veneni labes in corda decedat. Ceterū cū tanto negocio nō vn⁹ puincie. aut paucorū principū. s̄ oim xpianorū regum seu certe magne ptis eorū necessarie vires existāt. Dicem⁹ p̄fideēt qd nobis ex v̄lu videf: neq̄ dubitam⁹ qn dicta nra v̄ra sanctitas in p̄tericipiet meliorē. Sane p̄ tanto 7 t̄anecessario ope optimū factū censem⁹: clementiā vraz q̄ locū tenet in terris saluatoris n̄ri ihu xp̄i: cui⁹ res agit: nūc exurgere: scribere regib⁹: legatos mittere: monere. hortari p̄ncipes ac cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut mittant. Nunc dum malū est recens: xpiane rei cōsulere festinet. Pacē aut inducias inter socios fidei cōponāt: atq̄ iunctis virib⁹ aduersus salutiferā crucē inimicos arma p̄moueāt. Qz si v̄ra. S. toto pectore suoq̄ more ad rem hanc tampiā 7 vtīlē intenderit: nō est nobis dubiū quin plures 7 reges 7 p̄ncipes: in quib⁹ zelus domus dei 7 ardor fidei orthodoxe nō est extinct⁹: ad mādātū vestrū volūtarios 7 obsequētes se p̄beant. Hos certe pietati v̄re vt libuerit: 7 assistere 7 cooperari p̄ n̄ri officij debito minime omitemus. Soluz precamur vt v̄m in hoc negocio cōsiliū 7 intentū cōieare dignemini. Nāq̄ si fuerit opus n̄re rōnis 7 imperij sacri p̄ncipes ad hoc cōp̄m cōuocare: talia q̄ iuxta cōsiliū vestrū putauerim⁹ oportuna implere nō negligeim⁹. Quia v̄o ad h̄mōi negotiū maxime cōducere arbitramur Italica bella q̄ p̄m̄s sopiri q̄uis beatitudinē v̄ram ad hoc conari 7 p̄ se sufficere nō ambigam⁹. Tñ qz anno. prime decurso 7 rome 7 neapoli 7 ferrarie 7 venetijs: de hoc plurimū egim⁹: lz frustra si pietati v̄re imp̄tiaz quouis nō expedire videf q̄ oratores aut ad. S. v̄ram aut ad p̄tes contendentes mittam⁹. siue alio modo p̄ pace celerius cōficienda laborem⁹. vt vestre sanctitati fuerit visum: eo modo faciem⁹ omniq̄ cura 7 studio prouiderimus ad ea intēdere: p̄ que pace taz italica q̄ ceteris xpianis data: 7 furozi thurcorū resistat: 7 xpiana religio in suo statu cōquiescere possit 7 debito sub splendore foueri. Datū 22.

Epistola. clxiij.

Spondet se citius patriā visuruz.

Micas senen. ep̄s dño georgio nicolai crimie doctor frater amantissime. Scripsimus tibi nup̄ de receptione tuarū l̄raz que nobis cumulatim redite sunt. Ex quib⁹ ingratiū illū 7 dolendū tue matris amice nostre sanctissime femine cognouim⁹ obitum. Respondim⁹ ad oia que significasti. Non est cur multa dicamus modo. Solū illud te scire volum⁹: supplicauim⁹ cesari paucis ant̄ hunc dieb⁹: repetēdi domū ad tēpus facultatē vt nobis varet. Illis autē q̄uis iubendū imperiū habeat: tū rogauit ad. xv. diem post festiū diui michaelis apud se maneremus. Instat em̄ eo tpe corā sua maiestate grande iudiciū: inter ciuitates quinq̄ 7 quinquaginta prussie 7 fratres ordinis beate marie t̄bcutonicorū. In q̄ nō vult nos abesse. Neceffe est igit̄ ad illā diē vt pseueremus. Exinde mox conscens equis ad vos veniemus: 7 anteq̄ intret aduentus dñi si deus dabit vobiscū erimus: deq̄ rebus singulis transigem⁹. Fortasse medio tpe calimitas cōstātinopolitana nros italos de pace cogitare magisq̄ hactenus admonēbit. Et grezio stirie. v. idus augusti. Anno. M. cccclij.

Descriptio vrbis viennensis p
poetâ eneam siluiū edita.

Epistola. clxv.

Venna ambitu muroꝝ cingit̃ duoz milia passuū: s; bz suburbia maxima et
ambiciosa fossa ⁊ vallo cincta. Arbo aut̃ fossatū magnū bz: inde aggerem
palcū. Mœnia deinde spissa ⁊ sublimia: frequentesq; turrez ⁊ pugnacula
ad bellū p̃mpta. Edez ciuiū ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma: vbiq; forni
ces aule late. Hæc bis estuaria sūt loco tridinioꝝ q̃ ab his stube vocitāt. Hāc bye
inis aspitare s; dōmītāt mō. Fenestre vndiq; vitree plucēt ⁊ ostia plerūq; ferrea
In his plurime aues cātāt. In domib; multa ⁊ mūda suppellex. Quoz iumētoꝝ
⁊ ois generis capacia stabula: alte domoz facies magnificeq; vifunt. Anū id de
decorū est: q̃ tecta plerūq; ligna contegūt: pauca late. Cetera edificia mūo lapi
deo p̃stūt. Picte dom; ⁊ iten; ⁊ ceteri; splēdēt. Ingressus cuiusq; domū i edes
te p̃ncipis venisse putabis. Nobiliū platoꝝq; dom; libere sūt neq; ciuitatis ma
gisfrat; in his ius habēt. Celle vinarie adeo p̃fūde ⁊ spaciose sūt vt sub terra non
min; q̃ supra trā edificioꝝ apd̃ viēnā cēferat. Plateaz solū stratū lapide duro
vt neq; plaustroz rotis facile p̃terat. Scis celū tenētib; ipiq; maxio deo tēpla di
cata ⁊ ampla ⁊ splēdida: secto lapide p̃structa: plucida ⁊ columnaz ordinib; admi
rāda. Scōꝝ plurime ⁊ p̃ciose reliq; argēto: auro. gēmis vestite. Tēploꝝ ingens
ornatus: diuicq; suppellex. Sacerdotes abūdātes bonis plurib;. Qui clero pest
apd̃ sanctū stephanū solo romano p̃ncipi subest. Ciuitas in parochia patauie
si ē maior filia matre. Plures in ciuitate dom; cōsecratas ecclias hnt ⁊ p̃rios sa
cerdotes. Quatuor ordines mēdicātiū p̃cul a mēdicitate ibi absunt. Scoti ⁊ ca
nonici regularēz sci augustini admodū diuites habent. Mōialesq; sacre ⁊ scē vir
gines. Ibi q̃z monasteriū est ad sanctū hieronymū nūcupatū. in q̃ meretrices cō
uerse recipiunt q̃ die ac nocte bymnos lingua theutonica decantāt: quarū si qua
redire ad peccatū cōp̃bēsa fuerit. i danubiū p̃cipitat. Sz agūt ibi pudicā scām q;
vitā. Rarus de his sermo mal; audif. Scola q̃z hic ē liberaliū artū ac theologie
⁊ iuris p̃otificij. Noua tñ ⁊ ab vrbano sexto papa p̃cessa. Magn; studiū nūme
rus eo p̃fuit ex bugaria ⁊ almanie p̃tib; supiorib;. Duos hic daruisse cōpertū ha
beo p̃fates theologos. Henricū de bassia: q̃ parisi; edoct; huc in p̃ncipio vniuer
sitaq; aduolauit: p̃musq; cathedrā rexit: ac plurima volumina notatu digna p̃scri
psit. Ille fuit nicola; de vinckelspabel suen; vita bona ⁊ doctrina multa clar;. Qui;
p̃mones hodie auide a doctis legūt. Est ⁊ ille hodie thomas baselbach nō incele
bratus theologus: quem scribere hystorias non iutiles aiūt: cui; ego doctrinam
laudare: nisi duos ⁊ viginti annos ysac p̃anū capitulū legisset: neq; adhuc ad cal
cē venisset. Maximū aut̃ hui; gymnasiū vitiū est q̃ nimis diutina operā in dyale
tica: numūq; tpis in re nō magni fruct; terūt. Qui magisterij artū titulo decorāt̃
bac vna i arte maxie examinant. Ceter; neq; musice neq; rethorice neq; arismet
ricæ curā gerūt: q̃uis metra q̃dā ⁊ eplāz ab aliis editas imperite magistrādū cō
pellāt. Oratoria ⁊ poetica apud eos perit; incognita: q̃b; de studiū i elenchis est
vanisq; cauillationib; solidi baud q̃q; multū q̃ libros aristotelis alioꝝ phoz ha
beāt raros iuuenies: cōmētarijs plerūq; vtunt. Ceterū studētes ipi voluptati ope
rā p̃bēt: vni cibiq; auidi. Pauci emergūt docti: neq; sub censura tenent; die no
ctuq; vagant; in agnasq; ciuib; molestias inferūt. Ad hec mulierum p̃citas
incentes eoz alienat. Ciuitatis populus q̃inquaginta milia cōicantiū credif. Lō
sulat; octo ⁊ decē viroz eligif. Lūz iudex q̃ iure reddūdo p̃est. Deinde magister
ciuiū q̃ curā ciuitatis gerit. hos p̃nceps assumit. quos in ciuitate sibi fidelioꝝ
arbitrat; atq; ab eis iusurādū erigit. Magistratus alij nulli sūt nisi q̃ vni exigūt
vectigal ad illos oia referunt; quoz ptās annua est. Incredibile videri pōt quoz
p̃ dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt. Quoz atq; cancroꝝ multe quadri
ge adueniūt. pistus panis: carnes: pisces: volatilia sine numero afferunt; vbi ad
uesperā se it̃ nūl veniale ex his inuenies. Eundemā bis ad quadraginta dies pro
tendit; nullo non die trecenti currus onusti vino bis terq; inferunt. Ducentos ⁊

mille equos indies ad opus vindemiarum exercet. Ex villis preterea ad festum usque
 martini libertas omnibus est vinum in urbem redigere. Incredibile dictum est quanta vis idu-
 cat vini. Quod vel viene bibitur: vel ad extraneos per danubium per cursus aque magno
 labore mittitur. Ex vino quod viene venditur minutim decem denarii principi cedunt. La-
 res auri duodecim milia quotannis ad cameram deferunt: in reliquum partem oneris ciui-
 bus inest. Ceterum in tanta et tan nobili ciuitate multa enormia sunt: die noctuque rixae
 admodum plene geruntur. Hinc artifices aduersus studentes. Hinc curiales in artifices
 nunc isti opifices aduersus alios arma sumunt. Rara celebritas absque homicidio
 pagatur. Frequenter cedens committitur. Abi rixa est non sunt qui diuidant contedentes. Neque
 magistratus neque princeps custodia (ut par esset) ad tanta mala adhibet. Vinu
 domi vendere nihil extimationi officiat. Oes fere ciues vinarias tabernas colunt:
 stubas calefaciunt: coquina instrunt bibulos et meretrices accersunt: hisque cibum aliud
 cocti gratis prebent ut amplius bibant. Minorem mensuram bis dant. Plebs vetri dedita
 vorat quicquid ebdomada manu consumit. id festo die totum absument: laxum et in compositum
 vulgus. Meretricum maximus numerus. Raro mulier est vno contenta viro. Mobiles
 ubi ad ciues veniunt: viros eorum ad colloquium secretum trahunt: viri allato vino: do-
 mo abeunt ceduntque nobilibus. Plurimeque puellae patribus inscijs viros sibi delegunt
 Alique intra tempus luctus ex arbitrio suo nubunt. Pauci in ciuitate sunt quorum paucos
 vicini noverunt: rare familie vetustae. aduene autem in quicquid fere omnes. Mercatores diui-
 tes senio perfecti puellas in matrimonium ducunt: easque breui dimittunt viuas. Ille in
 familiares domesticos cum quibus sepe consuetudinem adulterij habuerunt iuuenes vi-
 ros accipiunt. ita quod heri pauper hodie diues iuuenit. Contra quod si supuientes viros
 alias accipiunt resque per circuli ducunt. Raro filius patri succedit. Lex apud eos est. quod si
 iuueni iungi potest defuncti bonorum media tribuit. Testamenta libera sunt. Ita et viri
 vxoribus et viros viros bona testantur. Captatores hereditatum multi qui senibus bladi-
 entes scribi heredes sese curant. Quia et mulieres esse admodum multas qui viros quos
 vxoribus veneno auferunt. Constat sepe a nobilibus celos esse ciues: qui viros suas do-
 bo terruerunt: quibus amatores in curia fuerunt. Quia preterea sine ulla scripta lege. Mo-
 res autem se tenere vetustos. quos sepe ad suum sensum vel adducunt vel interpretantur. Jus
 admodum venale est quod possunt sine pena peccare. Pauperes atque amicos nudos iudi-
 cia plectunt. Iuramenta quae publica sunt tenaciter obseruant quod negari iurati potest nul-
 la vim habet. Mutuum dantes ad tempus siquid detrimenti tulerint. elapso termino in-
 reuerendo quam summam voluerint extimant: magisque dano debitores afficiunt. Dignora quae
 mutui dant: si quid afferunt non extimant usuras. Excoicationes tantum timet quam-
 tum infamat aut dano temporalis sunt. Furta quae apud fures inueniunt iudicia cedunt. Ad
 hec festa parum religiose colunt. Carnes omni festo vendunt. Aurige nullo vacant die.
 In austria reliqua multa opida sunt: nullum autem magni nominis. Barones multi poten-
 tes et nobiles. Inter quos primum dignitatem locum obtinet schaumburgensis. et mairburgensis
 comes: oppidum autem supare credunt de walle: de liechtenstein: de puchau. Nec
 parum habent nominis puttedorffer starckberger eberstorffer eckertzauer bobenberg
 ger et alij pluribus. Eytzinger licet nouissimi sint: potentia tamen hodie et auctoritate in-
 ter primos habentur. Monasteria plurima sunt et magna et ditia. Ecclesie prete-
 rea cathedrales saltzburgensis: pataviensis: ratispanensis. insingensis. latissimas pos-
 sessiones in austria castellaque plura possident ac domos egregias quas inhabitant. Sunt ei
 omnes consilij duci austriae bosque veluti maiores honorant. Siue bellum gerere siue curiam
 letabundi bene velint austriae duces et platos et perceres veluti reges in comitatu habent.

Tractatus pulcherrimus enee
 filij de curiali miserris.

Epistola. clxvi.

Meas filius picolomineus. S. p. d. Dno iohanni aich perspicaci et claro
 iuriconsulto. Stultus esse qui regibus seruiunt vitamque tum infelicem tum
 miserrimam ducere curiales: vereor ne quod me arguant mibi inaledicant: si
 hac epistola quam tibi scribitur ostendero. Nec ei deerunt qui me principibus deserant et hostem

reddere curēt: qm̄ videar hoies ab eoz obsequijs arcere. Nā q̄s p̄ hac inquit illi regij attria frequētābūt: si se futuros illic miseros intellexerint. At ego non id ago vt p̄ncipib⁹ dērogē: s̄ illos poti⁹ magnus leuo molestijs. Instāt assidue q̄ plurimi ⁊ nobiles ⁊ magni viri: q̄ regij aures obtūdūt dū in curiā f̄cib⁹ recipi postulāt: q̄s cū nequeūt reges aut vtilitē recipere: aut honeste repellere: in magna q̄ p̄pterea sint anxietate: ḡra mibi nō odiū b̄i debet si quē ex his monuero: curie regis vt suapte renūciēt. Nectimēdū est meis scrip̄tū id fieri vt regij aule deserant: erit enim s̄p̄ stulcorū numer⁹ in finit⁹: q̄ vitā beatā ap̄d reges solūmodo iudicēt iueniri. S̄ caue dicūt alij ne diuinis aduersere p̄ceptis dū regij suades euitari seruitia: cū pe trus ap̄loz p̄nceps ⁊ caput ecclie subiecti estote dicat oī creature humane. p̄pter deū: siue regi quasi p̄cellētī siue ducib⁹ q̄i ab eo missis. Absit autē a me scel⁹: hoc vt ap̄lo cōtradica vel regib⁹ dica nō eē parendū. cū ⁊ veritas in euāgelio reddi q̄ sūt cesaris cesari iusserit ⁊ q̄ dei sūt deo: cūq̄ ad romanos paulus doctor gentiū dicat. Dis aia p̄tātib⁹ sublimioribus subdita sit: nō est em̄ p̄tās nisi a deo. Lamo ⁊ ego obedite p̄ncipib⁹ vris oēs populi. Subijcite vos sublimiorib⁹ p̄tātib⁹ oēs gētes S̄ memineritis q̄ petr⁹ p̄pter deū vt subijciamini iubet. nō p̄pter opes potētias vel honores. At ista nō sūt cōtraria meis scrip̄tū si cū p̄beta dixerim nolite p̄fide re in p̄ncipib⁹ in filiis hoim̄ in q̄b⁹ nō ē sal⁹. P̄terea q̄ plures obiectiōes alias q̄bus te respōsorē p̄stituo. si q̄ sint q̄ velint me ampli⁹ impugnare. Ego ad reip̄as veniā si prius quid hoc me disputare cōpulerit paucis absoluero. Genitor meus filius q̄ mortuo p̄re posthumi⁹ natus paternūq̄ nomē tulit: adolefcētie sue florez apud antiquū ducē mediolanēsem: hui⁹ philippi ducis patrē pegit: affectusq̄ tan dē curie tedij⁹ domū redijt vxorē duxit: filios genuit ⁊ vsq̄ in hāc diē vitā q̄ctaz laudatāq̄ degit. Is cū ad se duo senes iuuenes admodū nobiles accessissent: ⁊ an regi seruire p̄duceret p̄cunctati fuissent: sic r̄ndit. Menippus cū adolefcens apud homerū hēsiōdūq̄ diuersa deoz scelera legisset: ea licita eē atq̄ honesta cre debat. nā qd dī fa ciāt q̄s nō arbitret̄ honestū. Ilic vir postea factus: cū illa tāq̄ turpia p̄hiberi legib⁹ ai aduertet. incertus ai p̄hos adiit: sciscitaturus ab eis q̄ nā esset optima vita: sed neq̄ p̄bi fatiscerūt: cū inter se dissentirent. ⁊ alij volu p̄tātē alij vacuitatē doloris: virtutē alij. quidā vō animi corporisq̄ ⁊ fortune bo na simul iūcta vitā dicerēt p̄stare beatā. Incertior igit̄ ille multo q̄ antea. vt ver bis vtat terenti⁹: cōsulare mortuos decreuit: ⁊ ad inferos penetrauit: ac ex t̄hire sia qui ⁊ ip̄e vates diuinatōz fuit: vbi vita beatā esset p̄quisiuit: cui cū vates diu respondere negasset. in aures tādē insurrās: apud p̄uatos inq̄t optima vitam. hoc est felicitatē iuuenes. Sytes q̄s lyddoz rex: q̄ se p̄re ceteris fortunatissimū re putabat. Apollinē cōsuluīt q̄s suo tpe felix eēt: cōtēpsit oraculum regias opes ⁊ apparat⁹: atq̄ aglāū quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas agelli sui cupi ditate nū q̄ excederat: felicē esse respondit. Vos igit̄ o iuuenes si quo modo viua tis optime queritis: minime reges adibitis. nā cū ipsi felicitatis expertes sint: feli ces q̄ sibi dicari sunt nullo pacto possūt efficere: quippe q̄ p̄ncipibus seruientes nihil sibi libertatē relinquūt. vt ea p̄sequi possint quib⁹ potiti multo sint q̄ antea miserores. Virtutes ei o iuuenes felicitis vite sūt effectrices: q̄ a p̄ncipū donici ijs erduse: si qm̄ casu aut errore limē ingrediunt: cūestigio cogunt fugere: p̄terri te sinistris morib⁹ q̄b⁹ in altis palatijs viuūt: q̄ si tēpus differendi daret mōstra re vobis oēs hoies stultos eē: qui vitā habētes aliā in qua possint honeste versa ri in curijs p̄ncipū se p̄cipitant. Sed abest o cū. Ideo vos em̄ moneo: vt agrum hūc histriones ⁊ adulatores ⁊ alios nebulones metere sinatis: qui nigrū in can dida vertunt: nullus est em̄ viris bonis apud p̄ncipēs locus: nulla emolumenta labor ⁊ vt iuuenalis verba resumā. Minor est bo die res beri q̄ fuit: hec eadē cras detrabet exiguis aliqd. Sic filius genitor. Illi vō ab insano p̄posito reuo cati domi manere ⁊ sibi ⁊ misis viuere decreuerunt. At paterna vox min⁹ in filio q̄ in extraneis potuit: nec em̄ me pater ab obsequijs curie valuit auocare: q̄uis

sepe multi ne me post principū vesanias ire peditū admonuerit. Sed exptus sum
 qd prius nō credidi: verāq; pīs suam inuenio: de q̄libet me nūc in hac epla differ
 tare: grauiq; tuo iudicio remittere cūcta. nā 7 tu annis cōplurib; int̄ aulicos ca
 nes latrauiſti. Aidi te apud albertū cesarē honorato in loco: 7 cū te p. imū noui:
 orator suus in basilieſi p̄clio bñdictionē sibi ex patrū cetū petebas: cum is regni
 bñ garie diadema mortuo socero suo sigismundo cesare suscepisset: atq; postq; is
 q̄z vita fūct? ē. n̄ em̄ trīcēnio toto impauit: ad nepotē ei? albertū austriae ducē tē cō
 tulisti cui? es adhuc p̄siliari? Quā rē nō sum nescius apud ignaros rez mee snie
 plurimū detrabere. quis em̄ infelicitē vivere curiales crediderit: cū tu qui vix ha
 beris bon? 7 sapiēs: solut? semel curie vinculis. iterū te vincieris sed sum ego q̄z in
 eadē qua tu es causa. qui annis iaz. xv. curiale seruitutē seruui. 7 nūc ecclesiasticos
 nūc seculares secutus suz principes. 7 q̄z nūc liber nōnūq; euaserim. mox tamen i
 vincula me apte redij. Itaq; posset aliq; opinari: vt solus vel cū paucis curie vo
 lupratib; fruatur: idcirco memor es curie corā alijs detestari sic apud mediolanum
 qui bernardino p̄dicatori cōtractus vsurarios accusabat: vt p̄biberis ab his re
 liquis solus ipse feneraret. S; lōge aliter est: nō em̄ qz placeat mibi curia iō ver
 sor in curia. sed ne leuitatis accuser: qui genus vite receptū nesciuerim p̄seq; idē
 7 te arbitroz retinere. Accidit em̄ nobis sicut coniugat. Sunt em̄ admodū multi
 qui viuente p̄iuge m̄rimoniū damnāt: 7 vxoris obitū cupiūt libertatē amore. sp̄s
 illi? ad corinthios pauli mādati meminerit. Solutus es ab vxore noli q̄rere vxore
 rē. At bi postq; libertatē sūt affecuti. mox alterā ducūt p̄iuge vt vitā q̄dā exequias
 defuncte valeāt expectare. Sic em̄ ē hoim calamitas: vt vitā quā viuūt diuq; vix
 rūt et si malā sciūt. mutare tñ aut neq̄ant aut nesciāt: hinc orati? ad eos q̄ suā vitā
 dānātes alienā laudāt. Itā faciā qd vult inq̄t. eris tu q̄ mō miles mercator: tu cō
 sult? mō rustic? hic vos hic mutat discedite p̄tib; eya qd statis volūt. Plima sūt
 in iohes q̄ nos cogūt p̄seuerare s; nulla ē rō p̄or q̄z ambitio. q̄ tāq; emula charita
 tis oia fert onera q̄z nūc gūissima vt honorib; seculi ac p̄santib; laudib; cetera. Qz
 si būiles essem? 7 aiaz poti? lucrari q̄z vanā venari gliaz studerem? baud multi p
 secto i bectedia sese recipient. Ad eos igit q̄ p̄p̄ea seq̄ reges volūt qz p̄latos 7 do
 ctos i curijs eē p̄spiciūt. saluatoris n̄r i ihu vocē obiticiam. Sup cathedram moy
 si sedet scribe 7 pharisei q̄ dicūt facite fm̄ opa eoz nolite facē. Nō igit qd ifigues
 viri ac magri vite faciūt. s; qd facē debēt imitari oī. Ex p̄dat p̄r seip̄z q̄ se d̄icare
 vult regib; an tolerare labores famē p̄peti: sitiz sufferre: p̄tū meliasq; valeat susti
 nere. Deinde p̄spiciat diligēt vtrū ex curia p̄seā possit qd su? desiderat ai? mibi 7
 āgustie apd p̄ncipes ifinite intolerabiles eē vidēt: 7 q̄ hoies optāt illic nullaten? in
 ueniri quo sit vt verā p̄is suam arbit̄ de q̄ nūc trāfigem? Repetēda ē igit pater
 na vox. qd ille stultos eē autumat singulos q̄ nō coacte p̄ncipib; fūiūt. Clara vox
 dura tñ fortasse nōnullis videt. S; audiāt q̄ pacto p̄bet. Stulti q̄ ad p̄positū n̄r in
 trib; modis dicūt hoies. Stult? ē q̄ q̄ritat qd neq̄t iucuire. Stult? 7 q̄ q̄rit qd no
 cet inuētū. Stult? q̄z 7 ille ē q̄ sine p̄posito ad quē tēdit. cū plures habeat calles. de
 teriore deligit 7 piculosoze. vt si remā petitur? cū due sibi pateāt vie: altera bre
 uis atq; secura: altera lōgior plena latromb; p̄gere vltimā velit. Curiales igit ho
 mines aut primā stuliciā incidūt aut alterā aut terciā. Aut em̄ qd affeā nequeūt
 inuestigāt. aut qd inuētū detrimento sit q̄rūt. aut semitā p̄ciore deligūt q̄s res me
 li? longe cognoscem? si q̄ sint curialū desideria 7 q̄s sibi p̄stituāt fines p̄euideri
 mus. Nibi vident oēs q̄ regū vel principū latera stipant: aut honores querere.
 famāq; seculi: aut potētā aut diuitias aut voluptates. Nec inficias eo nōnullos
 esse qui se apud principes lucrari aias arbitrent: vt meritū tanto mai? nā eis canē
 quāto cū maiore piculo militauerint. De his igit q̄nq; generib; hoim dicēdū est
 nobis: q̄s tantū distare vt sapiētes sint oīdem? vt facile quis cosdē deliros: amē
 tes infanos ac stultissimos q̄at cognoscere. P̄r tñ q̄z hoc aggrediar: oēs oratos
 volo ne me quēpiā principū carpe censeat: aut quouis pacto serenissimo diuog;

principi meo friderico cesari detrabere. *Ita* est dicturus inter disputandum fueris
viciosos principes esse. et libidinis ac stulticie seruos: non tamen id omnibus ascripserim.
nec enim melater inueniri nonnullos virtutis ac sanctionis cultores qui a principatu
vicia diuino quodam munere sepeant. quemadmodum boni apud gentiles principes
augustus vespasianus titus traianus et antiochus pii sunt habiti et apud christianos
constantinus arcadius honori? beodofius carolus magnus et quicquid bambergae ve-
nerat henricus sanctus in quibus si vel pietate vel mansuetudinem vel pacis amorem
vel iusticie zelum vel religionis affectum requiris. Fridericum nostrum nulla in re mino-
re inuenies. Tantumque abest ut meis sibi scriptis velim detractatum: ut eius laudes
illustrare. et versibus quoad possum et oratione soluta deprecemur: nec me nunc ei? cu-
ria detineret nisi sua me bonitas allexerit. Sed me quanta sit curialium infelicitas
ostendit: non quod ipse et alij pauci quos equus amavit iupit? si quid comites principes agant
referre oportuit: quod si omnia que inferius mala recensent in nostri principis inueniri
curia dicerem: aperte metiar nec minus metiar. si nihil illorum hic esse contenderim nec
ego quemque memorarim. quod sic est hominum vita ut plus mali ubique quam boni recipiat.

Nostra intentio est fatuos esse qui principibus berent disputando modo illustrare
ias igitur illos aggrediamur qui tanquam appetentes honorem principibus seruiunt. Ad-
uersus quos cum iuuenalis libet exclamare. *O* medici media pertundite venas: de-
lirant enim qui propter honorem principibus famulantur: ad quorum purgandas me-
tes non meis scriptis sed elleboro potius esset opus. quis enim in aulis principum
verum honorem dixerit inueniri. Dantur honores in curijs non secundum mores atque virtu-
tes. Sed ut quisque ditior et atque potentior eo magis honoretur. Ita quicquid pauperem
tamen taceat? pstanti virtute predictum: regum aliquis sublimauit. Audio quod obicis fue-
runt nonnulli viciis obscuro nati loco atque inopes quondam. qui nunc omnibus sunt prelati: sic
enim principes voluerunt. sed quos oro sic platos ais nepe quos suis moribus? confort-
mes inuenerunt. quibus moribus? auaricie: libidinis: luxurie: crapule: crudelitati. Sic
est sane. Placet avaro regi qui pecunias vndeque refert. Gratus est libidinoso qui
virgines atque maritatas sibi conciliet. Carus est ebrius qui comibit. Crudeli iocun-
dus est qui sanguinem? mulctum effundit humanum. Nemo acceptus est nemoque ex
paruo statu preferat? alijs. nisi magno aliquo facinore sese principis conciliauerit.
At hic non est verus honor et stabilis. qui ex radice venit non bona. Vera gloria ut
inquit cicero: est illustris ac peragata multorumque et magnorum: vel in suos ciues.
vel in patriam. vel in omne genus hominum fama meritorum: quam nec principes
assequuntur nec qui seruiunt eis. Cum vitijs omnes fere sint dediti. nec bonum ali-
quid agant nisi fortuito. At transeunti per urbem tibi inclinabunt homines. de-
nudabunt capita: cedent loco: salutes dicent. manus osculabuntur. Ita est certe
At ubi transigeris digitos retrorudent: subsannabuntque tibi. Et ille est inquit:
qui principem nostrum seducit. qui bellum suadet: qui vectigalia auget. qui one-
ra nobis importabilia cumulare facit. et etiam qui verso pollice quos vult ex no-
bis occidit quem dii deique omnes perdant. ne sub eius tyrannide diutius sumus.
Itauiusmodi est honor curialium. qui si te quisquis es oblectat. non verebor te stul-
tum atque insanum affirmare: qui oblectationes tuas in re fallac. varia atque omnino
falsa reponas. At parasitorum vocibus qui te cenarum gratia laudat. quantum tribui debe-
at tu ipse nosti. Pretereo histrio? atque ioculatores et totius? vulgi laudes. quas vir
prudens per nihil reputabit. quia nulla est vera laus. nisi a veris proueniat laudatis
Adde quod omnes curle sequaces non quibus presint. sed a quibus? precedantur inspicunt
et altius semper euolare nituntur atque cum reliqui precesserint ipsis etiam regi-
bus incipiunt inuidere. quia inexplabilis est humane glorie appetitus. Qui postquam
te dedideris semper illud ciceronis in ore habebis. Quicquid est enim quis am-
plum sit: id certe parum est: cum est aliquid amplius. Est insuper philosopho-
rum sententia ac presertim aristotelis in honoribus non esse finem ponendum: quod
et res incerta est et in potestate alterius. et qui seruit bonorum et huius? seculi fame ne-

esse est vt multa faciat inuitus. Interdū pl^uboib^{us} q^{ui} deo seruire cogit. Duo enī
 cū sint honores: alter viroz bonoz: alter multitudinis. Stultus est q^{ui} p^{ri}mu ap^{ud}
 regē venat: q^{ui} inueniri verus bonoz: nō pōt vbi virtutes nō regnāt. Qui nō alte
 rum multo stultior est. q^{ui} 7 rem p^{ri}ncipiosam sequit^{ur}: 7 viciosa 7 instabile 7 incertā
 Atq^{ue} bi quidē ppetuis cruciatibus affligunt: cū sibi pferri plurimos 7 sepe indi
 gnissimos videant. nec qui bonoz est auidus vsq^{ue} magisq^{ue} in curijs angit atq^{ue} iā
 satis de honore sit dictū. Nūc ad potentiā eamus: pulchrū videt^{ur} apud p^{ri}ncipes
 esse potentē. tutorē vocari regis: p^{re}cipe alijs bellū indicere. pacē cōponere: posse
 obesse 7 prodesse q^{ui} pluribus. Sed multi decepti sūt. dum posse apud reges pluri
 mū q^{ui} siuerūt: apud tiberiū. Heronē claudiū tam potēs Seianus fuit vt impator
 apud capreas cū rege caldeo sedente: solus hic imperiū administraret. secūdūq^{ue}
 illud totius orbis caput veneraret. Et quippe si ante ipm opp^{re}ssa cesaris senect^{us}
 fuisset. hunc vnū populus augustū vocasset. S^{ed} nulla est apud p^{ri}ncipes diutur
 na potestas. nulliusq^{ue} status debili^{or}. nullius incertior. nullius infirmior est. q^{ui} ei^{us}
 qui apud p^{ri}ncipē videt^{ur} esse potentior. Sūt emuli multi: similitates: odia. Dis
 potentia magne inuidie subiecta est. Incidūt suspitiones: parantur insidie: p^{re}stre
 pūt vndiq^{ue} delatores. Atq^{ue} vt oculus parua festuca turbat. sic principum gratia
 offensuscula vel minima cadit. Interdū etiā nullo crimine p^{re}ditur. tantū apud
 p^{ri}ncipes subdola lingua pōt. apud adrianū impatorē delatoz voces adeo valu
 erunt: vt amicos quos ad sūmū prouexerat: post hostium loco habuerit. Sed ad
 seianū redeo: vis ne salutarī sicut seianus: 7 tam esse potens vt ille fuit. At hic vni
 ca p^{ri}ncipis epla captus est: p^{er} urbē vinctus ductus ad spectaculū: 7 in t^{ri}stis ripa
 truncatus. Desq^{ue} ipsius statue ex capitolio deiecte sunt. perlege sacras las: quot
 saul: quot dauid: quot salomon ex his qui apud se potentes erant occidi iusserunt
 Abimelech q^{ui} potentē vidit apud se ysaac ex regno repulit forsitā: 7 interfici ius
 sisset. nisi dig^{it} d^{ei} cū illo fuisset. Litonē sue nutricis filiū 7 philippi patris laudes
 cōpare fuisset. Alexander macedo sua manu interemit. Extant n^{on} t^{em}p^{or}is admodū
 multa exempla: q^{ui} p^{ri}sulto fugio ne cui videar detraxisse. De magno regi appulie
 senescallo nemo me dicere p^{ro}hibet. q^{ui} tuta est in mortuos rēp^{re}bensio. Hic apud re
 ginā Ioannā p^{ri}mo in loco fuit. potentiāq^{ue} suā firmiorē putabat. q^{ui} 7 stupris sese
 insinauerat. At regina cōuerso in aliū amore: p^{er}cussores ad illū noctu trāsmisit:
 quo mortuo alios sibi cōcubinos substituit. Parati sūt q^{ui} apud reges ppetuo sint
 potētes. Sepe q^{ui} heri placuit bodie displicet. nullū est in atrijs principū mai^{or} stu
 diū q^{ui} vt alios de gradu p^{re}cipitēt 7 se erigāt. potentū quilibet appetit. nulla inter
 curiales habitat fides: nō frater a fratre tutus inuenit: nec patri fili^{us} fidus est. nec
 filiū patrē seruat. quilibet sibi studet. oēs pferri volūt. oēs mādare. Si quis po
 tens est. mille circa se oculos habet 7 totidē linguas ad ruinam eius aspirātes: 7
 vnus bīnc ali^{us} illinc p^{ro}mit. Minuū multos timere habet q^{ui} multū pōt. 7 illum oēs
 oppugnat q^{ui} p^{ri}ncipi gratior existimat. Ruunt turres q^{ui} iuxta flumē site ppetuū
 in se aque cursum recipiūt: quid tu facias qui ex vni^{us} volūrate dependes. in cuius
 amore nec ferro nec plūbo sed cera fixus tener: quā vel infrigidat^{ur} amor excutiet
 vel ire feruor eliquabit. Nō oibus tantū ai^{de} rdet fortuna. quātū cācellario nostri
 cesaris caspari scblick. quē vel miranda fati clemētia: vel singularis virtus. atq^{ue}
 p^{ro}stantia que in paucissimis boib^{us} rep^{er}it^{ur} apud tres cesares inter p^{ri}mos po
 tentē reddidit. Alios nō vix vniq^{ue} vidim^{us} in curia successoris tales eē q^{ui}les apud
 antecessorē fuere. S^{ed} p^{re}cipitari cōplurimos ex gradu cernimus. ita vt quāto p^{ri}
 bonoratiores 7 potēiores censebant: tanto exinde debiliores 7 in bonoratiores
 fiāt 7 sint inimicis gaudio. amicis nō 7 p^{ro}p^{ri}is quis 7 sibi dolor: molestie atq^{ue} de
 decori. Est autem vulgatissimus eorum finis qui apud p^{ri}ncipes vel bonorē vel
 potentiā queritant: quos in errore tam manifesto cōprehenso stultissimos eē
 nemo negauerit. nec plura de potentia. Nunc diuitias psequamur quas nime
 dubiū ē plures mortales icuriales carceres attraxisse q^{ui} cū oratio se laborē fer

re dicunt senes: vt in oia tuta recedat: quida ho Iuuenalis referunt verba: qñ ego
 figam aliquid quo sit mibi tuta senectus a tegete ⁊ baculo. Aduersus quos pos-
 sum saluatoris nri sermonē referre: qui tā difficile dicit diuitē intrare regna celo-
 rum: q̃ per foramē acus transire camelus: quo fit vt stultum sit diuitias querere: ⁊
 spem patrie celestia amittere: nec mibi quisq̃ timorē famis adducat: quasi nō ba-
 beat xps vnde alat paupes suos. Apostoli nauim ⁊ retia reliquerūt inquit biero-
 nymus: nec tamē illis quicq̃ defuit. Libertas xpi pauperū ⁊ tolera. Celi diuitijs
 pferunt: sed ista fortasse nūmū religiose dicunt: nec talia sunt que vulgo probari
 queat. Agamus igit pinguī mīnerua: cōsentiāmusq̃ Iuuenali ⁊ aristoteli ad fe-
 licem vitā opus esse diuitijs: q̃ non facile emergunt quoꝝ virtutibus obstat res
 angusta domi. Sūt qui se posse putāt diuitias cumulare principibus seruientes:
 at bi vt diuitias cōparēt libertatē vendūt: nec tamen diuitias assequūtur: nam si
 tibi princeps vel beneficiā contulit vel feuda cōcessit: vel res alias: tantomagis
 seruire teneris quanto maiora sunt dona. Qd si aliunde nescis ex gregorio disci-
 to. Cū em inquit ille augent dona: rōnes etiā crescūt donorū. Qz si tūc ex curia ve-
 lis abire cum diues es factus: mox oia perdidisti. Inuenit causa. Submittit ac-
 cusator: cōuinceris reus: etiā nō cōmissi criminis auferuntur bona: ⁊ ne cōqueri
 vnq̃ possis eripit ⁊ vitā. Si ho in curia pseueraueris: oportet ad queuis impia
 regis esse paratū: ire in bellum: per latrones transire: nauigare in mari: manere in
 peste: mille capitis adire pericula. Iustū ⁊ iniustū exequi mandatū: ridere ⁊ flere
 cum regē laudare: quē laudat: vituperare quē vituperat: nulla tibi in verbis aut
 in operibus libertas supererit. Quid igit stultius est q̃ diuitias per tot tormēta
 cogere: cuz sit manifestā frenesis: teste satiro: vt locuples moxiaris egenti viuere
 fato. Nonne preterea deliramentū est cum duo vel tres cumulauerint opes: oēs
 huius liberalitatis munificētiā expectare: ⁊ nō potius infinitos respicere: q̃ duz
 regibus seruiunt: ad extremā inopiā sunt deducti. iam dabit inquit Persius iam
 iam donec deceptus ⁊ expēs ne quicq̃ fundo suspirat munus. in imo diuitib⁹ non
 nūq̃ dari solent diuitie: sicut in mare ferunt a que. Nemo paup̃ quis diu ⁊ admo-
 dum vtiliter seruiuerit: tantū premij reportabit quātū diues ex obsequio paruo.
 Nō enim seruicia in curijs principū: sed persone ponderant. Nā ⁊ paruos par-
 ua decent ⁊ magnos munera magna. Nec donare reges solent: qd nequeant cuz
 libido fuerit auferre: itaq̃ nec rē donatā si velis alienare poteris: nec in aliud re-
 gnū trāsferre: nec ex ea quicq̃ disponere qd regi nō placeat. Nō sūt igit tue bmoi
 diuitie q̃b⁹ nō potes vt p arbitrio. Quid q̃ neq̃ testādī facultatē habebis nāq̃
 si liberis careas nemo tibi nō princeps erit heres: si ad sunt filij: nisi ⁊ ipsi principi
 seruiāt nō succedet tibi. Taceo quot diuites necati iussu eoꝝ sint qui eos ditauē-
 rint. Solēt em principes sic nōnullis largiri multa: sicut ⁊ nos suos pascimus vt
 eos postq̃ impinguiati fuerint deuorem⁹. Sic de seneca Longinoq̃ legim⁹ quos
 ppter diuitias interemptos Iuuenalis affirmat: at bis versibus. Temporib⁹ diuis
 igit iussuq̃ neronis. Longinu ⁊ magnos senecę prediuitis ortos. Clausit ⁊ egre-
 gias lateranorū obsidet edes. Tota cohoris perierūt em ⁊ lateranī ppter diuitias
 Sancte igit scriptū est ⁊ vere qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Adde q̃
 paucissimi reges q̃ sua sunt donāt: rapiūt em vt donent: q̃ nec vera sunt dona nec
 iuste possidēt. Cū vir regnū vllū inueniat qd nō sit vel partū vl⁹ p̃tinuatū fraude
 qd qd largire iuste pncipes possint vn pecunie vn iocalia veniūt q̃ apud princi-
 pes sūt. nisi ex raptu vl⁹ veditiōne iusticie: aut ex spolijs eccliarū. Et ista sūt inq̃ta
 tis p̃mia: q̃ nec regi pdesse neq̃ tibi vtilitati si donata fuerit eē possint. Relinqm⁹
 igit hāc diuitiarū cupiditatē qz nō implet auar⁹ pecūia. ⁊ auaro vt inq̃t Hierony-
 mus ⁊ Seneca pri⁹ dixerat: tā deest qd bz: q̃ qd nō bz. Scim⁹ scripturā dicentē
 qz nō pderūt diuitie in tpe vltionis. diues em cū interierit nō sumet oia ⁊ nō de-
 scedet cū eo gloria dom⁹ ei⁹. Quam⁹ obsecro tāq̃ nihil habētes ⁊ oia possidētes
 victus atq̃ vestitus vt itē bieronimi vbi⁹ ytar: diuitie xpianorū sunt: ⁊ bas est

potēs nobis dñs absq; ministerio pñcipū tradere: diuitias veras apud reges vel
 nō inueniunt: vel tales inueniunt q̄s lōge meli⁹ fuerat nō inuenisse. At hoc de diuitijs
 libasse sufficiat. Ex q̄b⁹ nī fallor mōstratū est stultitiē opaz dare: qui ob opes pñi
 cipib⁹ famulant. Hunc tps admonet vt de voluptatib⁹ differam⁹ in quib⁹ multi
 mortales beatitudinē posuerunt. Atq; in pñis epicurus vir aliqñ magn⁹ quē pñi
 nri tps magis vñbis q̄ facit reprobāt. nā q̄tus ē obsecro vñtbeologoz q̄ volupta
 tib⁹ nō inferuiat. Q̄ obzēsi quē forte inueneris q̄ aspñet oculis pulchritudinē re
 rñ: nō odore vñlo nō tactu nō sapore capiat: sed cludatq; aurib⁹ oēm suauitatē: huic
 boies ⁊ fortasse pauci deos. pñios pleriq; aut iratos putabūt. In oīenē p mar
 cello cicronē dñantē. inueniunt q̄bus in vñbis oēs q̄nq; sensus tetigit q̄bus volu
 ptates hauriunt. Quq; dñe vñe sint. q̄bus hūana vita cōtinet: altera vñtutū: alte
 ra voluptatū: illa deserta inculta atq; interclusa frōdib⁹ ⁊ virgūlq; bec sp̄ boiuz fre
 quētia terit. nec q̄sq; est q̄ voluptati non obsequat. Sūtq; admodū multi q̄ tāq;
 voluptatib⁹ fruituri obseq̄a pñcipū amplectunt: qd̄q; stultissimū sit opepñū fue
 rit on̄diffe: ac de voluptate q̄ primū oculis pñipit primū dicam⁹. Oblectant nō
 nulli dñ splēdidos eq̄tes pñpiciūt. dñ bella geri exercitusq; cōcurrere vidēt: dum
 formosas cultasq; mulieres intuent. dñ cetus boiuz ornatoz: dñ iocos: dñ iocos
 dñ pulchros equos: dñ picturas: pñ sericeos pānos: purpureos: aurcos: dñz mi
 rificas vestes: insignes vñbes: egregias domos: alta palatia: marmorea templa:
 testudines: viridātia prata: lucos: fontes: flumina: seras serenū aerē: mōtes apri
 cos: amenas valles: armēta: canes: ⁊ bñdi cetera cōtemplant. ad bec oīa multo
 iocūdiora sūt pñuag boibus q̄ curie obligat. nā q̄ seruicio regū mācipatus: est in
 bello nō vt spectator. s̄ vt miles aderit. ⁊ huc atq; illuc cōcurrabit. ac hostē ferire
 seq̄ tueri magisq; oblectare oculos cogitabit. Mulieres nō intuebit nisi cū regi
 placuerit. tūc q̄ illas videbit q̄ alijs grate sibi molestissime sint. ornati vestib⁹ bo
 uines pl⁹ iuidie q̄ voluptatē pñebūt. ⁊ alienos eq̄s ⁊ meliores ⁊ nitidiores q̄ sui
 nō letabit inspicere. iocis atq; ludis praro intererit: lateri regio sp̄ affisces. pala
 tia vñ tēpla picturas facili⁹ spectare mercatores atq; puati boies q̄ curiales pos
 sunt. Quq; reges praro suoꝝ regnoꝝ lūmītes creāt: vñbes inspicere nō nisi vñius
 regni poteris. nec qd̄ apud alias gētes sit pñciosū vidēdi tibi copia dabit: ea q̄z q̄
 in capis sunt visu delectabilia rarissime inspicies: domo clausus q̄ si captius nec
 vnq; exibis. nisi cū rex vel venari voluerit: vel aliter animū relaxare: qd̄ cū fiet cū
 maxime velles domū manere cū niues agros cooperuerint: vel cū solis feruore
 mundus ardebit. Sed marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib⁹ ps maior cu
 rialiū. nec in choris atq; tripudijs feminarū delectatio dat: cū tu illā respicias q̄
 in aliā fert: ⁊ te nedū sp̄cruit: s̄ etiā odit. Nulla dies est in q̄ res mille nō videas q̄
 tuū p̄turbēt aīum. Scmp tibi ante oculos inimici sunt: osculariq; manū p̄sepe co
 geris quā velles trūcatā videre: facileq; plus amaritudinis q̄ dulcedinis vñsus
 tuus ex curia repositabit. At in auditu dices magna est curialiū delectatio dñ no
 uitates totius vñbis viros sapientissimos loquētes: dñz gesta viroz magnorum
 dñz cantus sonosq; audiūt musicoz. Credo ⁊ hoc plerosq; decipe. Sed medēdus
 est etiā huic pñi: ne q̄s oblectaturus aures curie se astringat ac molestiā p volu
 ptate pñpiat. nā qd̄ tu mibi de nouitatib⁹ ais abs negocio pñfuto: cū plura illic dis
 plicētia q̄ grata audiant. Cū nūc ciuitates capte: viri pñstantes occisi: spolia facta
 rapine cōmisse: victores mali: victi boni sepi⁹ referant. Viros autē sapiētes qui de
 ipoꝝ ac secretis nature disputāt. quiq; bystozias referūt. nō nisi p adulationes
 apud pñcipes accipies: q̄ si nō nūq; oratores atq; pñi disertī curias adēūt. oratio
 nesq; corā pñcipib⁹ hñt. nō tā dulcē est eos illic audire. vbi cū metu magis loquūt
 q̄ in scolis vbi sūt liberi: ⁊ ad veritatē nō cōplacētia fant. Hñc ē q̄ athenis dñz
 libera ciuitas fuit ⁊ rome dñz cōsules rēpu. gubernabāt: lraz studia marie floꝝue
 rūt. In curijs vñ dñlibet sermo p adulationē hñ. nībil ad verū dñ. Cōmēdant mali
 boniq; vitupant. Sūt q̄ veterū narrant bystozias: s̄ mendose atq; pñctse: clavis
 auctozib⁹ nō credi: s̄ fabellis inanib⁹ siq; adhibet. Plus quidam de colūna qui

bellū troianū magis poetice q̄ hystorice scripsit. Vel marfilio de padua q̄ trāstā-
 tiones impū q̄ nūq̄ fuerit ponit vel vincētio morcho q̄ liuio: salustio iustino: q̄n-
 to gurtio: plutarcho: ac suetonio p̄stātissimis auctorib⁹ credit. Cirbaristas vō ac
 cātōres: quīs curia solet optimos hīc pl⁹ em̄ hoc gen⁹ boiūz q̄ p̄boz vī poetaz
 p̄ncipib⁹ placet: n̄ ad tuā s̄ regis audies voluptate. Cūq̄ dormire aut aliud opus
 agē velles: tū potissime istoz sonis aut cātib⁹ inq̄etaberis. Qib⁹ hoc viciū ē cātōzi-
 b⁹ inq̄t. Orati⁹ inē amicos vt nūq̄ inducāt aim cātare rogati: iniussi nūq̄ desistās
 Quo sit vt cū nolis audias. cū velis nūq̄ appeāt. Et tñ bis singlis kl̄s aliqd co-
 geri elargiri. Quid q̄ oia iurgioz atq̄ rixarū sūt plena: vn⁹ alteri maledicit: incre-
 pāt se inuicē. Blasphemie in deū scōlez iaciunt: oēs in p̄fuso loquunt. tot clamo-
 res sunt: vt vit sociū q̄ p̄te te est valcas audire. q̄libet sua facinora narrat cū de-
 rogatiōe alteri⁹. Illi sua patriā laudāt ⁊ alienā vitupant. Spurcissima vndiq̄ ver-
 ba p̄sonāt: nulla in v̄bis modestia: nulla rcuerētia null⁹ pudor. SURRE sp̄ audiūt
 vel detractabēs vī ructātes. Itā bis solis libertas ē: q̄cqd vel facere velint vel dice-
 re. At hec si q̄s sapiat surd⁹ pot⁹ eē velit q̄ audire. Itā de tactu p̄gam⁹ in q̄ ven⁹
 potissime dñat quā nonnulli rerū ignari blādissimā in curijs eē p̄fidūt. Ex eo errā-
 tes q̄ mulieres eos amare p̄sueuerūt: q̄ vestib⁹ sūt ornati q̄ crīmes vētilāt: q̄ tor-
 neament⁹ intersūt: q̄ canūt: q̄ choreas ducūt: q̄ sp̄ leti atq̄ bilares iueniunt: sicut
 curiales eē vident. S̄ minime ita ē vt grata sit hic ven⁹: nā si qua est mulier que
 bos amat: nō tñ eis se credit: q̄s loq̄es agnoscit iactatores instabiles plurimū ama-
 tores: nisi forsitan aliq̄ est q̄ famā parui faciat: tūc q̄ mlti circa vnā cōcurrūt. nec
 vllā sine rivali diliges. hinc rixē: cōtentiones: odiosa verba: interdū vbera ⁊ homi-
 cidia: nullā nutrire modico poteris: cui adsint qui multa p̄mittāt. veniet alter te
 pulchrior ⁊ acceptior: nulla tñ fides ē q̄ vno p̄teta sit viro sepe cū amicā petes aut
 aliū cū ea inuenies. aut isse illā ad aliū repies. Qz si tibi grata obtigerit ⁊ fida puel-
 la. nō poteris nisi raptim. ⁊ p̄ furtū eē cū illa: necq̄ em̄ seruire regi ⁊ amori poteris
 qz vterq̄ insolēs dñs est: ⁊ q̄ boiem totū vult sibi. Adde q̄ nedū amicā sed nec cō-
 iugē in curia pudicā vñabis: tot sūt vndiq̄ p̄ci. tot fomosi iuuenes. tot p̄missio-
 res: tot leue. vt nec castissima cōiugē resistere tot impugnationib⁹ possit. Qz si p̄-
 bissima fuerit: deferēda ē tñ: cū indies curie p̄ncipū moueāt. Siue cōiugē sit siue cō-
 cubina tūc anxietas mētisq̄ dolor: qz nec cū amica remanere nec illā ducere tecuz
 potes: ⁊ instabilitatē femine remanētis cui⁹ ē in horas mutari sp̄ suspectā hēbis.
 Fuge irrationes ac detractiōes q̄ sūt amātib⁹. Dinumera discrimina: pōdera suspi-
 ciones: oia hec cū sint priuā q̄uā: curialib⁹ p̄portabilia. nec vsq̄ i atrijs regū tactus
 oblectat. Sequūt alij duo sensus odorādi ⁊ gustādi q̄ p̄tēs p̄iūcti sūt p̄ti diuīcti
 nāq̄ dū fercula redolētia sapidaq̄ p̄medim⁹ vterq̄ sensus letat. Si q̄s aut florū
 aut vnguetoz seq̄t fragrantia nō gustū s̄ odoratū inuabit. ⁊ officiū suū odoratus
 amittet cū i palato cib⁹ mastīcabit. At bi q̄b⁹ in solo palato ē cā viuēdi stulti sūt
 ⁊ pecudū vitā nō boiū sectant. Itā ⁊ apls eos vitupat quoz de⁹ venē ē. rē nāq̄
 dānatā sequūt: quāuis plurimi p̄terea velint regib⁹ obseq̄: vt bibere atq̄ edere
 maxime possint: ⁊ qz p̄ncipes optimis vtant vīnis atq̄ cibarijs vesci q̄s se eis dē-
 sperāt: potaturosq̄ cū regib⁹ se cōfidūt: ac sicut musce pingues mensas sic isti vn-
 ctas dñoz popinas insectant: q̄uis regalibus epulis magis musce q̄ isti potian-
 tur. Videam⁹ igit apud fastigiū regale quāta sit curialiū edēdi atq̄ bibēdi volu-
 ptas: q̄ sane tūc optima est. cū fames adest atq̄ sitis: cū nec illa nec ista p̄trahitur
 At in curia praro añ meridiē cibaria distribuunt: quo tpe nō famelici sed rabi di
 sunt boies. quibusdā vō expectatio longa debilitatis spiritibus appetitum subri-
 puit. alij modico pane vel caseo p̄gustato ozificiū stomachi clausurunt: quo sit
 vt alij vorent quicquid apponit ⁊ ad crapulam impleant. Alij vel minimū sume-
 re nequeant. Interdum in ortu diei ⁊ ante lucem fercula posita sunt. que nisi co-
 mederis vsq̄ in noctē ieiunabis. nec tñ stomachus officiū suū fecit nec appetitus
 adest cū post meridiē p̄rāsus fueris rursus post horā cena ponit. nūq̄ in suo tpe

cibus afferet: binc subite moxtes atq; intestata senectus: et oreis et vomit et illoz
 dolor et calculus: et morboz oia genera viuunt: qualis cena tñ ymū qd succida nol
 let lana pati. vt Juuenalis ait afferet: qd cū biberis insanus fias accosuz: aqua
 ticū: corruptū: pedulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore saporeq; ma
 lo. Taceo illos pncipes qui tñ ceruisiā in potu pber: q cū vbiq; amara sit: in cu
 rijs tñ et amarissima est. Nec tibi aut in argento aut in vitro dari pocula credas
 nāq; in vno furtū timef: in altero fractura. Potabis igit ex ligneo cypho: nigro an
 tiquo: fetido: in cui? fundo sex cōcreta est: in quib? sepe muisse dñi cōsueverunt.
 nec tibi vni cyph? dabit vt si vclis vel aquā misceas vel purū bibas: s in cōi pota
 bis: atq; ibi mordebis vbi nūc vel pedicula sa barba vel saluosuz labiū: vel imū
 dissimū dētes fuerūt. Interea vinū antiquū in tua pntia regi ppinabit: cui? tanta
 fragratia ē: vt ei? odore tota dom? repleat. Bibetis muscatellū: maluatū: ex gal
 līs: ex matrigali: ex riparia genuēs: ex bugaria: atq; ex ipa grecia sibi afferni vina
 iubebit: nec vniq; tibi vel minimū cyathū cōcauit quis cardiaca passione crucied
 q si bonū vinū añ te sit nō tñ iocūde sapier: cū melioris fragratia tue bauerit na
 res. Velles nōnūq; bibere s nō audes nisi maiores incipiāt: nec famuli vinū appo
 nūt nisi post mediū mense: q si añ petieris et importun? petulās et bzuosus iudi
 caberis. nec sine ignominia qd postulas obtinebis: nec ad tuā sed ad maior sitim
 potabis. Quin postq; in mēsa fuerit p multas man? trāsibit añq; ad te veniat: nec
 speres inūdari cyphū dñi pincerne remiscēt: quis in fundo sex bereat vel int? aliq; s
 ructauerit. nā sicut in tēplis aque bñdicte supinfudif. sic i atrijs pncipū vinaria
 vasa quib? familie potāt in anno semel euacuata mūdant. Nec in vino tñ sed in
 aqua qz cruciat? inest. Nā si stomach? dñi vt iuuenalis māt seruet. potuq; ciboq;
 frigidior geticis petif decocta prunis. Quibusdā i estate seruat glacies atq; bac
 in feruorib? vina frighunt: nec tibi miina portio dabit maior: qz si cruciaberis: qz
 vidēdo nihil gustabis. Quid tibi de mappis dicā: nigris lacris vinctis q neduz ti
 bi fastiū moueāt: s manib? applicant teq; sequūt: si qñ te voluerit tergere q plu
 res veriti madidas pinguī iure man? in prijs desiccāt vclib? binc ē illud abdo
 mē q in pectoralib? curialū cernis. vt sati? sit in stabulis porcorū qz i curijs come
 dere dñoz. nā mēsalia illa mūda: sericia duplicata: solis pncipib? seruiūt et indi
 es mutant: tua trūcis affira cādū discerni a mēsa possint. Audi nūc cibaria et su
 me voluptatē si potes: nulla tibi alia mactant aiaia q boues: capre: porci: vl? v?
 si. nec ista recentia vel paululū trita. s postq; fetere ceperūt dispēsatōres emere so
 lent. nā qu o minoris emūt eo magis iurant. Carnes tue frigide bis cocte inūde
 insipide: fetētes fumo et carbonib? plene: nullis pdimētis: nullis balsamētis spe
 ciebusq; nullis apparate. Caules putridi: rape marcētes et musade: legumina se
 micotta: cicera: pisces: fabis: lētib? interdū puluerib? atq; cinerib? mixta. Case? ra
 ro ad te venit: aut si venit vīu? ē plen? vermib?. vndiq; pforat? situ squalid?: saro
 et urioz: butyrū fetidū lardūq; rancidū tua fercula cōdit. Qua tūc apponunt tibi
 cū iā pullos alūt. Pira et poma marida q nisi tu comedis porcorū esca fuissent
 oleū quo tibi excoquunt fercula de lapadib? sumit vel lucernis: cui? fetore fugari
 serpētes possent: qle illud fuisse credendū est. ppter qd rome cū bochare nemo la
 uari volebat. Ego magnifico hero meo caspari cācellario grās ago: qui me bac ex
 sentina inūdicarū detraxit. et ad lautā ei? mēsam reduxit: qñis nisi ipse fuisset iā
 curiarū tedijs renūciassent. Sed psequar ceptū iter. pisces tui vel lucij parui vel
 ca: pones vel allenia. Si nataliciū fuerit potens et renkam gustare luti in quo ia
 quit odore fetentē: vel anguillā colubze cognatā: aut bosce pisces qui apud cloa
 cas vbiū nutriūt. Si quis tibi nobilior p scis apponet qdriduan? ent. Panis tu?
 niger et adeo durus vt vix genūinis dentib? frangi queat. Et qñ s eode pōio sepe
 niger et albus panis emaf: ne tñ assuescas sp nigro pascens. Glolūtq; dñi assidue
 inc se ac seruos disparitatē notari: qñ s neq; voluptati nōnūq; neq; vsui fuerit.
 Qua insup fercula eadē sūt: facileq; in annū qd tibi edendū sit scire poteris: q res

admodū voluptatē diminuit q̄ solet varietatib⁹ irritari. Posset forsitan aliq̄s
 tolerare. nisi meliora p̄ se ferri p̄tinuo cerneret. sicuti curialib⁹ accidit: q̄ dū sordī
 dū panē terunt. dñq̄ in morē equorū vel ordeū vel speltā vorant: aut q̄s vocant
 caseatas. Interea dñi piscē quē corlica misit vel thaurominitane rupes. seu iētia
 nāq̄ guttura faciare nō sufficiūt nra flumina nec maria dñi piscatores. priā queq̄
 scrutant̄ retib⁹. nec piscē sinūt i vicinia crescere: ecce mor̄ alii q̄ lōgī latiq̄ pecto-
 ris. nec nō squillā defert asparagis vndiq̄ septā: cui⁹ cauda nedū familiā s̄ hospi-
 tes q̄s si q̄ affuerunt puinaq̄ despicit ille murenā adducit ex sicilia quā int̄ scyllā
 ⁊ charibdim cepit. dum auster se p̄tineret. quid accipenseris. turtures temulas
 aut alios pisces enumerare. q̄cqd̄ in aquis suauit̄ alitur. ante principē atq̄ id vel
 assum vel oleo vene frano vel vino coctū optimo int̄ odoriferas herbas intuebe-
 ris. Maxia int̄ pisces tibi inuidia accrescit. nec minor inter carnes. Cū ceruiz le-
 porē apzū capzēā castora fascianū perdicē gruē pauonē oricē gallinā turdos me-
 rulas ficculos ardeas. Anseres bedulos agriculos cumculos: a spiolos ⁊ q̄cqd̄
 volat ⁊ q̄drupedat saporis egregiū vorantē principē videas. atq̄ hec egregie con-
 dita pulm̄ etariisq̄ p̄parata suauissimis. q̄ cum respicias nihil ex his q̄ ante te sunt
 mordere potes. S̄ expectas ⁊ ad comitē dicis ecce iā dabit nobis semiesus lepo-
 rē aut aliqd̄ de clunib⁹ apzī. iā piscē assum. iā p̄gelatuz aromatico iure ad nos mit-
 tet. iā pu illū gallinacē iā duas auiculas destinabit. sed euanesce ois cogitat⁹ tu⁹
 nā curialibus nihil horū porrigit. nisi fortasse ad cruciatū tuuz aliqd̄ socio tibi as-
 fidetū mitteret. quo scires illū te p̄ncipi cariorē. nōnūq̄ ⁊ tibi tantilluz dabit non
 quo te satieris. sed q̄ magis afficiat̄ tedio q̄ suauis sunt epule p̄ncipis. scis panē
 an dñm nūcū ac molli saligine factū aspicias ad quē pistandū prius eligit ⁊ ma-
 gno sp̄dēdio retinet artocopus. quē si tangere volueris increpatus pcutieris qui
 panē tui canistri nō recepis nec intactū beri dimiseris q̄ si ver fuerit ⁊ optata to-
 nitrua cenas maiores reddiderūt. radunt tubera terre ⁊ vsq̄ a libya deferuntur.
 Boletī optimi. quales edere solebat claud⁹ ante illū in quo venenū vroz sibi por-
 rexit. Curialib⁹ aut̄ viles ⁊ ancipites fungi ponunt. ⁊ in quib⁹ sepe mors editur.
 Poma p̄ncipis talia sunt q̄lia sorores dicunt. Desperides habuisse ⁊ his solū ob-
 lectari potes. tā em̄ odorifera sunt. vt nō solū p̄pinquos. sed lōge etiā stātes odo-
 re suo pfundūt. tangere tñ illa nō poteris aut quouis pacto gustare. Case⁹ ex par-
 ma placētiaq̄ deducit. Sudās cecus: pinguis ex ouib⁹ factus. q̄ solū serpyllū cuz
 suauissimis herbis depaste sunt. Structorē interea saltantē p̄ domum ⁊ chiromā-
 ta volanti cultello ante dñm diuersis gestibus leporē atq̄ gallinā secantē specta-
 bis. ⁊ qui te nihil horū p̄mittit tangere quibus oblectarens. Quis est q̄ rebus in
 istis voluptatē esse curialibus credat. quis non potius penā ingentē cruciatūq̄
 maximū recognoscat. an non similitū est hoc tormentū illi quod poete sīxerūt
 de Tantalō qui nec in aquis bibere nec in pomis edere p̄t. Quis ad mentē vsq̄
 vtrāq̄ sibi p̄tingant. Quid q̄ in mensa princeps assidue fabulat̄ atq̄ tacēda dicē-
 daq̄ fac. cum tu nec loqui nec b̄scere audeas. nā si forte nutrire p̄sumpseris aut
 nutū aliquid significare. quasi casus p̄ plantas educeris foras. ac vel latro vl̄ fur
 vocaberis vel adulter. Maxia queq̄ dom⁹ vt iuuenalis ait seruīs est plena sup-
 bis. ille panē magno cū murmure porrigit: ille indignat̄ q̄ se aliquid poscas ⁊ qd̄
 se stante recubas. aut nō videt famuli defectuz mensē. aut si vident negligūt emē
 dare. Sepe tibi vinū vel panis dērit. nec tñ aliquod istoz p̄scere audebis. Si
 vel aquā vt vinū tones vel acetuz vt piscē mergas vel sal vt carnes aspgas vnq̄
 petieris importunus diceris. Enumero tibi sedentiū tedia. sed maiora illoz sunt
 qui stātes seruiunt: ⁊ quotiēs aliquid mordēs ipi tecum biant ⁊ aerē soluz capiūt
 qui solis pascunt̄ cenaruz reliquis. S̄ accipe molestias alias. Sunt in curia di-
 uerse dapes. nā raro minus quatuor ferculis cena parat̄. at ista nūq̄ vt optares
 ex ordine dabunt. semp̄ quod vltimuz velles erit primum cum panē satur ⁊ vñ
 plenus torso fueris. tunc cibaria meliora porrigent. vt vñ stomachat⁹ renuas vel

ad erapulā cū tuo maximo bāno comedas. q̄ si q̄s casus meliores epulas initio mēse p̄cesserit. mox ille ex oculis auferrent. Est em̄ magna mistris diligētia ne diutius res p̄ciosiores esse in mēsa p̄mittāt. nā z in ponēdo tardiusculo. z in leuādo celerrimi sunt. Aspice insup̄ in parapside q̄t man⁹ enatāt circa carnes. q̄t cultelli festināt: quale piculū illic manū apponē nisi q̄s chirotheca ferreā recepit. Sicut apud strigoniēsem archiep̄m illū qui an̄ p̄ntem secūdus fuit florētiniū quēdas fecisse cōmemorant. Cōtigit em̄ vt nōnūq̄ alicui q̄s digitū vel portūnculā man⁹ accepit atq̄ momorderit. vituli carnē vel bouis exstūnās. Mense in curijs vidiq̄ circūdantē edentib⁹. Libaria supra caput tuū z humeros afferunt: sepeq̄ super te ius totū effūdīt. Nā te p̄mit is raptat z in faciē tuā vomit in ē ferculū z ferculū magna fit moratēpulsq̄ lōgū expectādo p̄sumit cū interis nec spūere nec scire re potes. nisi scurrarū numero velis haberi. Nunq̄ certa comedēdi est hora. Si tñ in ipso mēse initio nō affueris: cena multaberis aut iurgis afficeris acerbis. Inter bec nec porcos neq̄ cepe neq̄ alliū: q̄z venenū ab oratio bī comedere poteris. Nec igit̄ q̄ principes edunt. nā illa tuū ventrē dedignant. nec que rustici vorant. q̄z vetozē dnis ingerūt: gustare p̄mitteris. Crassus igit̄ illis z nullo sapore cōditis vteris dapib⁹. In quib⁹ si voluptas esset aliq̄: cessaret tñ q̄z continue sunt z imutabiles. nā voluptates vt iuuenalis affirmat rarioz vsus cōmendat. At i bis rebus tantū deest vt gaudiū aliq̄d intercedat: vt male iudicare non existimē: qui sūmā in eis miserā sūmāq̄ cordis afflictionē posuerit. Sed stultū atq̄ impentū vulgus hec tedia nō aiaduertit: solūq̄ suspensas auro vestes ac sublimēs respiciat in eq̄s milites. Et cū opes argentū aurū famulorū cateruas z ornatū exteriorē intuet. miseras interiores nequaq̄ p̄siderat. At seneca sūma prudentia vir. Isti inquit quos p̄ felicib⁹ aspicias. si nō qua cernunt s̄ qua latēt videritis. miser sūt sordidi: turpes: ad similitudinē suoz parietum extrinsecus culti: quo fit vt curialibus q̄ p̄pter irritamenta gule p̄ncipib⁹ seruiūt: nedū ciues priuatos q̄z iocūda cōiuge inter dulces liberos caste ac parce comedūt: vel ruricolos q̄ in medias inter oues castaneas molles z mitia poma cū lacte vorantes. nitidi fluminis vndas exbauriūt. Sed ipsos quoq̄ qui in crepidinib⁹ petrarū vel in pontib⁹ vel ad ecclesiārū valuas medicāt. sine cunctatione p̄ponā. Cū illis nec et̄ snia succedat quod appetūt: nec si successerit meliores p̄terea beatiores fieri. Sūt igit̄ omnes stulti q̄ ob has cās in regiū famulatū sese recipiūt. Ceterū cū ab initio dixerimus quosdā eē qui tanq̄ aie cōsulturi regalib⁹ sese dēdūt obsequiis: extimāt em̄ consulendo regib⁹ vtilitatē reipub. p̄mouēdo: pupilli z viduaz tuēdo causas afflictis z inopib⁹ succurrēdo. tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista pagunt. Respondendū est etiā bis. ne qui stultiores sūt alijs. sapientiores oibus videant. Quis neminē adhuc cognouerim qui nō suū aliq̄d tpale cōmodū apud reges insetaret. Fingamus tñ aliquē fore quē sola salutis aie ratio mouerit. An ita est vt hoc in curia sibi possit obtinere. p̄sulemus nē nos viro bono in obseq̄o vt se regis imergat. Putabim⁹ ne sic animā lucre fieri. Mihi bercule nō fit verisimile in curijs p̄ncipiū vbi tot vicia regnāt. vbi tot irritamēta ab exereatio dētūt subducūt vi virū aliquē bonū posse pseuerare. Nāq̄ vt sessoz bon⁹ in eq̄ retrogrado vlt̄ calitroso exentiet: dilabet q̄z tandē: sic vir bon⁹ z iustus apd reges diffiult. vel imunitus rerū licētia ac fluxu: z tot imundicijs tum vicioz tum hominū circūuetus declinabit a via: z in scopulos ruct ventoz virib⁹ actus z tēpestatū. q̄ cū platonē in atheniēsi curia p̄sperisset. fugere potius statuit q̄ inter tot vicioz in quina mēta morari. Cognoscito igit̄ teipsum qui seq̄ curiā statuis. z an platone sis maior: aiaduertito an virū plus tibi q̄ illi sit ad resistendū male consuetudini: oportet in curijs obsequi oibus cōdicare quod habes: seruire tēporibus: versare naturā z regere. Accidit teipsum buc z illuc torquere z flectere: cū tristib⁹ seuer. cum remissis iocunde: cū senibus grauiter. cū iuuenibus comiter: cū facinorosis audacter: cū libidinosis luxuriose viuere. Quod nisi feceris: nec magnus in curia nec

diuturnus esse poteris. Sed replicabis mihi fortasse illū ipsum platonem quem
 fugisse curiam superius scripsi. Posterius tamen ad dyonisiū sicilie tyrannū per-
 uenisse illiq; seruasse. Sic est. ut ais. Sed vide quid obtigerit. nāq; vocatus ab illo
 per doctrine speciē. cum tyranni vicia corripuisset. tyranni fraude venundat⁹ ē
 Nec is solus ex sapientibus iram principis expertus est. nā zenonē phm senē
 admodū pbaris tyrānus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaragoras no-
 bilis pbus ab anacreonte cyprioz rege occisus est. Boetius iussu theoderici re-
 gis interijt. Longa mora esset si quos viros bonos necari principes iusserint enu-
 merare vouerim. Nec mihi quispiā vel moysen vel beliscum vel aliuz quēpiam
 pborum cōmemorauerit: quasi tibi liceat quod viris diuinis permissus extitit
 nec enim cū regibus illi manserunt: sed functi legatione quā deus eis mandaue-
 rat abierunt. Solus ioseph apud pbaraonē moratus est: quem ordinatio diuina
 pro salute populi illuc transfuserat t venundatio faterna. fatebor t mauriciū
 t martinū militasse ac principibus seruiuisse: sed ille q̄primū xpianus cognitus ē
 cum tota in ore legione thebea truncatus est capite. hic vt vir factus est t regia ca-
 stra dimisit t in obsequiū dei se sequestrauit. Sciebat enī vir sanctus quia pupil-
 loz t viduarum cause ad principes nō egrēdiunt: quia nūq; apud reges causa
 pauperū defendit. quia venalis est omnis iusticia: q̄ impudicus est omnis sermo
 quia nulla misericordia: nullus religionis zelus. nulla charitas: sed inuidia t am-
 bitio tantūmodo dominat. Quibus obistere fortissimi fuerit t plus diuina q̄ bu-
 mana sapientia. Et q̄uis esset martinus ipse sanctissimus. possetq; sua virtute su-
 perare militiā: amplius tamen maliciā nec per se voluit sequi nec alijs imitandā
 suo exemplo demonstrare. Nec saluator noster xps interrogatus quid faciendū
 esset ad vitā consequendā. vade dixit t regibus seruito: sed vade inquit t vende
 oia q̄ habes t seqre me: nō pncipē nō regē: sed me nō curiā s̄ me in quas sequere.
 Videas igitur tibi vir bone qui. ppter animā sequeris curiā. ne ppter curiam illaz
 perdas. quia multi sunt ibi laquei multa offendicula. multe insidie demonū. Du-
 rum est ambitionē frenare: auariciā compescere. Inuidiā domare. Gram cobibe-
 re. Luxuriam cobartare. duz semper inter ista verseris. Si quis tamen a deo sibi
 creditū talentum nouit vincere: vt ista possit t tā q̄ solim aculatus in luto versa-
 ri. si pōt picē tangere t ab ea nō inquinari. Si pōt ignem ingredi t nō vri: nō illuz
 curiā sequi phibeo. nam meritū tanto grandius assequet quāto piculosius mili-
 tauit. Sed persuasum est mihi neminē esse. qui curie seruiendo nō potius vincat
 a vicijs q̄ vicia vincet. Dociles imitandis vt iuuenalis verba recenscam turpi-
 bus ac prauis omnes sumus: in genesi quoq; diuinū oraculū est in hunc modum
 Sensus enī t cogitatio humani cordis in malū prona sūt ab adolescētia. nō sua-
 ferim igit vlli in curijs imorādū. nā t aia vt dixi discrimini magno supponit: t vi-
 ta sepe ante temp⁹ amittit: quoniā vel principū desiderio fauebis ac vltro suis vi-
 cijs arridebis: t aiam pdidisti: vel increpabis malos mores: accusabisq; scelera t
 in re iram principis expetieris. Tyrus persarū rex arpalo familiari suo admodū
 ante charo: ob tep⁹ ebriū in se viciū: filios epulandos in cōuiuio dedit. Cambi-
 ses eiusdem ex charissimis qui se de ebrietate corripuerat: filium sagitta trāfixit.
 Nec tu mihi arestotilē obijcias summū phm alexandri magni castra sequentem
 nescis enim qua volupte hoc egerit: t an sibi libertas fuerit aliter faciēdi. Et secu-
 ti sūt alexandrum cōplures aliq. calisthenes pbus critus frater collactaneus ly-
 simachus miles t pbus insignis. Calisthenes dum adorari more plico alexandrū
 phiber: trūcatus manib⁹ t pedibus. effossis oculis t auribus amputatis miseraz
 vitā in carcere ducere cogebat: Qui cum lysimachus in remediū criminum ve-
 nenū obtulisset leoni obiectus est. Crito cum alexandrum philippi patris laudi-
 bus detrahentē redarguisset. ab eodē vt supra retuli in cōuiuio est occisus. Sūt
 igitur stulti meo iudicio: t vt arbitror tuo Johannes amantissimē: t qui pro-
 pter superiores causas t qui. ppter anime lucrum seruicia principis amplectunt⁹

qm̄ vel qd̄ querūt nō inueniūt. vel p̄ viā spinosā z ancipitē p̄gūt: cū ad finē quē
 cupiūt tutissimis possint z quietissimis itinerib⁹ p̄ficisci. Eset ḡ iā satisfactū bis
 q̄ ab initio p̄posuim⁹: possim⁹q; iā eplaz claudere. S; sūt adhuc alie q̄ plures mo
 lestie curialiū de quib⁹ nō erit ab re q̄ breuiter meminisse. Plurima int̄ dormiēdū
 sunt tedia. Sepe i assensib⁹ dormiēdū est: in paleis: in lapidib⁹: nudoq; solo: in vē
 to: i pluuia: i frigorib⁹. Si plumas fueris assensur⁹: ad pediculos: pulices: culices:
 z alias infinitas vel mordētes vel deterrime fetētes bestiolas te p̄para: nūq; so
 lus dormies: nisi cū sociū cupes. Lintamina imūda: fetida: lacerata: z q̄b⁹ nup
 rime pestilētia sūt mortui tibi dabunt. Comes adiungēt scabiosus: q̄ se tota no
 cte fricabit: ali⁹ tussitabit: ali⁹ fetido flatu te purgebit. Interdū z leprosus tibi cō
 iacebit. Alius frigidus est z vestimēta ad se rapit. Ali⁹ febre calidus z lodicē cū oī
 regimēto supra te iacit. Semp̄ vel ille tibi molestus erit: vel tu illi videberis tedio
 sus: dormiē frequēt in cōr̄vbi vel. x. sūt vel. xx. vbi vn⁹ stertit alē pedis. ali⁹ calces
 iactitat. nūq; ante mediū noctis est silentiū. Veniūt ebrii dormitū: confabulant:
 garriūt: raptāt: rixant: pugnat: z seinuicē cedunt. Surgunt mungentes: sepe apō
 stabula sunt cubacula tua: z eqs fremitantes vel se mordētes audis. nūq; scies vbi
 iacere debeas. nisi dñi dormitū iuerint. Sūt i diuersorijis multi adueniē: mlti igno
 ri: z vita curialiū plerūq; in hospicijs publicis statuit vbi p̄tinuo fures timēdi vel
 formidādi sicarij sūt. neq; res tuas vnq; tādiligentē custodies qm̄ aliqd̄ detractū
 repias. nā z ipsi fures in thalamo tuo dormiēt: z te sospito assurgēt: resq; tuas sū
 te q̄z iacētes eripiet. Adsūt meretrices: ancille: lenones: ioculatores: lusores pas
 ti: qui iurgia cōtinuo pludūt. tantusq; clamor exorīt vt nēdū dormiēs: s; nec q̄ p̄pe
 te est loquētē sociū intelligere queas. Adde loquacitatē eorū qui nocte q̄longa ē
 nūq; quiescūt. Absentē cantat amica: vt flaccus ait: multa plutus vappa nauta
 atq; viator. Nulla dormiēti quies dat. q̄ si vnq; rumores z alia mala somni⁹ vjn
 ceret: ac oculos claudere ceperis: euestigio reuocaberis. z aliq̄ casu fures cōpelle
 ris: credo te ista millies exp̄tus. ideoq; sum breuior. S; alia accipe q̄ int̄ hospitiā
 dū sunt tedia. Narciscall⁹ orāduē ac p̄cio p̄ducēduē. rogāduēq; serui ei⁹ z alliaē
 di munerib⁹: vt hospitiiū tibi tolerabile p̄beat. qd̄ si p̄miserit nō tñ implebit: tēq;
 vel in remotissimis locis vel in fetidissimis ganeis collocabit. Interdū z bone
 stū locū quē dedit vt deseras z alteri cedas minis ac vi coget. Sed esset tolerabile
 fortasse Narciscallo caput inflectere cui⁹ est officiū nō in honestū: at sordidos ho
 mines seq̄ atq; bis supplicare z offerre pecuniā grauissimū est. Nec tñ hoc potes
 effugere nā z coquis z pistozib⁹ z frumētarijs z bladi viniq; distributorib⁹ buni
 liare te cōuenit z ipsoz beniuolentiā emere. Quid ostiariū referā. Hec quotiens
 ille vlnas in pectus detrudet tuū: quotiēs te pugno vel calce repellat: quotiēs vbi
 te viderit venientē portā que patebat statim reducet. Quotiēs te ex cluso q̄uis
 aux dederis: vel minū vel scurrā vel emulum tuum intromittet: quotiēs tibi vt
 dormire principē vel in consilio esse velegrotare mentis. Quid de motu castrorū
 dicam. quis tormenta que nunc incidunt possit enumerare. Quanta equorū est
 cura. quanta armorū: quot vrgēt angustie. Transunda sunt alta flumina. pon
 tes ancipites ascendēdi. Equitandū in tenebris: in pluuia: in vēto: in niuib⁹: in lu
 to in glaciē: in fluminib⁹: in spinis: in nemoribus: in saxis: in p̄cipitijs: in abruptis
 collib⁹: inter latrones: inter hostes: nūq; certus est p̄cipis recessus. fama nō nūq;
 vagat in crastinū esse castra remouenda: cūq; accinctus es vie mutat opinio. q̄
 si forte impatus fueris repente fiet recessus: ibiq; cū paucis: z sequi pene festina
 tur omnes iubebit: idq; tunc potissime curz vel egrotabis vel medianā sumpseris
 vel sanguinē diminueris. aut equi aut famuli tui minus dispositi fuerint. Si quis
 z standi vel recedēdi certitudinē habere voluerit. ex cauponibus vel meretrici
 bus meli⁹ instruet q̄ ex alijs. nūq; quo sit eundū scies: nisi postq; pueneris. Credi
 tur summa luce rex abiturus: tūq; oēs iij equis expectant z ad meridiē vsq; taz
 muli q̄ equi z currus onerati manent. sepeq; onera tāq; recepti deponūt cū ho

iter arreptū est in his locis potissime māsis sit. vbi nec vlna sunt nec obaria: nec i
 quib⁹ recipi queas diuersoria: vbi nō vbertun oia suppetunt. nunq̃ post biduum
 castra manebunt. Est em̃ regibus tediū quoties multitudinē letā audiūt: contra
 nō ex angustis afflictioneq; plebis solatia suscipiūt. ideo nōnūq; mille passus p
 ficiscunt. Interdū quinquaginta milia passus obambulabūt. Gaudebūtq; cū te
 vel familiārē pdidisse vel equū accipient: vel cum te p̃cipitātū in flumina vel fri
 goze obziguissē: vel estu defecisse cognouerint. cum ipsi ⁊ cōtra frigus ⁊ cōtra calo
 rem armati ererint. In castrorū p̃terea p̃cessu. quot p̃ssure sunt. quot calces
 quot trusiones. quot casus. quot irrisiōes. quot blasphemie. nūctuus equus aliū
 cedit: ⁊ in te culpa referē. nūc tuus ledit ⁊ afficeris dāno. Litigant inuicē famuli
 ⁊ in bellū descendūt dñi. interdū seruare ordinē oportet. nūq; cedere loco l3. festi
 nandū est cū aliū festināt. tardādūq; cū aliū tardant. nec p̃te erit quē velis ami
 cum nec ad eū vbi sit poteris ire. Si quo casu cecideris nemo te colliget. sed vni
 uerso exercitu calcaberis ⁊ tam tu q̃ equus in puluere redigeris. nūc in locis pa
 lustribus ⁊ in luto castra ponunt. nunc in arena locorū sterili: ex quo nec lignatuz
 nec aquatū absq; magno discrimine p̃gredi queas. tūc aut estas erit ⁊ caloribus
 erureris cicadis obtunderis. culicib⁹ mordeberis. serpentib⁹ intoricaberis. fetori
 bus ac exalationib⁹ pessimis cruciaberis. Aut est byems ⁊ tecto atq; vestib⁹ nud⁹
 pibis. q; si tu forsan euaseris. famuli. tñ ⁊ equi supeffe nō poterūt. Adde cū prope
 sūt hostes maiores molestias. nunc vitandos lapides nūc sagittas timēdas. nūc
 fures formidādos. nūc latrones. nūc insultus est faciēdus in hostes. nūc cauēdū
 est ne hostes ipsi officiāt insultātes. In armis edendū est. in armis dormiendū
 semp in vallo castrorū in portis excubie sunt habende. nūq; hora quicta est: nūq;
 in pace manere l3: nunq; tube nunq; cornua tacēt nūq; insidie cessant. Quotiēns
 itur ad muros vel cū duo cōcurrunt exercitus. quāta trepidatio est. quot clamo
 res nūc erigunt machine. nūc ferunt tribuli. p̃currūt iacula fodunt missilib⁹ scu
 ta. Coruscāt enses. sub illo equus occidit. hic fossus telo ruinam mināt. Illi ca
 put auferē. huic man⁹ amputat. quidā calcant inter equos. qdā in foucis iacent
 erangues: mille facies mortis vbiq; vident. nō hic misericordia est. nō benigni
 tas nō bñanitas. Sz ille vir bon⁹. ille miles egregi⁹. ille fortissim⁹ credit impator:
 q; plures sua manu necauit. quiq; cruentū gladiū ex pluriū viroz iugulis eduxit.
 Sūt eq̃stres pugne sūt pedestres sūt nauales sūt murales vbiq; res sūt horrede ⁊
 facies iferni silis. nihil ibi lucrari absq; iniuria. primi potes. nec tua sūt q̃ bellis q̃
 runt iniustis vt fere sunt oia bella q̃ inter domesticos fidei cōmittunt. Perdere
 aut illic nedū res s; vitā ⁊ aiā potes. nec tute vitare posse bellū pfidas in q̃ tuus
 rex interfuerit. nemo se mare vitaturū speret cū rex nauigauerit: aut cōmitādus
 rex ē. aut amittēdus in tot tantasq; difficultates. aut iuuenis es ⁊ sufferre insoli
 tas res nō potes. aut antiqu⁹ ⁊ deficiētib⁹ virib⁹ nec inediā nec sitim nec labores
 sustinere vales. P̃tereo morbos q̃ duz sic angimur nos aggrediūt. q̃b⁹ coacti
 vel in via deserimur. vel inter ignotos plerūq; diē claudūt. q̃ domi inantes p
 multos annos viuere potuissent. Sed redcam⁹ iam in vrbes. simus in amplo
 spacio: loq; loco quiescat curi: deerūt ne p̃terea cruciatus. an nō fient indices ho
 ua edicta ⁊ cōstitutioes noue. quib⁹ vt te coaptēs. singulis dieb⁹ de nouo incipies
 viuere. Siue rex sedeat siue stat. tibi tñ semp erit standū. nec vllam tuis tib⁹ po
 teris dare quietē. Sed nōnunq; sedens temerari⁹ iudicaberis. Quid nō in stipē
 dīs exigēdis. quāta morositas: quātaq; diminutio ē. nūq; i tpe dat. nūq; integz
 nūc adistū nūc ad illū remitteris. diuersisq; mēdacijs eluderis. multa sunt p̃ter
 q̃ magnifico caspari cācellario teneor. sed in hoc q̃ sue magnificētie sum obno
 xius. q; me non patit solario meo frustrari sicut alios video: qui suoz gemūt frau
 dari salarium. Itaq; stipendia recipiunt nisi distributozem donauerint: nec vllus
 est qui tam dara conuentionis sue capitula faciat: ⁊ ad voluntatē officialium nō
 recipiāt interpretationē. qui sūt omnes auri corrosores. Sz iā de necessarijs aliqd

dicam: qui et ipsi curialiū tormēta et augent: nūc hoc nūc illud impetrari sibi petentes et siue durū sit siue absurdū qd optant: tñ impetrare te volūt. Quidā potētes sunt qui ex grā pīncipis pmouere pīn quos possent: s tales sunt eius cōsanguinei. vt vel eis benefacere nō audeat: vel si audeat infamiā populi et indignatiōē supra se dei sustineat. Quid q amorē in se pīncipis nemo vep assequit: nāq vt socrates in eo quē de regno scripsit libro testat. Pīncipes neminē nisi in consulto quodā impetu diligūt. q si quē amāt: nō vt amicū diligūt. Inter pares cñ amicitia versat: sed eo modo amant quo et canes et equos diligunt: fructū vt exinde suscipiant. Quid dixi errauit: certe multo plus equ⁹ aut canis q̄ homo diligūt mortuo quippe viro mor vir altus adest qui locū defecti magnis pcib⁹ sibi dimitti postulat. at canis vel equi mortui vice non supplebit alius nisi vel emptus precio vel grā. Parū ad huc dixi. cū nedū non dolenda sed optanda mors tua pīncipi sit: q diuiti⁹ seruisti: aut enī p longis obsequiis nō te remunerauerit: et soluit obligatio mortis tua: dulcedq suo ex ore sonabit. Vt si mortuus nō fuisset hō ille: magnis enī munerib⁹ donassem. Aut largitus est tibi plurima q te mortuo recuperare se sperat. vix cñ hodie diues aliq⁹ morit⁹: cui pīncipes nō succedat. Sz audiā quot iminent tibi molestie ppter psonā pīncipis. raro nedū inter pīncipes sed inter pīuatos quoq vir bonus reperit. Cicero in diuinationū libris. Si que rarissime sunt monstra putāda sunt: inquit magis monstrū erit vir bon⁹ q par⁹ mule. Astipulaf buic sentētie iuuenalis: qui licet prius dixisset. Rari quippe boni: vir numero sunt totidem quot thebar porte vel diuitis hostia mili. Postea tamē q̄ si septe reperiri nō possent amplius se restrinxit dicens. Egregiū sanctūq virum si cerno bimembri vt monstrū puero et miranti sub aratro pisabus inuētis et fete cōparo mule. Nec diuina scriptura remissior est. Si quidē apud paulū p̄bete verba relata sunt. Est autē deus verax omnis homo mendax. Et iterū scriptum est. quia non iustus quisq nō est intelligens. non est requirens dēum. Accursus: non est qui faciat bonum non est vsq ad vñ. Quidē vt oratores ac peete cum sacra scriptura concordant: vides ne vt rari boni. mali hō infiniti sunt. Si ergo rex tu⁹ malus fuerit dolebis eius infamiā eiusq vicis cruciaberis. Si avarus est angeris: quia nec te premiat nec alios benemeritos et quia plurima negligit ne sumptū faciat. Si liberalior est times ne pfusione nimia obliuier erariū. Si crudelis vereris ne i te tuosq seuiat. Si pius egresers: quia nō vlascit iniurias. Si audax pericula reformidas. Si vecors hostib⁹ inuides qui sibi semp insultāt. Si loquax multiloquis esse nō absq peccato cognosces. Si tacitus dicis q nec amicos nec seruitores verbis scit retinere. Si vinolētus accusas ebrietatē. Si vino nō vti⁹ q parū sit letus grauaris. Si luxurie cultor est doles. q plurimis iniuriat. Si feminas fugit: dicis non esse virū. Si paucos ad se admittit: displicet tibi inter illos nō esse. Si cōis est oibus: irascers q tam reliquis q̄ tibi sit familiaris. Si cūni ex parte bonus est quod monstrū fuerit: cū tu sis malus doles q̄ tuis vicis nō aludit. Aut si tu quoq sis bonus quē admodū est difficile: dolebis pīncipi bono nō arridere fortunā. sempq anxi⁹ eris suo statui: egrotabis cū eo: quoniam non tam filio suo pater affiat q̄ bono pīncipi bonus seruus. Cui etsi fortuna fauerit nūc mutationē: nūc insidias times: nec dormies vnq̄: nec vigilabis in pace. Est in sup magna viroz recreatio mētis secessus: cum se aliquis retrahit in solitariū locū ac vel meditat vel legit vel scribit: totūq se musis prebet. Et nūc platonē: nūc aristotilē: nūc tullium: nūc virgiliū: nunc alios doctores iam dudū mortuos s fama viuētes et scriptis alloquit. Sed hac voluptate pīuati sunt curiales qui semper in ocio sūt: in clamoribus: in tumultibus: si tibi nō nūq̄ particula mense deleger in qua vel legas aliquid vel scribis: mor aliquis instabit qui te veret. Et si alq celsauerint: nō aberit dispensator: qui propere computū faciat: era q moueat. nūq̄ tibi angulus patebit quietus. in quo possis cum scipione dicere. nūq̄ minus solusq cū solus. Oportet te pīncipis illis sanctisq viris carere atq̄ inter homines vi

nere quos rectius bestias omni virtute carentes appellaueris. Sunt qui dicunt filios suos idcirco p. incipibus tradere vt mores ediscant fiantq; virtute p'states. Melius dicerent ad intelligendā maliciā turpitudinēq; discendā se filios transmississe. Sunt enim in curijs viciōssimi iuuenes: sermones inbonestis: ille luxuriā cōmendat. ille voracitatē: nemo de virtute se iactat: sed aut virginem violasse aut stuprasse nuptam. aut emulum occidisse aut rapina sese aliquid nactus gloriabitur. que scelera sic adolēcentes imitantur atq; imbibūt vt nunq; postea dimittant. nec te putes adolēcentem pudiciū sobrium verecundū z bene morigeratū apud principes inuenire: omnes b'mōi sunt quales magistri. Verū est enim q; terentiū ait. ad peiorem plerūq; partem animū applicari. si quis ad eā rem magistrū fortitū sit improbiū: sic natura iubet: velocius z citius eos corumpunt exempla mala cum animū magnis auctoribus subeunt. Refero maximas deo grates qui mihi iam viro sequendi principes animū tradidit: cum iam a parentibus virtutes aliquas sic acceperam: vt amplius amittere nō possem: q; si aliud non est. hoc saltem habeo quia nōnullas didici litteras quarū esset omnino ignarus: si pueritiā meā curia suscepisset. Est enim in curijs principum viciōsum litteras nosse. z probi loco ducitur disertus. Est itaq; magna litteratorū molestia cum se contemni p. omnia viderint: z res maximas ab istis dirigitur dicam ego negligi: qui vix inter manus z pedes quot habent digitos nozunt. Sed est etiam illiteratis sua turbatio cū viros in curiā doctos ac latine loquentes venisse vident: quos ipsi nequeunt intelligere. Quid preterea de cōscientia tua dicam que semper inquieta est semperq; te mordet cū tu te scias multis viciōz illecebris inquinatum: nullū grauius supplicium vt seneca scribit q; cōscientiā. hinc iuuenalis cum tamen bos tu euassisse putas. quos viri cōscia facti mens habet attonitos: z surdo verbere cedit. Occulum quoties aio tortore flagellum: penaq; tam vebemens ac multo scuior illis: quos z cecidit grauis inuenit z rhodamantus: nocte dieq; suum gestare in pectore testem. Sed audi obsecro ciceronē pro sergio rosio: cuius hec si bene meminim verba sunt: sua quēq; fraus z suus terror maxime verat: suum quēq; scelus agitat. amentiaq; afficit male cogitationes cōscienticq; animi terrent. Hec sunt impijs assidue domesticęq; furie que diesq; noctesq; penas parentū a cōceleratis suis filijs repetant. Quaq; te vertis: oblocutiones de rege. de consiliarijs: de te ipso sunt: cum vel nimis subditi grauamur: vel hostes instant dum curia in choreis est: aut in venationibus occupata. Nullū inter res mundanas maius: minus est hominibus a deo cōcessum. vt cicerō dicit q; amicitia. At hoc bono tam suauī tam vtili tam necessario priuati sunt curiales. nāq; viciōssimi fere sint oēs nō amicitia inter eos esse sed factio quedam z cōspiratio pōt. Inueniunt nōnulli industri laboriosi curiales: at in his adumbrata non expressa sunt signa virtutū. Vident quidem liberales sed rapinā sequunt. Si sūt casti ambitiosos inuenies eos atq; superbos. Si humiles ebrii sūt z nebulones. In nullo virtus est aliqua quē mille vicia nō comitent. Arduum est in hac hominū colluie: virum amicitia dignum reperire: q; si quis inuentus fuerit bonus: vel regi nō placebit vel magistratibus. nec eius vti beniuolentia poteris: quia nō licet in curijs habere cōmercium inter illos qui non sunt accepti: videbisq; nōnunq; illos quos diligis: z qui tibi sanguine sūt coniuncti ad supplicium rapi: z quis d. facile sit tacere cum doleas. nec cōqueri poteris neq; bis cere. Sepeq; cum illo cōuersari cogis qui tibi vel patrē vel matrē occiderit. Si ei? cōditiōis fueris vt famulatū possis tenere inuenis fuitores tuos ebrios: gulosos: rixosos: insolētes: inmemores: negligētes: incertes aduētos homicidas. Si rursus tu alti famuleri: dñz auarū q; rulosū iudū temulētū loq; repies. Discurre p. oēs curie stat? q; cōtēti p'siliarij sūt: suis cōsilijs non acquiescere principes. Quid aiunt cācellarij cū eoz littere ad honorem regis z vtilitatē scripte trāsire nō possūt: nisi correpte z ex bono in malum mutate. Quid magistri curie z marescalli: pū obediētia nō inueniūt. qd m'ri camare duz

eorum computa corripunt. quid capellani dum in celebratione diuinorum officiorum suspendunt. quid medici dum negligi sana et nocua recipi cernunt. quid milites quid cubicularii. quid tubicines dum stipendia sibi negant: quid coqui qui nil parare sine reprehensione possunt. nullus est cui non sint infinite molestie. Atque ut breuiter dicam: per multas tribulationes intrant iusti in gloriam dei. curiales vero cum multis cruciatibus acquirere sibi gebennam student. Nihil de clericis et religiosis dixerim qui cum Ioseph pallium. cum Mattheo thelonium. cum Iobane sindonem: et cum samaritana cupiditatis ydria iussi sunt relinquere. Taceo et illos qui necessario et inuiti sequuntur curiam. nam ut Cicero pro sexto Roscio dicit quod ego inuitus et necessario facio. nec diu nec diligenter facere possum. Credo iam me per missioni mee satisfecisse. quia stultos esse probaturum dixi. omnes qui aliam vitam habentes in qua possint se honeste traducere. curiarum molestias sequuntur. Ad cum ita sit relinquamus hoc pelagus inquietum. nosque in aliam vitam redigamus. Namque si pacem cupimus. si oculum diligimus. si nobis vivere volumus. si salutem anime querimus. fugienda sunt nobis atria regum et aulici tumultus. in quibus nec requies nec bonarum artium exercitatio. nec virtutis amor aliquis regnat: sed auaricia tum libido crudelitas crapula inuidia et ambitio dominatur. quibus viciis qui sit datus nullo se poterit argumento tueri. quin apud viros doctos et malus esse conuincatur et stultus. Vale vir nisi ex curialibus vnus esses meo iudicio prudens. Pridie kl. Februarij. Anno salutis. M. cccxlv. Ex prueb.

Epistola. clxvij.

Gaudet de reditu amici.

Aspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendo patri domino Johannil carnialis iurisperito et apostolici palatii causarum auditori. Venit ad me nuncius tuus cum litteris quibus mihi significas te iterum nurebergam repetere. In qua re probetam me reddis: scis enim hunc reditum tuum me tibi predixisse. quia dietas nostras pretermittere non potes. Et sicut arbitror inter nos libenter viuis. nam et nos letis animis te intuemur. Sed vellem ego aliam ob causam te inter germanos commorari nec semper hoc ecclesie negotium in manibus nostris nunquam expediendum penderet. Longe namque plus mali secum afferret bec diuisio christianorum quam inuicem litigamus. quam turcorum impugnatio aduersus quos cum ceteris sentimus idem. Sed dabit deus his quoque finem. Quod de diete cursu deponis. non possum cum certitudine scribere: hoc scio et hoc tibi notum facio nostrum regem in dies se instruere ut ad dietam ascendat. Diem certam recessus prescribere nequeo: sed omnis apparatio fit ut quanto citius iter sumas. Quid autem impedierit celeriore recessum dicam tibi cum presencialiter verba seremus. nam et bohemos et hungaros res innouate sunt. quas me referre plenius agnosces. Tunc etiam quod in reusingen. successerit tibi aperiens quod iam audisti germanum meum castrorum et aduersariorum meorum castrorum esse. cui iam adempta sunt quae inuaserat castra. Sed in ulte nobis per ba-silienses inferunt mine aduersus quos opus erit armis tuis ne iuri nostro et aplice sedi fiat iniuria. Noua bona quae scribis de afferre leto corde intelligam ut illinc fructus alius emergere possit qui te nosque leticia compleat. Vale optime. Ex vienna. xx. maij.

Reprehendit cardinalem non scribentem. Et iterum

Epistola. clxviij.

Aspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendissimo in christo patri domino iuliano cardinali sancti angeli. Accedunt nos indices ex buda diuersi nuncii nec vltimus est qui me tuis litteris proleat. Quid cessit non scio solamque mirari me restat interdictum et pieturum utroque sepeque mecum dico. Aut nimis secunde sunt res cardinalis qui fui totius obliuione prestat. aut nimis aduersae quae scribendo vlt ne me tristat. Sed neque hoc queco. Nam cum tua prudentia et summa sapientia meum reuoluo scio quod nec perperam rebis fieri nec peris succubis. sed quemadmodum de socrate suo dicebat ratippe solebat. id est fortis vultum eiusdem generis. nec vultum duntaxat ut ille sed animus quod. Cur ergo autem non sit bec facituitas non

possum agnoscere. Is hunc? q̄ mō palatini lras ad me detulit: eplam meā inq̄t se
tue paternitati reddidisse. Posset aliq̄s dicere latere te cū aliq̄ huc veniunt: id sit
q̄ nō est inq̄sitio facta. Nō admitto expurgationē: aut altior cā q̄ q̄scere faciet.
quā nec cogitare possum nec somnare. Atq̄q̄ sit p̄cor tuā dignitatē ne me des
obliuisci neue me tuis scrip̄q̄uatiū facias. Cupio scire sospitatē tuā regni bugarie
statū? q̄d aduersus p̄fidā machōeti sectā pareat. Scis itaq̄ nos eē p̄dictos: vt
et tu in bugarica et ego tibi theutonica facta renūciē. Inter oēs boies seruāda sūt
pacta: et hinc fides dī: q̄ sit qd dictū est. Si nō est ap̄d te papius: scribe mox ve
tusto i cereis tabulis et ego ab hic nauē nō papiro tū: s̄ etiā p̄gamienō p̄ hystriū tibi
onustā mittere curabo. Nūc me qd rep̄bēdo ipse faciā: significabo q̄ hic fiat. Di
latū est vsq̄ in hāc diē iter ad cōuentū nurebergen. nō sine magnis et arduis cau
sis possum dicere nō esse itū. S̄ cur nō sit itū et si scio causas non possum dici. Tu
scis regib⁹ quāte sint enre. Nō tā facile rex mouet castra q̄ miles equum ascendit
Nūc iā sum⁹ ad iter accincti. Nō puto me ampli⁹ ex his locis tue reuerēdissime
paternitati scripturū. Et nureberga meas fortasse lras recipies. Illuc sequunt⁹ re
gē albert⁹ et signinū dūc austriae duces. Alric⁹ alie comes et dñs de walsee p̄ncipes
theutonice et oratores cōitatu oēs aderūt. Quid secuturū sit in reb⁹ ecclie: nedū
scribere s̄ cogitare vniū illū est. Sūt em̄ inter se p̄ncipes admodū discordes et
aliq̄ huc trahūt. Johannes carniol vir tuz doctus: tū sensatus. et nicola⁹ cusan⁹ nri
sanguinis oculatissim⁹ illic sūt: et alter⁹ p̄r oratores. Jā tonitrua et coruscatio
nes inceperūt. Atinā pluiā nō grandinē habeamus. Sūt nōnulli q̄ iudicia sua
pluris faciūt q̄ tot⁹ orbis siniam. Voluisses in hoc cōuentu tuā reuerēdissimā pa
ternitatē vt vidisse quale bellū apud eos verbis gestū sit. In quo certamine scio
quātū valuisses. Peliū cōtra infideles: et si militū cobortationes de sideret: et cō
cilia matura manib⁹ tñ q̄ verbis magis gerēdū est. nec p̄terea min⁹ est vtile vniō
nē in ciuitate tueri q̄ hostes pellere. Quid em̄ p̄dest eos qui extra eccliam sunt cō
primere si ab his qui intus sūt laceramur. S̄ dixi iā satis. Et italia nihil noui ba
beo nisi q̄ ille cōuent⁹ q̄ senis. p̄ cōi tot⁹ aulonie pace diuti⁹ sedit: reb⁹ infect⁹ dis
solutus est: nec animi p̄ncipiū cōiūctiores sūt q̄ aū fuerūt. Tibi forsitan certius
illius terre noua scribunt vñ tua origo est: mibi q̄ solo materno genere sum ita
lie cōiūctus nō tā d. ligenter singula patehūt. Vale optime et me q̄ semp tu⁹ fui et
ero vita comite noli scriptorū tuorū expertē facere. Datū wiene die. xxij. Junij
Anno. M. cccc. liij.

Laudat treugas i regno bugarie fieri et aliq̄ de
vniōne ecclie ac de passagio p̄tra thurcos inserit.

Episto. clxix.

Asparichlick cācellari⁹ imp̄ialis. S. p. d. Reuerendissimo in xp̄o p̄i dño
Juliano cardinali sci angeli ap̄lice sedis legato. Erā dubi⁹ qd cause foret
q̄ ad me diu nō scripsisses. Verebar nāq̄ neue mei cēs oblitus vel alia ti
bi molestia cōtigisset q̄ scribere nō p̄mitteret: cū lras tuas accepi in diē ascensiois
ex buda missas q̄ mibi nō solū dubietatē ademerūt s̄ magnā q̄pe voluptatē et le
ticiā p̄buere. Et illis nāq̄ sospitatē tuā intellexi. et memoriā mei sp̄ mēti tue herē
Agnouī quoq̄ quo animo litteras cernis meas: qd certe ex amicitia puenit vt
scribis: quis aliqui inter seruū et dominū nō amicitia s̄ tñ dicāt dilectionez
vigere. nō est tñ de re s̄ de noie disputatio: mibi tā serui qui pro salute dñorū q̄ do
mini qui p̄ seruoꝝ cap. te magnis sese obiectāt periculis veri vidēt amici. Quis
enim seruū illū nō vere amicu iudicet: qui ob vindictā necati amici. p̄noziū impe
ratorē interemit: captus ridēs crucē sicut et liuius scribit et cicero. nisi fortasse di
cere volumus seruū esse desinere qut dñi nascit⁹ amicitia cū amio sit alter ego
et amicitia nihil sit aliud q̄ diuinarū et humanarū rerū cū sūma charitate cōsentio
Inter cui⁹ pomeria nec seruitus intrat nec dominiū: s̄ siue hoc siue illud sentim⁹.
mibi palā est ex amore fieri q̄ epistolis meis benignus est auditus tuus. Et quia
sic cōfido scribo sepius tue dignationi. nec vereor ineptias meas ostendere: et nūc

res leues nunc inuisione dignas significare: dum tui non videar oblitus qui semper
 sum memor. Sed utinam reuerendissima paternitas tua quo vultu quo animo. quaque
 iocunditate et alacritate tuas suscipias litteras. certe non semel sed ois dies mihi scrip-
 ta tua differret. cum me scribere poscis ipse potius scriberes. Sed mitto hoc sperans
 deinceps frequentiores epistolas ex te me recepturum. Quod de treugis refers cognoui li-
 bent. nam et ego in hac parte magnam operam prebui ut reciperent: ut qui Hungarie tam patrie
 mee bene esse cupio. et illi videre quietem toti affecto precor: nec exeratui con-
 tra turbos ituro vellem aliquid ob stare. tum quod subditos meos pacis comoditate po-
 tiri desidero. Sed timeo ne meum desiderium evanescat et plus alijs quam mihi mea stulti-
 cia profuerit bene sit quam alijs conferam agros. Nam patriarche satellites qui casili sunt. non ab-
 stinet boldis meosque rusticos non sinunt quiescere. sed grauioribus indies exactio-
 nibus. Et iam videre videar treugas ipsas quibus sunt accommodae. mihi tamen non no-
 rias fore nisi aliter prouideat. Ego certe apud cesarem nostrum summo studio nitus. ut in
 agris magnifici palatini boldarum cessat exactio. In qua rescriptum est capitaneo lau-
 rini quantum opus est: nec illi agricolae amplius vexabuntur. Confido igitur palatinum ipsum
 mihi vicissitudinem redditurum sicuti sibi scribo. Sed perdet etiam mihi diligentia tua
 cum ipso palatino si apud regem polonie et alios. put res desiderauerit meam cum primo
 ueris. Ad quam rem non porrigo multas preces: quoniam uiris prudentibus et amanti-
 bus satis est indigentia denudasse: vulnusque medico dexterasse. Soli peto ut treu-
 ge quae publice sunt utiles. priuatim quoque frugifere sint. quia nec publica sine priuata
 sunt. nec sat est erarium ciuitatis vel principis abundare. nisi et domus priuata sint opule-
 tes: scintilla cuius plena. Magni operae curandum est ut beneuales inducie sint et sta-
 biles. quam sicut existimas aliquid pariet hec temporanea pars. ut melior possit haberi
 et longior. Nam sicut ex paruo bello maior sequitur sic ex breui pace gigni diuturnior
 potest. Noli scabunt hoc biennio sicut putandum est truces animi: subibit iniuria-
 rum obliuio: commercia inuicem habita familiaritates pariet ex quibus facile si sic diui-
 ne pietate placuerit vniuersalis concordia poterit inueniri quod deus precetur. Nam
 res ecclesiasticas ingredior. Laudas me quod in nurburgen. conuentu labores meos
 pro pace ecclesie et veritatis defensione sum positurus. Hoc non me dignum laude sed
 indignum reprehensione facit. quia obnoxium sum? ois qui christiano censetur nomine. matrem
 nostram ecclesiam solari: veritatem tueri: christi vicarium honorare: apostolice sedis reue-
 rentiam atque obedientiam impertiri. Qui secus agit dignus est obprobrio et anathe-
 mate. ac ecclesiam labefaciat. hos decet potissime insurgere quod maiori auctoritate et
 potestate fruuntur. Et hi maxime arguendi sunt. si negligentes aut desides crescere malum
 sinunt et virus effundi amplius. Ne quidem et mei similes oportet hortari: rogare: in-
 stare: et incessabili vocis tuba clamitare ut principes euigilet manusque opponant.
 Quod ego pro mea virili non negligo. speroque si res non bene uerit mihi nihil esse imputa-
 dum. quia nec clauus nec tecto in manu est mea. Jam ibimus nurburgam. Nam rex et suiffa
 tres germani et patruelis itinere se accingunt. Puto quod circa iohannis festum exibi-
 mus austria. Quid secuturum sit nec dicere possum nec opinari. Tot enim capita
 sunt ut nihil difficilius sit quam vaticinari quo illa diuertat quot hoies tot sine. Au-
 dio plura quam me perturbant. Tamen sicut alibi scripsi tua reuerendissima paternitas i die
 ra fuisset quod et concilio et auctoritate multum ad pacem valuisset. Quicquid sequetur forti-
 asio toleranda erit. Quis non putet id obtinere quod paucorum perfidia et ambitio querit. sed
 tamen aduersus hos tua paternitas profuisset et cum regia maiestate et principibus electori-
 bus de passagio tractare potuisset. Res ardua et magna. magnos promotores desi-
 derat. nec tot principes in unum conuenire queunt. nisi facundia boni viri monent.
 Ipse pro se princeps nunquam ista somniat. nec fide prebent si quis non maxime auctoritatis
 velit persuadere. Ego certe reuerendissime pater egregie quod scribis cupio nec derideo
 cogitatus tuos ut suspicaris: sed pro laudibus. nec scio in qua re possis utilius quam
 in hac insudare. Quid enim vel honestius vel sanctius est quam nomen christiani ampliare
 quam fide seminare catholica. quam aias dyabolica fraude deceptas ad lucem veritatis

reducere. Hoc ē sane qđ cardines deet ecclie. hoc est opus ecclesiastici viri. hoc dignitati tue p̄cipue cōuenit. sed mibi reuerēdissime p̄ impossibile videt tantus op̄ p̄ lras fieri. Cū athenē. bello. p̄mouerent. demostenes qui tūc exul erat nō lris quis scribere facūdissime sciret. s̄ lingua vniuersas grecie ciuitates in fauorē patrie nouit. Idē mibi tue reuerēdissime paternitati gerendū videret. Suscipiēda legatio foret ad germanie gallie z britanie principes. rogādus rex noster vt si- cuti regum p̄mus est ita z belli p̄ncipē se cōstitueret. Scio qz minervā doceo: s̄ non obest. Magna res hungaria est. multos viros habet multasqz vires. sed ad pellendū thurcos: europāqz vindicandā maiori potētia opus est. nec tu id inficia ris: qđ germanos cōcurrere cupis z italoz dassim. Sz mibi nō psuadeo tantam rē p̄ lras posse moueri. Ideo vidē vellē reuerēdissimā p̄sentate tuā p̄ncipes no stros adire cū mādatis z bullis ap̄licis z eoz qđ p̄sentit lris. qđ casu nedū de pas- sagio greciā ex vnguibz machometi. s̄ aliā qđ liberādā sperarē. Nec volui dixisse cū venia. Cōmēdo me tue paternitati reuerēdissime. Cesar tibi z virtuti tue mirū immodū ē affectus. De secūdū iter tuū z qđ paras opus. Datū wiēne. xliij. maii.

Exponit quo pacto eps patauiē.
fridericū cesarem honorant.

Epistola. clxx.

Meas filii? impialis secretari? S. p. d. Jobāni cāpissio p̄stati p̄ho z ami- co veraci. Subet lex amicitie oia inter amicos eē coia siue modesta siue io- cūda qđ contigerūt. Te bec p̄bia iam dudū z a teneris vt aiunt vnguiculis edocuit. iō nō agā hoc pluribz sed ad rē venia. Magna mibi p̄ hos dies oblata voluptas est: ad cui? plenitudinē sola tui p̄ntia desuit qđ mibi omne gaudiū solidi? reddidisset. Sed cōicabo tibi lris qđ verbis nequeo: q̄uis z calami? impotens est oia referare. Audi tñ z voluptatis mee porciunculā recipe. Fui nup apud wien- nā plurimū mēsus: qz cesarē nostrū res tuz ecclie tū imperij timebā negligere. Nam qđ dictū z scriptū fuerat de cōuētū nurbergen. videbā quodāmodo postfer- garī. Sed aduenierūt mox regia mādāta qđ nos sequi regē iubebant quoniā is die iouis. ix. iulij ex noua ciuitate recesserat iter suū versus nurēbergā cōtinuaturus. Letati oēs hoc nuncio sumus. Ego cū magnifico cancellario caspare tui amante regiam maiestātē biduo sum secutus. Post cū rex oppidū suū quoddā extra viā posītum visere vellet. nos anasum prexim? vbi olim ecclesia metropolitana flo- ruit laureacensis dicta. Fuit em̄ laureata vbs admodum insignis in ampla cā- porum planicie z super flumē qđ etiā anasum vocitant. Sz post qđ achilla rex bu- norum vrbem hāc deleuit vbi arx erat oppidū ex nomine fluminis restructum est Sedes vō metropolitana in salzburgam translata. Hic vna nocte cōsedimus. Postera die cū duo miliaria teutonica cōfēcassimus nemus supra collē transiui- mus: castellū conspicimus ecclie patauiē. qđ aliq̄ apozū planicierū montē ap- pellant. Ibi prelatus insignis residebat leonardus episcopus patauiensis. qui su- scepturus regem illic obuiā venerat. Tu hominē nosti. Itaz z hic wiēne fuit cū tu cardinalē sancti angeli secutus regiā maiestātē iam annus est visitasti: vir ele- gantis stature: blandi colloqui: ingenij prudentis ac liberalis: qui p̄mū in con- cilio regio locū tenet. Hic vbi ex alta specula cancellariū vidit aduenientē: rē are- scallū suū obuiā destinauit qui nos ad secretā viā deduceret. In publicis autē di- uersorijz p̄ceptū erat ne qđ nobis venundaret vel ad boim vel equoz vsum. Et qz dispensator cancellarij p̄uenerat iamqz popinaz arimauerat oia iussit eripi. nec vnū ex familia nostra passus est extra arcē eē: s̄ eqs etiā pabula ministravit qđ vbertim triūno factū est. Cēnimus igit ad eius cōspectū: post qđ hic diuina p- egerat nō tam lectus herculē suscepit euander aut achestes anchisen. qđ hic nostrū cancellariū. Nam z illū z nos singulos blando vultu z alacribus oculis ad se re- cepit. modesto qz risu quoslibet amplexabā ac dulcissimis verbis consalutabat z vt q̄libet valeret p̄cūtabā. nec nos vti seruos qđ nō erat impar. s̄ vt filios vt frēs p̄tractabat: nemo crede mibi ē iohes amātissime quē vnqz videri tā benign? atqz būan? i uos hospites. tā magnific? i cōficijs tā splēdid? in p̄uiuijs. tā largus

erga personas miserabiles tam equum in subditos. tam iustus in omnes: quod istum platum accepi.
 Hospitalitate magnificentiâ ac liberalitate ego ipse super preceptatus. Neque hic sicut
 plerique bona ecclesie in necessarias partes. aut in alios illaudabiles usus convertit
 sed elargitur pauperibus christi quam plurima. Nec princeps est his in partibus ante cuius ostium plures
 pascunt inopes. Taceo clemosinas quas dâculum facit. Illa et comitibus et baronibus
 nonnullis occulte subuenit: quos rota fortunæ instabilis precipitauit. Datet preterea
 domus eius preclaris spiritus hospitibus. Et hanc ea resistentia quam tibi albertus austrie dux fecit:
 qui postea rex húngarie bohemicæ ac romanorum fuit: in octuaginta milibus aureorum suam
 ecclesiam dânicauit: hic tamen postea quam pacem nactus est: in edificandis tunc castroꝝ tunc ecclesia-
 rum reparandis septem et viginti milia florenorum exposuit. In redimendis autem censibus
 ac peditibus pignore datis tria et viginti milia. Et tamen tales prelatos tridantina sortita
 fuisset ecclesia. Sed quod ego ista commemoro: sequar quod cepi. Erat iam prædium opiparis
 epulis appositum. Ascendimus aulam ibique iuxta fenestram quam leuis aura perflabat cõse-
 dimus. Dum erat episcopus secundus cancellarius. Tercius illustris comes ortenbergen. Quartus
 prepositus frisingen. vir et nobili loco natus et iuris interpres. Sed nec mihi vltimum lo-
 cus in tam sublimi mensa negatus est. Credo me alienigenam honorare voluerunt. Nihil
 lauti illa quadra fuit. nec tam florètes epulas metellus quodam hispani dicitur habuisse:
 nec tam exquisita fercula crispinus aut apicius et alij romani vorabant. Postquam abrogata
 cibarioꝝ legibus prisca seueritas luxu cessit maligno: in nos germanorum et pisces car-
 nibus admiscere nec felix putatur qui tamen carnibus velat. Suauissimi igitur fuerunt pisces
 appositum: quos tamen danubi prope tunc trauna preterlabens admissit. Nescio quæ
 accipenserè laudat antiqui quæue murcias. Ego in eadem sepe recordatus sum eius
 quæ arestotiles dicit collum gruis optauisse. ut quæmaxima ciborum voluptate perfrueretur
 in carnes aut ardeas pinedum turdos altilis orices ceruicem aprum leporem: omitto re-
 liqua. Nec dux hec legis saluam in labra deducas mûdatosque dentes lactuca fatiges
 In alia autem voluptates iocundissimum erat euatas per hyemem glaciæ in feruente estu
 mense apponi: vinumque illis reddi frigidiora. Quid tibi de vrbantate facies miroque
 dicendi lepore huius plati satis potueris dicere. Sunt nonnulli qui hospites qui verechi-
 dia coacti vocant omnesque morsum dinumerant: ac cum agnoscunt la cerari dentibus ceruicem
 non minus tristant quam si propria membra mûdarent. At hic presul tunc dolebat tunc increpa-
 bat hospites cum cessare videbat nec quod edilia ponerent sed quod non esset fuisse quæbat
 Quod si ut dicimus nobilitat multum frons generosa dapes: quod tunc dicemus cum laute in
 se copiosiusque apparatibus et vultu leti et verba gratissima adiungunt. Postquam vero ex-
 emptæ famæ epulis mensæque remote sunt: ducit nos ponsifer per castrum. locaque singu-
 la monstrat: situm ostendit et quicquid est laudabile in apto facit. Prebe aures paulu-
 lum: locum tibi describam ut cum legeris exbularari etiam possis. Castellum hoc in ea terra est
 quæ inter bauariam et austriam iacet marchionatus anasi. Quidam volunt hanc esse por-
 tionem austrie postquam ibi ducatus erectus est. Sedet autem castellum in rupe tramine cui
 ab oriente austria: et ab occidente bauaria. Hanc sibi bohemia prebet austrum si-
 na. Trauna fluuius est mire perspicuitatis qui ex alpe sirie precipitatus quos-
 dam lacus efficit. Exinde per quinquaginta milia passuum discurrere: planiciemque per-
 amenam secans: non longe ab hoc castello fert in bistrum. Habet hic amnis miri sa-
 poris pisces. Nec scio an alius feratior sit. Scripsi iam tibi cursum eius qui admo-
 dum brevis est. Ius in eo piscandi multum est. Datauicensis ecclesia. xij. hys piscato-
 res: quorum quilibet tres ministros secum ducit. Dux austrie quatuor. Comes de
 schauenberg totidem. Dominus walse prepositus sci floriani. Dominus de trauna et de lichten-
 stein totidem: qui per libitum suo piscant ac familias suas nutriunt. Preter hos tamen qui in bo-
 rum manibus pisces adueniunt: ad teloneum huius oppidi quodraginta piscium modij quantum di-
 cuntur ex his qui ad mensuram veniunt. Illa gradusculi numerati vendunt. Modi autem
 pinagria mensura est et vltraque reputes capax. Quid plura. Musque traxit aut arenam iuxta
 hoc flumem effodit: qui aqua intercrecente moris pisces iuenias. Hoc quæadmodum vi-
 des ad ornamentum castelli locique voluptatem plurimum perducit. Sed adhibere amplius tibi mihi

totūq; inuere meli⁹. Mibi si castrū aliqd̄ def̄ inhabitādū vbi ad recreationē vl-
 uere velim: hoc potissimū placeret. Quid em̄ ē ad plenā leticiā necessariū qd̄ hic
 desideraref. Fateor nō ēē hic vineta seu oliueta: nō ficus: nō cedros: nō poma pu-
 nica z alia qdā q̄ apud italos habent cōplurima. S; vina hic ex austria q̄ gratis
 sumā pferunt amica nature: gustuiq; suauia q̄ nos in prādio afatū bibim⁹. Nec
 ex atbesi defunt aut ex tergesto: quia vbi pecunia est illuc z vina vebunt⁹. Qd̄ si
 defunt racemi z cū ficub⁹: melones sūt pira z poma admodū gustui lapida: sūt ce-
 rusa mltimōdi generis. Est aer saluberrim⁹. Aetulus suauis. Si nud⁹ inceseris si
 os apueris: si ventrē onderis z quātūvis stas aure pcepis: nihil exinde lederis.
 Cū estus ē quātūvis alibi maxim⁹: sp̄ in castro flat⁹ respirat amen⁹. Prospect⁹ il-
 linc ad nouē decucitēthonica miliaria pcedit. Aidēt mōtes nemora fluuij cā-
 pi colles culti vireta iocūda. Hinc trauna currit: illic byster plabit⁹. Prata q̄pli-
 ma ridētia cū tēp⁹ fert circūspiciunt⁹. Pomeria circa castella tria sūt. Duo altissi-
 mis omunita foueis: nec actib⁹ oīno nuda vbi statides habent vmbacula z solē
 aptissimā. Si piscare velis aq̄ i oculis sūt. Si aucupari sepes q̄plime auiculis re-
 fert circūstāt. Si tibi venatio placet vir ad mille passus silue distāt: q̄ruis fera
 rū genere plene. Est in colle primo nem⁹ vmbrosuz altissimis quercub⁹ sepeū qd̄
 fouea sepsq; cingit i modū porci seu leporarij. Vbi q̄plime fere pclude sunt. Illic
 etiā nisi sunt q̄plures: q̄s in arborib⁹ humana diligetia ad ordeoz vsuz custodit:
 que ibi porrectis cibis nutriunt⁹. In planicie feraces sunt agri tātū frumētū siligi-
 nisq; reddētes: vt ex eo qd̄ supest castro munito facile possit vinū cōpari. Nec fo-
 ris sūt. Hūc arcē splaz interi⁹ aspice. Est vt dixi sup̄ alta rupe pstructū castellum
 ex trib⁹ ptib⁹ ex planicie sursum erectū ac sua natura defensus. Pars q̄rta duplex
 bz fouea: pōtēs duplex. Profunditas fouearū altissima ē. In hac parte turris ē
 in celū tēdēs vndiq; pugnaculis cōmunita. In cui⁹ sumitate custos residet qui
 cornu tuba ppetue clamat. Interdū z rusticā musaz eragitat. Mur⁹ cācelli vn-
 diq; duplex est: z in plerisq; locis triplex. In medio dō platea circularis. Abiq;
 fona amensim⁹ scaturit ac p fistulas ereas bis ser: aqua ppinat. Fontis ambit⁹
 marmore⁹ est. Int⁹ colūnas mediū est tabernaculū qd̄ desup̄ eminet creū mirifice
 structū vt elchanois opus diuidices aut policeti cui⁹ fabrica trecētis z mille au-
 reis empta est: septe circū p̄cere ac frōdose vlini tēdunt i celū q̄ vmbra gēssimā
 reddūt. Cēna dū estus ē i cācellis apud hūc fontē parat. Pisces ex fluminib⁹ i fo-
 te tāq; in vinario reseruāt ac dū sedes in prādio capi pisces z in coq̄nā deferri cer-
 nis: q̄s ē vestigio coctos māducas. Est z ali⁹ fons lapide⁹ dulces z plucidas aq̄s
 effundēs. Tercia in coq̄nā ē cui⁹ cānule limphas in q̄libet ollas igni admotas in-
 ferūt. Est p̄terea huius castri mirū pūilegiū siue cōsuetudo: ruricole q̄ circū habi-
 tant obnoxij sūt queuis necessaria ad vsuz castri p̄bere. excep̄tis que maiorz ha-
 bent sumptus: dāt caseū butyrū laciignū z fenū ad cloacas oportunū: gratū mun-
 dāt domū: ligna sciūdūt: discos mēsarū exhibēt scutellas z cacabos lauant. Post
 bec capellā vidim⁹ ad diuinū cultū pōnatā vbi tres arcē p̄fecte sūt in ābitu supio-
 ri p⁹aulā maiorē habitatio regi pata erat vbi bec loca notauim⁹: stuba vna tapetib⁹
 ornata z attrebatētib⁹ pānis camera pampila vbi z lect⁹ aureis ornamētis z appa-
 ratu regio relucebat. Ex q̄ z fenestra quedā i capellā p̄bebāt intuitū: erat z studio-
 lū p̄pulerū. Rursusq; alia camera p̄pinqua p⁹habitaclū extra murū castri pōti-
 bus sustētātū vndiq; patulū i occidentū z septētrionē meridianūq; solē respiciens
 vbi sp̄ aura suauis respirat cū alibi feruid⁹ estus sentit⁹. Exide adit⁹ p pōtes i alte-
 rā fert⁹ camerā q̄ extra murū trabib⁹ sustētata ē: z oriētē arctoū z occidentū solē in-
 mef: quā marefcallus regi inhabitat. Scdm̄ locuz dux sigismūdu obtinuit q̄ et
 aulā z stubā z thalamū i minorū cultū q̄ rex habuit ip̄e sibi pōtifer cācellariū serua-
 uit: vbi rursus alia māsto suis mēbris ad vsuz principis erat ornata cācellario p⁹-
 pulchrū thalamū i alta turri z sub eo vultero regis p̄ciliario: locū castri q̄ respiciēt
 oriētē meridianūq; solē. p̄fectus arcis cū cōiuge ac nōnullis nobilib⁹ cominabus

occupauit. Nam et ibi mansiones et plures fuere tunc ample tunc decore cellaria sub ca-
stro pampila et stabula multa. Hinc castellum et flumen trauiam villam quam fuit apta quam
hic pontifex breui tempore ciuitatem et ad incolentium tutelam armauit: atque bis in locis roanorum
rege et sigismundum austrie ducem suscepit: honorauit pauit: atque omnem equitatum peditum
tunc recreauit. Neque ceteris his sumptibus rursus cum rex lincolniam precessisset: cum cancella-
rio via precepit ac patauie apud regiam maiestatem mansit. Est autem patauia clara di-
uesque ciuitas in danubium cuiusque sita quam prius cesares ecclesie tradiderunt. Danubius
ex montibus fuenit venit unus ex alpiibus qui germaniam ab italia determinat: atque hoc i
loco mittitur danubio nomen amittit: urbs ipsa longum tendit nec magno negotio for-
mam insule suscipit: si quis ab euo foueam in danubium duceret. Nec enim quicquam passus
fuit ex una in alteram aquam. Super yno posset lignum quod sexdecim huiusmodi arborum ciuitatem preterquam
trans flumen est ciuitati maiori coniungit. Est et alium posset super danubium per quem via est ad mo-
res qui bohemiā respiciunt: per hos montes flumini alium niger admodum plauis: qui ex bohe-
mia uenit oppidulum iudeorum et terciam patauie preter diuides sub castro pulis danu-
bio qui ex opposito yno se immiscet. Itaque tria flumina yno in loco coniungunt. Ac pro-
pterea loci istum quam uero italico passum huiusmodi transitum uocant. Nam et per hunc locum merces
italie in bohemiā ferebant. Et superiores theutonici austriam uel hungariam petebant sic
et hodie fieri uidentur: in medio urbis templum est diui stephani primi martyris huiusmodi episcopus
pionum: egregie ceptum huiusmodi perfectum: hoc autem admodum pulchrum edificatum: sed quod pene
nisi tunc ciuitas tunc capitulum ad fabricam proferebat. Leonardus episcopus magnam pecuniam ad
hoc opus dedit. Adeoque iam celeriter edificatum: ut quodrienio putet ex integro perfici pos-
se. Apud hoc templum edes episcopi sunt ad eam preterquam respicit unum tunc capacissime tunc splend-
idissime. In quibus fridericum cesarem ac sigismundum ducem aptissime collocauit: esset iam
admodum longa episcopi si tibi omnes edium preter uelle describere: si uel capelle reliquas sanctas
uel aureos panos quibus undique muri uestiti erant ostendere pretercedere nescio quis princeps
non se is edibus egregie habitare putaret: ego et regibus et cesaribus atque ipsis ecclesie ro-
mane summis pastoribus comedatissima uel conuenientissima hec palatia iudicauerim
nisi quis forsitan uisitarum more nimium sumptuosa hec sacerdotibus existimauerit: sed nec
sed solum habitacula regibus digna sunt. Trans danubium due que sunt arces episcopi: altera in su-
mo montis ea cum mine: altera in radicibus apud aquas ubi danubius et niger bohemie flu-
uius qui etiam fert uindes coniungunt: est ad sublimiore arce gradus ascensus atque difficilis
qui tamen ex uno angulo potest oppugnari. Sed tot ibi munitiōes addite sunt: tam muros quam
fouearum: ut expugnari posse nulla uis hominum uideatur: ibi et aule sunt et camere splen-
didissime que qui uiderit nec ornati aliquid nec muniti uisus esse putauerit. Et ubi de-
scenderis in arce qui infra iacet: ornatum maiorem uidebis: te studinatam cameras et au-
las que plures: lectos ad regium cultum stratos. Mirari quod potius quam comedari potui.
Sunt meo iudicio theutonici mirabiles mathematici: omnesque gentes in architectura
supant. At hic episcopus principum sue suapte natura in hoc inclinatus: siue picissimis ma-
gistris edoctus. Audi ego quam plurimas arces tunc apud italos tunc apud alias gentes.
Sed et ille uel ad bellum sustinendum structe uel ad uoluptatem patefecerunt. Has bo-
leonardus episcopus ad uisum quam rem miro artificio coaptauit: ita ut nec ad iocunditatem nec
ad tutelam uiceret: queque desideret que omnia cancellario et mihi ostensa fuerunt per patauie re-
ge operiremur. Venit autem rex die lune cum sigismundo duce. xii. kl. iulias: triduum
mansit quem patauie. episcopus cum omni familia tam copiose quam splendide pauit: nec aliquem uel
principem uel priuatum hominem qui curiam sequeretur passus est patauie obulum exponere: cum
actis ipse super quam liberalissime prouidit. Sed qui fuerit qui uerecundia ducti nolent fercula
petere illis uisus in domum uertim edilia mittebant et uina nec potuit alius cibum mor-
dere qui non ex episcopi coquina uenisset. Cum rex moneret episcopum ne tantis se sumptibus oneraret
tace inquit rex nolo cum hac uita migrare perionem meum me arguat stephanus: qui scit
hec bona sibi per tuos antecessores elargita dignetur tibi ex illis honorem impedi. Mi-
nistri preterea esculenta et poculenta equorumque pabula tam uoluntarie exhibebant: ut tunc se
quam maxime lucrari putaret: cum esset dispensaret. Ego mihi iohes non potui dux ista cer-

nerē nō letari. Videbat vidēre p̄ficos illos ⁊ admirabiles viros q̄s tātope cōmē
dat antiq̄tas: sicut de seneca scribit p̄fioneq; gneo ⁊ cocta q̄b⁹ ⁊ titulis ⁊ fascibus
maior fuit donādi gloria. Fortunet deus hūc p̄fule: vitāq; cornicis p̄beat ⁊ annos
nestoris: sapiētia aut eaz sibi vlsq; in finē vite p̄stet quā mō h̄z. Hāc et si multos s̄
se p̄fios tenet ⁊ castella vltra triginta possidet: ⁊ dioecesi ⁊ ad trecēta milia passūū
extensas a ratispana. p̄e vlsq; in posoniū qd̄ est hūgarie oppidū regnat. Tanta ei⁹
tū est p̄uidētia singularisq; stus: vt nihil dubiū sit sub ei⁹ gubernatione p̄stantissi
mā hāc eccl̄iaz tā in sp̄ualib⁹ q̄ in tp̄alib⁹ p̄sperari. Vale cāpisi optime ⁊ hui⁹ cla
rissimi viri laudes reuerēdissimo dño tuo meoq; cardinali tarētino ⁊ ceteris ro
mane curie senatorib⁹ expone: q̄uis tarētini p̄e platū hūc ⁊ noscat ⁊ amet. Ex pa
tauia. x. kl. Julias. Anno. M. cccc. lxiij.

Cōsule q̄ sūt agēda in cā frisingen. eccl̄ie.

Epistola. clxxj.

Meas filius Caspari schlick cācellario imp̄iali. S. p. d. Pauci admodū
sunt dies quibus per casparē sacerdotē nunciū tuū de singulis quoad po
tui plene scripsi: nec rem frisingen. aut aliā scriptura dignā pretermisi. Co
lui namq; potius scriptis oibus longitudine tediosus: q̄ pretermisiss quibusdā
breuitate odiosus esse. Sed aduenit mor germanus tuus henricus frisingen. ele
ctus: ⁊ cū eo simul reuersus nyeperg. Ipse aut electus idcirco hūc p̄fectus est: qz
lris tuis instructus erat vt p̄ oppidoz possessione instaret. Hāc ⁊ tu regi ad eaz rē
scripseras: s̄ erat adhuc nescius corꝝ que gesta erāt nōdūz em̄ lre mee ad euz pue
nerant q̄s sibi sup̄ his scripserā. Retuli aut ei seriem rex ⁊ regis responsū mibi
datū ⁊ sibi scriptū quo p̄cepto agnouit electus se frustra p̄fectus hūc. Accessit tū
nyeperg tanq̄ singularē amicu: quo cum in via sepe contulerat de negotio: narra
uit sibi que in causā essent acta cōciliūq; p̄cūpt. Is dixit se velle regē alloqui ⁊ cui⁹
mentis esset p̄scrutari an mutari snia posset. Accessitq; illū heri euz iam nox rui
set celo: petijq; vtrū in re frisingen. vellet aliquid agere euz frater cancellari⁹ ades
set. Rex autē iussit mor electū accersiri: quo veniente surrexit ex cubili ⁊ nōnullis
passibus obuiam p̄cessit: Tum electus dixit se hūc venisse regraciatur maiestati
regie ex cuius munere p̄motus esset: supplicaturūq; vt possessio daret in plenitu
dine gratie ⁊ ad hoc se monitū tuis litteris inquit. Rex vō habito cōcilio dixit se
iam tibi in hac re rescripsisse teq; vocasse ⁊ postq; reuerteris rem hanc absoluē
dam. Gratias pro respōso electus egit: subiunxitq; se scire nōnullos venturos ēē
etiā viros magnos qui partē alterā p̄mouerēt. Ideoq; se supplicem petere ne
quid in eius iudiciū illis responderet: Ad hec dictū est regiam maiestātē cancel
lariū expectare nec se velle in eius absentia aut illo inscio de hac re ad cuiusuis in
stantiā aliquid agere. Dixeruntq; consiliarij henrice licet scriptum sit cancellariū
vt veniat: tu tamen sibi rescribito ⁊ mittito propriū nunciū omninoq; ipsum ad
horteris vt p̄festinanter veniat: tum pro rebus huius eccl̄ie frisingen. tūz pro
negocijs regis in quib⁹ sua p̄sentia est necessaria. Nam multi casus p̄nt accidere
q̄ primūz nunciū impedirent. Annuit henricus mibiq; dixit bonum esse vt latoz
presentiū an derlinus hūc se itinere accingeret: quod mibi quoq; ex vsu vlsq; est
admodū necessariū: qz nescio quā diligentia habebunt college tui admittendū
lras. Dūz hec agerent venit ex rōana curia osiliē. eps pruten⁹ quē nosti: p̄ hūc
putabat hēricus bullas sue p̄missionis trāsmissas sicut ioh̄es tolnec sibi pantea
scripserat. Accessimus q̄ diuersorū eius p̄contati sum⁹ an bullas afferret. Is re
tulit se fuisse ordinatū vt ipse afferret s̄ euz expeditio ei⁹ longior videret placuisse
romano pontifici vt tabellarius suus guido noie ad te illas deferret: qui cum q̄n
decim diebus euz p̄cessisset miratus ē nō cē nobis traditas bullas deditq; hērico
lras sibi ⁊ tibi directas ex roma bononiaq; trāsmissas. Quib⁹ aptis cognouimus
vbi ei⁹ vix fuisse: sicut ⁊ tu ex ipsis lris agnosces. Hāc ipas tibi cum p̄ntib⁹ desti
nam⁹. Hos vō opinamur bullas easdē ad te vel dñm ioh̄anē carnaial quo! asse.
Hāc guido ille vt accepimus ad ap̄licos nuncios lras habuit. Quod si sic non est

aut venetijs sunt apud mercatores: aut guido corruptus aduersarius eas vendidit: ut
 sinistri aliud accidit. Tuum est periculi diligenter nam maxime expedire has lras huius in quibus
 fundat ius. Nec putat henricus australes moueri posse ut castra tradant nisi ostende
 dant bulle. Ideo curet tua magnificentia eas oino secum afferre si apud nurebergam
 iueniri possunt: alioquin opus erit iterum eas ex curia suscipere. Tunc autem ne mireris quod non
 cum proprium destinamus causas subiugem. Nam prima est quod rex sic considerauit et consiliarius per
 suaserunt. Secunda est quod videmus regi necessarium esse reditu tuum in multis arduis negocijs quod
 egregeret sibi te desse cum opus est. Et ideo quod vult principis gratias in aduersis fuit. Nam
 in secundis plures iueniunt fuitores quod sit necesse. Post hec videmus instare periculum in
 ecclesia frisingensi. nisi veneris cito. Quod si veneris bene omnia dirigi posse speramus. nam rex
 bene affectus est et nepergadiutor. Magister autem curie scripsit in fauorem tuum: et sicut sepe
 de premissis recipit absentia perdit. Alteri sciamus dominum treuerensem. venter: quod cum sit alibi homo
 quod solebat nec multum tibi afficiat: timemus ne quod in hac re sicut per certo intelleximus
 aggrediat: et alius quod possit tibi obesse. Scis quid velimus dicere et quod alibi temptata sunt
 Dominus etiam alii vocatus est ut nosti per alias lras quas neutralitatis amator et bauarorum
 fautor non suadet tibi dari possessionem. Dicet periculum esse et quod non poterit publice
 clare tractabit: nisi fortasse per te sit nureberge persuasus. Accedit ad hec alius tibi no-
 tus quod et ipse claculum electo suo fauet et quis nunc absit cito tamen reuertetur: nam in puin-
 cia non patuit sibi et suis collegis accessus. Itaque omnibus his ex causis durimus mihi
 teduz esse nuncium ut si alie lre negligantur hec saltem reperiatur teque ad veniendum indu-
 cant quod nullatenus supsidendum est. Intuere aliud quod ingerit ad scribendum. Allocu-
 tus est henricus quedam regium consiliarius quod se ostendit sibi affectus. Sed quoniam ex eius vi-
 ctis conspiciamus is magno impedimento fuit ad possessionem habendam. Inquit enim nul-
 latenus se regi consultius possessionem dare quod parialis videretur: sed suadere vellet ut
 omnes custodirent introitus huius ecclesie et exinde clare subuenirent henrico ad litem ducendam
 donec iusticia terminaretur causa. Sed consiliarius quod perniciosis sit cernis: quod bone sit per
 cipi seculari bona ecclesiarum absque illo titulo retinere quod ius huius concedere. Sed non vi-
 det oculat huiusmodi decus rei resularet et quantum infamie et vix per hunc modum magis
 se odiosum bauaris redderet quod se hostem faceret et quantis molestiis se subiceret.
 Itaque castritenses nunc per consilium nunc per electum nunc per principes rogaret restituere et
 interim quod bona ecclesie dissiparent. Sed addidit huiusmodi consiliarius magis insulsum. At enim si
 castra in manu sunt regis: per quacumque parte declaratio fiet impetratur regem ut henrico
 ecclesia perferat. Quare nescio an aliquid dici stultius possit. nam hoc manifestum est in dominum
 agere. Solet enim quando sunt declarationes obedientiarum illis consiliariis qui sunt in possessione. Et
 cum aduersariis in corpore ecclesie et diocesis in possessione habeat henricus non nihil: quod
 dubitat meliorem futuram partem aduersus perditionem cum iura super possessionibus faueat. Do-
 luit insuper ille comparationem facere huius ecclesie ad patauensem. pro qua albertus multas
 expensas subiuit et tandem succubuit. Sed non aduertit vir meo iudicio non imprudens et
 suorum de sapiens ibi albertum ei fauuisse quod nullum ius habuit: et se pape opposuisse. Tunc
 rex habente ius tuum et papam secum huiusmodi percurrentem. Post hoc intelligo quidam esse qui tra-
 ctare concordiam vellet ut cederet henricus parti aduersus cum aliquibus emolumentis et spe
 alterius ecclesie: quod tamen decet te facere quod fama et nomen perdere. Nam cum grato animo erga
 te fuerit eugenius ac totum tuam hac perquisitione decorauerit: et propter omnem consuetudinem
 bullas absque obligatione miserit: quod tamen dicere poterit si ei gratia relicta cum ei hoste du-
 rissimo reconcilietur. Plus hic ignominie reddideret quod ex perquisitione receptum sit bo-
 noris. Nec non attingo persequi quod melius me nosti: et cum bicenis latius hec agitabimus.
 Post hec mittit tibi henricus procuratorem ad resignandum prebendam suam ratisspanensem.
 Itaque rogat ut quando illac redeundo transis capitulum accedas: rogesque ut alium germa-
 num tuum eligat in canonicum et liberis henricum absolutio statutorum desicere velit ut so-
 lum fructus nomine de pecunia: quod existimat per te non egere impetrari posse: quod apud eos
 dilectionis et reuerentie. De via vero per quam tibi rex conueniens sit non possumus
 aliquid certi scribere: sed nobis expedientius videtur viennam ut persequaris ad regem de

nonitatib? scripsi in alijs ff: a oia. Post illa venerunt ex finib? bugarie regis polo-
nie z dñi cardinalis eplē: magnas z felices novitates referētes: s aliud rex aliud
cardinalis scribit: pl? ille hic casti? Exēplū eaz tibi cū bis mitto. De italia nihil ē
pl? noui nisi qd refert osilicū. pūētū habendū ēē int oēs principes z coitates ita-
lic papa z aragonū rege int futuris: s nōdū ē de loco puctū. Id si fiat nō pui mo-
meti erit. Mos illis de reb? nihil olfacim? Vale felicit z reuētere absq; mora via-
rū discrimina vt nosti astute cauēdo. Suadet nyceperg vt oīno venias cito si tuū
bonorē z exaltationē optas. Henricus bodie viennā versus pgenis a nobis ē abi-
turus. Ex scō vito die. v. Januarij. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epi. clxxij.

De coemēdis politicis z aliqd de petro noxetano.

Obānes cāpsius enec siluio impiali secretario. S. p. d. Xras dedisti p dñe
idus octobris ex vienna ad me pferēdas ego illas rome idibus nouēbris
iobāne nro tolner restituēte accepī: habeo grās bñanitati tue de tua erga
me beniuolētia q vti salutē mee timuisti istinc patriā z meos repetētis: ita z sospi-
tati mee gūlatus es cū p mū ex meis ad te lris accepisti: scias me sospitez scias
aducisse: res meas fuisse itineri pmissas qd nō nisi tua diligētia z mathei nri opa
pactū estimo imo certū mibi psuadeo me cogit vt ingētes tibi z illi grās z qntas
ex aio possus agā: et si ex venētis nōdū de illis qd qd sēseris. Scripsi me parce-
res tuas apud insubres attigisse in q nōnihil accusari a te video: scripsi eas cur
mediolanū nō accesseris: qpe q sciūgūfortū apd rōanā curiā cū engliū abesse: z
itē cū nauariā nō icriz: rō apud me fuit z p aliū nō p dēnādū: si mibi credis me ex
cusatū habebis: si min? voleo te ex mea quā mibi ascribis negligētia molestiā vllā
accepisse. Tūc tñ bñanitatē fuerit z nre int nos veteris beniuolētie z familiaritatē
venia mibi pcedere: etiā si min? vti vis in re tua ociosus fui desiderū tuū z polli-
tica arestotēlis cōuerfa qprimū in tāta locor distātia licuerit assequaris curabo
ipsa alia aut alia via vt iubes explere. Nec me pecunie timor afficiet. Utinā non
me magis mea q tibi vtiā soli nota cēt: nō me magis q sollicitaret aut afficeret ege-
stas. A q tñ si me sūmi pōntificē dicta z veri mei amor z grā nō fallūt: magna ex p-
te leuari puto. Et fortassis ipse de h aliqd ex me senties pūq; be lfebic ad me ascē-
dāt. S; ad rē nraz venio. Credidi bñ z qd amici z mei officiū esset facere si te pū-
de pōio libz admonerē: vt z ipse diligētia mea i pquirēdo libz agnosceres z ego
cōstātis: ai tui liberalitatē cernerē. Si qdē isti? mōi libz q me? fuisset habuisses: iā
vudū dono ad te mittere curasses. Proinde ne credideris voluisse me aut velle in
eo qd mibi tecū sit negotio indēnitati mee pfulere. S; qd ais si miori pōio q scri-
pser bñ neq; libet id auri pferre: min? te q voluisse liberalē ondis: nā vbi illis ad
moncoz libz illū qnti mioris emā qd argumētū ē ai paulopl? ad nūmos q opoz
teat affecti: ego vō vt scias q liberei re tua p vsu nre familiaritatē agere possū: cu-
rabo p vrbz z igenio inco vt libz q optimū habeas: ita tñ vt me nō in prudēre
emptozē iudicare possis. Tolner nī ita mibi not? ē vt nota magis nulli domus sit
sua: z iā cū eo ea de re locut? suz libz repto z empto p silū capiem? z qd meli? vi-
suz fuerit vt desiderio tuo satisfiat sequemur. De petro noxetano nro nisi me sal-
lat memoria: scripsi ad te aliquid posteriorib? q nōdū accepas: quasq; nre p ma-
tbia cāpforē accepisse debuisti: q ad reuēdū dñm meū legatū iā diu reuersus est
q si nihil scripsi sile certe vt scribis monstri ē: nisi forte debilitas oculoꝝ meoꝝ id
effecerit. Noxetan? nī optime valet: indies ditior z tñ vir melior z magis amici-
tie cultor euadēs. Veri mortē quā certe humane z grauit tulit fert sapienti. So-
lus viuit vt idē corpe z aio liber. Edes cōductas nō supbas sed liberales bz: pue-
ros qz z equos quibus cū rome vti necesse est. Quid aut officiū gerat me rogas:
imo qd officiū rogare oportuit. Et scriproz aplicus est z abbreviator: est lector
cōtradictariū: causas nōnūq; sollicitat. Tū lucra ex his oibus capit. Est pterea i
amicos liberalis z ociosus z adeo officiosus: vt inde me pōio plura iāz damna z

incommoda receperit: q̄ tamen idē nihilipendit. In te vō me teste eo p̄seuerat aio
quo semp fuit: fortunis tuisq; bonorib; tam letus q̄ dici a me nō pot. Sepe de te
est inter nos amicus sermo: sepe te p̄ntem et p̄cilioz n̄or; participē fieri optam?
Sepe: dū a laborib; laxare iuuat animos quātū inter nostras occupationes lz
fiunt nobis ob tuā absentia quā cōtinuo recolim; iocūda solacia. Q̄d ad te m̄bil
scripserit tuis eplis vt scribis p̄uocatus: miro et admodū et apud illā maximā de
hoc querelā p̄ponā: et si forte in n̄ra taciturnitatis lege cōfidit. Deinde aduertit q̄
grauitas te generoso aio: scripisti qualis fuit alexandri tui exitus. Itē que de ba
nibale quoq; breuē scite tū ad te dicta sūt. Vale felicē et tibi felicē accornicis vi
tā (quale theofrastus moriēs et naturā accusans optauit q̄ boibus tam breuē de
disset) tribuat oipotēs deus. Post hec noxetan? noster cū apud fratrem petrū que
relā quā dixi ex me p̄positā audisset: multa hilaritate fusus a risu vir finē faciēs
ac verba tua iterū atq; iterū relegēs (ostendi em̄ illi tuas ad me l̄ras) excusatum
apud me fecit scripturūq; oino ad te pollicit? est: cōfessus palā binas dūtaxat ex
te l̄ras accepisse. Egius tuis p̄speris reb; exultās saluū te ex aio iubet. Idez fa
cit et iacob? caluus venerabilis vir centes ciuis et canonic? senen. hō: quo natura
neq; meliorē genuit neq; suauiorē: in cui? pectus aiam credo p̄silissē meaz: et ita
vt aristophones poeta ait ex duob; corpib; vnā factā esse inē nos aiam. Is in p̄
salutes tot tibi m̄itit (placet em̄ mibi sic apud te loq̄) quot sūt auis in corpore plu
me. Nec ad te scripsit: mō reb; sic exigētib; et vt tibi parerē q̄ iussisti ne lege tacit
nitāq; n̄e seruari: et quātū licuerit scribā ad te crebri? eo tū pacto vt lexip̄a tacitur
nitatis firma maneat: q̄ est vt liceat nobis adinuicē nō scribere. Vale itez et me si
ne fine quod etiā atq; etiā rogo atq; obsecro cōmēdatū fac magnifico caspari in
ciusq; amore et ḡa p̄petua p̄serua. Rome idib; nouēbris. āno dñi. M. cccc. lxxij.

Dubitat an vxorē ducat cū sit inops.

Epistola. clxxij.

Etrus noxetan? scriptor ap̄licus Enee filio poete et amātissimo fratri. S.
p. d. Cognoui ex l̄ris quas estate decursa p̄ nicolaū castellanū ad me dedi
sti: et itē ex bis quas noster cāpisius ex te nup̄ recepit: admiratū te fore q̄
tecū diu tacuerim idq; p̄pterea factū putare videris quia vir magn? et diues eua
serim: sic em̄ scribis: ego vō irrideri scrip̄t b̄mōi mererer: nisi tu? erga me singula
ris: amor mibi foret exploratissim?. nā p̄ tua in me beniuolētia et charitate mari
ma q̄cqd ad me scribis in bonā recipio p̄tē si tū vt tibi p̄suasus est vir magn? et di
ues effem: non soluz l̄ris sed donis q̄z te sp̄ visitare nec quēq; spernerē: et p̄sertim
quē plurimi facio atq; vt meip̄m colo amo et obseruo: s̄ qz p̄ditio mea tā tenuis ē
vt nec amicis nec mibi p̄desse valeā: taceo nec amicoz aures obtūdere audeo nil
p̄ter vba offerre valēs dū vixit cardinalis sed crucis cui? mēoria nūq̄ ex me dele
bit: spes erat mibi n̄ mediocris: q̄ tota cū illo cecidit: scriptoria sicut nostri: et itē of
ficiū p̄dictaz pecunijs em̄: q̄rū ps amicoz fuit mutuo mibi p̄cessa: et eā cū ia re
stituissez et sperare aliqd ex is officijs cūmulare: ecce infelix et inopinat? cardinal
obit? q̄ humi p̄strat? suz: oz nāq; p̄p̄is sūptib; me viuere et ex sudore manū mea
rū et p̄ deū immortalē enea mi suauissime hodierna lucra vix alimonia p̄bēt. Nosti
fluctuatōes curie. Si pacata foret ecclia et integrā dñs n̄ b̄iet obediētia: viuere
ex his officijs posses. Scribēs tū ab ortu ad solis occasus tāq; cop̄ista. Incubūt
p̄pterea multa onera q̄ nō oēs noxēt. Nā ad huc viuūt grāden? et paup; q̄ a me nul
lo pacto ē deserēd?. Est et filia q̄ mibi florētie nata ē ex puella: quā nūq; cognoscē
potui cū cēt vgo: et optioz mox nisi p̄missiōe data inrimonij. Et lz nec testis ad
esset nec anim? occurreret: v̄get me tū p̄scia: et p̄fertiz cū itez quida sit et p̄e par
tū inhumanū puto eā deserere. Est em̄ bene nata: honeste nutrita: et oēs bonas p̄
tes b̄iet si adesset opes: s̄ paup est. Existima nūc b̄namissime frater q̄b; implicer cu
ris. Q̄dē valeo respirare. Que oia ad te scribere dimiserā ne te dolore afficeret.
Atq; est nō despero tū nec desperabo vnq; qz iuuat deus in se p̄fidēs. Ego te

oro saltē mei cā q̄ z aio z corpe suz tu? z ero buz viuā: parti vt nre faueas quātuz potes. Poteris autē si voles plurimū: nec te penitebit in posterū. Quo aio erga te suz cāpisi? nē tibi scribit. Ego tui tūc obliuisci potero dū moriar: si sensus cū morte pereit. Senis vidi nobile z clarissimū patrē tuū optimū z tibi hūanitate z ceteris nature atq; ai totib; silētiū: multaq; tū ipse tū ceteri necessarii q̄b; abūdas obtulerūt qz me tibi amicu sciebāt: fuisse qz is vsus si necessitas incubuisset tu si vniq; bas ptes repetas qd dii faciāt: etiā si vir maxim' sis casulā meā intrare dignaberis: z qd fuerit appositū comedes siue vxore ducā siue ipā careā. Interea si qd ad me scribis in mensa medicorū exponi lras iube z vale optime ex roma die. xviij. nouembrijs. Anno. M. cccc. lxiij.

Dollice suā diligētiā i reb; apd senatū venetiū.

Episto. clxxij.

Adreas donatus eques venet' Ence siluio poete doctissimo. S. p. d. Mu-
perrime lre tue mihi obsignate fuere quas libentē plegi: z eo libenti' q̄ cla-
rius salutē magnifici casparis cōcepi: que mihi ppe totū clarissima ē: vi-
di pteā ex ipsi s lris qd de re pecuniaria quā cū hoc senatu agere bz ad me scri-
bis: q̄ duc nūcij vri buc pfecti sapientē attulerint luculētius pcepi: deus q̄ dez mihi
testis est: quē aiuz quā nientē quā diligētiā in oibus cōmodis ei' sp habueris: ba-
beā z habitur' sum: cetera ptermittēs modo satisfacere z inferuire possem sue ma-
gnificētiē: cui p ei' sūma in me beniuolētia quā magnificatio obnoxi' sum: nec me
vllus labor grauaret aut pōderis quātitas aut verborū platio que passim maria
est in repu. ex qbus qñq; aures aliene obtūduūt. Oia nā in me pcurrūt ad re ipaz
bene z oprie pficiēdā: qz nisi a me ita magnū fieri possit q̄ beniuolētiē z dignitatē
sue gerere morē mihi faq; eēt: sicut scit ei' magnificētia q̄ nouit mores huius rei
pu. cui' volūtati maiores z minores succūbūt sū cuius hui' ciuitatē z q̄q; z auctorita-
tis z dignitatē locū aliq̄ teneā: tñ deest mihi pās aliq̄d faciēdi sine auctoritate z
mādato hui' senat' q̄ regimini oium p̄sident: indulgeat g magnificētia sua si ita suf-
ficiēt votis ei' nō satisficit: cognoscat em rex cās q̄b; res ipsa deferit: qd tñ differt
nō aufert: sp autē i ea re z ceteris me p̄mptissimū hēbit: q̄ oēm opaz curā z studiū
adhibere nūq; desistā: qd reliquū q̄ dē ē a nūcijs vris sūtiā: z opinionē meā clari'
viue vocis oraculo senties quā ei' magnificētiē referre poteris: cui me obnoxiū cō-
mēdatū facies. Vale felix ex venetijs die. xij. Januarij. Anno. M. cccc. lxiij.

De politicis aristotelis z de vegio poeta
z leonardi aretini morte.

Epistola. clxxv.

Obānes cāpisi? Ence siluio poete doctissimo ac serenissimi dñi regi secreta-
rio. S. p. d. Erā aio nimis pturbato cū mihi bodie mīe ad scolas basilice
p̄ncipis aplorū noxetan' nē lras tuas restituerit: p̄nte conte nro senen'. vni
co vite mee z angustiarū meaz solacio atq; refugio. Illis lectis nō potui hilaris
p id t̄pis non fieri: tuz q̄ ex alijs tuis ex sancto vito ad vicesimū sextū decēbris ad
inelsis dubius factus extiterā: ne mee z noxetan' ad tēse minime puenissent: tuz
q̄ ppter scripta tua cū te mihi attulerūt quē semp optime noui. nam z amicitiam
tuā solidā esse ostendisti z libertatē loquēdi inter nos vt libet constitutā esse pro
be atq; egregie declarasti. Ex ipā quoq; verborū tuorū copia z facilitate z rex pō-
dere quas nescio an dicā grauius an ornat' an poti' modo vtroq; attigisti. Exbi-
bitus es mihi rbetor z poeta nobilissimus: debinc quidē grauis doctissimūsq; phi-
losophus. Cum iterū atq; itruz epistolam tuam relegissem: quinimo z vnuz di-
co qd forte ridebis: p̄betā te certis in locis eple tue de me ipso affirmare possem
q̄rū loco. p̄betā libentē aperire: s oia tā lris mā dare q̄ coram explicare licebit.
Habeo em q̄ vt xbo tuo vtat mihi expūda essent q̄ tñ apud noxetanū nō expue-
re nō potero: quo cū officiū z omnes horas dicere z licet z iuuat. Hosti enīz q̄ sit
in celebrando officio z libens z religiosus. Librū politicorū vt als ad te scripsi se-
nis inueneram: sed rome nonq̄dum inuenire venalem potui: z sic nō illi inueniēdo
q̄ iij

exactissima diligetia intendere quod mihi credas velis. Non est certe rome illa librorum
 venalium copia quam florentie gentilius presertis et horum maxime quorum est noua aretini tra-
 ductio. Tu tamen certe habes me voti tui implendi gratiano quietum: nisi faxim ut librum
 hunc quamprimum licuerit habeas. Et quod difficillimum expior inuenire venditorum: nec etiam
 facile est habere qui illum mihi nisi ad breue commodet statui scriptorem inuenire qui
 librum ipsum veloci manu bona tamen littera transcribat. Et transcriptum mediolanum mittam
 ad sigherium vel anthonium ut iubes: aut per aliam viam illum ad te deferri curabo: quemad-
 modum Jobani tolner melius videbit. Habeo gratias humanitati tue quam magna leti-
 cia intellexisti ut scribis accepisse me spem fortune melioris: Vex nimis poeta in
 postremo sermone fuisti: presertim cum dixisti te mihi minus sperare. De noxetano
 nro sic est ut scripsi: non inuito suam: quam non illis est fortunis aut honoribus quibus eum
 dignum censeo. Tu recte potissime locum illum de ipso facetissimeque attigisti. Verum ut
 verius de homine amicissimo nro accipias: ego etsi dixerim me non mutare volo tam
 moderari suam: nam non est res sua tam ampla quantum forte ipse superioribus ad te litteris
 scripsi: vel tu ex eisdem accepisti: etsi ut affirmavi pueros et equos pascat: nam neque
 sunt hoc tempore in curia hominum lucra: sed abundantia ut auit cordis locutus sum. Calu-
 niam tui nomine refutavi ut iussisti. Fuit illi refutatio iocundissima et gratias habere inge-
 tes et tuum seculum profectus est. Contes nro quam iocunde litteras tuas totas legerit: et de te quam
 de audierit: quantoque in sermone de te fuerim? non est ut ultra tibi aperiam quam quidem
 iam tibi per me cognitum extat vnam esse illius et meam more aristophanis aiam vegini nri
 fortuna si ad eum spectes aut admodum tenuis est aut nulla: si ad tempus nra quam habet
 ut scribis dicere possum: exurit intacta paridi mihi vedat agamemnonem. Ea vel magna
 dices vel minima. Nam propter id quod sacras summi pontificis edes et quadra colit data-
 ri? est: quod minus tamen baud est illi lucrosius volenti se: quod ostanter facit bonum virum con-
 scruare. Que res facit ut ex eo officio neque ditior neque diues fiat: emolumentum tamen ali-
 quod habet quod abbreviator est: et nouissime sancti petri in urbe canonicus factus extitit.
 Hec ut dixi ad hominem parua sunt. Vex tamen maiora sunt quam que ipse post tot et tam
 tos tamque varios tot annorum labores mereri potuerim quam nihil certe propter dedecus et
 reprobium quibus reliqua vitam tueri possim tenuitate ne dicam indigentiam possideo
 Quo nemo certe philosophorum si modo philosophus est bonorum exterius omnino nihil habere
 Et his et ex principio epistole ubi me fuisse aio nimis perturbato affirmavi: scio negaue-
 ris me philosophum et recte. Nam etsi sapientium amator sis et mihi placeat ipsa sapientia: et phi-
 losophorum studia me aliquando delectarint ac delectarent si mihi adessent sa-
 cultates: tantum tamen abest ut me philosophum ceteri ab illo abs te etiam velis ut nihil a me
 magis sit alienum. Neque illa stoicorum aut peripateticorum sapientia attigisse me vlla ex parte
 expior: ut vel nulla quod stoicorum est: vel moderata quod peripateticorum aut perturbatio men-
 te attingat. Super enim de numero mortalium: quam quidem poeta apud ciceronem inquit. Me-
 mo est quem non attigat egestas moribusque de rebus legatus et exercitus panonius i thurcos
 iocundissime legi. Tacet illa vobis iamdiu vetera sunt: quam de euerfione sophie ciuitatis
 in cineres: noua certa accepim? apud hos et fama est sed non dum certa captam esse an-
 drinopolim primam citra mare magnum thurci sedem: captam quam et filium: ac ipso sturbo
 eos adeo in fugam esse peruersos ut finem nondum faceret fugiendi. De quibus rebus iam apud
 vos nunc fortassis idem rumor ut ita dicam volitat. Mortan? ad te scribit. Vale ro-
 me die septima Februarii. Anno. MD. cccc. lxxij. becia diu scripta et ad te ferenda
 fuerunt. Vex copiam ex Jobane tolner nunc iam reuertisse. An effectum est ut postea
 usque in hac diem tabellarius non habuerim cui bas committere potuerim. Interea vo-
 tibus cum libris politicorum venalem nullomodo reperire: tametsi multorum et marie librario-
 rum aures obtulerim. Vir inuenire licuit qui librum mihi commodatum faceret nisi ad
 valde paucos dies: decreui ut librum ipsum politicorum potius habere quam quicquam ipsum
 habere possim et id quamprimum: quam nimium differendo expectationem tuam vehementer et ho-
 nestissimam offendere. Itaque a cardinali de columna exemplar habui et scriptorem sa-
 eruditum inueni qui celeriter et fide degit hoc opus absoluet: absolutum curabo adiutorio

tolner q̄ nūcios patrie nouit z mores vt q̄p̄mū illud habeas. Erit aut liber hic i papiro. p̄terea q̄ scriptorē nōdū h̄re potui q̄ in p̄gamento ip̄m scriberet ea l̄ra z eo tpe q̄ cōueniret z oporteret. Nā vt dixi nō possuz diu exemplar tenere. Scrip̄tū q̄ mittā z deinde si malueris aliū pulcriorē h̄re q̄ munus meū exigūū tenet fa- ciā vt iusseris. S̄z reuera nihil mētor dū tibi q̄s dixi in hac re difficultates p̄dico. At aut nō ignores q̄bus in finib⁹ me mea teneat facta: fui hacten⁹ nauigās inter spem z metū fortune melioris. Vex nūc q̄drīduo spes redire cepit: z q̄dē paulo maior q̄s adhuc apud me fuerit. Nā cū p̄ me fortuna rogaret audiui amotas cē- seras z talia sūt respōsa vt credi possit me posse certi⁹ q̄ antea sperare. S̄z vale. nā duz tecū libent loquor inepte inepti⁹ ineptissime tibi hōi aptissimo scribo. Ae- rī dabis familiaritati n̄re z me de te fidēte veniā. Rome secūd⁹ marci scriptor- iaz dimidiū lib⁹ politicoz scripsit. Cū absolut⁹ fuerit tolner n̄r vir certe bon⁹ cu- rā habebit illū ad te p̄ nūciū fidū trāsmittēdi. Vale. Datus vt̄s. Clausis iā l̄ris meis z illis iam n̄ro tolner destitatis q̄ illas ad te deferri curaret: reddite fuerit mibi l̄re tue date in labaco vindelico vt scribis oppido. xviii. february. Qd̄ de li- bris politicoz arestotilis scire optas ex l̄ris meis p̄ntib⁹ intelliges. Et hac cedu- la mortē leonardi accipies aretini z in ei⁹ officij locū suffectū eē pogū apud illam florentinorū democraciā. Placuit mibi z bñ a te factū ē: q̄ de receptis bullis ecclie fr̄ingen. z de futuro optio impialis cācellarij aio cū id rediēs rescierit aliqd̄ gra- uiter certe scripsisti: laudata etiā sūmī p̄ntifici z sacri senat⁹ liberalitate. Fui itaq̄ in ea apud dñm meū. Is te vebement de multū laudauit z cupe se dicit re ip̄a ostē- dere q̄ sit plurimū virtuti tue affect⁹: z q̄ grato erat aio q̄ illum p̄stanter amas. Quare si q̄qd̄ ex eo cupis fac vt sciati: iuenies te apud eū nō puū neq̄ postremū locū tenere. Et qm̄ iubes cauebo sūmope p̄ virib⁹ ne legē n̄re taciturnitatē obser- uē: p̄sertz cū scia te multū hāc abieciisse curā me seruari nō debeat. Vale. Datus rome feria tertia p̄ diē palmarū q̄ diē l̄ras tuas accepi. Ex cōte n̄ro īfinitas z gra- tias z salutes habeo. Apud vegiū nōdū fui. Ad noxetanium n̄rū nūc pgo vt ab eo l̄ras ad te capiā si paratas habuerit: q̄s cū his meis ad te mittā. Vale iterz. Non pōt nō p̄desse mibi cū ad me scripseris vt in l̄ris tuis aliqd̄ adūcias vborū quib⁹ veluti calcarib⁹ q̄busdā herus me⁹ ad mibi bñ faciēdū vgeri a te velle videat: z si optimo sit erga me aio. Vale vt̄s.

Fed⁹ inē venetos z ducē mediolani factū eē. **Epistola. clxxvj.**

Acobus de arzimboldus doctor. Ence siluio poete singulariq̄ amico. S. p. d. Gratissimū fuit nuper ex tuis intellexisse l̄ris te eē sospitem: z eo di- gnitatis gradu p̄uictū eē quo serenissimus dñs noster romanorū rex di- gnū te officio secretarij iudicauit. Et recte quidem vt cetera oia p̄ sūma sua pru- dentia siue fidem siue doctrinā siue multarū z maximaz rex experientiā fuerit cō- templatus. Ego certe ita hoc augmento tue dignitatis gaudeo: ac si eodē meuz parente genitus es: quādo quidē ex ip̄so p̄sertim tpe vna viuentes familiari- tatē z beniuolentiā solutina consuetudine z honestis autoribus hausim⁹. Te sp̄ germani fratris loco dilexi. Notes igit sūma cōfidentia di op̄a mea vdicūq̄ sensu rā illā cognoueris ad augmētū aut cōseruationē rei vel honoris tui non min⁹ vti q̄ fratre z optimo amico faceres. Ego qd̄ de p̄positura mibi addidisti onus libēs z amplector: z ad exitū vsq̄ pducā vires aut ingeniū mō non defuerint. Interim curabo ea sarcina q̄ reliq̄as qualdā mee legationis h̄z me explicare. Debinc q̄- qd̄ fieri poterit q̄daz facto fuerit: opus te meis reddā certiorē l̄ris. Vale z vbi ali- quid ocy fuerit si res digne occurrerint q̄s dietim cumulatiores enēturas pfido facime participē. Ego quid scribā nunc nihil aliud dignū habeo q̄ eē: deo iunāte inē illustrissimū dñm meū z ducē illustrē ligā factā: nō recōciliationis mō oim p̄- teritarū iniuriarū rubiginē extergēt: sed societate amicitia: z qd̄ ipse ego despera- bā talē aioz vditatē vt vni⁹ in cōmoda ab alter⁹ dānis secermī n̄ p̄nt. Vale ex me diolano die. xij. octobris. Anno. MD. cccc. lxiij.

Epistola. clxxvij.

Epistola iocosa.

Obānes pegallus scriptor aplice petro gemigero. S. p. d. Vbi orciū quā
hic amasti tumidū vētrē gerit: siue is vent' ē siue cib' nūm? Jōbes nūrē
bergen. secretari' vētrē putauit illi? vētrē vino plenū: ascēditq; sup calcauit
pssit oīq; studio nū? ē vt vinū deprimere: s; nūbīl pter ventū exiuit. Si lacrimas
cerneres z plāct' audires qb' mīsera p' tuū abitū se maceravit. Certe nisi Jōbes
opē tulisset: aiaz exalasset mīfella: q; nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris fer
re. S; abijt nūc q; iōbes: nescio qd actura sit infelix: mibi si ēē theutonic' sermo
adire feiaz: solacer z blādis vbis recreare. S; nūbīl mibi cū viris alemanis pter
tactū est. Ipse insipid' est nisi z verba sunt. Subdelegabo igit' mīchaelē nostrū q
z verbis vliex z factis achilles. Tu vale z mei memoriā gesta. Ex basilica. An
no dñi. M. cccc. lliij.

Episto. clxxviij.

Detit pfirmari pūilegiā beremū camaldulen. Adrosi? camaldulen. serenissimo ac sacratissimo impatori sigismūdo sp
augusto: felicitatē z subiectionē. Qz ferraria tārepēte discessi: ne qso negli
gēne ascribat aut pteptui maiestas tua. Fuit ei rōnabilis pfecto cā q me
vigeret ad exitū: satisq; fecisse z officio z affectui meo visus suz: q z augustā faciē
tuā vidē z mitti illo tuo ac suauissimo eloqio frui meruisses. Accedebat q singlari
amoris tui vadē acceperā: cū pūilegiū auguste mēorie karoli pīs tui sūptū ex ma
nib' meis q tāt' ille vir camaldulen. beremū z ordinē sub ptectionis sue cura susce
pat imitat' maiorezq; suos pfirmare: atq; inouare te velle tua spōte benignissime
pollicit' eras: cū vicissz dulce amoris nū pign' crisostomi vitā a me pueriam ex
greco benigna suauitate suscepisses: nūbīl dedignat' exigū mun' qd p dignitate
materie maximū existimares. Idis grōnib' auguste cesar inducet' cūctat' nō suz
necessitate ipellēte maturare ad reditū. Z fas tñ dare ad demētiā tuā pslūz fuit
qb' z officiosissimū i te aiūm meū tueq; maiestati deditū z penit' obnoxū de clara
rez: z postulare supplex vt inouatione illā patni pūilegiū quā tāta liberalitate p mī
seras accelerari qz expedire iuberes: neq; ei vt corā excusau argētū aut aurū mī
ē emulo aplice paup'at' q lras illas tāgratidultas quā redimere si pōcio taxet ea
grā. Abs te igit' p serenitatē tuā dulcēq; demētiā peto cesar inuicte: vt id qd cūq;
emuneris impij tui famulo dignē elargiri: q sit z pietas notior z vberior. Decet
em regā maiestātē dono singularis libertat' excellere id te institutūz pter ceteros
maiores tuos imitari solitū: atq; āplexari magna pstatia pgere: qz mibi p suaz
est ne agā plurib' vt qd cupio impetrē ne diffusus videar eximie pietati tue. Se
renissimū dñm meū trā qlla romani impij pace fructē z barbarice feritatis domi
torē xps dñs nī oipotens seruare diuissime dignet' incolumē: z tuo donare felici
z ex corde petim' z ozam. Bononie. xij. septēbris.

Episto. clxxix.

Littere pmoziales z comēdaticie.

Enzella? bobem? S. p. d. canonicas mrazislauicij. ecclie. Nūbīl dubij apud
nos arbitroz qn iōbes p lso vir bon' z frugi plenū ius z certū bēat i alta
ri qd sibi resignauit. Sūt tñ qdē adeo sitibūdi bñficiōz: adeo ābitiofi atq;
nepharū: vt nūbīl pacificū velit dimittere: s; nūchos nūc illos molestēt qnū cona
tib' tātō diligēt' ē resistēdū: quāto iurias fieri ab eis noscīm' iniquiores. Idez agē
vos sentio circa ecclie vīe bñficiatos q; aduersus molestatores puenistis: sp tue
ri. Si tñ aliqd pces mee apd vos valēt oro pcor obsecro: vt iohis iurib' faueatis:
cūq; defendat' ne oppmī iniuste qat: q i re z ipm z me pfolabimini z in inensum
obligat'. Mācti teneor vobis p vīs i me q plurimis bñficijs: placitū tñ ē vt ēt
iohis cā vob obnoxū maneā: quē veluti patre optimū diligo amoq; z cui' intui
tu qcūq; possem facere. Nec plura circa hoc. Māna q hic sūt lit ent vobis cōico.
Idic ē vū legat' sacri basilien. pcliū alexander dux mazonici cardinalē p felicem
creat'. Intra nō multos dies vētur' ē ali' ex pre eugenij cardinal' sci angeli. Debz
em in festo ascēsiōis dñice de pace regni bñgariē trāfigi. Eugen' senis ē rec ess itq;

ex florētia cū magħa venetoz & florētinoz indigħationē: intātū vt platos ab ei?
curia reuocarint. Hobemi hic sūt vt scitis: qđ egerit ab eis postmodū redeūtib?
pnoscetis. Rex nr ad vñonē ecclie reītegrādā parat? est: totis conatib? labora-
re. Valetē optie me vt scrutorē vrm cōmēdatū suscipiētes ex viēna.

Dolet de amici absentia.

Epistola. clxxx.

Aspar no uariē. S. p. d. Ence siluio pceptori suo. Mihil lris meis pter qđ
singulārē qđdā dilectionē quā in te hēo significare studeo. Intelleris p
fecto vt opinor: iā dudū metibi illā hīc: tātēsi nullo effectū indicaueri. S?
qđ res mea atq; pđitio vsq; i hāc diē effici passā fuit: vt effectū ipō volūtātē meā
patēfacere. Solū hoc mibi de te pmissū fuit: vt ad te nūq; venire qm doctior abie-
rē. Idcirco te sūmope accedere sepi? conabar & id mibi op epciū fuit: tuo qđ fruo:
psilio vsq; oblectat? sum: & me vt ita dixerim te ingro vsificato rē putē. Nec qđez
recessūz tuū vidēre mibi facile fuit qđ & psilio & re ipā pderas. Mēpe vt pñs mēdū
mee su uisū eras: ita absens tristitia fact? es. Atq; vt comici nri vbis vt ar. Aud
vez est qđ vulgo dici solet. piz adimere cōtitudinē hoi. Mā mibi qđidē nō de si-
lio vt ipē ait: s? de te ingro ac pte integrasceit volo. Anū tñ est qđ mētē meā letat:
tui vidēz stat? augmētū: qđ i cōmodo meo inēdū cōparo & in ipō mee mētis ar-
chano tibi stationē facio. Necū talit māducas & bibis. Et qm de tuis vsib? quos
indies suauiores facis: null? ad me venit: expedit me qñq; qđ fecer? fingere: & in-
de tāq; tuipe eos feceris gaudere. Nouissime aut vñā zillā vōco eglogā fecim q
in artunū gallū felicianū psecretariū tuū tecū altercātē merito qđē introduxi. Illū
qđē post te in ingm meū assūpsērā: illoq; pauculos dies potit? sum qđ cōfessūz cū
felice nro ab hac vbe decessit. Stephaniū deinde aulicū meū altercationis nre
iudicē statui. Et id duas ob cās factū est. Prima eqđē vt nec ipē arbitraret mēo-
riā ei? apud me. p: sus pisse siue vilē effectū esse. Alterā vō vt illos versiculos non
tāq; a me sed a discipulo tuo editos esse corrigeret pūq; in alienas partes diuul-
garent. Habes nūc oēm vsq; a principio causam quare bec cōdita sit i hūc modū
Vale & opto & me ama vt soles: atq; age vt non dū rñsum expectē. Si qđ tibi qđ
rei mee euenire iudices euenierit: mei meminēris queso. Cupio quidē tecum esse.
Iterum vale ex Basilea.

Grates refert de pñotōe & reddit certio-
rem de munere & lris nō pñtatis.

Epistola. clxxxi.

Artholome? eps cornetan? S. p. d. Ence siluio pthonotario. Vocūdisti-
mis lris tuis vir clarissime qđ? generosi militis ac tua opa me assumptūz
ec ad psiliariātū cesaris nūciabas: a duob? mensib? i nēdā p alias superio-
res meas lras quas si habueris letor. Cognosces em quantā ex eo mibi iocū dā-
tem attuleris: videbis & grās quas huiusce rei nobis coopatorib? offerebā ob hoc
insigne mun? qđ nosti: qđ ego cū studio flagitarim duz vñā cīsemus in germania
apud regē. Post hoc nullis alteris tuis lris qēq; de te cōcepi: nisi quēadmodum
enūciat pegallus noster te valere & apud eū cesarē indices pluris existimari & ad
vtrāq; cācellariā in pthonotariū iussu regio assūptū. Quo gñuloz cupioq; vt in-
dies feliciores successus de te sentiā. Unde ne hoc meū desiderū frustra sit: stude
pco: sp vt cesareis reb? intētus sis ac illi cōtinuo morē geras. Qđ si effeceris cre-
de mibi meli? secū daberis & eos oēs qđ tibi amicos habes letos & pñcū dos effi-
cies. Vez vt ad rē meā regrediar: vt cor ne lras sup psiliariātū qđ ex lris iacobi
ad me nuprie obsignat? intelligo: fuisse traditas wilhelmo de psatia: vt illas aut
ad me mitteret aut daret: ob ipsius amiserim fortasse portitoris iudiā: cū nūq;
eas ad me miserit: & qđ me magis ex cruciat nec mittet ex causis qđ tu tecū ipē cō-
iectaberis. Māz ipē apud psatiē. epm & nos abnegauit. Intelligis iā qđ i ca re
actū sit: & nisi tu itez iuueris pñabor munē s ingēti. Quare veli sicq; oro te: vt eas
lras vñā cū iacobo cui scribo renouari cures: qđ facile impetrabis. Et cū conū ad

me mittes secretiori mō ad man⁹ hoīs boni assignari mādabis: nec vsq; h ingēs obsequiū obfrabūt tpa nec etates. Nulla ex regioib⁹ italicis altera noua apd nos sūt q ad te scribā: nisi venetos z floretinos pare maritias z terrestres copias q igētes. Rursus apd pōtificē maximū due practice sūt serenissimi regl aragonū. p q ad mēsez h fuit reuerēdissim⁹ nicens⁹ ac illustis comiū frāscī nūc⁹: a q missus ē thomas reatin⁹ quē noscis z eū vidisti apud cesarē: q̄s tērat⁹ z practicas pōtifer nū ex aio z corde pplectif: vt ex vtrauis hāz q̄bū sperē z quēadmodū res ipa suc cedit etiā p⁹ intelliges. Rei iacobi nō sec⁹ q̄ mee intētus suz z ei scribo vberc. N q scire valebis oia: aspiciēs ex bullis de sup⁹ pfectis. Scio tū pegallū nūm p minu ta z grossa p⁹le lre dedisse pecūias. Sepi⁹ ac sepi⁹ me cōmēdatū facias cesari: z ite rato grās p⁹ p⁹iliariatu sue maiestati reddes noie meo cui ero obseruātissim⁹ z ge nerolissimū nois sui p⁹dicatoz indefessus. Tride z facies apd reuerēdū p⁹ez meum cbimēn. Et tu vale ac amorē nūm z amicitia obfrua corde. Vale itez ex clausano. Gratulaf de scripto sermone etru sco: z pollicet⁹ pmouere ipsum.

Epistola. clxxxij.

Alian⁹ cardinalis sancti angeli aplice sedis legatus vocatissimo viro dño Enee siluio de senis amico charissimo serenissimi dñi regis romanoz secre tario. S. p. d. Optime enea nō min⁹ iuuat me videre eplam tuā etrusco ser mone cōscriptā q̄ si latina fuisset. Et cū rara sepe delectēt qz diu bñdī lfas nō vi di delectatus suz in eis nō pax. Multūq; diligētē cōmissa mibi facis negocia ma gnifici cācellarij. Recte agis z debito tuo facis satis. Dignus em est p meriū suis vt z tu z oēs aliū res eius cordi habeatis z eas totis pmoueatīs virib⁹. Quātūz aut ad psonā meā attinet id mīme necesse erat. Eū em eū vt fratrē viligā: negocia sua meā eē existimo: z mea sponte sine hortatu cuiuspiā illa curare merito debeo. Qd si bui⁹ regni negocia i meliori essent statu: z maior cēt obediētia erga illos q bus seruif: p⁹ ipi cācellario facere posses. Et qz sibi sup his plene l. ibo z tibi in notescūt oia: nō op⁹ est ea repetā. Certū em facito q mibi est tāgrāde qd p ipso z ei bonoz nō facerē: nō sec⁹ q̄ si me⁹ german⁹ eēt. Vale fidelē. Datū bude.

Epistola. clxxxij.

Mouitates z iocos scribit.

Aspar schlick cācellari⁹ impialis. S. p. d. Dño iuliano cardinali sci ange li aplice sedis legato. Scripsit mibi crebro tua dignitas z in oib⁹ qdē lris bñanis nūc seria nūc iocos interferendo q̄b⁹ it aoblector vt sepe fastidijs curie stomachat⁹ eaz lectione recreer z illaz pferit⁹ q penultime apud me sūt qui bus nūc paucis respōdebo. Prīmūq; res q̄ues attingā: p⁹ si videbit satisfaciā sa lib⁹. Tria sūt q pōdus hnt mai⁹: Prīmū ē q in factis meis actū scribis: tū de vo natiōe scole reuocata: tū de vbis pācratio factis. Pro q̄b⁹ reb⁹ grās agerē tibi ex cuius bec officina pdisse non ambigo nisi ius beniuolētie violare videar q grās nen vbis sed factis rependi vult. Scio pterea tuā dignitatē altiorē expectare mercedē q̄ ego possum referre. Nam cū rem dei agas in eo quoq; spēs tuā iactaz esse q̄s rubitet. Hoc sapientes faciunt quaz extra numerū nemo te ponit. Nō sco ego quia prudenter cogitas facisq; spem in dño reponēdo. Ille nāq; abunde retribuit nec vllū frustra⁹ premio virtutis. Non tū idcirco imemorē me esse de cet erga tuā paternitatē cuius affectū magis pendo q̄ rem. Secūdū est qd lre re tue deponunt vt apud regiā maiestātē suplex lfas impetrē apud capitaneū Zaurinē. ne molestia comiti palatino in suis possessionib⁹ inferat. Ip sūq; fuisse z esse amicu meū significas. Et primo loco apud serenissimū polonie regē haberi Multūq; expedire putas ad pacē hungaricā ptractādaz sibi cōplacere: cū nauis bec clauū regat z quo velit ratē impellat. Consona bis verba maiestati: regie scri bis. Ego tibi fateor postq̄ noui palatinū (que res iam est vetusta me semp eius virtute fuisse affectū illūq; fratris loco z amasse z cōplexū fuisse. Nec ab hoc aio suz alien⁹: memor z suor erga me meritoz nec meoz erga ipm oblit⁹. Ita qz pro

mea sum desideris ei? quod possis parere. Ne ea ob eam regiam maiestatem super se sua
 non coibus visis si quibus promoueretur amici solet, suus allocutus. Nec maiestatem ipsam
 abhorrentem iuvenem si audiam: tunc palatini commodis subuenire tunc precibus tuis annue
 re. Quod accersitis mori iuramentis? quibusdam qui forte aderant: scrutinium super negotio
 illo habuit repitque non posse se de rebus quod poscis ad preces intramittere. Possessiones
 namque palatini antea sibi sublata fuerant quod regia maiestas pupilli nomine de regno se in
 tromitteret: quod tempore promissit huiusmodi et theutonici ad sua obedientiam venientibus tueri
 eos in possessionibus universis quod tunc teneret. Nec aliquid innovare velle quod vel eis
 vel pupilli iuribus preiudicium afferret. Non posset igitur rex promissis suis prius esse. Ver
 bum est regium quod oraculum bene: firmumque spiritus et constantis deus est. Nam cum huius palatini aduer
 sus regem querele de gestis ante regimine suorum. Sed deus potius tolerare donec illa concu
 tio fiat inter reges quam tua paternitas excogitavit. Tunc enim adcrit ipse: aderunt alii
 et ad concordiam novabunt opera. Et si pax regni concludi poterit non deerunt mihi quibus ipse
 palatini reddat potentus. Interim maiestas regia nihil innovare: sed cum fratre suo
 rege polonie bonam tenere amicitiam deposita est nisi fuerit (ut sepius dictum est) puo
 ceta. Quod si remeum cum hac parificare velles equumque diceret: itidem mihi fieri nunc deret
 non esse parit eam eius quod bellis interfuit ut altera parte secut: altera impugnavit: cum il
 lo quod civili bello fragrantem se subduxit: nec videtur voluit ignem quod regnum incendere stu
 dio pacis spiritus intentus. Tercio loco tuarum fratrum poscebas comitatum palatinum alber
 to de bonacossis ferrariensi ex regio concedi munere. Summe preces tuo nomine serenitati
 regie facte sunt. Sed nihil est quod ab ea difficilius impetret. Nemo adhuc dignitatem istam
 obtinuit nisi viri magne nobilitatis regibus vili et bi non dum quatuor fuere. Cuius in hac
 re persulam (ut opinor) Sigismundi cesaris concessionem restricta et perca donatione co
 pelare. Nec sane indigne. Nam si verum fateri volumus minimis passim bechonestia et
 ampla dignitas repit concessa. Non tamen propterea desperandum amico tuo dixeris. Nam
 si contigerit te rursus esse apud hunc principem non negabit (ut estimo) tibi quod literis tuis
 non est concessum. Idcirco re hanc et aliud tempus differas: quod non est quod epistolis tuis vale
 at impetrari aut per domesticos obtineri. Jamque de scribis sat quorum scopulis intro
 misisset planum pelagus ingredimur facitiam. Vocat mecum tua paternitas. Audio
 libenter iocos: idque non improbari a patris didici: quod medios inter rusticitatem et scurrilita
 tem iocos posuere ac damna extremis media probant. Vocemur igitur audaces. Ex
 ercitus inquit indies struit sed adeo lente ut verear ne advenire. Michadis festo
 impropos mihi quod als wienne dixisti ut cum tempore venerit memineris eorum quod dixi
 tibi quod ego dixi tibi. Nempe non exitum hac estate adversus thurcos exercitum. Tu
 contra tanta spe ducebaris: ut vix crederes tanto budam attingere quoniam per in armis
 ois huiusmodi surrexisset bectibi impropari times. Queris an potius medax velis quod
 verus inveniri probeta. Atiliusque hic mendacium quod veritatem putas. Nec ego alteri
 sum opinio. Namque (ut animi mei nucleum pandam) cur ego non potius falsus cum
 christianitatis utilitate et honore velim videri quod verus cum dano et de decore nominis
 christiani. Non suus tam avarus fame mee nec rumores pono an salutem publicam. Utinam
 falsus vates. utinam falsus predicator huius rei coperiar. Sed novi ego mores quorum
 dam: Scio me multos huiusmodi amicos quibus carior quam mihi sum. Vereor ne illi plus
 mee quam sue cupiditatis fame sint: timeo ne ut meum nomen ille suum servent suum comaculet.
 Ego illis afficior et illi mihi quod pilades et orestes. Ita suum servare orestem pilades
 a pilade mallebat orestes cum alter occubere oporteret. Inf nos non fame: non vite
 certamen est. Et alter alteri magis caripedit honorem: et sane magis me obtinere
 expediret tui regno huiusmodi cum christianis reipublic. Quod latissima sit: nec ego quod sepe in ex
 peditionibus bellicie adversus thurcos pro salute huiusmodi et facultates et corporum cum
 effusione sanguinis prelo fui exponere: nunc parcere fame duos res agitur eadem. Sed
 cogor inuit ut video videre et vates huiusmodi et predicator vitam admirandus quod ne in hac
 re fiat dum supplex iter atque iter posco. Subiugis magnificus iohannem vaynodam et si
 oes deficiat solus velle cum transilvanis aggredi hostes. Illi quoque iam equos currusque

bobemico more instructos hie: p qz expeditioe qdragita milia florenoz et posue
 rit. Ad que ia iter fecisses nisi peditu pparado z cura tibi madasset. Quos no fa
 cile apd nos dicis repiri. Subdelegarcsqz mibi diligetia hac nisi breuitas tps im
 pediret: qz stat snia qzcelerit castra moue. Nec rursus i me fide habes q in re eem
 pnus. Tu wienens. times q tres galeas z loricas totide du ab eis recederes egre
 asptari tulert. De meo aio ia dictu est nihil qd inde dubitare te opteat. Crede m
 q nemo poloz q ego i ea rem pnior eet. Nec wienens. obstarer qn pecunias vber
 tim afferri videret. Sz noluerit p re modica se intronittere. Ibi em io tuis armis
 molesti fuerit: qz videbat trib loricas no posse europā tutari s aduersus australes
 arc tres hugaros reddituros. Qd vo de tpe iter fer: id ego i pui suscipio: qz mea
 sollicitudine z affectu q ducor i hoc op? nosti. Mo audes mibi madare vt pedites
 pduca: times naqz ne pz? veniret qz ceteri eent instructi exercit? exercusariqz poti?
 sup peditib? no inuētis q impatis argui vis. Libet iocari: libet ridere z aium his
 conuitatib? relaxare. Nec inf sales intepestiue nouitates erūt: tu lris qb? p supio
 ra satis rñsum e narras cardinalē venetia p aplice sedis legatū p classe maritima
 venetias applicuisse: iāqz nauare sue comissioni opaz: mibi ex rōana curia lre mis
 se sūt qb? significat parū spei fore in venetis. Earū exēplū cū pñtib? mitto vt ple
 ne oia pōderes. Adet em in regē aragonū spes puerla nauigij ducēqz burgū die
 ex nicia missuz classē putat. An cui? aduētū sac spacij erit ad iueniēdos pedites
 siue apud nos eos velis q̄rere siue apud polonos. Optet naqz ex nita ituros in
 belle pōtū infere mare ptrafire scilleis se gurgutib? credē: tñ ceticū: tum ionūz:
 tuz egeū pcurrere pelag? Multi scopuli vitā dūcē: aunia fugiēda: radēda epyr?
 circuēda peloponesus: tū plyades hyadesqz timēde z sydus helene pniocissimuz
 nauigātib?. Et nihil i byeme formidabili? mari: qd q ingressus nō emefat qd est
 sic piculū. Et frustra. Neptunū accusat q naufragiū patit. Aides qntuz tps ad
 cōducēdos pedites tibi elargior. Mitte aux mibi si nō añ aduētū classis ingentē
 misero peditatū cruci me obnoxiorz dedo. Et basilea qz nobis nō deest materia
 ioci. Illi em cardinales q tāto tpe autoritatē ecclie ac generalū pōicabāt pailio
 rū vt mori p illa velle videret: vnus sui regis lris qb? nō mors s puatio bñficioz
 madabat. Basileā dimisere. Sapiūt qpe fide potiusqz pleb? volūt carē. Mo tñ p
 cul abiēre s apud solotrū residēt secūdos iussus expectātes. Recedūt em inuiti: s
 magis stringit bursa qz bonoz. Quid em saluis infamia nūmis. Tre do iā sal lusu
 esse iō z nouitatib? z iocis facio finē: supplicās oia salib? ascribi nihil scōmatibus:
 qz pcul ab his sum: nec mibi anim? nisi sale cōditus est. Comēdo me paternitati
 tue reuerēdissime ad cui? madata suz meo ex corde atqz debito pmpissimus. Da
 tum in noua ciuitate. M. cccc. xliij.

Epistola. clxxxiiij.

Acceptat anthoniū luscū dono mittēdū.
 Meas filius? S. p. d. Frāisco de fuste theologo z oratori optio anthoniū
 luscū sup oiones ciceronis q̄tuz desideraueris basilee vuz effem? intelleri
 si quē etiā manu mea trāscribē statuerā si oīū fuisset. Sz obstitit repēti
 nus me? recessus. Postea curauī vt p aliū mibi rescriberet. Id qz negatū ē qz libe
 rari? nusqz apd nos perit? inuētus ē qz hoc op? recte absolvere posset. Muper vo
 scpsit ad me pegall? velle te mee auiditati satissā cē libzūqz mibi dono mittē. Quā
 oblationē si corā te eem nō auderē suscipere: graue ē em hoi prudenti ab his donari
 de qb? nihil se meritū putet. Vex qz eplā vt cicerō dicit n erubescat abis accepta
 bo qd rēnuissēs pñs. Nec verebor a te p lras recipe qd marie cupio z aliē hē nō
 possuz: Nec timebo ne sustinere tua v? innumerabilia i me bñficia possim. Et qz ai
 ē ingenui cui multū debeas eidē plurimū velle debere: amplector libēs tuū mun?
 qd apud me pign? erit ppetuū amicitie charitatisqz nfe. Tu si ex me aliqd valueri
 qd possis p̄stare nūqz frustra postulabis. Noua q apud nos sūt ex pegallo cogno
 scēs quē volo tibi oia cōicare. Vale optime z reuerēdissimo dño nro cōi ac mgro
 andree si qñ mei memoz est me totū dege. Ex wienā kl. iulij. āno. M. cccc. liij.

De transitu impatoris in italiā.

Epistola. clxxxv.

Aspar schlick. S. p. d. Nicolao de azimboldis amico optio. Recepi lras tuas q̄s sup facto plūbini ad me misisti petēdo vt puidere q̄ aliqd fūda-
mētū haberes q̄ mediāte tractare de feudo plūbini posses: ne inuānū inci-
peres. Q̄ndi lras tuas regie sublimitati: obtinuiq; vt tibi scriberet quēadmodū
ex lris regis intelliges q̄s tibi cū p̄ntib; mitto: suadēs vt rē istā inchoes videasq;
an vsū velis sumā quā rex petit exbursare: cui hoc psuadē potes plurib; modis
Nā cū dñius illud ad imp̄iū deuolutū sit: nō ē dubiū q̄n oēs reddat? regie maiesta-
ti debeant. Itaq; reueret p plurib; annis. Exinde vs ipse p̄siderare q̄ r sen cū. et
florētini z aliū illud dñium petūt: nō parū pecuniar sumā offerētes. Et si rex il-
lis p̄laceret bñ sciret ipsi possessionē adipisci. Et plura alia dicere potes q̄ aiunt
ei? mouere habeāt: cū nulla ptās sit diuturna q̄ iuris careat fūdamēto. Si tñ oīno
vides sumā p regē petita obtineri nō posse. videas an. xvj. vel. xv. milia ad mi-
nus possint bñ: qz ego modū reperiā q̄ r̄gia maiestas q̄scat: z curabo q̄ tibi etiā
de satis fiat p tuis trib; milib; florē: sicut als tibi scripsit. Idq; velis in hac re tu-
as opas z solitā diligētia imp̄tiri qz z regi cōplacebis z tue vtilitati cōsules. Nec
desperes regā maiestātē in italiā v̄tūrā: qz hoc sibi multū cordi ē: nec res italas
sp̄nit s̄ videbis q̄p̄mū res ecclie cōposite fuerint. Et z tu putes germanicos nō
curare italiā z p̄terea italos germaniā nihil p̄dēre dicl. Aliē res se bz. Nos ger-
mani tardiores sum? ad motū q̄s itali: s̄ vbi incipim? nō tā facile desistim? quēad-
modū itali. Nec nra natura ē. Et boies sūt sic vt i eis debem?. Mibi spes est ma-
gna in regenfo nec ambigo ipsum italiā petiturū: z iura v̄dicaturū imperiū z to-
tius xpianitatis p̄speritatē. Tu vale z me vt soles ama. Datū wienne. xvj. octo-
bris. Anno. M. cccclij.

Ercusatoria ducē mediolanū nō vocatū
ad cōgregationē p cōcilio dēcernēdo. l

Epistola. clxxxvj.

Aspar schlick imp̄ialis cācellari? Magnifico vnguetoni de cōtrarijs du-
cat? mediolani gubernati amico p̄cipuo. S. p. d. Nō putabā me nūc tuas
lras suscepturū. Nā cū regimini ducali p̄sis: innumerisq; curis detinearis
sā ē sup q̄s satis cēsebā inf tot occupatiōes rē meā tibi fuisse studio: quā sicut ex
lris de azimboldis agnouī egregie absoluiſti: ita vt p? illustrissimū meū p̄ncipē do-
minū meū ducē nulli magi q̄ tue magnificētie gr̄as debeā. S̄ supat oēm bñani-
tatē tua benignitas: q̄ nō p̄tēta ē desiderū meū impleſse: nisi etiā suauissimis lris
suis me v̄sitet: q̄s cū magno munē penes me bēo tāq; tui erga me amoris p̄petu-
os testes. Illd tñ i bis mibi molestū ē: q̄ tue magnificētie digne reḡari nō possum
Nāq; vt omittā facta: vir vba repio q̄ mibi ad reddēdā gr̄as idonea videat. S̄
scio tuā p̄udētia aim magis q̄ vires intueri: q̄ certe talis ē vt nō ē possibile sit ne-
glectur? qd tibi ē nouerit p̄modo v̄l bonori. Idēq; veli sp de me tue magnificētie
psuasū fore. Nūc eā p̄tē eple tue attigā q̄ mirari videri serenissimū regē n̄ in ceteri
xpianitatis p̄ncipib; scripsisse. p̄ quētiē i festo sei martini iā. p̄rio tenēda z soluz
p̄ncipē ducē mediolani neglexisse: circa quā rē ego q̄s mirat? suz illū ē neglectur?
q̄ inf p̄mos z noiatos z apd regā maiestātē dilect? est. S̄ stupui regios apices
sibi nō cēredditos. Nāq; cū lfe i orbē mittende scriberent: iāq; p̄ceptū cēt potissi-
me p̄fato duci scr. bi: affuit laurēt? de rotella canonic? tridentin? q̄ se latuz regia
scripta spopodit: z intra dies. xv. mediolani futuruz: respōsumq; remissuz. Qui si
lras nō reddidit aut malo cōsilio fecit aut aliquo impedimēto p̄uēt? fuit. Et cer-
te nos hic valde turbati sum? r̄nsum nō ē habitū: cū ille illinc circa vicesimū diē
Bulij recesserit. Et ecce? ante lfarū erat q̄ z dñs dux p̄fatus ad tollēdā scisma quod
nūc viget p viā cōciliū generalis nouit cōgregādi cū maiestate regia z p̄ncipib;
z electorib; cōcurreret: tanq̄ imp̄ij p̄ncipis z cōmunis vtilitatis zelator de sua
intentōne ante festū p̄dictū respōdēdo. Qd si postea nō habuerit p̄fat? dux rogo

vt ista sue celsitudini referes: ne se vel neglecta putet vel spretā: cū regia maiestas
sibi vltra oēs impū principes tāq̃ sanguineo et imperij fidelissimo afficiat. Cūq̃
adhortari velis vt oratores q̃s delegerat trāsmittat et i facto ecclie cū voto regie
maiestatē qd purū et sincerū est ad vniōē ecclie pcurandū pcurat. Exinde cū vi-
deā tuā magnificētiā rogatib⁹ meis pmissimā: nō erubescā postq̃ meā rē psecisti
vti humanitate tua regios seruatores et amicos eidē recōmēdando. Est cū in can-
cellaria nra regi⁹ secretari⁹ encas filius senen. mibi admodū dilect⁹ et regie maie-
stati pcarus: quē leonardus de lassarrata cleric⁹ vercellen. ppositure scj laurencij
maioris mediolani spoliavit ipm basilee figēdo. Scripsit p pstatū laurencij regia
serenitas duci: vt eidē cne sue ppositura restituere. Nescio qd secutū sit. Itaq̃
si lre alie reddite nō sūt: neq̃ iste verisimili⁹ pntate. Ideo pcor tuā magnificētiā
vt cneā ipm recōmēdatū suscipiēs ducalē excellētiā informare de hac re velit et re-
gie maiestatis intuitu: q̃ iā p cneā scripsit: et meū ob respectū rogare vt ppositura
restituatur. Nouitates vobis hanc ptiū als i pntiarū scribē neq̃o: nisi q̃ hic bohemi sūt
in magno numero: petētes q̃ maiestas regia ad ministratiōē regni noie regē La-
dislai pupilli sufficiat: cū q̃b⁹ in tractatib⁹ sum⁹ cōclusionē bonā auctore dño psto-
lātes. Vale optie et me ducali āplitudini faciās recōmissus q̃ ad ei⁹ et tua mādātā
pnus suz et ero quoad vixero. Datū wiene die. xij. decēbris. Anno. M. cccc. xliij.

Sua det regni hūgarie parē.

Epistola. clxxxvij.

Aspar schlick cācellarius impialis. Magnifico viro lauretio palatino hū-
garie: veteri et pstatū amico ac fratri. S. p. d. Intellexi cū ex lris tuis mibi
directis: tū ex bis q̃ regie maiestati scribis q̃rimoniā tuā quā facis de dam-
nis tibi p capitaneos laurinen. illatis. Et p iure veteris amicitie nre q̃ i me nūq̃
extinguet viuo. Regie serenitati supplicauit vt sup bis vellet puidere magnificen-
tiā tuā p mēdatā suscipiēdo. Displicuit regi audiri: damna tuū sumeq̃ sibi bec
genera iniuriarū vincinde facta molesta eē rēdit: vultq̃ se nō posse vt vellet pui-
dere. Aut tñ in facto tuo velle se scrutiniū hēre. Et q̃cqd boni p te possit libēti aio
facere. Ego aut sicut als scripsisse me memini video sic res illius in dylti hūgarie
regni se habere: vt impossibile putē singulares hoies pace gaudere nisi cū vniuer-
so regno: qm hoc tpe duz iste diuisiōes sunt: mandata regū cōtēnunt. Nulla obe-
dictia est: sed q̃libet sibi vult esse dñs. Ad ego quoq̃ cū magna iactura experior
Licet cū serenitas regis polonie pncratio et scōle mādauerit: vt a reb⁹ meis ma-
nus retraheret ego tñ p illos maiora indies patior detrimēta: nec aliq̃s ēbis i pri-
bus supiorib⁹: quē illi magis verent q̃ me: q̃ mādātā regis in dñm impetrent ius-
siq̃ sūt me vniū impetere molestare. pseq̃ extirpare. Ego tñ sup bis nō regi polo-
nie succēdeo s̃ cōditionib⁹ tps. Sic et magnificētiā tuā hortor facere: qm alia via
nō est p quāz possumus q̃scere nisi p pacē vniuersalē toti⁹ regni: quāz pcurare et
p nro priuato et p cōi bono tenemur. Ad quam rem tantomagis te rogo quanto
scio cōsiliū tuū pze ceteris magis audiri. Ego idipsum ex hac parte faciā semp ad
tua pemptus beneplacita. Datū wiene die. xx. octobris. M. cccc. xliij.

Consolat⁹ principē infirmū.

Epistola. clxxxviij.

Aspar schlick. S. p. d. Illustri iohi frācisco marchioni mātue dño et affini
charissimo. Affers mibi lris tuis singulare gaudiū q̃tiēs ad me scribis: qz et
amorē erga me tuū et humanitatē q̃ me psequis q̃i vidēs in illis lego. Vel
lē tñ letiora audisse de sospitate tua. Mā cū scribis te supiorib⁹ dieb⁹ egrotasse nec
ad huc pristinā recupasse sanitatē: nō leuē molestiā capio: q̃ oē tuū icōmodū meū
dico. Scio tñ necessariū eē oēs q̃ viuūt: nūc validos nūc debiles fieri: nec stat⁹ ho-
mis firm⁹ ē: nec vlli dat⁹ ppetua frui alacritate. Mfm itaq̃ ē armare mētē p oēm
fortūe impetū: scireq̃ et sanitatē ferre et cōgritudine. Et cū patit⁹ cor⁹ p adiuuētā q̃
possum⁹ illi pferre. Ad maxie decet principes facē ex q̃z vita sal⁹ multoz pēdet.

Et q̄q̄ nō dubitē tenibil omittere ex necessarijs: hortor tñ qz amor ipellit vt cō-
ualescētē tue tāto ampli⁹ studeas q̄to plures sūt in psonā tuā q̄ dirigūt oculos.
q̄s tua sospitate velis reddē p̄solatos. Inē q̄s me letū efficiēs q̄ optimā tuā vali-
tudinē nō minus libent audia q̄ sentio mea. Vide p̄ter bec quā diligētia fac vt
regia maiestas de nouitatib⁹ italie reddat certiorū q̄ re plurimū sibi cōplacēs: q̄
tuo statui tuoqz bonori admodū afficiat. Recepi em capla federj inē. L. ducē me
diolani ac venetos florētinos. Ea qz serenissimo dño nro plegi: q̄ tibi gr̄as agit ex
instruētiōe b̄mōi. Cupide nāqz agnoscat res italias: vt q̄ suo tpe spat iura impū ven-
dicare. Cur aut dux mediolani ad h̄ p̄descēderit nec scire possuz nec imaginari q̄
cās v̄gētes nullas intueor nisi ad bec palā veniāt. Ille tñ sapiētissim⁹ b̄r: nec pu-
tādū est ci⁹ prudētia absqz rōe moueri. Aliqd latet alios qd est illi notū. S̄z velit
de⁹ vt bñ oia cedat. Illos h̄ nō habem⁹ alia noua nisi q̄ bis dieb⁹ magni tractat⁹
habiti sūt cū bobemis q̄ buc venerūt. Res optime absoluta ē: ita vt maiestas re-
gia tutoris noie dñs illi regni censeat. Sup facē ecclie mittunt oratores ad nūrē
bergā: int q̄s etiā suzvn⁹ designat⁹. Eroqz ibidē deo dāte cū alijs in festo sci marti-
ni. primo. Quid sequet sciri adhuc nō pot: qz varie sūt volūtates. Ibi tñ aliq̄ cō-
clusio repiet q̄ vtiā salubris sit. Regie maiestati facio sepe de te metione sp̄ tibi
illā affectā inuenio. Ne nō expedit vt offerā: qz iādudū sum tu⁹. Nāqz dare potes
in oib⁹ parato parere. Lōmēdo me tibi supplicas vt me sepe de occurrētib⁹ instru-
ctū efficias. Ex vienna die. xiiij. Octobris. Anno. M. cccc. xliij.

Hortat⁹ ad pacē hungarie.

Epistola. clxxxix.

Alpar seblick impialis cācellari⁹. S. p. d. Marikombano sclauonic z lau-
reō palatino bñgarie magnificis srib⁹ z amicis charissimis. Gauius suz
nō modice v̄is ex lris inibi nouissime redditis internā illā z vetustā co-
gnouisse beniuolētiā q̄ me. p̄scq̄ solebat nōdū eē extinctā: s̄ poti⁹ tpe auctā. Nāz
id qd ex pte mea p̄tigat q̄ vobis indices magis ac mag afficior z ardētissimī amo-
ris erga vos repēdo vicissitudinē singulares vtutes v̄as tantū amās quātuz de-
miroz. Nūc certissim⁹ suz statū z locū quē apud serenissimū dñm romanorū regē
teneo vobis p̄placē ac fore gratissimū. cū optimorū sit fratrū z amicorū fraternos
optare z libentē videre successus. Nec dubitare debēt magnificētiē v̄re mei q̄cūqz
statu ad indyti regni bñgarie pacē z cōmodū inuigilare z oē meū studiū ad ei⁹ vti-
litatē cōuētere. Nāqz cū diu illo in regno fuerim multaqz bñficia illic suscepim
ingrati viri officiū foret nō eē ad ipsi⁹ cōmoda studiosum: z p̄cipue cū regnū illd
xpianitatis dipe⁹ ac mur⁹ aduersus fidei bofles existat. Ex q̄ sicut cū bñ habz: oia
xpianorū regna fructū p̄cipiūt: sic cū opprimūt detrimētū p̄ne eē videt. Idoc z ma-
iestas nri regis ap̄re cōḡscit: atqz idarco opam dat: vt dissensioēs z intestina bel-
la ex regno tollant. Qd maxie possit fieri p̄fidit si ad dietā illā p̄ suā serenitatē in
p̄finibus bñgarie aut austrie institutā vtriusqz p̄tis barones ac plati cōuenerint
put z vocari sūt p̄ regias lras: q̄ iā erāt expedite z trāsmisse anqz ego ad regā cu-
riā de domo mea redire. Itaqz de liberationib⁹ illis neqzqz interfui. s̄ cū rē vniuer-
sam intellexi iustissimā illā sanctissimāqz iudicavi. Quid em vtili⁹ qd recti⁹ qd due
honesti⁹ fieri pōt q̄ pacē int xpīcolas p̄curare. Nō latēt vos q̄ trāpīne tumultus
incēdia vastitatesqz in bñgaria fiāt p̄t hac que p̄cb dolor orta ē de regno discor-
diā. Palā ē quō oppidū p̄ oppidū z nobiles p̄ nobiles insurrexerūt: qz mō i nimi-
ciarū gladij crassent vbiqz. Quib⁹ malis obuiaturus rex nr cōuētū indixit. vt
q̄ sat se ex debito. Romane regie dignitatis orphanos ac pupillos debē p̄tegere:
z vniuersorū regnorū pacē z trāq̄llitatē p̄sulare: sperās p̄ cōuētiōē ea oia fieri pos-
se ad q̄ bono aio magnificētiās v̄as audio exhortari vt p̄sonalitē venire velitis:
vobiscūqz potestis q̄ plurimos platos nobilesqz trābere vt tanto illic melius fir-
miusqz bñgarie vniō: p̄ficia possit vt vniūsqz in iusticia sua manuteneri q̄ plures
dignioresqz p̄seuerint. Vos p̄fertiz q̄ vnamecū ab ayo z p̄re dñi nri reg⁹ Ladislai

et honores et beneficia imensa suscepistis. Nec enim conventio est per quam potest regnum illud pacari et ad pristinam reduci fortunam. Et non solum resistere thurcis sed eos lacessere queat. Nec ego vobiscum sentio quod propter conventum huiusmodi turbare passagium adversus thurcos inchoatum dicatis. Nam longe aliter est: cum nisi conventio hec fuisset indicta iam maximus ignis arderet in hungaria. Namque non latrocinia: singularesque cedesset sed gravissima pluvia cum seuerissimis stragibus exarsissent. Sunt enim plurimi germanie barones et principes: qui videtes serenissimum regem Ladislaum propterea quod puellus et pupillus et orphanus in suo iure opprimuntur: miseratione commoti et tam amore iusticie quam sanguinis propinquitate excitati: cum validissimis auxiliis hungariam petere disposuerant. Sicut quod et bohemi qui iam in maximo numero barones et nobiles ad maiestatem regiam in legatione miserunt: qui nunc vicine est ab illo proposito non dissentiant. Quos omnes conventiois nomine retinuit et usque in eius exitu retinebit: quod cum rex romanorum (ut dicatis et veritas est) totius christianitatis sit caput: et ad eum potissime pertineat christianorum iniurias propulsa re: videtur sua maiestas thurcorum insolentias non posse compeisci: nisi christiani primum conuenerint: ad pacem ut predictum est in hungaria reintegranda predictam conventionem indixit. re iudicio: ut qui absque partialitate existunt passagium de quo facis mentionem non vtile tamen sed penitus necessarium: cum nulla potentia resistere hostibus possit nisi munita fuerit unitate. Dulcius si quidem apud christum legimus concordia puer res crescit: discordia marie dilabuntur. Verum de mantina classe per sanctissimum eugenium panda facitis mentionem. Ego ita illi mentem fuisse dispositam procedere possim: sed voleo quam modum executionis non video. Lassus enim si fieri debet venientis paranda est: sed iam inimicie inter eugenium et venetos ortae sunt: propter recessum et florentia factum. Intantum ut prohibiti sint plati venetorum curiam sequi. Que res maritimam expeditionem proculdubio perturbatura est. Exercitum autem fieri ut scribis maximum in hungaria contra thurcos apprimere laudo cupio: quod ut felice forciat eventum. Quod si fieri posset iterum atque iterum vos oro et obsecro ut de pace hungarie primum cogitantes: conventum accedatis predictum inestinas discordias vnam cum alijs qui aderunt sublati. Ad quam rem et ad passagium postea pagendum maiestatem regiam animata et me pusillum paratissimum semper habebitis. Datu in noua ciuitate. xvij. kl. decembris. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cxc.

Adortat ad rescribendum.

Gebarthus valentinus scriptor aplicus Enee silvio amico optimo. S. p. d. Quanta est vis amoris in te mei ut iterum ad te scribere cogar. Quod tamen plibent facio quod tu ad me nunquam scripseris vel meis literis propulsatus vel tuo nutu motus postquam et honore et dignitate et emolumentis amplius decoratus. Cui non equidem in video: sed congratulor potius felicitati tue. Precor autem si aliquando per oculum saltem tua manu ad me scribas ne inter nos perbari videatur quod nostra in patria vulgatum est. Remotus ab oculis remotus a corde. Reuerendissimum patriarcham aquilegiensem. qui me suum commensalem et secretarium fecit hinc breui est recessus ad serenitatem romanorum regis recta via primo: ac deinde in regnum polonis ac hungarie profectus: futurusque ibidemque legatione sua. Requiritque me autem vna secum abeam aut per quibusdam eius negocijs mediolanum accedam. Quam perfectionem arripiam nondum decretum est. Cum donatione eius libenti irem ut in tuum complexum veniam. Attamen vbiuis gentium fuero tibi penitus deditus sum. Ex basilea. xxj. Aprilis. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cxci.

De utilitate litterarum.

Regorius lollius seuerus. S. p. d. Enee silvio patrueli suo. Hicronymi vetus admodum sententia est. perbatissima: litterarum inter ceteras hanc esse utilitatem ut absentes presentes faciant. Preclare quidem. Nam absentes his loquimur videmus transmarinos: annique nostri cogitatio sine voce: notarum picturis atque lineamentis denotatur quod certe vtilius quam quod aut humano generi antiqui non facile inuestigare possent. Verum cum huiusmodi vicissim perfrui possimus utilitati aut alteri fortune consilium letarentur: altero tamen

satis habes te. s. virū bui? p rogatū picipē. Est id qdē mibi carū. Sz mltō carius
si alternas mutuasq; exaraueris vt 7 tuas dū legerē te alloqrer: tuisq; pictas no-
tulas digitis parētū oculis offerre q̄ tantopē obseruauī vt filiū tuū vt piū dect.
De his hactenus. Vale ex senis.

Raudat fridericū cesarē.

Epistola. cxcij.

Rā cise? de picciol passis dei grā scē mediolanen. ecclie p̄sul. O natissimo
viro dño enec siluio poetel laureato. S. p. d. Angenti voluptate 7 gaudio
eloquentissime enea mī in xpi charitate dilectissime afficit me eplā tua data
i felckirchū nonis decēbris: mibi reddita idib? eiusdē cū recessione veterū tuz p
more inē nos mutuarū scriptiōnū: tū ipa serie cōtentor. Quq; p lepore stili serie
ac facultate dicendi 7 extimatiōe quā de te facim? p q; cordiali erga te amore nro
tua scripta sp legerim: nō mīn? auidē q̄ libenē ēt vbi fortasse nō qnq; mīderi. Hic
maxime nūc qn̄ qdē intelligā opante diuina grā eo teloci euectū: vbi sicut vtute cō
scēdisti ita poteris ipa vtutē via p̄ficē plurimū ad rei publice ecclieq; pacē glōsifi
moq; pncipi: nō mō tuū verū 7 vniuersor: ac plurimis tibi q; ipi 7 bonori tuo cō
ferre nō modicū. Et q; qm̄ te nouim? tuūq; igeniū desiderūq;: nō te supuacuo ex
hortamur ac p ista trālatiōe tua 7 ai dispōne p gratulamur. Itē atq; itē colle
tēm tibi cui cessus ē ex loco 7 officij dignitate vt te valeas demonstrare: si quāda
bis opaz fidelitē 7 prudētē sp̄o ex pecto 7 expecto. Alio ei rōne disposito 7 diligētē ad
bona vadēt oīa p̄spe cedunt. Iusta nāq; desideria diuina sp̄ pictas comitat. Age
itaq; 7 pseuera felicitē vt magno cepisti pncipio. Exerce ad pictatē q̄ fm aplm̄ ad
oīa vtil pmissiōe bz vite q̄ nūc ē 7 future: vt affē qris laurea verā. s. coronā iusti
cie 7 eternitatē. Dicas 7 cū aplō ad festū: Nō infamo optime fesse s̄ vitā 7 sobrie
tati vba eloqr. Ad q̄ maximū incitāmētū tibi 7 bōi xpiano 7 l̄rato corona laurea
quā assūpisti vlt accepisti. Ego vō deinceps crebriores expecto l̄ras tuas rez iudi
ces tuiq; successus: neq; tardus ero i reddēdo meas: dūmō intelligā ad te posse de
ferri. Hic em̄ ad fortunā scribor: idq; tardū q̄ debuerā. Nō facile em̄ pducit in
certa 7 fortassis etiā mltō feri? ad te pueniūt: lz varijs 7 multiplicat l̄ris em̄tamur
vt vel saltē bmoī rescriptiōnū n̄ aruz quicq; reddat qnq; tibi. Nā sicut ambigui
tas frustrandi laboris re addit boiem pigriore ita p diligentia supet necesse sit. Et
qdē libenē scribo 7 scriptitabo intelligēs 7 p̄siderās tū ex eplā tua tū ex alijs cōdi
tionē totis tā nature q̄ vtutē 7 sacratissimā augustissimāq; intentionē cesaris n̄fi
pntis q̄ velut nouū qdā sydus emicuit: hac tēpestare necessariū vt sperem? ve
lut augusti illi suo seculo pacē reddidit 7 fūdauit: sic istū suo. Ego qdē ita mibi sua
deo nō incerta sp̄ei rōne. Est em̄ vt in p̄mis audio pnceps iste catholic? 7 pi? etā
reflorida: quā sapia gūitas 7 vite integritas comitan ē. Cui sūt em̄ sensus boīs 7
etas senectūq; vita immaculata. Corpe strēnu? vegetusq; 7 robust? ap̄? 7 patiens ad
labores: forq; p̄stāsq; ai sobrietatē cultor p̄cipu? Cū vt scribis i sapia sobrietatē em̄
tocē prudētia 7 iusticia 7 vtutē q̄b? vtil? nūbil ēi vita boib? Attēde qz p̄mittit so
brietatē q̄ huic pncipi maxie insita ē: cetere s̄nere sūt vtutes. Et catho inq̄ebat n̄
legisse se neq; vidisse boies sobriū iua dētē republicā p̄ter cesarē. Audio 7 hūc no
strū pncipē obfūatissimū ac p̄cissimū ita eētpis 7 vtilē locatore: vt ne qdē p̄cū
terat qd potissime pat sobuetas. Estq; mēor sapiēt. Nūbil em̄ p̄ciosi? tpe? qd nec
auro nec vlla potētia redimi pōt elapsus. Solusq; sapiēs eo sat vti 7 i suā redigē
ptatē 7 efficē qūq; mag. ēt atq; ēt cū vulgo seu indocē ociosus appet. Est p̄terea
liberal? iuxta exigētia rez 7 tpm̄ 7 p̄nter pmissor suoz tū i redapili tū ceter 7 ob
seruātissim? 7 vtilis disp̄fator: qd vtrūq; req̄nit p̄cipue i pncipe. Nā bñ fctā ma
le locata cicerone. p̄bātē malefacta arbitrat enni. Quid ē. n. violari p̄dari oneri
b? itolerabilib? b̄ditos torq̄re: q̄ effusiōe splēdeas sp̄gas 7 dissipēs nisi glier i ma
lis: 7 roboaz filij 7 regis successoris salomōis more pares ipē tui rufinā. Mendax
vō omnis cū improbet vt scribis execrabilior multo pnceps. Iusti 7 magnatū
7 pncipis est verbū tenere suū vt scriptū est. Verbū regis vcrbum vitatis sub

r ij

ditos regere p[ro]uere ac tuere velut bon[us] paterfamilias: v[er]tigaliaq[ue] eo ordine dis-
 p[er]sare ne cogat in[er]cere man[us] i[n] aliena q[uo]d sp[iritu] euitauit traian[us] cesar ille augustissim[us]
 atq[ue] p[er]issim[us] gratiss[us] fuisse in p[ro]prios vt facile gloriosus apud alienos efficiat. In
 malis seseq[ue] sit p[ro]dener deo z m[un]do mag[is] in glori[am] z impot[ens] ad oia fact[us]. Imp[er]-
 sibile n[on] q[uo]d e[st] in q[ui]t[us] Aristoteles i[n] et[er]n[is] aut certe n[on] facile p[er]dara ab eo agi cui de-
 sunt facultates. Nec dubi[um] q[uo]d in magno sint adiumento diuitie in gerendis graui[us] ei
 q[uam] liberalit[er] z p[ro]be sauerit vti: suisq[ue] locis z t[em]p[or]ib[us] exide disp[er]sare. Quinimo secus
 ab o[mn]i conatu z gloria inchoator[um] coget c[um] ignominia resilere. Q[uo]d si q[uo]d p[ro]des z
 magnanim[us] n[on] cesar euitabit vt pest[er]a p[ro]prio p[ro]silio q[uam] suo: q[uo]d vt audio coiter z
 ecclesiasticor[um] z seculari[um] excellētū insigniū z l[ib]rator[um] q[ui]s venerat z lateri p[ro]gregat suo
 iuxta more cesarū z prior[um] p[ri]ncipiū p[re]decessor[um] suor[um]: ne sibi obijciat euāgelicū illud.
 Ecce h[oc] q[uo]d cepit edificare z n[on] potuit p[er]summare: cū sit ip[s]e p[ro]uidētissim[us] atq[ue] ordina-
 tissim[us] in vita z i[n] oib[us] gestis suis. Que cū ita sint suauissime mi[n]i enea: cesarq[ue] opib[us]
 babūdat potētiaq[ue] nūmero boiū z copia gentiū: etasq[ue] p[ro]udētia z magnanimitas
 pueniat: q[uo]d p[ri]ncipua sūt ad res arduas capescēdas. p[ro]ditioq[ue] t[em]p[or]is z plima se offerāt
 q[uo]d suffragē: n[on] dubito si voluerit dūmō duret sup[er]stes iuxta dies nature futuruz
 i[n] p[re]tate sua vt pacē det eccle[si]e: z cōponat n[on] m[od]o p[ri]ncipat[us] z o[mn]em pplm xpianū s[ed] z vni-
 uersuz o[mn]ib[us] ad vnicā verā fidē xpianā z sanctā deducat eccle[si]az ad altissimū dei glo-
 riā z bonorē sublimitationēq[ue] troni sui cū laude p[er]petua z et[er]na salute. Q[uo]d vt die-
 bus n[ost]ris p[ro]spicē valeam[us] pietas diuina p[re]cedat. Sicq[ue] culmē diuine maiest[atis] exbor-
 tare noie meo z me nūniū cōmēdatū fac sue clemētie: deuotissimū q[uo]d ē vultū vir-
 tutū suarū z effice tātē: tāq[ue] scē sp[iritu]s audissimū expectatorē. Preterea de re tua cū
 serenissimo ac doctissimo gūferto n[ost]ro secretario ducali: verbū habuit nicola[us] tu[us]
 n[ost]r[us]. Q[uo]d uenies etiā domi q[uo]d subsequē nobiscū fuit. Agitauimusq[ue] q[uo]d eēt incedēdū
 via: p[er] honesti tui desiderij p[ro]plemēto: q[uo]d ita se p[ro]mptū vt i[n] re p[ro]pria offert. Deideq[ue]
 arbitramur silq[ue] arbitrati sum[us] vt l[ib]ras cesari[us] q[ui]s ei p[ro]ponis ip[er]etres ad illustrissimū
 p[ri]ncipē n[ost]rū nec tua p[er]fectas manu nec scriptio[n]e n[ost]ra: z mittē studeas ad manus
 ip[s]i gūferti q[uo]d p[ro]modi m[an]ū ingrediat. Neq[ue] vel nicolaus p[ro]monefacito cuz l[ib]ras
 ip[s]as dederit q[uo]d sollicitatiōe n[on] desit nec diligētia. Ea em[en]t q[uo]d adēpta prara impetra-
 ri queūt. Librū demū tuū dyalogor[um] habuim[us] z penes nos p[er]seruam[us]. De reb[us] ita-
 lie accipe: q[uo]d ad p[ri]ns sic se h[ab]et: roman[us] p[ro]tifer n[on] obstatib[us] public[is] edic[ti] seu enūcia-
 tionib[us] p[er]scrip[ti] de trāslatiōe ad urbē romanā q[uo]d debuit esse septima Ianuarij p[re]-
 lapsi: etiā florētē sedet: nec motui suo sile videt[ur] q[uo]d q[ui]q[ue]. Rex aragonū victor i[n] regno
 neapolitano copias p[ro]gregat tā eq[ui]tes q[uam] pedestres: lōgo vt h[ic] nūero vigit[us] miliū
 eq[ui]tū z peditū i[n] copia. Idē z h[ic] illustrissim[us] p[ri]nceps n[ost]r[us] etiā p[er] victoriā p[er]cussit i[n]
 uicē sed[is] seu poti[us] renouarūt. Et manēt veneti iuxta p[ro]sucta ing[er]i militie: reliq[ua] vt
 p[ri]or[um] tā iuxta insubriā seu p[ro]logobardiā q[uam] p[er] picenū z tuscā. Duo t[ame]n militie p[ri]nci-
 pes absūt vt diu ex patria ista adinuicē ciuitates seu male p[ro]corde apud picenū z
 patriā p[ro]sina p[ro]prio vere detegēt ea q[uo]d p[ro]ducere p[ro]suevit. Dū ap[ud] nos interz bel-
 la cessant: z patria ista italie flos respirat: ciuitas tua q[ui]escit. Reuerēdissim[us] card[inalis]
 n[ost]r[us] placētū v[est]rū m[er]ito obijt v[est]re febrib[us] z etate decrepita corept[us] ap[ud] castellio-
 nē suū desideratū imo heri vt ordinatū xpianū decet obdormiuit d[omi]no. Vale felix
 in d[omi]no amatissime in xpo fili. Datū mediolani. iij. february. M. cccc. liij.

Petit rescribere litteras.

Epistola. cxciij.

Obānes de bogonia cardinalis sci calixti. S. p. d. Enece siluio viro clarissi-
 mo. Trinas supiorib[us] dieb[us] tū ad nos tū ad dilectū n[ost]rū iohannē peregal-
 lū vidim[us] l[ib]ras tuas: q[uo]d nobis put[amus] sp[iritu] p[ro]sueuerūt scripta tua gratissime fuisse:
 z rei quā dirigi felicit[er] vterq[ue] n[ost]rū exoptat n[on] parū p[ro]ficue. Quare p[ro]pter diligētā
 atq[ue] vtutē tuāssimope cōmēdātes: p[ro]cordiales tibi agim[us] grās qui sp[iritu] vt p[ro]sueuisti
 memor es n[ost]ri. Nec distāti loco[rum] aut vllis occupationib[us] seu laborib[us] ascriben-
 do retrahere s[ed] assidue intinmare p[ro]curas q[uo]d ad rē p[ro]ducere possit de qua nūc agis.

Un clarissimū de illa quā in te eē nūq̃ dubitauim⁹ fide capim⁹ expimētū. Rogamusq̃ vt quēadmodū cepisti ita in posterū agere pgas. Neq̃ te retrahat ab aſſūpto ope multitudo imēſa laborū q̃s ſubire indies ⁊ pati te optet: qm̃ ad h̃ oēs nati ſum⁹: ⁊ eoꝝ p̃cipue ſtus extollit q̃ pectore firmo pſiſtunt. Sed ne int̃ mapias occupatiōes tuas nos h̃ eē ocioſos exiſtines mittim⁹ cū p̃ntib⁹ gloſa aurelianenſ. q̃ cōi. puerbīo p̃dicat textui ad r̃ſionē eugenij datā regis oratorib⁹ atq̃ alijs per nos editā q̃ iudicio nro nō modicū ad rē facit. ⁊ p̃ quā emulis r̃ndere p̃reſq̃ nras tueri ac alīs put expediēs fuerit te iuuare poteris: publicādo ⁊ cōicādo eā ſicut vi debiſ. Alia hīc occurrētia p̃nuc reticēda cēſem⁹: cū nudius q̃rt⁹ ex medijs vt ita loq̃mur reb⁹ ad te acceſſerit reuerēdiſſim⁹ cardinalis aq̃legienſ. p̃ illas p̃tes legat⁹ de latere: ⁊ cū eo plures de his oib⁹ informatiſſimi. Et q̃bt̃ intelligere poteris q̃d apud nos agat q̃due de reb⁹ ſperanduz ſit. Vale feliciter. Ex baſilea. Anno. M. ccccxiij.

Excusaſe q̃ nō ſcribat.

Encella⁹ bobem⁹. Joſhi canonico m̃raſiſlauienſ. amico p̃caro. S. p. d. Debes veniā dare occupatiōib⁹ meis ſi ad te vt cupis ⁊ ego optare n̄ ſepe ſcribo: vir em̃ ſpaciū ſōni cibiq̃ ſumēdi habeo. Ita me ſupm⁹ cācellari⁹ fatigatū reddit. Int̃ oēs tñ labores ſuz mēoꝝ ſp̃ tul: nec vnq̃ ex corde recedis meo. Et ſi poſſem i aliq̃ tibi p̃deſſe ambab⁹ manib⁹ facerē: nouitates aut̃ ⁊ iſta leuiā ſcribere nec oīū habeo nec curo. Si q̃d eēt q̃d te vellē mei cā facē: ſtatiz reb⁹ omiſſis alijs tibi ſignificāre. Idē ⁊ facere te vellē erga me. S̃z ſumere calamū q̃tis cū tota die inuitis ſit in manib⁹ nō video cur me debeas adhortari: nec tñ hac vice retrogradus tibi ſim bec de nouo ad te deducā: bobemos. ſ. cū maiestate regia diuerſos habuiſſe tractat⁹ tādēq̃ conueniſſe vt i feſto ſc̃i michaelis alia h̃ teneat p̃uētiō cū eis vt res oēs p̃ficiant q̃z vt ſpes eōia bñ terminabunt⁹. Oratores regis poloniē hic ſit ⁊ cū eis cardinalis ſc̃i angeli. Jāq̃ tractari de reb⁹ hungarie hic debz. Vale ex vienna. Anno. dñi. M. ccccxiij.

Epistola. cxciiij.

Excusatoria taciturnitatis.

Scola⁹ amidan⁹. S. p. d. enee ſiluiο poete p̃ſtati ⁊ amico ſingulari. Credo te vebement̃ admirari enea dulciſſime q̃ poſtq̃ iſtinc ab h̃ſi ſſaz mearū nihil ſuſcepis: p̃fertiz cū ⁊ ego antea pollicit⁹ ſepe fuerim me crebro ad te ſcripturū de his q̃ apud nos indies agerent. ⁊ tu iā p̃de vnas ad me ſſas dederis Ego qm̃ reuerēdiſſim⁹ cardinalis ſc̃i laurēcij in damaſco ad ſereniſſimos romanoꝝ ⁊ polome reges legat⁹ p̃ hāc ſacrā ſynodū deſtinat⁹ craſtino mane a nobis ē reſſurus ⁊ vna ſecū laurēcij n̄r cui p̃ntes cōmiſi. Jāq̃ maxima p̃s noctis effluxit nō poſſuz excuſatiōes meas ⁊ ſilentij cās ad te ſcribere: p̃cipue cū multarū rerum plen⁹ ſuz q̃s p̃ ſſas tecū cōicare libent̃ vellē. S̃z q̃z p̃hibēte anguſtia t̃pis id effice re vllō mō nō poſſuz: malo hoc modicū t̃pis q̃d mihi ſupeſt i alijs ſcribēdi q̃z i excuſatiōe mea p̃ſumere. Scio em̃ q̃ tu oib⁹ in reb⁹ grauiffimo ſp̃ iudicio vſus es: ſi lentij meū in bonā p̃tē accipias. Qd̃ ſi forſitan ⁊ culpabilē ⁊ punitiōe aliq̃ me diſgnū iudicaueris parat⁹ iaz ⁊ p̃mptus ſuz correctionē tuā oēm ſubire. Quā etſi aſperrimā aio tuo forſitā p̃ceptur⁹ ſis: eā vnica pegallū interceſſiōe leniri poſſe cōfido. Quare nō ē q̃d ſeruitatē tuā multū formidem: qm̃ q̃dē certiſſim⁹ ſum arma mihi p̃ata q̃b⁹ ſupare te facillime poſſim accipe: igiſ ex multib⁹ bec pauca. Vale ex baſilea. M. ccccxiij.

Epistola. cxcvi.

Comendat cauſaz friſingenſ. eccleſie.

Heas ſilui⁹. S. p. dicit. Reuerēdiſſimo i xpo p̃zi ⁊ dño colēdiſſimo Ludo uico cardinali arelateſi. Recepi nup̃ ſſas tuas admodū longas: ⁊ cuz his fuerūt capla pacis ⁊ lige inter eugenij ⁊ regē aragonū p̃cordate. Poſt bec ſignificabas reſſuz illoꝝ cardinaliſ ex baſilea q̃s ab h̃ſe iuitos aſſeruiffi. Cupiebaſq̃ vt oia maiestati regie referarē. S̃z iā oia ex italia erāt ſibi nota: nec latet regē nrm̃ pleroſq̃ p̃ncipes eē: q̃ mag̃ ſua q̃rūt q̃ illa q̃ ſūt ibi xpi: p̃onulli tñ mirāt

r iā

in quorū numero me ipsūz polio: qm̄ gallici q̄ ppter regimē sicilię pte alterā seque-
bant. nunc illa p̄dita in pristina sua p̄seuerat. Cū dici solet effectū tolli cessante cā
sensissim⁹ nos gallicorū mētē sibiobes offenburgē. lras in frāciā deferēdas dilige-
ter misisset. S; timeo ne fuerit piger in republica q̄ solet in p̄uata diligentissim⁹ eē
Scripsit nup̄ serenitas cesarea sacro p̄cilio in fauores henrici viri optimi et lfrati:
vt cū frisingē. ecclie p̄ficere epm̄. Exstimauit tātū p̄ncipē exauditiū iri p̄ter spēs
accidit vt preces eius reiecte fuerint. Interim elect⁹ ē p̄ capitulū siue iure siue in-
iuria cardinalis sci martini. Is recursus ad vos hēbit p̄firmatiōis cā: rursus scri-
bit casareū culmē vt sup̄sedere veliq̄ p̄firmationēq̄ differat. Ego itidē suadeo et p̄-
cor itidē p̄ter bonū sacri p̄ciliū. ne sp̄natis hāc petitionē sicuti primā: debetis enīz
hūc tātū p̄ncipē ad quē ceteri oēs oculos dirigūt: quiq̄ nec murerib⁹ nec p̄cib⁹
ad aliquā iniusticiā mouerē: vobis et p̄cilio fauorabile facere. Me irritātes suā de
mētīa cogat cū iter flectere. S; p̄terita quātū apud eū possit magnific⁹ caspar
cācellari⁹ q̄ si vobis fauerit: nihil est q̄ alios timere habeat. Allicite igit̄ hūc virū
et bñficijs deuincite: maxime hoc tpe qm̄ cōuētus nurebergē. instat q̄ p̄ totā xp̄ia
nitatē est vulgat⁹: qm̄ et carnial et aliū instant vt rex se p̄ altera pte declararet. Et car-
dinalis sci angeli apud hungariā p̄ virib⁹ dñm suū tuc: qm̄ eugenī? nec p̄grega-
ri aliud cōciliū nec fieri declarationē vult nisi p̄ se fiat: nec cū ambigō qm̄ rex ara-
gonū alie rñdisset in factis ecclie nisi p̄ ipsūz fuisset p̄turbat⁹. Videbit̄ in breui cō-
uentū fieri ad quē si rex nō iuerit. put̄ timet̄ saltē mittet plenū mādātū sicut eius
lre in orbē misse decantāt. Et si vota venietū p̄sonauerint ad cōgregationē indu-
bitati p̄ciliū p̄cedet. Id si neq̄at obtineri: declaratio fiet quā dñb⁹ bona det. S; ad
hoc optet nos p̄ncipē hūc affectū bñe: ei p̄ces exaudire et seruitores suos p̄moue-
re. Maxiq̄ vob̄ ē op⁹ cācellarij votis amnuere: vt ei⁹ lras obtineat eccliaz frisingē.
nā si p̄firmatio cardinalis nō maturet̄: aderūt vie q̄ vram p̄tē iuuabūt plu-
rimē: et vos postea i p̄uētū nurebergē. maiorē fauorē hēbit. Et p̄sertim si colū-
seriozatores q̄ p̄tatem hēant regie maiestati p̄placere nō aut̄ vba dare q̄ vtrē
nō iplēt. Qd̄ aut̄ suades vt facta ecclie regi cōmēdē: ego nō suz tātū. In eo tñ gau-
deo q̄ hūc p̄ncipē religiosūz video et nullū mali audī. Electores eēt̄ i hāc rē hoz
tādī q̄ p̄sultores sūt: et mēbra impij: nō eneas q̄ vermiculus ē et cui⁹ vba in fumum
trāseāt. Vale et me vt soles inē fuitores ama. Et gretz. **Epi. cxvii.**

Offert opas suas in causa frisingē. ecclie.
Rācise? q̄drati? aduocat⁹ p̄sistorialis Enee siluio. S. p. d. Recepi mi enea
lras tuas lōgo tpe expectatas q̄b⁹ plectis ex eaz p̄ncipio p̄cepi nil aliū nī
si te credere me falsa p̄suasione vsūz. versutisq̄ vacare. Nā mi enea si cete-
ros versutos appellas q̄ cū veritate nitunt̄ vsutus ero et in hāc p̄tē vsucias traxi
In p̄ntiarū aut̄ cū et vatū nūero aggregat⁹ sis nō vsucias s; delicias me captas
se excogitare debes: q̄ siui ego illa ipa poemata q̄ inime repit̄ qui. Credo etiam
oia traxisse q̄ vt primū affuerit lyrā reassumā tuāq̄ gloriā lauree in mortale reddā
Eterz mi enea lras tua eplā in cā quā nosti nihil lucri assereret: ego tñ q̄ primū vidī
lras regis serenissimi a nemine p̄motas: exp̄ditionēq̄ rei p̄ cardinali futurā: ac
tres sacras disputatiōes p̄ eo in vñ p̄currissē. p̄ serenissimo rege mēmetl̄z irre-
q̄sit⁹ opposui cām q̄ sic pozauī vt ibi effectū sit: vt exp̄ditio q̄ celeris credebāt re-
tardationē sortiret̄ indices et p̄ factū totalit̄ h̄ipeditmētū ē vsq̄ ad aduētū lfrarū
p̄firmatiōis facte p̄ metropolitici. Si rōnes assignate i lris regē verē sūt: electio et
p̄firmatio nihil opitulāt oia ruit. Quā rē copiosi? et seriosi? scribo caspari. Nego-
ciū agit̄. Idcirco mi enea cū in dicta cā nullū lucrū ē: tñ restiti sine lucro q̄ non
oia lucrū petūt. S; illd̄ ver⁹. puerbū te mibi excusatū reddit: neptunū nayades
petūt in futurū. Sis mēoz tui frācisci q̄ te ad animā diligit. Deū testor q̄ primūz
ingeniū reassumā: tibi insultū dabo. Recōmissus me velim regie maiestati sere-
nissime cū me vt romanū indies offer et strēnuo militi caspari cui ad plenū scripsi
neq̄no crimio artū medicine doctoz iacobo cesareo medico: vale et me ama vt so

les. Ex basilea. Anno. M. cccc. liij.

Comemorato opas suas zitalas nouitates.

Epistola. cxviiij.

Adrian? sozini? Enee siluio. S. p. d. Olim nullas ad te dedil'as qz nec itel-
lexi aliqne de te recta via uenire. Tuas tñ ex gregorio frequētes salutatio-
nes accepi a quo etiā intell'xi felices successus tuos qz mibi gratissimi z io-
cundissimi extitere: feliciorēsqz milies expecto. Ceterū hic ludouicus qui serenissi-
mū unpatorē accedit: tui pgnitionē asseruit habere: quare qdā tibi exponēda cū
eo cōtuli. Tu igit' fidē adhibebis: meiqz amore z cōteplatione si illi officiosus eē
potes id agas exoro. Ego isto anno lecture renūciaui: qm̄ aliquādo uiuere nō sp-
degere institui: tu vō cogitabis z operā dabis bis qz ab isto ludouico mei ex parte
erunt exposita. Post tui vltimuz discessum tres filij masculi mibi nati sunt. Ex q-
bus duos habeo z indies alium expecto. Sup' decretalibus cōmētarios edidi: z
z. xxiij. tractatus cōposui: z nouissime opusculuz de sortib' ad reuerēdissimū car-
dinale nicenū trāsimi qz oia si tēpus pcessum fuisset ad te dedissem: s' dabo qspri-
mum potero. Postremo nil aliud supest nisi vt valeas z nostri memor existas: no-
ueris clarissimuz regē aragonuz z victoriosissimū ducē nicolaū picuinuz p sacra-
tissimo dñō nro eugenio totā marchiā z patrimonij recuperasse. firmo atqz esculo
dūtaret exceptis: ptēqz romādiolē: plures enim ab eo cōductores defecerunt ex
bis quos fidelissimos arbitrabat: sanctissimus dñs noster. xvj. kl. octobris hinc
iocundissimū z letissimū abijt: eritqz rome infra paucos dies. Vale ex semis.

Epistola. cxix.

Exhortat' ad respōsum rescribenduz.

Dam de mulin anglic? aplice sedis. pthonotari? Enee siluio poete. S. p.
d. Amātissime socie modicorū supiori tpe delatas ad me p'sentū p latozē
dulcissimas epl'as tuas libētissime recepi: earqz extigētā p virili mea suz
secut'. ita qz regia celsitudo impitiaz bñ inclinata ē: babitoqz auisamēto sui ma-
gni p'lii: id plene spero fiet de qz aim? tu? p'ter? erit. Aperiui mētē meā latozī bui?
cui? qvitas z industria plenā vedicāt adhiberi sibi fidē: quā mei ex pte sibi qso da-
re velis z noie meo ab eo dignant' recipere bursulā puulā quam tibi mittit de manu
sua laboratā vgo nobilis nepis mea. Optime mi enea significare qso digner' mi
bi ade tuo: si qd i anglia tibi gratū fiendū erit z an oia accōmoda mibi sepe epl'as
tuas q's potero ad tui memoriā in p'spectu pncipis ostēdere qm̄ talī adiutorio di-
g're sunt. Rogo z itez rogo mibi sepe scribe z vale felix optime z antiq' socie. Ex
lodouijs. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cc.

Agit grās p cōsiliariatu.

Artholome? c'ps conetanus. S. p. d. Enee siluio senen. poete clarissimo z
amico p'stati. Dulce mibi admodū z suauē vir clarissime qz valeas dum
mō recte valeas: qm̄ te apud tuū cesarē bonore p'uinū z cōmodis nō care-
re existimē: s' apud eū indies te ob ingētes v'tutes tuas z doctrinā magnipēdi sciā
z intelligā. Scripsissem ad te crebri' nūqz puolui? visitationi epat? gebnen. quaz
ob graue meā penuriā vt uiuere sumpsi inuit'. Lū em̄ vt solet visitatores ipsolū
exercitio p eā dyocelim curere discoloris: nō potui nec crebri' nec plus scribere ad
te cui in scribēdo acoib' ferme more ferreo stringor. Scias itaqz me valere cū oī
familia q'sqz miser: suscepisseqz p'liariatus regij ad q's tu tātope laborasti: mibi
qdē caras z grās z inter res alteras cariores. Et ea ppter cesari tuo p'uinū qz tāta
in me humanitate vsus est: tibi qz ac iacobo qz i iunijū z incepte rei finem p'visti
ago grās indefessas: nō recusans si mō possis v'is: bonoz z cōmodo p'bere vices
Restat aliud vt cōi rei n're tractādē nūc ad motis calcarib' totis viribus te exbi-
beas in mediū p veritate neminē extimescēs. Notes em̄ nunc qz gratuloz rei n're
apprime fauē: z valeas ad cesarē z oēs suos. Idcirco tāqz forē athleta ac certatoz i
mediū cāpū occurras: z vt res successerit me certū reddas. Et si vt gliscim? succel-
lerit apd regē z suos rē meā qz tua ē singlari affectu p'mēdatā suscipies vt sic videā
te alterz eē i re mea quēadmodū z i tuis agere indefessus. Vale z me ama vt ce pas
r iij

licet absentē et insudes gratificari tuo humanissimo cesari. Ex gebennis tertia die octobris. Anno. M. cccc. liij.

Refert quōd ab imis ad altiora p̄scendit.

Epistola. ccj.

Mear dei gr̄a eps senēsis dñō petro noxetano eq̄ti et comiti palatino amico singulari. S. p. d. Dupugerūt cor meū l̄e tue q̄s nudiusq̄rt? ex oratore florētino accepi lacrimasq̄ meis ex oculis nō paucas excusserūt. Mā et tristēs videbant̄ miserā quā dā p̄sferētes et manu tua scripte nescio q̄d latēz energie ad cōmiserationē puocādā ampli? attulerūt. Videbar cū illas legerē te ipsum videre et allo q̄ cui p̄fero neminē et quē añ sex annos nō vidis̄sez? Legi ḡ scripta tua nō sine lacrimis: q̄s p̄tim iocūda recordatio mutui amoris p̄tim p̄miseratio tuaz aduersitatū. puocauit. Lacrimas nob̄ aliqñ insperatū gaudiū aliqñ inopinat? me ro? extorquet: vtrūq̄ in cā fuit. Mā si raris epla tua nō spanti mibi red dita ē q̄ absentē charissimū amicū p̄ntez reddidit: s̄ te p̄ter opinionē mestū atq̄ afflictū ostēdit. Itaq̄ cū p̄mū tue man? characteres insperi oborte lacrimę testimoniū leticie p̄buerūt. Cū tuā cognoui calamitatē merori meo astipulate sūt neq̄ em̄ cū flente amico nō flere et cū dolēte nō dolere fas fuit. Et postq̄ meli? ad me redij cūz aiaduēterē ter n̄suz erigere statui satisfacere desiderio tuo imo veri? meo. Mā quō fieri pōt vt ego scribēti amico nō rescribā q̄ neq̄ bis r̄sionē soleo negare q̄ me ode rūt. Multa sūt petre amātissime in tuis l̄ris r̄sione egētia q̄bus capitulatim an notatis: et tibi et mibi q̄breui? potero morē geram. His ḡ in p̄mīs p̄molestū tibi fuisse q̄ me alloq̄ florētine nequeris. Credo equidez et eo mibi acerbi? fuit q̄ magis p̄ter spem tuo colloquio sum priuat? Acceperā nāq̄ bononię te roma reuertum florētine morā agere: atq̄ id spe plen? iter accelerauī. Cū veni florētia didici ex roberto martello cōi amico te valitudinis cā in villa lanari. Scripsi ad te si cōmo do tuo posses in vrbē redires dū mādāta cesaris apud magistratū ciuitatis ereq̄ rer. Demorat? sum illic biduo s̄ neq̄ tu aduenisti neq̄ rescripsisti q̄cūq̄. Venissem ad te in villa nisi putassem oneri me futurū bōi q̄ cum piuge ac liberis secessisset. Abij ḡ rursuz. Postea cognoui martellū cui l̄ras credidi nō fuisse i reddēdis illis vt p̄miserat diligentē. Senis aut̄ mansi apud necessarios meos dies octo: neq̄ me tu? bō puenit quē dicis a te missuz q̄ me alloq̄ret. Cū eē romę paucis q̄ ad me scripsisti abūde r̄ndi. Et iterū p? r̄nsum alteras ad te l̄ras dedi q̄s cōiecto tibi fuisse nō redditas q̄ nullā eaz mētionē facis. Estimauī deniq̄ cū redire i germa niā te mibi nullo mō eripi posse q̄n florētine puenirem? Vale dixi romane curie et collectis sarcinulis: senas repeti eo aio vt ordinatis ecclie mee reb? ad impatorē q̄ me reuocauerat p̄mū redire teq̄ in trāsitū florētine viserē. S; q̄ p̄silia boiuz certa q̄ cogitationes rate: obsistit votis meis charitas patrie q̄ diutino afflictā bello: pacis egena: q̄etis auida alpbōsū in regē aragonū me petere hortata est ab eo vt salutē sibi spetrarē. Frideric? q̄z impator: q̄ cū nouisset iusto bello senē. circū uētos eē mutato reuocationis mee. pposito d̄ pponēdis tuscie reb? mibi mādātū de dit. vtq̄ romā et neapoliz me p̄ferre ea de cā iussit. Ego q̄uis i me nullū eēt i tāto negotio in omētū. p̄ue tñ nō misereri nō potui: neq̄ impatori nō obedire licebat. Redij romā ibiq̄ mē sibi q̄ tuo: suz retent? añq̄ binc varet ereudi facultas: nūc h̄ inēses duos ago. Nescio q̄s erit rex finis scio: q̄d vellē: video q̄d nollē. Sp̄ illud vglīanū añ oculos meq̄ mee v̄sa: bella horrida bella et tybrim multo spumatē sangnie cerno. Et q̄ tā vis bec syderū tā iniq̄ q̄ fatoz viritas cū q̄s ceret ois italia patria mea q̄etē b̄re nō potuit. q̄nq̄ male bellū senē. ducūt. Et q̄ ciuitas tā opulēta ē q̄ nō exauriat exinaniat tā diutino belli malo. Nemo tā robust? ē quē nō at terat p̄tinua febris. Dicat aliq̄s. Dabit de? bis q̄z finē. Scio ei neq̄ tēpestas ē quā n̄ seq̄ trā q̄llitas. Et multi percut p̄usq̄ positis v̄tis sternat̄ eq̄r. Qm̄ rex vici situdo est. Fateor: s̄ nos interea patimur. Qerū h̄ mora nō solū patrie cā n̄ molestissima ē s̄ ea q̄z rōne q̄ tūc pacē q̄ro neq̄ illā neq̄ te iuenire possis: fero tñ patienē q̄ sine mea culpa accidit te q̄z. p̄ sapia tua idē facere velim. S; ego vltorius

In tuis lris dicis te oib' in reb' erga me vere amicitia officio fuctu. Cōfiteor isto
 Meq' ego me amicu' habuisse vnq' scio q' te verior aut sincerior fuit. Macti solēt
 res scde imutare boies te tñ nulla fortie amplitudo mutauit. Fuiſti enee tuo sp
 de. Meſcio qd de te alij dicāt: ego te mibi alterz ſcipione alteru' piladē atq' vt nris
 vtamur exēplis alteru' ionathā ſuz expet'. Quecūq' volui ex romāo pōtifice te ad
 iuuatē ſuz pſecut'. Fores tue q' p' magnitudine negotioz qb' deſtinabant ſepe
 cardinalib' obſerate fuerūt: nō mibi tñ verā z inēuicijs meis oī tpe patuerunt.
 Cūq' ego me ſatis a nicolao papa euectū ſupq' ſatis exiſtimare nūq' vltra pte
 re: tibi null' in me collat' bonoz ſufficiens videbat' q' ſuis ep's ab illo creat' eſſem z
 inē p'ncipes ecclie ſedere. Cardinalatū quē ego mibi neq' arrogabā neq' optabā
 qdē enee tuo cepiſti q'rere. Cū tu ipſe credo p'ugio alligat' id p'ſeq' non poſſes me
 vnu a te dilectū eē q' eo. pueberet' q' tua te d'r' extuliſſi niſi inſimoniū d'iſſes. Ar
 bitrabaris igi' quātū ſentio honore q' ego fūgeret tuū eē: z te dici cardinalē ſi tu
 enee ſ rubio pūco donaret'. Effectū ē igi' tua opa vt impatori a nicolao p'miſſū ſit
 Mā z is me p'moueri obtabat inē p'mos q' creādi cardiales eēnt enea nullo pa
 cto p'teritū in. Idq' nicol' ipe ceſari affirmauit z mibi. Idē qz duo vberimi te
 ſtes impatori ſuis lris aſſeruer' ſci petri z ſci angeli cardinales q'rū ſcripta z qdē
 ſignata impator ipe mibi reſtituit. Sz obijt ille p'miſſi plen'. Credidit plus ſibi vi
 te ſupeſſe vt aūt poete pl' ſtatuim'. Decept' ē nō decepit p' z optim' p'. Quē p
 ſua integritate nō ambigo celicolaz chois annūerātū. Itaq' nō cū ioue illo quez
 ſūmū ceca dixit antiq'tas. ſ cū rpo maxio z ſinglari deo neccaria pocula ſiccare et
 de genuine vitis i regno p'is bibere: ſeſſurū i iudicio. cu. xij. aplis. xij. tribus iſrl'
 iudicatur. At q' ſuis p'miſſa irrita ſint inuanūq' tui conat' ierint: nō ſuz tñ min'
 obnori'. Volūtatē nō factū metior. Itaq' vt ipe dicis amicitie ſcē legib' oī tpe ſa
 tiſſe aſſe nō eā inſicias. Sz q' ſuz h' mī petre: nūq' te accuſaui nūq' de te male ſen
 ſi. Quid igi' an tu forte ingratū me iudicas q' nō ſuz tui meoz: q' cū fortūa a te re
 ceſſerit. Mā cur te ius amicitie puafſe dixeris niſi illud me violafſe cōtēdas. Mo
 lim petre ita de me opineri: z ipe leges amicitie inuolatas cuſtodio. Sz times for
 taſſe ne mō i vīaz beniuolētia peccare icipiā: nec ſeq'r alios q' tua ope magni potē
 teſq' facti nūc te p'ſequūt'. Deſimū gen' boiuz genuina vipaz: ſemē diaboli. Sz
 late p'z vitū. In deū rps q' nos creauit i grati ſum': qd mī ē ſi boies fallim'. Fer
 re nos oz q's de ipe ſuſtinet. Nō ſūt oēs accepti bñfici meozes. Magna ps boiuz
 eos perūſſe expetūt ex qb' bñficia p'ſecuti ſūt. Sic enī ſe vinculo ſolui q' teneret'.
 Meq' id falſū oīno ē qd ſigifmūdū impatorē frequēti ſmone vſurpaſſe ferūt. De
 cūne v' gratiū mutuū mltos meritos ſecere. Naui q's equ' amauit iupit' ant
 ardēs euexit ad etbera d'r' bñfacti meozes extitere. Inē q's ego meū nomen dare
 baud dubito. Mā etſi mltā me vitia occuparūt diuā tñ mibi coopante g'ra i grati
 tudine tñ ſp odiū: biſq' totū me dedi q's mei amātes noui. Mā tu me illis annū
 res q' te p'caſuz reliq're. Diſpar ē illoz z mea rō. Illi tuz p'mū te colere atq' ob
 ſeruare ceperūt cū p'm' eēs i aplico palatio: p'ſguedinē mellis tāq' muſce ſeq'bāt
 amicu' pōtifiē nō petrū amauere officio nō boi alludebāt. Mutati ſūt te mutus
 abierūt vbi ceſſauit ſtillare fauū nō ſūt iniuriū nūq' ē qd illis i putes. Queſiuerūt i
 te magnū ſecretariū z cū nō iueniſſent alia de nocte. Lud' h' fortie ē z b' mūdī cō
 ſuetudo. At ego te dilexi aūq' palatiū i gredi. Dilexi paupez dilexi diuitē: quō n
 diligā ad p'ora reuerſū: q' nec iſta p'iora ſūt nec tu paupeſ. Cur me tu' caſus ali
 enauerit cū tu' aſceſſus te minime trāſmutauerit. Nihil apd te petre variatū eſt.
 Solida z icorrupta charitas q' tibi me ſeml' p'ūxit: nūq' diſſoluta beniuolētia eſt
 Sū bodie qd olim fui: nūq' ē imminut' amor nūq' ignoro: nūq' in memori de tuis er
 ga me officijs narras. Dia ſūt aū oculos vctis puerſatōis illi' cū e plūbino ſoluē
 tes corſicā circuiuim': cū nos pene i aſſricano tepeſtas littore illiſit. Subit ad huc
 recordatio q' tedio inē nautas apd ſpediā z i portu veneti p'noctauim' cū ſentine
 correpti ſub dūmo dormire maluim' q' ſub tecto q' ſuis bozida fuiſſet byenis. Ei

dimus vna genū ligur metropoliz. Supauiū? appēniū ac trāsmisso pado pbi
lippū illū inclytū lō gobardoz ducē apud mediolanū ducē adiuiū? Trāsmisim?
celo vicinas alpes 7 formidabile pontē 7 lucrinū lacū 7 cāpos eluctioz. Genim?
basileā 7 sub dñio cardinalis tui q̄ tūc scē marie inuiolatē cognomine fuit: nunc
sanctē crucis appellat. In p̄silio magno fuim? q̄dulcis puerfatio nra fuit q̄ sua
uis in oi fortuna societas: nihil mihi grane te comite videbat. Memini memini
ad huc petre cū simul vno cubiculo dormire: q̄tēs mihi ad multā noctē vigilāti
ac nūc vñ nūc alter poctā legēti subridēs dixeris. Quid te maceras enea: doct?
eque ac indoctis fortuna p̄sult. At cū dñico q̄uis eēt is benign? 7 optim? pater
cū pauprate co tpe p̄meret p̄seuerare mīme potuim? disiecti aliqt̄ anis fuim? 7
iter nos fortūa p̄iuit apud nicolaū scē crucis venerādū patrē 7 oīum opinione
scissimū. Qui cū e florētia rurs? mediolanū petiuiū? 7 supato iouis mōte p locū
lemānū tonomū venim? mcorādāq; illā repallie beren. ū introiuiū? In q̄ dur
fabar die amede? detulit: habitu cultuq; scō cui piā beremite simul quē viri decez
eq̄stri ordine seq̄bant q̄ seculo renūciās. p̄missā barbā 7 bispidū palliū 7 reortū
bacillū mūdānis opib? p̄tulerat. Inde basileā rediuiū? coloniā agrippinā petētes
p̄ belgas atrebatū venim? ibi p̄uctus ille marim? celebratus ē. In q̄ pace gallia p̄
p̄stituta philippus burgūdie dux a britānis q̄ nūc anglici appellant ad regē fran
cie defecit. Elipm? ibi sicuti 7 alibi p̄cordibus ais: nec nos lucelli cupidō disūxit:
q̄uis ābo idē officiū idē lucruz sectaremur. Inde ego in vltimā britāniā q̄ bo die
scocia dī missus suz: q̄ in itinere multa picula aduersa q̄ppe q̄ duodecim diebus i
p̄fido oceanī fui terris nūq; apparētib? ac vi tēpestaq; in vltimā ad septecrionē
norwegiā actus vix tādē bonitate dei destinatus iter tenere potui. S3 nihil mihi
q̄ui? videbat q̄ q̄ carebā cui? p̄solatione i oi aduersitate leuari solebā. Reuersus
ex britāniā te basilee pueni neq; ibi diu māsim? p̄ suuos rhenos lacū brigantiniū
7 tri dētū as alpes bononiā in deq; mediolanū repetiuiū? cardinalē nrm sicuti q̄
de pace italīe inē senatū venetū 7 mediolanēsem p̄ncipē acturus erat. Illic tercio
disiecti sum? 7 tu q̄dē romanā curiā secutus es: ego basileā reuersus i p̄cilio plu
rib? annis p̄seueraui. Et l3 inē romanū p̄tificē 7 basilien. synodū q̄ues inimicitie
maligne neq; lites inēcidissent 7 tu p̄tificis 7 ego synodi p̄tes seq̄remur: nihil tñ be
niuolētie nre detractū ē publicā illā finim? Lu? rei cplē nre vltro citroz misse te
stes sūt in q̄b? noster amor exp̄sus ē. Itaq; nō dubito te p̄fessus hīc dū latuimus
dū fuim? ambo paupes incōcussas stetisse amicitia nram. Tolerāt em̄ se facile te
nues neq; miseriā cognoscit inuidia. Cū vō dicat es atq; in te vñ quātū p̄t for
tūa ostēdere voluit vnusq; palaciū aplicū gubernastis: scio nō arguis me leges ami
citie reliq̄sse. Quis em̄ letā amici fortunā deseruit. Illud vereor ne me tibi cū ml
ta posses obsequētē adulari crederes. Est em̄ oīs beniuolētia suspecta potētib?.
Minime igit̄ oblitū me tui fuisse dices cū felix habebaris. S3 accusas me forsita
q̄ p̄seueras potētā tuā te observare deserim? imo vō nihil ē em̄ a me p̄termisus
q̄d boni amici eēt: q̄ vt primū cognoui nicolaū papā q̄ cū creueras nature debitū
p̄soluisse mox ex noua ciuitate austria ad te scripsi bonoq; vt essēs aio iussi. Nam
et si p̄tificē maximū fortuna tibi abstulisset. Fredericū tñ impatorē reliq̄sset apd
quē si velles locū te dignū inuenires qm̄ is te maximū facēt. Idq; nō ex me ipso
s ex ore cesaris astruebā receptū eē q̄ ita me scribere iussisset cū te illi cōmēdassē.
Nescio an hīc tibi reddite fuerit: nā de illis nihil significas. Cū veni florētia
q̄siui de te diligēt vt supra relatū ē. In roma vō b̄tissimo calixto pape de te dixi q̄
de viro bono 7 amico optio dicēda fuerit. Et vbiq; de te vmo habit? tuas p̄tes
egregie defendi: q̄uis pauci me corā te accusari t̄sue q̄ graue est inoētē crimina
ri siue q̄ sciūt oēs tuū honozē ad me tāgituāq; ledi quoq; mō famā: me minime
passurū eē. Persuade igit̄ tibi petre amātissime dū spūs hos regit artus animus
erga te meū mutari non posse. Itaq; neq; tu cōmittes vt mutari opteat: neq; is
sum q̄ q̄nq; 7 viginti annoz amicitia sine cā dissoluā. Nec me turbatū fugientes

videbis quo cūq; me in statu fortuna tenuerit. Is ero erga te q̄ fui cū essem? basile. Neq; tu dū petrus eris: enecas eē desicrim. Neq; plura i accusationē tuā dixerim. Sequar alias cple tue pticulas. Q̄is te putare q̄ cū nicolao pōtifice de me cepta sūt apud calixtū pfici debere. i. in cardinalat? ordinē me susceptū iri. Idq; cupis? q; futuz speras gaudes meq; rogas postq; id factū sit vni ex tuis necessariis vti capellanū admittā. Fortasse oia q̄ scribis buce dāt. Amico voluisti satis facere. Et q; nō es ea potētia q̄ olim fuisti scribis multa? impetres pauca. Opinaris em̄ q̄ pri? vno vbo obtinuisses nūc vir plurib? obtineri posse. Hoc fortassis apud alios ita vsui euenit: apud me tua tāta ē auctas quāta tpe fuit. Rēdebo tñ ad hec aliqd. Cardinalatū ego nō q̄ro nō expecto q̄uis cesar mei cā solicit? sit Si tñ qd neq; opinoz id honoris fors aliq̄ ad me detulerit: nō ē q; roges h̄ aut il lud. Nō min? tibi q̄ mibi mea dom? obediet. Qd aut arbitrarī i fūdamētis apud nicolaū facē edificā supducēdū eē fallerī mea sūia. Rōge em̄ alit̄ p̄terita docēt. Mo uis rex vt in puerbio nouā legē edict. Nā quor? successor inuēt? est q̄ p̄decessoris amicos dilexerit q̄pe adeo n̄os aīcessores odim? vt certissimū argumētū p̄tef. Nūc pōtifer amauit q̄ nouissime mortu? ē: igit̄ huic odio ē q̄ viuūt. Et creasset hūc cardinalē ille si apli? vixisset: nō igr̄ int̄ eos noiabūt q̄ mō creādi sūt. Qd si fuisset aliq̄ cā q̄ mei cū ordinē assumēdū suaderet: hec sūt ē ne assumat qm̄ ex illoz nūcro fui quoz dignitas apud nicolaū āplificāda credebāt. Qd aut̄ mei honoris augmētū cupias haud ē apud me dubiū. Quis em̄ amic? ē? amici gloriā nō expetit. At ego mi petre si hāc dignitatē expectē temēs suz q̄ maiora meis būeris imponi onera exoptē q̄ illi ferri q̄ant. Videarq; nō dico erga fortunā s̄ erga magnificentiā dei igrat? q̄ lōge maḡ honorat? q̄ par sit nō q̄lescā. Et em̄ mi petre supos ozoyt sileā de maxio deo a quo est oē datū optimū? z oē donū pfectū: qd est qd ego de lege fortune aut fatoz q̄rar. Nā quē domū egrediēre meliozi statu q̄ me fortuna p̄secuta est. Nā q̄uis annos sex z. xx. nat? cū darē iuriciuili opam: exorto bello patriā z stu diū coactus suz relinq̄re. Accessi tñ grāde illud basilicē. cōcilū inueniq; grām i oculis patrū. Scriba i synodo fui z l̄raz abbreviator: z vni? de duodeciz viris q̄ m̄gratus illic q̄ cōfōz? bēbat. Neq; em̄ sine duodeciz viris ad p̄sultādūz de reb? p̄siliariib? q̄sq; admittēbat? z admissi q̄ nō inuenirent̄ idonei bis iubē. b? cōmouebant. Erāt in p̄silio q̄tuor cōuētus q̄ deputatiōes appellabant de fide et pace: de reformatioz: de cōibus p̄sidentes. Nāe suos singule singulis mētib? elegerūt. In deputatiōe fidei in q̄ erāt inscriptus sepe p̄sedi. In collatores q̄z b̄nficioz bis sum electus. Legat? ab ipso p̄silio ad cōplures principes missus. Cū pōtifica tū amede? dux sabandie suscepisset felix nūcupat? in secretariū suz ab eo accitus. Nec diu p? vocat? ad fredericū impatorē p̄thonotariat? officiū ab eo sum adcep. (sic germani secretariatū appellāt) dū legatiōes cesari ab eo vniuersaz ferme germaniā circuiui. Dissidebāt teuthōdes cū eugenio maxio pōtifice. At neq; illi neq; felici obediētes neutrales vocabant. Concordia plurib? in cōuētib? agitata ē q̄b? iubēte cesare sp̄ interfui. His cū tractatu pacis ad eugenū veni: tercio nationis illi? apostolice sedi obediētiā attuli. Secretariat? z subdyconat? bonorē ab eugenio z mox illo defuncto a nicolao suscepi. Cuius cōclauis cum eligeret̄ cum ceteris principū legationibus custodie p̄fui. Lapsū est postea breue tempus in quo me nicolaus tergestine ecclesie nihil tale merentē p̄fecit episcopū: quadriennioq; abinde de curso senensis vrbis vnde mibi origo est pōtificatū ad me detulit. Cesar vō a quo in p̄siliarioz ordine susceptus essem neapolim me petere iussit. Quo in loco m̄sionū inter ipsuz cesarē z leonora portugaliē regis: sororē alphōsiq; nep̄tē p̄trari: eandēz impatricē anno post nauigio vectā e p̄fis ad impatorē senis agētē adduxi. Cū id mibi vni cōmitteret. In coronatiōe cesari q̄ rome celebrata ē nosti q̄ m̄cepres fuerit. Quippe q̄ me sepi? impatorio noie apd romanū pōtificez z publice z priuatim loquētē audiui. Reuerso in germaniā legatio mibi aplice sedis p̄ bobemiā z oēs puincias austrie ducū cōmissa est. In conuentu germa-

Cogitare te oportuit quod primum ascenderes. Neque enim fortuna quæque extollit: de quo
 requædendi prætere non sibi reseruet. Hac additione ascendimus ut cum illa velit e vestigio
 descendam. Nunc longum tenet via comas nunc plus umbras inquit ille. Caduca oia
 sub luna: quanto altius extollimur: tanto periculosius cadim. Volubilis rota fortune
 est: nemo illi clauum affixit. Inconstans et infidelis hera fortuna nulli perpetuo bona
 est. Alexandrum illum macedonem quem mundi dominum fecerat: in ipso iuuentutis flore veneno
 extinxit. Pompeius magnus ceteris vicibus semel octuaginta tria hominum milia fudit: su
 gavit: occidit: in deditione accepit. Haues octingentas quadraginta sex piratarum de
 pssit aut cepit. Castella aut oppida mille et quingenta triginta octo in fide recepit. Ter
 ras omnes a meotis ad rubrum mare subegit. Sed huic quæ fortuna (quis seni) abstulit ex
 put. Cesaris dictatorem in senatu trucidauit quousque ductu undecies centena nona
 ginta duo milia virorum in preliis interfecerunt non computatis illis qui bellis civilibus in
 terierunt. In gajo mario quantum fortuna laferit non ignoras: quem modo victum apud mi
 notaurus expectare supplicium: modo victorem truci vultu quantum necesse imparet legisti
 Magna de ludio marcello est opinio quod fortuna huic vni sparriserit. Fuit enim bis co
 sul: dictator: magister equitum: elephantes primum ex primo punico bello duxit. In triu
 mbo primarius bellator: habitus optimus orator: fortissimus impator: auspicio suo maxi
 me res gessit: magno honore usus summa sapientia: summus senator pecuniam magnam
 bono modo iuenit: liberos multos reliquit: clarissimus in ciuitate fuit. At is orbis lumi
 nibus egit senectus amissis incedio cum paladium rapit ex ede festis memorabili casu sed
 euertit misero: ut plinius ait. Huic quæ nepos metellus macedonem fortunati nomen ha
 buit qui a quatuor filiis illatus est rego: vno prore: tribus consularibus: duobus triumphalibus vno
 cesorio. At hi in flore dignitatis sue a catino labione tribuno plebis quem senatus ce
 sor eiecit at e capitolio ad tarpeiam rapit est ut inde precipitaret. Sed intercedere alte
 ro tribuno alium ereptum alieno beneficio postea vixit. Sed octavianum augustum fortas
 se obiceret qui victor orbis annis sex et quingenta impauit: qui super garmatas et indos
 stulit impium. Exerplum huic vnicum humane felicitatis esse videtur. bis enim cetera ignorant
 Sed multa huic aduersa apud auunculum in magisterio equitum: repulsa tulit pro petito
 ne cum plaeto lepidus in plio filio fuga notatus est: et in palude triduo latuit. Cetera ei
 sepe in insidiis petita est: luxur liberorum mortes: et adulterium neptis ac filie: afflixit eum re
 bellio illiri: pestilentia viribus: varia clades: fames italie: quadriduanam mediam iusti
 nu: moriendi cupidus herede non suo filio vita excessit. Et ut ad nostra redeamus saul re
 gno potius: victoribus clarus: ad extremum infans et in plio victus serui manus qui percutit
 supplex orat. Ab omni custodia vocatus ad regnum david: post claras ex hoste victo
 rias a filio pellitur: sed quem superis armis non satis intelligit vincere vellet an vinci. Di
 cat aliquis salomonem sapientem ac pacificum regem perpetuo fortune afflatu beatum: qui usque
 ad mortem queto transilloque regno potitus est. Sed neque hic regnare sine fratricidio po
 tuit et amicorum sepe necesse impauit ac postremumque cubino seruicio prius: diis alie
 nis atque ipsius demonibus sacrificauit. In quo re miserum eum vel suo iudicio nemo du
 bitauerit. Euo nostro vnum omnes felicem philippum mariam mediolanensem ducem iudicauimus
 qui non florentinos modo sed venetos et vniuersam italiam priuit et regem alphonsus fratrem: cum
 vniuerso per eum comitatu: nauali plio superatos captosque domi sue vidit. Ceterum hic
 ante obitum ianuam amisit: agri magna parte mulctatus: adeoque venetorum armis attritus
 ut vix mediolani sese tuere. Et quis ultra citraque montes regum auxilia imploza
 ret nulli tamen opere sensit: amisso visu: rege quem captiuum habuerat: herede instituto de
 cessit. Fracisco fuscario duci venetiarum diu adulata fortuna est: sub qua supra quinquaginta
 viginti annos senatus ille plusquam mirummodum auctus bixeam bergaminum et
 maximam parte gallicæ transpadane in suam ditionem redegit. Sed gloria ei obfuscauit: fe
 licitatemque obrupit filius ob turpem causam bis in exilium actus. Nec cum tibi notissima essent
 petre non debuisti vel tolerare vel admirari si et tecum suam consuetudinem fortuna seruauit
 qui iure suo veteri et in omnes etates prescripto usa est. Nihil de tuo tibi abstulit. quod suus
 erat repetit: potestatem quam ad tempus concesserat: in eo quem statuerat termino subtraxit

Quid obsecro est qd te fortuna cōgraris? Quid tecū illa dure egit? Nicolao pa-
 pe vitā eripuit. At mortuū eū iā pde noueras. Illo mortuo ⁊ tua potētia mor-
 tua ē. At nicolao cadēte sciebas te stare non posse. Nihil tibi aduersi accidit qd
 nō pūderis. Nec spes vō si recte iudicas nō pauca bona tibi fortunē bñficio: siue
 vt meli⁹ loqmur diuina miseratione relicta sūt. Ex palatio salu⁹ exiisti collegisti sar-
 cinas tuas. Secretariat⁹ officiū cū cōiuge cū liberis absq; vlla p̄tūelia dimissus es.
 Hoc tu bñficiū nō pōderas: qd tāto mai⁹ ē quāto rari⁹ accidit. Etē qd mēorāē
 q potētes i palatio p̄obitū pōtificē nō maras calamitates iciderit. Ne potē bo-
 nifaciū noni medicare panē nra etas vidit: quē vt edic⁹ i lucē fuerat i calat⁹ rosaz
 obtulerat patruo Martino qnto satis fūcto q fuerūt apd eū potētes: alij bonis
 oib⁹ excussi sūt: alij i carcerē rapti: alij i exilio missi: alij i cruce sublati: alij alio mō
 necati. Neq; ego credideri oēs q martio placuerūt p̄a fuisse dignos. S; ita mos
 inoleuit: odio h; successorū q s; aīcessorū accept⁹ fuit. At te calixti demētia p̄ser-
 uauit: q te te sinistre credere noluit: q̄uis eēt q te accusarent: nō pauci hostes. i.
 mimi tui corona tua ⁊ qdē p̄ciosissima. Hoc ē petre q iteger credit⁹ intact⁹ abijisti.
 Hāc tu laudē ad posteros pene sol⁹ trāsmittes: nomēq; tui miores ex te claz ha-
 bebūt. Un⁹ em ex palatio pōtificē oī iudicio existat⁹ es q salu⁹ euaderes. Fateor
 n̄ tāta tibi erūt lucra quāta fuerūt nicolao viuēte. Neq; iā tibi affurgēt hoies q̄cūq;
 ieris. S; ego tibi satis pecūiaz cē arbitror si ad vitā nō ad opionē vitā ducē o-
 lueri. Querēde pecūie null⁹ ē finis his q vulgo viuāt. Crescit amor nūmi quātuz
 ipa pecūia crescit. Si volum⁹ eē diuites nō pecūie adijciendū ē: s; cupiditati tēra-
 bēdū. Cū p̄ba dīcēdū ē. Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mibi: s; tū victui meo
 tribue nēcia. Nō habes opes cosmī: at marcelli bēs. Nō eris florētīe p̄m: at vt
 luce vt senis esse potes tuoq; cū oratio. At p̄cor integra cū mēte nō turpē senectā
 degere nūc citbara carētē. Nec vō tu tibi stractos honores dixeris. Adulatiōes
 ille nō honores fuerūt. Potētie tue nō tibi deterit turba caput: sepe manū tuā oscu-
 lata ē q tunica illā optauit. Fui⁹ ille ac vēr⁹ fuit q cū fortuna nō cū vtute decur-
 rit. Ach qd illa tua potētia miserabili⁹ fuit quā te tātope amississe doles. Recogi-
 ta obsecro q ex loco sis delapsus: nō tu ex paradiso delictarū cū primo parētē i terrā
 erūi osaz descēdisti: s; ver⁹ ex p̄celloso mari trāq̄llū portū enauigasti. Hā qd ē ro-
 mana curia his q sūmā tenet: nisi turpissimū pelag⁹ vctis vndiq; durissimisq; tē-
 pestatib⁹ agitātū. Auaricie ibi atq; inuidie p̄cella vir quēq; intactū p̄terit: laudāt
 i faciē: a tergo aconia pinxit. Quis tēla enumeret q i potētes iaciūt. Tot tibi rbe-
 tia mi petre: tot insidie tēdebāt: vt mortuo nicolao iure dicere posses. Quis cō-
 trit⁹ ē ⁊ nos liberati sum⁹. Hā obitu illi⁹ carcerē eruiisti. Hā curiā miserā reliq̄isti
 nō potētiā: s; vitutē posuisti nō gloriā: bellū effugisti nō pacē. Eras em mācipium
 nicolai: nulla tibi edēdi nulla tibi mēdi certa hora fuit. Nō comites alloq; n̄ erire
 in lucē poteras. In aere tetro i puluere i calore i fetore latebas. Hūc q̄uis libe-
 te donat⁹ ex tuo arbitrio viuīs. In hac vita nemo mortaliū felix. H; atq; indul-
 gent cū eo agit q vere dici nō infelix p̄t. Hā q̄tus ē cui⁹ nō plura mala q bona i-
 uenias: cui⁹ leticia nō sup̄auit meror: nō viuūt q feliciter optet. Nō multos afflixere
 impia q̄ multos p̄didere diuicie ⁊ vltis iniecere supplicijs. Nō lēdū ē tādē nob
 vlinuitis. Duo nobis ex hac luce migrātib⁹ itinera occurrūt: alēo celū petim⁹: al-
 tero inferos. Illic cū dñs h; cū sceleratis deputamur. Illic regnū: h; supplicij erpe-
 ctam⁹. Iter eligere l; dū viuim⁹. Ex vite merito p; via: post mortē nulla merēdi
 facultas. Et nos q amātissime petre dū vita comes ē ad opa pietatē erer ceamur.
 Absint voluptates: illecebra odia simultates. Absit auaricia ⁊ bonorū i mēsa cu-
 pido. s; nobis de⁹ ip̄e: sup̄q; satis elargitus ē. Nec tu mibi cardinalatū cupias:
 nec ego tibi optē potētiā curialē. Minus em potētes ⁊ honorati fuim⁹: tu apd ro-
 manū p̄sulē: ego apd impatorē. Hā si vtutū ex eā q vocantē bona distribuāt: nō
 tu mediū ē⁹ qd obtinuisti accipias: nec ego qrtā p̄tē ē⁹ qd mibi diuina bōitas elar-
 gita ē p̄seqr. Vale ex neapoli nonas maij. Anno dñi. M. ccc. lvi. In dīctōe q̄rta
 Pōtificat⁹ scissimo i xpo p̄is ⁊ dñi n̄i dñi calixti pape tercij anno secūdo.

Ene Setten. tituli scē Sabine cardinalis eple felicit
incipiunt. Brates refert de pmo tōe ad cardinalatū.

Episto. ccij.

Tuo ipatori Friderico augusto dño suo. Eneas sacrosce rōane ecclie titu
li scē sabine p̄b̄ cardinalis r̄ eps seneñ. S. p. d. Qd̄ iā dudū optasti p̄cu
rastiq; cesar i p̄sona mea nūc demū p̄pletū ē. Habes tota qd̄ mēte petisti.
Mā qd̄ scē mēorie nicola? papa q̄nt? tue māsuetudini sepe pollicit? ē: brissim? pō
tifer maxim? calix? terci? i pleuit. Qui nō meis meritis: nulla em̄ me v̄t? bonore di
gnū effecit: s̄ sua incredibili bōitate q̄ vsq; ad indignos p̄tēdit: r̄ tua potissimū int
cessiōe bis dieb? ad cardinalat? ordinē cū q̄nq; alijs venerabilib? r̄ magne auctis
epis me. p̄uexit. Intellico quātū debeo tue sublimitati: r̄ vñ p̄soluere possiz debi
tū nō itelligo. Conabor tñ dū sp̄s hos regit art? ita me gerere. vt oēs intelligāt
ad hāc me dignitatē tuo fauore r̄ ex tua curia p̄uenisse: meq; theutonicū magl? q̄
italicū cardinalē ēē. Tuū erit m̄bil mecū remissi? agere q̄ p̄a? Mā ego. p̄ tua ma
iestate: p̄ sacro impio: p̄ idyta como austrie: p̄ tuis q̄buscūq; caris nullos vsq; la
bores: nullas curas effugia. Nihil ei vñq; tue māsuetudini negabit: qd̄ mea opa
effici possit. Vale ex vrbe die. xxiij. decēbris. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Episto. ccij.

Erenissime ipatrici leonore auguste dñe sue. Eneas sacrosce rōane ecclie
tituli scē sabine p̄b̄ cardinalis r̄ eps seneñ. S. p. d. Nō meis meritis que
nulla sūt s̄ tua ac p̄sortis tui diui friderici rōanoz impatoris augusti int
cessione ad cardinalat? bonore supiorib? diebus pietas aplica me. p̄uexit. Multa
erāt tua i me bñficia: s̄ hoc maximū ē: q̄ hac dignitate me dignū iudicasti: r̄ vt il
lā cōsequer̄ nihil omisisti. Qñ r̄ sūmo pōtifi r̄ sacro collegio r̄ auiculo tuo regi
aragonū potētissimo me sepi? comēdasti. Habes igit apud sedē aplicā boiez tue
magnitudini deditissimū: q̄ p̄te tuoq; splendore gloria amplitudine oī tpe curio
sus erit. Neq; em̄ vll? me vñq; quabit labor: quē tua cā suscepim. Tue maiesta
tis deinceps erit ita me vti: quēadmodū ingētia q̄ mibi p̄talisti bñficia deposcūt.
Vale ex vrbe romana die quo supra.

De eodem.

Epistola. cciiij.

Erenissimo r̄ potentissimo p̄ncipi Ladislao hungarie atq; bohēmie regi.
Eneas cardinal seneñ. S. p. d. Qd̄ me sūm? pōtifer bis dieb? ad cardinala
tus ordinē accersuerit: tua intcessiōe magna ex p̄te factū ēē nō ambigo:
cū sepenūero r̄ lris r̄ nūcijs aplice pietati me comēdaueris. Scio igit me obno
riū q̄ ad viuā r̄ facultas ad sit: tuis oib? desiderijs more gerere. Neq; id negligam
qd̄ ē. Mā si qd̄ ē qd̄ noua dignitas mibi credita: vlt̄ue amplitudini: vlt̄ subditoz
tuoz vtilitati p̄ferre possit: ad tātū negabit quātū ip̄e requirere postposuerit. Nec
mibi res vlla iocūdiō: fuerit q̄ tue voluptati p̄placuisse. Tuisq; regnis r̄ reliq;
p̄ncipib? vsui aliqñ fuisse. Ex vrbe ro. die. xxiij. decēbris. Anno. M. cccclxij.

De promotionē suā amico notificat.

Epistola. ccv.

Meas cardinal seneñ. Jacobo picholomēo. S. p. d. Diuine bōitati cui? cō
silia nobis imp̄scrutabilia sūt visū est honores augere n̄ros: atq; i corde
sūmi pōtifi cis ponere vt nos ad cardinalat? ordinē assumeret: r̄ ita factuz
ē. Scim? tibi id futurū q̄tū. Illud nob tñ molestū ē q̄ nos ipares tātō mūeri cerni
mus. At cūq; sit frēm ista latere nolum? Tu dēū rogabis vt q̄ dignitatē tribuit.
id q̄ p̄stet p̄ qd̄ dignitati satisficiam? Insup qm̄ illustis dux mutine sp̄ nob ami
cus fuit singularis vt nos sibi p̄mēdes rogam? Et q̄ possum? aut i futurū poter?
excellētie sue pleno offeras ore: q̄ nos sibi pleno corde cupim? p̄placere. Et hāc
cardinalat? dignitatē si qd̄ bz vtilitāq; maḡ suā ēē volum? q̄ n̄raz. Vale cū p̄sorte r̄
liberis. Ex vrbe ro. die. xxiij. decēbris.

De eodē r̄ se totū offert.

Epistola. ccvi.

Meas cardinalis iobi cardinali scī angeli. S. p. d. Qd̄ an̄ istā plurimis re
uerēdissime p̄ tuo filio cōcupiisti q̄ iustiq; nūc demū cōpletū ē: sūma cū

discordia sacri collegii calixtus potifex maximus ad cardinalatus ordinem me vocauit atque assumptus. Scio quanto altius euectus sum quam merui: Sed ita suasiones tue precesque ce-
saris effecerunt. Non super ego quam gratias agere possim tue erga me charitati. Nam quod postula-
re tanto domino serui possit voluntas mea iam dudum tua est: quam postmodum accessere illam
sequuntur. Fui tuus cum essem pauper prebiter: neque me manu tua epatus eripuit. Sum tuus et
cardinalis. Habes in collegio plures amicos et me seruum: nisi me, veluti in principio
utari nihil in me culpe fuit. Sed velut emancipatus filius aut manumissus seruus non minus
agamus quam par fuerit. Vale optime ex urbe roma. die. xxij. decembris. M. cccclvij.

De eodem.

Mearum cardinalis Alphonsus regi aragonum. S. p. d. Serui quam modo quamque pecuniam
augere re: serenissime ac potentissime infideles danandique fuerit: nisi dominis suis
ratione lucrum reddiderit. Ea ob causam cum hodie maximus potifex calixtus terram meam
vel minimum mereretur ad cardinalatus honorem, puerit: pecuniamque meam adauerit. Officiumque
meum esse putavi id tue maiestati cuius sum in principium quamuis inutile tamen fidei notum efficere
ut si quod est in ea dignitate mihi credita vel decoris vel utilitatis: id totum tuum esse no-
ueris. Ad me labor tamen molestiaque suscepti officii pertinebit. In quo tanto magis as-
surgendum me scio: quanto indignior hoc muneris: super se secutus. Ex urbe roma. die. xxij.
decembris. M. cccclvij.

Auxilio amici sperat omnino impositum pergrui ferre.

Mearum cardinalis Johanni cardinali papien. S. p. d. Ego quam mihi voluptas est ad
cardinalatus honorem esse assumptum. Unde tantum est quod tua dignatione mihi collega et
pater et dominus traditus est quam cum viue dulcissimum erat. Hinc tui labores premissa suscepe-
runt: nunc tue virtuti quod suum erat creditum est. Scio quod lucrum accepit sacer senatus ex tua pro-
motione. Magnam lumen romana suscepit ecclesia. Tua nobilitas tua doctrina mea
ignorantiam et ignobilitatem obteget. Sub scuto tuo indignus ego securus militabo. Ve-
ni igitur: sitibundi expectam: oremus reditum tuum. Iamque sacrum alemania galliaque et hungaria te
tenuit. Italia nunc et ipsa mihi ovis roma te perfrui vult. Nisi redieris cito et tempore tybris
maledicet absentie tue. Non fuisti in bello et vicisti. Scies quam pugna facta est cum redie-
ris. Nulli unquam cardinales egrediuntur quam nos collegium intrare. Iam enim rubigo cardines
ita obdurerat ut verti ostium et aperiri non posset. Tricibus et octo machinaz generis usus est
calixtus potifex ut valuas aperiret domumque arte non modica belli seratas postes por-
tasque refregit. Vale ex urbe romana. xxvj. die decembris. Anno. M. cccclvj.

Promotionem suam notificat amico singulari.

Mearum cardinalis Nicolao listio legum doctori. S. p. d. Quis cognoscimus
nos ipsos impares dignitati cardinalatus ad quam vocati sumus. Quam tamen
amicis omnia concitare solemus quam nobis accidit siue secunda siue aduersa sint. Et
nos te inter amicos habemus: precipuum hoc te latere nolumus. Ut si quod est in ea
dignitate nobis credita vel honoris vel utilitatis. Itaque de decoris vel damni: id tibi
nobiscum concedere non nescias. Nam nos legem amicitie quam quis altius euecti nullatenus pre-
tere intedimus. Nec nobis cardinalatus aut tuus aut alteri cuiuspiam beniuolentiam mi-
norabit. Datum rome. xxvij. die decembris. M. cccclvij.

De eodem.

Mearum cardinalis Nicolao cardinali sancti petri ad vincula. S. p. d. Placuit altis-
simo et domino nostro pape calixto per hos dies me lege in meritum ad cardinalatus or-
dinem assumere. Utroque sacro cetui aggregare. Scio quantum potest subui. Nec
video quam pacto credite mihi dignitati satisfactum nisi fortasse tua reuerentissima premi-
tas ad curiam rediret. Tunc enim instructus ab ea securus: percelloso mari nauigare. Pre-
cor igitur si preces fuitori audiende sunt ut iam demum in patriam redeas. Nam cardinali sola ro-
ma patria est. Etiam si apud indos is natus fuerit: aut recusasse pillem oportuit aut certe re-
ceptum rome gestare: et matrem omnium sedem consulere. Neque illa excusatio idonea est. Non

Epistola. ccvij.

Epistola. ccvij.

Epistola. ccix.

Epistola. ccr.

andior recta monens. Mutant enim tempora. et qui olim cōtemptui fuit nūc p-
cipue honoratur. Veni igit obsecro veni. Neq; em̄ tua stus ē que inter mīues et
vmbrosas clausa valles. languescere debeat. Scio cōplures esse q̄ te videre audi-
re et sequi cupiūt inter quos me semp̄ auditorē discipulūq; obsequentē inuenies.
Ex vrb̄e romana die. xviij. decembris. M. ccclyij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. cccij.

M̄as cardinalis senensis Iohanni varadiensi ep̄o. S. p. d. Quod ex Mi-
colao pontifice maximo magnopere efflagitasti ad nostri honoris augmen-
tum iam nūc calixtus successor eius executus est. Is em̄ proximū quatu-
or temporib; exactis ad cardinalatus ordinē nos assumpsit. Quod longe
magis tuam paternitatē letari q̄ nos ipsos non dubitamus. Neq; ab re quidem.
Nam nos parū gauisi sumus ex hac p̄motione. Cum intelligamus honorē non
merenti creditū ignominia potius esse q̄ decus. Tua v̄cro dignatio que me plu-
ris existimat longe q̄ valeo. Non mirū si amicus libenter audit subleuatum. Et
cumq; sit id sibi p̄suadeat tua amicitia volumus qd̄ re ip̄a cōperiet nos suos esse.
Nec aliā ob causāz magis cupide hanc dignitatem cardinalatus accepisse q̄ vt
sibi aliquando in aliqua re digna morē gerere possimus. Datum romē die. xviij.
decembris. M. ccclyij.

Mouitates.

Epistola. cccij.

M̄as cardinalis senensis senatui senensi. S. p. d. Que credimus expedire
vt vester senatus intelligat nō tacebimus dum poterim; honeste lris aut
nuncijs cōmittere. Munc quod significem; hoc est. Rex aragonum graui-
ter egrotauit deinde cōualuit. Nobis relatiū est eum recidiuasse nescimus an vez-
sit id. Comes tolocen; pridē mortē obiit. q̄ res nō nihil nouitatis paritura videt̄.
Nā comes euer; hereditatē petit. Abbas vrsin; p̄tra nitiē. Comes vrbinas hel-
lū fert̄ idirisse malatestis. Nec ad alios p̄tinet. In reb; vris hec sūt. Orator duc;
mediolani cōmunicato nobiscū p̄silio enire cōitatē v̄iam summo p̄ticipi cōmenda-
uit. Qd̄ habuerit ab eo respōsus scietis. Dñs ribias p̄ custodia mōtis acuti petit
aureos trecētos. Dicit em̄ se tenuisse famulos plures p̄ custodia. Cui cū dicerem;
nō fuisse necessariū. Replicauit penitus oportuisse p̄ securitate pascuoz at qd̄ si
gnificet ip̄i itelligit. Nūc de nouo reuerēdissim; cardinalis de vrsinis petit a sanctis-
simo dño nro aureos trecētos q̄s mutuauit sibi tpe exercit; Papa nō rēdit illos
p̄tinere ad ratōnes v̄ias. Scitis qd̄ in hac re agere debeatis. nobis cōsultissimūz
videt̄ vt oratores v̄ios hic habeatis qui loqui apte valeāt. nobis nō licet omnia
suauitūz tñ oratores ipsos cū fuerint summa fide v̄icq; reipublice q̄ntū facul-
tas tulerit nūq; decrim;. Datum romē die. xix. decembris. M. ccclyij.

Refert grates et agere spondet.

Epistola. cccij.

M̄as cardinalis senensis Iohāni bichio senensi. S. p. d. Sciētes q̄ntum
p̄ nobis conatus es in magistratu tuo illo capitaneatus ppli. rep̄bensibi-
les fuerim; nisi nos ipsos gratos ostendam;. Sed hoc modo p̄stare non
possum;. Quippe q̄ nō v̄bis s̄ reb; reddēdas eē gr̄as nō ignoram;. At si q̄n facul-
tas se obtulerit cognosces nos tui amātes esse et accepti bñficij memores. Nunc
non ē aliud quod scribam; nisi qd̄ p̄ republica v̄ia cēsem; expedies apud hunc
p̄ticipē oratores v̄ios p̄morari. Quia m̄lta indies occurrūt ponderosa et v̄strā
ciuitatē tāgentia. Scis qz nō oia nobis licet s̄ oratorib; v̄ris fideliter assistemus.
Ex vrb̄e romana die. xviij. decembris. M. ccclyij.

Indignū officij se agnosces exora deū.
pro vita que tante dignitati par sit.

Epistola. cccij.

Meas cardinalis senen. A. bindio senen. S. p. d. Credimus vt scribis pro motionem nostrā tibi iocunditati fuisse. Ita em̄ exposcebat vetus amicitia nostra. Nos autem ex hac dignitate nescimus trīstari an letari debeamus. Nam sublimē decus nō merenti traditum oneri potius q̄ bonori ē. Venit in mentem illud apolinis pceptū quo iubet vt nescipos cognoscamus. Cōsideramus imperfectum nostrū. Et dum hinc paruitatem nostrā inde altitudinem dignitatis adeptē metimur horrescimus et trepidam. Nam quāto altior est ascensus tanto periculosior casus. Inter hec tā anxie mētis dubia nullū occurrit nobis aliud remediū nisi ad deū ipm̄ recurramus. et ei supplicemus vt q̄ dedit honorem, et ipse cōseruet. et nos eaz vitā ducere donet q̄ tante dignitati par sit. Tu vō de nobis persuadeto tibi qm̄ illi erga te sumus q̄ sp̄ fuim⁹ et amicitie iura incōmuta suabimus. Vale et amicos illos nros metropolitanos nro noie saluere iubeto. anthoniū panormitam. matheū malsertitū. bartholomeū faciū. matheū iohannē et reliq̄s q̄b⁹ nos offerro. et dato Ex vrb̄ ro. die. xxviii. decēb. M. cccclvii.

Amicitia nō abstulit dignitas adepta. s̄ aucta p̄stās ē. **Episto. cccv.**
Meas cardinal' senen. Leonardo beneuolenti senen. S. p. d. Si q̄cūq̄ amicitie nostre detractum arbitraris qm̄ aucti honore videmur longe faller. Nam verā amicitia nulla dignitas tollit. Sumus q̄ fuimus dum pedib⁹ simul peteremus romā. Si potuisset adici beneuolentie nostre aliqd̄ cardinalatus noster pfecto addidisset. S̄ plena q̄ sūt vascula nihil apli⁹ admittit. nos igitur erga te idē erim⁹ vita comite. Nec de te aliter arbitramur. De dño dñico pposito nepote tuo sumus maiores. Et q̄a breui senis venire nō possumus cogitabim⁹ quō rem illā h̄ diffiniam⁹. Erimusq̄ illi fauētes q̄ntū fert eq̄tas q̄ comes amicitie isepabilis ē. Vos viri senenses more v̄ro. puidi fueritis si bac i curia sedulo habebitis oratores. Quib⁹ et nos magna fide assistem⁹. Vale laurentiū nostrū iube saluere. et nos sibi offerro et dominū galganū pari modo. qz scribere non possumus omnibus. Ex roma die. xix. decēbris. M. cccclvii.

De eodem et seruatum locum pro suo aduentu pollicetur.

Epistola. cccvi.
Meas cardinalis senen. Nicolao pistozienti doctori vtriusq̄ iuris. S. p. d. Nihil nobis ē dubij te vt scribis nra p̄motiōe letatū esse. Quis em̄ amicus amica honore non libenter intuet. Scis quo te loco habem⁹ et quātū te fauimus. Quid nī ergo leteris nos auctos dignitati esse. Cum et tu vna creueris. si modo creuimus. etenim nobis nondum liquet an letari an flere potius debeam⁹ ad tante dignitatis culmen euecti. Mā q̄d miserius est q̄ id officij gerere cui neq̄as satisfacere. Quis grauissim⁹ et humeris nris omnino impar subiunimus nisi miserator dñs q̄ dedit honore et retinēdi facultatē pbeat. Intelligim⁹ quātū imminet p̄cipitiū atq̄ idcirco de nobis ipsis nescim⁹ iudiciū. vt cūq̄ sit nostra erga te beneuolētia nunq̄ minuet. nam q̄ te dilexim⁹ in episcopatu in cardinalatu magis ac magis amabim⁹. Famulos q̄s polliceris recipere non possumus supra q̄ nostra seruat facultas onerati Tibi vero semper erit i domo nostra seruatus locus. si saltem dignaberis apud nos esse et nos illi sumus qui tibi vsui possumus esse. Optamus mulā aliquaz perq̄ras p nobis et req̄ras p̄cium anteq̄ emas. vt tibi p bancum de miraballis pecuniam mittamus. Vale et dominū Ambrosiū actōminū allexim⁹ nostrū iubeto saluere. nosq̄ illis offerro et dato. Silencio amplius dicto ne oīno fidei renunciet q̄uis indies indignos ad maiores assumi dignitates aduertit. vt nobis modo factū ē. nā diuina potētia tūc potissime demonstrat cū subleuat q̄ sūt minima et consilia eius nra non possunt ingenia attingere. Iterum vale. Datū rome die xiiij. decēbris. Anno dñi. M. cccclvj.

Offert se p̄motorē quantū possit.

Meas cardinalis senēsis Alexo ep̄o dufino. S. p. d. Cognoscim⁹ ex his q̄ senas ad nos venerūt p̄motionē n̄ram tibi iocūdā fuisse idq̄ mltis si- gnis monstratū esse. Multa hactenus tibi debuimus p̄ tua erga nos so- lita caritate s̄ nūc magis ac magis obligamur. Erim⁹ itaq̄ tui semper memores et q̄uis dignitas nobis credita paruz incertibus oneri potius q̄ bonori sit. Si tamen in ea boni aliqd̄ erit id cōmune nobis cū tua dignatōne futur⁹ est atq̄ ita cupimus p̄suasum esse. Tale ex vrbe die. xxiij. decembriis. Anno. M. cccclv.

Epistola. cccvñ.

Confidit in deo qui dignitatem dedit: in sufficiens vires tribuat.

Epistola. cccviñ.

Meas cardinal' senēsis Jobāni episcopo grossitano. S. p. d. Si cui p̄mo- tionē n̄ram placuisse credim⁹. id. p̄fecto de tua reuerēda paternitate non dubitam⁹. Scimus em̄ q̄ nos solide amas. At p̄preca n̄ri bonozis au- gmentū veluti tuā gloriā p̄cis. neq̄ falleris. Minime em̄ bonozari possum⁹ q̄n p̄ticeps nobiscū sis. nos tñ ignoram⁹ an hec dignitas nobis credita cardinala- tus decori sit cū impares sumus tanto muneri. Confidim⁹ in deo q̄ dedit vt vires tribuat ad cōseruatōnez huius status. vtcūq̄ sit tibi p̄si. p̄suadere volum⁹ nos er- ga te esse q̄ olīm fuim⁹ ad emolūmēta et honores tuos omni tempore volentes. Tñ rogam⁹ vt siq̄ sint qui episcopatū senenses desiderēt id ex capite coneris de- trahere qm̄ viui nō intēdimus ecclesie senēsi dulcissime matri et sp̄se n̄re renūci- are. Tale ex roma die. xxiij. decembriis. Anno. M. cccclvij.

Libet vltiorē p̄motionē quia mauult paup̄ amari q̄ diues odiri.

Epistola. cccix.

Meas cardinalis senēsis Petro cardinali sancti Marci. S. p. d. Re- se- ro gratias bñnitati tue que se tam benigne obtulit in materia comerari- atus sacri collegij. Volūtaez p̄ facto suscipio. At cū intelligā id alteri of- ficiū haberi. sup̄lico ne vltiorē rem p̄moucas quia nulli reuerēdissimozū dñō- rū meorū vel grauis vel iniuriōsus esse volo. Naloq̄ paup̄ amari q̄ diues odi- ri. Spero tamen tuo auxilio ⁊ sanctissimi dñi nostri clementia ita mihi aliqñ p̄- uisū iri vt boneſte vitā traducē possiz. Ex vrbe die. xxiij. decēbr. An. M. cccclvij.

Epistola. cccx.

Mouitates de terremoto comēta ⁊ thurcis.

Meas cardinalis senēsis Diuo Fri derico cesari. S. p. d. Audies ex lato- re presentij q̄mirabilia ⁊ incredibilia damna fecerit terremotus in re- gno apulie. Nam multa opida fundit⁹ corruerūt. Alia magna ex pte col- lapsa sunt. In neapoli omnes fere ecclesie et maxima palacia ceciderūt plusq̄ tri- ginta milia corpora oppressa ruinis tradunt. plus omis habitat i tētorijs. Rex aragonū qui aberat audito nouo incidit i febres et colicā passionēz ferebat cura- tus. nūc dicitur recidiuasse ⁊ vita eius i periculo esse creditur. Qsi mouatur tan- tus rex (qd̄ absit) nō frustra cometaz vidim⁹. cuz thurci fugati et magna ex par- te celi fuerūt gubernatoz hūgarie ⁊ frater Jobānes obierūt. Comes cecilie inter- sectus occubuerit. Et p̄fect⁹ vrbis comes taglotoz vita fūctus sit. Sz velit pie- tas diuina tantū reges adhuc diutius terris cōcedere cui⁹ obit⁹ magnaz ytalie et byspanie partē p̄turbarct. Datū rome die. xxvij. decēbris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxi.

Dollicetur se p̄motorē in requisitis.

Meas cardinalis senēsis Mariano zozino senē. S. p. dicit. Promotio- nē nostrā ad cardinalatus ordinē iaz te accepisse nō abigim⁹. aucti bono- re p̄pter meritū sum⁹. Pond⁹ logemai⁹. impositū nobis ē q̄ ferre possum⁹

s ij

Siquid tamen est in hac dignitate nobis credita qđ tibi tuisq; cōducere queat. nisi libere nos reſtueris amicitie nostre veteri iniuriā feceris. Nam beniuolētia que vera ē supueniēte quouis bonoz. cumulo plus augeri q̃ minui p̃suevit. Nos te tuisq; rebus deinceps ita vtemur quēadmodū olim soliti sumus. Tu si erga nos secus feceris bonis officio fungeris baud recte d' amicitia sentientis. Vale ex vrbē die. xxx. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxiiij.

Promotionē suam notificat.

Meas cardinalis senensis Magistratui Valie. S. p. d. Non mea stus q̃ scio q̃ tenuis ē s̃ bonitas sūmi p̃sulis calixti et incessio diui cesaris Friderici ad cardinalatū honore hodie me. puerit. Nō ē cur ex h me turgeat animus. Nam dignitas min⁹ merēti credita oneri pot⁹ ē q̃ bonoz. Itaq; nō veluti iacta bundus collegio vīo. p̃motionez meam significo. Sed qz dignū existimo q̃cunq; mihi obueniunt vobis nota efficere. Nā si qđ erit in hac noua dignitate mea vel bonozis vel emolumētū id totū defugat dulcissima patria volo. Ad me nihil nisi labores molestiq; p̃tinebūt. Datū ro. die. xxvij. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxiiij.

Congratulatur promotioni.

Ranciscus pichonius Enee cardinali senensi. S. p. d. Gratulor ytalie et reipublice xpianoz. z nostre ciuitati. quibus ob tuā promotionem bñleuenisse putauit. Commune est bonū et communis de te est omib⁹ leticia nū. q̃ fuit hic ciuitati tant⁹ animozū cōsensus in idem gaudium. Nec diuinitus instituta credendū est. Nam de sua ecclesia deo cura ē. Videt quanta ē bonis id est tue reuerēdissime paternitatis p̃stantia cui benigna est mens hoim deozq;. Ego q̃nto gaudio afficiat non possum lris explicare. q̃nquidē vincit gaudiū magnitudinē omniū epistolaz. Dñi de balia elegerūt me oratore necdū. me mittūt. Spero tñ añ festa natalis iter arripere. Interea rogo tuā reuerendissimā dignitatem digneris me auditorē tuū eligere. Notes apud te hominē me peritiorē inuenire. hominē vō deditissimū tue reuerēdissime p̃ritati vt ego sum. q̃ te tuaq; omia diligat inuenire nec in ytaliam nec in germaniam poteris. Recōmendo me tue reuerēdissime paternitati. Ex senis die. xxij. decembris. M. cccclv.

Epistola. cccxiiij.

Notabiliter de eodem.

Georgi⁹ lollius doctor Enee cardinali senen. S. p. d. Gaudeo reuerendissime pater domiemi sacrosancte romane ecclie que talē virū in sacro admisit senatu per quē res sua summa in agēdo industria et optimo in progrediēdo cōsilio gubernet. Gaudeo reuerēdissime dñationi tue. cui maximis in negotijs labor. z summis in piculis fortitudo. innumereq; ac ingētes virtutes partim debitis honestant p̃mijs. et si non ignorem labores cum gloria augeri: letor patrie que tantū glorie affecuta ē quantū ferre petere decuit. Qđ etiā ad summū reipubli. maxime p̃futurū non dubitat. p̃sertim in hac tam maxima temporum difficultate. Gaudeo letorq; omibus bonis q̃bus vehemētius ad auctā esse bene agēdi auiditate q̃s non putet. Cum vtutes extolli p̃mijs adornari videt. p̃cipue litteraz studijs dediti cū talē p̃ se studioz suorū ducē intueant. Letor sumo p̃pere mihi p̃si. Cui tota ciuitas gaudet. vniuersus ip̃lus letat. singulique congratulant. Lateruatim domū ventitat q̃si bec oia ip̃e sim adeptus. Et id qđez iure. qđ enī maius hoc in seculo assequi possim q̃ summa glia extolli eū. q̃ me ab incanabulis vsq; seu a teneris vnguiculis semp atq; vniue dilexit. Cui magis q̃ genitori sū obnoxio nisi reus sim summe ingritudinis. q̃ crimine apud psas nil olim detestabilius. Et si nō ignoret fortē z p̃stantē reuerēdissime dñationis tue animū. huiusmodi i reb⁹ minime efferri. s̃ incōcussū geri vt magnanīmū decz. Qñ? aut qđ

cūq; pro xpi religioe. ⁊ sacrosancte ecclesie statu equo aio ac libetū subire. Hoc ta-
men totū vt tibi bonū felix faustiq; sit deū immortalē oro obsecroq;. Sicq; reue-
rendissime dñatōni tue semper ppius. Ego autem ⁊ tibi ⁊ reuerēdissime do. tue
cōmendatus optime ac felicē valeo. Senis. xx. decembris anno. M. cccclvij.

Promotionem suā notificat.

Micas cardinalis senen. Petro noxetano. S. p. d. Quod cepisti apud ni-
colaum pontificē maximū nūc diuus calixt? psumauit sacro collegio car-
dinalium sumus aggregati inmeriti et indigni q uidez. Sed tūc ostentat
principes suam potentiam cum ex infimis sublimes faciūt. Quod aduertēs ale-
xander macedo. in asia ortulanū quēdaz ad regni fastigiū euexit. Et nos igit sū-
mus dñs noster crexit ex puluere fecitq; cū principib? ecclesie sedere. In qua re
siquid boni est id cōmune tibi nobiscū esse volumus. Nam si qñ te basilee dilexi-
mus nūc maxime amamus hoc te scire volumus. Vale ex vrberoma die xxvij.
decembris. M. cccclvij.

Epistola. cccxxv.

Se offert vsui tāq; frater.

Micas cardinalis senen. Jobāni cōpiso epō placentino. S. p. d. Audisti
ex alijs opinamur nos cardinalat? ordinē adeptos. Et quis indigni hoc
honore sumus. id tamē tibi gratū esse confidimus. Quis enim amicus ē
⁊ amici exaltationē nō querit. At pro meritis dices amicū amici dignitatē expete-
re. Istā amicitia sticorū fortasse sententia dictauit. Amicitia nra ex mera pbia
est ⁊ pingui quadā mīnēua res metū suas. Ut cūq; nobiscū actū ē: nostrā pmo-
tione tibi dulcissimā fuisse cōfidimus. Cū ad nos nun ciū eius delatū est. vellem?
id pmi enūciasse patri amātissimo. Sed nulla līarū velocitas est que famā imi-
tari possit. Audisti ex alijs nobis cardinalatus creditā dignitatē audi ⁊ nūc ex no-
bis. Et psuade tibi nos eos cē erga te q papie mediolani basilee romeq; suim?. Et
nobis pro veteri amicitia tāq; fratre amantissimo vterē. Ex roma die. xxvij. de-
cembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxxvj.

Refert grates congratulatori.

Micas cardinalis senen. Comiti Jacobo piccinino. S. p. d. Illustri ⁊ ma-
gnifice comes amice charissime. accepim? būanissimas lras tuas qb? de
promotione nostra ad cardinalatū cōgratularis. Offers officia ⁊ operas
tuas ad beneplacita nra ⁊ teipsum efficiis nobis cōmendatū. rogans vt negocia
tua cū frequentius requirāmur gratiofo fauore exequamur. Respōdebimus bre-
uiter bñdī argumēta tractanti qui facta magis q; verba requirit. De gratulatio-
ne quā sincero ex animo. pdire nō ambigim? grās agim? idēq; pro tuis oblationi-
bus dicim? sicutētes nos. ppter ea tue magnificetie plurimum obligatos. Honorū
tuo ⁊ cōmodo vbi p nos aliqd agēdū occurrat bono aio fauebm?. Vellem? inter
te ⁊ senen. cā vigere beniuolentiā que int eos clareq; memorie genitorē tuū olim
vixit. Sic enim liberiori ⁊ promptiori animo ⁊ loqui ⁊ scribere ⁊ subuenire alē
alteri valeremus. Datū rome die. xvij. Januaria. M. cccclvij.

Epistola. cccxxvij.

De cōsolatione super morte.

Micas cardinalis senen. Jobāni Miraballio equiti neapolitano. S. p. d.
Non scripsimus tibi statim cū audiuimus dilectissimū filiū tuū mortem
obijisse. Neq; enim consolari magnificentiā tuam poteramus: ipsi conso-
latione indigentes. Nihil enī minus me affligit prudētis ⁊ ornatissimi viri rape-
q; te eius parentem. quippe tu filiū mortē (vt natura iubet) grauiter ⁊ acerbe tu-
listi nos ⁊ illius obitus ⁊ tuus microz non mediocri dolore affect. At nūc paulu-
lum ad nos reuerſi ⁊ humanarum rerū conditiones animo reuoluentes arbitra-
mur te pro tua sapientia finem luctui posuisse. neq; amplius velle angī super his
s. lq.

que mutari non possunt. Omnibus una conditio posita est tandem mori lex natura est inmutabilis et inenitabilis: que si unum quod alterum serius apprehendit. bono tamen viro nunquam tempestivior putanda est qui ex tenebris transit ad lucem et ex laboribus ad quietem: ex miseria ad felicitatem. Cum ergo filius tuus vitam mundam atque optimam duxit: cōgaudere illi debemus: quia terrena et transitoria pro celestibus atque eternis permutavit. Oramus igitur ut quæstibus et lacrimis modum ponens tibi et reliquis filiis tuis hilaritatem sumens consulas: neque enim nobis et ipsi proli tunc quicquam grati aut acceptius præstare potes quam tuam vitam cum iocunditate et leticia traducere. quod certe facies cum cogitabis divinam pietatem de donis innumerabilibus cumulasse. Nam et vitam longam et opes amplissimas et regum gratiam et sobole electissimam et nomen bonum et inter omnes italos atque externos maximam reputationem deus ipse magnus et misericors cum sapientiam ante donasset liberaliter elargitus est. Datii rome die. xviii. Januarii. Anno domini. M. cccclvii.

Epistola. cccxix.

Congratulatio super promotione amici.

Ogilus florentinus Enee cardinali senensi. S. p. d. Cum audissem pater me reuerendissime te factum esse sancte romane ecclesie cardinalem gavisus sum. Sane maiorem in modum prout amor in me tuus et mea erga te observantia postulabat. Id vero maxime mihi fuit voluptati cernere eam dignitatem (que maxima est) in te collocatam: que non ambitu vel gratia sed virtutum studiis quesita esse vide res. Accedit ad consolationem meam et summam iocunditatem quod vir eloquentissimus optimusque artibus eruditus fructus eloquentie et doctrine sit (quod per raris accidit) consecutus. In quo gloriari quodammodo mihi merito videor posse nisi quondam ordinis virum. hoc est eloquentie studiis et dicendi exercitio constantem eo in statu esse collocatum ut sue doctrine enulos extollere. et eis presidio atque ornamento esse possit. Magnū profecto eloquentibus viris suffragium ex hac tua dignitate possum esse videre. cum sint habituri veluti certum refugium in quo illos desideria cōquiescant. Ego quidem primū tua cum hoc mea. tunc eloquentium omnium causa gratulor et exulto te tam in insigni loco positum non secus ac si aliqua mihi prospera fortuna accessisset et illū mihi diem illuxisse felicem puto quod declaratus es cardinalis cum palam factum sit locus esse probitati et doctrine et non semper neglectam iacere virtutem. Quod vero ad me attinet magnū rebus meis existimo esse fructum. Scio enim te maiori animo ac promptiori diligentia curaturum que ad me pertinet quam hi quorum mens et voluntas remissior est in docendis viris subleuandis. Sentiāt alij quod velint. virum doctissimum et ornatum virtutibus necesse est doctos diligere ac bonos. Non mihi tamen tamen arrogo ut profitear me doctrina et virtute preditum esse. Id dicam dedisse me operam quoad facultas tulit ut non in postremos essem reiciendus: nolo (ut plures solent) cōmorari in tuis laudibus aut meritis enumerandis: ne videar (quod viciū procul abest a meis moribus) adulatoris officium assumpsisse. Hoc tamen profitear tantę dignitati tibi gradū tantę tuarū virtutum premij fuisse tributum. Vale et pogrū tui memor Florentie die. iij. Januarii. M. cccclvii.

Epistola. cccxx.

Suadet fedus iungere cum summo pontifice

Micas cardinalis senensis Magistratui balie. S. p. d. Deceuerat per vos dies sanctissimus dominus noster certum oratorem suum ad vos transmittere. qui vobiscum ad ea intercedat. per que pax vestre civitatis et securitas libertatis et regiminis vestri solidari posset. Et quantum eius mentem capere potuimus: sua sanctitas aliena non esset ad certam vobiscum intelligentiam habendam. per quam et vestra erga eum devotio et sua in vos protectio confirmaretur augereturque. Ad quam rem etiam nos suam pietatem hortati sumus. Acre tamen ipse pontifex maximus me suus orator frustra de his apud vos ageret: que res non esset apostolici sedis honorifica atque ideo suspēdit illi missionem. Quod si vestre magnificentie ad hoc animate sint cupiantque veram et efficacem habere intelligentiam cum ipso summo pastore. idque nobis significauerint. speramus ita

efficere q̄ orator. predictus ad vos transmittet. et ad effectus predictos operas suas interponat. Nos autē aduertentes animo quātas superioribus dieb⁹ vestra respublica passa est calamitates et ad ea sedulo intendentes p̄ que vestrū regimē patrie vīe (ut quidē putamus) saluberrimū confoueat et stabiliat. nihil arbitramur vtili⁹ q̄ hoc tpe ciuitatē vestrā cū omnib⁹ bonā amicitia et vicinitatē cū summo vero pōtifice spālem habere intelligentiam qua illa vos ut filios tueat et vos cū ut patrē reuereamini. Sup̄ qua re vestrū responsum p̄stolamur. Dat⁹ rome xxij. Januarij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. ccxxxi.

De eodē et credita reposcit.

Menas cardinalis senen. Johanni bichio ciui senensi. S. p. d. Videbis que scribimus magistratui balie cogita super illis et nobis rescribe. Nos salutē vestri regiminis in eo cōsistere arbitramur ut cū vicinis omnibus bonā amicitia tenentes cū summo pontifice spālem intelligentiā habeatis. etenim vos cum papa patrē omnium spāliter colligatos nemo infestabit. De alijs autē vestrum sit cogitare. Preterea non habebūt locū rebelles vestri unde quouis pacto vos offendāt si pape vniū eritis. Verū hec cogitari nullo mō queunt nisi res pecuniaria a vobis absoluat. Suademus ne cū illo qui vobis libertatē tutatus est et in futurum tueri pōt. et vult si vos voluerit de pecunia modica cōtēdat. Nos insup̄ sciētēs tibi cōmissas eē expeditionē crediti nri cōmendā cam re amico optimo et singulari quē scim⁹ nobis nō defuturū. Ex vrbe. xxij. Januarij. M. cccclvij.

Epistola. ccxxxiij.

De eodem.

Menas cardinalis senen. Cristofero gabrielis ciui senensi. S. p. d. Scribimus magistratui balie aliqua que credimus ad vtilitatem reipublice pertinere. Ea videbis et intelliges. Scimus magistratus vestros oia meli⁹ intelligere per sese q̄ nos cogitare possumus. Tamen ut bi qui patrie nre tenemur cōsulare cogitauimus que credimus esse salubria eidē. Rogamus examines oia et que vobis meliora vident nobis significes. Nos em̄ vbi videmus patrie vīe et p̄ntici regimini posse bene cōsulare nō decrimus. Insup̄ q̄ tibi cōmissa est et ali- quibus alijs expeditio nostri crediti petim⁹ ut tanq̄ amicus noster (de quo plurimū cōfidimus) opas tuas impartiaris cum effectu ut nobis fiat satis. q̄ multis vrgemur oneribus. Dat⁹ rome. xxij. Januarij. M. cccclvij.

Epistola. ccxxxiij.

De eodē et petit responsum.

Menas cardinalis senen. Leonardo de beneuolentib⁹ ciui senensi. S. p. d. Sepe simul locuti sumus de republica senen. Fuitq̄ nostra (si recte meminimus) sententia expēdire ciuitati senen. cum vicinis omnibus pacem habere illisq̄ morē gerere vbi sine detrimento magno id fieri possit. cū papa nō omnium cōmuni patrē amplius atq̄ amplius sese intelligere. Nā pape collegatos nullus italie potentatus verare audebit. Secus si alterius principis aut populi vestra respublica federib⁹ implicet pseueramus nos eo ipso in ipso atq̄ ideo dñis balie sup̄ ea re scribimus. Fac rogamus ut responsum det. Nā q̄ si vestros aīos ad eā rem volētes inuenerim⁹ arbitramur salubrem re pcuratū iri ciuitati et patrie vestre et potissime regimini p̄nti. auferet q̄ vestris hostib⁹ nocēdi facultas. Verū difficile est de his aliquid tractare nisi res pecuniaria cōponat et que pape et que piccinino debet. Nec nobis aut bononiciū aut vtile videt vestris magistratibus cū eo de pecunia cōtendere qui ciuitatē ipsaz vestrā de morte reuocauit ad vitā. De ipso tuo curabim⁹ ea fieri que digna sūt. Jamq̄ caplo vīo scripsim⁹ responsumq̄ p̄stolamur. Dat⁹ rome die. xxvj. Januarij. M. cccclvij.

s. iij.

Congratulatur promotio optans salutem plurimam consilium de patrocinio.

Epistola. cccxxiiij.

Bocius dux mutine Ence cardinali senen. S. p. d. Cum primum nobis nuntiatus est cardinalatus dignitate ad te reuerendissime pater esse delata martinum in modum gratulati et gauisi sumus. Nam cum tua virtus doctrina: mox elegantia. et vite sanctimonia nobis iam pridem cognita et perspecta esset. eam tibi iure optimo deferri cupiebamus. Augere huiusmodi desiderium nostrum mutua caritas et singularis beniuolentia qua inimice obstringimur. Itaque certo teneas maiorem etiam quam declarare possumus ex tanto munere voluptatem cepisse. Sic ipse deus noster a quo omnia bona procedunt longeuus te faciat prefectusque ut eo bene beateque semper usque ad extremum perfrui possis. Referente clarissimo iuriconsulto domino iacobo nostro intelleximus quod pleno cordis affectu tua reuerendissima dominatio nobis afficiat. Et quod de ea de qua statu suo omnium quantumvis amplissimo non minus quam de nobis ipsis ac nostro disponere possemus. Et ita hac spe et fiducia freti decetero in his que nobis Rome semper tractanda erunt ad tuam reuerendissimam dominationem ut ad dominum et presulem in quo summam fidem et spem locauimus audacter recurreremus. Quod vero reliquum est tue reuerendissime dominationi nos nostraque omnia plenissimis manibus offerimus. ita ut eis uti et abuti possit. per sua voluntate et arbitrio. quod quanto liberior id fecerit reuerendissima. d. tua sciat nobis tanto gratius esse futurum. Datū die. xv. Januarij. M. cccclvij.

Denuntiatur promotio utroqueque amici.

Epistola. cccxxv.

Riores et gubernatores ciuitatis senarum Horcio duci Mutine. S. p. d. Nuncius hodierna die nobis allatus est quosdam nuper cardinales esse designatos immortalis dei gratia. inter quos unum esse reuerendissimum in christo patrem et dominum dominum eneā ciuem et episcopum nostrum dignissimum. Que virum iam dudum cognouimus integerrimis moribus. summa pietate. mirificisque virtutibus et doctrina predictum. natumque claris parentibus et ex modestia et antiquissima familia nostre ciuitatis. Quod quidem non modo ubi nostre verum vniuersere ipso. salutare admodum faustumque fore existimauimus. Idcirco cum omnia que acciderent communia nobis esse cum tua illustrissima dominatione arbitremur significandum duximus. congratulandum quoque eidem illi dominationi tueque perpetuo felicem esse vehementer cupimus. Et senis die. xix. decembris. Anno. M. cccclvij.

Pollacet diligentia super commendatis.

Epistola. cccxxvi.

Meas cardinalis senen. Johanni fratri protonotario colonien. S. p. d. Accipimus litteras tuas quibus rem tue prepositure nobis efficis commendatam. Amamus te et semper loco fratris amauimus. Nec modo de nostra mente decidisti nec decidere potes dum fruimur aura. obtulimus procuratori vero nostras opas. Si quid erit quod ille nobis expetierit haud quicquam frustrabit si modo res erit que vires nostras non superet. Lupum te videre atque amplecti aliquando si deus dederit. antequam hac luce migremus. Ex veteribus enim veris ac solidis amicis quos basilice dileximus pauci tecum supersunt et vita nostra instar fluminis rapidi abiit. Non possumus tenere lacrimas cum pulce beniuolentie nostre metio incidit. Itaque iam vale et reuerendissimo domino colonien. commendatos nos effice. nam sui sumus. Tilmanno preposito sancti Florini et Johanni polart nostro noie salutes dicito. simulque Johanni winderos nosque illis ad queuis beneplacita offerto. Iterum vale.

Grates refert de congratulatione et promotionis sue.

Episto. cccxxvij.

Meas cardinalis senen. Antonio petri colleen. S. p. d. Tam iocunde fuerunt nobis littere tue quibus de suscepto cardinalatus honore pregtulari quod tibi gratam rationem nostram esse perfidimus. Nihil nobis dubium est et Antonio et tibi nostrum omne decus summoque acceptum esse. Sed utinam dignitati satulacere possimus et ita nobis

deus agere vitā tribuat ne munus qđ nobis splēdori est et nobis polluat qñqđē
impares sum⁹ qui hoc gradu potiri debeam⁹. Speram⁹? si deus annuerit / esta-
te prima patriā reuēre. Tūq; anthoniū ⁊ te illuc conuenire ⁊ amplecti. Quos
amamus ⁊ amabimus dñi p̄senti fruimur aura neq; vera beniuolentia supuentu
dignitatis auferet. Rogasti vt rescriberemus: fecim⁹ non inuiti ⁊ manu p̄p̄ia qđ
iam nobis perrariū est breuē hāc eplā exatauimus. Sumus in scribēdo breues
In loquēdo longiores erimus. Vale ⁊ nomine nostro anthoniū valere iubeto.
Et vbe die. xxiij. february. Anno. M. cccdvij.

Petit moniales. p se deū crozare
vt collato honore digne p̄esse possit.

Epistola. cccxxviii.

M̄as cardinalis senen. Dorothy sanctemoniali sue consobrine. S. p. d.
Charissima soror ⁊ filia i xpo amātissima letati sum⁹ in tuis lris quas tua
vice videmus. Cōsolat nos tua vita deo / vt cōfidimus / accepta. Dege
⁊ seruito deo q̄ seruos suos sui regni cōsortes facit. Cōgratularis nobis p̄ digni-
tate cardinalatus. Braue p̄dus accepim⁹ ⁊ magis q̄ nri queāt humeri ferre. Tu
ancilla dei fac qđ dicis roga deū. p nobis. Idē quoq; vt relique sorores tue faciāt
exhortare. nisi enim diuina opitulet gratia non est q̄ tantā ferre sarcinā valeam⁹
Cōfidim⁹ in tuis orationib⁹ ⁊ aliarū p̄sonarū deo dedicatarū. Quorūsam tuā vt
nostro nomine salutātā reddas volumus quā sanctā esse virginē ⁊ matrē accepi-
mus ⁊ optime filias suas in monasterio gubernare. Placet deo placet ciuitati ⁊
nobis perseuerate. Omnis breuis est vita. Et q̄uis est labor cē indusum nō sunt
tñ passionēs huius seculi que cōparari possent ad futurā gloriā que reuelabit in
nobis. Gregorius lollius frater tuus ⁊ noster nobiscū est: ⁊ bene bz noli ei⁹ causa
te afflictare. Bene vale. Et roma die. xxiij. february. M. cccclviij.

Erpedire scribit oratore apud sanctis
simū haberi ⁊ incarceratū emācipare.

Epistola. cccxxix.

M̄as cardinalis senen. Magistratui balie. S. p. d. Retinim⁹ tabellariū
vrm in hanc vsq; diē vt / si possemus / rei vie melius p̄fulerem⁹. ⁊ circa ne-
gocia tritici ⁊ circa montē acutū. sed nō potuimus aliud obtinere q̄ p̄idē
imo nescimus vnde procedat sanctissimus dñs noster q̄ p̄ius ait velle pecunias
ex pascuis. pueniētes cōuerti in solutionē castri custodie. nunc mutatus est neq;
audire vult verbū. Itaq; / sicut in alijs lris vobis scripsimus / vtile videt nobis
mitti huc aliquē oratore laycū q̄ audacter loqui possit. Itaq; sua sanctitas statim
nos tacere iubet cū de hac re loquimur. Et dignū est nobis ob edire. Oratori v̄ro
aliē enciet cui nos etiā assistem⁹. Et p̄fecto quāto pl⁹ bec materia mōtis acuti dis-
ferē tanto peius est. Speramus si mittetis oratore fortasse dominus de v̄lūis cō-
tentabit de pascuis si tamen proueniat solutio eorū. Alioquin de bursa pape nihil
extrahet. in mora periculū est multis respectibus. Audebitis que scribit dñs no-
ster in breui suo ⁊ de pascuis mutatum est vt preferē. De tritico non est mirum si
haberi nequit. Nam nec per vsū subditi ecclesie triticum / vt petebāt / habere
potuerunt. Et franciscus venerio ob rem frumētariā male administratā in car-
cerem coniectus est. itaq; desperata est huiusmodi materia. Scripsim⁹ nuper de
domino Gregorio. Facietis nobis rem gratissimā si eum absoluatis ab imposi-
tū sibi calūnijs. neq; dignum est vt ad relationem nepharij hominis ⁊ in tortura lo-
quentis ac de auditu asserentis. nō de visu vir bone fame doctor insignis ⁊ ciuis
nō ex vltimis de honestet. Cū si ceteri deessent illd suffragari deberet q̄ noster fra-
ter est ⁊ viuit nobiscū qui vere reipublice: nō vulgariter seruiuimus ⁊ in futu-
rum / si vita comes fuerit / possim⁹ aliquando prodesse: quod fecim⁹ ⁊ faciemus
omni tempore animo volenti. Mittimus vobis quitantiā pape per suū bre-
ue nobis directum ⁊ comitis Jacobi per publicum instrumentū. Superest vt de
futuris solutionibus in tempore prouideatis. Datum Rome die. xxiij. february.
Anno domini. M. cccclviij.

Notificat suā promotionē et offert
se ad beneplacita obsequiosum.

Epistola. ccxl.

Mneas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo colonienſi. S. p. d.
Scio ſemp me charū ac acceptū fuiſſe dignationi tue poſt q̄ germaniā inco-
lui a quo tēpore iam. iiii. et. xx. anni decurrerūt. Plurima em̄ beneficia plu-
rimoſq; fauores impendiſti mihi ſed nō valui rependere vices. Quid em̄ ego ver-
miculus cōtra tātū principē preſtare poterā. Non fui tamen ingratus ſiquidēz
gratia etiā ſolo animo impendit. Jolui ego dignationē tuā amari obſervari ſu-
pra ceteros noſtri ſeculi principes et cū aliud nihil poſſem nomē tuū quocūq; vi-
uertebam. etſi nō paribus virtuti tue. at ſaltē quibus poterā laudibus extollebā.
Nihil eſt quod ultra tūc principi de me optimē merito exhibere quirē. Nūc for-
taſſe etſi minimū eſt quod valeo aliquid tamē plus dignationi tue cōferre q̄ pri-
licebit quādo cardinalatus bonorē nō meis vllis meritis ſed diuina charitate et
ſummi preſulis beneficētia ſum obſecutus. Atq; hoc eſt qd̄ hie lris tue dignatio-
ni notificare libuit. nā ego qui tuus clericus pſbyter et epus fui. tuus quoq; card-
nalis eſſe nō deſinam. Et ſi me iſtā dignatio tua neq; mihi vllō in tpe vllō in la-
bore ignoſcat. nā tūc me viuere iuuabit cū pro te. tuis conſanguineis amicis be-
niuoſis exercebor. Datū rome. xiiii. february. M. cccclvii.

Conſiliaſ amico quomodo cōſequat
notabile cōmendatū monaſterij.

Epistola. ccxli.

Mneas cardinalis ſenēſis Roderico cardinali ſancti Nicolai. S. p. d. Tri-
ne iam mihi reddite ſunt lre tue ſuo more ſuauiſſime et ab amantiffimo pe-
ctore prodeuntes. prioribus reſpōdi nō vt debui ſed vt potui. Quis enim
tam euilceratē charitati ſatiſſacere poſſit. Scio qd̄ debeo. facio quod valeo. Ad
ultima ſcripta. p̄pero nō repetō quod de beniuolētia vltro citroq; dici poſſet. me-
animus tuus eſt. dabūt aliquādo teſtimonia nō verba ſed opera. Sūmo pontifi-
ci nō deſino. de chariffimo ſibi nepote cū ſe offert occasio loqui. nec pretereolinta-
etā cancellariā. nihil adhuc ſolidi eſt manet arbitror alta mente repositū cōcilij.
Nō oia prodiit ſenex que facturū eſt. cū negat tūc maxime cupit. Nō ceſſabo cū
licebit iterū atq; iterū per loqui. fama hic eſt vacaſſe ep̄atum tulenſem. Ep̄iscop-
eius loci monaſterij cōmendatū habuit. cuius anim⁹ valor mille et quingentorum
aureorū eſſe fert ſub ditione p̄ncis burgundie. Dñs noſter id tibi cōmendaturūz
ſe ait. rothomagen. eius rei. p̄notor ſunt. Ex vſu erit illi ſcribere et rogare eum. vt
rez pagat. Qd̄ ſi feceris noli me quoquo mō noiare atq; hec ſecreta ſint. Ita em̄
expedit. Intellexi que ſcribis de pſidatu fabrianū. Rogo velis hortari ciues eius
oppidi vt ernūc eūgāt bartholomeū maſſanū illū doctore et affinem meū neptis
mee virū pro ſex menſibus ſequentib⁹ amicū magiſtri ſymonis. Electio em̄ ſolet
fieri poſt introitū potēſtatis noui inter duos menſes. Itaq; vtile fuerit puenire
Scio illos cōplacituros dignationi tue. Sūmus pōtiſex bene valet. Datarius
(vt fama eſt) theſaurari⁹ creabit⁹ et bartholome⁹ regnat⁹. p̄thonetari⁹ dignita-
tē aſſequet. cardinalis papien. infra biduū aduenturus fert. De neapolitano ni-
hil eſt certi cū rex ille nō oino cū pietate aplica p̄ſonct. Florentini arbitrali dñi nſi
ſententia in. xviii. milib⁹ aureorū damnati ſunt dñis de gābatritis ob certa q̄ illis
oppida abſtulerunt nihil plus noui eſt. Cōmendamus nos tibi cui ſeruire preſto
ſumus. Ex viſe die. xiiii. february. M. cccclvii.

Refert grates clero ſuo p. pcuratore ſuū de chari-
tatiuo ſubſidio et p̄cipit ſatagere vt detetl emācipect.

Episto. ccxlii.

Mneas cardinalis ſenēſis. Frāciſco nicholomeo. S. p. d. Accepim⁹ tuas lras
triplicatas. Ad priores rñdim⁹ q̄b⁹ de locatiōe ep̄atus mirari videris.
Nihil eſt q̄ inde cōmouearis. Nos clero noſtro nūq; oneri ſuū nec vo-
lumus eē. Quippe q̄ plebē nō modo clerū affectu colim⁹ ſingulari. Nō diſpone-
mus vt putam⁹ de illo regimine aū aduētū vſm. Et tūc faciem⁹ vt bonū paſtorē

debet qui nō cōmēdat oues lupis. Placet qđ fecisti cū dero. Sumusq; de ducenis ducatis cōtētissimi sciētes inopiā in qđ estis. Placet qđ differre ad tēp⁹ exactionē medie ptis. Volum⁹ vt nro nomie ipsi dero grās agas et dicas nos semp futures ad ea que illis conducāt paratos. Miramur capitulū in facto ppositi nō aliter de nobis qđ scribat fidē adhibuisse. nec scimus an velimus hoc onus iudiciale accipere et strepitū illū audire. cupimus leonardo beneuolenti heapsa referas. In facto Gregorij laudam⁹ diligentia tuā vtq; cōtinues hortamur donec bon⁹ assit eritus. Hā gregorius vt vidimus ex copia citationis. pelus est innocens. At cū qđ eū criminat. Anno dñi. M. cccclij. mense aprili locutū esse gregorij cū aliqb⁹ in sancto desiderio. Iterum eodem mense paulopost fuisse in domo omnimode bellantibus. Iterum eodem mense paulopost fuisse. vt audiuit accusator ipsum gregorij in domo oratoris veneti tibi scripsisse cū alijs cū iacobo piccinino. Quides cū non ponat dies mēsis rem. premdi verisiliter ad. xv. et. xx. diē aprilis an. qđ scriberet piccinino. at gregorij quarta mēsis die ex senis abiit ad regē aragonum accusator insup de audita loquit. Ista nō coheret. Preterea velis hominē ino centē iuuare et potissime nro intuitu imo iussu. Tibi cū picipim⁹ vt platus tuus ne quo pacto hāc defensionē ptereas. Scimus viros magnificos Johannē gucci et Franciscū luctiū et crisoforū nantis amicos eē nostros nobisq; fauere. Nos aut alios adito et cura hanc cām p nro desiderio terminari qñquidē nos semper ad ea tendimus qđ sūt illi regimini vtilia et honorifica. Vale ex roma die. xxiij. februarij. Anno. M. cccclvj. De neptenta dicito cū parentib⁹ nos man⁹ lauiū.

Et antea suscipit carmen de eius. preconijs compositum.

Epistola. cccxliij.

Mecas cardinalis senen. Lodouico crebello mediolanensi. S. p. d. Accepim⁹ carmen tuū. Lodouici nobis amatissime nō sine animi singulari voluptate quā nobis plura tribui vis qđ debita sunt. Scimus impectū nostrum et qđ procul ab eo sumus hoie quē describis nō ignoram⁹. At si peccari erga nos ali quē oportet. malimus laudādo qđ vitupando metas ab illo trāsgredi. Fecisti qđ amātes cōsuevere. Dixisti de nobis nō que modo sciebas verū etiā que voluisses esse vera. Permittim⁹ oia dilectioni tue. Mesciebam⁹ ante hos dies vbi locorum esses vel que te fortuna teneret. nūc certiorati sum⁹ et tuis scriptis et ducalis oratoris verbis. esse te optimo loco apud illustrissimū et magnanimū ducē mediolanū ab eo qđ diligi. Id est supra modum nobis gratissimū. Videmus cū tue virtuti quā sp magnificamus suū locū eē tributū. Dignus ē ille cui fuias. Hā cui hoc tpe honestius famuler⁹ qđ ei qđ totius italie splendor esse et decus singulare oim iudicio existimaf. Perge oramus tū illi vt tua pbitas te hortaf inde esse tuos pbe la bores. Neq; cū finet ille tuā virtutē iacere. Cū aut facultas aderit nos illius excellentie cōmendatos efficies. qđ p singulari munere feremus siqñ aliquid accadat in qđ sibi fuisse ac pdesse possim⁹. Vale ex vrbē die. xviij. februarj āno. M. cccclvj.

Amicitiam suā notificat et se cōmendari exorat principi.

Epistola. cccxliij.

Mecas cardinalis senen. Stephano de curte. S. p. d. Expectauimus insi gnis eques post nraz ad cardinalatū assūptionē duos mēses si forte aliqd nobis scriberes. Videbat cū nobis a te scribēdi initij sumēdū. ne gloria bñ de nouā dignitatē nob creditā significare videremur. nescim⁹ qđ factū sit. nulle ad nos tue lre allate sūt. nec de te qđ audiuim⁹. Fatemur nos victos eē silentio tuo. neq; posse tā diu tacere qđ diu ipetaces. Fortasse tibi equi⁹ videt nos antescibere debuisse. Credim⁹ tibi et ab optimo singulariq; amico nō egre vicimur. Habeto igit has lras qđ nō p motionē nram (quā p multoz cognouisti lras) et animū nostrū erga te illū esse scias qđ sp fuit. Amam⁹ te vnice in epatu. Amam⁹ et cardinalatu nō min⁹. tu nostri naturā et mores nros. nō tuncm⁹ nouis bono.

bus quos nobis oneri cognoscim? bonescim? cū eo loco nos euectos cernimus quē viris clarissimis debitū intelligim? Veremurq; ne gradus nra virtute altior ad ruinā nobis sit etq; ideo si vnq; amicis egimus nūc potissime illoz nobis copia necessaria est. Et quoniā te veracem et amantissimū experti sumus: nō possumus te pro veteri consuetudine nō colere et obseruare. Lupinusq; idē erga nos te agere et eundē eē modo qui fuisti actenus. Expectamus tuas lras qbus de tua fortūa et tui pncipis optima valitudine atq; felicitate certiores nos efficias. Bra tū aut nobis fuerit si nos ipsos dño duci cōmendaueris et quāta sit nra in cū deuotio demōstraueris. Est enī si quis pncipū et italici nominis cuius prosperitati faueamus. is vnus est cuius ingenti virtute et clarissimis rebus gestis nostrū seculum illustrabit. Quq; ille in hac curia plurimos habeat seruitores nobis quidem circūspectione: doctrina: auctoritate pstantiores. At fide et effectū qui nos erga cū suget neminē. Atq; hoc te illi nomine nostro dicere et affirmare optamus. Vale Et vrbē die. iij. february. M. cccclvij.

Congratulaf promotō ex virtutibus enarratis e merito.

Epistola. cccxlv.

Adreas cōtrarius venet? Ence cardinali senen. S. p. d. Postq; mihi neapoli allatū est reuerendissime pater et dñe sacrosancto collegio te associa- tū. Sane (vt debui) cōgratulus sum ecclesie dei. Debinc vt tui aman- tissimus atq; obseruatissimus maximo gaudio ita me deus amet atq; incredibili leticia affectus sum. Tu enī reuerendissime pater cū pro viribus de sacrosancta romana ecclesia nūc publice nunc priuatiz semper benemeritis sis profecto nūc egregie tue virtutis premia cū ingenti laude et gloria pulcerrime es consecutus. Presertim cū semp ea de te omnū esset opinio. p tuis amplissimis atq; maximis in republicā xpiana meritis et officijs pro gloria rerū ad te gestari. pro tua sumā integritate: cōstantia: religione: sanctimonia: prudētia: doctrina: eloquētia: et (vt vno verbo pstringā) diuinariū atq; humanariū scia vt ab oibus summo sacerdotio dignissimus habereris. Nō scribo hec temere: noui aium. noui ingenii: noui cōsiliū tuū: nepe quāti te fecerit vir ille diuinus Nicolaus qntus pōtifer maxim? q quidē cū cēt (vt ita dicā) spectatoz psonariū vt oibus notū est. mirū in modū delectaf suauitate ingenij tui: pbitate: virtute: innocētia atq; incredibili sapiētia. vt te nō solū dilexerit verūctia amauerit ardenti. Argumēto sūt suis in reb? mari- mis et grauissimis ad mūdi reges et principes tot clarissime legationes qbus qdē p repu. pro ecclia dei ac pro toti xpiani populi pulcerrime. integerrime atq; sanctissime functus es. Quid dicā de illustrissimis atq; inuictissimis orbis pncipib? scz Friderico cesare augustō romāoz impatore: atq; aragonū rege iditō alphō- so: quoz alteri tuis pstantissimis reb? gestis q carus qio cūduz qz gratissimus fueris. quippe amplissima atq; maxia ista tua fortuna atq; dignitas declarat. Alē dō sepenumero multis audietib? ita regie ita honorifice: ita generose: ita magni- fice atq; splendide de te loquit: et quidē cū summo omnū fauore atq; assensu vt et mihi dictū fortassis et tibi suafū difficile esset. Sed quid ago respu. sane cū impre- sentiarū cōgratulatione vtendū eēt abundantia quedā amoris mei erga te vt ti- bi animus meus multo notior atq; illustrior esset hoc tpe facere nō potui quin pa- rī de tuis laudibus scriberē. Cerni cōsultius eas in aliud tēpus differamus. De- indeq; ne lōgior sim excellētia tuā oro. vt postq; fauēte deo immortalī ad tāte digni- tatis culmē euectus es. hoc est ad apicē cardinalatus q humanissime quēadmo- dū supiori parte solebas me aio cōplectare. Is enī sum reuerēdissime pater et domine qui pro mea vice: fide: charitate ac beniuolentia vehemēter cupio excellē- tiā videre tuā et alloqui quod breui spero me cōsecuturū. Valeat excellētia tua Ex neapoli pridie idus Ianuarij. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cclxvi.

Bartholomeus factus Enee cardinali senensi. S. p. d. Et lras meas reuerendissime p^r dñationi tue a legato senensi redditas et congratulaciones meam tibi gratam extitisse letor. Et q^u existinare magne mihi voluptati fuisse dignitatis tue ascensionem. Ego enim nullum meum in te officium sine magna reprehensione videoz mihi posse preterire. Tanta est enim tui erga me amoris magnitudo vt quis maxima tibi optare atq^{ue} ap^litudini tue fuisse debea. Narete multos existimo qui dignitati tue faueant: quicq^{ue} te in amplissimo statu cupiant. Sed certe non concedam vt eorū quisq^{ue} tibi aut vehementius affectus aut honoris tui cupidior sit. De quo plura ad te scribere vereor. ne dubitare videar animū in te meum dominationi tue non satis exploratum esse. Pollicitationes tuas mihi gratissimas fuisse cito presertim q^u eas ab optimo animo pfectas scio ac pro his dominationi tue gratias ago. Ubi opus fuerit et opera tua libent^{er} vtar et quid a te agi velim prescribam. Expectamus reges breui ex apulia beneuictuz iam profectū. Ego ad urbē redi q^uis de tremotu nonnulla adhuc suspitio sit. Libruū quem de viris illustribus scripsi regi dedicaui ac tradidi. In quo ope vt aliquid quando videbis si non quantuz virtutum tuaz magnitudo postulare. At quātum ingenij mei paruitas potuit quātumcunq^{ue} res ipsa passa est tibi a me tributum cognosces. Siquid vero est quod a me agi dominatio tua cupiat iube. Vale pater reuerendissime et domine mi pāpue. Ex neapoli die.

Epistola. cclxvii.

In iuste damnatum excusat.

Mneas cardinalis senensis Bartholomeo massano. S. p. d. Intellexim^{us} eximie doctor et fili noster amantissime que ad nos scribis de fratre nro Gregorio. non tuo ex iudicio prodixisse sed aliuz quempiam vt ad nos ea scriberes suasisse. Respondebimus tamen tibi breuiter. Gregorium nos iniuste damnatum: non arbitramur modo sed iam. Si tamen pena ea esset que tollerari ab eo posset suaderemus collum submitteret et fortune noueranti cederet. Sed quid tibi vt videtur ducetos aureos soluere et vigintiannis relegari. Quo argento papiam Gregorius petet omni ere vacuus et nihilominus auro mulctatus. faciet q^{uod} sibi libuerit impossibilia non suadebimus. Quod si patria idcirco nobis indignabitur si populi senensis fauore priuabimur. si maledictis et obprobrijs subijciemur. Non erit hoc primum. Sufficit nobis cōscientia nostra. Scimus indigna nos esse passuros. Et id quidem verum est. Omnes qui pie ac iuste vivere volūt psecutionez patiunt^{ur}. Seruiniū^m baten^{us} patrie magnis in rebus et fideliter et utiliter. nō meremur bec pnia fratrem nostrum in domo nra manentem virū bonum atq^{ue} innocentissimum de re publica optime meritū tam atroci sententia opprimi. Putabamus etiam si norius idem fuisset ob nra tñ in patria merita eundē nobis cōdonari. et tu bone vir times nō popularē auram et plebis rumusculos admittamus. Atretur arbitrio suo senē. Nūquid i nobis causam inueniēt cur nos oderint. Si gregorius ius suum apud romanū pōtificē prosequat^{ur} et auxiliū petat. oppressus vir ē. et atē babz pro se respondebit. Nos nūl male eum agere arbitramur q^{uod} iudiciali via suam inocentiam ostēdere conatur. Scripsim^{us} balie et ciuibz plurib^{us}. nūl valure preces nostre. patimur nec pterea populo indignamur. At si ipius cōtra nos ipse mouet^{ur} inter nos diiudicabit. tu vt videris senis pteuerare vis procul a pposito de quo olim locuti sum^{us}. et ad Stephanum scribis. Vincat tuus sensus et tibi babe delicias senē. nos rome etiam sine te tuisq^{ue} viuemus. nūc proficiat ad vos epus aretinus legatus pape. Iube eum in domo nostra recipi et tibi cuncta ministrari pro persona ac iumentis duz ibi māserit. Vale ex Roma die. iij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Deinadat pcurat ori vt legatū summi pō- **Epistola. cclxviij.**
tūas pūisuz recipiat et audacē illi assistat.

Heas cardinalis senensis Bartholomes pcuratorū suo. S. p. d. Venit
impſentiaꝝ ad ciuitatē senē reuerēdus pater dñs Angelus epus Areti
nus sanctissimi dñi nostri legatus p nōnullis rebus arduis. Et inter cete
ra etiam de Gregorio nro sba faciet. Volumus igit vt cū in domo nra recipias
sibiꝝ et familie sue iūctisq; honestas ac decētes ministrare studeas expēlas dñ
ibi māserit. et ita secū te et cū suis habere. vt in reditu eius optimā de te relationē
habeam. Tu q; et vicariū noster sibi in agēdis assistetis. ita tamē vt non meti-
culose (vt soletis) sardenti animo. et audaci mente causam iustissimā gregori
tueamini et ita nostro nomine ipi vicario dices. Scripturas insup de quib; scri-
psisti nras p ipm epm ad nos remittere poteris. cogitauim; de critico sonitille.
vtile videt; id adhuc non alienari nisi aliud scripserimus. et ita illi pbytero iube-
bis. Datum rome die. iij. Marcij. Anno M. cccclviij.

Scribit ne affectionem ta-
curnitas diminuat.

Epistola. cclxlix.

Heas cardinalis senē. Ludouico cardinali sanctoꝝ. iij. coronatoꝝ lega-
to bononie. S. p. d. Nihil scripsi reuerēdissime paternitati tue ab ea die
de qua hinc recessisti vsq; nūc. Nihil em erat scriptōne dignuz. Fuit tamē
animus meus erga dñationē tuā semp intent; memorq; suauissime pnerfatiōis
nostre. nec modo q; est qd magnope memorandū sit. S; vincendū fuit silenti-
um ne tacurnitas affectōnem diminuatam significaret. cupio nosse qui sint tue
reuerēdissime dñatōis successus. Neq; ego q; audiam libentius q; p voto
cūcta tibi succedere. Hinc qd scribā nihil aliud ē nisi sanctissimū dñm nrm bene-
optieꝝ valere et reip. p sua pſuetudie vtaliter pſeſse. Siqua sint i qb; dignationi
tue aut volūtati vtalis esse possem. cupio p impio tuo me vtari ad mādata pa-
tissimū amicū ambrosij nri Jo. de spanno obis digneris p̄mendatū habere qui
ambo tui sunt. nec plura. Recōmendo me iteꝝ atq; iteruz tibi. Ex rome die. viij.
Marcij. Anno. M. cccclv.

Mouitates refert et dire cū captiuo egisse repbēdit.

Epistola. ccl.

Heas cardinal senē. Magistratui balie senesis. S. p. d. Que de Jacobo
piccinino scribitis accepim; etiā aliū de. sed absq; fudamēto neq; putau-
mus dignā rem esse quā scriberem. nūc q; nō arbitramur futurū Bipm
sed accepim; aliq; ex comitiua illius vturos in auxiliū comitis euerſi cōtra vr-
sinos q; nūc verba vireat pazalia et nescim;. q; aliū peditūo uctores mlti sūt.
dies cassi sūt nō a capitaneo sed ab ipso dño nro cū nimis mltā peterēt. An bi sūt
qui cū luca sclauo territoriū vrm inuadere conent; ignoram;. Utile ē oportūe p-
uidere et reip. bñ pſulere. nos papā alloqimur vt petitis et nris significabim;.
Gaudem; d aduētū leonardi oratorij vri quē vix et solertē et circūspectū nouim;.
Utiles erit eius mora i hoc loco. De gregorio nro lōge alt; q; nos sentit;. Nō em
mīscōiter s; seuerē et dire secū egistis. nec satisfacit q; dice; mēseꝝ datū ad purgati-
onē siq; velint se inocētes oñdere nisi id fieret i loco tuto. Quidēbim; tñ quō mde-
bitis oratori applico. Et siq; valēt dicta pape et pces nre. Da. ro. viij. die Marcij.
M. cccclv.

Comme dat oria cū clausula credētie.

Epistola. ccli.

Heas cardinal senensis Sacre impiali maiestati. S. p. d. Reuertitur ad
maiestatē tuā vir bon; et honore dign; beauric; senſelebē sblimitati tue et
impio sacro deditissim;. mihi at singularis amic;. Et q; iussu tuo p motiōez
meā mag; fide exacta ac singlari prudētia pſecut; ē. Nō ē cur cū tuo culmi pme-

tem quem scio acceptissimum. His referet que apud nos aguntur omnia et habet in
mandatis exhortari vice oratoris serenitatem tuam in expeditione contra thurcos.
Persuadeo mihi eam rem tue glorie plurimam esse. Nam profecto nihil est quod noi
tuo auctoritati augustali magis pueniat quam per defensionem fidei catholice et christia
na salute arma et scutum sumere. Cum officio in tua maiestatem oculos ita intem
tos habeant ut ea perficente profecturi. ea quiescenti deturi videatur. Scribo hec
per fidei quam tuo solio sum restrictus. nihil besitans omnia in parte recipi meliore. Te
rum serenissime cesar cum ego tuo munere ad cardinalatus honorem assumptus sum.
nihilque magis mihi in hoc officio incumbat quam ea regere quam putem glorie tue condu
cere. Reliquum est ut de meo statu cogitare digneris ut habeam unde viuam. Nam
ego hactenus fui diues satis et quam pauca possideam erat tamen illa dignitati mee suffi
cientia. Nunc vero pauper sum et iam primum quod sit miseria expior. Tua sublimitas
absque damno suo inopie mee consulere potest si patitur aliquod beneficium ex suis territoriis
me impetrare quemadmodum prefatus Henricus latius mansuetudinem tuam alloquitur.
Cui precor in his que nomine meo direxerit plenam digneris fidem et benignas au
res adhibere. Ex roma die. viij. Martij. M. cccclvij.

Episto. cclij.

Decima et indulgentia predicat contra thurcos.

Mecas cardinalis serenensis Johanni cardinali sancti Angeli. S. p. d. Per
suaves (et ut optavi) per longas epistolas tuas redditas nobis. xj. ianuarij die
cognoui quas prescribis de perfectu thurcorum. illi. scilicet sine cura et diligentia
tua diuinitus datus. Nec ego secus quam arbitrabar. quis scripserim dignationem
tuam mea opinione egresferre quam ubi gesta res non interfuisse non est quam his addam
aliquid. volo obsequi illi christiani exercitus ducem vaimodam sine (ut aiunt) hu
matem. Nam morte illius spes quoque nostra interisse videtur. Nil enim reliquum christiano
rum principes cogitare vident. nemo opponit per nostra salute manu. Pontifex mari
mus clamat et non audit. minatur et non timet. Et quod sua. b. potest non sufficit tante bel
lorum moli. Rex portugalie aduenit fert. Sed timeo ne aliorum desidia illius diligenti
am impediatur. Quid enim solus agat ex ultimis terrarum et occidentis finibus in grecias
asiamque profecturus. nisi data opera ut theutones bobemi hungari primum animo co
pias parent. Non intelligo quid alij acturi sunt. Nec dixi per optimo. Papien. car
dinalis ex alemania decretaque sibi puincia reuersus ait theutones ad expeditio
nem inclinatos esse sua opera si modo conuenit agere permittant sine quentibus nihil
putat eos acturos. Cardinalis neapolitanus prope diem ingressus credit. cum re
ge aragonum non ea sinceritas quam negocia nostra requirerent. Ex francia multa refe
runt. que mihi per nugas sunt. Rex vero castelle in grauata ductus copias dicit. Pa
tis et decimas et indulgentias in suis regnis predicari. medietatem pecuniarum inde per
uenientem sibi in id bellum recipit. Altera medietatem contra thurcos pape largitur. Dno
sancti marci cardinali commissum est ut de vacatione ecclesie pragen se informet ut
ille preficiat in archiepiscopum datarius pape. Nec habe ex nobis et dilige tuum eneam ut so
les. tuam omnem familiam cum dignatione tua optime cupio valere. Ex urbe
viij. die martij. M. cccclvij.

Epistola. cclij.

Se offert promotores.

Mecas cardinalis seuen. Ulricho episcopo Burgen. S. p. d. Reuertit ad te be
ricus sensileben vtriusque nostrum amantissimum. Nonne cur multa scribam. ipse
nostra erit epistola quam nouit animi nostri secreta. Qui fuimus olim erga te. illi idem
semper erimus. nec obliuiscemur unquam suauissime consuetudinis nostre nec im
memores erimus tuorum erga nos meritorum. Cupimus si qua sunt que tibi gra
ta possumus ne nobis ignoscas. Confide in hac curia nullum habes qui maiori
affectu tua negocia sit acturus quam nos quis plurimum sint tui amantes qui plura

¶ nos possunt. Sed quid agimus. In iuriā henrico facimus dum tot scribimus
¶ Ipsi omnia cōmittim⁹. Illud tñ addimus vt nos diuo cesari ⁊ modo ⁊ semp cō-
mendare velis. cui omnia debem⁹ cū ab eo omnia habeam⁹. Dat⁹ rome die q̄r-
to marcij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. ccliiij.

Se gratū refert obsequia p̄stare.

¶ Meas cardinalis senēsis Diue leonore impatrici. S. p. d. Nihil ē serenif-
sima augusta qđ nunc aliud velim. nisi mansuetudines tuam bene valere
et p. suo desiderio felicitate potiri. Ego qui cōsortis tui diui cesaris rogati
bus ad cardinalatū nil meritis sum vocatus. debeo tanti toni tātiq; boni omni
tempore memoriā tenere. ⁊ ita facio qđdem atq; idarco ⁊ sibi ⁊ tibi sepi⁹ scripsi et
nūc scribo. scribamq; frequēter vt opa mea fidelissimi mācipij oibus i reb⁹ yta-
mini. Nam beatū tūc me existimabo cū vestris negocijs exercebor. Nil aliud his
his volui cōmendo me sublimitati tue. quā vt diuina pietas ad vota dirigat feli-
citer obsecro. Ex vrbe rome. die. x. Marcij. M. cccclvij.

¶ Hortatur bono xpianitatis cōsulere ⁊ impa-
toze ad id inducere.

Epistola. cclv.

¶ Meas cardinal' senēsis Jobāni vnguardio imperiali camerario. S. p. d.
Reuertitur ad cesarē venerabilis vir henricus senftleben. Cui papa nō.
nulla commisit cesareo culmini referenda super expeditōne contra thur-
eos ducenda. Velis suadere cesari vt circa rem illam animū intendat suū quo
niam ita glorie sue competit. Omnes cñ in suā maiestātē oculos direrere et nisi
sua maiestas aliquid agat. timendus est ne xpiani plaga affligant. Insuper aliqua
nostro nomine dicet tibi henricus. Velis ei benignas aures ⁊ fauores vt spera-
mus gratos impertiri. Dat⁹ rome die. x. Marcij. M. cccclvij.

¶ Cupit scire quo mō valeat.

Epistola. cclvi.

¶ Meas cardinalis senēsis Jobāni nibili astronomo bobemie. S. p. d. Ex
henrico senftleben intelliges que apud nos agunt. Et quid roatus som-
niet in ecclesia pragen et que in tua dispensatōne acta sunt. nos tui cōmo-
di semp erimus audiēque ac tuipse. Perge vt nos ama et vt soles. Si qđ ben-
ricus nostro nomine ex te petierit assiste sibi ⁊ facito p nobis vt consueuisti. Ta-
le ex rome. x. Marcij. M. cccclvij.

¶ Promotionem suam notificat ⁊ se cōmen-
datum haberi exorat.

Epistola. cclvij.

¶ Meas cardinalis senēsis Dyonifio cardinali Strigoniē. S. p. d. Que
fuerit mens mea. quis antebac animus erga te nō ignoras. nam semp di-
gnationem tuam optimi patris et benignissimi domini loco venerat⁹ suz
Ita tua bonitas merebatur. Verū si vnq; fui tuus vel filius vel seruus. nunc me
potissimū id p̄stare oportet quando ad eum ordinem sine meritis sum vocatus.
in quo tu iure optimo iam dudū sedes. Placuit aplice pietati me cardinaliū col-
legio nil merentē aggregare. Sentio quantū ⁊ tue dignationi ⁊ ceteris reueren-
tissimis patrib⁹ debeo. Precor igitur hanc voluntate amplectaris. Et me veterē
seruitore iam factū nouū mācipiū tuū intelligas. Imperes mihi omni tempo-
re si quid est in quo tibi obsequi possim. naz mihi voluptas erit q̄tiens videro in
tuis aut in tuoz amicoz negocijs me posse exerceri. Cupio insup serenissimo re-
gi ⁊ domino cōmuni aliquando me cōmendes vt sit memor sua maiestas que de-
uotio fidei erga se mee. quia omnibus meis scriptis. ⁊ verbis vbicūq; fui ius suū
in regio hungarie cōtra polonos tueri suz conatus. Valeat optime dignatō tua
Cui me humillime cōmendo. Ex rome die. x. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Dollice gratitudinē p̄motionis sue.

Epistola. cclviij.

M̄as cardinalis senen. Varadien. ep̄o. S. p. d. Scripsim⁹ huc de n̄ra ad cardinalatū assumptione quā tua p̄motione factā nō ambigim⁹ quantū tibi teneamur id etiā tūc diximus. Nō est cur modo iam dicta repetamus. Nos in hac dignitate cōstituti quātū hungarie regno quātū regie p̄sone quātū dignationi tue debeamus ante oculos semp habebimus. Tūc erit opa voluntarij hominis vti. nobis in tuis negocijs exerceri voluptas. Interea rogamus regie sublimitati nos cōmendes. studeasq; vt de nostra p̄motione sūmo pontifici ⁊ sacro collegio gratias agat: cū p nobis sepius scripserit. Vale optime: ⁊ nos vt soles ama. nā nos dignationē tuam vti patrē colimus ⁊ obseruabim⁹. Ex vrbē. Romana die. xj. Marcij. lviij.

Mortat vt rex bohemiē grates referat sūmo pontifici ⁊ cardinalibus de sua p̄motione.

Epistola. cclix.

M̄as cardinalis senen. Nicolao listio. S. p. d. Gratissime fuerunt nobis l̄re tue quas de nece comitis cilie ad nos scripsisti. nō q̄ mors illi⁹ nos letificaret. neq; em̄ alicuius malo gaudem⁹. sed q̄ rem gestā ex ordine narraſti quā prius cōfusam accipiebam⁹. Ecce q̄vana est huius seculi pompa q̄ca. duca gloria q̄breuis potētia. Cecidit q̄ suo nutu maria regna rexit. Et q̄ sanguine situit in sanguine perijt. Percussit gladio alios ⁊ ip̄e gladio p̄cussus interijt. nō pōt veritas nostra mentiri que ait gladio ferietes gladio pituros. Sed ignoscat illius anime deus. ⁊ regno hungarie consulat ne discidijs agitet. Scribimus domino. p̄copio aliqua de archiep̄atu pragenſi fac vt ip̄e ad nos rescribat. Res em̄ in piculo est. Insup cupim⁹ des operā vt regia maiestas sanctissimo dño n̄ro ⁊ sacro collegio gratias agat de nostra p̄motione q̄ ad suas p̄ces nos extulerint. Cupimus etiā aduertat vt quādo scribit de negocijs hungaricis dño n̄ro ⁊ cardinalibus ita efficiat vt videamur q̄ sumus ip̄i. s. regi etiā affectissimi. nam sunt qdā qui nos sup̄are nitunt̄ tāq̄ magis regij sint q̄ nos. Putamus tñ suā maiestatem nō esse oblitam nostre erga se deuotionis ac fidelitatis. ⁊ eorū que sibi puero scripsimus. ⁊ quomodo cōtra polonos omni t̄p̄eius suum defendimus. Impar fuerit si noui recentescq; locū nostrū inuaserint. Idēc rogamus agites cū reuerentissimis dominis nostris strigoniē. cardinali ⁊ ep̄o varadien. quos nos cōmendatos reddas. In ecclesia colocenſi fecimus quēcūq; potuimus: vt plane referre poterit nūcius ad causam missus. Iterū vale. Ex roma die. x. Marcij. Anno dñi. M. cccclviij.

Postulat ecclie pragen. sponſus vari.

Epistola. cclx.

M̄as cardinalis senensis Procopio cancellario bohemiē. S. p. d. Per raro sunt littere ad nos tue: vellemus frequentius scriberes qui te vni⁹c amamus ⁊ tuas epistolas veluti apollinis oracula duamus. scripsimus tibi quid egerimus in re bohemica neq; a te responſum habemus. Interea tuus rozatus: homo multiuolus ⁊ magniuolus ex bohemia procurauit offerri postulationem ad pragenſem ecclesiam cuiusdam datarij apostolici boni quidem viri sed cathelani ⁊ sermonis bohemicī prorsus ignari. Postulationē attulit lucas tibi notus monachus quem lucrifasum appellare soles. Impediuius bucusq; p̄motionē huius rei: ne rei nostre nocumentū inferret. Timemus ne diutius impedire possimus. Nam datarij plurimos fauētes habet. Et rozatus die nocteq; hos illos adit: suadens nil regno esse vtilius q̄ p̄motionem hāc fieri. Velis de bis ⁊ regem ⁊ gubernatorē cōmonefacere vt ſciant quibus in terminis res sunt. Et an ista placeat eis nos certiores facito. Nā regi ⁊ regno v̄io fuisse p̄ſo sumus

Cupimus des opaz vt rex de nostra pmotione sumo pontifici z sacro collegio gratias agat. Idqz qz primus. Et quoties aliquid emergit vt nobis scribat quia maiestati sue semp erimus ad seruiendū proni z volūtarij. Ex roma die. x. Marcij. Anno dñi. M. cccclvij.

Epistola. cclxi.

Spōdet facile obtinere qd p̄stare pōt.

Mcas cardinalis senensis Johāni troster theutonico. S. p. d. Ingrata ē nobis eque ac tibi que te fortuna eragitat. Vellemus tibi quietū esse locū in quo tibi z musis vivere posses: z aliqñ nobis: nūc tñ quod apud archiep̄m saltzburgen. diuertisti: speramus rez tuā meliorē futurā. neqz em̄ ille est qui suos amicos iacere sinat. Dabit tue virtuti p̄miū. z post tenebras sequit̄ aliquādo lux. Cupim⁹ ipsi archiep̄o cōmendatos nos efficias z offeras quecūqz possūmus ad ei⁹ nutū parata. Tu dō siquid vides posse nos tibi p̄stare. scito illud facile obtentū. z psuade tibi te nobis charissimū ēē. Johānnē qz Lauterbacen nro noie saluū ēē iubeto. Ex roma die. xij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Episto. cclxij.

Littere credentiarū.

Mcas cardinalis senen. Ladislao hungarie atqz bobemie regi serenissimo S. p. d. Nonnulla meo nomine referet maiestati tue venerabilis henricus senftleben decanus vratislauien que cōcernit partim regnū tuū bobemie partim meipsum. Rogo vt illi plenā credentie fidē p̄stare digneris: z in agendis eū fauorē de tua sublimitate mihi psuadeo. Postremo meipsum regie māsfutudini z dō z cōmendo. Ex roma die. x. mensis Marcij. lvij.

Epistola. cclxij.

Cōgratulā p̄motioni sue in cardinalē.

Reuericus diuina fauente clemētia Romanorū impator semp augustus z austrie stirie carinthie z carnirole dux z comes tirolis. Ene sancte roma ne ecclesie cardinali. Ep̄o senen. principi ac cōsiliario nro charissimo. Salutē ex lris henrici senftleben cōsiliarij nri vlrico ep̄o Burcen. etiā principi ac cōsiliario nostro p̄dē ex vrbē destinatis accepim⁹ paternitatē vestrā nuper in proximis quatuor tpib⁹ p̄ sanctissimū dñm nostrū papā ad dignitatē cardinalatus p̄motā extitisse: de quo p̄fecto leticiā z cōsolationē habuim⁹ valde singularē. p̄sertim cū id multo iā tpe desiderauim⁹ z sūmope expectauim⁹. Gaudemus enī nos voti nostri cōpotes effectos. at tot p̄ces z scripta nra nō vsqz quaqz incassū porrecta fuisse. Qz qz paternitas v̄ra h̄mōi gradū in ecclia suis etiā meritis z laborib⁹ p̄ sede aplice multipliciter p̄spectis digne fuerit cōsecuta. Optam⁹ itaqz vt ea dignitas vobis felix fausta ac longo tpe duratura existat. Sperantes per hanc apertā esse viā paternitati v̄re ad mai⁹ aliqd fastigiū dño p̄cedere p̄cedēdi quēadmodū z sepius sum⁹ auguriati. Nec dubitam⁹ eā quidē dignitatē in p̄mis sancte romane ecclie z vobis plurimū decoris z ornamenti. nobis dō z sacro roma no impio ac inclyte domui nre austrie/ cui i minorib⁹ semp fructuose z vtilitē p̄fusi istis nō mediocriter cōmodū z vtilitatē allaturā. cū id longemagis efficere poterit. Cōfidim⁹ enim ac p̄ certo tenemus paternitatē v̄raz in ea dignitate z loco eā q̄ psonā nostrā statū atqz dignitatē nram z sacri impij necnō dicte iaz domui nre ac nrm ac nroz bonorē cōmodū atqz vtilitatē respicere videbunt. p̄ sua solita in nos fidelitate z cōsuetudine: necnō singulari prudētia vestra tam apud sanctissimū dñm nostrū: qz etiā sacru collegiū cui inodo scripta est: diligēt p̄moturam z vbiqz opus fuerit optime defensurā. Rogam⁹ autē z hortamur paternitatē v̄ram q̄ten⁹ nos suis lris nobis sp̄iocūdisimis crebro visitare nec suū circa nos officiū intermittere velit. Et nos pro p̄currentibus singulis ad vos tāqz patronum z

promotorē negotiorū apud sedē apostolicā agendorū cōtinuo recurrerem? Paterni-
tate vestra bene valere et optimis successibus prosperare desiderantes. Datum in
Bretz die dñica. xx. mēsis Januarij. Anno. M. cccclvij.

Constantiā sue amicitie refert.

Epistola. cclxiiij.

Mecas cardinalis senensis Bartholomeo factio genuensi. S. p. d. Jocu-
distime fuerūt nobis lre tue quib⁹ amicitia inter nos apud neapolim con-
tracta ex tuo latere affirmas incōcussam solidāq; pmanere. Idem tibi p-
suadeas volum⁹ ex parte nostra fieri. Neq; enim sumus qui more adolescentu-
lorū nūc amemus nūc odio habeamus. nō sum⁹ in contrabenda amicitia faciles.
at neq; postq̃ cōtracta est illā leuiter dissoluim⁹. Dilexim⁹ te postq̃ nouim⁹ quāti-
esset neq; decepti sumus in eo qd̃ de te iudiciū fecim⁹. Itaq; par est. amores erga
te nrm̃ dum vixerimus duraturū qñ et tua virtus te minime relictura est. Qd̃ scri-
bis in eo quē de viris illustrib⁹ cui nri cōposuisti libro datū nobis esse locū nō me-
ritis nostris sed tue charitati ascribim⁹. Et in hoc quidē cōfitemur imbecillitatē
nostrā nō tā inuiti supra meritū laudamur q̃ vitupamur. Ita em̃ natura cōpara-
tū est vt nulli laus onerosa videat⁹: nos em̃ librū cū volueris cupide videbim⁹ le-
genusq;. Nūc qd̃ tibi aliud scribam⁹? nihil se offert. Lupim⁹ anthoniū panormi-
tā illustre poetā et matheū malfericū Jurisconsultū egregiū. etsi quādo candidū
oratore p̃stabile offenderis nro nomine saluos dicas. Charissimū quoq; fuerit si
qñ maiestati regie nos cōmendaueris. quā p ceteris nri seculi potestatib⁹ et vene-
ramur et colimus. Ex v. be. ro. die. xxv. Marcij. M. cccclvij.

Gratissimus est de amicitia regis adepta.

Epistola. cclxv.

Mecas cardinalis senensis Ludouico putio magistro de mōtesio. S. p. d.
Quis ex vulgato sermone et rebus hispanicis ad nos scribis. plurimū tñ
oblectat nos lre tue: multū em̃ salis illis multū beniuolentie ad nos on. ait
Scimus nos amari a te. et id quidē nobis est iocundissimū. diligimur em̃ a magno
et p̃bato viro. Et ab ipso quē nos pro sua ingenti virtute proq; suis in nos meri-
tis et amam⁹ et obseruam⁹ vnice: qd̃ refert de charitate erga nos regia. Quis nro
egeat. responsum tamē nō inuenit: nā quid nos vermiculi dicamus cur tāti regl
gram adepti sumus. Supat hoc nō verba solū verūetiam cogitationes. Utinā
possimus aliquādo vna saltē in remōstrare quātū nos illi excellentissimo regi de-
bere fatemur. Verū cū sciam⁹ nihil esse in nobis cur ab eo culmine diligamur. pe-
timus rogamusq; vt tu hanc nobis grām cōseruare studeas. Et si em̃ indigni su-
mus quos primus nostri seculi rex amet: nollemus tñ non amari: et tantū bonus
perdere. Nō suades eius maiestati sepius scribam⁹: parebimus consilio tuo. Et
nūc quidē cum bis lras nostras habebis: quas regie mansuetudini nostro nomie
restituas. Etq; nos et cōmendes simul et des: nā mancipij loco nos semp habebit
nepoti tuo nobili et modestissimo viro quoties ab eo requisiti fuerimus nūq; de-
rimus nec minus in eis curiosi erimus q̃ tuipse. Vale optime. Ex v. be. romana
die. xxv. Marcij. Anno. M. cccclvij.

De morte comitis Cilie
et prestigio cometes.

Epistola. cclxvi.

Mecas cardinalis senensis Alphonso aragonū cecilie regi. S. p. d. Si ma-
iestati tue rarius scribo. nihil obsecro vel negligētie vel aduerse volūtati
ascribat. Cupio siquidē frequentes lras meas in manus tuas dari. nā sic
potētissime mēoriā mei tua māsueto tenati⁹ apd̃ se bier. Vex mā quā ego scri-
t 4

bere vellem nō occurrit: que occurrit hāc scribere nolo: neq; cū tutū est oīa man-
 dare lris ⁊ hoc presertim tpe quo nec quī via recta incedūt careant suspitione. Ce-
 terū q̄ bac in curia gerunt sūt q̄ plures qui tue sublimitati ea cōscribūt. Et nō nul-
 li quidem multo plura ⁊ secretiora q̄ ego nouerūt. De germania tantū est sic ar-
 bitror q̄ emulante nullo significare possum. Curabo igit̄ quotiēs illis ex regioni-
 bus ad me aliqua referant nota digna: ne p̄ me tuā maiestātē lateāt: nūc vō que
 habeam paucis explicabo. Alricū alie comitē apud albāgreccā quā vocant aliq̄
 albam occisum: iam pridē accepisti hoc oppidū nostri belgradum vocitant: apud
 veteres taurinū dictū inuenio. qui sauum flumen misceri danubio apud thauri-
 num tradunt. In quo loco nunc belgradū iacere constat. Occisorem comitis nō
 est ambiguū ladislaum fuisse filiū iohannis humatis: eius qui sepe thurcos debel-
 lauit. Et hoc anno supbia machometis apud eundē locum confregit. Creditū est
 nō minus filiū p̄fuisse reipublice xpiane in occasione comitis q̄ patrē in profliga-
 tione machomet: cū machometes ⁊ comes hostes religiōis essent. Ille exterū
 iste domesticus. Memorabilis hic annus est quo thurci debellati sūt ⁊ magnus
 comes magni regis gubernator obruncatus est. Cometes qui visus hoc anno
 est: opinioni que de se fuit abunde satisfecit. Apud thaurinū nāq; q̄ dicta sunt pa-
 trauit. Terrā in regno tuo supra auditū antea sic horribiliter mouit. Impletisq;
 ciuitatib; seditiones excitauit. maxime apud senam vrbē. vnde nō parua ciuium
 ps exulsa est. Pestis multis in locis debachata magnā ppli partē ⁊ p̄fertiz i hun-
 garia deleuit. Caritas annonē nō italiā modo sed germaniā greciā ⁊ orientis plu-
 rimas regiones affluxit. Sed maiora sunt q̄ astrozū periti vel vates timēda predi-
 cant. Quos vt deus ipse mēdaces arguat optandū est. Sed vt ad germaniā re-
 deam: morte comitis apud austriā cognita: nō parua de hereditate eius cōtrouer-
 sia suborta est. Que fuerūt illi bona sub corona hungarie ad regē Ladislaū sine
 cōtentione p̄tinent. Que sub impio iacent multi sibi p̄tinere asserūt: aliq̄ ab inte-
 stato: aliq̄ ex testamēto heredes se dicēdantes: vt albert⁹ ⁊ sigismūduš austrie du-
 ces: tum michael comes madeburgen⁹. ⁊ vlrice comitis georicie fili⁹. Sed potissi-
 mū ius ad impatorē spectare visum est. Conciliū platoz baronūq; ⁊ ciuitatū sti-
 ric carintie carioleq; ⁊ marchie selauonite haberi placuit apud grēcziū baioza-
 ricum. In eo auditi sunt oēs qui comitis alienis hereditatē ad se dixerunt perti-
 nere. Deniq; diffinitū est oppida castella arcesq; que comitis alie sub impio fuis-
 sent in manu impatoris tradi. Tum si q̄s ius in illis sibi cōpetere dixerit ab eo pe-
 tēdū ē: atq; hoc pacto p̄fecti vrbū locozq; quozūcūq; possessionē impatori tra-
 didere. Ita multo melior hodie cesaris cōditio est q̄ pridē fuit: qm̄ nō solū ab ho-
 steliberatus est pessimo: sed ⁊ que fuerunt illi vires sibi accesserūt. Nec volui scri-
 bere serenitati tue: baud ignarus cūcta ei esse gratissima que ad gloriā cesaree ma-
 iestatis cedunt. Impatrit ipsa augusta optime valet. De apparatu p̄tra thurcos
 in hungaria cū nihil certi habea nihil scribo. Sanctissim⁹ tamen dominus noster
 ⁊ germanos ⁊ hungaros nunc litteris ⁊ nunc nuncijs excitare atq; vrgere conat̄
 Mihi nō magna spes fuerit nisi videriz celsitudinē tuā classe instructa in magne
 illius memoriā de nauis puppe armatā: signū profectionis contra thurcos dare.
 Nam reliquis orbis principibus: etsi voluntas est: nō adest facultas qua greciā
 inuadere possint. Tūc sublimitati si volūtas affuerit nihil decet: neq; plura mo-
 do me tue mansuetudini dedo: a cuius mandatis nunq; discedam. Ex roma. vj.
 kl. Aprilis. Anno. M. ccc. vij.

Regi neapolitano petit cōmendari.

Epistola. cclxvij.

Meas cardinalis senensis Iohanni soletio electo barthinonensi. S. p. d.
 Quis raro p̄ntia tua fruamur: eius tamē memoria apud nos dulcissima
 est. quotiēs eius cōsuetudinis que inter nos neapoli fuit recordamur: qd̄

quidem sepe contingit: neq; em̄ obliuisci possumus amicitie suauissime: que & lu-
crū est quod ex neapoli reportauimus: existimam⁹ em̄ magni tuā beniuolentiam
nos eē cōsecutos: cupimusq; ea vt ppetua sit quis nō aliter credere debeam⁹: cū
vera sit amicitia nostra ex honesta couersatione nata. Amicitia vō que desinere po-
test: vt Hieronymo placet nūq; vera fuit: sed de hac satis. Lupin⁹ nos aliquādo
regie māfuetudini cōmendatos efficias. Qui em̄ nō minus sum⁹ q̄ illi q̄ ex ara-
gonia vt cathelania nati sunt: quīs quoddā naturale ius eos regie maiestati ob-
notios teneat: nos beneficia q̄ ab eo recepin⁹ obligauerint. Uerū illoz aliq; for-
tasse absq; scelere se nībil regi debere dixerint: nos absq; ingratitudine quod est vi-
ciorū pessimū id dicere nō valēm⁹. Sciat p te demētia regia nos fateri debitum &
cupidos esse id pfoluere et si obligatio maior est q̄ per nos dilui possit. Insup do-
minū de mōestio amam⁹ ardentē qui nobis amicissim⁹ fuit. Rogamus vt illi no-
strā opam ad quēuis eius beneplacita offeras. Postremo si quid est qd̄ tui causa
efficere valeamus scis nos esse quib⁹ vtī p voluntate possis. Ecclesia bartolino-
nen. cōfidimus tuā esse futura. Esti modo aliquid subest impedimenti: tēpus oīa
tonat. Vale ex Roma. xxvj. Marcij. M. cccclvj.

Reprehendit cōsolari nolentē
super morte filiū.

Episto. cclxvij.

Meas cardinalis senensis Johanni miraballio equiti neapolitano. S. p.
dicat. Referunt q̄ ex neapoli ad nos veniūt: magnificentiā tuā adhuc me-
stam esse & cōsolationē nullā accipe de morte filiū: id nobis molestū est. Ro-
gamus ne temet affligas: nō est super ea re dolendū que amissa nequit recupera-
ri. Sunt tibi aliq; filiū virtute fama bonore prestantes. Isti tibi in terra seruiunt.
In celo ille locum parat: age: cogita: quid est huius mundi gloria. Caduca sunt
omnia que in terris acquirimus: nībil stabile: nībil certū: nemo sibi horam vīce p-
mittere potest: nemo de crastino habz noticiā: fugit etas: fugit omnis terrena vo-
luptas: nībil habemus nisi p̄sens & id momentaneū est. Quid igit tristamur si
priuamur momentaneo bono. Dicimus hec sapienti viro & qui ista optime no-
uit. libet tamē dicere homini amico & bene de nobis mereti. Precamur ne dein-
ceps in hac re scribere cogamur: quod tūc fiet cū magnificentiā tuā hylarez atq;
iocundaz esse audiuerimus: alioquin nō possumus tacere. cū tua mesticia nostra
sit molestia. Lupinus te indulgere bone valitudinis & viuere animo leto. Sic em̄
& nos & reliquos amicos tuos consolaberis. Albericū filiū tuū optam⁹ bene va-
lere. Alexander florentie bene valet vir magni precij & verus tuus filius in quo
tui mores expte sunt. Vale ex roma die. xxvj. Marcij. M. cccclvj.

Refert grates congratu-
latoz promotionis sue.

Epistola. cclxix.

Meas cardinalis senensis Urbano epō Sabinen. S. p. d. Ex aladia ad
nos tu lre deuenerūt quibus de nostra ad cardinalatū vocatione cōgra-
tularis: nō est bona erga nos tua charitas. Scimus te nos amasse ab eo
tpe quo vienne simul versati sumus vsq; bodie absq; simulatione: hec nos min⁹
te dileximus & diligim⁹. Itaq; si quid honoris nobis accessit & tibi aucta dignitas
est: quādo inter amicos veros oīa esse cōmunia decet. Tu itaq; deinceps card-
inalatū nobis creditum & tibi cōmunicatū pro nostra inuicem charitate iudicabis
Quod speras amplius de nobis: rogamus ex cerebro tuo pcul amoueas: naz q̄
huc euecti sumus plus est q̄ meruimus. Et vtinā nos geram⁹ auxiliante deo ne
dedecori dignitati sum⁹. Liberationē tuā audiuisse p̄usq; capturā voluptati fuit:
nam si prius te captum accepissemus nō caruissemus grandi molestia. nūc eua-
sisse te periculum dulce est & aliquādo suauē tibi fuerit memuisse laboris. Vale
& nos ama vt soles. Ex roma.

t iij

Laudat industriā et nouitates rescribit.

Epistola. cclxx.

M eas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. dicit
Quod nihil tuarū litterarū iam pridem acceperim: cām esse arbitror ingētes
ac grauissimas occupationes tuas et illarū terrarū picula. Ego tñ gaudeo
q̄ in aduersis et arduis rebus tua virtus elucet. nā qui ex agro piceno veniūt: tua
cura: diligentia: studio: et singularissimo ingenio ex grauissimo discrimine seruata
p̄uincis aiunt. In senatu ap̄lico magnifice summi sacerdotis verbis tua digna-
tio commendata est. Senatus ipse omnis se obnoxii probitati tue fatef. cuz tua
opera ciuitas esculana saluata sit: qua perditā: nō marchia solū sed omne patri-
moniū beati Petri ibat p̄ssum. Perge igit̄ inclibe cōmuni cure: intende neruos
p̄ cōseruatione rerū ecclesiasticarū vt facis. Hinc em̄ gloria hinc sempiternus de-
cus. non tue solū dignationi sed vniuersę burgiorū familie redundabit. Probo
notarius tuus allocutus me est tuāq; erga me charitatē mibi quidem notissimā
conatus est amplius atq; amplius inculcare. Sed ita mibi p̄suasus est amor tuus
vt p̄suaderi magis nō possit: ait ille cupere dignationē tuā huc reuerti. vtinam id
decur et q̄sceleris. Etenim vtilissimus esset reditus tuus. Cōsolareris grandeuus
illū summū pontificē patrum tuū: qui assiduīs curis intentus nullum habet le-
uamen. P̄sentia aut̄ tua in primis letificaret eū: neq; em̄ sine dulcedine quadā
mētis et anime: suo sanguine sanguis beret. Exinde partez curarū susciperes nec
oporteret illū omnia solū subire onera. Curā q̄ vniuersa tuo aduentu exultaret
habēs boiem ad quē possit vrgēte necessitate recurrere: nā modo multi frustrant̄
nō valentes aditū habere p̄ticipis: quīs audientie diē nocteq; sua sanctitas si-
ne intermissione intēta est. Nescio quid deliberabit̄ de tuo reditu. Ego quidem si
qd̄ in eā rē potero nō ero deses. Scripsērā vsq; huc cuz tue nihil lre reddite sunt
eloquio plene suauissimo. Mirabar prius nō te scriberenūc demiror in tanta rē
rū mole qua premeris id ocū fuisse vt ad me dare lras potueris. Sed nihil ē amā-
ti difficile. Omnia vincit amor: nullus grauis labor q̄ nō leuissim⁹ ei videat̄ q̄ ex
amore opat̄. Intellico igit̄ esse nō vanā opinionē meā q̄ me amari a te arbitror
et mibi p̄li. prius suadeo: sed de hoc fortasse nimis inter veros amantes. Quis
q̄ apud nos nouitates eas rescribā et dicā breuif. qd̄ audeo. Iacobus piccininus
ad p̄ticipē misit q̄ se purgarēt in esculanis insidijs nihil a se p̄dissē. P̄ticipex re-
spōdit id magno regi aragonū suadēdū esse qui ei⁹ ex p̄missor fuit. Sūt qui pu-
tāt comitē iacobū velud indignabundū (nā ei stipēdia negata sūt) aliqd̄ noui pa-
eraturū incendiij. Alij referūt eū ad maiestātē regiā p̄fecturū: siue vt se expurget
siue vt aliqua exquirat in rē suā. Atcūq; sit vigilandū est ne qd̄ detrimētū ager ec-
clesie patiat̄. Inter comitē euersuz et vrsinorū dñm feruet discordia. Cōcordia se-
pius agitata in lucem nō prodit. Nocte ante hanc diē terciā transierunt copie
comitis euersi p̄ hanc urbem deceptis portarū custodibus. Premiserūt enim qua-
tuor viros qui se germani tui illustris capitanei famulos dicerent: sumptis vesti-
bus que fidē facerēt ad morē eorū qui capitaneos seruiūt: et bi intromissi captis cu-
stodibus ianuās aperuere vebemētī exercitui comitis euersi. De aut̄ copie profe-
cte sunt ad oppidū cui mōticello nomē est illud cū arce ferunt occupasse. Nō ha-
bemus rem comptā. Sepe em̄ plura referunt̄ in hac urbe que ab ipso vero p̄cul-
sunt. Et id quidē viciū late patet apud oēs gentes. De thurcis hec ferunt̄ dispo-
tus rascie senior mortē obijt: filij eius ad thurcos defecere: thurci magnas parant
copias rursus hungariā inuasuri. In hungaria nō est paratus exercitus: nec au-
ilia expectant̄ ex alemanis q̄ cito illuc pergere possint. In gallia et sup̄ rhodanū
triremes sunt breuif. armade credunt̄ vt in thurcos eant. Rex portugalie. n. p̄
posito p̄seuerat: nescio tamē quid facturū sit vbi viderit paucos secū principes
ituros. Dñs noster p̄ suo more feruet desiderio exterminadi machometicā sug-

fictione: et que ab eo pendent summa cura, psequitur. De beneficiis sum curiosus et tibi et mihi consula. Sed decipimur et fallimur falsis rumoribus. His qui nup apud wurembergam obisse ferebat: primis diebus hic fuit et mecum pransus fuit. Similiter et tulleus, episcopus qui apud nouam ciuitatem austrie defunctus uita affirmabat. ad ducem burgundie incolumis rediit. Ero tamen attentus si quid vacet: sed tua dignatio bene optinuit, procuratore domini nostri sanctissimum. Et puto iam tibi aliqua monasteria commendanda esse procuratore cuiusdam, prebоторij de monte ferrato ad quamdam abbatiam ditissimam. Spero etiam cum rege aragonum si vera sint que feruntur concordia fiet dignationi tue admodum utilis. Nec plura modo. Comendo me dignationi tue cui cupio complacere omni tempore. Ex roma die. j. aprilis. M. cccclvij.

Epistola. cclxxj.

Refert summum pontificem bene valere.

Mear cardinalis senensis Iohanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Quis nihil modo descriptione dignum offerat. ne tamen sine meis litteris ad te nuncij ex hoc loco ptingant: scribam pauca et bis que apud nos agunt. Summus sacerdos corpe et mente ita ualet ut ante coplures annos. Animus illi ad exterminationem machometice secte magnus est et ardens. Nihil ab eo pretermittit ex his que suo arbitrio pendent. Utinam principes eius desiderio satisfacere. Sed quod germani: galli: hispani: hungari: poloni: faciant tu melius quam ego nouisti. Italia ipsa pace fruitur duobus tamen in locis fremunt: apud genuam ligurum caput. Et circa nos inter comitem euersum et familiam vrsinorum. Quisita concordia nondum est inuenta. Summi tamen pontificis sapientia hanc rem optimo sedabit termino. Comes iacobus piccinus bis diebus delatus est ad pontificem tamquam esculi furto uoluerit occupare. Is sese multis argumentis purgat nondum tamen pontifici fide fecit. Timor est ne quies italica turberet: nimis enim diu quieuius: et a nostro more procul fuimus. Nec est italia. Cupio dignationi tue ita bene esse ut cupis. Scio durum esse puincia tua neque aliud ab initio putauimus: nunquam iudicio meo res hungarica bene a thurcis defendet nisi et impator unum sapiat. Pereant qui discidium sunt auctores. Nec uolui scripsisse. Tale optime ex urbe ro. kl. aprilis. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclxxij.

Suadet regem bohemic postulare ut cancellarius suus ecclesie pragen. episcopus faciat.

Mear cardinalis senensis Nicolao liscio volaterano. S. p. d. Scripsimus ad te iam pridem. Itidem pro copio cancellario de re bohemic: exinde sperauimus non nihil in eo negotio fieri posse: nihil audiuius. Miramur et feremus molesto animo tot nos incassum subisse labores: perissequi salutiferum et necessarium opus. Fortasse ita deo placitum est. De pragen. ecclesia: multi sermones habiti sunt: admittenteque rozatu nostro causa commissa fuit cardinali sancti Marci: ut plebi bohemic datarius pape preficeretur episcopus. Et ille quidem uir bonus et doctus et quem dignum hoc honore putamus: nobis tamen non est uisus ad tale ecclesiam quemquam promoueri nisi consulto rege. Ideoque quoad potuimus differri promotionem conati sumus. Tu hec pro copio dicito et curato ut responsum habeamus: uellemus regia sublimitas pro ipso cancellario instaret. Arbitramur enim non frustra conare: Que nobis de comite alie scripsisti cognouimus et comuni cauimus non sine tua laude. Plurimum optamus sepe ad nos scribas et uisibilis tibi ceas de thurcis et de rebus alijs cognitione dignis. Apud nos timor belli est futurus. Credimus tamen summi presulis sapientia obuiam ibit. Rogamus pro copium regie maiestati nos efficiat commendatos. Tu uero reuerendissimis dominis Strigoniensi. cardinali et waradiensi episcopo commendabis. Ex urbe roma. kl. Aprilis Anno dñi. M. cccclvij.

t iij

Admonet commissa diligenter exequi.

Epistola. cclxxij.

Menas cardinalis senensis Henrico senfleben. S. p. d. Credim⁹ te ad curiam cesaris incolumē puenisse. Idq³ cupimus. Rogam⁹ igit⁹ imperatorie maiestati nos comēdatos efficias. Cesar enim est quē in terra vnice colimus. et illi pre ceteris qui viuāt obligati sumus: loquere secū de reb⁹ commissis diligētie tue. Maxime aut⁹ horeris suā excellentiā ad bellū cōtra thurcos gerēdū. Excitandosq³ germanie populos qm̄ ipse prim⁹ est quē xpiani respiciūt. Hic em̄ rumor est nō sine auctore certo: magnas apparere copias thurcorū dñm vt rursus hungariam inuadat. Quod nisi theutones p̄sidio fuerint: actuz de regno illo nō dubitat. Nec agito cū reuerēdissimo patre nro epō Burcēsi et singularissimo amico preposito frisingensi quos nostro nomine iube beneualere. Rem variniensem curabis p tua prudētia expedire: nescim⁹ quomodo ad aures procuratoris dilata est prutenorū: ille tamē nō ostendit se credere: mora piculosa est. Nos si difficultas eet in reseruatiōe. p̄terea quia in cardinalatu sum⁹ offerimus apostolicas lras obtinere quibus reseruatiō auferat⁹: quēadmodū et plures alij fecere cardinales in gallia et alemania. Reliqua cōmittimus prudentie tue. Vale optime. Ex roma. iij. aprilis. M. cccdvij.

Offert opam suā quoad pōt.

Epistola. cclxxiij.

Menas cardinalis senensis Alrico epō gurcen. S. p. d. Que sūt apud nos nouitates scribimus cesari: nō repetimus que illis in lris videbis. Precaur nos cesareo culmini cōmendes: eiq³ contra thurcos expeditionē suadeas. Ita em̄ exposcit xpiane religionis necessitas. Dilationē a creditorib⁹ tui p̄decessoris obtinuit henricus senfleben sicut ab eo relatū tibi nō ambigimus. Si qua amplius sunt q̄ cupias ex nobis. tantū aderit voluntas quātū sinet potestas. Scimus em̄ nos tibi esse obnoxios et cupim⁹ aliquādo partē debiti p̄soluere. Vale ex roma die. iij. aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Petit cesarē induci ad bellū p̄tra thurcos.

Epistola. cclxxv.

Menas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. d. Henricus senfleben tu⁹ et noster apud te est: et que sunt apud nos scitu digna tibi exposuit. Nō est cur fatigemus aures tuas: cū post eius abitū nihil noui emerferit scitu dignū. Rogamus vt exhorteris cesarea maiestati ad bellū cōtra thurcos. Ita eniz suus honor et reipublice xpiane salus exposcit. Nā thurci vt fama nō vana est p̄tima estate rursus hungariā sunt inuasuri. Si qua sunt que cupias ex nobis scis nos esse tui amantes et cupere volūtati tui more gerere. Velis nos magistro camere cōmendatos facere. Et arthongū nostro noie saluū dicere. Ex vrbe die. iij. aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Nouitates italie scribit.

Epistola. cclxxvj.

Menas cardinalis senen. Diuo frederico impatori. S. p. d. Que nūc scribā pauca sunt. fama hic est: dispotū rascie seniore obūisse morte: filios eius ad thurcos defecisse. Idq³ xpianis insidiari. si ita est credim⁹ non latere maiestati tuā. Accipio illorū sorore esse in castro alie que fuit vxor comitis. Cauēdū est ne mulier fraternā labem sequat⁹. At puto sublimitatē tuam id non negligere. Quia tamen aliqui iusserunt me hoc scribere: non fuit consilium vt reticeret⁹. In partibus motus est futuri belli. Et multa eius rei signa sunt: deus meli⁹ consulat. Civitas senen. discordiis civilibus agitā. Rex aragonū suo more venationibus

opam dat: fuitq; (vt aiunt) in periculo p̄imis diebus ne per ap̄um interficeret
cū cecidisset in quo sedebat equus. Rex portugalie venturus cū classe affirmatur
mense p̄mo. quod inibi nō sit vere simile cū nec terrestres p̄ hungariā paref ex
ercitus. nec ex italia classis alia paranda putet nisi aplica. Indigemus dei auxilio
si bene optamus nostras res dirigi. Comendo me tue sublimitati ad eius manda
ta p̄mptissimū. Ex roma die. iij. apulis. Anno. M. cccc. vij.

Informat amicū de gestis in reb; suis. **Epistola. cclxxvij.**

Mecas cardinalis senen. Iohanni binderbach. S. p. d. Ex fratre tuo cre
dimus te nosse q̄ hic agunt: nos rē tue p̄positure accepim; apud dñm no
strū: de p̄benda ratifpanen. facim; que poterim;. Sed durus est aduersa
ri; tuus: et fauorē habet cardinalis someren. que nosti dñm esse imutabile nos tñ
vt amicū decet tuas preces iuuabim;: nouitateq; apud nos sūt scribim; cessari: vi
debis lras nostras: nō est cur labore sumam; inanem. Etinā annus iste p̄terito et
q̄etio: sit et melior: medaceq; vates et astrologos faciat: quoz iudicia raro aliqd
boni p̄sagiūt. nos ea tpa optauerim; q̄ aduersa sint. p̄barū et astrologoz iudicijs
Cupimus amicos nostros iacobū de lodrano nobile equitē. iohannē nibili astrono
mū p̄stabile nro noie saluos dicas. Impatrici aūt auguste nos humilime cōmen
datos facias: cui parē et volūtarij et accincti sum; quoties nobis aliqd impauerit
qd in nra fuerit facultate. Vale ex roma die. v. apulis. Anno. M. cccc. vij.

Dreconia regis aragonū enumerat. **Epistola. cclxxviij.**

Mecas cardinalis senen. Iohanni solutio. S. p. d. Pergrate fuerunt nobis
lre tue quib; bonā valitudinē tuā et animū tuū erga nos cū esse qui prius
fuit abunde intellexim;. Illud quoq; nobis iocundissimū fuit q̄ regiā ma
iestatē paruitatis nre memoriā tenere: et nos amare asseueras. Nihil est enī qd
magis cupiamus q̄ inter scruiatores suos cōnumerari: q̄quidē ipse rex vnus est
q̄ nrm exornat seculū. An; aūt inter principes doctus est. et terrarū cultor: vñ li
beralissimus: vnus in armis pitissimus. Vnus qui omni belliq; magnus euo nro
videri possit. Vnus deniq; q̄ religioni indefesse fuit. Qz si animū ad perden dūz
thurcoz p̄fidia intenderet: vt sepe p̄fessus est: nō modo q̄ nūc viuūt regib; p̄fere
dus erit: sed oēs p̄culdubio antecedit quos p̄isca secula indyos cōmemorant
viros. Est igit nobis dulcissimū cū tanti regis scruiatores sum; et credimur. Vere
tua nō minus cupidi sumus q̄ tuipse: imo vel tantomagis quāto tu p̄ humilita
tem tuas virtutes extenuas nos per veritatem illas magnificamus. Scimus enī
que sunt merita tua et que tibi debeant premia et que possunt tibi dignitates con
mitti. Qz si aliquando vt speramus res tua in medium adducet: audient cardī
nales quale de te iudiciū faciamus. Nullus tamen est qui p̄bitate ac doctrine tue
nō sit affectus. Illud solū impedimēto est p̄mōtioni tue: q̄ alia negocia non cō
ponunt. Atq; ita sit vt vtile per inutile viciet qd leges abhorrere solent. Puta
mus tamē his rebus breui modū imponi et honori tuo cōsultū iri. Suadendus ē
sublimitati regie vt in promotionibus ecclesiarū ea media cōplectat que tolera
ri possunt. Valde aūt cōducit xpiane rei hos duos principes esse charitate con
iunctos. Et qui dissidiū querūt neutrum amāt. Audimus libenter que scribis de
voluntate regia erga senenses. Alteruz vō quod subnectis vt senenses ipsi cauti
sint neq; seipsos impliceat malis. quibus cū vclint explicare nequeāt: salubre cō
siliū est. Sed nos multū illi reipublice timem;: tum q̄ ciuilib discordia populū
eragitat: tum q̄ p̄sidiā querunt qualia fugienda essent. Sed ipsi viderint nos
patrie et si bene volumus illi tamē consulere non possumus. qz nobis non credit.
Cardinalis sancti angeli scribit thureum proxima estate in hungariā maiori co
nactu q̄ prius venerit rediturum. Nōn esse hungaros ad resistendum potentes

ni si externa babeat auxilia. Petit dassem apostolicam augeri et festare maritimas
thurcorum oras: nostro iudicio regis opus hoc magis quam pape fuerit: nec plura
modo. Rogamus sublimitati regie iterum atque iterum nos commendare. Et do-
minum de montesia singulares amicum nostris verbis saluere iubeas. Ex roma die
v. Aprilis. Anno dñi. M. cccclviij.

Epistola. cclxxix.

Recitat metum thurcorum feritate.

Meas cardinalis senensis Alphonsus aragonum regi cecilię. S. p. v. Hac
ipsa die rex indyete ac potentissime allate sunt lre ex hungaria summo po-
tiffici: oemque curiam conturbaverunt. Referunt enim machometum thurcorum
dominum cum soldano egypti: cum caratmano cilię: cum tarcaro scicie inito
sedere coactis ingentibus copiis rursus ad hungariam properare albam: quod alij
castrum belgradum vocant summis viribus obsessurum. Jamque iter accepisset:
nec dubium est quin diebus quindecim cum toto exercitu ante oppidum sese collo-
cet. Ferunt quoque iurasse eum etiam si asie maiorem partem amissam audierit non sese
retro abiturum. Hec albenes legato apostolico scribunt pleni metu. Quippe quibus
sola spes de celo est: neque enim tasecuri homines dei: quin humanum expectat
auxilium. Incredulum est mortale genus neque illud ponderat quod scriptum est in sa-
cris eloquiis maledictus homo qui confidit in homine. Sed miserandum illis est. si
semel diuinitus liberati rursus pietatem diuinam temptare verentur. Percussit de ce-
lo deus hoc anno thurcos: neque enim humana victoria fuit que apud albam parta
est. Voluit experiri deus quidnam reges agerent: ceterique christiani populi rectores per-
fligant hostes: occidit qui ferociores videbantur. Abstulit innumerabiles machi-
nas: spacium dedit quo si vellent christiani populi sese accingerent: redituroque thurco
armati occurrerent. Sed quomodo magis indulget deus: tantum egredientiores sumus
abutentes ocio. Ecce redit hostis et nemo est qui laboranti hungarie opem ferat
et vereor ne hungaria pessumeat: et nobile illud regnum hostilis gladius euertat.
Quod si deus tulerit cadit murus nostre religionis. et itinere plano per carnos et
forum Iulij in italiam thurcorum turbine decurrent. Ad hec accedit filiorum olim
gubernatores hungarie captura: qui per regem in arce budensi deprehensi custo-
diuntur. Cumque his non parui nominis prelatus interceptus est Johannes vara-
dien. episcopus. Feruntque et alij plerisque nobilibus indyeta vincula. Incomper-
ta est adhuc causa: sed vero simile est nece et comitis cilię hoc peperisse. Infelices
christiani quos tanta cecitas exagitat ut nec premittibus hostibus domestica de-
ponant odia. Surgat igitur tua serenitas: et quod potuerit huic periculo reme-
dium adhibeat. Ceteri principes in tua sublimitate cuncti fere contorquent ocu-
los: eam ipsam quicquid egerit secuturi. Neque enim rex est in orbe christiano apud
quem plus auctoritatis quam apud te sit: qui regnum potentia: rei militaris peritia
experientia rerum multarum: et incredibili sapientia ceteros europe principes ante-
cellit. Hec per me ad tuam mansuetudinem fide dicta sint. Datu romę die septima
Aprilis. M. cccclviij.

Epistola. cclxxx.

Refert noua regi scripsisse.

Meas cardinalis senensis Johanni soletio. S. p. v. Scribimus aliqua de
thurcis sublimitati regie: que cupimus sibi offeras legasque. Nisi enim ipse
laboranti christiane religioni opem ferat. id imminet discrimen ex quo vir
alius liberare non possit. Huius opus est arte ingenio et viribus uti. Nec apud
eum nisi inueniamus ubi perquirenda sint ignoramus. Tale ex roma die septima
Aprilis. M. cccclviij.

Epistola.cclxxxi.

Equo animo fert fortune ludum.

Mhas cardinalis senensis Johanni binderbach. S.p.d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas peruenit. Ita se humane res habent: nunc iacemus nunc in alto sumus: deo laus qui cesarem omni periculo liberauit. Dolemus vicem gurcen. episcopi nostri amici optimi: comiserati sumus et vnguodiu cui non dubitamus admodum nocere diuitias. Facta sunt hec que fieri potuerunt executoriales misse littere: et modo nuncius apliceus eo pergit sacre theologie professor laurencius rauarella: quem tibi commendamus si euz videris. Ambrosio nostro dicimus que misisti. Expectabit adhuc aliquantulum. Etsi molestum fert tãdilu suspensum teneri de preposito bartescaden. expectabimus quid agas. Cupimus si quod monasteriorum vacare contigerit id nobis significes vt tandem aliquid consequi possimus quo leuior fiat nostra paupertas. In causa pbende tue veramur maxime ob dominum zamozen. qui tuum aduersarium tuet. Juuamus tamen te quoad possumus. Vale et senatus tergestino episcopoq; ac preposito pisini nostro nomine salutes dicito. Ex vrbe romana die. iiii. Julij. Anno dñi. M. ccclvij.

Episto.cclxxxij.

Monitates italicie.

Mhas cardinalis senensis Johanni cardinali sancti angeli. S.p.d. Scripsi nuper reuerendissime pater et domine mi colendissime non paucas litteras dignationi tue: nescio an potuerint ad te penetrare cum audiuerim et te postea dimissa hungaria bosnam petiuisse. nunc pauca subiiciam et casui meo scripta committam: nam que littere tot montes: tot flumina tot barbaras nationes nisi casus inopinatus pertransire iubeat. Scripsisti mihi de pragen. ecclesia tuo more paucissima verba: sed preter consuetudinem mordentia. Dicis enim nos hic omnia bene expedituros: nec dubium est quin sermo tuus ironicus fuerit: non dicam amplius: etsi opinor quorsum ea verba tendant me non ignorare. Ego pro mei animi libertate semper aperte cum dignatione tua sum locutus. Et ita faciam si quando redieris quod deus breuissime concedat cum sospitate et honore. Tunc si quid erit quod mihi velit tua paternitas obijcere: audiam patienter. Et vel obiecta purgabo vel petam veniam: nisi quod plerique agunt alta mente archanum tuum includere volueris. Et de hoc satis. Audiui vt dictum est de tuo transitu: credo fuisse vrgentem causam. Sed doleo armis plenam esse hungariam quibus non inturcos sed in sese barones eius terre depugnent. Illud quoque molestissimum est quod inter impatorem et hungarie regem vetuste contentiones reuiscunt. Dallen tua studia huic morbo mederi: et que sunt in visceribus nostris auferre mala conari potius quam que cutem attingunt. Sed cuncta optime nouit prudentia tua cuius iudicium nunquam meo postposuerim. Venio ad res italicas. Dominus noster bene ualeat ad cruciatam totis intentus animis. Apud esculum latrones cum iofia et octauiano arcem munitissimam ecclesie occupauere. Legatus adductis eo copiis oes in deditione accepit. Arsin cum comite euerso contendit. et coluncenses qui hactenus quicquid nouissime se bello miscuerunt. Rex aragonum cum genuensibus bellum gerit. De pace nullum verbum. Dux mediolani quiescit et Veneti quis nuper nonnulli ciues in exilium acti sunt: et aliqui manus amiserunt. Senenses interstino morbo laborant. piccininas regis homo est nec putat hoc anno arma sumpturus. Ex rbeno audiuius aliqua que non placet: nescio an erunt vera: papa nuper interrogauit cur non impedires: respondi vt soleo libere suam sanctitatem cum esset in hispania: italica negocia curare non potuisse: tuam reuerendissimam paternitatem in bosna valde a rbeno distare. Camerarius legat? orietis duos pape nepotes in vincula coiecit qui cyprium populati fuerant. Que scribas alia non habeo. Ex vrbe die. iiii. Julij. Anno. M. ccclvij.

Epistola. cclxxiiij.

Dollice rogatu opam dare.

Mear cardinalis senensis Illustri principi ludouico duci bauarie. S. p. d.
Reddite sunt nobis littere tue humanitatis et beniuolentie plene. quibus
rogas ut illustri principi ruperto nepoti tuo ad consequendam ecclesiam
ratispanensem nostros fauores impertiamur. Reducisq; nobis ad memoriam clare
memorie genitoris tui erga nos charitate: et tua illa quam simul habuimus in no-
ua ciuitate consuetudine. Vidimus libenti animo epistolam tuam et mirati sumus
subscriptionem proprie manus. Scribis enim optime quod est in tanto principe val-
de laudabile. Recordamur quoties in curia cesaris suaues habuimus sermones
in simul et cum de lapide inuisibilitatis inquisitionem faceres. Tenemus memorie in-
dicatione tua possedisse nos ecclesiam bispacensem. et fuisse a genitore tuo benigne tra-
ctatos. Scimus quod nobilissima est inclita domus bauarie: et quod illi sedes apostoli-
ca tenetur. Intelligis uti confidimus nos non esse ingratos. de nepote tuo sunt
egregia testimonia quia tamen commissarii sumus in causa huius ecclesie ratispa-
nensem. non possumus aliud dicere nisi quod inuenies nos veram relationem fecisse et para-
tos esse nunc et in futurum ut tue voluntati morem geramus. Datam in urbe roma-
na die quinta Julij.

Epistola. cclxxiiij.

Refert bella italica.

Mear cardinalis senensis Nicolao missio vollariano. S. p. d. Audiuim⁹
vario relatu incliti hungarie regem wiennam rediisse. Et nobis placet pro-
quiete illius regis ut sit extra turbinem hungarie. Volemus tamen regnum
illud inter se diuisum esse: veremurque ne christiani inter dissensiones turbis aperiat
ianuas. deus meliora permittat. Nos in italia magnis etiam afflictamur malis.
Rex aragonum cum genuensibus bello implicitus est. Magnam romani agri par-
tem visini et comes euersus vastant. Senensem discidium indies auget: nouique indies
ciues aut plectunt aut in exilium agunt. nec videmus quo pacto quiescere pos-
sint. Aiunt cancellarii ad vos ex bohemia rediisse dicere illi multas nostro nomi-
bas tibi restituer: non fuit in austria prius. Communito euz atque instructo in age-
dis. Si non est dimissus episcopus varadicensem. pro eo verbum faciet et litteras af-
fert: quarum nos promotores fuimus pro veteri amicitia et quia innocentem esse
confidimus. Vale ex urbe die. iij. Julij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclxxv.

Commendat nuncius pa-
pe captos redimendos.

Mear cardinalis senensis Henrico senstleben. S. p. d. Dominus noster
sanctissimus mittit laurencium rouarellam qui has litteras secum affert ad
serenissimum hungarie regem. Non fuit homo alius in austria. Necessaria
erit ei instructio et directio tua. Commendamus cum tibi. bonus vir est: doctus
theologus. Cura eius erit ut captiui imperatoris dimittantur: varadicensem. relaret.
Et pax si fieri potest illas demum partes inspiciat. Ab eo intelliges italicarum re-
rum et huius urbis statum. plus mali quam boni audies. Neque enim italia quiesce-
re consuevit. vosque germani didicistis mores nostros et non modo vicinos sed fra-
tres atque ipsos parentes bello premitis. Nihil est usque tutum. Damnosissimum est
quod austria inclita domus in seipsa discidium habet. Deus illos principes aliqui meliori re-
spiciat oculo. Et quos fecit maximos faciat amicissimos. In causa varimensem. ei pe-
ctam? quod sequatur: quibus mulierum spei collocauimus? alioquin ad medicinam redacti su-
mus. Si si quid in partibus illis vacat quod obtineri possit confidas: velis nobis signifi-
care: gratias agito regie maiestati per litteras missas pape regratando de mea prom-
issione. Bene vale. Ex roma die quarta Julij. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cclxxxvi.

Mhas cardinalis senensis Iohanni inbili. S. p. d. Que scripsisti de curia nostri cesaris iam pridem noueramus. Fuit nobis res permolesta agim? deo gratias qui personam cesaris custodiu. Credimus impatricem animo conturbatā esse. eiusq; cōpatimur adolescentie: que ad calamitates in germaniam venit pferēdas. Putamus tamē eam ipsam sibi cōsulare: et cōsolationes q̄rere. Cōsolationes hungarie didicim? omnia sunt ad thurcoꝝ potentia augēda: ferenda sunt que deo volente fiunt. Ille ex malo bonū dicit. Si dabit aliquando facultas cogitabimus de te non aliter q̄ de nostro fideli et singulari amico. Laurenciū rouarellā qui cū presentibus ad te veniet nunciū apostolicū tibi cōmēdamus ut assistas ei et cōsulas si qua ex te quesierit. Tu quoq; si aliqd monasteriū vel ppositurā bonā vacare pceperis fac nos q̄primū certos. Potes p venetias mittere lras. Illinc em̄ frequētes ad nos currunt tabellarij mercatoꝝ: querenda suffragia sūt. Vale ex roma die. iij. Julij. M. cccclvij.

De eodē et cōsolat sup morte amici.

Epistola. cclxxxvij.

Mhas cardinalis senensis Procopio rabensteyno. S. p. d. Et wienna tuas accepimus lras cū bohemiā pereres. Nescim? an redieris. Audiuim? insignē fratē tuū et amicū nostrū singulārē iohannē equitē extremo die fūctū. Credimus te turbido et amarulento esse aio. Mā et nos tali socio priuati non dolere vebemēter nō possum? Sed qd agam? trita est hec via: aut nō nasci oportet: aut natū mori. Nos parētes preire: fratres sorores amici: pauci admodū sūt cū quib? iā viuere delectet. Mā etate graues: parare nouos amicos nescimus. Et veteres paucis temptis mors abstulit. Nec mō aliud expectamus: nisi aut eripi nobis eos quos amari reliquos: aut nos auferri ab illis. Atq; qñcūq; dies illa venerit nō crim? inuiti ut olim: quib? ad maiore amicoꝝ cumulū erit eundū. Credimus te ista etiā meditari nec egere cōsolatione. ideo pterimus hec. Accepim? turbulētās esse res germanie neq; impatori bene esse cum rege hūgarie. Dolem? Mā res pessima est et noxia nō modo austrie sed vniuerse reipublice xpiane. De meliora pmittat. Cupimus de rebus bohemicis fieri certiores: sed et quid sperandū sit. Laurenciū rouardellā qui has ad te defert. Cupimus tibi cōmendatū eē frater est archiep̄i rauennatis tibi amicissimū cōsiliū tuū optabit in rebus agendis. Ne desit sibi rogamus prudentia tua. Vale et nicolaū nostrū p tua cōsuetudine cōmendatū habe. Et. vrbē die. iij. Julij. M. cccclvij.

Petit ad possessionē ep̄atus varimen. p. pcuratores suos induci plerisq; captās beniuolentiā regis.

Epistola. cclxxxviii.

Mhas cardinalis senensis Casimiro regi polonie. S. p. d. Cū vacaret nuper ecclia varimen. cōueniētes canonici ei? in glogonia maiori et cogitātes de futuro pōtifice: vota sua in me direrūt postulātes a sūmo pōtifice ut ecclia illā mibi pmitteret. Idēq; fecerūt serenissimi pncipes dñi impator et rex hūgarie atq; bohemiē cōsanguinei et affines tui. Annuit bñssim? pōtifer pab? eoꝝ. et sūmo cardinali p̄sensu eccliaz illā mibi cōmēdauit. Mittā ppe die pcuratores meos ad serenitatē tuā cū lris ap̄licis: q̄b? pcor ut ad possessionē capiendā necessari os vel imp̄tari fauores. Scio em̄ qz sine tua opa pax pficerēt. cū iā p̄uscia i māu tua pene tota eē ferat. Intellego me magno munere donatū a tua māsuetudine. si mei pcuratores ut nō abigo tuis adiuti p̄sidijs ecclie possessionē psequant. Facies rē gratissimā sūmo pōtifici et sacro collegio: simulq; impatori et regi hūgarie quos nō dubito in aieſtati tue. p me septuros eē. Ego vō conabor nocte dieq; oī studio et diligētia tue serenitati me gratū oñdere: atq; ita efficere ut mibi p̄fuisse

tuā clemētiā nō peniteat. Itaq; p meaviri in sacro collegio honorē tuū tutare ce-
pi. Itaq; cū agerēt de culmine ecclesie pro qua scripseras. erātq; qui omnino illā
cōmittēdā esse dicerent procuratorū magni magistri ordinis beate marie teutō-
nicorū. Ego proptus restiti: in eaq; suā sione factū est vt res suspēsa sit. cū tue maie-
statis preconia: simulq; genitoris tui et gerinani qui pro fide catholica in bello cō-
tra thurcos obiit clarissimas virtutes retulissim. Quibus auditis sedes aposto-
lica que prius inclinata erat ad promouendū procuratorē ordinis: mox sententiā
mutauit: decreuitq; supersedere. vt interea tps aliquid de cōcordia et pace illarū
partium tractari possit: et medio tpe rectorē aliquē siue administratorē illi eccle-
sie dare: qui tue serenitati meritis displicere nō debeat. Verū ego pro ea qua tuo
culmini deuotione afficior: audeo suadere: idq; vtile arbitror. vt tua serenitas si-
mul cū illis de terra prulcie oratores suos ad sedē aplicam mittere q̄torius stu-
deat: viros prestantes et auctoritate insignes: qui offerētes viā iuris ac concordie
cū aduersariis coram sanctissimo dño nostro censuras ecclesiasticas in terra prul-
cie quomodolibet fulminatas aut tolli aut suspendi petant. Spero enī eo modo
res magnifice ad honorē tue sublimitatis et illarū partū trāquilatē cōduci pos-
se: cum sanctissimus dñs noster ad bec optime sit inclinatus. Et multi sūt in sacro
collegio cardinales reuerēdissimi qui maiestati tue sunt affectissimi. Inter quos
est reuerendū dñs rothomagen. Ego vō minimus int̄ oēs nīl omittā ex his
que ad augmentū status et glorie ptineāt tue sublimitatis. Cui me humillime re-
cōmendo. Ex roma die vltima augusti. M. cccclvij.

Recōmēdat illius ecclesie
ratispanen. prouentus.

Epistola. cclxxxix.

Menas cardinalis senēsis Ottōni et ludouico bavarie ducib; S. p. d. Ob-
tinuistis tandē ecclesiā ratispanen. reuerendo patri ruperto filio et nepoti
vestro cōmendari. Satisfactū est desiderio vō. Nerebat indycta domus
vestra exaudiri in suis p̄ciis. Nectalis est ecclesia ratispanen. que vel p̄bitati vel
nobilitati eiusdē rupti satisfaciāt. Duo tñ obstabāt petitionib; vris. etas scilz p-
mouēdi minor et capituli ipsi eccleie desiderū a quo erat aliq̄ electus nō indignus
neq; ignobilis. Sed cū reperisset pietas dñi nri electionē ipsam min; canonicam
esse et hinc rupti merita libaret. prulit nobilioz. Nec putauit in etate momentū
eē faciendū. quā tante dom; claritas cōmunisset. Est igit vrm recognoscere h̄ be-
neficiū ab ipso dño nro sanctissimo. Qui et si fecit qd̄ debuit. honorandus est tñ iu-
uandus et extollēdus q̄ boctpe nobilitatis cultor et cōseruator existit. Verū cum
ecclesiam ratispanen. q̄ olim florētissima fuit et a p̄genitorib; vris fundata magnis
opib; abūdauit: iā paupem: ac pene ruentē et vndiq; lacerā eē intelligam; nobili-
tatē vram rogamus obnīre. vt postq; ad man; vras redijt et caro vīa illi p̄est. ita
efficere velitis vt palā oībus fiat vos nō vbo sed ope ipsius ecclesie p̄tectors et
aduocatos existere. Sit vobis cōmendata deri libertas: date opam vt distracta
et impignozata bona ipsi eccleie absq; grauamine deri recuperent. Sit ipse ruptus
ouiū suarū nō lupus sed pastor: sit canonicorū et aliorū clericorū nō tyrānus sed pa-
ter. Meminerit qz iubet aplūs vt nō dñemur in clero: sed tāq; forma facti gregis
eccleie p̄sideam. Nouerit nō se eccleie sed eccliam sibi cōmendatā esse. Cōmenda-
mus deniq; etiā excellētie vestre venerabilē benricū de babsperg. cuius electio nō
suis demeritis: sed ppter omīssas iuris solēnitates reiecta est. dignus est certe cui
rupertus et qui res suas gerūt nō insultēt sed cōpatiant: nō iniuriē sed feueant
potius et ipsum ament. Est enī vir bonus cuius nobilitati ingenui cōrespondent
mores. Etenim manifesta est nobis eius p̄bitas. Itā lz multa in eū quesita sunt
testimonia ad eius famā denigrandā. nemo tamen repertus testis est qui eius ho-
norē detraxerit. Passus est vir bonus nō modicā iacturā. Venit romā cū graui-

bus expensis. fuit hic ea pte anni qñ est ardentior: & piculiosior aer. & ppeffus ē cō-
 plures labores: & tandē succubuit. Prosequebat eam suā. quieserat bonorē quē
 sibi debitū existimabat. Fecit quod ceteri mortales agunt. Nā quis est qui elect⁹
 in episcopū alicuius ecclesie nō conet electionē suā tueri: & a summo pōtifice con-
 firmationē suā obtinere. Qui ep̄atum querit inquit apostolus bonū opus que-
 rit. Verū ea vsus est modestia: ea grauitate in suo iure prosequēdo. vt nulli vnq̃
 bonori detraxerit. nullius fame p̄iudicauerit. nullius psonā in discrimen adduxe-
 rit. Idē fecere & qui cū eo missi sunt a capitulo. Testes nos sumus coram quibus
 causa agitata. Tantū est q̄uis in electū ipsum & eligentes nōnulla crimina obijce-
 rent per procuratores ruperti. Ipse tamen electus & sequaces nihil aliud quesi-
 uere q̄ se purgatos atq; innocentes ostendere. De ruperto nihil vnq̃ reprehen-
 sione dignum dixere. Sed tam ipsuz q̄. pgenitores suos & excellentias vestras:
 ipsamq; bauarie domū cū magna veneratione cū summa reuerentia & singulari
 quadam maiestate nominauerūt. Quibus ex rebus iustum & supra q̄ iustum esse
 putamus vt eundē henricū & qui cū eo venerē cōmendatissimos suscipiatis. eisq;
 fauentes ac consilijs assilentes & auxilijs quod est verē nobilitatis erga eos ostē-
 datis: que vicisse contenta non insultat victo sed victum sepe iacentem eleuat et
 in partem felicitatis assumit. Hec pro nostra erga vos charitate & inclytā domū
 vestram affectione dixisse volumus: q̄uis sciremus nobilitatē vestrā quod scri-
 psimus per seipsam id fuisse facturam. Datū Rome die quarta septembris. An-
 no. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. ccxc.

Meas cardinalis senensis Ottoni & Ludouico bauarie ducibus. S. p. d.
 Annuit sanctissimus dominus noster p̄cibus vestris ac ratipanē. eccle-
 siam reuerēdo patri dño ruperto filio & nepoti vestro cōmendauit. Vo-
 luisse apostolica pietas eam ecclesiam multo maiore & ditiorē fuisse: & talem que
 nobilitati & moribus ipsius ruperti satiffaceret. Sed q̄liscūq; est recipi debet ala-
 cri animo: & habende sunt ingentes gratie eidē dño nostro: qui valde libere deside-
 rio vestro studuit complacere. Cōmendat⁹ igit̄ excellentie vestre ecclesiaz ipsaz
 & clerum eius: q̄uis certi sumus foundationē progenitorū vestrorum in manibus
 vestri sanguinis constitutam felicibus incrementis augendam esse. Insuper qz
 venerabilis vir henricus de babsperg qui fuit electus a capitulo in prosecutione
 iuris sui modestissime se habuit: idemq; fecerunt qui cum eo missi fuerunt ad con-
 firmationem electionis petendam. dignum censemus vt eos benigne recipere &
 tractare velitis. non permittentes eis aliquā inferri molestiam vel iniuriam. Nā
 cum ipsi tam de p̄fato Ruperto q̄ de vobis: & inclita domo bauarie cum summa
 semper veneratione locuti sint. & prosequendi ius suum honestam modestiaz hā-
 buerunt. non esset propterea iustum eos iacture aliquid ferre. Scimus nec per se
 nota esse prudentie vestre ideo non plura scribimus. Tm rogamus vt si qui sint
 qui eos in conspectu vestro criminari voluerint tanq̄ litigando in hac curia bo-
 nori vestro detraxerint: nolite illis credere: sed nobis potius fidem prebere corā
 quibus est causa agitata & qui vobis scripsimus. Datum rome die. viij. septēbris
 Anno. M. cccclvij.

Grates refert de p̄motione & ef-
 flagrat iterum promoueri. Refert
 etiā nouitates vobis.

Epistola. ccxcj.

Meas cardinalis senensis Imperatori frederico. Salutem plurimam di-
 cit. Acepi superioribus diebus litteras tuas super negocio concernen-
 te reuerendum patrem episcopū lauriē. Introduxi ad sanctissimū dñm

uostrū nunciū tuū. obtinui lras fieri fm desiderū maiestatis tue quas idem nun-
 cius apportabit. Supplico serenitati tue digneris ita facere vt capitane⁹ in vorch-
 tensteyn non sit nimis onerosus illi ecclie lauricū. qz reuera multum exorbitat ⁊
 grauat clerū. tua maiestas sp pia fuit ⁊ sacre religiōi affecta. Cōtinuet in hac sua
 gloria tua pietas nec patiat a suis officialib⁹ vexari clerū quē sp misericordie tra-
 ctauisti. Nec dico qz cupio sp bonori tuo bñ cōsultū eē. Accepi ⁊ alias lras q̄s in
 facto ratifione. ecclie trāsmisi. rupto fauētes iā ille. p̄motus erat ad ip̄az ec-
 clesiam qz repta fuerat electio capituli inualida. Cā mibi cōmissa erat. Et ego in
 p̄stitorio relationē fecerā. Postq̄ dñs n̄r p̄siderauit scripta q̄ pri⁹ tua maiestas
 miserat fundata sup electioe canonica. nō dubitauit qn ea repta inualida. p̄mo-
 tionē rupti cōmēdare qd ego etiā ita putauī futurū. Et ita cōplacitū ē illi nobi-
 lissime domui. Insup gr̄as ago maiestati tue. p̄ lris sanctissimo dño nro ⁊ sacro
 collegio sup facto variē. ecclie in meū fauore missis. Nūc cū idē dñs n̄r eccliam
 illā mibi cōmēdauit. supplex oro vt digneris lras oportunas i bona forma scribe-
 re ad serenissimū polonie regē. subscribēdo illas manu p̄p̄ia: vt maior videat affe-
 ctio: rogātes eū vt p̄curatorib⁹ meis possessionē ipsi⁹ ecclie assignari faciat. Veni-
 et em̄ infra paucos dies vn⁹ ex p̄curatorib⁹ ip̄is ad serenitatē tuā p̄ lris accipien-
 dis quē cupio celeriter expediri. De nouitatib⁹ harū p̄tū hoc t̄mmodo scribere
 possū. Rex aragonū maximā ⁊ potētissimā h̄z in mari classē minat gēuēlib⁹
 Sz ⁊ alios q̄ plurib⁹ terrore incutit. Comes iacob⁹ piccinus cū exercitu regni⁹
 apulie exiturus est. p̄pe diē. Dicit se p̄tra sigismundū malestā arma sumpturum
 sūt tñ qui senēlib⁹ ⁊ qui ecclie romane timēdū putāt. Arsini ⁊ comes euerfus in se
 cōtendunt. nec finis pōt inueniri discordie. Cardinalis de vrsinis quasi papaz
 timeret ex vrbe iam pridē recessit: ⁊ inde simultates nō pauce exorte sunt in ip̄m
 ⁊ romanū p̄sulem. Missus est tñ mō p̄ collegiū cardinalis sancti marci qui cum
 apl̄ce pietati recōciliet. Nescio quis fructus sequet. Nō sumus sine piculo inte-
 stini belli si vrsinorū domus implicata remāserit. Ex oriēte nouitas allata est fra-
 trem cardinalis portugaliē. veneno perisse in cypro: q̄ regnaturus eo. p̄fectus
 erat ac filiā regis duxerat. Turcorū classis mitheleuā insulam conatu vexatura
 ferē: sz auxilio illi erit legatus ap̄licus cū triremib⁹ suis ⁊ rhodiēsi manu. Alia q̄
 scribā nō habeo. Cōmēdo me humillime sublimitati tue ad cui⁹ mandata sp ero
 paratus. Ex roma die. xj. septēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cccxij.

Meas cardinalis senen. Ladislao regi hungarie. S. p. d. Que scripsisti mi-
 bi sup negotio vtrasilauen. electi. curauī atq; diligētē regi: q̄uis res eēt
 difficilis ⁊ pecuniaria. Bestus est mos tue serenitati ⁊ remissa ē electio ma-
 gna pecunie ps. Laborauī vt satisficeret desiderio tuo circa ratifione. eccliam ⁊
 obtēta ē tua volūtas. Prefec⁹ ē em̄ illi ecclie illustri p̄nceps rupt⁹ bavarie dur-
 cō sanguine tuus: fui ego in ea cā cōmissari⁹: ⁊ quēadmodū debui conatus suz eā
 relationē facere q̄ cū veritate eidē rupto utilis eēt. Feci id libentē qz intelligebam
 me sublimitati tue. simul ⁊ inclite domui bavarie cōplacere: ⁊ ecclie illi bñ p̄sulere
 nec de h̄ plura. Cū serenissime rex cū tua pietas dignata mererit dño nro pape. p̄
 me scribere atq; instancē supplicare vt ecclia varniē. mibi cōmēdaret. idq; iā fa-
 ctū est rogo ⁊ supplico vt ceptū cōtinuās bñficiū: serenissimo regi polonie sorozio
 tuo vrgētē scribere digner. p̄ possessionē ipsi⁹ ecclie meis p̄curatorib⁹ dāda quē-
 admodū benricus sentfleben decanus vtrasilauen. tue sublimitati latius declara-
 bit necessariū esse. Idē etiā celsitudini tue nouitates harū partiū quas sibi scribo
 seriosius exponet. Nec aliud imp̄sentiarū nisi q̄ metue sublimitati ite rū atq; ite
 rū cōmēdo ad eius semp mandata paratū. Ex roma die. xj. septēbris. Anno do-
 mini. M. cccclvij.

Portat vice sua promotiones prin-
cipum ad regē polonie impetrare.

Epistola. cccxiij.

Mhas cardinalis senensis henrico sensleben. S. p. d. Scripsisti nobis his diebus frequentes litteras pro quibus gratias agim? tibi qui veri et opti mi amici officium imple. Intelleximus illarū disturbia partium. Dole mus principes vestros non tam se benivolentia q̄ sanguine contingere. Cuius rei causam non ipsis ascribimus sed illis quorum voces pre ceteris audiunt. In fortunū est hoc nostri temporis vt tunc potissime diuisi simus cū expediret ma- rime esse vnitos: sed dabit deus his quoq; finem. Pro electo vtratislanien. labora uimus diligenter: et tandē consecimus quod petebat. Nam tria milia ferme du- catoz remissa sunt. In qua re intelliges ex wenceslao que fuerint partes nostre. Rogamus velis esse cum maiestate regia et ab ea litteras oportunas impetrare ad serenissimū polonie regem et alios vt opus esse putabis duplicatas. Nam ipe wenzellus offert se iturum nomine suoz domino in poloniam: et nos statim mittemus bartholomeū canonicū varinien. cum litteris et procuratoris oportu nis: et necessariū est q̄ ambo habeant litteras regias. Nam nos eisdem du cibis per hos dies non parū obsequiū fecimus: qui pugnātibus fere ceteris cardina libus: sanctissimo dño nostro suauissimus consanguineus eorum rupertum ad rati- spanen. ecclesiam. pmouendū esse: cum essemus commissarij et alterius electionem inuenissemus non valere. Mittimus tibi litteras credentiales quarū vigore po teris eis supplicare vt tibi assistant ad regias litteras impetradas. Procopio et ni colao scribimus quos arbitramur suos fautores non negaturos. Cardinalem sci angeli vellemus apud se esse vt eius summa prudentia lites australice cōponere tur. Rogamus vt nostras litteras sibi transmittas. Et deniq; cures vt venietib? dictis wenzelao et bartholomeo littere que necessarie sunt in promptu habeant. De nouitatibus harū partium pauca sunt que scribere possum. Eaq; sunt hinc vltima in littera imperatoris. Vale optime ex roma die septima septembris. Anno. M. cccclvij.

Petit patrocinari vt promotio
regis impetretur.

Epistola. cccxiij.

Mhas cardinalis senensis Procopio cancellario bohemi. S. p. d. Quis raro nobis scribis. Et nicolao tamen simulq; henrico sensleben intelligi mus te veterem erga nos benivolentiā retinere et omni officio veri amici satisfacere: nō repetimus que pro nobis fecisti. Sunt em̄ plurima: nec nos hi sumus qui referre gratias valeamus. Illud tamen quod possum? facimus: redamamus magnificentiā tuā: et animū habemus paratū omnia facere que tibi gra ta sunt et nobis possibilia. Id ostendimus si quādo p̄ venerabili germano tuo p̄ posito vice gra sen. aliquid acciderit quod tibi vtile futurū putem? et in nra p̄tate consistat. Interea rogamus te vt p̄seueres in officio charitatis et tui enee semper memineris. Insup qz mittimus propediē procuratores nostros cū lris apostoli cis ad capiendā possessionē varinien. eccle si saltē haberi poterit. Rogam? ami citiam tuā vt eas litteras impetrare velis a regia maiestate quas henricus predi ctus dixerit oportunas. Nam tantū pondus huiusce rei consequendē in serenissi mo rege ipso hungarie atq; bohemiē cōstitit: et qui cepit perficiat. Erimus ineter num sue maiestati et tibi obligati. Quippe qui ecclesiam eam suo et tuo fauore ob tinuerimus. Conati inq; semper sumus nos gratos ostendere. Credimus cardi nalē sancti angeli iam apud vos cōstitutū ee. Quod si ita est cōmēda nos sue di gnitati tāq; patri veneratu dignissimo. Que sūt apud nos noua scribim? ipsi ben- rico tibi cōcauda. Feruet apostolica mens desiderio exterminādi tburcos et prin cipes xpiani inter se disidentes pium propositū prorsus deserunt. Deus melio- ra prebeat: quod speramus. Vale optime. Ex roma die. xj. septembris. Anno do- mini. M. cccclvij.

Doctae concordie imperatoris
et regis hungarie intendere.

Epistola. ccxcv.

Mear cardinalis senensis Johanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Bre-
ves more tuo scripsisti ad me nuper epistolas. Audi eas libere quia signi-
ficabant te ex bosna reuersum prope hungariam tegere: ac bene valere
quod pre ceteris mihi iocundissimum fuit: Spero hec scripta mea repertura esse in
austria personam tuam: inter mitiores gentes. Atinam ita fiat. Nam presentia tua
futurum opinor: ut principes illarum partium proz fus componant. At enim car-
dinalis papien. se cum anno superiori ageret in austria omnes lites inter impato-
rem et regem hungarie adeo attenuasse: ut parum ad integram concordiam super-
fuit. Composuisset omnino partes ipsas ut est opinio: nisi coactus fuisset nure-
bergam ascendere. Existimo igitur haud dubie dignationem tuam fide debito termi-
naturam quod ille infectum reliquit: si tamen ita est ut compositioni tam parua ut
referunt res defuerit. Atque sit elaborandum est eo negotio. Nec minus erit co-
posuisse imperatorem et regem quod thurcum deleuisse. Et ego, quidem hanc coronam
tue dignationi auguro et opto. Nouitates harum partium non dubito intelligis
ex aliorum litteris. Ex me tamen hec pauca habere. Rex aragonum maximam ha-
bet in mari classem galearum supra. xxx. magnarum oncrariarum septem: minorum
nauigiorum plurimum. Dicit se iturum in catholonia ut inde fortior redeat con-
tra thurcos. Indefectum est ut rex portugalie aduentum suum suspendit. Ge-
nuenses hanc regis classem contra se armatam putant: simulque cum eis florenti-
ni et senenses timent: certitudo nulla est quid tandem rex intendat. Comes iaco-
bus piccinius cum exercitu circiter duorum milium bellatorum exiturus bellum
fertur. Territat ecclesiam simulque senenses: cum se contra sigismundum malefesta
profecturum minatur. Arsinus et comes euersus adhuc inter se litigant. Cardinalis
de vrsinis iam pluribus diebus e curia recessit: veritus ne quid sibi sinistri accide-
ret: cum papa exercitum misisset aduersus fratres eius. Nunc rex aragonum vr-
sinorum familiam in suam protectionem recepit fertur. Timor est ne romanus
ager nouis inuoluatur litibus. Nihilus est cardinali sancti marci ex parte collegii
ad ipsam dominum de vrsinis ut si possibile est controuersie componant. Dominus
noster sanctissimus iterum duas galeas cum pecunia ad legatum mittit in orientem
facit pius pater quod potest. sed relinquit a principibus nec solus potest tanti belli
molem sufferre. Imperator thurcorum contra mitbelenam missurus classem ferre non
modicam: sed dñs insule spe legati fretus et auxilio genuensium nauale bellum in-
stupidus manet. In albania dicunt scanderberchium magnalia perpetrasse contra
thurcos. Quod si verum est melius tua paternitas reuerendissima que per id tem-
poris. me fuit exploratum habuit: Cupio ut tandem redeas nec velis triennium com-
plere nisi principes contra thurcos excitari posse confidat. Recomendo me digna-
tioni tue ad eius mandata semper paratum. Ex roma die. xj. septembris. Anno
domini. M. ccccl. vij.

Petit auxilio esse ut promotiones impetrent. Epistola. ccxcvi.

Mear cardinalis senensis Nicolao licio. S. p. d. Grate fuerunt nobis lit-
tere tue quibus germanica negotia nobis significasti utinam melius se res
haberent. Sed ferenda sunt que nobis tempora dant. Fugit deus ut prin-
cipes illi vestri aliquando concordies sint: ne qui sunt sanguine proximi odio disun-
gant. Gaudemus procopium conualuisse et nostri memorem esse. Cupimus nos
tue magnificentie sepius efficias comendatos. Scribimus regie maiestati et sibi de
litteris necessariis ad obtinendam ecclesiam varinien. Rogamus in ea re tuo more
sis vigil. Et ita efficias quemadmodum henricus senfeleben expetierit qui pditiones
illius patrie nouit: et noster est fidelissimus amicus. Ab eo scies que sunt hic noua
fluctuamus et nos more hominum nauigantium. Frater tuus yulterras repetit

italia multis in locis peste laborat: sed potissime sena. Maz que bello afflictata fuit
et caritate annone: nunc quod tertium erat morbo languescit. Vale et nobis se-
pius scribe. Datus romae die. xj. septembris. Anno dñi. M. cccclvij.

Pollice pecuniā cōcedere
pro redimendis litteris.

Epistola. ccxcviij.

Meas cardinalis senensis Ulrico ridrer. S. p. dicit. Recepimus litteras
tuas quas reddidit nobis iacobus imperatorie maiestatis nuncius. Agi-
mus tibi gratias pro litteris scriptis in facto ecclesie varinien. Scimus
enim te eas dictasse et expediri fecisse. Nunc opus est ut alias iterum expediri fa-
cias ad serenissimum regem polonie et alios prout opus fuerit: latius te admo-
nebit procurator noster quem statim mittemus ad possessionem capiendam. Su-
per facto laurionen. expeditimus litteras iuxta desiderium maiestatis impera-
torie: quas ipse Jacobus secum apportabit. Rogavit enim nos ut concederem⁹
sibi pecunias. Concessimus primo sex aureos. Et deinde iterum rogavit nos ut
alias sibi pecunias mutuareremus pro reditu necessarias. Fecimus sibi illas per
bancum cecidi. Et obligauimus nos pro eo intuitu maiestatis imperatorie cui
debemus omnia. Voluissim⁹ qd ipse habuisset aliqua scripta vel maiestatis eius-
dem vel tua. Libentius sibi subuenissemus: tamen quia nuncius imperatoris: no-
luimus cum derelinquere sicut ab eo intelliges. Rogamus des operam cum eo
postq̃ redierit ut nobis satisficiat. Intelleximus de dispensatione tua: erimus
cum correctore: et videbimus quid faciendum sit: scito qd littere nulle possunt ob-
tineri gratis ab isto papa: nisi pro persona imperatoris. Si vis qd exponamus pe-
cunias pro te scribe nobis et libenter id faciemus: quis pauperes sumus: adhuc
tamen pro te inueniemus centum aureos cum opus fuerit. Habebis cum presen-
tibus litteras ad Johannem binderbachium. Rogamus eas sibi mittas vbicūq̃
fuerit. Et nos sublimitati imperatorie cōmendes ad cuius mandata paratissimi
sumus. Et vrbe die. xj. septembris. Anno. M. cccclvij.

Significat cōcordiā factā et exorat au-
xilium ee. p. possessione ecclesie assequēda.

Epistola. ccxcviij.

Meas cardinalis senensis Johanni binderbachio. S. p. dicit. Laboraui
mus diu tui causa aduersus aduersarium tuum super prebēda ratispānen.
et deinde peperimus tibi pacem. Obtinuimus namq̃ prebendam prouisi
ratispānen. dari domino humano ut tibi quies esset. Et ita factum est. Hoc scri-
bimus ad consolationem tuam. Rogamus ut nos imperatorie maiestati cōmē-
des et inues nos ad possessionem habendam ecclesie varinien. Vale optime. Ex
roma die. xj. septembris. Anno. M. cccclvij.

Credentiarū littere.

Epistola. ccxcix.

Meas cardinalis senensis Ludonico bavarie duci. S. p. dicit. Veniet ad
excellentiā tuam venerabilis vir henricus et aliqua nostro nomine refe-
ret. Qui rogamus ut plenam credentie fidem prestare velis. Et in his que
vice nostra petierit benignū impertiri fauorem quemadmodum de tua erga nos
charitate plene confidimus. Ab eo etiam scies negociū ecclesie ratispānen. pro
tuo desiderio expeditum esse. In qua re fecimus quod vires nostre potuere ut bo-
nori tuo satisficeret. Ex Roma die vndecima septembris. Anno domini. M.
cccclvij.

Littere commendatorie.

Mneas cardinalis senen. Ludouico duci bavarie. S. p. d. Sigismund? schre-
tel bonenginolis adolescens pimus buc venit in causa ecclieratspanen. Pri-
musq; lras tuas nobis reddidit. Institit die noctuq; diligentissime labo-
rans vt desiderio tuo satisfieret. Cu res sit ad votu expedita dignus est qui digno
fauore tractet. Rogamus igit vt ruperto administratori ratspanen. confangu-
neo tuo cu commendare velis: atq; ita efficere vt de pmo beneficio vacaturo 7 co-
uenienti: sibi omnino prouideat. Reddes enim mercedē condignam suis labori-
bus: 7 nobis singulare cōplacitiā facies: qui eum iam pridem nouim? 7 p sua
virtute dileximus. Datū romē die. xj. septēbris. Anno dñi. M. cccclvj.

Cōtra negātes auctoritatē summi
pontificis a xpo institutā esse.

Epistola. ccc.

Epistola. cccj.

Mneas cardinalis senensis Martino mayer. S. p. d. Sunt nonnulli natio-
nis tue boies parū pensi habētes: qbus romani pōtificis auctoritas neq;
necessaria esse videt neq; a xpo instituta. Cōtra quos hāc eplām scribere
7 tibi trāsmittere decreuim? vt si qñ tales homines te adierint: habeas ex nobis
quo gladio eoz temeritatē cōfodias. Nā qñ eos nō solū scripta iura reuellunt 7
auctoritas ecclie longe lateq; diffusa: sed ipsa qz naturalis rō eis aduersa est: que
lex nature immobilis 7 inuariabilis adeo fixa est: vt neq; epicheiā ferat. Audi ergo
quo modo istos reuincimus: reuicimus: psterimus: cu rē iam nobis questio ē
qui euangelii recipiunt 7 xpm filiū dei p nostra salute incarnatū 7 passum fatent.
Nā nobis haud quāq; negabunt sacramenta in ecclia ab ipso filio dei instituta: q-
bus ad salutē nostram vtimur: baptismi: confirmationis: eucharistie: penitentie
ordinis: matrimonii 7 vnctionis extreme: quoz vnū quod est principalissimu
scz ordinis alioz duoz que potissima esse vident: eucharistie ac penitentie myste-
riū in se continet. Nā sacerdotes hac potissimū cā sunt instituti. vt purgantes p
penitentiā boies a peccatis suis 7 in gratiā dei redeūtes: idoneos faciant ad cor-
pus xpi participandū. Deinde corpus xpi consecrantes illud eis administrent.
Aidem? aut natura ita cōpatū esse vt ois ptās que ad principālē aliquē ordinatā
est effectū: inferiores ordines sibi subseruientes habeat qd maxime in artib? appa-
ret. Nam arti que formā materialē inducit alie subseruiūt que materiā disponūt
Et rursus ars illa que formā inducit alteri seruit ad quā pertinet finis perfecti
operis. Nam qui ligna cedit arti nauifaciue deseruit. Et hec rursus gubernato-
rie illa vō militari vel icono mīce quēadmodū ad diuersos ordinant fines. Cū igit
potestas ordinis in eum finem constituta sit vt purgatis hominibus corpus xpi
ministret palam est inferiores ordines ei deseruire: ea pparantes que ad hoc op?
necessaria sunt. Et infimi quidem ordines sacerdotali deseruiunt populi prepa-
rantes. Ostiarij quidem arcendo infideles a cetu fidelū. Lectores instruendo ca-
techuminos elementa fidei tradentes: propter quod eis scriptura veteris testa-
mēti legenda cōmittit. Exorciste vō eos purgant qui per demonioz vexationes
a sacramentoz perceptione impediunt. Atq; ita hi tres ordines disponendi po-
puli curā habent. Est 7 quart? accolitoz ordo: cui vasa nō sacra credita sunt in q
bus sacramenti materia pparat. Subdiaconi vō ministeriū habent sup vasa sa-
cra 7 sup dispositione materie nondū consecrate. Diaconi vō vltērius procedūt:
administrent enī atq; contingūt materiā iam consecratā xpi sanguinem populo
dispensantes. Subseruiunt autem hi ordines sacerdotali etiam pparatione po-
puli. Nam diaconibus cōmittit euāgelica doctrina pparanda populo. Subdia-
conibus epistola. Accolitis luminis cōmissa est cura. quod ad solēnitatē doctri-
ne proculdubio pertinet. Atq; ita hi sex ordines ad septimū referunt qui sacra-
menta aut ecclie dispensatores requirunt idoneos: necessariū est supiōrē aliquam

ptatem esse in ecclesia altioris ministerij que ordinis sacramenta dispensent. Hanc
 aut maiores nostri epalem appellauere: que quis in consecratione corporis xpi sa-
 cerdotalis non excedat: superat tamen in his que ad regimen populi pertinet. Nam ipsa sa-
 cerdotalis potestas ab epali diriuatur. Et que sunt ardua circa populi curam episcopi referuatur.
 Nec sacerdotes ipsi dum corpus xpi faciunt rebus alijs vtuntur quam per episcopum consecratis
 ut altari calice vestibus. Est igit manifestum summam regiminis quod in populo christiano
 gerit ad episcopalem pertinere potestatem. Verum quis populi per diuersas dioceses ac ciuita-
 tes distinguant: sicut tamen vna est ecclesia sponsa christi: ita et vnum oportet esse populum
 christianum. Et sicut in vno populo spirituali vnus requiritur episcopus ad quem summa rei deferatur: ita
 et in toto populo christiano necessarium est vnum esse totius ecclesie caput: vnum preceptores
 atque magistrum ad quem materiae quaeque et difficultates referantur. Cumque ad vnitatem ecclesie con-
 seruanda illud potissimum requiratur ut vna sit omnis fides: circa ea vero quae fidei sunt que-
 stiones varias suboriri contingat: vnum esse principem vnumque caput oportet et summum
 iudicem qui questiones ipsas dissoluat. Alioquin sanctorum diuersitas ecclesiarum ipsas di-
 uideret atque solueret vnitatem. Quod admodum factum esse videmus ante consilium nycenum
 dum sibi quisque viuebat et ad romanam ecclesiam prius habebatur respectus. Et nos quidem
 palam videmus omnes qui tempestate nostra peregrina inuenerint dogmata: et errores
 predicant illud in primis sibi usurpare ut romanam ecclesiam auctoritatem et principatum
 diffiteantur. At cum christus deus non solum suam ecclesiam tam seruati amore dilexerit ut san-
 guinem suum pro ea effuderit crucis tormentum prope passus. Nequaquam credendum est enim in his
 que necessaria sunt ecclesiae non oportune consuluisse: cum de synagoga per ysaiam dicat
 quid ultra facere debui vince mee et non feci. Itaque cum necesse sit ad perfectum regi-
 men vnum posse a quo ceteri dependeant: minime dubitandum est quin et ordinatio
 ne christi vnus ecclesie praesit. Et nos hunc romanum praesule appellamus: vulgus papam
 nominat. Insuper cum ecclesie regimen ab eo institutum sit per quem reges regnant et
 legis conditores iusta decernunt: non est ambigendum quin ecclesie regimen optime
 sit ordinatum. Optimum autem multitudinis regimen illud est quod ab vno regitur. Id
 aut ex se patet. Nam finis optimi regiminis pax est et vnitatis subditorum. Vnitatem
 autem que pacis est nutrit nemo dubitauerit longe melius ab vno seruari quam a pluribus.
 Vnus enim dignitati congruit. Ob quam rem non est ambiguum quin ecclesie regimini
 tamquam optimo praesit vnus. Huc accedit quod in apocalypsi Iohannes ait se se vidisse
 iherosalem descendente de celo. Et moysi mandatum est ut omnia faceret secundum exem-
 plar ei monstratum in monte. Quibus et verbis quid aliud colligimus quam militantem
 in terris ecclesiam: instar esse triumphantis ecclesie in celo. At cum in illa vnus sit co-
 minus dicente eodem iohanne rursus in apocalypsi: ipsi populus eius erunt: et ipse
 deus cum eis erit eorum deus. Quis non intelligit ecclesie militantis vnum esse prin-
 cipem oportere. Recte igitur osee primo scriptum est. Congregabunt filii iuda et filii
 israel pariter et ponent sibi met caput vnum. Dominus quoque apud iohannem ait. Fiet
 vnum ouile et vnus pastor. Et ad ephesios doctor gentium paulus. Solliciti inquit
 sitis seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Vnum corpus et vnus spiritus sicut vo-
 cati estis vna spe vocationis vestre. Vnus dominus: vna fides: vnum baptisma: vnus
 deus. Sed dices fortasse vnum caput: et vnus pastor ecclesie christus est qui est vnus et
 vni ecclesie sponsus: et hic dicta gubernat: nec opus est alium adhibere pastorem.
 Vana est argumentatio tua. Nam cum omnia ecclesiastica sacramenta christus ipse per-
 ficiat. Ipse est enim qui baptizat et peccata dimittit: ipse est enim verus sacerdos
 qui sese obtulit in ara crucis: et cuius virtute corpus eius quotidie consecratur: possemus
 dicere minime necessarios sacerdotes quod quate sit absurditas nequaquam te latet.
 Scimus enim christum cum ex hoc mundo transiret esset ad patrem: cum corpore affuturus
 erat: elegisset ministros per quos sacramenta fidelibus dispensaret. Eadem enim ratione
 necessarium fuit aliquem eligere cui vniuersalis ecclesie curam committeret quod fecit.
 Dixit enim petro ante ascensionem suam. Pasce oues meas et ante passionem tu in-
 terim confirma fratres tuos. Et rursus petro ait. Tibi dabo claves regni celorum.

Quibus verbis palā ostendit potestatem clauū p̄ petrū ad alios diriuandā vt ec-
clesie seruariet vnitas. Nec fas ē vicere hāc dignitatē petro datā ad successores
eius non diruari. Mā xps ecclesias vsq; ad finē seculi duraturā instituit fm̄ illud
Isaie. ix. capitulo. Sūp solū dauid z sup regnū eius sedebit z p̄firmet z corrob-
ret in iudicio z iusticia ā modo z vsq; in sempiternū. Mā p̄as apud eos q̄ cū xpo
vixerent instituta est vt ad posteros diriuaret p̄o vnitate ecclesie vsq; ad finem
seculi. Et hoc est qd̄ ipse saluator ait Mat̄. ultimo. Ego vobiscū sum vsq; ad cō-
sumationē seculi. Itaq; liquet vñ esse potificē qui p̄sist ecclesie vniuerse. Et h̄
post xpm̄ petrus fuit illo aut̄ vita functo successores eius vsq; ad calixtū tertium
xpi vicariatū tenere. Nec pōt dici aliā quēpiā ecclesia hoc prerogatiuo gaudere.
Nec ipsa quidē hierosolomitana in qua fuit officinā nostrē salutis: z cui iacobus
frater dñi magnus p̄fuit ap̄lus. Mā xps cum vicariū suū petrū elegit: ei loco
hanc dignitatē concessit quem petrus ipse suo sanguine consecraret. Hierosolo-
mitanā autē ecclesiam quīs nycena synodus ab omnib; honorandā esse volue-
rit salū tamen esse decreuit ius cesarē palestine: que tunc eius erat metropolis
Romana igit ecclesia vt sacri canones aiunt caput omnīū est: que p̄ncipis apo-
stolorū z doctorū gentiū sanguine dedicata ibi apud se celeste regnum habere me-
ruit: vbi terrenū vsq; ad summū creuerat imperiū. Mā sicut romulus z rem;
mū ibi mortalis imperij fecerūt ita petrus z paulus celeste regnū fundauere.

Preconizat scripta eius.

Meas cardinalis senensis. Ep̄o onetē. S. p. d. Litteris tuis z letati z ob-
lectati sum. Letati quidē q̄ tempora nostra claris florere ingenijs z vim
eloquētiē passim crescere atq; ad exteras penetrare nationes animadu-
timus. Oblectati autem q̄ in epistola tua multū leporis: multūq; salis inuenim;
Et cū omnia que scribis grauiā dignaq; philosopho p̄ocul dubio sint: tum nobis
illud p̄cipuā quā dā exhibuit voluptatē: q̄ in exemplis ic̄ro z moysē quibus
impugibaris: quasi armaturis tuis quib; z defunderis z aduersariū tuū feri-
res vti nouisti. Est enī simile hoc illi quod de virgilio legim;: qui cū crīmīni sibi da-
ret: q̄ homeri versus operi insereret suo. At hoc inquit quod vituperatis laude
p̄cipua dignum est: tanq; ego danam ex manu heraculis arripuerim. Hoc ip̄idem
z nos de tuo ingenio dicimus. Perge igit z florentes eloquij tui vires sepe cre-
ce. Sic enī erit inter disertos oratores nō vulgare nomen tuū. Vale quāti es.
Ex vrbe tercio octobris. Anno dñi. M. cccc. vii.

Ex humilitate se indignū
cardinalatu confert.

Epistola. cccij.

Meas cardinalis senē. Leodrisio cribello. S. p. d. Affecerunt nos baud
modica voluptate prestans vir z amice singularis littere tue quas ex me-
diolano. xvii. kl̄ septembris ad nos scripsisti: legimus iohannis crisostomi
eplam: quam ex at̄bica romanā fecisti. Nesciebamus te ante greci sermonis gna-
rum esse: p̄ius translationē hanc vidimus q̄ te grece doctum audirem. Tanto
te magis extimamus quanto magis est duas linguas q̄ vñā nosse. Non est no-
bis iudicium de grecis. At quod latine scriptū est ex greco versum: si quid est qd̄
sentimus admodū laudabile est: tersum: suauē: nitidū. Gaudemus te huic do-
ctrine p̄fectum vt laudari ab omnibus tua scripta debeant. At quod de nobis
iudicium facis. Longe maius est q̄ nostra epigant merita: nosq; nos ipsos nec
fallimur cum laudamur. Qz ad cardinalatū euecti sumus diuine miserationis est
non nostre virtutis. Nec omnia consilia p̄i humana pōt inuestigare cogitatio.
Sepe ad nostras ruinā tendūt que nos quasi felicia vel cupimus vel admiramur
Neq; dignitas cardinaliū tantū in se boni habet quāntū p̄ se ferre videt: z qui-
dem nobis qui tante glorie impares sumus instar est potius miserie q̄ felicitatis.
Itaq; probe ad nos epistolā de exilio misisti misisti vt solamq; nostrē calamitatē

afferres aliqd: egemus em cōsolatiohe nō parua. Nam sicut pstantissimi patres
inter viles erulant boies: itaq; zignari nostriq; similes quasi a patria fugati sunt
cum cetui admiscens probatissimoz. Idq; nobis accidit in sacru collegiū accerxi-
tis in quo trementes viuimus. Farit deus vt si non implemus opiniones homi-
num: at saltē ne confundamus eos qui de nobis bona predicant. Viri prestantes
z euo nostro singulares Nicolaus arcemboldus z scenacortensis dum nos com-
mendant faciunt magis quod se decet q̄ quod meremur. Stephanus cacia no-
uarien. ad quē scribas diez obiit. Nos loco suo tuas legimus litteras. Amauit
te ille z amat proculdubio in paradiso viuens. Non em perit aia cum a corpore
abit: neq; viri boni z stephano pares ad inferos migrant: dum satis fungunt: sed
recta via celum petunt ei seruituri: eoq; fruituri a quo receperunt esse. Ex vbero
mana die. xxi. octobris. Anno dñi. M. cccclvii.

Epistola. ccciiij.

Spondet cōmendato pficere.

Mecas cardinalis senen. Nicolao arimboldo. S. p. d. Mille annis si ta-
cuisses nihil ad me aut de me scribens: nihil tñ de nostro erga te amore di-
minuissimus. Neq; em nos latet quocūq; in statu simus nos caros esse z
amatos in mente tua. Accepim⁹ modo litteras tuas quibus amicu comariū no-
bis cōmendas. Erit nobis cure causa sua: z intelliget si opus fuerit tuas cōmeda-
tiones sibi fuisse vtiles. Hic cardinalatus quē sine vllis meritis cōsecuti sumus:
nulla in re nobis voluptati est: nisi vt aliquādo prodesse possim⁹ amias nostris
inter quos tua probitas p̄cipuū habet locum. Tuum est igit vt opera nostra cō-
fidenter vtaris. Cupimus tibi consortiū z liberis bene esse. Vale optime: z nos
quando faculitas sese exhibet domino dud cōmendatos effice. Ex roma die. xxi.
octobris. Anno. M. cccclvii.

Leodrisius crebellus ad enea siluiū cardi-
nalē senen. in eplam iobis crisostomi. plog.

Epistola. cccv.

De patrem reuerentia cultuq; dignissimū dñm eneam siluiū episcopum se-
nensem z sacrasancte romane ecclesie presbyterum cardinale benemeriti-
ssimum leodrisius crebellus. S. p. d. Existimo dignissime presul inge-
nem iam esse litterarū accruum: earum quē ex omni italia germaniaq; z qd opti-
mo quozq; viro studio congratulandi per hos menses ad tuam dignitatē sunt cō-
scripte. Et quia virtutes alias: alia merita: spes etiam in futurum vberiores sin-
gillatim z facile z verē ex magna copia vt cuiusq; animus tulit (etsi non q̄dem
verbis) annotauerit: eandem tamen scribem eandemq; voluntatē videre videor
omnes imitatos esse. Quo numero cū z ipse fuerim ab amplitudine tuā nō ab in-
genio meo vires capies: statui impresentiarū: nouo ac diuerso scemate felicitatē
tibi tuā z diuine maiestatis p̄pitiū numen ante oculos ponere. Hec est epistola io-
bannis crisostomi: qui cū ex pontificali throno suo pulsus z exilio damnatus ecē
amicq; erinde sui seq; scitatis z eloqui diuini cultores merore z cruciatib⁹ affi-
cerent: ad ariacū ep̄m z ipm exilio danatū hāc eplam luctus z miseriarū p̄mo:
deinde p̄solationis plenā scripsit. Quā ego dū e greca latinā fecissem statui p̄stā-
tissime dignitati tue: ea potissimū cā dare: vt intelligas quāto meliore p̄ditione te
cū diuina pietas agat. Illū em virū sapiētia z scitate priariū: inimicoꝝ fraus po-
tētiaq; p̄fundedit: tu oīz aduersariū iudiā mirabili ingenio z vitē cādore su-
pasti. Ille ex p̄ia crudelitē pulsus ē: tu a remotis regidib⁹ quib⁹ ibi etiā feliciter dege-
res felici tñ in p̄iaz es reuocat⁹. Ille de throno suo eiecit⁹: tu ad maiore sublima-
tus es. Illi ruina suos oēs miserabili calamitate inoluuit: tua hō felicitas tū cete-
ris oib⁹ amicis z diētib⁹ tuis: tū mibi maxime p̄bennīs leticie mām p̄buit. Itaq;
leges hec diui crisostomi scripta non ingratīs oculis. Sed ita tamen vt scribētis
grauitas interpretis nouitate nō ledat. Tuā hō reuerēdissimā paternitatē diutissi-
me dñi valere p̄cib⁹ p̄cor: cuius grā vssimi p̄coney: nicola⁹ arcemboldus z scena
p̄ iij

curtensis non in hoc clarissimo senatu tñ sed in omni italia pñmarā viri eidem
sefe sumo affectu cōmendant. Mediolani. xvj. kl. septēbris.

Johannes crisostomi archiepi constantinopolitani in exilio cōstituti ad cñra
cum ep̃m z ipsum exulem Epistola e greco in latinū traducta a leo disio crebello.

Epistola. cccvj.

Serurus exbauriā merorem tui vultus z dissipabo cogitationes q̃ hanc
nubem efficiant. Quid em̃ est q̃ cōtristaris z meres: qz grauis est pcella z
acerbū naufragiū quibus ecclesia pturbat. Nec z ego scio nec quicqz in fi-
ciabit. Sed si velis harū tibi rerū imaginē fingam: mare cum videt ab ymo fun-
do ventis cōuelli: nautas vō ip̃os z clauis z remis man⁹ genibus complicare: z
ppter tempestatem desperatione deficere: non celū aspicientes: nō pelagus: non
aridā: sed p transira iacētes lamētari z flere: atqz bec quidē in mari pueniūt. Nūc
aut in nro mari peior: tumultus peiores etiā fluctus: s̃ tu roga dñm nostrū ibesū
xp̃m qui nō arte supat tēpestatē: sed spūs sancto pcellā dissoluit. Et q̃uis rogau-
ris neqz exauditus sis ne deficias animo. Nā mōi em̃ cōsuetudinē seruat benignus
deus: nec em̃ ille tres pueros liberare nō poterat ne in fornacē ignis mitterent: s̃
cū captiui facti eēnt z in barbarorū regionē deportati: nudati insup patna heredi-
tate: z ab omnib⁹ derelicti: nihilqz eis reliquū superesset: tū subito xps verus dē re-
pentino miraculo dissipauit ignē. Cū em̃ scōz virtutes ignis nō pferret: exiliū fo-
ras: z quotquot circa fornacē inuenit chaldeorū absumpti s̃. Ecclesia igit illis fuit
fornax: ip̃i vō creaturā oēm inuocabant visibiliaqz angelos z ptates atqz ita oia
colligētes dicebāt. Hñdicite oia opa dñi dñm. Aides vt scōz patiētia tignē z ro-
rē mutauit: z tyrannū cōuertit. Nis em̃ in vniuersum orbē dimissis: magn⁹ in dē
sydrach misit z abdenago. Quātā insup q̃qz acerbā penā imposuit si q̃s verbū
aduersus eos ptulisset: publice ei⁹ dom⁹ oisqz substantia diripiat. Ne igit delecta
atqz pusillo aio esto. Nā z ego cū a ciuitate expellebar nihil horū nō cogitabā sed
mecū ipe dicebā. Si quidē voluerit: impatrit me exilio dñare dñct. Dñi ē ter-
ra z plenitudo eius: si mediū secari voluerit. Secet. Isaiā habeo in exemplū. Si
in pelag⁹ me pñci iubeat: ionā reminiscor. Si me velit in fornacē mitti: tres pue-
ros habeo hoc ppeffos. Si me vult feris obijcere danielē in fouea leonib⁹ apposi-
tū recordor. Si me lapidare voluerit lapidabit: stephan⁹ mecū est pthomartyr.
Si caput auferre auferat: habeo iohēz baptistā. Si facultates arripe arripiat: nu-
dus exiui de ventre matris mee z nudus reuertar. Morat me apls dicēs. Perso-
nā hois dē nō accipit: s̃ si hoib⁹ placere xpi seru⁹ nō eēnt. Armat me dauid in q̃dēs.
Loq̃bar in p̃spectu regū z nō cōfundebar. Multa aduersus me p̃fugerūt dicētes
me in cōiōnē q̃sdā accepisse postqz iā comedissent. Qd si q̃dē a me factū ē: delect
nomē meū de libro ap̃loz: neqz scribat i libro fidei orthodoxe. Nā si bñdī q̃piā a
me factū sit ejiceret me xps de regno suo. Si vō marie bec dicētes p̃tendūt: cōdē
nēt z paulū q̃ cena facta integrā domū baptizauit: p̃dēnt z ip̃m xp̃m q̃ postqz ce-
nasset apls cōiōnē dedit: dicūt me cū muliere iacuisse nudate corpus meū z inue-
nietis mēbroz meoz mortificationē. Verū bec oia liuore impulsī fecerūt. Tu au-
tem valde cōtristaris ciriace frater p̃opterea q̃ hi quib⁹ auctoribus in exiliū pul-
si sumus summa fiducia p forum ambulant stipati satellitū turba. Verū z tu rur-
sus diuitē z lazarus memoria repete: vtri eoz in presenti seculo afflictionis vtri
gaudia cōtingent. Quid illi nocuit paupertas nunq̃d velut athleta z victor in sinu
abzabe deportatus est. Quid aut illi p̃nuere diuitie in purpura z bysso supbienti
vbi lictores: vbi satellites: vbi in aureis frenis equi: vbi parasciti z regalis mensa:
Nunq̃d tāqz latro ducebāt ad monumentū nudā aiām de mundo efferens z ex-
clamat inani voce. Pater abzabā mitte lazaru vt irriget extremū digiti z refrige-
ret mihi lingua. Oro em̃ vehementer. Quid patrē vocas abzabam cui⁹ vitam
non es imitatus. Ille p̃mussē cūctis hominib⁹ hospitiiū p̃beuit: tu aut nullius

paupis vnq̃ curā egisti. Non est q̃ lugeam aut desleam. Max qui tantarū erat
 diuitiarū dñs: aque gutta dignus nō fuit. Cū participē micarū nō faceret paupe
 rem: gutta aque nō recepit. In hyeme nō seminauit misericordiā venit estas et
 nō messuit. Et hec dñi est dispensatio qui ex aduerso statuit pditionē impijs et lu
 stis retributionē: vt sese respiciāt et inuicē cognoscant. Tūc etenim q̃libet martyr
 ppiū tyrannū cognosceret: et tyrannū ppiū martyre quē afflixit: si nequaq̃ bec mea
 verba sunt. Tu audi sapientiā dicentē. Tūc in multa fiducia stabit iustus in con
 spectu tribulatiū se. Quēadmodū em̃ viator in estu pambulās sitiq̃ ardēs si līn
 po dissimū inuenerit fontē: et multa correptus fame si ad mēsam omnib⁹ repletaz
 cibarijs p̃federit: p̃hibeat aut a potētiore aliquo mensam attingere aut cibis ve
 sci torq̃bit vebemētī animi dolore: et affliget qm̃ iuxta fontē cōfederit aque vsus
 neget. Sic in die iudicij videbūt impij exultātes sanctos: a regalis aut mēse frui
 tione acerbuit et bona tñmmodo videntes eoz vsu carebūt. Etenim cū vellet deus
 vlcisci adam: fecit e regione paradisi terrā: vt p singulas horas ad illaz respiciens
 optatā regionē vnde exierat animi dolore torqueret. Sic et nos hic inuicē nō con
 gredimur: illic em̃ nullus nos a mutua cōuersatione p̃hibebit. Videbim⁹ autē il
 los qui nos in exiliū dederūt quēadmodū lazarus diuitē et martyres tyrānos su
 os. Ne igit desperaueris sed recordare. p̃bete dicētis: subannationē hominū
 ne timueritis et eoz contēptu ne vincamini. Sicut em̃ lana a tineā sic corrodentē
 et tāq̃ vestis inueterascent. Aduerte aut et ipsum dñm quēadmodū statim ab
 incunabulis p̃secutionē patit: et in barbarā terrā enā is qui mundū cōtinet: exē
 pliū nobis factus ne moleste aduersa feram⁹. Memoria repete saluatoris passio
 nē quāta obprobria p̃pter nos sustinuit. Quidā em̃ eū samaritanū vocabāt: qui
 dā vō demonia cū gulosum et p̃scudo p̃betā. Dicit em̃. Ecce homo edax et vini
 potator et qui in principe demonioz demonia eijcit. Quid aut cū eum ad patibu
 lum ducerent. Quid etiā cū aceto et felle potaret eum. Quid cū caput eius aru
 dine pcuterent. Quid insup cū clamidē induerēt et spinis eū coronaret et p̃ciden
 tes eū illuderēt: oēm q̃ in illū cōtumelie speciē exercētes. Cūq̃ circūducerēt illuz
 sanguinarij illi canes: tūc cū nudus ad passionis locū cōduceret. Cūq̃ illum oēs
 deseruissent discipuli: et vnus quidē ipm̃ negauit: alius vō euz p̃didit: ceteri fuga
 sese occultaret: et solus stetit in medio turbe illius: dies em̃ festus tūc oēs congre
 gauerat. tāq̃ maleficū in medio sceleratoz eū crucifixerūt. Cūq̃ insepultus pen
 deret. non ante eum a cruce deposuerūt q̃ ipm̃ quidā expetijt: qm̃ sepultura cum
 ceteris dign⁹ nō videbat: cū tamen nullā in eū culpā adinuēnissent. Et dixerunt
 q̃ nō resurrexit sed furati sunt eū discipuli eius. Recordare rursus et ap̃los quē
 admodum omnib⁹ ex locis p̃secutiones patiebant abscondebant q̃ p ciuitates
 cū nō possent in publicū prodire quēadmodū petrus apud simonē coriazū latuit
 et paulus apud venditricē purpure mulierē. Nec em̃ diuitibus fidebāt. Postmo
 dum aut omnia plana facta sunt eis. Tu quoq̃ non tristeris. Audiui em̃ et ego de
 illo delirante nectario: quē constituit imperatrix in throno q̃ fratres et virgines
 afflixit: qui cōicare secū noluerunt: multi etiā eoz p̃pter me in carcere mortui sunt
 Etenim sub specie ouis lupus ille figurā ostendit epi. Nechus aut existit. Sicut
 em̃ mulier adultera est que viuente marito alteri iūgit: sic et ipe adulter est nō car
 nis sed spūs: viuente me ecclesie mee thronū inuasit. Nec em̃ tibi scriptū a syracu
 so ceciliē vbi nos regina mandauit exulare. Multe vō tribulationes in via no
 bis acciderūt: at nos nullius curā fecim⁹. Cū aut venissemus in regionē capado
 ciā et in thaurō ceciliā: cor eē in q̃ nobis obuie fuerūt patrū sanctoz viroz: nec so
 lū bi sed et multitudines monachoz et virginū imortales lacrimarū fontes effu
 dentū. Flebant cū viderent nos exiliū abeuntes dicebātq̃ secū vtilius solis ra
 dios obscurari q̃ a Iohannis ore silentiū agi. Nec me perturbauerūt et afflixerūt
 cū viderem omnes flentes circa me qui cetera omnia paruifeceram. Valde autē
 benigne nos suscepit ep̃us ciuitatis huius multaq̃ in nos charitatē ostendit vt

etiam si possibile eēt thronū suū nobis secessisset nisi nos lege teneremur. Obsecro
et tua genua tangēdo obtestor abūce huius messicie luctum p nobis memoriā ha
bēs ad deū. Et h nobis scribas obsecram?

Precorizet scripture ornatū.

Epistola. cccvii.

Meas cardinalis senen. Dogio florētino. S. p. d. Rure datas pogi amau
tissime lras tuas accepim? q nobis et iocunditati et voluptati fuerūt. Neq
enim est ali? quisq? hoium cuius scripta libentius q tua legam? Est enim
in eis et dicendi ornatu et sine quo sacrificiū veteres fieri noluerūt debiti salis co
dimētū. Gaudem? te bñ valere. Et int rusticādū pbilosophari. Etinā et nos par
vita teneret. Sūt q egregerūt inter rusticos vitā agere ex qbus nibil queāt disce
re. Nobis aut molestū est int eos versari quos nibil docere possum? Teder sem
per discere et ingri voces oibus hois aurib? inculcari nris. Qz si alterū eligendū
est: auditores libenti? q doctores ferem? Nā si pueris molestū ē sp audire: qd se
nes agāt. Poeta insignis in opib? sui initio. Semp ego inq? auditor tñ nūq? ne
reponā veratus torēs rauci thescide codri. Multi sunt bodie et codri et trasones
quos audire inuite cogimur et nibil discētes discere. Nos igit? felice dicimus q
apud eos enū traducis q te plane sapientē fatent? et audiūt p cupide. Quis alio i
loco fueris idē tibi accidat necesse ē: cui? etiā apud patres nros nomē laudatissi
mū fuit. Ad oblationes tuas nibil mō respōdem? Quā priozib? lris et quo te loco
babeam? et qles erga te sum? abunde a nobis scriptū fuerit. Credim? te arbitrari
nos et tibi et tuis ēē deditissimos q si eo es aio nibil falleris. Nos oia de te nobis
psuademus. Vale ex vrbe. xv. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclvii.

Refert nouitates italie.

Epistola. cccviii.

Meas cardinalis senen. Joban? cardinali sci angeli. S. p. d. Ex buda itez
lras tuas accepi pater colēdissime. Ex quib? vicia nō cōperto cōuentu au
strales reges dignationē tuā cū iaurinū venisset retrocessisse. Nō est mibi
dubiū quodcuq? facis optimo pñlio fieri. Turbines illarū partiū nōdū esse seda
tos: et publica et priuata causa moleste fero. Sz nouit deus/ sine cuius nutu nibil
agit? quid rei xpiane expediat qd redeas in germaniā pragāq? petes et pbo et lau
do. Qd times in re bohémica: credito nibil ego temptabo: sileo et silebo qdū vo
lueris nō tñ a dulabor. Nō sum in opinione tua vt scandalizari tentbones illarū
re putem. Sz quis mibi nō psuadeas. Nō tñ plus mibi q tibi credo. Lēdo et ca
ptiuo ingentiū meū: et vbi nō est rō auctoritati cōsentio. Illud tñ vaticinor. Nūq?
vel tua dignatio vel mea paruitas bohemiā ex integro apostolice sedis vnitā vide
bit. Itq? ego vtinā fallax sim vates et inueniar in hac pphetia ignauus. De reb?
nris nibil est qd scribā memoratu dignū. Urini cū comite cverso sicut beri et nu
diustercius bello sese agitant. Cōcordia sepe qñta nūq? inuēta ē. Cardinalis ei?
familie abest neq? securū rome arbitrat. Aplica pietas eo ē vultu q fuit dū abūsti
Difectus vrbis e grauiissima febre cōualuit. Vicinū? e regno neapolitano cu?
copijs suis in agrū picenū pfect? sigisimundo malareste bellū intñt: castellaq? nō
nulla ei ademit. Genuēses a regis classe admodū opprimunt. Legat? marchie in
dies expectat cancellariā intraturus. Que scribā non habeo plura. Cōmēdo me
reuerēdissime dignationi tue rogās vt si regē hungarie adeas. Apud cū eam ce
desse mee varinien. adiunves. Nā is cū rege polonie plurimū pōr.

Refert grates de rescriptis ma
teria scribēdi querens.

Epistola. cccix.

Dogius florētinus Ence cardinali senen. S. p. d. Quā querere aliquod epi
stole argumentū pater et dñe mi reuerēdissime nibil sane occurbat quod
aut mea scribere aut tua scire maxime interesset. Et tñ cū scribere cupiam
recurrā ad illud qd teipsum credere arbitror: me penit? tñ ēē tibi q satisfaciendi
cupidū: si quā in re mea tibi cura studio ope diligentia op? eēt: qvis bec mea polli

citatio inanis esse videt cū rure habitē vbi nec mihi quidē videor satisfacere pot-
 se: nedū alijs meā operā polliceri. Recessi iā dudū cū familia ab vrbē: declinandi
 morbi grā. Vbi suffultus libris inter hos rusticos aliquid mihi sapere videor: le-
 gens tamen sepi⁹ mitigo solitudinē que hoc tpe videt eē salubris: sed legendo as-
 sequor: vt minime videar eē solus sed in pstantissimorū viroz cetū quorū vocib⁹
 melior fio: et ab inani appetitu remotior. Verū qd in primis scribi oportuit: postre-
 mū erit. Ego tibi gratias quātas possum maximas, p lris qb⁹ mee eplē tacelegant
 tā humaniter tā amice respōdisti atq; adeo suauit⁹ et beniuole vt ne filio quidē pa-
 rens aliq̄s tanta charitate ac beniuolentiā scribere potuisset. Nec scripsi pauca
 tecū loquēdi materiā q̄rēs. Ne forte mea taciturnitate antiq̄ erga me beniuolen-
 tie obliuiscari. Vale diu et felix et me vt soles ama. Die tertia. Nouēbris rure.

Cōquerit de odio cācellarij impialis et
 petit p̄motiones p cācellariū austrie cōmitti.

Epistola. cccx.

Heas cardinalis senen. Friderico impatori. S. p. d. Accepilras a bartho-
 lomeo canonico varinien. pcuratore meo: q̄ scribit mihi se circa negociuz
 meū benignissimū et humanissimū habuisse respōsum. Nam vt retulit sibi
 henricus rieder: tua maiestas litteras requisitas ad serenissimū regem polonie
 mei causa scribi iussit. Fecit tua clementia vt confluxit erga me seruulū suū cui⁹
 auxilio atq; fauore ad cardinalatū eleuatus sum. Sed seruauit etia⁹ suam in me
 consuetudinē cancellarij vlticus qui rogatus et interpellatus multis vicib⁹
 quas iussus erat litteras expedire contempsit. Expectauit procurator meus sex
 diebus et tandem sine litteris tue maiestatis recessit. Ob quā rē negociū meū ma-
 gnū patiet detrimentū cui⁹ videbor tuo fauore priuatus. Nescio chr me ille adeo
 psequat. Nā si ego illā ecclesiā nō obtinuerō nō tibi ē aliquis amicus suus eam
 adipiscet. Supplico igit vt tua clementia p aliā cācellariā lras requisitas expedi-
 ri iubeat. Et deinceps si quid occurrat mea causa scribendū: in cācellaria austrie
 dignet mansuetudo tua id cōmittere expediendū. Nam ego vltici grām inuenire
 non possum nescio sua an mea culpa. Ego bis dieb⁹ suū cōsanguineū apud pō-
 tificē maximū adiui et cui⁹ illi dēset pecunia in domo mea alui donec expediret
 Deus sibi meliorē mentē pbeat. Noua istarū partiū bec sūt. Arsin et comes euer-
 sius adhuc bello se verant. Comes iacobus piccin⁹ sigismundū malatestā ar-
 mis laceffit. Rex aragonū genuēses classe premit: et in riparia genue plora opi-
 da vi et tractatu cepit. Papa sospes est et in rem cōtra thurcū feruentior indices as-
 surgit. Ex oriente certū est nunciū allatū thurcos apud mitelenā bello victos fu-
 gatōsq; eē. Alia nō occurrūt. Facio me cōmēdatū sublimitati tue ad ci⁹ semp mā-
 data paratū. Ex vrbē. xxij. decembris. Anno. cccclvij.

Epistola. cccxi.

Excusatoria q̄ ppositurā nō impetrauerit.
 Heas cardinalis senensis Johi nūbili. S. p. d. Accepim⁹ lras tuas quib⁹
 rogas ppositurā brumen. tibi impetrem? Voluissē? nō puerā amicitia
 tuā. fecissē? p te qd nostre vires potuissent. Nā te sincere amamus et
 fratris habem⁹ loco. Sed iā circiter menses trēs elapsi sunt: q̄ diis viceslaus bo-
 bem⁹: cū hic eēt orator dñorū de rosib⁹: eā in nostra p̄sentia a dño nro petiuit et pa-
 pa nobis cōmisit vt adueniēte tpe sibi ad mētē deducerem⁹. Itaq; nō poteram⁹
 fidē non seruare. Veri ea ppositura viceslao collata est quīs maiestas regia refer-
 uari illā postulato cuperet. Rogam⁹ igit vt equo animo feras qd factū est. Nos
 deinceps curabimus pro viribus tue voluntati mores gerere: si quid occurrat in
 quo possimus tibi adiumento esse. Nā certe anxij sumus p tua virtute tibi nō eē
 pusum. Si obtineremus varinien. ecclesiā ibi aliquid pingue tibi pcederemus.
 Sed res longa est atq; pplexa. Agim⁹ tibi grās q̄ nouitates illarū partiū nobis
 sepe numero scribis. Idq; vt sedulo facias rogamus. Datū rome. xxij. die nouē-
 bris. Anno. M. cccclvij.

Arguit de negligentia.

Meas cardinalis senen. Johi hinderbachio. S. p. d. Accepim⁹ ex litteris bartholomei canonici varinien. procuratoris nri lras in causa nra petitas q^uis a cesarea maiestate pcessas: nō tñ obtentas fuisse: qm cācellari⁹ cas expedire suo modo neglexisset. Ob quā cām bartholome⁹ q^uis sex diebus expectasset sine illis recessit. Et lz artonagus illas ad nouā ciuitatē deferre debuisset nī bil tñ factū est. Mō miramur de cācellario. Ille enī erga nos seruat suā p̄suetudinē. Sz miramur te passus esse res nras in man⁹ illius puenisse qui nosti: z nos z illū. Poteras insup cū eius pcrastinationē videbas cesarē accedere z rei nre alio modo cōsulare. Mos hic nullā habem⁹ curam aliā q̄ cesari z suis morē gerere: et scimus nos id obnoxios facere nec cessabimus vita comite. Equū tñ putam⁹ aliē nos in curia cesarea tractari. Et cū nō dubitemus p̄ncipis grām nos hīe: nō possumus nō vebemēter admirari rē ita nostrā esse neglectā. Eterū cū p̄terita rēp̄bendi facilius q̄ corrigi queāt. Regam⁹ deinceps nō patiaris: quod nos tāgit ad impiālem deferri cācellariā z cū nos hic vestri simus vos illic nō sitis nobis alie nī. Si videt⁹ aliq^u via q^u adhuc se mitti ad regē polonie possint: facito q^u amico credis eē vtile z purga morā. Vale ex roma die. xxij. octobris. Anno M. cccclvij.

Doctat in rebus suis nō
ta negligenter agere.

Epistola. cccxij.

Meas cardinalis senensis Ulrico ridrer. S. p. d. Lre cesaree ad regē polonie nostri cā scribende vt ex bartholomeo sumus edocti q^uis a cesare cōcesse benigne: obtineri nō potuerūt. Nescim⁹ an vel vltici culpa rēnuīt expeditionē an tua qui homini nobis parū amico expeditionē cōmisisti. Mos certe nō sine grandi dāno frustrati sum⁹. Si quid a nobis est. ppter qd ita debeamus in curia v̄ra tractari rogā⁹ nos certiores efficias. Etsi peccatū nrm est id emēdabimus. Mos certe qui a cesare veniūt sumā eos diligetia psequimur: ac nō solum verbis sed etiā pecunijs adiuvam⁹. velut deinceps tua amicitia negocia q̄ nos cernūt ad aliā deferre cācellariā vbi amicos habem⁹. Et lras nras cesareo culmini legito. Datū rome. xxij. nouēbris. M. cccclvij.

Conquerit p̄motiones suas
a cācellario neglectas.

Epistola. cccxiiij.

Meas cardinalis senen. Ulrico epō gurgē. S. p. d. Gaudem⁹ de reditu tuo z q^u maluisti magnā pecuniā q̄ corp⁹ negligere. Si potuissim⁹ tibi esse adiūmeto id quidē cupide egissem⁹: neq^u neglexim⁹ qd in nobis fuit q^uis p̄fuit nībil. Ita nūc res se hnt: neq^u humana neq^u diuina iura p̄odus habēt. Sed putam⁹ adhuc illū daturū penas q̄ tātū admisit scelus. Nūc qd scribam⁹ non est aliud nisi qd tecū cōquerimur nō potuisse nos in curia cesarea lras obtinuisse ad regē polonie cōmēdativas. Qd quidē nō de ce sare dicim⁹ nā sua māsuetudo benigne anuit lras scribi debere. Sz cācellaria impedimēto fuit. Cui⁹ rector pcrastinādo negavit expeditionē z pcurator nri delusus abiit nī sine dāno magno nri: q̄ lras cesareas nob admodū pfuturas arbitramur. Rogam⁹ te vt cesareo culmini exponē vel. Et si q̄s ē puidēdi mod⁹ rei mee p̄sulito. Ex roma die. xxij. nouēbris.

Etsi se tanta laude indignū sciat

mauult laude q̄ vituperio transgredi.

Epistola. cccxv.

Meas car. senen. frāscisco p̄bilepbo. S. p. d. Lras tuas frāscisce amātissime z qdē suauissimas accepim⁹ mediolani ad. viij. kl. nouēbris scriptas. Lūg bis dulce carmē sale coditum optimo. Dītores q̄z nobis reddite fuerāt z x̄sus impes ex officina tua piocūdi terliq^u: q̄b⁹ iā p̄ridē respōdim⁹. Nūc pauca ad noua scripta dicem⁹. Jobes papa tera⁹ z vicefim⁹ cū pl⁹ equo laudaret: scio inq̄t me ludis: s̄ falsa q̄z laus me delectat. Idē z nos dixerim⁹: nō sūt nre q̄s nob attri buis laudes. Scim⁹ q̄ pede claudicam⁹ quē volem⁹ centē. Laudari tñ falso q̄ v̄ero

vitupari malum? Tibi gr̃as habem? q̃ nos imortales facis. Librũ tuũ iam dudũ in cathalonĩa abũsse putamus. Nihil est qđ de illo speres. Vacua bibliotheca est p̃ter verbosas leges nihil h̃z: zenophōtē filiũ tuũ optimũ adolefcētē z tuis imbu tũ disciplinis i familiã nr̃am recepissē? z sui z tui cã libenē si facultates nr̃e tulif sent. Sz nō sũt opes nr̃e q̃ lōgũ ferãt famuloz ordinē z curiã splēdidã. Alium? te nui inefã z inē vltios bñ cardinales saq̃ eē putam? Vale z nos p̃ge amari: qñqđ id reciproci sit. Ex vrbe romana. vii. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclvii.

Cōquerit̃ p̃motoriales lras
p̃ cācellariũ neglectas.

Epistola. cccxvi.

M̃eas cardinalis senen. H̃erico senfleben. S. p. d. Negligēter factũ est qđ lre impiales nō sũt bite. Ita illi amici sũt nos alit̃ cũ eis agim? Curandũ est ne desint. Fortasse ita placet deo: regi tñ sum? obnoxij. Scim? impato rē nō eē in culpa cuius benignitatē expti sumus: vltici ea malignitas est. Cura ex periēde rei tua ē. Qđcũq; mādātũ pcuratozib? nr̃is dederis: id volum? ratũ esse. Credimus tñ necesse erit paulũ eo p̃ficiat: alioq; parũ speram? cũ te buc reditu rñ audiam? Alia q̃ mō scribam? n̄ occurrūt: italia ita se h̃z sicut heri z nudius ter cius. M̃epos pape adhuc egrotat z putat̃ euasur? Legat? ex marchia p̃pediē re dīturus expectat. Vale optie. Ex vrbe romana die. xxi. nouēbris.

Epistola. cccxvii.

Depositorũ amico impetravit.

M̃eas cardinalis senen. iuencelao hobemio. S. p. d. Seruauim? qđ p̃mi sim? z amuēte deo satisfecim? tue volūtati. Depositorũ bzumen. p̃secut? es z munē aplico z nr̃a potissimũ sollicitudinē q̃ iuuāte reuerēdissimo dño rothomagenſi cardinalē papien. alteri p̃sulentē vicin? Tuũ nũc est vt possessio nē asseq; studeas z p nobis in ecclia varimien. tuas opas impiariis in q̃ renoue indies difficultates emergūt. Faciūt dñi de roſis rē nobis gr̃issimã si bac de cã ad regē polonie te miserint. Vale. Ex vrbe romana. vii. kl. decēbris.

Epistola. cccxviii.

Excusat quare nō scripserat.

M̃eas cardinalis senen. Latino cardinali de vrsinis. S. p. d. Quis nō scri psi batten? p̃mitati tuen: nō in min? illi z dedit? z affect? fui. Sz cãm mee ta citurnitatis tua singularis prudētia p̃ sese optime nouit. Nō sũt ea tpa q̃ missitationes lraz exposcāt. Nec vidi meis lris aliqd̃ afferri posse p̃sidiũ rebus tuis qđ si vidisset etia cũ piculo scripsisset. Ita em̃ dignatio tua de me merita est. Nũc vō taceo z simul supos oro vt finē aliqñ tuis tēpestatib? tribuāt: z reddant nobis p̃sonã tuã: q̃ nō sine in cōmodo sacri collegiũ caret. Nouitates nullas ha beo scribēdas q̃s nō putē dignationi tue notas: nisi forte germanicas: s̃ simpliciti bello p̃prio hoies nō solēt externa curare. Nec scripsi ne p̃petuũ silētiũ meũ accu sares q̃uis scio tuã circūspeciōnē ita me fusi seruitore amare: vt nihil in sinistra ptē recipiat. Comēdo me itez atq; itez paternitati tue ad ei? mādata patissimus Ex vrbe die. xxvi. mēsis nouēbris. Anno. M. cccclvii.

Cōsulat̃ cōquerētib? grauami
na vrbis cōtra alamanos

Epistola. cccxix.

M̃eas cardinalis senen. Theoderico archiepo colonien. S. p. d. Ex lris q̃s mihi q̃sq; scissimo dño nr̃o scripsisti serenitatē tuã erga scām romanã p̃i m̃aq; sedē plane cognoui: neq; ambigo vbi tua dignatio sit: ibi nihil p̃clu di posse nō iustũ sanctũq;. Algo gr̃as benignitati tue q̃ palã mihi dignata ē ap̃ire qđ sentit. Ulez qz certificat? ē dñs nr̃ in p̃uētionib? q̃ i germania sũt aliq̃ tractati q̃ h̃ac sedē cōcernūt. Oro ne tua circūspeciō bis aures adhibeat q̃ nouitates ef ficere cupiūt vt vel sic emergāt. M̃aq; si romane sedis autoritas depriueret cre dīto qz nec tua nec alioz epoz salua manebit. Audito tñ quē cōsulis vt hic quoq; ea reformēt q̃ odiũ tue natiōis pariūt: z ego si mea vox audiet̃ ad id opaz dabo

Nam et hic aliqua committunt: que non laudo oia. Verum illud salubre puto ut super
grauaminibus que vestri allegat ad romanum pontificem recursus habeat: qui non ne
gabit assensum iusta petentibus. Tibi ea cura est ut ea se agat que nationi tue de qua
quodammodo unum me puto et honori et utilitati sunt. In rebus autem que tue proprie sunt ita
me habeo et habeo quoad vixerim tamquam mee sint. Scio enim quantum dignationi tue
debeo cuius humanitas multis me affecit beneficiis. Ceterum quia propositura santensis que
nunc mihi commedata est in dioecesim ac dominiis tuis sita est: placeat patetibus istis man-
dare ut officialibus meis quantum consuetum est absque controuersia pareant: ita ut gau-
deat ea dignitas se mihi commissam esse. Et cardinalis senensis apud presulem coloniensem in-
telligat non esse in ultimo loco. Nec alia modo. Comedo me tibi ex romana urbe
quarto nonas decembris. Anno. M. cccclvij.

Dedit se cesari commendatum fieri
ob neglectas litteras pnotoriales.

Epistola. cccxx.

Mear cardinalis senensis. Ulricho episcopo gurgensi. S. p. d. Suscepisti istis tuis ro-
caui? ad nos cuestigio procuratore herfordensi cum quo plura locuti su-
mus. Illud ab eo tandem obtinui? ut in causa illa testamentaria non prece-
datur nobis inscijs. Et patamus eum quietum iuxta desiderium tuum donec adueniat noster
senfleben. Est enim hic procurator vir bonus et infortunio tuo compatitur. Soli timent ne
principales sui eum tergiversari suspicent. Nec alia modo rogam? ut nos maiestatis ce-
sarum comedas et nos in gratia ei retineas quia ipse est cui per ceteros qui viuunt obligati su-
mus. Displicet nobis non habuisse nos illam fortunam ut per nos cesarem maiestas
regi polonie scripserit in causa varinensem ecclesie. Fecit hoc verum Ulrichi consuetudo que gratia
cesaris nobis impediuit. Id nobis est non damus solum sed etiam infamie. Nam qui nos
annis xv. seruasse cesari sciunt nostram parum faciunt existimationem: cum litteras commedati-
cias ex curia ei obtinere nequeamus. Deinde rogam? aliter agatur nobiscum que dies
noctesque cesari seruire et suis curialibus more gerere studemus. Vale optime. Ex ur-
be romana die sexto decembris. Anno. M. cccclvij.

Denegata dispensatione ut in
sacris constitutus nubat significat.

Epistola. cccxxi.

Mear cardinalis senensis. Johanni frunt. S. p. d. Affecerunt nos littere non
paruo gaudio vir prestantis et amice singularis: quoniam nunc scribis et interna ani-
mi tui patris. Credimus te uti non in sulco consilio si cum nequeas continere coniugium
quod quis quis id prius cogitandum fuerat antequam initiatoris sacris ordinibus. Sed non sumus
dum oes que futura prospicere valeamus. Quoniam hic vetus est ut legi carnis resistere nequeas
melius est nubere quam viri: non tamen bec pontificis summa ut dispensandum censeat: statim sua se-
nitate: nec putat unum concedendum quod multos innoxium vertat malum: et unum pati pro-
mulgum non inconueniens arbitrat. Expectandus est qui ut tute agas alteri? aplatus qui mi-
rior sit. Nescimus tamen an vita tantum comes erit. Nam sepius agimus promouimus omnibus. Tu
quam de nobis geris opinionem ut deponas rogam? neque enim nos hic sumus? quod arbi-
traris. Utinam ita viuamus ne cardinalatum indigne videamur adepti. Cupimus
nos sepe reuerendissimo patri domino nostro colonienensi facias commedatos cuius vita diutur-
na cupimus? et sue dignationi re gratam facere optamus. Deposito sci florini et tuliniano
ut nos offeras petimus? quos inter amicos observamus. Nec fecerit de iohanne polart
dicimus. Sumus enim omnibus obligati. Vale et procuratores nostros ut aliquid consequamur
adiuvamus. Datus rome die. vij. decembris. Anno. M. cccclvij.

Comittit diligentiam perfectus
sui et indulgentias impetravit.

Epistola. cccxxij.

Mear car. senensis. Johi tolner. S. p. d. Que scribis oia cum voluptate legi-
mus aduertentes que nos ad sinceritatem et amorem persequitur. Tua nobis et fides
et pudentia magno emolumento est. Circa re proposituram expectamus decanum pro-
curatorem. Sed ille fortasse id tardior est quia sperat nouis que eundem legibus sese magni
fieri. Utinam magnus sit cum reipublice utilitate christiane. Intelligimus? ecclesiam quam nobis

p ppositura dimittere intēdit tōmū bīe rūmofaz quā palatīn? com es ecclie sum
ptib? repari vult. Qd si forte reddid? pluriū annoz in ea pferant id nobis eet one
rosum. Rogam? igit? attente ista penſes z cūcta nobis reſcribas. Pro ecclia col-
legiata impetrauim? ſeptē annoz indulgētias plures obtinere nequim? z illas
ad .x. annos duraturas. Si volūt expedire poterunt hi quibus ea cura cōmiſſa ē
Nos q poſſum? cū honeſtate p ecclia varinien. efficiere volūtarij ſum? Comēda
nos epo z decano ac iohāni de pakenſtein amicis optimis. Et vale in dño ſemper
Ex roma die. vij. ſeptēmbriſ. M. cccclvij.

Epistola. cccxxij.

Notificat animū de ſe ſentientiū.

Meas cardinalis ſeneniſis Iohāni cardinali ſci angeli. S. p. d. Accepi ex
laurino lras tuas. Scripſiſti nos hic oia bene agere. Putaui id yronice di-
ctū eſſe nūc yroniaz oēm ab fuiſſe cōtēdis. Cede vincentiq? to manū. De
re altera bobemica nō eſt q mō diſputem? libris nō lris eet agenda z tādē ſua
cuiq? ſua remaneret. Velle dignatio tua i germania potiūſq? in hūgaria de greſ
Idq? putare vtili? Res pnicioſe agitant? q cōtra nos ſūt gallicana appetūt ſan-
ctionē q nobiſcū ſentiūt papatū ex aplica ſede reſtrūt. Tua prudētia multū vtilis
eſt ad obuiandū priuſq? vuln? inſigat. Sūt quidā de biſtantib? q ſe oia vno x-
bo modificaturos aiūt ſi cū impio ad ptes illas emitterent. Sz ita ē humana cō-
ditio ois pluriſ apud noſtipos q apud alios ſum? Cum xba ſiūt de tua puiſione
apud pōntificē maximū abūde ſe ſua ſanctitas tue dignatiōi neceſſaria miſtrare af-
firmat. De bñficijs biſpanicis ſcis nō dubito meā vocē eē tenuiſſimā q nec ſenen-
ſia impetrare valeo. Mona ſūt apud nos ſicut heri z nudiūſterci? Rex aragonū
claſſe ingētī liguriſ minat? z tuſcos eritat. Iacob? picciniū? obſidionē tenere fer-
tur ppgulā ſigifmūdī oppidū. Sz met? eſt maxim? ne ſigifmūd? z ipe ſim? pueni-
tes iuſſu regis ſ ſenā. pſciſcant diuiſionib? laborātē. Mā finito octobri nō ē iaco-
bus ampl? ſenēſib? obligat? Nec alia mō. Comēdo me reuerēdiſſime pinitati tue
ad eius mādāta paratū. Ex roma die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvij.

Excitat ad ſatagendū
tpe cōgrue z iuſtanti.

Epistola. cccxxij.

Meas cardinalis ſeneniſis. Procopio de rabenſtein. S. p. d. Preſūptio nra
forteſſe eſt q tibi in patria inter neceſſarios int? dulces amicos conſtituto
lras dātes ab illis te vertere ad ſcripta nra pſidim? Sz nos ſum? etiā ami-
ci z timem? ne int? delicias tuas obliuioni demur? q ſi pſumim? nimis: pſūptionez
charitas pepit. Tibi certe non erit facultas qn viſſo epigramate nro ad interiora
trāſeas inq?rēda. Scis em q nō fruſtra ſolem? ſcribere. Sz q dēciſis magnū eſt
Scis quāto labore pcluſionē i re bobemica deduxim? ſcis q ſint aduerſantes z
magni z rubri capig. Mūctēp? ē neruos intēdas tuos z opam naues dñi rex apd.
te ē: cū dūto ferrū dñi calet z nobis qcelerrime ſcribito q nūq? in facto illo decrim?
Meſcūm? an cardinalis ſci angeli p? optim? ad te vētur? ſit quēadmodū papa ſibi
mādauit: crederem? dignationē tuā vtilē eē in tāto puctu qd de? pcedat. Roga-
mus te vt in cā varinien. eos fauores nobis pbeas qſ ſperam? Mā lukotibi no-
tus nobis aduerſat? z bz fauorē regis polonie: italia ſatis qſcit. Sz met? maxim?
eſt ne finito mēſe octobri: rex aragonū etruriā inſeſtis ſignis terra mariq? petat
Mā z claſſem habet ingētē: z iacobū picciniū cū exercitū miſit in marchiaz
De meliora pmittat. In cā olonumerenſi faciem? cōtēplatione tui quecūq? pote-
rimus. Tu aut? deinceps curato vt lre regie ad papā dirigende in cauſis epalib? ſ
ad nos trāſmittant. Eſic poterim? magis prodeſſe. Mā cauſe illis cōmitti ſo-
lent qui lras regias pntant. Et ita nūc factū eſt cū dñs papien. illas habuiſſet. Ex-
pedit igit? poſt hec cōſiderare qui ſint illi quib? lre cōmittunt? afferende. Cupim? ſ
vt nos maietaſti regie z magnifico gubernatori ſepius cōmendes. Tale optime
Ex roma die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvij.

Portat ut rex dieret fides
bis quos longa experientia nouit.

Epistola. cccxxv.

Mneas cardinalis senen. Henrico senfleben. S. p. d. Vre tue. xxvij. septē.
Hic scripte hodie nobis reddite sunt. Cognouimus rex gestar apud vos
ordinē. Omnia placet pter q discordia que principes cragitat. Sed post
bellū erit aliquādo paci locus. Rouarella si comēdauit amicū nō miramur. am-
bo gallizant: ardet homo incredibili desiderio: ut theutonicus videat et theuto-
nice rector. Rex si sapiat his vtef cū quibus salis comedit modū. Cardinalē sci
angeli probatissimū patrē cupimus albanā reuifere et consulere rebus agendis:
mitto sibi litteras apostolicas super facto varinien. ecclesie in fauorē nostrum et
contra lutikonē curato ut sibi q̄celerrimē tradant: ne nostri procuratores impe-
diant circa possessionē si q̄s p mendacia regē detineret: scribēdo q̄ papa spes da-
ret pro lutikonē: comēdamus tibi paulū legendorff ut iuuēs cū in adipiscēda pos-
sessione decanat? glogouie maioris quā sibi cōferri fecim? bonus vir est et omni fa-
uore dign? Si placuisset tibi olomūsen. ecclesia. idq̄ tuis lris intellexissem? omis-
semus ad honorē tuū pcurandū sed visum est reuerentiā tuā non habere in ea re
animū: ideo supsedimus ne credentes placere displiceremus. Hic non sunt noua
memoratu digna nisi q̄ piccininus iam est in marchia et obsidet locū cui nomē est
pgula Sigismūdi malateste. Prefectus vr̄bis egrotat sed cōualitu rus creditur.
Vale optime. Ex vr̄be romana die. ij. nouēbris. Anno. M. cccclvij.

De codē et petit regis nuptias cōfautas. Epistola. cccxxvi.

Mneas cardinalis senen. Iohanni rhode secretario regio. S. p. d. Facis p
be q̄ ad nos sepe scribis. Ostēdis em̄ te nostri amicū: et voluptate nos affi-
cis ornatissimo dicēdi genere regiā maiestātē nībil credimus nō iuste non
prudenter agere. Tum q̄ sua natura in bonū fert. Tum quia stipatus est cōsilia-
rijs optimis. Cupimus eius nuptias faustas esse et orbi futuras quales sperant
Comendasse rouarellam in suo recessu hominē de quo scribis nībil miramur am-
bo parisijs studuere: ambo gallizāt. sed maior ille rectorē se germanie et patrē
regis videri vult. Regia nō maiestas si more patrio vtef illis se credit quibus cū
salis modium edidit et amicitias veteres preponet nouis. Gaudemus te cōsecu-
tum esse beneficiū et iam deniq̄ obligatum ecclesie: videbimus te. pculdubio ma-
gnū si vixerim? Es em̄ apud eū regem qui tue vtuti debita nō denegabit premia:
tm̄ perge ut cepisti et ab optimo regis latere nūq̄ discedito. Qui si nos aliquando
comēdaueris facies: qd̄ de tua erga nos charitate nō dubitam? Datū die. iij. no-
uembrijs. Anno. M. cccclvij.

Comēdat se foueri in causa
varinien. ep̄atus.

Epistola. cccxxvij.

Mneas cardinalis senen. Nicolao listio. S. p. d. Credimus te miro pfrui
gaudio in bobemiā reuersum. Rogam? ne diuitie pragenses memoriā ti-
bi nostri auferāt: sed cures poti? quō res inchoata cōcordie suum teneat
cursum et nobis rescribas persepe. Causas quoq̄ varinien. ecclesie tāq̄ tuā tibi cō-
mēdamus: neq̄ cū nobis sine te frugifera erit: stude ut frequentibus litteris ex cu-
ria regis procuratores nostri ad possessionē capiendā missi iuuamē habeant: et cō-
fundant tuo patrociniō qui nobis aduersi sunt: videbis que scribimus magnifi-
co cācellario. Cura ita sacri ut cupimus ne plus apud regem videant valere qui
iuniores sunt in eius gratia. Credimus te plane intelligere que dicimus. Nostra
italia nūc quiescit: soli genuenses cū rege aragonū lites habet et Sigismūdos ma-
laresta q̄ quē missus est iacob? piccinin? sed magnus timor est ne sigismūdos ipse
cū comite iacobo cōueniēs aduersus etruscos nostros incēdū vertat et regia clas-
sis thelamonē aggrediat. Nā id iā hoies augurari vident. Cetera apud nos q̄-
scit. Vale optie et serenitati regie filq̄ gubernatori nos aliqū comēda. Ex roma.

Petit creditū restitui.

Epistola. cccxxviiij.

Mear cardinalis senen. Alrico riedrer. S. p. d. Miramur nō esse reuersū eū cui mutuas dedim⁹ pecunias cū in cā laurimen. ab impatoria maiesta- te fuisset missus. Si qd de eo audiueris velis. pcurare vt nobis fiat satisfactio. De tua dispensatione faciem⁹ cū dñō correctore quātūz erit nobis possibile. qz cognoscimus nos esse obligatos in oibus more gerere voluntati tue quātū facultas adest. Fuisset tamē necesse vt alias cū de priorib⁹ dispensationib⁹ noticiā nō habeam⁹. In cā varinien. credim⁹ iā te expeduisse nunciū nrm: si qd fiendum deinceps est cām illā amicitie tue cōmēdam⁹. Gaudem⁹ reuerendū patrem dñm gurcen. libertati restitūtū eē. Sed dolem⁹ graui eū pecunia mulctatū: sue sapiētie fuit equo aio tolerare hui⁹ mūdi cōsuetudinē in quo nihil est certi. Cupim⁹ tandē pacē esse inter cesarē z regē quā deus ipse largiat. Nos hic aliā nō habem⁹ noua. nisi q rex aragonū comitē iacobū piccininū cōtra sigismūdū malatestā misit. sed multoz opinio est illos duos duces int se cōcordiam habituros. iunctis viribus ptra senā ituros. Nescim⁹ de futuris iudicare. Classis magna regis: tyrenū nauigat equoz: z dum genuensibus minatur. genuen. z florentinos simul territat: reliqua omnia quiescunt. Nec imperatorie maiestati significare poteris. nosqz sibi cōmēdare ad eius semp inādata paratū. Datū rome die. ij. nouembriis. Anno M. cccclviij.

Creditū repetit vt fideiussoria liberet.

Epistola. cccxxix.

Mear cardinalis senen. Johi binderbach. S. p. d. Accepim⁹ lras tuas q nobis gratissime fuerūt. Cōgaudem⁹ tibi bñ succedē vīnā z pacē in cōturbas. Expectam⁹ fratrē tuū vt q̄cito redeat z ambrosio satisfaciāt: q nos sepe in cā pecuniaria molestat. Expectam⁹ tandē aliqd grati audire. Cōmēdam⁹ mus tibi ecclias nras in grecz: z in birminge vt tuo fauore iuuent⁹ z nobis deniqz vtilēs esse possint. Silt z iacobū nrm sucher tibi cōmēdam⁹ in agēdis suis. Cupimus vt nobis sepe scribas z nos impatorie maiestati cōmēdes. In ppositura tua vsqz mō nihil sentim⁹ aduersū: si qd senserim⁹ erit nobis amīq cura vt dī. Aliā nō occurrūt. Vale optime. Ex rome die. ij. nouēbris. M. cccclviij.

Cōgaudet redēpto ex vinculis z se totū pollicet.

Epistola. cccxxx.

Mear cardinalis senen. Alrico epō gurcensi. S. p. d. Quis pinolestum nobis est q audiui⁹ de magna pecunia tibi imposita. gaudem⁹ tū q carcerē euasisti z tandē libertas parta est. Si qua sūt q tui cā facere possum⁹ habes nos in oē desiderū tuū z pnos z volūtarios. z illi sum⁹ in amicitia q semp fui⁹. Rogam⁹ vt equo aio feras fortune nouereātis impetū. qz hic est mūdi cursus: z is recte vti⁹ eo q min⁹ mouet aduersis. Vale optime. Ex rome vt supra.

Epistola. cccxxxi.

Pellicet p motionē.

Mear cardinalis senen. Johi nihili. S. p. d. Focūda sūt nobis oia scripta tua qbus germanica negocia patefacis: q̄uis nō ea sūt q vellem⁹. Deus aliqñ finē imponet diutine calamitati z psanguineos reges nō sinet inter se odijs ampliorib⁹ deslagare. Italia nra non minus q̄ germania discors est: vbi semp aut viget bellū aut belli metus instat. De beneficijs postulati olomunzen. nō videmus quid p te fieri posset cū postulato reservata petant ob ecclie tenuitatē. Curauimus conferri tibi iam pridē canonicatū vtrislauien. quod tibi concessa⁹ exposuisse debuit. Si varinien. cōsequimur ecclie erim⁹ tui in primis me mores z dices nos te. pculdubio amauisse. Vale z serenissime impatrici cōmēdatus nos facito. Datū rome die. ij. nouembriis.

Excusat se de gestis cōtra varadien.

Epistola. cccxxxij.

Meas cardinalis senen. Jobi troester. S. p. d. Scripsim tibi p nicolaum creul quid fecerim in re varadien. patris optimi. Rndisti nobis oia bene se habuisse fuit nobis id gratū. Sed accepim postea rouarellā xbis suis oia in bono relalter trāstulisse que nos ipsi feceram? et pōposus illū ventosum ac fumo plenū quē optime nosti oim rerū auctore dixisse credim? patrē illū sapiētes nō plus credere q̄ necesse sit: et optime nosse q̄ sit natura galloꝝ quos necesse est cacumina petere: vt inde clamātes meli⁹ audiant. Sz ista quorūsum velint. pri⁹ pāt dilabant q̄. Mos qd fuim⁹ id erim⁹ erga varadien. Tu cura vt valeas et nobi q̄sepissime scribas cui⁹ lras scim⁹ veraces eē. Datū rome eodē die quo supioꝝes. Comiseret copatit mereti super morte amia.

Epistola. cccxxxiij.

Meas cardinalis senen. Andree vicecomiti. S. p. d. Accepim hodie litte ras tuas antea vō nullas. Obitu reuerendi patris epi nouariēsi. vna tecū deploramus: deus illi misertus sit et locū pacis dederit. Vellcm⁹ audire de te meliora et oia tibi ad votū succedere. Mā te loco fratris amam⁹ cui⁹ nobis amicitia quondā dulcissima fuit: et nūc gratissima recordatio. Miramur magnificus scarauia nō te fraternis oculis intueri. Scribem⁹ tibi et p virili nra hortabimur ne carnē suā deferat. Laudam⁹ magnificū alexandru qui tibi non deest et nomini suo satisfacit cuius est esse liberalē. Mos si qñ pinguioꝝ fortuna respicerit: nō vābimus obliuioni andrea nrm cui et p sua virtute tenemur. Et q̄ ex illa domo nat⁹ est cui debem⁹ oia p beneficijs que inde accepimus. Vale.

Dispensationē sup bigamia obtinere nō potuit.

Epistola. cccxxxiij.

Meas cardinalis senen. Jobi de lisura. S. p. d. Nō potuim⁹ dispensationē pro amico tuo obtinere sup bigamia. Difficile banc rē summi pōtifer arbi trar⁹ est. pro eo q̄ contra cōcordata vexari dicebat. Fecimus verbū dño nostro mandauit sua sanctitas vt vocato iudice causē precipereamus ne vltorius pcederet. Iudex erat bernardus de busco quē nos vocauimus eum et volunta tem summi pontificis notam sibi fecimus. Is pariturū se ait: vbi cōstiterit illum contra concordata vexari. et nunc id discutit. Quantū nostre facultatis erit non violabit concordia nationis pro cuius honore semper pugnabimus. Per vigan dum secretarium inoguntini misimus tibi alphabetum et nunc duplicamus si soꝝ sitan illud non recepisti: poteris scribere mentis tue conceptū: et consulere eccle sie necessitati. Motū est nobis acumen ingenū tui multūq̄ tuo iudicio deferimus Labore tuo nostroq̄ quictā cōsecuta est ecclesia nostris diebus apud germanos Faxit deus ne lacerari videamus quod aliquando refarciuimus. Multa rumor affert et germanos fieri gallos imitatione contēdit. Nobis illa vīa salubrior eē vi detur qua patres nostri ambulauere. Si noua tentabunt itinera nouaq̄ pericu la inuentent. Nec facile sua in dyocesi quisq̄ pontifex papatū habebit: et sunt qui querunt et eius rei causa nigrum in candida vertunt. Sed tu bene vale. Audies vocationem oratoris principum que hic facta est. Utinam ea aliquid boni pa riat. Datum rome. iij. die nouembꝝ.

Epistola. cccxxv.

Dollice se germanice pficere.

Meas cardinalis senen. Jobānt tolner. Accepim lras tuas pro quibus gatas tibi agim⁹ qui nostris in rebus fideli sollicitudine vrens: grauiam⁹ te sed non pōt fieri quin amicoꝝ vtamur opera. Et nos aliquādo si deus dabit aliquid pro te faciemus: Expectamus cyriacū qui venit in facto prepositu re et quantū in nobis erit cōcordabim⁹ cū decano. q̄ postq̄ pmissum est nolum⁹ retrocedē. De p̄benda worima ciēsi scripsim⁹ vt petro morez geres. habita aliq̄ recōpensa. nescimus quid ille fecerit tecū. Idē quo q̄ de p̄bēda collegiata sentire cupimus quō se habuerit ille cui p̄missimus cedere. Quod nouissime accepta sit

alia p̄benda noienſo nō placet. Nolum⁹ eē in pace cū iſtis paruis beneficijs: nec
intēdū? ſi poſſum⁹ cupiā eē moleſti. bñficiū q̄s p̄ cōcordata nolum⁹ acceptare id
eſt monaſteria: ⁊ vti nā poſſem⁹ facere etiā ſine p̄poſitura: q̄z nolum⁹ illi nationi
quīs mō displicere: ſi neceſſitas v̄get ſi ſtatū tenere debem⁹ cōueniētē ⁊ reputam⁹
nos eē germanos q̄ tanto tpe illi nationi ſeruuiū? Qd ſi natio illa nos p̄ſus ex
cludere vult: eā ſerem⁹ aīo: nec minimū bñficiū ampli⁹ in illa q̄rem⁹. Qd de beni
gnitate illoꝝ platoꝝ nō arbitramur eē. Vale ex roma quarta nouēbris.

Magnificat reſia ex amore mittē
tis ⁊ mallet facto q̄s nōo gratus eſſe.

Epistola. cccxxxvj.

M̄as cardinalis ſenē. Ludouico beatoꝝ q̄tuor coronatoꝝ cardinali le
gato bononiē. S. p. d. Et oliuas ⁊ tūtera quib⁹ me honorare voluiſti cu
pidiſſime accepi: tu q̄ hoc gen⁹ alimēti bicarū ⁊ p̄cioſus ē. Tu q̄ id gen⁹
alimēti ex amātīſſimo ⁊ mibi p̄cipuo ⁊ benefactori ſingulari venerit. A quo que
cūq̄ venerint nō poſſunt mibi nō eē gratiſſima: ⁊ reſia q̄dē tanto acceptioꝝ ſunt
quāto iſ q̄ mittit amātioꝝ ē. Quā rōne nō potuiſſent munera tua apud me eſſe io
cūdioꝝa q̄ ſūq̄q̄ ⁊ me amari a dignatōe tua nō vulgari ſum: exptus ⁊ ego tue
reuerēdiſſime p̄ſentati tāq̄ p̄i optimo ⁊ dñō benigniſſimo ſus affect⁹. Vellē autē
ea i me facultas eēt q̄ poſſem me gratū oñdere nō nōo ſi facto. Scio tñ prudētā
⁊ maſtuctudinē tuā ex me nihil ampli⁹ expectare q̄ poſſim ⁊ in redditiōe bñficio
rū ai tñ inſpicere p̄mptitudinē. Sz me mulē dignationē tuā moꝝer qd ſemel di
ctū eſt id nūq̄ indictū erit. Moſti q̄ fuerūt in e nos nōa dñ agere de me ad card
nalatū p̄motōe: nūq̄ ex aīo meo illa caderet: nec vñq̄ id cōmittā vt tāi bñficiū i
me moꝝer dici poſſit. Qd ſi nō ſcribo ad tuā benignitatē nō moꝝer mea deuotio nec
imū? amo. Ad tuā reuerēdiſſima p̄mitas exptiet ſi q̄ i re mibi poſſibili mea oꝝa
vt dignabit. Nec plura mō. Datū rome die. viij. marcij. Anno. M. cccclvij.

Excusat q̄ cōtra cōmendatū
ſniam p̄uile iuſticia exigente.

Epistola. cccxxxvij.

M̄as cardinalis ſenē. Latino cardinali viſino. S. p. d. Reddite fuerūt
nobis iſe tue q̄bus gundiffalui familiaris tui cām cōmēdas. Legi tua ſcri
pta nō ſine iocūditate cū plena eſſent charitatis ⁊ beniuolētie. Illud autē
moleſtū fuit q̄ deſiderio tuo moꝝer gerere nō potui. Nā iudex in cā p̄ſtitut⁹ ſolum
verū ſeq̄ debui. neq̄ ſas fuit ad dextrā vel ad ſiniſtrā dedinare quoad tñ licuit p
tē familiaris tui iuuare nō deſtiti. Accerſui ad diſcuſſionē negocij tres ex rota vi
ros p̄ſtabiles quos p̄tes ipſe delegerūt cū bis fuit ⁊ auditor me⁹ ⁊ iobes de ceſari
nis nō indoctus legū interpres. viderūt bi regiſtra: ⁊ plurib⁹ inter ſe dic⁹ de meri
tis cauſe cōſultarūt. Poſtea corā p̄ſtituti retulerūt familiari tuo baud quoz ius
cōpetere. Idq̄ p̄ter vñ oēs affirmauere. Volui ⁊ ipſe cognoscere cām ne lip
pis oculis iudicāre. Neq̄ bis cōtentus ſeorſuz aduocaſi aliquos iuriſconſultos
⁊ deniq̄ nemo fuit qui gundiffalui partes tuendas diceret. Eapropter interpel
latus p̄ ſententia feci quod iudicis fuit. Si tua reuerēdiſſima paternitas iudex
 fuiſſet. baud aliter ſeſe habuiſſet q̄ ego. Antū quod potui nō obmiſi. Induxi autē
partem aduerſam ad exp̄ſarū diſmiſſionē: ſi familiaris tuus nō appellauerit. Nec
acta ſunt per me in cauſa gundiffalui. Doleo nō fuiſſe ius pro eo ſecutus ſum in
dicia collector⁹ auditor⁹. Scio dignationē tuā non plus ex me velle q̄ ſerat bone
ſtas. De reliquis que apud nos agunt nō ſcribo paternitati tue quia nihil hic ſit
quod te fugiat. De germania credo audiuiſti matbfam vaymode filiū in regē ele
ctum hungarie annis. xvij. natū q̄uis in bohemia eſſet captiuus: ſed quinquagi
ta milibus aureis redimif. Bohemie regnum adhu c pendet ⁊ ſtatus aſtrie ad
diſpotus raſcie moꝝer eſt. Cardinalis auinionē: reuerſurus breui creditur. Act
nam idem faceres cum tuo honore ⁊ cōmodo tu ipſe poſſes. Ex roma die. ix. mar
cij. Anno. M. cccclvij.

l q

Meas cardinalis senen. Vobi roct. S. p. d. Calamitatē illā lugubrē deplo-
randāq; regis la distai mortē: alioꝝ officio tue dignationi inotuisse autu-
mo. Ob quā rē. p tua erga ip̄s deuotione iā plene inueterata. incredibili te
dolore affectū cē certū scio. Nūc autē te praga ad quā in fausto totiꝝ orbis auspicio
cū regia celsitudine ꝑcessi wiennā remigras: putauī mibi de hac re ad te aliquid
scribedū eē: conātē tñ id facere suspiria lacrimae ⁊ singultū ita impediūt: vt mibi ex
ea morte ꝑceptꝝ dolor nō mō renouari: s; augeri videt. Quid autē potissimū i hac
publica clade explicē nescio. Magna ē varietas sermonū q̄ genere morē fatū ob
ierit. Ego nō etiā scio nemini ꝑius me cedē optē habitudine noticiē huiusce rei:
q̄ q̄ creberrime apud regē etiā egrotatē sum versatꝝ: tñ silendū potꝝ eē dico h tpe
q̄ loquēdū: scitā rē illā indies magis clarescere. An adolescentē regē robustissimū
nullū ꝑius vel doloris indicū sentiētē: cū quo die lune ꝑtereunte mortē: vsq; ad
noctis horā terciā summa postrema ⁊ facili leticia fui. xxxvij. horaz interuallo ali-
quō genꝝ mortis naturalis ꝑsternere potuisset an quē vel minimꝝ q̄sq; ex eiꝝ fami-
lia neq; post eū vllus: etiā eoz q̄ ei egrotatū quotidie affetimꝝ. aut alioꝝ q̄ spīā mi-
nime sortis: hoc genere mortis interit. Sed repūmā ego me ne dolori nimū idul-
gere videar. Scio ꝑcopiū ⁊ nicolasi tuū aliē ad te scripsisse q̄bus certe nihil cedo
huiꝝ rei noticiā. Nā neuter eoz regē egrotatē alis vidit. Et vt q̄sq; optime de bo-
hemis sentit: ita hāc rē maxie dissimulat. De hoc satis ego hic ago dies admodū
molestos: ita ⁊ legati illi q̄ oēm frāciā petierūt ꝑ regio thalamo. Legati illi q̄ in fe-
lici boi frāciā petierūt ꝑ regio thalamo ad nuptias sepulchrū cōpēnēt. Q̄ ianes
nr̄as cogitationes. Q̄ caduca fallacēq; spē ex tāto ⁊ tam magnifico nuptiarū appatu
⁊ splēdore: tā incredibilē merore subito interuenire posse q̄s credere quisset. Sed
illā clade qua totus orbis ꝑcussus ē in salutē mutare nequiuimꝝ. Et tantū de pu-
blico de trimēto. De ꝑuuaq; rebꝝ nihil ē qd magnopere tue pietati scribere queā. Ea
q̄ mibi nūc scribis de electo olomunzen. curare vt mibi mos gerat. magna volu-
ptate ꝑcepti. De ꝑapit vt sedulitas tua voto potiat. Dux albertꝝ hic agit expectas
portionē hereditatē ex regia morte ad se deuolute. satis modestus ē in petitiōe sua
quātū ad se ꝑtinet. Cesar in noua ciuitate expectat. Post hec de ipsis cōponēdis
cardinalis scī angeli ager ⁊ meditabit. Qm̄ sigismūdu dux in itinere esse dicitur
ego rōnibꝝ meis ita ꝑspiciā vt regia morte nō oīno attenuatꝝ aut fractus videar.
Que dū ꝑfecero nō patior id tuā dignationē diu latere quā immortalis deus diutis-
sime in columē cōseruare dignet: in quā etiā spes mea nitit. Ego ad ecclesiā meā
me recipiā donec turbationū australiū euentū serenitas illuxerit ego quoq; emer-
gā wiennē die. xx. decembris. Anno. M. cccdvij.

Mortat circa plura de
diligentia ⁊ solitudine.

Epistola. cccxxix.

Meas cardinalis senen. Henrico senstleben. S. p. d. Gratissime fuerūt no-
bis lre tue quibꝝ regiū in bohemia transitū significasti ⁊ nuptias excellen-
tes in praga futuras. Retulimꝝ singula sanctissimo dño qui mox litteras
scribi iussit ad cardinalē sancti angeli legatū mandās ei vt euestigio bñgaria post
habita ad regiā maiestātē se conserat eius nuptias honoraturus. Mittimꝝ tibi
litteras ipsas siue bñemia sunt rogantes ne graueris q̄ totius ea sibi transmittere
q̄ pondus habent in senō modicū de rozam nro fecimꝝ verbū aplice pietati ne-
gat ip̄e dñs nr̄ decimarū aliq̄s bullas illi cōcessas eē. Laurentio rouarelle bñ a te
ꝑsilia ⁊ auxilia ꝑstita sunt. cū charitati tue magꝝ magisq; cōmēdamꝝ. Rē vtiatista
uien. cpi oportune absoluimus sicut ex venecilao cognosces: restat episcopum
ipsum nobis in agendis nostris fauorabilē fore. Iudices ex bartholomeo canoni-
co nostro quid actū sit in ecclesia varinien. Rem totā suis cōmisimꝝ bumeris vt
ab eo finis habeat qui dedit initū. Gaudemꝝ te de reditu cogitare. Sꝫ ꝑius cu-

prius negociū nrm epatus absolui q̄ redeas. qd̄ facile fiet si quēadmodū fama est rex polonie ad pragā se ptulit. Cura int̄ cetera vt ea obligatio habeat in q̄ magis mgr̄ pruscie auctori nro in q̄q̄ milib⁹ florenoz quos mutuo recepat sese obnoxii fecit quēadmodū bartolome⁹ p̄fat⁹ plene istrut⁹ ē. Noua alia h̄ nō sūt nisi q̄ int̄ vrsinos et comitē euerfuz heri treuge vsq; ad annū p̄māsure indite fuerit et ab vtraq; pte recepte qd̄ saluberrimū et reb⁹ agēdis appime pducit. Inter regē aragonū et sigismūdu malatestā p̄cordia tractat⁹ q̄ si quereret vt spes ē res ita lica admodū quietabit. Vale. Ex roma die prima octobris.

Amonet p̄motionē regis sp̄si exigere ad regē polonie vt epatū varinien. cōsequat.

Epistola. cccxl.

Micas cardinalis senen. Nicolao liscio. S. p. d. Jocu de fuerunt nobis lfe tue quib⁹ regiā maiestātē in bobemiā trāscitū cē cognouim⁹ pclaras ibi nuptias pcurā. Et nā oia p̄ssimo illi et serenissimo regi ex sua cedant. Credim⁹ cōueniēte sech potētissimo rege polonie et adueniētib⁹ principibus vt fama ē cōplurib⁹ i eo cōuētū aliqd̄ tractari debere qd̄ religioni xpiane saluberrimū fiat. Legat⁹ ap̄licus sicut sibi mādātū est ad vos si dualebit p̄sus se pferet: quo cū sapientē erit de re tibi nota tractādū nā ei nō oia q̄ alijs placet. Rogam⁹ rē nri epatus varinien. si rex polonie affuerit curādā suscipias. nā vbo vno sublimitas nri regis eā absoluet. Stude vt magnific⁹ cancellari⁹ bocipm cordi habeat: nihil est enī qd̄ dubitē fieri nō posse in quo sua magnificētia neruos intēderit suos. Cōmēda nos p̄bitari sue: eiusq; bone valitudini p̄sule. Mā ei⁹ sanitas et nra et multo rū p̄speritas ē. Cōmēda nos etiā veterib⁹ amicis et p̄sertim varidien. si affuerit gubernatori dñis de rosenberg et dñis de cleua: sicutq; selenboni et alijs illius regni p̄cerib⁹ quoz cōmoditatib⁹ ip̄ studere p̄mi erim⁹ et voluntarij. Bellū qd̄ in foribus vrbis hui⁹ accusabas tādū māsisse: heri p̄ inducias ānales sublatū ē interea par integrā cōponet. Turbide fuerūt res nre bacten⁹ nūc serenescūt et vie secure fiūt Jacobus piccinin⁹ in marchiā petit trāscitū sigismūdo malatesta illaturus bellū Sz h̄ q̄z incēdū extinguere a mittit p̄difer marin⁹ qd̄ si p̄ spe fecerit tota ferme italia cōquiescet: et ad tutandū cōtra thurcorū p̄fidia verā xpi religionē liber⁹ intēdere poterit. Hec p̄cipio et cardinali si assit cōicata esse cupim⁹. Tu vale pro tua cōsuetudine nostri memor. Ex vrbē tercio kal. octobris.

Indignat⁹ papa ep̄o herbipolen. ppter pecuniā sublatā et beller inuriatū.

Epistola. cccxli.

Alixus ep̄s seru⁹ seruoz dei Theoderico archiep̄o moguntino. S. r. a. b. Ex lris tuis quas in fauorē venerabilis fris nostri Johis ep̄i herbipolen. nuper ad nos misisti. plane p̄cepim⁹ fraternitatē tuā de gestis ipsis ep̄i alie instructā esse q̄ veritas ipsa requirit: nūq̄ enī tua moderationis integritas tam efficares apud nos p̄ces. p̄ eo porrexisset. si facta ipsius aperta tibi cognitaq; fuisset. Intolerādā nāq; et detestādā p̄sus est ei⁹ p̄sumptio: qui pecunias auctoritate ap̄lica collectas et apud fideles manus recōgitas: auctoritate p̄pria violentē eripe et in vsus suos cōuētere nō erubuit. Et cū nro nomine ad restitutionē ip̄az pecuniaz requireret: nō solū mādātā nra cōtempnit: sed in nos quoq; probra iacere et maledicta cōferre nō dubitauit: nūcijs q̄z nostris quos honorare tenebat minas inferēs eos ex territorio suo nō tā recedere q̄z fugere cōpulsit: cū nra et apostolice sedis iura requireret. Hec est cur sub colore charissimi in xpo filij nri regis cipri illustris excusationē p̄dat: tanq̄ ad illū ex ordinatione nri p̄decessoris dicte pecunie p̄tineat. Scim⁹ enī abunde qd̄ cū ipso rege sit agendū: nec quisq̄ est tam parum habēs ingenij qui romanū pontificē de talib⁹ pecunijs liberā habere dispositionē ignoret que cum ita sint: tolerauim⁹ tamen iam septē mensibus ep̄i contumaciā et rebellionē: expectantes non sine māsfuctudine si forsitan ad cor reuersus cū debita humilitate erroz suū recognoscēs oportune satisfaceret: s̄ quāto mitius secū agim⁹: tanto duriorē eius cōtumaciā experimur. Adiraremur cer-

tē si quisq̃ alius episcop⁹ eo modo erga nos se haberet. Sed multo magis in isto
 miramur quem nos ipsi promouimus. Et nisi fallimur primus ep̃s est quē nos in
 pontificatu nostro pronūciāuerim⁹. Volem⁹ tales esse primitias nostras: euz
 potissime nobis infesum esse quā nōstri honoris p̃e ceteris cupidissimū esse de
 cebat. Omittim⁹ iuramentū ab eo nobis prestitū et verba quē sui p̃curatores no
 bis de eo fecerunt: cum p̃esulatiū cōmisimus: longe aliter sese habet q̃ vt putau
 im⁹ vel nobis de ipso persuasus fuit. Verū q̃uis pro tanta et tamnotoria dicti
 ep̃i rebellionē merito ad vltiora p̃cedere et cōuenientis aiaduersionis in eū con
 suram extendere deberemus, vt tamen p̃ecibus tuis quātum euz deo possum⁹
 deferamus. et quanto maior est dicti ep̃i contumacia: tanto clementia nostra luci
 dius ostendat. mādauimus in cā ipsa sic p̃cedentim p̃cedi: vt posset interim:
 si velit tua fraternitas dictū ep̃m ad debitā satisfactionē inducere. ipse vō sese cor
 rigēs cū camera n̄ra sicut tenet cōcordare. Quā autē cām aliā dilectū filiū iobannē
 hēleri et liberos ei⁹ cōcernentē ad partes alemanie remitti petis. nō est q̃ tuo de
 siderio p̃cedere valeam⁹. nōsti enī vt arbitramur q̃dure q̃q̃ acerbē sentitū esse di
 cit p̃ dictū ep̃m in scultetū vxorē et liberos. Quos postq̃ diuis carceribus manci
 pauerit: et aliq̃dū grauiorib⁹ afflicto molestis: vix tandē cū p̃missione vt ad mādā
 tū suū redirent extra territorii suū dimisit: bonis oibus excussos pauperes et mi
 seros: nulloq̃ nisi amicorū leuamine sustentandos. quib⁹ q̃d difficile sit in partibus
 illis cū tali ep̃o iudicialit̃ cōcedere nō ignoras. *Sz agit cā ipsa corā iudicib⁹ rote*
nostris inter grapes et optimos iuris interpretēs: q̃ tā pauperi q̃ diuiti iusticiā mini
strare cōsueuerit. apud quos nō potētia vel grā sed sola veritas valet. Si iusta ē
ep̃i cā poterit p̃ p̃curatorē idoneū se defendere: si minus tolerandū erit iudiciū
q̃d rite p̃culdubio in hoc negotio statuet. Nos autē fraternitatē tuā exhortamur
vt p̃missis p̃sideratis ip̃i ep̃o ea suadeas q̃ sibi ad salutē et bonorē cedant: nec ve
lis ei⁹ opa qualiācūq̃ sint ita tueri vt illi magis errāt q̃ nobis et aplice sedī recta
monēti fauere videaris. Datū rome die. xv. octobris. M. cccclvij. Dictata p̃ enā.

Littere credentiarū.

Meas cardinalis senen. Rodoco electo mratistauien. S. p. d. Cōmisim⁹
 aliqua paternitati tue referenda n̄ro noie bartholomeo canonico ecclesie
 n̄re varinien. sup reb⁹ ecclesiā ip̃am et antecessoris nostri bona p̃cernētib⁹
 Rogam⁹ igit vt sibi in his que nostro noie dixerit plenā credentē fidē et in agen
 dis oportūm fauorē prestare velis: sicut de tua erga nos singulari charitate ple
 ne confidim⁹. Nos ad beneplacita tua omni tpe parati et voluntarij sumus. Ex
 roma die. xv octobris.

Laudat diligentia legati et mādāt cōcordiā
 inter impatorē et regē hungarie conari.

Epistola. cccxliij.

Alixtus ep̃s seruus seruorū dei. Dilecto filio iobanni cardinali sancti an
 geli apostolice sedis legato. Salutē et apostolicā benedictionē. Ex litteris
 tuis diaci. xvij. iulij datis intellexim⁹ te in partibus illis moraturū per ali
 quod tempus. vt quid tibi agant quidue parent facili⁹ intelligas: ac nobis et fi
 lio charissimo nostri regi hungarie q̃celerrime significes: Intelleximus et antea q̃
 gesseris in regno bosne. Laudamus opa tua et oia p̃ te gesta prudenter et accurate
 recognoscim⁹. Cōmendamus quoq̃ circūsp̃ectionē tuā et animi p̃stantiā ac boni
 tatē que dum xp̃i dei n̄ri negociū agit. ne labore frangit: nec timore det̃rat: neq̃
 periculo yllō a sancto p̃posito detinet. Multa tibi debet apostolica sedes. et q̃dē
 pro singulari virtute tua. proq̃ grauib⁹ laborib⁹ quos perpeffus es scimus nos
 plurimū tibi obligatos: conabimurq̃ vita comite p̃ tuis meritis p̃sonā tuam bo
 norare. nūc tñ necesse est vt perseueres in sancto ope: p̃sonāq̃ tuā a labore cepto
 non retrahas: s̃ p̃ tua excellētī prudētiā i his cōtinues q̃ salus ecclesie ex te depe
 dat. Cūq̃ ad res fidei cōtra thureos p̃specte dirigēdas maxime necessariū sit. vt

charissimi in xpo filij nri. fridericus impator romanor: z ladisla? hūgarie atq; bo-
 hemie rex inter se cōliati. in thurcos arma cōuertant. sicq; modo quedaz dicta
 inter eos indicta ad pacē tractandā: in qua dilectus fili? nobilis vir ludovic? ba-
 varie dux tanq; mediator futurus asserit: vtile nobis videt? z quodāmodo neces-
 sariū. vt z tu quoq; eo te conseras in tā sancto opere nostro nomine tuas partes
 adhibiturus. Eapropter mādāmus tibi vt nisi alia causa magis necessaria in bī-
 garia te retineat ad impatorē z regez prefatos gressus tuos q̄ totius dirigas eos
 ad pacē ducere coneris z oia facias que tibi videbunt? ad recōciliationē ipso-
 rum p̄ncipū necessaria. Etenim videt? rebus agendis omnino conducere q; tu dictos
 p̄ncipes adeas. siue per ipsum ducē ante tuū aduentum par cōcludat? siue non.
 nāq; si pacē factā inuenieris qd̄ deus pro sua misericordia largiat? habebis expe-
 ditā viā qua p̄ncipes ipsos ad ducendū contra thurcos exercitiū efficaciter in-
 uitare possis: z alia multa sunt in alemania gerenda que tuā p̄sentia expōscūt.
 Sin? qd̄ quod absit concordia nondū factā inueniens. laborandū tibi erit totis vi-
 ribus vt eam perficere possis. Nisi em̄ p̄ncipes ipsi depositis inter se discordijs
 ad cōmune bonū vnanimēs fiant: nō videmus quid per hūgaria cōtra thurcos
 patrari possit laude dignū aut exultatione. Verum quia sepe occurrūt in quib?
 personaliter adesse nō vales z tamē tuā diligentia expōscunt: misimus ad te di-
 lectum filium laurentium rouarellā sacre theologie professore z subdiaconū nrm
 quē mittere possis ad ea loca que tu ipse adire non vales. Is enim sicut in mādā-
 tis a nobis habet quicqd̄ iussus exequet? z a tua voluntate nullatenus deuiabit
 Insuper vt intelligas que nūc in partib? rheni p̄ electores imperij tractant? facim?
 tibi copiam l̄rarū n̄rarū quas impatori trāsmittim? vt fm̄ scripta nostra z tuā sin-
 gulare prudentia eo te meli? gerere valeas. quo fueris de singulis occurrētib? plen?
 informatus. Datū ro. die. xvj. octobris. M. cccclvij. Dictata p̄ enā.

De liberatione habita
 respondere pollicet.

Epistola. cccxliij.

Alixus eps seru? seruoꝝ dei. Charissimo in xpo filio nro karolo regi fran-
 corū illustri. S. z. a. b. Audiui? ea que dilectus fili? nicolaus parui secre-
 tarius tuus ex parte tua seriose nobis exposuit. sup̄ nōnullis negocijs ve-
 nerabile fratrē nostrū wilhelmū ep̄m ratanen? z quendā iohannē de albicst mili-
 tem nouatei. diocesis ac nōnullos officiales tuos cōcernentib?. Intelleximusq;
 plane desiderū tuū eo intendere vt p̄fatus miles simulq; dicti officiales tui a nō-
 nullis excoicatiois z alijs cēsuris ecclesiasticis p̄ dilectū filiū iohannē tinctoris cau-
 sarū sacri palatii nostri auditozē z capellanū nostrū: ad instantia dicti ep̄i fulmi-
 natis absoluant? z nihilominus aduersum dictū ep̄m cā cōmittat? sup̄ nōnullis
 excessibus: q̄ ab eo siue eius. pcuratore in psonis executorū quarūdam l̄rarū n̄ra-
 rū ad petitionē tuā venerabili fratri nro archiepo turonen. directarū cōmissi z p-
 petrati dicunt? volum? p̄ nra informatione etiā ipius ep̄i. pcuratores quid dice-
 rent intelligere z cōsideratis omnib? bin cōderelatis. Quis causa nobis p̄plera
 videat? ac difficilis. serenitati tamen tue que de nobis z aplica sede plurimū meri-
 ta est cōplacendū duximus quēadmodū secretario tuo p̄fato plene respondim?
 Datū rome. iij. kl̄s decembris. Anno. M. cccclvij. Dictamē necē.

Horat? rōnib? notabilib? ad p̄cordia cum impatore
 z excusat se de rumorib? agguatiois germanice nationis.

Ep̄i. cccxlv.

Alixus eps seruus seruoꝝ dei. Charissimo in xpo filio ladisla? regi hūga-
 rie illustri. Salutē z apostolicā benedictionē. Intelleximus non sine gra-
 ui displicentia mentis nostre z amaritudine cordis. q; adhuc inter charis-
 simum in christo filium nostrū fridericū romanorū imperatorē augustum z tuam
 serenitatem. nō solū discordia sed apertū bellum perduret. z bin cōde subditi ve-
 stri verant? z lacerant?. Que res tanto molestior nobis ē quāto mai? exinde xp̄ia-
 ne reip. detrimentū resultat. Est p̄fecto res detestabilis q; vos qui vna ex familia
 x iij

nati estis, primi sanguine: fratresq; patruces: tantis adinuicem odijs feruetis vt
 etiā armis decertetis. Dolendū est q opulentā et nobile patriā vestrā nunc ferro
 nunc igne dissensio vestra deuastat: et illas vires inter vos consumitis quas debe
 retis in hostes fidei p tutela xpiane religionis effundere. Et quis impatori pre
 fato tanq primo inter seculi principes aduocato ecclesie et protectori fidei catho
 lice potissime incūbat: pace in suo imperio pcurata: totis conatibus in eos mili
 taria signa trāsferre qui nomini xpiano insultare nitunt. Tibi tamen non minor
 cura esse debet ad hostes fidei propulsandos: et maxime thurcos qui regno tuo
 hungarie latissimo et quondam florentissimo non solum vicini sunt: illiq mole
 stias indies inferunt: sed etiam non paruas eius prouincias sibi vsurpauerunt.
 Dolemus certe et angimur vehementer: cū indies ex illo regno xpianos capi et in
 barbaricā deduci captiuitatē accepimus: miramurq; te non maiori studio teneri
 pro defensione ipsius regni q; videamus: qui dum in austria cū patruale tuo cō
 tendis prefati regni curā postposuisse videris: tāq; plus doleas vnā tibi p xpia
 nos viliā auferri q; si per thurcos vna prouincia surripiat. Certe illud palam ē
 q cum tu et dictus imperator inuicem discordes estis et domestico bello impliciti
 non solum hungaria sed tota fere xpianitas in periculo ponitur. nam quomodo
 gallici et hispani vel anglici contra thurcos exercitum ducere curabunt in remo
 tis agentes. quando vos qui prope estis. et quorum potissime res agi: inter vos
 dissidentes nihil cogitare videmini. super his que thurcorū perfidia gens aduer
 sus christianos indies molitur. Est igit super q; dicere possumus periculosa bec
 vestra discordia: nec vidimus quin mala infinita prouinpant: nisi q; celerrime tu
 et imperator pfatus simul conciliemini. Audiuius tamen vnū quod nobis con
 solationi est: dilectum filium nobilem virum ludouicū baurie ducem in austria
 descendisse. concordiam inter vos tanq; cōmunem amicum practicaturum: nos
 autem dilecto filio nostro Iohanni cardinali sancti angeli apostolice sedis lega
 to: qui iam dudum pro salute regni tui hungarie. proq; cōmuni christianoꝝ
 vtilitate non sine magnis laboribus et expensis ibidez cōmōrtus est: litteras de
 dimus vt ad imperatorē et tuam serenitatem confestiz se conferens: omne studiū
 suum ad id conuertat vt tandē lites vestre tollantur et penitus sopiant: redeatq;
 ea inter vos beniuolentia quam propinquitas vestra requirit: et nos desideram.
 Interea dilectus filius laurentius rouarella sacre theologie professor nuncius et
 subdiaconus noster. simul cum dilecto duce ad eam pacem pro viribus se agita
 bit. Velit igitur tua serenitas ad ea que pacis sunt animū inclinando ita se habe
 re: vt iam deniq; finis imponat domesticę dissentioni vestre: nec velis audire eos
 qui fomenta suggerunt dissentionum. sed modos quoslibet idoneos perquirere: vt
 in austria ceterisq; tuis dominijs pacificat ad defensionē hungarie predictoꝝq;
 thurcorum ericium insurgere possis: et ita efficias vt imperator tuam erga se cha
 ritate intelligens vna tecum vocatis ex alemania subsidijs exercitum pro tute
 la fidei et regni tui salute ducere inuitet. Insuper quia nonnullos per germaniā
 rumores esse audiuius tanq; nos nationem ipsam diuersis modis aggrauem
 mittimus copiam litterarum nostrarum quas imperatori dirigimus tam super
 pace tecum habenda q; super rumoribus huiusmodi: vt si forte ad aures tuas ob
 locutiones istiusmodi peruenerint. babeas ex nobis vnde serenitatem et innocē
 tiā nostram tueri atq; ostendere possis: bec scribimus tibi pro ea charitate qua
 personam tuam prosequimur: qui postq; te hic rome in minoribus constituti vi
 dimus: et tuam indolem adhuc in etate tenera considerauimus: ab illo tempo
 re personā tuam tam singulari quodam affectu dileximus: et existimantes te pro
 magno aliquo xpianitatis bono ad maxima reservari. de bona validudine tua ac
 felici statu semper curiosi fuimus. Tuus nunc est que a nobis scribunt bona mē
 te recipere. et spem quā de tua probitate concepimus adimplere. Datum rome
 Anno. M. cccc. vij. Dictamen enee.

Consulat meliorem esse pacem
certam quam desperatam victoriam.

Micas cardinalis seneſenſis. Sigismundo malatesta. S. p. d. Fuim⁹ hoc mane
cū sanctissimo dñō nro dñz cācellari⁹ tuus audiret: et intellexim⁹ que dicta
sūt taz p sanctitatē dñi nri q̄ p ipm cācellariū sup cōtroversia q̄ inter sere
nissimū regē aragonū et te est: circa quā rem etiā seorsum dñs nr nobiscū locut⁹ ē
In summa videm⁹ ipm dñm nrm affectū esse statui tmo velle q̄ ei sp bene cōsultus
ē. Oportet tñ suā scitatē habere respectū nō modicū ad p̄ficiū regem aragonum
et habere oculū ad terras ecclie et iō necesse est vtrūq̄ se habeat: nec pōt sp oīa
facere que vellet. Quib⁹ ex reb⁹ p̄sideratis oibus p directione rex tuaz ad evitā
dū picula que possunt emergere: videt nobis consultū esse q̄ tu de summa pecu
niarum quas regia maiestas a te petit offeras illā quantitātē sine vlla dilatione
psolvere queliquida est. De parte autē alia sup qua p̄tendis nō teneri: p̄beas mē
sam in qua dicta pecunia parata sit ad requisitionē regis casu quo sanctissim⁹ do
minus noster decerneret te obligatū esse: et affirmes te velle stare determinat⁹ dī
dñi nri. Et hec videt nobis via rōnabilis. nec putamus aliō mō rem bene sopiri
posse. Rogam⁹ vt p̄sideres oīa et recipias p̄silia eoz qui te amāt: nec velis p mo
dica pecunia te in piculo ponere: q̄ non est parvus aduersari⁹ tu⁹ nec res bellice
sp ex opinione succedūt. Melior ē multo certa pax q̄ desperata victoria. Scim⁹
te nō libentē audire p̄silia. Quia tñ periculū puincie timem⁹ nō possum⁹ facē qm
ea q̄ nobis vident⁹ vtilia significem⁹. Tuū est in bonā partē recipere que a nobis
sincera mente scribunt. Datū rome sexto kl. decembris.

Petit adiuuari ad cōsecutio
nem epatus variniē.

Epistola. cccxlvij.

Micas cardinalis seneſenſis. Jacobo lodonio medico. S. p. d. Habuim⁹ ex fer
raria lras tuas libentius te vidissem⁹ p charitate qua sumus tibi affecti.
Det de⁹ vt aliqñ simul repiamur. Facerem⁹ libentē oīa que possem⁹ p tuo
honore et vtilitate. si nō videm⁹ in dō comoditatē tpa em mala sunt: si quid occur
rat nō erim⁹ tui inmemor. Rogam⁹ vt cōmendes nos impatorie maiestati et iu
ues latore p̄ntiū ad expeditionē suā i facto nre ecclie variniē. quā si obtinere po
terim⁹. nō erit qñ vtilitas tibi redundet. Salutes ex pte nra vlcicū ridet et walte
rum zebinger ac cācellariū impiale et alios amicos nros. Volem⁹ multū de captu
ra epi gurgeſenſis. et iohānis vignad et alioz vtinā possem⁹ eoz liberationē pcurare
nihil omitterem⁹ ex nobis possibilibus. Johannē binderbach cupim⁹ nostro no
mine saluari. simulq̄ dilectū filiū nrm fridericū cū cōiuge tua honestissima. Vale
in xpō optime nri memor et amās vt soles. Datū rome. vij. kl. decembris.

Emittunt⁹ plura apostolica scripta ptra mur
murantes de grauamine nationis germanice.

Episto. cccxlvij.

Micas cardinalis seneſenſis. Laurentio rouarelle. S. p. d. A latore p̄ntium re
cipies quatuor bullas apostolicas et vñū officiū transfigurationis. Ex bul
lis vñā reddes impatori simul cū officiū et breui sibi directo. Alias bullas
curabis mittere trib⁹ p̄ncipib⁹ electorib⁹ simul cū breuib⁹ suis. Extant et alie tres
bulle apostolice simul cū duob⁹ officiis ac trib⁹ breuib⁹. Officia dirigent regi hū
garie ac dñō legato. bulle quoq̄ eisdē: tertia vō strigō. sed hec oīa mittim⁹ p aliū
nunciū qui post biduū recedet. Si te inueniat in curia regis hungarie assignabit
tibi ea sinat⁹ tradit per seipsum regie maiestati que sibi dirigunt. Alia vō curabit
transmitti archiepō et legato. Nec alia circa hec. De negotijs rbeni multa referūt
tur nō bona p̄pter que necessariū erit vt q̄primū cū consilio impatoris et cum lris
suis ad partes illas te trāsseras et labores iuxta cōmissionē tibi traditā. Interea
bonū est vt p̄cures q̄ imperatoria maiestas scribat archiepiscopo magdenbur
genſi. simulq̄ regis nri in p̄mis treuerenſi. et salzburgenſi: vt si querant⁹ ad aliquā
cōuentionē in facis ecclie nō cōsentiāt. sed ad seipam oīa referant q̄ q̄rūt. Et

suadeat ut si qui sunt qui nouitates querāt illis nō assentiāt qz periculū est in mo-
ra. Habebis mor alias litteras dñi nři qui plenius de hac materia ad te scribet ⁊
intelliges rei gravitatē ac periculū bonū est etiā laborare apud ducem bauarielū
douiciū: vt scribat palatino rbeni cōsanguineo suo ne se implicet cōuēctionib⁹ eoz
qui cōtra sedē apostolicā aliquo modo moliunt: psuadēdo sibi q multo facilius
filij principū pmoueunt per sedem aplicam q̄ per capitula vel ordinarios. Et
hoc bene cura in auribus principū cōculcare qz veritas est. Vale ⁊ scribe sepius
quō tibi succedat. Datū rome. viij. kl. decembris.

Horat⁹ ad excusationē graua-
minis germanice nationis.

Epistola. cccxlix.

Alixus eps seru⁹ seruoz dei. Dilecto filio henrico leubing notario nřo.
S. ⁊. a. b. Intellexim⁹ veridico relatu nōnullos eē principes germanice na-
tionis ecclesiasticos ⁊ seculares qui de nobis ⁊ de nra curia murmurantes
nationē germanicā nimis per nos grauari p̄tendunt. Id faciūt in ore hominū q̄
sepe bonū quod habet nō cognoscunt: nec sub alicui⁹ regimine quātūcūq̄ optimo
quiescere possunt. Scim⁹ te deuotiū eē sancte sedi aplicē: ⁊ nostri bonoz cupidū
nec placere tibi ea que p̄ter ordinē sūt. Eapropter mittim⁹ tibi copiā nōnullarū
lřarū quas charissimo in xpo filio nostro friderico romanoꝝ impatori semp au-
gusto super hac materia direxim⁹ vt intelligas plenissime mentē nřaz. Et habecas
ex nobis quō bis respondere possis qui nobis detrahūt. hortamur etiam pro zelo
quē geris ad romanā ecclesiā: vt sumpta oportunitate venerabili fratri nřo archi-
epo magdeburgē. qui sicut accepim⁹ ad nouitates inuēat. que imperatori p̄fato
scribimus: aut litteris aut verbo cōices: ipsum q̄ hortaris ne peregrinas sequat⁹
opinionēs: sed more p̄decessorū suoz in solida sancte sedis apostolice doctrina cō-
quiescat. Idem etiā facies apud dilectū filiū nobilem virum fridericū marchio-
nem brandeburgē. sacri romani imperij electorē ⁊ apud alios vbi videris eē ne-
cessariū. In qua re nō solū nobis sed ipsi deo cuius res agit plurimū cōplacebis.
Datū rome. Dictata per eneam.

Epistola. cccl.

Horat⁹ audire suo noie loquentē.

Alixus eps seru⁹ seruoz dei. Charissimo in xpo filio Ladislao regi bun-
garie illustri. Salutē ⁊ apostolicā benedictionē. Audiui⁹ ea que dile-
ctus filius wenceslaus canonic⁹ vřatislauicē. tuo nomine nobis exposuit
⁊ quantū cū deo potuimus ⁊ vt semp in animo gerimus: desiderio tuo satisfecim⁹
Diximus eidem quanto desiderio cupiam⁹ te cū charissimo filio nostro friderico
romanoꝝ impatore reconciliatū ad ea tendere que pro defensione fidei catholice
⁊ tui regni hungarie tutela necessaria esse vident⁹. Et quāto cum ardore cupimus
regnū illud bobemie sub tuo regimine extirpatis heresum dogmatibus ad vniō-
nē verā sancte matris ecclie reuerti: sup quibus rebus velis ipsum wenceslaū no-
stro noie loquentē audire: ⁊ sicut de tua in cōe bonū affectione cōfidim⁹. nos tandē
in p̄missis p̄solari. Datū rome kl. decembris. M. cccc. lxxij. Per eneam dictata

Excusatoria grauaminis

Epistola. ccclj.

Alixus eps seru⁹ seruoz dei. Dilecto filio nicholao cardinali sci petri ad
vincula. Salutē ⁊ aplicā benedictionē. Considerauimus diligētē ea que
nobis scripsisti super practicis quas nōnulli principes ac prelati in parti-
bus rbeni tenere dicunt in negocijs ecclie: perpēdim⁹ quoq̄ cōsiliū tuū salu-
bre ⁊ optimum esse. Eapropter scripsim⁹ charissimo filio nostro friderico roma-
noꝝ impatori semp augusto: sicut p̄ copiā presentib⁹ insertā videbis. cuius tenore
plecto habebis ex nobis quō bis obuiare possis qui nřm ⁊ apostolice sedis bo-
norē confundere nitunt⁹. hortamur igit⁹ vt scripta nřa vbiq̄q̄ necessariū esse vi-
deris publicari ⁊ mentis nře serenitate sicut teneris ⁊ de tua in cōe bonū affectū
ne nō dubitam⁹ manifestari p̄cures. Datū ro. Per eneam dictata.

Murmur grauiaminis germanice Nationis
referat et notabilibus omnibus enervat.

Epistola. ccclij.

Mneas cardinalis sene. Martino cancellario archiepi moguntini. S. p. d.
Fuit nobis epistola tua non minus iocunda quam grata: ex qua valitudines
tuas simulque coniugis tue bonam esse cognouimus et natum tibi esse filium que
archieps moguntinus pro sua benignitate de sacro fonte leuauit quod tibi et bo-
norum esse et utilitati non dubitamus. Faxit deus ut filius supplex sit: et tue virtutis be-
res atque doctrine. Audiuimus deinde que vir probus et modestus vigilius eiusdem
archiepi secretarius tuo nomine nobis exposuit: que duo principaliter fuisse. Pri-
mo enim que sunt apud moguntinum de sanctissimo domini nostro et ipsius curia in-
dies quere de narrauit ex ordine. Secundo retulit quo animo sit idem moguntinus
contra romanam ecclesiam et ipsius sanctissimum dominum nostrum: et quod ad obuiandum per-
uersorum hominum machinationibus necessarium tibi videtur intelligentiam quandam fieri
inter sanctissimum dominum nostrum et ipsum archiepiscopum. Intelleximus etiam per quam
media eandem intelligentiam recipiendam esse putas. Sunt non parua que nobis signifi-
ficas neque illotis attingenda manibus. Facis nobiscum ut amici cum amicis solent: li-
bere atque aperte loqueris et confidens quod geris in animo patefacis. Id hoc ex amore fieri
cognoscimus: teque veteris amicitie memoriam antiquum seruare morem aduertimus.
Cum simul in noua ciuitate degeremus: nihil tunc tam arduum fuit: nihil tam arduum atque se-
cretum quod alter nostrum non conuicere alteri facis probe qui longo licet loco interval-
lo disiunctus nobis nihil putas reticendum esse. Faciemus et nos idem erga te. Aperie-
mus tibi omni ex parte animum nostrum atque (ut amicitie nostre conuenit) summa cum
libertate loquemur. Considerauimus igitur in primis que dicuntur contra summum pontificem
apud germanos fieri murmura. Nec miramur siquidem nullus unquam locum beati pe-
tri tenuit qui non latrantium dentibus impeteret. Nec magni putamus si quis detrabit
calixto cum magistro eius sciam detractum fuisse christo. Aerax est enim saluator: ipse nec po-
terit veritas nostra metiri quod non est discipulus super magistrum nec seruus maior domino ger-
mani tamen (si vix fateri velint) similiterque reliqui christiani nihil habent cur de calixto
murmurare possint. nisi quod enim pontificem tradidit nobis de quo digni non fuimus. Neque
enim beatus sanctissimi presulis mores plebi sue conformes existit: qui cum diuinam in ter-
ris agat vitam: angelis potius debuit presidere quam hominibus. Nihil pius pater quod suum est
dixit. cogitatus suos oes iactauit in domino. honorem christi saluatoris nostri: defensiones fi-
dei: decus ecclesie: salutem plebis toto conatu: toto studio: tota mente perquirere. Nisi
fuiisset exacta ipsius solertia et incredibilis ad conueniendum iam thurcorum sentas non buga-
ria modo pertraxisset: sed ipsam quoque alemaniam infectis armis petens: christianis om-
nibus terrorem simul ac laborem iniecit. Nam si victi apud hungariam et perstrati sunt
magnum thurcorum exercitus: non est cui post deum alteri gratias quam calixto christiani de-
beant. Ipse enim solus fuit qui torpentibus ac pene dormientibus christiani orbis prin-
cipibus legatum in hungariam misit: hungaros cum thurcis induciarum fœdera querentes
prohibuit: labentes animos erexit: copias congregauit: bellumque illud committere sua-
sit: in quo primum etate nostra thurcorum dominus turpissime fugere visus est: et salus
christiano populo parata. Tacemus que gesta sunt in oriente per dardaniam apicam: et que
in albania et alijs quam pluribus locis ipsius domini nostri pecunijs per tutela fidei indices ge-
runt. Nihil aliud sua scitans in animo gerit quam suo tempore ita inimicos saluare: crucis bu-
miliare. ut tandem vocata a domino creditur sibi ecclesia in statu securo ac tranquillo reli-
quat. Ob quam rem nescimus profecto quid sibi velint qui tam sanctum presulem et tam de communi utilita-
te sollicitum calumniari presumunt. Nam quod auxilium a vobis exoriat inique presus accusatio.
Nihil enim preter posuisti iura recipit nisi fortasse sponte sua nonnulli dardani contra thur-
cos offerat quos paucissimos esse constat. Etiam tot erant qui tante rei ac necessarie opti-
me subueniret. Ecclesiarum electiones canonicas qui videtur a sua scitante petenti aut ecce-
lesias metropolitanas seu cathedrales in alemania referuari longe a veritate recedunt.
Nulla electio reiecta est quam constitit fuisse canonicam pontificalis ecclesia in

alemania nulla reservata est: specialiter a dño nro contra concordata vestra. nec
 est eius ppositū neq; fuit bacen? quicq; agere. Et quis nemo imputare possit si
 sua sanctitas dignitates principales in collegiatis ecclesijs siue primas post poti
 ficales reservauerit: neq; em cōcordata in hoc aduersant nō tñ inueniet facile re
 seruationes beneficiōz nisi p cardinalibus aut aliquibus fortasse maximis viris
 ab eadē sanctitate emanasse. Itaq; nescimus quo vultu quo ore qua deniq; auda
 cia psumant aliq; sanctissimo p̄suli nostro detrahere. tāq; nationi vīe onerosus ex
 istat. qui pfecto nō tantū nationi hispanie vnde sibi origo est: quantū germanice
 affectus esse videt: et qui diuinitus nobis datus est vt hoc piculoso tpe ab infide
 lium incursione maximeq; thurcz impetu orthodoxam xpi religionē non soluz
 tueret sed etiā eleuaret et pagaret. Laudam? igit et omni honore dignū reputam?
 archiep̄m moguntinū: qui reiectis malignatiū insidijs apud ipm dñm nostrū san
 ctamq; sedem aplicā omniū fidelīū matrē atq; magistrā pmanere decreuit. Facit
 qd doctū qd prudentē qd bonū plātū decet: qui peregrinas respuens opiniones:
 in solida sanete romane ecclesie doctrina: et in ipa xpi petra pedes figit. Facit mō
 qd fecit duz als eadē querentē que mō tentant. Illūq; em eugenio sancte memo
 rie summo pontifici defuit: quis multi ex germanis in illum descuerent. nouit oia
 noster pontifex: eiusq; pbitati miro mō afficiē. nec vnq; eius nois absq; singula
 ri laude meminuit: ita vt certissimi sum? uūq; ipsi? petitiones in cōspectu hui? p̄suli
 lis vanas fore: que digne audiri videāt. Ceterū qd secūdo loco secretari? antedi
 ctus exposuit: nobis alienū visus est qd ex viro docto ex iuris interprete et magnis
 versato causis prodire debet: nouisti em romanū p̄sulē vnicū eē principē cui oēs
 obedire tenent: petri et pauli locū tenere qui sedet in aplico throno: xpi vicarius ē
 qui romane p̄sudet vbi. nō est igit cur se cuiusā intelligentie nomine vel fedetis
 obliget neq; subditoz est cum dñis suis federa querere: nec tñ fortasse ita loque
 ris vt romanoz p̄sulem ex intelligentia queras obligare qd nosū quantū iura
 pmittant. Sed aduertimus que petis intelligentie iā magna profecto et que nos
 aliquantulū de tua cōpulerint admirari. Scimus quia cum amico oia confiden
 ter agis. Idem et nos facimus. Atimur respondendo ea fiducia qua tu interro
 gando es vsus. Equidem indigna putauimus que nomine archiep̄i petent. nec
 arbitramur eos bene agere qui archiep̄o ea petenda suadent: quis nec sue men
 ti que semp modestissima fuit talia credim? eē p̄suasa. Sue nāq; dignationi id sa
 tis esse debet vt antecessoribus suis equalis existat. Neq; illa querit que ante cen
 tum annos nullus obtinuit archiep̄s. Rectū et laudabile fuit ppositū eius: si neq;
 romanū pontificem minore nec se maiore suis antecessoribus esse velit. Illud qd
 attente cōsiderabit quisquis ecclesie moguntine p̄fuerit vt neq; romana sedes
 conculceat aut quouis modo damnet. Certum est enī quia languente capite ne
 queunt mēbra consistere: neq; possunt riuli non arescere fonteficcato. Salus ec
 clesiariū omniū profecto ex romane sedis precellentia et summa auctoritate depē
 det. Quibus ex rebus nō esseimas ausi ea quoquo mō aperire dño nostro que no
 bis pro intelligentia contrahenda significasti. Sunt enim enervatiua apostolica
 iuris et non minus profecto p̄iudiciū p̄ se ferentia. Et illa p̄sertim que de con
 firmationibus pontificaliū ecclesiariū attigisti: non ignoras vt credimus qualis
 sit ipse dominus noster: quanta est in eo circūspectio. quanta omnium rerum no
 tia: quanta grauitas atq; constantia. Et si enim omnes laudandi sunt quos no
 uimus romani p̄sules: hunc tamen omnibus preferendum putamus. qui cum
 vīte mundissime sit et omnia gerat cōmendatione digna: tum vō his conditioni
 bus p̄ditus est vt falli non queat. Est enim etate grandeuus. Versatus est in ar
 duis et magnis negocijs. Doctrina ea p̄fulget cui similis nemo est qui audierit
 in antecessore fuisse. Itaq; nō facile decipiedus qui tum multa p etatē viderit: tñ
 cōscientie lumen cum rerū magnarū experientia cōiunxit. Rideret nos sua san
 ctitas siquid ei pponerem? doctissimis eius aurib? quoquo modo indignuz atq;

ob hanc cām nō presumptimus ea sibi referre que tuo nomine exposita sūt. Neq̃
 em̃ sua pietas eos p̃bare solet q̃ res minus iustas sibi preponūt. Verū vt ad gra
 namina nationis ṽre redeam⁹: si quid est qd̃ em̃datione egeat laudamus id san
 ctissimō dño nro significari. Nec dubitam⁹ quin sua scitas debito modo p̃uideat.
 Illud aut̃ nobis explosatissimū est. archiep̃m. s. p̃fatū in optima reputatione apd̃
 sanctissimū dñm nrm̃ esse: fauorēq̃ sibi ⁊ oportūm p̃sidiū ab eo nūq̃ defuturū.
 Certo scimus aduersus oēs qui sibi molesti fuerint: q̃ si eorū oratores buc vene
 rint recipiētes p̃fecto benigne ⁊ humaniter tractabunt. nec duras inueniēt apo
 stolicas aures in his que cōcessu digna petierint. Qd̃ vō dicis serenissimū impa
 torē ⁊ ip̃m archiep̃m si se cū sancta sede aplica intellet erit facile impedituros ad
 uersantiā machinamēta. Id quidē credim⁹ ⁊ ita factū esse nouimus in sup̃iorib⁹
 annis. Et cū impator p̃fatus cū sanctissimo dño nro vnanimis sit: nec vnq̃ ab
 hui⁹ sancte sedis deuotione dedinauerit: curandū est vt ip̃e archiep̃s idem agat.
 In qua re cū multa tua cōsilia possint: rogamus vt in hoc tuos intendas neruos
 vclisq̃ doctrine tue nomē defendēda romāe ecclie auctoritate poti⁹ q̃ in pugna
 da claz facē. sic em̃ ⁊ mogitine ecclie recte cōsules: ⁊ tibi ⁊ tuis amicis vtilitates
 crescet ⁊ accumulabūt honores: Datū rome. xij. kl. octobris. Anno. M. cccclv. q̃.
 Destināt legat⁹ apostolic⁹
 ad nuptias ladiislai regis.

Epistola. ccclij.

Alixtus eps seruus seruorum dei. Dilecto Johanni filio cardinali sancti
 angeli. S. ⁊ a. b. Ex litteris que de partibus austrie ad curiam nostram in
 dies deferunt: intelligimus dilectionem tuam cū littere ille scriberent ad
 buc fuisse in hungaria: de qua re plurimū admirati sumus: cū iam p̃idem tibi scri
 psimus vt ad partes alemanie te conferres: eam discordiā pro tua facultate seda
 turum: que inter charissimos filios nostros fredericum romanorū imperatorem:
 ⁊ ladiislauum hungarie ⁊ bohemie regem versat: que quantū periculosa sit ⁊ quā
 tū reipublice christiane damnosa pro tua singulari prudentia nō ignoras. Nesci
 mus que te res tandiu retardauerit: cum non lateat non min⁹ vtile fore dictos
 principes adinuicem reconciliare q̃ thurcorū perniciosos obuiare conatibus. Si
 quidem noxia multa sunt intestina bella q̃ externa: ⁊ frustra bis qui foris sunt
 refestim⁹ si alijs qui intus sunt vulneramur. Itaq̃ voluissimus te q̃ primū re
 cepisti litteras nostras ad impatorē ⁊ regē p̃fatos iter arripuisse. quod quidē fuis
 set nostro iudicio expeditissimū. Verū cum nouissime nobis relatū sit dictum bō
 garie ac bohemie regem circa festum sancti martini. prime futurū. decreuisse bo
 hemiā petere: vt sibi sponsam suam charissimi filij nostri karoli regis francie na
 tam cōduci faciat: ⁊ cū eadē ibidem solēnes nuptias celebret: pro qua iam fertur
 oratores misisse. Cōmittimus tibi ⁊ harū serie mandam⁹: vt omnibus alijs. post
 habitis ad ipsum regem q̃ celerrime te cōferas: eiusq̃ nuptias tam sui q̃ dicti re
 gis francie cōsideratione nro ⁊ apostolice sedis noie vt dignū est tua p̃sentia bo
 nores. Erūt em̃ vt fama est be nuptie plurimū excellentes ac magnifice tā respe
 ctu p̃sonarū inuicē cōtrahentiū q̃ principū q̃ cōuenturi eo dicunt: cū nō solū di
 lecti filij nobiles viri bauarie ⁊ saxonie: duces marchionēsq̃ brandeburgen. cum
 cōiugibus. Etia charissimus filius noster casimirus rex polonie: simulq̃ confor
 eius regina earūdem nuptiarū cōlebrationi asserant interfuturi. Consideramus
 autem q̃ in tantorum conuentu principum multa tractabunt: in quibus erit tua
 p̃sentia nedum vtilis sed etiam necessaria: per quos religio nostra contra thur
 corum impetus defendat commodē tractare. Et cum sint tibi nōnulli male de fi
 de catholica sentientes eorum malitia nequid in tanta cōgregatione nocere pos
 sit oportune obuiabis. Quibus ex rebus necesse est vt eide cōgregationi pro
 fusus interesse cures: ⁊ ita nos dilectioni tue iterum atq̃ iterum cōmittimus ⁊ māda
 mus: responsū tuū super his q̃ celerrimū expectantes: Datū rome die prima
 octobris. Per eueam dictata.

Dortat legatū q̄celeriter
nuptias regis adire.

Epistola. cccliij.

Mneas cardinalis senensis Jobāni cardinali sancti angeli. S. p. d. Cogno-
sces ex litteris sanctissimi domini nostri q̄necessaria sit p̄sentia tua in nu-
ptijs. quas serenissimus rex hungarie celebraturus est in praga. Ob quā
rem q̄uis nō puto necessariū dignationē tuā adhortari vt q̄celerime eo se con-
ferat: quia tamē eius rei utilitate nō solū animo p̄cipio sed manib⁹ quodāmodo
vt ita loquar palpare video: nō possum facere quin tāq̄ seruitor ⁊ filius tuus ea
scribā que bonorē tuū cōcernere aiadueto. Sane q̄uis pietas dñi nostri id iudi-
cū de tua dignatione faciat. quod de viro prudētissimo ⁊ optimo habendum est:
q̄uisq̄ oīa que p te facta sunt miro modo cōmendet. Illud tamē plurimū adui-
rat q̄ dissidentibus inter se serenissimis p̄ncipib⁹ romanorū impatore ⁊ hunga-
rie rege nō statim te ad sedandas eorū discordias sepositis alijs negocijs p̄para-
uisti. cū certū sit illis inter se cōtendētib⁹ nō solū nobilē illā austria p̄uincia p̄tur-
bari: sed etiā thurcis viā preberi qua facili⁹ ad xpianitatis inuasionē p̄ripere pos-
sint. Videt igit mibi admodū expediens q̄ tua dignitas ad p̄fatas nuptias iter
suū acceleret. que vt extimat mēse ianuario aut tardius februario celebrabunt:
Erit conuētus ille celeberrim⁹ in quo duo reges ⁊ tot p̄ncipes cōparebunt. Nō
dubito quin magna ibi tractent⁹: ⁊ vt arbitror quin p̄ncipaliter agitabunt in co-
loco negocia. nāq̄ cū lites impatoris ⁊ regis nōdum composite sint: erit cura illo-
rū p̄ncipum in p̄mis illas sedare. Inter polonie regem ⁊ fratres sancte marie
teuthonicoz ageť de concordia. Bobemi de suis articulis curiosi erunt. Illi qui
sunt in rheino ⁊ res nouas cōtra sedē apostolicā praticare nitunt⁹ nō omittent p̄-
oratores suos ex conuentu aliquid attentare. Postremo etiā de defensione fidei
contra thurcos vt mea fert opinio inter tantos proceres sermo fiet. Magna sūt
hec ⁊ p̄fecto tuā p̄sentia merito exigūt. Itaq̄ tāq̄ seruitor tuus suadeo ne quo
pacto ei congregationi absis: quod esset ⁊ in honestū ⁊ in cōmodū aplice sedis. q̄ si
interfueris cōplacebis p̄culdubio non solum regi hungarie: sed etiā regi francie
cuius filie nuptias honorabis: obuiabis malis que per nonnullos p̄curant⁹. Et
multa bona opera p̄curare poteris tam p̄ pace xpianorū q̄ p̄ defensione fidei ⁊
inimicos crucis xpi. Diuinq̄ sanctissimi dñi nostri desiderū hoc potissimum mo-
do adimplebis. Et rem facies tua virtute dignā. Duabusq̄ maximis nationib⁹
gallice ⁊ germanie simulq̄ duobus maximis p̄ncipibus hoc est impatori ⁊ pa-
truelis sui: ⁊ regi francie in filie sue honoratione rem gratā facies demulcebis ca-
pita. Datū rome die prima octobris. Anno dñi. M. cccclvij.

Scribit se bene valere nec
superfluis curis angl velle.

Epistola. ccclv.

Mneas cardinalis senens. Petro noritano. S. p. d. Si nō scribimus ad te se-
pius id facit negotioz multitudo quib⁹ destinamur: simulq̄ tua humani-
tas qua nō veremur abuti. Extant apud nos scripta tua quibus satis esse
dicis si quater tibi scribamus in anno. Hoc nos pigros reddidit: dabimus ⁊ sex
⁊ octo eplas in annos singulos amicitie tue: nunc hec prima sit anni huius q̄ nos
bene valere ⁊ animo ⁊ corpore intelligas q̄uis multa indices emergunt que con-
turbare cuiusvis boīs mentē queant: sed nolumus affligere cor nostrum quādo
nihil est quod inefficia nostra reipublice proffit. Faciemus quod nostris subest
virib⁹ reliquū deo relinquim⁹: cuius est ⁊ nos perdere si velit: ⁊ saluare bancipam
mūdi machinā quā de nō esse in esse p̄duxit: cū dubiū nō est ei curaz esse operum
que sue fecerunt manus. Hec tibi pauca scripsisse volumus rogantes vt tu q̄ le-
to animo id vite traducas quod suscepit. Optam⁹ te aliq̄ visere atq̄ amplecti. Be-
ne vale. Ex videromana octobris.

Megat se altiorē gradū ambire
et collaudat poetice metrificantē

Epistola. cccclvi.

Meas cardinalis senen. Francisco philippo militi et poete. S. p. d. Car-
men tuū insignis eques et optime poetarū accepi. Simulq; lras maturo
scriptas eloquio. Fuerūt vtraq; iocūda ab amico missa et cōdita salib. In
carmine plus aliquid est q̄ nobis cōueniat: nūq̄ id somniauim? qd̄ tibi de nobis
polliceris: neq; grandia bec sine p̄fagio vel fatū vel somnior solent euenire. nra
fors maior est virtute nostra: fultū sumus si volare altius ambigiam. Sed inest
tuis versibus incredibilis suauitas que nos etiā adulan do delectauit. Quod que
ris de pararellis plutarci: vanū est perierūt oia. nemo ē qui de his loqui nozīt nau
fragiū passe sunt littere: et quidē apud rhoduz vbi neq; reliquias relegere nautas
licet. Tu si more tuo sapias amisso libro nō adicies vt aim crucies. Apud reuerē
dissimū cardinalē de colūna vidim? et legim? forsiādam tuū: opus tersuz et dignū
quod p̄fatis poematibus annuieret. Et tu francisci vncis gestas res decantare
dignus eras: vt illius virtutis tua musa debebat. Si tamē dignis ille te premijs p
sequitur et egere vetat. si secus bozramur fistule vt cerā amoueas: nam magis illi
tua taciturnitas q̄ sibi tenacitas detrimentū prestabit. Vale et nos ama vt soles.
Et vrbe die. xxv. octobris.

Destus ex morte amici
consolat bis medijs.

Epistola. cccclvij.

Meas cardinalis senen. Iohi cāpilio epo placentino. S. p. d. Si nō scribi-
mus sepe dignationi tue das veniā nō ambigimus. nā et nos vegio poete
ignoscim? Quis nūq̄ nos adierit nec nobis quicq; scripserit postq; car-
dinalatū suscepimus. Sumus memores legis nostre quādo comedas nobis ali-
quos hic venientes: et si nō respondemus operas tamē nostras illis offerimus:
estq; nobis iocundissimū litteras tuas legere et illas audire que a te venientes bo-
nam valitudinē tuā nobis enunciant. Cupimus te aliquādo hic videre et si parū
spei super aduentu tuo habemus qm̄ iam sedem elegisti et vite simul et morti. Nos
modo quod scribam? nō habemus nisi obisse stephanū catiā nouariē. cōmunē
amicū: quo cū magna pars amicitie a nobis abiit. Afficit nos incredibili merore
suus obitus: illud tamē cōsolationi nobis fuit q̄ fortē eū in transitu cognouimus
nūq̄ em̄ ciulauit: nūq̄ verbū admisit nō xpiano nā sapiēte viro dignū ecclesiasti-
cis sacramētis deuotissima mente susceptis ad extremū vsq; anhelitū intellectū
et verba prudentis hominis retinuit. Sepultus est apud hospitale sancte marie
teuthonicoz die. xj. huius mensis. Vale optime et amici aiam in orationib? tuis
recomendatā habe. Datū rome. xx. octobris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccclviij.

Mortē amici denunciat.

Meas cardinalis senen. scene. Salutē plurimā dicit. Stephanus noster
catiā nouariensis. communis amicus animaz creatori reddidit. Nec scri-
bimus vt non doleas amici obitum qui more christiano et vt sapientem
deuit ordinatis rebus suis ex hac luce migravit. sed vt congaudeas illi ad melio-
rem vitam profecto: nobisq; compatiaris tali orbatū societate: cogitesq; aliquā-
do de nobis qui hoc in pelago sine velis remisq; nauigamus. et fluctuantes ab
ipso naufragio non longe absumus. Vellemus hic esses et rerum nostrarum cur-
sus intuereris. Sed quid querimur ferenda est fortuna quā deus mittit: neq; em̄
dubitandum est quin deo sit cura huius mundi quem sue condidere manus si cu-
ratigif quecumq; accidunt aut volente illo aut permittente fiunt. hoc nos conso-
latur et equo iubet animo expectare tempus in quo et ad stephanū et ad reliquos
qui nos precesserunt amicos euocemur. De re tua audiūsti que sit p̄fatis sen-
tentia: nō est que modo alia queras. deus ipse operā ferat iohāni cāpilio optimo

viro & amico tuo nostroq; diximus de scutifero nos esse facturos qd tua iuberet
amicitia nec mutauim? opinionē: rogam? te principi simulq; nicolao azimboldo
nos cōmendes: cuius benignas lras bis diebus accepim?: nec dubitamus euz p
veteri cōsuetudine nos amare. Vale optime. Ex ro. dic. xx. octobris. M. cccclvij.

Dollice? opas suas amico &
cōcordatis minime derogare.

Epistola. ccclix.

M eas cardinalis senensis Martino mayer. S. p. d. Scribimus tibi non
sine fiducia singulari litteras breues. non scimus dare inania verba. Ama
mus ex corde amicos & bis adulari nescimus. Crede optimo corde loqui
mur: si facultas assit nunq; deerimus votis tuis & id certo certius habe. quia ve
tus amicitia nostra solida est. In facto ecclesie romane illud tibi dicimus quia nō
leditur caput sine membris: nos hic curabimus ne concordatis deroget. Deim
ceps non credimus nationem vestrā habere causam querele si pacta seruentur.
De gratia nostra siue reservatione scripsimus & nunc repetimus: non est anim?
noster vexare quēq; occasione illa nec intēdim? pcoradatis per gratias nostras in
aliquo derogare. Vale & nos vt soles ama. Ex vrbē dic. xx. octobris.

Epistola. ccclx.

Denūciat desiderijs amici satisfactū.

M eas cardinalis senensis Theoderico archiepo maguntino. S. p. d. Ex
vigando secretario tuo accepimus litteras dignationis tue. Cognitis bis
que cupiebas mox adiuimus sanctissimum dominum nostrum qui lecto
animo votis tuis annuit. Mouit sua pietas quo animo queue opera tua digni
tas superioribus annis romanam adiuuerit ecclesiam: & vbi occasio detur mon
strabit se diligere tuam virtutem. nos autē in quacūq; re poterimus erimus sem
per & voluntarij & prouisi desiderijs tuis morem gerere. Datum rome die vicesi
ma octobris.

Dollice? sexingentos florenos amice
pro vote aut ingressu religionis.

Epistola. ccclxi.

M eas cardinalis senensis Jacobo piccolomeo. S. p. d. Litteris tuis quas
de montania & andrea filiis tuis nepotibus nostris ad nos scripsisti: re
spōdimus seimel & iterum: nescimus an nostra scripta in manus peruene
rint tuas. Ideo hec pauca repetimus vt non putes mente nostra excidisse quod
illic immobiliter sedet. De montania ob res que geste sunt difficile est rectū ferre
consilium. Intelligimus cū eam monasteriū abhorzere: matrimoniu autē reperi
re sua conditione dignū difficile est: nos igitur relinquimus tibi hanc prouincias
vt sibi persuadeas q in rem suā sit prudens. Si essemus pccuniosi: & more quo
rundā cardinaliū abundarem: daremus illi & virū & dotem. At cum tenuis sit
conditio nostra: volūtate potestas impedit: vt cūq; sit ex paupertate nostra sexin
gentos illi aureos spondemus quamcūq; viā ingredias. Scriptoria apostolica
andree tuo & si optamus acquirere tamē nō valcmus: nemo cū est qui absq; mil
le aureis eam consequi potest. Oportet igit illas ingredi vias: nos vbi poterim?
non deerimus necessitati tue. Et si deus dabit vt possessionē varinien. ecclesie con
sequi possimus: ita nos geremus vt intelligas nos amantissimi fratris locū tene
re. Datum rome vicesima octobris.

Refert mortē amici & se cōmendari orat.

Epistola. ccclxij.

M eas cardinalis senensis Latino equiti ciprio. Salutem plurimam di
cit. Quabus epistolis tuis gratias nobis egisti super bis que tui cau
se fecimus. Cognoscimus nos nec pro debito: nec pro voluntate satis

fecisse: sed tua benignitas parua pro magnis accipit. Gaudemus obtigisse tibi desiderium tuum: nam et tua virtus maiora meretur. Afficit tibi summus pontifex et desiderijs tuis vbicūq; poterit faciet satis. Amicus tuus et noster stephanus cacia: cuius sine lacrimis non possumus meminisse creatori deo animā reddidit: rogamus te ut eius nepotes apud illustrissimū ducē cōmendatos habeas quibus beneficia sua collata sunt. Et nos etiā vnam p̄positurā tenuē obtrineamus: velis nos p̄ncipi et p̄orti ei cōmendare q̄ ad eorū beneplacita semp inuenimur attentissimi. Datū rome. xx. die octobris.

Concordatis ecclie opam dare
promittit ne violentur.

Epistola. ccclxiij.

Mneas cardinalis senen. iohanni lesure. S. p. d. Amauimus p̄bitatē tuā ante promotionem nostrā et nunc potissime colimus obseruamusq;. Inuenimus em̄ in te et veritatē et prudētia. Credimus plene illud esse sc̄s alios quos qui vulnerent: ut medendo lucent: s̄ nō patiet caput sine dolore danoq; mēbroz. Mittimus tibi cū p̄sentibus alphabetū quod optasti: quod signatū recipies: poteris illo uti et nobis que grauiora erūt significare: habebisq; responsa ex nobis que res ipse eriget. Decet bonos viros curare ne vnitās ecclie magno parta labore iterū scindat. De cōcordatoz obseruatione solliciti sumus. damusq; operā ne violent. Amideus pro quo scribis si iuuenit fuisse in possessione tēpore cōcordatoz habebit pacem: idq; dñs noster nobis cōmisit inquirere: vale optime et scribe nobis frequenter. naz litteris tuis quasi p̄sona tua tuemur. Ex rome. xi. octobris.

Epistola. ccclxiij.

Excusat sc̄cōtra concordata ecclie fecisse.

Mneas cardinalis senensis petro knorzen doctori. S. p. d. Grate fuerūt nobis littere tue quibus nouitates germanicas significasti et dietarum institutiones. Scimus nos esse tibi charos qui omnia ut amico communicas. Estq; nobis nō parua voluptas te tenere memoriā veteris amicitie: vellem? nationē tuā uti sano consilio et non repente ad nouitates prumpere: multo labore parta est pax ecclieastica: facile rumpe si volueritis. At erit non nobis solū dānosa sed etiam vobis. Quz volueritis refarcire nō poteritis leuiter. Quod nobis dicis impurari de reseruatiōibus ac pensionibus: nescimus quid id sibi velit. nisi fortasse de vno monasterio prope constantiā quod impetrauit p̄thonotarius de lapide: de quo nobis pensio centū florenoz assignata extitit: id ille aiebat placere p̄ncipi patrie: nec erat contra concordata cum electio ibi canonica non fuisset. De alia pensione nūq; nos intromissimus. De reseruatiōibus est veruz q; habemus bullam pro duobus milibus florenis. Credebamus nationem illam non egrefere si nos qui in ea nutriti sumus tantū in beneficijs haberemus. Et nihilominus diximus pape et scripsimus archiepiscopis moguntino: treueren. et colonien. nos illa bulla nullatenus uti velle: vbi concordatis cum natione aduersaret. Itaq; nescimus cur nobis aliquid imputari posset. Cōmendamus tibi vniōnem ecclie ut facias quemadmodū consueuisti quia nihil pace melius. Contra prutenos sedes apostolica vsq; suis armis: restat ut vestris vtamini. Si qua in re natio ip̄a grauet. potest recurrere ad sedem apostolicā. Credo non spernent preces sue. Fuimus locuti sanctissimo domino nostro de iuramēto tuo. sanctitas sua viue vocis oraculo nobis dixit q; iuramentū illud suspendebat ad effectum ut posses romane ecclie vtilius seruire. Et ita poteris affirmare te non elie obnoxium iuramento. Age igit ut cōsueuisti: nos semper inuenies paratissimos ad ea que tibi grata sint et inclite nationi vtilia. Cupimus ut nos commissos facias p̄ncipi marchioni alberto cuius eximie virtuti omnia debemus. Vale ex rome. die. vij. nouembis.

Captata beniuolentia petit
amicū suo nomine audire

Epistola. ccclxv.

Mear cardinalis senensis Francisco duci mediolanensi illustri. S. p. d.
Quis in curia serenissimi imperatoris alijs in locis ubi moram trahi:
semper bonoris et glorie tue cupidus fuerim: illisq; pro mea virili consule
re studuerim: ut testes sunt magnificus eques scena de curte et alij quos tua excel
lencia ad imperiale maiestatem et romanam curiam aliquando transmittit: fateor: ta
men me nunq; aliquid egisse propter quod presumere debeas gratiam quātūcūq;
minimā ex tua mansuetudine deposcere: sed audacia petenti quā mea nō pstant
merita tua liberalitas et in omnes beneficia concedit: que cū vel ignotis pdesse
solet: mihi ut existimo non claudet aures: neq; ego illam implorare audez nisi
me necessitas urgeret: sed cum vocatus ad cardinalatus honorem eos nō habeam
redditus qui huic dignitati cōueniant: cogor ad eos recurrere quos p sua singu
lari bonitate mihi bene velle arbitror. Inter quos excellentiā tuā veneror. nam
et amici quos mediolani habeo hec mihi et litteris et nūcijs indices cōfirmāt. Qui
bus ex rebus cōmisi prefato scene integerrimo amico meo: ut aliqua meo nō mie
mansuetudini tue exponat. Cui precor et benignas aures impertiri et preces suas
quas vice mea attulerit bono animo exaudire velis: nam et opus pietatis exerce
bis et me seruitorem tuū magis ac magis obligatū habebis. Ex roma quarto nonas
decēbris. Anno. M. ccclxv.

Instruit de mente sua
apud principē exequenda.

Epistola. ccclxvi.

Mear cardinalis senensis scene de curte. S. p. d. Raphaelem capinū no
bile adolescentē (quem ad nos misisti) recepi in familiam nostram: et
tui causa et sui libenti animo: nam et nos tibi obnoxij sumus et in omnibus
morem gerere cupimus: et ipse pre se fert modesti et prudentis indolem iuuenis.
Quānam bi sumus qui virtuti sue satisfacere possimus. Quid pmititis te apud
illusterrimū ducem pcuraturū nostrī causa non est apud nos dubiū: nouim' ani
mū erga nos tuum et amicū verum te esse nō ambigim'. Si bona principis mēs
in ea re fuerit tua non deerit opera. Ita nobis psum est. Scribimus excellen
tie sue litteras quaz exemplaria cū presentib' ad te mittim'. Si putas reddē
das esse reddito: si minus vtere cōsilio tuo et rem nrām pro tua circūspectiōe cu
rato: nos tantū volum' quantū licet. Pauperes nati sumus et in hac vsq; diez vi
uimus tenues: nūc si aucta est dignitas non tamē accreuerūt opes: Confidimus
in bonitate sumi ut qui nos nunq; destituit neq; in cardinalatu deseret: quādo nō
bi sumus qui maria mōtesq; cupimus. Satis nobis fuerit nō egere. Quid illu
strissimi ducis auxilio futurū cōfidimus et tua sollicitudine. De maxima illa con
cubina non est quod mirere: lata est romana curia et omnium rerum capax: boni et
mali apud nos versant: hic supbia et humilitas: hic auaricia et largitas: hic luxu
ria et frigiditas: hic libido et continentia. hic summa virtus et summum viciū. Sa
gena hec est in mari missa omnium genere piscium plena. Triticeū adhuc simul et pa
lea in area est: et magna fatuitas et summa sapientia simul habitant. Quid miruz
si opera aliquando preclara efficiamus digna laude: aliquando sic agimus ut rep
bendi vel a minimis valeamus.

De palatio buden. et aliquid
contra basilienſe cōcilium.

Epistola. ccclxvii.

Mbrosius camaldulen. Reuerēdissimo ac sacratissimo impatori sigismū
do semp augusto fidelitate et subiectione. Habeo gratias ingentes maie
stati tue clementissime princeps q; priusq; pannonia discedere pulcherrimi
et magnificentissimi omnium quod vnq; viderim spectaculi te esse participem volu
isti. Insperimus summa cū admiratione precipuoz stupore edificatū abs te pala

cū tantaq; occurrunt singulariter miranda vt quod magis mirari quod primum
 predicare debemus non occurreret. Taz multa ad se traherent atq; in se rapiebant ob-
 tutū affectūq; nostrū. Deniq; structure moles taz vasta est vt nullam toto orbe
 maiore reperire posse arbitremur. Eius oia mēbra adeo magnifice tādēcent in-
 structa sunt vt ad grām nihil possit accedere: singuleq; vt dictū est partes secum
 de pulchritudine z magnificētia certare vident vt quod primum admiremur non
 occurrat nisi q; simul oia inspecta excedunt oēm admirationē: virq; arbitremur
 persis illā formosissimā regiā de qua tam multa pdicant huic tue cōferendā. Trā-
 simus ad cōtuecndū peripatū illum spaciosissimū pspēctū omnino mirabilē ple-
 rūq; voluptatis. Neq; bis contenti piscinas quoq; z ortos circuire plena occur-
 rebant oculis. Pauca de multis que memouit in vniū congressi excreatione di-
 gna tueq; serenitatis oculis legenda subiecti. Equidem cōsideratis scandalis q̄
 indices ex hui' perpetuatione cōcilij prodeūt hui' sententiē sum vt p firmo z rato
 habeā nihil a tua pietate posse fieri vel deo grati vel accepti? seculo vel ecclesie
 matri vtili? q̄ buius enervationē abominationis pro viribus moliaris. Et ozo
 ne tua me pietas temeritatis arguat ita sentientē. Nā si ex babfidātia cordis os
 loquit ego istam iniam ex altu cordis eructo. Deus autē noster omnipotens se-
 renitati tue que ad pacem sunt inspirari dignet annosq; tuos benedicere religio-
 sissime princeps z auguste pīssime. Ex vienna. Anno. M. cccclvij.

Cōmendat cām suam z spōdet
 operas suas in reciprociū.

Epistola. ccclxvij.

Menas cardinalis senen. S. p. d. Bum forto iuriscōsulto ac serenissimū dñi
 ducis mediolani secretario. Ex leponijs hac pterita hyeme sup re ppositi-
 ture mee litteras ad te dedi vt illustrissimū principū duci mediolani p me
 loquereris te rogās obsecrās: nihil exinde respondi a te suscepi: quod non tibi s; z
 tuis occupationibus imputo. Scripsit autē mibi paucis ante dieb' q̄ moxet me
 diolaneū. antistes de tua erga me optima voluntate dixitq; tuū esse cōsiliū vt ce-
 saris lras ad ducē impetrare. Factū est vt ambo suassitis. Taz defert vir viba-
 nus z tuus meiq; amantissim' laurentius de rotella cōcanonicus meus tridenti-
 nus. Is te alloquit z meā agitabit cām. Precor illi cōsilio z auxilio vt sis. Atq;
 reprobes quod eplis de te mibi pfatus repromisit antistes. Habeo in te q̄cquid
 spei habeo. Fiam voti campos si me iuueris. Sin deseras nil est qd sperem. Scio
 mores curie vestre z aliarū. Nemo aliquid obtinet nisi magnis fult' amicis. Ego
 z si iusticiā psequar: nisi te habeā ad quem recurrā habeo neminez. Nec te quo
 iurekeneam video qui nullis beneficijs mibi obligaris. Sed confido in tua hu-
 manitate: Similiterq; studia z officia quib' dediti sum' paria fiduciam pbeut vt
 opera consilio: auctoritate z grā tua amice vtar. Ego si quid intelligā aut ad vo-
 luptatē aut ad cōmodū: aut ad amplitudinē tuā ptinere: etiā nō rogatus faciam
 nec ad me vnq; p te vel p tuis frustra scribes: si mō quod petieris in mea fuerit
 ptate. Vale z spem meā imple. Ex vrbe sexto idus Julij.

Epistola. ccclxix.

Excusatio precū nō exauditar.

Menas cardinalis senen. preposito spirēsi. S. p. d. Accepim' litteras tuas
 quib' rogās vt ius nr̄m in pbedā ecclesie maioris wormaciensis in nepo-
 tē tuū trāsferre velim'. Cōplacuisse? certe tibi cui libenti aio tāq; singu-
 lari amico z homini virtuoso gerim' morē: nisi puēti fuisset. Scripserūt em̄ no-
 bis. Decan' z cantoz wormaciēsis: q̄ negocia ppositure nr̄e gerūt de vacatione
 pbede hui' oī: multūq; suaserūt vt ius nr̄m illi dimitterem' q̄ p capitulū ad pos-
 sessionē q̄uis de facto erat admissus: cui iā ppositurā nr̄az arendauerāt. Deinde
 etiā supuenerūt lre illustris principis comitis palatini p eodē dictā pbedā perē-
 tes. quib' inducti aim inclinauim' ad cōplacēdū prefato possessori: siue vt recti
 dicamus intruso. Nam q̄uis sp̄eti fuerimus a capitulo: quia tñ natura litigiosi

non sumus: decreuimus bonū p malo rependere. Rogamus autē te vt equo aio
feras: si hac vice p cib? tuis nō annuim? cū sicut p diximus alioz scripta pzeuene
rint: deinceps si quid occurrerit qd tui cā facere possim? nō erim? requisitioi tue
quoquo modo aduersi. Sed quantū vires nre tulerūt tibi t amicis tuis cona
bimur rē gratā facere. Datū rome die. xxiij. iulij. M. cccclvij.

Annuuit precib? t petiit se excusare de
grauamine germanice nationis.

Epistola. cccclxx.

Mneas cardinalis senensis decano wormaciensi. S. p. d. Cognouim? que
scripsisti de prebenda que nup vacauit in ecclesia wormaciensi. Suades
ne nos de illa intromittamus t ius nostrum possessori tradamus: cū neq
vtile nobis sit dictam prebendā obtinere fm statuta ecclesie neq dispensari ad
uersus ea cōsuetum sit. multū tribuimus cōsilio tuo: t crede qz non est mens nra
grauare ecclesiā illam: nec litigiosi sumus vt velimus supra modum cōtendere.
Nos si eam prebendā obtinuissimus non ppter ea violare statuta vestra voluis
simus aut aliquod vobis asserre grauamē: sed iuxta cōsiliū tuū fecissemus: t cōfi
dimus q non fuisset capitulū vestrū de nobis male contentū. Verū vt cūq res
se habet: quis cōsiliarius. Palatini nullum ius habeat in pdicta pbanda t nobis
spretis in ea se intruserit: tamē quia vir nobilis est t illustris. Palatinus pro eo
scribit: tuq plurimū id suades. t iohannes tolner etiam hortat: crimus contenti
transfere ius nostrū in pdictū cōsiliariū si cū eius procuratore qui hic est cōue
nerimus: t deniq confide quoniā ecclesiā vestrā iuuare atq extollere: non de
primere aut quoquo modo ledere intendimus. Verū quia capitulū ecclie sancti
andree animo deliberato nobis spretis t litteris nostris contemptis ad possessio
nē prebende per nos acceptate aliū intrusit. intendimus experiri de iure: quis sit
potior. Itaq rogo ne mireris si litem pro parua re ingredimur. quia cōtemptū
potius q prebendā animo metimur: quā etiā si obtinuerim? alteri eiusdē natio
nis resignabimus. Postremo scribit nobis iohannes tolner querimonias factas
esse apud aliquos germanie prelatos de reseruatiōibus cardinaliū quas habēt
in partibus illis: nescimus an propter nos t gratiā nostrā is rumor fiat. Nos qui
de supra. xxiij. annos in alamania seruauim? t semper honorem illius nationis p
virili nostra promouimus: t nunc ad cardinalatū quis insufficientes vocati: id
conamur: id studemus: id tota mente querimus: quod illi nationi vtile deo: nq
esse putamus. cum nonnullis aliquādo vebementer contententes ita vt in sacro
collegio nos magis germanū q italū esse dicant. Quibus ex rebus non sumus
arbitrati germanice nationi futurū odiosum. si beneficia in ea pro duobus milib?
ducatoz in annuis redditibus obtinerim? Et quis in bulla reseruatiōis nostre
fiat mentio de monasterijs. nūq tñ intentio nostra fuit ad ea monasteria litteras
trahi que p cōpactata reseruari nō possent: t ita sanctissimo dño nostro diximus
adicientes q pro nullo monasterio vnq litigaturi essemus: sed solum id recipe
remus quod cū bona gratia principū in quoq territorio esset habere possemus.
Itaq nō existimamus aliquos prelatos occasione habere vt de nobis conqueri
possent. Quapropter rogamus te qui soles cū pluribus cōuersari: vt mente no
stram omnibus declares: t presertim archiepo moguntino: apud quē nō dubita
mus nos haberi cōmēdatos: cū t nos sui status t honoris quātū vires nostre fe
rūt semp defensores sum? Datū rome die. xxiij. iulij. M. cccclvij.

Frustra conat ipetrare vt cler? coitaj senen. p pñr
matioe studij vlis ptribuat t auisat de exercitu pgregato.

Epi. cccclxxi

Mneas cardinalis senen. Balie senen. S. p. d. Que ornamēto splēdori glo
ricq isti ciuitati vestre patrie nre eē possent: nūq tedio nobis eēt aut qre
re aut si in prāte nra esset exhibere. Eapropter cū nuper nobis scripsissē
vt p studio legū aliarūq facultatū in vrbē vestra reformando. Sanctissimo dño

nōo verba faceremus vtzq; clerus v're ditionis ad eā rem certā pecunie quātitatē cōferret impetrare conaremur. Finim? euestigio cū eodē sanctissimo dño nostro Oratore vestro spectato viro leonardo ad id accersito. Perozauim? cām: vt arbitratū sumus oportere: s; nō exorauimus. quōd aut pietas dñi nři ad eā rē mīderit nō ambigimus leonardū p̄fatū collegio vestro significasse. Itaq; non est cur plura circa hec dicam? Illud adiūcim? qđ nosse magnificētias vestras nō inutile arbitramur: Hodie s̄re ex neapoli aduenerūt: q̄bus certior fama sit. Comitē iacobū piccininū ab indyto rege aragonū pecunias nō pauca accepisse: quib; copias suas instruere possit ad regni metas exire. Ferūt eum aduersum sigismūdū inalestam arma motuz instante vrbinate comite. Sed mille sunt hominū infidie: nec sagitta semper eo tendit qui directa videt. Sapiūt magnificētie vestre z quod ex vsu fuerit cogitabūt. Nos pro debito nro hec reipu. vestre significādo putamus: cuius tranquillā quietem indefinenter optamus. Datū rome die. xij. Julij. M. cccclvij.

Perit. p. captiuo vt benefacta cū male factis pensatis librum emittant.

Epistola. cccclxxij.

Mcas cardinalis senen. balie senen. S. p. d. Accepimus lras vestras q̄b; cognouimus que de comite iacobo piccinino z eius transitu suspicamini. Finimus sepe cū spectabili oratore vestro de eadem re locuti z eadē videbant vobis si homo ille regnū exiret. Nūc scriptis vris cōmoniti statuim? de re illa certiorē pōtificē facere. S; cū podogra nos impediret ne p̄sentia dñi nostri accedere possemus: scripsimus q̄ nobis videbant aplice maiestati: z rogauimus vt oratori vestro audientia preberet qui latius loqueret. Placuit id clemētie sue. Oratorēq; vestrū mox post cedulā nostrā audiuit: z ita semp oibus rūdit quēadmodū de patre optimo z diligētissimo conseruatore v're libertatis sperandū erat. Scribet oia seriosius senatui vestro leonardus orator. Itaq; non est cur nos ea repetamus. Sumus z erim? solliciti in his q̄ vestre rei publice trāquillitatē respiciūt. Postremo qz franciscū patriciū in vinculis coniectum accepimus: virū fama clarū z qui ornamentū ciuitatis v're nō parū hacten? fuit: Rogamus in eius iudicio bñfacta cū malefactis p̄sare velitis. z boiem i vta relinqre q̄ suis scriptis vram vrbē illustrauit z in futurū splēdorei maximum adūcere pōt: Quod si feceritis oēs collegiū nrm cōmendabūt in quo plus beneficiū qz iniurie recordatio valuerit. Datū rome die. xliij. Julij. M. cccclvij.

Caprat beniuolētiā z offert cōmendatū nepotē suū.

Epistola. cccclxxij.

Mcas cardinalis senen. epo tri dētino. S. p. d. Redētē in alemaniā nicolaū crewl capellanū nrm z cōpatriotā: tū cū tridēto trāsitur? sit: nolui? sine nris ad te lris dimittere: q̄bus intelligas nos veteris amicitie z quōd ad sacros ordines p̄moti fuimus: memores eē. cupidostq; magnope aliqñ aliqd a gē qđ tibi gratū erit. Reliqua de nra erga dignitatē tuā volūtate z de statu romane cune: idē nicolaus plenius referet: cui velis tāq; nobis plenā credentie fidē p̄bere. Insup qz nepos noster frāsciscus grām expectatiuā habet in ecclesia tua. Rogamus vt in euentu vacationis alicuius p̄bede auxillo sibi esse velis ad obtinendā possessionē: quēadmodū de tua erga nos beniuolētiā z amicitia veteri plene p̄fidim?. Datū rome ka. l. augusti. M. cccclvij.

Refert noua italie z vrbis romane.

Epistola. cccclxxiij.

Mcas cardinalis senen. Nicolao cardinali sancti petri. S. p. d. Reuertē ad ptes germanie. Capellanus meus nicolaus crewl: que in agēdis suis dignationi tue quātū valeo p̄mēdatū officio: diu nihil noui de tua dignitate accepi. Puto eā bñ valē qñ i p̄trariū nihil accipio. De p̄latis germanie z dieb; eoz multa hic dicunt nō bona. Tuā dignationē nihil latere opinor. Nisi tua cir-

cūspectio illis obuiet reb? nescio q̄s alius occurrē possit. Ego tñ te in hac curia
 pñtē poti? eē vellē. Quis parū est q̄ cardinales reipublice p̄sulē possint. Sz iuuu
 ret me sepe in pñtia tua cē. 7 p veteri more dulces miscē sermonēs. Fortasse aliqñ
 nō tederet dignationē tuā in curia morā traxisse. Quis sit status barū pñti nōn
 dubito p familiares tuos dignationi tue scriptū cē. Referā tñ paucis quō res se
 habeat. Dñs nñ in pñmis bñ valet. Roma q̄s pter solitū bucufq̄ sana eē videt.
 Obūt cardinalis neapolitan? in curia potius medicorū q̄ aeris gravitate. Arsi
 ni 7 comes euerfus adhuc inter se armis p̄tēdūt: q̄ res facit vt annus vberim?
 sterilis videat. Huc accedit indignatio quā pōtifer p̄ vñinos accepit: tractat cō
 cordia nescio q̄ facile bēbit exitū. Comes iacob? piccinin? q̄ bacten? in regno fuit
 nūc suscepta a rege aragonū magna pecunia exitur? regnū dī. 7 p̄ signū dū ma
 latestā quē rex odit arma moturus. q̄ cū p̄fectur? ē comes vñinas. alq̄ arbitrat
 bec fingi p̄ malatestas: vt improuisi senēses inueniant. Quicqd egerit piccinin?
 si regnū erit: arbitrant oēs totā italiā rursus in arma tuiturā. Atq̄ b mō ge
 ret bellū cōtra thurcos: nec meli? in germania res se bñt: qñ impator 7 rex bun
 garie sicut nosti inter se acerrima cōtentione depugnāt: de? ecclie sue meli? p̄su
 lat. Comēdo me dignationi tue ad eius mandata omni tpe paratū. Ex roma kl.
 Augusti. M. ccccviij.

Comēdatoria singulariū amicorū.

Epistola. ccclxxv.

Meas cardinalis senen. archiep̄o saltzburgen. S. p. d. Nicola? cretol ca
 pellan? nñ dilect? vctur? est ad dignitatē tuā quā rogam? i agēdis suis cō
 mēdatū bñe velis ab eo itelliges romane curie statū 7 quō res italie sese ba
 beāt. Itaq̄ nō est op? de his aliqd scribam? Nō sum? imemores bñficiorū q̄ a di
 gnatione tua pcepim? dū i germania essem? 7 quō i saltzburga sepi? a tua digna
 tiōe gratant accepti 7 honorati fuim? ob quā rē erit nobis sp cura vt tibi 7 ecclie
 sie tue p nra possibilitate vicē repēdam? Insup qz duo sūt i tua curia nobis a lō
 go tpe dilecti iohes lauterbach? 7 iohes troster viri boni 7 fidelissimi: eos digna
 tionī tue quoad possim? efficiam? p̄mēdatos: reputaturi nobis impensuz q̄qd i
 eorū psonis boni p te collatū fuerit. Datū rome kl. augusti. M. ccccviij.

Gratulat de liberatione ep̄i varadien. cui?
 noie regi sc̄psit 7 ab aplico scribi ipetrauit.

Epistola. ccclxxvi.

Meas cardinalis senen. Jobāni troster. S. p. d. Fecisti probe q̄ nobis ex
 bungaria wiēnaq̄ singula scripsisti q̄ tum gerebant: audiui? inuiti illa
 rū partiū tribulationes velūt deus vt tandē p̄ncipes inclyte dom? austrie
 inter se reconciliēt: Illud aut libentē intellexim? qd de ep̄o varadiensi viro opti
 mo significasti: cuius inocētia libertatē p̄secuta est. Nihil p̄fecto b tpe nobis io
 cundius significari poterat: tu de nobis sibi oia vera dixisti. Nā cū audiui? ca
 pturā eius vebemeter p̄batissimi patris fortunio cōmoti fuimus. scripsimusq̄
 mor regie maiestati q̄ nobis de patre sincero 7 optime merito testificāda videbā
 tur. Rogauim? etiā pōtificē martinū vt lras ad regē daret quibus relaxationes
 ep̄i peteret: easq̄ bis obtinuim?. Prunas p casualē quēdā tabellariū misim?. Se
 cūdas dō p laurētū rouarellā destinauim? q̄ nūcius aplicus ad regē p̄fectus est:
 q̄ quis tarde hinc venerint testimoniū tñ p̄bebūt nre in ep̄m charitatē. Postre
 mo q̄ suades fecim?. Cōgratulatorias em̄ epl̄as eidez ep̄o 7 misim? 7 mittemus.
 Itaq̄ nō est cur verear? officiū nrm requiri posse. De rebus curie nre sup̄sedim?
 scribere: cū nicolaus nñ crewl te cōuēturus sit: ex quo cūcta vel minima q̄ in ita
 lia gerunt habū de cognosces: Reliquū est vt bene valere studeas. archiep̄o q̄ si
 deliter seruias apud quē tua obsequia nō erūt sine p̄mio. Nos aut sp̄ tui memo
 res erimus. Vale 7 si iacobus lotronus istic est: mille ei salutes nro nomine dicito
 Ex vrbē roma kl. augusti. M. ccccviij.

Familiaris vt bene valeat.

Epistola. ccclxxvij.

Meas cardinalis senen. Johi lauterbachio. S. p. d. Ex nicolao nro crewl
tibi amicissimo cognosces q̄ apud nos gerit̄ et q̄ nos in te aio sumus. Mā
quēadmodū te iā pridē dilexim⁹: ita et nūc amamus: cupimusq; tibi bñ eē
et si qñ aliqd p̄ facēte possemus: nō eēt in nobis mora: p̄didimus tibi bene futurū
apud archiep̄m salzburgen. Qui p̄ sui singulari virtute seruitijs tuis debita p̄-
mia nō negabit. Vale igit̄ et nos eidē archiep̄o ita offeras vt intelligat nos sibi cō-
placēdi cupidos eē. Datū rome kl. augusti. M. cccclvij.

Epistola. ccclxxviii.

Cōsolatoria sup morte filij.

Meas cardinalis senen. dño de rosanberg. S. p. d. Magno merore affe-
rūt nos lre amicoꝝ q̄bus clarissimū et spectatissimū filiū tuū benricū diez
clausisse extremū cognouimus. Doluim⁹ certe illū in flore sue iuuentutis ex-
hacluce migrasse: cū multa et p̄ domo tua et p̄ inclito regno bohēmie facē pote-
rātū vō istud molestissimū fuit q̄ senectuti tue et baculū et solamē ereptū esse vi-
debamus. S; cū cogitamus ai tui sapiētia: nō dubitam⁹ q̄n̄ consolationē ipse rerū
mortalū vsus tibi p̄beat. Frequentē accidit bec: sepe filij patres i morte p̄cedūt
raro est sener q̄ plures ex suis filiis nō p̄miserit. Tolerāda sunt bec: nec dolore cō-
siliū est: vbi dolor: nihil affert p̄sidiū. Adescendū ē diuine voluntati oia deus i vsu
meliorē p̄uertit: nihil ipse p̄perā: nihil temē agit. Ille sapiēs hō ē q̄ ea vult q̄ velle
deū nouit. Illos filiū tuū i eo statu in eo tpe vocatū a deo nō ambigimus: in q̄ illi
melius fuit exuisse boiem. Itaq; q̄uis nō dubitamus magnificētia tuā q̄eto esse
aio: et ea velle que deus voluit: tñ p̄ nro officio rogamus vt bec humana equa mē
te feras. et qd̄ restat cui cū reliqs tuis filiis dulciter ac suauiter traducas. Id erit
nobis supra q̄ dicere possum⁹ acceptū. Diligim⁹ em̄ sūmope p̄sonā tuā: nec obli-
uioni dare possumus quāta nos c̄baritate in wiēna quōdā cōplectebaris: et de-
niq; sp̄ nobis ante oculos est humāitas illa atq; vrb̄anitas: quā nobis et p̄copio
rabensteyno oñdisti in crūmenaw: ita em̄ nos ardētī c̄baritate et vt aiūt euiscera
ta dilectione suscepisti: vt oi tpe nos et tibi et natis tuis et bis q̄ nascent̄ ab illis ob-
noxios eē putem⁹: et h̄ quidē oñdem⁹ si vnq; sese facultas obtulerit. Reliq; referet
nicola⁹ crewl capellan⁹ n̄r dilectus quē tue magnificētie cōmēdam⁹: cui tāq; no-
bis credētie fide plenā adhibere velis. Datū rome kl. augusti. M. cccclvij.

Dost regiā maiestātē recōmēdatā re-
fert grates ep̄i varadien. de emācipatiōe.

Epistola. ccclxxix.

Meas cardinalis senen. Ladislao regi hūgarie. S. p. d. Cū supiorib⁹ die-
bus iohes varadiensis ep̄s apud budā in vincula p̄iectus esset. Idq; tuo
iussu factū diceret: egre id mihi duplici de cā fuit. Mā et p̄sulis integerrimi
ac mihi amicissimi infelicitati cōpatiebar: et bonorē tuum parumper obnubilari
volebam: cū ep̄m de tua serenitate optime meritū et doctrina p̄ditum singulari
tua sublimitas in carcerē retrussisse affirmaret. Scripsi itaq; mor̄ excellētie tue q̄
mihi in ea re faciēda videbat̄ p̄ gloria tua: quēadmodū fideles famuli benignis
dñis suis cōsulere aliquādo solent. Scripsit etiā sanctissimus dñs n̄r: semel atq;
iterū. Mā qui varadiensem pontificē et vtute et noie optime p̄ditū intellexisset:
nō poterat ei cū indigna ferret̄ nō opitulari. Nescio an bñdī lre tuā sublimita-
tē adierint. Illud nūc relatū est q̄ tuā hāc curiā gaudio repleuit nō sine precipua
et ingenti laude tue sublimitatis. Mā cum ep̄s idem nō tuo motu: sed aliquorū
potentū impulsu: quibus nō facile resistere poteras in captiuitatē ductus affir-
mare: nūc illud plane vī qd̄ innocentē platū quē alieno impulsu cepas: tua spō-
te solū: nō relaxasti: ex q̄ re patefacta est animi tui inuata p̄bitas et ep̄i innocētia
liquefacta. Quippe sanctissim⁹ dñs n̄r: totusq; cardinaliū cet⁹ rectitudinē animi
tui et singularē prudētiā magnis extollunt preconijs. Ego vō qui eundem ep̄m
iamdudū virum p̄obatissimū esse cognoni: cūq; singulari amicitia sum cōiunctus
nō solū laudo circūsp̄ctionē et bñf̄iciā tuā: s; gr̄as q̄s possum⁹ tue serenitati iago

p salute boi amicissimo restituta. Intelligēs nō me min⁹ ea de cā tue glorie ob-
ligatū q̄ ipm epm. Erā etiā ante seruitor sublimitatē tue multis de causis obno-
xius: s̄ accedēte b̄ beneficio: nihil est qd̄ iā mibi reliq̄ sit: qn̄ totū qd̄ possuz maie-
stati tue debeā. Ex roma nonis augusti. M. cccclviij.

Capitū beniuolentiā ⁊ capellanū
suū cōmendatū faciat.

Epistola. cccclxxx.

Mear cardinalis senen. Electo vřatislauieſi. S. p. d. Reuertit̄ ad partes
istas dilectus capellan⁹ nř nicola⁹ crewl: canonicus vřatislauieſis: tibi iā
pridē notus ab eo senties q̄cūq; apud nos gerūt: ⁊ q̄s aiuz nř erga te sit:
q̄ ⁊ tibi ⁊ domui tue nobilissime tāto magis afficiamur: quāto indies p̄is tui fra-
trū ⁊ tua erga nos merita magis recolim⁹. Itaq; nō erimus in scribēdo lōgiores
Tantū dignationi tue nicolaū cōmēdam⁹. Rogātes si qua sūt q̄ p nos tui cā fieri
possint: ita de nobis p̄fidas: quēadmodū veri amici int̄ se p̄sueuerūt. Datū rome
nonis augusti. M. cccclviij.

Epistola. cccclxxxi.

Mear cardinalis senen. benrico senſeleben. S. p. d. Per nicolaū nřm ca-
nonicū vřatislauieſez q̄ nūc in alaimaniā reuertit̄: nō putam⁹ necessariū
eē multa scribē. Itā em̄ repēte factur⁹ est iter vt multi eū p̄cessuri sint. Ai-
ſitabit em̄ quocūq; illo loco suo ex more cōpatres atq; cōmatres. Nec dubitam⁹ euz
cū ad te venerit qn̄ volūtates italicas meli⁹ referre q̄ ab eo discere valeas. Itaq;
parcimus v̄bis. Tm̄ rogam⁹ vt in re illa varimēſis ecclie si qd̄ ei cōmittēdū videf
id p tua prudētia facias. Est em̄ vřatislauia petiturus vt ait: ⁊ a nobis bēbit lras
ad ep̄m illū credētiales: vt si op⁹ fuerit eis vti possint. Reliqua ex eo audies quē
fortasse licentiātū in decretis habebis. Vale ⁊ amicis nřis nos effici cōmendatos
Datū rome nonis augusti. M. cccclviij.

Refert noua italie ⁊ se quantulus
sit in toto pollicet̄.

Epistola. cccclxxxij.

Mear cardinalis senen. iobi cardinali ſci angeli. S. p. d. Que supioribus
dieb⁹ apud nos gesta sūt: ea iā p alias lras tue dignationi significauī. Nūc
subijciā q̄ secuta sūt: exinde ſcies qd̄ sperādū sit: qd̄ve timēdū cōi xpiano-
rū cause. Dñs noster sanctissim⁹ nōnullā aduersus vřinos indignationē induit
adeo vt etiā nepotē suū eccl̄ſtie militie ducē cōtra illos miserit: castrūq; ſci gre-
gorij ab eis extorſerit: nūc p̄cordia tractat̄. Expectam⁹ exitū rei pacēq; magnope-
cupimus. Nā bella buic ciuitati cbaritatē annone nō puā inducūt. Fuit ip̄e ſan-
ctissimus dñs nř bis diebus aliquātisp̄ egrot⁹: nūc diuino munē p̄ualuit: cui⁹ pru-
dētia nō ē dubiū: qn̄ reipublice salubrit̄ cōsulat. Nepotes ei⁹ q̄ p̄iarchā legatū in
oriētē secuti fuerāt: atq; ibi ob qdā malefacta cōp̄beſi nudiusq̄rtus redire. vtq; se
crimine purgēt patriarchā criminantē: s̄ dñō nřo ⁊ ſacro collegio cognita ē illius
legati integritas atq; p̄ſtantia: nec ſiniſtri q̄cūq; de eo facile credif. An autē nepo-
tes ip̄i culpabiles ſint vt legatū nūcij tradūt. id aliū inueſtigēt. Ego ⁊ accusatores
⁊ excuſatōres eoz eq̄s auribus accipio. Rex aragonū bellū habet cōtra ianuē-
ſes acerrimū: ⁊ nūc vna nūc altera ps naues in mari p̄dit: s̄ ipſa ianua miro affli-
cta est. q̄ nō regis tm̄ s̄ etiā ſuoz erulum armis p̄mit. Dermus dux eius magno
vir aio ⁊ manu p̄mptissimus: miſeros aues territat: q̄ se nō alio mō q̄ morte im-
perij poſiturū affirmat: ⁊ nūc buic nūc aliū ciuē ad necē rapit: qui ſuis cōſilijs
aduerſat̄. Rex autē p hos dies vt fama ē inſigne opidū. Scarlinū noie in tuſcia lu-
crat⁹ est: ſi vey est qd̄ hodie mercatorib⁹ ſcriptū ferūt. Id erat in ptāte dñi plūba-
nēſis. Ob quā rē sūt q̄ arbitrant̄ nō q̄etuz regē niſi ⁊ plūbini dñio potiat̄. Quod
ſi obtinuerit locū bēbit oportuniſſimū vñ ſenen. florentinos ac ianuēſes cū velit la-
ceſſere poſſit: atq; vtinā nō ex h̄ par italica p̄turbeſ: hoc est italia. Que autē i ger-
mania gerunt̄ optime nouit dignatio tua. Cupio ſcire vbi loq; atq; gentiuz ſis

qd agas q̄ bene valeas ⁊ q̄ spes sit rebus agēdis. Sūt em̄ q̄ dignationē tuā egro-
tante se reliquisse affirmāt q̄ res mibi molestissima est. Ea ꝑpter suadeo hortor ⁊
obsecro vt sanitatis curā geras: cureſq; vt aliqui reuertaris buclerus ⁊ sospes: qd̄
oēs amici tui maxie cupiūt. Ego vō nūq̄ magis desidero q̄ te in domo tua rome
sepe videre ⁊ alloq̄: ac ꝑ veteri cōsuetudine ināfuetudinetua ⁊ benignitate ꝑfrui
Nō offero me dignationi tue: aut familie tue vel amicis aliqd̄ apud sūmū potifi-
cē ꝑcuratur. Nā ⁊ nimis est qd̄ possuz ⁊ dignatio tua potentissimos cardinales
bz q̄ eius negocia fidelissime gerūt. Itaq; nō ē cur mea indigeas opa. Ego tñ qn̄
tulus sum ⁊ tuus sp̄ fui ⁊ ero. Ex romanonis augusti. M. cccc. viij.

Excusatio cōtra murmur gra-
uaminis germanice nationis.

Epistola. cccclxxxiij.

M eas cardinales senen. Martino mayer. S. p. d. Hocū de nobis fuerunt
lre tue: quas in cā decani mogūtini ad nos scripsisti: erāt in eis plures par-
tes quibus breuiter rēdebim. Eō gaudes de nra ad cardinalatū ꝑmotione
nō est ea res nobis dubia. Si qd̄ noster bonor tuus bonor est: ⁊ hāc dignitatem
nō minus tibi creditā q̄ nobis ē: equū est te arbitrari qn̄ int̄ nos vera est ⁊ stabi-
lis amicitia que iubet inter amicos oia estimari cōia. Quippe si qn̄ aliqd̄ occurre-
rit in quo vel tibi vel ꝑ sanguineis aut amicis tuis ꝑdesse possim? oñdemus nos
memores ēē veteri beniuolētie ⁊ dulcis vsure quā simul in multē locis habuimus.
Que scripserūt nobis ꝑncipes electores: ⁊ tu etiā ꝑ decano mogūtino nō obau-
diuimus: nā et si ꝑpositurā wormaciē, apud nos libent̄ retinuissēmus: cōcorda-
uimus tñ cū ꝑcuratorib; eiusdē decani de ꝑmutatiōe vt tā dictis ꝑncipib; q̄ tibi
⁊ ipsi decano quē iādudū cognouim? ⁊ amauimus: rē gratā faceremus dam? nūc
opam vt lre expediant oportune. Illud aliquātulū dux est qd̄ in calce lre tuaz
scribis q̄relas. s. magnas fieri de romana curia q̄ nationē germanicā multē in cō-
modet modis. Quatuorq; capita tāgis. Vnū est q̄ decreta cōstantiē. ⁊ basilien.
cōcilior cōpactataq; nationis nūme obfuerūt: ⁊ quis in h̄ articulo oia cōtineri vi-
deant: tñ ꝑfectas q̄ electiones canōice facte nō ꝑfirmēt q̄ magna vis pecunia
rū ab his q̄ beneficia ꝑsequūt extorquet q̄ sub colore indulgētiarū ⁊ decimarū
varisq; modis ex alamania pecunie bauriūt: ⁊ deniq; subiūgis de gra nra quaz
obtinuimus de bñficiis in cōmēdā habēdis quā insolitā esse asseueras. Cogimur
ad hec nō nūq̄ rēdere: ⁊ in ꝑmīs qd̄ fatemur q̄ scribis in clytā. s. nationē vram
olim fuisse florentē ⁊ suis virtutibus romanū imperiū meruisse. Adijcim? tñ ⁊ il-
lud excellentissimā beati petri sedē postq̄ ille martyrio coronat? est: sp̄ rome fuis-
se in qua q̄ federūt: vicariatū xpi tenere: clauēq; ligādi atq; soluēdi penes se ha-
buere: siue greci: siue itali: siue germani aut ex alia gente fuere: nec nūq̄ regni cele-
stis introire ianuā potuisse q̄ romanoꝝ pontificū auctoritatē cōtūmāciter cōtē-
ꝑserē: nec hodie illis gloriādū ēē q̄ auctoritate ꝑpria leges sibi ꝑstituūt. q̄bus ꝑo-
suo libito romane sedis iussiones spernē possint. Vdos em̄ catholica veritas nisi
resipuerint ante obitū. ignis eterni mācipio sine intermissiōe deputat. Fatemur
insup aliqui in romana curia quā regūt boies aliqua fieri que digna essent emēda-
tione. nec dubitamus ipsos romane vrbis ꝑsules etiā in quātū boies falli errare.
labi ac deꝑi posse. Sed vt ad querelas tuas veniamus dicimus tibi: dignū ēē vt
cōpactata cū vestra natione seruent. Idq; semp ꝑdicauim? ⁊ in futurū ꝑdicare
nō omitem. Si qd̄ nationi tue a q̄ plurimū sumus honorati: nō minus q̄ nre
afficiamur. Vex cū dicis decreta basilien. ꝑcilij nō custodiri. Idq; putas iniurio-
sum ēē nationi indignā dicimus ēē q̄relā tuā. Propter decreta em̄ basilien. ꝑcilij
inter sedē aplicā ⁊ nationē vram discidium cepit: cū vos illa ꝑsus tenēda dicere
tis aplicā vō sedes oia regceret. Itaq; fuit deniq; ꝑpositio facta: i qua nos in ꝑa-
torio noie interfuimus: eā certā legē dedit deinde inuolabilē obseruādā: ꝑ quaz
aliq̄ ex decretis ꝑcilij ꝑdicti receptra vident̄ aliqua reiecta. Itaq; nō iuste agis: si
ꝑ oia vñdā ēē decreta ꝑtēdis. Sz venio ad electiones quas ꝑssim cōtēni referē

hoc nos nō inuenimus ita esse vt asseueras: nā postq̃ ex alamania buc uenimus
 plures ecclesie cathedrales eiusdē nationis vacauerūt: in quibus vel postulatio
 nes facte vel electiones fuere. De postulationib⁹ nihil est qd obijci possit: nā ille
 ex grā pendēt etiā uetusto iure. libezq; est pōtifici maximo eas admittē vl' rēcē.
 Electiones autē si canonice fuerint cōpactatoꝝ uigore cōfirmationē merent. nec
 repellī pnt: nisi de ytiliori psona. Roman⁹ pōtifer de p̃silio fratrū suoz sancte ro
 mane ecclesie cardinaliū duxerit. puidendū: s̃ neq; hic est aliqd qd rēf bēndi me
 rito possit. De tpe dicimus quo ro. curiā seqmur. Neq; em̃ (iā biennio tm̃ est q
 hic sumus) ylla electio bucallata est: q̃ rite ⁊ canonice facta cōpta sit. Māz tra
 iectēis electio de qua magni rumores habiti sunt: in psonā ex cōicatā ceciderat.
 Aliē vō alios defectus habuere. Itaq; uides nō ēē cur ṽra natio circa electiōes
 iustā q̃relā habeat. Qd̃ deinde subiūgis extorq̃ri multū auri ab his q̃ dignitates
 vel alia beneficia assequunt: nō est cur de hac sede cōgramini: s̃ poti⁹ de cupidita
 te ⁊ ambitione ṽroz boim: q̃ curretes p ep̃atib⁹ inueniētes cōpetitores: bis qui
 bus palatiū patet certatim pecunias offerūt. Illi vō q̃ alloq̃ pōtifice pnt: nō sūt
 oēs siles angelis: s̃ quales in almania. Galliaq; multos regias. recipiūt em̃ qd of
 fert nō extorquet: roman⁹ autē p̃sul solus in thalamo suo nūc hos nūc illos audit
 ⁊ illos pmouere solet q̃ magis cōmēdant: nec scit nec etiam arbitrat̃ pecunie cā
 bos aut illos cōmēdatione pferri. Nec sibi plus auri dat q̃ cōcordata pmittant
 nisi fortasse aliqñ occasione expeditiōis p̃thurcos: aliqñ sup annata recepit: qd
 sibi pfecto nō fuit in tāta necessitate negandū: habes q̃ in hac pte rñsione i rām
 de pecunijs indulgētiaz miramur fieri q̃relā. Mā ille postq̃ collecte fuerāt pfe
 cto roman⁹ pōtificis arbitrio nō alteri⁹ erāt distribuēde. De decimis q̃s credim⁹
 nō esse indignū quod refers. Mā si alienationes p expeditiōe cōtra thurcos ba
 bēda decimas exhibēt: nō videmus cur etiā theutoncs nō cōtribuant. Laudam⁹
 tm̃ in ea re debitos adhiberi modos. Ceterū cū tota questio de pecunia uertat̃. di
 cimus hāc uetustissimā ēē querelā: q̃ nūq̃ auferri potuit sp̃ em̃ sūt hoies pecunia
 rū auidi: ⁊ quodāmodo insatiabile: q̃ cū multa lucrari uelint exponē aliquid sacri
 legiū putāt: nec ylla gēs est que aīo equo ex regione sua asportari aurū ferat. Iā
 gari alamanos ea potissimū cā detestant: q̃ in regno suo negociātes multū auri
 asportāt. Eadē querela est polonoꝝ. eadē uanoꝝ. In almania q̃s q̃ plures gen
 tes reperiem⁹ quaz̃ altera inculant alterā quasi argēti sui extorricē: nec curiē
 stroꝝ pōtificū accusationib⁹ carēt. Patet itaq; lōge lateq; s̃ genus querelarum.
 Uerū qz̃ dicis germaniā ṽiam quondā ditissimā fuisse: nūc vō p̃sus exhaustaz
 ⁊ omni ere vacuā esse: nos cōtra sentim⁹ illudq; audacter dicimus: nūq̃ germa
 niā ditiorē fuisse q̃ bodie: nūq̃ ornatiozē: nūq̃ armis potentiozē: si vni dño pa
 ruerit. Māq; si legamus uetusta tpa: inueniemus germanos olim ritu uixisse bar
 baro: uestibus yfos laceris. Uenatiōi tm̃ ⁊ agroꝝ culture de disse opam: feroces
 quidē homines ⁊ belli appetentes: sed argenti p̃sus inopes: q̃bus q̃tpe nec uini
 vsus erat. Itaq; germania intra mare ⁊ danubiū: rursusq; intra rhenū ⁊ albiū cō
 tinebat: nūc vō quātū trāsgressa sit suos limites nō ignoram⁹. Mā plus fere est
 q̃ extra nacti estis in gallia: retia: notico: uindelico atq; in ipa scythia seu sarmā
 tiaq; qd̃ intus habuistis. Quid memorem⁹ nobillissimas vires ṽras ⁊ splēdidissi
 mas: ditissima templa opulentissimos p̃uincipes ac platos: certe nō videm⁹ p̃
 uinciā esse q̃ cōputatis oibus ṽiam supet: q̃ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonū
 qui tpe iulij cesaris uixit: germaniā peragraret: vt arioniſtie: pfecto diceret non
 esse eam terram quā olim uiderat: negaretq; suā ēē patriā: cū uinearū ⁊ arborū
 fructiferaꝝ cōsitiones: uestitus hoim: ṽbanitatē ciuiū. splendorē ṽbiū: tantāq;
 nitidā politiā apud uos cōtueret. Uerū hāc mutationē q̃s fecit in uobis nisi re
 ligio xpi. Cultus quippe xpianē religionis a uobis barbaricū oēm expulit: atq;
 ita expoliuit: vt iaz greci ipsi barbari: uos autē recti latini appellari mereamini.
 Cultū autē salutiferē religionis si ṽez fateri uultis. Roma uobis ⁊ aplica sedes

dedit quæ predicatoribus ad vos mittēs idolorū relinquere cultum: et verū deū co-
 lere docuit. Plus est hoc martine q̄ aurum et argentum: plus est quod accepistis
 q̄ quod datis. Itaq; decet vos accepti beneficij memores esse: quod quidē tātū
 est vt nulli possit thesauri cōpensari. Transimus modo ad eā eplē tue partē q̄
 nos concernit: dicis nos et alios plerosq; sancte romane ecclesie cardinales inso-
 litas apud nos reservationes habuisse: indeq; multos exoriri rumores. Hos et
 metensem olim cardinalē: et alios nōnullos silius vsos gratis compertum babe-
 mus: et ab illis s̄rari nostraz formā extraximus. Reprehendis q̄ helse cōpactat
 aduersari videant: dicimus nibil in eis esse cōtra ea que cōcordata vocant: nisi
 fortasse illud recenseat: q̄ etiā monasteria reservari vident in quib; electioni lo-
 cus esse debet. Hos de hac parte abunde satisfecimus dño nro. Duo em̄ dixim;
 eius beatitudini. Prīmū q̄ nullius monasterij electionē impedire vellem. Alte-
 rum q̄ nullū monasteriū acceptaturi essem; cōtra volūtātē eius p̄ncipis in cui;
 ditione situm esset: ita pcuratoribus nris dedim; in mandatis. Quod si putas
 etiā collegiatarū p̄positurarū electiones cōfirmādas eē: neq; debuisse nos earū
 reservationes acceptare: longe falleris: nā cōcordata ipsa dignitates p̄mas post
 pōtificales et in collegiatis ecclesijs p̄ncipales aplice sedis dispositioni permit-
 tunt: in alijs aut beneficijs inferioribus habet ipsa sedes suos menses q̄ si super
 bmdī beneficijs ac dignitatibus reservationes obtinim;: accepimus a summo
 pontifice quod nobis cōcedere potuit sine cuiuspiā iniuria. Sed arbitraris for-
 tasse beneficia que in germania sunt: germanis poti; cōmitti debere q̄ extraneis
 nec nos aliter sentim;. Sed cū nos tā annis supra xxiij. germaniā incoluerim;
 nō reputam; extraneus existimari debere: cūq; impatori ipsiq; nationi longo tē-
 pore sūma fide magnis laborib; seruiuerim;: et nūc ad cardinalatū recepti: ea cu-
 remus que nationis ipsi; honoratq; vtilitati pducant: ita p̄sus agam; vt na-
 tionī germani poti; q̄ itali putemur. Nō iudicauim; trib; illis puincijs mogun-
 tinae: colonien;: treueren;: indignū videri aut graue censeret: si annuo duo milia
 ducatorū in eis obtinerem; ex illis beneficijs q̄ sedes aplice p̄ferre haberet. Pu-
 tauissemus etiā maiora in eadē natione cui sp̄ seruiuiim; sponte offerri: sed nō su-
 mus nos insatiabiles. Cōtentamur eo qd̄ pro debiti status p̄seruatione sufficiat
 nec plura circa h. Quā aut opas tuas ad id offers vt ḡrēne fructū cōsequimur: agi-
 mus tibi grās q̄ ptes amici nō negligis. Idq; rogam; vt interueniente casu opor-
 tuno. p̄sus efficias. Scis q̄ sit mens nra et quō grām nram restrictā eē volum;
 si qua p̄positura vacauerit aut ecclia parochialis magni reddat; velis ita efficere
 vt ad cōplemētū ḡrē nre puenire possim;. Deniq; requiris an aliqd̄ dicēdū facien-
 dū sit circa eā prē q̄ nationē vram et aplicā sedē cōcernit. Rndem; futurū esse
 ad p̄ncipes electores nūciū aplicū laurētij rouarellā cum eo poteris sup̄ hac re
 plen; loq;: sibi q̄ cūcta cōicare q̄ p̄ sua circūsp̄ctione nō ignorabit: qua via sit in
 talib; incedendū. Nobis tñ illud p̄siliū videret q̄ plati et p̄ncipes vri si qua i re
 grauamina sibi nō digna inferri putāt: legatos suos ad romanū pōtificē mittere
 nō postponerēt. Et q̄ sunt illa in q̄b; grauarent; exponerēt. peterētq; debitā fieri
 reformatio. Nā sedes ista p̄ sua insita māfuctudinē vris votis/ q̄ qdē rōe sub
 mira essent/ nūq; denegaret assensuz. Hos aut et si parū valeim;: studia tñ nra sp̄
 in eo dirigem;: vt in dyle nationi germanice dum equa postulauerit mos gerat.
 Vale optime archiep̄o moguntino cui p̄ veteri noticiā sum; affectissimī effice cō-
 mēdatos. Ex roma die. viij. augusti. M. cccdvij.

Congratulaf ep̄o varadiē.
 e vincula emācipato.

Epistola. ccclxxxiiij.

Meas cardinalis fenē. ep̄o varadiē. S. p. d. q̄ntū de captiuitate tua indig-
 et acerba voluim; tātū mō deliberatide gauisi et sūmope exbilarati sumus.
 Quippe nō solū dignationi tue cui; bonitas ac inocētia magnifice patefa-
 cta est. vix etiā serenissimo regi la distao p̄gaudem; cui; b̄fficientia et ai rectitudo

indies magis ac magis elucescit. Magis sicut nobis relatu est: cum persona tua in arce bu-
 dendis retenta fuit: mune animi regi ad ea re inclinaret: erat: sed querebat enim corpe consilia que
 tue virtuti inuidebant: nec rex ad huc inuenculus et in regno noui magnis consilio ad-
 uersari audebat: cessit furore loco et tempore. Illud tamen cauit ne quid in corpore tui emuli tui
 molirentur. Sed nunc que sua mens fuerit apte liquet. Nam que alieni consilio atque opportunitate
 dignatione tua in carcere piecit: idem suapte ingenio libertate tibi restituit. Quod
 re nemo est qui non intelligat capturam tuam ab emulis tue probitate. Liberationem vero ac sa-
 lutem a solo rege percipisse. Est igitur quod et tu serenitati regie quemadmodum baccen feci-
 sti: ita et ipse summa cum integritate finias. Nos autem et ceteri que te amamus gratias refe-
 ramus quod nos quidem mune negligemus. Eramus baccen occupati ut liberationem tuam
 lris apostolice et nostris procuraremus: quod bis regio culmi transmissum. Quod primas moritelle
 cta nouitate transmitti curauimus. Alas vero laureti rouarella nunci apostolice secum at-
 tulit. Qui est vero procuratio tue salutis nobis amittentibus premissa fuit. Sed intelligimus
 tuam dignationem iam restituta libertati inuenitur quod quidem gratissimum est nam re gratiari re-
 gi que supplicare lege est prestanti et honor tu maior: procul dubio reddidit: cum non precibus
 si innocetiam libertatem tuam percipias esse manifeste liqueat. Rogamus igitur ut ceptis bo-
 no animo sis et iocunde viuas de nobis vero tamquam de veteri et fideli amico fiduciam obti-
 neas sciens quod votis tuis que quidem nostra in prete fuerit nunciamus decimus. Vale et reuerendi-
 mis patribus strigoniensi et sancti angeli cardinalibus apostolice sedis legatis si quoniam cum eis co-
 uenies memoriam nostri facito. Datu ro. die. x. augusti. M. cccclvii.

Excusatoria de grauamine nationi
 germanice illate et propter pacem cum ladi-
 slao inire et contra turbos gladium vibrare.

Epistola. cccclxxxv.

Alitius episcopus suorum dei. Charissimo in christo filio friderico romanorum impato-
 ri sp. augusti. f. r. a. b. Quis apostolice sedis sicut placuit altissimo predestines: ea
 nos sp. cura tenuerit: ut in dyte nationi germanice pro nostra possibilitate co-
 placeremus: et oibus illic ad nos percurrerentur faciles ac benignas prebeamus aures
 Nam tamen sicut nobis relatu est: nonnulli ex venerabilibus fratribus nostris ac dilectis filiis no-
 bilibus viris romanis imperii electoribus et alij plerique principes ac prelati nationis eiusdem
 dicta quadam sine prout in se celebrato oratores suos ad te miserunt: que de nobis denique
 curia nostra non quia que relata facientes in se cetera exposuisse ferunt quod nos diuersis modis na-
 tionem ipsam agguantes que in te nomine nationis et antecessore nostrum felicis recordationis
 nicolaum papam. v. concordata fuerit: mune adimplere aut obsequare curemus. Quibus ex
 rebus et si non dubitemus serenitatem tuam pro sua erga romanam ecclesiam eximia deuotione: il-
 loque que relas acriter ac debite profutasse: dignum tamen putabimus super his que nobis obijciunt sin-
 ceritate et innocetiam nostram sublimitati perspicua ac manifesta efficere ut si quoniam post hac
 siles quoniam ad tuas aures deferant: habes ex nostris lris quod murmurantibus ac detra-
 hentibus hominibus mundum atque obijci possis. Et quidem cum nos omnes christiani orbis nationes be-
 nigne quantum cum deo possumus tractare curemus: preceptum tamen germanicos principes ac pla-
 tos singularem quadam charitate et proprio persecuti sumus affectu. Neque enim nos latet quo
 fauore amplectendi sunt ecclesiarum presules: et seculi principes honore preueniendi. ut illos
 fratrum et istos filiorum loco sua cuique dignitate fuerat hic debemus. Sunt euangelia sacra
 sp. an oculos mentis: scorumque patrum decreta sedulo in animo volumus. Mouimus quid
 episcopo liceat: quod principes deceat: quod officio summi sacerdotis incubat. Neque cordi nostro
 quicquam tenacius heret quam ita sacros canones obsequare. ut idonum misteriorum christi dispen-
 satores inueniamur. Nota est oibus apostolice sedis auctoritas: manifesta cuique preme sedis
 dignitas: vulgata pro orbe vicarij dei potestas. Qui dictum est a domino. Nasce oues meas: et quod
 cumque ligaueris super terram: erit ligatum et in celis: et reliqua quibus in euangelio. Romani presul emine-
 tia diuinitus declaratur. Quibus ex rebus non est: cur aliquis opera nostra criminari possit tamquam la-
 tius euagemur quam nobis liceat aut tamquam in alienam messem falcem mittere videatur: cum non
 huius aut illi preiudicium sed vniuersi orbis presulatu in apostolice sedis specula persecuti sumus
 que cum ita sint. sciamus tamen eos que vocati sunt in prete sollicitudinis non esse turbados: suamque

cuius iurisdictione nisi forsitan abutantē seruādā esse nō ignorānt. **E**xpropter ita
 nos gerere in hac vsq; diē curauim⁹. ne q̄ de nobis cuius boim q̄rela cōpetē pos
 sit. nec putam⁹ aliq̄s eē q̄ se lesos aut sp̄etos a nobis dicāt. nisi fortasse aliq̄ fuerit
 q̄ desideria sua nō recte metiētes. tūc se cōtēptos ac q̄uātos arbitrant: cū petitiō
 nūb⁹ eorū iniustis nō anuim⁹. **S**z audiui⁹ rumorē eē tāq; nos auz ex natiōe tua
 supra quā deceat extorq̄am⁹. Iniuriānt. p̄fecto nobis: et a vero lōge recedūt. qui
 talia dicūt nūb⁹ nro noic ab his extortū ē. q̄b⁹ bñficia ptulim⁹. vt illi garrūt
 Nūb⁹ exacti: nūb⁹ petiti: p̄ter annatā vetustū iura debitā. Et si q̄ p̄ thurcos pecu
 niaria nobis subsidia obtulerūt: nō recusauim⁹. nec recusare quidē debem⁹. p̄ rā
 t a xpianereligiōis necessitate. Pecunias autē hmoi et als vnde cūq; veniētes: nō
 vsurpam⁹ nobis. **N**ō recōdim⁹ in archa: nō exponim⁹ in localib⁹: nō p̄sumim⁹ in
 delicijs: s̄ in defensione fidei p̄uertim⁹. et in opp̄sione p̄fide thurcorū gentē ad nrm
 exterminū sp̄ intēre. Innumerabiles sūt et intolerabiles nobis q̄s indies subim⁹
 exp̄se: nūc in oriētē legato classis nre: nūc i albanā scanderbechio fortissimo xpī
 arbiete indefessq; bellatoz: nūc legat⁹ et ozatorib⁹ in diuersas mūdi p̄es emissis
 nūc istis nūc illis p̄ greciā et asiā laboratib⁹. ne destituti p̄dicitarēt pecunias mit
 tim⁹. nec fuerūt inanes huiusmodi sūpt⁹. **L**icē tñ nobis in dño gloriari q̄ p̄ mi
 nistr os suos tot p̄tib⁹ ac pene tot miētib⁹ cūctis ferme xpianis principib⁹ no bis
 tñmō in fātib⁹ atq; vrgētib⁹ thurcorū sup̄bissima cornua et insolētissimas acies
 apud vngariā p̄fregit: magnūq; illū et potētissimū exercitū p̄strauit: q̄ sibi nō bñ
 gariā modo: s̄ germaniā totā galliā atq; italiā. p̄terere: legēq; xpī fundit⁹. eueritē
 p̄mittebat. Itaq; liberauit dñs ip̄m suū sub p̄sulatu nro: p̄lebq; suā ex ip̄is q̄
 dāmōdo faucib⁹ crudelissimū siue inanisimi draconis eripuit: nūc q̄z classis nra
 rhodū tuet. **C**ypriū mitilenē chium et oēs i oriēti xpiani nois insulas q̄ sine tali
 p̄sidio baud quōq; thurcorū nauib⁹ indies incurstantib⁹ resistere potuisset quodq;
 laudabili⁹ est ac diuino nobis munere p̄cessum: nō tñ q̄s dixim⁹ insulas: legatus
 noster sua p̄udentiā et armoz robore tutat⁹ est: s̄ alias plerasq; thurcorū dño ser
 uietes: ad aplice sedis deuotionē obediētāq; redegit: nouissimeq; nō pauca eo
 rūdē thurcorū nauigia ad oppugnādas xpianorū insulas exeuntia: potent inuasit:
 debellauit: et p̄tātē recepit. **N**ec albania ingruētes barbarorū imper⁹. primis die
 bus inclinare potuisset: nisi nraz infuenissent pecuniaz auxiliā: q̄ scbaderbechio
 misim⁹. **I**n his nos reb⁹ pecunias p̄sumim⁹: in his. p̄fudim⁹ q̄cqd vnde cūq; cor
 radere possim⁹ auri v̄l argēti bonoz dei nō nrm q̄rim⁹. p̄ salute ppli nobis cōmissi
 laboram⁹: nō p̄ priuata vtilitate nra. **C**uram⁹ ne nro tpe xpianū nomē spurcissi
 mi thurcorū pedes p̄culcare possint. **S**z nō sūt h onera q̄ nos soli portare q̄am⁹:
 vel sedes aplica valet p̄ seipam tolerare: facim⁹ tñ qd possim⁹: et q̄scētib⁹ alijs
 q̄ nobis auxilio eē deberēt: instam⁹ acceleram⁹: vrgem⁹: nihil mittim⁹ ex his q̄ sa
 cultates nre p̄mittūt. **N**ecessaria nobis detrahim⁹ vt incūbēti necessitati p̄ pte
 nobis possibili subueniam⁹. **Q**ue cū ita sint audēt tñ nōnulli paz q̄dē religiōis et
 ad cōe bonū min⁹ intēti nos redarguere q̄ ab his pecunias recipim⁹ q̄ p̄mouent
 q̄uis sp̄ote ablatas in classē p̄ thurcos emissas. **Q**d q̄z iniq; agunt iā plane pro
 spiciis. **S**z autē pleriq; p̄cordata de q̄b⁹ mētiōē supra fecim⁹ p̄ nos mīme obser
 uari: affirmātes electiōes. **E**p̄orū aliozq; p̄latorū nos p̄uipēdē: ac p̄sus abijcere
 qd pari mō neq; vere neq; iuste nobis obijcūt. neq; em electiōes p̄latorū i germa
 nia factas quis pacto p̄tēim⁹: neq; ex cōcorda q̄ oēs passim electiones p̄firmare
 tenemur: s̄ illas tñmō q̄ canonicē expiunt⁹ qd qdē a nobis diligentē custoditū ē
Nūq; em aliquā electionē repim⁹ quā repim⁹ eē canonicā. **A**iros autē q̄ plures il
 lis eccl̄ijs siue mō asterijs p̄fecim⁹ in q̄b⁹ electiā min⁹ canonicē p̄tēdebāt. **Q**z
 si aliq̄ sūt q̄ p̄firmationē petētes nō obtinuerit: sūt autē paucissimi: sciāt se idarco
 er sua petitione cecidisse: qz nec canōica fuerat eorū electiō nec p̄motio eccl̄ijs ad
 q̄s vocabant fuisse vtilis. **P**etate autē illa q̄ nobis ex diuino atq; bñano iure filq;
 p̄cordatis ex p̄dictis cōpetit. p̄uidēdis eccl̄ijs de p̄sona magis idonea etiā si ca

nonica in illis electio facta repiat: adhuc nō sum? vñ: nec vti ponim? nisi ex ma-
 gna et vrgentissima cō. Sup̄ reservationib⁹ aut ceterisq; bñficiis et p̄uisionib⁹ de
 quibus siliēter accepim⁹ q̄relas corā tua serenitate fuisse p̄positas: nō sum? memo-
 res aliqd a nobis eē cōcessum p̄ cōcordata p̄dicta. Qz si qd tale factū est vt sepe i
 multitudinē fariū ac negociorū aliqua trāseūt: neq; bene gesta neq; bñ reuisa: nō ē
 intentioni n̄re aut ordinarioz mētib⁹ derogare: aut cōcordatis ipsis p̄trauenire.
 Quinimo q̄uis liberrima sit aplice sedis auctoritas: nullisq; debet pactionib⁹
 vinculis cohereri: ex mēra tñ liberalitate n̄ra: ex zelo quē gerimus ad pacē: ex cha-
 ritate qua tētūq; nationē p̄sequimur: p̄cordatis ipsis locū eē volum⁹: nec pa-
 tiemur ea temere violari dū romana sedis gubernacula retinebim⁹. Si qd p̄re-
 rea est qd ipsi nationi molestū videat: ex bis q̄ p̄deūt ex n̄ro solio. Idq; fortasse
 dignū emendatione censet: possum⁹ eñ et nos vt boīes aliqñ labi atq; errare i bis
 maxime q̄ fati sūt non decet ep̄os aut alios quosuis mortales sup̄ aplicā sedē au-
 ctoritate sibi v̄dicare: aut illos imitari quoq; mō q̄ p̄ssimo more detestabilisq; ex-
 emplo in p̄niciē eccl̄astice ierarchie in cōfusione mystici corporis xp̄i in aīaz sua
 rū ruina: leges sibi cōstituūt: p̄ q̄s licitū sibi eē arbitrant⁹ aplicē sedis mādāta cō-
 tēnere: ac p̄ suo voluntatis arbitrio eccl̄astica disponē sp̄ualiaq; negocia. Hāz q̄
 talia p̄sumūt alieni sunt: deū patrē suū appellare nō p̄nt: q̄ matrē eccl̄iam recogno-
 scere nolūt: s̄ tāq; mēbra vel putrida vel arida a reliquo corpore recidi debēt. Nulli
 eñ p̄missa facultas est: vt p̄ romanā eccl̄iaz oīm fidelīū matrē ac inḡram recalci-
 trare possit: vel se ab illi⁹ impio subtrahere. Comendā dū est vna in domo pasca-
 lis agn⁹: manere oportet in archa regnāte diluuiō: cui cura est ne pereat. Tñ de
 vna fides: vñū baptisma. Tñ xp̄i vicari⁹ in terris ē: q̄ celos bñ merētib⁹ ap̄it clā-
 dit aut malignatib⁹. Si q̄s aut arbitrat⁹ secū nō bñ agē aplicā sedē: recurrat ad eā
 vñ: grauamē suū exponē: remediū p̄ctē: nūq; pia m̄r filiorū desiderio deit. qd vi-
 derit ad salutē eorū p̄tinē. Et tu q̄ serenissime impator: si qd arbitraris tuē natio-
 nis p̄latos hīc qd p̄ nos emēdari debeat: admone eos: hortare et vge vt ad nos
 veniētes suas nobis necessitates exponāt: grauamina referāt: desideria p̄ferant.
 Hāz votis eorū q̄ a rōnis tramite nō discordēt: tātolibent⁹ annuem⁹: q̄nto consi-
 dēt⁹ eos ad nos recursūz hīc videbim⁹. Ceterū qz charissimū in xp̄o filiū n̄m la-
 dislaū hūgarie ac bohēmie regē illustre nōdū recōaliatū tibi eē p̄cepim⁹: s̄ adhuc
 inf̄ te atq; ip̄m lites eē ferunt p̄in gētes: q̄uis nō dubitam⁹ p̄ tua te sapia ea dñta
 rat seu q̄rere seu velle q̄ sunt eq̄tati ac iusticie p̄sona: qz tñ discordia v̄sa tātomag
 nō angit: quātomagis xp̄iane reipublice dānū resultat. Serenitatē tuā rogamus
 vt ante tuos ponas p̄mū cū quo p̄tēdis: et vbi p̄tēdia: qz cū carne tua: cū sanguie
 tuo: cū fratre tuo: et in dōmo tua. In agris paternis: in hereditate auita bellūz ge-
 ris: in quo nec p̄dere nec vincere tñtū est. Cōsidera qz tu impator es aduocat⁹ ec-
 cl̄esie: p̄ceptor fidei catholice: p̄im⁹ inf̄ seculi p̄ncipes. P̄im⁹ q̄ arma p̄ defensio-
 ne religionis n̄re induere debeas. Cōsidera qz tu ille es in quē oīm xp̄ianorū oculi
 p̄iecti sūt: q̄ si quēadmodū tibi ex officio incūbit aduersus impiā thurcorū gen-
 tē arma p̄moueris: vniuersos ferme reges ac p̄ncipes vt te sequāt⁹ puocabis la-
 bentēq; rē xp̄ianā magnifice subleuabis. Sin dō domi māseris alijs occupat⁹ cu-
 ris: nemo erit q̄ bellū xp̄i gerere velit: crisq; tu ipse cū cur n̄ro tpe fides catholica
 negligat. Intellexti q̄ fecerūt thurci sup̄iorib⁹ annis: vt cōstātinopolim orienta-
 lis imperij caput: ac totius grecie colmē inuaderēt: vt vrbes q̄plimas incēderēt:
 vt xp̄ianū sanguinē effuderāt: vt altaria euerterēt: vt scōz reliquias canibus ob-
 iecerūt: vt imagines dei n̄ri glioseq; matris dñe aut lanceis effoderūt aut sp̄utis lu-
 toq; deturparūt. Scis q̄ nūc cogitat q̄ parāt q̄ molliunt: nullū illis studiū arden-
 tius: nulla cura p̄p̄sior est q̄ vt ea agūt p̄ q̄ possint xp̄ianā gentē fundit⁹ p̄dē: vin-
 cula: verbera: neccs: fidelib⁹ oibus cōminat⁹. Prope deorū gladius et adesse festi-
 nat tpa: et tu interim ac patruelis tuus. arma q̄ merito in hostes fidei verterent⁹:
 p̄ subditos et vasallos v̄ros exerceat. Dices fortasse quēuissem nisi me magna neccs

sitas impulisset: & parate fuerunt insidie mihi: hereditas mea in piculo posita est.
 Coactus sum arma p. defensione capescere. Inuictus pugno cum sanguine meo: possi-
 bile est quod ais nihil inficiamur age: sint vera que refertis oia sit iustissima tua causa: at iu-
 stius est p. christo pugnare et maior necessitas est hereditatem christi quam tuam defendere. Si
 tua periret est adhuc ubi salueris. Si periret christi hereditas (quod tamen nullo pacto futurum
 putamus) et tua hereditas perire oportet: et christiane reipublice iudicamenta corrumpere.
 Cogita igitur de communi piculo prius et maiora minoribus asponere. Exquirito omnes vias
 quibus cum patruelis tuo quantum sanguine iungeris tantum dilectione et affectu sincero
 copuleris: nec illi imputes quod quodammodo per alios etati tenere subgerunt. Audiuimus
 dilectum filium nobile virum ludovicum bavarie ducem inter te et ipsum patruelē de pace
 actum in austria descendisse. Credimus et dilectum filium nostrum iohannē cardinalem
 sancti angeli aplice sedis legatum quemadmodum sibi scripsimus eisdem tractatibus in
 futurum. Age flecte animum et amplectere bona mente concordiam: noli omnia que
 tibi debent exquirere: esto contentus his que potes obtinere. Nec graueris p. bo-
 no pacis de tuo iure pauca dimittere. Deus p. cuius causa paces accipias: maiora tibi
 retribuet. Commendabunt omnes tuam sapientiam que furori tempantiam arrogantie humili-
 litatem duriciem mansuetudinem: tenacitati largitatem obicerent. Sic finis aliquando ci-
 uilis et intestine discordie ut tandem cum patruelis tuo reconciliatus: et tu et ipse cete-
 riq. germanice terre pceres quorum consuevit in armis esse inuicta virtus unius iam
 viribus ac concordibus animis in turbos militaria signa feratis. Infelices christiani
 nos qui per greciam captivi merentur: a iugis seruitutis eximatis: ac regiarum ciuitatem que
 de constantino cesare nomen habet et turpiter pridem amissa fuit: tam gloriose re-
 cuperetis. Nec scripsimus tunc serenitati non sine fiducia singulari. p. ea qua tibi et
 inclite nationi tue ingenti charitate sumus affecti. Tuum est ut bectam bono animo
 recipias que sunt a nobis optimo corde plata. Datū ro. apud sanctum petrum pridie
 kl. Septembris. M. cccclvij. dictata p. eneā cardinale senen.

Excusat ratione se pces
 non posse exaudire.

Epistola. cccclxxxvj.

Meas cardinalis senen. Bartholomeo etenim artium et medicine doctori
 publico archiepiscopi moguntini. S. p. d. Reddidit nobis vigandus lras tuas
 que gratissime fuerunt tua bona valitudine indicantes. Voluissimus peti-
 tionem tue in ore gerere: sed nos non decet contra primarias preces impatoris aliquid
 attemptare: quia illas impetrauimus et sepe defendimus: et impatorie maiestatis
 honorem tuum debemus qui ab illa promoti et magnificati sumus. Si qua alia in re
 possemus tibi complacere esset id nobis voluptati. Vale ex roma die. xxvij. octo-
 bris. M. cccclvij.

Certiorem reddit amicum largum
 esse animum sibi complacendi.

Epistola. cccclxxxvij.

Meas cardinalis senen. Nicolao arimbardo. S. p. d. Quis raras ad te
 lras dederimus. Nam be secunde sunt: postquam cardinalatus honorem consecuti
 sumus. Nihil tamen minus te amamus et reuerentur. Est indelibilis memoria il-
 lius dulcissime consuetudinis quam simul florere habuimus. Recordamur quanto fauo-
 re nos mediolani dum legatione cesareis fungeremur: persequeris. Neque obli-
 sumus eorum qui rome in coronatione impatoris vna agitauimus. Que oia suauissima
 mihi reddunt recordationem tui nominis. Ad hec accedunt amplissima in me merita ca-
 sparisschlick cancellarii cesarei. qui suis necessariis et amicis mirummodum nos ob-
 ligatos tenet. Nec scribamus semel p. multis vicibus: ut scias nobis animam esse complacere
 di et tibi et tuis oibus. Nam quotiens tuo nomine requiremur: totiens in memoriam
 charissimi amici non sine voluptate quadam reuocamur. Ex te aliud nihil petimus
 nisi ut nos ames ex veteri consuetudine: et illustrissimo principi duci mediolani com-
 mendatos efficias. Cuius clarissima virtus omnem inuidiam superauit. Vale ex vrbē
 ro. iij. nonas decembris. M. cccclvij.

Rñdet francoꝝ regi sup
materia epatus tornacen.

Epistola. ccclxxxviij.

Ius eps seru^{us} seruoꝝ dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illum.
salute^m et aplicā bñdictionē. Que ad nos de cōditionib^{us} tornacen. ciuitatis
tua serenitas scripsit: nō diffitemur ita eē vt scribis: abūdas em multitu-
do ppli est in regni tui cōfinib^{us}: q̄ māsit in tua et pgenitoꝝ obia seculis multis: p-
betq^{ue} tibi oportunitate loci cōmoda pñ:ulta et magna. Qd̄ nō adiungit eccliam
ipam. pmissaz tibi in psonā cardinalis pñ. tñ. fuisse in eo vel tua maiestas infor-
mata vere nō est. vel q̄ de ea nos cōpellarūt nra nra interpretati bñ nō sunt. Aliū
tū bñficia cuiq^{ue} pñ. mittere mos noster nō est. nec fuisse in hūc diē (adiutore deo.)
meminim^{us}. Recordamur ozatorib^{us} dixisse cū vacare illā ptingeret: rē facturos
de qua cōtentari merito posses: daturōs aut cui velles eā eccliaz neq^{ue} dirim^{us} vnq^{ue}
nec cogitaui^{mus}. Adueniete tñ obitu trāslati epi facē maiestati tue rē gratā in aio
gessim^{us} p obitu nō vacauit. Senex grādeu^{us} incōmoda multa pferre in ea ciuita-
te nō valēs: patus ē illuc robustiorē trāsserri. Fuit iusta et pia ei^{us} petitio. Rare
vel nulle supplicationes bñdī a sede aplicā solēt repellī. Si doles boiem duci bur-
gudie subditū illic eē ppositū: minor culpa bec nra est q̄ fuerit pdecessoꝝ nfoꝝ q̄
plures burgūdos illic statuerūt. Nos rem nouā nō fecim^{us}: veterē et vñtatā sum^{us}
secuti. Hoc q̄ ad trāsserendū tullen. pñiores nos fecit. q̄ sicut serenitas tua intel-
ligit. tota tornacen. diocef sub dñatu ē burgūdoꝝ: nec putam^{us} videri incōueniēs
posse: si ex dominio illo dare^{et} eps. intra cui^{us} limites maior ē et amplior iurisdic-
tio illius ps. Mā q̄ tua serenitas qñt et bis et alijs reb^{us} se cernē cōmoda regni tui
et cōsanguineoꝝ tuoꝝ nobis paz cordi eē. In hoc credim^{us} euenire tibi qd̄ nobis:
vt em tu cōplacere tibi a nobis sepe non putas. sic nos sepe exaudiri a te vota nra
nō cernim^{us}. Nō tñ ppter ea de tua in nos volūtate sinistru aliqd̄ credim^{us}: cogita-
mus sp̄ causas tibi aliq̄s eē ppter quas non fortasse posses q̄ volum^{us}. Accusam^{us}
necessitatē mēte: et aio equissimū sum^{us}. Par officiū a te req̄rim^{us}: charissime fili nec
vellem^{us} quotiēstibi obrempatū nō est: totiēs de aio nro iudiciū faceres. Memi-
nim^{us} in grāz tuā multa fecisse bonore tuo multa mltis dedisse. Si sp̄ nō dedim^{us} n̄
semp eē aplicā sedes pōt vt vult. Multa illā circūspicere oportet: multa metiri.
Ita sp̄ actiones suas dirigē: vt reddē illaz rōez deo et hoib^{us} possit. Postremo q̄
nobis denūcias te pmissurū nō eē vt idē tullen. tornacen. ecclie pñt. Nihil in hoc
aliud rñdem^{us}. nisi maiestātē tuā sane intelligere qd̄ regē catholicū deceat. Et nos
pstanter sperare te si factū nrm diligentius cōsiderare volueris: nihil dissimile a
claris pgenitoꝝ tuis eē facturū: q̄s nō minus veneratio in eccliam dei et obediē-
tiā in sanctā sedē aplicā q̄ cetera glorioza facta illustrarūt. Ipaz aut trāslationē
cū facta solēnter sit: mutare sine rep̄bensione nō possum^{us}. Anū a te petim^{us}: cha-
rissime fili: vt detractorib^{us} sedis aplicē semp nō credas: multa illoꝝ passionib^{us} tri-
buas. p certo babeas nos serenitatē tuā amare. Illi cū possumus obsequi cupere
nec p̄termisuros vnq^{ue} occasione aliquā eē in qua tue bonitati placere cū deo pos-
semus q̄ si in aliquo p̄iudicatū tuis iurib^{us} putas: parati sum^{us} tue celsitudini insti-
ciam cū omni benignitate adm̄nistrare: Datū ro. ix. de embais anno. lx. pontifi-
catus nostri. anno tercio.

Ad eundem in eadem causa.

Epistola. ccclxxxix.

Ius eps seru^{us} seruoꝝ dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
S. et a. b. Nisi tua signata manu et tua fuisset imp̄ssa sigillo: nūq^{ue} tuā puta-
uissemus eplam quam tuo nomine michael secretari^{us} tuus nouissime ad
nos detulit. Multa em cōtinet q̄ a tua prudentia et tuo scribēdi more vident^{ur} alie
na. Sz neq^{ue} portitor neq^{ue} signū neq^{ue} subscriptio pagis vt tuas lras eē dubitem^{us}
quetā q̄ abs te misse reddite sunt: eas ob res cogimur rñdere et nraz excusare in-
nocentiā. Neq^{ue} enim nos sumus qui vel tuā serenitatem vel aliū quēpiam odio

psequimur. aut odij causa q̄c̄q̄ agam? Mos q̄dem tuaz mansuetudinem sp̄ ama-
 vim? sp̄ magnificauim? sp̄ obsequauim? Tu pp̄ maior tuor gl̄iam z magnifica-
 gesta. Tum pp̄ modestiaz z religionem q̄s in te sitas didicim? Itēq̄ sane vnq̄
 in aio nro fuit q̄c̄q̄ agere qd̄ tibi aut inēmodū eēt aut molestū. S̄ alr̄ tibi psuasus
 est vt scripta tua oñdunt tam nobis q̄ sacro collegio nro directa. Ignoscat his
 dina bonitas q̄ talia suggerūt q̄z magnum est pctm̄. summa iniquitas. mala mēs.
 malus anim? Illor̄ est q̄ tuam excellēciam aduersus nos irritare aut p̄mouere
 nitunt̄ similes illis sunt q̄ filium tuū a te alienauerūt. illi em̄ carnalem p̄i filium
 abstulerūt. bi nobis sp̄ūalem auferre nitunt̄. S̄ minime obtinebūt si tuam p̄stan-
 tiam z moderatōz retinebis. z nris vocib? auscultabis q̄ non tam nre sunt q̄ dei
 z filij ei? p̄i cui? vicariati nō nris meritis? S̄ sua dispēsatōe in terris gerim? Audi
 gnos fili z in charitate accipe q̄ ad tua sc̄pta r̄ndem? Scribis de tornacēsi ecclia
 ad quam translātū esse. tullen. ep̄m haud eq̄ animo fers. putasq̄ tibi iniuriam fa-
 ctam q̄ p̄ces tuas nō exaudiuerim? q̄s p̄ cardinali p̄stantie ad nos porrexisti. z
 plurima subūgis q̄ paulopost capitulatim attingem? S̄ p̄usq̄ boc agim? rē ge-
 stam accipe. sic em̄ z tua z nra cā meli? cognosceat. Fuerūt oratores tui vel bis vl-
 ter p̄usq̄ vacaret ecclia tornacē. dixerūtq̄ nrm̄ antecessorē eccliaz ip̄az dispōni
 sue reuasse. vt p̄tingente vacatōe illi. puidet de p̄sona tibi accepta. pctm̄ itaq̄
 vt nos idem efficerem? cū tue solēnitatē plurimū infesset in ea ciuitate q̄ tua eēt.
 ep̄m p̄sidere tue maiestati fidum z acceptū. Idem egere nobiscū ducē burgundie
 legati nō semel s̄ itez atz itez. dicētes diocēsim tornacē. fere totaz z reddituum
 maximas p̄tem in p̄tate ipsi? ducē p̄sistere. ad quē magnopē p̄tineret ep̄m torna-
 cē. cum creari q̄ sibi amice? z char? eēt. pp̄ magnas z opulētas flandrie ciuitates
 vicinas anglie. in q̄bus stat? sui robur p̄tinet. adq̄c̄tes retroactis t̄pib? marie
 a. lxx. annis citra nunq̄ in ea ecclia p̄fuisse. q̄ nō ex charis ducē burgundie fuisset.
 z q̄ vn? alt? p̄mor? ab eugenio tādē trāslat? extitit ad eccliaz narbonē. cū pace
 illic potiri nō posset. Intellexim? rem vtcūq̄ arduaz atz p̄plexaz. nec vel tuis vl-
 ducē oratorib? q̄c̄q̄ certi. p̄misim? S̄ negātes nrm̄ moris esse. p̄ aliq̄ notatim ecclie
 suam cathedrale reuare. r̄ndim? p̄tingente vacatōe nos ecclie illi ita p̄uisuros
 vt nulli cā q̄rele merito eē debeat. Cūq̄ tui oratores p̄ p̄stantiē. cardinali reuā-
 ri eccliaz peterēt. burgūdi nō p̄ ep̄o traiecen. dirim? a p̄te nulli duas ecclias cō-
 missuros. put ipsi efflagitabant. Nec sunt p̄missa nra. S̄ acta vobiscū sunt añ va-
 catōz. eratq̄ nrm̄ desiderū vt nunq̄ s̄ vacatio nro t̄pē incideret. cū viderem?
 absq̄ turba z molestia huic ecclie puideri nō posse. Nec nobis senas ex mātua
 reuersis reddita sunt autētica sc̄pta z inādata. p̄ q̄ tornacē. z tullen. ep̄i ex iustis
 causis desiderabāt inuicē ecclias suas designare. z ad alētra trāsserri. admissim?
 nos resignatōes. z trāslationes fecim? de frat̄z nroz p̄silio. Deinde cuz viterbi
 effem? anteq̄ trāslationes p̄dicte effectū sortite fuissent. nūciat? est nobis obitus
 ep̄i tornacē. p̄misim? cāz vt fit vni cardinali. z facta est relatio in p̄sistorio libere
 z grauit oēs fr̄es nri snias suas dicere. placuit oib? tullen. ep̄m ad eccliaz sic va-
 cantē trāsserri. nihil sine p̄silio z matura deliberatōe frat̄z egim? oia eis apuim?
 q̄ vel tui vel alij oratores in hac cā exposuerāt. quāq̄ p̄ sese cūcta nossent. fecim?
 hanc trāslatōz suadētib? fr̄ib? q̄z aliq̄ affirmauerūt tullen. olū ep̄m tue serenita-
 ti z fidēle z acceptū esse. ac p̄ ei? mediū tibi vt duci burgūdie p̄placitū iri. Cūq̄ p̄i
 ille antiquus q̄ mult? annis cū laude tornacē. admistraret ecclie. in extremis vi-
 telspōse sue debac p̄sona. puidēdum esse censeret. nō videbat eius vel vorum vl-
 p̄siliū sp̄nēdum. Fecim? S̄ hanc p̄uisionem. nec vidimus aut fr̄es nri viderunt
 pensata loci z t̄p̄m q̄litate vtili? posse puideri. q̄ si h̄ tue serenitati nō placuit nō
 est tū q̄ ea in tuam p̄tumeliaz facta esse diiudices. cū nos te amem? z honoratū
 sp̄ eē velim? S̄ iaz ad p̄tes tue epl̄e reuertamur cūq̄ q̄ad possum? satisfaciam?
 Dicis imp̄mis te nunq̄ cessaturū q̄u s̄q̄ tua dep̄catio exaudiat. non oportebit te
 diu p̄cedere si ea pcticis q̄ cum honestate p̄cedere valeam? est est lucē nrm̄ cū

nō de rege
 Indomio / q̄ualit
 anffugit / a patu
 q̄ redarguerat
 patre de quad
 meretunt q̄n
 regimē p̄fereba
 et p̄fugus ad di
 burgundie iuit
 quo v̄sq̄ ad mō
 patris stetit / S
 mortuo ip̄o. p̄
 dux. maximo c
 honore et imp̄
 ffatu Indomio
 rege galloz cor
 fuit / quibz
 p̄ artis: p̄fatu
 Indomius belhi
 pestiferū prope
 parisis habint
 cū filio p̄fati d
 burgundie nomin
 karzolo /

tibi ceterisque regibus iusta petentibus complacem. Dicis te loqui de re tui domini
 Jurisconsulti duplex dominium tradunt. Alter directum, alter utile. Civitas
 (ut aunt) retroque iure ad te pertinet. Diocesana directio tibi. Nam utile dicitur est quod mul-
 tiplicis faciunt, nec tua excellentia episcopibus baten? rim fecit quod in ducatu burgun-
 die vacaverunt quibus asseras et vere asseras principatum illum sicut et flandriam a
 tua corona dependere. Dicis te instare per cardinali per persona digna et benemerenti
 Nihil per personam eius dictum est. Laudam? hoc enim? quis honore dignum conse-
 m? cui cardinalatus insignia misim? Rubrum pileum. Quis egreferimus, si vixest
 quod aliquid retulere eum. In tua curia non vix cardinalatus insignibus? Quis non accipet
 cum honore decet. quod si ita est, decet tuam excellentiam quod dicit se cardinales ama-
 re in hac re ita providere, ne dignitas cardinalatus in tua curia minor vel abiectior
 quam in aliis videatur. Dicit non decere cardinalem pati repulsam, non patietur si ea pete-
 rit quod absque alteri? iniuria cum de beneplacito procedi possit. Dicit ecclesiam fuisse reatuas
 et rem hanc a predecessore nostro calixto concessam, cum calixtus obijt omnia ei? promissa
 inficerent, si vixisset in hanc diem tui mos gestus esset. nunc de eo nihil possumus iudi-
 care, sciunt docti reatuas suas ad nostra tempora non extendi. Dicit tuos oratores im-
 patienter a nobis auditos fuisse et vacuos remissos. Si legati nostri ita in tua curia
 benigne viderentur et audirent sicut tui in nostra, multo frequentius? faciant nuncios? nostri
 ad te accederent. Si tui quicquid voluit die octavo nos adesset et quod volunt dicunt, nostri
 vix pluribus in mensibus tui copiam habent, nec a tuis curialibus benigne visunt, quamquam
 tua maiestas in omni audientia modesta est et subhumana. Nescimus? quid ille est qui se dicat
 a nobis impatienter auditum. Duo cardinales ex tua natione infuerunt quoniam ultimum
 in hac re oratorem audiimus? Rothomagensis, et avinionensis, ipsi testari possunt quod vix in si-
 nem omni cum mansuetudine boiem audiimus? quod respondendo aliquid eius verba parum
 moderata respiciamus? Remissum? illum vacuam in petitione tua, sed plenum in suis
 Maximas gratias quas a nobis petiuit cunctas intuitu serenitatis tue processimus, libenter tuas
 quas suas audiivimus? sed rei difficultas non patiebatur. Ille cum satisfacere tibi non pos-
 set satisfecit sibi, et in memoriam accepte gratie nos criminatur? est. Dicit neque adrianum karoli
 magni neque leonem ottonis ita intercessionibus remissis, ut nos tuas repulimus? et quod
 nemo persecratur episcopus nisi laudatur? et investitur? a tuis predecessibus? Quid fecissent
 illi duo romani pontifices in hoc casu, nescimus? quod fecimus? ipsi scimus? et facti nostri romani
 reddere possumus? karolus et otto romani imperatores fuerunt, et hoc privilegium a roma-
 na sede obtinuerunt quod refertur propter ingentia merita, et quod ita tempora possidebant et arri-
 norum aliorumque hereticorum factiones quas imperatoris malleo pertere oportuit, sed cum
 privilegium dgeret ad horam renovatum est, et successores illorum imperatorum illi renun-
 ciauerunt in adventu venerationis. Maximas sicut ezechias spernentem eum alio modo erectum
 i bereino abstulit, idque perflavit quoniam ydolatriam inducebat. Ita et privilegia auferenda
 sunt quod propter utilitatem publicam processa inveniunt esse damnosam. Subiugis quod neque
 calixtus neque nicola? neque alius simile adversus te agere attentasset ei? quod nos feci-
 mus? De mortuis non est nostrum iudicare quod facturi fuissent in humanis agentes, nos
 certe adversus te nihil ex proposito egimus? nec tibi adversi sumus neque acta nostra atten-
 tata dici debent quod sunt in senatu apostolico, in loco quem dominus elegit in prima mundi sede in
 beati petri auditorio, in ipsius saluatoris tribunali. Videant ne ipsi attentatores sint
 quod nobis resistunt, et decreta nostra impugnant et apostolicis adversant mandata. Dicis propter
 spiritum tibi evenisse quod in re tam honesta adversantem romanum pontificem? Vide quod
 dicas, si tu id vis quod papa non putat faciendum, non romanus pontifex tibi adversatur, sed
 tu ei adversaris et per acrimonia tuo dicitur, cui? est de honestate iudicium longe magis
 quam tuum. Dicis si tandem ita fiet ut ceptum est, te non ab reputatur adversus te pro-
 ceptum odium, absit a tua bonitate ista sed cogitatio, quicquid agemus? in iusticie truti-
 na suspendemus? et nos non vix aut odium aut gratia ex tramite recto decurpabit, mit-
 te has suspiciones, neque his aures adhibeto quod pessimum virus tuis auribus instillare
 conantur, velis cuncta perferre, neque boibus sue rei affectat? neque etiam tibi ipsi credito.

Audi viros deum timentes. et an liceat tibi iudicare sedis aplice iudicia. plene co-
 gnosces et intelliges. nihil nos in tua ignominia aut molitos esse aut moliri velle
 Adhuc tandem bona et digna bono regi verba. Absit inquit in quos decreta patrum
 pacem et charitatem suam voluit scintillam crescere diffidii. Idem votum nos faci-
 mus. nec nostra culpa in te nosque. unde suborietur diffidii. Faxit omnia pictas ne castas
 tuam et piam mentem delatores eludat. et ne tibi falsa per veris ostendant. Dic te ob-
 sequitissimum et obedientem sancte sedis romane filium. hoc petimus ne moleste pauca
 seras patris verba. audies verba charitatis et fidei neque moueant. si amaritudinis ali-
 quid habent. dulcia fient et suauissima si bono corde audieris. Dic te filium obedientem
 prope fili si hoc per patrem negamus. si filii obedientie es. cur pragmaticam sanctionem tenes
 atque defendis. Eugenius te hortatur est ut illam dimitteres quod non est secundum deum. Idem
 petunt nicolaus. idem rogauit calixtus. tres romani pontifices sancti ac venerandi pres-
 mo nunciis et legatis. namque lris rogauere. ut pragmaticam relinqueres magni in ecclesia
 diffidii ac mali. tamen nunquam audiuit in hac parte vocem ecclesie romane. Abi ergo tua obe-
 dientia ubi deuotio ubi religio. plus regni tui aliquid placis quam ratione fidei auscul-
 tasti. loquimur cum fiducia sine felle sine arrogancia. amor in te non loquor irget. deus in te
 ris per filium suum ibidem christum crucifixum applicas sedem. crexit. et primum ac summum tribu-
 nal esse voluit. nulla potestas est quod huic equari possit. hoc de omnibus hominibus ac dignitatibus
 iudicat. eaz solus iudicat deus. Non est de grege dñico qui romanum pontificem suum
 esse pastorem negat. Audi quid dicat dominus. qui non colligit mecum dispergit. Certe cum christo non
 colligit qui cum vicario eius non seminatur. Pragmatica sanctio quas tui subditi ob-
 seruauerunt. non est ex aplice semine. quippe qui neque laudat applica neque consilii generalis alie-
 quate firmata est. Nam et si decreta aliorum consiliorum in ea inserta sunt et pontificum
 sanctiones. nihil tamen ita reatum est ut promulgatum fuit. sed vel additio facta sunt vel
 mutilationes. quod placis tui regni facere haud quicquam licuit et sine damno animarum suarum il-
 lis uti non potest. Faciemus quod multa laicalibus manibus pragmatica preceps. quod neque hu-
 mana neque diuina iura permittunt. Patere hoc vici filii. neque inuit audias veritatem. tui
 aliqui antecessores pragmaticam feruere silem ordinauerunt. videntes id sine sede
 applica facere non posse abstinuerunt. Sequere vestigia maiorum tuorum. et dimitte hanc
 pragmaticam quas christianissimi tui antecessores ignorauerunt. et si quid est quod reformam
 dum sit in ecclesiastico regni tui statu. consule applicam sedem quod tuis honestis desideriis
 nunquam deerit atque hic modo filium te obedientem et obsequitissimum appellare verissime
 poterimus. simulque tibi consules et regno. Dic te unquam preces porrexisse nobis nisi bo-
 nestas. mutant tempora et negatadas reddunt multum ex causa. et multa faciem honesti habent
 qui diligenter inspecta iniusticiam pertinet. Addis te ad iniuriam receptum nisi qui po-
 stules impetres. Inimicus eris ipse. si sine causa te passum iniurias dixeris. et presertim
 ab ea sede quod inest iusticie et equitatis. Postremo per amicitias per charitatem per pacem
 quas ergate huare debemus multo per rogitas. ut precibus tuis annuere tornacem.
 ecclesiam cardinali constantem. permittam. et tullen. epi translatum reuocem. Non ege-
 mus tot adiutoribus aut tot precibus. nostram per natura tibi more gererem. si res ipsa
 ferret (si audiuit quod res gesta est) iaz tullen. translatum est ex consilio vniuersi sena-
 tus applici. et sue ecclesie alter presectus. quod fiet quod petis sine iniuria. Nam hoc ventum
 est ut per quod situm ius sit. id sine cause cognitione auferri non debet. quod si (ut oratores
 tui dixerunt et lre tue sonant) preiudicium tibi factum putas. et hanc translatum iure
 estimas reuocandam. iudicium tibi rectum equumque offerimus. Causa hoc de maioribus
 est et ad sedem romanam pertinet. persuade tibi. et nullatenus dubites. si causa cognita in-
 uenerimus ita esse ut arbitrarie. facile obtinebis ab hac sede quod voles. Nihil enim
 magis optamus quam tuam serenitatem per iusticiam placere. Nec ad tuas lras. ad ea quod
 secretarius tuus exposuit non censemus respondendum. Ea enim dixit quod de tua mente
 nullo modo esse putamus. Datu romae. apud sanctum petrum. Anno incarnationis domini.
 cc. lxx. viii. kal. aprilis pontificatus nostri anno. iiii.

Adoratur burgundie ducem oratores principum asie **Episto. cccxc.**
votum prebeat auditu de passagio thurcos conat.

In epus suus suorum dei. Dilecto filio nobili viro philippo duci burgundie. S. r. a. b. Inualecente magno thurco fidei xpiane aduersario. et in finitos pene xpianos saluatoris nostri ihu xpi sanguine in cruce patibulo abunde effuso liberatos in suam fuitute redigente. feliciter recordationis predecessores nostri. maxime Nicolaus quintus et calixtus tercius curam assumpserunt. ne thurci iste pualet. per viribus puidendi. et quod spabant in europa posse tantum efficere. quod reges et principes xpiani se voluntarios et fideles xpi milites in hoc necessario tempore oderent. quodque eorum ad asiam et orientis partes misit dilectum filium ludouicum de bononia. fratrem ordinis minorum de obsequia regulari. ut is per sua prudentia rerum locorum hominumque noticia xpianos orientis et alios xpianorum amicos excitaret. ad faciendum similem arma thurcum. Nos autem cum in predecessorum predictorum labores divina ordinatio successim materiam accedens. simili spe ibidem xpianorum exercitum adunandi. eundem fratrem ludouicum misimus cum instructioibus opportunis xpianos et amicos xpianorum concordandi et ut in thurcos eos vires coniungeret incitandi. data ei spe nos in europa nullatenus defuturos. accedens frater ludouicus omnia sibi per nos commissa diligentissime et prudenterissime est executus. quod ut optimas illorum regum et principum obedientiam et deuotionem quam habet ad hanc sedem apostolicam intelligere possemus curauit secum aduenire dilectos filios michaelis imperatoris trapezundarum nicolaum regis persarum costopam ducem georgione manethem assenbech soldanum mesopotamie mozaibum ybzech in armenia dominum oratores et nuncios. qui nobis litteras attulerunt suorum dominorum. expmentes fauorem ad presumptuosissimi thurci destructores et simul mortuos nostrorum desideriorum executores. Quoniam vero talium regum et principum conclusiones ad honorem dei et fidei nostre tutorem tendunt. id volumus tuas serenitate principem fieri ipsique iniuriam veluti prefato fratri ludouico nuntio et oratore nostro ad tuam veniant consuetudinem. et singula que nobis verbo et scriptis ruderunt plene referant. Desideramus itaque a tua excellentia ut eas ipsum ludouicum que ipsos orientaliu oratores etiam nostra preemplatione ad tuas admittas audientiam. et suorum dominorum ad ea que xpi sunt deuotionem attente consideres. attendatque tua nobilitas. quod non minus que orientis reges obligat ad similia et maiora in premissis hostis destructores per viribus impedienda. et de hoc nos ac ipsos simul et totam ecclesiam ratam et consolam reddes. eosdemque quoties ad nos remittas votum expectatos. Commisimus autem dicto fratri ludouico ut nostro nomine celsitudinem tuam reddat certiore. nos in omnibus mathe ordinat. per nos et patros sine defectu futuros quantum ad nos attinet quietiam ultra que ibi conclusa sunt et nos percipit omnia nobis possible bilia in dei laudem adiciemus. Datu ro. apud sanctum petrum. anno incarnationis. M. cccc. lx. v. idibus ianuarii pontificatus nostri anno. iij. sic signatum A de birspario.

Adoratur thurcum agere bellum et refert quanto auxilio **Epi. cccxcj.**
potentissime ibidem obtinere et eam regem terre sancte possidere.

Illustrissime dux burgundie. Ego dauid imperator trapezundarum post plurimam salutem. libenter ad te scribo de his que hic apud nos occurrunt ut cum certior factus per tua regimine et amore erga fidem nostram possis de liberare quod tibi agendum sit. Super enim ego et reliqui xpiani principes qui in istis sumis regionibus sedes atque ligam inieciimus inter nos. bellum gerendi thurcos et ego filiam cathoianis fratris et predecessoris mei uxorem dedi asambeck qui filius fuit carailuch potentissimi principis. Et hoc feci ut ipse firmus sit et fidelis in liga quam nobiscum fecit. et ut perseueret in bello gerendo thurcum qui tenet constantinopolim cum quo bellum iam gerere incepit multasque illi regiones et opida pugnando cepit que per finia sua erant. nunc vero reuersus est in patriam suam. Itaque nos et ipsi patimur et expectamus aduentum vestrum in infideles. quemadmodum dominus papa ad nos scripsit et per suum oratorem nobis significauit. quod vos latini principes debeatis inire consilium in ciuitate matruam ut faceretis exercitum contra infideles. Quod si facietis nos patimur

Ego cum .xxx. biremibus et cum .xx. milibus hominibus. Asambeck promptus est exire ad bellum istud cum quinquaginta milibus hominum ad bellum ad dam et subiugendam bursum et totam nataleam. Quapropter rogo illuminatissimas dominatos tuam ut placeat tibi dare aliquod principium huic bello ex precibus huiusmodi. Nam si vos aliquod impedimentum etiam primum thurco inferetis. ut ipse ad diversas partes distrabatur nos adeo ipsum urgebimus ex latere nostro ut facile destrui et debellari possit. Et si donatio tua de liberat ad hunc intendere et venire et aliquem tuorum mittere. nos omnes orientales principes promittimus tibi prestare omne auxilium opem et quicquid in nobis erit ad recuperandam ibidem. et te illi regem constituemus. Et ut scias quod sumus quod confederati sumus et hunc tibi promittimus. Ego in primis quod pater sum (ut dixi) cum .xxx. biremibus et .xx. milibus hominibus. Georgi rex persarum promptus est cum .lx. milibus hominibus. Gorgora dux georgiane patre est cum .xx. milibus equitum. Bendian rex mirigrelie cum suo filio promptus est cum .lx. milibus hominibus quod illi facile erit. Rabia cum suo fratre et suis baronibus cum .xxx. milibus hominibus. Natio gitbox et aranoz. promittunt militare sub vexillo georgii regis persarum. Dardebeck dominus armenie minoris cum .x. milibus hominibus. Asambeck affinis meus (ut dixi) infidelis promittit nobis dare transitum et personale venire cum quinquaginta milibus hominibus. Sunt etiam nobiscum confederati duo alii infideles domini. Lazoman et dominus Sinoppi qui continue querunt quo possint se vindicare de thurco constantinopolitano et terras suas recuperare. aliquid impunitatem ad donationem tuam non scribo. nisi quod promendo tibi michaelez de algeoriz barone et oratore meum quem ad te mitto. cui fidem plenam super istis rebus adhibeas quod his omnem intentionem et deliberationem nostram exponet. Item te oro ut ne permittas hunc nostrum primum negocium et inceptum frustra fieri. quoniam a deo factum credimus. Ego ex illo tempore quod amicitiam prius cum hominibus tuis quod ad has partes pervenerunt. sepe mihi agnoscere. tuorumque honoris. et dignitatem fautor sepe fui cunctis. Vale in christo. Data trappeffunde in palatio nostro residet. Anno domini. M. cccc. lxx. die. xxii. aprilis.

Assertio promissorum. et declaratio ligam

orientalium principum et thurcum.

Epistola. cccxcij.

Illustrissime dux burgundie. Ego gorgora dux georgiane mitto ad te plurimam salutem. Quoniam intellexi te esse fidelissimum christianum et desiderasse se aliquid agere quod bonorum et amplitudini esset sancte fidei nostre sicut tui fecerunt antecessores. Ideo multum desidero tuam huiusmodi amicitiam. Nam ego christianus sum et pro defensione et amplitudine illi sanctissime fidei mori cupio: nec quicquam libenter facio quam bellum cum infidelibus gerere. maiorum meorum vestigia et consuetudinem imitando. Post enim obitum patris mei multa cum illis bella gessi. et sepius gratia dei de illis victoriis habui multas civitates ipsorum debellando cepi. et nisi his superioribus annis bella quidam in me et alios principes christianos finitimos meos orta fuissent. maiora profecto dimicantes gessissem. Sed impunitatem quam mandato domini vicem ludouici nostri patriarche pacem feci cum omnibus christianis finitimis meis. omnino decreui omnem meam facultatem et vires omnes adhibere et thurcos quemadmodum promisi domino patriarche nostro. ego personale cum .xx. milibus equitum ad hoc bellum contra infideles aggrediar quod ut facilius fieri possit. non solum pacem sed fedus et ligam feci cum omnibus principibus christianis qui in istis sunt regionibus. ut contra omnes thurcos qui tenent constantinopolim inuadamus. Confederati enim sumus ego et georgi rex persarum. David imperator trappeffunde. bendian rex mirigrelie. Rabia dux anocassie. Bedebeth dominus armenie minoris. et alii domini orientales. habemus etiam nobiscum in nostra confederatione. inter potentiores principes infideles qui thurci constantinopolitani sunt inimici. caramanum. scilicet ismailberch filium quendam dispendiarum. et assembeck filium quendam carailuci. qui assembeck cum filia beate ex ista nostra parte cum thurco constantinopolis promittit nobis dare aditum ad inuadendum nataleam. et nobiscum personale venire cum omni sua potentia. et in primis cape civitatem bursum. et illam possideat pro se et potius omnes nos capitulis et pactibus conclusum cum hac. scilicet additione. ut ipse sit sepe amicitissimus christianorum. Et si vos latini principes et populi veneritis ad recuperandam domum sanctam ibidem. ipse debeat prestare vobis omne quod

92
plmrbz mnt
min est ad f
sempre

potuerit auxilium et fauorem. Nobres nos hec omnia pacem aeligam ex parte
 nra fecim? que a qngentis annis citra in his nris regionib? no sunt audita. idq;
 fecimus psuasi. cum auctoritate dñi patriarche nri. cum lris dñi pape quibus ad
 nos scripsit se. et omnes principes latinos in ciuitate matue debere puenire. et ibi
 pgregato psilio in exercitum preparare s infideles. Mos no qd uebementer cu-
 pim? ut possim? vos vna nobiscum vnire ad hanc rem pficiendam mittim? nos
 oratores cum dño patriarcha nro. ad vos omnes principes latinos. et psertim ad
 te qm accepim? te et omnes de domo tua diu multuq; desiderasse terram sanctam
 recuperare. et ut possitis et ipsis nris oratorib? intelligere quem animu habeam?
 omnes ad hoc negocium fidei. et qd p nos actum sit hoc tpe. Cupim? etiam et ro-
 gamus ut nros oratores certiores faciatis ut ipsi postea referre possint an pati-
 sitis et pmpri sumere hoc bellum iustissimu ut sciam? q tpe ad arma pgre di-
 beam? Hoc vnum vobis pollicemur in vna estate debellare et nomen suu et ter-
 raliu et qd dñs othomano x. i. ipse thurc? pstantinopolitan? possidet ex nro
 latere. Alteram no ptem domini sui q grecia est quam mare euxinu diuidit vob
 expugnadam relinqmus. qd vobis facile erit. nam ipse thurc? in medio positus
 duoz exercituum cu resistere minime poterit cito succumbet. et nomen suu e ter-
 ra delebit. Quas ob res te ante omnes alios pncipes latinos oro. ut sup hoc
 velis cogitatz et curam suscipe. et non sinas hanc pmoditatem quas vobis offe-
 rim? pterire. nec dedigner? nos imitari q omnib? reb? postposita fidei vtilitati in-
 tendim? et vacam? Quod si hanc rem (qd absit) neglexeris. nullo a nobis actum
 eet. nam hac pditoe nos obligati sumus ad hoc bellum si vos dñi latini vna no-
 biscum eritis. Alioqn soluti sum? ab ista liga et pfederatoe. Omnia em nra pcilia
 et rones dependent a lris dñi pape. p dñm patriarcham ad nos allatis. qs veras
 ee psupposuim? Et finalit hoc vno psiderato q si hoc tpe cum a nobis sitis. iuu-
 ti et adiuti nihil faciet. hic iniqsimus thurcus interim tantas vires et animos su-
 met. ut qm ipsi resistere volueritis. nullo mo poteritis. et omnes nri conatus si vos
 non rñdeatis inanes forent. eritq; fere impossibile itez nos in istis regionib? tam
 pronis voluntatib? vniri sicut nuc sumus. Multa eent dicenda q p meum orato-
 rem poteris agnoscere. cui fidem indubitatau pstare poteris. habeamq; cum oro
 pmendatum. Vale in xpo. Data in carceche anno. M. ccc. lxx. nouebus.

Epistola. cccxciij.

Affertio pdictor.

Austrissime dux burgundie. Ego georgi? rex psax te plurimum saluto. et
 ut intelligas q res geste sunt impitiaz p nos in oziete istas lras ad te scri-
 bo. Scias igit me et omnes principes xpianos q moramur in istis regio-
 nibus fecisse in te nos pacem et fedus aeligam. et piurasse inuadere cum omni nro
 conatu et potentia thurcos. s psertim illos q sunt in pstantinopoli. qm sunt xpia-
 nor? inimicissimi. In q qd liga nos singuli apparatus et copias nras obtulim?
 Ego. pmissi psonalit exire cum. xl. milibus boim. David impator trapefundaz
 obtulit et patas bz. xxx. biremes cum vnginti milib? hominib?. Bendian rex mi-
 rigrelie omnem suam potentiam exhibuit. Bogara dux georgiane psonalit ve-
 niet cum. xx. milibus eqtum. Rabia dux anocalie cum suis fratribus et barenib?
 pmisit nobiscum. et ipse veniet cum omni sua potetia. Berdebech dñs in arme-
 nia minori pollicet? est ad hanc nostraz expeditoz. xx. milia hominum. Sunt eti-
 am in dicta liga. et alij ppli gitbiarani et saloni et tres dñi potetes thurci. q pmpri-
 simi sunt mouere bellum domui othomanoz. hoc est thurco dño pstantinopolis
 qz vnus est Baramanus. alter Ismailbech filius qndam stipendiarij. tera? ali-
 embech rex mesopotamie filius qndam carailuci. q et potes et capitalis inimicus
 thurci pstantinopolitani est paratissim? adimplere omnia q pmisit. Que qdem
 omnia supradicta in te nos capitulis penis et alijs vinculis pmisim? rataq; feci-
 mus hac. f. pditione adiecta. si vos latini vos mouebitis et nobiscu vna eritis et

vestris p̄tibus bellum t̄bur̄cis inferendo. alioquin si vos non intēditis hoc bellū
 suscipe. nos ad exoluenda ea que p̄misim⁹ nullo modo sumus obligati. q̄b̄ em
 rogo vt omnibus reb⁹ postposit⁹. velis ad hoc bellū intendere. nec te distrahant
 aut diuertant a tam sancto. p̄posito alia q̄cunq̄ sint obstacula quemadmodū ego
 feci. q̄ si difficultatib⁹ q̄ mihi occurrebant intēdere voluisses. nūq̄ dñō patri-
 arche n̄o paruissim⁹. cui⁹ opa ⁊ mandato b̄ n̄stra liga ⁊ p̄cordia int̄ nos facta ē.
 Nunc v̄o licet in q̄busdam rebus t̄palib⁹ mihi damno b̄ p̄cordia fuerit. tñ p̄ten-
 tissim⁹ sum illud pegisse. cum sp̄uale a deo p̄miū. p̄t hoc expectem. Imp̄tiaz
 aliud ad te non scribo q̄m mitto ad te oratorem meum vnacum dñō patriarcha
 n̄o cui⁹ v̄bis fidem adhibeas. q̄m ex ipso omnia poteris cognoscere babeasq̄ eū
 p̄mendatū. ⁊ vt des illi tuas l̄ras r̄sionis te oro. vt possim intelligere tuā sententiā
 ⁊ opinionem. Vale in xp̄o. Data in castris n̄ris. p̄e tentorium. Anno. M. cccc.
 lxx. die. v. nouemb̄is.

Oratio legatorū orientalium principū ad ducem burgundie ad bellum t̄burcum p̄gregandum.

Epistola. cccxciiij.
 Ecce magi venerunt ab oriente ad stellam quam viderūt in occidente. Si
 bodiēno die xp̄ianissime princeps de priuatis rebus aut paz̄ necessariis
 cēm apud tuam dñationem v̄ba factur⁹. nō auderem. p̄fecto sine animi
 p̄mōtione q̄dam aut formidine dicere. Non em̄ ignar⁹ sum q̄nta tue celsitudinis
 diuina sapia toto terraz̄ orbe celebrata ac diuulgata. ⁊ mee tenuitatis minime
 sum oblitus. Ceter⁹ quotiens b̄uēis bui⁹ orōnis n̄re necessitatem ⁊ publicam san-
 ctissime religionis vtilitatem mecum p̄sidero. toties animi timorem atq̄ formidi-
 nem abijcio.ellem n̄r religiosissime p̄nceps. vt dignitati ac magnitudini rez̄ de
 q̄bus imp̄tiaz agi⁹ par eēt oro ⁊ ingenium. S̄z q̄m necessitate muner⁹ mihi in-
 iunctū id recusare nō potui. fretus incredibili benignitate ac sapientia dominatio-
 nis tue. que acumine ingenij ex paucis multa papere solet. vtcunq̄ potero di-
 cam. Et dicam b̄uēi⁹ q̄ tanta res dici possit. q̄d. s̄. afferant q̄d petant hī clarissi-
 mi orientalium principū oratores. quos apud domitatōz̄ tuam astare vides.
 ⁊ tuam p̄ntiam augustissimam intueri. Magnific⁹ dñs michael de alguri orator
 serenissimi dñi dauid imp̄atoris trapezundaz̄ excellētissim⁹ p̄sul. Nicola⁹ ora-
 tor georgij alexandri magni regis p̄laz̄ diligentissim⁹ in reb̄is agēdis. machome-
 tus machometista orator asserimbrech t̄burcumani regis mesopotamie infide-
 lis strenuus miles. Custodam orator bellicosissimi gorgore ducis georgiane lite-
 ratissim⁹. morat⁹ vaurberch armenie minoris orator. Et in p̄mis religiosissim⁹
 p̄r ⁊ dñs dñs frat̄ ludouic⁹ patriarcha antiochen⁹. orator sanctissimi dñi n̄ri pa-
 pe. q̄ q̄m ab incunte etate in regionib⁹ orient⁹ v̄sat⁹ sit. tanto vsu rez̄ diuinaz̄ ⁊
 humanaz̄ pollet. vt p̄silio ⁊ auctoritate sua (q̄ plurimum valet) apud illas exte-
 ras nationes effecerit. vt omnes vniuersalem pacem ⁊ vnitatem amplēterent.
 ⁊ hui⁹ legatōis potissima causa fuerit. S̄z q̄z p̄t moram diuturni t̄pis q̄ apud il-
 las gentes v̄satus est. nō recte tenet vsuū ⁊ p̄suetudinem latini s̄monis. licet in
 alijs linguis sit peritissim⁹. ⁊ ipsi oratores sint latine lingue penitus exptes. Id
 circo voluit ⁊ mandauit vt ego vice oim̄ mea voce latine eoz̄ sententiā explicarem
 mihi v̄o cām aduen⁹ eoz̄ ad. d. tuam diligent⁹ p̄siderant⁹. nimir⁹ illud euangeli-
 cum dici posse videt. Ecce magi venerūt ab oriente ad stellam quam viderūt in
 occidente. nō auz̄ non t̄bus. nō mirram (q̄ caduca sunt) afferentes. s̄ alia q̄dam
 multo maiora deferentes. pacem. s̄. ⁊ v̄nionem cum occidentilib⁹ denunciantes.
 xp̄ianos ad p̄munem fidei n̄re defensionem ⁊ amplitudinez̄ exhortantes. ⁊ te ad
 decus ⁊ ad gloriā ⁊ immortalitatem tue dom⁹ illustrissime exultantes. Ad stel-
 lam inquā veniunt occidentalem hoc est ad tuam. d. q̄ cum fidei lumen xp̄ianis-
 simum semp̄ extiterit. tum v̄o istis dieb⁹ tanto splendore effulsit. ad orientē vsq̄
 choruscans. tum fama p̄uulgatissima oim̄ gentium ⁊ nationum. tum p̄dicatione
 R. d. patriarche vt orientales principes ⁊ nationes illuminans. noua consilia

inire nouasq; res moliri. p. amplitudine sanctissime fidei xpiane docuerit. et orato
res suos clarissimo lumine ad tua usq; pntiam augustissimam pduxerit. et ut ipa
mus. amplissimo lumine vniuersum orbe illustrabit. Non enim casu aut repetino
qdam pilio vel temeritate aliq ducti bi oratores ab illustrissimis pncipibus eoz
et pio missi uenit ad. d. tuam. s. matura deliberatoe. et dina dispositone ducunt.
Nunc queadmodum magilli ab oriente ad saluatorem nrm deu vez et auctoritu
religionis xpiane puenit. incitum ipi? surgētis fidei significantes. sic ex hisdez
regionibus pncipes ad te dei nri vez imitatore pium. pacificum et religiosum
pncipem patronu et pfluatorem illius sanctissime fidei pfugunt. pclamant. et in
uitant. ut p. vetusta pfuetudine tua vna secū non solum illam tueat q. a barbari
ignominiose verat et lacerat. s. exonerare et amplificare velis. et domum sanctam
ibzlm a fedissima infidelium fuitute liberare. queadmodu eam supiorib? tpsib?
religiosis viri coli inhabitariq; curauisti. Nunc lz nonnulli pncipes xpiani pace eoz
dixerim regio noie ierosolomitano soleat insigniri. tu tñ ne xbis s. re illuū tulu
iam pdem tibi attribuisi ac vendicasti. tum aspera p. infideles gereto bella. tum
xpianos hoies i bi. degētes ac pmozātes opibus annuifq; sumptibus sustentato
Sed cum s. luce meridiana clariora sunt. et in ore oim gentium et nationu s. sent.
ero impntiaz in bis exponēdis occupatus. Venia ad sanctampliamq; delibera
toz pncipum orientalium q. supioribus annis tum. ppe antiq. odia q. in se exerce
bant acerrima gererēt bella. tu? auctore et pfluatore. R. do. patriarcha pace et vniō
nem expetierūt. sedus a ligam oēs iecerunt. et tum p. ceteros xpiane religionis
inimicos. tum maxime p. turculētissimū et immanissimū tburcum pstantinopolita
num xpiani nominis inimicissimū. admirabili qdam psensu pūrauerūt. q. facile
se deliberaturos hoc tpe. p. ppo hnt. si modo ex istis occidentis ptibus bellum vl
paruum illi moueat. Cogitantes igit ipi pncipes diu multumq; ad quem potis
simū occidentis pncipem p. tanta re pagenda mittere deberēt. occurrebant in pri
mis illustrissima. d. tua q. multa p. fide et xpianoz vtilitate pmuni clarissima san
ctissimaq; facinora pegit. Itaq; pmuni oim vtilitate atz suia postq. rem matu
re in se examinauerūt. pmunibusq; copijs maximum exercitum ppauerūt. non
nullisq; pncipibus infidelibus tburci tñ pstantinopolitam inimicissimis onera
secum adscitis. ac pfederat. decreuerūt tandem mittere suos oratores cum lris
et nuncijs ad omnes pncipes occident. s. in pnis ad illustrissimam potētissimā.
q. d. tuam tanq; ad auctorem et pncipem hui? belli felici auspicio gerēdi. Manda
uerūtq; ipsis oratoribus. ut pmo denūcient tibi qd ipi pncipes in oriente pfece
rint. Deinde te orient et ptestent ut cum sis sacri baptismat. fonte renatus. et xpi
saluatoris noie insignitus. et in xpianos pncipes maxim? ac potētissimus. tante
pmoditati tibi diuinitus oblate deesse noli. imo ad defendendum et amplifican
dū xpianū nomē cū summa laude et glia nois tui te pmpitissimū ac benignissimū
pbeas. Nec magnanime pnceps oblatio n. est. pfecto ptemnēda. nec vllō pacto
negligenda. in tanta pfertim aior gentium oim orbis terraz cupiditate atz ardo
re belli suscipiendi. p. impūssimos hostes saluatoris nri i bu xpi et violatoris gen
tium. Alex. q. xpianum nomen e terra delere et penitus extinguere oim conatu
viribusq; nitunt. nec aliud pmodius tpus expectare oz. ecce remotissime gentes
a nro climate se offerūt. orant. obtestant q. (qd nunq. auditum nec lectum supio
ri tpe ausim affirmare) keipm eligunt orientales. int tot pncipes occident. te om
nes pncipes. te omnes ppli et nationes occiduaz ptium sequit. te deniq; oēs xpia
ni sitibundo pectore et accincti armis expectant. tñ pncipio opus est. Adeo em
xpianoz oim animi qs audiuius ad hoc iustissimū bellum suscipiendum sunt
parati atz inflammati. ut si pncipium aliqd fiet. ingens et incredibilis boim multi
tudo cōfluet ad militandum sub fortissimis signis ac vexillis illustrissimie. d. tue.
Quid dicam de sanctissimo nro pontifice pio. ij. homine (ut omnibus pspicuum
est) ingentis animi ac sapientie. q. p. suis in repub. xpianaz meritis. nūc in terris

p algero colit deo. pfecto dies noctesq; nil aliud cogitat. nil aliud molit nisi quo
 mo. q. via. q. bus medijs tburcum ipm inmanissimum aggredi possit. cui qdem rei
 testimonio sunt z clarissime legatōes. q. s. vt pimum pontifer maximus declarat
 est ad omnes orbis terraz pncipes z natōes diligentissime misit. z ipse pter va
 litudinem suam asprimo biemis tpe dimissa vrbe mātuan se ptulit. q. facile ibi
 celebrato psilio. opatiz singulor pncipuz z iploz copijs p conatus impūstbur
 ci insurgeret. Principio itaq; opus est. q. igit h pncipium faciet nō pncipium tm
 s totaz reu pfectis v. Sz h z bmoī illustrissime pnceps. d. tue. p tua singulari sa
 pientia pnsiderāda relinq. Reuertar nūc ad oratores nros. nihil ipsi postulat. nec
 pecuniaz nec subsidium regionum suaz. s vt tu quem occidentales seqnt ex bñ
 garie oris atz pfinijs tburco pstantinopolitano bellum inferas. Ipsi vō oriēta
 les ex alio latere tburcie/ quam nataliam appellāt ipm vrgebunt adeo vebemē
 tissime. vt vrute duoz exercituum ex diuersi lateribus pssa ceruice manus victas
 pbere cogat. s de h satis. Nam qd ipsi petāt qd offerant qd polliceant. q. etiam
 res sit facilis. si mō aliqd pncipium iaciāt sat certioratam. d. tuam z lris z vbi
 arbitramur. Itaq; ne idem sepius recēscendo aures tuas in rebus arduis occupa
 tas videar obtundere. illa pulto ptereo. Illud vō qd prium est bui orōis nre
 z votum ac desiderū oim xpianoz minime ptermitto orare. s. z obsecrari vt ani
 mi tui religionem z pietatem erga deum nrm/ quaz sp in pluribus difficilibusq;
 rebus oñdisti nūc gloriose pnceps. p fide. p salute oim xpianoz aim oñdas. su
 scipe patrocinium fidei sanctissime. Sēntiant z male expiant hostes. crucq; poten
 tiam z felicitatem tuam in re militari. Et vt finē aliqñ faciam. cum nullus sit p
 ter te cui buius belli gerēdū puñcia sit demādanda. q. pietate. religione. q. nō mi
 nus fortuna z potentia q. sapia. z ingenio atz magnitudine excellis. q. deniq; rei
 militari glia omnes facile supas q. scis paci imponere finem z ptere subiecti. z de
 bellare supbos. Incumbe oramus p imortalem deum ad hoc suscipēdum. defen
 de religionem z fidem xpianam ab incurfibz barbaroz. Quidica sanguinē tot
 xpianoz humi sparfum. z qd magis tolēdum animas tot fidelium xpianoz in
 spurcissimam ac fedissimā sectam. Machometi. plaplas atz impolterz eucturas
 ad fidem sanctissimam reuoca barbaricū impetū acrabie inauditam. q. ritu fera
 rūq; omni humanitate sublata in xpianos turculēssime seuitum est. ppefce atz
 ptere. Neq; eo aio q. aduersus alios hostes pugnare soles. s cū indignatōe qdaz
 atz ira. velut si fuos tuos p. d. tuam repetere videres. Alciscere etiam aliqñ pñ
 ceptis iustissime tantam ignominia inissaz xpiano plo z saluatori z deo nro. q. vt
 nos redimeret p ciosissimū ac sanctissimū sanguinē effundere nō dubitauit. in di
 reptōe inclite olim v. bis z nūc infelicissime pstantinopolis. Expugnata em. z in
 puitutē redacta ipsa vrbe. q. fedissime ac crudelissime gesserūt cruces canes. q. ita
 cedēs z cruoz manauerit dictu icredibile ē. boies pti trucidati. pti acerbissimo fui
 tuti iugo subacti sunt. tēpla dei religiosissima polluta. z tetro machometi ritu fe
 data. sanctoz statue i frustra diuise. Imagines vō pietibz depicte pti luto pti ster
 coribus deturpate. z in pñis ipsius beate Marie vginis z mris. vt fidedigno te
 stimonio accepturus es imago. p h nefas ignominiose tractata. altaria diruta. re
 liq; martirum porz obiecte. sacerdotes occisi. matrone z puelle ipseque sacre v
 gines rapte. Mobiles v. bis inf v. ina z epulas ipsi tburcoz ducl crudelissimi iu
 gulati. simulacz saluatoris nri in cruce pendēt. in derisionem atz ptemtū sputo.
 luto ac feditate iacati. v. fides. o. pietas. q. s. h. credet. Sunt tñ z h. z multo ne
 phandiora in obprobrium fidei nre ab illis canibus gesta. nec q. q. augēde cru
 delitatē pfectum est cā. Sz sic serēs habuit. vt ab his q. tant facinoribus infue
 runt fidelit est relatuū sanctissimo. d. nro summo pōtifiā z sacro collegio cardī
 nalinum. Sz qd vetera recensemus. q. si desit aliqd indignum recēf z nudiusfer
 cius ab ipsis ppetratū. q. tidie de xpianis triumphāt. nouas villas opidaq; naci
 scunt. nō em ptepti sunt victoria miserrime v. bis pstantinopolis. vbi p ius sacz

supbe impant. crudeliter dñant. s in nos nequanda dictu molunt noua pñlia in pectore suo volutant. vt pñu sibi pñstuant impiuz. leges pmutat. 7 sua sanxi unt. oia iura dina 7 humana pñertut atz pñaminat. xpi dñ cultores 7 eius morte 7 sanguine redempti ad dec² 7 ad libertate nati. 7 aio qñ victi eē solent. qñ turpissi me p viū p arma sub fuili atz itollerabili iugo pñunt. Quas ob res inuictissime pñceps si p furorem 7 rabiem in surgas. pñu a deo imortali cui res agit supra qñ humana lingua dici possit. mirū in modum glorificaber. Deinde amicis tuis. 7 his qñ p tua celsitudine te colunt. 7 obseruant cbarior indicis efficiens. Inimicis dñ tuis si qñ fortasse sint sterrorem 7 formidinem nō paruaz incuties. Et demū deo nihil accepti. nihil in terris pñstanti. 7 maximo xpianissimoqñ pñcipi digni agere posses. qñ omnia missa facere 7 omni cura 7 cogitatione de omni republica xpiana bene mereri. Omnes pñfecto xpi cultores qñ sunt. quicqñ futuri erūt vt gra ti vt memores vt iure optime eē debebunt. glorie ac sapientie tue fauebunt. 7 qñ reipublice xpiane tantū pñliqñ. ingenij tui oñderis. in tanto ac tam cōmuni bono. imortales atz ingentes grās habebunt. nomenqñ tuum ad sydera tollent. Adde etiam qñ si iuxta pñboz sniam omnibz qñ patriam pñsuauerint adiuuerint. asserit. certum est in celo diffinitum locuz eē. vbi beati sempiterno euo fruant. qñ tibi pi iſſimo ac xpianissimo pñcipi p maximis atz amplissimis meritis in rempu. debe bis. pñfecto imortalia atz simul ppetua vtriusqñ vite pñmia pñabīs. Et stella qñ in occidente clarissima visa est. qñ semp in fide xpiana replenduit. orientales illumi nabit. 7 oratoribus iter oñdet. 7 penni lumine vniuersum terraz orbem illustra bit p infinita seculoz secula Amen.

Epi. CCCXCV.

Conat̃ duce burgundie instigare p̃ palatinum remi 7 ep̃m magūtinum p̃p̃e trius principum captiuitatem.

Ius ep̃us seruus seruoz dei. Dilecto filio nobili viro duci burgundie. S. 7. a. b. Scripseramus supioribus mensibus cbarissimo in xpo filio. Frideric o romanz impatori augusto qñ potuimus accurati. vt causam defen sionis ecclesie moguntine amplecti vellet ac opam daret liberationi venerabilis fratris nostri Georgij ep̃i meten. 7 dilecto filio karoli marchionis badeñ. 7 vdalrici comitis wirtenburgen. qui supiori estate rebz aduerse gestis a friderico comite palatino remi capti extiterunt. Rediimus suam serenitatem vt aggre di vellet hec opa in quibus 7 laudem 7 gloriā sibi parare posset. Rescripsit no bis nup sua sublimitas animumqñ pñptum qñdem 7 optime dispositum demō strauit. Adiecit autem int̃ cetera nonnulla de pñverso pñposito palatini pñdicti. cu qñ accensum contra bonorem nñm 7 apostolice sedis eē significauit. qñ post in ducias nureberge initas inter ipsos idem palatinus astu 7 dolo nonnullis prin cipibus 7 pñatis ac pñmunitatibus se pñungere 7 colligare nitus est eo consilio. vt apostolicaz impialemqñ dignitatem. p dammabili sua libidine pñfundere 7 pessum dare posset. Suadet impatoz obuandū eē tante iniqtati. 7 ad conseruationem vtriusqñ dignitatis pñe ceteris vñam 7 expeditam viam nobis obtulit. qua via vna opa occurrī possit malignitati palatini 7 pñplicum. 7 liberatio ep̃i meten. ai oꝝqñ captiuoz pñcurari. Ea ē vt nos simul cum ipso impatoze pñmuni nomine no bilitati tue aut dilecto filio karolo nato tuo. p̃ palatinum 7 ditz de ysenberch. 7 comitem de katzenbelleboge. 7 illis adherentes ac sequaces. capitaneatum cō mittam. Irāsque apostolicas cum censuris 7 penis ecclesiasticis ad coercedū re belles 7 hostes pñcedamus. Placuit nobis 7 placet impatozis pñsiliū. idqñ am plecti animo decreuim. Sz qñ nescim. que sit in hac re intentio tue nobilitatis. deliberauimus pñus ad te scribere vt nobis significes quid intendas. Nam si no uerim. tibi cordi hanc rem eē alacri animo. capitaneatum binōi. vt impatoz cep set deferimus. Nobis cñ gratum supra modū futūz est. vt nobilitas tua aut fi lius tuus onus ipm assumat. 7 vt assumere volet affectuose hortamur ac reqñi mus. Id etiam postulantes vt sup eam rem tuam intentōz nobis notam facias.

si eam acceptandas duxeris. nos confestim lras apostolicas ad te transmittim.
 Confidentes nihilomin? qd ipse hoc non deseres religionem xpianam. quoniam ei
 thurcos (vt sepe pollicites) auxilia oportuna ipse ptes. Erit igit prudentie tue
 examinatis rebus id psum cape. qd dignum sit tanto pncipe. et qd tibi et domui
 tue laudem et gloriam afferat. Ceterum ex ipsis ingratioris lris leto animo accepim?
 cum decreuisse. nra psum ptemplatione pcedere tibi regalem inuestituram. sup
 quo in tui fauorem sepi? ad celsitudinem suam scripsisse meminim? Et no solum
 hoc facere deliberasse. s etiam affinitatem tecum pberet rone filij sui et filie tui nati.
 ac tibi vicariatum imperij in terris gallicanis ultra renum pcedere statuisse. qd
 pfecto nobis est gratissimum. Idq? serenitati sue et generositati tue. pspex et se
 lix ee optam? ad pacem et ppetuam pfolatōz vtriusq? vrim ac sedis aplice et xpia
 ne religionis pseruatōz et augmentum. Datū 10. apud sancti petri. anno incarna
 tionis dnice. M. cccclxij. xij. kal. Februarij. pontificat? nri anno qnto.

Horat? ducem burgundie et voto et pmissis **Episto. cccxcvi.**
 satisfaciatur. et secum bello infestis thurcos.

Hus epus seruus seruoz dei. Dilecto filio nobili viro Philippo duci bur
 gundie. S. r. a. b. Rumor ad nos delatus est nobilitatem tuam q magno
 et alto animo. Italiam petere cum valida classe ac deinde in expeditōem
 thurcos immanēq? beluam machometem xpianum sanguinem sine fine sitien
 tem nobiscum pscisci. pmiserat. mutato psum domi remanere. certumq? bellatoz
 numez q tuam vicem impleant mittere. Dubia res nobis est nondum veritate
 ppta. nescim? an qd referet credere debeam? fidem exposcit scribētis auctas. de q
 et timor exoriet q et magn? est et hie se graua testimonio dicit. Concresecat pstatia
 tua et votum et pmissio et bonoz et ipsa rex necessitas. nouim? te pstantem ee ac p
 seuerantē in pposito. diu meditari soles ac deliberare anteq? aliqd magni decer
 nas. decretū incōcussum seruare. Non est verisimile qd de pfectōe tua iam pdes
 pulto statuisti nūc mutatu ire. Scim? aut multos et magnos viros postq? audi
 uere te venturū conatos fuisse tuam pfectōem impedire. multasq? tibi vel rōnes
 vel cās expouisse cur nō eēt veniendū. Inter qz et soror tua nobilissima et cba
 rissima et amantissim? filius tu? (vt relatum est) dissuadentes iter vba fecere ve
 hementib? pci? teneras lacrimas ac suspiria miscentes. nec te tñ flectere potue
 runt. Mansisti penes tuam finiam solidus et imutabilis sicut annosa qrcus bo
 realibus frustra pcutit spiritib? aut aspera cautes assiduū incassum agit. pcel
 lis. nec loco suo dimouet. Ita et constans animus tuus eo pncipe dignus. sua
 sionibus qbuscunq? reiectis vsq? in hanc diem ppositum suum tenuit. Non est
 credibile pseuerantiam tuam nunc perisse. Accedit votum publice factum qd
 sui natura inuolabile est tanq? deo debitum. Mouere inq? scriptura et reddite.
 Non est fallendum nomen dei. Si seruanda est hominum fides. qntomagis deo
 pstringere vota impune non cedit. Ipse deus dn̄s est et iudex. nec decipi potest.
 tua nobilitas non consuevit homines fallere verax et dicti sui tenax. Non est cur
 credam? te moto in voto tamsolemni. tampublico. tam sancto a tua bonitate re
 cedere ac mutare naturam. Obstant et pmissa tua ferrariē. ep̄o nomine nostro
 ad te misso facta. Tenes memoria q illi dixisti. cum te lectulo decumbentē et egri
 tudine laborantē inuenit. affirmasti sanitatem cū illo ad te missas et omnia factu
 ram tuam nobilitatem p defensione fidei. missuramq? in breui legatos cū ptate
 pcludendi tam de transitu tuo q de rebus alijs ad expeditōem necessarijs. Ve
 nere legati tui viri pstantes et in psum tuo primarij. qui nos tybure puenientes.
 inf pma colloquia puncrati sunt a nobis. an adhuc pfecturi essemus quod tibi
 p ferrariensem ep̄iscopum fuerat significatum. hoc est an psonaliter contra thur
 cos in bellum pfecturi essemus. Respondim? nihil nos esse mutatos. venturoq?
 tibi pculdubio futuros comites. q dicto subintulere legati se hie in mandatis vt
 affirmaret nobis excellentiaz tuam aut venturam ad nos ee. et in sancta pfectōe

sturam aut in itinere morituram. Credidim⁹ oratoribus tuis. ⁊ adhuc credimus
 Secuta est pmissio in pistorio publico facta. asseruerunt oratores tui in magno
 puentu rome coram nobis te prius venturum. nec villo pacto remansurum domi. nisi
 tale impedimentum inierit qd toto mudo iudice legitimus estimetur. vulgata est p
 orbem fama nobilissimū ac potētissimū burgūdie ducem statuisse vna cum roma
 no pontifice bellū thurcis inferre. totisq; conatib⁹ defensionem religionis ample
 cti. Audiuistis tota xpianitas hanc tuam pmissionē. erexere exinde aios veneti. atq;
 in thurcos multo q̄ prius audaciores effecti sunt. Angari spēs pulcherrima injecta
 est. q̄ se tandem de immanissimis hostibus vlciscant. regnumq; suū ppetuo thurco
 rum molestia liberet. Grecia tota omnis illyricus tractus de libertate cogitare
 cepit. thurcorū aios nō paruus inuasit metus. Tanta est nominis tui estimatio. q̄s
 nūc arbitret⁹ generositatē animi tui post tot pmissiones ac spem tantaz de re p
 sitam velle mutare p̄silium. tristescq; fideles xpi p̄p̄os reddere. ⁊ letosq; cruci bo
 stes. Nullum incescit impedimentum qd mūdus legitimū iudicat. imo nec cuipe
 excusat⁹ vllam iudicasti sufficiētem. q̄pe q̄ neq; senium neq; debilitatē tui obij
 ceres atq; idcirco te remōzari conatib⁹ asseruisti. Nūc te ob has cās aut alias re
 mansurū putet. q̄ excusatum senserit nō excusante mūdo. Ubi bonorū vbi estima
 tio tua remanet. qd dicet p̄plus. Nōne illulos se omnes xpiani censerent. Indita
 francie domus bonorē sp̄ ceteri rebus anteposuit. nec tu francie sanguis vnq; fu
 isti. p̄dignus. Nūc qd aduersus bonorē sepe facere magni subijti picula. aut nūc
 potissime q̄ bacteri⁹ pstantissim⁹ ⁊ pmissi dictiq; tenax atq; obsequantissim⁹ fuisti
 Nihil apud te iuuenē bonorē chari⁹ fuit. nō est q̄ modo in etate matura ⁊ cū ma
 xime sapias bonoris p̄temptorē putemus. cui⁹ nobis sola vel pauci alijs relicta ē
 sp̄ voluptas. p̄fidimus p̄terea te. p̄ tua prudētia nō ignorare. q̄ piculosa sit tua to
 mi remansio. q̄tum rebus gerendis noceat. q̄tum xpianos debilitat. q̄ntum ro
 bur adiciat hostib⁹. Nam qz audito aduētū tuo exfriti erant. cognita remansio
 cornua erigent. ⁊ in sc̄m euangeliū ferocius insultabūt. nobisq; amātissime fili si
 vex fuerit qd arbitrari nō possumus mutati p̄silij tui fama baud paruum afferet
 Nam q̄ de victoria belli sp̄e. xpe certā p̄cepam⁹. te nobis deficiente rem dubiam
 cernim⁹. Eleremur ne tuū exemplū seq̄ntes loci remissiores efficiant. atq; q̄rent
 cū hoste p̄ditōes vt est nā mortaliū regni q̄s fidei tenacior. Nec tua auxilia sine te
 tuū satis implere offm poterūt. nullus exercit⁹ tuus tantus est q̄nti cuius. nihil
 tantū valet in bello q̄ auctas ⁊ sepe iam vincit opinio. Tu si nobis desis cuius
 nomē est apud formidādos ⁊ apud n̄ros honoratissimū. facile intelligis q̄ntū re
 bus gerendis officias. Nō est igit⁹ cur opprimere te p̄silio mutato velle domi ma
 nere. q̄ sepe dixisti. ⁊ si tibi moriedum eet in hac p̄fectōe venturū te. tñ q̄uis si ve
 nias (vt p̄fidim⁹) in dño vita tua lōgior erit ⁊ validi corporis. ⁊ redibis cuz gloria
 domū victor hostiū. xpiane religionis p̄uator. In domo timēda est ira dei. scis
 q̄ntiens infirmitates q̄si monitōes q̄daz te inuasert. tu teipm monitū dixisti fuis
 se. vide qd agas. caue ne monitōes dñi irritas facias. nec p̄feras būana mādara
 dinis. Hos q̄dem nisi aliud audiam⁹ expectamus excellētiaz tuā cū desiderio. ⁊
 te veniētē p̄cupide videbimus ⁊ amplectabimur. tecū p̄ficiscemur in hostes q̄b⁹
 tota italia comes erit. Decretū em̄ n̄m de decimis vicesimis ⁊ tricesimis ⁊ idul
 gentijs ab oibus italie potētibus receptū est. ⁊ oēs auxilia p̄ suis facultatibus p
 mittūt. nec florentini desunt viri prudētia potētes ⁊ opibus. q̄uis de his aliqñ fue
 rat dubitatū. nūc certū est eos egregie i thurcos de expeditōe laturos opē. Nobi
 lis vir frāscus Sfortia dux mediolan. vnū ex filijs suis se nobiscū p̄mittit. ⁊ cū
 eo eq̄tum peditūq; validum. Successura sunt oia te venturo quēadmodū. spera
 mus ex voto. qd si deo p̄mittente xpe p̄ctā nostra tuus aduētus fuerit impeditus
 non tñ iter nostrum retardabimus. Et q̄uis non fuerit. p̄fectio n̄ra p̄missa nisi
 te veniente. ibimus nihilominus nec fraudabimus sua spe p̄p̄m xpianum. facie
 mus qd p̄missim⁹ ⁊ yltra q̄ p̄missū ē. Nōo dicturus ē. b. p̄misit pius pōtifer ⁊ n̄

fecit. Iturum se dixit et non iuit. Magnifica verba protulit et non compleuit. Ibi
 mus autore dño mare intrabimus. in hostes nauigabimus. p victoria nominis
 xpiani. p defensione fidei totis viribus nstemur. Nō grauis eras nos retinebit.
 nō impedita morbis arteticis mēbra. nō psumonie ecclie cura. non picula maris.
 nō mortis metus. Scimus moriēdum nobis esse. nec honesti? vñq vitam finire
 posse q̄ in exercitu. p xpo saluatore et eius lege decertante. Si xpiani pncipes p̄p̄t
 q̄ auxilio fuerint. neqz p fidelaborantes defuerint. nihil est qd de victoria deipe
 remus. Si min? nō deerit vt p̄fidimus. ipse deus et saluator ih̄s xpc cui res agit.
 Consuevit enī diuina pietas in se spantes haudquaq̄ deserere. cui tam facile est
 cum paucis q̄ in multis vincere. et ibi cepit diuinum repetitum p̄sidium. vbi hu
 manum deficit auxiliū. In deo spem nr̄az collocabim? ipse si vult victoriam no
 bis largiet. Et si aliq̄ maiestati sue placuerit. satis erit nobis p defensione religio
 nis q̄tum facultatis datum fuerit eo. pcessisse. Iustus est dñs deus. nec vltraq̄
 p̄nt homines erigit. Nobis cauendum est ne diuine voluntati aduersemur et ne
 p̄p̄os illuisse videamur. Quiqz vulgata sit nr̄a. pfectio. dabimus opam vt opi
 nioni hominū satisficiam? diuineqz voluntati. p nr̄is viribus pareamus. tuam
 nobilitatem exorantes. ac p viscera misericordie dñi nostri ih̄u xpi in charitate vera
 pfecto corde obsecrantes. vt et tuipse idē facias nec pmissis tuis deo maxime no
 bisqz factis deficias. Memineris dñi dei tui et q̄nta suscepis ab eo bona. nec ve
 lis ingratus videri nec vba cuiuspiam pluris pficias q̄ dei mandata. Consule bo
 noxi tuo et anime tue. nec expeditionem frustrare quam fideles de te p̄p̄i hnt. no
 li auferre spem quam nobis p̄buiisti. p̄solare nos et vniuersam plebem xpianam.
 vt deus et pater dñi nostri ih̄u xpi et deus totius p̄solatiōis p̄soleat te in omnibus
 aduersitatibus tuis feliciter. Et qd reliquum est t̄pis in hoc seculo deo offer et cō
 sacra. vt tandem in altera vita sui regni p̄cipem te faciat. Cupimus sup his vt
 q̄pprimus nobis r̄hdeas. Datum senis. viij. kal. aprilis. Anno. M. cccclxiiij. p̄o
 nificatus nostri anno sexto.

Epistola. cccxcviij.

R̄ndet excusationi et minis palatini.

Ius epus huus r̄. Mobili viro Friderico comiti palatino sacri imperij
 electo salutem. Qd te dilectum de more filium non vocamus neqz bene
 dicimus tibi. faciunt opa tua q̄ et ecclesie maguntine bona. ad te detrahēs
 aduersus aplice sedis mādāta dītero puato et anathematizato iungere arma nō
 es veritus. eavterius publica edicta ponere ne q̄s lr̄as nostras in tuis tentorijis
 vel publicare vel exequi audeat. mortem ei p̄minatus q̄ p̄tra fecerit. quod nihil
 est aliud q̄ p̄ne sedis et ih̄u xpi vicario rebellare. Quibus ex rebus q̄uis non a
 nobis. ipso enī iure excommunicatus es. et extra xpi ecclesiam factus. Neqz dilect?
 filius appellari potes. neqz benedictionis capax haberis. nec tua te tuent edicta
 nec inhibitiones q̄bus aplice decreta p̄bibes ad te deferri. Non flumina. nō mō
 tes. non muri aut alie q̄uis munitiones excommunicationis ad te aditum impedi
 re p̄nt. dei fulmen est aplicum anathema. cui nulla p̄nt arma resistere. Tu longaz
 eptam ad nos sc̄p̄sisti vt excusares qd fecisti. s̄ q̄nti momēti sint q̄ dicis deus no
 uit et tuipse scis. nec ignoramus. iudicat te p̄sciētia tua. q̄ te causa mouerit dītero
 tuo pus inimico auxilium p̄stare p̄ iusticiam: omnes intelligunt. Potes multa
 dicere. s̄ veritas in suo loco manebit. P̄ctis. ne credam? inimicis tuis. neue cāz
 tibi demus querendi remedia q̄bus defendi possis. et arroganter aliqua p̄ minas
 subnectere videris. Hos solum opibus credimus. et ea que palam videmus non
 possumus non credere tua offensio notoria est et manifesta rebellio. Si te volue
 ris emendare vt bonum filium decet aplicis obedire p̄ceptis. vtemur p̄i patris
 officio. nec redeuntē filium aspernabimur. q̄n potius vitulum saginatum ap
 ponemus. sicut in euangelio erga filium. p̄digum fecisse legimus bonum patrē
 familias. q̄ si p̄ges aplicam sedem impugnaire et eius decreta p̄tēnere. senties ro
 mauaz esse maiore eccliaz. q̄ vel tu sis. vel q̄cunqz alius q̄ tibi opem offerre vo

lucit. Prudēs es et nostri q̄ p̄nt aduersus te fieri et plane intelligi. q̄ n̄ p̄t viciveri-
tas. et q̄ iniuste agēti nulla satisfactio p̄nt inueniri p̄sidia. Datū ro. viij. kal. marcij.

Notificat parisiensib⁹ se papaz electum
et precat⁹ p se orare. vt digne subministret.

Ep̄i. cccxcviij.

Ius ep̄us suus suor⁹ dei. Dilectis filiis vniuersitati studiij parisiens. S. et
aplicam b̄ndictōz. Pius et misericors deus n̄r vniuerse p̄dotoz creature.
q̄ sapientia fundauit terram. omnia ordinans celestia et terrestria. sacro-
sanctam romanam ecclesiam ea p̄lectis charitate. vt p̄ successiuam vicariorū
suor⁹ mutator⁹. nulla aduersus eam. p̄cella. nullus p̄ualere possit sp̄s tempesta-
tis. Sane felic⁹ recordatōis Calisto papa. iij. p̄decessore n̄ro debui⁹ mortalis vi-
te valle. viij. ydus augusti ad celestem patriam euocato. et ipsi⁹ funeris ac exequi-
rum celebratōe solē ac debita subsecuta. Nos vna cum fratrib⁹ n̄ris sancte ro-
mane ecclesie cardinalibus de quor⁹ numero tunc eramus. rome in aplico palatio
apud sancti petri aploz p̄ncipis basilicam. in q̄ dictus p̄decessor habitauerat. ac
debitum nature p̄soluerat. mō ac tpe p̄gruis p̄ futuri creatione pontificis curau-
mus puenire. nobisq̄ cum eisdem fratrib⁹ sub deliberatōis magne negotio quaz
tante rei q̄litas erigebat aliq̄ diu tractantibus. tandem ipsi fr̄es l̄ potuissent in
alios maioris meriti p̄sentire. tñ sancti sp̄s (a quo sancta romana et vniuersalis
ecclesia xp̄i sponsa regit⁹) infusione. ip̄oz animos sic afflante. ad p̄sonam n̄raz diri-
gentes. vnanimif⁹ vota sua nos tunc et sancte sabine p̄sby cardinalem. nescimus
q̄ occulto s̄ nobis tremendo iudicio. ad celsitudinis aplice fastigium p̄cordis ele-
gerunt. Nos aut̄ imbecillitat⁹ n̄re p̄scij. n̄raz paruitatem virium ad tanti oneris
sarcinam digne p̄ferendam agnoscentes. postq̄ diu q̄d agendū foret cogitauim⁹.
tandem p̄siderantes romani pontificis electōz non ab hominibus s̄ a diuina in-
spiratōe p̄cedere. cui⁹ non l̄ resistere volūtati. sperantesq̄ cum q̄ ab initio fun-
dationis ecclesie infirma mūdi elegit vt p̄funderet fortia. vires suas nobis ad tan-
ra gubernacula subministratur⁹. cupidi bene agere et p̄desse poti⁹ q̄ p̄esse. in sp̄
humilitatis colla submissim⁹ iugo aplice fuitur⁹. Quapropter deuotōz vram p̄ca-
mur. q̄tenus omnipotentem deum instant⁹ exoretis. a v̄sib⁹ omnibus exorari cu-
retis. vt nos p̄ suam grām roboret et dirigat in agendis. Nos em̄ p̄ n̄re ergavos
mētis affectu dispositi sumus. in casibus occurrētibus vram deuotōz specialū
grāz p̄rogatiuis et alijs beneplacitis q̄ntum cum deo poterim⁹ p̄fouere. Dat⁹
ro. apud sc̄m petz. anno incarnatōis dñice. M. cccc. lviij. p̄die nonas septēbris
pontificatus nostri anno. p̄mo.

Vocat p̄sonaliter p̄gregationi mātuanē
interesse. aut legitimo impedimento prepe-
dito oratores cū pleno mandato illac mittere.

Ep̄istola. cccxcix.

Ius ep̄us suus suor⁹ dei charissimo in xp̄o filio karolo francoz regi illu-
stri. S. et a. b. Et p̄soluerem⁹ omnipotenti deo et fidei p̄lo vim ab infide-
libus patienti id cuius causa ad hanc sedem sumus assumpti. de venera-
bilis frat⁹ n̄roz sancte romane ecclesie cardinaliū p̄silio et assensu p̄ certas n̄ras
l̄ras q̄s celsitudini tue p̄ntib⁹ mittim⁹. omnes reges et p̄ncipes catholicos ad di-
etiam solēnem mātne vel vtini in. primis kal. Junij celebradam. aplica voce du-
rim⁹ p̄uocandos. statuēdo p̄cedente altissimo eo loco eodēq̄ tpe ibidem p̄sona-
liter adesse. impedimētis posthabitis q̄ circūstant nos vndiq̄. Et si erga ea mēs
tua fuerit sp̄ ad tuendam nomen sancti dei. et nō aplicē sedis nec cuiusq̄ alteri⁹
exhortatione multū egeris. tñ q̄z hec non solum nobis est cordi. s̄ dominico gre-
gorij p̄mis necessaria. sublimitatem tuā hortamur in dño. et p̄ illud sanctum ba-
ptisma in quo in xp̄o renatus es et nomen christianum geris. req̄rimus. vt v̄cis
p̄ os n̄rm vocatus. abiectis respectib⁹ omnibus q̄ p̄ honore dei non sunt atten-
dendi. ad eadem loca et ad diem p̄scriptum p̄sonaliter inesse. Et em̄ cum vicarius
ib⁹ xp̄i in terris hoc agat. quem recte vadentem seq̄ xp̄ianis p̄p̄is debet. nō de-

bent principes terre grauem sibi ducere laborem ab illo susceptum amplecti. Ha-
bitus es charissime fili deuotissimus princeps fidei. et religionis nostre prepuus. nec inme-
rito ob christianum nomen egregie a progenitoribus tuis defensum. nomen christianis-
simi ab illis hereditarium habes. Accedit potentia singulari quod ideo omnipotens
deus insigniri te voluit. ut esset quod tempore necessario de nunc immineret. illam ad precto-
nem sui gregis perferret. Erit ut in domino perfidius aduersus tuus maxime ad hoc
salutare opus utilitatis. non eo solum quod sapienti consilio tuo dirigere tantam mo-
lem gloriosissime poteris. sed quod gentes et regna audientes christianissimum regem fra-
corum relictis sedibus suis ad augendam et tuendam communem causam altissimi cum ro-
mano pontifice peruenisse. erubescant ipsi exemplum tuum non sectari. ut pene ob hoc
ipsum plus momenti ceteris omnibus allaturus appareas. Pro deo igitur charissime
fili. per commendatorem ecclesie nostris tuis. per passionem fidelis populi continue feritati thurcorum
sanguinem suum fideliter dant. exaudire clementer velis preces nostras benedictiones preces. et fletus
et lacrimas oppressorum nobis impositas. bene esse vera sunt opera regum. bene campum in quo
honeste decertare et triumphum vere salutis reportare causa gloria prestat. Cetera fluxa
sunt et caduca. vix solide laudis in se habentia. etiam pre sepe ingrata. Quod si casu aliquo
quod deo non placeat carere nobis erit tua presentia. et per oratores implere benedictionum
prestitas. requiramus eo casu celsitudinem tuam. ut cum pleno mandato illos transmitti
re velis. non ad decernenda solum ea que causa vocat. sed ad proponenda pacem vel in-
dicendas treugas cum illis cum quibus esset tibi forsitan presentia. ut deinde pacat. utique
fidelibus per cordius ceptum opus presequi possimus. Speramus in processu omnipoten-
tem deum. ut tua serenitas post per seipsum que per oratores suos sit affutura. Attento
quod inuicem ciuitate tue potissimum causa delegimus. ut vel serenitas tua quod simul ex-
petimus. vel saltem principes alii de latere tuo illuc accedere facili valeant. Exorta-
mur quoque et requiramus. ut per presentem nuncium velit sublimitas tua operatum nobis resumi
dare. Datum roma apud sanctum petrum. Anno incarnationis dominice. M. cccc. lviij. tercio
ydus octobris. pontificatus nostri anno primo.

Rex regio francie

Epistola. cccc.

Charissime pater pacis ab hinc diebus beatitudinis vestre lras per latorem
presentium suscepimus. earumque tenorem attente intelleximus. Et quidem in
primis persolucende sunt ipsi pietatis fonti gratiarum actiones amplissime
quod hoc tempore forte tristissimo. ad refectiendas ecclesie sue sponse immaculate. per
tes labefactas eandem beatitudinem vocare dignatus est. Attollendum quoque plu-
rimum propositum eius salutiferum et pie exhortationes sincero animo amplectende. Ve-
rum cum hec res que nulla maior per seipsa satis exorare videatur. et principes catholi-
cos ad id persuasos nimis esse credamus. matura et salubri deliberatione periculi. non
parum egre respiciamus quod uocat solennem prelatorum principum et aliorum viro-
rum ecclesiasticorum et secularium regni nostri intra dietam assignatam facere. et tunc
quod deliberata conclusaque extiterint. per nostros solennes oratores debita prece suffultos.
eidem beatitudini patefacere plane decreuimus. Porro et si in rebus humanis flu-
tis quidem et caducis pre sepe soleant turbantes accidere. In illi tamen misericordia et
pietate sperandum est quod nescit abesse pie sperantibus in se. quod tantam ecclesie sue
dedit presentiam. ut quod grauissimis persecutoribus impiorum seuius impugnat. tanto
postmodum ipsi misericordia adluta. potentior surgit in aduersis. Beatitudinem
viam cui hoc sanctum propositum pie credimus celsus fore inspiratum. ad eccle-
sie sue felix ministerium dirigat et perseruet is cuius vices in terris geris pius et mise-
ricos dominus. Scriptum est.

Collaudat de collisione pragmatice presentium.
et hortatur per thurcum bellum inire.

Epistola. cccci.

Huius episcopus suus seruorum dei. charissimo in christo filio Ludouico regi francie
salutem et apostolicam benedictionem. Accepimus ex lris venerabilis fratris nostri Jo-
hannis episcopi attrebaten. quanta cum charitate propter nos et christum erga

nos et romanarum ecclesiarum geras affectus. et quod ad tollendum de regno tuo constitutionem
 illam quam pragmatica dicta est. volenti et erecto sis animo. Laudamus? deum? sue ma-
 iestati benedicimus. qui talem tibi mentem dedit. Nam quid aliud dicere possu-
 mus. nisi quod dei beneficio ex maximis periculis liberatus es. et in hac tempora reservatus
 ut esses qui suscepto regno paterno. sublati erroribus libertatem sancte roma-
 ne ecclesie instaurares atque restitueres. et maiorem tuorum equata gloria christiano nomi-
 ni quietem fundares. Benedictus dominus qui tue persone custos fuit et spiritum tuum creavit
 ut cogitares que pia et omni laude digna sunt. Sic magnus constantinus. sic duo
 theodosii. sic karolus magnus. et plures ex tuis progenitoribus. immortale nomen et
 inextinguibilem consecuti sunt gloriam. quia romanam ecclesiam matrem suam de-
 bito sunt honore persecuti. quorum te vestigiis inherentem et diligimus totis precor-
 diis. et laudamus. et omnis te posteritas celebrabit. Illud autem inter cetera com-
 mendamus. quod absque conventu et consultatione multorum pragmaticam auferre con-
 stituis. quem admodum idem episcopus nobis significavit. Sapis certe et regem te
 magnam ostendis. qui non regaris sed regas. Optimus enim princeps est. qui per se recta
 cognoscit et operatur. qualem te esse confidimus. Nec scriptura que ait. ubi multa
 consilia ibi salus multorum multitudinem requirit. sed consiliorum maturitatem et di-
 gestionem que res in paucis magis quam in multis reperiunt. Neque enim aut bone-
 stas aut iusticia multitudini facile suadet. que variis affectibus agitata ad prava
 frequenter inclinatur confusione. subita est silentium multitudo. neque bene res se
 habet. ubi suffragia numerantur. non ponderantur. Sepe enim fit ut maior pars me-
 liorem vincat. Facis que te decet. qui sciens pragmaticam esse absque deo. eam de
 regno tuo eliminare decrevisti. Nec vis in deceptione ducere an fieri debeant
 que tu ipse facienda novisti. Hoc est regem esse et bonum regem. et quem boni amant.
 mali timeant. Nam qui per alios regunt. nec per se intelligunt quod sunt agenda. con-
 temptui sunt. Probamus igitur et commendamus admodum que de tua liberatione circa
 pragmaticam episcopus atrebaten. scribit. hortamurque ut quam proposuisti in animo. cito
 effectu facias. neque cum possis bodie benefacere cras faciam dicas. Nilarem de-
 morem diligit deus qui iusta et honesta sunt nolunt moras. Fac tuam sapientiam si-
 cut nos cognoscimus. ita et mundus omnis quamprimum cognoscat. neque aliquid dice-
 re possit diu noluit. quia diu deliberavit. Quod si placitum universitas aliquid et nobis
 desideret. te mediatore ad nos recurrant. nam si quis unquam pontifex fuit gallice na-
 tioni affectus ut multi fuerunt. nos certe inter primos repiemur. qui nomen et gen-
 tem beati honoramus et diligamus. ne unquam postulatis honestis adversari mur.
 scimusque dignum esse ut fratribus nostris coepiscopis in multis differamus. eosque
 honoremus. pariterque viris doctis et qui docti esse cupiunt in universitatibus litterarum
 studia sectantibus subveniendum esse non ignoramus. Ab his enim catholica fides
 defenditur et doctrine lumen propagatur. Age igitur fili. precor quod in animo geris. et con-
 fide nos tibi et regno tuo animo processuros. queratio et honestas suadebit. Cete-
 rum quia regina Cypri ad nos ex regno suo delecta et ex terris perfecta est. et ad tu-
 am credimus serenitatem perficet. subsidium et auxilium petens. nam regnum eius
 soldani egyptii gente occupatum est. Et quia (sicut accepimus) mabometus thur-
 corum dominus grecorum et trapezuntem et multas alias in asia civitates ac provincias de
 nouo sibi subiecit et in europam victor actum eo proposito revertitur ut christianitatem
 perdat et perculcet. serenitatem tuam rogamus et fides petimus. ut respicias in qua statu-
 est catholica fides. quod ex uno latere thurci. ex alia saraceni urgent. Non canite
 oculos lamentabiles christiano voces. qui per asiam et greciam in medio nationis guer-
 se constituti miserabilibus modis affligunt. Cogita in qua loco est sacrum domini sepulchrum
 quod inspicere absque mabometorum voluntate non possumus. Sancta terra que
 nobis lucem fidei prebuit nunc in tenebris est. totus orientis plenus est spurcia
 mabometica. que etiam in europam suum virus effudit. inde grecie. hinc hispa-
 nie parte occupata. nec dies est in qua mille christianorum anime pereant. Rhodus in

piculo ⁊ nobilis insula maris quodā dicta peloponnesus in p̄tate thurcorū est par-
 cis excep̄t locis. Epirus tota ad eos cōfluxit bulgaria walachia ⁊ rauēna ex p̄e-
 thurcis parēt. Hungaria vuln⁹ expectat: q̄ multū afflicta dadib⁹ nō pōt tātos bel-
 li mot⁹ sustinē. nec ē q̄ soleat eā: timet victorē machometē iā spolijs oritur ⁊ asie
 vīnib⁹ auctū. Timem⁹ sane illi gēti: timem⁹ ⁊ alijs q̄ sūt in hostiū circuitu: nec nos
 sum⁹ q̄ succurrē possum⁹: volum⁹ oculos n̄ros mō huc mō illuc: ⁊ frustra oib⁹
 xpianorū puīcīs nemo regū nemo puīcipū nobis occurrīt q̄ tātē rei subuenire
 possit: nisi tu sol⁹ quē p̄tē? sui ipsi saluatore⁹ (vt p̄fidim⁹) bucusq; saluauit incolu-
 mē: nec p̄misit i man⁹ te p̄sequētū in cidē. Tu dei ope hereditariū regnū in pace
 p̄secut⁹ es mortuo p̄e. Philipp⁹ burgūdie dur clār⁹ ⁊ potēs tibi obsequētissim⁹
 est. ⁊ ceti duces ⁊ comites regni glīant ⁊ tibi sine p̄trouersia parent. Ex anglia (si
 volueri) nihil tibi aduersariē hispaniā bēs amicā. Oēs p̄ circuitū te venerant ⁊
 colūt ⁊ legationes ex lōginq; p̄tib⁹ ac ex ipsa italia te bonorātū ⁊ salutātū veniūt.
 Magna ē gloria tua. magnū ē dei tonū. Intellexit diuina pictas cogitationes tuas
 ⁊ multa cogit in aīo tuo. p̄posita eē ad cōe bonū: nec dubitam⁹ q̄n cū eēs exul q̄dā
 mō a regno tuo tecū sepe dixeris. Si paterno in solio aliqū sedea: q̄nta faciā tibi
 de⁹ grata. Certe nō patiar tuā hereditatē thurcorū insania laniari. Audiuīt te de⁹
 ⁊ oīa tibi aduersa repulit: planauit iter tuū: ⁊ te i aucto regno collocauit excelsū
 p̄ regib⁹ terre. Dia tibi trāquilla dedit siq̄d aliqū intra te deo p̄misisti id fuato: si
 nō p̄misisti (q̄d nō ē vīsilē) recognoſce bñficia q̄ accepisti a dño deo tuo: q̄ te filiū
 regē creauit: ⁊ regnū cū diu ex terris fulsi sūma cū glōria restituit: oñde te gratū
 diuine pietati: ⁊ p̄ tantis bñficijs vicē repēdet: tolle vt factū oratori n̄ro spopōdā
 sti pragmaticā p̄stitutionē. ⁊ b̄ facto q̄d nō ē difficile: erige te totū in exiliū xpiane
 religiōis ⁊ thurcos. Stude vt expeditio aduersus hostes xpī fiat. Exibite hui⁹
 rei ducē ⁊ caput. Nec dubita cūcta erūt tibi p̄spera: b̄ ē negociū te dignū: tibi bec
 glīa seruata est. Nihil est in q̄ te laudabili⁹ exercere possis: hereditaria bectibi p̄-
 uincia est. Nā pugnare ⁊ thurcos ⁊ vincere ⁊ terrā sanctā recūpare: ⁊ fidē salua-
 re: ⁊ romanā ecclīaz bonestare: francoz regū p̄uū est: ⁊ bectu cōmodissime p̄e-
 stare potes: vera frācoz soboles sapia. ⁊ rex xpianū p̄ditus: i opulēto ⁊ pacifico
 ⁊ potētissimo regno sublimat⁹. Dim oculo in te respiciūt: oēs afflicti te inuocāt:
 ⁊ nos p̄ter te nō videm⁹ q̄ bec possit p̄stare. Id ad te vnū recurrim⁹ xpiane fidei
 defensorē. Tu q̄ ⁊ a nobis ⁊ a toto xpianorū populo rogat⁹: in p̄mis a deo cōmo-
 nitus: p̄para te huic puicie ad quā felicif dirigēdā oīa obtinebis a nobis q̄ a iu-
 sto ⁊ pio xpī vicario ⁊ beati petri successore obtineri debeāt. Datū ro. xvj. octo-
 bris anno. M. cccclj. p̄tificatus n̄ri anno. liij.

Epistola. cccclj.

Responſio ludouici regis francie.

Ludouicus dei grā frācoz rex. Tibi sanctissimo ⁊ beatissimo patri n̄ro pio
 pape. ij. Obediētia filialē ⁊ plenos deuotionis affectus. Deū solū sacres
 eē: cui⁹ puidētia bñ cōsulit reb⁹ humanis: meliusq; regna ⁊ vībes religio-
 ne angī atq; defendi q̄ armis ⁊ mēbris: te vicariū dei viuētis ea veneratione pro-
 seq̄mur: vt sacra p̄sertim in ecclīasticis reb⁹ tua monita veluti vocē p̄fōris audi-
 re: illiq; parere prompta mēte velim⁹. Quapropter beatissime pater ⁊ si p̄stitu-
 tio quedā in regno n̄ro quā pragmaticā vocāt: magno platoz p̄uētū: magna tē-
 poris deliberatione p̄clusa fuerit ⁊ iā callū obducta quietū prope fixerit statū: tu
 tū tuus ad nos l̄ris illā a regno n̄ro auferri explodi: abrogariq; flagitas: nobis q̄z
 dilect⁹ ⁊ fidelis p̄siliari⁹ noster iobes ep̄s attrebaccū. quē cū p̄tate legati de latere
 ad hoc n̄m regnū misisti. cōmemorauerit ea ad q̄ p̄ ipm tibi n̄ro nomine pollicē
 da: vouēda: et p̄mittēda: nos aīq; regnū suscepissim⁹ religionis instinct⁹ q̄dam
 deduxerat: nos n̄ra p̄missa exeq; accedēte moderatrice rex ecclīasticarū tua an-
 thoritate studem⁹ ac volum⁹. Et id quidē tanto volum⁹ aīo p̄p̄siori quāto nobis
 regnū frācie flozēs ⁊ bello vacuū tuē de⁹ ⁊ p̄tegit. Qib⁹ itaq; victimis potiorēz

obedientiā intelligētes. assensū sumus bis q̄ tuo uoie nobis apta sūt: ip̄am. s. prag-
maticā sanctionē. tibi tuēq; sedi eē infensaz: utpote q̄ in seditiōe & scisma q̄ tpe:
atq; p̄ seditionē sectionisq; a tua sede figurā nata sit: & q̄ dum tibi a q̄ sacre leges
orūnt & manāt q̄ntūlibet eripit aut outatē: oē ius & oēm legē dissoluit. Illud em̄
crozif qd̄ idē p̄siliari? n̄f noietue scitatis astrupit: ut dū p̄ pragmaticā ip̄am sūme
in ecclia tue sedis auctoritas minuit: dū platis in regno n̄ro qd̄dā licētie rēplū p̄
illā p̄struit: dū cōgruēs vnitas ad alia regna p̄formitasq; tolli uidet: abroganda
sit ip̄a pragmatica pellēdaq; a regno n̄ro. Quippe q̄ aduersus tuā sedē oīm ecclē
suarū matrē ab inferiorib; p̄laqlata sit tāq; ut scriptura loquit. Quō si eleuet vir-
ga p̄ leuantē se: aut baculus q̄ vtiq; lignū est. q̄ qdē beatissime pat̄: & pleriq; do-
cti homines p̄futare niterent atq; diluere: multa q; nos debortarent abrogare san-
ctionē ip̄am. Te tñ p̄ncipē toti? ecclē te antistite sacro: te dñici gregis pastores
p̄fitemur & scim: teq; iubētē sequimur. Tibi & btissime petri cathedre p̄scriptim?
& iūginur. Itaq; sicut mādasti pragmaticā ip̄a a n̄ro regno n̄roq; viennē. del-
phinatu & oī ditiōē n̄ra p̄ntes pellim: dēhimus: strepitusq; abrogam. Et quā
qualēue aū pragmaticē ip̄i? ditionē circa eccliarū beneficiorū aliarūq; rerū spūa-
liū dispositionē cēsura: moderationē i regno n̄ro oīm q; ditionē n̄ra tui p̄decesso-
ris. Martin? .v. & eugen? .iij. romani potiffices habebāt & exercebāt: talē eādēq;
n̄ro adiutori beatissimo petro tibi q; ipsius successor reddimus p̄stamus & resti-
tuimus cū sūmo impio: cū iudicio libero. cū p̄tate nō coartata. Tu em̄ cum scias
qd̄ auctoritate diuinitus tibi tradita possis: q̄s p̄ regni n̄ri & eccliarū in eo trāq̄lli-
tate postulabimus nō negliges res necessarias poterisq; se qd̄ optimū fuerit iudi-
care. Etere igit dñiceps in regno n̄ro p̄tate tua ut voles: atq; illā exerce. naz ut
hoim mēbra nulla cōtentione capite vno atq; vna uiente ducunt: sic tuis sacris
decretis ecclē plati in regno n̄ro & delphinatu cōsonantiā & obedientiā plenā
refundēt. Quod si forte obniten? aliqui aut reclamabūt: nos in verbo regis pol-
licemur tue beatitudini atq; p̄mittimus exequi facere tua mādata. oīm appella-
tionū aut appellationis obstaculo: p̄sus exdufo: eosq; qui tibi cōtumaces fuerit
p̄ tuo iussu cōprimemus & refrenabimus. Datus turonis sub magno sigillo n̄ro
dic. xxvij. mensis nouēbris. M. cccclxj. & regni n̄stri anno primo. Sic signata p̄
regē in suo cōsilio verone foillōit.

Dat privilegia trāseūtib; p̄ terras & do-
minia p̄ncipū ut sint liberi a grauaminib;.

Epistola. cccclij.

Ius eps rē. Francisco forcie duci mediolanē. s. r. a. b. Bene cognitū pu-
tamus eē tue nobilitati: piū sanctūq; p̄positū n̄m succurrēdi fidei catbo-
lice: & populi xp̄iani tutele cōsulendi. Id vñ opus mente agimus: id totū
sensibus sumus complexi & (qd̄ antea inauditū est) p̄piū corpus p̄ salute ouīus
nobis cōmissarū exponere decreuimus. Inuitauimus xp̄i fideles toto xp̄iano or-
be: misimus lras cū plenissimis indulgentiis: p̄mīa vite eterne p̄posuimus sequē-
tib; nos ad hoc certamē diuinū. Quo sit ut p̄fidamus de benignitate dei q̄ plu-
res xp̄ianos vndequa q; cōuēcturos: qui p̄sulē romanū pastore orbis: patrēq; aia-
rū in bella p̄ defensionē sancti euāgelij vadentē sequent. Decet nos ad hāc par-
tē pie etiā respicere & curā gerere: ut q̄ crucē tollentes iuxta p̄ceptū dñi vias no-
stras secuturi sunt: humaniter & benignē recipiant: & ut ipsi bene susceptos se vi-
deāt & ceteri ad id auxiliū veniendū aient. Exortamur itaq; nobilitatē tuā: cui nō
dubitamus hoc sanctū opus cordi eē: ut in terris & dominis tuis has facias or-
dinationes: mādēs q; diligētissime obseruari. Primo ut peregrini oēs siue cruce
signati fuerint siue nō: q̄ ad hanc expeditionē venturi sunt: in oībus terris & locis
tuis omni humanitate & ḡra tractent: & sub grauib; & formidabilibus penis ne-
mo p̄sumat eos dicto vel facto ledere seu molestare. Donete eorū dē venientū
cālauree q; argenteę & eree: expendant & recipiant: videlicet p̄ valore & p̄ cio & pō-
dere earū: nec a quo q; possint vel debeāt recusari. Cunctalia autē scūq; generis ac

pāni et alia vtilia humano vsui necessaria. videntur solito p̄cio: nec can? extimē
q̄bactenus p̄suerunt. Vectigalia et gabelle nō exigant ab eisde. nec passus sumi
nū aut portari seu portui et scafas soluere cōpellant. Deniq; oī gra humanita
te et beneficentia eos tractari facias. Deceat em̄ fideles ad tā necessariū bellum p
rpo videntes oī auxilio ope et fauore psequi. Datū petrioli diocesis seneñ. Ven
tificatus nostri anno. vj.

Epistola. cccciij.

Copia cuiuslibet brevis adieundē.

Electe fili intellere? ea q̄ significata nobis tuo noie fuerūt p dilectū filiū
ottonē oratorē tuū. s. nobilitatē tuā iā adeptā eē ciuitatē ianuci. qd nobis
singulārē attulit leticiam. Quēcūq; em̄ tue generositati et p̄spera succedē
intelligim? nō minori gaudio nos afficiūt q̄ si nos ad ipsos spectaret. Oramus
deū immortalē: cui? benigne tue felicitati oīa aspirāt: vt noua becdominij accē
sio felix sit et fausta: tibi liberisq; tuis stabilis et diu pmanēs: vt quo potētia tua au
ctior erit eo et gloria et felicitas sit ap̄lior: et maiora fidei xp̄iane labati subsidia im
pedere possis: ac erinde vniuerse italie totiusq; xp̄ianitatis paci et quieti cōsularē
Nos em̄ nō sine diuino numine bectā leta tibi venire arbitramur: vt q̄ optimā
p̄te geris ad amplectēdū defensionē ppli fidelis: opes et facultates habeas: quib?
possis ea q̄ p̄clare cōcepisti exeq et adimplere. Ceterū vt prius tibi scripsim? flo
retini lente admodū et cūctantē se hnt in executione eoz q̄ ex tua declaratiōe pol
liciti sūt: hortamur tuā nobilitatē cui scim? eos merito p̄mū tribuē. illos cohor
teris et inducas: vt sine dilatiōe faciāt q̄ p̄miserūt. Angustia em̄ t̄pis et sūma ne
cessitas q̄ instat nihil segniter aut tarde fieri postulat.

Copia cuiuslibet brevis ad ep̄m vintemiliē: guber
natorē perusū quēadmodū exigat stēwā ab illis.

Episto. ccccv.

Arissime in xpo fili noscāt serenitas tua: quo mētis seruire quo ardore ai
ampliari sumus tutelā ppli xp̄iani vt etiā qd prioribus seculis inauditū ē
p̄rū corp? quib? senio et morbis affectū: p salute nobis cōmissi gregis la
boribus et piculis obiectare nō formidemus: s. magno aio p̄mū sanctūq; p̄positū
iādiu publicatū adimplē oīno intēdimus. Cūq; res opōsa sit: et nemini dubiū eē
debeat magnā molē sūptuū nobis subēdā eē: ad quā nequaq; substātia nra est
suffectura: quā quātacūq; sit: cū co:pe silequo aio exponē decreuim?. Reqsuim?
a xp̄ianis oib? et p̄cipue a nris et aplice sedis subditis opōrtuna subsidia. Int q̄s
reqsiti perusini polliciti sunt certā pecunie et frumētī sūmā impedere in subsidij
q̄uis maiora ab ea ciuitate expectari debuissent: q̄ opulēta et potēs et inter alias
nra et ecclesie romane maxima singularia bñficia et indulta p̄secuta ē. Contēti tñ
eramus eo qd polliciti erāt arbitratēs bona fide eos adimpleruros in tpe q̄ xpo
obtulērāt. Sed multū nra decepta opinio est: et cū tempus adimplēdi p̄missū
stat: cernim? parusinoz dicta factis non respōdere. vt appareat eos simulate no
biscū egisse et verba dari voluisse. Cūq; eoz p̄missa certis fucatis coloribus et ex
quisitis velainētis palliare concnē: rē in lōgū p̄trabūt: dū labat t̄ps vt vel nihil
faciant eoz que p̄miserūt vel parū ac pene nullū fructū afferāt opi. Sz nos non
bi sumus q̄ veros filios a falsis et verā deuotionē a simulata nō cognoscam?. Do
lemus tñ vt par est et angimur aio q̄ perusini quoz vt eos deceat p̄cipuū studium
in hoc scō opere futurū opinabamur: nō bona fide nobiscū incesse vīdeant
nihil agūt. Cū deo res agūt q̄ falli nō pōt: et vt ē scrutator cordiū p̄ma diligētib?
se in veritate: penā nō reprobis statuit. Et qz causa a nobis suscepta talis est vt
p eius auxilio xp̄ianos oēs ob periculi magnitudinē nō solū inducere sed cōpel
lere etiā merito debeamus: p̄sertim subditos nostros. Et ne perusini se nobis
verba dedisse iactēt. volumus vt eis itez cōmminores beneficia et priuilegia que
a sede aplice p̄e ceteris ecclesie ciuitatibus obtinēt ostendas quatū deo immor
tali debeant qui eos i sūma felicitate et quiete loquit. Aperias necessitates fidei
catbolice demōstres fauorem nostrum. Deniq; q̄ nobis p̄miserūt obseruare

vel negligat vel ptenet: ne se nos ludificasse gloriemur: volumus eis mades nro noie
ut usq; ad mediu mensem maij instans qndecim milia ducatoru auri de camera sol
uisse debeant. Qd si recusauerit vel distulerit: declares ipso facto. singulares pso
nas ipsius ciuitatis excoicatas: et ciuitate ecclastico subiacet interdicto. Et nibilo
minus decernim? et madam? ut psona dicte ciuitatis earumq; bona vbi libet constituta
tam mobilia q; imobilia in nris et dicte ecclie ciuitatib? et terris capiant? et decimeas
que ex nunc huic opi applicam? et cofiscam?. Tu ho hac rem toto pectore pplectar
atq; ita te erigas ut intelligam? te no pati ut bonis verbis et pollicitationib? pos
sis illudi. Datu petrioli ut supra.

Responsio ducis mediolani et pollice
in psona pua cōtra thurcū ire.

Epistola. ccccvj.

Iteras tuas beatissime pi? ut grauissimas et cernatissimas ita ardentissi
mi desiderij plenam xpianeq; repu. studiosas no minori delectatione q; volo
re: summa tamē cū reuerētia uti par est legi atq; accuratissime plegi. In q
bus cū tāpie atq; eleganter xpiane religiois fideiq; catholice calamitate no mō ut
lis sat erat narrata: vix sculpra effigiatāq; aduertere: no potui no vebemēt to
lere et ang. Nā o tpm nroz ignominia singularē. O ppetua etā nre infamia. O
execrabile apud posteros nomē eoz q; viuunt. Vbi populi q; cyrus vniuersa asia
subacta in citiorē scytia pūm? ducere ausus est: q; vcre a thamarū vidua fusi pro
strati et ad interemptionē deleti sūt: regis capitei vtrē sanguinis misso. cū ex pro
bratione illa: satia te humano sanguine quē sitisti. Quos inde post tpm spacia a pse
maiori cū apparatu: maioriq; exercitu terra mariq; in grecia ductos q; qsq; alius
quarūvis an se aut post se etatū nationū gentiū duxerit: temistodes pua manu vi
cit: fudit: et in asia redire coegit: alexāder macedo subegit. Et q no modo a roma
nis olim rex dñis: verū etiā a qbusuis alijs impatorib? no secus ac femine fuga
ti in pātē acti et pecoz more domiti sunt: eosdes plos esse dixi. Nā et si thurci illi
pūscipis se populis iniunserūt. eoz mollicies et vetus patrie psetudo atq; habi
tus desides illos effeminatosq; reddiderūt: ita ut nomē dūtaxat thurcoru apd eos
māserit virt? mor ēt i secūda generatiōe extincta ē. Quoties cū post ea tpa a fini
timis victi sūt. Et ne lōga exēpla petam? cū patrū nroz mēoria: cuius q bac etate
thurcis unpat auus: sepi? a thāberlano fufus. tandē capt? et cathenis nudus inie
ctus est: nūc tādē prochdolor no mō in europā trāhre ausi sūt: verū nobilissimas
illi? partē et apud quā imperiū olim fuisse ferūt cū plerisq; alijs non ignobilib? na
tionibus occuparūt: dirupuerūt. ferro igneq; vastarūt: ecpla dei sanctissima et ve
tustissima pbanarūt. cū maxima nō populorū mō: verū etiā pcerū et ipoz q; pū
cipū inamissima strage. cū grauissima et ignominiosa nois dñi nri ibu xpi iniuria
velut scitas tua distincti? copiosius feriofius scribit. Errata debinc mea ex illis: cuz
facile recognouerim: et q multis me deus optim? inaximis donis gratijs vñficijs
aureit: nullo eū grato studio fuerim psecut?. Et qd mibi graui? succensenduz fo
re existimo: cū cōtumax illi ut ais rebellisq; fuerim: multaq; in legē suā supbe deli
querim: qd neq; negare possum et facile fateor: nullo saltē digno ope satisfecerim
tolui quidē: atq; vebemēt ingemui. Cū tñ quib? pcellis qbusue periculis petri
nauicula agitet lre tue me attrētū reddiderūt: etsi pleraq; alia bec vñū vel maxie
lenito dolore in spem parit delectationēq; me vñt q intelligaz te qsi celo ad banc
rē dimisso rectore ad salutis portū: et qd incolumē eā reducere fore. Accedit ad
hoc potentissimū illi? pūcipis philippi ducis burgūdie votū insupabile laudeq;
imortalē dignissimū: cui? virtus potetia auctoritas ad spem ipam plurimū conse
rūt. Verū ne eplē modū excedā: ad eā partē me cōferā: vñ ois lfarū tuarū videf
ozū intentio. Doxtat me sanctitas tua: ac mulq; et quidē robustissimisq; ipo di
gnissimis argumētis: suadet pia atq; iusta arma p salute publica in machomete
mōstrū spurcissimū cape: magnanimitq; philippi imitari exēplū. Et vel in primis
supmā maiestātē tuā sequi: q et eternā filij dei representat et vices illi? gerit in terris

Fateor: beatissime pater nullam esse ad eternam felicitatem aut expeditionem aut certiorē viam
 aut famam et gloriam digniorē quam quod superest mihi vite. pro noie et gloria illi exponere quam beatam
 se induit carnem. et mori elegit quo beatum genus non mortale modo. pro peccato: sed mortuus
 factum ad vitam reduceret sempiternam. Fateor me philippo maiore natum non esse. Verum
 rei militaris sciam virtute auctoritate felicitate propriisque necessariisque imperatoris mun-
 ribus non mihi modo. sed omnibus multisque etatibus imperatoribus preferendum esse. Multa clarissimas
 eiusque victorias: gentes domitas: nationes subactas: populos sub imperium missos: et tandem re-
 rum ab eo gestarum gloriam ante oculos pone. quoniam testis est germania. testis gallia. testis bri-
 tannia. quibus scitari tui longe notiores esse quam mihi certior sint. Et facile inde intelliges
 eum dignum esse quem moles tanti et tam amplissimi impugni deferat: et cuius auspiciis christiana
 arma et signa militaria moueant. Humanissimum cum atque modestissimum principem et di-
 gnitatem tuam clementissimam ac sapientissimam scio. Sed vereor ne vires meas pace vtri-
 usque videri supra modum exstinguantur opinione fallamini. Molis tamen beatitudo tua dictum
 hoc opinetur: quod equum bieris meis fugiam non imponi. quoniam parum tibi fortassis recusem.
 Parebo enim ibo quod iusseris: et omnia parata que christiani homines et tue scitatis studiosissimus
 decet. tamen ob reuerentiam clauium: timorem dei et pietatem in primum. tamen quod inata quidam indigna
 tione afficiat quod etas nostra tanta et tam insigni ignominia notata sit. Opinari ne beatissime
 pater quodque vel nature mee commodum vel consuetudini aptum quod exeratum castre: profectum in quod
 ab adolescentia mea educatus sum et usque ad hanc etatem vixi. Pax mihi fateor et in primis
 italica placet: pro quod edificanda preseruanda amplificanda: nulla opus: nullum studium: nulla
 industria aut premissi aut premissurum sumus. Clerum oculi tamque nature mee inimicum ab-
 horredum super fugiendumque istum: quod velut scribis testatur quod medici in hac nouissima quam me
 ad exitum prope inuasit valitudinem incidi. Neque vxoris igitur aut natorum blandimenta:
 neque delectatio principatus: neque deliciarum mollicies in oculi me compellunt: neque labores
 et pericula quibus assuetus sum a capeffendo bello habborrebunt neque necessarios aut
 amicorum consilia meum ab instituto diuertent. quoniam christi cruce sequar: quoniam facultates omnes
 meas et ipsas que vitam pro christiana religione tuam exponam. Sed super omnia pro eterna felici-
 tate adipiscenda: qua pro proberas primum deinde pro filium: nunc pro te bis omnibus proponit: quod
 caput suum pro blasphematores et inimicos fidei catholice deuouerit. Consueui beatissi-
 me pater ab animis etiam minus grauius fidelia amicorum et necessarios consilia: et quod attente
 studiose diligenter audire idcirco pro prout aut publicis negociis: quod melius arbitratum sum
 eligere deliberare disponere facere. Illud quod factum apud me probata est eorum conditio: quod cum apud
 eos summa impugni vel regimis sit regi malum quam regem. Resistat ne clementia tua apud me
 esse queque: quod in furore vel temeraria vgeret quod dignitas mee curam quod salutem publice stu-
 dium: quod felicitatem desiderium dissuadere auderet: aut me tamen fortassis ignauie: recordie
 desidia vel tam facile falsoz suasioz traheret: de qua me pater hac metis stupiditatez
 auertat: neque statum mei iactura formido. Est mihi ut tu dicis vxor virtute ac rerum
 expetita perditam minus dilecta quam desiderata a iplis. Est et galeaci promouetur mea
 gradis et supra etatem prudens. Sunt et veneti non federe solum mihi sed amicitia singulari
 beniuolentiaque coniuncti. Florantinos eo loco beo quod tu ipse dicis. A christianissimo fratrum
 rege in omnem casum fauore rebus meis auxilia: subsidia: subsidia: prestolarer. Cum ceteris
 non finitimis nulle mihi petitiones nulle simultates nulle inimicitie sunt. Et super omnia
 dei mihi filium spero pro cuius gloria et noie pugnaturum sum optimum defensorum. Itaque neque
 etas neque mollium deliciarum cupiditas. neque domi rebus meorum: neque pecuniarum de-
 fectus quibus te iuuenedis optimam opam nauaturum existio: a scissimo me desiderio tuo
 atque ab instituto meo diuertent. Vereor tamen beatissime pater ne circa duo nos breuitas
 temporis urgeat: et quod ad tantum apparatus terra marique disponendum quantum huic maxie expe-
 ditionis mole necessarius est: pax ad vtriusque primum spacium datum esse existimem: et quod
 plerisque malis pessime egritudinis reliquiis teneor. quod nisi quotidie magno studio
 et diligentia curarem in maximam me periculum traheret. Instituerunt medici adhibito
 magni examinis consilio balneis illas curare atque presumere pollicentur illis me ad salu-
 bre et integram valitudinem restituere. quod si factum ut spero fuerit aliaque quod de aucto-
 ra in

eat legitima cā nō aduenit: institui q̄tū sup̄est mibi vite p̄ defendēda xp̄iano /
 rū religiōe: p̄ fide catholica ampliāda p̄ dei euāgelio p̄seruādo: p̄ machometis
 idolatria ex scissimis dei tēplis iā nō solū p̄phanatis s̄ adulteratis: p̄ssundat: vi-
 rutis: expellēda dēducere. Nā si decius pariter 7 decij fili?: p̄ senatus ppliq̄ sui
 victoria: si pleriq̄ alij romani p̄ patria: si innumerabiles pene oim̄ etatu gentiū
 nationū p̄ mortali dūtaxat gloria sese deuouerūt: q̄d nobis faciendū: q̄b? celestis
 glia ac beatitudo eterna p̄ponit. Bim? p̄fecto in expeditionē hāc: 7 p̄tēntiam p̄
 incorruptibili corruptibile: p̄ celesti terrestre: p̄ eterna mortale: p̄ p̄petua caduca
 exponem?. Et q̄q̄ p̄ tua singulari prudētia magna: rex exp̄ientia oportune
 desiderasse existimē: q̄ ad hāc maximā expeditionē necessaria sint: tua tñ singula-
 ri bonitate 7 clemētia fretus: velut q̄ rei bellice studiosissim? fui dicā quid sentio.
 Primum q̄d in bellis suscipiēdis p̄siderādū est: 7 magno cōsilio explorandū: quan-
 ta sit inimicorū potētia: quāt? 7 q̄lis exercit? q̄ sit eorū militādi disciplinā: atq̄ in-
 dustria: q̄ loco: sit: q̄bus vel se valeat exteris p̄sidijs auxilijsq̄ tueri vel impu-
 gnare hostē atq̄ repellē. Debinc ita se ad bellū parare: vt optia spes de victoria
 habeat. Thurcorū quidē potētiā adeo spernēdā. vt q̄ ad victoriā necessaria sint
 negligam? nō censeo: neq̄ vt ab inferēdo bello desistam? timēdā. Quidē q̄d capla
 istuc ad me trāsmisā: debinc illa eadē diligenti? ac maiore studio a viris (vt par-
 ē credē) inimicorū viriū 7 facultatū exp̄tis: examinata atq̄ digesta oñdāt. Recēta
 milia militū thurcorū impatorē ducturū fore affirmāt: plerisq̄ deinde alios ma-
 chomete secte reges: tuos ob eorū p̄fidia: tuos q̄ sibi ac reb? suis gentib? populis re-
 gnis timebūt: thurcorū ruinā desolationēq̄ pasturos nō recte existimāt. Ad que-
 lre tue eos populos inermes effeminatos imbelles eē rudent. Fateor q̄s beatissi-
 me pater magnas eorū p̄tē eiusinōi cē. Verū in armis bellicisq̄ expeditionib? vti
 facile meminisse possum? multos etati nre annos cū maria xp̄ianorū strage versa-
 ti sint: arma hñt ad em̄ cōminuq̄ pugnādū. Pro eorū lege atq̄ impatore non
 inō parere impio s̄ mox q̄s docti atq̄ parati sūt. Nñt p̄terea 7 ad inuadēdū 7 ad
 fugiēdū equos agiles corporaq̄ eorū agilia. Adde etiaz castris serdecim vt plures
 affirmāt pugnatorū milia q̄s zancetarios vocāt robur firmamētūq̄ militie p̄ba-
 langis. instar armis assuetos: rei bellice exp̄tos diuersarū nationū diuersarūq̄ gē-
 tiū mercede p̄ductos. Quic sicut nō timēdo ita nō spernēdo exercitui q̄les p̄ adi-
 piscēda victoria vires opponēde sint. q̄lesq̄ exercitus p̄ducēdi: 7 si cū philippo ce-
 terisq̄ in tuis lris noiatis satis erit gentiū italicarū eaz. s̄ q̄ in hāc expeditionē du-
 centē ad mōstruz s̄ virulentū 7 fetidū p̄culcādū: te nō p̄uidisse mō s̄ p̄uidisse cer-
 tior sum. Noui cū sicut acūm ingeniū ita 7 magnarū rerū exp̄ientia: ita singularē
 ac p̄pe diuinā sapiā tuā. Itaq̄ aliarū te nationū xp̄ianarū p̄ncipes potētatusq̄
 ad supplēdas exerat? tui vires aut vocasse aut vocatur? nō dubito. Et q̄q̄ cōmo-
 nitiones has p̄sumptione certe nō carere q̄ mūneruā in frui velim plane cōgisco
 fidelē tñ benignitati tue dictas pie atq̄ humane suscipias oro. Si igit vt soles ce-
 terra oia: ita bec q̄s recte instituisti: nō mō europa machometea idolatriā depelle-
 mus: verū xp̄iana signa in asiā traducem? irim dei sacranū recupabim?. Bū no-
 mē fidēq̄ catholica sanctūq̄ euāgelii i ea loca restituem? in q̄b? p̄ aplos tradita
 oliz atq̄ p̄pagata fuerāt: desideratū triūpbū romā ad sedē tuā reportatur. Capi-
 colii q̄s oblitterata laurea barbarica onēraliū p̄ploz spolijs cingem? quib? tandē
 lateran. petriq̄ basilicā exornabim?. Rex qm̄ huic expeditioni p̄ntia tuā p̄statu-
 rū affirmas: cogitāt mibi atq̄ ipm̄ accurate pensanti: quid utilitatis ad hac rem
 gerēdā. q̄ due detrimēti ea ipa afferre valeat: multis hinc atq̄ inde argumentis.
 7 q̄dē firmissimis agitata mens neq̄ nō trahi in varias diuersasq̄ suias: s̄ vnū
 quietē mibi ipam sp̄ciq̄ optime plenā reddit q̄ intelligā rē banc a te mature vt
 ei? mos exposcit graue studiose diligēter p̄sideratā. Itaq̄ q̄cqd a te excogitatur
 deliberatiue fuerit: id mibi nō humano s̄ diuino p̄silio factū eē p̄sua debo. Datū
 mediolani. viij. kal. nouēbris. Anno. MD. cccc. lxxiij.

Dortat rōnib⁹ ne virum
pbebeat ire cōtra thurchū.

Epistola. ccccvij.

Ius ep̃s fuus fuoz dei. Dilecte fili nobili mulieri blanche mediolani du
cisse. S. r. a. b. Virū tuū aduersus impios thurcos arma sumē iubet deus
hoc em̃ ei scribim⁹ vide ne obstes. Periculofuz ē diuine volūtati resistere
Periditat xp̃iana religio. In forib⁹ hostes assunt. Prope ad radicē posita est se
curis. nisi vigilam⁹. nisi forti aio resistim⁹ hosti: actū est de nomine xp̃iano. Spes
magna salutis in tuo viro sita est si sumpserit arma ⁊ scutū ductorēq; se xp̃ianis p
buerit: liberabit dñs in manu eius populū suū ⁊ immanissimū draconē pteret. Qd
si puincia hanc recusauerit: nec diuine vocationi paruerit: ceteri quoq; se subtra
bent: impediet q; sua culpa xp̃iane fidei expectata defensio: qd de sua magnani
mitate baudquaq; putam⁹: cui magna semp ⁊ p̃dara cordi fuerūt. Te ipsa vere
mur ne viri pposito aduerferis ne retētes ire volentē: obijciēs q; more mulierum
mille pericula amantis est ab amato nō posse diuelli. Concedim⁹ ista cōiugio nec
miramur acerbā tibi futurā eius absentia: sic maritalis exposcit affectio: s̃ maior
est xp̃i charitas. Si plus virū q; deū diligis nō es deo digna. In euāgelio h̃ legis
Deo nihil negari pot. Laue ne tui amoris cā virū a deo seiungas. Qd̃re hoc eet
nō amare. Noli ēē impedimēto bis q; diuina maiestas ordinat. Recordare quot
accepisti a deo bona: nec velis ingrata videri. Deus h̃nc tibi quē diligis virū de
dit: audabis ne p paruo tpe reposcenti negare. Cōcessu ⁊ in multos annos: pau
cos menses pcedeti nō pmittes. Laue ne celestē maiestātē offendas: in cui⁹ ma
nu est virū tuū auferre cū velit: nihil ei negandū est q; pōt cogere. Siue veniat cō
iunx tuus vt ea faciat q; iubet. siue debeat peccata sua hoc itinere ⁊ sue saluti cōsu
lari: tu q; meriti sui particeps: si p seruitio dei mariti absentia equo aio tuler
is. Propone tibi ⁊ cōiugi moriendū esse aliqu: ⁊ q; etate puecti ambo diu simul
in h̃ seculo ēē nō possitis. Fugit vita mortalit⁹ ⁊ q; sum⁹ cito euanescit: q̃rēda ē al
tera q; neq; molestias habet neq; finē. Illic thesaurizandū est illuc aspirandum.
Si virū tuū in puincia sibi decreta iusseris ire: aut ire volentē nō impediueris ⁊
illi ⁊ sibi optime p̃sules: ambo post hanc vitā cū xp̃o regnabitis: alioqn ⁊ illi ⁊ ti
bi timemus. Hortamur igi⁹ ne viam viri impediās: ne absentia parui tps inui
ta sustineas. Redibit ne dubita cito ad te gloriosus. gaudebisq; ⁊ tui ⁊ sui cā. An
bo in hoc opere celestis vite premia cōsequimini: ⁊ qui fuistis in hoc mundo fel
ces: in altero eritis beati pius ⁊ misericors deus in aio tuo ponat que sue sunt be
neplacita voluntati. Datū rome.

Mandat electū ep̃m assumere
⁊ nullis aduersis cōtraire.

Epistola. ccccvij.

Ius rē. Dilecti filij. S. r. a. b. Cōmissa nobis desup cunctoz fidelū cura:
nos vigilare cogit: ne sathan diuisionis auctor aduersari⁹ n̄r p̃ualeat: ⁊ cre
ditas nobis oues aut macter aut dissipet. Hinc ē q; cause eccl̃iastice liber
tatis ⁊ iurisdictionis cōseruande p̃tra vos p dilectū filiū electū leodici. dñm ṽm
mora: ⁊ ob hoc eccl̃iasticū interdictū positū: offeratisq; vt intellexim⁹ ea q; ad bui⁹
differētie sublationē oportuna credunt. Dignū arbitrati sum⁹ vt vices nostras i
ea causa taliter interponam⁹ q; eccl̃ia leodici. releuet ⁊ diuinus cultus resumat
atq; inter vos ⁊ ip̃m dñm ṽm bona par ⁊ cōcordia fiat ⁊ p̃seruet. Qd quā rem
feliciter pagendā mittim⁹ de p̃mo virū pbatū sufficēti de hac p̃tate fulcitum.
Quapropter vos in charitate hortamur: atq; ap̃lica auctoritate districte p̃cipiē
tes mādā: ne p vos aut p vios seu aliū quēq; dicto dño ṽro electo. seu alijs q;
buscūq; in hac cā aduersarijs moncatis guerras: aut via facti cōtra ip̃os quicq;
attentare p̃sumatis: s̃ venturū ad vos nostri ex parte expectetis: ne sanguinis ef
fusio (si qd absit interuenerit) deū offendat ⁊ cām ipsam difficiliozē desperatāq;
reddat. Datum rome apud sanctū petrū sub annulo piscatoris die. ij. Ianua
rij. Anno. M. cccclxij.

Penitet olim cōposuisse tracta-
tum de duobus se amātibus.

Epistola. cccxix.

Ractatū de amore olim sensu pariterq; etate iuuenes cū nos scripsisse re-
colimus karole fili dilectissime penitētia imodica pudorq; ac meror a. m.
nostrū veheinenter exoriant. quippe qui sciamus quicq; ptestati expres-
se fuim? duo contineri in eo libello: aperta videlz sed beu lasciuia nimis pruri-
temq; amoris historis: et morale quod eā consequit edificās dogma. Quorū pri-
mū fatuos atq; errantes video sectari q̄ plurimos. Alterū beu dolo: pene nul-
los. Itē imprauatū est atq; offuscātū infelix mortaliū genus. De amore igit qua
scripsimus olim iuuenes cōtemnite: e mortales atq; respuite: sequimī que nunc
dicimus et seni magis q̄ iuueni credite. Nec priuatu hominē pluri facite q̄ pon-
tificem. Encam req̄ate: Dium suscipite. Illud gentile nomē parentes indidere
nascenti: hoc christianum in apostolatu suscepimus. Porro si quem descripsim?
curiali lucretieq; amorem deuoti vt accepimus. O miseri: O insipientes perlegi-
tis huc propensius ianiam accedite. Quando quidem non duorum modo: sed
omnium amor: eunimo vt poete fingunt deum amoris cupidinem quanto vale-
mus ingenio quanto possumus artificio describemus. Si artem queritis o scri-
ptorum nostrorum curiosi lectores: plus artis profecto hic q̄ ibi reperietis. Si
fructum: si compendium: si ornatū hic totus est fructus compendium totum: de
ornatu aliorum tectur iudicium.

Idimus effigiem laici nuper amoris

Que nimium mentem mouit imago meaz

Nec barbā malis: nec corpe tegmen habebat

Audus terga manus pectora crura pedes

At humens ale suberant et sterilis arcus

Lumina sub tenero ceca super alio

Cur puer imberbes nulla lanugine malas

Cur melius nulla corpore veste tegat

Lumine cur careat pbaretram cur gesset et arcum

Cur habeat pennas calliopea refer

Sic ego. Sic retulit quesitas ilico causas

Naxima pegasei calliopea chori

Qui sapit euitat inalefana cupidinis arma

Et tñ pueros intrat ineptus amor

Sive q̄ est puero similis qui cepit amare

Et perit mente. pingitur inde puer

Pungit et nudus. nullum seruare pudorem

Et meminit simplex et manifestus amans

Pungitur et cecus quia non bene cernit honestū

Nec scit quo virtus quo ferat error: amans

Vel quia que peccet credat secreta latere

Cuncta nec in sese lumina versa videt

Sic est omnis amans sic se sic omnia nescit

Consilium famam federa iura deos

Aurea q̄ curuo torquebat spicula cornu

Pungere corda ferus significatur amor

Quia leuibz volucres humeris suspendeat alas

Causa est: huc illuc q̄ leuis errat amans

Vel q̄ amor cursum non semper seruat eundem

Nunc abiit et paruas post redit inde moras

Dixerat et pressis omniuit orsa labellis

Effudi tales protinus ore sonos
 Quā vidi effigie phæcra gestabat et arcū
 Partamen in dextera non fuit illa sua
 Sed quoniā veterum fingere poemata vatū
 Quos ego quid temere cōmemorasse putem
 Dic quare nam tedas fertur gestare cupido
 Dic precor armatas cur habet igne manus
 Quæsitam verbis respondens iussa duobus
 Sic leuiter causam reddidit. Arit amor
 Accipela sciui quenam sit amoris imago
 Carolecypriace gloria magna soli
 Et melius miserū caueas dum nox amorē
 Et redeas ad te dum mea iuxta leges

On insule igitur ut est apud lactantium quidam poeta triūphum cupidi
 nis describens non modo potentissimū deorum cupidinē sed etiam victo-
 rem facit. Enumeratis enim moribus singulorū quibus in potestatem cupi-
 dinis ditionēque venissent: instruxit pompam in qua iupiter cum ceteris dīs ante
 currum triumphantis ducitur catbenatus. Eleganter id quidem a poeta figura-
 tum: sed tamen non multum distans a vero. Qui enim virtutis est ex pte: qui
 cupiditate aut libidine vincitur malis. non cupidini ut ille fingit sed morti sub-
 iectus est semper. Stultus autem marci tullius inquit lactantius qui gayo ver-
 ri adulteria obiecit: eadem enim iupiter quem colebat admisit qui pelodio foro-
 ris incestum. At illi optimo maximo fuit et soror et coniunx. Quis est ergo tam ex-
 cors qui hunc regnare in celo putet: qui ne in terra quidem debuit. Aspice quoque
 phos vite magistros moresque eorum et vitam diligenter inquire: et inuenies pau-
 cis exceptis iracundos: cupidos: libidinosos: arrogantes: proteruos: et sub obtē-
 tu sapientie sua vicia palliantes: cum domi faciant ea quæ in scholis arguissent. Mē-
 tor fortasse accusandi gratia. Nonne idipsum tullius fateor et quæ in hec verba
 Quotus quisque phorum inuenit: qui sit ita moratus: ita animo et vita institutus
 ut ratio postulat qui disciplinam non ostentationē scientie legem vite putet: qui
 obtemperet ipse sibi et decretis pareat suis. Videre licet alios pecunie cupidos:
 alios glorie: multos libidinis seruos: ut cum eorum vita mirabiliter pugnet ora-
 tio. Hec dicero. Quæ de re coacti sunt quæ plures: hi vero maxime qui sequunt in ve-
 nerem. inque libidinosos et molles: immo in brutales veneris mundi que amatores
 taliter exclamare.

Prudentius

Haec venus ad iutum trabis omnia numina celi
 Astra moues alioque rotas errore planetas
 Accendis gelidam sub fratris lampade phebem
 Tu fera: tu ceca: cecit tu ianua leti
 Corpora tu maculas animas in tartara mergis
 Abde caput triste: iam seruida pestis abyssis
 Occide prostrubulum: manes pte: claudere auem o
 Inque tenebrosam noctis detrudere fundū

Arbitrenius

Combussit frugum pastorem pergamina grecos
 A veneris surgens faculis amor ignis et ira
 Canduit albedes veneris messique fauilla
 Hoc sale sal hominum salomon insulsos amari
 Demeruit: morē qui amaro gessit amori

insulph

Iuuenalis

Sunt qui vicia herculis inuadunt et de virtute loquuntur

Clunem agitant ego te cecentem sette verebor

Infamis varillus ait: quo deterior te

Roripedem rectus derideat ethiopem albus

Lactantius. Igitur qui docent tamen nec faciunt: ipsis preceptis suis detrahunt pondus

Quis enim obtemperet cum ipsi preceptores doceant non obtemperare. Bonum est recta et bona nestra precipere sed nisi et facias mendacium est. Et est incongruus atque ineptum: non pectore sed in labijs habere bonitatem.

Seneca in epistolis. Plurimum propter tales sunt ut sint deserti in conuiuium suum. Quos si audias in libidine in avaricia in ambitione perorantes: iudicium suum preffos putes adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa. Quos non aliter intueri decet quam medicos: quorum tituli remedia habent pices venena. Quosdam vero nec pudor tenet vicio: si patrocinia turpitudinis sue fingunt: ut etiam honeste peccare videantur. Faciet enim sapiens quod non probabit ut etiam ad maiora transitum inueniat. Si relinquit mores bonos si epistola aptabit et quibus aliquid utuntur in gloria aut voluptate ut et agere rei causa. Lactantius in institutionum libro tercio aristippo cirenaicarum in greco cum thaidem nobili scorto fuit consuetudo. Quod flagitium grauis ille philosophus doctor sic defendebat ut diceret multum in se et ceteros thaidis amatores inesse quod ipse haberet thaidem: alij a thaidem haberent. Quod proclara et bonis imitanda sapientia. Quicquid viro liberos in disciplina daret: ut discerent bene meretricem. Aliquid in se et proclitos inesse dicebat: quod illi sua bona procleret ipse gratulatur luxuriaret. In quo plane sapientior meretrix fuit quam sic philosophum habuit per lenone: ut ad se ois iuuetus doctoris exemplo et auctoritate corrupta sine ullo pudore concurreret. Quid ergo interfuit quod philosophus ad meretricem famosissimam comearet: cum enim populus et rivales sui viderent oibis proclitis nequiores Nec satis fuit ita viuere sed etiam docere libidines cepit: ac mores suos de lupanari ad scholas transtulit: differens voluptatem corporis esse summum bonum. Que doctrina execrabilis et pudenda non in corde philosophi sed in sinu meretricis est nata.

Referat thurco fidei nostre veritatem et collidit errores machometi atque sectam suam.

Episto. ccccx.

Ius epistola seruorum dei. Illustri machometi principi thurcorum. Timorem diuini nominis et amorem. Scripturi ad te aliquid pro tua salute et gloria. proque communitate gentium consolatione et pace. hortamur ut benigne audias verba nostra nec prius damnes quam iudices: nec prius iudices quam singula diligenter intelligas. Accipe que scribimus in bona parte et usque in finem patienter audi. Si bona sunt que suademus amplectere. sin mala respue et in ignem mitte. Neque idcirco epistolam reicias quia christianam deus est: et christiani quam ceteris preest. Non enim te odio persequimur: neque tuo insidiamur capiti quous nre religionis hostis existas: et armis christianam vigeas plebem opibus tuis non tibi sumus in fens: diligimus iubere domino inimicos nostros. et persecutoribus nostris oramus. Sapientibus et insipientibus debitorum sumus et oes cupimus fieri saluos grecos: latinos: in deos: saracenos: oibus optamus bona. Sed scimus vera bona ne minime assequi posse. quam extra euangelium degit: et a christo domino nostro est alienus. Moli autem aures claudere aut oculos auertere: cum christum nominamus quem machometea lex in qua natus es et virum sanctum et prophetam magnum: et virginis filium: et miraculis clarum dicit. Multa tibi pro eum et maxima bona aduenient si ei credideris et eius sacris initiari volueris. Moresces hec cum principium accipies: si audienda est tota lex. deinde iudicium promendum. Audi: quo tendimus. Multa tibi et tuis per genitoribus cum christianis bella fuerunt. Multus sanguis effusus est. Multe urbes delete. Sacre cedes incense. Rapte virgines. Violate matrone. Clastati agri. Scelera perpetrata sunt. que cum in mente venire possunt duz thurcus et christianus vter impet gladio contendit. Tibi ut fama et opera ipsa loquuntur: ingens desiderium est christianos sub iugum mittere: et imperium latini nominis obtinere. Et sunt fortasse qui hoc facile suadent: et oia tuis

armis peruia dicunt: et alij tuas vires amplificantes xpianas attenuant. alij in di-
 uisionibus et odijs que gentē nostrā excedūt spem collocant: haud difficile existi-
 mantes eos vincī ab exteris posse: qui domi dissident. Nos nō ita ignarū te credi-
 mus nfarum rerū. quin scias quanta est xpiane gentis potentia q̄ valida hispa-
 nia: q̄ bellicosa gallia: q̄ populosa germania: q̄ fortis britānia: q̄ audax polonia:
 q̄ strenua hūgaria: q̄ diues et animosa et bellicarū perita rerū italia. Sola hūnga-
 ria diu pgenitores tuos et teipsum fatigauit. Octuagesimū iam annū aduersus
 hūngaros thurcorū signa ferunt: et adhuc cīrca sanūm ac danubiū berent. vna te
 gens tuasq̄ vires agitat: quid facias si tibi cūz italīs aut gallīs aut germanīs res
 fuerit amplissimis et robustissimis populis. Fortasse est qui dicat iustiniānū im-
 peratōrē constantinopoli sedentē misso in italiā bellisario: cū parua manu mi-
 litūm perditā romānā et reliqua loca vsq̄ ad alpes recuperasse: nec te iustiniāno
 minōrē eē. Caue ne te fallant adulatorēs: domesticā regū et assidua pēnis. facilēz
 principes magna de se loquētibus aurē prestant atq̄ idcirco sepe decipiunt. Ra-
 rus est qui non se vero maiōrē credat. Iustiniānus vniuersē greciē et illirici et alie
 et libie dñs erat: italiā nō acquisiuit: sed recens perditā recupauit: et a gothis gē-
 te barbarā non ab italīs abstulit: nondū amor impij romāni in mētib⁹ italīs refri-
 guerat: neq̄ vllus erat qui barbaricū iugum equo animo ferret: cuncti arma pro
 imperio et pro patria magnis animis susceperūt. nec tam bellisarius italīs liber-
 tatem restituit q̄ itali suū decus vendicarunt. Tui progenitores nūq̄ aut pos-
 sederunt italiā aut viderunt: ne tibi ius vllū in ea est q̄ si pergas italiā in-
 uadere. senties tibi cum viris bellū esse. Fatemur res claras tui maiores egere
 ne tua minōra sunt opera qui constantinopolim expugnasti: et peram eregiōne
 sauentium. coloniā et peloponēsum: magna ex parte in deditiōē accepisti: et in
 rāstra et in walachia non paucū agri adeptus es: et sepe tuos hostes fudisti. et h
 anno. Syniōpem vetusta urbem mētīs eupatoris patriā et eius tyrannū cepisti:
 et trapezunte direpta incolās eius et imperatōrē in captiuitatē abduxisti. Et io-
 bannem cassanūm pēlio congregē aulū superasti. Magna bec tibi vident nec
 nos parua dicemus. At iulius cesar cum de victoria pontica triumpharet in cur-
 ru quo vehebatur bec verba iussit inscribi. Veni: vidi: vici: imbelles eas gentes
 et parui momenti existimans. quas pompeius paulo ante conuerat: et tu hac estā
 te superasti. Alia est italōrum natura: alie vires: alia ingenia: alij animi. nesciunt
 subesse qui soliti sunt preesse: et nunc tota italia armata est equis et hominib⁹ ple-
 na. nec pecunia caret: que neruus belli dicit. Nō pugnabis contra feminas: aut
 italiā: aut hūgariā: aut aliam in occidenti prouinciaz ingressus: ferro hic res
 gerit nō asiaticis sudib⁹ calib⁹ torax pectora tegit. equi sil et boies tecti pugnāt
 ordines seruant: nec vano metu pauent. Fortior sit necesse est et manu pemptior
 et animo prestantior q̄ eos loco depellat. Nec christiana discidia desiderio tuo cō-
 ducere putes: aut in his confidas: vniēnt christiani omnes: si quando te audiant
 interiora xpianitatis accedere: nec tu melius christianoꝝ paci consulere potes:
 q̄ validis et magnis copijs xpianitatem inuadens: cessabūt priuata odia vbi pu-
 blica senserunt: et cōiunctis viribus aduersus cōmunē hostē arma lument. Nec
 tu necesse arbitreris ad pulsandas tuas incursiones ad cōprimendū tuū impe-
 tum: tuasq̄ vires elidendas: totā xpianitātē vniendā esse: qd fatemur difficile.
 Sed vna ex quatuor nationibus satis fuerit supq̄ satis tuas copias profligare.
 Atq̄ vt de alijs taceam? q̄ plures esse in tuo palatio arbitrant qui terrā italiā lu-
 strauerūt: et vires et ingenia noscūt: ipos audi atq̄ interroga: an equari tuis virib⁹
 italia possit. an vinci tuis armis. an tuo impio subijci. Plus negocij romāis fuit
 italiā acquirere q̄ orbē reliquo frenā imponē. Dicit alijs qd supra tetigim⁹ inte-
 stina odia que nfram gentē exagitant: introitū tibi in italiā posse prebere et si vn⁹
 principum te excludat: alterum includurū daturūmq̄ aditū. Sūt diuisiones sa-
 ne et inimicie et similitates inter italos plures et graues et plicolose: et vtrūq̄ nou

eēnt. Sz nullus ē q̄ dñm pati nō xpianū velit oēs i fide orthodoxa mori volunt.
 Nulli anim⁹ ē a religiōe recedē. Nō hic inuenies qd̄ tui maiores apd̄ grecos q̄ cō
 tendētibus de impio duob⁹: nūc vni nūc alteri min⁹ potēti auxilia misrauerē to
 nec ambo enervatos ⁊ exhaustos eiecē: ⁊ sibi p̄ncipatū arripuerē. Alie sūt ita
 lie potētē: alij regū oculi: alia ciuitatū p̄silia victorū respublica sapia diues ⁊ au
 ro: xpo deuota: vt nra fert opinio prius euertē fundit⁹ q̄ hostē religiōis in ita
 liā patiat intrare. atq; bec qd̄p sese qñ statuerit nullis adiuta vicinis tuas opes
 euertet tantū terra mariq; pōt. An florentine vrbis magnificentiā ignores ⁊ vi
 res ⁊ opes et quātus ē in ea religiōis cultus: quāta erga ihm reuerētia: quantus
 amor: credis ne fieri posse vt bec ciuitas italia diuerse religiōis hoibus aperiri s̄
 nat⁹: Sūt alie multe vrbes insignes: multi p̄ncipes clari et magni. Nihil de regno
 siciledicimus qd̄ armis hac tepestare pcutit⁹: nō possum⁹ multa nobis de illo p
 mittere: l̄ tñ hoc asserere q̄ q̄ duo reges de ipso litigēt et bello decertēt: malue
 rit tñ vterq; regno p̄uari q̄ tuis auxilijs victoria potiri q̄ si ad te alter p̄fugerit
 toti⁹ italie in se odia cōcitauerit. In gallia cis alpina q̄ et ipa pars ē italie dux me
 diolanēsis in armis excellit et potētia: par regib⁹ b̄. Nec parue sūt ducis mutine
 vires aut ianuenis qui liguribus p̄st mari. Nō p̄tēndus ducis sabandie opu
 lētus et validus in italia p̄ncipatus. Adest marchio mātuā⁹. Sūt alij cōplures
 vrbū dñi. q̄bus nihil pōt esse molestius q̄ nobilē italia vane sup̄stitionis ritu fe
 dari. De nobis et ecclie romane ciuitatibus et p̄uincijs tacemus. qñ nram tibi p
 fessionē baud ignotā ēē p̄fidim⁹: quibus sola cura est seruāde et ampliāde fidei
 dñi nri ihesu. Nec si accepisti ab alijs gaudemus. veritatem em̄ accepisti. Si mi
 nis hortamur bec discutias et verū vestiges: inuenies nihil nos p̄uicacitatis
 foliū sibile vt quidā ait de euāgelij pagina recitamus. Difficile est atq; adeo dif
 ficile vt impossibile dici queat: te tua in lege p̄manente: voti cōpotem fieri si vt
 aiunt imperiū xpianorū desideras. Dices q̄ plurimos tibi xpianos subesse: et de
 reliquis idē speras: nō est par rō. paucissimi sub tuo imperio xpiani sūt: q̄ ad ve
 ritatē ambulent euāgelij. Omnes aliquo sunt errore imbuti. Quis xpm co
 lant armenia: cobite: marone: et alia quedā nomina greci a romane ecclie vni
 tate aberant. cuz tu constantinopolim inuasisti: neq; adhuc decretum florentinū
 acceperant et in errore stabant: neq; de sancto spiritu: neq; de purgatorio igne cō
 sona recte fidei sentientes. Pauci fortasse inopes veri xpiani: necessitate nō vo
 luntate tibi obediūt. At vrbes italie potētissimas nō est tuuz cogere: validiores
 sunt q̄ tuis queant exercitibus supari. Nosti que tibi acciderūt cum taurinū in
 uasisti: qd̄ nostra etas belgradū vocat. Pauci cruce signati innumerabiles tuas
 copias prostrauerunt. Nō est de italis speranda victoria quibus aduersa fuit in
 hungaris pugna. Quocirca vt eo tandē veniamus quo nostra festinat oratio et
 id dicamus quod ad scribendū cōpuli: tuamq; gloriā et tuam salutē tibi deniq;
 ostendamus. Adhibe bis paucis animū. Si vis inter christianos tuum imperiū
 propagare et nomen tuum q̄ gloriolum efficere. non auro: non armis: non exer
 citibus: non classibus opus est. Parua res omnū qui hodie viuunt: maximum
 et potentissimum et clarissimū te reddere potest. Queris que sit non est inuentu
 difficilis neq; procul querenda: vbiq; gentium reperit id est aque paucilluz quo
 baptiseris et ad christianorū sacra te conferas et credas euāgelio. Nec si feceris
 non erit in orbe princeps qui te gloria superet: aut equare potētia valeat. Nos
 te grecoz et orientis impatore appellabim⁹: et qd̄ nō vi occupas et cuz iniuria
 tenes: possidebis iure xpiani te oēs venerabunt et suarū litū iudicē faciēt. Op
 pressi vndiq; ad te veluti cōe patrociniū cōfugiēt: ex toto fere orbe ad te p̄uoca
 bi: multi sponte sua sese tibi subijciēt: tribunalia tua sequent⁹: et tributa p̄stabūt
 Ricebit tibi surgētes extinguet tyrānides. iuuare bonos: oppugnare malos: nec ro
 mana ecclia te arguet recta viua dētē. Eadē erit erga te charitas p̄me sedis q̄ i ce
 teros reges: et tāto maiōz q̄nto eris ipe i b̄limior. Facile ē pacto sine sāguie sine

armis multa poteris nasci regna. Voladislavus lituanie princeps vituldis fratrem cum
 aspiraret ad regnum polonie: et tunc infidelis ut voti sui compos fieret: christianus effectus
 est et regnum obtinuit. Nunc fili? casimirus regnat: alii filii? qui etiam apud ungarios regna-
 vit in bello: pro genitore tuo gesto superat occubuit. Quid reris de te fiet christianis ini-
 tiato sacris. Magna erit ad te concursus et felicitas gentium exultantibus in te subiectos
 tuos annumerari. Quippe ut arbitramur si christianus fuisset: mortuo laodislao ungarie
 ac bohemie rege: nemo potest te sua regna fuisset adeptus. Sperassent ungari pro
 diuturna bello: mala sub tuo regimine pacem et illos bohemi secuti fuissent. Sed cum
 esset nostre religionis hostis elegerunt ungari viri fortes et fidelissimi: religionem potius
 cum bello retinere quam ea perditam pacem persequi. Quot sunt in epiro: in peloponneso: in macedo-
 nia: in reliquis grecia: in dalmacia: in insulis. egei: carpaci et yonij maris: qui tuum imperium non
 alia de causa refugium: nisi quia alienigena es a christi ritu. et hi modo ad nos modo ad alios recurrunt:
 operibus petunt: extrema omnia subituri pulchrum te circumcisum et alienigenam: dominus ferat: et nos
 eos aliquando arguto aliquando frumeto aliquando rebus alijs subleuamus. Quod si baptizatus es et
 nobiscum ambulas in domo domini cum consensu: nec illi tuum imperium tanto tempore formi-
 darunt: nec nos eis aduersus te ferremus opera. Sed tuum potius brachium in eos imple-
 rarem: qui iura ecclesie romane non minus usurpant: et pro matrem suam cornua crigunt. Et si
 cut nri antecessores stephanus adrianus leo aduersus haereticos et desiderius gregorius lo-
 gobardus reges pipinum et karolum magnum accersuerunt. et liberati de manu tyrannica
 imperium a grecis ad ipsos liberatores transferunt. Ita et nos in ecclesie necessitatibus tuo
 pio animo utemur. et vicem redderemus accepti beneficii. Quanta est abundantia pacis
 quanta christiane plebis exultatio: quanta iubilatio in omni terra. redirent Augusti
 terra: et qui poete vocat aurea secula renouarent. Idcirco parum cum agno: et vitulum cum
 leone. Gladium verterent in falces in vomeres ac ligones rediret omne ferrum: excolerent
 agri: euellerent aspera dum: terra nitesceret: vicini reparent et urbes resurgerent te
 pia deo sacra et qui ceciderunt emergerent: collapsa monasteria et plena viris religiosis
 diuis omnia laudibus personarent. Quanta tibi redderet felicitas qui ad eterni pastoris
 ouile cunctas redigens oues. Quantum te omnes amaret: obsequerent: extollerent: qui cunctis
 omnium pacis et salutis fuisset auctor. Dicit aliquis hanc pacem hanc unionem hanc com-
 munitatem huius posse sub tua lege. Errat qui hoc censeat: multos reges multos populos unitos
 esse: pulchrum tuam legem vbiq; disseminare: nec si viuas corpora viuas animas: sciant christiani
 suam legem sanctam esse et veram et salutare: nec dimoueri ab ea possunt. quis aliquid aut libidine
 ducti aut auaritia tracti: aut voluptati illecti: aut metu mortis attenti: aut cruciatu
 superati. non minus circumcidant: et tuos ritus preceperunt. quam si corda posses inspicere: intellige
 res neminem esse qui libenter consulto recesserit ab euangelio. Quidam supra quantum prece-
 lat christiane gentis vires. Et quod difficile sit tot nationes christum colentes euicere. Non est qui pa-
 cem sperare sub lege machomet beati qui non est salus. difficultates experientis ipse vides qui
 et si multum christiani bisque omnino non veris ungas: minime tamen eis tuam legem persuadere potes
 minus persuadere veris qui non in argumentationibus rationum: sed in solo ferro sudata est: et qui vi-
 cere disputando non sperat: et vicini formidat. Non sunt christiani qui vel bello superari possunt
 vel disputationibus decipi. quoniam et armis excellunt et rationibus inuitissimi sunt: non solum diu-
 ne scripture: sed et phice. Impossibile est sub lege machomet beati unionem fieri. sub
 christiana facile fieri potest. Et id magis ex parte tua voluntate consistit. Tu vniuersi annuas:
 turbis omnes annuat. Hec syri aut egyptii aut arabes aut libies aduersabunt: tecum
 qui quid intra bellespontum et euphratem et quid possides in europa puerit. Quid faciet
 baculus egyptiorum aridum. quoniam christiani te viderit effectum. Quid imbellis arabs qui
 nudus ascer. Oibus his ethiopes imminet: probo iohanni parietes. qui christianus est non
 poterunt illis et reliquis christianis obistere. Nulli cursus retinere possunt ethiopes. et
 congregata aqua dimittit qui rupat aggeres. Et tota inundet egyptus. atque submerget
 cum sydis apparatus byspani et siculi facile mauritania inuadunt: et catbalani
 cum ianuensis. Scis quantum valeant occidue classes. et quantum est terror vel turis vel
 alexandrinis vel ceteris orientalibus quoniam christiane triremes ad eos nauigant. Tua certe

auctoritas et magnitudo: et in bellis felicitas apud omnes admirationi est quam
 machometes sequitur legem. Quod si te nobis adiungeris cui totius orientis reuertetur ad
 christum: una tamen voluntas pacare orbem poterit. Et ea tua est si ad baptismi gratiam se converter-
 tat. In te est crudelibus bellis imponere finem et tantum prestare mortalibus bonum quantum
 effari non possumus. Queret aliquis quomodo quiescet orbis: turbis ad christum conver-
 sis. nec ipsi christiani inter se concordēs erunt. et multa per italia germaniam galliam: et reliquas
 provincias deservit bella. Diximus dissidere inter se concordēs existunt. Et multa per ita-
 liam germaniam galliam nostre gentis boies non negamus et pluribus in locis ferro con-
 tendit divino olim consilio sub octaviano propter reverentiam saluatoris qui tunc finem
 carnem natus est ea pax in orbe fuit quam nec antea nec postea visa est. Difficile est et prope
 modum impossibile quiescere in terris omnia: ubi boies sunt affectibus subiecti repro-
 bis. Illius ambitio exagitat: hunc cupiditas trahit: libido alium impellit: multa enim sunt
 mortales belli materia: sed non sunt tam atrocia inter christianos plura quam inter turbos
 et christianos. Christianus cum christiano de agri possessione: de regno: de impio: de gloria
 contendit: cum turco de religione: de libertate: de vita. Inter christianos qui bello
 vincunt positae armis nec vitam nec libertatem amittunt: et multis etiam patrimonium
 dimittunt. principes imperio praevalent: inferiores dominum mutant: reliqua tenent.
 In preliis que gerunt aut cum turbis aut cum saracenis qui succubunt si vitam non
 amittunt in servitutem redeunt. et multi etiam religioni renunciare cogunt. Nec acer-
 bissima sunt et immanissima bella: que si tollantur quod in te situm esse monstravimus
 pax maxima eroret et universalis quies. Non sunt reliqua bella huic compata fa-
 ciem quodammodo pacis habent et oculi: nec illa tam multa erunt quando vnus affit quam
 solo nutu compescere possit iniurias. qualiter te futurum non ambigimus si cum tua po-
 tentia christianus efficiaris. Vides ne quantum tibi laudis affert baptismi lavacrum
 quantum cum christo sublimis: et conspicuum redderis. Quis prohibet aquam quid metuis. Vo-
 ces fortasse aulicorum times tuorum: quorum non dubitamus dicturos tibi aliquos: quod
 cogitas quod agis. quorum te tua voluntas trahit. Vides baptismi vis christianus fie-
 ri. Nescis quod periculum adis. omnes te turci deserent: et ubi existimas fieri magnus
 fides nullus: et turcus natus turbos deseres inter turbos crevisse: turborum te
 manus extulit. turci asia et greciam gubernant: turci exercitibus praesunt. qui si vel
 minimam famam tue mutationis acceperint: euestigio sumptis armis te deiectione im-
 peratore alium substituent tu nudus et expulsus evaseris: apud christianos medicabis
 panem: nam quod turcus est quem sue religionis peniteat. moriemur omnes priusquam nisi pro-
 pbe iugum excutiamus. Non sunt parva que isti obiciunt adhibenda est et huic parti me-
 dela: quam nemo tempore melius invenit. Hosti tuos boies et quibus provincias commise-
 ris: non ignoras quanta sit cuique fides. et quod animus non te latet non sit sine periculo ma-
 gnum facinus et memorabile: vilia sunt que parvo emuntur: diligentia hic et labor opus
 est. peruestiganda sunt amicorum consilia. noscenda subditorum ingenia: et his utendum est quod
 fidos et prudentes videris. Serviunt tibi non pauci ex christianis nati. quod quibus circūci-
 si sunt non tamen christiani nomen oderunt. His exercitus bis praefecturas reddere potes quod tui
 sint amatissimi: et ita regnum ordinare: ut quando velis praesto sint omnia tui subditi magna
 ex parte greci sunt et armeni ut diximus. Jacobite qui etsi aliquot erroris habent. christiano
 cum nomine censent. nec aliud magis cupiunt quam te silem eis esse: et illum deum colere quem co-
 lunt ipsi. speraret meliori loco futuros qui nunc macipia humilissima sunt. tributa ex-
 solunt gravia: iniurijs afficiunt quotidianis ad bellum ducunt inuicti et inermes ce-
 dibus exponunt. praevalent liberis et viris: miserrima res est postquam filios educa-
 verunt: eos perdunt: rapiunt in palatium pueri circumcidunt et machometis ritibus im-
 buunt. Videt infelices parentes non modo corpora liberorum verum etiam animas etiam ire perditum
 et angustiatum inter tot calamitates plorare non presumunt. maiora mala timeas. Ne-
 mo horum te diligit. neque enim natura fert ut eos amemus: a quibus patimur mala: quod si
 te christianum cerneret: mirum in modum diligeret felicitatem tuam cuperet: et omnibus studiis

tuā gloriā q̄rerēt. ⁊ filios suos ⁊ seip̄os q̄libetissime tibi donarēt mag̃ ē hōz mul-
 tudo: ⁊ p̄ sua religione p̄stātia. Nō si p̄udent eos tractauer̄. n̄bil tibi de religio-
 ne thurcoꝝ verēdū erit. Per medios inf̄ xp̄ianos se se vidētes tue poti⁹ volūtatē
 p̄sentiet. fortunas ⁊ dignitates fuaturi q̄ morē piculo se subiiciāt. Nō suadem⁹
 rē nouā aut infuētā. trētū est iter qd̄ ostēdim⁹. Multi h̄ ⁊ magni reges ingressi sūt
 Apud fr̄cos ⁊ gētilis ⁊ idolatra xp̄ian⁹ effect⁹ ē clodone⁹. ⁊ simul cū eo regni p-
 ceceres baptizari nō recusarūt. Apud būgaros steophan⁹ n̄ris iniciat⁹ sacris oēm il-
 lā gēte xp̄o acq̄siuit. Apud velogoras q̄ lōgo tpe i hispania regnauerūt ⁊ vsq; in
 bec tpa eiusce gēis sanguis impat. Ricard⁹ le mugildi fili⁹ suadēte leādro ipalēsi
 ep̄o arriane renūciavit heresi. ⁊ cū oi gēte sua catholica fide cōplex⁹ est. Apud lō
 gobardos agū p̄b⁹ suā su piugis theudclinde reliq̄t idola. ⁊ cū oi ip̄lo xp̄iane se se
 legi subiecit. Apud byberos q̄ sūt i alia impante p̄stātino maiore: rex gēis cū con-
 iuge ⁊ oi nobilitate atq; plebe ad p̄dicationē vni⁹ captiue mulier relicto idolorū
 infania baptizat⁹ est. S; qd̄ moramur. ⁊ nō exemplū illud adducim⁹. qd̄ oim̄ ma-
 ximū p̄stātū ip̄e impator ac monarcha viā apuit quā tu ⁊ tui filies ingredi absq;
 vlla cūctatione possētis. Sēs q̄ cū p̄cesserāt impatores excepto philippo gētilis
 fuere: iouē: mercuriū: apollinē: herculē. ⁊ alia q̄ sūt mōstruosa noia tāq; deos co-
 lebāt. Senarui ⁊ oi rōano p̄lo stulticia xp̄s erat. Proponebant passim edicta q̄
 xp̄ianos cōp̄bēdi iubebāt: ⁊ nisi sacrificaret idol⁹ crudelib⁹ modis infici. Nil vi-
 li⁹ erat noie xp̄iano. Infame gēn⁹ ⁊ maleficiū hēbat oim̄ q̄ xp̄o crederet sub nero
 ne: sub domitiano sub dioeletiano crudelissima i xp̄ianos defuit p̄secutio. ac cō-
 stātīn⁹ accepit imp̄iū fastid⁹ postq̄ p̄suasus ē a siluestro p̄decessore n̄ro i simulacr⁹
 demonia coli ⁊ vniū tm̄ deū ēē cū p̄re ⁊ sp̄itū xp̄m ibm̄ ⁊ i euāgelica r̄mō lege
 salutē iueniri. nō ē cūctat⁹: xp̄i fidē āplecti. nō dixit senar⁹ mibi aduersus erit. resi-
 stet ip̄s: copiaz p̄uces alienabūt impio deiciat. S; alto aio tactas i deo sp̄ez suā
 edidit q̄ publice xp̄m coli iussit: ⁊ eā fidē teneri ab oib⁹ impio subiect. quā bti apli
 petr⁹ ⁊ paul⁹ rōanis tradidissent: nec p̄pterea sinistri aliq̄d sibi accidit. S; tūc po-
 tissimū excellēs ⁊ gl̄iosus euasit. cū i verill⁹ suis crux dñi ihu apposita resp̄lēdūt.
 Aiderat p̄ q̄tē i aere signū cruc⁹. ⁊ vocē audiuerat dicere i h̄ p̄stātine vince pa-
 ruit: vexilla cruc⁹ erexit: ciuilib⁹ bell⁹ finē iposuit sup̄auit hostes barbaros afflixit
 impiū ampliauit. pacē subdiū dedit: eccl̄ias apuit: palia sacerdotū celebravit. he-
 reses eliminauit: lucē quā accepat ab euāgelio cūctis gētib⁹ cōicauit. Magnific⁹
 ⁊ excelsus sup̄ oēs cesares inuēt⁹. grecis ⁊ latinis n̄ris celebrat⁹ impauit ānos su-
 pra. xxx. sedē imp̄iū apud bisantiū erexit. Et ampliat⁹ ciuitatis mēib⁹ multisq; tū
 publicis tū priuatis edificijs magnifice p̄structis de suo noie cōstantinopolis ap-
 pellauit: ⁊ plen⁹ dierū apud nicomediā edito testamēto in quo filios imp̄iū succes-
 sores reliq̄t: vt xp̄ianū decet sacris eccl̄ie receptis e vita decessit. Quid erat quod
 ille ampli⁹ in terra posset optare: impio potitus est oim̄ maria vita ei ⁊ lōga fuit
 ⁊ paucā obnoxia morbis: inimicos humiliatos vidit: et qd̄ boibus dulcissimum
 ēē solēt. heredes amplissime fortune filios dimisit. Nec alienū fuerit tantū impa-
 torē q̄ xp̄ianā fidē tātope ampliauerit in alio seculo. cū xp̄o regnare vt est credē
 cui seruauit duz hic viueret. Qd̄ si oib⁹ q̄ patriā auerint iuuerint defenderit: cer-
 tū ē ēē in celū diffinitū locū in q̄ bti euo sempiterno fruant⁹: sicut p̄bi totissimi tra-
 diderūt: multo id certi⁹ de illis sperādū ē q̄ p̄ lege dñi vltimāda vltimāda sūmis
 studijs p̄tēderūt. sicut de p̄stātino oñsuz est: quē sicut i terra felice fuisse vidiam⁹
 ita et i celo btm̄ credim⁹. Eadē p̄culdubio euctura tibi ēē p̄fidim⁹: si nobiscū sapi-
 ens xp̄m colas et magnū p̄stātīnū imiteri: quēadmodū rōani cū suo ipatore xp̄ia-
 ni sūt effecti. ita et thurci vna tecū baptizabūt eritq; tuū regnū sup̄ oia q̄ sūt i or-
 be: et nomē tuū nulla silebit etas. Latine te lfe et grece et barbare celebrabūt nō
 inē mortales erit q̄ te potētia aut gl̄ia p̄cedat. Magna sūt h̄ q̄ p̄mittim⁹ maiora q̄
 sequunt⁹ de regno de potētia b̄ seculi. de gl̄ia hūana sum⁹ locuti. Eadēca h̄ et incer-
 ta sunt et fluxa. oēs morimur. oia nata occidūt: et omnia orta senescūt: breuis est

humane prosperitatis cursus cito regnum deficit: nulla potentia longa est. Gloria quod clari-
 nois quis de maximis rebus diu perseueret: finit tamen aliquando. et cum tempore deficit: nihil est in eis
 mortales non mortale. coterit omnia tempora: esto durent per multa secula nomen: quod dulcedo
 post obitum laudis: aut donatus est bonum in altera vita et nihil ei potest fama quod remansit
 aut saluatus est: et ea non eget beatitudine: donatus eterna quod omni ex parte plenissima est
 filios ac nepotes: proclara maiorum nomina inuuant: et nobis quod duobus vivimus? dulce est tales
 hereditatem posse relinquere. que sit posteritati solatiu. Est id quidem aliquo modo
 bonum: sed meliora querenda sunt et stabilia bona: que nostra sunt: neque vniquam nos desin-
 rant. Philosophi quod peripateticos vocauit antiquitas tria bonorum genera posuerunt:
 et alia esse animi dixerunt: alia corporis: alia externa. Stoici ea distinxerunt bona existima-
 runt que animi excolerent. De cetero iustitia: prudentia: moderatio: fortitudo: et que
 sunt alie in animo virtutes: egregia corporis forma: roboris multitudinem: nobilitatem di-
 telas opes: inter bona non acceperunt: que neque sunt in potestate nostra neque possessori felici-
 tatem prestent. Sed neque ille quatuor virtutes que principales existimantur tranquillam
 homini mentem reddunt. nisi adiungantur alie tres quas theologicas appellant: et animo
 site sunt: spes: fides: charitas. Tristis est et in anxietate moratur et torpet et angitur et
 nihil boni operatur qui spe future vite priuatus est. Sine fide impossibile est placere
 deo quod est ultimum bonum et finis in quem tendimus. Charitas diuino amore feruet
 curiosa est. aliena et primo consulit: quem iubet lex utrumque nos ipsos diligamus. Si
 ergo animi bona cupimus: et moralibus virtutibus opus est et theologis: neque in his
 vlla est nobis cum tua lege contentio. Alia sunt in quibus discrepamus. Fatebitur
 tua lex et vita eterna in altero seculo repiri: et in his itineribus ad eam pugnari dicet
 fide necessaria esse: verum non eam fidem quam nos recipimus amplectemur. Laudabit charita-
 tem sed alia eius officia dicet quam christianam. Sine spe non posse bene boni esse faciemus: sed spei fi-
 nis longe diuersum a nostro recipiet. par erit in bonis: bellum in rebus. Fateatur bec nunc
 pretio: et quod vera et eterna bona ex fide christi consequi possis: et aie tue consulere. quod im-
 mortalis est ostendam. Est enim huius seculi quod dicunt bona concupiscentis: et in mortales
 magni videri vis: non tamen aie tue oblitum te credimus nec ex illorum numero censemus: quod
 cum epicuro et alijs quibusdam delirantibus probis: extingui animam sicut cum corpore putauerunt.
 nec rursum te sine deo esse censem? sicut olim de calceis in hispania traditum est quod nullus
 collebat deum. Et de pitagora que ferunt dice solent esse: non liquere sibi an deus aliquis esset
 quod disputatio adeo ipsa iudicata est: ut ab atheniensibus auctor eius eiectus sit. Et libri
 in quibus ea pertinebant exusti. Possidoni scriptis epicuri nihil de deo sensisse: sed ea quod
 de deus locutus est in iudicio repellere ea dixisse. Stultorum hec est assertio sicut in prophetis
 legimus dixit insipiens in corde suo non est deus. Laude eadem te adeo rudem existimamus
 ut celum credas rectore carere: et hanc pulcherrimam mundi machinam casu esse creasse: et
 omnia fieri fortuito. Sed arbitramur te deum ipsum profiteri: et in eum credere qui celum crea-
 uit et terram et omnia que in eis sunt: et qui creauit non negligit. Nec te ignorare censem?
 incorruptibiles esse animas hominum: et cum nostris corporibus migrare in alias regiones trans-
 ferri: et bonas leta sortiri loca: malas ad supplicia rapi. quod non solum in euangelio nostro
 scriptum est et in prophetis: sed tua quoque lex id docet: quis in huius mundi rebus que putantur bo-
 na causa quodam fortuito euenire non recte arbitrat. Socrates et plato et aristoteles. pho-
 ran principes: de infidi regimine: de immortalitate animarum: de deo eadem crediderunt quam christiana
 in quibus aliquid noue legis archana que non dum edita erant ignorauerunt. Platonis in
 in epistolis bec verba legunt. Credendum est autem spiritui veteribus sacrisque sermonibus nobis
 afferentibus animam esse immortalem: iudicesque bene ac penas dare maximas cum a corpore
 fuerit separata. quod intelligendum cum male vixerit. Non est hic locus apud te altius
 examinandus: quod pro tua lege deum esse intelligas quod omnia videt et omnia iudicat: et animas cor-
 porum mole solutas: per suas opibus in alio seculo vel premia recepturas vel supplicia
 non dubitas. Que cum sint stultum cognoscas terrenis rebus ita aliquem inherere. ut ce-
 lestia negligat: et dum corpori studet animam perdat. Breue est omne quod viuimus
 eum: etiam si iherosolimam: aut etiam nestoris annos possumus attingere. quic-

*Hispanij. semp
 fuerit heretici
 maximj.*

qd eternitati ppar momentaneu est. Quot? hodie recipit q centesimu videat au-
 tunu. Quot? q octuagesimu impleat annu. vita hois vt inqt ppha in ipsis septu-
 aginta anis in poteratib? aliqn ad octuaginta pcedit vltim? labor z dolor. Quo-
 tus itez ex eis q nascut ad pfecta puadit etate. q multi moriunt infantes. qt pu-
 eros extingit morib? paucissimi iuuetute supat. Angustissima e vita hois z incerta.
 mille instat i oes horas pcula. mille mori fauces vite nre insidiat. minima res cur-
 sum nrm inrumpit. Alieno h arbitrio sum? vocat nos de? qn vult. z vbi vult. z cu
 mime credim? tuc citamur. ppetoria monitio e. nec lz puocare aut p niti. par. n.
 du e altissimo dn o. z villicatois ro reddeda. sapiunt q ita vita instituit. vt vocati
 alacri aio abeat. z cora iudice q nihil ignorat ipaudi pstant. in die illa tremeda z
 amara valde. in q nihil apli mereri lz. z ois spes ac met? ex his q acta se pender.
 nec supplicare iuuat neq negare. Est igit de aia curadu. q p hac vita alia bz vita
 in q vltollet vt gaudet. qd pdest boi si vniuersum mdm lucret. inqt in euangelio
 dñs. aie vo sue detrimetu patiat. aut qua pmutatoz dabit bo p aia sua. hac viu-
 m? ac sapim? hac deo siles sum? h melior ps nri est. reb? oib? p ciosior. h dimisso
 corpe in alias regiones ingredit. corpe in tra iacet. z in puluere puertit. z vsq ad
 vltimu maximq iudiciu sensu carebit. tuc vo p meriti q illi cu aia fuere coia. vel
 ad gliaz vel ad pena resurget. Quid nino pdest late p alia impasse. qd semirami
 di? qd dyonisio. qd herculi ad indos vsq penetrasse. qd ydathirso scitbie atz alie
 iugum imposuisse. qd nabuchodonosoro ad gades vsq prexisse. qd osiridi dimissa
 egypto. p syria z alia i tracia durisse copias. qd agamenoni yliu exuisse. qd cyro
 pax impiu pstituisse. qd alexandro magno illd euertisse. z vsq ad hypasim i orie
 te. z ad iartete fluuii septetronem vsus arma tulisse. qd banibali italia verasse. qd
 scipionib? cartagine deleuisse. qd popeio orientales reges debellasse. qd iulio cesa-
 ri subacta gallia romum impiu inuasisse. qd bunoz regi atibile panoniaq potita
 riaz impiu pstituisse. qd tamerlano tot alie syrieq vbes incedisse. atz
 auu tuu plo supasse. qd genitori tuo amirati. sepe de grecis. sepe de hungaris triu
 pbasse. qd ceteris regib? atz impatorib? res magnas z claras gessisse pdest si ab-
 qz pgnitoe veri dei mortui sunt. z nuc corz aie apud inferos cruciant. landant h
 z ardent illic. Que sane voluptas i cruciatu ee pot. q dulcedo glie in dolorib?. du-
 ra vox e corz. qvl i tbauro phalaridis btitudine ee dicunt. n bn cobitat dolor acvo
 luptas. nec vll? e in felicitate meror. In celo plea felicitas e. apd iferos plena mi-
 seria. cu eo ventu est nihil iuuat glia q pcessit. z fama seculi. Studedu igit e vt p
 obitu? q p oes se horas infert. cert? z i cert? aiab? nris bn psulam? Preuenied? e
 pijs opib? dies mort?. z oes act? nri ita dirigedi. vt deo placeam? ppe e em finis
 oim z sumu bonu. ad qd aspiram? z ipa bt. tuto cupiditas oib? mōlib? inest. q
 rendu est iter ad ea. Id recta fides ondit. z opato iusticie. qz nec iusticia sine fide
 nec fides sine iusticia sufficit. iust? ex fide viuut vt septu e. z sine fide neo e accepe
 deo. Qua lex vt aiut. i sua queqz fligide saluari hoicm ceter. si alioqn caste iusteqz
 viuut nisi machometea traditoe relicta ad alia traherit. dicunt z i tua lege scptuz
 ee? e ei sibiphi sepe dia nulli salute patē nisi i ea. nos p sentim? z certi sum? via vi-
 te soli xpiano si bn agat apta ee. Aut ei veritas nra in euangelio. q crediderit z ba-
 ptizat? fuerit saluabit. q nō crediderit pdenabit. tu q si futuz credis seculum. si
 vis fieri salu? si aie tue bn psultu cupis. vt fide rōne ecclie extra qua nō e sal? z ba-
 ptisnu recipias oz. Hais duab? clauib? fide z baptismo apiunt paradisi porte. ill tñ
 q apposite ad fide viuut. nā sine opib? fides mortua e. Euangelio pbēde se aures z
 xpi docerina seqnda q nullu fallit. Dic? nolle tue legi nraz pponē. aut machome-
 re relinqre. pphaz magnu. rogauim? ab initio vt benigne audires. idē nuc pectim?
 z nuc maxie atētis aurib? z pia mēte op? e. z iudicio recto qn ad radice arboris
 infructuose adiuuam? securiz. Audi serie rez. nosse bystoria fidei. pbe aures ve-
 ro. cui praro e in altis edib? loc? calistene phm crudelib? modis lacez in custodi-
 am rapuit aternader. q vera loqns diuinu cultum homini denegauit. z clitu pbi-
 bb

Ipsi laudes p̄m̄orantem lancea transfodit. timent homines exempla et videntes
 meli⁹ adulatorib⁹ succedere q̄ recta monētib⁹ ad nugas se p̄uertūt. et q̄ placeāt
 loquunt. Antbigon⁹ aliq̄m vñ ex successorib⁹ alexandri q̄ regnavit in asia. in v̄
 nandū mutata veste. relictis comitib⁹. errabūdu apud agrestes boies in vili tu-
 gurio p̄noctavit incognit⁹ et p̄hibens. de seipso. tanq̄ de altero p̄cūtat⁹ astantes
 oia q̄ fecerat mala ab eis audiuit. Mane q̄ situs atq̄ inuētus. cū veste allatā et re-
 gum ornatū vidisset. date inq̄t purpurā. quam vt p̄mū indui. v̄x de me nisi bac
 noctenūq̄ audiui. Et august⁹ mortuo varo. idcirco seip̄s supra modū dolere aie-
 bat. q̄ nō eēt a q̄ v̄x audirēt. Ad paupes p̄hos relegata ē inq̄sitio veri. q̄ p̄p̄ea
 sapie amatores vocant q̄ veritati fūiunt et nolūt decipi. turpe est cuiq̄ boi erra-
 re. matie regi. q̄ si p̄ seipm nō satis intelligit. p̄e h̄z ingros q̄s inq̄roget. tñ place-
 at audire nec pudeat discē qd̄ ignoras. Tria s̄t hoim genera vt inq̄t beliodus.
 p̄mi et optimi sunt q̄ p̄ sese oia noscūt. H̄is p̄mi q̄ recta monētib⁹ auscultant
 Tercij p̄sus damna di sunt q̄ neq̄ ipsi vidēt neq̄ vidētib⁹ credunt. s̄ nulla in re-
 piculon⁹ errat q̄ in his q̄ p̄tinet ad fidē. neq̄ vtilius inuenit v̄x. Recte ad antē-
 patz de alexandro scribit arist. monēs ne p̄ tot exercitiis victorib⁹ et subiuga-
 tione orbis terraz gloriē. s̄ cogitet q̄ si q̄s de deo recte cognoscat. nō minor glori-
 a dignus est. q̄ ipse p̄ tantis reb⁹ gestis tantaz potētia. Et in ethicis sapientē
 inq̄t eē amicissimū deo. sapiēs aut nemo existimādu est. q̄ a recta fide est alien⁹.
 In his vō q̄ sunt fidei neq̄ tñ legifer satis intellexit. neq̄ tu in hac v̄s q̄ diem sa-
 tis didicisti. An vō recta monētē audire et seq̄ vel futur⁹ dies oñdet. si vō h̄ q̄ ad
 re scribim⁹ audierit. signū erit ad discendū. pati. si fecerit q̄ monem⁹ eris p̄culdubio
 sapiens. Nemo sapias p̄tēnit. nemo odit. nemo est q̄ nolit cē sapiēs. Acz p̄mus
 sapie q̄dus est nolle errare et v̄x q̄libentissime audire. maxime in his reb⁹ vñ
 homini ē salus. sicut ē religio q̄ ordinat ad eternaz vitam. Audi ḡv̄x circa religio-
 nem. Si nō scribim⁹ v̄x argue scribētes et despice tanq̄ stultos. s̄ noli falsum di-
 cere nisi cognoueris falsum eē. Et narrabim⁹ breuissime ab initio mōi v̄sq̄ ad obi-
 tum saluatoris xpi n̄i legis archana. deinde aliq̄ de tua lege dicem⁹. eaq̄ p̄fere-
 mus adinuicē. et q̄ntū inest oñdem⁹. Conabimurq̄ q̄ntū ex alto dabit lucē tibi
 oñdere. p̄ quā possis ad eā lucē p̄uenire. q̄ illuminat oēm hoim veniētem in h̄nc
 mūdum. Cū creasset de⁹ in p̄ncipio celū et terrā et maria et solē et lunam et
 alia sydera. et plantas et herbas. et volucres et pisces et q̄drupedum gen⁹ inextimi
 nabile vt scribit in genē p̄ncipio. ac reptilia ac alia aiantia. Postremo adaz crea-
 uit et insufflauit in eū spiraculū vite et posuit eū in paradiso deliciarū. et fecit adiutorū
 um sibi sibi: eum ex costa e⁹ deductaz. et data lnia q̄ possent ceteros plantationū
 degustare fruct⁹ vt abstinerēt a plantatōe p̄ndētie impauit. et ambros cū p̄uatica
 ti eēnt ex paradiso deiecit. atq̄ in eis humanū gen⁹ morte dānauit. iussit laboriosaz
 vitam et erūnis plenam agere. ab his p̄pagata creatura rōnalis. cū rursus aio re-
 belli dīnaz maiestātē p̄tēneret. et i vicia q̄z plaberet. aq̄z diluuiū deleta ē noe cū
 diuge et sex alijs aiabus in archa saluat⁹ est. et ab his oēs hoies q̄ mō sunt et post di-
 luuiū fuerūt originē ducūt. Tres filij noe sem chā et iaphet redētib⁹ aq̄s in locū
 suū humanā gētē repaueūt. adeo vt tradit⁹ p̄usq̄ noe moreret q̄tuor milia hoim
 ex suis et filioz lūbis exiisse. ex q̄bus etiaz iniq̄ emerferūt. Membrōtes filij chaz
 et q̄ cū eo in p̄tūmelā bñi turrim babel edificare ceperūt. In ea diuissimū ē labium
 vniuerse terre et p̄fusione impeditū opus. secuta ē p̄ctm̄ pessimū pentapolitana
 submersio. et abrahā et loth iuētū religiosi i semine abrahā bñidite s̄t gētes. et circū
 cisionis pactū cū eo p̄cūsum ē. fuit em̄ iuss⁹ et placuit deo in opib⁹ suis. cū filium
 ysaac dīno impio imolare nō detrectasset. neq̄ ysaac p̄is viam deseruit cui nat⁹
 est iacob. q̄ alio noie dict⁹ est isrl. et buic. xij. filij fuerunt a q̄bus duodecim tribus
 emanarūt. is cognito q̄ ioseph quē putabat extinctū magn⁹ et potēs eēt in egypto
 cū reliq̄s filiis ad eū migrauit. multiplicatū ē illic iudeoz semē. et in gētē magnā
 cū creuissent israhelice. surrexissetq̄ rex ali⁹ q̄ ioseph et opa ei⁹ iqraret. guissimis

laboribus oppressi sunt et p[er]iculosis innumerabilibus affecti. Et miserrante deo p[er]
 man[um] moysi et aaron fuitur effugerunt. et sicco vestigio rubro mari trajecto p[er] an-
 nos. xl. cibo celesti vitam in deserto egerunt. et circa montem sinay diuinam legem in ta-
 bulis lapideis acceperunt. Acquisita est terra p[ro]missionis s[ed] non tota in manu moysi.
 Post obitum eius mirabilia fuerunt opa ioseph et aliorum iudicum. in quibus etiam p[ro]p[ri]e
 daruerunt viri excellentissimi. Successerunt deinde reges et alii p[ro]p[ri]e in p[ro]p[ri]o dei
 et non sine celesti munimine p[ro]seruata est gens hebreica. et p[ro]p[ri]e q[ui]dem interpretati le-
 gem salubria tradidere p[re]cepta. virtutem extollescentes. et vicia effulminantes. et mul-
 ta p[er] illos scripta sunt diuine reuelata. q[ui] de futuris noticiis p[ro]buere. non tamen pau-
 ca p[er]pessi aduersa iudei. cum legem d[omi]ni p[ro]temnerent et in traditionibus patrum
 non p[er]manerent. ceperunt eos chaldei et in fuitur redegerunt. et nunc syri nunc
 arabes nunc egyptii in eos arma d[omi]nerunt. multe fuerunt eorum tribulationes. mul-
 te calamitates ac miserie. s[ed] de omnibus liberauit eos d[omi]nus. cum ad deum clama-
 uerunt et tota mente redierunt. q[ui] cor p[ro]tritum et humiliatum non despicit diuina
 maiestas. Hec ut arbitramur p[ro]munia tibi nobisque sunt. et in alcorano machome-
 teo magna ex p[ar]te p[ro]tinent. Verax igitur et tuo et n[ost]ro iudicio lex iudeorum verax moy-
 ses et dauid et salomon. et ysaias. et ieremias. et ezechiel. et daniel. Veraces omnes
 p[ro]p[ri]e d[omi]ni. vera iudeorum fides q[ui] ante x[ristum] in lege manserunt. mendaces omnes ge-
 tes que coluerunt idola. Notus ante x[ristum] solum in iudea deus. Nihil h[uius] usque con-
 tendim[us]. p[re]cedis bec nisi fallimur omnia. In his que sequuntur discordia erit. S[ed]
 nos in luce ambulamus neque offendimus ad lapidem pedes nostros. et ne dece-
 tero tu q[ui] offendas magnope cupimus. et ultra ne decipiaris lumen offerimus.
 Tu creatura dei es et ouis eius s[ed] errabunda extra caulas. in alienis pascuis p[er]-
 cul ab ouili d[omi]nico letifera carpis cibum. et pestifera aleris herba. nos boni pasto-
 ris exemplo q[ui] relictis nonagintanovem ouibus in deserto viam que aberrauerat
 secutus est. te querimus. et in viam salutis optamus reducere. Dolemus te viz ex-
 cellentem. nobilitate maior illustrem. gestarum rex gloria clarum. impio magno p[ro]di-
 tum. et pluribus nature totibus eminentem. non incedere in viis d[omi]ni. non nosse
 mandata eius. non esse in lege sua. Compatimur tibi. et tuorum subditorum infelicitatem
 deploamus. q[ui] tecum pereunt. nec te credimus libenter errare. cui naturam bonam
 esse p[ro]fidimus. Ignorantia veri te retinet. cui te parentes et seipso p[ro] ignorantiam
 am decepere. cum p[er] gentioribus laboris. S[ed] timenda est scriptura que ait igno-
 rans ignorabit. Quod si ceteris in rebus p[ro]cipuam curam. exactam diligentiam. sum-
 mum studium adhibes. ne q[ui]s fallat te. circa religionem potestissime curandum e-
 ne fallaris. in q[ui] tanto cautiozem te esse oportet. quanto in ea cum maiori piculo de-
 linq[ui]t. Ceterarum rex ignorantia. bec que sunt temporalia in hoc seculo adimere potest.
 Religionis error alterius vite bona. i. anime felicitatem eripit. q[uo]d ne tibi accadat
 si nobis aures et fidem p[ro]stiteris. facile adiumento erimus. Audiuiti ea que de ve-
 teri testamento diximus. nunc de nouo agendum est in q[ui] plurimum discordamus.
 Audi que subiungimus. Sic et tue legis tenebras odio habes ut speramus. et n[ost]re
 lucem amabis. Duo in veteri testamento vaticinia repiunt. quorum alter illud e-
 q[uo]d non auferet scepter de iuda neque dux de femore eius donec veniat q[ui] mittendus e-
 siue ut chaldei dicunt. messias. Alter est q[uo]d ait. cum venerit sanctus sanctorum cessa-
 bit vinctio v[est]ra. bis vaticinijs p[ro]dictum est in aduentu x[risti] iudeos et regnum amissu-
 ros esse. et sacerdotium. sicut et factum est. Regnum q[uo]d iudeorum fuerat ydumei ac-
 ceperunt. regnate namq[ue] p[ri]mo herode antipatri. filio genere ydumeo et alienigena
 x[ristus] ex maria v[ir]gine natus est dei filius. verus deus et verus homo. q[ui] sacerdotius
 iudeorum ad xpianos transfudit. Petro sibi successore dilecto. in quem pontificis
 maximi potestatem transfudit. Neque vlt[er]ius apud iudeos pastoralis ouium cu-
 ra p[ro]m[issi]t. dicente d[omi]no ad petrum. pasc oves meas. pastor ipse bonus et p[ro]fiter magnus
 x[ristus]. pastores deinceps et p[ro]fiteres xpianos non iudeos esse p[ro]stituit. quis petrus et alij
 plures ex iudeis non amplius iudei. summum p[ro]fiterium acceperunt. atq[ue] in hunc modum

bb ii

iudaica cessauit vltio et translatum est sacerdotio. Quo facto et lex ipsa translata est. dicente aplo. qz translato sacerdotio. necesse est vt legis etiam translatio fiat. De igit q multasiam multisqz modis olim pibz in pphs locut fuerit. moysime p filium suu quem pstituit heredem vniuersoz. p quem fecit et secula. allocut boies nouam legem edidit. et noua dedit pcepta qb? huar? vitam merent eternam. In tpe igit qd in altissimo trinitat? filio ab etno fuerat diffinitu. regnante apd bebreos herode. impante apud ronos augusto. qdescende in do et aduentu dñi mirabili et inaudita pporib? seculis pace honorate. Missus est gabriel angelus de celo. q marie felice pceptoz et sacratissimu ptum annuñciaret. s an pcurzor nat? est iohes. q pñiaz pdicaret et viam dño pparet. pcepit vgo de spu vt pdixerat angelus et huata dignitate nginitat? filiu simul et dñm pepit. Natus est xpcr saluator vii. klas ianuaras. et in ipis klis circucisus est. et iuxta vocem euangelicam ihus appellat? qz salutem attulit humano generi. Plurima de infantia saluatoris scripta sunt. nec dubiu est qm ois etas signis et miraculis plena fuerit. s ecclie nre g? uitas et acre iudiciu ea tm recipit q certa sut. apocripba ptermittit. Duodecim? saluatoris ann? meoziaz bz. qz templu ingressus cu legis doctozib? disputauit. et aliq ex pte splendorē sue dignitat? ondit. s circa tricesimu annu fulgor ille plen? emicuit. tuc em baptizat? est a iohē. et iohes ipse baptizauit. et pna vox audita ē. Hic est fili? me? dilect? in q mibi pplacui. Conuertit aquas in vinu et in innume- rabilib? chorzauit miracul. Elegit sibi discipulos qz vocam? plos. et circuiens regionem et mētes hoim et corpa sanauit egrotatium. et faciēs ipe q docebat toto trienio pdicauit euāgelium p iudeaz et vicinas puicias btissima vox ei? intonuit. Que vita hoim ee? deberet ondit. et pcepta tū vetera inuouauit. tū noua pporibus vtiliora instituit. abdita et obscura q erant in veteri lege multa reuelauit. et absco- sos pphaz apuit sensus. et q de se pdicta fuerat palā exposuit. mysteriu scē trini- tat? ondit. et vnitatē et trinitatē mōstrauit. docēs tū ptez. tū filiū. tū spūscm dñis honorib? psequendum. et hos tres vnū ee? deū. Predixit hō mō mortē suaz. verūcti am gen? mortē. et q tertia die resurgeret. et q ascēsur? in celum redit? eet in fine seculi iudicare viuos et mortuos. Compbenus est sicut ipe voluit. et tradit? pila- to pñidi q eum neci daret. testes in eū citati sunt nec ē inuenta mortē cā. qz pñm n fecit. nec rept? est volus in ore eius. maximū crimē obiecerūt. qz filium dei se fecit. et regē dixit. et ppe veritatē occisus ē. crucifix? atq sepult? et iuxta vbum suum re- surrexit a mortuis. Et xl. dieb? cu discipulis pmozat? cu eos pfirmasset et corro- borasset atq in orbe ire iussisset euāgelii diffemiaturus. Tandē vidētib? illis ele- uat? est et nubes suscepit eū ab oculis eoz. Ascendit ad celū et sedet ad dexterā dei pñs. et inde vētur? est iudicare viuos et mortuos. et redditur? vnicuiqz fm opa sua. In tēa spūsfancet? ab eo missus oia suggerit ecclie q nccia sunt ad vitam etnāz. s nos xpiani firmit? credim?. Nec est fides nra quam cūct? gentib? pdicam?. et im- ptiri oib? cupim?. s ab aplis et eoz successorib? p fideles man? imutilata et incor- rupta ad nos vsqz delata sunt. Nec vos thurci et saraceni magna ex pte negatis. et si em xpm ex vrgine natū et scēm vīp. et dei flatū. et pphaz magnū. et mirabilium opm effectore. et adhuc viuētem pñtemini. deū tm et dei filiū esse inficiāmi. nec sibi nec sancto spūi diuinitatē pcedit. et trinitatē psonaz in diuīs respuitis. et xpi mor- tem deridetis. quē translatum et aliū sibi silem loco suo infectus arbitramini. nec eius aduētum in extremo iudicio expectatis. et alia nō pauca xpiane legis reñciā et plurima credit? q apud nros risu digna vident. et q nō dimittim? intacta. Et q nos credim? nō solū ex noua lege s ex veteri mutuamur. Vos machometi et alco- rano ei? fidē tantūm adhibetis. et boiem mortuū sine pteste. sine rōne. sine mira- culis seqmīni. nos viuo credim? viuit em vīo testimonio xpc. nos deo pñtam? au- res. et signis et rōib? sacris ducimur testimonijs. Qz si nos audies mōstrabimus breuē nre legis splēdidaz lucē. et tuc obscuram caliginē detegem?. s op? est pñs et attent? aurib? qñ fidei sblimitas attingit et magni dei pandunt archana. Sepe

iocis et inanibus fabulis te pntē adhibuisti et leuiorē audisti narratōes. nō est cur
 h̄ grauiā p̄tēnas aut ea nosse recuses. ex quibus tua pēdet salus. Non ē aia nobis
 cui nō insit veritas amor. nō est homo q̄ nolit salu⁹ fieri. Audi s̄ q̄ generosus es.
 audi q̄ te saluari pnt. Quid ē in xp̄ianos thurcosq; p̄rouersie. in q̄ simul p̄tēdi
 mus. que discidiū cā. Sane nō ali⁹ discordie fons ē. nisi qz circa dinitatē nō eadēz
 sapim⁹. de p̄e. de filio. de sp̄s sancto p̄tēdim⁹. h̄ est p̄cipuū discidiū. q̄ sublato fa
 cile oia p̄tēment. attingem⁹ h̄ et sic inf nos de dinitate dissensio lati⁹ expōnē.
 Nos in deo tres dicim⁹ p̄sonas. p̄em et filiū et sp̄m sc̄m. vos vnam t̄m. quam nec
 p̄em nec filiū dicat. s̄ deū t̄m appellatis. et hūc vnici⁹ eē dicat. Creatorem celi et
 terre et oim que in eis sunt. nulla ē de vnitāte p̄tēdō. nō latent nos vba moysi vi
 centis in exordio legis. audi isrl dñs de⁹ tuus vnus ē. Et rursus in lege sc̄ptum ē.
 Ego sum dñs de⁹ tuus q̄ te eduxi de terra egypti. nō erūt tibi dī alī p̄ter me. Et
 rursus ego sum q̄ sum. et si q̄sierint nomē meum. vade et dic eis. q̄ est misit me ad
 vos. Et in cantico exodi et. Dñs omps nomē eius. que testimonia vniū esse deūz
 et vnum dñm manifeste declarāt. et vnāz p̄tatem et vnam nāz. nomē fateamur idē
 qd vos. h̄ amicitia ē atq; p̄cordia vob vnus deus ē. Nam deus nature. dñs p̄tatis
 nomen ē nobis vnus. dicitis p̄ncipiū oim rez eē deūz. nos idē affirmam⁹. in q̄
 igit dissenti⁹. multa sunt q̄ de deo alī xp̄iani dicūt. alī saraceni seu thurci. Nos
 deum corporeū dicūt. nos incorporeum. vos fortuita eē que h̄ in terra gerunt ar
 bitrami nec curare de his deū. nos gubernare eum q̄ creauit oia nō dubitamus.
 Nos deū p̄ez in dinitate negatis. nos p̄em et filiū cognoscim⁹. vos sp̄m sc̄m ex
 dina maiestate reicitis. nos ponim⁹ v̄teramur. Aditāz alia. h̄ aggrediamur
 in q̄ plus ponder est. nos xp̄m dei filiū dicim⁹ vos negat. Cur negat. sane qz nec
 vrozem h̄z deus ex q̄ filium. p̄creare posset. Qz si vroz fuerit filioq; genuerit. mū
 dus q̄ vni⁹ impio regit. i plures diuini dños diu stare n̄ posset. In vnitāte p̄cor
 dia est que fuit impia. in pluralitate discordia q̄ maxima regna subuertit. s̄ q̄s
 ramrudis. tamuecor. tandemē xp̄ian⁹ ē. q̄ generare deū ex p̄nubio et p̄mixtōe
 femine arbitret. nō sumus adeo bebetes xp̄iani vt tantū nephas admittamus.
 Saracenis suaderi h̄ posset. q̄ deo et corpus et caput et manus et cetera mēbra p̄ce
 dunt. nos deū sp̄m eē asserim⁹ incorporeum imortale. eternum et incomphensibi
 lem. q̄ dum seipm intelligit in mēte sua vbum p̄cipit. qd nos filiū dei esse dicim⁹.
 nec aliud ē in deo seipm nosse atq; intelligere q̄ deum eē. nihil etem in deo nisi de⁹.
 Deus aut cui⁹ ē vbum noiam⁹ p̄em. et p̄cessus ipi⁹ vbi generat d̄z filij dicimus.
 Nec veritas h̄ de vbo dei apud xp̄ianos t̄m illuxit. Gentiles p̄b i an xp̄i aduentū
 eadem q̄ nos asserim⁹ nōnulli affirmauerūt. si q̄dem platonici in suis libris aptissi
 me dixerūt. q̄ in p̄ncipio erat vbum. et vbum erat apud deum. et deus erat vbum.
 h̄ erat in p̄ncipio apud deum. Omnia p̄ ipm facta sunt et sine ipso factum ē nihil.
 Et reliq; ferme oia p̄probant de vbo dei que iohes in euāgelio suo tradit vsq; ad
 incarnatōz vbi quam ignorarūt. qz nōdum natus erat xpc. et alta legis mysteria
 absconderat deus a sapiētib⁹ hui⁹ seculi. que reuelauit paruulis. Qz igit platonici
 vbum dei noiant et deum eē dicunt. nos filium vocam⁹ ex deo genitū et deum esse
 fateamur. nec ruinam mūdi ex filij generatōe timem⁹ qm vnus dūtaxat filius est.
 p̄ et filius vnum sunt. vna p̄tās. vna volūtas. vna maiestas. nec vbum p̄ceptum
 ab intellectu p̄cipiente discordat. Obscura h̄ videbunt atsi voles p̄sto erunt q̄
 lumen afferant et aptissima oia reddant. Et tu solē hūc corporeum cernisq; no
 ctem abiens efficit. rediens h̄ a seipso lucis. p̄ducit radios. Nec p̄ductio genera
 tio qdaz ē in sole. et radij solis filij solis n̄ incōuenient vocant. que filitudo q̄uis
 multifarie est inepta. Nam solis pluri sepe vidim⁹ radios. deo vnic⁹ ē filius. i eo
 t̄m puenit. qz vna ē et solis et radij s̄ba. et vna ē p̄tās et filij dinitas atq; eēntia. q̄
 uis p̄patio corpaliū rez nulla satis cū dñis eq̄pari pōt. s̄ accipe testimonia. et q̄
 rōe nō capis. cede aucti. Actus testamētū et iudeis et xp̄ianis et saracenis cōe ē.
 Eructant (in q̄e dauid ex p̄sona dei) cor meū vbum bonū. h̄ ē qd dei filiū dicimus

bb iij

et v. ingenitū p̄ris eterni. nō ex carnali coniugio aut būano p̄plexu. s̄ ex corde dei. i.
 ex intellectu p̄ductū asserim⁹. et rursus fili⁹ me⁹ es tu. ego hodie genui te. Hodie dī
 cit. q̄ dō nec heri p̄terit. nec cras iminet. s̄ hodie sp̄s adest cui p̄ntia sūt oīa. Itēp
 añ lucifer⁹ inq̄t genui te. vt itelligas q̄ n̄ loq̄t d̄ salomōe dō. s̄ dē? p̄r. d̄ filio dēo.
 q̄ añ lucifer⁹ nēo fuit. Etē in li. sapie legi⁹ sapiam q̄ dei fili⁹ ē dicēte. Mōdū erāt
 abissi et ego iā p̄cept⁹ eram añ mōtes et colles ego parturie bar. Nunq̄ cū. p̄r sine
 filio fuit. nec sine p̄re filius et h̄ est qd̄ i euāgelio inq̄t iohes. In p̄ncipio erat v̄bū
 et v̄bum erat ap̄d dēū et d̄s erat v̄bū. Que mysteria p̄funda et alta cū n̄ itelligeret
 arri⁹ nec machometes p̄phēderet. negare maluit dī veritatē. q̄ suā i gr̄atiā p̄fite.
 ri. et suas leptias ip̄udēter igerere. q̄s alior⁹ sapiāz būit⁹ discē. Stulta h̄ et dānosa
 p̄tinatia ē. dēo ei et p̄p̄his oīz credere et si qd̄ ē c̄rōez n̄ capim⁹. dēm⁹ cū paulo dicē
 altitudo diuitiaz scie et sapie dī q̄ incōphēsibilia sunt iudicia ei⁹ et iuestigabiles
 vie ei⁹. Fatē iuriscōsulti. n̄ oīm q̄ a maiorib⁹ suis instituta sūt. rōz reddi posse. et tñ
 legi pendū eē. q̄ n̄ siue cā p̄dita fuerit. q̄ntomin⁹ archana dī l̄z agnosce. plurime
 sunt occulte cāe ad q̄s nulla potuit curiositas hoīm puenire. sic oculi noctue ad
 solē. ita et n̄r intuit⁹ ad ea q̄ se dimitat⁹. Mō ē q̄ mirādū si neq̄ generatōz filij ueq̄
 sp̄s sancti. p̄cessiōz. neq̄ trinitatē in diuitate itellerit carnal bō v̄l arri⁹ v̄l macho
 metes. s̄ illud i eis dānabile ac detestabile fuit. q̄ sacre sc̄pture diuisq̄ testimonijs
 n̄ acq̄uerit. Mā qd̄ op⁹ ē arguēt⁹ vbi d̄s ip̄eloq̄t. De p̄thagoraz tradit⁹ ē q̄
 in disputāto solū erat dicere. ip̄e at erat p̄thagoras. tanq̄ ei⁹ auct⁹ n̄ liceret ad
 uersari. q̄ntomin⁹ dō q̄ verax ē. et oīs bō mēdar. s̄ negabis h̄ eē dei q̄ asserim⁹ te
 stimonia. De his posteri⁹ asserim⁹ n̄c d̄ sp̄s sanct⁹ agēdūz ē. cui tua lex dīnos bo
 nores abrogat. nō ē būdī erroris machometes inētor. arri⁹ et nestorij et maccedo
 nij h̄ oīm dēmetia fuit. q̄s sacra parz p̄silia dānauerit. s̄ eoz virus ap̄d egyptios
 et arabes aliq̄diu latuit. et postremo auctore machomete et m̄gro eius sergio late
 diffus⁹ ē. ne moueas dū vera loq̄mur. caue ne seq̄ris cecos. discē sp̄m sanctū. eē dēū
 et terciā fore in trinitate p̄sonā. Dixim⁹ paulo añ dēū patrē dū se cognoscit v̄bz
 p̄cipe et filiū gignere. n̄c qd̄ seq̄t. Adūcim⁹ cognitōi annexā eē appetitiuā q̄ndaz
 opatōez. cui⁹ p̄ncipiū volūtas ē. In opatōez dō q̄s volūtas p̄ducit. p̄cipua est
 amare. adhibe h̄ aures et mētē erige. in dō p̄fectā et absolutā fateri cognitōz oīz. et
 amorē pari mō. c̄ p̄cessus p̄ appetitiuā opatōz exp̄miē. sicut et v̄bi generatō p̄
 intellectiū. et alia ē opatio q̄ itelligit alia q̄ appetit. Intellectiua ex his p̄plet q̄ se
 qd̄ ammō in ip̄o itelligere. naz sicut sensibilia i sensu. ita itelligibilia in intellectu
 dicim⁹ eē. Appetitiua at̄ p̄plemētū accipit fm̄ q̄ndā ordinē vel motū ad eas res
 q̄ obijciunt. appetitui et occultū qd̄daz p̄ncipiū sui mot⁹ h̄z. ea dō q̄ a p̄ncipio se
 runt archano sp̄s nomē acceperit. nā et v̄etos sp̄s dicim⁹. et in sc̄ptur⁹ p̄cellaz
 sp̄s appellant⁹. q̄ n̄ apparet afflatōis sp̄s initij. Respiratōz et et arteriaz motū
 ab intrinsec⁹ et occulto p̄ncipio manātē vocam⁹ sp̄m. atz h̄ mō p̄gruētū qd̄dam si
 militudie q̄tū dīna būanis v̄bis iudicari p̄nt. dū ip̄e amor a p̄re filioq̄ p̄cedēs
 sp̄s dicit⁹ est. In nob̄ duplici ex cā. p̄cedit amor. aliq̄n ex corpore. et mali nā. et
 is plerūq̄ imūdus ē et mētī noxi⁹. Aliq̄n ex ip̄a p̄prietate sp̄nalis nature. cū bona
 itelligibilia et rōni pueniētia ad amam⁹ et h̄ pur⁹ ē amor et laudabilis et aie salutar⁹
 In dēo corp̄alis amor seu m̄lis locū nō h̄z. s̄ ille tñ recipit q̄ simplex ē et nitidiss⁹
 n̄ et purissim⁹. quē sp̄m sanctū appellam⁹. Nec nos intellectuāli et sc̄to amore q̄c̄q̄ p̄
 seq̄mur. nisi qd̄ intellectu p̄cipim⁹. Conceptio at̄ vt dixim⁹ q̄ fit intellectu verbū
 est. atz ita necesse ē amorē ex verbo oriri. Amat em̄ dē⁹ qd̄ de se ip̄o itelligit. i.
 v̄bum qd̄ p̄cipit. itelligēdo. Verbū at̄ dei dicim⁹ filium dei. q̄ et ip̄e p̄ez nouit et
 amat. atz ita fit. vt amor ip̄e cui sanct⁹ sp̄s ē nomē. ex p̄re filioq̄ p̄cedit. fitq̄ cū
 p̄re et filio piter dē⁹. Nam sicut diuinū itelligere eēntie dimitat⁹ est. ita et amare.
 et sicut deus se sp̄ itelligit ita et se sp̄ amat. et oīa amat. suam bonitatē diuinā amat.
 Rursusq̄ sicut dei fili⁹ q̄ est v̄bum dei in natura dīna subsistens p̄r coeēnus p̄fe
 ctus et vnus dē⁹ est. ita et sp̄s sanctus dē⁹ est p̄r et filio coeēlis et coeternus. Et q̄

omne qd subsistit in natura intelligibili apud nos psona dicitur. apud grecos ypostasis.
 pñs est ut tres psonas in dinitate ponam. qz tres sunt subsistentes pñ et verbus
 et spñs sanctus. Nec psonas dicim. eē p eēntiaz diuersas s p solas relatōes disti
 ctas. q ex pcessione vbi et amoris pueniūt. Atz in hūc modū xpiana religio dñi
 tus illustrata. distinctas tres psonas pñtef in dñis. nō tres deos. sicut machome
 tes falso opinat. s pñem et filiū et spñs scñm esse ab etno deum asserimus. nec tñ
 ipm pñem q fili? ē. nec filium q pñ est. nec spñs scñm q pñ est aut filius. Quia est. em
 pñs et filiū et spñs sancti eēntia in q non ē aliud pñ. aliud fili? aliud spñs sanctus.
 Quis in psonis. alium patrē. aliū filiū. alium spñs scñm dñi docente aucte dicā?
 Nec similitudo in his q creata sunt summe deest trinitat. Inuisibilia dñi (sicut apls
 ait) p ea q facta sunt intellecta pspiciunt. sempiterna qz virtus eius ac dñitas. re
 lucet qpe in anima nra et qdam dñe trinitatis imago. Est em aia nra sba que
 dam incorporea et rōne pñdita. et actus qdem siue forma organici corporis. q dum
 corpus mouet et regit. sui meminit. se intelligit. et se diligit. qbus in rebus qdam
 apparet trinitas. mēorie. intelligētie. et amoris. Tria h ad seipā referunt. qz nō ē
 amor sine mēoria. nec mēoria sine noticia. Nam qm meminit aut amat qd nescit
 Inseparabilia sunt h a semetipsis. et tñ qdlibz eoz et simul oia vna eēntia sunt. et
 vna vita in aia vna. Differunt qz mēoria nō est intelligētia vel volūtas. nec intel
 ligentia voluntas siue amor. Qz si h diligēt inspicias. inuenies summe illi? tri
 nitat atz vnitat vestigium et imaginem qndā qzuis imparē. Quicūqz em sem
 pñnam et incommutabile nāz. p mēoriaz remiscit. intuet p intelligentiam. ample
 ctit p dilectōz. pfecto repit in seipō summe trinitat imaginem. nō tñ oino silem
 s qleuicūqz. ita vt in similitudine magna inueniat dissimilitudo. et tñ em hō memi
 nit. intelligit. et diligit. nō tñ mēoria est. nec intelligētia nec dilectō. s sunt h in eo
 et in vna sba. nō sicut accidētia in subiectis q pñt abesse. s substantialit existunt
 in aia. et vnus homo est qz h tria. nō ipse est h tria. in simplici dō nā q. deus est
 qzuis vn? sit deus. tres tñ psonae sunt vt dictum ē. et ipse deus ē et tres psonae. s il
 lud satis ad rem nra est. qz tria h aliq nō vnum sunt. Repit et sub alijs nobis
 et alio mō in nra natura illi? summe et ineffabilis trinitatis imago. Nam mens
 et noticia ei? et amor tria qdam. mēs em nouit se et amat se. nec amare se pōt ni
 si etiam nouerit se. duo qdam sunt mēs et noticia ei?. Duo et sunt mēs et amor
 eius. Cū se nouit mēs et se amat. manet trinitas. s mēs amor et noticia. et h tria
 qzuis distincta inuicē sint. vñ tñ esse dicunt. qz in aia substantialit existunt. Et ē
 ipa mens. q. parens. et noticia ei?. q. ples ei? mens em cū se cognoscit noticiā sui
 gignit. et est sola parēs sue noticie. Tercia ē amor q de ipa mēte et noticia pcedit
 dum mēs cognoscēs se. diligit se. nō em posset se diligere nisi cognosceret. amat
 em placitā. plem noticiā suā. et ita amor qdam pplexus ē pntis et pñs. nec mi
 nor est amor pntis et. ple. i. mēte et noticia. cū tantum se diligit mens. qntū se
 nouit et qnta est. Considerat h rōnalis homo. et videns tria in vna. eēntia pcur
 rere. extēdit se ad ptemplatōz creatoris et intelligit vnitatē in trinitate et trinita
 tem in vnitate. Et vñ deum colit. vñ eēntiaz et vñ pncipiū sicut et pñarche
 et pñhe atz apli tradiderūt. Sz audiam? eādem ipos et dñe legis auctem et testi
 monia in mediū afferam? sine qbus ois est vana argumētatio. deū pñz oēs sa
 crelse pñtenē. et dei nomē pñtate ad oia refert. et si filiū dicim? nō possum? pñz
 negare. de filio adducta sunt testimonia legis. q et pñ oñsus ē. sicut et saluator ait
 Philipe. q videt me. videt et pñem meū. Hūc de. ff. qd cepim? psequendum ē.
 In gen. legimus qz spñs dñi ferebat sup aquas. Quis tunc dñs nisi deus fuit.
 Et cuius spñs nisi dei. Et quō dei spñs nisi deus. Deus est quicquid dei est. Nec
 aliud illi imitum est. Incompositus est. simplex est et purus deus. In iob scptū
 est. Spñs dñi fecit me. et spiraculū omnipotētis dei viuiificauit me. dei sunt hec
 opa non hominif. qd facit hoicm nisi deus aut viuiificat hoicm nisi deus. Est igit
 spñs dñi. ppter qd dictum ē in ps. Spñs dñi repleuit orbē terraz. et hoc qd pñ
 bb iiii

net omnia. q̄s h̄ spūs nisi dē? cui celum sedes est. et terra scabellum pedib⁹ eius.
 Et apud poetas deum nāq; ire p̄ omnes terras. tractusq; mari. celumq; p̄fundū
 traditum est. Et rursus ē ne dei sedes nisi terra. pont⁹ et aer et celum et v̄tus. p̄pter
 qd̄ recte inq̄t dauid q̄ ibo a spū tuo. oñdens nō esse locum in q̄ possit fugere spm̄
 dñi q̄ est vbiq; esse at vbiq; implere et p̄tinere mūdum. soli deo tributū est. De⁹
 igit̄ sanctus spūs est. q̄ h̄ pagit et futura p̄noscit et p̄dicat. sic scriptū est. R̄sum ac
 cepit symeon a spū. sancto qz nō moreret nisi videret xpm̄ dñi. Non est cur deum
 negem⁹ q̄ dei efficit opa. Non igit̄ solus p̄ deus est. neq; solus filius. s̄ spūs sanct⁹
 cum p̄re simul et filio dē? est. qz nō aduersat rōni trinitas p̄sonaz. in vnitatē diui
 nitatē. quemadmodum sup̄i oñsum est. Sz iam trinitatē ip̄am et sacris codici
 bus demōstrem⁹ et moysen añ omnes audiamus. cui⁹ h̄ sunt v̄ba. In capite libri
 quem genesis n̄ri vocant. In p̄ncipio creauit dē? celum et terram. Terra at̄ erat
 inan̄s et vacua et spūs dñi ferebat sup̄ aq̄s. tria oñeōrat. deum. p̄ncipiu⁹. et spm̄.
 Ideo in deo patrem intelligimus. in p̄ncipio filium. in spū domini spm̄ sanctum.
 Et accipiat h̄ in loco p̄ncipium. p̄ filio. sicut in psalmis de suo filio dicit dē? Te
 cum p̄ncipiū in die x̄tur⁹ sue in splēdorib⁹ sc̄toz ex v̄tero añ lucifex genui te. Atz
 ita in exordio nascet̄ in dī. trinitas ip̄a in diuis p̄sonis adducit. h̄ si placeret. inf̄
 scri posset de beloyri fin ieronimū ad marcellum. temptas dyabolus p̄mos pa
 rentes. inf̄posito sp̄ente et suades vt edant de ligno. p̄hibito. eritis inq̄t sicut dñi.
 sciētes bonum et malū. qd̄. p̄inde accipiēdum acsi diceret. eritis sicut diue p̄sone
 q̄b⁹ ignotum ē nihil. et cum eiecit adam d̄ paradiso inq̄t dñs. Ecce adam facit̄ sicut
 vn⁹ ex nobis q̄bus nobis p̄i. s. et filio et spū sancto. Sz manifest⁹ eadem trinitas
 oñdit̄ cum dī. Faciam⁹ hoīem ad imaginē et similitudinē nr̄am. cū ait faciam⁹
 et nr̄as. plures p̄sonas inducit. cū dicit imaginē et vnitatē diuinitatē oñdit. nec soli
 tari⁹ est cū dicit faciam⁹. neq; alieno a se loq̄t̄ q̄ n̄faz ait. Duo sunt pluralia v̄ba
 faciam⁹ et n̄faz. vt videat̄ p̄ cum filio et spū sancto miscere p̄mone. qd̄ nō sono vo
 cis s̄ intellectu q̄ singularia sunt. qz vn⁹ est dē? et vna exp̄ssa est diuinitatē eēntia.
 Dixerat creauit dē? celū et terram. mor subiūgit faciam⁹. et nr̄am. vt pluralitas in
 p̄sonis intelligat̄. Idēz et psalmista canit regi⁹ dum ait. v̄bo dñi celi firmati sunt
 et spū oris ei⁹ omnis v̄tus eoz. Quid manifest⁹ dici potuit in p̄ditōe celoz tres
 p̄sone p̄currūt. dñs. v̄bus et spūs. dñs p̄rem exp̄mit. in v̄bo filium accepim⁹. spm̄
 is quē sc̄m̄ vocam⁹. Et rursus p̄pha vt trinitatē p̄sonaz in diuitate cognoscas.
 ter deū. puocat in b̄ndictōe. B̄ndicat nos inq̄t dē? dē? nr̄. b̄ndicat nos dē? et me
 tuant eum vniuersi fines terre. Trina dē? p̄fessio. trinitatē exp̄mit p̄sonaz. et cum
 subdit̄. metuāt eū vniuersi fines terre. vnitās ap̄it diuitatē. In p̄s q̄z. t̄lū. mul
 tum exp̄sse trinitatē innuit. cū dicit filio. sedes tua dē? in seculū seculi. et postea sub
 dit. p̄p̄ea vn̄xit te dē? dē? tuus. i. p̄ et spū sanct⁹. et cū seq̄. p̄p̄cipib⁹ tuis. my
 sterium incarnatōis ap̄it de q̄ suo loco. p̄seq̄mur. Ysaías in visione sua clamantia
 introducit seraphim. sanct⁹. sanct⁹. sanct⁹. dñs deus sabaoth. ter sanct⁹ ad tres p̄
 sonas referit. et semel dñs et semel dē? dī. qz vn⁹ est dñs et vn⁹ ē dē?. Et rursus idē
 vates ex p̄sona xpi loq̄t̄ et dicit. Dñs mē misit me et spūs ei⁹. dñs meus inq̄t. i. p̄
 misit me. s. filiū. et spūs ei⁹ qd̄ est sc̄tū spūs. q̄s h̄ nō intelligit trinitatē: nō latuit
 p̄phas s̄ mysteriū. Possent et alia plura b̄mōi testimonia ex veteri testam̄to affer
 ri. q̄ trinitatē plane oñdūt. plani⁹ tñ locut⁹ est i euāgelio dñs. q̄ cū in orbē mittet
 discipulos. Eūtes inq̄t docete oēs gētes. et baptizate eos in noīe p̄ris et filij et spūs
 sancti. tres noīauit p̄sonas. In noīe dixit nō in noīb⁹. vt eēntiē vnitatē in p̄sonaz
 trinitatē mōstraret. et iohes euāgelista q̄ de pectore dñi veritatem hausit in eplā
 sua inq̄t. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo. p̄. v̄bum. et spū sanct⁹. et hi tres vnū
 sunt. Et apls paulus. misit inq̄t spm̄ filij sui in corda v̄ra. et alibi. Spūs ei⁹ q̄ susci
 tauit ibim̄ bitat in nobis. Et itez ex ip̄so inq̄t et p̄ ip̄m et in ip̄o sunt oīa. ip̄si bonoz
 et gloriā. ex ip̄o dicit p̄p̄ p̄rem. et p̄ ip̄m. p̄p̄ filium. in ip̄o p̄p̄ spm̄ sanctum. Non
 dicit ex ip̄lis aut p̄ ip̄os siue in ip̄is. nec in ip̄is s̄ ip̄si bonoz et gloriā inq̄t. vt trini

tatem simul et unitatem cognoscerem. Atque his testimoniis et auctoritatibus illumi-
 nata est deus christiana religio. Summa enim fiducia posset et predicat unum esse deum.
 qui est causa principium et finis omnium rerum. et omnis auctor creature et summum bonum.
 et nihilominus tres personas in deo recognoscit. et trinitatem in unitate venerat. Cui
 qui adversus salutem exitum se reddet. et ambulat in tenebris et veritas non est in eo.
 Tu vero si sapias de tenebris emerges. et candida luce perfusus. sacratissimam trinita-
 tem et cognoscendo coles et colendo cognosces. nec adversa veri sacrosancto euange-
 lio in quo legis. Verbum caro factum est. Negat tu? legis incarnatos ubi. nam cur
 inquit factus est deus homo et in ligno crucis passus. qui alio modo humanum genus redimere
 poterat. negat tua lex christi necem. et alium suo loco infectum existimat. nec deus in-
 carnatum cognoscit neque crucifixum aut mortuum. Hos utrumque predicam. quod factus
 est homo deus. et passus est. et ipse salutem hominibus facta esse testamur. Aut enim de seipso
 dominus. venit filius hominis saluare quod perierat. Testabat primi pentis errato omnes homines
 culpa teneri. clausa erat paradisi porta. nec mortalibus patebat in celum adire. Dece-
 bat summam dei bonitatem hominem qui ceciderat reparare. nec miser esse perpetuo sine-
 re. qui ad beatitudinem profectum creatus fuerat. sed obstabat iustitia dei qui pro peccato satis-
 factos exigebat. dignus erat infinita pena. qui maiestatem offenderat infinitam. nec
 boni tanti erat ut infinita posset redimere culpam. stabat hinc divina iustitia ultor
 petens. illic divina bonitas miserendum esse precans. Audienda fuit utraque vox. quod uni-
 versae vite domini misericordia et veritas. quare etsi poterat deus aliter humane imbecillitati con-
 sulere. est enim omnipotens. hunc tamen puenientissimum fuit modum quem elegit. ut assumpta hu-
 mana natura. ipse penas solueret. Factus est deus homo. ut homo fieret deus. veritas de terra
 orta est. et iustitia de celo prospexit. coniuncta est humanitas divinitati ut acciperet de plen-
 tudine bonitatis. quod fuit defectum suppleret infirmitatis. Fuit huiusmodi saluandi hu-
 mani generis divini bonitati pueniens. satisfactum est iusticie simul et misericordie. satisfac-
 tum est amoris et odio. Placuit huiusmodi deus potestati. qui omnem defectum nostrum sua virtute su-
 pat. placuit et sapientia. qui nihil frustra nihil non decens ac puenientissime facit. Et huius ne-
 cessitate absoluta qui iustitiam dicunt sine qua aliud esse non potest. incarnatio ubi neces-
 saria non fuit. eo tamen modo qui necessarium accipit id qui puenientius et congruentius puenit
 ad finem. dicere non pudet. ad reparandos hominis incarnatos filii dei necessariae fu-
 isse. Ego sum deus. ego sum dominus. et non est absque me saluator. ex persona christi inquit ysai-
 as. quod non poterat homo saluare seipsum. Et necessarium fuit ut homo fieret deus.
 et deus homo saluaret hominem. ipse quod pulcherrime et ad propositum aptissime inquit. ex nisi
 professoribus vnus in hunc modum de mysterio divine incarnationis. Suscipit a maie-
 state humilitas. a virtute infirmitas. ab eternitate mortalitas. et ad dependendum
 conditoris nature debitum. nam inuiolabilis est unita passibili. deusque verus et homo ve-
 rus in unitate tempore. ut quod nostris remediis congruebat. unde atque idem hominem deique
 mediator. et mori ex vno et resurgere posset ex altero. Nisi enim esset verus deus. non
 afferret remedium. nisi esset verus homo. non preberet exemplum. Intelligis quod conue-
 nient filius dei. carnem assumpserit ut deus. et mortem obiret ut homo. Sed quis
 testimonia antiqui legis. non negabimus prosto sunt. ecce inquit ysaias. ego concipiet et pa-
 riet filium et vocabitur nomen eius emanuel quod interpretatur nobiscum deus. Quod no-
 biscum deus. nisi quod abum caro factus est et habitavit in nobis. Et iter eiusdem prophete
 verba sunt. Duer natus est nobis et filius datus est nobis. cuius impium super humeris eius. et vo-
 cabitur nomen eius admirabilis. consiliarius. deus fortis. princeps futuri seculi. princeps pacis.
 An non sic mysterium incarnationis plane ostendit. et qui tunc futura erant tanquam preterita
 manifestant. Duer inquit natus est nobis. quod natus est in humana puitate. et datus est filius.
 quemadmodum iohannes ait. quod sic deus dilexit mundum ut filium suum daret unigenitum. da-
 tus est christus ex divinitate. natus ex humanitate. natus ex virgine. cuius impium super hume-
 rum eius. quod est impium christi. nisi lignum crucis. in quo pependit. mundum viciat. aereas
 potestates debellavit. et subacto triumphatoque dyabolo regnum suum potenter intrauit
 Oportuit enim christum pati. et sic intrare in gloriam suam. ut bene in euangelio luce. Impium

igitur super humerum eius fuit. quia crucem suam suis gessit humeris. quibus eo fatiga-
 to. simon cyrenaeus angariatus sit eam tollere. de admirabilis propterea signa et prodigia que
 fecit lumen caecis. auditum surdis. claudis ambulatorem. debilibus fortitudinem et mortuis
 vitam restituit. Consiliarius appellatur. propter euangelica consilia quae adiecit antiquae legi. De-
 us asseritur. ne putares purum hominem natum. nam de humane nature diuinitas est. For-
 tis. quia spoliavit infernum. et portas creas perfregit. et vectes ferreos dissipauit. per fu-
 turum seculum. quia celum aperuit electis et regnum homini prepaui et eum post hanc vitam in ce-
 lesti iram. princeps pacis. quia nato christo clausum est apud romanos templum iani. et mira-
 par est orta. et gloria in excelsis deo cataverunt angeli. et in terra pax hominibus bone volunta-
 tis. Quia dicit et alio loco idem ysaías incarnatus ubi dicens. Dominus enim iudex noster. dominus
 lucifer noster. dominus rex noster. ipse veniet et saluabit nos. quod proinde accipiedum est. ac si dicat.
 carnem accipiet et mortem pro nobis subibit. Et rursum. vere tu es deus absconditus. deus
 israel. saluator absconditus inquit. quia in carne latuit. saluator israel. quia sua morte nostram mor-
 tem redemit. Et ne putes temporalem esse salutem. saluatoris genus addidit israel. saluator
 inquit in domino in virtute domini. et subdit salutem eternam quam persecuti sunt omnes qui ex israel christo
 crediderunt. aptissimum testimonium est ysaías. Audi ieremiá sua sunt verba. Ecce di-
 es venient dicit dominus. et suscitabo germinem iustum ex semine dauid. et regnabit rex et
 sapiens erit. et faciet iudicium et iusticiam. et in diebus illis saluabit iuda et habitabit israel
 confidenter. et hoc est nomen quod vocabunt eum. deus iustus noster. Considera verba et attende myste-
 ria. Suscitabo inquit germinem iustum. id est christum sanctum et iustum. ex semine dauid secundum car-
 nem. quia ex sapientia regia et de sanguine dauid. Maria mater domini nata est. et regnabit
 rex. quod regnabit. sane quemadmodum ipse apud mattheum in euangelio dicit. pater
 est mihi ois pater in celo et in terra. quod est regem esse. et sapiens erit ait sapientia. id est crea-
 ta que bonis est. et increata que dei est. et qui est ante secula. et faciet iudicium discretorum
 et iusticiam discussionis nunc discretio dum elegit ex mortalibus quis vult. et alios
 suo arbitrio dimittit. et in fine seculi iusticiam discussionis. quam reddet unicuique secundum
 opera sua. In diebus illis saluabit iuda. id est qui cum crediderint et baptizati fuerint sal-
 uti erunt. et habitabit israel confidenter in statu ecclesie triumphantis. et hoc est nomen quod
 vocabunt eum deus iustus noster. ut scias quia christus ex semine dauid natus est. non solum
 homo sed etiam deus est. nec alteri quam christo verba convenire possunt. Accedat et alius
 propheta baruth nomine. Quid ille ait. Hic est inquit deus noster et excitabit alius aduersus
 eum. Hic adinuenit omnem viam discipline et tradidit illam iacob puero suo. et israel
 dilecto suo. post hec in terris visus est. et cum hominibus conversatus est. docuit hec
 omnia incarnatores verbi et hominem factum dei filium manifestant. Hunc de
 morte audi et eos otemnito qui christum volunt esse translatum et nondum mortuum. Sed
 incredibili clementia citra diem supremum iudicii cum omnibus angelis inefficiendum
 putant. O nequandam audaciam et stulticiam aliis inauditam. dimittimus ange-
 los qui substantia incorporea est et immortalis. Christum infectum negant et autem ineffi-
 ciendum. ac dauid ex persona christi. quem non rapui tunc inquit exolvebam. quia non pecca-
 uit et penas dedit. et per alieno delicto mortem subiit. Quod manifestum ysaías ostendit
 dicens. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Ipse vulne-
 ratus est propter iniquitates nostras. attritus est propter scelera nostra. disciplina pacis nostre super
 eum. et liuore eius sanati sumus. Omnes enim nos. qui oves errauimus. et unusquisque in
 via sua declinauit. et deus posuit super eum iniquitatem. id est penam. pro iniquitatibus christi
 andis. omnem nostrum. et subdit. oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum. et pau-
 lopost. tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis deputatus est. ipse mul-
 to peccata tulit et per transgressores rogauit. Si vidisset. propheta passionem christi
 potuisset aptius loqui. Nec ieremias tacuit tormenta domini qui eum in ligno crucis ita
 loquentem inducit. O vos omnes qui transitis per viam. attendite et videte. si est deus. sicut
 deus meus. Et ipse saluator de se ait. Ecce ascendum ierosolimam et filius hominis
 tradetur principibus sacerdotum et scribis et condemnabitur eum morte. et tradet eum
 gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum. et tertia die resurget.

Et itez alibi. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam. Et ne de morte dubites scribit euangelista. Cum accepisset ihesus acetum dixit consummatum est. et inclinato capite emisit spiritum. propter christum mortuorum et a mortuis surrectorum predicere euangeliste. et obisse in cruce et sepultum resurrexisse tertia die affirmant. certa res est. nihil ambiguitatis habet veritati omnia personant. resurrexit dominus. ascendit ad celum et venturus est itez et faciat iudicium in fine seculi. Tua lex habet non recipit quia non sapit de christo qui sapit oportet. Qui alter aduentum non solum euangelium sed antiquam etiam vates ostendunt sicut paulo ante de ieremia diximus. testis eius est daniel dicens. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. et usque ad antiquum dierum pervenit. et sequebatur. et dedit eis potestatem et honorem et regnum. et omnes populi tribus et lingue fient ei. Quibus vobis veri doctores iudicium christi facile inveniunt in fine mundi. Et ipse christus de seipso loquitur. Dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis. sedetis et vos iudicantes duodecim tribus israel. Et in actibus apostolorum legimus. constitutum esse christum a deo patre vivorum et mortuorum iudicem. Nec nos de deo sentimus. sed et firmiter credimus. habet salubriter predicamus eternam vitam promittentes omnibus qui christum credunt et in trinitate nomine baptizati opera faciunt euangelio digna. Quod que sit ista vita eterna. quid agat illic homo. qui volu potestatem letetur. et quam beatitudinem assequatur. rursus cum euangelio iohannis. Nec est vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem nuntiasti hominibus christum. summa ibi felicitas erit videre deum in sua natura. et eius perfrui bonitate gaudium nostre mentis erit. hac satiabimur haciplebimur. hinc summa felicitas erit habere deum et deum cognoscere. Quidemus enim nunc per speculum ut ait apostolus. tunc facie ad faciem. et in iubilo. teste Job in facie domini videbimus lumen. et satiabimur cum apparuerit gloria eius. et erimus sibi similes sic ait iohannis. Nec oculus vidit inquit ysaia nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. que promittit dominus diligetibus se. Et apostolus non esse dignas passionibus huius seculi dicit ad futuram gloriam quam revelabit in nobis. Tua lex in alia vita flumina lactis et mellis et vini promittit. et cibaria delicata et vires multas et cubinas et virginum coitus. et angelorum in turpibus obsequiis misteria. et quicquid caro deponat. bonis habet passibus et asinus potius quam hominis est. Nam quod mortalis est bonis faciem. qui per omnem vitam suam corpori fuerit. qui non aliquando in mentis secessum abit. qui non patitur intellectum aliquando et a sensibus recedit speculando. An non est honoris et glorie voluptas multo iocundior et diuturnior quam veneri. An non dulcior est boni acte vite laus quam cibis ipse vel potus. Bibit sapiens atque edit ut vivat. tua lex id vitam appetendam homini existimat ut edat et bibat. Sicut in hoc seculo carnis fuit legislator tuus ita et in futuro carni studendum putavit. neque curavit satiare mentem cui omne studium fuit implere ventrem. atque in ea re summum bonum esse putavit. quod neque gentiles philosophi propter paucos admisissent. nisi quod summa fuit de supremo bono diffusio. Alii in doloris propter felicitatem posuerunt. ut dicimus. Alii in honestate voluptati pinxerunt. ut calypso et sinomachus. alii in sciendi erilis. alii in sola virtute atque honestate. ut zenon et stoici. alii in bonis animi et corporis et fortune. ut aristoteles et peripatetici. Soli aristippus et epicurus et eorum scola summum bonum in voluptate locaverunt. atque his tua lex conformis est qui ferunt omnium propter et fecerunt sententiam fuisse. nec tamen illi in eo errore fuerunt ut hanc felicitatem in altero seculo expectarent quibus future vite spes nulla fuit mortalem aiam existimantium. nisi philosophi summum bonum nec in terra nec in sensu. sed in celo et in deo querendum censent. et eo satianda mentem existimant. Et nam instituit nos ut celum aspicientes eo votis omnibus aspiremus. sicut est illud poeticum. Deus hominem sublevari celumque videre iussit. et erectos ad sidera tollere vultus. quod nescit finem bis prestare que sunt ad finem. omnia habet corpora oblectamenta eo repta sunt. ut spes hominis conservari et in suum finem qui est deus per hoc adduci posset. Quis autem ederet aut biberet aut percreandis liberis operam daret. nisi esset in his aliqua delectatio. atque hoc non est finis hominis qui ad deum factus est. et nisi ad deum veniat nunquam quiescat.

scit. nec p carnales delectatōes ad deū ipm puenit. s qnto his magis inersus est
 bō. tanto ē ab ipō dō rnotior. q aliqn eo beator existit. qnto angelice dīneq; na
 ture magis ac magl adheret. Nec curat carnalia desideria q bonis frui spūalib?
 sicut ignis z aq simul esse nō pnt. sic delicias spūales carnalibus nō coherent. tra
 hunt ille ad se humanam nāz et totaz in se rapiunt. nec sentire sūnt que caro ap
 petit. Gustato spū desipit omnis caro. vt inqt vnus ex nris. Qual ex in paradiso vo
 luptates admittit qs nec saloni nec ligurgus pmisit in terra. Quot feditates d ci
 bo z potu. z alijs voluptatibus oriunt. qs in paradiso neptas fuerit noiare. aut ei
 gignerent sine fine homines z impleret omnia nūq; morituri. aut frustra eet p
 mirtio maris z femine sine fructu. que etiaz in h mōdo damnat. Dicl qd g feminis
 opus est si nō est coitus. Dicim? nos qd opus est coitu si nō est generatio. ppter
 voluptatem dices. at h feda voluptas ē z indigna. que paradisu nō ingredit. nā
 quō illic pmitta erit h turpitudine. que h tanq; obscena pbibet. z tm ppter sobolem
 aut euitandi maioris mali cā pmittit. Procrates diuine vir sciencie. venereum
 coitum ptem esse qndam morbi tefrimi existimabat. quem nri comicalē dixert.
 Quis igit bns aliqd humani pudoris. ac vt vbis cuiusdam gētilis vtamur. vo
 luptatib? istis duabus coeūdi atz comedendi. que homi cū sue atz asino cōes sūt
 gratulef. nō sunt h que pia mēs in celo reqrat. Dicis itez nō erit plena felicitas
 in paradiso si aliqd defuerit oblectamenti genus. g vt existimas cū varijs rebus ob
 lectent homines. saltatōe. venatōe. piscatōe. ludo. lucro. cātū. cibo. potu. venere.
 z alijs qpluribus. eadem oia in paradiso tuo reqres z cum dglilio dices. Que gra
 curruum armorq; fuit viuifq; cura. nitētes. pascere eqs eadem sequit tellure re
 postos. Vana h pbia est. quam nullaynq; ciuitas. vñ instituta recepit. nos vt di
 citimus mentis gaudia z spūales delicias qucrim? Beatitudo nra quas expecta
 mus in altera vita. est ipsa dei visio q nihil optabilius inueniri pōt. Videbit em
 brūs anim? z q sē in celo. z q sē celo. qd erit qd ei? aspectū fugiat q videbit vidē
 tem omnia. Que nunc vident obscura de deo. de trinitate. de incarnatōe vbi de
 pcessione sanctisplis. de sacramētis ecclie. de ceteris archanis. tunc apta crunt
 manifesta. nullum deerit oblectamētum. nihil reqret vltra plenus animus. nam
 qd pleno opus est. nihil illi deest q nihil cupit. desideria nra implebit optimus ac
 maximus deus. in q omnia bona sunt. nec vllum cupiditatibus nris relinquet lo
 cum. Erit deus omnia in omnibus q sine fine videbit. sine fine amabit. sine defa
 tigatione laudabit. que lingua dicere. vel qs intellectus cape sufficit illius supne
 ciuitatis qnta sint gaudia. angeloz cboris incesse. cum beatissimis spūitib? glo
 rie pditionis assistere. pntem dei vultum cernere incircūscriptum lumen videre.
 nullo mortis metu affici. incorruptōis ppetue munere letari. Neq; illic beatitu
 do humani corpis in epulis erit. aut in vino aut in coitu. Ex redundantia beati
 tudinis anime glorificabitur corpus ipsum z similitudinem eius induet. Fulge
 bit tanq; sol in conspectu dei. tenuitati eius nulla resistet materia. leuitas z agi
 litas infinita spacia in ictu oculi pmeabit. nihil erit q amplius ledi possit. Inui
 labile erit z impassibile. more anime. Et ita totus homo exultabit z dicet cum p
 pbeta. cor meum z caro mea exultauerūt in deum viuum. Nec frustra erit diffe
 rentia sexuum aut artus reliq; supfluent. resurgent viri z femine integris mem
 bris. z nō solum in spē. s in ipso indiuiduo humane nature pfectio reintegrabit.
 nec tñ animales opationes adcrunt. nec pmirtio maris z femine. qz cessabit cā
 ppter quam fuerat introducta. Erit em ppleta multitudo hominum a deo pfini
 ta. nec vllus erit carnalis appetit. nec pulsabit tēptatio inimici. nō patebit in si
 die locus cū puentum fuerit ad triumphū. Pax ibi fiet incōcussa z qes z summa
 pcorāia vigeat. Quides inē tuam z nraz beatitudines qntum inest. nra felicitas
 nobiliori homis pti. i. anime mēdet. tua viliori. i. corpi. nra mētalis est. tua carna
 lis. Nostra fulgens z mēda. tua obscura z fetida. Nostra cum angelis ipso deo
 communis est. tua cum subis z alijs pecorib? Nostram docti omnes laudant

tuam vitupant. *M*isa celo digna est. tua etiam in terra reprehendit. *S* dices in sacris
 etiam codicibus divina repiri. quod futura vident in celesti iram potu ciboque plena. *I*n
 quod enim ysaias. *F*aciet dominus exercituum omnibus populis in more hominum pinguium. *E*t in sa-
 pientia legimus. *D*iscuit vinum et posuit mescam. *E*t iterum. *V*enite et comedite panem me-
 um et bibite vinum quod miscui vobis. *E*t in ecclesiastico. *L*ibavit illi de pane vite et in-
 tellectus. et aqua sapientie potavit illum. *E*t dominus apud lucam. *E*go inquit dispono vobis sicut
 disposui tibi per me. ut edatis et bibatis super mescam meam in regno meo. omnia haec et
 his similia spiritualia habent intelligentiam. quia de mescam ipsa sapientia non corporalis vel cibi vel
 potus assumit. sed mentalis quod suavis est ac mundus. *M*undus est quod nos expectamus in
 futuro seculo. *T*anto est igitur nostra dignior quam tua felicitas. quanto nobilior et diuine be-
 titudini propinquior. *S* attingamus nonnullas alias tue legis ineptias quod tui sacris litteris ad-
 uersant. tui prophetas rationes excludunt. dicit legis tuus. quod tetigit enim deus manu sua in
 humeros. et usque ad medullam dorsum eius penetravit frigus. quod proinde est actus corporeus
 esse deum affirmet. quia tactus non est nisi per corpus. nos incorporeum dicitur deum. *N*it enim ysaias
 ex ore dei. *C*eli et terram ego implebo. quod non posset fieri si corporeus esset. et propterea dicit
 in psalmis david. *S*piritus domini repleuit orbem terrarum. spiritus inquit domini. non corpus domini.
*E*t iohannes in euangelio. spiritus est deus. *P*rohi deum purum actum dicunt esse principium omni-
 rum. nature omnino simplicem et eternam. quod si corporeus esset. esset compositus ex elementis aut alia
 materia. et posterior suis partibus. neque simplex. neque purus. neque origo rerum. *E*t creatu-
 ras beatissimas ex cellentiores angelos. scilicet nobiliora sunt enim spiritualia quam corporea.
 quod est opinari absurdum. ne dicamus afferere. *N*ec simul stare potest. ut causa sit de-
 us sicut philosophi volunt et recte volunt et propositum inueniatur. esset enim ab alio propositum. et illi
 nos potius diceremus deum quod proposuisset. non est igitur corporeus deus. quia propositum non
 est. *N*ec mouemur. quia in sacris litteris. et caput et manus. et pedes et oculi. et digiti. et
 cor. et venter et membra attribuuntur deo. vnde enim spiritus sanctus quod loquitur in scripturis
 vocabulis quod sunt in usu per similitudinem quidam. sicut dicit. *E*zechiel ex persona dei
 ego visionem multiplicavi in manibus prophetarum assimilatur lumini eis. est enim naturale ho-
 mini per sensibilia ad intelligibilia peruenire. et omnis nostra cognitio a sensu capit ex-
 ordium. *A*ttendit igitur spiritualia nobis in sacris codicibus sub metaphoris corporalibus
 exhibent. quodque ita fit. ut etiam rudes aliquid capiant quod alioquin essent diuine sapientie minus
 dei auditores. *D*ixit propterea. tu machometes. omni peccatorum causa esse deum et exdamas
 bis vobis vitis. *D*eus quibus vis bona. quibus vis malam viam praebes. *M*os mortale
 peccatum auersionem quadam esse dicimus ab ultimo fine. nec possibile censemus deum quod
 ultimum finis est voluntatem cupias a se auertere. esset enim sibi ipsi prius. et si deus omnia
 diligit quaecumque fecit. ut est illud sapientie diligis omnia que sunt. et nihil odisti eorum quod
 fecisti. quod presentaneum est. ut peccati causa sit ipse deus. *C*ui dixit in psalmo david. *O*disti
 omnes quod operantur iniquitatem. *E*t in ecclesiastico legimus. omne detrimentum erroris odit
 deus. *P*ria sunt amor. et odium. *A*udi vltimum intolerabilem tue legis errorem. si no-
 bis inquit aduersa incubunt incubuerunt et ceteris. *S*unt enim iste dies casus atque fortu-
 ne. negat dominus providentiam curare mortalia. *M*os de diuina sapientia dicimus. quod attin-
 git a fine usque ad finem fortis et disponit omnia suauiter. nec summe dei bonitas que-
 nit ea negligere que creauit. propter quod inquit per mattheum dominus. omnes capilli capitis
 vestri numerati sunt. *A*ddit machometes angelos creatos ex flamma ignis et pecca-
 re et mortuos esse. nos cum prophetam dicimus. quod deus fecit angelos suos spiritus. et creauit
 eos ex nihilo. et per hos nobiscum sentientes habemus. quod omnes angelos quos vocat
 intelligentias incorporeas esse dixerunt. nec peccatum in angelis repiri posse censemus
 quod deum in essentia videntem omnia vident. et omnia intelligunt ad suam perfectiorem
 necessaria. nec est in eis ignorantia peccati nostri. *N*ec subiectam corruptioni nostrae ange-
 licam arbitramur. in qua non est materia quod separari possit a forma. si ipsa forma per se
 subsistit incorruptibilis et immortalis. *O*rigenis perclari excellentis ingenii viri. sic
 multa extant perclara opera. ita et nonnulli errores peruersissimi reperiunt. in
 quos vnus ille est. quod demones per dei misericordiam liberandos esse aliquando

a penis asserit. Adunc secut^{us} est machometes. q̄ saluādos p̄ alcoranū malos ange-
 los affirmat. Mos cū ysaia de oib^{us} dānatis siue hoib^{us} siue angelis vnaz sniam
 bēm^{us}. q̄ vni^{us} cor^{poris} nō moriet^{ur}. 7 ignis cor^{poris} nō extinguet^{ur}. Et saluator in euāgelio
 damnat^{us} in vltimo iudicio ignē cēnū repromittit dyabolo 7 angelis eius p̄patū
 Quid q̄ tuus legiser aiaz humanā portōz asserit aie dei. sic nōnulli p̄bi palaz tra-
 diderūt 7 manichei secuti sunt. Mos humanam aiaz ad ymaginē 7 silitudinē dei
 factam dicimus. sic sc̄ptum ē in genesi. Faciam^{us} boiem ad imaginē 7 silitudinē
 nrāz. qd̄ de aia dictū est nō de corpe. q̄ si aia hois portio eēt dei. eēt vtiq^{ue} deus. nec
 esset homo nō deus. qd̄ dicere stultissimū est. cū manifestū sit labi hois animam
 a bonitate in maliciam. a veritate in errorem. a gaudio in tristitiā. a spe in despa-
 rōem. qd̄ est a dei sba penitus alienū. Nec illud rep̄ est. q̄ in vīa lege tradit^{ur}. ani-
 mas hoim ex materia. p̄ductas esse oēs. Asserunt em̄ p̄bi ab extrinseco esse homi-
 intellectum. s̄ q̄ inatus sit spūs vite iussu dei. Et theologi rōnales animas oēs
 ex nihilo creatas dicūt. 7 adam cū factaz vidisset feciam. Hos inq̄t de ossib^{us} meis 7
 caro de carne mea. nō dixit anima de aia. Et p̄ba in ps̄. canit. Qui finxit sigilla-
 tim corda eor^{um}. ponit em̄ cor p̄ anima qz sedes eius in eo est. Et deus sibi aiaz p̄-
 ductōz referuauit. p̄p̄ ear^{um} dignitatem. q̄ p̄ ysaia ait. oēm statum ego feci. qd̄ in-
 telligit de statu sp̄iali. q̄ est rōnalis anima. Preterim^{us}. q̄ celum ex fumo factum
 dicitis. qd̄ si ver^{um} eēt corruptioni subiaceret. Preterim^{us}. q̄ solē 7 lunam eq̄les ab
 initio stutis 7 luminis tuus p̄ba testat^{ur}. Mos dicim^{us} celū ex nihilo creatū 7 duo
 luminaria magna fecisse deum ab initio. luminare maius vt p̄fesset diei. 7 lumina-
 re minus vt p̄fesset nocti. Ad illud trāsim^{us} qd̄ in vīa lege dulcissimū. 7 saluberri-
 mum eē putat^{ur}. Vxoies multas ducere. q̄ si deo placuisset. creato hominē ab ini-
 tio nō vnā tñ sociāz p̄buisset s̄ plurimas. nec dixit deus relinq̄t hō patrē 7 ma-
 trem 7 adherēbit vxorib^{us} suis. s̄ vxori sue dixit. Nec amicitia inf̄ vīz 7 vxorem
 vera eē pōt vbi nō est eq̄litas. cū vir plurib^{us} misceat^{ur}. mulier vō vni tñ adhercat
 cui^{us} ē in alias plures distrahe^{re} amor. Nec p̄p̄ea numerus hoim auget^{ur}. qz plures
 vni nubāt femine. naz totidē viri p̄uati piugio sine ple decedūt. 7 p̄ftim cū mulie-
 res numero pauciores existant. Iniq̄ insup res vī 7 nālī aduersa libertati vnus
 vrbis ciuī alios multiplici inrimonio vti. alios in solitudine tegere. Nec p̄p̄ea
 laudanda p̄suetudo. q̄ in veteri lege plerosq^{ue} sanctos viros pluribus vxorib^{us} fu-
 isse p̄iūctos legimus. qz nō id ex lege aut ex voluptate fecerūt. s̄ dīna qdam dispē-
 satōne. 7 ad sobolē p̄creandam q̄ cresceret in cultu dei. Tacemus de diuortio qd̄
 p̄mittit apud vos s̄ legē euāgelicā. 7 de adulterio 7 fornicatōe 7 alijs scelenibus
 que l̄z antiq̄ lex detestat^{ur}. 7 noua. p̄sūs abomine^{re}. apud vos tñ p̄cessa vidēt^{ur}. Nō
 est qd̄ omnia tue legis errata p̄curramus. qñ neq^{ue} nobis scribēdi neq^{ue} tibi legen-
 di satis ē ocij. Et tūpse. p̄ tuo ingenio multa intelligis adeo stulta eē. vt nulla pos-
 sent rōne defendi. Tota de deo qd̄ est. b̄ omnia referunt^{ur}. totuz in b̄ p̄sistit. vt xpm
 ihm deum esse credamus. q̄ p̄cesso necesse est eius legi obedire 7 eius v̄bis crede-
 re. q̄ verax est 7 mentiri nō pōt. In eius lege trinitatē. de q̄ supra diximus inveni-
 tate dinitatē p̄p̄imus. 7 incarnatōz v̄bi. 7 p̄cessionem spūs sancti. 7 reliq̄ omnia
 q̄ retulimus vsq^{ue} ad extremū iudiciū. Qz aut xpc deus sit. naz supra oñ sum est ex
 veteri lege atz p̄p̄bis. Licet etiam ex tua lege monstrare. que p̄p̄bam 7 sc̄tm vīz
 fuisse xpm asserit. Si p̄p̄ba 7 sanctus s̄ verax. si verax 7 deus. nam deū seipse te-
 status ē dicens. Ego 7 pz vnum sumus 7 q̄ videt me videt 7 patrē. 7 si credit^{ur} in
 deum 7 in me credite. 7 alia multa h̄mōi p̄ que diuinitas xpi colligit^{ur}. 7 eq̄ cum pa-
 tre 7 spūs sancto maiestas. Bene est igit^{ur} vt legem nrām amplectaris. q̄ verax est
 7 salutaris a deo data. 7 tuaz relinquas in q̄ non veritas neq^{ue} salus. homo illam
 tulit. peccatis 7 ignorantia plenus. Intellexisti q̄nta adducimus ex veteri lege
 testimonia q̄bus deus oñ dicit^{ur}. 7 homo xpc ihs 7 p̄ nrā salute supplicio crucis affe-
 ctus. Audiuiisti sacrosancti euangelij attestaciones. 7 ipsius xpi voces q̄ tua lex
 sanctū bz. Quid igit^{ur} obstat baptismo. q̄s p̄hibet aquam. q̄ morans ingredi.

tam tandem salutis iter cum p̄cellentibus viris 7 maghis impatorib⁹ ad eternā
 salutem sub xp̄o puenies. Diximus de constantino seniore 7 philippo q̄ rempubli-
 cam tenentes in xp̄m crediderē. post constantinum creati cesares idem iter secuti
 sunt et in fide nra dormierūt. excepto iuliano apostata q̄ ex monacho cesar fact⁹
 transiit ad ydola. q̄ vitam laxiorem pmittebant. s̄ ille in bello parthico penas
 dedit et sagitta p̄fossus i incertū missa. coactus ē cadēs dicere. Tūc i galylee. sic
 em̄ p̄ ptumeliā vocabat xp̄m. Fūit et aliq̄ scismatici et heretici. q̄ et si xp̄iano
 noie nō tñ recta incessest via. Impatores xp̄iani nullo errore polluti inuēti sunt
 iovinianus. gratianus. iustinianus. valētinianus. iustinus. duo theodosij. archa-
 dius bonozius. karolus magnus. ludovicus. et plures franci et theutonici. tres
 othones. henrici aliq̄. et nō pauci sub alijs noib⁹. Preterimus alios reges sa-
 maclaros. q̄ vñ in gallia vel in hispania vel in anglia vel i alijs puincijs xp̄ianis
 sacri initiati fuerūt. et i dño mortui ad vitā credunt̄ miguisse bt̄z. cū his nō ē cur
 te pudeat xp̄i iugum subire et sub eo regnare. p̄ quē reges ignāt et legū pditores
 iusta decernūt. Multos iuenies reges q̄ te colētē xp̄m honorabūt. et si aliq̄
 horrebāt reges xp̄i nomen. et p̄t ydola xp̄ianos p̄seq̄bant. postea tñ p̄t xp̄m
 ydola deleuerūt. Nonesta h̄ societas est cū q̄ te vocam⁹ in viam veritatis et pacis.
 illa n̄b̄l dignita t̄z bz cū q̄ te tua lex in deuia rapit. nā p̄ter othomanorū familiāz
 de q̄ natus es et illustres. p̄genitores tuos. q̄s est. q̄ magnopelaudari in sarace-
 nos queat. Celebrať saladinus q̄dam. et aliq̄ pauci nomen bñt. q̄ res mēoria di-
 gnas gesserūt. Et xp̄ianorū excellētissima noia oēs h̄storias impleneť. noti sunt
 in syria et in egypto et in asia. godefridus. balduinus. bobamundus. tancredus.
 conradus. philippus. et aliq̄ admodū multi q̄ ab extremis galliarū et germanie fi-
 nib⁹ cū ingentis copijs hierosolimaz petiere. iterq̄ sibi p̄ medios hostes ferro
 pauere. Hos tibi comites damus. cū his te xp̄o iungere cupi⁹. honestiores bi so-
 ci sunt q̄ egiptij effeminati. aut ibelles arabes. Tua origo sic accepim⁹ scythi
 ca est. in scythas multos fuisse viros in armis clar⁹ mēozietradit. q̄ vectigalem
 asiaz pluribus seculis tenuerūt. et egyptios vltra paludes eiecerunt. Non sunt
 p̄pandi aut egiptij aut arabes scythico generi. nō est forti et gnano eq̄ societas.
 Mirādum est tantum potuisse suis fascinatōibus arabes. vt audaces et p̄stan-
 tes scythas in suam societatem adduxerūt. Quid dicimus societate. non est h̄ so-
 cietas. seruitus est q̄n eorū legi subiectus es. que vñam lex eēt et nō deceptio ac
 p̄stigiū. Conformior tibi cum xp̄ianis societas erit. fortibus viris facile amica
 tur fortis. vtus vtuti placet. Pulcra et stabilia sunt in eq̄les p̄sortia. si eadem re-
 ligio est idemq̄ cultus dei. Age igit. accipe xp̄ianos socios accipe fidē et baptis-
 mum. q̄ te hic faciet in terris magnū q̄ ad viteris. et post obitum in celo beatū
 reddet. Audisti p̄missa euangelica. et quō cuncta que diximus veteris legis au-
 ctōitate p̄bant. S̄ times ne te decipiamus. recordaris tui legislatoris q̄ asse-
 rit legem et p̄phas a iudeis. euangelium a xp̄ianis esse corruptum. tantumq̄ de
 veritate vel noui testamenti vel veteris remansisse. q̄tūm alkorano p̄tinet. Ex-
 ploratum id forsitan arbitraris et ver⁹ esse. atz idcirco testimonijs nris non ad-
 bibes fidem. nec baptizari audes aut in xp̄m credere. Attinaz tam bonus fuisset
 tuus legifer q̄ callidus. tam verax q̄ vsutus. tam iustus q̄ iniquus. tota est arti-
 ficiosa et fraudulēta lex eius. naz q̄ diuini sibi abesse auxilium nō ignorabat. ad
 humanas p̄fugit astutias. cupiebat legē edere q̄ sibi nomē daret. famiamq̄ etiāz
 p̄ flagitia exoptabat. vt nicostratus ille q̄ dianē epbesie tēplum incendit. et ani-
 aduertēs antiquā et nouā legē. q̄uis honesta eēt. durā tñ vulgo videri et suatu
 difficilē. fieri posse existauit vt innumerabiles ppli i suas traditōes p̄derēt. nā gē-
 tiles q̄uis laxiori lege tenerēt q̄ xp̄iani. p̄tinctiā tñ. et modestiā et frugalitātē cō-
 mēdabāt. 7 p̄bis aulcatabāt vt amatorib⁹ neq̄ sinebāt suos ciues corūpi vi-
 cijs aut voluptate marcescē. creuit igit secta saracenoꝝ lūia vicioꝝ. placuit vxo-
 res ducē q̄t mallet. eas dēq̄ diuinitē cū displicē cepissent. h̄c p̄cubinas q̄ plures.

et in omne libidinis genus posse, proolui, indulgere ventri cum cuncta quæ vellet et ori propter
 vinum, vniuersis in ergi voluptatibus. Et si enim aliqui ieiunia in lege tua precipiunt,
 id etiam ad irrita dā voluptate factū ē. Nam saraceni die ieiunantes, nocte quælonga
 est epulantur et bibunt, nec aliam ob causam vini usus inēdictus est, nisi quia noceret in ar
 denti terra quælibet est arabia, et maior est in frigidis voluptas poculis. Hoc vnum igitur
 machometus inuentū fuit, ut legem, propararet suam, ea precipiens quæ grata eēnt au
 ditoribus, et maxime plebibus, quæ iumentis similes existunt, nec fefellit eum opinio in
 hac parte. Placuit noua lex et breui tempore ita coaluit, ut in multis populis, gentibus ac lin
 guis reciperet, cui fundamēta in voluptate iacta fuerūt. Neque sicut agricola non im
 prudens postquam vineam plantauit fossam circumducit et sepe in, ne destruat a feris
 ita et machometes suam legem proparare ac munire statuit. Animaduertit hō sagax
 duobus modis suum dogma procelli posse atque profundius, aucte, scilicet, et ratione. Neque aduer
 sus hō duo que poterant inueniri remedia non neglexit, auctoritati apposuit, quod
 paulo ante retulimus, antiquam, scilicet, et nouam legem deprauatam eē, nec quicquam veri
 restare nisi quod alcoranus hiet. Rōni arma obiecit, iubens ne quippiam de sua lege
 disputaret, neue rōem quereret, in eum quod pro niteret ferro vindicadū eē, atque bimōi
 vallo suam legem callidus veterator dimuniuit. Sed non est hō adamantinū murus, ne
 que ferreus neque ex viuo lapide, fragilis materia est creta et luto munita domus,
 facile oppugnabit neque resistet telis nostris. Facile ruunt edificia in arena fundata,
 aggrediamur hō telis tue legis munimēta. Corruptōs in primis sacraz lraz obijci
 tis, hō ei probandum fuerat quod factum asserit, nobis satis erat negare factum, libet
 tecum aliter agere, et aptam tui legislatoris calumniam ostendere. Lex iudaica quam
 moyses et prophete tradiderunt antequam machometes nasceretur pluribus seculis scripta
 fuit, et multis in locis promulgata, et in alienas translata linguas, nec fuit vnus in
 presens plurimi. Rogante ptolomeo philadelpho, lxx, presbiteri legem interpretati sunt
 et proferunt, quæ etiam et theodosion et symachus et alij vetus testamentum
 tradiderunt. Facta est antiqua lex et greca et latina multis etatibus antequam tua
 promulgaretur. Implete sunt omnes bibliothecæ moysaica et aliorum prophetarum traditōe
 alexandrie, rome, athenis, cartagine, syracusis, toleti, lugduni, et in omnibus
 locis que insignia eēnt, siue apud grecos siue apud latinos, vetus testamentum
 ex hebraica veritate traductum, et habebat et publice legebat, quod ille iudeus tā
 potens fuit quod corrumpere legem vbiq; gentium potuit. Hōdum natus erat xpc, cuius
 lxx, interpretum editio facta est, quod tpe nulla erat causa corrumpende legis, cū nulla
 esset cum xpianis nondum natis de lege ptenctio, nec propter alios oportebat legi
 aliquid detrabere, quod legem non acceperant, nec propter se quod talem acceperant et laudabat
 Si qua corruptio interuenit, in ea potuit interuenire que apud hebreos reman
 sit, nō in ea que in latinos et grecos diuulgata est, et per infinitas diffusa, puincias
 quæ nec iudaica corrupta est quod vsq; in hanc diem cum greca et latina traditione
 concordat, difficilis ac pene impossibilis fuisset corruptio in tot manibus. Macho
 meti leue fuit vnum codicem corrumpere et illum tanquam verum bis tradere quod sibi ab
 initio crediderunt, quod si multi sunt hodie apud vos codices vni proptinentie, nō tū
 idcirco veritas in eis est, Ab vno enim quod falsus erat, emanantes omnes falsitates
 ptenent, quia non defluunt ex amaro fonte dulces riuuli. Querim, ex te magne prin
 ceptis, si te iudice duo rōnum codices asserant, quæ alter ex altero transcriptus cri
 stat et in eo de quod est facta transcriptio. Sempromi, mille debere talenta scribere est,
 in exemplari duo milia, cui potius fide dabis, an non exemplo magis quam ex plato,
 hebrei parentes antiquæ legis existunt, et apud eos exempla legis hñt, apud alios
 exemplaria. Rursus ex te querim, quatuor inueniantur rationum libri apud quatuor
 negotiatores, scium, gaium, titum et sempromium. In eo quem sempromius producit, cre
 ditor ipse lucij in centum talentis scribere inuenit, in alijs debitor, cui credes, quod rñde
 bis, an nō tres libros vni proferes. Lerte nō dubitabis proferre, Si ita iudicas soluta
 quod est, Quatuor libri vetus hñt testamētum, vñ est hebreorum, alij gentilium, et tercius

xpianorum. vltim^o saracenorum q^{ui} a ceteris discrepat. Medar. n. est n^{on} reliq^{ui} cōfo: mes
 inueniunt. Māⁿ t^{em} greci q^{ui} gētiles erāt an^{te} xpī aduētū: t^{em} latini an^{te} machometē vet^{er}e
 stamētū nō alio mō habuerūt q^{uam} nos hodie habem^{us}. Hoc fortasse inficiari posses
 q^{uia} nō repiūt hodie gētiles q^{ui} bibliothecas hēant vet^{er}es. S^{ed} mēroga iudeos inue
 nies vera eē q^{ui} dicim^{us}: t^{em} ad huc extat ioseph^{us} bebre^{us}: q^{ui} trāslationē antiq^{ue} legis i ma
 nu ptolomei quē noiaui^{mus}: gētilis boīs attestat^{ur} factā: ex q^{ui} postea traductiones
 emanarūt: q^{ui} vsq^{ue} in hāc diē pseuerāt t^{em} bebraice vītati cōcordāt. Stulta ē igr^{it} ma
 chomet^{us} fictio t^{em} turpis inuētio: nec q^{ui} cōp^{er} bz vīlile: nec tā p^{er}fatidicē q^{ui} irriliōe digna
 ē: q^{ui} dicim^{us} de vet^{er}i testamēto idē l^{ex} de nouo intueri. q^{ui} nec ab vno scriptū ē: nec
 in vna lingua: nec i vno loco: nec in vno t^{em}p^{or}e: t^{em} t^{em} vna snia ē: t^{em} vnica p^{er}cordia. Q^{ui}
 greci b^{er}nt: b^{er} latini: b^{er} bebrei. b^{er} syri armeni: b^{er} oēs barbari xpī colētes: q^{ui}uis bere
 tiā aliq^{ui} ad tuēdos errores suos corrūpe nōnullos codices ausi fuerūt. Quid ages
 q^{ui} dices: cui fidē adhibeb^{is}: an soli saraceno: an latino: an greco: an bebraico. M^{an}
 toantiq^{ue}or^{um} xpīana lex q^{ui} saracena. Audita ē i oī terra euāgelij tuba: sicut scriptū
 ē. In oēm terrā eruiūt son^{us} eor^{um}: t^{em} i fines orbis terre vba eor^{um}. Vulgata ē t^{em} recepta
 lex xpī p^{er} totū rōanū impū. p^{er} vsq^{ue} tu^{us} legisfer p^{er} dīret i lucē. Et idē euāgelij q^{ui} nunc
 habem^{us} oēs gētes suscepe. Nec fuit maiorib^{us} n^{ost}ris aut facultas corrūpēdi rē adeo
 vulgatā aut necitas cū nō eēt machometes cū q^{ui} de fide p^{er}tederēt. Corruptio ei ne
 cessaria fuit q^{ui} nouā legē edē voluit: vet^{er}i t^{em} noue p^{er}uā: nec dubiū faciet iustus iu
 der q^{ui} xpīano maior fides adhibēda sit v^{el} xpī legi q^{ui} saraceno. Ip^{se} n. p^{er}uator ē
 sue leg^{is}: t^{em} manet i traditiōe patrū. Saracen^{us} ab ea recessit t^{em} inuētiōes sēq^{ui} nouas
 q^{ui} sui maioris igrāuerūt. Euāgelia ap^{ud} nos q^{ui}tuor: recepta sūt: q^{ui} sūma diligētia
 vigētī studio. t^{em} acri discussioe: sci patres i gnālib^{us} p^{er}clis nō p^{er} amplexi sūt q^{ui} eē
 verissima mulq^{ue} modis recognouerūt: nō ē igr^{it} q^{ui} tu^{us} legisfer de corruptiōe sacrarū
 l^{ex}az possit objicē. De ciuitate d^{omi}nī q^{ui} ē ecclīa inq^{ui} in psal. v^{er}o. Fūdauit eā in eternū
 M^{an} eēt fūdāta in eternū ecclīa: si fūdāmētū ei^{us} q^{ui} ē euāgelij violari aut corrūpi
 potuisset. Nec v^{er}z fuisset q^{ui} ait p^{ro}ph^{eta} baruth loquēs de lege dei: lex q^{ui} in eternum
 Nec illud staret q^{ui} dīcēt in cēnū p^{er}manet v^{er}bū tuū: t^{em} i seculū seculi vītās tua. Nec
 isaīas vera fuisset de xpo locutus dicens. Sup^{er} solū dauid t^{em} sup^{er} regnū eius sede
 bit: v^{el} cōfirmet t^{em} corroboret illud in iudicio t^{em} iusticia vsq^{ue} i sempiternū. Hos ga
 briel angelo credim^{us} q^{ui} de xpo mariē virginī ficat. Dabit illi d^{omi}n^{us} de^{us} sedē dauid
 patris eius. t^{em} regnabit in domo iacob in eternū. Quomodo regnat xps. in domo
 dauid nisi per fidē. Quomodo per fidē nisi p^{er} euāgelij. Quomodo p^{er} euāgelij
 in eternū si corruptū est euāgelij. mendax lingua. falsa calumnia. Ego vobiscū
 sum inquit d^{omi}n^{us} vsq^{ue} ad p^{er}sumationē seculi. Et osee p^{ro}ph^{eta} verba ad ecclīā conse
 runt. Sponsabo te mihi in fide vsq^{ue} in sempiternū. Et ad petrū vicariū suū inq^{ui}
 saluator. Tu es petrus t^{em} sup^{er} hāc petrā edificabo ecclīaz meā: t^{em} porte inferi non
 p^{er}ualebūt aduersus eā. Et iterū. Rogauī p^{ro} te petre v^{el} nō deficiat fides tua. Pre
 ualuisse porte inferi t^{em} defecisset fides petri. si falsū esset euāgelij q^{ui} sequimur
 Sed manet fides magni pastoris in ecclīa romana: que nūq^{ui} inuenta est errasse
 neq^{ue} errabit in eternū. Magistra est emⁱⁿ t^{em} mater oīm fidelij t^{em} disciplina veritat^{is}.
 Caue machometes caue magne p^{ri}nceps ne sequaris erro^{re} p^{ro}ph^{eta} birij sicili: qui
 tue legi consona dixit. Is ex xpīani sinu ad idola trāsīēs: ait se deos cōsuluisse q^{ui}
 de xpo sentirent: t^{em} illos respōdisse bonū virū fuisse xpī. sed peccasse discipulos
 eius. qui diuinitatē ei attribuerāt quā sibi p^{ro}p^{ri}o nūq^{ui} erogasset: hoc deor^{um} testimo
 niū est idolor^{um}. que tu demonia esse non dubites. An nō intelligis fraudem: an nō
 vides tui legisferi t^{em} demonū esse v^{er}ū argumentū: v^{er}ū collusione: v^{er}ū fallaciaz. t^{em}
 xpo dyabolū inuidere eiusq^{ue} glorie t^{em} maiestati detrahere. Cuius cōsilio atq^{ue} sua
 su tua lex edita est: euangelice atq^{ue} mosayce cōtraria. Dices pari modo xpīanas
 legē mosayce aduersari. Māⁿ que iussit moyses: plurima vetat: t^{em} p^{er}mittēs que ille
 vetuit. M^{an} scis antique legis archana que diu grauida fuit. noua in vtero gerens
 t^{em} cū statutū diuino cōsilio tēpus venit eā pepit: Quidit ieremias p^{er} spiritū legē hāc
 cc

nouā cū ait. Ecce dies venient dicit dñs: et feriā domui isrl' et domui iuda sedus no
 uū. nō sū pactū qd' pepigi cū patrib' eoz: s' hoc erit pactū qd' feriā cū domo isrl'
 Nost dies illos dicit dñs: dabo legē meā in viscerib' eoz: et in corde eoz scribam
 eā: et ero eis i deū. Nouū sedus inq't: qz baptisim' circūcisioni succēssit: et legē meā
 inq't scribā in corde eoz. qz vetus lex in tabulis lapideis scripta fuit. Noua p' cha
 ritatē i corde hoim radicata: et ero eis in deū: qz noue legis auctor et p'mulgator
 xps dē' et hō est. antiqua p' moysen innotuit tm̄ beiem: et adueniēte p'fecto euacua
 tū est imp'fectū nec ampli' in p'picio nobiscū dē': s' in corde pascit: dicentē ap'lo.
 Licet circūdamini nūl' p'dest vobis. Nec vltē' ceremonie legis hnt locū. venit. n.
 ille de quo loquit' in deū. moyses. p'ba. De gēte tua suscitabit te deus. ipm sicut
 me audies. Et subdit. Donā verba mea in ore eius: loquet' qz ad eos oia verba q'
 p'cepero illi. De xpo bec. p'ba locutus ē ex ore dei qd' verū erat os: in cui' aduentu
 legata et cerimonie defutura erāt: sicut apud matheū scriptū est. Lex et p'p'he vsqz
 ad iohēem. Gacta. n. q' veteres obseruabāt: annunciatiua crāt vlturi xpi: q' in eius
 aduentu cōpleta cessauerūt: et alia instituta sūt: virtute maiora: veritate meliora:
 actu facilioza: numero paucioza. Et sicut sacerdotiū mutātū est. sub cui' admini
 stratione lex erat: ita et legē mutari oportuit. Nō est igi' aduersa veteri noua lex
 q' in ei' ventre cōdusa erat. Et adueniēte xpo et euāgeliū luce clarescēte patet facta
 circūcisioni et alijs cerimonijs antiq'tus obfua: sicut p'finitū erat finē imposuit.
 Est aut' xpiana lex tāto dignior q' iudaica: quāto nobili' ē oraculū dei q' hois. Co
 gnoscis iā (nisi fallimur) veritatē et maiestātē n're legis: nec vtilitatē ignoras: in
 cipit qz de tua diffidere et ardes desiderio disputādi: vclisqz lati' cūtra discuti. Sz
 obstat legifer tu' et inq'rere verū. p'bibet: et interminat et clamat: nō est mea lex q'
 disputationi subijciēda sit. Caue ne qd' loq'ris arma sunt in manu tua: dum mihi
 credis multū imp'p' adeptus es: q' nō audiūt meā vocē gladio p'terendi sunt. En
 sis mee legis dignitatē tue ē. In arabia ortus eius fuit. ex quo principio quātum
 creuerit video. Egyptū adici meē legi: et syriā et mesopotamiā: et libyam et numi
 diā et mauritanā: et p'te hispanie: et diuitē asiā: et doctā greciā: et fortē traciā: et nobi
 lē macedoniā. Sūt et alie q' plurime regiōes sub impio mee legis. que armis non
 verbis q'site sūt. muliebre est s'ba s'bis reuellerē: viri ferro decertant: si nō fuisset
 vera mea lex. nō dedissent superi impio nō nec nō dñatōdi nōstre tātos successos
 atqz p'speritates. Amat nos dē' et legis odorē sentiēs gratulat': et sternit iter vi
 ctōrys n'ris. Sais q' feliciter sepe in hostes pugnaſti: et modo in p'oto et sepe i gre
 cia. En fili qd' cogitas: qd' moliris: tot triūp'his sub mea lege illustrat' xpm seque
 ris cui' cultores strauisti toties: et interitionē vsqz cecidisti. Caue ne meā linquēs
 legē: relinquare sis a deo. Credim' bis te verbis nō parū cōmoueri: et aliquē inesse i
 tua mēte timorē. Sz audi q' inanis est timor. Dis q' maluz facit inq't in euāgeliū
 veritas odit lucē. Fures noctu domos p'fodiūt: et in obscuro adulteri latitat: nō
 adhibent testes q' peccāt: nō sūt de p'bendi mēdaces. Cum bis sentit tuus legifer.
 Creſc' ne disputando sue legis vanitates innotescāt. Creſc' ne pudenda sua de
 tegant: p'obibet disceptari verbis. armis defendi suā legem: iubet: nec aliū iudi
 cē q' ferrū deponit. Multūqz gloriat' de sue legis incremēto: dixim' cur creuerit
 plēbes voluptas allerit: neq' inficiamur multas tue gentis victōrias: p'artas et
 ingētia p'fecta bella. Et tu ipse in p'lijs clarus euasisti. Viciſti hostes nō paucos et
 triūp'baſti sepe. fuisti cū etiā aliqñ victus. Parua xpianoz man' tuas ingētes
 copias vt ante dixim' apud cōfluētes sanū ac danubiū paucis ante annis dele
 uit: nō milites veterani: nō duces in bellis ante. p'baſti. nō vñ nobiles armis po
 tentes et equis: sed pauci cruce signati. ex agris collecti: inermes et nudi: fide tm̄
 armati. ferro fulgentes et auro tuos fuderūt exercitus. Qz si victōria veritatē legi
 ostendit: hoc vno p'lio satis admonēbare: in quo inulti fugerūt paucos: tue victō
 rie nūl' mirabili habēt ad quas nūq' sine grandi tuoz p'rogatiua ventū est. Sed
 quid agim' nō bis argumētationibus stat recta fides vici iudi hostes imperium

teneo. Si sic licet arguere vera fuit sub alexandro in agno tot victoribus illustrato: et
 sub eius successoribus religio: quod et in grecia et in asya et in syria. et in egypto et in libya
 et in perside et in scythia et in indis regnauit: impio per arma questito. Tera est romano
 rum fides usque ad portum constantinensem: quod orbem sibi ferro subiecit: et omnes domuere quasi adie
 re gentes. Scimus tamen et alexandrum et eius heredes: romanos et qui sub eis erant: iudeis exce
 ptis. idola coluisse: alij iouem: alij martem: alij mercurium: nonnulli solem et alia sidera:
 multi et ut egyptij aialia bruta colebant: quasi nescit inquit vnus ex poetis voluit bibu
 me: quia demes egypti potetia colat. crocodillon adorant. Et quod stulti fuerit et allu
 et porcos et cepe in numina posuerit. Declaretur egyptiorum victorie memorant.
 sicut de osiridi predictum est qui victum pagrauit orbem. et deos egyptiorum recipiemus: et ve
 ram eorum religionem fatebimur quia vicerunt. Non enim sic ro suadet: neque sic iudei sentire:
 qui victi ab assyrijs et ab antiocho et a romanis et in fuitute ducti: non tamen victorum
 leges de his acceperunt: sed victi et angariati et mille modis oppressi in sua lege manse
 runt. Nec nos christiani cum plio supamur aut alijs calamitatibus affligimur. legem nostram
 aut relinquimus aut accusamus: sed arbitramur pium deum. nos tamen filios propter peccata qui
 committimus verberare. quia non paremus euangelio: non seruamus legem nostram: neque mane
 mus in traditione sanctorum patrum: sed victi fragilitate aberramus et labimur ut boies. Ipse
 vero lapsos corrigit et plagis inulens iniquitates emendat. Cogitamus errata nostra: et
 considerantes qui fecimus: inuicem esse penam quam delictum non ignoramus. Si cadimus in bello: si
 amittimus regnum: si in go seruituti opprimimur dicimus cum danieli propheta. Deum esse in ce
 lo qui reuocat mysteria: mutat tempora: et transfert regna ut vniuersi cognoscant: quod dominus ex
 cellens in regno hominum: et cui voluerit dabit illud. Mouimus deum et iudeos et christianos
 posse cum velit: et voluisse aliquando alteri secte hominum subiacere propter offensas populi: qui cum ad
 iracundiam peruenit: et conuersi ad eum non desperamus misericordiam persequi. Quis enim ira
 scit deum ut inquit propheta non tamen obliuiscit misereri. Nonne et est benignus nec deserit clamantes
 ad se. Absit autem ut propter victoriam meliorem esse credamus religionem victorum. Sic enim fa
 ctum esse videmus. omnes qui vicerunt hebreos melius de deo sensisse quam ipsi victi: quod neque tu diceres
 neque tuus legifer qui defensionem sue traditionis in armis collocat et omne gentium rationatio
 nis effugit: maximam iniquitatis indicium. Non sic beatissimus petrus qui donatus a christo domino ce
 lestis regni clauis et pastor constitutus gregis christianae. paratum se ait ratione omnibus reddere
 de ea qui erat in ea fide. nec aliter suos auditores edocuit beatus laurentius martyr
 Nea non inquit obscurum non habet forma luce clarescit. Et in euangelio: non probat dominus
 eum qui lucernam accendit et sub modio ponit. sed super candelabrum eam esse vult: ut lu
 ceat omnibus qui sunt in domo: et predicari verba sua super tecta iubet: et de seipso di
 cit. Ego palam locutus sum mundo. Deceptores et pseudo prophete in angulis predicant: et
 volunt occulta esse quae dicunt: at iuramenta taciturnitatem erigunt. Sicut rome accidit
 in his qui bacchanaria celebrabant. In occulto cum deo suo sacrificantes nullum flagi
 tium libidinis mittebant quod si alia non essent aduersus tuam legem iudicia: hoc vnum suffi
 cere potuit: quia prohibuit eius lator in disputationem venire. Sciebat non equum esse
 neque vera quae tradiderat. Videbat veterem et nouam legem contra se stare: intueba
 tur philosophorum acutissimas rationes sibi aduersas esse nec sperauit in cetum ho
 minum aut in scholis virorum excellentium sua deliramenta posse defendi. Aduer
 tit homo sagax et ingeniosus in malis gentiles qui deos colebant damnatos esse:
 et iam prope modum exterminatos: nec iudeis locum esse quorum lex translata
 esset cum sacerdotio ad christianos. Cumque statuisset nouam legem idemque sibi no
 men daret: sperauit quod modo euenit: iratus deum christianis. qui sua legis man
 data transgrediebantur aduersus transgressores victoriam concessurum atque id
 circo sue legis defensionem in armis collocauit. quam alioquin hominibus gra
 tam propter licentiam voluptatum non ambigebat: dyaboli hoc fuit inuentum: anti
 quus hac viam sue nequiae serpens excogitauit: qui cum vidisset sese procul eijci
 ex christiana religione augescere: idola delere: nec amplius deorum multitudinem
 locum esse. sed vnum tantum deum adorari cum patre et spiritu sancto Iesum christum

deradio impante: machometis spiritū excitauit: eūq; sibi ministrū elegit boiezva
 nū pū idolatrā: fortuna paupem: mēte supbū: natione arabē: cōsilio vīsus quorū-
 dā iudeorū: xpianorū puerorū: inter quos fuit sergū? spiritu ambitionis inflatus
 legē terciā edidit: ex veteri et noua cōstatā: multis ineptijs extrinsecus adieci. Le-
 gē dicitur? qz ipse legē vocat: nos blasphemā rectius appellabim? rugasti fronte:
 auertisti oculos: horruisti: turbat'es: subirat'es: dū h ec dicim? At si veritas ami-
 cus es: audiēda est veritas. neq; tu? legiser si tibi amicus est veritatē interdicet. q̄
 tāto magis amica est: quāto salubrior: et hoi ab ipsa natura cōueniēti or. Audi ve-
 rū et discē quō sit appellāda lex. Legē dicit esse pbi qd rōne p̄cipit. Et sūt qui nil
 aliud legē esse affirmāt q̄ rectā rōne a diuino numine ductam. Quicqd igit rōni
 aduersus est legis noie caret. At tuus legiser rōcinari de sua lege. p̄bibet: et solum
 arma illi suffragari vult: nō est igit dicenda lex nisi ex illis quarū cōditores apud
 isaiā dñs maledicit. Docet nos dauid cognoscere legē dñi: dū ea q̄ p̄p̄ia sūt expo-
 nit. Attēde et videbis an machometea lex de celo et a numine tracta diuino an ali-
 unde. Lex dñi inq̄t p̄p̄ba imaculata cōuertēs aīas testī. dñi fidele sapiētiā p̄stās
 paruulis. Immaculata ē lex dñi: qz mala queq; excludit: neq; libidinē neq; turpi-
 tudinē yllā admittit. Sic apud eundē p̄betā: eloq̄a dñi casta dicunt. Et apd iob
 legat: nō inuenietis in ore meo iniquitatē: nec in faucibus meis stulticia p̄sonabit.
 Et apls lex sancta inquit et mādātū sanctū et iustū et bonū. At quō machometea
 lex imaculata q̄ stupra et adulteria et oēs libidinū maculas ac feditates admittit.
 Dices qz ieiunia qdā p̄cepit et oīones et elemosinas: nō dānam? hec: absit vt ea
 mala dicam? Inuentore corū machometē eē negamus absq; machomete scieba-
 mus hec eē bona. Ieiunauit belias: ieiunauit xp̄us: orare et frangere esuriētī pa-
 nē suū et egenos et vagos i domū ducē: multo antiquus ē q̄ tue legis inuētū. Dul-
 ti nos legislatores ad opa pietatis inuitarūt. Verū adulterari: fornicari: seruire
 ventri: et in sceno voluptatū iacē: sol? tu? legiser in bona collocat. Solus macho-
 metes est q̄ turpia docet et flagitia p̄cipit q̄uis hereticorū more vt facili? decipiat
 bona simul et mala p̄miscet. At lex q̄ dñi dī vt inq̄t p̄p̄ba aīas cōuertit ad vltimū
 finē. At lex machometea nō p̄cūct ad deū s̄ auertit ab eo. Dicit em̄ dñs dē. Esto
 te sci qz ego sanctus suz. Machometes vxores inq̄t ducite et cōcubinas quot pla-
 cet: nā ego q̄draginta viroz in meis lūbis vires habeo et vxorib' atq; ancillis per-
 misceor plurimis. Quid de testimonio fideli. Cū data ē moysi lex dñi in mōte sy-
 nai. fulgura et choruscationes apparuerūt et signa de celo q̄ testimoniuū legi p̄buere
 Lex xp̄i mirabilis admodū multū cōfirmata est: dicēte ip̄o. Si opa nō fecisset i eis
 q̄ nemo ali? fecit. peccatū. s. infidelitātē nō h̄ient. Et p̄pterea de veteri q̄ p̄uertit ad
 suū creatore ad sumū bonū: et noua lege inq̄t dauid. Testimonia tua credibilia
 facta sūt nimis. Et i euāgelio luce circa finē legimus. Illi autē p̄fecti p̄dicauerunt
 vbiq; deo cooperante et vmonē cōfirmāte sequētib' signis. At machometis legē
 q̄ signa et q̄ miracula p̄bat. Audiam? eū. Nō sum missus inq̄t nisi in v̄tute gladij: et
 q̄ nō suscepit meā p̄betiā occidat: aut reddat tributū p̄cū. p̄ infidelitate sua qd
 b̄ nūqd manifeste negat se miraculorū v̄tute carē. et ficta falsa q̄ eē oīa signa demō-
 strāt: q̄ tui legis doctores i populis p̄dicāt. Nō h̄z igit tua lex testimoniuū nisi i ar-
 mis: s̄ id nō est fidele: vt añ docuim? Ad vltimū trāseam? et quō sapias p̄stat par-
 uulis. i. p̄lis tua lex aīaduertam? Sapia (vt antiq̄ tradiderūt) diuina et b̄nana
 rū rez sciam p̄tinet: estq; admodū sapida et dulc': dū amorē diuinitatē mētib' no-
 stris instillat: p̄pter qd inq̄t psalmigraph? Nō dulcia faucib' meis eloq̄a tua: sug-
 mel ori meo. Tua lex neq; de deo sapit neq; de celestib': neq; terrena saḡitelligit:
 q̄ putat sup̄is cure nō eē. Magna oliz et florida i alexādnia p̄bor scola fuit: et mlti
 p̄ syriā et alyā viri doctissimi claruerūt: q̄rū noīa ad nos vsq; pueniūt. At postq̄
 lex machometea cursū habuit paucissimi noīanē q̄ nature archana p̄scrutati ex-
 cellētes euaserunt. qz nō p̄stat paruulis sapiam tu? p̄p̄ba aut tua lex: cui? fūdamē-
 tū voluptas est et tutela gladij? Inf nos vō liberaliū artū studia admodū florēt

Legit publice philosophia: audit in scholis theologia. Nullū doctrine genus pre-
 termittit: gymnasia literarum in pluribus italie ciuitatibus clarissima reperiunt nec
 trasalpes in hispania in gallia in germania in britania collegia desunt viroꝝ ex-
 cellentiū: q̄ sapientiā prestāt paruulis. Est em̄ ingēs xpianoz cura vt indocti eru-
 diant et veritatē intelligāt in nra lege: que nūq̄ mēta est: viuinitus cōprehenſa
 Et legiser tuus nō mō mentis sed leuiter sed indocte sed imprudenter sed insipi-
 de mentis: et sibi ipsi sepe cōtrari⁹ est: quēadmodū sue legis inspector plane intel-
 liget. Innumerabiles sunt eius ineptie et annales fabule et pueriles nuge: de qui-
 bus libet hoc loco pauca referre q̄ de ceteris iudiciū pbeant. Exponēs machome-
 tes capitulū alchorani qd̄ dicit filioꝝ isrl̄. in hac sniam loquit. Sit laus ei q̄ ser-
 uū suū ab oratorio qd̄ est belcarata ipa est domus mesche vsq̄ in oratoriū sancte
 dom⁹ hierlin nocte vna trāstulit. Circa quā benedixim⁹ deū. O vos hoies audite
 et intelligite: cū abij a vobis venit ad me gabriel sero post psalmodiā vesptināz q̄
 vltima est et ait. O machometes iubet deus vt se adeas: cui respondi et vbi cū vi-
 sam et ait gabriel: vbi ipse est: et iumentū ilico adducit magnitudine inter alinum et
 mulū elberabil vocās humane vocis capacē. Et vna nō ampli⁹ hora iter iegi an-
 noꝝ quinquaginta milia: et ait gabriel ascende animal. et ito ad sanctā domū. ascen-
 dere volente fugiebat iumentū et iussus est stare. qz machometes ascensurus cēt
 mūdū accersitus est in q̄t: et rudente gabriele accersitū esse: nō sinā addidit: nisi pro
 me deū roget: obtuli pces deo meo p iumentū: qd̄ me insidēte suauī gressu incessit:
 ponēs vngulā pedis anterioris in orizonte sui visus: et minori spacio p̄ictus im-
 plet oculi. ad sanctā domū pueni. comes aderat gabriel q̄ duxit me ad domū san-
 ctā in hierusalē: vbi vicinā rupem: dixitq̄: descēde qm̄ ex rupe in celū ascēdes: et col-
 ligato illic iumentū portauit me humeris suis in celū: et cū applicuissem⁹ ad celum
 mūdū et ad portā ei⁹: pulſauit gabriel: et quesitū ē q̄s esset: et rēdit gabriel ego sum
 et iterū querēti quis tecū adest: rēdit machometes et subdidit iamitoꝝ. nūq̄d voca-
 tus. Et ait gabriel vocatus: et apta est porta et vidi angelos: et bis genua flectēs
 orauit p eis. Et accepit me rursus gabriel et venit ad secundū celū: et fuit distantia
 inter celū et celū: q̄nātū est iter quingētoꝝ annoꝝ: et sicut in primo celo ita in h̄ celo
 pulſatū extitit. et r̄sum pari solēnitāte ad septimū vsq̄ celū pcedit: equā celozū
 distantia pōnēs. Et ait in septimo celo vidisse se angelozū populū: et lōgitudinem
 angeli cuiusq̄ instar mūdū fuisse: et aliquozū mille vicib⁹ extēsiore. et inter eos vnū
 aliquē inuenisse cui septies centena milia essent capita: et in quolibet capite toti-
 dē ora. Et i q̄libet ore lingue totidē q̄ septingenis mille milib⁹ ideomatib⁹ lauda-
 bāt deū. Et rursus alterū angelū oñdisse q̄ fletet: et q̄ fuisse cām fletus. et cū ille di-
 xisset culpas eē. orauit p eo: et tunc cōmēdabat me gabriel aliq̄ angelo et ille aliq̄: to-
 nec fui in cōspectu dei: et tribunali ei⁹ adhesi: tetigitq̄ me manu sua de⁹ in h̄ uēros
 et frigiditas man⁹ eius puenit vsq̄ ad medullas doꝝi mei. H̄is nugis atq̄ delira-
 mētis implet machometes aures populi. Sz audiam⁹ alterā fabulā in libro cui
 titul⁹ est de doctrina machometis. duo angeli noiant arathēs et narathēs: quos
 ille asserit iussu dei i terrā descēdisse. vt gen⁹ humanū regerēt atq̄ instruerēt trib⁹
 mādāde accepē. Primum ne quēq̄ occiderēt. Alterū ne qd̄ iniuste decernerēt. Ter-
 ciū ne vinū biberēt. Cū aliq̄ diu rexissent et iā ex toto orbe ad eos iudicia deuolue-
 ren: mulier quedā decenti forma et oim pulcherrima aduersus maritū suū cām ba-
 bēs iudiciū ab eis petiit. atq̄ vt fauētes haberet iudices. vt apud se prandii ha-
 beant multos p̄cib⁹ inuitat. Nō abnuūit angeli paraf splendidiū cōuiuiū. epulas
 et pocula mulier ipsa ministrat. apponūt fercula multiplicia et cū his vinū: qd̄ euz
 angeli recusarēt inſtāte sepi⁹ muliere. et multas obſcietē blādicias tandē biberūt
 et inebriati vino in hospitiā incaluerūt. eiusq̄ cōcubitū postularūt. spōdet mulier
 ea cōditione vt alter eozū ascensuz in celū oñderet. alter descensuz: placet cōditio
 illa. Et iter didicit mox in celū relictis atq̄ irrissis angelis quā deus recognitā inē
 sydera collocauit. cui lucifer est nomē. Angeli ad iudiciū euocati catenis ferreis

in puteo profundissimo religati sunt usque in diem iudicii pmaneri: cum elegerint in
 hac potius vita quam in altera plecti. Nec est sapientia machometi quam docet paruulos
 beccius theologia: nec doctrina diuinitus reuelata. Mira hominis audacia ne di
 camus stulticia seu demencia. Quot sunt in his fabulis deridenda somnia. Non ob
 iurgamus iuncti verba quando et asina sacre littere locuta prodit: et gentiles boue.
 Sed quid est quod vna hora iter quinquaginta milia annorum pergit. metire nec et di
 ligenter cogita: an corpori nondum glorificato id possit accidere: quo iuit: ubi fuit
 quod circumsit: non adhuc celum ascenderat: quibus in locis tantum spacium pagrauit: nec iu
 mentum eum tulit: quis tulit eum: unde venit: quod venit: nihil horum dixit: quod peccauer
 rat iunctum ut precibus egeret: cui non est lex alia nisi nature et illi pareretur: quod ostiari in
 celo collocatus rogamine machometi egebat: an non satis felix erat: fortasse altius
 cupiebat ascendere: tamquam non sit illic perfecta omnis beatitudo: et regnet adhuc ambitio
 Mutata celorum ostendit: et sperant quanta sit crassitudo demonstrat: quingentorum an
 norum iter ex celo in celum ponit et patere spissitudinem. Quid hoc: quis credat genti
 lium fabulis simile somnium est. Nunc illi dyonysiodorum quedam geometrie scientie no
 bile in patria senectute die obisse: per quos funus ei duxisset. ad quos pertinebat be
 reditas hos consecratis diebus et iusta pagerent: inuenisse in sepulchro ei epistolam dyo
 nysiodori nomine ad suppositos scriptam: que diceret eum a sepulchro ad infimam puenisse
 terram. effugit illuc usque quadraginta milia stadiorum. Nec desuerunt geometre (ut
 plinius ait) qui interpretarent significare epistolam a medio terrarum orbe sistam:
 quo deorsum a summo longissimum esset spacium et ibidem pile medius ex quo consecuta
 computatio est: que circuitu terre id est totius pile ambitum ducenta quinquaginta
 quinque milia stadiorum pronuntiavit. Sed armonica ratio que cogit reipsum naturam sibi ip
 congruere eodem plinio teste: addit huic mensure stadiorum septem milia. Heraclotenes
 huiusmodi rerum solertissimum indagator: vniuersum terre ambitum: ducentorum quinquaginta
 duorum milium stadiorum prodidit. Hipparchus stadiorum paulominus vigin
 ti quinque milia adiecit. Reperiunt et aliorum sane admodum diffone: neque in hanc usque
 die mortali cupiamus satis explorata credimus terre mensuram: cuius neque septentrio
 ne neque meridie versus cognitio fines sunt. At tuus legislator maiora concepit animo
 qui tamquam celum ascenderit: quingentorum annorum itinere distare celum a celo prodidit. quam
 tanta esset crassitudo sperant: hoc idem asserit rabi moyses bebrer genere pharisaeus: qui
 apud egyptios claruit. At pharisaeos quos nostri probant non ita sentiri nec ptolomeus
 alexander in astronomorum facile princeps de crassitudine lunaris sperae cuius tua lege
 concordat. in qua iter annorum sexaginta nouem et aliquorum mensium ac dierum posuit mi
 libus passuum viginti quinque seu stadiis ducetis pro qualibet die computat. Alii vero
 astronomi qui nec diligenter indagauerunt: speram solis plus quam sexcentis vicibus superare
 lunam tradiderunt: rursumque martem speram quamvis sole altior est et longe maiorem habet
 ambitum. spissitudinem tamen multis vicibus superari. Improbum humane mentis ausum: ve
 rum ita subtili argumetatione comprehensum ut pudeat aliquos non credere: plurimum
 incerta respuunt. Tu legislator fortasse credendum fuerit: non quod illuc angelo bono
 deferente pscenderit. sed quod cum pueris ceciderit quod si hac de causa fide expetit credi
 mus alioquin cum sacra scriptura dicam: celum sursum et terram deorsum et cor regis in
 scrutabile est. Sed alia percurram: angelos se vidisse affirmat. eosdemque corporeos:
 si mundo maiores angeli sunt: necessarium est aliquam eorum partem extra mundum esse.
 At pharisaei mundi circumferri oia contineri dicunt: neque quicquam externum esse. Tu legislator qui
 aliquid solito plus adhibuit: sopori dedit: quicquid somniauit pro vero retulit: et oia si
 bi licere putauit: quo errore et angelos corporeos: et peccare et egere venia et se ro
 gasse pro eis dixit. Simili somnolentia tactum se super bumerum affirmavit manu dei:
 cuius gelu usque coram medullas penetraverit: quod oia superius confutata sunt. Quis illud
 patenter audiat quod angeli dei vino inebriati specie mulieris decepti pcurbatum eius
 appetierint. qui iter in celum edocta ad conspectum magni dei puenit et honorifice acce
 pra in astra locum obtinuerit. angeli penas tederit. atque idcirco vinum homini in

dictū q̄ tāti mali cā fuerit. **C**omemorat hec tu? legis: et tāq̄ ex penu dei recepta
 hoib? inculcat. **V**ide q̄ graui: q̄zucere: q̄z perire loquit: poeta et figmēta q̄ pueri le
 gunt. inf archana legis inserit. **P**ueri nri nō sine risu audiūt: cū rapte in celū seie
 referunt: et i astra cōmutate: q̄ maior et minor vīsa vocāt: pīgri circa sarraca boe
 te lucētes. **E**redim? p tua sapia te iā puifacere atq̄ cōtēnere tue legi figmēta. **S**z
 mirari vebemēter q̄ indies aliq̄ relicto dogmate xpiano ad tuū migrāt: et afferē
 tes iniquā legē nrā: amplecti tuā circūcidunt: et tuis inuitant sacris et q̄ trinitatē
 p̄dicabāt. nūc detestant: et qui xpm cruci affixū colebāt et laudabāt. nūc derident.
Sūt qui hoc agūt nō dubitāt. **S**z quīnā hoīes sane aut libidinis serui aut am
 bitiois: et quib? nullus erat locus in nrā lege. **S**preti a nobis et eiecit tanq̄ vilia et
 inutilia mācipia ad te trāsuerūt: nec tamen illos inextinguibilis cōsciētie vermis
 rodere cessat. **N** si posses eoz introspicē corda: intelligeres pculdubio eos aut
 vite future spem nullā habere: aut admodū esse anxios. qz fontē aque viue reliq̄
 rūt xpm ibim. et nesciūt quo pacto redeāt: mai? suū peccatū existimātes q̄ dei mi
 sericordiā. **S**ed quid miraris si ad opes cōsequēdas: ad voluptates exbaurien
 das: nōnulli tue legi sese subiciūt: nō est hoc nouū nec dignū admirationi. **I**dez
 quoq̄ et saraceni faciūt qui sepe ad vos migrāt. **I**llud est mirabile: illud stupen
 dū: illud magnopere celebrādū q̄ tot nullā populorū xpiano insignita nomine: sub
 tuo impio degūt. grauiā tributa pendūt: nūc liberis priuant nunc cōiugib? oppri
 munt. durissima seruitute lacerant. vcrant mille modis. nec tū xpiane legi renū
 ciāt. **N** si tuā acciperēt: mitius ferrēt imperiū: fierēt liberi: honores et opes spe
 rare possent: sed malūt tolerare seruitutē iuguz: et in squalore ac miseria viuere q̄
 xpm negare. **H**oc stupēdū est et diuinū opus: et qd te p̄cipue mouere debet nō q̄
 pauci a nrā lege aberrēt: s̄ q̄ tāmulti in ea p̄seuerēt: et q̄ tāta sit vel in aduersis cō
 stātia miraculū est: facit hoc bonitas legis: et securitas eterne vite quā nemo sa
 piēs p̄nti postposuit. **Q**uid tu hic dicas: qd cōtra biscerē: aut nutare poteris. **T**e
 ra est xpiana lex: ex vtero recepta moysayce ex p̄phetis ex diuinis oraculis: deus
 auctor ei? est: fili? dei eā tradidit. ex ore dei manifestata est pura est et nitida et ima
 culata et sancta. p̄fecta ex omni p̄te: nullā habz rugā: nullūq̄ deficit: nullūq̄ claudicat
 in ea q̄ q̄rit inuenit. qui petit accipit. et pulsanti apit. **I**psa est fons clementie: iu
 sticie culmē. pietatē speculū. māifestudinis et misericordie plena. p ea martyres
 innumerabiles sūt occisi: senes: iuuenes: pueri: matrone: virgines: vidue: innu
 pre puelle: crudelia carnificū nō expauescere tormēta: sciētes beatos esse mor
 tuos q̄ moriunt in dño. **P**reterim? signa et p̄digia que certitudinē xpiane legis
 ostētant. **Q**uis viros cōmemorare queat ex xpiano gēne diuini et humani iuris
 excellētissimos p̄fessores. vera mūdi lumina: sciētie fontes q̄ vsq̄ ad mortē in fi
 de xpi p̄seuerātes: p̄clara volumina ediderūt. q̄ tāq̄ sydera q̄dā doctrine huma
 nas mētes illustrāt. **E**t q̄ nā vllō in loco lex ē q̄ alterū habeat augustinū: alterum
 hieronymū. alter ambrosiū. alterū gregoriū. **E**t ne grecos p̄tereā? q̄ religio vi
 rā vīq̄ habuit q̄ origeni cōpari posset. q̄uis hic in plenisq̄ locis errauit. **Q**uis
 iohāni crisostomo erequabit: q̄s magno basilio. q̄s cyrillo. q̄s eusebio. q̄s grego
 rio nazāzeno. **N**ō sufficet dices: si numerare p̄gim? illustres nrē legis doctores si
 ue viuos siue mortuos. **Q**uis nō sint mortui s̄ nūc maxime viuūt et tāq̄ stelle in
 firmamēto lucēt. q̄ fidē sacratissime trinitatē elucidarūt. **Q**uid dicem? de religio
 sis tomib? in quib? angelica ducit vita: et pro peccatorib? assidue effundunt pre
 ces dño: nec vīq̄ cessant diuine laudes ac psalmodie. **B**enedictus mirfici? is
 apud nos multorū monachorū doctoz et pater extitit. apud grecos magn? basili?
 secuti sūt bernardus abbas clareuallis. et Bruno qui carthusiam instituit. quoti
 die sanctorū viroz apud nos auget numer? edificant noua monasteria et sancta
 renouant instituta. **Q**uos fructus edidit seraphicus franciscus eximius pauper
 tatis amator in vmbra (que pars est italie) natus. **Q**uot eū discipuli secuti sūt.
Quot sub eius regula viri sancti floruerunt. **A**mbonius patavi iacet miraculis
 ce tū

clarus. Bernardinus senensis in aquila: quē nostra etas quasi alterum paulum
predicantē audiuit. Nicolai lyritani extant opera que omnes admirant. Domi-
nicus in extremis hispanie natus horis quasi ali⁹ vesper emicuit: qui nouū quer-
dam sanctū et nitidum viuendi morē suis auditoribus tradidit et pdicatorū insti-
tuta regula vniuersum illustrauit orbem. Multi ex discipulis eius clarissimi eu-
serunt: sed precipua est magni alberti fama. qui nullum doctrine genus ignorasse
creditus est. Nec minor eo thomas aquinas fuit in litteris. et si maior extitit san-
ctitate. Claruit et meo seculo sub eadem regula vicentius hispanus. quem no-
ster antecessor inter sanctos xpi confessores retulit. Et in ordine diui augustini
nicolaus toletinas paulo ante inter celestia relatus sanctorū agmina. Noua in-
dies prole florescit nostra religio q si non desunt peccatores diuinā prouocantes
maiestate. nō desunt etiā consiliatores viri sancti deo accepti. et virgines immacu-
late precibus assiduīs diuinā iram auertentes. nec timemus ruinā tantis adiuti
patrocinis. Tu ergo princeps nobilis qui non es rōnis incapax neq; ingenij ob-
tusi. collige que diximus et cōserua in mente tua. et cōsule tibi et tue genti. et noli eē
incredulus sed fidelis relinque tenebras et lucē sequere. intellige quo pede claudi-
cat tua lex: et quātis scatet erroribus et q̄procul a veritate recedit et q nō est i ea
salus. noue et antique legis inimica. Intelligis q̄solida est euangelica doctrina.
q̄uera: q̄sancta: q̄mūda et immaculata: et q ea tū iter in celos ostendit et nō alia
Intelligis si verba nostra memorie tenes q trinitas in vnitāte et vnitās in trini-
tate coleda est: neq; altera cōtradicit alteri. Intelligis quonā modo pater sibi fi-
lium equalē genuit. et quomodo a patre et filio sanctus procedit spiritus qui est
charitas et amor et simul colendus est et deus est et q filius pro nostra salute incar-
natus est. mortē tulit et spoliato inferno tertia die resurgens. quadraginta dieb⁹
cum discipulis conuersatus ascendit in celum: sedet ad dexteram patris: ventu-
rus in fine seculi iudicare viuos et mortuos. quo facto mali perpetuo penā ignis
subibunt. boni eternā beatitudinē cōsequēt. nō in carnalibus desiderijs aut in
pudicijs nō in cubilibus. sed in dulcedine mentis et in charitate christi que supe-
rat omnem sensum. Ante omnia hō monstratū est non posse te assequi inter chri-
stianos gloriā et potētatum quem videris optare: maxime apud europeos et
occidentales populos: duz tua in secta pseueraris. N si velles christianis initia-
ri sacris magnā tibi spem fecimus et potētie et glorie. Nemento igit verborum
nostroꝝ et accipe fidele cōsiliū: sume baptismū christi et lauacrū spiritus sancti.
Amplectere sacrosanctū euāgeliū et illi te totum committe. Sic tuam animam
lucrifacies: sic thurcoꝝum populo bene consulēs. sic tue cogitationes adimpleri
poterunt: sicutū nomē in secula celebrabit: sic te omnis grecia: omnis italia: ois
europa demirabit. sic latine te littere sic grece sic bebraice sic arabice omnes bar-
bare celebrabunt: sic nulla etas de tuis laudibus cōtitescet. sic pacis auctor et fun-
dator quietis appellaberis. sic te thurci animarū suarū repertorē et christiani sue
vite cōseruatorē vocabunt: siri: egyptij: libij: arabes: et quecūq; sunt alie gētes
extra christi caulas. aut bis auditis tuā viam sequent. aut tuis et xpianis armis
paruo negocio domabunt. Et si noluerint in nostra lege te sociū habere experien-
tur dominū in sua: nos te iuuabimus et omnium coꝝ assistente diuina gratia legiti-
mum principem constituemus. Nec sunt que tibi cum baptismo premia promit-
tunt. His te bonis diuina pietas proculdubio cumulabit obsequentē euangelio
q si respueris consilia nostra: peribit tāq; fumus gloria tua. et tu more hominum
reuerfus in cinerem totus morieris. Christus regnabit in eternū cui est honor et
gloria in secula seculorū. Amen.

Oratio p̄i pape. ij. habita in p̄uētū mātuano sexto
kalendas octobris. Anno dñi. M. cccclix.

ccccxj.

Am bellū hodie aduersus impiam thurcorū gentē p dei honore ac salute
 reipublice xpiane suafuri sim? Bene est venerabiles in xpo fratres ac filij
 dilectissimi priusq; vos verbis aggrediamur. diuinitatem ipsam cuius in
 primis auxiliū erpetendū est: paucis in hunc modū affari. Protector nū aspice
 deus respice in faciē populi tui. Respice sup hāc familiā tuā p qua dñs noster
 ihs xps nō dubitauit manib; tradi nocētū z crucis subire tormentū. Misere
 plebis tue: z ne des hereditatē tuaz in pditionē quā prope mō instare videmus.
 Surrexerūt em̄ in iūq; z impj q; te nō nouerūt. Venerūt gentes in hereditatē tuaz
 polluerūt tēplū sanctū tuū: posuerūt bierlū pomorū custodiā. Clineā tuā exter
 minauit aper de silua z singularis ferus depastus est eā. Mos q;uis hoci loco tuo
 vt arbitramur ad tuēdā religionē tuā puenim? nihil tñ possumus nisi ades z p
 fidū affers: nihil sine te valet bñana fragilitas: tua ē ptās: tuū impiū: tua ois vt?
 Tu fundasti celū z terrā: mare z oia que in eis sūt. Idē est tibi velle qd posse. Ni
 bil est qd tue valeat resistere volūtati. Adiuua nos in te vno sperātes z te solum
 deū pura mēte colētes. Fac nobiscū signū in bonū z mitte nobis auxiliū de loco
 sancto tuo. Da nobis cor vt faciam? volūtātē tuā. z in pceptis tuis ambulemus
 Scim? qz nō des tu dñe deus opē tuā suppliciter implorātib;: s; nos ipi desumus
 nobis. Frigēt pectora nra: ingere calorē: ingere flāmas: vze corda z renes nros
 vt tuo tñ igne succēsi: q; tibi sūt placita meditemur. ac fedā z peccatricē thurcorū
 gentē (si tua volūtas est) de xpianorū finib; eiciam? Vos aut magnanimi z ge
 nerosi pceres q; adēstis: ne claudite pcamur aures: ne diuertite mentē. Aperite
 deo interiora via q; mor volentibus vobis in aias vias illabeat. z vos sibi tēplū
 atq; habitaculū faciet. Audite nos sua vice loquētes. Verba nra verba dei sunt.
 q; filij sui ihu xpi q;uis indigni vices in terris gerim? ipse nos fari iubet. ipse in ore
 nro verba posuit ipse nos bellū suadere in thurcos impat. Mō vos hodie cardi
 nales aut epos aut minoris ordinis sacerdotes sermone nro cōpellabim? quos
 cōstat armis ineptos esse z piaculū ac sacrificiū fuerit: nisi per seipsos in causa si
 dei q; sūt ab eis erpetenda: hoc est aurū z oīones sua spōte obtulerint. Vos illu
 stres duces: vos marchiones: vos comites: vos regū ac principū oratores: vos
 fortes z exercitatos in bellis viros verba nra cōmonifiāt: vos tāget: vos req
 rent quib; datū est: arma sumere nō vt inter vos dimicet. sed vt eccliam vt reli
 gionē vt fidē xpianā a barbarorū z infidelū incurlib; defendat. Potestas em̄ vt
 inquit paul? gladiū portat z vindictā malorū. Laudē vō bonorū videq; in quo sta
 tu: in quo discrimine sum? z quātum a thurcū vrgemur: premimur: infestamur:
 nō ignozā. nisi arma sumētes eorū impetū retūdū: baud dubiū quin lex euāge
 lica z ois nra religio pessundet. Audite igit viri fortes atq; attētas aures adhibe
 te: bellū suafuro qd hodie nobis minis incūbit. Tria vt nra fert opinio pncipali
 ter explicāda z suadēda sūt. Prīmū est vt causas iustas atq; vrgētes ostēdat p
 pter quas pugnare oporteat. Scdm vt facultates adēsse doceat belligerendū z
 certā quodā modo victorie spem faciat. Terciū ac postremū vt magna secuti
 ros premia victores patefaciat. In his hodie nobis elaborāduz est: atq; in his
 tota nra cōsumet oratio. De causis belligerēdi primum dicere oportet que due
 sūt pncipue et maxime. Prima est vt susceptas iniurias vlascētes res amissas re
 cuperem? Altera vt futura (que prope imminere videm?) pericula euitem?
 Ostēdam? que nā sunt illa que amissim? quas nobis et deo nostro iniurias intule
 rūt thurci. Inflicta xpianis: tati vulnera: illatas cōtumelias iniustā notam faci
 le cognosce. si que fuit olim xpiana religio et que nūc sit omnino estimabi. Co
 gnoscite hoc rogam? et quātum gloriari possit animaduertite. Sacrosanctū euā
 gelium quod ablaq; idolorū m spurcijs saluator noster mūdo inseruit nō vnū
 dūtaxat terre angulum a ut vnā prouinciā sed vniuersum ferme orbē impleuit:
 quēadmodū regi? ppheta multis ante seculis de beatis aplis futuris prouiderat

dices. In oēm terrā eruit sonus eoz et in fines orbis terre verba eoz. Per hos
em euāgelii mūdo innotuit quos ex piscatorib⁹ saluator ipse p̄dicatores effe-
rat dices. Venite post me faciam vos piscatores hoim. Nec vana p̄missio fuit.
Piscati em sūt apli: non sibi p̄s: sed xpo dño vniuersum ferme orbem. Omnes
reges omnes populi in eoz seu retia seu saginas inciderūt. Impletū est em illd
danielis vaticiniū dicētis. Omnes reges omnes tribus omnes lingue seruiēt ei.
Verius xpo q̄ augusto virgilianum istud attribui pōt sup garamantos et indos
proferet imperiū. Jacet extra sydera tellus: extra anni solisq; vias vbi celifer at-
las: ap̄em bumeris torquet stellis ardentib⁹ aptum. Mā circa tēpora constantini
magni. natum ex maria puer. Indi simul et hispani colebāt. Nec septentrio nec
meridies xpm ignorabat. Vox romani p̄sulis tāq; ibi xp̄ificari maria et terras
penetrabat. Par alta p̄ oēs et trāq̄ illa q̄es xp̄ianos ibat. iacebat pard⁹ cū agno et
leo cū vitulo accubabat. gens sancta. ges electa: p̄ls acq̄sitōis xp̄iani habebāt
Tributa ex gētib⁹ accipies et in capite p̄loz positi. Nec fuit oliz o xp̄iani maiorū
vroz gloria: hoc imperiū: hec autoritas. Mūc quo nos thurci et saraceni redigēt
paucis aiaduerte docebim⁹. Indi q̄uis xp̄iani serui et armeni p̄ asiā disperit et
pariter ethyopes: in multis tñ versant errozib⁹ et ignorātes quā nosse debuerant
xp̄i legem: ignorant a dño. Quid reliquū est: asie atq; affrice xp̄i nomē atq; leges
in pacato p̄sequit odio. Cepit hec calamitas sub beracleo cesare. Mā cū aperta
esset omnib⁹ via salutis per xp̄i dei filiū: qui annis antea circiter sexcentis mortē
nostrā moriendo destruxerat: inuidēs humano generi dyabolus et niniū tolens
xpm vbiq; regnare pseudopropheta excitauit. In arabia machometum nomi-
ne sceleratū hominē qui se dei nūcium euentitū cōtrariā euāgelii legem condi-
dit. de qua paulo suo loco dicemus. Degenerauerat iam apud grecos imperium
et romana virtus sub aliud trāslata celum elanguerat: que res xp̄ianos opes pau-
latim euertit. Manserūt tamē in asia complures xp̄iani vsq; ad tempora pipini
francoz regis: qui anno abbiie circiter. de magno nomine apud germanos et
gallos regnauit. Tunc x̄o digressi a scythia thurci: capadociam: pōtbn⁹: bitiniā:
troadem: aliciā: et omnē minorem asiam occuparūt. et nostra negligētia potētes
facti nō solum veros christianos ex asia pepulerūt. sed transmissis nauibus bel-
lesponto macedoniam: traciam: atticam: boeciam: phoadem: achaiam: acharnā:
mā: epirum: pozmam: et vtrāq; misiam armis inuasere: et in ego aciamio mari ci-
clades et alias q̄ plures insulas subūcientes hos xp̄ianis ad orientis terminos
posuere. Ad meridiem barbari ex affrica non solum inferi maris insulas: sed ipsa
quoq; italie littora classibus infestant. In occidente magnam bitbicē partē quā
granatam vocant mauri occupant: et hispanos agitant reges. Ad septentrionē
geledamq; arcton luctuani: polonis cōtermini magna ex parte ritu gentiliū vi-
uunt. Aeteres hungari ad ortum dhanais iacentes. et tartari cum quibus liuoni
pugnāt. christum prozsus ignorant: et vltimi norw: q̄i populi cum semiferis ho-
minibus bellum gerūt. Hi sunt termini vestri o christiani sic circūdati estis: sic in
angulum coartati potētissimi quondā dñi et orbis possessores. En quantum im-
periū amisistis: quot nobiles vrbes: quot ditissimas prouincias p̄didistis. Inf
quas etiam iudeam neglexistis: terrā nobilē: terrā sanctā: terrā lacte et melle fluē-
tem: terrā in qua p̄imi nostre fidei flores apparuere. Deu pudor: beu dolor: foris
et origo nostre salutis. Syon ad hostes defecit. Templū illud salomōis fama cla-
rum. In quo dñs totiens p̄dicauit. Betbleem in qua natus est. Iordancum in q̄
baptizatus est: thabor in quo transfiguratus. caluariā in qua crucifixus ipsi⁹ cru-
cis possident inimici: sepulchrum dñi gloriosum: lectūq; illum purpureū crocos
spirantem et suauissimis fragrantē odoribus: in quo propter nos vita nostra ob-
dormiuit in dño. nisi hostes velint inuisere non potestis. At saraceni machome-
tam habēt in potestate: in qua si vera est fama. falsi p̄phete cadaucris archa fer-
rea cōditum. vī magnetis p̄der in aere. Res x̄o infelices ac miserimi xp̄iani se-

pulchro dei vñi et vñe clarissima hierosolima priuati estis. Tacem? alexandria
 thebas: mēphim: ac oēm egyptū: tacem? antiochia in qua primū xpiano et nomē
 est auditiū. tacem? ephesim et alias aplicas sedes in asia pditas. Tacem? septē ec-
 clesias ad quas iohānes scripsit apocalipsim. Hierosolimā noui ac veteris testa-
 mēti in atrē in hostiū esse potestate. Satis flere et dolere nō possum? p qua recu-
 perāda nullus labor cuitari deberet: nullū dedinari bellū. Nam si pro repetēdis
 reb? iustam belli causam veteres putauere. quis vnq? inscius induit arma q̄ vos
 xpiani. quib? tot vñbes. tot prouincie sūt erepte. tot adempta regna: tātū abla-
 tum imperium. Iudei cum federis archam amisissent p recuperatione nullum
 belli periculū vitauere. Greci ob raptam belenā decennale bellum gessere. Car-
 thaginēses ppter fines paululū ampliandos cruentissima p̄elia cum cirenēsi-
 comiser. pro quibus etiā pbilēni fratres interierūt. Romani sepe socioz causa
 sumptis armis in pugna eriere. Reuoluite bystorias nullū vnq? bellū tot causas
 habuit: quot vobis aduersus thurcos occurrit. Sed quid ad nos vetera dicat
 aliquis: tolerauit hāc infamiā pro auī nostri. cur nos illis meliores sum? cur
 tanta glorie cupiditas vt maiorz iniurias nostro sanguine vindicem? Esto pa-
 tres vestri negligētes fuerint: honozq; suū paruifecerint. An p̄terea vestrū ne-
 gligētis et duplici notari turpitudine hereditaria. s. vestra patiemini. an poti? ma-
 gnificis operib? deterfa pgenitoz infamia glorioz nomē acquirere conabimi-
 ni. Sed negligam? si sic libet antiquā ignominia: vetusta vāna. nec nos vrgeat
 quod nos pupugit anos. Trāseat omnis asia. omnis africa. Europā saltē inspi-
 ciamus et nostri t̄pis rōem reddam? an parū nostra etate nostra culpa perditus
 est. Cōstātinopolim orientalē imperij caput et toti? grecie columen. non patres
 nostri sed nos ipsi amisim? Qui dum torpētes in ocio domi sedem? vsq; danubiū
 et sanū thurcoz arma penetrare pmisim? Capta est nobilissima vñbs regia cul-
 pa nostra. quam paufamas prim? cōdidit. Cōstātin? magnus instaurauit: et in
 emulationē antiquē rome amplificauit et magnificauit. In ea gētis imperator et
 ipse cōstātin? nomine interceptus est. turba ingēs trucidata. tēpla dei magni pollu-
 ta sunt. Inter que nobile opus iustiniani sancte sopbie vocatū. retro machome-
 tis ritu fedatū est. Beate virginis matris domini et alioz sanctoz imagines dele-
 te sūt. altaria dirupta reliquie martyru porcis obiecte. sacerdotes occisi. matro-
 ne et puellē p̄eque sacre virgines ad libidinē rapte. Mōbiles vñbes inē vīna et epu-
 las ipsius thurcoz ducis iugulati. Saluatoris n̄ri simulacrū in cruce pendētis in
 derisione atq; cōtēptū pcedētib? qui dicerēt. hic est xpiano et dē. in castra delatū.
 sputo: luto: atq; omni feditate lactatū. Mōua sunt hec et sub oculis nostris gesta
 hec fiūt et tñ exatari nō possum? cū vitulis marinis cū druso domim? letargus
 patimur qui tot cōtumeliis agitati e fomno surgere nō valem? Heu furias: heu
 artes demonū. pugnare poti? inē se xpiani volūt q̄ thurcos adordiri. Ciuilis bel-
 la magis cupiūt q̄ externa: et sepe paruis de causis cruentissima cōmittūt p̄elia.
 Pulsatus modo villicus mō seru? magnos traxit in arma reges. In thurcos q̄
 deū nostrū blasphemāt. ecclesias nostras diruunt. et omne xpianū nomen pdere
 fatagūt. nemo audet arma sumere. Dēs in arcū prauū dati sum? dedinauimus
 omnes. simul inutiles facti sum? nō est qui faciat bonū nō est vsq; ad vnū. Sed
 cogitabitis meli? viri prudētes et fortē induentes animū. recupare que sūt amis-
 sa: et acceptas iniurias vindicare conabimini. Et tantū de priorē belli gerēdi cau-
 sa sit dictū. Mūc alterā attingam? hoc est vt futura et p̄eiminētia n̄ris cervicib?
 mala euitem? Possent fortasse aliquo modo tolerare p̄terita si finis maloz eēt.
 et nō maiora impedirēt discrimina. S; q̄ pacto sperare q̄tes ab ea gēte possum?
 q̄ sanguinē n̄m sitit. Que occupata grecia sit: bugariā. i. in viscera n̄ra gladiū ad-
 egit. Iuuenis ē aduersari n̄r etate florida. robusto corpe. aio vasto. tumido cur-
 su victoriarū. q̄s sibi n̄ra negligētia pepit. van? est. decept? est si q̄s arbitrat? ado-
 lescētē quietuz: cē: auro abūdātē: armis assuetū: et dñandi cupiditate inflamatū

Ponite hanc spem nisi ille arma deponet: nisi aut victus aut oim victor extiterit.
 Proxima illi neque victoria: gradus erit alteri? donec subactis occidentilibus regibus.
 deleto christi euangelio. machometica lege ubique gentium inserat: Neque arbitremi
 ni longam moram priusquam vos adeat. Nam vicine ille gentes tot bellis attrite nisi opere
 feracius amplius carpere non audebunt. Soli fideles hungari pseuerant. non tamen diu stabunt
 nisi adiuti. Et hi quidem muri loco vobis ad orientem remanserunt. quo diruto neque theu-
 tones neque bohemi neque poloni satis tuti erunt. Non asperi montes non alta flumi-
 na iter impedient. Nihil erit victa hungaria thurcis iniunctum: nihil insuperabile orbis
 imperium querentibus. Per caruos et foris iulij terrestribus copiis facilis in italia pate-
 bit transitus. Manualis exercitus ex vallana quam thurci possident. vni noctis nauig-
 atione brundisium patet et in superiori parte et in inferiori aperta est thurcis ita-
 lia. Etiam medaces et falsi prophete sumus in hac parte. Sed credite nos folium recita-
 re sibile. Veniet veniet thurci nisi obuiam inus et auferet nobis locum et gentem. Non
 timet hec fortasse hispani et galli neque theutones qui rhenum accolunt. neque anglici
 oceano circumfusi. Nec prudentes reipublice gubernatores: bellum foris quam domi ma-
 ius et remotissimum laudant miliciam. Perniciosa et funesta sunt que gerimus in nostris la-
 ribus bella. Romanis vobis domitoribus nulla suscepta calamitas durior quam in italia
 fuit. Nec illi banibal felici quam in affrica vicerunt. Credite nobis pccres credite nobis
 Non est cur amplius dissimulet: non est cur amplius differat arma sumere. Si agros ve-
 stros. si focos. si liberos. si viros si libertatem. si fidem ipsam in qua baptizati et rena-
 ti estis retinere cupitis: bellum nobis credite bellum geratis oportet. Neque nos bellum
 iniunctum suademus qui ei locum tenemus de quo scriptum est iusticia et iudicium preparatio
 sedis tue. Nec plura de primo et principali membro. Audistis viri prestantissimi ac
 nobilissimi quas ob causas in thurcos pugnare oporteat. Nam et suscepta iniurie
 id exposcunt et in futurum christianorum indemitati consulendum est. Nunc quod erat finis nostri
 ordinis membrum. id est possitis hoc bellum gerere et aut victoria speranda sit adiuuer-
 tite. Cum christianis nobis sermo est: qui diuites italia. nobile gallia. forte hispaniam
 bellicosam ac populosam germaniam incolunt. bis arma. bis equi. bis homines. bis
 pecunie abunde suppetunt. His vires longe maiores quam thurcis assunt. Audi-
 mus tamen nonnullos esse qui thurcos supra modum extollunt. nec superabiles pu-
 tat tot priorum victores. Nos magnas esse thurcorum opes fatemur. sed multo mino-
 res quam fama ferant: neque nostris quouis modo comparando. Illi enim etiam omnes conantur ad-
 bibeant supra tamen ducta milia hominum non educunt. Sed quos boies imbelles atque iner-
 mes ex asianis et grecis in ictos hostis quati faciat asianos. Remus ille virgilia-
 nus cuius illa sunt verba. O vere probride neque enim probriges ite p alta vindima ubi as-
 fuetis bisforis dat tibia cantu. Limpama nos durasque inuast berecintea matris
 de. Sinite arma viris et cedite ferro. Greci quam illustres quodam aiebaud quaque vi-
 gore antiquum retinent. Degenerauerunt ferme omnes qui thurcis parent neque in ar-
 mis neque in liris pristinum referunt spiritum. Ceciderunt omnia cum imperio. Non stant
 simul fortia pectora et seruitus qui fortis viri in castris thurcorum militat et christia-
 nis sunt ad summam quadraginta milia: nigre atque infelices anime que ubi vos ar-
 matos viderint furis agitate suorum scelorum et ultorem deum ante ora cernentes
 ferrum stringere non audebunt. Reliqua turba in prelio nulli est usus. nisi cede sua fa-
 tiget hostes. Percurrite gesta maiorum. Asiana bella muliebria putauerunt. Alex-
 ander magni alexandri propinquus cum bellum gereret in italia. Frater meus inquit
 in asia cum feminis pugnat. Vbi autem cum viris certamen est. Iulius cesar cum de-
 poticibus gentibus triumpharet que asiam incolunt: in curru suo hec verba iussit
 scribi. Veni vidi vici ac si solo aspectu superandos diceret asianos. Gotfridus et
 alij qui secum in asia militarunt parua sepe manu innumerabiles hostium copias de-
 leuerunt ac ipsos thurcos tamquam pecudes mactauerunt. Sed arbitramini fortasse
 meliores hodie thurcos esse: victa grecia quam olim fuerint. Ad quales sint pugna
 thaurinensis ostendit anno ab hinc tercio gesta. Thaurinum vocauere pasci opidum ad

cōfluentes sanū ⁊ danubiū sitū. Hoc euo nro alij albā alij belradū vocant. pter
 situm: nō magni momēti castellū. id cūctis viribus suis thurci expugnare adniti
 sunt. Pugnatū est inter diu noctuq; sūma pentione. Erāt xpiani milites q̄ oppi-
 dū tuebant pauci cruce signati: nō nobiles aut diuites. nō bellis assueti: n̄ armis
 tecti: s̄ rudes incōpositi agrestes. Et bi tñ thurcos vicerunt: nō tam ferrū q̄ fidē bo-
 stibus opponētes. Ab his timidus ille thurcorū impator insupabilis antea credi-
 tus ⁊ terror gentiū appellatus in acie victus: ab obsidione deiectus. castris exut⁹
 turpē arripere fugā cōpulsus est. Quid iobānis de biniad victorias referamus.
 Quid georgij albani triūphos cōmemorem⁹: cuius cōspectū nūq; ferre thurco-
 rū acie potuere. vnus nobis exēplo sat est. Iobānes vintimili⁹: qui cū trecētis mi-
 litib⁹ in epirū pfectus suppetias nepoti ferēs supra decē milia hostiū fudit: strauit.
 deleuit. Hi sunt hostes vri o xpiani. Cū bis vobis boibus pugnandi est qui neq;
 ferire neq; feriri nisi i terga nouerūt. Quāq; ⁊ si fortissimi eēnt ⁊ bellacissimi. In
 deo tñ sperādū erat qui cause sue nequa q̄ deesset. An mō scriptū ē: i deo faciem⁹
 virtutē ⁊ ipe ad nibilū deducet inimicos nros. Orabat moyses in mōte ⁊ popu-
 los vincebat in acie. Sol retinuit cursum suū ne victoris iosue retinret cursum.
 Madianitarū plenissima ⁊ munitissima castra cū trecētis viris dissipauit gedēo.
 Ammonitarū numerosus exercitū cū pauc⁹ militib⁹ supauit iepte. Supbissimos
 philišteos sol⁹ humiliauit sampson. Nec i manu femine cū de⁹ voluit victoria de-
 fuit. Potētes in armis cananeos exterminauit delbora: sisarā interfecit ibad. Et
 bolofernē obrūcauit iudith. Multa sūt huiuscemōi i veteri lege. Nec noua ma-
 gnificis caret exēplis cōstātino magno pugā timēti: signū crucis in celo mōstra-
 tū ē: ⁊ vox diuinitus audita q̄ viceret. In h̄ pstatine vince. De theodosio p̄ssi-
 mo impatore illi sunt versus. Omniū dilecte deo cui militat ether. Et piurati ve-
 nist ad classica v̄ti. In britania q̄ nūc anglia nūcupat⁹ vt auctor est beda barba-
 roz ingētes copias pauci admodū xpiani ⁊ inermes alta voce canentes alleluia
 deleuerūt. Nō ē abbreviata man⁹ dñi: quīs elōgata ē a nobis misericordia sua. p
 pter peccata nra: s̄ spiciabilis est dñs deus noster ⁊ mule⁹ ad ignoscendū: si redie-
 rim⁹ ad eū ⁊ ipe ad nos redibit. Facile p obediētā placabim⁹: quē per cōtinuaciā
 irritauim⁹: q̄ vt p̄mū nos viderit humiliato corde. mox odiū in nos cōceptum
 vertet in hostes ⁊ nobis victoriā mittet. Nāc deā esse veteres putauit qua iupit̄
 mitteret. Illā vo tāq; regi deoz obrēperantē ad eos ire q̄s iusserit: ⁊ in eoz parte
 p̄sideret. Et h̄ verū est sicut ait aug⁹. Nō de illo ioue quē deoz regē p sua opinio
 ue finxerūt: s̄ de illo vero rege seculoz q̄ mittat nō victoriā quē nulla ē substantia
 sed angelū suū: ⁊ faciat vincere quē voluerit. Sicut in castris assirioz accidit eze-
 chia regē obsidentib⁹: in quibus angelus dñi centū ⁊ octuaginta quicq; milia ho-
 minū vna nocte interfecit. Nec victoria id est hic angelus: omnib⁹ proculdubio de
 celo mittit⁹ q̄ pro eā dei recto ⁊ magnanimo pugnant. Verū cū in eo hoste nobis
 pugnādū est qui deo nostro prorsus aduersat⁹. libet hoc loco pauca de saracenoꝝ
 lege referre: quam thurci sequunt⁹: vt confidentius pugnā in eatis. quo fediores
 ac magis impios cognoueritis. Sceleratissima est machometea lex: quē non so-
 lum xpi diuinitatē respuit. sed innumerabilibus alijs scatet errorib⁹. Nāq; vt pre-
 tream deliramenta ⁊ ineptias illas: quibus angelos corporeos de flama ignis
 creatos intertinios affirmat: ⁊ origeni consentiens demones aliquādo saluādos
 tradit: ⁊ celū de fumo factū ⁊ lunā eque splenduisse cū sole: sed volitantis angelis
 gabrielis ala tactam fulgorē amisisse. Quis illud tolerare queat q̄ mundū cum
 democrito sentiēs fortune casuq; submittit ⁊ diuinā p̄ouidentia aufert. Quid
 q̄ sacrosanctā trinitatē respuit ⁊ impossibile ait deum habere filiū. Et quīs xpm
 ex virgine natū cōsentit: iustū ⁊ sanctū hoīem qui cūctas curauerit egritudines.
 deū tñ esse cū arrio negat. nec p nobis obijisse censet. sed sublatū a deo in fine seculi
 mox tūc ⁊ tñ deniq; surrecturū. iudeos autē alū sibi silem crucifixisse delirāt. nec
 scispūs dignitati glorieq; p̄sentit quē creaturā cū nestoreo macedonioq; mentit⁹

Et omne fidei meritū auferēs. In sua quēq; secta saluari hoīem p̄hibet. Alioq̄
recte viuētē nisi a sua lege abierit. Et q̄ nō p̄stāt inter se mēdacia. Alio loco neim
nē saluari asserit extra legē a se traditā. In qua beato paulo p̄radicēs. Circūci
onē seruari p̄cipit. Et vini t̄m̄ p̄suetudinē p̄hibēs: ceteras voluptates indulget:
stupra ⁊ adulteria cū captiuis ⁊ emptis mulierib⁹ admittit. Prores plurimas: ⁊
cū his diuorcia passim cōcedit. Nec cōcubitus nature aduersos inbibet. Postre
mo bō ⁊ bestialis future vite beatitudinē sola carnis voluptate metit. En sapiē
tem hoīem q̄ se dei p̄pham audet nominare temeratoz antiq̄ legis: corruptoz no
ue: p̄futor aiarū: verus p̄curator orci. Et prim⁹ sathane satellites: cui⁹ auditores
inferni mācipia sūt: quales thurcos eē nō dubitam⁹: aduersus quos armis cōtē
dere sacrificiū deo fuerit ⁊ acceptissimū spectaculū. Ceterū q̄ diuinitatē xp̄i vt di
tin⁹ impia saracenoꝝ ⁊ thurcoꝝ secta p̄sus excludit: nō ab re fuerit hoc in loco
maiestatē ei⁹ ⁊ gloriā in mediū asserre cūctisq; palā facere xp̄m quē colim⁹ ⁊ cui⁹
cā bellū suadem⁹ verū deū esse sibiq; thura deberi ⁊ diuinos honores. Aggredia
mur igit̄ hūc articulū. Sp̄ em̄ conādū ē vt veritas magis atq; magis elucescat.
Agemus aut̄ pingui minerva nō more p̄hoꝝ quos vix illuminatissime p̄nt intel
ligere mētes: vt q̄ h̄s cū primo suo loquit̄: ita ⁊ nos hodie vobiscū loquimur. Cu
pimus em̄ etiā a piscatorib⁹ intelligi q̄ fidē a piscatorib⁹ accepim⁹. In primis aut̄
illud assumim⁹ qd̄ oēs ferme cōcedūt. deū. s. vnū eē a quo oia cōdita sunt ⁊ guber
nant vniuersa. Docēt t̄m̄ viri sapiētes mūdi machinas ⁊ tātū rerū ordinē: quātū
in mūdo cernim⁹ stare nō posse nisi ⁊ vn⁹ eēt rector oibus in p̄ans. Recipim⁹ igit̄
p̄fessa maioz q̄ mūdiālis machine rectorē ⁊ qd̄ vnū esse fatent̄: eūq; deū vocat
quo nihil mai⁹: nihil meli⁹ aut inueniri aut excogitari queat: hūc nos xp̄m eē luce
clari⁹ ostendem⁹: ad qd̄ efficiendū tutissima ⁊ aptissima via ex miraculosis eius
opibus patet. Nā ⁊ ip̄e interrogatus a iudeis an xp̄s eēt. Loquor vobis inquit ⁊
nō creditis mihi opa que ego facio in noīe patris mei ip̄a testimoniū p̄hibent de
me. Facebant igit̄ dyalecticoꝝ silogismi ⁊ oratoꝝ inductiones. ip̄a nobis xp̄i opa
xp̄i diuinitatē ostendāt: religionisq; n̄re fidē cōfirmēt facta nō vba. Donat igit̄
ante oculos n̄re mētib⁹: qui vocat ad nuptias aquā in vinū cōuertat: quoctq;
iter faciat egrotos solo verbo sanitatē restituat: mutoz linguas i eloquiū soluat
Caudis gradiēdi facultatē tribuit. Cecis lumē: surdis auditū p̄beat: paraliticoꝝ
mēbra cōsolidet. Resperfos elephātie maculis repurget ac nō solū vires imbecil
lis adiiciat: sed ipsos quoq; mortuos in sepulchro quadriduanos tāq; somno so
lutos ad vitā reuocat. Secreta ⁊ cogitationes hominū intelligat: futura p̄nūciat
demonia cūciat: sup̄ aquis siccis pedib⁹ ambulet: ventis imperet atq; mari. Po
stremo volēs iuxta sermonē suū prius habitū: captus a iudeis. Crucifigat̄: inter
ficiat̄: sepeliat̄: ⁊ tertia die resurgēs: tractādū palpanđq; corpus suum discipu
lis offerat. edat ⁊ bibat cū eis. Et tandē post quadraginta dies videntib⁹ illis in
celum ascendat. Quid hic post tot signa dicemus. An nō interrogatus a discipu
lis iohānis. Tu es qui venturus es an aliū expectam⁹. Interrogatores ip̄os ad
miracula remisit. Certissima quippe diuinitatis argumētatio est miraculoꝝ ostē
sio. Nō si nōnulli p̄hilosophoꝝ naturā ip̄am deam esse putauerūt: cur nō magis
deus ille credēdus est. qui nature dominū se habuisse miraculis patefecit. Dicat
fortasse aliquis moysen: eliam: elizeū: ceterosq; p̄phetas ⁊ ip̄ius xp̄i discipulos: si
gra ⁊ portēta fecisse ac nature cursum retinuisse: nō tū fuisse deos. Verū est id q̄
dem: sed neq; illi deos sese dixerunt. Mentiri em̄ ⁊ miracula facere supra naturā
que xp̄s fecit nulli est datū. Sicut apud iohannē testat̄ cecus a domino liberat⁹
Scimus inquit q̄ peccatores hoc est mendaces deus nō audit. Et nicodem⁹
rabi. Scimus inquit quia a deo venisti. Nemo em̄ pōt hec signa facere que tu fa
cis nisi esset cum eo deus. Ad hec que reti lim⁹ ⁊ alia q̄ plurima de xp̄o miracu
la sacro sancta quatuor euāgelia tradūt quatuor vberimī testes affirmāt. Acce
dūt epl̄e doctoris gentiū pauli ⁊ actus ap̄loꝝ. Ex quib⁹ palā sit ea signa xp̄m fe

cisse p que nature dñs ostēderet. Fuit igit̃ cū dē? i pē verax: nēq; em̃ mēda cū?
 deus coniungit̃. Si verax xps igit̃ z deus: qui de seipso dicit in euāgelio. Ego sum
 via veritas z vita: z qui videt me videt z patrē z rursus. Ego z pater vnū sum?
 Et alio loco. Pater clarifica me ea claritate quā habui apud te priusq; mundus
 fieret. quibus verbis se deum esse manifestissime testatus est. Qu si q̃s euange
 lio non credit: non videmus cur moysi credat z alijs antiquę legis scriptoribus.
 Credunt greci herodoto: tuciclidī: pollibeo: xenophonti: diodero. Credunt ro
 mani liuius: salustio: trago: cornelio: suetonio. Credunt z alijs suis historicijs. Cur
 nos nō credim? nostris. Quāq; illi minime cū nostris cōpandi sint. illi em̃ nulli?
 auctoritate recepti sunt sanctū euāgelium multa patrū cōsilia prius approbauerunt
 q̃ legendū ecclesijs traderet. Ad cui? robur etiā martyres accedūt q̃ p testamen
 to dñi sua corpa tradiderunt z laucrūt stolas suas in sanguine agni. Inter quos
 etiā virgūcule magno miraculo nō expauere supplicia. Accedunt z sanctissimi do
 ctiores q̃ cū cēt p̃pacijs nequaquā euāgelio credidissent: nisi verā ei? historiā
 cognouissent. Sicut apud grecos dionysius ariopagita: iohes crisostomus: gre
 gorius nazāzenus: cirillus atbanasius: magnus basilius: z alijs q̃ plures. Apud
 latinos quatuor doctores fama illustres: gregorius: ambrosius: hieronymus: augu
 stinus: z vltra illos ciprianus cartaginēsis: ysidorus hispalēsis: bilaris picta
 uen. eusebius versalen. z p̃mi cuo nro. Thomas aquinas z albertus magnus na
 tione sueuus: z alijs penē innumerabiles qui fide xpi diuinitate nō more phorū
 qui sibi p̃p̃s aduersant̃. Sed omnes vno ore loquunt̃ vt sine deo putanda non sit
 tanta vnitas atq; concordia. Cōfert z multū romanorū auctoritas qui cū essent
 sapiētissimi atq; potētissimi quodā dñi z orbis possessores collum euāgelio nūq;
 submisissent: nisi aut rōnibus victi: aut miraculis tracti. Quis propterea viros
 fortes eosdemq; prudentes hispanos: gallos: ac germanos euāgelium suscepisse
 crediderit: nisi magnis rōnib? p̃suasos. Sane cū lex gentiū mollis eēt xpianorū
 durior: nemo hāc subire voluisset nisi auctorē ei? deū esse didicisset. Sed illō oēm
 ambiguitatē excludit: oēm t̃tubationē auertit: oēm credendū morā expellit qd
 multis seculis priusq; xps carnē indueret: natiuitas eius ex virgine sanctimonia
 vite: miraculorū patratiō: legis editiō: captiuitas: tormētum: perpeſſiō: crucifixiō
 mors: resurrectiō: celum ascensio: z reliqua que de ipso legimus: ita in prophe
 tis scripta reperiebant̃: sicut postea gesta sunt. Legite isaia: bieremiam: danielē
 ezechielem: dauid: salomonē: z alios p̃phetas quęcūq; de xpo iam facta comme
 morant: euāgeliste eadez diuino afflati spiritu. Prop̃hete futura predixerūt deū
 z hominem in xpo recognoscentes. Nec sibilorum cotemnenda est auctoritas:
 que longo tempore ante natiuitatē dominicā vaticinate vt firmianus z au
 gustinus affirmāt: plura de xpi deitate cecinerūt. His coniungit̃ honestissima lex
 xpi omni ex parte venerabilis ac modesta. Nam quid aliud episcopus docet q̃
 celestē agere mortales in terrā vitā. Subet cū nos deū colere festos dies sancti
 ficare: proximos quasi nos ipsos diligē: pauperū misereri: viduas z pupillos atq;
 oēs imbecillos protegere. Infirmos z in carcere clausos visitare: mortuos sepe
 lire: castis nedū manib? sed etiā oculis eē adulterias: stupra: fornicationes: iurgia
 lites: ebrietates fugere. Primes in cenis accubitus z omnes mundi pompas:
 oēs blandicias deuicare. Reges ac parentes honorare: magistratib? ac sacerdo
 tibus obedire. Postremo thesauros veros ipamq; felicitatē non in terra sed in
 celo querere. Nec lex xpi est. hoc p̃ceptū hoc testamentū eius. Cōiungite nūc oīs
 simul. Xps ex virgine natus castissimā vitam ducit signa z miracula facit. natu
 re imperat: legem perfectissimāz edit: que orbis consensu recipit̃ deum se dicit z
 boies: p̃phete martyres z doctores sibi astipulant̃. Quid bec inferūt simul iūcta
 nisi verū eē testimoniū xpi de seipso. z ipm verū atq; indubitātū eē deū. Nacho
 metē arabicū. falsum mēdace: p̃dūm: ac omnino respuendū qui bec negauit.

Verus igitur xps: de? ver? : verus de? et bo xps ihs: qui cu patre et spu sco in psona
 rui trinitate colendus: misertus humani generis primi parentis culpa vt iam pri
 mi dñati: vt nos redimeret: ex arce celesti et altissimo dei throno splendor eterne
 glorie. figura substantie dei: moderator orbis: iudex futuri seculi ad nos descendit
 Neq; rapinā arbitratus est se ee equalem deo: sed formā serui accipiens: exinanī
 uit seipm factus obediēs vsq; ad mortē: mortē autē crucis. Neq; ista sine suppli
 cijs atq; rozmētis: sed dorsum suū vt in q̄t isaias posuit ad flagella. Maxillas su
 as ad palmas. Venas suas a feditate sputoz nō auertit. Speciosus forma p̄ fi
 lijs hominū: specie atq; decore amisit: ductus est tāq; ouis ad victimā et inter la
 trones deputatus est. Diuiserūt sibi vestimēta eius et super vestem suā miserunt
 sortē. In siti sua potatus est aceto et spineā coronā posuerūt sup caput eius. Nō
 fuit dolor sicut dolor suus a planta pedis vsq; ad verticēz non erat in eo sanitas
 nec tamen eiulatus emisit: sicut agnus corā tondente siluit. O homo o xpiane o
 qui fidelis videri vis. Et cur ista xpm tulisse existimas. Justus erat et voluit inuē
 tus nō est in ore eius. Cur tot supplicijs subiicis innocēs. Pro te voluit bo. Nec
 cata tua ipe portauit homo: et tu suo liuore sanatus es bo. Bonus pastor animā
 suā posuit pro ouib; suis: et mortē tuā morte sua redemit. Et quas tu illigas red
 dis. Quid facis quid cogitas vt gratus inueniaris. Turci nomen suū blasphe
 mant. altaria sua diruunt: legem suā hereditatē suā perdere conant: et tu domi
 iaces in ocio. O reges: o duces: o viri potentes surgite iā tandē et xpi dei vestri re
 ligionē ac bonorē defendite: quādo nec opes nec vires vobis q̄ thurcū minores
 sunt: et certissimi estis pugnaturis vobis pro lege dñi diuinū auxiliū implorātes
 minime defuturi. Nec plura de secūdo et principali articulo. Terciū et vltimū
 modo si placet q̄ breuissime absolua? hoc est que p̄mia p̄secuturi sint aduersus
 hostes fidei pugnaturi. Audite adhibite aures fo: tissimi milites: magna sūt et in
 estimabilia bona. que huius honestissimi belli victores adipiscimini. In p̄mis
 quēcūq; in hoc bello acq̄retis: arma: equos: vestes: argentū: aurum: seruos: ancil
 las: agros: vrbes: puincias: regna: iuste et licite. p̄ nostra distributione possidebitis
 et vltra hoc clarissimū nomē et famā eternā cum viris illustrib; cōsequimini. Sūt
 bec quidez more gentiū expetenda. Nec maiora quesuere romanū greci barbari
 belligerentes. At vobis o proceres p̄mia longe maiora promittunt. Nā regni
 celestis possessio et xpi hereditas vobis offerē: et bec quidem non solū vincentib;
 verū etiam fortiter occubentibus. Nā quid p̄decessores nostros vrbānos: euge
 nios: innocētos: alexandros atq; alios fecisse cōstat: xpianos oēs cruce signa
 bimus in hanc expeditionē ituros et pugnaturis. p̄ lege dñi plenissimā omnium
 peccatoz suoz veniam largiemur. et aplicis clauius paradisi portas aperiem?.
 Omnibus inquit rator qui patriā inuerint: auerint: defenderint: certū est esse in
 celo diffinitū locum in quo beati euo sempiterno fruantur. Certe et certū hoc
 illis promittitur qui religionem christianā et orthodoxam fidem tuebunt: et ad
 uersus impios thurcos inuictis animis bellum gerent. Festinemus igit ad hoc
 bellum in quo morientes veram inueniemus vitam. Non bec quā viuimus vita
 est: sed potius mors que fugit velut ymbra et nūq; in eodez statu pmanet. Sicut
 lilia et flores deficiunt. Leuissima res ē q̄ boiez extinguit. Bestiole mīne nobis in
 sidiant et paruule serpēt; morsu et aranee nōnūq; ictu perim?. Anacres poeta aci
 no vne passe et fabi? senator i haustu lacq; vno pilo strāgular? ē. Nihil fragili? hūa
 na vita q̄ tū icerta tū breuissima cui nūq; vt q̄lōgissimū sit testē dauid i ipis septu
 agita vltu agita finit ānis. Quid apl? labor et dolor. Et esto nescitorcos viuas an
 nos et matusalē i pleas eratē. Quid tū i postq; cursus pact? ē. Breue ē q̄cūq; finit
 et stulticia ei bis spez ponē q̄ p̄crent. O bo moriēdū ē q̄sq; es: et h relinqua q̄
 sūt i terris charissima. Nemo nat? nō morit. A morte mortales appellamur. Ne
 mo nrm nouit an hora vicitur? sit: et tñ bec terrena diligim? q̄ mor relicturi sum?
 qñ poti? transitoria p̄ ppetuis cōmutam?: et hoc thurcēse bellū aggredimur per

qđ possumus imortales fieri. 7 ad illam ciuitatem ibāim puenire. quam summus
 rex opifex mira pulcritudine 7 artificio inenarrabili molit^r est. In q̄ deum ipm
 facie ad faciem videbim^r 7 ipi^r bonitate fruemur. in q̄ sanctos intuebimur ange
 los 7 oim spiritū bñz ordines q̄ p̄cūes 7 p̄tubemales hēbim^r. in q̄ nihil nos
 latebit eoz q̄ vbiq̄ fiunt. Liberat^r em̄ hac terrena p̄page anim^r. oim rex sciaz n̄
 vt sensit plato recupabit. s̄ vt arestoreli 7 nris placet doctorib^r p̄scit. Illic nihil
 timebim^r nec planete neq̄ camete nobis formidabiles erūt. q̄s p̄borrescat reges
 Sedebim^r (vt p̄pha testat^r) in pulcritudine pacis. in tabernacul^r fidutie. in rege
 opulenta. Inueniem^r sabbatum sine vespo. i. requiem sine fine. renouabit^r vt aqla
 iuuent^r nra. q̄ nullo senio. nulla t̄pis longitudine corrumpet. faciabimur apparē
 te glia saluatoris nri quem sine fine videbim^r. sine fine amabim^r. sine fatigatōne
 laudabim^r. O igit^r nobile bellum. o felix p̄m̄sum. o expectabile pugnam ex q̄ sine
 vincim^r siue vincimur sp̄ reges euadiam^r. 7 cū deo nro triumphātes lucidas pa
 dis sedes querim^r. p̄ q̄bus p̄scindis stephan^r p̄bomartir lapidibus celsus est.
 Petrus 7 andreas in cruce suspensus. paulus securi p̄cussus. bartbolome^r viuent
 cute nudat^r. Sebastian^r sagittis p̄fossus. laurēt^r flammis exustus. s̄ nō h̄et vob^r
 viri fortes supplicia requirunt. minori p̄cio celum p̄mittit. pugnatē t̄m fortib^r ani
 mis. p̄ lege dñi. 7 omnia p̄sequimini. de q̄bus scribit paulus. q̄ nec oculus vidit nec
 auris audiuit nec in cor hois ascendit q̄ p̄misit dñs diligentib^r se. O stulti 7 tar
 di ad credendum in his q̄ sacre. p̄mittūt lre. digito dei reuelate atq̄ p̄sc̄pte. o si ad
 essent nūc godefridus. baldeuin^r. eustachi^r. hugo magn^r. boemūdu^r tancredus
 7 alij viri fortes. q̄ q̄dam hierosolimam p̄ medias t̄burcoz acies penetrātes
 armis recupauerūt. nō sinerent p̄fecto tot nos vba facere. s̄ assurgentes vt olim
 coram yrbano sc̄o p̄decessore nro. deus vult de^r vult. alacri voce clamaret. vos
 taciti finem oionis expectatis. nec hortamētis nris moueri videmini. 7 fortasse
 sunt inf̄ vos q̄ aiunt. Multa h̄ pontifer loq̄t vt nos mittat in aciez 7 corpa nra
 hostib^r obijciat gladijs. sacerdotum h̄ mos est. alligant alijs ouera quissima que
 ipi digito nolūt attingere. Nolite ita putare fili. nemo patz vroz meozia in hac
 sede sedit q̄ p̄ fide xpi maiora fecerit q̄ nos iuuatib^r vobis. 7 dñs fauente factu
 ri sum^r. venim^r buc vt videt^r nō paz debiles. neq̄ sine piculo nri corpis. neq̄ si
 ne damno terraz ecclie. plus defensionem fidei q̄ patrimoniu beati petri fecim^r
 7 q̄ valitudinē 7 q̄tetem nraz. Accreuerūt expense mirrūm modū. reddit^r aut ap
 p̄ime diminuti sunt. neq̄ ista gloriabūdi referim^r. tedet pudetq̄ nos plura facere
 nō potuisse. o si q̄ fuerāt iuuenili in corpe vires. he nūc adessent. nō iretis sine no
 bis ad bellum. neq̄ piculū sine nobis subiretis. ipi añ signa p̄cederem^r. ipi cru
 cem dñi portare^r. ipi verillum xpi p̄fidis hostib^r obijcerem^r beatosq̄ nosiplos
 arbitramur. q̄bus datum eēt p̄ ihu mozi. Et nunc si censetis nō recusabimus
 egrotum corpus fessamq̄ animam in hanc felicem expeditōz xpo deuouere. Per
 castra. p̄ acies. p̄ medios hostes si suadet^r lectica vebi generosum putabim^r. nec
 magnifica vba ignauo p̄sequemur animo. p̄solite qđ magis xpiane rei p̄ducatur.
 nihil aduersabimur de corpe nro. de p̄sona. de pecunia nra. Vestz iudicium am
 plectimur. Adtermini vires aplicas. estimare qđ tempalia. qđ spūalia simul p̄se
 rant. Et qđ vobis videt^r humeris nostris onus imponite. nihil recusabimus. du
 os habet ecclia t̄thesauros. spūalem altez. materialem altez. ytrunq̄ liberalit̄
 erogabimus. 7 illum q̄ nunq̄ exbauriri 7 hunc q̄ nunq̄ impleri pōt. Impūtiāz
 t̄m nihil aliud ex vobis petim^r nisi vt bellum d̄ t̄burcos gerendum decernatis. de
 pecunijs p̄quirendis. de ducibus eligendis. de classibus instruendis. de sede belli.
 de t̄pe expeditōis. postea disseremus. Neq̄ difficilis p̄sultatio erit. q̄n nec arma
 nec equi nec naues nec pecunie nec fortissimi milites nec peritissimi duces xpia
 nis desunt. Ad sit t̄m p̄mūis voluntas bui^r honestissimi belli gerendi. Quā vt
 mentibus vestris inserat ille rogam^r. q̄ cum p̄re 7 spūsancto sine fine regnat ibs
 xpc. Amen.

Ius epus suus fuor dei. Aniuersis et singulis xpifidelibus. Salutem et
aplicam benedictōem. Ezechielis pphete magni sententia est. Venientem
gladium nisi annūciauerit speculator animarū. que pierint sanguinem de
manu eius requirendum fore. Quod veriti sancte memorie pdecessores nri nico-
laus. v. et calixtus. iij. ab eo tpe quo thurcorū effrenata rabies pstantinopolim ex-
pugnauit. venturū ad interiora xpianitatis hostilem gladium clamare nō cessa-
uerūt. omōdere xpianos pncipes ac ppos. qnto in piculo eet nra religio nisi occur-
reret hostibus pūq; ampli? inualesceret. sualere vt arma sumerent defensione
catholice fidei subirent. furetib? bestiis obuiam irent. nec sinerent imanem draco-
nem machometem fideles deuorare animas. Videbant ferocem illi? animū oc-
cupata pstantinopoli minime qetū. cui? inreplebilis eet dominandi cupiditas.
Nec dubium qm orientali subacto impio ad occidentale aspiraret. Annūciata ē
in tempe futuro calamitas. s nō fuit credita. Non fuerunt audite sanctorū pasto-
rum voces. vtilis admonitiōes. surda ptransiuit aure xpianus ppls. Hungari
tñ sub calixto vigilantes arma sumplerūt. q de tuendo regno solliciti. dum suos
fines obseruant custodiūt nros. Ex ipsis hungaris ac theutonib? et alijs vicinis
nō pauci quis magna ex pte paupes et fm seculum ignobiles. incliti xō in ppe-
ctu dei crucem domini assumpserūt. et magno in hostes spū pexerunt. quorū po-
tissime ausib? apud albam grecam quam nri belgradum vocant. thurcorū ingenti-
tes copie pfligate fuerūt. et machometes ille terribilis ac verorū turpem arripuit
fugam. Nationes alie tanq; nihil ad eos thurcorū facta ptinerent. in suis sedib?
qete manserūt. Nos deinde (sicut dño placuit) quis indigni tanto munere ca-
lixto successim? q morā in aplatus initio Mantuanū puentum indixim? in quo
de pmoni vtilitate. de omunib? xpianorū pilijs agerem? Venit in mentem qd p
ysaiam scribit. Sup montem excelsum ascende tu q euangelizas syon. exalta in
fortitudine vocem tuam q euangelizas iherlm. exalta noli timere. Dictum id no
bis putauim? Satisfecim? (vt arbitramur) pcepto. Assuim? in tempe pfinito
non sine sumptu et labore graui. Quidinus fidelibus xpianis vulnera sua. et que
passi fuerant et que passuri videbant. nisi seipsos aduersus thurcos defenderent.
Clamauim? quasi tuba exaltauimus vocem nostram. Audiuit omnis ecclesia. s
non exaudiuit verba nra. Non fuit plus ponderis nris q; pdecessoris vocibus.
Frustra conati sumus. Incassum abire labores. Interea qm creuerunt thur-
corū vires difficile dictu est. auditu miser. Amari pontico vsq; ad annem sanum
et ab egeo pelago vsq; ad danubium nobilissimas interiacentes puincias sue
possessionis fecere. Transiuerūt et ipm danubium walachicq; magnaz ptem oc-
cupauerūt. Penetrauerunt et sanum. atq; agros hungarie longe lateq; vastaue-
runt. Hoc anno bosnam inuaserunt vniuersumq; regnum sibi sublecerūt et insu-
lam lebon. Quanta xō crudelitate in subactis vrbib? ac puincijs vti sunt. hor-
ret anim? dicere. In pstantinopoli grecorū impator obtruncat? est. et caput eius
basta suffixum p castra delatum. Fastianis pncipib? eruti sunt oculi. In lebon
multitudo puberū palo transfixa. in bosna regem q salutem pactus sese dederat
cum patruo suo machometes ipse humano sanguine insatiabilis sua manu (vt
fert) iugulauit. Quis nobiles viros. q; sacerdotes pmemorauit ad eodem ra-
ptos. senes ac iuuenes i plateis inanissime trucidatos. vbiq; cruor cesorū visus
vbiq; morientium gemitus audit? nulla reuerentia matronarū. nulla vginum.
Secum relatu est qm hoc genus hominum in libidine sit inersum. Cui om-
nes abominatōes gentium pseudo ppha queq; venerant indulsit. Quid de sacro
sanctis ecclesijs dicemus. Templum illud sancte sophie iustiniani opus toto or-
be memorabile. Machometi sparcijs seruatum est. Reliq; sacraria aut diru-

ta sunt aut polluta. Altaria disiecta atq; perita. imagines sanctorum delete aut luto
 fedate. Nulla saluatoris christi aut gloriosissime matris eius statua sine singulari pro
 brio dimissa. Simulacrum crucifixi per derisionem in castra delatum. lapis et luto pe
 titum. et tandem in sceno relictum. O domine deus venerunt gentes in hereditate
 tuam. polluerunt templum sanctum tuum. posuerunt morticina suorum tuorum escas
 volatilibus celi. carnes sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sanguinem eorum et
 non erat qui sepeliret. Quis non potest ledi tua maiestas. nec tua gloria minui. decet
 in seruos tuos. decet nos miseros christianos. que tuam velut in contumeliam sunt.
 totis conatibus auertere atq; vlcisci. Non tulit phinees adulterantem sambri. sed
 zelo incensus domini Madianite scortum et illum interfecit. Vidit matathias
 sacrificantem ydolis hebreum et doluit. et strenuerunt renes eius. et accensus est
 furor eius secundum iudicium legis. et insiliens cruciavit eum super aram. Sed quis est ze
 lus noster. que cura religionis. Blasphematur sancta trinitas. concutitur evangelium.
 sacra nostra. prius abijciunt. Christianum nomen funditus eradicatur. et subdite
 mus. Nemo est qui pro communi salute assurgat. Stat mater ecclesia dolens et ge
 mens. et non est qui consoletur eam. Et quid dici de nobis potest infelicibus christia
 nis nisi propheticum illud. Facti sumus obprobrium vicinis nostris. subsannatio et
 illusio his qui in circuitu nostro sunt. Maiores nostri Hierosolimam perdidere et
 omnem asiam et libiam. Nostrum tempe Grecia est amissa et europe maxima pars
 In angulum orbis redacta christianitas est. Dei et domini nostri ihesu christi sepulcrum
 nisi saraceni velint videre non possumus. Questus cum nobis illud ostendunt. Patri
 archales sedes veneratu dignissime constantinopolitana antiochena. Alexan
 drina et hierosolimiana iugo servitutis oppressae a saracenis occupatae aut a thur
 cis. Non sine dedecore et ignominia christiani nominis romanam ecclesiam nostram omnium
 fidelium ac nostram. quam beati apostoli petrus et paulus suo martirio dedicaverunt nunc
 nobis eripe machometes interminat. et faciet nisi tandem ericemur a fomine et
 conatus eius studemus eludere. Ne nobis christianis principibus. ve nobis. et quod
 nati sumus videre perditionem populi nostri et perditionem sacre religionis. Videmus
 fratres nostros in manus inimicorum rapi. et diversis excarnificari suppliciis et non mo
 uemur. Videmus indices christianorum. puincias ab infidelibus invadi et non angu
 mur. sed in domo quiescimus. Quot iam regna ab evangelio sunt aliena. quod gens
 iam non hereditavit terram domini et non obtinuit spolia eius. Sive orientem
 respicimus. sive meridiem. sive in arcton vertimus oculos. omnis ecclesie com
 positio oblata est. Ancillam videmus que fuit libera et domina gentium. Ecce san
 cta nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra magna ex parte desolata. Conqui
 naverunt eam thurci et saraceni et alie fedissime gentes. Quid nobis adhuc viue
 re. nisi cogitamus de tanta infamia surgere. ac partim recipere decorem. Com
 mouemur vehementer dum talia mente volumus angimur. cruciamur. Nec animo
 possumus esse quieto. nisi principes christianos per tutela sacre religionis adversus impi
 os thurcos arma sumere videamus. Pastoralis officii nostri est. quis nescit dominici
 gregis curam gerere. quod eius loco successum. cui dictum est a domino. Pasce oves
 meas. Oves christi fideles populi sunt. his consulere nos oportet. has peregere et totis con
 suare conatibus. ne luporum aut aliarum bestiarum morsibus peant. Sed quod agat infelix pa
 stor. ubi luporum innumerabiles turme gregem invadunt. insuper canes insurgere
 latrare ac defendere caulas obaudiunt ac diffugiunt Nec impietiarum conditio
 nostra est. Thurci tanquam lupi et imanes bestie ovile dominici. id est christianam plebem
 lacerare conantur et lacerant. Vocamus in auxilium principes tanquam custodes christiane
 plebis. Aures claudunt. nolunt audire vocem pastoris. Post sua quicquid desideria per
 git. Quid agemus. soli ne lupos. hoc est thurcos aggrediemur. Non sunt vires
 nostre que tantam vim ferre queant. Nihilum crevit thurcorum potentia. Nec potest
 eorum imperium deleri nisi christianorum magno conatu magnisque classibus et exerciti
 bus. Non habet apostolica sedes unde ista conquirit nisi christiani reges christia
 do ii

nūq̃ ipsi opem offerant. At hoc eis hacten⁹ suaderē non potuim⁹. Conuentum
 fecim⁹. legatos misim⁹. Omnia temptauim⁹ que visa fuerūt ad excitandos ani-
 mos p̃ tempe necessaria. Non p̃fecimus. Quomō nunc p̃ficiemus. Quid ergo
 Negligemus ne fidei defensionem. Minime q̃dem. Pastor bon⁹ inq̃t in euange-
 lio veritas animam suam ponit p̃ ouibus suis. Mercenari⁹ autem ⁊ q̃ non est
 pastor cui⁹ non sunt oues pprie. vidit lupum venientem ⁊ dimittit oues ⁊ fugit
 ⁊ lupus rapit ⁊ dissipat oues. Admonemur his vbi⁹ q̃dam agere debeam⁹. Ex-
 tremā omnia temptanda sunt p̃ salute dominici gregis. In grauioribus morbis
 grauiora adhibent remedia medici. Idem ⁊ nos facere puenit. nō decet pastore
 suas oues relinq̃re. Occurrere lupis oportet etiam si sit anima p̃ grege ponenda
 Pastor bonus imitandus est dñs noster ih̃s. ⁊ optimi p̃ceptoris vestigijs inbe-
 rendum. q̃ verbo qd̃ docuit ope adimpleuit. Alios hactenus exhortati sum⁹ de-
 fensionem fidei suscipe. atq̃ in bellum ire. missuri legatos ⁊ alia facturi que n̄ esa-
 cultates sufferre possent. mansuri p̃ necessitatib⁹ ecclesie apud septa ouium que
 restant nōdum expugnate. Nunc maiora p̃mittēmus ⁊ q̃n aliter excitare xp̃ia-
 nor⁹ torpencia corda nō valeamus. nos ipsos piculis obiectabimus. n̄m q̃ caput
 aduersus thurcos offeremus in bellum. ⁊ q̃tum nobis ecclesia romana ⁊ patri-
 monium beati petri ministrare poterit. tātum p̃ fide catholica p̃tegenda expo-
 nemus ⁊ p̃fundemus in hoc itinere. Nec soli p̃ficiscemur in hostes. Clarissimo
 genere natus ⁊ amabilis deo p̃nceps. Philippus burgundie dux in hanc expedi-
 tōem ventur⁹ se offert. non sine delecta militum manu ⁊ exercitu valido. Potēis
 ⁊ clari venetoz⁹ ducis chustoferi mauri ingens ⁊ formidanda classis supioribus
 mensib⁹ in greciam nauigauit. totamq̃ fere Deloponnesum vi atq̃ armis eripuit
 hosti. Ischumq̃ penitusulo q̃ ser milib⁹ passuum inē duo maria patet vndecim
 (vt aiunt) diebus excitatis. muris ac turribus clausit. memorabile factum ⁊ inē
 p̃clara veter⁹ opa numerandum. Nec eadem classis (vt p̃missus est) nobis non
 derit. Spondent q̃z ceteri ytalie potentatus p̃ sua religione ⁊ in p̃mune bo-
 num affectione. p̃cipua tam sancto digna ope auxilia. Fauente nobis altissimo
 maritimum bellum felicit̃ absoluem⁹. qm̄ nō sunt tura pares in pelago venetis.
 Ex altera pte in terra pugnabūt. Hungari genus hoim̄ in bello feror⁹. ziam thur-
 cos vincere vidicerūt. Inclitus rex gentis mathias iam coronam ⁊ pacem in re-
 gno p̃secut⁹. igentes poterit deriuare atq̃ in plium ducere copias. hec nobis cer-
 tissima sunt belli p̃sidia. Cum bis ibim⁹. cum bis dei plium decertabimus. Erūt
 ⁊ albani nobiscum ⁊ multi p̃ greciam (vt speramus) ⁊ als hosti subactas. puinci-
 as a thurcis deficientes. castra n̄ra sequent̃. Xp̃iani em̄ sunt oderūtq̃ machome-
 tem. Hosti parent coacti metu. q̃ non est diuturn⁹ m̄gr̃ officij. At p̃mum spes li-
 bertatis affuerit aduersus insolentes dños cornua erigent. Nec decrūt in asia
 metus vt sunt in omni gente atq̃ in omni puincia male pacati homines. ⁊ noui-
 ratum cupidi q̃ tempus expectant. Non erit facile thurcis tot locis occurrere.
 Difficile defendi qd̃ vndiq̃ a multis opugnat. Quod siq̃s innumerabiles ho-
 stium copias esse dixerit. nec putauerit in castris fidelibus parem numer⁹ cogi
 posse. Rndem⁹ multum inē se distare homies ⁊ alios natura imbelles esse. alios
 feroces. Virtus spectanda est magis q̃ numer⁹. Non est in multitudine exercit⁹
 victoria belli. De celo fortitudo p̃cedit. Taz facile deo n̄ro est in paucis vincere
 q̃ in multis. Nostra cā dei est. p̃ lege dei pugnabim⁹. ipse deus p̃teret hostes an-
 faciem n̄ram. Audimus susurrare aliquos. Non desunt q̃ murmurantes aiunt.
 Quid ages in bello senex egrotus. sacerdos. Non est bellare tuum. nec potes nec
 debes ferire gladio. q̃ loco ei⁹ suffectus es cui p̃cepit dñs vt gladium in vaginaz
 mitteret. Reges tuo iussu tenent̃ enses exerere tuum est iusta bella gerentib⁹ be-
 nedicere. Fatemur nō puenit nobis effundere sanguinem. qm̄ p̃ alios possumus
 iusticie fideiq̃ necessitati subuenire. q̃ si religio in piculo est ⁊ absq̃ n̄ro non pōt
 ferro defendi. nō est nobis vetitū qd̃ samueli ⁊ belielegit fuisse p̃missum. Sz nec

est hoc ppositum nostrum vt gladio pugnemus in bello. Max quo pacto strinke
rim? eniem q̄ vix manum ad bndicendum pplm possum? eleuare. Oione pugna-
bim? nō ferro. p cib? adiuuabim? pliantes nō brachijs. Erim? in alta puppi aut in
aliq̄ monte p̄pquo dum pliabit? z nostris bndicem? hostib? nō maledicemus.
quemadmodum de moyse legit in bello amalechitar? q̄ orante vincebat israhel.
cessante orare succumbebat. Orabimus z nos sine intermissione p bellatorib?
nris. hoc p̄stare poterimus. hoc sedulo faciem? Cor p̄ritum z humiliatum non
despiciet domin? Possim? z bocipsum domi manentes facere nec minus vale-
rent preces s̄ non est sola oionis causa que p̄p̄iam sedem relinquere cogit z in
bellum trahit. Et alios excitem? p̄gimus. Exemplo nostro q̄ plurimos invita-
re studeim? Sequent? z nos venerabiles fr̄es nostri sancte romane ecclie cardi-
nales. quemadmodū ad bocipm q̄ validi sunt sp̄ote se obtulerūt. Sequent? z ep̄i
complures z aliq̄ minoris ordinis sacerdotes z clerici. non oraturi t̄m. verū etiam
pugnaturi cum res ipsa postulauerit. Exptas q̄z belloz z robustissimas militum
cobortes z fortia pectora iuuenum ex agris ecclie duccimus ad plium. qui nobis
oione pugnatib? ferro pugnent. Ibiim? extenso dominice crucis verillo. Sacra-
tissimum xpi corp? p̄cedet z sanctaz reliq̄az p̄arcula. Saluatorem in bella vadē-
tem sequemur. Ipsi coberebim? ipi preces assiduas porrigem? ab ipo salutem
implozabim? Miserib? nostri? vt arbitramur p̄ssimus ibs. nec populum su-
um in hostium man? venire p̄mittet. cui? p̄ciosissimus sanguis in ara crucis effu-
sus a maligno nos hosteliberauit. Et q̄s erit xpianoz tam feri. tam lapidei. tam
ferri pectoris. q̄ audiens romanum pontificem beati Petri successorem domini
nostri Ihu xpi vicarium. eterne vite clauigē. patrem ac magist? vniuersoz fi-
delium. cum sacro senatu cardinalium cleriq̄ multitudinem in bellum p̄ tuenda re-
ligione p̄fiscensem. libens domi remaneat. Et que poterit excusatio quēq̄ iu-
mare. senex. debilis. egrotus in expeditōem p̄git. z tu iuuenis sano ac robusto cor-
pore domi delitescas. Summ? sacerdos Cardinales ep̄i preluz petūt. z tu miles.
tu baro. tu comes. tu marchio. tu dux. tu rex. tu impator in edib? p̄p̄is ociaber?.
Siccine pueri hominum officia patieris. vt que sunt regum sacerdotes agant. z
que nobilitati p̄ueniūt subire. de? oporteat. Necessitas ire nos vrget. q̄ nō pos-
sum? alio pacto p̄ dīne legis defensione xpianoz animos p̄monere. Utinam z h̄
modo p̄moneam? Non p̄gimus in bello tanq̄ nostri sit officij. s̄ qm̄ aliter p̄sule
re fidei non valent? Melius an hoc sufficiens remedium erit. Mandauit do-
minus beato Petro vt titubantes fr̄es sua p̄uersione p̄firmaret dicens. Ego ro-
gaui p̄ te Petre vt nō deficiat fides tua. z tu aliq̄ p̄uersus p̄firma fratres tuos
Quod Petro dictum est. z nobis dictum intelligim? Confirmare fr̄es q̄ titubāt
debemus. Confirmabim? vos fratres z filios vt speramus hac p̄fectōe nostra
z ita non p̄ualebūt porte inferi aduersus eccliam dei nobis p̄missam. An dene-
gabitis nobis auxilia vestra. z caput v̄m. patrem ac magist? in hostes p̄fiscen-
tem. fideles xpiani relinquetis. En q̄nta gloria vobis erit crucem domini cum sa-
cratissimo corpore Ihu. ipm̄q̄ romanum p̄sulem sine vestris p̄sidijs in hostem p̄ge-
re. Noscite reges ac p̄ncipes officium v̄m. Idcirco gladium geritis vt eccliaz
fidemq̄ tueamini. atq̄ vt malos z iniquos homines debita pena coerceatis. Et
q̄ nam homines p̄iores q̄ t̄burci repiunt. q̄ fidem sancte trinitat? abijcientes. z
saluatorem xpm̄ ver? deū eē negantes. abominabilem machomet? p̄pleri legem
in omnia scelera plabunt. z iam maximam orbis p̄tem suis nephadissimis abu-
sibus sedauerūt. z legem conant? euangelicam dissipare. Aduersus hos gladius
dedit vobis diuina maiestas. In hos illum exercere debetis ac diuinam vlisci cō-
tundeliaz. An nō pudet tādū. tam fedam gētem. tam turpē in xpianos eē grassa-
tam. An bellū nō facit iustū. nō facit neciū eē putat? aduersus natōes q̄ p̄uenire
disperdere vos z sancta via. Accipgamini itaq̄ tandē. z qm̄ sine nob̄ ire nō voluit?
ut nobiscum. sumite arma z scutū z venite in auxilium vostz. immo nō v̄m et

vniuerse reipublice xpiane. Exemplum de philippo recipite quem nec domesticæ
 delicie / q̄b? puincie sue plurimū abundant / nec suoz pces. nec itineris lōgitudō
 aut difficultas. aut sepect? ipsa ex pposito suscipiēdi h̄ thurcos belli vsq; in hanc
 diem deijcere potuerūt. neq; fauente dño in futurū deijcient. Imitamini hūc no-
 bilissimū pncipem. memēte pfectionis vie quam in baptisinate subistis. Logi-
 tate q̄tum deo tenemini z q̄tum primo. Reddite vicē p susceptū bñficijs. Esto-
 te grati altissimo q̄ vos creauit ex nihilo. Nec animalia bruta aut lapides. s̄ ho-
 mines rōnales eē voluit. Et cum pmi pentis culpa damnati essetis ac mancipia
 facti demonū. misit filium suū in similitudinem carnis peccati q̄ morte sua mor-
 tem vīaz deleteret. Stupenda z inextimabilis charitas vt suū redimeret: filio suo
 nō pepcit. Dñs ihs in cruce p nobis inf latrones pependit. In nocens agn? cū
 sceleratis deputat? est. Speciosus forma p filijs hoim euerberat? lacerat? ab im-
 pijs: deformis apparuit. A planta pedis vsq; ad v̄ticem nō erat in eo sanctas. ne-
 q; spēs. neq; decōr. Sic placuit patri q̄ ip̄e pctā nra tradidit illum. Propiciatōrē
 em̄ pposuit eum p fidem in sanguine suo. Iniq̄tates nras ipse portauit. z liuore
 ei? sanati sum? q̄ cum inimici eē? recōciliati sum? deo p mortem filij ei?. O cru-
 delis xpiane. o ingrate. o ment? inops. potes ne ista audire z nō animo pmoueri.
 z nō cupe p illo mori q̄ p te mortu? est. De bonore illi? agit q̄ te de dyabolica f-
 uitute p̄ciosissimo sanguine suo redemit. De xpi noie discipul? de fide catholi-
 ca. de baptismo. de ceteris ecclie sacramētis. de sacrosancto euangelio. Aduersus
 hec omnia thurci militant. Nec euertere ac p̄sus delere conant. z tu nihil īmo-
 liris. Quid agis iners. redde te gratum deo. z cogita quam pacto creatori redē-
 ptōriq; tuo aliqua ex pte satisfacias. Et qm̄ peccator es. redime tuas iniq̄tates
 hac t̄sancta z salutifera pfectione. An diuicias bonitatis dñi z patientie z lō-
 ganimitat? eius ptemnis. An ignoras qm̄ bonitas dei ad p̄niam te adduxit. Ca-
 ue ne fm̄ duriciam tuam z impenitens cor. iram tibi thesaurizes in die ire. z re-
 uelatois iusti iudicij dei. q̄ reddet vnicuiq; fm̄ opa eius. Conuertere z agito pe-
 nitentiam ab omnib? iniq̄tatib? tuis. z nō erit tibi ruina. Propterea expectat do-
 min? vt misereat tui. p̄ice p̄uaricationes antiq̄s z fac tibi cor nouum. z spm̄ no-
 uum z veni. Milita p domino ne morte moriaris eterna. Cogita de primis tuis
 z fratrib? xpianis. q̄ vel sunt in captiuitate thurcorū dura fuitute p̄ssi. vel capti-
 uari indies atq; in fuitutem rapi verent. Si homo es. humanitas te trahere de-
 bet. vt opē feras homini indigna ferenti. Si xpian? pietas euāgelica q̄ iubemur
 p̄rimos tanq̄ nosmetipsos diligere. Considera primoz tuoz xpifidelium erū-
 nas. in quos thurci desciunt. Filij e complexu parentum z infantes ab vberib?
 matrum eripiunt. Etolant v̄rores in conspectu virozum. Senes tanq̄ inutiles
 occidunt. Iuuenes tanq̄ boues aratro iungunt z terram vomere vertunt. Mi-
 serere fratry tuoz. Offer opem laz dura ferentibus. Quod si nihil boz te trahit
 at saltem de tua salute cogita. Nec te tutum idcirco existimes qz mansionem for-
 tasse pcul a thurcis sortitus es. Nemo tam remotus est quin repiri queat. Sivi-
 cinum dimiseris in piculo q̄ ante te. primus est igni. dimitteris z ipse similiter a
 vicino q̄ retro te habitat. Tales oportet nos esse in alios. quales ergo nos illos
 cupim? inuenire. Nolite auxilia galloz sperare theutonēs. nisi z vos būgaris.
 Nec vos galli. byspanoz. nisi theutonīs opem fertis. Qua em̄ mensura metie-
 ritis eadem remetiet z vobis. Nec p̄pterea sibi q̄spiam blandiā qm̄ pncipa-
 tu palleat aut regno. Constantinopolitan? impator z Trapezuncius z rex bosnie
 z rascie domini. z aliq̄ p̄plures pncipes capti z crudeliter occisi. qd sit expectan-
 dum edocent. Nihil tam dñum machometi q̄ nomen regum orientis adeptus
 impium ad occidentale festinat. Mouam erigere monarchiam conat. vni thur-
 corū impio. z vni mochoemetce legi cūcta submittere studet. Si potestis talia fer-
 res pncipes ac ppli xpiani inanete domi. neciam de subuertenda formidabili thur-
 corū potentia cogitare. At si fuisse iugum boiretis. si ptumelias dei z p̄rimi tole-

rare neq̃tis. si pudet semiuirōs asiaticos grecoꝝ gētem (qđ nunq̃ antea fecerit)
 subegisse. eoq̃ supbie p̃rupisse. vt europaz sibi totam breui tpe parituraz seent.
 Si cor virile vobis est. cor nobile cor altum. cor xpianum. seq̃mini vestigia patrū
 vii. seq̃mini castra n̄ra. Venite in auxilium fidei. Venite in auxilium fratꝝ v̄roz.
 Opponite vos muꝝ p̃ domo dei. Cogitate de via salute. de via gl̄ia. nolite p̃mit-
 tere vt sine v̄ris auxilijs. pficiscamur in thurcos. Mittite subsidiarias acies. iu-
 uate xpianum exercitum. Quāto fortiores ibim⁹. tantocius (auxiliante dño)
 cum victoria reuertemur. Nec putetis insuperabiles thurcos esse. Quia p̃nt z
 sepe victi fuerūt. Quantum valerent arma thurcoꝝ belgradus ostendit. Minor
 est thurcoꝝ potentia q̃ fama ferat. Imbellem atq̃ inermem multitudinē ad plū-
 um ducūt. quam tanq̃ pecudum gregē dissipare licebit. Nec ipa thurcoꝝ agni-
 na grauior armature vsū didicere. Raras loricas. rariores toraces induunt.
 Nec galeas more n̄ro lucentes ostendunt. Raro tegunt corpora ferro. Acinate vtūf
 z arcu. Parma se p̃tegunt z galeis pilosa qdam materia duraq̃ p̃teritis. Quod
 si latinas inciderint acies. rigentes calibe ferratasq̃ bastas z catbafractos eq̃s
 z manu balistaz sagittas. intelligent cū mulierib⁹ se bacen⁹ pugnasse. nūc cum
 viris eē certandum. Dirim⁹ q̃ nobis bacen⁹ p̃missa sunt auxilia. z quia spe vi-
 ctorie p̃cedam⁹. Quod si vos q̃z p̃iunrentis arma z auxiliares addideritis tur-
 mas. multo alacriores ibim⁹. Nec dubium quin orientales ingressi puincias tā-
 to maiorem ad nos p̃cursum inueniem⁹. cedentius se p̃froz. Quito validior fuerit
 n̄r exercitus. Si mouebimini vos xpiani occidentales. z animaz v̄raz pastorem
 secuti fueritis. mouebunt z multi ex grecia atq̃ asia xpiani. q̃ v̄ez esse xp̄i vicariū
 romanum pontificem non dubitant. Jamdudum nō fuit in oriente roman⁹ p̄-
 sul. At p̄mū innotuerit aduentasse latinam classē. romanū reuertentē p̄sulem.
 innumerabiles turme nō dubitam⁹ aduiscendum beati petri successorem. cū fletu
 z lacrimis sacros osculaturi pedes accurrēt. seq̃ z sua p̃mittēt ei. Hac spe fre-
 ti venerabiles fr̄es ac filij dilectissimi. bis rōnib⁹ p̄suasi. bis p̄silijs moti. venera-
 billibus fratrib⁹ n̄ris cardinalib⁹ hoc ipsum suadentib⁹ corpus n̄m caniciem⁹
 n̄ram. z seniles ac debiles art⁹ huic sancte expeditioni p̄secramus. comitib⁹ co-
 mendam⁹. statuētes circa nonas Junias (q̃ prime instant) anchonaz petere
 atq̃ in ei⁹ portu nauem p̄scendere. z cum ea classe quam interim n̄ro z alioꝝ sum-
 ptu poterim⁹ instruere. adriati cum ingredi pelagus. z vltim⁹ recto itinere ad-
 uersus hostes fidei. p̄ficisci. Non dubitantes. quin philippus burgundie dux ma-
 ritimis arinat⁹ copijs ad idem tempus p̄sto adsit. Veneti⁹ validaz classē (de
 qua dictum est) expeditam in mari habeant. z tam ille q̃ isti sese nobis p̄iungant.
 sub verillis ecclesie ac viuifice crucis signo aduersus impios thurcos autore do-
 mino feliciter pugnaturi. Cruce signati aut q̃ suis aut mittentium sumptib⁹ in hac
 pia expeditione militaturi sunt. vt nauigia equo p̄cio ad traiciendum venetis ha-
 beant curabim⁹. Eapropter vos omnes z singulos cardinales. patriarchas. ar-
 chiepos. ep̄os. abbates z cuiuscūq̃ p̄ditionis viros ecclesiasticos. religiosos et
 seculares q̃ de sorte dñi effecti est. Hos q̃z impatores. reges. duces. marchiones.
 comites. p̄uitates. barones. nobiles. milites. ciues z alios quoscūq̃ fideles siue
 in vrbibus p̄mozemini siue in agris. p̃ viscera misericordie dñi nostri ihu xp̄i. p̃ passio-
 nem ei⁹ qua nos redemit. p̃ iudiciū extremū in q̃ stabitis aū tribunāl ei⁹ acceptu-
 ri vniuscūq̃ sū op̄a sua. Per spem vite eterne quam repromisit dñs diligētib⁹ se
 obnixe monem⁹. req̃rim⁹ z obsecram⁹. vt q̃ p̄mode potest. in hac sanctam ex-
 peditōz nobis auxilia p̄bere nō differatis. s̄ in tpe p̄dicto ad nos mittatis. Veni-
 at p̄ seipm q̃ validus est z p̄mode p̄t. Qui v̄o non venit mittat aliū aut alios
 iuxta vires suaz facultatum. Sineq̃ aliū p̄t mittere. de bonis sibi a deo colla-
 tis. q̃tum sū p̄scientiam suam p̄t p̄ fideles man⁹ in hanc expeditōem p̄tribu-
 at. aut in cistis reponat que ad hoc opus in singulis dyocesib⁹ p̄stituent. Nec du-
 bitet quispiam magna p̄missa p̄secuturos a dño eos. q̃ hoc sanctū op⁹ z t̄neces-
 vo iij

factum p suis virib⁹ adiuuerint. Manifestum em exploratumq³ est omnib⁹. q³ sa-
 cro sanctam religionem fideq³ orthodoxam adiuuerint. auerint. defenderint. cer-
 tum esse in celo diffinitū locum in q³ beati tuo sempiterno fruunt. Credendum ē sp
 sacris veteribusq³ hmonib⁹. post hac vitam migrandum esse in alterā asserētib⁹.
 Et q³ pie in hoc seculo vixerūt legemq³ dñi seruauerūt in altero vitam beatam sine
 fine psecuturos. alios vō miseram infallibile pphetici illud est qd neq³ oculus
 vidit. nec aur⁹ audiuit. nec in cor hois ascendit q³ pmissit dñs diligentibus se. et q³
 (Paulo teste) non sunt p³digne passionēs hui⁹ seculi ad futuram gloriā q³ reue-
 labit in nobis. Iustissim⁹ est retributor domin⁹. q³ nec bona sine p³mio nec mala
 sine pena p³erit. Confidite in deo et nō pfundemini. Date de bonis vestris ei q³ de-
 dit vobis. et centum accipietis. p vno et vitam eternam possidebitis. quam vt cer-
 tius psequi valeant q³ nostris exhortatōib⁹ obediētes hoc sanctum opus et ne-
 cessarium iuxta possibilitatem suam adiuuerint. Hos de omnipotētis dei miseri-
 cordia. et beator⁹ Petri et Pauli aplo⁹ eius auctoritate p³si. de plenitudine p³ti-
 tis celit⁹ nobis p³cesse. omnib⁹ vere penitētib⁹ et p³fessis q³ in hanc expeditōem no-
 biscum venerint. aut p hungariam aut aliam viam p³thuros arma p³ulerint. et
 p annum aut ad min⁹ p sex mēses si ampli⁹ nō potuerint in bello p³seuerauerint.
 plenissimam oim p³ctō⁹ suoz remissionem et veniam elargimur. ita vt p satisfi-
 catione delictoz et penaz q³ fuerant imponende. succedat labor itineris atq³ militie.
 Nec sacerdos aliam p³nam p³fitētib⁹ inuigat q³ vēturi sunt. Volentes eos q³ ne-
 pmissum est) ad hoc sanctum op⁹ p³ficiant. omnem grām et indulgentiaz p³se-
 q³. quam nri p³decessores p³ficiētib⁹ in subsidium terre sancte et in anno iubileo
 romam petētib⁹ dare p³seuerūt. non dubitantes quin anime illo⁹ q³ ad hoc bel-
 lum p³ficiā bona mente p³tigerint. cum beatissimis sanctor⁹ Pat⁹ et angeloz dei
 spiritib⁹ post hac vitam in celestib⁹ sedib⁹ collocent. et p³sortes impetuum xpī fa-
 cte etna felicitate fruunt. Quod si forsitan anno nō exacto ipoz aliq³ post iter ar-
 reptum in p³secutione temp⁹ et tam sancti opis ex hac luce migrare p³tigerit. vo-
 lunus et p³cedim⁹. vt tales nihilomin⁹ p³fatam indulgentiam integralit⁹ p³sequant⁹.
 Similit⁹ et eos q³ non venientes alium vel alios suis expensis p³m suaz virium fa-
 cultatē transmiserint vice sua ad annum aut ad min⁹ ad sex mēses in hoc bello
 militaturos. ita vt nō solum mittentes indulgentiam et grām bñdōi p³sequant⁹ et
 etiam missi. Et vt omnis etas et sexus et cuiuscūq³ p³fessionis homines hui⁹ san-
 cte indulgētie p³icipes esse possint. volum⁹ vt p³ione q³rumcūq³ monasterio⁹ seu
 loco⁹ religiosoz marium siue muliez cuiuscūq³ ordinis seu p³fessionis existant.
 que p singulis decem suppositis claustri sui vnum bellatozem destinauerint hac
 eadem indulgentia et gratia plenarie gaudeant et missus ipse gaudeat. Idem cō-
 cedim⁹ et indulgem⁹ vniuersis fidelib⁹ q³ non valentes p se singuli alium mittere
 duo simul tres ve aut q³tuor aut plures vsq³ ad decem vnum miserint. q³ vice eo-
 rum in bello pugnatur⁹ aut aliud opus vtile factur⁹ infuerit. volentes vt et ipse
 pariter g³fe p³iceps fiat si p annum aut ad min⁹ p sex mēses continuauerit. aut
 post iter arreptum in via decesserit. Insup⁹ q³ commode venire aut alium p se vel
 cum alio aut alijs mittere nō valeat. q³ntum p hebdomadam cum familia sua ex-
 ponere p³seuerit in archa in sua ciuitate vel dyocesi ob hanc causam constituen-
 da imposuerit. indulgentias bñdōi pariter assequat⁹. Volum⁹ autem et apostoli-
 ca auctoritate mandam⁹. vt quicūq³ huic operi tam sancto se obligauerint. salu-
 tare signum viuifice crucis vestib⁹ imprimant. et in humeris suis illius memori-
 am portent. cuius passione ab eterna damnatōe redempti sunt ipm imitantes
 cui ob nostram redemptionem crux imposita fuit. cum factus est p³ncipat⁹ sup
 humer⁹ eius. et q³ nos admonens ad sectanda v³stigia sua. Qui vult inq³ venire
 post me abneget semetipm et tollat crucem suam et sequat⁹ me. Ne vō hec nostra
 p³fectio et ipm. p³fectionis tempus fideles populos lateat mandam⁹ omnib⁹ et sin-
 gulis p totum orbem metropolitans in vim ei⁹ quam nobis debent obediētie

ut ipsi primum in ecclesijs eorum cantata missa solenni spiritu sancti. et conuocato
 populo has nostras litteras publicent. et in circuitu ecclesiarum processiones faciant.
 Deinde copias earum autenticas suffraganeis suis quotius mittant. illos monen-
 tes ut et hoc ipsum in suis ecclesijs cum deuotione et diligentia faciant. Ceterum in
 tanto christiane religionis discrimine quantum a thurcis impietate cernit imminere.
 re. nulli dubium esse debet. quin christiani omnes tam reges et principes quam alij po-
 tentes et privati homines. ad defensionem catholice fidei et sancte legis euange-
 lice iuxta possibilitatem suam cum bonis et corporibus suis de necessitate salutis vi-
 riliter assurgere et indefinenter assistere teneantur. Expropter fideles ipsos ihesu christi
 cultores. vniuersos et singulos cuiuscumque status et conditionis fuerint. siue ponti-
 ficali siue impatori vel regali prefulgeant dignitate. hanc serie monemus ac requiri-
 mus. et in vim promissionis facte in sacri suscepti baptismi. et in vim iuramenti
 prestiti cum dignitatum suarum insulas suscepimus. et per obedientiam nobis debitam.
 eis et eorum singulis mandamus. ut hanc sanctam expeditionem ad quam profecturi
 sumus. non sine maximo corporis nostri dispendio. modis quibus possunt accelerari-
 me adiuuare et promouere festinent. ab illo cuius causa agit exuberantia suscepturi
 premia. et in presenti vita et in futura. Negligentes autem negligent et in extremo iudi-
 cii die minime inter illos inuenient quibus dicturus est dominus. Venite benedi-
 cti patris mei percipite regnum. Nam quo pacto cum christo regnaturus est. qui tem-
 porale regnum aut delicias aut voluptates pro christo non vult relinquere. cum di-
 cat ipse ipse in euangelio. Qui diligit patrem suum et matrem suam aut uxorem
 aut filios plus quam me. non est me dignus. Considerate ista fideles christiani. et mente
 reuoluite diligenter. ne ignorantes ignoremini. et tandem peniteat non adiuuissse
 in piculo constitutam ihesu christi religionem et fidem. Laucant sibi qui tales extiterint.
 Tu vero quicumque fueris christiane fidelis. qui per tuas facultates expeditionem contra thurcos
 iubeundam adiuueris. Benedicte esto in ciuitate. et benedicte in agro. benedicte
 fructus ventris tui. et fructus terre tue fructusque iumentorum tuorum et armorum et gre-
 gum. benedicte horrea tua et benedicte reliquie tue. benedicte esto ingrediens et
 egrediens. Det dominus inimicos tuos qui consurgunt aduersus te corruentes in conspectu
 tuo. et mittat dominus benedictionem super cellaria tua et super omnia opera manuum tu-
 arum et abundare te faciat omnibus bonis et constituat te in caput et non in caudam.
 Tibi autem qui noluisti audire verba nostra. non moto iuuare opus sanctissimum
 ad quod anbelamus negligis. verum etiam volentes adiuuare impedis aut deterres.
 Non solum nouissima illa tremendi examinis dies coram redemptore tuo cui
 omnia dedit pater in manus. ad sempiternum supplicium est expectanda. sed misera
 interim per omnem vitam timenda calamitas. Iustum est enim veri dei iudicium.
 Iuste ultiones sue. Considerat semitas pedum tuorum. nec falli in faciem potest.
 Paratam habet bonorum et malorum operum gerens mercedem nec irremuneratum
 quod bene. nec impunitum quod male gesseris esse permittet. Fidelis autem populi sui et
 sancte ecclesie sue et legis sue catholicam fidem perturbans. ubicumque eris inuenieris
 ab eo et qui diuine voces iniunctas denunciant. erunt tuo capiti bovis omnibus trepidan-
 da. ne videlicet maledicte sis in ciuitate. maledicte in agro et ne mittat dominus super
 te esurientem et sitim et increpationem in omnia tempora tua. ne egestate. febre. et frigore te per-
 cutiat. ne sis super calumniam sustinens et oppressus cunctis diebus et stupens ad terrorem
 eorum qui videbunt oculi tui. ne det tibi dominus cor pauidum et deficientes oculos et ani-
 mam errore presumptam et ne sit tibi vita tua quasi pendens ante te. et ne timeas no-
 cte ac die et non credas vite tue. Aduersus hominem haciram domini dei tui preces nulla tua.
 nomen nullum tuum. nec terrenum privilegium poterit preualere. Sagitte eius acute
 penetrant ad intima cordis. et carbones desolatorum animam nocentem exurunt.
 Vos vero infelices piratae et infelices latrones qui vel terra vel mari dyabolo mili-
 tantes in christianos latrocinia exercetis. si euntes ad hanc sanctam expeditionem. si
 redeuntes ab ea impedire. carpe vel spoliare quicunque pretextu eritis ausi. Vos

inquam cum adiutoribus vestris. cum fautoribus ac receptoribus anathema estote. et ab ecclesia christi penitus alieni. Vos quibus scilicet his venditis aliquid cinitis ab his aliquid potestatem aut loca eis pceditis. cum eis publice vel occulte communicatis. pariter anathema estote. In vos autem vniuersitates locorum et civitatum mandamus per ecclesiarum prelatos interdicti finiam ferri. nolentes ullum privilegium sedis paliorumve quicunque vobis vinum habeat. vos ab hac pena defendat. etiam si de vobis ad vnum inferi vel periculatum illud exprimit et recen scri oporteret. At tu domine deus qui nosti corda hominum et renes illorum scrutaris. et nihil ignoras eorum qui fiunt. si bene agunt christiani principes privatique homines. si de tuo honore solliciti sunt. si expeditioni quam per tuum euangelium preparamus que prestare possunt auxilia non denegant. Adiuua eos. dirige gressus eorum dieque multiplica. retribue mercedem per benefactis pro sua eis regna et principatus. patrimonium et possessiones auge. et tandem ad pigra pascua tua et divites mensas accersito. Quia si corde indurato sua potius quam tua querentes. privatam causas magis quam publicas curant. auaricie student. voluptatibus ac delictis indulgent. et nos ad tua bella vadentes nolunt associare aut auxilio iuvare cum possunt. quin potius operam ferre volentes impediunt. aut perverte illos domine et sana quod infirmum est. aut quod noxium est ne noceat cohibeto. angustias nostras aspicias pie deus de excelso sancto tuo. et nosti quia propter gloriam nominis tui et propter salutem gregis dominici nil aliud querit vox nostra. Memoro domine ihesu christe. quam beato petro et successoribus eius claves regni celorum tradidisti. volens quicunque ligarentur ab eis in terris ligata esse in celis. qui soluerent soluta. Ecce assum beati petri successor. Impar meritis auctore non minor. indignus vicarius tuus. Respice ad preces nostras et exaudi nos de alto folio tuo. Benedicito quibus ipsi benedicimus. et quibus maledixerimus maledicito. Ne imminens iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos misericordie tue. Adiuua nos deus salutaris noster. et propter gloriam nominis tui domine libera nos. et propicius esto peccatis nostris. propter nomen tuum. Da felicem cursum ceptis nostris. Altio sanguinis suorum tuo qui effusus est a thuribus introeat in conspectu tuo. Aut gemit prope ditorum. et redde inimicis nostris septuplum in sinu eorum improprium quod reprobrauerunt tibi. Respice super populum tuum benignis oculis. Fac nos ire cum prosperitate ad bellum tuum ac reuerti felices. Da nobis victorias de tuis hostibus. ut tandem recuperata grecia per totam europam dignas tibi cantem laudes. tibi que perpetuo fuimus et omnis terra te adoret et nomini tuo psallat in secula seculorum. Datu rome apud sanctum Petrum. anno incarnationis domini. M. cccc. lxxij. kal. nouembriis. Pontificatus nostri. Anno sexto.

Oro Enee filium ad Calixtum papam offerendo obedientiam imperatoris.

ccccxiiij.

Plene plerique omnes beatissime patris maxime pontifex qui ad tradendam obedientiam huic sacrosancte romane sedi mittuntur. non solum persone sedenti in ea. sed et etiam qui se mittit amplissimis vobis exponere laudes. Idem nunc et mihi faciendum est qui cum collega meo prestanti et optimo iure interprete iobanne binderbach cesario nomine obedientiam ad te defero. At cum sim certe in hac tui summi prelati adeptus. quam diuinitus inspiratus cum ceteri fatentur. profuisse ad te huc complurimos. tum principum. tum ciuitatum legatos. tui socios et dicendi prelo non sum nesci. illos tamen tibi et romane ecclesie prestanti et apostolicum sacrum senatum qui de legibus et pietatem tuam. qui demandatum munus accepit magnifice atque ornate comendasse. Per hosce ut arbitror homines. et veteris sapientie tue alta nobilitas. et maiorum tuorum illustrata facta. ac omnis vite tue cursus. ita in lucem prodire. ut nemo in hoc auditorio sit qui nesciat quod placeat sis natus. Quod scolaris acutus fueris. Quod disputator subtilis et rehemens. Quod doctus doctor demines. Quod prouidus apud reges consiliarius. Quod iustus in magistratibus iudex. Quod castus in ecclesia presbiter. Quod sanctus et amabilis episcopus. Quod verax et incorruptus cardinalis. Non est igitur cur tempus in exponendis feram tuis laudibus. Nam et si vita tua in hac usque die mundi fuerit. ut vel milies dictitata dele-

et et non sum tñ ego q̄ tuas eximias ac pene diuinas virtutes. equo p̄conio cele-
 brare possum. Neq; tu is es q̄ rumusculos q̄res z inanes aures ppli capres. suffi-
 cit tibi p̄scientia tua. q̄ non ab boie s̄ ab ipso rege seculor̄ iusto iudice q̄ nō fallit
 coronā expectat meritoz. Hos igit̄ de tua beatitudine nihil aliud dicem? nisi qz
 tu veluti sydus q̄ddam clarissimū z saluberrimū e celo missum credim? sub q̄ be-
 ati petri nauicula q̄ misere mergit̄ felicit̄ emerget. Consuevit em̄ terra hispanie
 nobilissimayñ tibi origo ē. idustrios sp̄ z fortissimos viros aplice sedi atz ipis va-
 re. quē admodū damali z tbeodosi manifestant. q̄b? te nullo pacto censem? mi-
 norē z nunc potissime. cū ex vrbis illi impialis. Senaz mris mec. lraz cultrici z
 ocl̄. tanta crement defensionem. z certissimam p̄seruatōz animaduertim? De cesa-
 re vō a q̄ sum? missi dicere nō nihil eoz temeritas viger. q̄ nesciunt v̄bis extolle-
 re suos dños nisi dep̄mant alienos. S̄z bozem? ingre di cū puo nauigio magnū
 mare. neq; em̄ nra oīo est. q̄ maiestatem tanti p̄ncipis. p̄ sua dignitate valeat ex-
 plicare. cum nō vno tñ. s̄ q̄uoz ex fontib? nri frederici laus abunde manat. Ex
 rōno impio cui p̄est. Ex natōe germanica. q̄ sibi p̄ ceteri obsequē. Ex domo austrie
 q̄ se genuit. z tenuit ex p̄sona. p̄p̄ia q̄ corpis z animi totib? egregie pollet. Si q̄s
 igit̄ fredericū nrm vt par est. p̄mendare voluerit. Quicq; p̄mo vetustas imperij z
 amplitudo z auctoritas z p̄tas z magnificētia z glia i mediū deducēda erit. Deinde
 qd̄ sibi velit ingēs daniel statua. p̄p̄ ferreas tibias q̄uis impia p̄terētes. Quid
 grandis ezechielis iporet aqla cur assyrioz regna mutet ab ytalica balaam enar-
 randus ois aql̄e volat? vt cretensem illū iouem stulte creditū deum. Et tbeocū
 vt troyanos reliq̄s. vt potissime p̄ium eueam. in bellis adiuuaret. vt regib? alba-
 nis aliqñ fauerit. vt rōnos rex dños. gētemq; togatā. vt grecos ipatores. vt ger-
 manos cesares victores hostiū. z mōi deuictores effecerit. Quēcūq; em̄ de rōno
 impio p̄clare dicunt̄ ad rectore ei? p̄culdubio cū laude redūdant. Nam sic apli
 petri z siluestri z leonis z alioz pontificum laudabile nomē. te q̄ loco eoz sedes
 agit̄ sublimē. z augusti p̄mi z constantini magni. z karoli victoris. z alioz cesar̄ ex-
 cellens glia. Fredericū nrm q̄ cis successit in altum tollit. Scd̄o exponēdum erit
 q̄ longa z lata sit germanica natio. q̄ religiosa. q̄ verax. q̄ iusta. q̄ p̄missi tenax.
 q̄ p̄p̄osa. q̄ diues. q̄nta illic nobilitas. q̄ fortis z expta milicia. q̄nt̄ eccliaz oma-
 tus. q̄nta glia clerici. q̄nta p̄ncipum magnificētia. q̄nt̄ splendor vrbū. q̄ celi facies
 que terre vbertas. cū puinciaz z ppli decus cū p̄ncipe sit p̄ne. Tercio describen-
 da succurrit inclita domus austrie ex q̄ hic fredericus p̄gnat? est. Mac̄ z ipsa re-
 gum z impator̄. q̄ sepe vngarie sepe bobemie z aliqñ polonie reges dedit demō
 strāda z q̄ntus fuerit magnus ille rudolph? impator. q̄ z bononia romanē ecclie
 dono dedit. Et otto karolū potētissimū bobemie regem q̄ austriam z styriam ro-
 mano impio surripuerat ancipiti bello victū interfecit. Tum duo alberti occurre-
 rent. duo martis filij. duo fulmina belli. quoz alphonsum de nasau. vastes impe-
 rij vsurpantem. apud renum magno p̄lio vicit z occidit. Alē impios hussitas ec-
 clie nre seua bella mouentes q̄ in allens p̄trinit. De p̄ie ladislai loqr̄ inditi re-
 gis hūgarie ac bobemie. cesar? nri patruo. deniq; admirāda p̄bata te nihil satis
 dici posset. Nonendi añ oculos eēt Ernesti leopardi. Frederici z aliq̄ p̄plures
 anime p̄didissimē hui? excelsē familie. quaz virtutem admirari magis q̄ recense-
 re valeamus. Postremo qz n̄ imitanti maiores dedec? est p̄fina laus filio. ad fri-
 dericū ipm̄ p̄uertenda erit oīo. De mansuetudine sua. de religione. de iusticia.
 de prudentia faciendum verbum. exponendum eius iter in terram sanctam. de-
 clarandus felix reditus. enarranda paucis p̄silia. p̄mendanda pietatis opa. bi-
 cendum quo pacto. ad impium vocatus fuerit. Ad coronam regni germano
 apud ciuitatem aquensem. Impialem in hac vrbe summo cum honore suscepit
 vt piugem nobilissimam ex domo portigalie duxerit. Alphonfi p̄clarissimi regl̄
 neptem. Unde sibi omēs hispanie potentissimos reges affinitate p̄iūxit. vt neu-
 tralitatē ecclie rōne nocentissimam. ex natōe sua sustulerit. vt obediētias ger-

mania populi magno abore maiori sumptu atz industria. tuis pdecessoribz euge-
 nio z nicolao restituerit. Unde secuta est q nunc fruimur z quam tantope pmeda-
 uim? ecclesiastice societatz unitas. quis ei? rei glorijs pleniqz in alios detinet. qz
 opa ea fuit. q solet illoz ee q fugatim ab alijs sessumqz termini incipiunt. De his
 qz alijs q plurimis rebz cumulatissime putadu illi erit. q fridericum nrm digne
 p meritis laudare decreuerit. Sz non sunt h onera q nris humeris pmitte debe-
 ant. Sati? est tacere q maiestatem tanti pncipis reum vt nra esloione pcurrere.
 Premittim? igit morem ab alijs suatu z obmissis h loco tuis ac cesar? nri lau-
 dibz. ad ea veniem? q coram te dicere ac agere iussi sum? Nunusqz nrm qbre-
 uis meorie. H. papam. v. pdecessorem tuu ex hac mortali luce migrasse. ppleus il-
 lum dies luxit. Non qdem cu? ca quez p suis gloriois opibz? ai rectitudine in
 pcilio beatissimoz spirituu z in regno dei cu petro z paulo iam receptu no dubi-
 tabat. Sppe repu xpianam. cui mortu. H. h tpe funestissimam existimabat. timen-
 ne p successoris electioe sacri senat? opides in diuersa tendetes. incosutilem xpi
 tunicam scinderet. z imineti ceruicibz nris hostili gladio vires addiceret qd lz o
 tanto lumine no eet credibile. qz th acciderat aliqn pcioza. n fuit absouu formida-
 re filia. s queadmodu expmatura z infausa migratioe tui pdecessor? ineroze acce-
 pit cesar ingetem ita ex tepestiua z felici vocatse tua. summu gaudiu mariamqz
 leticia adept? e. Nouit em te cesar cu aduic in mioribz ageres. z cu se visitatu in
 hac vrbis sue coronatiois adisses qtu intellectu z doctriua. z pstim ciuili sapia q
 mudi gubernatrix existit. qtu cu magnitudine z vite sanctimonia valeres diu-
 gent expendit. te vnum esse iuchauit. q. b. p. locum iur? meriti aliqn teneres. qd
 nunc ex pcoradi voluntate sacri senat? impletum cognoscit z gaudet. Ac cu serenissi-
 ma pborali sua leonora prudetissima z sanctissima femina q de tuo pontificatu
 maximo incredibiliter exultet festos dies agit illos. qz secum serio triumphat q tu
 solus es. q post gregoriu. xj. p annos. lxx. z ampli? sine ppetitoz cert? z indubi-
 tat? b. p. successor inueniat. Ea ppe let? de nuncio tue assumptiois cesar. sollicit? p
 debito recognitiois. nos duabz de causis ad te misit. Prima e vt p vetusto more
 sanctitatem tuam recent assumpta. suo noie veneremur. Secunda vt defendadaz
 p thurcos catholicam eccliaz tue beatitudini pmedem? In pmo negotio no est
 cur imoremur. faciat impator qd se decet. accipiat tua pietas qd tibi debet. Nos
 igit iussione pentes eius nomine. q sacro romano impio psideat. sanctitatem tua
 domini nostri ihu xpi locum tenentem in terris ac in gratiam z ducem vniuersa-
 lis ecclesie. recognoscimus te certum z indubitatum. b. p. successorum z pastore
 dominice gregis. Te sanctoru euangelioz vey interpretem. Te doctorem saluta-
 rem. Te clauigex eterni regni celestis pitemur. Tibiqz oem reueretiam z obe-
 dientiam exhibem? quaz romanor impatores pdecessoribz tuis canonice intra-
 tibz pstare pti. sunt siue iure siue psuetudine suadetes. q qtu nobis pmissum
 sit pnti sacra ista docebis. Huc de scda nostre pmissionis ca transigere oportet h
 est de tuendo nomine xpiano p thurcos. non dico teucros. Huncqz ergo hic erro-
 ris. plaboz. vt genti barbare atz immundissimo nomi eoz attribuas q rem ani-
 ppli ptes habent. Theucri em idem z troyani fuerut. a qbus exortum gen? mea-
 ozum z gens Julia pfecta romanum fuderat impium. Thura aut erli nunc occu-
 pant loca in qbus fuit ylion z neptune troya. scite tam e ab origine sunt. q regna-
 te apud francos pipino in asiam migrauere. Ea qz pedetetim puinciam sui iur?
 fecere gens spurcissima z ignominiosa. fornicaria in ciuitis stuproz generibz. tunc
 qdem ydoloz cultrix. nunc impiu machometi sectatrix. Hec hostis pessima nre re-
 ligionis. Quo autem debachati sunt tempibz nostris thura i grecia. z quo impe-
 tu constantinopolim expugnauerut. Salathas deleuerint. Rastiam q supior olim
 milia dicebat opprasserint. In peloponnesum. In euboam cu exercitu venerut
 ciuitatqz p circuitu xpianis vincula. obera. neccs pminati sunt. no est ppositu nri

hunc commemorare. Satis enim et in ratispana et in frankfordia et in noua ciuitate.
 et aplici et cesarei et aliorum principum legati ruinam grecie ecclesie nostre vulnera defleue-
 runt. In his etiam adiutorio non me fugit sepe de his rebus orationes bitas esse. et ab illis
 quidem disertissimis viris. quibus si velim equi dicendo manifeste de sapia. Nunc
 vero non vobis nec lacrimis. sed armis regum et populorum est opus. Que autem hactenus aduer-
 sus hanc thurcorum insolentiam. per tutela fidelis populi temptauerit impator. optime
 nouit tua beatitudo. Necre laetata promissa fuisse vngaris subsidia que perierunt. Sed
 quam rone perturbata sunt eius subsidia. et quibus artibus impedita sit hoc anno in thur-
 cos expeditio malo tecum cogites que extra me publice audies. Illud tamen non reci-
 tabo que frankforden. subsidium faciendum de creuit. duabus proditionibus subnixum fuisse. al-
 tera ut certitudo classis ytalice. que cum terrestri exercitu percurreret suo tempore hiet. alte-
 ra germanorum controuersie que possent impedire pactum in medio tollerent. Prima
 proditionem irritam fecit tui predecessoris obitus. Secunda ne posset impleri ab his
 procuratum est. que ex publico malo proprium modum querunt. Neque ita dum christiani cum
 percuratum est. que ex publico malo proprium modum querunt. Neque ita dum christiani cum
 ceantur thurci. sperant religionem nostram funditus delere nituntur que non potest vi-
 cisse greciaz vngarie nobili regno iminent. Ungari vero magnanimitate et fideles populi
 armis supra. hic hostem persequi nunc victi nunc victores suum sanguinem tu-
 rati sunt. que cum nos fuant. optimates suos cum regibus et pontificibus miserunt.
 Nulla domus in vngaria est digno nomine que duobus nouissimis bellis per thurcos
 habitis egregium et fortem aliquem virum non deplorauerit. bodie vero non est hoc regnum
 quod thurcorum impetum sustinere possit. Attenuatum atque externa indiget ope lega-
 ti eius et in frankfordia et in noua ciuitate cum cesare supposito atque boies testati sunt. si
 reliqui christiani subsidia sentiunt se iterum atque iterum belli pericula subituros. Sin relin-
 quant a nobis leges accepturos. quos thurci dederint. Neque enim subsidium eorum est si
 ne spe victoriae. vires et agros igni. viros et filias lupanari. sua et liberorum capita
 hostili ferro pmittere. quicunque tandem modo ad hostes vngaria defecit. siue ytaliam
 siue germanias percurrere ac perdari voluerit in vtraque terram patenti porta adi-
 tum habet. Murus vero vngaria est et antemurale fortissimum. siue dipe et nostre religio-
 nis. sub quo longe iam est. precti sumus. Atque hunc dipe nobis subtrahit. Murus
 vero bombardis ardentibus et quatit et nos de remedio aia nulla remordet. Ingratitudo
 nostram quam nunc vicem defensoribus nostris reddimus vngaris. O stulticia
 populi christiani. o cecitatem atque amentiam ad externis inuadimur hostibus. et nos in ci-
 ues arma pervertimus. Sed digne patimur per nostras iniurias. Nulla intra nos percor-
 dia. nulla obediencia est. neque spuali neque equali parem capiti. Facet sprete religio
 iusticie. Nullus bonos. fides pene in cognita. Rex quisque sibi aut pontifex esse vi-
 det quot capita tot snie. Scandit in certum studia in contraria vulgus. Illic germa-
 niam mille perturbant lites inter galliam et angliam veteris odium viret. Hispanie re-
 ges inuicem ambitio. ytaliam magno labore pacatam. Non iam turbo percutit.
 Non exurrit apud senas incendia. quod sperem his moribus procuratores macho-
 meti sumus. nam ipsi patefacimus hosti. et terga nudamus que feriat. quod tanta inter nos est
 inuidia et malivolentia pestis. tantum venenorum tanta rabies ut videre videat popu-
 los nostre religionis boies fuisse thurci malle. que christianum ferre aliquem principem.
 tot demum sunt in christiano populo vectigalia. tot pecuniarum extorsiones. tot rapine tot
 principum ne dictas tyrannorum nostrorum in subditos contumelie. ut magno verear. ne
 veniente thurco et onera relaxanti. Plebes nostre libertati aia celsa submittant. mari
 me vero si ut est callidus hostis libertate de fide fecit. Sed o christianum populum. o plebem
 electam. o vineam domini sabaoth. o christi hereditate. o testamentum. o regnum dei que nunc
 redacta es christiana societas. ex quatuor patriarchalibus ecclesiis christiana subnixam fides
 in orbem vniuersum palmites extendit. maiores nostri duas per ignauiam et secordi-
 am cum iherosolimitana sede turpis perdidit nos terciam. et illam quidem. que post
 romam secunda fuit. in que tot nobilissimi impatores tot sancti pontifices claruerunt
 tot generalia concilia celebrata. tot sacri caudes editi. tot sacratissime leges promul-

gate sunt nō minori damno. maiori tū desidia. prius amissum? Euangelium salu-
toris qd in omnem terram intonuit. sola itaz audit europa. nec ipsa qdem omnis
In occidenti saragenis pminuit. Septentrionis magnam ptem ceca gentilitas
inuasit. ex oriente q grecia. pten dit thurci nos pepulere. ipe est nisi vigilam? ni-
si psurgim? Nisi de? adiuuat nisi tua sanctitas vt tempest animose occurrat vt z
hic tuum thronum. z qd restat xpiani nois machomet? occupat q iam sine re-
sistentia terre dñs ac maris esse videt. Aduersus hanc pestiferam bestiam z ad-
uersus bec mala conatus est impator. vt nosti remedia pqrere. sunt pcepta. sunt
eius vt an dixi psilia. nō pposito cadit. neq; animo deficit. decept? est nō defatiga-
tus. Hac dō successit alia aggrediet via. qcumq; sibi vt impatori romanoz vt ad-
uocato ecclie. vt pectori fidei orthodoxe. vt austrie duci. vt religioso pncipi vt
homini xpiano incumbere vident. pcuranda religione minime postergabit. Sz
qm pulare thurcos. z illatam xpiane plebi ptumeliaz vlcisci oino opus est om-
nium fidelium magnosq; sumptu z magnis virib? indiget. Supplex orat tuā bea-
titudinem cesar que xpi vicarium gerit. vt anteq; hostis appropinquet magis na-
secum ad ea intendas aim. p q xpiane potentat? in se pacem tenetes. aduersus
infideles arma puerant. z pminem hostem ex europa deturbet. Quod licet dif-
ficile videat? hac infelici tempestate nra in q tantope diuisi sumus nihil est tñ qd
diligentis hominis studium nō pficiat. Vigilanti. instanti. viginti. p voto cun-
cta succedūt labor improb? omnia vincit. Incidisti beatissime pi in bec luctuosa
z vt ita dixerim fastidiosa tempora. q fidem catholicam pene pcussam. z vndiq;
laniatam xpianam plebem onduat. Tu ne cede malis. s p audentior ito. q diffi-
cili? eo pclarus ages. nō est impossibile si mihi credis pstantinopolim. totamq;
greciam de manibus thurcoz eripe. si mō bis itinerib? incedam? q sunt aptissi-
ma. neq; mare neq; terra xpiane potētie thurci sunt pares z homib? z eqs z na-
uib? z currib? z qbuslibet armis z rei militaris picia superiores sum? z auro. Oz si
armes xpianū robur fugient hostes sicut stipula a facie venti. Sarinaciaq; nris
relinqnt spolia sine vulnere z sanguine. Mira res neq; facultas nob? deest. qd pos-
sum? thurcos exēminare. neq; voluntas. Nam virib? multo q illi pstant? z ne-
mo est xpiano noie insignitus q nolit pire thurcos. Quid igit? obstat. cur stam?
cur nō exurgim? cur nō defendim? plebem nram. cur nō pulsam? iniuriam. Sz
vnum nobis de istis vnum inqrenduz est. q habito facile terrebim? z psternim?
hostem. Hoc vnum est orto sine q nihil est qd valeat rite explicare. Ordine care-
m? beatissime pi. z mō at nunc tua inest? z nri cesaris. z adberere reb? agen dis.
Nisi est? vos duo luminaria magna. Vos pmi orbis capita. vos sal terre z mūdi
psules ordinem ponitis q xpiane vires in hoc op? vniant. nō est q vel nos spe-
m? vel thurci timeāt xpianum pflari exercitum. Age igit? summe potifex. fortem
sune animum. erige nobilissimam mētem. laudatissimū illud in omni gente vul-
gatum. qd in assumptione tua votum emisisti an oculos sp habeto. Intelligis q
cesar. pmittit clarissimum illum aragonie regem potentia z sapientia incopabi-
lem in hoc opus valentissimum habes philippo duci burgundie nobilissimo z pi-
issimo maximis reb? ppando. nihil magis cordi est q pugnare in thurcos. Hun-
gari auxilia expectant. belli fortunam sub tuo vexillo itez expituri in germania
multi sunt pncipes q corpa sua aduersus hos hostes deuouere. Carolus rex frā-
coz z re z noie xpianissim? suo pgenitoz vestigia n deseret. qz fortia facta om-
nis decantat ecclia. ne qz fortes vt opinor angloz man? decerunt. Castellanis z
portigalensib? rez gestaz gloria clarissimis innatum est p fide certare. Volūta-
rū sunt z pempti omnes ipli. p xpi fide arma suscipe. s omnes in te oculos direxe-
re. omēs ex te modū atz ordinē expectāt. Exurge igit? api ecclie thesaurz. api celi
portas pmitte dignam labore mercedē. Effunde largit spūalia dona in xpi mili-
tes mitte oparios in messē dño vltissimā metet. Hoc tunz est opus. s est in q deo
possis z hoibus placere. Scio multos tibi deberi titulos postq; celū potier? s

nullius illustrior sacro fago tuo inscribi poterit. Et si p dte sub pdecessore tuo cō-
stantinopolis recuperator et vltor cōis in vrie vociter. Atz vt apte dicam qd sen-
tio. Nec certissima via est p quam xpiani reges et fideles cūcte natōes. tibi vt xpī
vicario ceruices suas libent in flectat. si defensionem fidei nre fortie et magnifice
fufcipias et quēadmodum fouendo ytaliam pacem inuādo et sapientissimos lega-
tos designando spē dedisti exterminādum tburcorū sedem et impiam gētem totē
conatib⁹ erect⁹ atz intent⁹ eē videre. Pleraq; alia ad rem bāc ydonea semot⁹ ar-
bitris. cum tuc pictati videbif lati⁹ exponem⁹.

Oratio enee coram sanctissimo et senatu cardinalium
impatore coronato phte et eius noie ad passagiū inducendū. **ccccxiii.**

Oyses vir dei beatissime pī maxime pontifex cum sibi successorem ordi-
naret ioseph filium. Mū dīnaz vocem ad se dicentem audiuit. p hoc si qd
agēdum erit. Eleazar sacerdos p̄sulet dñm. ad hūm ei⁹ egredit⁹ et ingre-
dit⁹ ipse. et omnes filij israhel cum eo et cetera multitudo. qbus verbis nō populi
solum s reges et pncipes mouent. magnis in rebus summi sacerdotis p̄siliū q-
rere et impiū sequi. Quod postmodum et in nouo testamento ac in tempe gre-
multis exemplis et autoritatib⁹ est firmatum. Sicut et pstantini magni et theodo-
sij et iustinianī et aliorū xpianorū cesarū gesta testant. Eam ob cāz cupidus atz au-
dissim⁹ cesar dñi⁹ Frideric⁹ roman⁹ impator august⁹ filius tuus obsequētissim⁹.
suo tempe aduersus impios machometi cultores generale passagium fieret. atz
in illud suum studium suasq; curas oēs puertere. te pus magni dei vicarium. xpī
ane plebis sacratum religionis magnū caput pfectum ducē. optimum rectorem
veracem m̄grm. p̄suldum. audiēdum et seqndum censuit. Cui⁹ puidenciam nre
autoritas mouere p̄tās implere pōt. qd sit agendum. Venit igit hodie ad te tu-
umq; sacratissimū senatum cesar sup vniuersali passagio. cum tua beatitudine
locutus⁹. Coronat⁹ em̄ iam triplid corona. eiusq; regni tna beneficētia rex p̄fir-
mat⁹ cui⁹ potentiam daniel ferro p̄pauit. cui⁹ limites solus claudit ocean⁹ cui⁹
fundator romulus. p̄firmator iulij. amplificator august⁹. Approbator dñs ihus
fuit. cui⁹ autoritas in terris nisi tue cedit nulli. Cui⁹ officium est p̄cere subiectis.
et debellare supbos. Quid aliud cogit q passagiū. p qd et xpiani fortiores. et ini-
mici xpī. nominis credunt imbecilliores. Pnceps inquam sapiens. que sunt di-
gna pncipi cogitabit. Reges apud motos vt heredes inqt apud omnes vt cice-
ro sensit iusticie fruede cā creati sunt. velut iniuriarū p̄pulsiores. q si p̄latū auscul-
tare volunt ceterisq; p̄bis recta mouētib⁹ obedire. Procuratōne reipubli. nō ad
suam s ad eorū q sibi pmissi sunt vtilitatem gerere dicunt. atz h est q de passagio
cesarem et sollicitum et antiū fecit. sup q re videtur eo q mibi sua maiestas impat-
oioem meam in tres ptes diuidam. In p̄ma dicens qd sit passagium qd querif
In scda cur petat. In tertia facile ne passagiū fructuosum sit futur⁹. qd in reb⁹
si longior fuerim cum rex magnitudini vba compant sic fortasse breuior videbi-
tur. ero tñ reuera breuis qm̄ empēdode teste sola breuitas p̄mendat indoctos. s
iam p̄mum ab soluamus. passagiū vocabulo nihil aliud designam⁹ qm̄ expeditōz
militarē numerosissimam aduersus infideles p xpianos indictā. quā si p̄sequūt
cruce signati. plenariā pctōz oim remissioz merent. Appellat⁹ q passagiū finone
yitalico qli trāsit⁹. Māz sicut aues qdam gregatim cert⁹ anni t̄pib⁹ de regione in
regionem trāsunt. dicūt qz passagiū facere. et xpiani nōnunq sumpt⁹ armis tur-
matim incedētes. atz in hostes fidei ex aplice sedis iussu. p̄siliētes. et vifi et dei vl-
cti sunt passagiū habuisse. Neq; vez passagium videri pōt. nisi multorū sūt po-
puloz. q migrare magis nouas sedes quesituri q bellaturi videant. Sicut cym-
bero in ytaliam inundatio ac gothorū et hunorū excursio. habem⁹ qd sit passagiū
Mūc cur petat exponamus. Tria sunt que cesarem passagiū cupidum reddāt.
Commissio. vtilitas. atq; honestas rei. Unde vō commissio pdeat. paucis
(aduerte) docebo. Quis infirmatur inquit aplys et ego non infirmor. Qui videt

afflictos et non affligit. cuius pectus adeo durum est. ut volentibus non doleat. ge-
 mentibus non pgeat. Tristantibus non tristescit. Cesar quidem postquam discretio-
 nis attigit annos. cepitque noscere in se fidei sacram. morum religionis induit zelum.
 cepitque rebus omnibus diuini cultus augmentum preponere. quod sibi et sue natu-
 re bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nam domus austrie princeps in se
 plures ac reges ac imperatores floruerunt. tunc sibi prospere succedere sperauerunt.
 cum diuino nomini bene et postea famulati fuissent. Quorum vestigia fridericus
 secutus? defunctis gentibus? primum tutelam exiit. ut locum videret in quo nostra re-
 demptio celebrata est. adhuc adolescens transmare nauigauit. preteritque pelagus
 digitis asperit locum ubi natus saluator noster ipse. Tunc positus in presepio. ubi pueri-
 tus in templo. ubi baptizatus. ubi temperatus. ubi predicauit. ubi lazarus suscitauit. ubi
 cenauit. ubi caput. ubi derisus. ubi iudicatus. ubi crucifixus. ubi sepultus est. et ubi
 ascendit in celum. Quid multa dicam osculatus est cesar terram ubi fuerunt pe-
 des eius qui nos redemit. sed qui tunc animo fuisse arbitraris cum spurcis illic sa-
 racenos immundos horridosque denari videret. sanctissima loca possidentes. quod ali-
 ud dicere poterat nisi propheticum illud. Deus venerunt gentes in hereditatem tu-
 am. Tolluerunt templum sanctum tuum posuerunt ibidem in pomorum custodiam
 Et iterum. Quod sedet sola ciuitas plena populo facta est vidua domina gentium. Prin-
 ceptus puinciarum est sub tributo. proci quatum vagebat angebat cesarem ciuita-
 tis habet oppressio. et illorum qui sunt trans mare christianorum perculatio. Sed quod grecia ista
 mater. Inuentrix legum. cultricis morum. et omnium artium bonarum magna. quem non mi-
 seret gentis illius? afflicte oppressae pessundare. cuius imperium non sub alexandro ma-
 cedone solum suisque successoribus. Sed sub atheniensibus? thebanis ac lacedaemoni-
 ensibus olim florentissimum. et potentissimum fuit. Nunc ubilibet effeminatis
 thurcis fuisse coacta est. quod regnum illud vngarie nobilissimum. terra antiqua. po-
 tens armis. atque vera plebe. Deu quanta passi sunt vngari diebus nostris. quod cum
 fuerant sanguinem. fuderant suum quod pectora nostri sunt muri obligamur recte om-
 nes christiani vngarice genti qui pro nobis mortificantur tota die. et facti sunt sicut ovis
 occisionis. Et cum proutem illorum regem puerum pupillum. orphanum. iadissimum no-
 bilissimum. et regum et imperatorum plenum. qui suo regno suisque subditis. auxilium nunc
 tam sanctitatem tuam quam cesaream. sue preces sue lacrimae moueant. nam illi genti po-
 stulat auxilium. qui toto christiano populo affert presidium. accidit ut aliarum calamitas. pro-
 uinciarum massagete et scitarum quod plures populi liuoniam verant. Maurya quoque paruini
 byspanorum occupant regnum. siciliam iaminiari? in siluas ciprum rethum cretibus.
 siciliam quare et ipsi ytalie littora barbarorum sepe classes inuadunt aspernantque christianos.
 Nostram maximam negligentiam. o tempora. o mores. Dum gentiles fuerunt cesares
 ydolorum cultores augebat indices credentium numerus. Nunc cum christiani sunt reges
 imperatores duces minuit cultus christi. qui totum fere orbem conpleuerat. in angulum
 europe deductus est Africa et asia amissimae. Europa quod perculauit cur hoc re-
 frigit ardor. tepuit charitas. Prochdolor maior est sargenorum ardor in sua pre-
 dia quam noster in fide zelus. Cernimus christianorum iniurias et tacemus. Opprimis iugu-
 la nostra religio. et auertimus oculos. sed alius est cesaris animus. aliamque arbitrat tuam
 esse mentem. nam qui non defendit oppressos. aut amicos. aut patriam deseret quod ne-
 tibi neue sibi quod spem imputet passagium expedit in quam magnam utilitatem esse in-
 telligit subuenire laboribus? Ungaros liberare. grecos a fuitute propagare. diuinum
 cultum sanctam terram. ex manibus impiorum vindicare. Non solum illud et ab-
 hominabile ydolum machometi exterminare. An placentes imarcessibile celestis
 regni coronam adipiscantur. En magnam utilitatem. sed non est vera utilitas honestas?
 Maiores nostri iustum bellum gerere honestam rem censebant. Erat autem belli equi-
 tas sanctissimi senatus pro iure descripta denuntiata quam bella indicta iusta putabant.
 In quibus qui viriliter pugnassent. non viuentes solum. sed occumbentes qui bonore di-
 gnos gloriososque iudicabant. Quis hoc bello dicem? quod non terrenum hominem. sed di-

nun impator indicat. In q̄ n̄ impij s̄ diuini culi? pagatio q̄ n̄. In q̄ fides catho-
 lica defendit: et bonorū saluatoris n̄r: q̄ cū in forma dei eet nō rapinā arbitrat? eē
 se eq̄lē deo s̄ formā serui accipiēs: seipm̄ exinanitū fact? obediēs vsq; ad mortē
 mortē autē crucis: vt nos de dyabolica fuitute redimeret: et tūmet aduersus eos
 machomet inflat: cornua erigit et nos q̄scim? In nō arma p̄ xpo sumem? q̄ p̄
 nobis sup̄sit hūanitatē. Maria eet igratitudo n̄ra: si nō ad incertā mortē p̄ xpo
 irem? q̄ certā p̄ nobis tulit: si nō illi vitā offerem? a q̄ suscepim? En bellū honestis-
 simū in quo patris in q̄ p̄n̄: in quo magni dei caz tuemur. In q̄ q̄ vitā tpale amit-
 tit acq̄rit eternā et famā clari nois adipiscit sempitēnaz. Quid plura tū obestis:
 vt nō sit gloriosus pugnare p̄ fide vt infame seducq; sit nō pugnare: qm̄ necessitas
 viget sicut iā crassantib? vndiq; in frēs n̄ros saracenos: et nomē xpi magna cru-
 delitate atq; inuinitate psequētib?. Et tātū de secūda pte dictū in qua cur passa-
 giū peteret mōstrādū fuit. Superit nūc de possibilitate cōgregādi passagium
 deq; spe fructus dicere plurimū sūt beatissime pater: qui cū nominari passagium
 audiūt. Ecce vetus somnū iniquū: vetus deliramentū: inanes fabulas. Verū vr-
 banus antecessor tuus cū veraret a paganis oriētalis ecclia. Saraceni q̄ tūlū
 cōculcarēt: motus allerq; cōstantinopolim tenebat et aliorū xpianorū q̄ sub tri-
 buto thurcorū vitā egebat p̄cib? igni et laborioso itinere in galliā pfect? maximū
 exercitū cōgregauit. Atq; hoim tricēta milia vt etto frisingē. scribit non futilis
 auctor in greciā asiā syriāq; trāsmisit: q̄b? mille saracenorū vires obfistere value-
 rūt q̄ in antiochia expugnauerūt et hierosolimā obtinuerūt. Unde adhuc vrbā-
 nus q̄ cōuocauit passagiū et gotfridi q̄ iudixit illustre nomē h̄. S̄ pensim? bo-
 dic spes bona possit hū passagiū: qm̄ nemo sciēs impossibilia tēptat. Neq; aggre-
 dit q̄sq; qd̄ asse q̄ desperat. Magnū facin? spes nutrit. Quid hic r̄ndem? duo cō-
 siderāda sūt vnū an xpiani facile possint i passagiū trahi. Alter an inchoato pas-
 sagio spes sit magna vincēdi. Illa q̄uis oim̄ belloz dubi? sit exit? Illūq; tū comit-
 tendū ē bellū sine spe qdā et argumēto victorie. Ne (sicut octauian? cesar puer-
 biū habuit) aureo piscari banno videamur. i q̄ maior dāni q̄ lucri rō possit hū dif-
 ficile ē primū videt xpianos q̄ int se sūt discordes: aptisq; fragrat odns in vna
 passagiū sumā ducere. S̄ qd̄ multi obfistere putāt passagio sapia cesaris cōducē
 indicat. Omninōq; si par xpianos haberet: incassus q̄etos p̄ncipes atq; torpen-
 tes populos excitarem? Neq; vtilis bello man? inuenirent timerēt mortes fer-
 rū: neq; signū neq; tubā ferre possent. Illūc nō excitata bellis p̄lo vltro sese offer-
 rent: facili? ex bello vocat bellū q̄ ex ocio miles. Bonū ē viro sicut p̄beta testat
 cū portauerit iugū ab adolefcētia sua. q̄s xpianorū est postq̄ pugnare oz q̄ n̄ pot?
 i thurcos q̄ i xpianos stringē gladiū velit. Placebit oib? arma i saracenos vertē
 patriā vt q̄etā relinquit. Et fortasse vnica parādī xpianos via ē puocatio passa-
 giū. Narciales cū et feroces europa p̄li nesciētes q̄scē: nisi aduersus exteros p̄-
 lient? in se man? vertūt. Qua rōne ducē? oli carbo excidi carthaginē dissuadebat
 ne pacē bñtes i circuitu romāi i sese ruerēt. Sicut et reges isrl̄ victi hostib? mutuis
 recidēvulnerib?. Iā pacē ē vt babeāt xpiani: bellū i dexteri ē trāsserēdū. Ad quā
 rē neq; germanorū illustr? aīn? Nec cornobile gallice gēi. neq; mēs sublimis hi-
 spanorū: neq; honesti cupid? italorū dērit spūs. Qēs qd̄ tua iubet scitas: pstanti
 aio exequēt. Quis dubitat fieri passagiū qd̄ romāi p̄ntific? autoritate decretū et
 impatoris mādato fuerit puocatiū: videor vidēre pfectā. Nec me dubiū h̄z vlluz
 Si tu vbiū apponis: cesar adiūcit manū. Illa si q̄s obedire neglexit vl̄ tuis iussib?
 vl̄ cesar impio p̄peller. S̄ dicit fortasse q̄spia q̄ braca? q̄uis hostis ecclie aliq̄
 tū vir tenet? frequēti finone vsurpare solebat: trib? potētissimereb? bellū idigē.
 Et boz triū vnū ē pecuniā. Abi q̄ corrodem? auz ad tātū et tālōginquū bellū ne
 cessariū sūt: et modū i p̄mpto hui? inueniem? argētū q̄s vulgare nō expedit. Illud di-
 cere possuz. Ciuitates q̄ ob eā cām bellū suscipiūt: vt sine m̄nis i pace viuūt: libe-
 ter passagiū tribuāt curas vt pacē nihil insidiarū hñtē p̄scā possūt: nō erit diffi-
 cc

cile cōuocare passagiū. Nec rursus spes magna victorie dērit. Mōit maiestas
impatoria thurcorū assyriorū egyptiorūq; gētūmbecilles inermes effeminati sūt
Neq; aio neq; consi. io marciales faumacida erūt spolia sine sudore et sanguine.
Quis trūcatos mitratosq; thurcos: aut brachatos timeat egyptiacos. q̄s rab sa
ces ad ezechia regē loquēs baculo arūdineo cōfracto cōpauit. Qz si aliqui nri ex
ercitū victi ab eis sūt: neq; virib; neq; re militaris peritū: s; inuincibilitati hostiū
ascribēdū est. Qm si xpianorū copie tot fuerūt vt opprimi tot saracenoꝝ multitu
dine nequeāt. et q; passagiū nomē exposcit: certa nibilomin⁹ in manib; erit victo
ria sicut pūca exēpla nos instruit. Iuuabūt et diuisiones eorū et odia q̄ in tartari
būt assiduā certamina. Iuuabit et genē illi; desperatio. Itā et machometū cui ma
xime credūt sectā suā in octingentos vsq; annos augēdā. Exinde diminuēdā asse
rūt pphasse q̄ sub eradio cesare malignari accepit. postq; supputant āni. xl. et octi
geni: et thurcos admodū territat: xpianos eleuat. Mactet falsus ppha machomē
tus ē: nō est tñ falsū vaticiniū estimādū: qd ieremie sacris pmonib; cōsonū ēē vi
dem⁹: dū qnq; gesimū ca. libri sui q̄i tuā scitatē accēsarē hortat⁹. Nolite tacē sup
iniquitates ei⁹ qm tēpus vltionis ē dūmodo vicissitudinē ipse retribuet ei. Possem
ad hāc tñ plura deducē: s; neq; doctissimis tuis aurib; neq; reuerēdissimis sapiē
tissimisq; pūb; q̄ affidēt danda sūt verba: satis ē nobis absoluisse ea q̄ pmissimus
ea q̄ cesaria dignitas dicturū me voluit. Intelligis xpī desiderii suū integrū ppo
sitū cesaris mentē intueris: totū tñ et p̄silio et iudicio tuo relinquit. Cesar cū esset
hac vice apud tuā bēitudinē noluit hāc rē intactā relinq̄re: q̄ sibi ab incūte adole
scētia sp̄ cordi fuit: Nis aut cōciliū generale petiuisset aut inforimationē decreta
aut aliud q̄spia cesari suscepta ex tua sacra manu impiali corona. nihil antiqui⁹ vi
sum ē q̄ de passagio tecū agē. Qd si fortasse pma frōte arduū videat⁹. Nihil tñ ē
tādificiale qd q̄redo nō fiat facile virtus circa difficile opaf. Asperis in reb; et vir
noscit et glia q̄rit. q̄ magno aio et fortit et excellētiq; gerunt. Mēcio quō plēiori
bucca laudare solem⁹: clari et illustres sūt tituli tui beatissime p̄sul q̄ vnionē fecerū
Iubileū indulseris cesarē coronaueris. Passagiū tñ titul⁹ et dignior et diuturnior
oibus erit. quē ne successor relinq̄s: et cesarea sublimitas suadet et ois xpianitas
orat et tibi coronato cesare q̄uis multa incūbāt nihil tñ est de quo vel vtili age
re: vel gloriolius q̄ de passagio.

Gregorius beymburg denun
ciatur excommunicatus.

Epistola. ccccxv.

Ius papa. n. Dilectis filiis burgimāstris et p̄solatui oppidi nuremberg
S. r. a. b. Saluator humani generis in hūc veniēs mūdū: vt ex mortalib;
genit⁹: dei filios et sibi p̄i in sūmi patris sui regno coheredes efficeret. Anū
ex oib; fidelib; in eū credētib; regnū p̄stituit idq; vnā ip̄i eccliaz nūcupauit. cui
ipse caput eēt et regnator sempitern⁹. Visibile dō humanis oculis p̄ntiā sui p̄ ad
mirabile ad patrē oipotētē ascensū: mūdō subtrahitur petri ap̄loꝝ p̄ncipez
eiusq; legitimos successores vicarios sibi cū plenitudine p̄tatis ad p̄prie guberna
tione ecclie substituit tribuēs oimodā p̄ tpale successione vicariis ip̄s i terris ac
in celis oia ligādi soluediq;. Precipiesq; districte ip̄os audiri: et in eorū iussionib;
p̄mōstrari. Qz si q̄ trāsgressores veneno imbuti eos nō audirēt: b̄mōi oēs p̄ exclu
sis a suo regno cietisq; a sancta ecclia inē ethnicos et publicanos. cū p̄ditionis et
mortis filiis volunt cōputari. Qū est nullū regnū vt ip̄ius dñi nri d̄bis vidicimus
in se diuisum stare possit. quo nā mō sacrosanctū stabit ecclie regnū: si illi qui xpī
sup̄remi regis vicario parere cōtēnūt: de regni nō valeāt forte depelli. Aduersus
hoc in quāstabile fundamentū et ecclie firmā petrā beresis quedā a paruo tpe a
tra sensum visa suboriri pullulauit: que sub ouīū vestib; lupos rapaces intrinsec⁹
ecclās sub appellationis sp̄e ecclie satagit vnitatē cōuellere. Itā si qua xpī vnica
vicarius canonib; sacris etiā et iurisc̄ripto inherēdo decreuit statuitq; et euari vt
dignū est: p̄cepit calūniatoꝝ et malivoli et p̄uersi subterfugere iudiciā p̄sumentes

p ludibria friuolarū appellatiōnū ad futurū cōsiliū: ceu ad id q̄ huius ē. ac sup̄ia
 xpi vicariū esse aut reperiri nequit. obedientiā q̄ est de necessitate ecclesie ⁊ salutē
 vniuersorū improbe declinat ac temere. Adācigit dyabolico spū ⁊ instructu noui
 tatē exortā cōsiderātes: in totū ecclesie catholice nō tū enervationē s̄ euerfionē
 in motuano cōuētū sepe ⁊ multūue discussaz de venerabiliū frat̄ n̄roz sanctero
 mane ecclesie cardinaliū pluriūq; aliorū p̄suliū ⁊ peritorū q̄ aderat: maturo p̄silio
 ⁊ p̄sensu illiusmodi appellatiōes dānauiū. Atq; ita appellātes. Notariosq; ac
 testes ⁊ adberētes oēs excōicauim⁹: leseq; maiestatis heresis crimia ⁊ penes eo
 ipso illos diffiniūm⁹ incidisse: put in aplicis l̄ris sup̄inde cōfectis plen⁹ cōtinet
 Ceterū his oib⁹ nō obstantib⁹ qd̄ ex patre dyabolo mēdaciōz artifice nat⁹ gre
 gozi⁹ de heymbur noie: auaritie ptaminat⁹ illuue ⁊ supatus ardonib⁹ q̄ est fuitus
 idolorū. De mēse augusti. p̄rie p̄terito a n̄ra solēni declaratiōia l̄ria qua senis ex
 istētes: impiū signū dū ex p̄ncipib⁹ austrie obnotoriū sacrilegiū. p̄ter hostilē p
 secutiōnē in p̄sonā dilecti filij n̄ri nicolai. cē. S. pe. ad vincula sancte rōane eccle
 siayteri cardinalis ⁊ epi b̄rixienē. ⁊ rapinā bonorū eccleie illi⁹ p̄petratū: iurisc̄ri
 pti penas declarauim⁹. incurrisse a nobis ad futurū cōsiliū improbā nefariā teme
 rariā seditiosam deniq; appellatiōnē dictauit. Et illi⁹ interpositionis p̄ dictū signū
 sinūdū face: ipse dictator in originali instrō florētē ad valuas eccleie affixō testis
 inscribit. Qd̄ q̄ loquar ille p̄suptuosus ⁊ p̄ceps mendax atq; turbulēt⁹ temera
 ri⁹ ob istud facin⁹ excōicat⁹ existit: criminaq; ⁊ penas incidit lese maiestatis atq;
 heresis adeo vt vltra execrationē bonore oī ⁊ bonis iure sit priuat⁹. Denotiones
 v̄ias in dño req̄rētes a dmonem⁹: b̄mōi pestiferū boiem. p̄ tali excōicato habead
 ⁊ priuato a vestrisq; ciuib⁹ oib⁹ haberi mādē. Ip̄m q; nō solū v̄iteq; s̄ p̄cul eijcia
 tis ab oppido ⁊ dño v̄ro ⁊ bona q̄cūq; h̄z apud vos tā mobilia q̄ imobilia fisco
 v̄ro aplicis ⁊ alia oīa faciat q̄ hereticos de iure canonico fieri mādant. In q̄
 vos nobis oīdē ex herb̄bitisq; catholicos sicut plene p̄fidim⁹ ⁊ deo gratos ques
 in talē p̄ncipio suz eccleie xpi p̄secutorē vos fideles ⁊ sancte romane eccleie obediē
 tes oīdēdo. Nobisq; in h̄ eo magis deuotiones cōplacebūt: quāto scim⁹ plim⁹
 eē deo charū: ⁊ ecclesie sue parētele aci p̄mis necessariū q; pfugus iste pestiferq;
 sacroz cōtēptor ab oī expellat⁹ p̄uersatiōe ⁊ cōsortio xp̄ianorū: facite nobis quid
 egenū p̄ l̄ras v̄ras rescribat. Datū romē apud sanctū petrū sub anulo piscatoris
 die. xviij. octobris. M. cccdx. p̄tificat⁹ n̄ri anno tercio.

Absoluit wratislauiēses ⁊ namslauēses a iuramēto
 bomagii georgio bodibrat regni bobemie noie p̄stito.

ccccxvi.

Hus eps hu⁹ suoz dei venerabilib⁹ fratrib⁹ creten. ad regnū bolonie ter
 rāq; fiesse ac prussienūcio ⁊ oratorū sedis aplice ⁊ gnezienē. archiep̄is. S.
 ⁊ a. b. Hodie motu p̄prio ex iustis ac fidē catholicā p̄cernētib⁹ causis. Di
 lectos filios clerū capitaneos cōsules cōitatē wratislauiē. ⁊ vniuersitatē oppidi
 Māpslāi ab bomagio prestādo georgio de podibrat ad n̄rū ⁊ sedis aplice bene
 placitū absolutos fore declaramus: ac eos in nostrā ⁊ apostolice sedis protectio
 nē suscepimus. mandantes singulis xp̄i fidelibus cuiuscūq; status seu gradus ex
 istant sub penis ⁊ censurā ecclesiasticis: ne p̄fato georgio p̄ oradilla. ⁊ nampsla. vi
 gore dicti bomagii auxiliū fauorem ⁊ cōsiliū prestent q̄nimo eis tāq; catholicis ⁊
 sancte matri rōane eccleie obediētissimis oī p̄silio fauore ac potētia assistāt. put in
 n̄ris l̄ris desup cōfecit plen⁹ p̄tinet. q̄ circa fraternitati v̄re p̄ aplica scripta manda
 mus: q̄tenus vos v̄l alē v̄m ⁊ si postq; p̄ntes l̄re vobis p̄ntate fuerint p̄ vos vel
 aliū seu alios ipsas l̄ras ac oīa ⁊ singula in illis cōtenta in dicti regni ac aliaz par
 tiū vicinarū ecclesijs. Dominiciis ⁊ festiuis ceterisq; diebus quādo ⁊ quotiēs vo
 bis videbit⁹ solēniter publicetis: ⁊ exponatis seu publicari ⁊ exponi faciatis: vt
 melius ⁊ clarius intelligatur etiam in vulgari. Et nihilominus quassibet p̄sonas
 quas excōicatiōis suā occasiōe cōtraueniēdi p̄dictis l̄ris nobis incurrisse cō
 stiterit quotiēs vobis oportuū ēē videbit⁹. Tādū dñicis festiuisq; dieb⁹ in ec
 ce q̄

desijs cū maior inibi ppli multitudo fuerint ad diuina excoīcatos publice nūde
tis faciatisq; ab alijs nūciari z ab oib; arti? enūciari donec a ptraueniēdo desite-
rint z lris pdictis obedierint. Ipseq; psona excoīcate ab hmoi excoīcationis sen-
tentia: absolutionis beneficiū meruerint obtinere: nō obstātib; oib; illis que in
pdictis lris volumus nō obstare. Aut si dictis psonis vel quibusuis alijs cōiter
vel diuina dicta sit sede indultū q; interdictū suspēdi vel excoīcari nō possūt per
lras aplicas nō facientes plenā z expressaz ac de verbo ad verbū de indulto hmoi
ment onē. Cōtradictores p censurā eccliafīcā appellatione postposita cōpescen-
do. Datū rome ad sanctū petrū. Anno incarnationis dñice. M. ccccxiij. qu ar-
to kls. aprilis pōtificatus nostri anno quinto.

Refert q̄tes d mune oblato z poesiz pcoīfatā reddit **Epi. ccccxvij**
pfertq; de wladislao q̄ iure regnū būgarie occupauerit.

Euerēdissimo in xpo patri dño sbigues sacrosancte romane ecclie ff. san-
cte pūce presbytero cardinali ac pōtifici cracouensi dño suo colēdissimo
eneas cōs teneis. S. p. d. seq; cōmēdatū facit. Rēraldus alfonfi regis
portugaliē nicolaus chizastri wstriū tuas mibi expectatissimas lras. cūq; bis ad-
uersus byenis z aquilonis ferocem spiritum armaturam legregiam reddidit ve-
stem pelliceā mardurinā. In hac regione non solum vtilem verūetiā necessariā
Confiteor magnū munus non tam recipientē q; mittente dignū. Referrē tueli-
beralitati gratias: nisi scirem male reddi beneficiū verbis quod factis accepit: ū
est. Sed cuz sim ego ex his episcopis quos nostra italia nutrit: quib; ecclies frau-
dose m agis q; fructifere sunt: egoz tecū id agere q; priuati homines erga reges
facitāt. Nā cū nec equos nec tabulas pictas nec theuromata remittere possint:
animū illis offerūt. Sūme igit z tu animū meū q̄uis hunc tibi iam diu dicaueris
neq; rem modo nouā afferam. Sed quid moror partē beneficiū magnā reddidit
qui libenter accepit: ego non modo libenter sed cupide donū tuū admisi: nō tam
q; p̄ciosus est q; q; a te missum claro z p̄stantissimo patre qui me nūq; vidisti: z
tū amare dignatus es. Sed hoc misso ad lras trāseo earū q; plurime partes sūt
p captu meo ad singulas ex ordine respondebo. In capite ep̄le tue quoniā dñs
ad me nō scripseris veritū te ais: ne tarditatē scribēdi tuā sinistrorsuz acciperem.
Rationēq; reddis cur tam diu sup ep̄stolis meis ad te olim missis rescribē distu-
leris. Ego z si mille annos tacuisses. nihil tñ de te sinistri cōcepissem: neq; te mibi
mutatū credidissem. Taciturnitatis aliā q̄uis cām q; mutationē animi reputa-
sem. Scio em̄ te virū cōstantē z in amicitia solidū. qui neq; more adolefcētorū
modo amas modo odis: neq; cōtra theofrafi p̄cepta postq; amaueris de amico
iudicas. Expendis hominē diu anteq; recipias: receptū toto admittis pectore z
quasi te alterū colis: neq; si deceptus sis statim abs te homines repellis: dissiuere
inutile amicitia quā rūpere soles. Quis ergo p̄cius mibi sim: nō esse in me vir-
tutē que tuā sustinere amicitia possit. est in te tū moderatio que illaz facile ruere
non sinit. Huc accedit quoniā litterarū causa inter nos beniuolētia nata est que
licet in me tenues sint. postq; t. amē amare cepim; nihil illis detractum est: aucte
magis sunt quādo neq; me senem discere pudet. Itaq; persuadeo mibi me tibi
esse: qui ab initio fuerim siue scribas siue taces. Cū silere te video tuas occupatio-
nes accuso: cū scripta tua recipio dilectionē tuā cōmēdo. Cur ego demq; te tace-
tem arguerim qui sum ipse nimis erga te tacitus: accipio libens tuā purgationē
vt excusationē meā tu quoq; admittas. Scio q̄ multe sunt dignationi tue pon-
tificales cure: que sunt tibi cū tuo rege negocia. noui te cardinalē in esse: z in polo-
nia post regē primū hominē nulla sine te placita fieri. grauiā queq; iudicia tuam
sententiā expectere: neq; belli neq; pacis consilia sine te discuti. pono ante oculos
tuos quātū inter nos fluminū ac terrarū est q̄periculosa itinera z obfessa latro-
nibus q̄ pauci ex te ad nos veniāt quibus cōmitti tuto littere queant. Ergo meā
cām dum tuā defendo. da mibi z tu veniā tacenti obsecro: nō inuenio facile bo-

minores qui ad te recte perficiantur: nec audeo cuiusque scripta credere: nec suz ocio
 sus ut scribere quod frequentissime possim: nunc cesaris consilium: nunc apostolice sedis
 mandata me detinent: non sunt tamen tot mea neque tam ardua negotia quae tua: necesse est
 silentio tuo me parcere: ne si te scribere tardum arguerim: me pigrum ostendam et deside-
 ram. Eodemque igitur et tua negligentiam compensem: si tamen aliquid est quod tibi ad ueritatem
 valeat imputari: sit tamen ex praeterito tibi mihique uenia: neque in futurum licentiam per te ta-
 citurnitatis causam accipiam: fac quod modo fecisti: furare te regi et regno: et reipubli-
 ce subtrahere manu. Ence aliquem te prebeant idem facim ego neque cesar neque romanus
 praesul: neque si reuixerit genitor meus filius: in me tamen tuum imperium possidebit: ut tibi non
 aliquem subseruiam: scribam: et qua possum arte litteratoria absente me tibi praesentem red-
 dam. Plurima mihi de commoditate litterarum et scite et prudentissime commemoras: et to-
 tate scribis: et vere unicuique est hoc inter absentes amicos solatium: coniungit epistola quos
 terra marique disiungit. Nusquam tamen periculum amicus absit ut litterarum beneficio adiri
 non possit. Quod maximum et diuinum litterarum donum. quod non modo longe recedentes amicos:
 sed quos aut nunquam vidimus homines seu uiuentes siue mortuos in nostrum reducit allo-
 quin: et quos carne intueri non possumus: mentibus offert conspiciendos. Sanctos il-
 los ac memorabiles viros siue senices siue alij fuerint huius muneris inuictores qui
 praesente viros etatis et intueri possumus et affari. Licet mihi si velim nunc alexandrum
 nunc variam cernere possum panibale. Scipionem cesarem augustum videre: illos mihi
 curcius aut atrianus ostendit hos liuius suetoniusque monstrabit: dat cuius docto-
 riam platonem. Aresto tele: ciceronem: senecam: tertullianum: cyprianum: laetantium. bionymum:
 gregorium: augustinum: abrosium et infinita quae posteritati scripserunt turbam audire loquentem
 En quanta mortuorum turba non dum mortua est: non vidi ego te unquam corporeis oculis:
 ex amicorum tamen litteris scio quae statura: quibus oculis: quibus manibus: quo pede quo capillo
 es. Ex tuis autem epistolis ad interiora pergradio et quae neque pingi neque fingi possunt: inspi-
 cio tue mentis imperium: oes autem tui motus annoto. Quid speres intelligo. quod metuas
 video: quare congaudeas quaque tristeris aduerto. Totum te mihi tu esse exprimitur
 nec minus apud te meaeque virtutum esse praesidio dum mea scripta reuoluas: me inter et in
 cute noscis. Democritus actionis umbram dixit oratione esse: nec aliud epistola est quaeuis. na-
 raro uiuat homines ut scribunt: sentiunt tamen ita uiuentem esse: nec fieri potest quin animi suum per-
 dat is qui pluma scribit: et sic sepe utrumque praesentia commemorat quae uicia sectatur. Et amur
 igitur hac uicissitudine scribere: et quantum negotia sunt inuicem suauibus epistolis colloqui-
 mur. Id igitur tibi de me sponte deo: et tenebo si reddi uice cognouero. Traseo nunc ad ro-
 lum epistolae meae quod tua diguatio multum uobis et probat et magnificat: mimum ego mi-
 hi tantum arrogo quantum tribuis. longe ego ab illis absum quibus me comparas: parumque facili-
 sentio quatenus est mihi uena dicendi. quibus breuis et inornata uerborum suppellex: nulli de
 me magis quam mihi credo: fateor tamen quod nudus sum et aperte loquor: non uerborum probalibus:
 ueste oem reuocatio: nec laboro cum scribo quoniam non attingo res altiores et mihi non co-
 gnitas: trado quod didici. facile se ceteri intelligendum praebet: qui seipsum tenet: praebere alteri
 lucem neque quod sibi tenebrosus est: fugio nodositatem et longas sententiarum piodos. Si affuit ele-
 gantia uerba non refugio illa praeter: si minus non quod remotum: praesentibus uerborum ut intelligat:
 id solum mihi studium est. percipio tamen rude et incognitum finem meum esse neque dignum quod do-
 ctas aures pulset. Eapropter cum meas epistolas ad te mitti petiuissem substitui. Diuque
 dubitavi an tibi probato et doctissimo viro meas ineptias aperirem: videbam leue
 pondus quod tuas manus incideret: pudebat me multorum errorum neque adhuc cuiusquam fe-
 ceram copiam. Et quousque aliquae epistolae meae vulgo legerent: non ego illas in lucem dederam. sed quod
 mecum conuiuunt familiares nunc has nunc illas furati ex manibus librariorum in uolumine
 redegerunt edideruntque: sodalibus existimantes aliquid esse quod nihil erat. Illa qui praeter
 commentarios in alexandrum gramaticum et brunelli poetae fabulas et buridani vulga-
 rium dyalexicon soporificata et troianam quaedam bystoria nihil unquam legissent: lucem esse
 in tenebris putauerunt. Et quod ut ceci ducatum monoculo praebet sic rudes isti primas
 eloquentie partes mihi tradiderunt: quod non dum merui inter praesentem discipulos nu-
 ce in

merari. Tuli hūc bonorē et quis sciebā nō posse durare inanē gloriā: nolui tamē
ipm me cōfundere. Impertiebar bis qui ad me veniebāt quātum poterā lumi-
nis. et si lactis aperire fontes nō poterā: amicorū tamē sitim pura limpha sedabay
nō magna dabā mala: nō ministrabā: nō erāt p̄ciosa que tradebam: at neq; dam-
nosa. Quāq; ingenia inuenissem sublimia que hauitus capere nobilissimos apta
viderent: bis unde biberent scaturigines viuas ostendi. Quintiliani ciceronis
et aliorū quos italia sequit̄ vestigāda flumina docēs. Patiebar igit̄ apud novos
eloquētie auditores equo aio scripta mea reuolui: quib; cōtemptui eē nō poterā
Et cū tu ea petuisti q̄ omnium poetarū et oratorū opa rimatus es qui oēm secula-
rē atq; ecclesiasticā sapientiā calles: cui nota sunt quēcūq; latina lingua maxime
admirat̄: nō videbā quo pacto meas tibi nugas tradere. que rara esse cōfidit̄ ne
gociatores ea in nūdinas ferūt. Oratiū vetuit tali cū voce quīrin? post mediam
noctē visus cū somnia vera in siluā nō ligna feras infamus. Intelligebā nō sine
mei nominis iactura lecturū te opus qd̄ flagitabas. Tertiū cū illud semel atq; ite-
rū peteres. elegi etiā cū dāno fame mee tue voluntati parere. Nisi ad te librum
nō vt iudicares qui a me ipso censebat̄ infusus min? s; vt laudares: cui meo iu-
dicio vituperāndus erat: sed amico: sed patri: sed domino nolui quicq; negare. Et
istum ai aut cū primā libri legisses. paginā: statim te satietas caperet: dixitq; libro
cū manu misit: perge audacter: sed scito te nō sine magno discrimine tuo doctas
cardinalis aures aditurū. Aut ille igni te dabit. Aut ad formacopulaz mitteris:
qd̄ em̄ aliud meis scriptis augurer: q̄ ille suis qui ait sūt tectura piper cum ama-
thura croci. Sed accidit mihi qd̄ nuper in wienna cuiusdā cennensi monacho or-
dinē diui frācis. p̄fesso. Is pataui studēs cū accepisset egredios in austria magi-
stros qui oratoriā docerent: cupidus eius artis ad summū ediscende: cui? prima
elemēta teneret in salutatis amicis festinus in austriā migravit: nō minus auid?
peregrinas hauriēdi doctrinas: q̄ ille qui et byopiā adq̄tvt gymnosopbistas et fa-
mosissimā solis mēsam videret in sabulo. At cū vicinā ingressus gymnasia pbi-
losophorū percurrisset: tantāq; scolā fecit: vt qui venerat audiretur mor cathe-
dram ascenderet audiendus: et quos queritabat magistros hos discipulos infor-
marer: simile mihi euenit. Expectaui cōtemptū: exstimationē sum cōsecut̄. Cre-
debā vituperari et accipio laudē: timui odiū: amorē repperio. Quid dicā. Tene in-
genū tardioris imperitūq; iudicē predicē. qui lipis oculis albū. p nigro recipias
dicasq; malū bonū et bonū malū. Stat cōtra eplā summa eruditione plena. cui?
an suās graues. an summā exornationē magis demirer hesito. Aniuersas quas
libro meo laudes accumulas. vnica eplā tua cōplexa est: tuc sunt quas mihi vir-
tutes ascribis. Quid ergo est quod meā erexit in laudē: noluisti me p̄stari. In-
uenisti epistolas quibus me poetā vocitent q̄ plures. dixisti intra te ipsum. Bran-
de hic homo de se iudiciū facit: qui grande sibi nō mē vsurpat. Meministi eorū q̄
flaccus de poetis ait. Ingeniū cui sit: cui mēs diuini or atq; hos magna sonaturū
des nominis hui? bonorē. Sciebas ciceronis verba que in orōne prolucio ar-
chia ponunt̄ dum ait. At qui sic a summis hominib; eruditissimisque accepimus
ceterarū rerū studia et doctrina et preceptis et arte cōstare poetā natura ipsa vale-
re: et mentis viribus excitari: et quasi diuino quodā spiritu afflari: quare suo iure
noster ille. Ennius sanctos appellabat poetas quasi deorū tono aut munē
cōmendati nobis esse videant̄. Cogitasti ergo si mea scripta p merito reprehē-
deres: grandē me molestiā habiturū: qui cū sanctis ascribi poetis cuperem: et inē
vetustissimū edoctis genus me ipsum collocarim: tua sūta nēdum poetē titulis:
neq; mediocris scriptoris nomine dignū me reperires. nisi op̄inioni mee faueres
Putasti me animo cadere: spem ponere: stilum deinceps scripturāq; omnem me-
gligere. Noluisti me vulnere tali cōfodere: prouidisti que amico vtilia credidisti.
voluisti me scribere: ingeniū exercere: conari indices magis vt si non essem modo
quod velleui: fierem aliquādo qui possem. Noluiisti deinde meis eplis que iā cur-

rere per germaniā cepērānt opiniōē dēmere. Ego gratias humanitati tue: que
 de suo iudicio q̄ de mea fama maluit hesitari. Nōmini meo vel cum tuo detrimē
 to consulere voluisti. Videor videre cōmēdatione tua ingentē meis epistolis fa
 uorem accedere. Quis enim posthac illas carpere audeat: quas nouerit tuo testi
 monio comprobatas. Ego equidem q̄ a te modo scriptū est in capite voluminis
 colloabo: ne quis mea prius legat scripta q̄ tua nouerit auctoritate legēda. Et
 si em apollinis illud responsum memorie tenco: quo se quēq; noscere iubet. Gau
 deo tamen nomē meū quocūq; pacto illustrari. Cur non laudari falso malim q̄
 vero vituperari: potis est tua cōmēdatio facere ut me ceteri quoq; cōmēdet.
 Non oīa nomen ad verū habēt: multa erecta sunt ⁊ habent in precio que recti⁹
 vilipēsa facerent. Multuz in omni re fortuna dominat. Nec pro libidine sua
 nūc obscurat mortalita: nūc celebrat. Neq; in poetis ac ceteris scriptoribus vni
 perdidit. Nūmī eius beneficio magis q̄ propria virtute claruerūt. Nōnulli
 cuz essent digni memoria nominis sempiterna: fortune malignitate depressi ne
 qua q̄ emergere potuerunt. Quid si meis scriptis tuo beneficio nō fortuna (que
 nihil est nisi diuina vel providentia vel pmissio) s̄ deus ipse subleuaret: nūqd le
 tabor: nūqd gloriabor: ⁊ tuo nomini fatebor me oīa debere q̄ mereddideris imor
 tale. Et emen? qm̄ in eplis incidit epicuri: attle? ciceronis: lucillus senece: eter
 nā memoriā cōsecuti sunt. Tu qz mediuz inter scripta mea venisti: mibi mortali
 tatē eripis: ⁊ quod illi ex alienis acceperunt: boctu meis epistolis prestatas. Quid
 nī igit ⁊ amem. te obseruē. tibi omni officio seruire studeā. Sed dixi me tuum ab
 initio: nō muto sententiā. Illud me discutere ampli⁹ cōuenit quod supra de poetis
 est tactū. Neq; em idcirco poetā prius q̄ sacris ordinibus initiatus es: me ap
 pellauit: quoniam vel mantuano vel peligno vellem videri similis. aut par alteri
 cuipiā veterū: quos vates ⁊ claros ⁊ sanctos vocāt: mētis diuine participes: sed
 ita hoc nomē mibi ascripsi. quē admodū in vna eplā seneca suscipit: qui oibus
 versus faciētib⁹ hoc nomē cōmune dicit: q̄uis absolute p̄nūciatū apud grēcos
 homo: apud latinos virgiliū denotet. Edidimus ⁊ nos aliquādo versus. scripsi
 mus elegias eglogas satiram q̄ dictauim⁹: nō tamē poete nomē p̄pria temerita
 te suscepimus: nec prius hoc titulo sumus vsi q̄ nos fridericus cesar apud frack
 fordīā: visis quibsdā epistolis nostris laurea nos donauit. Quē admodū autē
 qui iuri aut canonico aut civili operā dederūt. postq̄ magistrū acceperunt cum
 lras ad amicos missitant. aut decretoꝝ aut legū doctores se inscribūt: ita ⁊ nobis
 poetē nomē assumere licitū arbitrati sum⁹: ne vel cōcessuz bonorē vel cōcedentē
 cōtēnere videremur: ⁊ nos em manū ferule subduxim⁹ ⁊ lucū nouim⁹ martis ⁊
 quas torqueat ymbrae catus: ⁊ quantas iaculef monichus oīnos: videbamur
 nostro uti iure si eius artis titulos assumeremus in qua nō parua etatis partem
 cōsumpissēmus. Sed fuit alia nō minor ratio que me hoc nomine frequēt⁹ vsi
 coegit. Etenim cū venissem in austria. in secretariū cesaris assumptus: offendi oēs
 q̄ periti apud wiennenses habebant: poeticā veluti rem p̄niciosam ⁊ abomina
 bilē detestari. Epi ergo eos arguere: disputare sepe cū eis: ostēdere poeticā qui
 recte vterent. His frugiferā esse: nomēq; talis doctrine habendū ⁊ bonorabile ⁊
 sanctū. Tūq; ne quis me nomē horreze crederet qd lauderē poetā me scribere ce
 pi. Neq; dimisi titulū illū donec ad ecclesiam venies sacros ordines subiui: ⁊ ad
 sacerdotiū p̄motus q̄ seculi pompā saperēt postergaui. Habes cur me poetam
 dixerim ⁊ qd de me ipso sub tali titulo senserim. Nūc qm̄ de poetica admoduz
 perite nō nihil disputaui: nō erit ab re qd mibi de poetica tenendū videat in me
 diū p̄ferre. in cui⁹ defensione sepe scripsi: sepius aduersus cōtentiosos sermones
 serui quos in hac eplā succinete repetā. Om̄ es qui poetice sunt infesti si mo do
 aliqua sunt imbuti doctrina. his argumētationibus in eā vtunt. Plato (q̄ fuit
 omnium philosophorum proculdubio excellentissimus) ex ea ciuitate quam fin
 tit cum mores optimos ⁊ optimū reipublice statum exquiret poetā eduxit
 ee liij

quod minime fecisset si utiles fuissent: non sunt igitur admittendi poete. Cicero in
 tusculanis cum de dolore disputat. Videt ne inquit poete quod mali afferant amara-
 tis inducant fortissimos viros. molliunt animos nostros. ita sunt deinde dulces ve-
 niunt legantur modo: sed etiam edificant. Sed ad mala domestica disciplina vitamque
 umbratilem et delicatam cum accesserunt: etiam poete peruersos omnis virtutis elidunt.
 Totum hic comprehendit quod vici contra poetas potest. Pergunt tamen qui verbosiores
 sunt atque amplius aut mansuetiore musam insectantur. Boetius inquit vir sane
 peritissimus et vite sanctioris probam inducit sibi loquentem. que scenicas meretricu-
 las et poeticam et oratoriam videtur appellare: que dolores egrote mentis non modo vi-
 lis remedius non fouet: sed dulcibus insuper alunt venenis: hominesque mentes afflicta-
 cium morbo non liberant. Catbo qui fuit romanorum seuerissimus: Marco nobilissimi
 velut probum obiecit quoniam poetas in provinciam duxisset: duxerat enim ille in
 echoliā cinnium. Hieronymus clarum iubar ecclesie verberibus sese celsum ab ange-
 lo scribit: quoniam ciceronianus magis quam christianus esse videretur. quod si virgilianum aut te-
 rencianum illum angelus inuenisset. Carpunt ab eo nonnulli episcopi qui codices euangelii
 eos postponentes lectione poetica se oblectant. Quo pacto insuper poetas ample-
 ctemur: quorum scripta non solum hominum sed deorumque et stupra et adulteria commemo-
 rant potare: amare: scortari: adolescentes instruunt: quis maior ad imitandum quam deus
 inueniri potest. aut quis eum coarguat quod se dei secutum exempla demonstrat. Iouis ex-
 emplo teneram corrupisse virginem. Terencianum se chereas iacitat. Multum est cum
 deus autor habetur. Pictura inquit ille hec merat. Ioue quo pacto dante misisse autem
 quoddam in gremium imbre aureum. Ego met quam id spectare cepi: et quod similes luserat
 iam olim ille ludum impendio magis animus gaudebat mihi deum sese in boies conuer-
 tisse atque in alienas tegulas venisse claculum per impluuium fucum factum mulieri. At quem
 deum qui templum summa sonitu concutit. Ego hoc homuncio non faceres. Ego illud non
 feci ac iubens. Facebant ergo poete qui talia de diis referunt. quod sibi turpes indigna
 lenones ducerent. Quid agat cum ea legerit imberbis iuuenis. cereus in vicium fle-
 cti sic natura iubet velocius. et cicius nos corrumperet exempla magnis cum subeant
 aios auctoribus. Non erit igitur bene instituta ciuitas: quam poetis non occluserit ianuas.
 Sic mecum sepe contendisse aliquos memini. Quibus ego in hunc modum respondere con-
 sueui. Quid vos mihi ciuitate platonis obijcitis: que nulla vique in provincia se-
 dem reperit. quid curet ex ea se ciuitate poetarum choros exulare: que neque in celo
 neque in terra visa est vique. Et cum poetarum fictiones bicipitis plerumque parvas som-
 nia referant. non possunt non admirari: cur somniatores ex ciuitate somniata plato
 deduxerit. Cur ego non exulare ex ea ciuitate voluerim quam conditor eius inhabitare
 non possit. Aut equidem suam ciuitatem necesse fuisset. Platonem relinquere: aut secum
 introducere poetas. cum fuerit ipse poeta. Cuius apud macrobium versus nonnulli
 referunt. magis petulci quam tanti viri grauitati conueniant. Nec cicero illas ingredi
 ciuitatem permitteret: que poetas repelleret: cum et ipse tres libros de temporibus suis car-
 mine describeret. Sed licet laudet ipse platonem de sua ciuitate poetas excludere
 non tamen ipse de roma cui se omnia debere fateatur poetas excludit. Archias poetam egre-
 gum dum cum gradus negaret in ciuitate retinendum: quis illum defendit nisi cicero
 Extat et oratio de qua supra meminimus quod hec verba ponunt. Sic igitur sanctum apud nos
 humanissimos boies habet poete nomen. quod nulla vique barbaries violauit: sara et so-
 litudines vocis rident. bestie sepe imanes catu flectunt atque consistunt: nos instituti re-
 bus optis non poetarum voce moueamur. Ecce cum ad scribendum: cum ad verum verum etiam abi-
 git ex sua ciuitate poetas cicero habet retinendos et admittendos: et bonorum cumulan-
 dos suadet. Quid de boetio dicam. Quis risus teneat cum dantari a poeta poeticas
 audiat. An non ipse est boeti tam arce poeta: cum poeticas carpit musas: quam probam se
 cum versibus agere et vtere fictionibus introducit. Quot apud eum fabule sunt. Quot me-
 trox genera. Dum poeticam dant boeti? filis illi videtur quod iurabat non esse iurandum. Sed
 altior boetio mens fuit quam vel poetarum hostes approbarent: vel hac eplari disputatione

possit exponi. Quippe aut legēdi sūt poetarū libri aut ipse toto fugiendus orbe: cuius
 sua cōsolatiōe boeni apud quē pbia scū de puidētia differit magni dei familiarē
 suū appellare lucanū nō veret: et illi inferē morui finiaz vicerit cā deis placuit: s
 victa cathoni. Nec me cathonis auctoritas frāgit cui nec nobilior auscultauit:
 neq; senat' cessit apud quē mario sp bonore poetē sūt babiti. Habeo danissimorū
 viroz copā q̄s cathoni valeā obiectare. de q̄b' posten' dicā. Ad hieronymū trā
 sco cui' optare q̄ viuūt oēs fieri p̄siles: sic em̄ et scimonia vite et eloquētie copia
 oēs valerem. Scater h' vndiq; poetarū dicē: neq; v' tractatū ei' referes v' eplaz
 vbi nō tulliana redoleat eloquētia. Sic de ceteris ecclie doctozib' lz iuēnre. q̄z fa
 cūdiā q̄ muta fuisset alioqn illustrauit poete. Sane hieronym' cū secularib' plen'
 lris cēt: gētilisq; disciplinas q̄ suis ebibisset: tū se yberib' affectū dixit: pmitto id
 oēs agāt cū poetas oēs viderit legerit didicerit: tū secular' studia l'az abiurent.
 nil obsto: nil aduersor: neq; ego is suz q̄ pōtīfices marios reliq; euāgelioz codici
 bus: aut titire tu patule aut arma virūq; canētes laudaueri. Sint nō solū etati.
 verū etiā dignitati sua cuiq; studia. Sicut. n. grāmaticā atq; dyalecticā ep̄m didi
 cisse nō discē voluerim sic poetas illi notos optauerim: nos cedos iā mīme suaseri
 S; hieronymi qd sit iudiciū inferi' exponem'. Altimū qd isti graui' putāt illud
 afferre. qz poetas plurima tradē demonstrāt: q̄b' nō solide mētes capre delabūt: si
 ue cū deoz mētiōne efficiūt: siue cū voluptates p̄mēdāt. De dijs aut nō esset cur
 poet' sit irascendū: t̄pis illud nō p̄sonaz est viciū. Etas eoz dei vni' baud plenam
 noticiā habuit. Gētilis fuit q̄ iouē: iunonē: saturnū: martē: p dijs habuē: neq;
 id erroris poetas mag' q̄ p̄hos inuasit. Socrates: plato: aristoteles: zenon: clean
 der: dyogenes: aristip' dijs litauē. Quid mir' si poete hos deos collaudant. q̄s
 sua credidit etas: celū incolē. public' error excusatiōi ei: si nō lz poetas legē qz deo
 rū faciūt mētiōne: neq; p̄hos intueri lz q̄rū scripta deoz noib' sūt referta. s quis
 hodie tābebe' ē ingenij: q̄ p̄pterea ioui sacrificet aut tburificet berculi: qm̄ deos
 illos poetarū carmina vocitat. oēs pueri etiā q̄ nōdū ere lauāt: boies illos fuisse im
 puros atq; nepharios didicē: de q̄b' sane recti' poete q̄ p̄bi scribūt. Referētes
 em̄ turpia illoz facta. māifeste nob' oñdūt diuinitatē lōge ab his fuisse delirasseq;
 oēs verē q̄ eis aras dicaūt. Oz aut voluptates approbāt: dolozeq; sūmū cē ma
 lū sentire vidēt: amozes refert: p̄potatiōes p̄mēdāt et laute fercula mēse magnis
 extollūt vocib'. nō est qd mouē nos debeat. Inducūt poete diuerfas p̄sonas te
 nētesq; legē arē: cauēt ne forte seniles mādēt. Iuueni p̄tes pueroz viriles. Ali'
 sardanapalli fimo. Ali' arbat erat. intererit dau' ne loquat. An audax p̄t̄bias ca
 thoni seueritas gayo cesari demētia tribuet. Ali' bonis fauebit l'atos reget ami
 ca p̄silia p̄bebit: peccare timētes amabit. breuioris mēse laudabit dapes: salubrē
 iusticiā cōmēdabit. Ali' p̄tutis inimic': cedis auidus: nulli si dus: vētri atq; vene
 ri deditus: cōsentanea suis morib' p̄b a p̄fundet. Oportet em̄ poetā eoz exēplar
 intueri quoz p̄sonas in mediū p̄fert. atq; illinc viuas deducē voces. Cū s o ex p
 sona sua poetā loquit: tū qd patrie debeam: q̄ amicis edocet. quo sit amorē p a
 res. quo frater amādus et hospes. qd sit officiū senatoris: qd iudicis: qd ducis in
 bella vadenē: mōstrat q̄ laus et quāta bonis sit viuere paruo. quo virtus quo fe
 rat error indicat: omnes ad sūmū bonū viā parare contendūt. si quis aut calleni
 nō rectū aperit: et aut in voluptate aut in honozib' aut in potētia felicitatē asserit
 v̄estigandā. Nō est qd miremur qm̄ et p̄boz in hac ip̄a re multas hereses esse cō
 stat. Eapropter cū vehemēti quodā impetu cōmotus in tusculanis cicero. poe
 tas acrius momozidisset. qui fortes viros muliebriter ferre dolore traderēt: mor
 tē sese correpit: et quasi duri' esset inuectus penitēs ait. Sed quid poetis irasci
 mur. virtutis magistri p̄bi inuenti sunt qui sūmū malū doloze dicērent. At si
 vitare poetas idcirco volumus: quia aut ciulantē berculem aut querentē suas
 penas p̄mettēt siue priamū filioz necē: aut andromathei viri obitum deplozā
 tem referūt. Necq; ne sacre derogem' bystozie. que dauid sapient' virū et acceptū

deo: in ortem filij impatienter tulisse commemorat. fili mi absalon inquit ille absa-
 lon fili mi. q̄s mibi tribuat vt ego moriar p te absalon fili mi fili mi absalon. Mi-
 bil est quod apud poetas neges esse legendū: cuius nō simile sacra volumina cō-
 tineāt. Nundi principiū paricidio ptaminat. ¶ Preuicacēs filij dei diluuiū cau-
 sas prebēt. Sodomā ⁊ gomorā turpissima libido subuertit. Ebrietatē ⁊ incestū
 venerem lotb somnolentus ostēdit. Isaac ab vxore decipit: a fratre supplatur
 esau. Rachelis nuptias bis septēlannis venat iacob. videbant q̄ illi pauci dies
 p̄ magnitudine amoris. Cēdit a fratrib⁹ ioseph. Judas ex nuro filios accepit.
 Samson in sinu meretricis obdormit. Filiaz icpte sacrificat. Innoxū effundit
 sanguinē atbalia. Trāsi iudiciū facta: inspicit regum. Inuentus iuxta cor dei da-
 uid tradimentū adulterium homicidiū q̄ cōmittit. Sororē viciat amon fratres
 interficit. Absalon regno patrem deicit ad cōcubinas eius ingredit. Inter con-
 cubinas atq; vxores corumpit salomon. lapidibus ruitur nabuth iniquis dum
 regē regit iesabel non est quod epistolē cōmitti possit quantū scelcris sacra nobis
 bystoria manifestat. Legimus tñ hanc fructūq; de his sugimus: cum malam vi-
 tam male finitaz: ⁊ bonos bonoz reperimus critus: nec secus in alijs gentium
 bystorijs aut in narrationibus accidit poetarū. Ob quam rem credo abunde p-
 batum esse. non idcirco vitari poetas oportere quoniā turpe sepe cōmemorant.
 quādo ⁊ honesta frequentius inculcant. Supererat nunc ad exempla descende-
 re virozū illustriū: qui poetas ardentē amarunt ac eoz operibus sunt delecta-
 ti. Quippe non singulari modo viroz sed publico ciuitatū consensu cōmenda-
 tos poetas accepim⁹. Orpheum qui fuit ex vetustissimis oēagrū filius. tracem
 poetam adeo vetustas coluit. vt imaginem eius in templo pieriduz collocauerit
 Que sicut arrianus auctor est vsq; in alexandri tempus perueuerans. Cum vici-
 set illos ille triuallos: subiecisset illirios. thebas virimisset. atbenis pacem dedis-
 set continēe sudasse visa est: significans vt aristander diuinatō ait. ingentem in-
 stare laborem poetis qui alexandrini essent. ⁊ alexandri res gestas versibus cō-
 missuri. Domerum vt cicero tradit colophonij ciuem suum esse dicunt. hi suum
 vendicāt. Sirmij p̄o suum esse confirmant. itaq; etiam delubroz eius in oppido
 dedicarunt. Athenienses sacratissimis solonis legibus instituti. adeo poetas in
 honore habuerunt: vt non senatum solum: verū etiam belli curam eis crederent
 bello em quo cum spartanis acerrime dimicatum est: duos duces delegerunt pe-
 riden spectate virtutis virum. ⁊ sophoclen scriptorem tragediarū: qui diuiso in-
 ter se exercitu: ⁊ spartanorum agros vastarunt ⁊ multas asie ciuitates atbenien-
 sium imperio adiecerūt. Quid de spartanis eisdez dicam: qui quīs essent duris
 lygurgi formati legibus ⁊ moribus asperi. bello tamē cōtra messenios occupati:
 cū iuberēt ducē militē ab atbeniensib⁹ peter: hicq; tircēū poetā dauidū pede misit
 se parē poete nō recusarunt. sub quo victi duobus preljs. victoriā hostib⁹ pcul-
 dubio reliquissent. nisi cōposita thirceus carmina exercitui p cōdione recitasset
 in quib⁹ hortamēta virtutis dānoz solatia. belli cōcilia scripserat. Itaq; tantum
 ardorē militib⁹ iniecit. vt nō de salute sed de sepultura solliciti tesseras insculptas
 suis ⁊ patrū noibus dextro brachio illigarēt: vt si oēs aduersum plū cōlūpisset:
 ⁊ tēpōz spacio cōfusa corpoz lineamēta essent: ex iudicio tituloz tradi sepulture
 possent. Atq; sic animatis militib⁹ cōmissa pugna victores tandem lacedemones
 euaserint. Quidē vt grecie ciuitates apud senatos gaudēt esse poetas. ¶ Meclati
 ne minus letant suis vatib⁹. Mortū est illud carmē. Mantua virgilio gaudet ve-
 rona catullo. Corduba lucano ⁊ seneca gloriāt orato verusum pacuino brundu-
 sium statio burgdegalis. Deligni nasonē memorant. Aquinates iuuenalē biblis
 marcialē florentini quis materna voce locutū: tñ apud senatū dantē inē maria ci-
 uitatē pconia ducūt. Quippe veteres et dijs suis q̄s celū colē putabāt: cure fuisse
 poetas affirmāt. Cū lisander lacedemoni⁹ obsideret athenas a libero p̄e p̄cētē
 monit⁹ pbibet: vt delicias suas sepeliri suerēt. Jacebat tñc inbūatū corp⁹ sopho-

dis tragicis: de quo supra mentionē fecim⁹. Quo cōpto lisander inuicias dedit: ve-
claro poete cōgrue fieret erequie. Simonides apud hospite, suū in thessalia ce-
nās castoris ac pollucis monitu tridini ruina cuasit. Sed p̄gite regū ac ducum
exempla referam⁹. Solon qui leges: vt tactū est. Atheniēsis dedit: vt salaminas
insulā quā megarenses sue ciuitati surripuerāt vēdicaret: p̄gressus in publicum
etiā cōtra naturā suā poetā se simulans: insolitis sibi versib⁹ cōtra megarenses vt
arma sumeret suis ciuib⁹ p̄suasit. Theocritus dē illū summiū athenis virū: cū ex eo q̄
reret: cuius vocē libentissime audiret: rēdisse autē: eius a quo sua virtus optime
p̄dicaret: excellētē. p̄fecto poetā significans: in cuius verbis indita virtus sicut
in auro gēma plucet. Alexander aminte fili⁹ diues habitus: cui ante omnes ioui
delphico statuas aureas misit pindarū. hinc poetā ap̄ime dilexit archela⁹ q̄ ab eo
regnū macedonie accepit. Euripedi tragico p̄silioz sumā credidit: cui⁹ sup̄rema
nō cōtent⁹. p̄sequi sumptu funeris: r̄ crines tonsus est: r̄ merozē quē aio conce-
pat vultu publicauit. Cū trāsiret in asiam magn⁹ alexander quis multos rerum
suarū scriptozes secū haberet: cū tñ in sigeo tumultū insperisset achillis. O fortu-
nate inq̄t adolescēs. q̄ tue virtutē p̄conē homerū inueneris. Et vere vt ait cicero
nā nisi illi ars illa extitisset. idē tumultus qui corpus ei⁹ cōtulerat. nomē etiam ob-
ruisset. Idē q̄z alexander cū thebas dirueret: pindari de quo supra meminim⁹. r̄
cosmū r̄ stirpē teste arriano ob reuerentiā poetici nois p̄seruauit. Lysimach⁹ ex suc-
cessorib⁹ alexandri philipide poeta comico familiarē vsus est. L. Ernitio vt greci p̄-
ceres poeticā venerant. accipite mō latinos african⁹ prior q̄nti emm statuā im-
poni suo sepulchro iussit. Alter scipio terentiū comici ex cartaginēsi captiuita-
te redēptū: in triūpho suo quē roine egit: pileatū duxit tāq̄ libertate donatū lu-
cullus archia poetā ingentib⁹ honorib⁹ cumulauit. Dictator gilla gallos atq̄ by-
spanos poetas. donis p̄plurib⁹ p̄secutus est: nec sedulitatē mali poete indigna
pmio duxit. Metellus p̄ etia cordubena poetā ac pingue ac pegrinū sonatib⁹
aures accōmodauit. Dōpei magn⁹ theopbanē mitileneū rex suaz scptorē i cō-
tione militū ciuitate donauit. Nemo ē vt cicero testat. tā multis aduersus q̄ non
inādari sibi⁹ etnū suoz labor p̄coniū facile patiat. Itaq̄ ille gai⁹ mari⁹ quis ma-
xim⁹ impator: natura tñ feror r̄ inurbanis morib⁹ eximie lucū plociū dilexit cui⁹
ingenio putabat ea q̄ gesserat posse celebrari. Iul⁹ aut cefar⁹ nō mō poetas dile-
xit s̄ in collegio poetarū ascribi voluit. Neq̄ actio poete successit. Quis sibi col-
legiū intransi nō assurgeret: cū a latronib⁹ captus donec pecunias cogeret obser-
uaret: orationes ac poemata que scribebat teste plutarcho eis legebat. Et q̄ mi-
nus ea vehemētē laudassent. fatuos ac barbaros appellabat august⁹ octavian⁹
q̄ benign⁹ p̄liberalis in varrū: virgiliū: flaccūq̄ fuerit. nemo q̄ vel p̄imas didice-
rat lras nescit. Fuitq̄ ipse vt trāq̄llus p̄bibet poematib⁹ nō imperitus: delectaba-
turq̄ comedia veteri: r̄ sepe eā exhibuit publicis spectaculis. Ingenia nāq̄ secu-
li sui oib⁹ modis fouit recitātes. r̄ benigne r̄ patienter audiuit. Nec tñ carmina
r̄ hystorias: s̄ etiā oīones r̄ dyalogos. Cōponi tñ aliqd de senisi r̄ serio r̄ a p̄fā-
tissimis offēdebāt. Vespasian⁹ q̄ viri in saluatore nrō cōmissū piaculū expia-
uit: ingenia r̄ artes vel in apie fouit: p̄m⁹ e fisco latinis grecisq̄ rethorib⁹ annua
centena p̄stituit. p̄stātes poetas necnō r̄ artifices coemit. Titus quē generis
humani delicias vocauerūt: latine r̄ grece lingue peritissim⁹: vel morando vel in-
fingendis poematib⁹ prompt⁹ r̄ facilis fuit. Seuerus cesar appianū poetam qui
genera ac naturas r̄ captionē p̄ficiū versu descriperat. p̄singula metra aureo nu-
mo donauit: vnde aurea post appiam nuncupata sunt. Gratianus litteris haud
medio ceter institutus. carmen facere: ornateloqui: explicare controuersias re-
thorū solitus erat. Quid nobis tot tantiq̄ viri greci glatinidonei ne videntur
quos cathoni platoniq̄ opponam⁹. Sed dicitis fortasse ethnicos istos eē nec vo-
cē habere que apud ecclesiā audiatur. Transeo ad nostros quos reuellere nemo
possit. Quāquā quem tota canit ecclesiā: nunquā poete officio fungitur: metro

apud hebreos canens. Salomō q̄z et aliqui p̄p̄az versuū mēsuris vtentes: poe-
 tarū locū et nomen obtinēt. Quid xp̄iani aut̄ doctor exercitus et orator inuictus
 ap̄tus paulus. nūq̄d ad grecū scribes ep̄ymenidis versiculū reddit. Cretenses sp̄
 mēdaces male bestie ventris pigri. In alia q̄z epl̄a meandri senariū ponit. Cor-
 rumpunt mores bonos cōfabulationes male. Et apud atbeniēses in martis curia
 disputās aratū vt hieron ym̄? scribit testē vocat. Quid tertullian? q̄d cyprian?
 lactāti? firmian? ambrosi? augustini? gregori? et ip̄e de q̄ sepe locuti sum? hierony-
 mus: nulla istoz opuscula leges in quib? nihil poetici redoleat. Quis cyprianus
 firmiano narrāte nōnulli inuoluerint q̄ aduersus demetrianū scribēs. testimo-
 nijs vsus sit p̄p̄arū et ap̄loz: que illi ficta et cōmēticia esse dicebāt: et nō pot? p̄bi
 losophoz et poetaz quoz auctoritati vt ethnicus cōtraire nō poterat. Mempe
 augustini? de virgilio grauissimū testimoniū p̄bet: dum in primo de ciuitate libro
 p̄pterea inquit eū paruuli legūt: vt videlicet poeta magnus oimq; p̄clarissimus
 atq; optimus. teneris ebibit? annis: nō facile obliuione possit aboleri: fm̄ id ora-
 cū quo semel est imbuta recens seruabit odorē testa diu. Negat clarissimus eccle-
 sie doctor obliuioni esse dandū virgilium: nūquid ergo et legendum suadet. Nec
 hieronymus ab hoc sensu est alienus: qui necessitatis in pueris esse asserit virgi-
 liū tenere in manibus. Quis id crimen in ep̄iscopis dixerit esse voluptatis. Quis
 p̄pterea centenas dāuare p̄sūperit: quarū ex altera homeri versibus apud grecos
 altera ex virgilij carminibus apud latinos incarnationē saluatoris: p̄dicationē:
 signa: morte: resurrectionē: et in celū ascensionē poetico more cōscripsit. An non
 dignus laude legēdus cunctoz ore dicet. Inuictus p̄sbyter qui sub constantino ce-
 sare byzontia dñi saluatoris versibus explicauit: nec timuit euāgeliū maiestatē sub
 metri mittere leges. Quid de apollinari syro dicā: qui heroicis versibus hebrai-
 cā scripsit antiquitatē. vt forzomeni placet et imitatus meandri comedias curipi-
 disq; tragedias: et lyram pindari euāgelicas lectiones poetico scemate conclusit
 Quid ni legat si sit in manib? aduersatus xp̄iane religioni iulianus apostata: cū
 peruasisset imperiū: tunc se plurimū nocere putauit: cū lectionē homeri ceteraq;
 grecoz studia christiano populo p̄buiisset. Cui et nostri hostes cōcordare vidē-
 tur. En q̄rudis inepta ne dicā feralis vox illoz est q̄d poetas omnes asserūt eli-
 minādos. Creāt ipsi potius et qui lras humanitatis abhorrent: fugiant boies si
 biq; similibus brutis associēt. En q̄d ais dicet q̄sp̄a diuo hieronymo maledic-
 tissimū obiurgare audes virū: speculū xp̄iane religiōis obnubilare p̄tēdis. Hie-
 ronymus si nescis quo nemo duri? in poetas inuehit. Demonū cibus est inquit
 carmina poetaz: secularis sapia: rethoricoz pōpa verboz: hec sua oēs suauita-
 te delectat: et dñi aures versib? dulci modulatione currētib? capiūt: aiaz q̄z pene-
 trāt et pectoris interna deuincūt. Verū vbi cū sūmo studio fuerint ac labore ple-
 cta: nihil aliud nisi inanē sonū et sermonū strepitū suis lectorib? tribuūt: nulla ibi
 securitas v̄tatis: nulla iusticie refectione repit. Studiosi eaz i fame et veri et v̄tutū
 penuria p̄seuerāt. Nō me lateat ad damasum de filio p̄digo talia scribēs hierony-
 mū: s̄ lege totā epl̄az: nō subsideo i p̄bemio. nihil iudico nisi tota lege p̄specta p̄-
 sequor magni v̄ba doctoris. Inuenio illū bis v̄bis nō poeticā solū s̄ rethoricā
 p̄biam et oēm secularē sapiam detestari: q̄ plus flozis q̄ fructus habeat nec viā
 vite i veritate docet. fallatq; sepe legētē. Nec ego inficias eo si de gētilib? in poe-
 tis ac p̄bis verba fiant. q̄s ignorasse xp̄m et crucis p̄miū palā est. Sunt tñ in illis
 cōplurima vite documēta. que nobis turpia dissuadent: et honesta demonstrant.
 vtq; aliquid in mediū p̄feram? Quid illis iuuenalis v̄sib? ad v̄tutē suadendam
 dici potuerit efficacius. Quid dū est vt sit mens sana in corpe sano. Fortē posce
 aīm mortis terrore carētē. Nesciat irasci cupiat nihil et potier. Mērculis erūnas
 credat seuosq; labores. Et venē et cemis et pluuiā sardanapalli. Et alibi. Et sto mi-
 les bon? tutor bon? arbiter idē. Integer ambigue si qñ citabē testis. Incerteq; rei
 falleris: et imperet vt sit. Falsus et admoto dicitur giuria thauro. sūmū credo ne-

phas aiam pferre pudori: 7 ppter vitā vinendi pdere cās 7 paulo post. Done ire
 frena modiq; pone 7 auaricie miser inopiū socioꝝ iteger vite scelerisq; pur? inq̃t
 orati? nō eger in auris iaculis nec arcu nec venena q̃guida sagittā fusce pbaretra
 Quoscuq; sciat tutū esse bonis viris iter oñdit: q̃s iustū illo meli? p̃scribit. Iustū
 ait 7 tenacē ppositi virū: nō ciuū ardoꝝ p̃aua iubentū: nō vult? instātis tyranni
 mēte quatit solida. Quid virgili? sibi vult. dū inferna loca describit 7 elisios cam
 pos: nisi virtutis amore odiū suadē vicioꝝ. Hic inq̃t apud inferos q̃b? inuisi fra
 tres dū vita manebat: pulsatu sue parēs 7 fraus iuera cliēti: aut q̃ diuitis solet in
 cubere reperī: nec partē posuere suis: q̃ maria turba ē quicq; ob adulterū celi:
 quicq; arma secuti impia. nec veriti dñoz fallē dextras ac beatoꝝ sedes. Audi q̃
 bus assignet hic man? aucto b patriā pugnādo vulnera passi. q̃q; sacerdotes castrū
 dū vita manebat. q̃q; p̃ vates 7 pbebo digna locuti. Inuēta aut q̃ vitā excolue
 re p̃ artes. Quicq; sui memores alios fecē merēdo. Quid t̃bese? ille apud tragediā
 senecā: nōne forozia bis de inferno refert. qd̃ q̃sq; inq̃t ille fecit patif auctore scel?
 repetit: suoq; p̃mit̃ exēplo nocēs. Stati? q̃z malefactis instare suppliciiū asserit: 7
 videt hec ait videt ille dñi regnator 7 ausis sera quidē manet iratu. Deq; inferis
 inq̃t stridor ibi 7 gemit? penarū atroq; tumultu feruet ager tāq; legisset euāge
 liū: voecq; saluatoris audisset: mittite illū in tenebras exteriores: ibi erit fletus 7
 stridor dentū. Quid postremo sibi lucan? q̃rit dū carbonē bammionis respōsa cō
 tinentē inducit: versuq; illos in eū fudit. Ipse manu sua pila gerens p̃cedit ba
 neli militis ora pedes mōstrat tolerare laborē nō iubet. nulla vebit̃ ceruice supi
 nus. Carpentē sedens somni parcissim? ipse vltim? haustor aque. Cuz tandē fon
 te repto indiga cogat̃ laticis potare iuuetus: stat dū līra bibat 7 paulo post. hunc
 ego p̃ lirtes libicq; extrema triūpbū ducere maluerim q̃z ter capitolia curru scā
 dere. pompeij q̃z frāgere colla. Iugurtenōne apte 7 magna voce. O boies inq̃t
 sit vobis cura virtutis. Alacres subite laborē. vincite sitim. famē. somnū. sicutur
 ad astra. Quid dicim? noscere ista bonū an malū putamus. Hec ne magnus ille
 hieronymus fugienda suadet. Diutereo phoz liberos doctrina salutarī plenos
 quos auidē legim? Quis nōnulla veneni semina in se babeāt: nec hieronymus
 omni lectione secularis sapiētie abstinedū precipit: sed docet ille vt ante dictū est
 damasuz quo pacto sint seculares philosophi ac poete legendi. Tipus inquit se
 cularis sapie in deuteronomio sub mulieris captiue figura describit̃: de qua diui
 na vox precipit vt israelites si eā habere voluerit vxore: caluiciū ei faciet: vngues
 p̃escet: pilos auferat. 7 cum munda fuerit effecta: tunc transeat in victoris am
 plexus: hec si fm litteras intelligimus nonne ridicula sunt: itaq; 7 nos hec facere
 solemus quādo 7 philosophos legimus: quādo in manus nostras libri veniunt
 secularis sapiētie. Si quid in eis inutile reperim? ad nostrū dogma cōuertimus: si
 quid vō supflūū de idolis: de amore de cura seculariū rez: hec radim? bis caluiciū
 inducim? Donit 7 bāc similitudinē alio loco hieronymus: ad magnū oratorem
 verbis rome scribens. Et ad h̃c. Quid ergo mirum si 7 ego secularē sapientiam
 propter eloqui venustatē 7 membrorum pulchritudines de ancilla atq; captiua
 israelitē facere cupio: 7 quicquid in ea mortuū est idolatrie voluptatis erroris
 libidinis vel p̃cedo vel rado. 7 mixtus purissimi cordis corpori vernaculos ex
 ea genero dñō sabaoth: 7 labor meus in familia xp̃i proficit: hec est libera vox 7 ex
 pposito diui hieronymi sentētia. Interrogatus ille philosophos ne xp̃iani poe
 tae queant salua cōsciētia legere: nō omnibus legere negat: sed illis negat qui
 bus antinus est in eozum lectionibus quiescere. Sequimurq; 7 nos hoc iudiciū
 damusq; sancto doctozū manus. Nā cū varij multiformes sint poete: non omni
 bus que ab ipsis dicunt̃ adhibendā mentē sentimus: sed cum excellentiū virozū
 dicta aut facta cōmemorā: tota mente moueri atq; inflamari debemus: vt ta
 les ipsi sumus quales ipsi fuerunt. Cū vō improboꝝ hominū mētionē incidunt fugi
 enda est illorū imitatio: auresq; claudēde nō secus atq; ipsi ferunt ad syrenarum

cantus clausisse. Accōmōdatissimū est ad hoc, positū quē greci mirant? magn? basilius sic ille (vt aretinus trāfert) de poetis iudiciū tulit. Mos igit? inquit lau-
 damus poetas: nō cū scurras aut amātes aut ebrios aut dicaces imitant? neq? cū diuite mēsa cantuq? dissoluto felicitatē diffiniūt inime xō cū de dīs aliquod dicūt mentionē. Deinde apū introducēs vt em ex florib? ceteri qdā nībil sumūt inquit pter odorē z colorē: apes etiā mella sciūt inde excerpere. Ita qui nō solum festiuitatē sequunt? verboz: fructū aliqū ex poetis pāpere possunt: z subiungit ille em nec pariter oēs flores ademit. nec si quos ademit eos totos assumit z nos quoq? si sapimus cū id exceperim? quod veritati amīcū consentaneūq? sit. cetera oīa transgredimur. Neq? his cōtētus psequens adiicit: Et qm ad hanc nostraz vitā p virtutē ascendit: virtus aut ipsa multā a poetis: multū ab hystoricis: multo etiā a p̄bis laudat? eoz verbis maxie est inherendū. Et quoq? basilius ex quo-
 dam viro se qui ad vestigandas poetarū mentes acutissimū habebat audiuit cū diceret totā homeri poēsīm laudē esse virtutis: omniāq? illius poete buc ten-
 dere: nisi si quod interdū incidēs sit. Sic de poetis secularibus magni z sancti vi-
 ri diffiniūt. Ecclesiasticos aut quos plures esse manifestus est: q̄uis hesitatione legēdos approbat: venerādūq? nomē eoz z dō grāa suscipiūt: qualis fuit bilaris hieronymi coctaneus: z qui dulces hymnos in ecclēsia p̄scripserūt. Nonnulli autē n̄i t̄pis q̄ vt docti videant? quecūq? nō didicerūt dānant: digni sunt quibus cū hieronymo dicamus ne vescentiū dentibus inuideant. edentulī z oculos caprea-
 rū talpe continent. Rarit me diues ad disputandū materia: z dum eplām cre-
 do scribere tractatum edo sed claudio sermonē de poetis: cetera contra garrulos sapientie tue nō tēerūt: si quis cōtentus his esse noluerit. Nunc ad vltimā trā-
 seo partē in qua p regē ladiislao facis apologeticū: multa in laudem tanti princi-
 pis scribis que dicta sūt aduersus eū. nō minus o nate q̄ caute reuellēs. Cogita ui z ego futurū hoc cū libzū epistolarū ad te direxi. Neq? inutile reputaui aduer-
 sus scripta mea te dicere. que ipse nō tāq? vīsa sed tāq? audita retulissēm. Sic. n. veritas facilius inuenit. Tu ergo modo q̄uis z prudentissime z fundatissime re-
 gis causam tuearis: das tamē mibi cām nonnulla vt reinemorem. tecūq? paulis-
 per contendā. non quia te velim impugnare sed qz magis instrui cupiā. Nācti magni viri fuerūt quibus aures p̄bui: z quozū dictis hystoriā struxi: meaz plus tamen tuo nomini tribuo. Tum quia rebus de quibus locutus sum interfuisti. Tum quia z nature z dignitati z etati tue mentiri alienū est. Sed audis pauca que me obsistere tuis dictis impellunt: dixi priozū? meis epistolis nobilissimū adolescentē wladislauū polonē regē suoz concilio victū: regnū hungarie occu-
 passe: hoc durum z a vero remotū tua dignatio esse contendit: affertq? rationes que iustū illum hungarie regem possint ostendere: quarū maxima illa est quia de functo alberto. regina z vniuersi regni accole wladislauū regēz acceperunt cui? ope z auspicio catholica fides z regni populus ab infestatione thurcoz defendi possit: qui tunc hungarie vicini clades q̄ plurimas inferebant. Addis z oratori-
 bus qui ob eā cām missi fuerant apertū dictū apertē extitisse: quia regina p̄gnās ex alberto remansisset: non licere regem ex terminū regnū transire: illosq? confu-
 tasse. quicquid petitionibus rerū obijceret victis insuper z decreti copiam quo regni prelati z procures quecūq? aduersus coronationē wladislai dici possent in-
 ania esse diffiniunt. fateor oīa ista ita gesta esse vt scribis neq? de tuis dictis ad-
 mo quicq? Sed audi quid me moueat: dicis albertū hungarie regem fuisse: mor-
 tēq? relicta vxore obijisse: natumq? ladiislauū eius filiū. addo ego z coronatū re-
 gem priusq? q̄ wladislauus eius hungariā ingrederet. Quid hic dicemus. Nun-
 quid regū filij solū paternū tenere debent. Quis excludo regis filio regnū possi-
 dens non dicat occupator. Aut successionis locus est apud hungaros aut electio-
 ni: cū rege mortuo filius in promptu est. Si patri succedit filius non video quid iuris in wladislauū popularis electio transuderit. Si regē electio facit: attribuo

tue parti victoria. Nibi tamen qui regni se mores affirmant succedere patribus
 apud hungaros in regno filios in iussu populi dicunt: idemque romanum pontificem
 diffinuisse apostolicis demonstrat apicibus. Neque menti mee satisfact quod de
 thurcis in medium proponit: tamque necesse fuerit pro regni salute. pro christi nomine
 tuendo: regem habere qui regeret. Namque si hoc permittimus: rarus patri succedet in
 dominatu filius. Poterat wladislaus si celo fidei successus erat: si vicinorum salu
 ti consulere volebat: si tanta eius charitas mouebat: et hungaris succurrere et pupil
 lo infanti regnum conseruare: ac veluti tutor vicini regis regnum administrare. Sed
 vteris tu mecum ea purgatione qua trogus philippum macedonem defendit: cum
 regnum nepotis usurpauisset. Itaque inquit ille philippus diu non se regem sed tutorem
 pupilli egit. Ac ubi grauiora bella imminebant: seruusque auxilium in expectatione
 infantis erat compulsum a populo regnum suscepit. Melius tamen ligurgus qui cum
 fratre suo polibiti spartanorum regi successit: regnumque sibi mendicare potuisset. Ca
 rulo filio eius qui natus posthumus fuit cum ad etatem adultam venisset: regnum su
 ma fide restituit. Sed pauci sunt quos dominandi non frangit cupiditas. placet
 cunctis prouerbium cesaris. Si violandum ius est: regendi causa violandum est mihi
 Non videtur aut mater aut populus aut instans belli metus ius infanti auferre
 atque alteri concedere potuisse: nisi tua sapientia nouis me rationibus instruxerit.
 Scio illud quod dicis regnum polonie longelateque florentissimum esse neque viros
 illi neque opes desse. Constat inter omnes qui terram circueuerunt polonos et for
 tes homines esse. quibus qui dominatur inter christianos et clarissimum nomen
 habet. abundat diuitijs potentissimis creditur satis illi superque satis honoris esse
 si quicquam mortale pectus satis existimat. Ac diues asia rerum non sufficit: grecia im
 perio cupit adiungere. Alexander victo vario babilonia capta: egypto subacta
 superatis indis estuarius infelix angusto limite mundi ut gyare clausus scapulis par
 uaque scapula. Inanibal non capit africa: addit imperio hispaniam: pireneum transiit
 supat alpes: ingreditur italiam. nihilque actum a se putat nisi verum in capitolio ponat
 Attila rex hunorum totius sathice gentis solus imperium tenens inuasor germanie:
 galliarum populatorem: vastatorem italie: inopem miserumque se iudicat nisi primas mun
 di gentes: romanos: vesogatasque sibi subiciat. Sed quid miramur viros. Condi
 trit babilonie semiramis non cetera quos auro regni terminos tueri ethiopia
 imperio adiecit: indisque bellum intulit. Quo propter illam dyonisiu berculum et alexandrum
 arinatus intrauit nemo. Infatigabilis est dominandi cupiditas. Nulli satis ampla
 sua preces videtur. Semper in alieno melior seges agro: vicini formosior coniunt: pin
 guis apud alios pecus apparet. Nimirum si wladislaus adolescens: alto sanguine
 natus: spiritu fretus. nobili glorie cupidus: hungarie regnum affectauit. Humanum
 est hic morbus adeoque comis ut iam vicio detur. Animus paterna hereditate con
 tentus siquis est cui sua placent: inter principes ociosus: paci deditus: nulli mo
 lestus. belli execrator. En inquit deus homo est meticulosus. pusilli animi: ve
 tris semper seruus: monachum esse non regem oportuit: mulieri non viro seruimus.
 Quisquidem diu sepe voces regum atria implent: inde commoti quibus feruet animus
 iuuenes iniusta bella suscipiunt. Quod si wladislaus hac re ductus in hagar ad ve
 nit: secutus est ut philosophi voluit erroneam viam: ut populi sentiant laudabilem
 et gloriosam. dignus qui fortibus ymbus animi naeret. Nec placuit ad tua scri
 pta referre: non quia impugnare illa velim: sed ut solutionem eorum a te suscipiam
 que mihi dubia superant. Nam etsi multe sint et maxime laudes que wladislaus re
 gi sui seque platis vel proceribus attribui possint: cupio et hoc illis ascribere preco
 mium sine controuersia posse quod hungariam non humano solum sed etiam diuino iure
 sibi subegerint. Quod vero presente rege victos et etiam prostratos a polonis thurcos
 astruis: sequor testimonium tuum. Quis iulianus cardinalis sancti angeli qui tunc in hun
 gariam legatum apostolicum agebat: suis litteris omnem belli victoriam in iobem transtulerit.
 que ego ad pontificem patauensem scribens habui testem. Ceteraque de wladislaus

refero. nullo apud me dubio sunt. Cognoui ex omnibus qui cum houerē fuisse il-
lo in adolescente vastū animū: singulārē prudentiā: summā liberalitatē: ingenii
p̄spicax: administrāde iusticie grandē: curā nullā in eo desideratā ex his q̄ regie
virtutes appellant: ob quā rē optare si fas eēt: cū tua dignatione in hac vsq; dies
vixisse illū. meli⁹ vt arbitror: regno hūgarie melius xp̄iano sanguini successisset.
Neq; fortasse memorabilis illa ciuitas bisantina orientalis ecclesie caput: grece
columen: in p̄tētem thurci redacta. cū tāmagna xp̄ianorū clade fuisset q̄ p̄cōstan-
tinū primū instar romane vrbis amplificata fatali quodā solebat dicere decreto
sub vltimo cōstantino deuicta ⁊ spurcitie saracenorū tradita est quā viuo iuladi-
slao nec intueri impator audebat. Sed obiit ille vt ais rex clarissimus cū maiorū
q̄stum credidim⁹ nō polonie solū sed hūgarie ⁊ totius ecclesie dāno. Vtrūq; illd
ostēdit qd ad sorore scribere methodorū anne? seneca tradit: mortale esse morta-
liū omne bonū. Vale ⁊ iā nō eplaz s̄ libz cū vacauerit legito. Ex noua ciuitate
austrie sexto kal. nouēbris. M. cccclij.

Mittit litteras summo
pōtifici p̄sentādas.

Epistola. ccccxvij.

Meas eps̄ senen. iobāni capistrano ordinis minorū p̄fessor. S. p. d. Mi-
colaus capellan⁹ meus lras tibi restituet. quas cesar romano pōtifici ac
duob⁹ cardinalib⁹ ⁊ magistro henrico senfileben pcuratori suo in roma-
na curia scribit: Ego quoq; eisdem cardinalib⁹ lras dedo quēadmodū frater phi-
lipus exposulauit: quarū exemplaria simul recipies. Intelligesq; ⁊ quō ab im-
peratore ⁊ quō a meipso scriptū sit. tuū erit scripta hec quātū? ad romanā cu-
riā dirigeret: ac curare vt magistro henrico signent: qui ea aplice sedī offerat ac re-
spōsum erigat: si qua deinceps vel p̄ dignatione tua vel pro fratribus curare me
volueris: quoad facultas fuerit nō deerit voluntas. Vale in xp̄o optime in ora-
tionib⁹ tuis meis mēmor. Ex noua ciuitate.

Significat bobemos rokezanā
in archiepiscopū petere.

Epistola. ccccxix.

Obannes capistranus ordinis minorū p̄fessor Enee episcopo senensi.
S. p. d. Quando capellanus tuus me cōuenit tandem a me summe roga-
tus abiit: vt meis precibus ⁊ supplicationibus id ageret: vt tu de die ⁊ tem-
pore recessus hinc ad nos mei me certiorē faceres: expectaui sitiens ⁊ magis pre-
stolo. Fertur enim hic cōuentum ipsum huc ad nos wiennam translātū in: cū
non videat in ciuitate noua omnes principes cum oratoribus hospitari posse p̄
cōmodo suo. Ea de re te iterū atq; iterū exoratus velim: vt dubiū me clarescias
⁊ quid acturus sim certiorē reddas de principibus qui huc conuenerunt. Etsi
mibi persuadeam te non latere: hoc tamen dicam. Cū serenissimo rege iadislao
intrauerunt gubernator bobemie ⁊ plures barones de hungaris episcopus va-
radiensis tñ: expectant ceteri sed adhuc incertus est eorum aduentus. Erit non
alienum vt significem tibi rem detestabilez: ac cuiq; bono viro solo auditu abhor-
rendam. Queritant nōnulli bobemorū summas preces diuo cesari porrigere: q̄-
bus fauorem ⁊ gratiam suam impetrēt: vt ad. S. d. n. litteras summo studio pe-
tentes confirmationē nefandi heresiarche rokezane in archiepiscopū pragen.
dirigat ⁊ hoc pacto fieri poterit vnio ecclesie: quā iuste bene recte ⁊ sancte proce-
dere intendant. Tu mi pater pro tua singulari equitate ⁊ prudētia iudica. Quid
autē ad hanc rem facturū velit catholica fides cogita: ego indignitatē tacitaz nō
equo animo fero. Postremū vt me de his que acturus sim admon eas te oro ve-
bementer. Vale longissimo tuo cui me vnice cōmēdo.

Determinat cōgruū tempus veniēdi ad
diētā in noua ciuitate celebrandā. Refertq;
post nouitates italie obstacula ne contra thurcū cōcludāt.

Epistola. ccccx.

Larissimo verbi dei p̄dicatori fratri Johanni de capistrano ordinis mino-
 rum p̄fessozi Eneas epus senen. et aplice sedis legatus indignus. S. p. v.
 Dabis mibi veniam pater optime si tue r̄nsurus eple non plurali quem
 admodum vsus modernorū h̄z. s̄ singulari te numero compellauerim. Sic eñ et
 Jeronimi et Augustini et omnium veterū obseruantia fuit. meo iudicio q̄ nostri
 tempis p̄suetudo multo melior atq̄ p̄uenietior. Quid eñ absurdius aut ineptius
 esse p̄ot. q̄ si vinum allocutur hominem audite inquam. Maiores certe nostri h̄
 vicium inter barbarissimi sp̄s numerassent. s̄ mittere bec que te minime fugiunt. et
 ad ea venio q̄ tuis in l̄ris p̄tinent. Scripta tua iocundissima et acceptissima mibi
 fuerunt. q̄ te hospitem ac suo more letum in austriam remeasse nunciarūt atq̄ in
 urbem venisse tibi deditissimam flauiam quam nūc wiennam dicim. Scio te il-
 lic magno exceptum gaudio. multumq̄ illa in plebe p̄ficere. Est eñ wiēna aptis-
 sima ager cui et p̄mittere semē domini et multiplicatum sperare nō frustra possis
 Quod queris de tuo ad cesarem transitu paucis absoluam. videbit te libetī ant-
 mo quouis tempe maiestas impatoria. ac velut aplm xpi venerant amplerabit
 Erit q̄z p̄ntia tua diue auguste ad singularem leticiam q̄ qm multa de p̄cellenti
 doctrina. vitzq̄ tue sanctitate ex auditu didicit. magnopere cupit tuis aliqñ hmo-
 nibus interesse. videre ac audire te p̄dicantem ac dulcedinem celestis eloqui de-
 gustare. quacūq̄ igit die buc te p̄tuleris. et honorifice et iocunde ac studiosissime
 p̄beniuolentia cesaris et auguste desiderio recipieris. Non tñ vt mea fert q̄dem
 finis sp̄e eque frugifer tuus aduenit. erit. Multū est in tpe positū t̄p̄s sciendi et t̄p̄s
 colligendi. Acnisti in tempe qd̄ est omnium primum inq̄t ille. Et apud alium scri-
 ptum est. Fati plus etem valet hora benigni q̄ si te veneris p̄medet epla marti.
 Fateor ego tuā p̄ntiam in hac ciuitate et in hoc iplo sp̄e futuram vtilem. s̄ multo
 magis ecclesie dei p̄sules. si p̄gregato p̄silio buc venias. Nam quemadmodum
 frankfordie mentes hominum ad tuendam religionem tuis sermonibz erexisti
 ita et in loco si qua tepido et somnolentia fuerit. te vrgente atq̄ increpante pellet.
 Ego vt animi mei secretum apiam et aliqñ dicam manifeste qd̄ sentio. non sum
 sine magno metu. ne ruant edificia n̄ra q̄ apud frankfordiam crexim. Titubāt
 vt video mentes p̄ncipum. torpent reges. languent ppli. nauicula piscatoris grā
 dioribz elisa. p̄cellis in medio mari pene demersis. Flant hinc atq̄ illinc p̄iuenti
 scindunt vela. frangit malus. carina debiscit. nulla remigibz cura. neq̄ m̄gro sp̄es
 salutis esse videt. Omnes. q. attoniti tempestati cedim. Opus erit igit h̄mone
 tuo. calcari tuo igne tuo excitādi. vrgendi. incendendi sum. nisi p̄pellimur b̄n̄sa
 cere. nostrapte ingenio nihil est qd̄ de republica cogitem. atq̄ vtinam vel p̄puli
 aliqñ vigilem. Aderunt h̄ nisi fallo et alemonia ex bobemia ex hungaria mul-
 ti p̄ceres. Ex ytaliam q̄z atq̄ ex ipa gallia nōnulli aduētabunt. agez tuende religio-
 nis n̄re negocium. q̄ mediata sunt q̄ p̄clusa sunt frankfordie inhnan. recipient
 Tum que mens p̄ncipes n̄ros habeat intelligem. si seruere videbim. animos.
 agem. deo n̄ro grās. q̄ suam nolit ecciam n̄ris diebz exterminari. Laudabit oīo
 tua fortes ac magnanimos. p̄ceres plenosq̄ sp̄ei reddet ac bene vadētes in cur-
 sum. puocabit. Vt vel timidos vel discordes ppli n̄ri duces inueneris. tunc tuo
 fingeris officio. tūc sine cessatōe clamabis. at. q. tuba exaltabis vocem tuam. ac
 cu sabis ignauiam. supbiam criminaberis. auariciam detestaberis. Ne sunt eñ
 tres p̄nitiosissime pestes q̄ religionem n̄ram tburcorū gladio pene subiciunt. q̄
 si humiles. si sollertes. si liberales essem. exercitum facile p̄gerem. q̄ nedū tbur-
 corū s̄ omnium infidelium potis eēt audaciam. p̄cerere. s̄ alios retinet ambitio ne
 cuiusq̄z impio subesse velint. Omnes iasonis morbo laboram. quo vt est apud
 arestotelem in politicis grauer ferebat si nō regnaret. q. nesciret puatus esse. S̄
 ille fortasse gnar. impandi fuit. Mos q̄uis domui n̄re vtiliter p̄esse nesciam. in
 alios tñ magistratū affectam. alios in delicijs natos in plumis enutritos in vo-
 lupratibus merfos vecordia domi p̄stratos h̄z. bi neq̄ famem neq̄ sitim neq̄

ff

labores villos pferre pnt. rempublicas pite malint q̄ ethere turbido tōdum ex-
 eant. neq; si generis humani impedire ruīnam possint. id agent si vni? diei p̄p̄ea
 fuerit voluptate carēdum. Alijs nībil satis est qd̄ hnt. vnicū studium est rape. ⁊
 ad se cūcta trahere. q̄ mari ac terra vebūt. nībil magnifice nībil splēdide agitāt.
 q̄cūq; agūt tardī ac morosi sunt. sp̄ p̄siderātes in eo quem numū expēdāt. atz h̄
 ipm cum q̄reīs agūt. ⁊ cūcta maiora q̄ optz se facere existimāt. Tristi? baud ill
 mōstrz (vt nobilissimū poete v̄bis v̄tamur) nec seuior vlla pestis ⁊ ira deū stigis
 sese extulit v̄ndis. v̄ginei volucz vult? fedissima v̄etris pluuiēs vinceq; man? ⁊
 pallida sp̄ ora fame. Sicille sub arpiāz forma desēp̄it auaros. difficile est cū his
 boīm mōstris imo certe impossibile rē xp̄ianoz sospitē eē. Ruim? atz in p̄cipitiū
 labimur. nisi has bestias. aut occidim? aut n̄ris ex sinib? p̄pulsam? aut p̄re optz.
 aut mutare p̄raue. aut p̄uerse introductum morem. Tua erit igit h̄ puincia tuū
 erit cum hisce bestijs p̄gredi. si q̄s n̄rm p̄silium buc aduererit. ego q̄dem nō am-
 bigo aduēturas q̄ plurimas. Theatrum h̄ in loco futuꝝ eludos circēses bēbim?
 aint ediles n̄ri spectacula magnificētissima se edituros. q̄lia neq; iulij cesaris ne
 q; gnei p̄p̄ei. neq; p̄sterioꝝ cesāz fuisse tradūt. nescio cuiusmodi erūt h̄. nescio
 an p̄ducent besterni orbis mōstrā. an solūmō q̄ apud nos h̄nt fere. Nam ⁊ iste
 horribiles ac teterrime sunt. p̄nt iam exaudiri gemit? ireq; leonū vinda recusā-
 tum. ⁊ fera sub nocte rudentum. Setigeriq; sues. atz in p̄cipib? v̄ri feuire. ac for-
 me magnoz v̄llulare lupoꝝ. q̄s boīm ex facie dea seuā potētib? verbis induerat
 arte in vult? ac terga feraz. Vt? q̄zarchadū de? nescio quō ad nos duolauit q̄
 sui cultores p̄uertit in lupos fortassis ⁊ bobemia nobis aliquā ex apocalipsi be-
 stiaz mittet. q̄ arcum bicornis ambiat. Si fuerit venatio n̄ra vel mediocris mul-
 ta in casses n̄ros dabit p̄da. implebit arc? feris diuersis nisi acutus oris tui gla-
 dius dimicauerit. Nemo est q̄ talib? bestijs obuīam eat. neq; tu hāc pugnam in-
 famem duces. qz intestabiles velint leges q̄ cum bestijs pugnat. iam supra. xxx.
 annos huiusmodi bellum geris. nūc italīe. nūc gallie. nūc germanie bestias in-
 sectaris. ⁊ alias q̄dem occidis alias in humanam redigis formas. Nam q̄s citie
 q̄sue lit? ex hominib? veneno suo feras effecit. has tu? p̄mo ancipiti gladio pene-
 trabilior ex feris itez homines reddit. qd̄ si victrix tua virt? theatz erierit. spes
 certissima maioris victorie dabit. tūc em̄ exercitum aduersus hostes ex̄nos pa-
 re poterim?. cum domestici fuerint sep̄ati. absit auaricia. faciescat ignauia. cūctat
 supbia. nībil est q̄ thurcoꝝ potētiam formidem?. vincat se q̄sq;. necesse est vt sui
 potens suiq; dñs sit q̄ sup̄are alios p̄tendit. Est igit mea snia si voci mee placet
 auscultare. Huc te dēnum p̄feras cum p̄ncipes ad diem p̄stitutam p̄pauerint.
 Eadem q̄z maiestati cesaree q̄z de re hac p̄sultam habui mēs est. medio tpe pul-
 cerrimam excoles wiēne vineam. vbi iam torcular erexisti qd̄ vina in cellaz dñi
 purissima exp̄mit. Hec ad q̄situm tuū q̄uis tua prudētia p̄ sese meli? oia noscat.
 Nunc de nouitatib? pauca subūciam ytalīa n̄ra excepta etruria vniuersa q̄scat
 s̄ angulus ille patrie mee turbulēt? ē. dñi de p̄tiliano q̄ ex familia v̄rinoꝝ dicūt
 rupto federe s̄ ius fasq; senen? agz populati sunt. Comes euersus ei? fidei cui?
 nominis illis auxilio est. neq; tñ simul iuncti pares senētib? esse possent. s̄ h̄nt oc-
 culca subsidia. Sunt q̄ clanculum pecuniam sumministrant. Veneti mille eq̄tes
 misere. q̄ senensium p̄tes adiuuant. His karolus gonzaga p̄fectus est. Sigismū
 dus dur exercit? senen? habet. pugnatum est vtrinq; summa vi. p̄ia mea ⁊ igne
 delet. vicini q̄si ludum respiciūt. Solus roman? pontifer eius litis arbitratorem
 se fecit. s̄ hic p̄pter aduersam valitudinem paz̄ hactenus p̄fecit. Spero tñ eius
 sapientiam hoc incendium pus extincturam q̄ vltra serpat. Bannenses q̄si cla-
 rissim? ille rex aragonum ⁊ sicilie sibi fuerit iniuriat?. cum grādī ⁊ admirāda clas-
 se in portum vsq; neapolitanum nauigauere. ac veluti incussuri metum. tum re-
 gi tum regno se oñderunt. Et quoniam paz̄ dilectos in terra cathelanos credi-
 derunt metus aliquos. p̄cep̄ sperauere. Rex autem alphonfus quem neq; secū-

da extollere neq; aduersa deprimere consueuerunt. forti animo contra restitit v^z
 bem ac portum magnifice pmuniuit. bombardis ac alijs machinis hostes appro-
 pinquare. pbibuit. regni pceres nunc territo nunc cobortando in fide retinuit. Adco
 q; prudenter et accurate cuncta disposuit. ne vel minim^o toto regno tumult^u ex-
 ortus fuerit. Eiecti igit e spe sua Ianuenses. relicto rege. gilium paruum insulas
 in etrusco maritellamoni oppositam. que regi parebat occupauere. Burgum ca-
 stri leonis qd et in tuscia eiusdem regis dediti sunt. Rex interea ipse classem no-
 paruum armavit. qua Ianuensium trémes infecuta. ex his septem apprehen-
 dit atq; excussit. Veneti et q nunc ducatu mediolanens. potit Francisc^o Sfortia vi-
 cecoinces. Florentinoz quoq; res publica inter se fedus iniere qd omnibus ytalie
 pmunitatib^{us} volunt esse pmune. Hursius dux Mutine. vnus etiam ex pfecte-
 ratis habet. Aliunt et ianuenses inscriptos esse. Sunt qui dicunt et romanum po-
 tificem pfederationi pssentire atq; accedere rogatum rñdisse. q pater sit omnium
 pmunis eum non debere filioz vinculis alligari. Laudasse tñ ytaliā esse vnani-
 mē q eo modo thurcoz conat^u facile possit elidere. Alphonfus rex de quo ante
 locuti sumus quis pacem ytalie pplexus fuerit. de federe tñ nūbil adhuc recepit.
 neq; puto magnanimum illum regem sapientia et auctoritate pditum. equo ani-
 mo ferre. nūc pacem nunc colligationes se nescio fieri. sibiq; demum qs nequeat
 immutare leges offerri. Cognoscit et ipse statum suum. et que sue dignitati pueni-
 ant mente reuoluit. Missi sunt ad eum legati trium potentiaz. cūq; bis pfectus
 est cardinalis sancte crucis aplice sedis legatus. quem firmanum appellat. Illi⁹
 prudentia aucte ac vite mūdicia memorabilis. q medi⁹ inter regem et oratores
 eo missos arbit^u pcordie gerat. Rex ob eā cāz caictam se ptulit atq; ibi legatōes
 audit. nescio qd inde sperem. q tñ indito illo regi res alte ac magnifice sp cordi
 fuerūt. fortasse vt aduersus thurcos bellum gerere possit qd est vnicum ei⁹ po-
 situm. vnionem ytalie plectet. Veneti pacem cum thurcis hñt. quam coacti se-
 cerūt. ne ciuitates orientis amitteret. Id manifestat leges vtrinq; dicte. qdum ad
 xpianos pñet pax bonozifice. neq; eo meditari qd actura sit illa respu. si de bel-
 lo gerendo p thurcos agam⁹. neq; de raennensib^{us} qd dicam scio. Omnes de do-
 minio retinēdo qz de fide suanda sollicitiores existunt. Ledit fides bonoz numis
 bonoz. qd est saluis infamia numis in qd ille emat ytaliam. Tota xpianitas se re-
 pñat emptorem pñt omnia thurco. si dabit aux^u venalis est nra religio. Cara-
 man⁹ p bos dies ad cesarem nrm lrās dedit. qz exemplar tue pñtati cum pñ-
 tib^{us} edo. videt ille aduersus thurcos inflammatissimus si xpianoz arma pcurrere
 sentiat. vetuste lfe sunt et augusto mense signate. multa in cea intuenire potuerit
 que pñcipis eius abalienarunt animū. nūbil ille faciet nisi ex pñto suo. Nam
 quo pacto saracen⁹ cum damno suo xpianoz signa sequat. qñ nec xpianus cum
 piculo xpianis assistit. Iohannes comes bistricē. q nunc gubernat hungariam
 vnicus thurcoz met⁹ ac fortissimus nre religionis gladius. xxiij. milia thurcoz
 supiozib^{us} dieb^{us} apud sanderolum pñxit. Fritzbegū duces exercit⁹ vinctum ab-
 duxit. cedem magnam fecit. agros hostium vsq; ad ipam zopbiam ferro et igne
 vastauit. Nachomet⁹ aut thurcoz impator. h accepto vulnere magnum con-
 flauit exercitum. iamq; intra bulgariā in campo sedet. hinc biduum inde pyro-
 tham respiciens eo. posito. vt primo vere regnum hungarie populet. Nūbil si-
 bi dubius qz terram ac gentem sibi subiciat. Idem qz et hungari timent nisi ce-
 teroz xpianoz manib^{us} adiuuent. Nec nouissime scripsit iohes iste cesaree ma-
 iestati. tantū est qd de nouitatib^{us} scribere possum. Cupio te cum fratribus bene
 valere. et in orationib^{us} qs diuine pietati dies nocteq; porrigis mei memorē esse.

AD. cccc. xv.

Corrigit dyalogum pfectum in qui-
 busdam punctis.

Epistola. cccc. xxi.

ff ij

Meas epus seneñ. iohi troster. S. p. b. Legim⁹ tuas lrās iohes amantif
 sume pcurrim⁹ dyalogum tuum oblectati sum⁹ vebemeter qz te pitum di-
 sertum factūqz cernim⁹. non tñ tantum nobis arrogam⁹ qntum tribuis.
 Neqz em̄ quam in te cernim⁹ dicēdi vena ex nr̄o fonte ditata est. aliunde tibi co-
 pia venit. qd si fateri volum⁹ aliqd in te nr̄m fuisse magisterium. illud qz pcedere
 oportebit qm̄ supati a discipulo sum⁹. Est dyalog⁹ tu⁹ ⁊ tersus ⁊ limat⁹. apt⁹ ppo-
 sit⁹ vbiis. sententijsqz grauib⁹ refert⁹. cui⁹ lectores necesse est de te grāde iudicium
 faciant. creuisti admodū breui tpe. cresceqz si pgis. viz te claz reddes. ornabis
 tuam piaz. nomēqz tibi efficiēs. qd nō theutones solum s⁹ galli qz atz ytali cele-
 brent. Et ne putes q non viderim⁹ a nobis adulantium more digna atz indigna
 laudari. anotaui⁹ qdam pauca. q nō iudicio visa sunt emēdatōis egētia. scis
 qz facili⁹ aliena qz nr̄a vicia cernim⁹. nihil errare sapiētis ⁊ pfecti est boīs. errata
 cognoscere vel rudes qunt. Audi qz nobis non detestāda s⁹ nobis meliorāda in
 tuis dictis visa sunt. In eplā q dyalogum aīcedit. h̄ amictis vba. de amore qd
 sentirem scriberem. dixisses eleganti⁹ qd sentirem de amore ⁊ scriberem. hnt em̄
 sentirem ⁊ scriberem pcentum. dum simul creūt venustum ⁊ in ptinuum. Simi-
 leqz illud est qd ais. ex vulcano venereqz natum. Nam ⁊ cicero in eo vlu calum-
 niam tulit cū de tpib⁹ suis scribens illud exp̄ssit vbum. O fortunatam natam me
 psule romam antoni gladios potuit ptemnere si sit. Omnia dixisset. inq̄t iuue-
 nalis ⁊ salustius. O fortunatam natam repetēs atz irridens. Nam inq̄t cicero. su-
 giende sunt huiusmodi voces q apud cruditos insulse ac ridicule sonant. Cuz
 de porta cornea effici⁹ mentōz si futile somnium tuū nihil veri bze intelligis. nō
 recte locut⁹ es. veris em̄ hac porta facilis dat⁹ exit⁹ vmbis vt mazoni placet. S⁹
 vera somnia existimari maius nihil imitādum ē. Algores nisi fallimur apud ve-
 teres legim⁹. nō vt tu ais bybernalīa algoza. Archiregnum hunoz q archibu-
 noz. poti⁹ dictum videri poterat. hūgaros pte rea nūc nō hunos appellare debe-
 m⁹. quō eam incolūt terram q olim pānonia dicta est. etsi nos aliqñ aliē dixim⁹
 in errore p̄misi fuim⁹. Hūm em̄ aliqñ pānoniam tenere. s⁹ illis eliminat⁹ sub-
 intrarūt hūgari ab extremis sythie p̄tib⁹ veniētes. quēadmodū in iordano lz in-
 telligere. Sūt ⁊ hodie vltra tanaim ad paludes meetbidas ipsi q hūgari dicunt
 eamqz linguam loquunt⁹ quā nr̄i circa budam ⁊ bystz. nec teucros vō vocabulo
 noiam⁹ q anno prime decurso pstantinopolim expugnauere. Quis eā regionem
 occupēt q qnda teucroz fuit. thurco noie appelladi s⁹ ⁊ bi scitaz soboles hnt.
 vt ethi⁹ pbs in cosmographia sua pfirmat. ppe eam accersam accurrā. limat⁹
 dicēdum fuit. ppe eā accurrā accersam. nisi bñ auspicar multa iūnis inēponis p.
 usqz adiicias vbum illud qd potissimum est. captāt q facto ⁊ q sequunt⁹. Subne-
 ctens amoris cām p̄miciuaz antecēdētem p̄iūctamqz p̄memoras. dyalecticor⁹ bi
 termini sunt. Haud qz orator⁹ siue bystoricor⁹ infuriatum ⁊ inamozatus q̄uis
 latine dici posse fatemur. meli⁹ tñ furiosum amozosumqz dixeris. neqz nos latet
 xgilium furiosa mēte cerbez posuisse. Ex demone nisi ex muliere nisi nō belle di-
 ctum videt⁹. nō bñ subiūgis infestium. qd min⁹ importat oīonez augeri nō diūni
 nui optz. Si vos q̄ thoz cum dixeris pus amatam fugiēdam. necium erat anqz
 buc. plaberet p̄mittere necessitatem. q si forte p̄pellat apud amicam iacere. lucē
 adimittit ⁊ reliq̄ que nō insule psulis. suffultros paz latine videri dicere qz paul
 citra posuisse poter⁹ existimari. Suadeo vt ad alias pluresqz aim adiūgas reme-
 dium hoc ⁊ si nalonis est. paz tñ honeste apponit⁹. ⁊ a te p̄stini sacertote. cui⁹ est
 nihil suadere qd crimini p̄mū sit. Inde clerici p̄iūgatis p̄mo caplo. oratori sa-
 tis erat omisso capitulo. calixtū atz gregoriū astipulatores inseruisse inde cleri-
 cis nō belle dicit orator. p̄positōes nisi cogat metri necessitas vel inuitet ornat⁹
 a suis casib⁹ nō disiūgim⁹. H̄o. habuim⁹ qd ad tuum dyalogum dicerem⁹. tu p-
 ge atqz vt facis castalidas amato sorores. Et vale optime. Ex noua ciuitate. vñ.
 ydus iulias. M. cccc. liiij.

Excusat se q paulum vergerium
aliter misit q prius statuisset.

Epistola. ccccxiiij.

Mneas epus senen. Anthonio panormite. S. p. d. Paulum vergerium q
arrianum transtulit insignis atq elegantissime vates. cum supiorib? die-
bus ad inditum Alphonsum sicilie z aragonie regem. vt tu ipse olim ro-
gasti mitterem. iussi eum in tuas man? dari ac p se reddi maiestati regie. tibi qz
ad eam rem lrās misi. cognoui postea recta via libz in ptatem regiam venisse.
neqz te illum vidisse. q res vt accepi egre te habuit. cum int amicos diceret. Ene-
as in vno filio duos ppatres qsiuit. Eadem anthoni nimir si z tibi z regi p tan-
to munere fecisse rem gratam putavi. neqz em alius pter me fuit. q arrianum
tpe latinum bier illi? manu pscriptum q transtulit. At nūc cum meus orto pter-
missus sit. nec regis sentio grām. z te mihi succensere intelligo. Sz qd ego ad h.
qzuis magnificatio tantum regem non tñ fame peam arbitroz. si ei? erga me beni-
ficientiam non expior. scio qz me odio non bz. si non amor. nō sum solus eius ex-
pers beniuolentie. Turbo etsi nūc subirat? es. cum omnia plene cognoscis. vices
me nihil errasse z in tuam me rursus amicitiam suscipies. eius noticie memor q
int nos senis fuit. verz qz non rñdisse mihi regem questus est mercator meo noie
apud te. nescio qz id fecerit. scito imprudent actum esse. Neqz em ego mihi rñde-
ri optauī. q scio qnta inest supbia regib?. Sz ad impatris lrās non nihil mea cau-
sa rñsum petentis exqrebam. nihil tñ exinde moueor. Ego quocūqz accidunt in
meliozem recipio ptem. si sit qd querito. deo grās ago. si miti? existimo me nō re-
cte opinauisse. neqz placuisse supis qd nolebam q p iocūdis optima pbenit. Ego
qūqz in me animo fuerit rex ille magnificentissim? ac nfi seculi clarissimuz iu-
bar. semp eius nomē in celum tollam z pmiendabo gesta ei? que pscos duces fa-
ma claros non mō equare. Sz supare intellige. Neqz mirabor nūc si mei memor
neqz cultor est. qd ego z statui regio cui? est parua pteminere. z imbipli ascribo
pfcus mee z vilitatis z ignorantie. Sz vale tu etsi qd est erga me rubiginis in
tua mente. deponito. mea erga te sinceritas minime iaminuta est. Cum bis mit-
to tibi sententiam eius oblatōis quam dux burgū die apud ratispanam fecit. Ex
noua ciuitate die. xxix Junij.

Epistola. ccccxiiij.

Mō vult se in orthographia quēqz seq. Mneas epus senen. Nicolao voleterrano. pthonotario regio. S. p. d. Mi-
nium mihi credis nicolae amantissime. si meis ex lrās qz raptim z incon-
sulte scribo seqndam orthographiam putas. minime ego is sum q sine menda-
scribam. labor z erro. maxime circa iūcturam lrāz. Molim auctore me decipiar?
etiamsi ex pposito dixerim Sz atz illud ita scribendū est. querito meliores z q cer-
tiora tradāt. De pthonotariatu certum est qz nō dz aspirari. nō dico nūc rōem
qz ex tractatu casparini quē nūc trāsribi facio vt ad te mittam. pleni? rem intel-
liges. Vale ex noua ciuitate. iij. K. maias. M. cccc. liij.

Cur captus fuerit pedagogus
regis hungarie.

Epistola. ccccxiiij.

Mneas epus senen. Dominico cardinali firmano. S. p. d. ceteroz lre qbz
diutim visitor ad rñdendum me qdem inuitant. tue autem qz nup acce-
pi vebeementer vrgent atz compellunt. que ppter captiuitatem casparis
q pridem illustrissimi regis hungarie pedagogus extitit. estimationem meam in
discrimine adductam esse demonstrāt. Nisi em quo pacto sese res habeāt meis
scriptis ostendero. vereor ne de me sinistra que concepta est opinio noxiū edat
ptum. q me sine culpa z tibi z ceteris sancte romane ecclie cardinalib? dominis
meis efficiat odiosum. Accipe igit rem gestam z an sim culpabilis tu iudica. Ca-
spar de quo fmo est humili loco natus. admodum pauper lrās apud wien nam
didicit vt est mos patrius mendicāto se nutries. emerit nō sine labore. vicit for-
tunam vtus. vocat? est in cācellariam austrie. Deinde sibi in aulam sumpto cre-
at iij

dita est ladislai regis puericia. cum iusiurādum p̄stitisset n̄b̄l se c̄sar̄is aut bo-
 nozem aut v̄tilitatem factur̄. et q̄d ceteri familiares iurant. auertere q̄ad possit.
 q̄uis incōmoda cesareo culmini iminētia. p̄miseret. suscepta pedagogia fuit cir-
 ca puer̄ diligens. lris et morib⁹ illū p̄ captū instituit. Fac⁹ igit̄ cesari et omni cu-
 rie char⁹. intrauit p̄siliū. sedit cum p̄ncipib⁹. in mēsa regia cibum suscepit. Cū-
 q̄ vacasset in austria ecclia vna ex maiorib⁹ iurisp̄atronat⁹. multiq̄ illam baro-
 nes magniq̄ nobiles peterēt. p̄lat⁹ omnib⁹ caspar. eccliaz munere cesaris p̄secu-
 t⁹ est. q̄uis et alia p̄s b̄nficia n̄ modici valoris obtinuisset. Erat igit̄ in curia po-
 tens caspar. nomēq̄ paruum nō hēbat et bonitatē et doctrine. Nec dubium puta-
 bat q̄n breui ad ep̄alez ascenderet apicem. laudabilis buculq̄ hois vita digna-
 q̄ diligē. S̄z nescio quō posthac mutar⁹ est. q̄ due homini in mētē v̄nerit. vt ma-
 iora cupe et indigna se negocia agitare cepit. Intelligens em̄ australes nouāda-
 rum rex cap̄tos. occulta cū eyzingero colloquia inuit q̄ cesari capitalis inimi-
 cus hēbat. Cūq̄ venisset ex hungaria ep̄s argens⁹ noie paulus multa cū eo ap̄d
 grecum de abducēdo rege ladislao clanculuz pertractauit. In noua insup ciuitate
 cū barone q̄dam de alto mōte p̄siliū b̄nūt emittēdi ad portaz pueri. vbi pati eēt
 q̄ cū eq̄tes abducerēt cūq̄ n̄b̄l hoīz p̄cessisset lras puero dictauit q̄s scriberet
 australib⁹ mādans eis vt ceptū. p̄positum c̄ cesarem retinerēt. inuitūq̄ sese ytalī
 am petere scirent. In roma q̄z non n̄b̄l tentasse p̄fessus est. s̄ oia supat q̄ floren-
 tie aggressus est facin⁹. Cū casar ex vrbe rediēs illac trāsitum faceret. expecta-
 bant ibi cesarem vngaroz et australium oratores. int̄ q̄s aug. ep̄s iaurinē. h̄mōi
 cū caspare apud eccliam sancte crucis colloq̄um habuit. h̄ inq̄t loc⁹ est in q̄ n̄m
 regem libertati reddere possum⁹. Fides publica data est nō cesari t̄m verūctiaz
 ladislao. Suade igit̄ puero cū casar abire voluerit vsq̄ ad portam eum seq̄r.
 eo cū venerit velle se dieb⁹ aliquot florentie imorari dicat equumq̄ retrouē-
 tat. q̄d si casar ad exitum voluerit euz p̄pellere. p̄sto erim⁹. vim regi fieri indignū
 esse dicem⁹. Fidem ciuitatis implorabim⁹. puer ip̄e coactum sese vociferans ad
 miscōiaz p̄p̄os p̄mouebit. p̄s t̄n apud senatum v̄bis p̄abim⁹ op̄az. p̄sto ad por-
 tam armatos hēat q̄b⁹ cohiberi cesaris violētia possit. Cuius h̄ est quē bude ne-
 gociantē nouim⁹ is se op̄am senat⁹ impatur pollicet. Tu regis aim p̄p̄a. nos
 hanc puinciam cū magistratib⁹ ciuitatis suscipiem⁹. Annuit caspar atq̄ ad regē
 p̄fect⁹ ex p̄dicto cūcta disposuit. fuisseq̄ pactū facin⁹. nisi apud florentinos pl⁹
 q̄eta p̄cilia q̄ seditiosa valuissent. Nam ciuis ille de q̄ pontifer iaurinē. fecerat
 mentōz. cū de tali negocio ingrātum alloq̄ret grauib⁹ v̄bis rep̄bensus atq̄ cor-
 rept⁹. ad ep̄m rediēs impeditas cogitatōes exposuit. non t̄n p̄q̄euit caspar s̄ re-
 gem cū bononiam puenisset in hanc suam summo pontifici p̄p̄ia manu p̄sua-
 sit scribere accipi. S̄ p̄ aduersus fideles n̄ros q̄ p̄ mea in austria liberatōe labo-
 rant. sanctitatem tuaz nōnullos p̄cessus decreuisse. q̄ res mihi aduersa est. Pre-
 cor igit̄ q̄cūq̄ d̄ me actum est reuocēs. Id erit em̄ officij tui. cū scriptum sit pupil-
 lo et orphano astabis. id nisi feceris. p̄pelles me maiores iudices appellare. alia
 fuerūt epl̄e v̄ba effect⁹ aut̄ quem refero. Clausa epl̄a est et signata missa est Augu-
 stino ep̄o. an h̄o beatissimo pape nicolao reddita sit sua sanctitas nouit. me q̄dez
 latet. h̄ec omnia suspicante non t̄n sciēte cesare hacten⁹ gesta sunt. Cū essem⁹
 ferrarie. velletq̄ casar nauigio venetias petere. p̄sci⁹ erratoz caspar cū adit.
 marinas adq̄ nauicam sibi mouere. ac nocentissimas esse ituz q̄ terrestri itinere
 teruissimū si placet cesareo culmini dicit. obtenta licentia et cū pataui venisset
 receptis vniuersis q̄ secum attulerat. et q̄ in ytalīa coemerat bonis. veronēn v̄-
 sus iter festin⁹ direxit. vt q̄ p̄ tridentum et vallem atbesis ad ynum trāsire decre-
 uerat. v̄n p̄scensa nauī in danubium nauigans wiēnam deniq̄ pueniret. Tenu-
 isset p̄culdubio. p̄positum nisi tabellari⁹ q̄dam cesaris. ex verona veniens. hunc
 se obuium habuisse dixisset. tūc em̄ duo post eum eq̄tes cū familia missi sunt. q̄
 nō longe a tridente ip̄m p̄p̄benderunt. vincuntiq̄ duxerūt venetias. vbi oia q̄

supra memorata sunt. sponte p̄fessus est. suaq; manu p̄scripsit. Ibi primum ca-
 sus hominis ad meas noticiam venit. nam cesar me vocans cūcta mihi exposuit
 voluitq; meas in man^u boiem dare. qz sedis aplice legatiōez in austria me nosset
 hic. Indolui certe aduersam amici fortunam. caspare multis iam annis amicis-
 sine vsus eram rebarq; virum bonum esse et omni beniuolentia dignum. exhor-
 rui q̄ cum intellexi q̄ de ipso narrabant. multumq; me cū ipse accusauit p̄ditōis
 humane defluxum. q̄ nihil certi. nihil fixi bz. caduca et fluxa omnia sunt. hodie le-
 ti sum^{us} cras inesti erim^{us}. mō sublimes mō infimi regimur. Cesari autē r̄ndi aucto-
 ritatem mihi nullam apud ytalos esse. utq; misericordit̄ ageret cum p̄sbro por-
 reri p̄ces. Ductus est deinde ad nouam ciuitatem caspar. h̄ rursus requisitus sum
 boiem ad me recipe. iudiciūq; sup̄ huiusmodi criminib^{us} agitare. Grauis res
 mihi visa est. Ne cum legati auctoritate fungerer. non videbam q̄ pacto cesaris
 petitiōez recusare possem. Habita h̄o deliberatiōe. iudicem me dixi futurū. si rite et
 iuxta canonicas sanctiones p̄cederet. Personaz autē rei nolui custodiendā assu-
 mere. q̄ nō b̄rem locū in q̄ cum oportune recluderem. Placuit cesari r̄sio mea. q̄
 neq; se plus velle ait. q̄ sacri canones ordinarent. Adduct^{us} est autē semel ad p̄n-
 tiaz meas caspar p̄nte notario marescallo et p̄copio eq̄te bohemic q̄ vltro sese
 peccasse p̄fessus vniuersa q̄ supra de ipso scripta sunt ex ordine p̄firmavit. et acce-
 ptans me sibi iudicē deputatum. ut sui misererer. seq; cesari p̄mēdarem cū mult^{is}
 lacrimis flagitauit. Ausi eum boni esse animi. qz quicum bonestas pateret saluti
 sue p̄sulerem. Post h̄ reclusus est in carcere. nō squalido aut tetro s̄ lucido et spa-
 cioso. q̄uis securus et optime munito. Ibi et locum secessus bz et plumas in q̄bus
 iacet et breuiariū p̄ qd̄ orat. Lib^{er} ad cum bis in die deferret. ex his bibit et comedit
 q̄ familie cesaris apponunt. Fateor misera vita est s̄ h̄ac fr̄q̄nter suis delict^{is} bo-
 mines a seiscunt. Iudicis in eum nō p̄ncipis habeo p̄tatem. legē me scriptam nō
 metū seq; arbitrium puenit. Nō si libera mihi p̄tās cet. cū sim ego p̄ctōr in p̄spectu
 dei. dignusq; graui fulmine. p̄starem me caspari q̄lem mihi vellem dēū esse. Nec
 difficilis venie respirer. c^{ui} dies noctesq; indigētem me nō scio. Et mō iudex liga-
 tas habeo ad leges man^{us}. neq; seuire in casparem debeo. neq; illum p̄ indulgētī
 am impunitum remittere. dum ps est q̄ iudiciū petit. Facio igit̄ nisi fallo qd̄
 mihi incūbit. Eap̄optervellēt aliq̄ q̄ cesari p̄miores sunt et in p̄silio p̄mī caspa-
 rem torq̄re ut plura p̄stiteret. Idq; p̄ me sibi licere de p̄scent. negavi me q̄cūq; p̄
 missurū nisi qd̄ iudicari^{us} ordo req̄reret. Sic b̄o vsq; in h̄ac diem intact^{us} est. q̄uis
 sua culpa custos eius capite plenus sit. quem ip̄e ad relaxandum sese induxerat.
 Int̄ h̄ habitū sunt. q̄ plurimi tractat^{us} pacis cū australib^{us}. Mōto rex ladisla^{us}. mō
 hungari. mō bohemi liberatōez ei^{us} efflagitarūt. q̄bus homo neq; negat^{us} est neq;
 p̄cessus. mihi dum talia pendente. nō est visum expedire aut officiū mei esse solici-
 tare. p̄cessum. Taceo igit̄ neq; plus q̄ro q̄ queror. Cesari tñ sepe ut captiui mise-
 reat h̄bum feci. quem libent̄ extra miseriam viderem. tum sui cui exceptis crimi-
 nib^{us} faueo. tum ip̄e me ut on^{us} hoc nō leue deponerem. Sic res in h̄ac vsq; diem
 deducte sunt. si sum culpa dignus acre tuū iudiciū excutiat. Male ut arbitror
 me cū agunt q̄ mihi in hoc negocio q̄ tuis vel modicū imputant reddūtq; p̄ bo-
 no malum dicentes lucem tenebras et tenebras lucem. Veritas tñ enatabit. nec
 me reor falsa calūnia opprimet. Sum mihi p̄sciū. et q̄cūq; reliq̄ sentiāt. Gaudēo
 p̄scientia mea h̄ volui ad scripta tua dixisse. q̄bus me nonullos vocib^{us} male no-
 tatum scribis. Si q̄s dignationi tuē deinceps incusauerit. bēbis q̄ possis. p̄ defen-
 sione mea obicere. spero autē qz nō cuiq; mihi detrahenti credas. Q̄tūm h̄o ad
 lrās sacri collegij attinet ego illas diuo cesari reddidi. et q̄ visa sunt ad rem addē-
 da h̄ba bis terq; subiūxi. maiestas sua deliberaturaz se ait et sacro sancto senatui
 que meliora cogitauerit r̄nsuram. Ergo tibi ingentes grās q̄ negocia bohémica
 me rogante. S. d̄no nostro exposuisti. Vale ex noua ciuitate die. xij. mēsis nouē-
 bris. Anno. M. cccc. liij.

Pogius de scola Epycure factionis.
que regnat in theutonia. i. balneo natu-
rali dominor de baden.

Epistola. ccccxv.

Pogius florentin⁹ ad leonardum aretinum. S. p. d. Si vales. Ego quoq³
valeo. Per quedam ptribulum meū ad te scripsi ex pstantia. x. klaz mar-
cias vt opinor eplam quādam. quā si recepisti pfecto ad risum te debuit
pmouere. Erat enī longiuscula iocis referta et salub⁹. dicebam multa de lris be-
braycis qbus opam dabam. Plura iocabar in doctorem ipm vt cap⁹ eoz est. q³
ex iudeis xpiani efficiunt. Atrum leuem insulsum atz incōstantem. Literas vō
ad doctrinam vt rudem incultam atz agrestem facecis qbusdam leniter pstrin-
gebam. vix suspicor eam eplam et item alteram quam leonardo aretino dabas
vobis redditas non esse. Nam mediussidi⁹ q tua est diligentia in officio lrāz. re-
scripisses postmodum aliqd et vel saltem mecum pgratular⁹ effes. hanc nouam
noue doctrine disciplinam ad quam pdiscedam me sepi⁹ es hortatus. q³ et si vsus
nulli⁹ esse pspiciam ad sapiētie facultates. pfert tñ aliqd ad nra studia humani-
tatis. vel ex hoc maxime q morem Hieronimi in transferendo cognoui. has vō
lrās ex bis balneis ad te pscripti ad que cum me ptuliffem. incerta re man⁹ cura
ui de cā rem dignaz putauī vt eoz situm atz amenitatem simul et mores hāz gē-
tium tibi describerem et p̄suetudinem balneādi. Multa q³ dicunt ab antiq³. Re-
rum scriptoribus de balneis puteolanis ad q vniuersus plius romanus cā vo-
luptatis p̄fluebat. Sz nequa q³ arbitror illa ad hōz iocunditatem accedere po-
tuisse. aut cum bis nris fuisse opanda. Nam voluptatem puteolanam magis af-
ferebat loco amenitas et villaz magnificentia q³ festiuitas hominū aut balne-
oz vsus. hec vō loca cum nullam vel admodum paruam p̄stent animi relaxatō-
nem. reliqua omnia immēsam tribuunt iocūdritatem. vt p̄sepe existimen et vene-
rem ex cipro et q̄cqd est vbiq³ deliciāz. ad hec balnea p̄migrasse. ita diligenter il-
lius instituta fuan⁹. Ad vnguem eius mores ac lasciuia resp̄sentant vt q̄q³ nō
legerint belio gabali contionem. tñ ipa natura satis docti satis instituti esse vide-
ant⁹. Sz qm balnea h tibi sum descriptur⁹. nolui p̄termittere viam q³ buc itur ex
pstantia. vt p̄lecturare possis qua pte gallie sunt situata. Prima die nauicula p
renum veniens ad oppidum schaff busen milib⁹ passuum qtuor et viginti. Cum
deinde ppter ingentē fluminis descēsum p abruptos mōtes et p̄fragosa saxa iter
eēt pedib⁹ p̄ficiēdum. sup renum noie keyserstul hoc est eoz ligua cefaris sedes
hūc locum opinor ex eius noie. p̄f ipsi⁹ oportunitatem. Est enī colle ex celfo imi-
nens flumine. q³ dum pco ponte galliam p̄iūgit germanie. quondam romanor
castra fuisse. hoc in itinere rem vidim⁹ casum ex alto mōte scopulis infruptū ma-
gno fragore ac sonitu et ipsemet casum suū qri ac lamētari possis existinare. Cū
mibi venit in mētē illud eoz q ferunt de nili descensu tam p̄cipiti. nec miroz ac-
colas arcū vicinos p̄f admirabilē ipsi⁹ strepitū et fragorem furtos putari. cum
hui⁹ fluminis terrores ex eo loco existinari possit instar nili. trib⁹ vō stadys ru-
mor exaudif. Oppidum est deinde Baden satis opulētum. qd est balneū alema-
noz ligua. situm in pualle mōtib⁹ circum iminētib⁹ penes qddam flumen ingēs
rapid. summi cursus. qd in renū fuit lōge ab oppido milib⁹ passuum ser. Prope opi-
dum stadys qtuor est villa sup flumen pulcerrima in vsum balneo³ fabricata.
Area pampola est media pte ville et circū hospicia magnifica. multaz receptacu-
la gentiū. Singule dom⁹ sua hnt balnea interi⁹. in qb⁹ abluunt bi soli q³ ad eas
diuertere. balnea enī publica tñ puata sunt numero. xxx. publica tñ duo existūt.
palam ab vtraq³ pte aree. lauacra plebis et ignobilis vulgi ad q³ m̄fes atz viri pu-
eri nupteq³ puellē. et oim circūfluentium ser descēdit. In his vallīs qdem incū-
rijs vtpote inē pacificos p̄structa viros a feminis se iungit. Ridiculum ē videre
vetulas decrepitas simul et atolescentes nudas in oculos oim agras ingredi. ve-
renda et nates omnib⁹ ostentātes hominib⁹. Risi sepi⁹ hoc tam p̄claz spectacu-

ligenus. in mentem reuocans ad florales ludos. et mecum met istorum simplicitatem
 admiratus sum. quod neque ad hoc oculos aduertit. neque quicquam suspiciant aut sequi
 mali. Et de balnea. que in domibus sunt puatorum popolata sunt. et ipsis viris feminis
 communia. tabulata quidam eos secernunt. et in his fenestrelle plures demisse qui
 bus et vna potare simul colloquuntur et vtriusque videre atque attractare queant. ut eorum fre-
 quens est consuetudo. Nec desuper cingunt deambulatoria in quibus conspiciendi prefabu-
 lantur causa homines possunt. Nam cuiuslibet visendi. colloquendi iocundi ac lar-
 di animum gratia aliorum balnea adire et postare. adeo ut cum exeunt. et ingrediuntur
 aquas femine maiori parte corporis nude conspiciant. nulle aditus custodie fuerit. nul-
 la ostia prohibent. Nulla suspicio in honesti pluribus in locis. idem quod viris et mu-
 liberibus quoque ad balnea ingressus est ut sepius accedat et virum seminude fe-
 mine. et feminam viro nudo obuiam ire. Vasculi capestribus tam utuntur. At de
 femine linteis induunt vestibus cruce preterea ab altero latere scissis ita ut neque
 collum. nec pectus. nec brachia. aut lacertos tegant. in ipsis aquis sepe de sim-
 bolis edunt proposita mensa desuper aquam natante quibus viros assistere consue-
 runt. Nos quidem ea in domo quibus lauabamur semel vocati sumus ad eam con-
 suetudinem. Eodem symbolum petuli. inesse nolui. Licet sepe rogatus non primo
 pudore quod ignavia habet ac rusticitate. si iusticia monis fatuus quidem mihi vi-
 debatur et hominem yalium adesse. Preter has multiplices iocunditates est et alia
 non mediocris. primum est ingens post villam secundum flumen multis arboribus. Primum
 eo post cenam veniunt undique omnes tamuarii ludum faciunt. quidam choreis
 gaudent. cantant quidam plurima pila ludunt. non quidem more nostro. sed viri ac mulie-
 res pilas tintinabulis plenam. alie ad alteram dilectionem perducunt. tum percurrunt
 undique ad illam excipienda. quod illam accipit potior habet. Itaque eam iterum percurrunt ad po-
 sonam sibi acceptiorem. Cum illam multi expectant porrectis manibus atque ipse
 modo ad illam simulat sciacitur. Multi preter hos ioci fiunt. quos longum est recen-
 sere. Nos autem retuli ut ex paucis comprehendas quanta hic sit scola perquirere factis.
 Et quod ego hunc locum illum esse credo. in quo primum hominem creatum ferunt. quem gau-
 dem hebrei vocant. hoc est ortum voluptatis. Nam si voluptas vitae beatam effi-
 cere possit. non video quid huic loco desit. ad perfectam et omni parte consummatam volu-
 ptatem. Quod si quod virtus aquarum sit quibus. tum varia est et multiplex. tum deo illa est ad-
 mirabilis. earum virtus et pene diuina. Hec villa etiam in orbe terrarum balnea ad se-
 cunditatem mulierum magis accommodata. Itaque cum plures sterilitatem causa accesserit
 riant mira illarum virtute experiunt. Seruant enim diligenter precepta quibus adhibent re-
 media ad eas quod percipere nequeunt. Inter cetera illud est memoria dignum innumera-
 bilis multitudo. Nobilium pariter et ignobilium ducta mille passuum huc venie-
 tium. non tam valitudinis causa quam voluptatis. Omnes amatores. omnes perici. om-
 nes quibus in deliciis vita est posita. huc percurrunt ut fruamur rebus percipitis. Multe
 corporum simulent egritudines. cum animo laborant. ita videbis innumeras for-
 ma persistentes sine viris sine cognatis. duabus ancillis et suo. Aut aliqui affini anicula
 quam leuius sit fallere quam nutrire. Singule autem quod percurrunt. vestibulo auro argento gem-
 misque veniunt ornate. ut non ad balnea sed ad celeberrimas nuptias eas diceret ac-
 cessisse. Hic quoque virginis vestales vel ut rectius loquar florales. Hic abbates monachi
 fratres sacerdotes. maiorique licetia ceteri veniunt. et simul quicquid cum mulieribus lauam
 tes et fertis quod comas ornantes. omni religione abiecta. omnibus vitiis mens est tri-
 stitiam fugere. querere hilaritatem. nihil querere nisi quemadmodum leti vivant. gau-
 dius fruamur. Non de communi diuidendo agitur sed de communicando diuisa. Mirabili
 dictu est in tanta multitudine. Est enim fere hominum mille in tamuariis moribus.
 turba tamebula. nullam discordiam oriri. nullam seditionem. nullum dissidium.
 nullum marmor. nullum maledictum. Cernunt viri viros tractari. Cernunt cum
 alienioribus loqui. et quidem solam cum solo. Nihil his promouent nihil admirantur.
 Omnia bona ac domestica mente fieri cogitant. Itaque nomen zelotipi quod quasi

omnes maritos nros oppressit. apud istos locum non habet. Incognitum est id
verbum inaudicum. Mesasit hoc genus morbi. nomen q̄ hec passio appellet nō
hnt. nec minor eius rei nomen apud istos nō esse. cui rei cā non subsit. Neq̄ est
q̄sq̄ est in istis inuent⁹ q̄ zelotipus esset. S mores dissimiles nris q̄ semp omnia
accipim⁹ in deteriores ptes. q̄ vsq̄ adeo calumnijs delectamur ⁊ obtreccationi
bus. vt si qd p vllam videm⁹ pieturam. statim p manifesto crimine attestamur
Inuideo p sepe istoz q̄eti ⁊ nras exequoz animi pueritates. q̄ semp querim⁹. sp
appetim⁹. q̄ celum terram maria puerim⁹ ad pecuniam eruenda. nullo p̄tenti
questu. nullo lucro faciat. dum futuras expauescim⁹ calamitates. p̄tenui calami
tatib⁹ anxietatibusq̄ iactamur. Et ne miseri fiam⁹ nunq̄ miseri esse desistim⁹. sp
inbiantes opibus. nunq̄ animo nunq̄ corpi indulgem⁹. At isti puo p̄tenti in di
em viuunt quoslibet dies festos agunt non appetentes diuitias. minime futuras
opib⁹. gaudent suis nō pauent futuris. Si qd aduersi euenit bono animo ferūt.
Ita hac sola dictante snia vixit dum vixit bene. s̄ hec omittam⁹. Neq̄ em̄. p̄posi
tum est meū vel hos collaudare vel nos reprehendere. Volo eplam totam iocun
ditate plenam esse. vt e⁹ voluptatis quam p̄ns in balneis p̄cepi. Tu q̄s abunde ⁊
lris incis porciunculam aliquam p̄sequis. Vale mi leonarde iocundissime ⁊ car
lray leonardo aretino (cum amicorū int se omnia omnia sint) p̄cipem faci
to. vbis meis omnes salutate.

De p̄dēnatione hieronimi heretici
in concilio constantien.

Epistola. ccccxvj.

Ogius. S. p. d. Leonardo aretino. Cum plurib⁹ dieb⁹ ad balnea fuissēm
scripsi ad nicolaum nrm ex ipsis balneis eplam quam existimo te lectur⁹.
Deinde cum pstantiam reuertissēm paucis post dieb⁹ cepra est causa die
ronimi quem hereticum ferūt q̄dem publice. Hanc vō tibi recensere institui tu
ppter rei granitatē. tum maxime. p̄p eloq̄ntiam hominis ⁊ doctrinam. fateor me
nominem vidiſſe vnq̄. q̄ in cā dicendi p̄stīm capitali magis accederet ad facun
diam p̄scoz q̄s tantope admiramur. Mirum est vidiſſe q̄bus vbis. q̄ facundia
q̄b⁹ argumēt. q̄ vultu q̄ ore. q̄ fiducia r̄nderit aduersarijs. Ac demum cām poza
rit vt tolendum sit tānobile ingeniu. tanq̄ excellēs ad illa heresis diuertisse stu
dia si tñ vera sunt q̄ sibi obijciunt. nō est mea inest tantam cām diiudicare. acq̄
esco corū sententijs q̄ sapientiores habent. Neq̄ tñ existimato me in oratorijs
more. singulatim cām referre. lōgum id eēt ⁊ multoz diez op⁹ p̄tingam q̄sdam
locos illustriores q̄b⁹ viri doctrinaz possis p̄spicere. Cū multa in bñc hieronimū
gesta eēnt q̄b⁹ argumēta heretic⁹ atz ea testib⁹ firmata. tādem placuit vt publi
ce singul⁹ q̄ sibi obijciebant r̄nderet. Ita in p̄tionem deduc⁹. cum iubret ad illa
r̄ndere. vult⁹ recusauerit. asserens se pus cām suam agere. q̄ r̄ndere maledictis
aduersariorū. Ita se pus p se dicētem audiēdum eē assenerabat. tu ad emulorū
suorū p̄bra in cum p̄gesta deueniēdum. s̄ cū h̄ p̄ditio sibi denegaret. tum stans in
medio p̄tionis. Que nam est h̄ iniquitas inq̄t. vt cum. cccxl. dieb⁹ q̄bus in durissi
mis carcerib⁹ fui. in sordib⁹. in squalore. in stercore in p̄pedib⁹. in rex oim inopia
aduersarios atz obtreccatores meos. sp̄ audierit me vnam horam audire nolit.
Vinc est vt dñ illis singulorū aures paterēt atz in tam lōgo tpe vobis p̄suaserint
me hereticum hostem fidei ecclesiasticorū p̄secutorem. mihi autē me defendēdi nul
la tē facultas. vos me pus improbūm hoīem iudicaueritis in mentib⁹ vris q̄
q̄ forem potuerit cognoscere. atz inq̄t hoies nō dii estis. n̄ p̄petui s̄ mōdices. labi
errare. falli. deāpi. seduci potestis. Hic mūdi lumina. h̄ orbis terraz sapientiores
esse dicunt. maxime vos decet elaborare. ne qd temere. ne qd incōsulte. neue qd
p̄ter iusticiam faciat. Eqdē ego hominico sum. cui⁹ de capite agis nec p me s̄
loqr. q̄ mōdis existo. Vex indignū mihi vī. sapia aliqd tot viros aduersum me
statuere p̄ter eq̄tatem. nō taz re q̄ exemplo nocitur. Hec ⁊ multa p̄terea orate
differens strepitu ⁊ murmure plurimorū. fmonē cū inēpellante. Tandē decreui

est vt plimum ad errores q̄ in eum p̄ferebant r̄nderet. Deinde loquendi que vel
 let varet facultas. Legebant igit̄ ex pulpito singula capitula accusatōis. Deinde
 de testimonijs p̄firmabant. tūz rogabat. an qd̄ vellet obijcere incredibile dictu
 q̄ callide r̄nderat. q̄bus se tuere argumētis. nibil vnq̄. ptulit indignum bono
 viro. vt si id in fide sentiebat. qd̄ v̄bis p̄fitebat. Nulla in eum nedum mortis cā
 inueniri iusta possit. s̄ nec q̄dem leuissime offensionis omnia eē falsa dicebat. om
 nia crimina p̄fecta ab emulis suis. In cetera cum recitaret illuz sedis aplice de
 tractorem. oppugnatorem romani pontificis. Cardinalium hostem. p̄secutorem
 platorum. et den xpiane religionis inimicum. Tū surgens q̄rebunda voce. et ma
 nib⁹ p̄orrectis. Quo nūc me v̄tam inq̄t patres p̄scripti. Quoz auxilium implo
 rem. q̄s dep̄cer. q̄s obrester. vos ne. At isti p̄secutores mei. v̄as mentes a mea sa
 lute abalienauerūt. cum vniuersoz hostem me esse dixerunt. eoz q̄ me sunt iudi
 caturi. Mempe arbitrati sunt si etiam que in me finerunt. leuia viderent tñ vos
 v̄is sententijs oppressuros om̄nem oim hostē atz oppugnatorem. q̄lem me isti
 falsissime mentiti sunt ita si eoz v̄bis fidem dabit. nibil est q̄ de mea salute span
 dum sit. Multos salib⁹ p̄strinxit. multos ledorij. multos p̄sepe in re mēsa ride
 re coegit iocando in illoz obiurgatōes. Cum rogaret qd̄ sentiret de sacro. Inq̄t
 antea panem. in p̄secratōe et postea v̄z xpi corp⁹. et reliq̄ fm fidem. Tū q̄dem
 aiunt te dixisse post p̄secratōz remanere panē. Tū ille. apud pistorē inq̄t paui
 remanet. Alii q̄dem ex ordine p̄dicatoz a cr̄inuehente. Tace inq̄t ypocrita. al
 teri p̄ p̄ficiētiā suā s̄ se iuranti. Hec inq̄t tutissima est ad fallēdum via. q̄ndā p̄
 cipuū aduersarium nūq̄ nisi canē aut asinum appellauit. Cum v̄o p̄p̄ criminū
 multitudinē ac pondus. res ea die trāsigi neq̄ret in diē terciū dilata est. Qua die
 cū singloz criminū argumēta recitata eēnt. ac subide plurimis testib⁹ affirmaret
 Tum surgens ille qm̄ inq̄t aduersarios meos tādiligēte audistis. pueniēs est. vt
 me q̄s dicentem eōs animis audiat. Data tñ l̄ multis p̄strepētib⁹ facultas di
 cendi. Hic p̄mū adeo crozus dep̄cat⁹ est eam sibi mentē vari. eam sibi dicēdi fa
 cultatem q̄ in cōmodum ac salutē anime sue v̄teret. Deinde scio inq̄t. R. v. plures
 fuisse excellētissimos viros. indigna suis v̄tutib⁹ p̄p̄fectos. falsis oppressos testib⁹
 iniquissimis. iudicijs p̄demnatos. Incipiēs aut̄ a socrate quem iniuste a suis p̄de
 natum retulit. nec cū posset euadere voluisse vt duoz q̄ aspina hominib⁹ vide
 rent. metū demeret carcer. s. et mortis. Tum platonis captiuitatem. anaragore
 fugam. ac zenonis tormenta. multoz p̄terea gentiliū iniquis donatōes. Rupilij
 eriliū. Boetij simul et alioz q̄s ip̄e boeti⁹ refert. indignam mortem p̄mōrauit
 Deinde ad hebreoz exempla trāsiit. Et p̄mū moysen illi liberatōrē ppli. legula
 torem. sepissime a suis calūniatū esse dixit. tanq̄ seductor eēt. aut p̄emptor ppli.
 Ioseph in sup a sribus venditū ob inuidiam. post ob stupri suspitōez in vincula
 p̄iectum recessit. P̄ref hos ysaiam daniēlem et ferme p̄phas omnes tanq̄ p̄e
 ptōres dei tanq̄ seditiosos iniquis circūuentos sentētis. Hinc etiam susanne iudi
 cium. muleoz p̄terea q̄ cum viri sanctissimi extitissent. iniustis tñ sentētis p̄iet
 Postea ad iohē baptistam. Deinde ad saluatorem n̄m descendēs. falsis testi
 bus. falsis iudicijs p̄demnatos inq̄t omnib⁹ p̄stare. Deinde stephanum a sacer
 dotum collegio infectum. Aplos aut̄ omnes morti damnatos. nō tanq̄ bonos
 s̄ seditiosos p̄loz p̄citatores. p̄emptores deoz. et maloz op̄ez effectores. In
 quū esse p̄demnari iniuste sacertotem a sacertote. et id factū fuisse docuit iniquissi
 me a sacerdotum collegio. Hec id exemplo p̄bauit. Iniquissimū v̄o a sacerdotum
 p̄calio id etiam accidisse mōstrauit. Hec diserte. et magna cum oim expectatione
 p̄fisserūt. Hec cū omne p̄odus cause in testib⁹ situm eēt. multis rōnib⁹ docuit nul
 lam bis testib⁹ fidē adhibēdam. p̄fctū cū nō ex veritate s̄ ex odio ac maliuolētia
 et inuidia dixissent. Tū odiū cās ita explicuit. vt hant. p̄cul fuerit a p̄suadēto. Ita
 em̄ verisimiles. vt excepta fidei cā. pua illis testimonijs fides adhibita eēt. Com
 mote erant oim mētes. et ad m̄iscētiāz flectebant. addiderat em̄ se sp̄ote ad p̄cali

um venisse ad se purgandum. vitam suam et studia exposuerat. officij plena ac vir-
 tutum. dixerat hunc morem p̄scis doctissimis viris ac sanctissimis fuisse. ut in re-
 bus fidei inuicem sententijs disceptarent. nō ad pessundandam fidem. s̄ ad ve-
 ritatem repiendaz. Ita augustinum et hieronimum dissensisse. nec solum diuer-
 sa sensisse s̄ etiam p̄ia. nulla heresis suspitōe. Expectabant aut omnes ut vel se
 purgaret retractando obiecta. vel erratorum veniam postularer. At ille nec se erras-
 se asseuerans. nec se retractare aliorum falsa crimina velle ostendens. Tandem descē-
 dens in laudatōz iobis busti dudum ad ignem damnati. Atq̄ illū bonum. iustū.
 sanctū appellans. et illa morte indignum. se q̄z patum q̄dvis supplicij adire forti-
 animo ac p̄stanti seq̄ inimicis cedere. et restib⁹ illis impudent⁹ mentientib⁹. q̄ tñ
 aliqui coram deo. quem fallere non poterāt esse rōem eorū q̄ dixissent reddituri.
 Magn⁹ erat circūstantium animi dolor. Cupiebant em̄ viz tam egregium sal-
 uari. si bona mens affuisset. Ille autē in sua p̄seuerās. vltro mortem appetere
 videbat. laudās iobem busti. ait em̄ nihil illum aduersus eccliam dei statum sen-
 sisse. s̄ aduersus abusus clericorū aduersus sup̄biam. fastum ac pompaz p̄latorū.
 Nam cū eccliarū patrimonia p̄mo deberent paupib⁹ cū hospitib⁹. deinde eccliarū
 fabricis indignum illi bono viro videri disp̄di illa meretricib⁹. p̄uiuijs equorū ac
 canū sagine. cultui vestimētōz et alijs reb⁹ indignis religioni xp̄i. Hic autē mari-
 mi ingenij fuit. cum inuērum p̄t sepi⁹ oīo sua varijs rumorib⁹ lacessere q̄ a non
 nullis ei⁹ snias carpentib⁹ neminem eorū intactū reliq̄t. parietq̄ omnes vlciscēs
 vel erubescere coegit vel tacere. Surgente murmure silebat. turbam qñq̄ incre-
 pans. postea oīonem p̄seq̄bat. Orans atq̄ obtestās ut eum loq̄ paterent. cū nō
 ampli⁹ se eēt audituri. Illūq̄ ad hos rumores expauit mēte firma atq̄ intrep̄-
 da. Illud vō admirabile mēorie argumētum. cccxl. dieb⁹ fuerat in fundo turris
 fetide atq̄ obscure cui⁹ asp̄itātē ip̄emet quēst⁹ est. asserēs se ut bonū et fortem vi-
 rum decet. nō p̄p̄ea ingemiscere q̄ indigno p̄p̄essus ē. s̄ mirari aduersus se inbu-
 manitatē. q̄ in loco nedū legendi s̄ ne vidēdi q̄dē bñt facultatē. Mitto anxieta-
 tem ment⁹. q̄ oportuit illum q̄ridie agitari q̄ oīem mēoriz excutere debuisset. Cū
 tot doctissimos ac sapientissimos viros in testes suarū opinionū allegauerat tot
 doctores eccl̄asticos in medijs p̄tulit in suam suam ut satis sup̄q̄ satis fuisset. si
 toto hoc tpe summo in ocio summa h̄ere sapientie studijs opam dedisset. Hor
 ei⁹ suavis apra resonans erat. Quadam cū dignitate gestus oratorius. vel ad in-
 dignatōz exp̄inēdaz vel ad p̄mouēdam p̄miseratōz. quā tñ nec postulabat nec
 p̄seq̄ cupiebat. Stabat impavidus. intrepidus. mortē nō p̄tenuens solum s̄ ap-
 petens ut alter cathonem dixisses. O viz dignū memoria boiū sempiterna nō
 laudo si q̄d aduersus instituta eccl̄ie sentiebat. doctrinaz admiror plurimaz rez
 scientiam eloq̄ntiam dicēdi suauitatē et argutia r̄ndendi. S̄ vereor ne h̄ om-
 nia in pestem suam sibi fuerint a natura p̄cessa. Datum deinde spacium peniten-
 di bi duo. Multi ad illum accessere viri eruditissimi ut ip̄m a sua snia dimoue-
 rent. Inter quos cardinalis florentinus eum adijt ut illum flecteret ad viam re-
 ctam. S̄ cum p̄tinat⁹ in erroribus p̄seuerabat p̄ p̄cilium heresi damnat⁹ et igni
 p̄bustus iocunda fronte et alaci vultu ad exitum suum accessit nō ignem expauit
 nō tormenti gen⁹ non mortis. nullus vñq̄ stoycorū fuit tñ p̄stanti animo. r̄a for-
 ti. mortem p̄p̄essus. q̄z iste appetisse v̄. Cū venisset ad locū mort⁹ sc̄ipm̄ eruit ve-
 stimētis. Et p̄cumbens flexis genib⁹ venerat⁹ ē palum. ad quē ligat⁹ fuit. Pri-
 mū fūmib⁹ madētib⁹ cū cathena nudus ad palū p̄stict⁹ fuit. ligna deinde circūpo-
 sita pect⁹ ten⁹ nō minuscula. s̄ grossa paleis interiectis. Cū flama adbibita cane-
 re cepit ynnū quēdam quem fūm⁹ et ignis viz inuēruit. Hoc mō vir (p̄ter fi-
 dem) egregi⁹ p̄sumptus est. Vidi hunc exitum. singulos actus p̄speri. siue p̄fidia
 siue p̄tinacia hoc egerit. certe ex p̄bie schola interitum viri descripsisses. Longaz
 tibi cantilenam narraui ocij causa. Nihil em̄ agens aliquid agere volui et res ti-
 bi narrare parū dissimiles bystorijis p̄scorū. Nam neq̄ muti⁹ ille cāfidenti aio pas-

suus est mebus vri. q̄ iste vniuersum corp⁹. Nec socrates tam spōte venenum bi-
bit. q̄ iste ignem suscepit. Sz h̄ satis p̄cebbis meis. si longior fui. res tñ maiore
narratōz poscebat s̄ nolui nimis eē loquar. Vale mi iocūdisime leon. Constā.
sq. kl. Junij q̄ die h̄ ieronim⁹ heresis penas luit. Vale meqz dilige.

De crudeli amoris exitu Guisgardi ⁊ Sigismū. **Epi. cccxxvij.**
de Tancredi solernitanorū p̄ncipis filie.

Leonardus arētīn⁹ bindactio Ricassolano viro p̄stantissimo. S. Cum se
pi⁹ mecum egisses vt fabulam illam Boccacij de tancreto p̄ncipe soler-
nitano. eiusqz filia Sigismūda vulgari h̄mone scriptam in latinum puer-
terem. recepi me tandem eē factuz. ea maxima suasionē induc⁹ q̄ frāciscum pe-
trarcham viz clarissimum aliam eiusdem libri fabulam marchionis viz mōtis
fertati in latinum v̄tisse agnoueram. Recepta igit ea re tpa q̄daz occupatissima
inuenierit. p̄ q̄ differre q̄ p̄miseram p̄tigit. Itaqz nūc eadem eaz fabulam vt vo-
luisti. latinum p̄ me factum ad te mitto. Et ne mora. Nec dilatioqz inēposita si-
ne v̄suris trāsiret aliam de meo adiūri fabulam. scilicet ⁊ anthiochū filiū D̄io peni-
tus exitu euētuzqz p̄dusam eam vulgari h̄mone scripsi. vt viam de vulgo sumerē
aliāqz p̄ eo redderem nō min⁹ amenam. Tu igit eas leges ceterisqz legēdi co-
pias facies si in eo digne videbimur. q̄ in man⁹ exeant aliorū. Vale.

Tancredus fuit p̄nceps solernitan⁹. vir mitis q̄dem ac benigni ingenij. si mō
in senecta man⁹ suas amātum sanguine nō sedasset. Hic toto vite spacio sobo-
lem nō suscepit p̄ter filiam vnicam. lōgeqz meli⁹ secum actum eēt sine ipsam qz
suscepisset. Filiam vō h̄ac vt v̄nica erat sic v̄nice dilexit eaz eximia c̄haritate af-
fect⁹. Et si multi puelle eius piugium affectabāt. tñqz egre diuelli a se patiebat
v̄ltra legitimos annos illam domi retinuit. Tandem vō filio campani ducis in
m̄rimonio collocata. nō multos post annos marito defuncto. vidua est ad p̄em
reuerfa. Erat h̄ formosissima corpe atqz pulcherrima vultu plenaqz nature venusta-
tis. Ingenio aut ⁊ intelligētia maiore q̄ fortasse mulieri pueniret. Moram igit
trahens apud patrem. ⁊ v̄tpote magna mulier. multis delitijs affluens. qñ q̄dem
animaduertebat. patrem p̄p̄ eximiam fuisse ilectōz de altero sibi tradēdo p̄iuge
minime cogitātem. ⁊ p̄ pudorem erat hoc ab eo postulari. Secum ip̄a statuit vt
si fieri posset occulte amātem aliquem generosi animi sibi p̄p̄rere. Erat p̄a-
na dom⁹ plena nobilium ignobiliumqz. vt aule magnorū p̄ncipum esse p̄sueuerē
qz multorū pensatis morib⁹ vitaz ⁊ forma. v̄num ad iuuenem q̄ndam nomie
Guisgardum humili natum genere. s̄ morib⁹ egregium nobilem. sup̄ omnes ali-
os m̄tem deflexit. eumqz fr̄q̄nter intuens. ⁊ indices magis ac magis illum p̄-
bans. ardens amare iuuenem cepit. Ipse qz nequaqz ingenio tardus. de p̄bensa
mulieris m̄te. ita illi amore incesus est. vt cūctis alijs p̄habitis curis. de illa sola
noctesqz diesqz cogitaret. Per hūc imodum. sese mutuo amātis cum nihil ma-
gis optaret mulier qz in v̄num pueniri nec cuiqz alteri m̄tem suam apire de ea
re vellet talem v̄num viam excogitauit. Iuueni scribit ⁊ q̄d facere illum velit
p̄ lras monet. Eas vō lras vano arūdinis baculo icludit eaz arūdine qñ iocās
iuueni dat iubēs vt eā ancille sue tradat p̄ modū istrumētū ignis suscitadi guis-
gardus aut arūdine suscepta cogitās nō ab re sibi traditam fuisse domum abijt
arūdine qz patefacta. lras repit. q̄bus lectis. ⁊ q̄d illa fieri vellet edoct⁹. incredi-
bili leticia p̄fus⁹ est. Confestimqz dare opam cepit. q̄ ad illam quemadmodum
ip̄a oñderet p̄fici sciret. Erat iuxta p̄ncipis edes antiquum antrum. desup̄ fora
men. Etem̄ tamdiu ip̄o antro nullus vtebat vepres arbustaqz vestierāt. Ex an-
tro adijt erat secret⁹ ad cubiculum. in q̄ tunc tempis mulier degebat. lz magno
roboze postis clausus ⁊ obferatus. Et qz penitus in desuetudinem venerat ne-
mo eius aditus tenebat memoriā. Sz amor (cui⁹ oculis nihil absconsum ē)
reduxerat hūc in mentem amātis mulieris. que sagaci p̄silio ānixa affixa. ne quē
p̄scium facti b̄ret ip̄a (licet p̄ se) longo conatu agendi ostij inuenerat facultatē.

Inde ipsa sola antrum descendens ac foramen illud unde lumen infundebat speculabat per cum locum ut ad se veniret Guisgardus scripserat. Altitudinis etiam mensura lris denotata quo ille pato instrumento descendere posset. Guisgardus igitur his omnibus per mulieris lras cognitis. qua causa exequeret. funem nodis capistris impigre preparauerat per quem descendere et ascendere valeret. corioque induit. quo a reprobis tutior fieret. nullo penitus comitate vel pscio nocte insequenti ad foramen puenit. ligatoque funis altero capite. ad arbutum quoddam in ore foraminis natum. per funem sese dimisit in antroque ut optabat persistens mulieres pscolabat. mulier vero ubi dies alluxit. neque pus ardescendi facultas aderat finire rat se requies somni indigere. ac eo pceptis comitibus ancillisque dimissis. Ipsa inter sola ostium aperuit reptumque in antro iuuenem cupientissime in pplexum recepit. Ingressique subinde mulieris cubiculum inenarrabiles dictu cepit voluptates sumptaque insecutus tempus. quo amores eorum secretius foret ingeniosa forma. Guisgardus in antro reuersus est. Mulier autem obserato ostio ad ancillas suas. comitesque regreditur. Facta deinde nocte Guisgardus per funem ascendens foramen ipsum unde descenderat egressus. nemine penitus sentiente domum suam reperiit. Cum id iter didicisset frequenter eo reuersus cum amante muliere. ipse non minus amans pgredebatur. Sed fortune tam longe voluptatis inuidia tristissimum tandem euentum duorum amantium in luctum amarissimum acerbissimumque puerit. Consuenerat enim Tancredus sine ullo comite in cubiculum filie descendere. ibique pnone aliquo instituto. cum ea aliquo morari ac postmodum abire. Ex hac igitur pconsuetudine. cum forte die quadam per meridiem in cubiculum filie Tancredus descendisset nemine ibi repto. Propterea Sigismunda (sic enim filia vocabatur) ut ancille in ortis erat nolens eam ex suis delectatibus auocare cum fenestre cubiculi clausa. ac pistromata lecti dimissa essent. iuxta lectum ipsum in postrema parte super puluino quadam sedit reclinatoque ad lectum capite ac pistromate ante se tracto soporari cepit. Cum ita dormiret Sigismunda in fausta per eum diem facto. Guisgardum ad se venire fecerat. relictis in orto ancillis. pedetentim in cubiculum se recepit. Clausoque cubiculo (nec viso per ostium antri referat. Guisgardus intro-misso super lectum ut psolet erat. ludentes plaudentesque psistere. His excitatus Tancredus. cum vigil factus esset. sensit et vidit omnia que fiebant. Summoque dolore patus primum exclamare voluit. postea melius illi visum est silentio latere. que cautius ac magis tecto de decore suo. ut iam cepat animo supplicium fumeret. At duo amantes securi. ptenus. ac nullius insidie gnari cum satis diu voluptatibus pfuncti essent. tandem surgentes. Guisgardus quidem in antro Sigismunda obserato postea ostio ad ancillas reuersa est. Tancredus eadem qua venerat solitudine. cubiculo filie egressus. incredibili dolore suffusus in suum cubiculum abiit. Missisque per noctem famulis. que foramen illud custodiret. per quod Guisgardus exiturus erat corio induit. que pphenso principi pntat. lacrimans Tancredus. sic eum allocutus est. Benignitas mea Guisgarde quam erga te habui. neque hoc dedecus in iuniam in meis fieri rebus a te merebat. ut ego sum hodie meis oculis pspicat. Ad hoc Guisgardus nihil aliud rñdit. que hec. Princeps inquit. multo maior est amoris pntas que tua aut mea Impauit igitur Tancredus ut secreto custodiret. Sequenti mox die. ignara omni Sigismunda. cum varia ac diuersa Tancredus cogitasset in cubiculum filie quoad modum psuenerat post pradium descendit. Remotisque arbitris lacrimas ita cum illa locutus est. Cum viderem mihi ita Sigismunda et bonestatem et pntem tuam satis pspectam bene et cognita psuadere animo meo nullus potuisset unquam iam modo psuasisse si ne cogitasse quidem de pudicitia tua alieno viro psituero. nisi hoc ipsum ppris oculis psperissem. Itaque breuissimum hoc vite spacium. quod senectuti superest mee in luctu spem ac merore dego. reficante memoriam animo flagicij per te pmissi. Atque utinam postquam ad tantum scelus descensura eras. vix saltem delegisses tales que nobilitati tue pgruebat. Sed ex tanta multitudinem eorum. que aulam frequentant

nostram. Guisgardum tibi delegisti humili ac sordido genere pcreatum. et a no-
 bis ob inopiam pentum suorum ab ipsa adolescentia (quasi quadam pmisseratione)
 nutritum. Quamobrem. quod me vertam nescio. ut quid psumam. Nam de guis-
 gardo quidem. quod hac nocte meo iussu captus apud me custodit. quod faciendum sit
 ipse mecum statui. de te autem incertus sum. filij nec statuere adhuc potui. quid
 agere debeam. cum ex altera parte dilectio quam ego maiorem quam ullus unquam pens
 erga te habui me retrahat. altera vero ex parte. Iusta indignatio tua. culpa flagiti-
 umque impellat. quod alterum ut ignoscam alterum ut solvam adhortant. Sed postquam cer-
 tum aliquid super te statui. quod de hoc rindeas audire cupio. His dictis vultus di-
 misit. Iustus pueri lacrimans vapulantis. Sigismunda vero postquam Guisgardum
 captum et amores suos patefactos intellexit. incredibili dolore percussa vit a femi-
 nili. platu ac vociferatoc sese potuit continere. Magnitudine tamen animi femineam
 vincens fragilitatem. Constanti vultu fronteque elata rindit. secum ipsa statuens e-
 vita decedere velle. quoniam quidem ei amans Guisgardus vel decessisset. vel certe de-
 cessurus esset. Ita nec veniam petere nec placare prius iram prexit. sed forti inuitoque
 animo. vitam despiciens ad hunc modum locuta est. Tancrede neque negatiua equi-
 dem. neque deprecatura sum. quoniam alterum mihi pdesse non potest. alterum nolo ut. pfit.
 Preterea nulla penitus in re captare benivolentiam. aut indinare mansuetudi-
 nem tuam potui. sed factum plane poscendo. verbis efficacibus verissimis rationibus
 purgare famam meam pmo. deinde pari magnitudine animi. facta vobis presenta
 mea ostendere. Fateor igitur amasse Guisgardum et donec vita suppetet (quod erit pbre-
 ue) nunquam amare illum desistam quatenus si post mortem sensus aliquid remanet. tunc
 quod illum amabo. sed in ei amore non tam cupiditas muliebris me impulit. quam negligentia
 tua. Cogitare pfecto debuisti tancrede. cum tue carne sis. filiam quod tuam e carne
 genuisse. non aut lapideam aut ferream memisse etiam debuisti. quis in senecta tu nunc
 sis. quales et quod violenti sint in iuventa nature feriores et impet. Et si melioribus
 annis magnam vite partem in armis militiaque pfueris. Considerare nihilominus
 debeas quantum ocia delicieque non in iuuentibus modo. sed etiam in senibus possint. Sum
 igitur femina utpote a te genita et etate iuuenis et utraque de causa pcupiscibilis deside-
 ri plena. Cui quidem cupiditati innumerabiles insup flamas addiderunt. ex parte quod
 dum nupta dum essem homini cupiditatis explere voluptates. His ego stimulis
 noctes diesque ventibus. cum resistere nequeam tandem succubui. Adhibita nihilo-
 minus diligentia quantum fieri humano pfilio potuit. ne infamiae res ista tibi mibi-
 que afferret. Cui nempe voto pius amor et fortuna benigne annuerat occultamque
 viam mibi ostenderat. per quam latenter et a carne nullo alio pfilio ad optatum deside-
 rium puenire. Hoc autem vndeque tibi indicatum sit. vel vndeque cognovis eundem
 non inficior verum esse. Guisgardum verum non fato ut solent mulieres. sed cogitate delibera-
 teque quem amare delegi. sagacique pfilio introduxi. et statim pseuerantia. fructum amo-
 ris mei longo tempore summo cum gaudio suscepi. quod a te mihi de ignobilitate illi obij-
 cit quod minus potum a me foret. si nobile aliquem delegissem. In his falsas opinionem vul-
 gi psecutus nec vides te si Guisgardum. si fortunam accusare. quod frequenter indignos ad
 alta leuat. Dignosque humi depimit atque pessundat. Atque ut omittam si et pncipia
 rerum contemplerur. Certum est nos omnes homines ab vno homine originem habuisse et so-
 la equilater nos natos distinguit et quod opera extollit. eos nobiles et claros reddit. et
 quis vulgi opinio ignara quidem atque indocta aliter sentiat veritas tamen suo demoue-
 ri loco baud quod potest. Itaque is est vere nobilis existimandus cui opera stuosa pspi-
 ciunt et qui aliter eum appellat non illi detrabit quem appellat si ipsum ignorantie stulti-
 cieque pdemnat. Intuere igitur tancrede nobiles tuos. vitamque vniuscuiusque mo-
 res examina. aliaque ex parte Guisgardi mores vitamque recense. Certe si iudicare vo-
 lueris non dubito quin eum nobilissimum fatearis. Sed non nobiles istos tuos longe abest
 a nobilitate. Eadem de Guisgardi stute atque pstatia. nulli vltiori magis quam tuis assen-
 tioribus et pdicatioribus credidi. quod visum quodque vltimo laudat et a te ut ille in cunctis opibus

qui ad exercitationem pertinent virtutis nec sane in merito. Nam nisi meum fal-
 labat iudicium nulla laus illi tributa est. quam non mirificenti? etiam quam a te
 dictum est adimpleret. Dices igitur mihi hominem ignobilem delegisse. Certe fal-
 sum dices. Atque si inopem dicis pcedo eadem id cum de decore tuo. quod vix prestante.
 familiarem tuum nullis afficere primis studuisti. Verumtamen inopia generositate
 non tollit quicquid opera impediatur. Multi denique reges principesque fuere. nati sunt ab ini-
 tio tenues atque inopes. Multi etiam nunc inopes atque propriis manibus operam facientes.
 vel pastorem exercites. Jam ipsi et sui diuitijs habundant. Quod autem extremo lo-
 co dixisti ambiguam tibi de me esse sententiam. nec statuere adhuc potuisse quid sit agendum
 Donec quod hanc ambiguitatem. Si in guisgardum seuire constituti est in me crudeli-
 tatem tuam. quod delinquendi causa atque principium fuit. eadem nec penam de peccator nec formi-
 do. addo et illud. in guisgardum quicquid a te factum erit etiam si in me idem non fecerim
 mea tamen manus ipsa efficiet. nunc muliebri more lacrimas sparge etiam vno eodemque
 ictu. illum et me si ita meriti videmur iustificare. Sensit magnitudinem animi. tam
 credus in filia precari non tamen estimauit ad extremum ut verba significabant esse factu-
 ram. itaque ab illa digressus. cum secum ipse statuisset nullo modo in filia seuire alieno
 sanguine cogitauit amoris incedum in illa restringere. Precepit igitur custodibus quod guis-
 gardum obsequabatur. ut per silentium natus sine ullo tumultu iuuenem strangulant. corque
 illi detractum ad se deferret id cum fecissent. Tunc credus patera aurea cor illud impositum
 deferri ad filiam iussit cum his verbis. Mater tuus hoc tibi dono mittit. ut possis te de ea re.
 quam tu plurimum amas quemadmodum et tu cum ea re quam ipse plurimum amabat consolata es.
 At signum daz firmo paradi. proposito post prius a se digressus herbas. radicesque ve-
 nenosas distillauerat eaque distillatos fuerat ad mortis viam si quid (ut formi-
 dabat) de guisgardo perigisset. Ad quam postquam patera est delata et verba desuper dicta
 intecto vultu. recepto dono. patera desuper aperta cor asperit. et verba secum ipsa reuoluit
 statim haud ambigua fuit. cor illud esse guisgardum. Itaque ad famulum quod donum detu-
 lerat puerum inquit. Non aliud profecto sepulchrum quam aureum tali pueniebat cordi. et in
 hoc eodem decent factum est a patre his dictum ad mortem cor ad labia osculata est. deinde
 subiunxit. Luctis rebus super vltimum ad hoc extremum vires mee. repi erga me teneram admo-
 dum prius mei charitatem Verumtamen nunc multo magis quam vnicuique alio. id ad extremas gratias
 quas pro tanto munere sibi debeo pro mei parte illi referes. puerum post hoc ad patram
 quam strictis tenebat manibus cor ipsum intuens sic locuta est. O iocundissimum ac sua-
 vissimum hospitium voluptatum mearum. Vereat illi crudelitas quod ut te oculis aspiciam
 facit. Nam satis erat mihi et aio intueri pegisti cursum tuum et quem tibi fortuna dedit
 et functus es sine. Et ab inimico tuo id sepulchrum habuisti. quod tua merebatur prestantia.
 Nec hoc deerat funeri tuo propter lacrimas eius. quam tu tamardens (dum viueres)
 dilexisti. quas ut assequere deus parenti meo posuit in aio. ut te ad me mitteret et ego
 consolua eas. Id sicis oculis statuisset mori. Verbis vero solutus ut aia mea pinguat effici
 ar quod effi comite mihi iocundum esse posset iter aut tutum. persuadeo enim mihi aim tuum. hoc
 adesse et circū hoc volitare. loca sue voluptatis preemplare. Quicquid adhuc amore mei
 teneat ne mihi postulat. ac sine me abire non vult. Verbis dicit non aliter quam si fons quod de
 in oculis affuisset. nullo clamore edito ut femine solet. hoc ta cite in patera inclina-
 ta maximam vim lacrimarum pfudit. Innumerabilia filio oscula mortuo cordi infli-
 gens. Que aderat ancille quod cordis id esset. aut quod sibi vellent verba illi ignozabant
 Consideratos tamen affecte lacrimabant oculos. causam ab ea sciscitantes tam vehemens co-
 loribus consolabant certatim ut quicquid maxime. Ipsa vero cum satis sibi deplorasse visa
 foret. sublato vultu ac siccatis oculis ait. O amantissimum mihi cor solui eadem
 tibi offitium meum. nec aliud restat iam. nisi ut te comitem sequar. subindeque acceptum po-
 culum illud mortiferum impauida hausit. Cum vero potasset lectum superascendit. pateram
 cum corde manibus tenens. amantissimum cor cordi suo appropinquante morte iam ta cite po-
 stolabat. hoc quod illam circumstabant mulieres atque ancille quicquid nesciret quod poculi esset.
 quod biberat. tamen ex actu ipso lametorum suspicantes rem omnem appere ad tantum credum

detulerat. Qui et ipse formidans, ne quid dum in seipsum filia moliret, pestem in eius biculum eius descendit. Sed tarde quidem et sero ferre auxilium et solari afflictam conatus intellecta morte necessitate miserabiliter seipsum ac filiam deplorabat. Cui sigillatim loquens, prout inquit tacere lacrimas tuas, ad casus illos qui pro te operati non sunt, nec mihi eas impedire, quia nec desidero illas neque volo. et quod vinctus propter te ploravit, id ipsum quod fieri corripit. Sed tamen quicquid etiam nunc superest eius charitatem quam erga me habuisti extremum hoc munus ordo, procorque corpus ut meum cum guisgardi corpe, vno atque eodem sepulcro collocet, ut postquam tacite ac abscondite cum eo me vivere non luisti, mortuam saltem palam atque aperte, cum illo ubique cum pieceri reponas. Magnitudo doloris atque gemitus, produserat tacere fauces nec ridere poterat. Sigillatim vinctus sentiens finem vite superuenire stringens ad se guisgardi cor velat oculis omnes valere iubens expiravit. Hunc acerbum habuere guisgardi et sigillatim de amore. Tacredus vinctus post multos ac miserabiles gemitus, ducit sera puerum, publico et doloroso salernitino funere in eodem sepulcro ambos sepeliri fecit.

Vindicta illate violentie, quam de se extorsit.

CCCCXXVIIII.

Lucretia romana speculum pudicitie.

Lucretia spuria lucretii filia et collatini latini viro a sexto tarquinio regis tarquinii filio pro vim cognita ipsa sentiente, solum infamie metu, ne tarquinii sic minabatur sibi occidere iugulatum suum ei sociaret. Vocatis ad se patre et viro eius rem narrat, ultroque permitti facit, et demum se vult occidere verum patris et viri eiusmodi verbis. Noli te affliccare lucretia satis magni argumetum dedisti te adultero non sensisse, tibi quoque vim illatam quam penam ei expectas qui ultro quod celare poteras accusas. Hoc adiuvat vita procedens tua, qui non solum in hominum oculis, sed etiam in secretis domus penetrabilis et frugalitatem pudicitiam coluisti, an recolis mea lucretia, cum paucis ante diebus vinctus improbo illo adultero, prima facie huc advenimus tu in suas lanificio es repta, in tea improvisa, incauta, nec viri nec hospitum tunc expectas, ea dies illa deprehensio castitatem tibi victoriam dedit, Regis nuntius filias promissas occupatas invenimus, tu illis plata es, tibi incorruptibilis gloria pudicitie parata est. Nos iniuriam ulciscemur, qui merta violentos propositus improbi iuvenis perulisti, dum ille mala gaudia ex iuvita capiebat, videbis leta meritum regia de ple supplicium. Cur coacta produisti sibi de libidine nequissima solacium, tua morte, tuoque cruore vis ferocem animi ei facere. An tibi non satis crudelitas patris immanitas filiorum, iste corruptor tui corporis qui cedes explevit in gabbas, qui ibi interfecit innocentes, si ipsum odis, si sibi ex animo supplicium exoptas, fac viuas, fac vincte videat in suis penis exultare, fac quod cum se viderit in visum et infamem pitum, te cuius corpus attigit videat integro fante lumine superesse. Noli lucretia viduare pingue, orbare penem, et filios in rem auferre. Opta vitam, ut aspicias aliquam vindictam non habes unde mori velle debeas, pollutum est corpus, si integer animus, nulla sine sensu culpa prohibet. Quis nescit te non potuisse resistere, nudam dormientem, incautam, et nihil tale vereretur, armato iuveni ad homicidium vel adulterium proptato, potuit ille etate florida, et auctore regia, quolibet aliam permulcere, et secum in illecebras trahere, rigidum hoc peccatum tuum mollire non potuit. Sed ille cum duo tantum esset violentias tulit, et in corpus tuum adulterium patravit atque perfecit. Tu quod muliebris fragilitas est, iniuria perulisti, mentem intra percubit violentia pudicissimam produasti, si gloria quis, nihil hic glorie potes adiacere, qui iuveni amanti et auctore libidine sua expleri, te non mulierem carneam, sed statuem maritalem effugere voluisti. Tunc enim demum patias produisti tyranno, cum se tibi iugulade suum nudum occisum iuxta corpus tuum misisset, te pro te vir culpa absoluit, noli sola teipsum illa quam vocas culpa damnare, infamiam morte fugam, tu famam corruptis tristitia et vincte nobis morte illata finem. Tu vindicte gaudia morte proptans, si expectas de vinctis scelus aliquod, dum manum nobis iniungam, tu innocentiam occupata, morte corruptura es. Aut pro bunt et alii puncti qui te culpa absoluit, ne te occidas verum

Cur te occidendo iudicium ipsoꝝ damnas. si te occidis culpam tibi qua cares.
 quāue fugis incurris. Nunq̃ imputabit innocens. q̃ se nocentē supplicio afficit.
 Rñsio lucrecie añq̃ se ense pfodiat. Nolite me p̃ sanctissime tu q̃ luce q̃ndā
 mihi charioꝝ p̃iur. morti. pbibere nisi me occidero. nūq̃ fides erit me poti⁹ infā-
 miā q̃ mortē vitare maluisse. q̃s vnq̃ credat. q̃ ille me fuicidio terruerit. meq̃
 magis p̃ociandi fui ignomiaz suspiciōsam timuisse q̃ mortē. nisi moriēdi forti-
 tudine audaciaq̃ pbauerō. Restabit me miserā turpissima labes infamie lucre-
 ciam poti⁹ adulterā voluisse viuere. q̃ pudicam mori. nōne videt. q̃ me nō vite
 vult. s̃ infamie pfuare. pfulit. qd̃ p̃misisis iniurie. Sāctitate m̃rimoniales tho-
 ros facite q̃ vltro tāti flagicij securos reddat aliaz somnos. si negligenti⁹ s̃ ege-
 ritis vagabit effrenis libido. z nedum ṽris abñtib⁹. s̃ etiaz in maritoꝝ p̃plexib⁹
 rōne mulieres pfuoz iniuria iuuenū p̃pment. Etem q̃ mulier erit tuta. violata
 lucrecia. tu at̃ charissime p̃iur. quō poteris ire i meos amplex⁹. q̃ te nō tenere ṽrozē
 tuā. s̃ scortū tarq̃nij recorder. z tu p̃ scitissime. quō me tuā filiā appellabis. q̃ pu-
 dicitā quā sub optia tua disciplina ab infantia didici. tā infelicit amisi tāq̃ in iu-
 rioso corꝝupi. me miserā videbo ne natos intueri q̃z ventrē adulē oppressit. qd̃ si
 semē infelix infastū viscerib⁹ inbesit meis. an expectabo conecet adulterio m̃-
 fiam. Noli mihi splēdore exacte vite añ oculos ponere. q̃ si q̃cq̃ sincer⁹ tot ānis
 imaculatūq̃ suauī infelicitissima vna nocte dū accipio n̄ hospite. s̃ hostē amisi. nō
 est vltēri⁹ mea vita iocūda. sentio q̃ pudicitie studiū oportunā me fecit iniurie. n̄
 formā s̃ castitatē meā expugnare voluit neqbādus adulē. si hūc fructū p̃tinetie
 tuli. qd̃ pollatū stupꝝ z adulteriū manet. nisi q̃ n̄ meretrix lupanarib⁹ icludar. s̃
 passim vbiq̃ diuolās feda p̃stituoꝝ. Ndeu mihi poterit ne iste anim⁹ insons z sine
 culpa flagicij vltēri⁹ cū isto corpe corrupto pmanere. Nō putat. vllā eē corꝝis
 corrupti voluptatē. fateboꝝ occultū neq̃bas. p̃ce parens. p̃ceq̃ marite. z vos dii
 castaz mentiu indulgete. Nō potui fateoꝝ tantā aio p̃cipē tristitiam. nec ab illo
 p̃plexu mētē adeo fuocare. q̃n sberit male obediētū mēboꝝ illecebre. q̃n agno-
 uerim vestigia maritalis flame. illa tristis z iugta. lz qliscūq̃ tñ voluptas ferro
 vlciscēda est. ṽm aut̃ erit. si qd̃ in vobis romani spūs z scelus istud vlcisci. extin-
 guat q̃cq̃ hūit aliqd̃ voluptatē. Nūmie s̃ vires veneris. nolo q̃ vnq̃ tāti facino-
 ris imago añ oculos ṽre mētē agat. n̄b̄ muliere mobili⁹ egitudine aiq̃ motus
 nedū mollit. s̃ nedū extinguit tpus si distulero. forsītā incipiet flagiciosa placere
 Dimitte ferro trāssigam s̃ p̃ect⁹ qd̃ ille violēt⁹ amauit. in q̃ p̃mū excitamētum
 libidinis infixis mām̄illis digitis p̃rectauerit suis. Nolite me ad mei miscōdiam
 excitare. si vite parco. iam adultere parcā. si parcā adultere. iaz parcā adulterio.
 si parcā adulterio iaz placebit adulteriū. iāq̃ placebit adulē. Inceptū est in me
 flagiciū si vite morte pbibeā ne aliq̃n viuet inceptū ex plere. nūq̃ scelus rema-
 nebit vbi incepit. Credāt oēs mei infamiā timuisse nō mortē. qd̃ testib⁹ pbare n̄
 possum. sanguine meo ratū efficiā. P. mi. aie incorrupte imaculate testib⁹ innocē-
 tie mee. apu d̄ minoꝝ z aharōtē tribunal. ibiq̃ plē regiam violate pudicitie z
 polluti corꝝis accusabis. Tuq̃ terrestre corꝝ. qz tibi eāz adulteriū pepissi. effun-
 de aiam effunde cruozē. hoc omen vt h̄c incipiat supbi regis z infauste plis ex-
 cidium. Tuq̃ vir. q̃ndam charissime. tuq̃ p̃ sanctissime q̃z aspectū pudore z in
 felicitate libent̄ mea effugio vosq̃ amici valete. nulli romane mulieri dē in exē-
 plum lucrecia vt sibi pfuadeant impudicis licitam fore vitam.

Commendat frēs beati francisci de obseruātia.

Epi. ccccxix.

Meas epus seneñ. Dominico car. firmano. S. p. d. Quis scribente cesa-
 re ad negocia fratrum beati Francisci de obseruātia p̃mendate mode-
 stius fuerit me silere. qz tñ ob memoriam diuī Bernardini p̃terranei mei
 huic familie singulariter afficioꝝ. nequeo me comprimere. cogoz assistere sancte
 familie. neq̃ mea patrociniā bis negare possum. que nō me solum s̃ omnes xp̄i.

fideles suis orationibus ac pijs operibus adiutant. utinam esset in me auxilij co-
 pia et aliquid posset patrocinium meum. profecto nihil his de seruis denegarem.
 Nametsi sum ipse peccator et iniquitate circumdatus. diligo tamen eos quorum vi-
 tam castam mundamque video. quia quanto minus est in me virtutis. tanto eos
 iunare attentius debeo. quorum probitas in aperto est. Et si nequeam meis actibus
 deo placere horum saltem commendationibus reddar acceptus. sicut enim pauidi ac
 pusillanimes in proprio seculari milites fortium viro-
 rum virtute saluant. ita et in beati
 Petri nauicula prudentes et animosi naute. recordes atque ignauos seruiant remi-
 ges. facit hoc religio beati francisci que apud obseruantes habet. Hec enim ve-
 luti lectissima militum manus undique christianorum lustrat exercitum. nunc istam nunc
 illam partem tuetur. arceat insidias. imperum frangit hostium. semper armata. semper
 in vigilia. semper in negotio. nobis ut otium pariat. Scimus quantum sub Bernardi-
 no senensi itaque suppone hierusalem curie hec religio ecclesie catholice profuerit. quantum
 quoque modo sub fratre Johanne capistrano utilitatis attulerit. et quid hec religio ali-
 uod agit. quod que iubere nouimus euangelium sentes ac tribulos ex agro dominico
 diuellit. semen bonum seminat. zizaniam et lolium sarculo veritatis percipit. exter-
 minat auariciam. pellit libidines. fulminat illecebras voluptates. strangulat am-
 bitiones et odia fugat. ignauie ac secordie stimulum adigit. et sapiens in ecclesia die-
 bus singulis os suum primum suadet. et viam domini in veritate docet. Hec sunt opera
 fratrum qui de obseruantia nuncupant. Nescio cui hoc non placeant. Credo quoniam
 sunt omnino pericula ab ecclesia membra. omnibus horum gratiam esse conuersatione. nec
 me dubium habere quin sancta sedis apostolica his christi militibus afficiat. Nam et romani
 principes quod plurima huic familie privilegia protulerunt. quibus ab infestationibus hostium
 preseruaret illa. Sed audio nouissimis diebus non nihil suggestum beatissimo pa-
 tri nostro nicolao quanto aduersus huiusmodi sanctam sacramque congregationem. Fere
 enim sanctitatem suam iras eugenii predecessoris sui. que in fauorem horum de ob-
 seruancia fratrum emanauerant. seu reuocasse seu suspendisse. quod minime fecis-
 set nisi ut aliquid sinistre de conuersationibus horum fratrum fuisset instructus. Perni-
 ciosa res est lingua fallax et subdola. multumque damni sepe in primum affert. Si ma-
 gna vis veritatis. que de omnium insidias facile ipsam emergit. Vita horum fratrum
 in apto est. Non potest abscondi ciuitas supra montem posita. Est hec familia quasi
 lucerna ardens supra candelabrum. que domum domini hoc est ecclesiam miro
 splendore irradiat. Venit aduersus eam princeps huius mundi. et nihil habet in illa.
 Fundata est domus supra firmam petram. Nihil est quod in eam valeant aquilo-
 nes. At quis credidit hec celestis imperatoris sustentata manu. neque timeat versu-
 cias serpentinas. cupit tamen eius consilio confoueri. quod locum magni dei tenet in ter-
 ris. Nametsi domus ipsa dirui siue demergi beati francisci nauicula nequeat. prout
 tamen ex iniquis siue ex nautis nonnulli picitari. neque omnino tuta est nisi apostolice se-
 dis presidio muniat. Neum nihil est de alto iudicio sacri senatus censere. aut de pri-
 ma sede quicquam dicere. cui opera iudicare in terris mortalium nemo potest. non tamen
 errare me putauerim si apud dignationem tuam animi mei secreta aperuerim. et quod
 ex visu crediderim. sapientie tue palam fecerim. Nam et hoc iurasse memini me
 facturum. cum sacris pontificalibus initiarer. Ego ut apte loquar tua dignitate ve-
 bementer timeo. ne nouitas hec scandalum pariat. si fratres de obseruantia ad puen-
 tuales migrare permittant. Hoc enim in primis non intelligi licitum esse. Nouete et
 reddite scriptum scimus. suanda sunt que sane mentis permittunt puberes. Claudere
 da est porta que ducit ad interitum. aperienda que monstrat vitam. Sunt preterea
 et fama est supra viginti milia fratrum qui de obseruantia dicunt. Tota christi-
 anitas his plena est non est leue tantam offendere multitudinem. incautum est
 cum his contendere. Quod si dicatur multo plures esse conuenticuales. doctrinamque horum
 perspicacitatem videri. predicationes quoque in omnibus urbibus audiri. Nihil moueor.
 Parum prodest sermo cui vita contraria est. Necque scientia sine sapientia proficit.

Monasteria quæntualium pminui ac rudere cernimus. Observantium augentur
 florent. his principum aures patent. neque pontifices alij aut alij plati'bis aduer-
 sant. Nihil enim ab his parochialium iura ledunt. subsidio plebanis non oneri sunt
 Conventuales autem nunc offertoria recipiunt. nunc de iure sepulchrali ostendunt. ob
 quæ res acceptiores omni populo sunt obviantes quæ quæntuales. Taceo de vita dispa-
 ri que ipso nomine designat. mihi profecto non videtur expediens romanum pontifi-
 cem hanc familiam pertristari debere. Et quoniam tua dignatio veritati favere ac diuer-
 tere scandala per sua virili profuerit. presumpsi hoc tibi scribere. Intelliges ex istis cesa-
 ris animum. et utile censeo pvideri. Fratres iohannes homo dei est. populi germanie quasi
 per hanc eum bene. posset cum vellet elevato digito magnam turbam facere. sentio
 ex his quæ penes eum sunt egre sibi esse quod de bulla Eugenij ferret. Sed homo sapiens
 spem vultu simulat. premit altum corde dolorem. quibus scio instantiam eius imobi-
 lem neque timendum esse quæ ipse apostolice sedis dignitatem ac eminentiam predicavit re-
 trocedere liquam. Decet tamen summi pontificis prudentiam his bene facere. eosque pro-
 lari quæ de romana ecclesia sunt benemeriti. quoniam esse hunc iohannem cum suis fratribus
 nemo qui sapiat inficias ibit. Nec bona venia dirisse voluerim. tua dignatio quæ li-
 bera voce dico in partem recipiat meliorem. meque suo more promedatum habeat. Ex
 noua ciuitate die. xj. Januarij.

Reprendit scribentem insolito latino. **Epistola. ccccxix.**

Mearum epistolarum senex. Ambrosio spianodice. S. p. d. Vincellus pape tabel-
 larius tuas litteras ad me detulit. quæ recte dixerim litteras. Nescio grece an
 hebraice scripsisti. Latine quidem minime. non intellexi unicum verbum. nec
 penes me quicquam fuit quod tuos characteres cognosceret. pinde est igitur ac si nihil ad me
 scripsisses. rebus penes me scripturam tuam. ut cum rome veniam. tibi reddam et a
 te petam expolitum. Interim non est quod possim respondere nisi mihi glosulas miseri
 Vale et scias me deinceps latinam litteram non vicinos mercatorios didicisse. Ex ra-
 tisona die. iij. Maij. Anno. M. cccc. liij.

Tractatulus de educatione liberorum per penam filium edi-
 tus. ad ladsilauum nobilissimum hungarie et bohemie regem. **.ccccxxxi.**

Erenissimo principi domino ladsilao pananiorum ac bohemie regi et potentiori au-
 strie duci. domino suo. Eneas episcopus tergestinus. Si quem virtuti operam dare. co-
 tumque se bonis prebere actibus optet. hunc esse te ladsilae rex inclite nemo qui
 sapiat inficias ibit. Maximis namque regibus et amplissimis principibus postquam tute-
 le finieris annos expectans impatur. quibus nisi presummate prudentie fueris diu
 dominari non poteris. Regna virtuti parent et resistunt vicij. Sicut olim imperatoris
 ignauiam roma non tulit. sic hodie regis desidiam hungaria detestat. Nulli ma-
 gis quam regnanti opus est sapientia quam pacto recte gubernauerit alios. Et quem propter
 subuertit error rex insipiens se perdit et populum. Sapienti in melius omnia cedunt. Per
 me inquit sapienter reges regnant et legum perditores iusta decernunt. Tu ergo dum puer
 agis. et cum natu gradus fueris. optimis te preceptis imbui sines. Ad quæ res. pro-
 care te quæ maiorum tuorum exempla debebunt. quæ romano impio cum maxima laude
 profuerunt paterni atque matris progenitores. Et quæ te genuit diue atque indelende memo-
 rie per albertum. quibus de dignare fedissimum fuerit. Maior quam regna suscipit. et vir-
 tutes quæ suscipiat presentaneus est. Succedis in nobilitate. cura ut morum simili modo
 successor fias. Nobilitas sanctis vestita moribus laudat. Nihil est nobile quod vi-
 ciosum. Quis enim generosum dixerit hunc qui indigni genere est. et perclaro nomine tan-
 tum insignis. Sane ut animalia inuta quibus laudatis porta perhibetur nemo gene-
 rosa optat nisi fortia. Sic homines appellari nobiles iure nequeunt. nisi virtute pro-
 pria promedati. Nilque est ut iuuenalis ait. aliene incumbere fame. ne collapsa ru-

ant subductis tecta columnis. Ad virtutem autem capefcentiam lraꝝ studia plu-
rimum adiuuenti p̄bent. Nec cuiqꝫ magna q̄ regi doctrina p̄gruit. Qd̄ intelli-
gens romanus imperator francoꝝ regi cui tunc amicitia iunctus erat. p̄ episto-
lam magnopere studebat liberos vti suos literis erudiri curaret. Illiteratum
qꝫ regem nil aliud q̄ coronatum alinum esse dicebat. Nec ego Romanoꝝum
p̄ncipes dum respublica floruit illiteratos esse comperi. sed domi atqꝫ militie.
et in senatu et in exercitu dominatam esse doctrinam. manifestumqꝫ omnibus est
postq̄ ex cluse sunt litere omnes elanguisse virtutes. Nam et armate quoqꝫ mi-
litie infirmata est manꝫ. et ipsi p̄ncipatꝫ q̄si p̄cila radit. Socrates q̄dem (vt est
a boetio relatuꝫ) fortunatas esse respublicas opinabat. si rectores earꝫ studere sa-
piēte p̄tigisset. Soli nāqꝫ p̄fecti sunt hoies q̄ ciuiles cū p̄bia p̄tes querūt imisce-
re. sibiqꝫ gemina vendicāt bona. Nam et eoꝝ vitaz q̄ p̄muni fuit vtilitati. et sum-
ma cū tranquillitate nullis obiecta fluctibꝫ. p̄ sapie studia v̄fat. Principibꝫ igitꝫ
q̄ regnaturi sunt expiundū est totis virtibꝫ. vt et publica pficiantꝫ negocia et p̄bia
vendicet. quemadmodū p̄ t̄pibꝫ attinere videbit. Sic em̄ p̄cieles ciuilia tracta-
uit officia. sic archita tarentinꝫ. sic dyon syracusanꝫ. sic rabanꝫ epamunidas. qꝫ
duos (teste plusarco) platonis p̄stat fuisse discipulos. Pretereo n̄fos scipiones
fabios. Catbones. marcellos cesares. q̄bus summa laus summa eruditio fuit.
Ad hoꝝ q̄ te modum cū t̄p̄s aderit cupimꝫ regnaturꝫ. vt fatigata magnis cala-
mitatibꝫ b̄ngaria. ac senis erroribꝫ p̄culcata bobemia. te duce respirent. splēdo-
riqꝫ p̄stino restituant. Quod p̄culdubio p̄sequimur. si spem quam de te p̄bes secu-
ta res fuerit. Quod nāqꝫ bonū de te hausimꝫ. sic odor agri pleni cui dñs b̄ndixit.
Magnū est future p̄bitatis indicium. qz nec videre nec audire turpia potes. Ne-
mo tibi nō modestꝫ sodalis placet. Morales h̄storias totis bauri auribꝫ. indi-
esqꝫ fieri melior p̄ceptoris tui monitu niteris. Sic mibi q̄ te instruit teqꝫ obfua-
t et amat maxime. vir tum doctꝫ tum p̄bus de te locutꝫ ē caspar. cuiꝫ b̄ortatu libel-
lum b̄nc de te scribere sumꝫ aggressi. Precatꝫ em̄ summo studio nos fuit. vt aliq̄d
scriberemꝫ ad eruditōz institutōemqꝫ tuam. aptum et p̄pendiosum. Optauisse-
mꝫ hoc oneris alteri fuisse mādatum. q̄ et pulciora et meliora q̄ nos tradere po-
tuisset. Neqꝫ em̄ tu es quem mediocritas deceant. neqꝫ nos sumꝫ q̄ sublimia p̄stare
valeamꝫ. Sz neqꝫ obsequium tibi neqꝫ p̄ceptoris tuo voluntatem negare debuimꝫ.
ne vel maiestati tue vel dilectioni sue videremur aduersi. nūc p̄sertim qñ saluato-
ris n̄ri natalicia celebramꝫ. in q̄bꝫ mos est fidelibꝫ xp̄ianis inuicem munera missi-
tare. donandum q̄dem tibi aliq̄d hoc t̄p̄e fuerit. Sz q̄d est qd̄ elargiri tibi nostra
paupertas queat. Non possumꝫ cum piscatore dicere. surge et ambula. qz nec huiꝫ
meriti sumꝫ. nec tu deo fanente b̄ indiges auxilio. Sz aux et argentū nō est mibi
expiri lꝫ et dicere. Quid q̄ tibi donare aliud possumꝫ. q̄ tui qd̄ ingri p̄abꝫ flagita-
mur. p̄stant auro atqꝫ argento virtutum p̄cepta. q̄bus si q̄s equos vestimenta lapil-
losqꝫ p̄tulerit. is equo aut lapidi q̄ sapienti viro similior est. Ex his q̄ succinctus
opusculum tue fuituti deuoueram qd̄ tibi nascente dño iuxta representatōz ecclē-
sie tot annis institutū dono daremꝫ. Meseio q̄ pacto in manibꝫ creuit opꝫ. obscu-
ritatem dum fugimꝫ. breues esse desinimꝫ. Est tñ op̄i modus. nec fastidienti pliri-
tati nec tenebrose obnoxiꝫ breuitati. Tu paruum munꝫ ex paupe dōmo benignꝫ.
suscipe boniqꝫ ofule. paruumqꝫ p̄cio nō vtilitate pensabis. Hoc em̄ libello quē
in p̄tes q̄tuor diuisimꝫ. q̄ regis pueri. que iuuenis. que viri queqꝫ senis esse studia
dicant. vt ex claris auctoribꝫ accepimꝫ tue sublimitati monstramꝫ. Speramꝫ em̄
bas omnes etates nō ingressus te modo. verum etiam egressus. ad quas beate
beneqꝫ dirigendas. qd̄ defuerit scriptis n̄ris. non q̄ppe id paucum erit. Jex alioꝝ
fontibus bauries. Vale.

De puerorꝫ ingenio naturali. Et quomodo natura ipsa ceca est sine disciplina
Rubrica prima.

In quibus quod ad virtutis culmen educendi sunt pueris. naturam in primis bonam
 et discipline capacem esse oportet. Sed hanc prestare neque tuum est neque humani stu-
 dii soli? dei munus est celestique bonum. Pauci reperiuntur quibus natura in doci-
 litate sit. Sicut enim aues ad volatum. Quintilianus ait. eadem ad cursum ad seueritatem gignunt
 sic hominibus est propria agitatio mentis atque solertia. Eberes vero atque indociles non magis
 hominibus quam prodigiosa corpora et insignia monstris edunt. Et quis alius alium prestat in-
 genio. nemo tamen reperit quod nihil sit studio persecutus. Sed accipimus namque tibi esse rectam et
 docilem: superest igitur ut disciplinam et exercitatos suscipias. Sicut enim ceca est sine
 disciplina natura: sic sine natura macerata est disciplina. in utraque pars momenti fue-
 rit si subtraheretur exercitatio. Hisce tribus absolutio operis. Accede igitur fauente numine
 et acceptis discipline regulis exercitatos virtutis amplectere.

Quod in duobus precipue pueris sunt erudiendi.

Vt sunt in pueris erudienda. corpus et anima. de cura corporis prius. Nam in multis
 videretur quidem formari corpusculum prius: deinde animam infundi dicemus. Erudi-
 tionem deinde mentis annectemus. in eundem mixtum agemus. Quidam fieri
 utrumque simul censent ab infanciam: et primis ut animae ynguiculis incipe debere institu-
 tos pueri. Sed precepta sunt huiusmodi tibi (utinam non ignaue) ad etatem tuam festinandum
 est. ad hoc te puerum habemus. audi precepta quod damus puero: dum te alloquere teque moneo.
 et preceptores tuos qui tuam curam gerunt omnes alloquar. Meminisse namque illos oportet
 eorum que ad trojanum cesarem plutarchus scribit. qui publico sermone discipulorum deli-
 cta in preceptores refundi commemorat. deprauatum enim neronis ingenium. non desuerunt
 qui serice ascriberetur. Socrates cum malo inductum bone in dolis puerum aspersisset. pe-
 dagogum ei percussisse traditur. Relatum est a babilonio dyogene Leonidas alexan-
 dri preceptorem quibusdam illius vitiis imbuisset. qui robustum quidem et iam maximus rex
 ab institutis pueri sunt persecuta. Insulsi quoque atque animo deliri sunt. qui filiorum suorum curas
 quibusque et sine ullo delectu committunt. Ego illos aut eruditores esse voluerim quod primus
 est. aut se non eruditores scire. Nil enim prius est his quam paululum aliquid ultra primas litteras
 progressi: falsam sibi (ut Quintilianus vobis utamur) scie persuasione induerunt. Recte
 igitur philippus macedo alexandro filio suo primas litterarum elementa ab aristotile tradi vo-
 luit: summo illi etatis prelo. Nescio quis error leonide locum fecit. Recte etiam pe-
 leus achillis cure phenicem precepit ut ei dicendi preceptum et agendi ductor foret et magister.
 Oportet autem preceptorum vitam nullis obnoxiam esse criminibus. irrephensos mores
 optimi experimentum ut nec habeant vitia quod vetant. Non sunt austeritate tristes. nec
 communitate nimia dissoluti. quos nec odire nec premnere iure possis. quod sermo pluri-
 mus de honesto sit. ne ab his vitia discas quod postmodum sit opus dediscere. in quibus
 erudiendis magna difficultas est. et non deo cedi grauius est quam docendi. propter quod Li-
 motheum dicitur in arte tibiarum duplices feruntur ab his quos alius instituisse solent exi-
 gere mercedes quam si rudes discipulos accepisset. Tecum certe actum est optime. qui
 tales sortitus es magistros. quos si precepta tenueris. et optimi viri possis et clarissimi regi
 assequi famam. Huiusmodi officium est ut sicut coloni suis arbusculis circumponunt sepes. sic
 tibi persona laudabilis vite instituta admonitionesque circumferat. unde rectissima mo-
 rum germina pullulant. honestas enim fons atque radix est laetitia disciplina. Tecum tamen
 monitus non plagis agant. Quis enim cedit discipulos sit receptum. et Crisippus non im-
 probet. Iuuenalisque verba ferant. Metuens vix iam gradibus achilles catabat pa-
 tris in montibus. Maius tamen apud me potius habet Quintilianus atque plutarchus quod ad
 honesta pueros studia non plagis aut verberibus. sed monitis et rationibus ducendos autem.
 verba suos decet non liberos. Mobilibus pueris et maxime regum maiorum laudes
 ac vitupera quod verbera commoditatem afferunt. Illa ad honesta percutiunt. huiusmodi turpitu-
 dine cobibent. In utrisque tamen adhibendus est modus ne quod nimis sit. Pueri namque
 in modicis celebrati laudatibus intumescunt. nimis autem affecti iniuriis frangunt
 animosque deficiunt. at ex plagis odia surgunt que ad virilem etatem usque perdurant. Ad-
 discendi autem nihil magis aduersum est quam preceptores odisse. quos tu si recte facere

volueris non minus amabis q̄ ipsa studia. ⁊ parentes esse non q̄dem corpis ⁊
mentis tue iudicabis. multum hoc ⁊ pietas studio p̄fert. Audi rursus Iuvenale
Dij maie ⁊ vmbis tenuē inq̄t ⁊ sine pondere terram. Spirantesq̄ trocos ⁊ in
vina p̄petuum ver. Qui p̄ceptorem sancti voluere pentis. Esse loco.
De cura corporis ⁊ q̄liter nutriendi sunt pueri.

De p̄ceptoibus sat dictum est. Nūc viden dū arbitramur quō illi corpis
tuo curam p̄bere dnt. Quam p̄suetudinem puerile corpus accipit. eandē
suare succedere tpe cupis. Cauendum est igit̄ ne nimis molliē enutria
ne somno plus q̄ satis est. aut q̄eti indulgeat. Molis educatio quam vocamus
indulgentiam. neruos omnes ⁊ mentē ⁊ corpis frangit. Vitanda est plumarum
mollicies. herere sericum carni nolim. inēdum grosso lino vtendum est. sic fiunt
mēbra solidiora. ⁊ laboris magis patia. Cūq̄ sis natura pulcerrim⁹ ⁊ digna sce
ptro soboles: studendum est vt gestus forme r̄ndeant. vt recta sit facies ne labia
detorquas ne linguam sugas. ne viciū ebrietatē effingas. ne vilem imitē
nalitatem. ne supin⁹ sit vultus. ne delecti in terram oculi. ne inclinata vtralibus
cervix. ne inducte rufice man⁹. ne status indecorus. ne sessio irridenda. Cilioz
motus apte retinēdus. recta sint brachia. neq̄ in p̄ferendis pedib⁹ ruficia. Nī
bil pōt placere qd non decet. Nouit hoc Pbilippus alexandri p̄. q̄ cum multos
q̄ bello cepat venundans. sublata impeditaq̄ tunica sederet neq̄q̄ decore ⁊
vnu ex his q̄ venūdabant clamaret. Ignosce mihi p̄bilio. nā a p̄e mihi am
icitia tecum est. Tū sibi amicus esset homo inrogat. Et illo p̄pius accedēte atq̄
submissa voce dicente. parūper inferius clamidem demittito. ita em̄ inept⁹ sedes
istum ait p̄bilio dūmittite. Nam q̄ beniuolus atq̄ amicus cēt latebat. Seruan
dus est igit̄ in motu omniq̄ statu decor. In q̄ re tam curiosi greci fuerūt. vt gest⁹
legem p̄scripserunt. quam cironomica vocauerūt. eam socrates p̄bauit. Plato
in pte ciuiliū actionum posuit. Crisippus in p̄ceptis de educatōe liberoz non
omisit. Sunt etiam corpis qdam certamina q̄ minime p̄temni dnt. s̄ eius rei p̄
ceptores audiendi sunt. vt qntum satis erit in his labores. q̄ ⁊ apta qdam mē
broz p̄positio simul ⁊ robustitas acq̄rit. Bona em̄ in pueri corpis habitudo bo
na q̄ senectutis fundamēta iacit. Cūq̄ regem inesse p̄liis sepius oporteat. mili
taribus certaminibus exercere pueros puenit. quem regni gubernacula manēt.
Bellum em̄ educatum in vmbra corpis habitudinē repudiat. Vacillētus autē
miles ⁊ bellis affuet⁹ in certaminib⁹ pugiles feroces ⁊ structas p̄lio ap̄ulsat aci
es. Non q̄ ab refuerit te quem sepe p̄thurcos pugnare nēcūm erit. arcū in pue
ricia tendere. fundam iactare. rotare. sagittam dirigere. Hastam iacere. eq̄s ascē
dere. cursitare. saltare. inesse venationib⁹. nācisci nandi piciam. Nihil est turpe
discere qd lz honeste facere. Audi virgilium de pueris ytaloz que referat. Matos
ad flammam p̄mū deferimus. seuoq̄ gelu duram⁹ ⁊ vndis. venatu inuigilat pueri
siluasq̄ fatigat flectere eq̄s ludos ⁊ spicula cedere cornu. Ceter⁹ nec puero ludos
inēdixerim q̄ non sunt obsceni. ludere cum eq̄libus pila. quēadmodum tibi Jo
bannes binderbach vir doctus p̄cepta p̄scripsit. ⁊ laudo ⁊ p̄bo. Est trocus. sunt
⁊ alij pueriles ludi. q̄ nihil turpitudinis hnt. q̄s tibi nonnūq̄ p̄ceptores p̄mitte
re dnt vt si laboris remissio fiat. ⁊ alacritas excites. Non est sp̄ lris seriosiq̄ re
bus incūbendum. nec inensi labores sunt pueri adijciendi sub q̄bus defessi cor
ruant. ⁊ alioq̄n pondere molestiq̄ p̄ssi doctrinam minus māfue p̄cipiant. Plā
te namq̄ cum modicis alunt aquis. multis suffocant. Mōsse optz vitam nram
in duas ptes esse diuisam. in studium ac remissionē. Sic vigilie somnus par bel
lum estas byems operosi festiq̄ p̄ies laboris p̄dimentū est ociū. Itaq̄ nec labo
rem sumere nimū. nec ocio nimis indulgere optz. Hostes em̄ disciplina ⁊ vt a
platone dictū est labores ⁊ somni.

Quali cibo et potu pueri uti puenit.

Orpalia puerorum exercitia quae regnum expectant quia dicitur esse. Qualesque ludi iam tenes. Nunc de cibo potuque dicam. Modicus ac temperatus cibus. ut hieronimus ad rusticum scribit. et carni et anime utilis est. Astit igitur ratio ut tales et tantas assumes escas. quibus nec corpus oneretur. nec libertas anime pergraue. Et quis cibi refutandi sint quae difficile digerunt pueri uidendum tamen est ne delicatis assueti cibariis omnia demum fastidias. Non semper est in vrbibus degendum. Eris nonnunquam in castris. in siluis. in desertis locis ubi incertum erit grossioribus uti cibus. Sic nutriendus est puer. ne cum tempus exoptulet. bouinas carnes abhorreat. Adde quod bellatori homini futuro puenit porrigere dapes. non quae delicatae sed quae robustum corpus efficiant. Si quis praeterea passulis. amigdalis. confectis ex succaro cibus. paruis auiculis. bedulis. agniculis lenioribusque semper mensis utatur quibus demum mensis releuari restaurarique poterit si cepit egrotare.

De superfluitate in esu quarundam patrum.

Et tunc nunc aliquid quod multi ex tuis subditi reprobant. Quis enim vel austerus est vel huiusmodi vel bobem. quod de frugalitate mensarum libenter audiat disputantem. Quid enim est quod in his regionibus maioribus offeratur praconibus cibariis luxurie et laute gloria mense. Quid est quod familia magis probet magisque pcedat. quam diuitis cene numerosa fercula. Ille magnificus inquit. ille celebrandus. illi voluptate seruiamus. cuiusculina semper format. semper vincta est. cuius gule nulla obstant praecia. quae splendide cenat. et raris et longe questitis utitur ferculis. Cuius cellaria redundant ferculis patentibus omnibus. Sic bistriones loqui. sic parassiti scurrere solent. quibus viuendi cura in solo palato consistit. Et quod sardanapalli sequentes ingluuiem. gruis collum mallet huiusmodi suum. Sed nihil est optime puer indolis. quod eque effugere sapientem oporteat. quam viuere ad ostentationem. populares aures sequi. non aut veram rationem versusque viuendi ducem habere. Spernendi sunt inanes rumusculi. fugiendi assentatores. Non est appetenda laus quod ore ab infanti manat. Clarissimus patruelis tuus fridericus cesar. quod nunc monarchia tenet imperium. tanquam sapiens tam sobrium se ostendit. non vino non cibo se implet. castigata prandia castigatas agit cenas. non curat habere quod de se bibuli ferant. Sapientum namque non ebriorum praecia veniunt. sed ne longius euagemur. Quid sibi vult tanta ferculorum numerositas. quod diuersitate carnum atque saporum delectatione puiuas quasi captiuos tenet. Mone moribus ex nimia saturitate scitant. Quot sunt qui postquam gule voluptatem expleuerint. vomitum coque sustinere molestiam. ut quod turpiter ingesserunt turpiter egerant. Asserunt ministri tui si sapient coram te non plurimas epulas. noli praefinire numerum. quod te regunt et sanitatis et virtutis et maiestatis et temporis et loci praesideratos habeant. Impetoziam domini iulius cesar nisi solene puiuium fuisset tribus voluit ferculis praetentari. Cesar augustus in summo fastigii culmine secundario pane et pisciculis praetentari iubitus erat. Dicit aliquis. quod nero. quod caligula. quod vitellius. Nunc quod praesentatores in modice frequentant. band inficiamur. sed imitatio optimos non pessimos et gloriosos non ilaudatos decet. Rursus aduiciae alie in italia ubi famem calor extinguit. aliter in germania ubi frigus comedendi. prouocat appetitum regulanda est mensa. Neque hoc negamus. At non multum comedere cuiusmodi stomachi rabies. sed varia illum sumere praeciosaque praebemus. Meminisseque te volumus dicti puiuium vocabuli. Non enim ut greci. sic et maiores nostri praepotatores praesentatoresque voluerunt. quasi vini cibique gratia pueniunt. sed puiuia ut simul viueret. Socrates multos praeterea velle viuere dicebat ut ederent et biberent. se autem praefere et edere et bibere ut viueret. Ad quem modum quicunque se limitauerit is praefecto non magnos sumptus in cenis habebit. paucis namque et minimis rebus natura praetenta est. Aristoteles vir clarus et inditatus cum de voluptate gustus atque tactus. id est cibi et veneris disputaret. ab his praeficere sententiam delectationes solas bonis praemones esse cum bestiis assererat. Atque idcirco in pecudum bonis ferarumque numero quasi quos esset his voluptatibus impedit. Ceterum

et rebus alijs p̄deuntes homini t̄m̄. p̄se sunt sicut apud macrobium in satur-
nalib⁹. Eustachij⁹ affirmat. Quis igit⁹ h̄is aliqd̄ humani pudoris voluptatibus
bis duab⁹ coeundi atq; comedēdi gratulet⁹. q̄ p̄munes sunt cum asino ⁊ suc. Sed
de venere adolescentem magis q̄ puer⁹ p̄mone facere oportebit. Interim cum
cenar⁹ sumpt⁹ respiciam⁹. Catonis fino venit in mentē. q̄ cū apud romanū
p̄m in p̄dgalitatem ⁊ in modicos sumpt⁹ inuehere. Qz inq̄t difficile est adve-
nire oīem h̄ic q̄ aures nullas h̄z t̄c.

De pueri imoderati sint in bibendo. ⁊ q̄ turpe est eis vinum appetere.

Erum cum delectatio gustus plerq; nō min⁹ in potu q̄ in cibo detineat
Cauendum est tibi ne vel multib⁹ vel optimib⁹ fias. oēm q̄ inebriem
vitabis. Sit moderata bibitio nō que mentem grauet s̄ q̄ sitim auferat.
Multuz succi in pueris est. lacte sunt ⁊ sanguine pleni. raroq; sitim sentiunt. Ap-
petitoze vini puero nihil turpi⁹ est. Alus vini sicut Galen⁹ ait. romanis olim se-
minis ignotus fuit. Quid pueris ferem⁹ ne pueroz bachari mētes aut vini sur-
gentem ingenij iugulabim⁹ mero. Quis theutonico more in vas vino miscere
aquam. mibi t̄m nulla rōne p̄suasum fuerit fumosum vinum nisi ad castigatum
pueroz mensis apponi debere. Relatum est mibi ex bobemis p̄cerib⁹ quēdam
fuisse q̄ liberos ab infantia suos atq; ab ip̄is in cunabulis solius. Maluitatī aut
reuolū magnis ⁊ crebris haustibus assuefaceret. Sic eñ aiebat. Postq̄ viri fue-
rint multuz biberint. nulli⁹ vini potentia mentem amittūt. Sic fortasse nutri-
tus fuerat. Cirus iunior q̄ cum lacedemonios vt secum societatem inirent bor-
tare. Cor sibi dicebat longe graui⁹ esse q̄ fratri. Nam ⁊ plus meri q̄ ille biberet
⁊ meli⁹ ferret. Stulta ⁊ inanis cautio. ne sis aliq̄ ebrius semp ebrius esse. non
p̄dunt q̄ sic nutriti sunt mētem. cū maxime bibūt. s̄ stultam adherētemq; semp
ebrietatem p̄tinuāt. Non ibi memoria est. nō vinoz ingenij. nō bonaz cupido
artium. nō glorie nō honestat⁹ studium. Atq; ne cū istiusmodi beluis p̄ficiari vi-
deamur. q̄bus int̄ homines locū dare scelus arbitramur. ad platonem trāseam⁹
⁊ quam ille diuinus vir de vini potu sniam tulerit audiam⁹. Hic eñ non passi
baurienda vina s̄ modicis ⁊ honestis int̄ bibēdum remissionibus rescia integrit̄
riq; animos ad instaurāda sobrietatis officia sapien⁹ existimauit. nec diffugen-
das esse oīno vini potatōes. qz nullus p̄tinens. p̄sus aut t̄patus satis fidelit̄ vi-
deri p̄t. cuius vita nō int̄ picula vicioz ⁊ in modis voluptatum illecebris explo-
rata sint. Nam cui libentie ḡeq; omnes p̄uioz incognite sunt. q̄q; illoz oīno
exps sit. si eum forte ad p̄cipiendas has voluptates aut voluntas tulerit. aut ca-
sus indixerit aut necessitas impulerit. mor delinir⁹ ⁊ capi. neq; mentem eius aim⁹
qz p̄sistere necesse est. Munedus est q̄ puer aduersus vinimāliam. nō fuga sic
egyptij faciūt. neq; ingurgitatōe sicut bobemis placuit s̄ animi vigore ⁊ p̄stan-
ti p̄ntia. ⁊ vsus moderatōe t̄patus fiat ⁊ p̄tēs. Atimur aut̄ vino nō nobis vt
dominē. s̄ vt calefacto simul refectozq; animo si qd̄ in eo vel frigide tristicie vel
torpentis verecūdie fuerit diluamus. qd̄ t̄c faciamus. cū modicum ⁊ tolerabi-
le vinum sumim⁹. Sint q̄ p̄uia q̄ te p̄te sunt ⁊ in cibo ⁊ potu castigata. suisq;
regulis limitata. sobria sine luxuria. ne vel anime vel corpis officia p̄pediāt. Nō
sit illic tristicia nec vult⁹ nubil⁹. assit ⁊ aliq̄ risus. Non laudo. Crassum quem se-
mel in vita risisse Cicero scribit. Nam saluatorem nr̄m risisse nunq̄. alter⁹ q̄ bo-
minis officium fuit. Assit in p̄uio grauitas s̄ leticiam nō excludat. Assint vo-
luptates s̄ lasciuia nō inducāt. Assit musica oblectamēta s̄ nihil turpitudinis
asserant.

De corporalibus delitijs p̄pescendis.

Eten⁹ qz corpus adhuc tractam⁹ cultum. succincta platonis snia referen-
da est. Idis tantū indulgeri corpi vult. vt p̄bie misterij p̄stare possit. Qd̄
dictum prudē putam⁹. si reipublice curam sub p̄bie studio volum⁹ p̄e-
neri. Nam q̄ corp⁹ optime curāt. aiam nō q̄ eius fuitio vti v̄z negligūt. nihil ab

bis differunt. q̄ vt organa p̄fectissima possint habere omni studio p̄quirunt. ar-
tem h̄o cui? ḡa p̄parant organa omnino despiciunt. Contra fruandum est. Itaq̄
castigare 7 p̄pescere eius impet? velut inanem q̄dam beluam oporteret. 7 ei?
aduersus animam temerarios mot? rōnis habena cohibere. Pitagoras cum in-
tellerisset ex familiarib? suis q̄dam exq̄sit? vt pinguis fieret indulgere cibarijs
Idic inq̄t non cessat molestiozem sibi carcerem struere. Bneus h̄o Pompei? cui
magis cognitōe fuit. cū aduersa valitudine laboraret. iussit medic? vt turco ve-
sceret. Illum sui frustra q̄siuerunt: Erat em̄ p̄ter anni t̄pus. Cūq̄ ex familiarib? q̄-
dam dixisset fore vt apud Lucillum turdi. quem penes annū integz nuerirent
inueniri possent. Tū ille q̄uis egror?. q̄ inq̄t nisi Lucillus studeret delicijs. vine-
re Pompei? nō posset. ac diuissio medico patu facillimis ac vilib? vsus ē. Illud
solum cibo curandum est. vt necessitas corpi tribuat. vt possit eē laboris paties
Itaq̄ ventri nō ad voluptatem. s̄ ad sustentatōz porrigere optz. Nam q̄ cenas
sp̄ atz coq̄s mēte agitat epulazq̄ ḡa terras mariaq̄ p̄scrutant. miserabili ad-
modum fuitute p̄munt. 7 q̄uissima dñō tributa pendūt. mibi leui? patientes. q̄
q̄ apud inferos penas dant veluti ignem diuidentes 7 cribro aquam ferētes. ac
p̄fossū vas implere anhelātes sicut basili? ait. Querit tñ qd de vestitu ceterisq̄
corpi cultib? sentiam?. absoluam paucl? qd arbitrer faciendū. Tonderi aut ani-
mari vltra q̄ necessitas sit aut miseroz est (testimonio dyogenis) aut iniuriar
itaq̄ occupatū esse in corpi ornatu aut leuis est hoīs aut oīno vani. aut illi? q̄
p̄baz insidiat? xginum matronazq̄ castitati. Obfrandum est supuacue molia-
ris ne plus corpi tribuas q̄ anime p̄modum sit. turpeq̄ regi fuerit p̄ nimiam
corpi curā effeminatū videri. Est aut adhibēda in omni cultu mūdicia. nō odio-
sa nec exq̄sita nimis. s̄ agrestēq̄ fugias 7 inhumanam negligētiam. Itaq̄ deino-
steni 7 hortensio p̄bo datū est. qz vestitu 7 cetero cultu corpi nitido venusto ni-
misq̄ accurato fuisse tradunt. Puero tñ 7 viro regi dignitas h̄da est. Itedum
iactantie ruzorem fugit in auaritie. labat infamiam. q̄ nihil est in p̄ncipante de-
testabilius.

Qz nihil est in terra p̄ciosi? nihil p̄stantius illuminato intellectu.

Isolutis breuiter his que de corpi cura dicenda sensuim? ad institutōz
mentis festinat oīo. In q̄ re p̄suadere volum? nihil esse qd homines in ter-
ra possideant p̄ciosius intellectu. Cetera q̄dem humane vite bona pusilla
sunt atz indigna. q̄ mult? laborib? insectemur. Pulcra nobilitas s̄ alienū bonū.
Preciose diuitie. s̄ fortune possessio. venusta gloria: s̄ inconstans. Forma decēs
s̄ caduca puoz durans tpe. Optanda sanitas s̄ p̄mutationi. p̄sus obnoria. cō-
cupite vires s̄ egritudine aut senectute facile p̄abescūt. Nihil p̄stati? intellectu
7 rōne. Hoc nullus fortune tollet incurfus. nulla calūnia distrabet. Cūq̄ reliq̄
omnia tpe minuant. sciaz 7 rōem senect? auget. Bellum singula trahens atz oīa
ferens. solam doctrinam neq̄t eripe. Megaraz cū demetrius captam solo eq̄sser.
Stilphōne p̄him illic oīm nudū interrogauit. an suoz q̄cūq̄ amississet. Cui stilphōn
baud eīdem inq̄t. bellum em̄ nulla ex v̄tute spolia ducit. Ac socrates cū Borgi-
as p̄contaret. an p̄faz regem felicem eē putaret. Nescio inq̄t q̄ntum v̄tut? beat
7 discipline. Perinde ac hisce nō aut fortune bonis p̄sistat beatitudo. Acci s̄ di-
ctum est 7 mēorie p̄mendato Ladislac rer olim ditissime q̄uis regna tibi maxia
debent? non tñ felix dici poter. nisi v̄tute p̄dit? 7 aīe magis q̄ fortune bonis ha-
būdauer. Regna itaq̄ 7 op̄s nō magis possidentium sunt q̄ cui? scīq̄. s̄ vt in se-
culari ludo nūc huc transeūt nunc referunt illuc. Sola v̄tut? 7 viuēti 7 mortuo
stabilis est 7 firma possessio. Iureq̄ diuitib? solō inq̄t. Et nos nō p̄mutabim? cū
v̄tute diuitias. Tibi q̄ cum diuitie affluāt. curandū est ne v̄tutes desint sine q̄b?
nedum regis s̄ nec viri nomen q̄sq̄ mereat. Sicut byemi necia p̄ serenitatē pare
p̄suevit. ita 7 boni 7 optimi ad senectutē v̄tut? v̄tutū in puericia vindicare dñt

Quis nouit humane vite variabiles casus. Nihil est sub luna fixum nunc diuites homines sunt nunc pauperes. nunc regnant nunc fuiunt. nunc sanitate gaudet nunc egrotant. Nemo scit mane quod vespere vebat. Nemo tam diuinos habuit fauores crastinum sibi ut polliceri possit. Ob quas res Zebese⁹ ut scriptum apud Eutr ipse Cicero refert. sic dicere solitus erat. Nam quod audita a docto meminissim viro futuris mecum promittabatur miserias. aut mortem acerbam aut exilium inestam fugam. aut sepe aliquam in molem meditabar malis: ut siquid iniecta duritas casui foret ne me impatus cura laceraret repens. Sed nulla res est quod aduersus nouercent fortune impet⁹ certum quod probia solamen prebeat. Hinc iunior dyonisi⁹ cum eiectus tyrannide et in exilium actus interrogaret quid sibi plato et probia prouiderent. ut eum redderet animo facileque ferres fortune mutabilitate. Siue igitur aduersum nobis siue secunde res fuerint. ad probiam quod est virtus studium recurrere debemus. cuius potissime reges pueri lamatores existere. Pluria sunt necessaria regi. quod sicut Aristoteli placet lex est quidam aiata. Magnitudo est regni pondus. quod non tamen sui curam rex habere debet ut salus fiat: sed populi quod ut creatam sibi multitudinem recte dirigat per iusticiam in viam salutis et pacis. Scriptum est enim: rex insipiens dissipabit populum. sapiens autem ciuitates vitat. Vere quod Vegetius⁹ inquit. Nullus est quem oporteat vel plura vel meliora scire quam principem. cuius prudentia debet omnibus prodesse subiectis. Ideoque salomon cum tanti ponderis ciuitatem in se sentiret. optionemque habuisset. ut quod vellet a domino postularet. Dabis inquit tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum. et discernere inter bonum et malum. Probi lipus autem in macedone cum alexander filium suum promoueret. iubebat eum ut et aristoteli obsequaretur et probie studeret. et adiecit. Ne multa huiusmodi agas que me penitet egisse.

De probio studio sicut omnibus sic et regibus utile esse dinoscitur.

Admodum tibi iam persuasum esse putamus puero qui regnatur sit necessarium est probandi studium. Probia vero omnium nostrum artium. quam plato bonum. Cicero inuentum vocat absque litteris haud facile percipi potest. Nec te promissum ad diuinum cultum. deinde ad ius hominum quod situm est in genere humani societate tuum ad modestiam animi erudiet. et ab animo tanquam ab oculis caliginem remouebit. ut omnia super prima media et vltima videas. Quis igitur litteris insudare noluerit quam tantum ex his fructus percipiat. in quibus est boni ac mali noticia. quod nobis preterita referant. presentia moderent. futura inducant. Sine litteris diseras ceca es. Nec alieno carere ducatu potest illiteratus princeps. Cumque adulatoribus plene sint regum aule. quis rex principi dixerit. An non producibile est regem litteras nosse. ut in philosophorum libris ipse veritatem sibi videret. Demetrius quippe valerius Ptolomeum regem monebat. ut libros de regno impioque sibi oparet atque plegeret. Quosam amici non audet monere reges. Nec in libris scripta repiunt.

Quo tempore pueri litteris tradi debent.

Quida est igitur summo studio illius opera. si quaesitum olim fuit. quod tempore tradi litteris pueros oportet. An septimum annum non placebat theodosio. quam illa pueri etas et discipline capax et laboris patiens videretur. Idem quod precepit herestobotenes. Sarraptonones atque crisippus quibus et quintilianus assensit. nullum tempus cura vacare voluerit. Prout igitur ab ipsis cunabulis incipiendum ut nutrices etiam non nihil tibi prouiderent. Quod si fieri posset sapientes. Crisippus optauit. ne quid ab illis contagionis probi posset. deteriora namque perniciem haberent. et bona facile mutantur in peius. Namque primo sapientia prodit et elegantia sepe filiis prouit. ut de cornelia graccorum matre plerique scribunt. cuius eloquentia in filiis redundabat. Multum inest facundie sint an rudes. prouidentes an stulte que pueros nutriunt. siue matres sint siue alie quouis. Sed tu nutricis iam euasisti iugum. matrem clarissimam et ultra modum eloquentissimam prout amasisti quam nouisse potuisti. si omittam preterita quod magis culpamque refozmari possunt. ad tempus in quo nunc es veniamus.

Qualibus precipue instrui debent pueri xpiani.

Redim? te instructū esse vt xpianū doceat. oīes scire dñicam. Saluatoris
beate marie & iohis euangelium. symbolum fidei. collectas qz plu-
res. Que sint mortis pctā. q spū sancti dona. q magna pcepta dei. q opa
miscē. que deniq saluāde anime & in celū referēde sit via. psum tibi nō am-
bigim? post hāc vitam repiri aliam. q bonis leta dulcisq. malis amara sit & mo-
lesta. Hoc em nō sacri solum codices. s ipse gētilis qz oñdunt lfe. Socrates em
vt apud ciceronem legim?. duplices eē vias duosq cursus aīaz a corpe excēde-
tium discerebat. Nam q humanis vicis atz flagitijs inqnauiſſent & totis se libi-
dīnib? dedissent. vel in republica violanda fraudes incepiſſent. bis deuium qd-
dam iter esse sedulum a pſilio deoz. q aut integros se castosq seruassent. cētq
in corpib? humanis vitā imitati deoz. bis ad illos a qb? cēt pfecti reditū facile
patere. Quid nos dicem? qb? euāgelia p̄dicata sunt. Et q saluatoris incarnatōz
tot miraculis pfirmataz scire magis q credere videri possum? Nos qdem si re-
cte sapim?. hāc humanam vitam nihil eē arbitramur. nec bonū qdē existimādū
esse censebim? qd ad vitam alteram nō supeditat vtilitatē. Non itaq dignitatē
nō amplitudinē maior. nō corpis vires. nō formam. nō magnitudinē. nō a cū-
ctis hoib? habitos honores. nō ipm impium. nō qd dīci pōt in hac vita excel-
lens. s vltra pcedere spes nre debebūt. & ad alteri? vite ppatōez cuncta mōiri.
Que aut illa sit vita aut q pacto illa viuāt. plus negotij eēt oñdere q nos impn-
tia suscepim?. Maiores etiam auditores q ipse sis ad p̄cipiēdum res ipa reqrit
S; hoc solū dixisse sufficiat. si qz oēm post creatos hoies felicitatem mēte p̄cipi-
at. simulq in vñ pgerat vniuersum. quaz qdem ptem illoz bonoz adeqre ppe-
riat. s illi? vite bona oia humana simul collecta. magis abesse q vniūbram & som-
nū a veris reb?. Ad hāc porro vitam sacri ducūt smones p occulta nos erudiē-
tes. ad qz p̄fundū sensum dñi tibi p̄eratē venire nō l3. nō est ab re vt in alijs do-
ctoꝝ tñ viroz libris crudiāris. Est em & poetis sicut basil? ait actorib? & scripto-
rib? ceter? & oib? hoib? inherēdum. vñ nobis ad ingenij exēratōz aliq sit vtili-
tas accessura. Sic deū p̄cet et oēs colēdum lfe clāmāt. Huic te p̄mū dabis cō-
mēdabiqz. h tu? est auctor. tuus p̄. tu? dñs. huic oia debes. Cūqz oēs hoies do-
referre grās debeant. tu illi maxime regnari & vire teneris. cui? munere factum
ē vt rex nascereris. poteras virus ex plebe aut vn? ex rure nasci. S; inscrutabile
dei iudiciū in sublimi te solio collocauit. Nō efferri debes. nō tumescere. nō su-
pbire. qd tibi datum est. alteri dari potuit. Quanto maior es natu. tanto debes
te humil? gerere. subijcere collum regi vni. incesse diuinis officijs. Nam cui diui-
nus cult? est cordi. facile reliq famulant. Primū querite regnū dei septura dicit. &
post h omnia adijciēt vobis. Romani quis gentiles erant omnia post religio-
nem ponenda duxerūt. etiam in qbus summe maiestatis sp̄ici de? voluerūt. nec
dubitauerūt sacris impia vire. ita se humanaz rex futura regimina exntia. si di-
uina subessent bñ atz pstant fuissent famulata. Quid nos veri dei noticiā hñtes
facere dedem? Caue ne tibi religionē putes esse subiectaz quis maximi pncipis
nomine gaudeas. Non dñs s fili? ecclie. sacerdotis impio in bis que dicta sunt dei
subiectes. Theodosi? cesar quis potētissim? eēt & romanum gubernaret impū
Ambrosio tamen Mediolan. ecclie p̄sulatum tenenti collum subiecit. imperatā
q penitentiam pegit humiliter. Constantinus autem maximam sacerdotio re-
uerentiam exhibuit. Iudiciū sup episcopis in concilio niceno ferre non voluit
asserens deos ab hominib? nō esse iudicandos. Nec mīz. At em in epistola sua
Clemens. qui beato Petro in apostolatu successit. Omnes pncipes terre & cū-
ctos homines sacerdotibus obedire. aut capita submittere debere. eos aut a so-
lo dño iudicandos: q sui sunt & nō alteri?. Et quis est qui alterius indicet suum.
Nā si ista non patiuntur homines. nec deus deozum & dominus dominantium
hec vllatenus patietur. Sic sanctissimus ille p̄sul beatus Petrus eterne vite.

clauiger p̄dicasse memorat. Tu g̃ p̄s̄os q̃ t̄l̄ ministri sunt honorabis. non
sines opprimi. nō grauari. nō affici q̃busuis iniurijs. Nec dices inept? sacertos ē.
indign? imundus. nihil ad te iudices bz. nō erit inultum qd̃ p̄miserit scelus. Tu
dignitatem ⁊ sacramētum veneraberis. nec audies vīculos enor̄ meq; iuuenes
q̃ tibi p̄ adulatōz secus nitunt̄ p̄suadere.

Cum q̃bus expedit pueros p̄uersari.

Ecce hic loc? ut q̃les tibi iuuenes p̄uicere ministrareq; pueros iusta rō
ne velum? palam fiat. Et hinc em̄ pōt vtilitas dominib; redū dare. Sine
ergo q̃ tibi assistunt morib; instituti. nullum sit in eis vicium. non vtant̄
vocius deprauatis. facile em̄ imitandis turpibus ac prauis omnes sum? Et in
puerbio dr̄. Si claudus vicinus habitaueris ⁊ ip̄e nōnunq; claudicabis. Multū
est in teneris p̄uiscere sicut virgilius ait. Caueant aut̄ p̄ceptores tui. ne q̃s tibi
atolefcens assentator adbereat. Est em̄ pestifer genus hominum q̃ laudat que-
cūq; audiūt laudari. ⁊ rursus cum vitupante vitupant. negant si q̃s negat. ⁊ af-
firmant nisi audiunt affirmantem. atz vt polipus ad sp̄m subiecti soli colorem
mutat. ita ⁊ isti ad voluptatem audientium s̄riam variant. pati ⁊ aduersus iusti-
ciam ⁊ aduersus deum testificari. si placitū esse putarint audiet̄. Abigat ex tuis
edib; h̄ pestis. Sint veraces tecum pueri verecūdi. pudici. modesti. cultores ⁊ sa-
nitatis. non ficti. non fallaces. non p̄tinaces. non vinolenti. nō crapulosi. nō in-
iuri. Ex his q̃dam hungaricum q̃daz patrium q̃dam bohemicum. omnes autē
latinum f̄monem nozunt. vicissimq; obloquāt. Sic absq; labore ⁊ q̃si p̄ ludum h̄
omnia p̄disces ydiomata. ⁊ alloq; tuos subditos p̄ teip̄m poteris. Nihil est q̃ suo
p̄ncipi fauorem p̄li conciliet q̃ ḡa f̄monis. Et indignus quodammodo regno
videt̄. q̃ p̄querentes aut aliqd̃ expostulantes regnicolas non intelligit. Quo tuo
materno maximi cordis regi tantum. p̄fuit liguas nosse p̄plures. q̃ntum p̄i tuo
nocuit ignorasse. Metridatem q̃ regnauit in ponto. q̃s non p̄mendabit q̃ vigit
ti duab; gentib; q̃bz ip̄auit absq; interp̄te loquebat̄. Nec ego te plus australib;
p̄lis affectum q̃ bohemis hungaricq; voluerim. Tui sunt omnes eq̃li studio di-
rigendi. indignam rem agit teste platone. q̃ vnā p̄tem reipublice sic curat. vt
alteram deserat. Que res maxime sepe calamitatis causa p̄ncipib; fuit. Atz rō h̄
potissima est q̃ nobilissimam ytalie puinciam subtraxit impio. Quia p̄tenti pa-
trio solo reges theutbonici nimisq; suis affecti laribus ytalie regimē neglexit.
Regna non min? amor q̃ ferrum tuet̄. s̄ amari q̃ non amat impossibile fuerit.
amoris autē p̄ciator ligue p̄mercium. Tibi g̃ cum p̄ etatem lz intētum est vt au-
dire p̄ te subditos intelligere ⁊ affari possis. Contingūt sepi? aliqua. q̃ tibi soli re-
ferre subditi velint. nec interp̄ti p̄fidunt. Princeps insup q̃ p̄ alium sp̄ loquit̄ ni-
hil recti magis q̃ regis nomen meret̄. Mulieri vt bomer? inqt̄ taciturnitas de-
cus affert at non itam viro.

Quibus modis f̄monis vsus in pueris formari debeat.

Hinc qz de f̄mone incidit f̄mo. Quib; modis in puero f̄monis vsus for-
mari debeat dicēdum existimam? vt cum virilem togam induerit. non so-
lum loq; s̄ ornate loq; prudensq; valeat. q̃ regi negligendum nemo puta-
uit. maxima nāq; p̄conia sibi opant. q̃ loquēto ceteros supant. atz h̄ vna res fuit
q̃ vixem est quīs imbellem pugnaci p̄fecit aiaci. Achilles nāq; postq̃ infempe
est arma nō forte brachium s̄ florida ligna tulit. Naudigit recte Ciceronis illud
nōnulli carpūt. Cedant arma toge. Concedant laurea ligue. naz vt idem cicero
dicat. Cum idcirco boies a bestiis differāt q̃ aliq̃ p̄nt. q̃ demū laude dign? est. q̃ ut
ea re ceteros supāt. in q̃ boies bestias antecellat. At vos ligue quīs erudite ser-
monē magis q̃ cariturni p̄ncipia morē pbam? nō tñ impeditatū puez loq;
p̄medam? Qd̃ em̄ in cōsulto ac temerarie dictū factumue fuerit id pulcr̄ eē ne-
q̃t. Inp̄cogitati f̄mones nedū pueroz s̄ viroz q̃z plurima leuitate atz in curia
reuerſi sunt. Considerata vō p̄meditatio oronem vagari nō sinit. Quid dicaz de

pueris. qñ illustres oratores. Pericles et demosthenes se alloqui pplm recusarunt
qz impatos se esse dicebant. Si qñs vñ ex tpe suat dicere. extreme cām garrulita
tis instituit. Nolo tibi nimiam pueri fimonis patere licentiam. Magne sapien
tie tempestiuum silentium est. Nonnunq̃ fimone pstanti? plures dixisse q̃z tacu
isse penituit. Qd silentio retentum est effert facile. qd semel edideris. reuocari
nullo mō pōt. Nam semel emissum teste flacco volat irrevocabile vbum. Quid
s̃ dicem? cum et silentij et orōnis magna utilitas sit. tenere te medium volumus.
neqz tacere sp̃ neqz loq̃ sp̃. Non exigim? pitagoreum id quinquēnale silentium.
neqz terfatis loq̃citatem. linguam dicebant veteres debere non esse liberam nec
vagantem. s̃ vinculis de pectore imo et de corde aptis moueri et q̃si gubernari. nam
q̃ sunt faciles leues et importuni locutores. boz orōnem bñ existimatu est in ore
nasci nō in pectore. Aliquem s̃ homoz? sapienti facundia p̃ditum vocem mittere
ait non ex ore s̃ ex pectore. Mempe vboz cohercende petulantie vallum positū
est dentium. vt loq̃ndi temeritas nō cordis tñ custodia cobibeat. s̃ et q̃busdam
q̃si excubijs in ore positis sepiat. Cauendum est ne obijci possit id epicuramij. Cū
Loqui nesciret tacere nō potuit. aut salustianum. Loqr inq̃t magis q̃ facidus.
Opus est vt loq̃ndi vires radices agant. tum cū t̃pus aduocari sandi libertas
det. Nimiā taciturnitas loq̃ndi facultatem adimit. Sicut em̃ q̃ longo tpe pie
cti in vinculis fuerint. si posteri? soluant. ob vinculoz p̃suetudinē nequeunt am
bulare. ita q̃ fimonē diuti? astrinxerit. si qñ loq̃ndū ex p̃prouiso fuerit et mutelcūt
Et aut recte formare fimonē possis. qd attinet puero nō nilil dicendū est. For
māda est in p̃mis vox ne feminea exilitate frangat. neue similis tremat. aut nimī
um boet. exp̃ssa sint verba. suisqz lris totis enūciat. nō ex citant extreme syllabe
nō audiat vox in faucib? atz expedita sit lingua et os. absoluti? exp̃ssiorqz sermo.
Nomina qdam p̃ceptores tui vsusqz offerent tibi affectate difficultatis ex plu
rib? et asprime coeuntib? in se syllabis p̃catheatos. et veluti p̃fragosos q̃ citissi
me vt vuluas atz puincias. Nam et demosthenes cū lingue tardioris eet. accepit
in ore lapillis solus sibi p̃nuiciabat orōnes. q̃bus emissis facillime ac expolite de
mum in senatu p̃cionabat.

Quales orōnes quos ornatus pueri scire dñt. et q̃ turpiloquia caueāt que so
lent bonos corrumpere mores.

Is postq̃ p̃ceptis instituit? fueris equales tuos orōnis ornatu grauita
teqz supare ptendas. victor cuadas tum in hoc tum in omni laudabili ex
ercitio. tolebis vinci. vicere gaudebis. Licet em̃ ip̃a vicij sit ambitio. fre
quenter tamen causa s̃tutum fuit. et ille nimiz p̃mendandus est puer quē laus
excitat. q̃ vict? flet. quem gloria iuuat. Absit aut in omni fimone turpitude. qm̃
actōis vmbra. vt ait democrit? extat orō. Corrupūt atz bonos mores testante
aplo p̃fabulatoēs male. Qd ex merāto p̃ceptū hieronim? astruit. Et qm̃ plerūqz
fmones q̃ festiuitatē bñt. latē aliqd admittēt mali. vt venena melle p̃mixta bi
bant. in omni turpiloquio imitādus est vlixes. q̃ seras affixit aurib?. ne sirenaz
cant? exaudiret. Absit in colloq̃nto facilitas. in obuios p̃pellēdo suauitas. in rñdē
do benignitas. Nam graues in colloq̃ntib? mores digna in se odia s̃bunt. Tib
sit in ptentib? p̃tinacia. vincat p̃rudētia. obtineant rōnes. nō solum vincere. s̃
forte vinci speciosum est. Tenēda ē euripedis sententia. q̃ duob? colloq̃ntib?. cum al
ter fuerit. eum longe sapiētiorē affirmat q̃ verba frenat. Absit in oib? vbis iniu
ria. Nam mētiri seruire vicij est. et a cūctis mōlib? odio infectandū. Quantoqz
dignior est q̃ mētif. tanto scelus est de testabili. Omne em̃ vicij iuuenalis inq̃t
tanto p̃stanti? in se crimēbz. q̃nto maior q̃ peccat bñ. Sit insup sermo tuus neqz
humilis neqz dep̃ssus nimis neqz tumidus aut arrogas. Que timet orō inciuil
est. q̃ tenuis ē nusqz mouet. quē admodū corp? nō solū incolume: verū etiā bone
habitudinis ēē op̃ez. Ita et orōnem nō inō nō egram. s̃ etiam robustā ēē puenit
Maiores sunt h̃ q̃ possis cape. patebit tñ et bis suū t̃pus. Atz hac sermōnis māz.

quam natura ministrat grāmatica dirigit. acuet dyalectica. Rethorica illustrabit
pbia pdiet atqz pficiet. qbus de reb? suo loco dicet.

Et memoriam puer exerceat.

T cum loquendi facultas cui? vba z sine laudent absqz ope mēorie esse n̄
possit. op? est vt mēoriaz puer exerceat. hoc ingenij signum in pueris ē tri-
plicemqz virtutem habet. sine labore pcipit fideliter retinet z facile imi-
tat. Huius dieb? singulis est pmitteudus siue sint versus siue sententie graues ex
illustrib? auctorib?. Memoria nanqz penu scientie dicit ac discipline z in fabu-
lis musaz n̄r appellat. qz gignit z nutrit. hanc tu in vtraqz pte iuuabis siue na-
tura memoz siue obliuiofus fueris. Aut em̄ roborabis habūdantiam aut supple-
bis defectū ac vñb? pbeis b: siodi. Sic em̄ ait Paruula si tēptes supradixisse pu-
illis. Idqz frequē pagas grādis cumulat aceru?.

Hic p̄mendat exercitium grāmaticae artis.

Alia vō grāmatica doctrine cuiusuis ostium eē vñoscit. ac plus in recessu
bz q̄ in fronte. p̄mittit. despatqz videri pōt. nisi ab ephebis puerisqz p̄ci-
piat. admonere te paucis volum? ne hanc p̄temnas artem. q̄si regio cul-
mine minus dignam. Nihil em̄ ex grāmatica nocet. nisi qd̄ supuacuum est. Cui?
marinos viros p̄stat fuisse studiosissimos. Q̄ndit hoc in eplis ad filium script?
Marcus tuli? orator. idēqz p̄sul z patrietutor? Iuli? cesar summ? impator. adeo
biligēs hui? artis fuit. vt emēdatissimos sc̄pserit de analogia libros. August? qz
octavian? q̄p̄it? grāmaticae fuerit in eplis ad ip̄m cesarem scriptis manifestat. q̄
teste q̄ntiliano emendat? dici calidum q̄ caldum mauult. nō qz id nō sit latinū:
s̄ qz sit odiosum. Non s̄ pudeat te discere qd̄ maximi orbis p̄ncipes magno nā-
disi studio curauerūt. Dixeram? supra doctrinam regib? nēciāz esse. q̄ si par? mi-
bi habes fidei: regius p̄p̄ba te p̄moneat. Et nūc reges intelligite p̄cipit ille. eru-
dimini q̄ iudicatis terram. Quō erudiri z disciplinam discere poteris nisi toti?
eruditōis initium z fundamentū accepis qd̄ est grāmatica. S̄z dedisti tu hacte-
nus huic opam arti. nec inuit? p̄ceptoris tui monitis auscultasti. non tñ adhuc
p̄fect? grāmatic? euasisti. p̄gis em̄ adhuc discere p̄fecti? q̄b? ex reb? decreuimus
tibi nonnulla de grāmatica scribere. nō qz velim? ipse te grāmaticaz docere: s̄ bre-
uiter ip̄os fontes oñdem? ex quoz potueri grāmatici fiunt. ad quos vt tui p̄-
ceptores te ducant tanto magis optamus. quanto id magis tibi conducibilis
arbitramur.

Qz grāmatica habet tres ptes p̄ncipales.

Grāmatica sicut q̄ntilian? ait in latinum translata lraturam designat.
habetqz ptes tres recte loquendi scientiam. poeticam z alioz auctozum
enarrationē. scribendiqz rōes. Dctingam? ex bis aliquid quod tibi audi-
re sit vtile z nobis dicere non indelectabile. Prima ps est recte loquendi sciētia.
Rectam locutōem hoc ideo accipim? loco. que verbis aptis z rite p̄iunctis enū-
ciat q̄uis alis viciosa z p̄car minusqz iusta fuerit. Si s̄ grāmaticae recteqz loq̄
volumus. noscendus est verbor? vsus. Aliqua n̄ra sunt. aliqua pegrina. aliqua
simplicia. aliq̄ p̄posita. aliqua p̄pria. aliq̄ translata. aliq̄ vsitata. aliq̄ fira. atz in
bis tota vis recte loquendi p̄sistit. vt bis apte p̄positaqz vtamur. Nostra dicūt
omnia que ab ytalicis inuenta sunt. vt amor lectio scriptio. pegrina ex oib? p̄pe-
gentib? recepta repiunt. vt a gallis. Reda ab hispanis gurgi q̄ vulgo stolidi re-
putant. Et theutonicis. marchio. Infinita vō ex grecis. vñ roman? hmo vt plu-
rimū vsus est. Et in vñbis q̄dem grecis vtēdum est declinatiōe latina q̄usqz patif
p̄cor. vt plato palemo. nō platon palemonqz dicat. qz rectus in on latin? exire n̄
p̄suevit. Non tñ admodum absurde greca quoqz declinatiō nonnunq̄ recipit z
p̄sertim in carmine. vt apud Virgilium. Audiat hoc tantum vel qui venit ecce
palemon. Et nobis idem alcbimēdon duo pocula fecit. Et oꝝp̄bea q̄e in medio

posuit et pbellida amo ante alias. et aulay in medio libabant pocula bacchi. Nec
patiebant antiqui in as greca nomina masculina finiri per rectum. ideoque apud
plerosque reperitur. Enea peleas. Anchisa. hermogoras at modo vicini esset nisi peleas ene
as anchises hermogoras diceret. ut iam latinum dedinatio greca usum obtinuerit
Simplicia verba sunt amo lego. perterritus et bis similia. Composita vero ut adamo
plego improbus perterritus. sunt quodammodo compositi aliqui ex duobus. ut perterritus ex per et terri
tus. aliqui ex tribus ut impterritus. ab in per et territus. Putat quodammodo Cicero Lapides ex eo
fieri quod est cape si vis. Et sunt quodammodo lapidalia interpretantur. Ludere per caput. Zugunt autem
verba ex duobus latinis integris ut supfui et subfui. quis ex integro an composita sunt
queri possit. aut ex integro et corrupto. ut maliuolus. Aut ex corrupto et integro
ut noctiuagus. Aut ex duobus corruptis. ut pedissequus. Aut ex nro et pegrino ut
biduum. Aut ex duobus ut antichato. Aut ex duobus pegrinis ut epihedra et antiphe.
Epi greca compositio est. Rede gallicum vehiculum neque grecum inde neque gallicus
dixit epihedrum. Romani suum ex alieno utroque fecerunt. propria vero verba illa dicuntur.
que illud fuerant ad quod primum denominata sunt. ut flumen quodammodo aquarum multitudinis
fuit semper. Torrens quod inundat de tumescit siccitate deficit. Atque in his cognoscere
vis recteque locandis non parua diligentia opus est. ut edem per templo dei. per domo
magni viri. non econtra dicam. Aut laborem per dolorem aut dolorem per laborem
ponam. Translata vero dicuntur que alium natura intellectum. alium loco prebent
veluti gema. finem naturam preciosum lapillum significat. ex loco translata in locum
significare guttam potest. quam vitis putata mittere solet. seu pullulatem primo ve
ris per ramusculum. Transferret autem verbum ex loco in quod primum fuit. in alium in quod
aut proprium deest aut translatum. per proprio melius esse videtur. Compellitque nos verba
transferre aut necessitas. aut utilitas. Necessitas ut iam de gemma diximus. Nec
enim nomen aliud habuit rusticus. quod se monstrantem primo ramusculum siue guttam
liquoris exinde manantem appellaret. Necessitate quodammodo durus hominem dicimus atque asper.
quod non habemus proprium quodammodo deus his effectibus vocabulum. utilitas bifariam diuisi
dit. quod vel significati vel ornati. quod propriis translatis utimur. Significati dum di
cimus boiem incensum ira. aut inflammatum cupiditate aut errore lapsum. Fratrum
enim et cupidum et errantem proprii licuit sibi minime significati. Ornati causa multa
interponi translata solent. ut lumen orionis. generis claritatem. orionum pcellas clo
quentie fulgura. Modicus tamen atque opportunus translationis usus illustrat orionem.
frequens autem et nimis obscurat et tedio complet. Continuum vero in allegoria erit atque
enigmata. Nec parum iudicij necessarium est. ut que continua que vel deformis
translatio sic cognoscatur. Donesta profecto mihi atque iocunda diuisi Augustini trans
latio videtur. dum in sermone innocetum inquit. Qui vero dicuntur martyrum flores. quod in
medio frigore infidelitatis exortos. velut primas erumpentis ecclesie gemas quodammodo
persecutionis prunis decorit Cicero castratam morte. Affricani rempublicam inepte
dicta existimant. Quid si illi audisset quodammodo peritiam ait monetare verba. quod voces emu
lari nfas conat. Alitata sunt verba que diuini terunt versus. et bis tuti uti possumus
Cicero dicit que primo dura fuerunt versus molliri nec tunc suo satis audacter verbanum
dicebant. nec viuo Quintiliano practica atque hodie trita sunt quodammodo antiqua vel sancta
valium vel gebenas dixisset. si ista nobis lectio euangelica tradidit. Hinc id oratij
verum reddidit. Multa renascuntur quodammodo iam cecidere caduntque. que nunc sunt in honore
vocabula si volet versus. Quodammodo penes arbitrium est et ius et norma loquendi. Ficta
vocabula sunt quodammodo sibi quodammodo nouis fingit ut apud oratium. inimicat verbes. hoc est ini
micitias facit. Idem quodammodo verbum fingere vel alio loco. volucrisque fati tardauit alas hoc
est distulit. Serui autem quodammodo verbum olim sacerdotes amasculari fuisse moris
ut amplius coire non possent. verbum est ex masculino fictum. si non igitur omnibus verba fin
gere. verba noua. Quod enim ait staccus licuit semperque licebit signatum pretere nota. produ
cere nomen. ut silue folijs patronos mutant in annos prima cadunt ista verborum verum et
terit versus. Et iuuenum ritu floret modo nata vigetque. ad eos referendum est. quod iam

oratio atq; scribendo magnū sibi nomē fecerūt. Sicut tiberētius qui primū dixit
obsequiū et car' mūeror' inessalia atq; mirabilū excogitator. Aug'. Qui medio
eri sunt ingenio pō inuenire vocabula s' inuētis vti debet. In oibus autē vbi
sue noua sūt siue antiq; siue nra siue aliena siue p'pria siue translata: null' honor
fuerit nullaq; laus nisi bene reb' accommodet. Licet duo sūt tantūde significācia
eo vti p'stat qd meli' sonat vt facili' in te ligat vt beatitudinē q; pot' dicas.

De variatione dictionū et declinatione tēporū et casuum.

Signita vō natura vborū diminutiones declinationes deriuatiōesq; p'no
scere oportebit. Memineris scabellū ex scamno: vinū ex villo. ex puo pu
sillū. Ex pinna qd est acutū bipennē q' securis est vtrinq; habēs aciem.
At ex recto q' bos est fieri bouē et a lauādo fieri lotū atq; illotū. variant nāq; plu
rimū dictiones et in casib' et t'pibus et in numeris et in modis. vt beetradita sunt
apud grāmaticos admodū diffuse. Nec p'positio p'icta verbis s' eundē rema
nere patit' sonū vt cadat exadit: calcat exculcat testimonio sūt: fuerūt q' pepegi ex
vbo pascisco: tescēdere putauerūt qd mīme verū est. Pascisco: nāq; p'terito t'pe
pact' sum ex se format. nō pepegi qd q'ntilian' ab eo affirmat. p'ficiat qd est paco
Inuētū est em̄ in duo decim tabulis pascit: cuius est simile cadunt. at hoc ex ca
do sumit: sic q' p'acūt dixerūt ex paco. Cado cecidi p'teritū bz. paco pepegi. Ad b
adq'ceda sūt genera ne masculinū dixeris qd femininū sit aut neutrum aut eodē.
Post bec qd maius est p'neriones vborū et nominū quo pacto fieri debeāt. Scie
dū est vt apte p'nomina p'icipiaq; locant. nec aduerbia p'positiones interiectio
nesq; negligant. Lanendūq; totis animi viribus erit. vt in oi verborū p'nuucia
tione barbarisui feditas absit.

Barbarismus cōmittit' in cōmixtione idiomatū.

Arbarismus qdē ex multi plici manat fonte. Ex gente vt si latina in ora
tione vocabulū asrum vel byspanū vel theutonicū miscas. quod non sit
vsu latinum. Ex natura vt si insolenter minaciter ac crudeliter loquaris
barbare nāq; dixisse videberis ex alteratione dictionū vt si detrabas vel addas
vel varias syllabas vel s'ras aut de loco suo transcentes. vt tanga placentinus q'
percula pro gula dicebat. duplicis ab hortensio barbarismi notatus vicio. Hoc
tū apd scriptores carminū aut veniā sepi' aut laudē meret. vt virgil'. Nec spes
libra q' erat nec cura peculi p'peculi. Et alibi. Cingite frōte comas et pocula por
gite dextr'. prior gite tāq; prior gite dixit. Et iuuenalis adq'cēs syllabā de nere ne
sic ait. Quales sunt epulas ipsū glutisse patamus induperatorē: p' imperatorē
metri mensura deposcit. Quedam sunt verba que si proferantur singula viciosa
sunt. iuncta vō sine reprehensione dicuntur. Nam et dua et tre et pondo barbare
sapiunt. Et duapondo et trepondo recte dici. Quintilianus affirmat. Nec bar
barari minus absuerit si que longa est syllaba breuiter pronunciaueris: aut cor
ptam produxeris quod poetis ali' quando p'missum est. vt italiam fato profugus
lauinaq; venit. Virgilius enim italie primam syllabam que breuis est vbiq; pro
ductam facit.

Qualiter et quādo cōmittit' viciū soleocismi.

Soleocismi quoq; viciū multifariā cōmittimus vt cū suū rei nō reddet
genus: vt si hunc arborē dixeris quod femininū est. Corticē tamē et amia
rū possum' et amaram dicere cum sit vtriusq; virgilius auctor: si verbo vt
participio vel prepositioni nō reddet suus casus soleocismus adest: si vñ ad te
vocans venite dicas. aut si plures a te dimittens ita loquaris abi: aut si dicenti
quē video ita accurris. aut reus eris soleocismi si magnū peculiolū aut grandem
te dixeris equulū possidere q'uis improprie loqueris nō tū cōmittis soleocismū.
an et aut cōiunctiones sunt: si tamen requiras. hic aut ille fuerit in viciū cadis:
Nec minus peccabis si pro illud ne feceris nō feceris dicas. Quia licet ne et non
aduerbia sunt: alterū tamē negandi alterum vocandi est. In sacra tū scriptura

bb

reperit est. *Nō furtū feceris cū furtū fieri prohibet. sed ibi quoq; vt in poetis multa licenter q; signata magis dicunt. Quedā sunt que singulariter dicitur at efferunt. quedā pluraliter tm. Quedā per paucos casus dici volunt. cōmutata nō soleo cōfini habent. Nec em̄ nēx mibi instat dicere licet: neq; nōrtes imminēt q̄uis 2 boc aliqñ pmittat si referat ad plures. Mā vn' vnā tm mōi mōrē pōt. Nec paterno mani sacra factio dicendū est. sed paternis manib'. Dabēt autem nō nulla soleo cōfini faciē nectn̄ viciōsa sunt. vt tragedia thiciles. Ludi floralia 2 megalensia stemata: bec nominant frequētiora quidē apud poetās: s̄ oratorib' quoq; pmissa sūt 2 nomina sepm̄ina quib' marces vtunt 2 neutra quib' femine vt sillā: catilina: iugurta: messālia: galba: dolobella: agrippa: glicerii: doctū: phi: loctū: eustochiū. Nec viciū habent. In quibus omnib' si quis viciō carere vult quatuor em̄ noscere oportebit. Rationē: vetustatē: auctoritatē: cōsuetudinē de ratione primū est transigendū 2c.*

De analogia 2 etymologia.

Etione que de grāmatica pōt analogia pstat aut etymologia. Ex bis tñ nō tantū ratio q; exemplū valet: quia cōsuetudini seruiūt: ob quā rem incepti sunt qui pertinaciter deriuationib' aut similitudinibus magis herēt q; cōsuetudini. vt qui audaciter dicere volūt: non audacter 2 conire non coire. 2 frugal: s̄ nō frugil: oēs oratores aliud sequant. Analogia ex latini greco in latinū trāslata: pportio nū cupat: pōtq; dici similitū rō. Hui' vis est vt illud qd dubiū est. ad aliqd simile referam' de quo nō querit vt incerta certis pben' vt si quera mus. finis femininū sit: an masculinū. simile illi sit panis. si dubiū est domu' dicen dū sit an hac domo: similia sint anus manus. Si fare cupias an ferueo. es. sit media syllaba longa vel breui. Erit illi similia padeo spondeo pendeo q̄ spōdere padeo pendē facit: mediāq; pductā retinet. S; multa est in his deceptio. Repertū est apud lucillū feruit aqua 2 feruet nūc ad oia vt sit feruio. is. it. Virgilius quoq; feruere litora late: media correpta dixit. Nos etiā in domo fuim': nō i domu dicere solemus. Lupus 2 lepos nō min' cōformia sunt q; panis 2 funis: lep' tamē epichenū. lupus masculinū est q̄uis barro lupum femineā dixerit. Enniū secutus 2 fabium pictorem.

De etymologia que verborū requirit originē.

Etymologia que verborū exquirat originē multā habet eruditionē. Hāc aliq notitionē appellauerūt. aliq veriloquiū: sed qui vni potius intuiti sūt originationē vocitaret. Eius exinde marcus teliū in se posuit tamen se esse hominē frugi probare voluit. nō qz esset abstīnēs. Mā id quidē mentiri non poterat. s̄ quia vtilis multis id est fructuosus vnde sit dicta frugalitas. Huius etymologie quidā nimis studiosi verba paululū declinata varie 2 multipliciter aut correptis: aut productis: aut abiectis: aut detractis: aut mutatis de loco lris vel syllabis ad suū vsum reducere canant. Ita vt in paruis ingenijs a fedissima vsq; ad ludibria dilabant. vt sunt qui boiem ppterea appellari putāt. quia sit bu mo natus: itaq; pri' nī mortales ante nomē imposuerint terre q; sibi. Licet em̄ ge nesis testimonio aride nomē deus indiderit: nō tñ humū appellauit s̄ humi voca bulū postea natū ē. Alij verba quasi ab aere verberato 2 stellā quasi luminis stil lam. Et celibes veluti celites: qz grauissimo vacent onere: 2 wiennā quasi bian nam dici stultissima ratione iudicat qz duobus annis iulij cesaris obsidionē per tulerit. Cū viuēte iulio nondū cōdita fuerit: 2 in eius initio non wienna: s̄ flauia nū appellaret. Sed cui nō venia dabit qñ teste quintiliano magnus varro de ceptus est. Is em̄ agrū ppterea dictū putat qz in eo aliquid agat. Et graculos qz gradatim volant. Quintilianus aut alterū ex greco duct: alterū ex vocibus suis denominari cōfirmat. Nec desunt qui ppterea merulā dici censent. qz sola volat quasi mera volans. Sed nō est in omnibus originationib' auscultandū nisi fue rint ab illustrib' oratorib' approbate: vel manifestaz deriuationē presetulcrunt.

ut consula cōsulēdo vel adiudicādo. Māz hoc cōsulere vete res vocauerūt. An
de est illud rogat ut boni cōsulas idē boni iudices. Nec te lateat et bimologiam
ut predictū est seruire cōsuetudini. Māz triquatā siciliā nō triquadriā. Et me
ridiē nō medidiē dicimus. vetusta verba maiestas quedā ut ita dixerim religio
se cōmēdat. Māz que sunt a vetustate repetita nō solū magnos assertores habēt
sed etiā auctoritatē orationi nō sine delectatione: cūz auctoritatē antiq̃taq̃
habeāt. z qz intermissa sunt gratiā nouitati similiter pariūt. Sed opus est qz cre
bra sunt nec manifesta. qz nihil odiosius affectione nec vtiqz ab vltimis z oblite
ratis repetita temporibus. Meminisse oportet fauorim phi. qui ut est dictum
apud agellū denotibus adolescenti verborū cupidissimū plerasqz voces nimis
prestat z ignotissimas in quottidianis cōmunibz sermonibz exprimentī. En
nius inquit z fabrizius z comentan? antiquissimi nostri z his antiquiores boza
cius. Trigimera z plane z dilucide cū suis fabulati sunt. Neqz arumcorū aut sic
canorū qz prius coluisse italiā dicunt quicqz dictasse pegrini reperim? sed etiā sue
verbis locuti sūt. Tu autē pūde ac cū matre euandri nūc loquere sermone ad huc
in multis annis iam desito vteris. qz scire atqz intelligere neminē vis qz dicas. Māz
ne homo inepte ut qd vis cōsequaris abunde taceres. Sed antiquitatē tibi pla
cere ais qz honesta z pulchra z sobria z casta sit. Quēz moribus pteritis. Loqz
re verbis presentibus. Ad id quoqz a Cesare excellētis ingenij ac prudētie vi
ro in primo de analogia libro scriptū est. Habe seipm in memoria atqz in pectore
ut tāqz scopulū sic fugias inaudicū atqz insolens verbū. Adhibenda est igit mo
deratio ne vel nimia sint vel nimis obscura vel omnino refutata que a vetustate
verba reperiunt. Quis em̃ nūc nox pro nocte: aut ym pro eū diceret: at hec hūc
duodecim tabule sic em̃ illic scriptū fuit. Si nox factū furtum fuit: si ym siue oc
ciderit iure cesus esto.

Quos auctores imitari licet z a quibus est auctoritas requirenda.

Auctoritas ab oratoribus vel hystoricis peti solet. Nec min? a poetis qn
non magis hoc qz illud modulatio metri deponat. Qualia sunt immo de
stirpe recisum z acerē quo congestere palumbes. Et silice in nuda ex qui
bus scimus stirpem masculini generis. Et palūbem z silicem feminini esse: cum
metrum in mutatione generis nil requisierit. Sūmoz autē in eloquentia viroz
iudicium pro ratione z velut erret honestus ē magnos duces sequentibz. Sed
hoc quoqz videndū est ne nimis antiquos imitemur aut nimis obscuros. Māz
si pōt videri nihil peccare qui vtiqz bis verbis qz sūmi auctores tradiderūt multuz
tū refert nō solū qd dixerint aduertere. sed etiā quid psuaserint. Dio preterea
cuius sūma vis est perspicuitas qzqz viciosa fuerit si egeat interprete. Quis mo
do nocte cōcubia dixerit z hac noctu filio pendeat eutruia tota qz vtriusqz
sit cinnius auctor. Quis lucrū z habundum ut catbo. Quis gladiola sicut messa
la pronunciauerit.

De vsu loquendi z deriuationibus terminoz.

Operat igit psuetudo certissima loquēdi magistra. Cui z rationes cedūt
z vetustas z auctoritas ois parere cogit. Ut edū ē smone ut numero cui
publica forma ē. Māz pene ridiculū fuerit. malle smonē quo locuti sūt ho
mines qz quo loquunt. Erpōcebat rō ut inuiderē te sicut videre te dicerem? qd
actius in menalippo dixit. Quis non florē libz inuideret meū. Cicero tū dicit hoc
psuetudine prohiberi iduare. vnde idus dicte sunt. vetusti eutrustoz populi idē
esse aiebant quod diuidere. vnde vidua quasi valde idua. id est diuisa. aut a viro
diuisa. Hodie nemo dixerit iduare qz nobis idus sit iduasqz cōsuetudo dimi
serit. Nec diequinte vel diequinti copulate. p adverbio quisqz scribere ausus fuit
qz quis pompeiani versus suffraget auctoritas. qui est ex attelliana que matbia in
scribit dies hic sextus cū nil egi diequarte. moriar fame die pristine. Eodē modo
auctoritate non indoctorū veterum reperitur dictum qz significabat die pristino
bb ij

idē priore qđ nūc pridie dicit: cōsuetudine magis hoc qđ illa probante. Sz ē hic quoz iudiciū necessariū. ne passim vulgus imitemur. Constituēdū est in primis quid sit ipm quod cōsuetudinē appellamus. Nā si ex eo qđ plures faciunt nomen accipiat: periculosum dabit pceptū vt quintilianus ait: non orationi modo: sed quod maius est vite. Vnde em tantū boni in pluribus que recta sunt placeant. Nō in multitudine sed in paucitate sapiētia reperit. Nec eloquētia populi: sed est paucorū. Maximus est eorū numerus qui comas nutriunt et in gradus frangunt. Et qui perpotant in balneis qui summo studio cenas insectant. qui lucris illicet qui libidini seruiūt. Pauci qđ ab his abstinēt: ablit vt illos imitemur. istos fugiam? Simulti sunt qui verba latina deprauāt. Pro eo qđ est amare atq; inseq; veneris cupiditate: feminas bouifare huius terre populus dicit. Sūptus qđ sūt ab itineratib; ceral. a vocant. Quādo rēturū quēq; significare vult ipse inquit nō veniet sed erit cito venire. Quid igit sequemur ne istos quia plurimi sunt. et loquēdi cōsuetudinē ex multitudine recipiemus: fatefcat hic error. Non em quod viciose qđuis multis infiderit p regula sermonis accipiēdū erit: qz nō vicia s; mō res boni cōsuetudinē faciunt. Sicut ergo viuendi consensum bonorū sic et loquēdi cōsonantiā eruitorū appellari et imitari cōsuetudinē oportebit. Succincte tibi et admodū breuiter que sint fontes pime partis grāmaticę nō expresseim? sed indicauim? quibus potare tetui poterunt: debebūtq; pceptores pusiiani et aliorū qui signate locuti sunt libros aperiētes. Nos interea secunde partis intentio qđ sit in medium afferamus.

De peritiam loquēdi nullus assequitur nisi poetas bystozicos et oratores perlegerit diligenter.

On carbenate sūt inter se discipline: nec vnā quisq; adipisci pōt nisi lumē alterius cōsequat. Quis enim recte loquēdi peritiam habet nisi poetas viderit bystozicos et oratores perlegerit. Quod rōnis est quod auctoritatis est ac consuetudinis in grāmatica: vnde nisi ab his sumit: vult ergo secūda huius discipline particula non solum prefatos auctores legi atq; intelligi sed oē scriptorū qui disertī fuerint et probati discuti genus. Nō propter bystozias modo: verū etiā propter verba que frēquenter ab auctoribus sumunt: ideo cōducibile et necessariū est: vt ad colligendos pceptores tui nō parum diligētes sint. veteres instituant vt ab homero atq; virgilio lectio incipiet. Quis ad intelligendū eorū virtutes opus esset firmiori iudicio. Sed huic rei supest tempus. Necq; em semel legent. Interea vero et subtilitate heroici carminis animus puerilis asurgeret: et ex magnitudine rerū spiritus ducet et optimis imbuet. quod augustin? qđ probat in primo qui de ciuitate dei inscribit libro. Sed tibi non video quomodo greca tradi possit. cuius rei pceptor abest. Dicerem aut etiā illa tibi addiscenda si facultas adesset. Nam et ad regnū hungaricū melius dirigendū cū greci cōplures subsunt nō parum cōduceret: et ad latinā orationē multū tibi luminis afferrent littere grece: quas nō pauci latinoz impatores maximi didicerūt. Plus em apud me valet magni cathonis auctoritas qui vel senex grecis litteris operaz de dit. qđ gaymarū qui eas sras turpe putauit discere quarū magistri seruient: s; nobis voluntas adest facultas abest: ideo de latinis dicam? quoz nō tanta inopia est vt cū his effice latinā orationē nō possum? et pleniorē et ornatiorē.

Quomodo germanie ptes poetas respiciūt et theologiā colunt.

Scuturo mibi de poetis eorūq; lectiones suasuro. mibi tui basiloz insulabit qui videri magisq; esse theologi volūt. Quid tu nobis ex italia poetas adducis inquit: sanctosq; germanie mores eneruata poetarū lasciuia corrūpere speras. Nūqđ obiectū ē vt pbrū a rōanis tuis marco nobiliori qđ et holiā consul poetā emmū duxit. Nūquid tuus cicero quē sequeris quē imitans in tuscūlanis questionibus recte poetas edoctos a platone commemorat ex ea ciuitate quā finxit: cū optimos mores et optimū reipublice statum exquireret.

Quid boetius. nūquid poetarū musas scenicas meretriculas appellauit. Quid
 diuus hieronymus inquit. ppter ea se verberatū ab angelo dicit. qz litteris incū-
 beret. secularib⁹. Abi tu procul a nobis atq; poetarū tecū referto. Necq; ab his in-
 riste quidā discrepabat: quoz doctrina nō in textib⁹ s in glosis beret: quiq; nihil
 ornati⁹ in iure ciuili reperiri censent. Autēticorū libris quibus pauca rīdentes
 dicim⁹. Si oēs qui sunt boies in germania idē sentiēt: libe tius migrabim⁹: q; cū
 tanta ignorātia aut cecitate morabimur. Sz sunt etiā his in regionib⁹ viri docti
 qui poetarū oratores magnopere colūt: nec argumentis mouent aduersariorum.
 Licet enim detractores nobilior tulerit nō tamē detractū multitudini cessit: imi-
 tatusq; ipsum est africanus maior: qui nō contētus poetā dilexisse statuā eiusdē
 enni sui et maiorū suoz sepulchro imponi iussit: vt si decertatū de auctoritate fue-
 rit. plus ponderis in affricano nobiliorēq; dixerim q; reliqua populi multitudo
 possit habere. Nec difficulter auertit platonis auctoritas que a cicerone refert.
 Audi que cicerō subiungit beccius verba sunt. Sed quid poetis irascimur: vir-
 tutis magistri pbi inuenti sunt: qui summū malū dolore dicerēt. Atq; subinde re-
 fert exempla phozum q̄ multa: qui doctrinā introduxerūt pnciosam. Qua ergo
 rōne poetarū excludit plato: eadem phos oportuisset expellere. Quid de theolo-
 gis dixerim. Quis error in fide nō a theologis pfectus. Quis arrianam induxit
 vesanā. Quis grecos ab ecclesia separauit. Quis bohemos seduxit nisi theolo-
 gi. Romani quondā omne medicorū genus ex vrbe pepulerūt: qz multa in his fa-
 cinora sunt repta: postmodū nō castigatis fontibus innocētes receperūt. Quid
 oratores. Nōne ait cicerō ciuitates coplurimas propter facundia maloz boim
 funditus fuisse delatas. Ac sicut nec oratores: nec medici: nec theologi nec pbi:
 oēs ppter aliquos malos respui debent: similiter nec vniuersi poete ppter non ul-
 loz vicia sunt abhorrendi. Alioquin et ipse plato fuisset ex ciuitate quā formauit
 euiciens. Cū et tragedie deditus fuerit et carmina eius apud macrobiū ferant:
 ex quib⁹ cōstat ipsum fuisse poetā: nec cicerō in ea ciuitate māssisset qui nō solum
 poetarū maxim⁹ cultor fuit: s libros qz tres de suis tibi⁹ poetico more carmini-
 busq; descripsit. Quod ex boetio videt obiectū nō tam solutionē q̄ risus meref.
 Quis enī cachinnum retineat: cū dānari poetā a poeta referat. An nō ē ipse hoc
 tuis vir poeticus. Mā ipsa pbia que cū eo loquit: vt plurimū versibus agit et fi-
 ctionibus. Quot sūt ibi fabule: quot metroz genera. Similis illi videt boetius
 qui iurabat nō esse iurandū. Sed nō hoc boetio imputam⁹: magis tūz pho tūz
 poetarū: isti sentiūt: s alia illi fuisse mentē existimamus: de qua nunc dicere longum
 esset. ad hieronymū venio cui⁹ optare qui viuunt oēs sequi vestigia. Sic enī elo-
 quētia vīteq; sanctimonīa cūcti essemus p̄diti. Quod opus est illum obicere q̄
 postq; gentilia studia plustratus est oia: tū demū verberib⁹ affectū se dicit: feci me
 iudice hoc in negotio sicut inire familiari puerbiū est florentinorū. Sic illi aiunt.
 Cum domū vndiq; oppleueris: tunc vt recte viuas memeto. Si caret hic vndiq;
 poetarū dictis: nec versus est vsq; eius: qui nō tullianam redolet eloquentiam.
 Quis et ciceronē et seculares quosuis codices abnegauit. Sic de ceteris ecclesie
 doctorib⁹ dixerim quoz facundiaz que muta fuisset alioquin illustrare poete.
 Nec mirum cum doctor xpiani exercitus et orator inuictus apostolus paul⁹ poe-
 tarū volumina perlegerit quoz versus in epistolis eius inserti reperiunt. Nam
 quod ad titum scribit hieronymo teste. Cretenses semp mēdaces male bestierē
 tris pigri. versiculus est epimenidis poete. Alibi quoq; menādri senariū posuit
 Corumpūt mores bonos cōfabulationes male. Nec mirū si apud latinum me-
 trū nō seruat ad verbū expressa trāslatio. Cū boeticus eadē lingua verius in
 prosa vir cohereat. Latius ad disputandū campus et materia diues. Possent in-
 finiti penae adduci. qui iras seculares et p̄sertim poetarū cōfir māt legendos. Mem-
 pe ciprianus vir eloquētia clarus: et martyrio firmitate narrante mordeat q̄ ad-
 uersus demetrianū scribes testimonijs vltis sit p̄baturū et aploz que ille ficta et
 bb iij

No

ad hunc flo-
tinoz

commentaria esse dicebat. Et non potius philosophorum et poetarum: quorum auctoritati ut etbur-
cus contraire non poterat. Sed quid opus est alios post paulum citare testes: aut cui
fides prebebitur: qui paulo non credit. Sequatur quisque si vult errorem suum: nos cum paulo
ceterisque sanctis et eruditissimis viris poetarum lectionum nequa non vitabimur: sed am-
plexandam ceteris modis legibusque suademus.

Quod non omnibus poetis dictis adhibenda est mens.

Quoniam enim possum quosque poetas legi atque his herere totos puerorum precipimus
aio. Nam cum plerique in his amatoria viciaque sint non omnibus que ab ipsis
dicuntur adhibenda est mens. Sicut nec theologi nec philosophi omnes audiendi sunt.
Sed cum excellentium virorum dicta aut facta commemorant tunc tota mente moueri
et inflamari lector debet: maximeque conari: ut ipse talis sit quales illi fuerunt. Cum
vero improborum hominum mentio incidit: fugienda est illorum imitatio. Audi basilium sanctis-
simum atque peritissimum virum. Hos inquit ille laudamus poetas: cum non iurgiam referunt
neque cum scurras aut amantes aut ebriosos aut dicaces imitantur: neque cum diuine
mensa cantusque dissolutio felicitatem diffiniunt. Minime vero cum de diis aliquid dicunt
et maxime cum de illis ita narrant quasi plures sint atque discordes: et paulo plus ea-
dem hec dicenda sunt aut de ceteris scriptoribus: et tunc maxime cum ad voluptatem leguntur.
Et iterum: sed tunc potissimum oratores amplectimur: dum aut virtutem extollunt
aut vicia efuminant. In lectionibus igitur poetarum et aliorum scriptorum imitari apes de-
cebit. Ut enim ex floribus ceteri nihil sumunt preter odorem et colorem. Apes vero etiam
mella sciunt inde excerpere. Ita qui non solum festiuitatem sequuntur: verborum aliquem
fructum percipere possunt. Nec insuper apes omnes pariter flores adeunt. nec siquos
adeunt eos totos absolunt: sed eo ablato quod operi suo aptum sit: reliquum omne re-
lere sinunt. Non possumus facere qui diu bicronymii rursus utamur testimonio
ut inde remedium prebere doceamus unde vulnus fuit infectum. Hic cum in epistola
ad oratorem urbis scripta non ignorasse paulum gentiles litteras et usum poetarum carmi-
nibus ostendisset: mox ita subiungit. Legant enim in deuteronio domini voce prece-
ptum mulieris captivae: radendus caput supercilia omnesque pilos et ungues corporis
amputandos esse: sicque ea habenda in coniugio. Nosque de seipso subiicit. Quid ergo
mirum si et ego sapientia seculari propter eloquii venustatem et membrorum pulchritudinem
de ancilla atque captiua israelitam facere cupio: et quicquid in ea mortuum est ido-
latrie: voluptatis: erroris: libidinis: vel prescindo vel rado: babes iam formam le-
gendum poetas et auctores alios. Cum enim id ex his exceperis quod veritati consentaneum
sit: cetera omnia transgredieris: et velut in rosis legendis sentes vitabis. Ita quantum
utiliter scriptum est accipies: reliqua que nocere possunt declinabis. principio namque
cuiusvis discipline que non illa sit desiderare oportet et ad finem dirigere. Et quoniam
ex hac vita per virtutem ad meliorem producimur: virtus autem quam multum a poetis mul-
tum ab historicis multo etiam magis a philosophis laudatur: eorum verbis maxime
inherendum est. Nec enim parum habet utilitatis consuetudo quedam et familiaritas
virtutum mentibus puerorum et animis infusa recentibus: cum valde inherere soleant
et pene indelibiliter: que in tenera etate discuntur: unde bozati. Quo semel imbu-
ta recens servabit odorem. Testa diu. Sic ex lectione veterum et novorum qui scri-
bunt prudenter auctor duplex te auctoritas comitatur. Nam et vitas studio virtutum
efficaces meliores: et grammaticam peritiisque sermonis optimorum et ornatissimorum verbo-
rum et sententiarum magnam suppellectilem tibi comparabis.

Qui auctores quique poete pueris sint legendi.

Ed accipe rursus a nobis aliam regulam: et qui sunt auctores tibi legendi dum
puer es noscito. Sunt poete: sunt historici: sunt philosophi. sunt oratores. Namque
theologos in aliud tempus reservamus. Quis et horum multi sine pericu-
lo ut post dicimus tradi puero possunt. qui tamen ipsi philosophorum nomine continentur.
Nihil enim est quod ignoratum philosophia pretereant. In poetis legendum qui tibi cre-
den di sint preceptoris iudicium assit. Inter heroicis virgilium cunctis preferant: cui
tanta eloquentia tantaque est gloria: ut nullius laudibus crescere: nullius vitupe-

ratiole minui possit. Apud quē dicendi singula genera que quatuor esse putant
breue: copiosum: siccum: et floridū studiosus lector inueniet. Lucanus gradis au-
tor: hystorie: et statius admodū limitatus preteritū iri nō debent. Quidius vbiq;
tristis vbiq; dulcis est in plerisq; tamen locis nimis lasciuus: preclarissimum tñ
opus eius: cui methamorphoseos nomē indidit: ppterfabulariū peritiā quas
noscere non parui fructus est: nullo pacto postergandū est. Ceteri qui carmine
scribūt heroico: remotissimi ab his sunt: versificatoresq; magis q̄ poetarū nomi-
ne sunt appellandi claudianū et qui argonauticum scripsit minime contēnendos
iudicaueris. Satyri apud nos hodie tñ tres inueniunt: borati: iuuenalis: per-
sius. potest et marcialis coquus satyrus videri: sed carmen satyre legem preterit
borati? vir fuit multe eloquentie: doctrine virgilio parū minor: utilis est vbiq;
siue o das siue poetriā siue sermones siue eplas legeris. Sunt tamen in eo q̄das
que tibi nec legere voluerim nec interpretari. Iuuenalis alto ratis ingenio ple-
raq; nimis licenter locutus est. In aliquibus autem satyris tam religiosum se p-
buit vt nostre fidei doctoribus in nullo cedere iudicat. Persius nimis obscurus
est: utilis tamē. Marcialis perniciosus quous floridus et ornatus: ita tamen spi-
ritus densus est: vt legi rosas absq; pūctione non sinat. Elegiam qui scribunt oēs
puero negari debent. nimis enim sunt molles Tibullus propertius catullus et
que translata est apud nos sapbo. raro nāq; nō amatoris scribunt: desertsq; cō-
queruntur amores. Amoueant igit. aut ad firmiter etatis robur referuentur.
Comedi plurimum conferre ad eloquentiam possunt: euz per omnes personas
et affectus efficiunt. Ex isto genere tñ duos habemus plantum atq; terentium. Tra-
gedie quoq; peritiles sunt: sed latinū hodie preter senecam (qui fuit magni se-
nece nepos) nullum habemus nisi gregoriū corario venetum qui memineret fa-
bulam que apud ouidium habet in tragedia vertit. Quq; in oratione grauitas
et elegantia requiratur. illam in tragedijs hanc in comedijs reperies. Animaduer-
tere tamen preceptorem oportet: dum tibi comedos tragediosq; legit: ne quid vi-
cij persuadere videat. Sed personas que loquunt et effectus qui sequunt consi-
derari ponderariq; iubeat.

Qui oratores legi debent et q̄ cicero pre omnibus.

Orator qui legi possunt maxima turba est: sed omnium candidissim⁹ est ci-
cero: qui iocundus incipientibus et apertus est satis. Nec prodesse tñ s-
etiā amari potest. Cuiusq; de officijs libris tibi nedum utiles verū neces-
sarios arbitror. Scripsit et ambrosius ad eius imitationē de officijs non despicie-
dum opus quod cū illo legendū aptissime putauerim vt que fidei nostre ex cicc-
rone nō consonant ex ambrosio moderamen accipiant. Sunt opera lactantiū li-
matissima. Nihil hieronymi non expolitū augustini sunt emēdatissimi libri: gre-
gorio vti nō inutiliter potes. Nostri temporis leonardi aretini: guarini veronē-
sis: pogii florentini: ambrosij monachi canaldulensis volumina tersa sunt. legē-
tibusq; fructifera. Sunt et hystorici legēdi pueris. Lius atq; salustius quous ad
eorum intelligentiā profectu sit opus. Iustinus et quintus curcius et que petrus
paulus transfudit arrianus: in quibus vt nō fabulosa sunt. Alexandri gesta pcur-
ri debebunt: quibus adiūgi valerius hystoricus et pbus simul nō indignus. Sue-
tonius puero non est cōmittendus. Ex genesi quoq; ex regū libris: ex machabeis:
ex iudith: esdra: hester: ex euāgelijs: ex actibus apolorum hystorie non sine magno
fructu recipiunt. Hystoria nāq; vt dicit cicero est testis tēporis. lux veritat. magi-
stra vite. nuncia verustatis. vtilissimū ergo est hystoricas cōplures nosse: atq; in
his se exercere. vt aliorū exemplo vel vtilia sequi vel noxia vitare scias. Nō tamē
vsq; ad supuacū laborē te volum⁹ occupari: s receptas aut a claris autoribus
memoratas satis ē hystorias didicisse. Nullo aut pacto vel bohemoz hystorias
vel hūgaroz atq; his similes si me penes autoritas fuerit tradi puero pmiserim
Sūt enim ab indoctis scripte: multas ineptias cōtinent: multa mendacia: nul-
bb iij

las snias: nullos ornatus. Nā q̄ ait plinius nullus liber est tamalus: ex quo nō
possit aliquid utilitatis excerpī: ac p̄terea scriptorū genera q̄uis lectioni p̄mitte
re videat: non ad pueros referri: s̄ ad viros iā doctos debet. Pueri nāq; nisi ab
initio rebus optimis imbuant: ingenia deprauant. Nec possunt verū adīpisci iū
diciū. Tātūq; de secūda parte grāmatice satis dictū eē putato. S̄tamen pueris
hos autores nō ingeri: simul neq; oēs tibi de necessitate audiēdos nos arbitrari:
7 oi curādū studio duxerim? ne cumulatio laborū nīmīū odiosas tibi lras reddat.

Qz reges 7 principes erudiri debēt in scribēdo.

Et iā grāmatice partē superius in orthograpia dictū est p̄tineri: doctrina
bene scribendi leuiuscula: res fortasse videbit: si tibi de hac quoq; pte p̄ce
pra tradiderim quasi ridiculū sit. Regē scribēdis se lris occupare: beneq;
scribere ac velociter ac honestus vero negligi soleat. S̄ nō est alienū banc etiam
regi puero tradi p̄tem: que ad cognitionē 7 intelligentiā autorū nō parū luminis
p̄bet. Ceteros quidē cesares relatū est cōplures scribendi peritissimos extitisse.
Naximus pōtifer qui nūc romane p̄sides ecclesie nicolaus quint? ornatissime
scribit. Et antecessoris sui filis virtus fuit eugenij quarti. Nec patruelis tui glo
riossimi principis cesaris friderici scriptiōne quisq; repbenderit: Qz uis em̄ ra
ro principem scribere oporteat: cauēdū tamē est dum scribit: ne muscarū lituras
sed margaritas potius pingere videat. Que res alphonsi maximi 7 aliquando
excellentissimi reges laudes nō nībil obnubilat: dum lris que de curia scribunt
suum p̄prium nomen adiiciens serpentes figuret an litteras ignorat. Quod vi
ciū vt tibi desit. aspice que circa orthographiaz monemus. In tenui labor est vir
gilius ait non gloria.

De forma litterarū seruāda in scribendo.

Orthograpia in duas diuidimus ptes. altera est vt nitide. altera vt recte
scribas. In primo videndū est vt elemēta in suis caracteribus affingan̄
vt neq; macra sint neq; corpulenta: vt que rotunda que quadrata q̄ oblo
ga: que rectora sunt: suā formā custodiant. Et hic quoq; duplex modus est: alter
modernus: alter antiquus: vetustatū forma lfarum legibilior est mūdior: castior
ac grecis a quibus originē duxit. p̄uincior. Quē cūq; modū sequi puer voluerit
in eo necessariū est exemplū dari sibi pulcherrimū atq; emēdatissimū. Optima
nāq; sp̄ ad imitādū p̄poni debēt. Que si nō possum? attingere: hoc tamē p̄stāt
ne cū vltimis despiciamur. Prouidendū quoq; nō inutiliter fuerit: vt versus ad
scribendū assumpti snias habeāt nō ociosas: nec nomina barbara contineāt: sed
honestū aliquid moneāt: ex daris electa poetis 7 autoribus fama celebribus vt
sic puer quasi p ludū p̄hari discat 7 scribere. In secunda parte q̄ rectam scriptu
ram intuef plures tradunt regule: noscēde sūt vocales: cōsonātes: mute: liquide
7 duplices littere. Cōsideranda sunt verba simplicia quibus signent elemētis:
vt cōpositorū simul obseruatio fiat. Sed hoc quoq; multā patit exceptionē: plu
resq; sunt 7 in declinationib? 7 in cōpositionib? nedum litterarū: verū etiā sylla
barum mutationes. Verba vō simplicia quibus scribenda sunt litteris: vsu ma
gis q̄ regula discimus. In qua res magnū prebet adiuvamen lectio poetarū. In
quibus mensurari versus breues aut longas syllabas demonstrantes: aut dupli
cari lras aut detrabi iubent. Hacrōne perdoctū est oppida p littera duplicata
scribi oportere: qz poetē longā eius primam syllabam ponunt: vt est illud virgilij
Tot congesta manu prerupitis oppida saxa. Brevis enim prior syllaba fuisset si
vnū tñ p sibi retinisset vt est oportet. Opportunus autē quis ab eo descedat du
plicare p voluit: sicut vsus doctoꝝ manifestat. Regule vō que de mutatione lit
terarū tradi solent: cōpositionē. plerūq; respiciunt: que cū p̄positionibus fie
ri solet. Expediit ergo nosse quō ad p̄positio cū diuersis dictionibus componat
7 aliquādo d̄mutat in sequentē litteram a qua dictio incipit cui iungit. vt curro
accurro. sero assero. gero aggero. ludo alludo. nuncio annuncio. porto apporto.

rideo arrideo: surgo assurgo. tollo attollo. De ceteris cōpositionibus que cum dictionibus fiunt ab his lris incipientibus. scilicet ad p̄positione cōponant. aliquā autē perdit vt aperio ex ad 2 perio: agnitus: aspectus: ascēdo: asto: ascribo: astruo qđ vbiq; seruandū est. quando dictioni iungit ad que. a. g. n. s. p. s. c. siue qua consonante incipit. In ceteris vō immutata d maneb: vt adhibeo: adhibeo: aduoco: aduoco: non vt pleriq; volunt acquiro. In quo forsitan hodie cōsuetudo rationē vicerit. Ad 2 sum quādo simul cōponunt: sunt qui a dsum 2 qui a sum feriunt. 2 tam docti binc atq; inde sunt: vt in vtrāq; partem videri possit valere cōsuetudinem. Absum 2 apsum: obtinui 2 optinui: vt quintiliano placet scribi potest. quia b 2 p sonum cognatum habent. Præteritum vō verbi absui 2 affui reperiunt scriptū 2 absui: hoc rōni magis cōgruit. Ab autē p̄positio non cōsue nit b̄perdere cum quacūq; dictione societ: vt abdo: abito: abero: abripio. Qđ si b mutatur in consonantē sequentem ex ad potius q̄ ex ab facta opulatio videtur. Amitto tamen non abmitto scribere consuetum est: 2 absperto s̄ interposito figurat cum sit ex ab 2 porto.

Quomodo consonantes geminari possunt 2 littere mutari.

Disse autē oportet scriptorē nullā cōsonantē geminari posse: si sequat aut p̄cedat cōsona: nisi L fuerit ante R que sequit aut p̄cedit vt affluo. affrui: go: suffragor: nō dicimus trāssūmo q̄uis ex trās 2 summo cōpositum sit. Possunt tamen tres consonantes inuicē concurrere si nulla geminat vt obsec: nus strutio fertus. Nam. r. duarum consonantiū viū tenet c s simul g s. Ex p̄positio quando dictionibus adiungit ab s̄ incipientibus: non patit s̄ simili concurrere sed abijcit illā. vt exurgo: exigo: exanguis: extinctus. Et si cū dictione cōponatur ab s̄ incipiente r mutabit in f vt effugio: effero: effrigo. In ceteris nec mutat nec mutat: vt excurro: exquiro: expello: extendo: exlex. Nec alia reperit ab L dictio inchoans que cū ex cōponat. Et vō p̄positio pleriq; dictionib; adiungitur: ad quas ex cōponi nō pot: vt si dictionis p̄ior littera d fuerit: vt educo vel cōsona vt euoco: euaco: eucho: vel l vt eluo: vel n vt enitor: vel m vt emineo: v̄l r vt eruo: nec geminant quouis modo tales consonantes q̄uis eicio p duplex ū scribat. q̄ secundū i vocalis est non cōsona: seruatq; verbum eicio p totā declinationē i duplex vñ s̄ consonans 2 aliud vocale nisi cum elittera sequit: vt eieci. In prosa quoq; verba queuis a iacio veniētia p duplex ū scribi debent: vt eicio obicio: reicio: abicio. In carmine vō aduertendū est: an longa sit an brevis p̄or syllaba: si longa est duplicat: si brevis simplex erit. Quisq; enim horum verborū vsus apud virgiliū reperitur. Titire pascentes a flumine reice capellas. Necē in anto pede proceleumaticus: vt quibusdā visum est ouidiū. Quid mibi liuor edax ignauos obijcis annos. Apud statū. Pectoraq; inuersis obijcit fumancia muris. Et itē. fontibus intentos abicit monstratq; cruores. Atq; alibi. Abicit tectorē culmine summo. Conicio quoq; p duplex ū scribi. Quintiliano placet: in 2 con quā cōponunt cū dictionib; ab L vel N incipientib; In sequentem mutant litteram 2 geminant: vt ludo: illudo: colludo: ruo: corruo: immuto: cōmuto: immitto: est autē con p̄positio inseparabilis que nō inuenitur nisi in cōpositione: 2 quando dictioni sociat que vocalem vel aspirationē habet in p̄incipio: ammittit n vt cobereo: coherceo: cobortor: fallit in hoc verbo comedo: cōposito ex con 2 edo: vbi propter consonantiam meliorem non abijcitur n sed cōmutatur in m.

Quō variant lfe 2 venient dictiones a supinis 2 p̄positionib;

Ab 2 ob si dictionib; iuncte fuerint ab. r. p. c. g. f. vel. m. incipientibus in sequentē consonantē. b. mutari consueverunt: geminationēq; facere vt succurro: occurro: succido: occido: succumbo: occumbo: succino: occino: sufficio: officio: suggero: sumitto: ommutefco: suppono: oppono: surripio. Ab bis tñ ex apien de sunt aufero: aufugio. in quib; b. mutat in. v. Itē abrogo: abraço: abro-

do in quibus manet integra. Sub si verbo quatio adiungat b. mutat in. c. fitq
suequatio. Itē o mīto nō omīto vel obmīto scribendū est. Operio z ei pas
sui opior simplicis p. scriptione ptēat. Operior deponēs pp. duplex requirit.
Opinoz. opinio: opituloz: opulētus vñ p. deponit. Ob qz nōnīq r. sequēte nō
mutat euphonic cā: vt obzuo: obzrepo: obzripio. Obscur? ex ob z cura cōfectū nō
mutat b. s. ppter psonātiā accessit f. Sic z i obsceno fit ex ob z ceno pposito. Si
do ob z sub cū alijs qz vt pmissū ē dictionib? cōponunt. in cōuulzaz b. reseruant
lfram: vt subdo z obdo. dis qz z di ppositiones inseparabiles in solis cōpositiōib?
repiunt. dis quidē cū dictionib? a. b. c. p. f. t. J. cōsonate vel f. cōponi pōt: vt dis
cerno ex dis z cerno: dispono: distraho: disungo: dissuo: seruat qz sine mutatiōe
f. in verbo dissuoloz mutat in f. z geminat. sicut z in differo z diffido. diminuo
qz ex dis z minuo: s. variat f. in m. q. duplicat. iseq pōt cū bysce verbis sic in
cipi?tib? di cōponi nisi cū minuo: z tūc simplici. m. scribit diminuo. Cuz ceteris
di sepi? qz dis copulat: vt diduco: dissuo: dinumero: digradioz: diripio. Lrās pre
positio cōposita cū dictionib? a. b. d. m. vel. J. cōsonate pncipiū bñtib? n. z s.
amittit. vt traduco: rano: traicio. Inuenit tamē z integra. vt trāsinigro z tran
duco. que videri possūt nō ēē cōposita. M. lfrā neqz ante b. neqz ante. m. neqz an
p. locari pōt siue cōposita dictio fuerit siue simplex: vt sūma p. duplex m. Rom
bus: pompeius: cōmunis: immunis: combibo: cōputo: imputo. In cōpositis qz
p figurā thesism diuisis vt enūqz pūdēs nūqz potēs vsus doctor bz vt. m. po
nat loco n. qñis videri posset ad sūā naturā in ppositione reuersaz q dū sepa
ta est quāqz sequēs dictio supradictas in pncipio lfrā habeat nō mutat: vt i bñis
in pñificiō in magistratu. Cētra do fit vt. f. c. d. q. s. t. in simplicib? ac cōpositis
dictionib? iuxta se penire nō sumāt. m. vt confus: linquo: cācer: mēdar: centū: an
fract? quēcūqz: qñqz: tātūde: idētīdē. In grec? qz dictionib? q p pb. figurant idē
seruādū est. S. scribi. m. pñificari n. pñiciores volūt pompbilus nimpbal. Cir
cū ppositio quādo cōponit cū dictione a vocali incipiente: integraz seruat. m. vt
circūeo scribat pñificet circūeo. Cū ppositio per. c. n. m. scribi debet. At si aduer
biū tpis fuit per. q. u. o. m. vt quintiliano visum est. Cērū z quōdā non condan
scribi. Cāiū qñēū figurare. Baiū gñēū pñunciare vetustis moris fuit. Cōuerso fm
hoc etiā seruāt docti viri z vetustatis amatores. Ex quo fit vt nō semp vocis ve
rū depositū reddāt lfrā: s. alterius altera sonū nōnūqz exhibet vt amātū z amen
tū p. t. scribant: z sonū c. pferamus. Litiū tamē z vitiū qui sunt litis z vitis
genitiui plurales non mutant vocem: ne licū. ū. viciū viciū putent. Cōuerso fm
quintilianū gāiū mulierē significat. sed c. virū. Idem quintilianus quicquid scri
bendū censuit victorinus quicquid quasi diuisum sit z repetitum quid. quod cas
parino pergamenti magis placuit. Idcirco nōnīcirco docti scribūt quasi nil aliū
sit qz circa id. Quicqz tamen scribit non quitqz z inde nequicqz. Sepe etiam cō
tingere solet q. c. in. g. mutet: vt in dictionibus numerorū si precesserint n. vt qua
dringenti ac si precedit. n. perseverat immobilis. c. vt trecenti ducenti. Interpo
nunt z aliquando littere vt sonus melior fiat L. vt sicubi ex si z vbi t. vt idētīdē
ex idem z idem. p. vt emptum quod ab emi venit. b. vt ambio ex particula. m. in
perfecta z eo. f. vt obscurus ab ob z cura. l. vt obliquus ex ob z equ? r. vt dirimo
ex di z emo. v. cōsonans vt bouis ex bos nōminatiuo. k. lfrā inutilis est quintilia
no teste cū in omnibus loco sui. c. fit. Usus tamen habet vt karolus. kalēde p. k.
nō. c. scribant. Et quonīā orthographia multū cōsuetudini seruit: non est ab illa
recedendū: cū non scribendū solum sed loquēdū quoqz atqz viuēdū modū: quā bo
ni doctiqz viri constituant: magistrā habere cōsuetudinē deceat. Aduerbiū inter
rogandū. cur per c. potest z. q. scribi: sed cum. q. duplex. v. desiderat: vt quur. Bre
ce dictiones que ab. r. pncipiū sumūt aspirari debent: vt rbero: rhodus rhada
manus. Aspirant quoqz rhenus rhodanus. Dissas nāqz remporib? tā germa
ni qz galli grecis lris vtebant z a grecis hec flumina noīa bñt.

De aspiratione.

Alia vero de aspiratione metio intercessit: psequemur latine hanc partem. Quia quod ab ipso descendit aspiranda sunt in principio et p. y. et v. n. p. scribenda: ut hyperbole hyperbole? hypoteca hypocrita. Similiter que ab ypos veniunt aspirationem habent: sed per latinum i. et p. duplex scribuntur ut bipotentibaur? bipotentem amittit. cetera servat ut philippus quod est a philos et amor et bipus equus quasi amator equorum. Hypo vero greca prepositio est que apud nos sub significat quoque sepulchrum aspirabat. Inchoa et inchoo aspiratum inuenit: quia papias ex greco derivatum putat. Servius latinum esse contendit. Mibi et non michi. Nihil et non nichil scribendum ratio suadet. cum c. nusquam aspiret quod in pulchro et ut quidam voluit in inchoo et sepulchro. Quatuor preterea sunt consonantes que nostro more in grecis vocabulis aspirant c. p. r. t. ut chremes philosophus rhetor thrafo. Que ab archos veniunt omnia aspirant ut archidyacon? archipresbyter architrachinus archiepiscopus patriarcha monarcha. Similiter que a cyros veniunt: ut chiromacia chiromaticus chiroteca chirologia. Que detorqueant ad nos ex grecis dictio nibus in quibus f. sonare videtur: p. p. b. scribende sunt: ut pheb? pheon pharus. orpheus. Excipit filius et fama quod licet a grecis dilapsa sint p. f. t. n. scribuntur. Dicitur enim filius a philos. i. amator: vel a philos quod est amor et fere grecum est et in prima syllaba nihil a greco differt: ac prima persona dicunt illi fero is it. Et fama ex phum greco verbo quod est dico: quia ex multorum dictis siue f. m. d. b. oris fama. Quocumque veniunt ab ether et ethra et ethere? aut ab ethus ut ethica et ethic? aut ab orthos ut orthographia orthograph? aut a theca ut bibliotheca cyrotheca: aut a theos ut theo logus theologia: aut a thesis ut thesis bippothesis p. t. scribi et aspirari debent. Contra vero que a ptos anticato metag? veniunt ut ptomartyr. ptonotarius antithe sis anticato catolog? metamorphoseos metaplasin?.

Greci namque transit in consonantem atque ideo decipiunt quod yhesus yherusalem yberemiamque scribunt. Quis enim aliena sunt verba: nostro tamen i. non alienum volunt. Inter m. et n. nulla ratio patitur locari p. maleque a multis scribitur columpna: tirampnus: contempno aut bumpnus. Autumnus vero scribendum est p. non indiget. Sic somnium somnus annis omnis solent summi. Adne? apud virgilium m. ante n. in principio servat. At premissi preceptum. promissum: de n. p. temptum. Carpsi carptum: emi emptum: copsi coptum p. retinet. Pessimus p. duplex. ff. non p. x. scribi debet: cum suplativum in ximus nulla nisi maximus et p. ximus terminent. Moralia siue imitantia verba tam p. ff. duplicata ut patrisso matrisso fratrisso: quod p. z. scribi possunt. Patrisso matrisso fratrisso. Mito: niteris verbum quando ad conatum corporis refert per x. nixus. Ad aiaz vero relatum nixus p. vnicum s. pteritum format. At ista tibi de generalioribus orthographie regulis scriptisse sufficiat. Quod reliquum est de singulis vocabulorum scriptionibus ex autoribus frequenter lectione ipse tibi usus ministrabit.

Quod pueri docendi sunt in rhetorica et dyalectica.

Inter grammaticae studia solet et rhetorice precepta monstrari. Nam et dum leguntur oratores et poetarum vis rhetorice panditur. Sunt ibi scolares sunt ornatus: sunt sententie: vituperant laudantque homines. Assunt iudicia: suasiones. Nulla rhetorice pars est in poetis atque historicis non exulta. Sed in his usus est. Regule apud oratores traduntur cicronem potissimum atque quintilianum. Est et aristotelis rhetorica hoc nostro seculo in latinum translata admodum utilis. In his te exercebis ceteros fugito. quod seducere magis quam docere videri possunt. Sicut is qui nuper apud viennam novam rhetoricam edidit in qua tametsi plurima ex cicrone que sunt vera atque utilia commiscuit: depravatis tamen exemplis et verbis fecit: ut nec utilia sint nec vera que docet fugiendus est hic: et abhorrendum si quod

sunt ei similes. Et in fonte fuerit poti⁹ q̄ in riuo potandū. Erūt ergo tibi nōnul-
la artis rethorice tradēda p̄cepta. ex probatis ⁊ fama cultis auctorib⁹ recepta: vt
scias oratoris officiū quod sit: ⁊ orationis partes inuenire disponere eloq̄ meino-
rari. p̄nunciareq; rite possis. At qz te nō tam bonū oratōrē q̄ p̄fectū regem desi-
deramus. nō exigimus a te ciceronis aut demostenis eloquentiā. optaremus tñ
te illa fore ornatū. plurimū nāq; tibi ⁊ splēdoris ⁊ vtilitatis afferret. S; quoniā
multa sunt que necessario iminent regibus ediscenda: ne alterū oblit alteri: sat
erit regi facundia mediocris. Verū cuz inter p̄cepta rethorice silere dyaletica nō
cōsueuerit. Sunt em̄ quodāmodo inter se cōuertibiles. Nā ⁊ ambe tuz querere
tuum rōnem reddere ⁊ defendere ⁊ accusare conant. Nō ab re fuerit regem pue-
rum dyaleticis initiari p̄ceptionib⁹: atq; ita doceri: vt logice quā differendi dili-
gentem rationē. Cicero diffinit cognitiois partibus ⁊ diffinire ⁊ partiri ⁊ colligere
sciat. Colligēdiq; facultatē triplici diuersitate tractari nō ignorat: qz vel veris ac
necessarijs vel tantū p̄babilibus aut apertissime falsis argumentationib⁹ dispu-
tatio decurrit. Nō tñ in hac re quosdā vienne magistros imitatione dignos di-
ferim. Nāmis em̄ multū t̄pis in sopbisticis ⁊ cauillois exponūt argumētis: vt
apud eos logice studiū nō vtilitate s; morte terminet. Ob quā rē nō probat inof-
ficiosi beremū supplicii neq; fertū p̄pēiū cicero: q̄ nimis magnā nimisq; multā
opationē in geometria posuerūt. Neq; q̄ se totos dyaleticis ⁊ ciuili ciuili dedēre
Quis em̄ artes hui⁹ in veri inuestigatione versant: earū tñ studio a rebus ge-
rendis abduci cōtra officiū est. Quia virtutis ois laus vt ille dicit in actione cō-
sistit. fugienda est ois artis supuacua imitatio: q̄ licet nihil malū videat habere.
vacuū tñ laborē deposcit ⁊ ab vtili negotio detrahit. Qualis fuit illius qui teste
quintiliano grana ciceris ex spacio distante missa in agrū p̄tinuo ⁊ sine frustra-
tione inferebat. quē cū spectasset alexander: donasse eū dicit eiusq; leguminis
modiō. qd̄ qd̄ p̄mū fuit illo tpe dignissimū.

An puero regi musica scientia sit cōmittenda.

Veri pot an musice regi puero sit doctrina tradēda: cū vel parū vel ni-
hil ad rem publicā gubernandā videat afferre. Meroni p̄bro dictū est ⁊
augusto: qz musicā nimis studiosē sectent. Et augustus qd̄ cor̄p̄ absti-
nuit. Meropamplius insecutus est artē. Cū psaltem quēdam philippus macedo
inter cenandū vellet emendare: ac depulsandis cordis cū eo differere: ait psalter
Sup̄ id abs te mali rex auertat. vt hec q̄ ego meli⁹ teneas ipse. Cōtra tbemisto-
des dur̄ grecie: dum in cōuiuio recusasset lyraz: habitus est indoctior. Socrates
p̄hor̄ fons instrui lyra nō verebat in senio nāq; indoct⁹ a musis atq; a grecis ab-
esse verbū fuit. Exercit⁹ lacedemonioꝝ musicis instructus modulationib⁹ victo-
riā reportauit graccus suoz tēpoz orator p̄cipuus: cōsonātē sibi musicā p̄sona-
re volebat. Quid dauid: nōne hui⁹ artis p̄critus fuit: cōcentuq; lyre laborātī sau-
li subuenire solebat. Hāc certe doctrinā ligurgus qz cōmēdauit: q̄uis leges lace-
demonijs durissimas dederit. Hinc apd̄ veteres moris fuit: cōuiujs vs laudes
beroz atq; deoz ad citbarā cantaret. Quid ioppas ille virgilian⁹: nōne canit er-
rantē lunā solisq; labores. Et cicero quib⁹ cōfirmat auctor eminētissimus musicū
esse: cū diuinari rerū cognitionē cunctā. Quid nos in tanta rerū varietate dice-
mus: cū alij suadeāt hāc disciplinā alij dissuadeāt. S; certe nō ars despiciet: neq;
illius rep̄bendit vsus: s; nimius vsus excludendus est. Nō cēt hui⁹ discipline me-
diocris fugienda cognitio. si p̄ceptoz nō viciosi rep̄rent. Plurimū nāq; sp̄s
reficit ⁊ ad toleratiā laboris: exbilarat mentes nō imoderatus neq; lasciuus mu-
sicoꝝ cōcentus. Hinc pitagorais mos fuit: ⁊ cū irēt cubatū ⁊ cū mane surgerent
siquid tristicie foret: vt lyra suauiter cōcrepāte diluerēt. Artis aut̄ hui⁹ reptoꝝ
alij pitagorā: alij moysen: alij tubal predicāt. Sed miror ego de pitagora fuisse p̄-
tiliū opinionē: cum nemo poetarū nō ozpbeū musice peritissimū referat: qui pi-
tagoram non annis sed singulis anteceffit.

An iuuenib⁹ tradenda sit geometria z arismetica.

Se z geometria teneris etatibus ostendenda. Nam z ingenium acuit z animum ad percipiendū celerem reddit. Nec z arismetica secum trahit. cum sit in numeros z formas diuisa. Et numeroz quidem noticiā etiam regibus necessariam nemo negauerit. Itaq; simul geometriā z arismetica puerum insectari regē nō de decet. Qz si quis geometriā duxerit contēndam: syracusanoz vocibus obui pōt. qui contra marcelluz vrbi machinas adiuuentem vni⁹ achimēdis ingenio z geometrie virib⁹ obsidione perabere longius potuerunt. Est preterea in ea multū eruditionis. multūq; cautionis affert: cū sepi⁹ ea q̄ dyalēticē cōcedendā vident⁹: ars bec minime cōcedat. Nam quis ita pponenti nō credat: quoz locoz extreme linee eandē mensurā colligūt: eoz spaciū quoq; qd bis lineis cōtinet par sit necesse est. Et id falsum est. Nam primū refert cū sit forme illius circuitus. Reprehensi quoq; sūt a geometricis vt refert quintilian bystoria: qui magnitudinē insularū satis magnificari navigationis ambitu crediderūt. Nam vt queq; forma pfectissima est: ita z capacissima est. Ideoq; illa circūrens linea si efficit orbē: ampli⁹ ipaciū cōplectet q̄ si quadratū parib⁹ bonis redat. Rursus quadrata triangulis: z triangula plus spaciū equis lateribus q̄ ineq̄libus cōtinebūt. In collib⁹ aut z vallibus etiā imperitū patet plus esse soli q̄ soli celi iugeri mensurā ducentos z quadraginta lōgitudinis pedes esse dimidio q̄ in latitudinē patere notissimū est: z quis sit circuitus z quātū campi claudet expe ditū colligere. Sed tenteni z actoceni in quāq; partē pedes idē spaciū termināt sed multo ampli⁹ claudūt. Quelibet vtilia captu sint atq; delectabilia: nimis tñ impēdi tps bisce artib⁹ nō suaferim. qz etiā sunt p illas transcurrentib⁹ vtilis: diuti⁹ tamē circa eas norie fieri possunt.

An puer in astronomia sic instituendus z rer precipue.

Ecastronomie moderata lectio regi puero negari debet: que celos oñdit z archana superū mortalib⁹ pandit. Quis noticiā magnis sepe duceb⁹ adiumento decoriq; fuit perides atbeniensis cū solis obscuracione territi milites essent: meditarentq; fugā: redditus eius rei causis exercitus retinuit z victor euasit. Ballas quoq; sulpicius cū in exercitu lucij pauli propter lune defectionē militū animi. velut prodigio diuinitus facto terrerent: naturali rōne mōstrata: securos reddidit animos. Nec dyron syracusanus cū ad delendā dyonisiū tyrānidēz venisset. qz platonis discipulus fuerat z astronomie perit⁹ tali casu ter ritus est. Qd si niceas in syaliā veniens nō eodē cōfusus metu: pulcherrimum atbeniēsiū exercitū perdidisset. Imbuēdus est igit z hac doctrina puer sine qua neq; poete plenius intelligi possunt. Semp aut cauendū est: ne sic vni iungamur arti vt reliquas deferamus. Neue naturalibus inherentes studiis ac contempla tionibus eoz que moralia sunt postponam⁹: z rebus abducamur agēdis. Que reret aliquis forsitan quo pacto discenda sunt bec. z an tradi z percipi simul pōi sunt. Negabūt aliq; quia confundat animus z fatiget tot disciplinis in diuersū ten dētibus. At bi nō satis pspiciēt quātū natura valeat humani ingenij: que ita est agilis z veloc: vt in omnē vt ita dixerim partes spectat. vt ne quidem possit agere aliquid vni tñ: s vni plura: nō eodē die modo: quin z eodē tps mō mēto. vni suā impēdit reficit: ac etiā reparat animos varietas ipsa. Quis vō nō obtū dat si p totā diē vni⁹ artis vni⁹ magistrū ferat: sed in inutatione recreabit spūs. sicut in varietate moderata cibo reficit stomachus. Agricole simul: rura vine ta oleas arbuta colunt: pratis: pecorib⁹: auibus: z aialibus curaz accōmodant. Cur nō pueri diuersas eodē tpe non momento dixerim disciplinas ediscant. quoz in ingenia multo vtiliora sunt q̄ inueniū. Curabunt igit qui te pueruz re gunt: per diem diuersos vti magistros audies. Et nunc grāmatice nūc dyalēticē nunc alteri discipline incūbas: nec suū locis suūq; corporis exercitiū tempus negabunt.

Quid eligendū sit et quid fugiendū puero. Capitulum vltimū.

Eterū discipulis huiusmodi quibus plurimū intellegere illuminat: nō tū qd bone
sūt: qd turpe: qd iustū: qd iniustū: qd eligendū: qd fugiendū sit prorsus
ostendit. Obubrata sunt in poetis et oratoribz atqz hystoricis nō penitus
exp̃ssa signa virtutū. Quibz ex rebz altius volādū et ad phiaz ipam tot affectibus
transigrādū est. de qua fecim? tibi in principio mētionē. At hic dicit forsitan ex cō
tubernalibz tuis quispiā. Quid tu agis enī: dū puer artibz insudat: quarū septē
supius meministi. Quid rursus hic remittamur: s̃ nesciet hic qd phi nomē ipor
tet. cui? stat inuētozē fuisse pitagorā. Hāqz vt antea viri boni et docti sapientes
appellarent: fugit hic arrogatiā: p̃bmz se dici hoc est amatozē sapiētie nō sapiē
tē voluit. Hinc amor sapiētie interpretata est phia. Sapia vō nō solū artes septē
cōplectit supra memoratas: s̃ oim diuinā humanāqz rez ac causā: quibz
be tres cōtinent sciaz p̃fitef. Ob quā rē nō q̃ septē artes liberales pcurrit aliq̃s
p̃bs appellabit. phie tñ p̃tē adeptus erit. Phi ab initio solis naturalibz causis
intēdebāt. Zaleteqz milesiū sequebant. q̃ prim? de illis tradit disputasse. Succes
sit deinde socrates q̃ moralē phiaz euocauit de celo. Ex quo factus ē vt bifariam
phiam diuideret: et altera qdē naturalis: altera moralis appellaret. Supuenien
te vō diui platōis ingenio: terciuz adijcere mēbz placuit: rōnale nūcupat.
At nos bucuzqz de moribz q̃ sūt ex phia recipiēdi parū dixim?. Eapropter i calce
libri nō aut i calce studij: puerū rursus ad moralē phiaz remittim?. Nec em̃ quis
sit erga diuinā maiestātē cult? quō parētibz: quō natu grādiōibz: quō pegrinis
magistratibz: militibz: amicis: vxoribz: ciuibz: rusticis: seruis vt cēdū sit: certa rōe
mōstrabit. Nec te rex indite docebit auariciā cōtēnere: que pecunie studiū habet
quā teste salustio nemo sapiēs cōcupiuit vnqz. Admonebit in mulieribz seruare
modestā. Caros habere liberos et p̃pinquos: minime seuire: venerari seniores:
legibz obtemperare: iracundiā cōpescere. cōtēnere voluptates: misereri oppressis in
opibz: cōferre dignis p̃mia. ius suū vniciqz reddē: punire nocētes: et qd maximū
est in p̃speris fortune successibz leticia nō sinet effundi. Nec i aduersis casibus
tristitia dep̃mi: viāqz p̃stabit q̃ tibi recte viuere possis et subdit? vtiliter imperare
Nec em̃ sūt hec puero claudēda: s̃ mō libroz delectus fiat vt dulces et apti faci
di limatiqz sibi tradant: vt supra de plerisqz dixim?. q̃bz adijci p̃nt tusculane que
stiones tullij de senectute: de amicitia: et q̃cqd est illi? de moribz scriptū. Ut illis se
neca capiēdus in eplis plurimis: et in consolatione boeti?. Nec negaucrim absqz
his q̃plura doctoz viroz reperiri volumina q̃ tuto pueris exhiberi p̃nt: s̃ iudi
ciū p̃ceptoris erigo: vt limatos tersosqz morit libros: et i autoritate receptos. Sz
qm̃ hec phie portio quā vocāt ethicā: nullū humane vite tēpus dimittit intactū
s̃ viues ipsa gubernat viros et senes quāta puero tradēda. q̃bus ex locis recipiē
da sūt satis. p̃p̃te credim? esse mōstratū. In ceteris libris sicut etates ip̃e requi
uerint: si longi fabricator marim? orbis et aie cōditor de vitā pdurerit: loquēdū
neruosius erit. nisi post tot insignes quos tibi legendsos dixerim? autores. tacē po
tius q̃ dicere quicqz amplius existimauerim?. Tu tñ interim qd tibi puero con
ducere doctū est. sic te exercere ac discere studere: vt aliarū hui? opusculi partiu
cupidissimus videre. Vale ex noua ciuitate. Mense february. M. cccc. l.

Refert grates p̃motozi
singularis amici sui.

Epistola. ccccxrxiij.

Meas epl̃s senen. alto et potētī viro petro de noxeto comiti palatino. S.
p. d. In eo loco ad quē te tua virtus euerit vt prim? romani pontificis la
tus stiparis multa abs te acta sūt q̃ me tibi mariope deuincit. Nullum
tñ et ex oibz tuis opibz qd mihi vel iocūdus vel accepti fuerit: q̃ iohis nostri cā
pisū sublenatio: quē diu iacentē hūmī calcatū. fortune pedibz inopia pressum tua
ope tuoqz studio et ingenti conatu iā erectū et inter p̃ncipes ecclie collocatū suis
ris accepi. Ifecisti probe qd bonū virū qd amicū qd te decuit. Hā phie discipli

ne inbutus. in omni genere doctriinarū apprimē perierat. ingenio p̄sola cī factidia
 triti. morib⁹ mansuetus amicitie tenax (si verū fateri vel. m⁹ nimis diu inter in-
 fimos habitus est. nā siue hoīs virtutes pensitas: siue obsequia q̄ romane curie
 nūc apud hungaros. nūc apud theutonicos pluresq; gētes p̄buit mēte reuoluas
 nō est cur ei quisq; p̄ferri debuit. sed habet iā tandē virtutē iā bene mibi serū vide-
 ri debet quod nō sit. Quo lōgi⁹: miseria fuit: eo dulci⁹: felicitas aduētat. Pauci
 sunt. qui vitā omnē feliciter agant. Alios prima: alios postrema tpa fortunata re-
 cipiūt. Recte cū bis agit q̄b⁹ p̄s vite posterior: leta est. Eos fortuna hostes habz
 quos ex felicitate in erūnas p̄cipitat: quibus miserrimū est fuisse felices. Ac no-
 ster campisius dum iuuenis fuit: dum ferre labores potuit: sudare: algere acriter
 pugnauit. Nūc victor factus senū leui⁹ feret. Jā securus est. iā tutus ēa tegete
 z baculo. Gaudeo illi mibiq; tibi grās ago cuius z cōsilio z ope res gesta est. Mi-
 hī est q̄ tibi nō debeā. Tuus sum quātus sum. Multa sunt in me tua beneficia
 q̄ sepe me iuuisti extulisti magis. Ac p̄ mediā mei partē fouebas. Alterā que in
 cāpisio vivebat incultā relinqbas. Nūc agrū totū excoluisti. Integer tot⁹ gau-
 deo: diuina tibi pietas benigna sit. teq; cū maximo p̄sule diu beatūq; nūq; te dese-
 rat. terrā tibi viuenti subternat: morietī celū aperiat. Vale z me maxio pontifici
 facto cōmēdatū: ex noua ciuitate pridie idus maias. M. cccclij.

ccccxxij.

Oratio de laudatissima maria. que ibm humani generis saluatore⁹ genuit:
 nec minus claustra pudoris post partū retinuit. ab enca vt fert cōposita. postq;
 ad summā in terris dignitate vocatus. digne pius nominatus est: quā antonius
 koberger ciuis Nurebergensis: nō incōpetēter in libri hui⁹ calce poni iussit.

Ergo theutonicis multū celebrata facellis.

Mater z ipsa dei mater z ipsa hominis.

Virgo latinarum spes z tutela meoz.

Virgo quā multo gallia thure colit.

Virgo nec hispanas paulū laudata p̄ vrbes.

Cui patet z celū tota terra patet.

Virgo quē magnū potes exorare tonantē.

Et potes irati celi sistere dei.

Ipse ego peccati seruus scelerisq; minister.

Et mandatorū fractor vbiq; decem.

Ad te confugio: fateor mortalia septem.

Sepius admissi crimina modo penitet.

Ille licet nulli veniā negat auctor olympi.

Et reduci brachia semper tendat amans.

Quis tamen offensi vultū quis iudicis audet.

Intercessore nudus adire sui.

Ergo meos genitrix semper miserata labores.

Nunc etiā nostris calibus affer opem.

Ipse mibi de te natus sine crimine culpas.

Condona veteres. p̄bibeorq; nouas.

Nij. pontificis maximi cui ante summum episcopatum primum quidem
 imperiali secretario: tandem epo deinde cardinali senen. Encas siluius nomen
 erat: familiares epistole ad diuersos in quadruplici vite ei⁹ statu trāsmisse: Im-
 pensis anthoni koberger nuremberge impressis. finiūt. xvj. kls augusti. Anno sa-
 lutis christiane 7c. M. cccclxxvj.

